Bp. gr. 287 II H: 20, 22, 27, 29-32, 34.
Fővárosi Szabó Ferenc
09 1937

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 1. sz. Vasárnap, Boldogasszonyhava (Január).

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: I., Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

128

Gróf Batthyány Lajos emléke.

A nemzet elhunyt nagyjaink emlékét nem mindig őrzi és ápolja kegyeletesen. *A nagyok egyik nagyja* emlékével a bátor vértanu halált halt gróf *Batthyány Lajos* emlékével is ridegen bánik el. A kerepesi temetői mausoleum nem rótta le a nemzet háláját és kegyeletét.

A székes főváros nem gondolkozott még arra, hogy a nemes és fennkölt jellemü nagy hazafinak a székes fővárosban szobra legyen. Ikerváron indult most mozgalom, hogy ott emeljenek szobrot a szabadságharcz halhatatlan áldozatának gróf *Batthyány Lajosnak.* Az ikerváriak hazafiai szándéka nagyon szép és óhajtjuk, hogy legyen megérdemlett sikere s az ikervári szobor is hirdesse emlékét annak, ki hazáját igazán szerette s nem akarta abba a véres veszedelembe sodorni, melybe az elhamarkodás, szenvedélyesség vitte s a melyért meghalt. Igazi tragoedia ez a halál, az ártatlannak halála. Ő is figyelmeztetett az *elszakadás* rettenetes következményeire, de nem hallgattak az ő okos szavára. Meghalt vértanu halállal, ezzel a lelkes kiáltással fogadva a golyókat: *Éljen a haza.*

Gróf *Batthyány Lajos* sohasem kereste az olcsó hazafiságot, feláldozta *népszerüségét,* hogy *hazáját megmenthesse.* De a hazát a fanatismus vezette és nem menthette meg.

Az ujépületet, hol szomoru halálát szenvedte, most rombolták le A székes főváros kötelességet teljesitene, ha a teret, mi ott van, *gróf Batthyány Lajos térnek* nevezné el s mozgalmat kezdene, hogy itt ezen a téren emelkedjék a nagy hazafihoz méltó szobor országos adakozásból.

Hogy pedig még több és még maradandóbb emlék hirdesse a dicsőült hazafi halhatatlanságát, nevezzék el a *Sas hegyet Gróf Batthyány Lajos hegynek.*

Megérdemli a nagy hazafi ezt a nemzettől, ki talán ha mint kérte, hogy bocsássák szabadon, kibékitette volna a *nemzetet* és nem történik meg az mi megtörtént. *Oly hive volt a hazának, mint a törvényes rendnek.*

Gróf Batthyány Lajos történelmünk egyik legnemesebb és legnagyobb alakja, az ő emléke megtisztelésében a nemzet nem lehet oly fukar, mint eddig volt . . . Égjen örökké az ő emlékén a hazát szerető honfiak tiszteletének és hálájának öröktüze, egy nemzethez méltóan és ne apró mécspislogással.

A budai Széchenyi-társaság végrehajtó bizottsága.

A törökökkel Budára bevándorlott növények.

Irta: Szabó Zoltán.

Róma hatalmának, müveltségének tetőpontjáról lassan-lassan, lanyhult erkölcsei miatt, sülyedni kezdett, s a hajdan erős birodalom ellágyult, elpusztult. Az igy tehetetlenné vált birodalomba keletről életerős, uj nemzedék nyomult, hogy leszoritsa a főhatalomról az elpusztultakat, hogy az elgyengült birodalom helyébe egy ujat, erőset állitson. Igy változtak mindig a gyengék és erősek s igy fogja mindig kiszoritani az öreget az ifju. A népek vándorlása, tartózkodási helyük felcserélése azonban nemcsak ily módon történik. A háboru, a kereskedelem, meg a kultura haladása egy-egy néposztály emelkedése meg sülyedése mindig magával vonja az egyes emberek, néha egész néposztályok felcserélődését. Nem kell egyéb bizonyiték ehhez, mint például a gyarmatositás. Egyes nemzetek nem férnek meg a nekik kijelölt helyen, hanem más világrészben keresnek helyet, hogy az anyaország népének egy részét ott letelepitsék, vagy, hogy ott kereskedést üzve hazájuk vagyoni állapotát fellenditsék. E gyarmatositás természetszerüleg vándorlással jár. Szintigy a háboru sok népet hordva magával, azt hol itt, hol ott táboroztatja, letelepiti rövidebb vagy hosszabb időre. Némely ember pedig megunja a haza földjét, lerázza az itthoni nyomort s kivándorol, azt hivén, hogy máshol kevesebb munkával, több pénzt s ezzel boldogságot jólétet szerez. Szóval a létért való küzdelem erre-arra hajtja az embereket, a világ folyása hol itt, hol ott telepiti le őket.

A vándorló emberek hosszu utjukra mindig visznek magukkal málhákat. Élelmet s egyéb szükségleteket, meg az uj otthon berendezésére való holmikat. Ha van kedves házi állat, azt is elviszik, ha van kedves palánta, melyet fáradsággal neveltek, szintén nem marad otthon. Igy viszik magukkal hazájuk, szülőföldjük növényzetét is. A hova vándorolnak vagy azon vidéken, merre utjuk visz, önkénytelenül is megváltoztatják, gazdagitják a növényzetet.

Tudjuk azt, hogy a legtöbb növény földhöz kötött, vagyis helyét megváltoztatni az egész növény önként nem képes. Midőn azonban magvát meghozza, az szabad, az nincs

---

A „Buda és Vidéke“ tárczája.

Hol a vad leány?

— Regény. —

Irta: Erdélyi Gyula.

HATODIK FEJEZET.

Olimpia.

(Folytatás.)

— Igazán?

— Bizony igazán. Ugy félünk, ha kabátos embert látunk. Könyvet, ujságot a világért sem vennénk kezünkbe. Apa maga csinált egy furulyát, azon furulyál este a kapuba.

— Mint egy juhászlegény.

— Tudom, hogy ön sem nézi jószemmel, pedig a férfiak között önben láttam legtöbb természetességet.

— Köszönöm az elismerést..

— De ne szóljon, kérem, a mamának. Mikor azt olvassa a lapokban, hogy Rezeg Kálmán és természetbuvár leánya tanulmányutra indultak, ebből egy szó sem igaz. Várhatja az Akadémia a jelentést, az ugyan nem készül el soha.

— Nagy veszteség.

— Ugyan ne okoskodjék, kérem. Apa nem lehet más, mint tudós, mert a nagyapa is az volt s az ő kedvéért hiresitették ki, ezért ment hozzá a mama is, mert mi csak hires családokba házasodunk. A mama csak tudósokkal szeret beszélni és mindjárt felfedezi valakiben a tehetséget, ha előkelő összeköttetései vannak, vagy ha nagycsaládból való Pedig higyje el, élvezetesebb az okos emberekkel beszélni, mint a tudósokkal . . .

— Hát azok nem okos emberek?

— Bizony nem és nagyon képzelődők a semmire. Beszélnének-e ezek olyan okosan, mint a mi házigazdánk, ki pedig imádságos könyvén kivül semmit nem vesz a kezébe. Most már megyek, ne szóljon senkinek.

— Egy feltétel alatt.

— Mi az a feltétel?

— Egyszer engem is megszöktet . . .

Agatha visszament anyja mellé, a hol neki mint jegyzőnek a helye volt. Berdár Róbert megbüvölten állt abban a zugolban mit elfoglalt, bámulva azt a leányt, a kit nem ismert meg annyi éven át, a ki a tudóst nem tartja okos embernek s nem talált tetszésére férfiut, tehát őt sem találja annak. Milyen eredeti változat ez is. Vele már megtörtént többször, hogy valakivel sok évig élt ismeretségben és csak öt-hat év mulva melegedett fel ugy, hogy felfedezhette. Itt van ez a leány, ki maga az üdeség, kedves mezei virág és ő valami penészes, csenevész üvegházi növénynek nézte mindig. De hát miért nem tartja őt természetesnek? Majd megkérdi tőle.

Egyszer majd csak észreveszi benne is a természetességet. Már az nagy vonás ebben a leányhan, hogy a tudósoktól megcsömörlött és más lényben keresi az okosságot.

Felfedezteti magát vele, mindenesetre felfedezteti.

De hát miért keres leányának tudós vőt-e a Rezeg Kálmán?

Az ülés hosszu volt Az állatregényeket, melyeket Olimpia sokkal elfogultabban beszélt el itt, mint az állatseregletben, megéljenezték. Jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. A Minerva-szalon hölgyei és urai, maga a kormányt képviselő miniszteri tanácsos ur siettek üdvözölni a ritka speciálistát. Olimpia igen szivélyesen beszélt mindenkivel. Egész elfogadható itt a komédiás büszkeség. Balzamó mester folytonosan hajlongot és már hitte a leányáról, hogy tudós nő.

Olimpia nemcsak állatokat tud szeliditeni, de embereket is. Nem fajul el a királyi vér.

Zendelyi István báró vezette karonfogva

lekötve, sőt ennek — mint alább látni fogjuk — épen az a hivatása, hogy megváltoztassa helyét. A növény, tudniillik, midőn meghozza gyümölcsét, arról gondoskodik, hogy magva ne essék közvetlenül arra a földre, melynek táplálós szerét saját gyökerei kihasználták, hanem távolabb telepedjen le. E czélból némely növény a szélre bizza magvait, szárnyakat ad neki, mint a juharfa, hogy tova vigye a szél vagy esőernyő formáju bóbitával (gyermekláncz. pitypang) ruházza fel, mely a szélbe kapaszkodik. Más növény magvának különös kampói, horgai vannak, hogy a legelésző tehénre vagy az arra járó emberre tapadva tovább vitessenek. Az emberek hadával egész raj növény is vándorol. Hol amazok letelepülnek, ott ezek is tanyát ütnek. Az emberek harczra kélnek a benlakókkal, hogy maguknak helyet szerezzenek; az idegen növények is elnyomják a gyengébb benlakó plántákat, vagy pedig őket szoritják ki az erősebb benszülöttek.

A növények ezen vándorlását a botanika egy egész tudományága tanulmányozza. Rájöttek arra, hogy habár külön növénygeografiai országok és növényövek jellemző flóráju vidékek vannak, ezek virágai sok helyen keveredtek. Ez a jelenség a növények földhözkötöttségét kizárja, hanem igenis kimondja, hogy vándorolnak; vagy saját erejükből vagy külső segély folytán. Hazánk ilyen bevándorlott növényeit különösen *Silberszky Károly* a „Kertészeti Lapok"-ban és *Borbás Vincze dr.* a „Természettudományi Közlöny" hasábjain s „Budapest környékének növényzete" czimü müvében ismertette. Ezen müvek szolgáltattak sok segitséget ezen közlemény irásánál.

Magyarország növényzete is a sok harcz, háboru miatt, mely békéjét zavarta, erős változásokon ment keresztül. Leghosszabb időn át a törökök laktak hazánkban, kik messze földről jöve, sok idegen növényt hoztak az országba vagy véletlenül vagy mert nekik szükségük lévén arra, itt termesztették.

Minket különösen azok érdekelnek a török növények közül, melyek itt hazánk szivében, Budapest körül, még pedig leginkább a budai hegyek közt telepedtek meg.

A török 1540-ben foglalta el Budát és 145 esztendeig tartotta kezei közt. Ezen hosszu idő alatt szép Budavárát egészen saját kényelmére alakitotta át, templomait mecsetnek használta, Mátyás palotáját össze-vissza dulta. A Szent-Gellérthegy oldalán egy kertet létesitett a török s behozott oda országából mindenféle növényt. Igy került oda az a sor *fügefa*, mely még ma is diszlik, de gyümölcse nem olyan, mint a déli vidékü füge termése, hanem apróbb. Mindjárt közelében a déli oldalon, azon ut mellett, mely a szőllők közt vezet a Dunaparttól a vár felé van egy ritka növény a *Peganon* (Peganum Harmala). Ez az egész országban csak a Szt.-Gellérthegy megjelölt helyén terem. A törökök piros ruhafestéket készitettek e növényből s erős illatu, magvát füszernek használták. Ebből magyarázható meg az, hogy ők ezt ide is magukkal hozták és termesztették. A Peganon igen gazdagon virágzik s virágja szürkésfehér. Gyümölcse, magva megérik ugyan, de nem alkalmas arra, hogy tovább terjessze a növényt. Még egyébb festőnövényeket is hoztak magukkal turbános rokonaink, ugy mint a „Festő Buzér"-t (Rubia tinctorum), meg a „sárga szömöriczé"-t (Rhus cotinus.) Ez utóbbi különösen Magyarország déli részén honosodott meg.

Az általánosan kedvelt bokor, mely majd minden kertet diszit, szintén török eredetü. Ez az *Orgonafa* (Syringa vulgaris.) A orgona vagy fehérmegyeiesen: *nelencze* igen nagy elterjedésü növény, ugy hogy Krassó-Szörénymegyében már vadon is nő. Termőhelyét folyton változtatja az „*Afrikai Malkolmia*" (Malcolmia africana), de legtöbbször a Lipótmező felé előforduló gazos helyeken, a Kelenföld felé eső keserüforrások körül üti fel tanyáját. Apró rózsaszinü, vagy ibolya szinü virágai vannak levelei érdesek. Érdekes kis növény a „*Madárorru Táskazár*" (Euclidium Syriacum), mely szintén a törökökkel került hozzánk, s különösen a Sashegy tövében a temetőnél, Promontor, Buda-Eörs felé, vagy a Paskálmalomhoz vivő uton telepedett le. Virágai fehérek hasonlók a tormáéhoz, s az egész növény szőrösödő. Midőn termését megérleli a növény golyóalakulag összezsugorodik, és a szél hajtja, mint az ördögszekerét a poros utakon. A „*Ránczos Matyó*" (Calepina Corvinni) szintén a törökökkel került a Gellérthegy tövébe; nem különben a fehér virágu „*Varjulát*" (Senebiera Coronopus), mely különösen Promontor és Buda-Eörsre vivő utak mentén vegetál. A legtöbb kerti növényünket szintén a török világ honositotta meg. Igy a török nőknek közönhetjüs; a *tulipánt*, *jácziutot*, *basarózsát*, hasonló kép a „*ne nyulj hozzám*" meg az „*égő szerelem*" hangzatos és találó nevü disznövényeinket.

A *vadgesztenyét* (Aesculus Hippocastanum) ugyancsak az ozmánok ültettek el hazánk földjébe, és a *pohánkát* (Poligonum Fagopyrum) szintén ők vetették földjeinkbe.

Láthatják ebből t. olvasóink, hogy a növényvilág is részt vesz emberek küzdelmeiben, mert az ember nem hagyja el ön maga termesztette virágát, mert kedves előtte, vagy mert életszükséglelét elégiti ki, s a növény is ragaszkodik az emberhez, s titokban — ha másként nem lehet — egy-egy magvát beleakasztja ruhájába; hadd legyen társa, s az utközben elhullva, jelezze, hogy merre vándorol. A török világ gyászos emlékét nem csak a magas várfal juttatja eszünkbe, hanem az utszéli gesztenyefák, fügék és tulipánok mind emlékeztetnek hajdankori gazdájukra.

Lehullott hát ez által is az a válaszfal, melyet az állati és növényi világ közé épitettek, mert bebizonyosodott az, hogy a növények is utnak eresztik ivadékukat, vándorolnak, messze vidékre, ismeretlen tájra, uj hazát keresni, ép ugy mint az állati teremtmények, kik még öntudattal is megvannak áldva, hogy utjukat nem csak a szélre, meg az ember védelmére, hanem saját érzékeikre is bizhatják.

Mikor még nem volt hid a Dunán.

A század huszas éveinek vége felé kezdett tulajdonképen lendülni a *pesti* társasélet, akkor kezdtek itt-ott nagy ritkán magyarul szólni a szalonokban, akkor terveztek magyar szinházat a hires, nyakas alispán, Földváry Gábor és Fáy András, a táblabiró-regényiró, és akkortájt alakult a magyar tudományos akadémia, amelynek első alakitó választmánya 1827. november 30-án ült össze a nádor, mint pártfogó és Teleky József gróf, mint elnök vezetése alatt.

A pesti szalonoknak legnépszerübb embere akkor Széchenyi István gróf, volt akinek nevét először 1825-ben, a pozsonyi *diétán* kapta szárnyára a hir szellője, akkor, midőn felsőbükki Nagy Pál egy tudós társaság alapitását hozta szóba, a gróf felállt és egyévi jövedelmét, 60.000 forintot, ajánlotta a hazafias czélra.

A fiatal huszárkapitány törve, alig beszélt magyarul, de ez a mondása mégis minden magyar szivhez utat talált, és utána minden magyar a szivébe zárta.

Széchenyi István nyilvános szereplése tulajdonképen itt veszi kezdetét. Ettől a perctől kezdve azután mindig tervezett, mindig nagy eszméket forralt agyában ez a lángeszü titán s a szalonokban is, mig mások udvaroltak, tánczoltak, fecsegtek, ő meg-megállt az ablakmélyedésbe, összevonta sürü szemöldeit és mogorván nézett ki a szük, szegényes utczákra:

— Milyen kicsi, milyen hitvány ez a város és ah *milyennek* szerotném én látni!

---

az ünnepeltet és mutatta be azokat, a kiket még nem ismert.

Rezegné cerclet tartott. A báró olasz nyelven, a mit a társaságban hite szerint senki nem értett, megkérdezte Olimpiát, igaz-e, hogy Berdár Róbert az ő vőlegénye. Olimpia a sokkal fényesebb és nagyobb rangu ur karján oly boldognak érezte magát, hogy méltatlankodva utasitotta vissza ezt a hirt, mert ő legfeljebb szánja ezt a kis pupost, de nem nevettetné ki magát azzal a szándékkal, hogy neje legyen. Minap is szégyenlette magát, mikor egy este vele karonfogva sétált.

Helykői Aladár ezeket a szavakat mind hallotta és a mi kis érzés még szivében volt, a mi Olimpiáért élt, az meghalt ebben a perczben. Nemcsak hiu, nagyravágyó, de kiméletlen is. Az ember-állatseregletbe teljesen beválik. Gyöngyörüséges szalón ez a Minerva-szalón.

Alig várta, hogy menekülhessen. Róbertért aggódott, hogy már nagyon is megtépték, az aggadalmok és kinozták a csalodás fájdalmai. Minden tekintetben feltétette. Ha Zendehelyi István bebizonyitja azt, a mit ő mondott, hogy a komédiás-vér léha vér, az is baj; ha Olimpia más lesz, mint ő hiszi, ez is katasztrofa Ez a fiu siralomházban van. Vagy veszélyes párbaj, vagy öngyilkosság a vége szegény kis puposnak.

Megint nagy tapasztalatokat gyüjtött a sziv méretei körül. Bizony ezek a tudos nők szivesebben neznek a legfiatalabb speciálistákra kik még ebben is csak mükedvelők, de csinos embereknek is maga az elnöknő egész szenvedélylyel vezeti be és utasitja a fiatal tudósjelölteket és hir-gyakornokokat. Sikerült állatsereglete a megmérhetlen szivüeknek, hol a tudós-czim tudomány nélkül apró-fiura száll. Elég a tudomány czime; nem müveli azt egyik sem, de harczolnak a tehetség és tudás ellen.

Tizenhat huszárt nekik lovagoltatni és szétveretni a kompániát. Ez a leggyökeresebb és alaposabb segitség . . . Szegény Róbert, csak neki ne történjék baja.

Ámultában majd összeesett, mikor Róberttel beszélt. Nem volt ugyon jókedvü, de nyugodt.

— Mi történt veled? Kicseréltek?

— Olyan formán érzem magam.

— Hirtelen változol.

— Mindaddig változunk, mig a változatoknak vége nincs.

— Bölcsen mondod De hát bevégződnek-e a változatok mig élünk?

— Ha nem végződnek is, de egy ideig szünetelnek. Vannak nagyobb állópontok. . .

— Te most állóponthoz értél?

— Még nem tudom, de olyanformán van. Jer, menjünk be ide a sétányra, oly szép itt most. Hull a fának a levele. Az elmulás és a feltámadás eszméi ölelkeznek. Jer, menjünk be.

— Nem bánom.

Bementek a sétatérre, hol a gyemekek jutszadoztak és egy vén városi szolga ügyelt fel a rendre és kiáltott mindjárt, ne nyulj hozzá-t.

— Milyen szépek a szőnyegvirágok, ugy-e? De sokkal szebb ennél a pázsit, a rét rendezetlen tarkaságával. Látod, ez is csak sablón, mely meggyilkol mindent.

— Jól van, barátom. Szép ez az ábránd, de talán mégsem ez az állópont, a melyről beszéltél.

— Nem, de nem akartom négy fal között megnyilatkozni szivemet. Itt, a virágok között, a fák alatt, még romlatlan játszógyermekekre nézve beszélem el, hogy virrad.

— Virad? Nem értem.

— Barátom, én felfedeztem a vad leányt, a természet öseredeti gyermekét.

(Folyt. követk.)

— sóhajtott föl gyakran s azután beszélt barátainak lelkesen, lángoló tekintettel büszke balotasorokról, gyönyörü középületekről, parkokról, amelyeket ő mind látott lelki szemeivel s amelyek mind álltak már képzeletben.

— *Der Stefi ist ein Narr!* — mondogatták gyakran öreg, podagrás urak, a kik a bécsi kongresszus idején élték fénykorukat. - Minek is lett volna itthon fáradtsággal, munkával létesiteni valamit, mikor ott volt a ragyogó szép, nagy Bécs, ahol mindegyik urnak megvolt a palotája.

Az a generáczió volt ez, akiknek a papái Mária Terézia *nagyasszonyunk* édesgető politikája idején osztrák mágnáslányokat vezettek oltárhoz.

De Széchenyi azért csak álmodozott tovább mint álmodik minden nagy eszme hőse, akinek életében töviskoszoru és halál után babér jut osztályrészül.

Igy álmodott egy hideg, márcziusi éjszakán is a kóji Komáromy Györgyné szalonjában, mig a szomszéd teremben az akkor még egészen fiatal Wenckheim Béla vezdtte a *contredanset*.

Az utolsó volt az abban az évadban, a tizenkettedik óraütés már hamvazó szerdát hirdette. A jeges márcziusi szél foszlányokra tépte a felhőket és bősz sivitással sepert végig a nagy pusztaságon, mikor Széchenyi István több fiatal emberrel leért az utczára.

Az egyik aggodalmasan megcsóválta a fejét:

— Ejnye, ejnye, a jég alighanem megindult, hogy jutok én át Budára?

— Talán lehetséges lesz még — mondá Széchenyi — elkisérünk a partig.

Beláthatlan sötétség fedte akkor még a Dunapartot, ahol csak néhány alacsony ház volt bennök egy-két rácz pék, gyanus kinézósü korcsma, a melyekből tambura-hang zengett ki és ha az ajtót kinyitották, fojtó, nehéz levegő áradt szét.

A jég a Margitsziget tájáról nagy táblákban uszott lefelé és a parton gunnyasztó ladikos fejcsoválva fogadta a fiatalt urat:

— Hm, hm, verfluchte G'schicht . . . . mormolá egyre-másra.

De az illetőnek át kellett menni, hogy nagynénjének egy levelet vigyen át, melyet vidéken élő, rendkivül szigoru nagyatyja küldött általa.

Széchenyi, a ki legalább tizenöt évvel idősebb volt az átmenni akaró ifjunál, rámordult a révészre:

- Menni fogsz . . . én Széchenyi István! Értetted?

Ezt a nevet akkor már mindenki ismerte.

A révész eloldta a ladikot, meggyujtotta a lámpát — és a csáklya után kapott.

És akkor megkezdődött az a kétségbeesett átkelés, amelyről régi öregek irtózatos dolgokat tudnak mesélni.

A ladiknak recsegve, ropogva ment neki egy-egy jégtorlasz, majd egészen elboritották a hullámok. A halál ezer rémséges alakban ólálkodott a mélységes vizen és a szegény fiatal ember kezeit kétségbeesetten tördelve, átkozta magát, hogy megengedte, hogy Széchenyi, a haza reménye, büszkesége vele erre az utra vállalkozzék.

— Inkább tett volna velem akármit a *Grosspapa*! — jajgatta az ifju.

Széchenyi pedig ott gubaszkodott a ladik orrában. Egyetlen arczizma sem mozdult és szemöldeit összevonva, épen olyan álmodozólag tekintett a recsegő, ropogó jégtáblákra, mint a Komáromyné szalonjának ablakából le, a szenynyes utczára.

A fiatal emberben az ifjui, gondatlan temperamentum egy pillanatra mégis urrá lett s akasztófahumorral szólt oda a grófnak.

- Talán Stefi bácsi most is palotákat épit?

A gróf az ő sajátosan komor mosolyával mosolygott s egy pillanatra elsimult a két mély ráncz homlokáról:

— Véletlenül nem azt — de *lánczhidat!* visszonzá — nagy, erős, állandó hidat, mely Pestet Budával összekösse, hogy ne kellesen ilyen butául kinlódnia minden tavaszszal.

Nem érem én azt meg! nyögött a szegény ifju, aki már teljesen át volt ázva a jeges viztől. Reggeli hat óra volt s éjfél óta kinlódott már a révész a jégtorlaszok közt.

Hetet harangoztak a ráczvárosi görög templomban, mikor végre partot értek.

Széchenyi még aznap elmondta több hangadó mágnásnak az éjjeli rettenetes utazást és közölte velük az állandó hid tervét.

Eleinte nevették, később mindinkább hóditott az eszme, — de bizony sok viz elfolyt a Dunán mig Széchenyi terve valóvá lett és a pompás hid elkészült.

A fiatal ember azonban, aki vagy husz évvel élte tul Széchenyit, családi körben még unokáinak is számtalanszor eldicsekedett vele, hogy a lánczhid eszméje azon a borzalmas éjszakán a jégtorlaszok közt fogamzott meg a legnagyobb magyar agyában, mikor a Komáromyné estélye után átkisérte őtet Budára.

D'Artagnan.

A Harmónia.

Ki ne emlékeznék azokra a kedves élvezetes estékre, melyek 6—8 évvel ezelőtt nem csak a Krisztinaváros, de az egész budai oldal értelmiségét összegyüjtötték havonként egyszer a „Politikus -ba, a „Márványmenyasszony"-ba?

Ki ne emlékeznék arra a vig kompániára, a mely ezeket a kedélyes estéket rendezte?

Tizenhat, az élet tavaszát élő ifju egyszerre pezsgő életet hozott a budai társaságba. Egyivásu, vigkedélyü, válogatott hangu és zeneileg képzett (köztük több zenetanár) egyén valamennyi.

Előadásaikon a komoly zene ép oly művészi volt, mint a mily kaczagtató a mulatságos rész. Ki feledhetné Witkowszky Tóni lágy, andalitó tenorját, Kneifel szivhezszóló baritonját s Koller mély basszusát.

Ki feledte volna az „Eduárd és Kunigunda nagy operát, az állat négyest, a négertánczot s azt a sok nevettető monológot, melyeknek nagymestere a kis társaság lelke Hoppe Rezső volt.

Örökké feledhetetlenek valamennyien s a ki valamikor megirja Buda társaséletének történetét a XIX. század végén, meg nem feledkezhetik e kis magántársaságról, mely „Harmonia" néven egyesülve felderitette a legborongósabb kedélyt is.

Őszintén sajnáltuk, mikor egyes tagok, kivált Hoppe karmesternek kerületünkből távozása folytán már-már a felbomlás szélére jutott e kedves társaság s annyival inkább örvendünk most, hogy a mesternek kerületünkbe visszatérése után uj erőkkel gyarapodva ismét megkezdte működését, sőt mint tudjuk már egy szükebb családias jellegü estét is rendezett szombaton m. hó 16-án a „Politikus Greizlernél" a mely várakozáson felül sikerült. Az élvezetes estélyen megjelentek: Telekiné, Rabrer Ferenczné, Hoppe Rezsőné, Hajós Mihályné, Bárány Zsigáná, Hajós Irén, Koncsek L., Kovács Gy., Tóth J. s mások.

A kis daloskör régi gárdájából ott láttuk: Hoppe Rezső karmestert, Bosnyák, Szepesi, Robrer, Zöld, Ertl, Hajós Bárány, dr. Szlávik, Magyar, Witkowsky S. tagokat. Fájdalommal nélkülöztük Witkowszki Tónit s Paradeiser drt. Helyettük azonban hatalmas uj erőkkel gyarapodott Vaczula J. tenor és Horváth szóló-baritonistával, előbbi a „Nincs cserepes tanyám", (Hoppe letétele) utóbbi Henriquez: Szerenádjának szólóját énekelve, mutatkoztak be igen előnyösen.

Reméljük, hogy a kezdet nehézségeit legyőzve, nemsokára lesz alkalmunk konstatálni, hogy a Krisztinaváros ismét egy családot képez a társadalmi téren s ennek lelke: a Harmónia.

Őszintén kivánjuk, hogy a „Harmónia" alapitásának 10 éves évfordulóját, mely tudtunkkal a jövő hóban lesz, már szélesebb körben, — velünk ünnepelje.

Villámcsapás az alcsuthi parkban.

József főherczegtől.

Az alcsuthi kastélyon ezelőtt körülbelül 4 méter hosszu és 6 cm. vastag vasrudakból készült villámháritók voltak. Ép ilyen rudakból készült, igen hosszu vezetékek voltak 2 méter mélységre a földbe leeresztve. A kertben lévő fürdőházon pedig egyáltalán nem volt villámháritó.

Akkoriban a villámháritókba gyakran csapott le a villám annélkül, hogy valaha gyujtott volna, sőt egy esetben, egy erős zivatar alkalmával 13-szor egymésután csapott le a toronybeli rudba a villám.

Az 1891. julius 29-iki erős zivatar alkalmával a fürdőháztól mintegy 5 méter távolságra — midőn fiaim a fürdés után éppen öltözködtek — egy öreg ezüst nyárfába csapott a villám. A fáról egy nagy ágat letört és a földbe 2 gödröt vájt. Egy szikra egy kis szellőző ablakon, a melynek üvegtáblája csak 35 cm. magas és 32·4 cm. széles volt, gömbölyü lyukat furt és az egész üvegtáblát darabokra repesztette.*) A villám a fa mellett leszaladván a 10 cm. vastag homokkő padozatba hasonló méretü lyukat vájt és a földben eltünt. Az igy képezett csatorna fenekét 4 méteres seprővel sem tudtuk elérni A ház alatt talajviz van, körülbelül 5---7 méter mélységben, a patak*) vizállásának megfelelően.

A villám a fürdőszobát fényes világossággal töltötte be és oly légnyomást okozott, hogy egyik fiamat a földhöz, a másikat pedig a falnak vágta, de mindamellett legkisebb bajuk sem lett.

Vaszary Kolos mostani biboros herczegprimás, akkori pannonhalmi főapát és *Francsics Norbert* benczés tanár, akik fiaim vizsgázására voltak Alcsuthon, a kastély homlokzatán álltak velem zivatart nézendők. Onnan láttuk a villám lecsapását és annak két ágra való oszlását; az egyik ág körülbelül 200 lépésre egy másik fába vágott le, a me yet azután meg is találtam. A fa félig le volt hámozva, de még most is él. A fürdőház 500 lépésre van a kastélytól s még ott is éreztük a légnyomást. A villám nem gyujtott, a fürdőház falai körül font vassodronyt azonban, a mely a fölfutó növényeknek támaszul szolgált, mind elolvasztotta.

Ezen eset után uj villámháritók készültek a kastélyra és a fürdőházra. A vert vasból készült gömbölyü vasrudak 10 méter hosszuak, 5 cm. vastag rézsodronynyal. A vezeték vége a földbe 6 méter mélységre van lebocsátva, ahol már rendszerint nedvesség szokott lenni, azonkivül az esőviz egy része is oda gyül össze. A vezetékek végére a föld alatt 1 négyzet méter területü erős rézlemezek vannak alkalmazva.

A torony keresztjén egy csillag alaku aranyozott villámháritó van, a melynek ugyanoly vezetéke van. Azóta mintha kerülnék a zivatarok a kastély közelét s a villámok inkább a távolálló jegenyefákat keresik föl, a melyeknek egyike most haldoklik egy két év előtti menykőcsapástól.

Az általam a *Természettudományi Közlöny* 338 füzetében leirt, 1897. julius hó 3—4-én lefolyt rendkivüli zivatar alatt ezen uj villámháritók és a torony keresztje csak ugy szórták a szikrákat fölfelé. Olyan látvány volt, mint a Szent Elmó tüze a hajók árboczain.**)

*) A mennyire lehetett összeragasztottam és alcsúthi gyüjteményembe eltettem.

*) A patak a fürdőháztól 11 méter távolságban folyik.

**) Ezen érdekes villámcsapás leirását *József főherczeg* Ur ő fensége sajátkezü levél kiséretében küldötte meg Szalay László meteorológiai intézeti tisztviselőnek, készséggel megengedvén, hogy ő azt *Az Időjárás* hasábjain közzétegye.

Vadász és Versenylap.

Sport-irodalmunknak diszére válik a „Vadász és Versenylap"-nak, hazánk legrégibb sportlapjának, idei karácsonyi száma, mely 28 oldalra terjed és párisi és berlini mintára számos illusztrácziót tartalmaz; ez utóbbiak közül különösen kiemeljük a következőket: Gróf Nádasdy Ferencz lóháton. Képek az alagi Draghunt steeple-chaseről. Két Királydijgyőztes (Mindig és Pardon) képe. Per Butters és Komámasszony. Képek az idei St.-Legerről. Magas ugrásu és salto mortalest végző lovak. Ez utóbbiak productióit (Katonával a nyeregben) el sem hinnők, ha képben nem látnók. A czikkek közül igen érdekesek a „Tapasztalok a turf köréből", „Mindig", a „Körültekintés" rovat és „A holicsi lefolyt vadászatok" Horthy István százados tollából. Számos egyéb érdekes olvasmány egésziti ki a karácsonyi füzetet, mely a magyar hirlap-irodalomnak valóban diszére válik.

Záborszky János alapitványa.

Záborszky János lelkes és hazafias budai polgár, kinek tetteivel és nevével minden szép ügynél találkozunk, üzletét másnak adja át. Munka, kitartás, ernyedetlen szorgalom, becsület, pontosság meghozta gyümölcsét. Derék és becsült polgártársunk ma már megélhet munkájának megérdemlett gyümölcséből. Visszavonulásakor nemes szivének adja jelét a mikor több jótékonyczélra több adományt adott s többek között a Mayer árvaház árvái részére is alapitványt tett.

A tanácshoz beadott alapitólevél igy szól:

Tekintetes Tanács!

Néhány évvel ezelőtt I. kerület területén önálló mészáros és hentes üzletet nyitottam azon elhatározott szándékkal, hogy ha Isten megsegit, csak addig folytatom, mig életem végéig szerény megélhetésem, becsületes fáradságos munkám által biztositva lesz, nem akarván azt itt ecsetelni, mily bosszantó akadályokkal, küzdelemmel, de örökösen Istenben való bizodalommal elértem czélomat, hogy a jövő század 1-ső napjával üzletemmel felhagyhatok, nyugodtan nézhetek a jövőbe, azon reménynyel, hogy keservesen megtakaritott filléreimből családommal együtt nagyobb küzdelem nélkül megélhetek, ezért elhatároztam nőmmel szül. Szabadházi Mariskával azt, hogy egy örök időkre szóló 500 koronás alapitványt teszek, melynek kamataiból az I-ső kerület területén levő „Mayer"-féle árvaház növendékei közül évente a legjobb két tanuló, vallásra való tekintet nélkül, jutalomban részesüljön. — Tekintetes Tanács most, midőn a muló század végnapjait éljük, mely nemzeti történelmünk ugy ipari fejlődéseinknek is oly korszakát örökiti meg, hogy az uj századba belépéssel minden hazafinak és honleánynak kötelességévé teszi, hogy szerény lehetségétől kitelhetőleg oda hasson, hogy nemzeti fejlődésünket lehetőleg minden módon jövőre is elősegitse, ezen czélból kifolyólag a felajánlott 500 koronás alapitványunkat készpénzben ide zárva tisztelettel beterjesztjük azzal az óhajunkkal együtt, hogy ezt az összeget gyümölcsözőleg elhelyezni kegyeskedjék és kamatait már az 1900 év zárvizsgáján a fentjelzett intézet legjobb két tanulója élvezhesse. Magunkat a tekintetes Tanács jó indulatába ajánlva maradunk

Budapesten, 1899. deczember 30.

tisztelettel

Záborszky János,

Záborszky Jánosné

szül. *Szabadházy Mariska.*

Hangverseny.

Ritka estélye volt a Krisztinavárosnak, mikor a „kr sztinavárosi iskolaszék területén működő szegény gyermekeket felruházó egylet" kebeléből e czélra kiküldött bizottság egy fényesen sikerült elite-hangversenyt rendezett. Elite volt a szó szoros értelmében. Mert elite volt a gonddal összeállitott műsor és elite volt a nagyszámu hallgatóság, melynek befogadására szüknek bizonyult a krisztinatéri casinó diszterme. Előkelőségeink közül ott láttuk *Dr. Mohay Sándor* országgyülési képviselőt, *Dr. Gombár Tivadar* kir. tanácsost, *Zsák Hugó* iskolaszéki elnök, *Dr. Romy Béla*, *Garancsy Mihály* oszt. tanácsosokat, *Dr. Áldássy Antal* egyetemi tanárt, *Dr. Kovács Pál* stb, több főv. biz. tagot stb. stb. Dr. *Barros Gyula* tábla biró.

A hangversenyt *Rákosy Viktor* (Sipulusz) „A titkár ur" cz. felolvasása nyitotta meg, mely zajos derültséget keltett a közönségben, hogy ez végeztével oly lelkes tapsokban fejezte ki elragadtatását, hogy Rákosi kénytelen volt helyét ujból elfoglalni és még egy humoreszket elmondani, mely az elsőt hatásban még felülmulta.

A felolvasás után a *„Budai Zenekör"* vonós zenekarának tagjai vonultak fel a podiumra, hogy karmesterük, *Eisvogel Ferencz* mesteri dirigálása alatt eljátszák a Massenet: *„Legendá"*-ját. A fülbemászó kompozitió előadásában valósággal remekelt e zenekar. Az összhangok tisztasága, a müvészi felfogás jellemzik előadásukat, melylyel megérdemelték a közönség tapsait.

Utánuk *Sebeők Sárika* urhölgy énekelte a Santuzza-áriát a *„Parasztbecsület"*-ből és a *„Die Thräne"* czimü dalt Rubinsteintől. Üde, kellemes hangja mély hatással volt a közönségre és különösen tiszta kiejtése, kifejezéssel teljes, érzelmes előadása oly tulajdonságok, melyek fényes jövőt jósolnak a pályája kezdetén álló ifju müvésznőnek. Az éneket *Csánki Kornélia* urhölgy kisérte zongorán, ki a következő számban czimbalmon mutatta be nagy müvészetét, ragyogó tehetségét. A müsoron három számmal szerepelt Schubert: *Rémkirályával* (Erlkönig), egy *keringő egyveleggel* és *népdalokkal*, de közönségét annyira elbüvölte, hogy az nem is akarta leengedni a podiumról. Ujból és ujból „hogy volt"-ot kiáltottak és a kisasszonynak ismét és ismét hallatnia kellett bravouros játékát, melyet az erő, a nagy gyakorlottság és biztosság caracterizálnak.

Az 5. számot *Vecsey Lajos* urnak magas müvészi niveaun álló hegedüjátéka tölté be. A technikája, tökéletessége és játéka tisztaságáról ismert müvész Vieuxtemps: *„Ballade* Polonaise"-t adja elő, oly szépen és oly virtuozitással, hogy a közönség szünni nem akaró tapsokkal fejezte ki hálaját és elismerését a nyujtott nagy müélvezetért. Vecsey ur erre Hubai: *Csárdajelenetek* czimü szerzeményét adta elő, szédületes futamokkal, trilákkal. A müvészt bájos szépségü neje kisérte zongorán, nagy tökéletességgel és még nagyobb müvészettel.

Tóth Elemér ur Liszt F.: *12. Rapszodiáját* adta elő zongorán szintén nagy sikerrel. Ő is nagy müvészlélek, a ki életet és elevenséget önt előadásába, melylyel a hallgatóit megörvendezteti. A tapsokra egy *Chopin* szerzeménnyel válaszolt.

Most ujból *Sebeők Sárika* urhölgy jelent meg a podiumon, hogy elénekelje Mihalovich: *„Megirtam a levelemet"* czimü dalát; a hatás még nagyobb volt mint a müvésznő előző fellépténél. Hangjának nagy terjedelme és kellemes szivhez szólása édes gyönyörrel töltött el s a kisasszony kénytelen volt énekét megujrázni. A zongoránál most ismét Csáki k. a. brillirozott.

Végül ujra a „Budai Zenekör" vonószenekara lépett elő, hogy a sikerült estélyt méltóképpen befejezze. Schweida: *Szerenadajából* két számot adtak elő, a poetikus szárnyalásu mühöz való interpretálásban, mely után az előkelő közönség emelkedett hangulatban oszlott szét, titokban köszönetet mondva a közreműködőknek és az ügyes rendezőségnek, kik ily kiváló müélvezetben részesitették.

De nemcsak erkölcsileg sikerült fényesen ez est, hanem anyagilag is, mert igen szép összeg fog a jótékony czélra – a szegény iskolás gyermekek felruházására — forditatni, a hangverseny tiszta jövedelmeként.

A teljes rikerért a rendező-bizottság vezetőjét dévai Szőllősy Istvánt, továbbá özv. Gluzek Gyuláné, Téry Benedekné és Siscka Jenőné urhölgyeket, Dr. Stipanits Elek, Czike Imre és Starker Károly jegyző urakat a legnagyobb elismerés illeti.

Magyar Pénzügyőr.

Iklody Győző szerkesztésében megjelenő kitünő szaklap a *Magyar Pénzügyőr* az első pénzügyőri kerület kedvelt ügybuzgó és pontos biztosának *Hackl Lászlónak* sikerült arczképét hozza. *Hackl Lászlót* ismerik és tisztelik a budai polgárok. Pontos, erélyes és méltányos tisztviselő s igazi jó polgár. *A Magyar Pénzügyőr* Hackl László életrajzi adatait adva megirja azt is, hogy a szegedi árviz alkalmával 70 életet mentett meg, a miért *még ma sem kapott elismerést. A Magyar Pénzügyőr* vendéglősöknek, kereskedőknek, iparosoknak, gyárosoknak, hasznos közleményeket hoz. Kiadóhivatal VIII., József-utcza 52. Előfizetési ár egy évre 6 frt. A kiadóhivatalban az uj vámvonalak térképe is kapható.

Széchenyi emlékéért.

A Széchenyi muzeum részére ujabban a következő adományok érkeztek be az Akadémiához:

Tasner Gézától: A budapesti lánczhid alapkő-letételekor, 1842. augusztus 24-én, a lánczhid alapkövébe lezárt oklevél eredeti fogalmazványa. — *Maszák Hugótól:* Gróf Széchenyi István 1836. febr. 11-ikén kelt levelének másolata Biharmegyéhez, melyben Barabás Miklóst ajánlja képe lefestésére. — *Id. Szinnyei József l. tagtól:* Ministeri rendelet. Pest, április 20. 1848. (Aláirva: gróf Batthyány Lajos, Deák Ferencz, báró Eötvös József, Klauzál Gábor, Kossuth Lajos, gróf Széchenyi István, Szemere Bertalan.) — *A Magyar Mérnök- és Épitészegylettől*: a) A Budupesti Lánczhid Irta Zelovich Kornél; b) A Magyar Mérnök- és Épitészegylet Heti Értesitője

1. A *Budasesti Szemle* novemberi füzetében közli. Kónyi Manó: *Gróf Széchényi István leaelei Hollán Ernőhöz* (1859—60.) czimmel Széchenyinek Hollánhoz Döblingből intézett kilencz levelét közli, melyeket Hollán az akadémia Széchenyi-muzeumának ajándékozott. Kónyi a levelekhez bevezetést irt; s ebben kiemeli, hogy Deák mindig törhetetlenül ragaszkodott az 1848-iki törvényekhez, s ezek alapján kivánta a kiegyezést Ausztriával, mikor mindenki vagy 47-es vagy 49-es alapon állott. Hollán Ernő 1859-ben az olasz háboru után egy javaslatot dolgozott ki, mi módon lehetne a nemzetnek óhajait a monarchia fennállhatásának érdekeivel összeegyeztetni? Ez Széchenyi kezébe is eljutott, ki Hollánnal érintkezésbe lépett. Hollán azután egy második javaslatot is dolgozott ki, melyet átadtak Rechberg külügyminiszternek. Mivel eredménye nem lett, Széchenyi a javaslatot Lipcsében kinyomatta névtelenül, de mikor a példányok Bécsbe érkeztek, a rendőrség lefoglalta. Erre vonatkoznak Széchenyi levelei.

A váczi proklamatió! *)

Váczon, 1849. január 5-én.

A feldunai magyar királyi hadtest, melynek magva és értelmisége egykor az egyesitett ausztriai hadsereg állományához tartozott, — mielőtt a magyar királyi hadügyminisztérium szentesitése által a magyar ezredek egyedül ennek alája rendeltettek — engedelmeskedvén Magyarország alkotmányos királya akaratának — megesküdött Magyarország alkotmányára, és legelőször is a főherceg nádor főparancsnoksága által lett a Jellachich alatti cs. kir. seregekkel ellen-

*) Az Ébresztő Hangok XVIII-ik könyvéből.

ségesen szembe állitva, s azóta a legszomoritóbb politikai zavarok daczára, esküjéhez hiven mindenkor csak a magyar királyi hadügyminiszter, vagy az ez által törvényszerünek elismert honvédelmi bizottmány parancsainak engedelmeskedett.

Ezen elvitázhatlan tényre támaszkodva tehát, a feldunai hadtest a leghatározattabban tiltakozik minden afféle ráfogás ellen, mintha valaha bármelyik magyarhoni párt magánérdekeit szolgálta volna; s az ilyenféle hireket mind alávaló rágalmaknak nyilvánitja. De éppen ezen elvitázhatlan tény, a rendithetetlen hűség, melylyel a feldunai hadtest a magyar alkotmány fönnmaradása végetti küzdelemben magát a honvédelmi bizottmány minden rendeletének, kimondhatatlan nélkülözések és csalódások daczára, készségesen alávetette — feljogositá a hadtestet azon méltányos várakozásra, hogy a honvédelmi bizottmány legalább egyet lelkiismeretesen kerülni fog: azt, hogy a hadtestet bármi kétszinü helyzetbe hozza.

Miután a feldunai hadtest, a honvédelmi bizottmány rendelése szerint, másfél hónapig ritka önmegtagadással a legfárasztóbb előőrsi szolgálat által az ország határszéleit védelmezte; miután a Moson melletti ütközetben a sokkal nagyobb számu ellenséget győztesen visszanyomta; miután abban a szerencsétlen győri pozicióban mindaddig vitézül helyt állott, mignem a jobb szárnyon már be vala keritve az ellenséges tulerő által, s a fővárosok biztositására szükséges visszavonulását már csak az ellenség bekeritő csapatjával vivott kemény ütközet által tette lehetővé: miután a nélkül, hogy a dunántuli kerület földnépében ama sokat emlegetett rokonszenvvel találkozott volna, s a nélkül, hogy a honvédelmi bizottmány részéről csak a legkisebb készületek is történtek volna az ellenséges tulerő előnyomulásának a tatai, bánhidai, neszmélyi, csákvári, zámolyi, ondódi és sárkányi közlekedési vonalak fő- és mellékutain való megakadályozása végett, — maga mind ezen emlitett helységeknek részint előtte, részint mögötte mindaddig csatakészen állott, mignem az ellenség jobb szárnyának Móoron át történt győzelmes előnyomulása részünkről a Mártonvásáron általi offensivát vonta maga után, melyből azonban csakhamar a honvédelmi bizottmány egyenes parancsára a Buda előtti defenzivába kellett átmenni: akkor ezen sokat sanyargatott hadtestnek már csupán egyetlen vigasztaló kilátása maradt: Magyarország fővárosai tövében és utczáiban küzdeni ki az eldöntő harczot.

A honvédelmi bizottmány rendeleteinek azelőtti határozott hangja, valamint a néphez intézett proklamácziói azon várakozásra jogositottak, hogy a honvédelmi bizottmány az óhajtva várt és most végre elérkezett döntő pillanatban mindenkit lelkesitő erélyességet fog kifejteni.

Es ime mindazok helyett, miknek meg kellett volna történni, 1849. január 1-én a promontori főhadiszállásba érkezik:

1. a tudósitás, hogy a honvédelmi bizottmány idehagyta a fővárosokat;

2. annak azon rendelete, miszerint a Buda előtti ugynevezett első vonalon Tétény, Bia stb. szinvonalán döntő csatát kell vivni, a nélkül azonban, hogy a hadtest feláldoztassék, vagy hogy a fővárosok ágyuztatásnak tétessenek ki, azaz: daczára az egyetlen biztos átkelőnek és daczára az üldöző ellenségnek, meg kell menteni a hadtestet a Duna balpartjára;

3. utasitás egy küldöttségnek az ellenséges hadserege fővezéréhez való áteresztésére.

Ezen három tény közül mindenik magában elegendő lett volna a hadtest bizalmát a honvédelmi bizottmány férfiai irányában megingatni, de együttvéve azon aggályt is kellett azoknak fölkeltetni, mintha ezen hadtest eddig csak — a legszelidebb kifejezéssel élve — használható (de gyakorlatlan kézben veszedelmes) eszköznek tekintetett volna.

Hogy tehát ezen politikai üzelmek közepett, melyeknek kivált a legközelebb jövőben szegény hazánk martalékul talál esni, ezen feldunai hadtest maga álláspontját szigoruan törvényes alapon szilárdul fenntarthassa, ezennel nyilvánosan kijelentem a következőket:

1. A feldunai hadtest hü marad esküjéhez, miszerint Magyarországnak V. Ferdinánd király által szentesitett alkotmánya fenntartásáért minden külső ellenséggel határozottan szembe száll.

2 Hasonló határozottsággal fog a feldunai hadtest mindazok ellenében is fellépni, kik az országon belül netalán idétlen republikánus izgatásokkal az alkotmányos királyságot felforgatni megkisértenek.

3. Az alkotmányos monarchia fogalmából, melyért a feldunai hadtest utolsó emberig küzdeni el van szánva, önként folyik, hogy neki egyedül azon parancsokat szabad és szándéka követnie, melyek a felelős magyar királyi hadügyminisztertől, vagy ennek maga által kinevezett helyetttesétől (jelenleg Vetter tábornok) törvényes formában hozzá érkezendnek.

4. Minthogy a feldunai hadtest, szem előtt tartva Magyarország alkotmányára letett esküjét, és szem előtt tartva tulajdon becsületét — teljes öntudatában van annak, mire köteles és mit akar; annálfogva végezetül kinyilatkoztatja, hogy az ellenséggel folytatott bármely egyezkedésnek eredményét csak az esetben fogja elismerni, ha az egyrészt Magyarországnak azon alkotmány formáját, melyre a hadtest megesküdött, másreszt magának a hadtestnek katonai becsületét biztositja.

Görgey s. k., tábornok."

Dr. Bolyó Károly.

A lipótmezei magyar királyi országos elme- és ideggyógyintézet igazgatóvá Dr. *Bolyó Károlyt* a nagyhirü tudós elmegyógyászt nevezték ki. Dr. Bolyó Károly a halhatatlan Babarcsi *Schwarzer Ferencz* méltó tanitványai közül való. Nagy tudása emberszeretettel párosul, életét a legnagyobb buzgalommal és önfeláldozással hivatásának áldozza s szeretettel gondozza betegeit. Nemcsak a hazában, de az egész világon ismeretes mint kitünő elmegyógyász.

Budai vigadó.

A budai vigadó megnyitására alakult bizottság, mely a budai társaság szine s javából áll, élén *Hegedüs Sándorné* ő nagyméltósága van, ki lelkesen karolja fel a budai érdekeket s mindent elkövet, hogy a budai társaság vigalmaik szinhelyének megnyitásán a budai társaság régen kivánatos összhangja megnyilatkozzék.

Szülőknek.

Nagyon fontos az, hogy kitől tanulnak a gyermekek tánczolni. A táncz nemcsak testgyakorlat és élvezet, de a belső müveltség, illemképzője is A ki tánczolni tanit, az érezze át a táncz hivatását és rendeltetését ugy, mint özvegy *Perrey Jánosné* a nemzeti szinház nyugalmazott tánczmüvésznője, ki a legelőkelőbb budai körökben tanitásával fényes sikereket ért el. Közelebb fejezte be a II-ik kerületi polgári iskolában a tanitást s nemcsak az igazgató adott szép hivatalos bizonyitványt, de tanitványai szép ajándékkal lepték meg. A legmelegebben ajánljuk a hivatott baletmesternőt s érdeklődőknek szivesen szolgálunk lakczimével.

Elveszett csomagok.

Mihályfi Sándor csomagkézbesitő kocsijáról az ünnepek alatt két csomag veszett el. A becsületes megtaláló sziveskedjék azokat a Buda és Vidéke kiadóhivatalába hozni.

XVI. évfolyam.

A „Vendéglősök Lapja" az 1900. esztendővel XVI. évfolyamába lép. A *„Vendéglősök Lapja"* hosszu müködése alatt mindenha buzgó védője volt a hazai szállodások, vendéglősök, korcsmárosok és kávések érdekeinek s fárathatatlanul küzdött a vendéglősipar haladásáért és magyarosodásáért; tehát fontos közgazdasági és culturmissiót teljesitett s teljesit a jövőben is. A szakismeretek hathatós terjesztője, tehát minden vendéglősre nélkülözhetlen. Vendéglők bérbeadásának s minden a vendéglősiparban szükséges iparczikk hirdetése a *„Vendéglősök Lapjá*"-ban gyors és feltétlen sikerrel jár. A *„Vendéglősök Lapja"* szerkesztője és kiadója: *Ihász* György; szerkeztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. Akáczfa-utcza 7. Előfizetési ára 1/4 évre 3 korona; 1/2 évre 6 kor., egész évre 12 kor. Megjenik minden hónap 5-én és 20-án s ugyanakkor pontosan szét is küldetik. Az egész országban el van terjedve, sőt a külföldre is számos példányban jár. Tartalmánál fogva járatása a bortermelőkre, bor- és ital kereskedőkre, sőt a sör- és szeszgyárosokra is hasznos. A derék vállalatot ajánljuk a szakkörök figyelmébe.

Karácsony az árvaházban.

A székes-főv. Mayer-árvaházban e hó 24-én d. u. 5 ó. tartották meg a karácsonyfaünnepélyt *Peringer* Ferencz bizottsági m. elnök, *Mezey* Péter főv. biz. tag és számos előkelő vendég jelenlétében. Az árvákhoz *Rostaházy* Kálmán, krisztinavárosi plébános intézett megindító szép beszédet. A jótevőknek *Somlyay* József, árvaházi igazgató köszönte meg az árvák iránt tanusitott jóakaratot és áldozatkészséget Az árvák háromszólamu kar énekei általános tetszésben részesültek. Gazdag ajándékokat kaptak az árvák.

Az intézet személyzete is részesült a főváros részéről pénzbeli ajándékban.

* * *

Közöljük e helyen folytatólag azon nemes-szivü adakozók neveit, kik a karácsonyfaünnepélyhez becses adományaikkal hozzájárultak: 30 frtot adott Bernfeld Mór, 10—10 frtot adtak: Geittner Józsefné, Budai Polgári Casinó, Hartmann István, Budapesti Mészáros Ipartestület. — 5—5 frtot adtak: özv. báró Lipthay Béláné, Párthényi Jánosné, özv. Izsák Frigyesné, Hálay Ferencz és neje, Mechwart András, dr. Aldássy Antal, Szalay Péter, Mártonffy Lajos, Dávid Jenő, Lenz testvérek, Geller József, Röszler Károly, Gilly József, Záborszky János, Gerő Károly, Klein H. János, Hoffmann Mór és Társa, Pleskó és Schneider, Comenius-páholy, Deák Ferencz-páholy, Demokratia páholy, Humboldt-páholy, Könyves Kálmán-páholy, Minerva-páholy, Budai Légszeszgyár, Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület, Budapest Szent-Lőrinczi Részvénytársaság, Budapesti férfi- és nőiruhakészitő ipartestület, Magyarországi Kereskedelmi Utazók Egyesülete, Hungária jótékonysági-egyesület. 4 frtot adott Szatala Emil; — 3—3 frtot adtak: Pucher Józsefné, özv. Hesz Jánosné, Michl Alajos, Veget Gyula, Eötvös-Páholy, Kuntscher Albert. — 2 frt 50 krt adott a Budapesti asztalos ipartestület — 2—2 frtot adtak: Dr. Kertész Abáné, Frey József, Dömötör Gedeon, Ybl Lajos, Biscara Endre, Szaibb Lipót, Goczigh József, Dr. Beranek, Schober Lajos, Lechner József, Bessenyey Géza, Schottola Ernő, Neruda Nándor, Hangl József, Baletkay Mihály, Popper Antal és neje, Wannek és Fuhrmann, Grifatong János, Budapesti bádogos stb. ipartestület: — 1·65 frtot adtak; Budai távbeszélő hálózat kezelőnői; — 1—1 frtot adtak: Dr. Stipanits Elek, Dr. Örley Lajos. Dr. Szőke István, Szőllősy István, Nagy Virgil, Rajkay Mihály, Stampfer Márton, Voigt Henrik, Lindmayer Ferencz, Daróczy Rezső,

Fenyő Károly, Rudolf Móricz, Radits Sándor, Zsuzsantzky Péter. Barhenovits Antal, Weber József.

43 frtot gyüjtött: Halpert Izidor. (Ehhez járultak: Halpert Izidor 5 frt, Strasser és König 5 frt, Widder M. és Tsa 5 frt, Schreiber D. és Fiai 5 frt, ifj. Kohn Ármin 5 frt, Deutsch A. fia 3 frt, Pollák A. és Fia 3 frt, Krieshaber, Schlesinger 3 frt, Deutsch Vilmos 3 frt, Jonás E. és Társa 2 frt, Nagel Susane 2 frt, Abelsberg Leó 2 frt.) — 23 frtot gyüjtött Németh Titusz. Ehhez járultak: Első Magy. Ált. Bizt. Társ. 10 frt, Özv. Steinbach Györgyné 5 frt, Steinbach Luiza 5 frt, Steinbach Emilia 2 frt, Németh Titusz 1 frt.

A kegyes adományokért az árvák nevében hálás köszönetet mond és további adományokat köszönettel fogad Somlyay József árvaházi igazgató (I. ker. Városmajor-utcza 31. szám.)

Péterfy ünneplése.

Ünnepre gyült Magyarország tanitósága . . . Ünnepelte az Eötvös-alap 25 éves fennállását és a Tanitók Háza megnyitását. Mindkettőt *Péterfy Sándor* teremtette meg, igy hát Péterfy-ünneplléssé vált az ünnep. Nincs széles-e hazában tanitó, ki nem tudná? ki az a jó öreg ur, ki gyermekeik érdekében oly sokat tett már. Nincs egy falu sem, kinek szive, lelke ne örvendene akkor, mikor *Péterfy Sándor* nevét hallja. Felhivjuk olvasóink szives figyelmét lapunk következő számára, hol *Péterfy Sándor* tetteivel mi is bővebben fogunk foglalkozni.

Halálozás.

A budai kereskedelem és ipar fellendülése és magyarosodása körüli küzdelemben számottevő egyének sorából sajnálattal kell törülnünk egy jól ismert, tisztelt polgártársunkat, kinek 1899. évi deczember hó 17-én történt elhunyta széles körben kelt részvétet.

Swoboda Ferencz 1848. október 6 án Bécsben született, 1869-ben Budapestre jött, 1877-ben átvette Budán a Mechlovits-féle kalapüzletet, melyet szorgos és áldásos munkával f. é. augusztus 1-éig fenntartott.

Bár ausztriai ember volt, jó magyarrá lett. Szivére mutatva mondotta sokszor: „itt bennt magyar!“ Tagja volt a „Magyar nemzeti asztaltársaságnak“, melyet ő alapitott ötödmagával.

Az elhunytat özvegye és fia ifj. Swoboda Ferencz keresk. miniszt. számtiszt siratja.

Nyugodjék békével.

Szépirás-iskola.

Vajda Pál székes-főv. polgári iskolai rendes tanár szépirásiskolája II. ker., Fő u. 51. sz. Biztos és alapos kiképzést nyujt: bank-, pénzintézeti tisztviselőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak, urak és hölgyek részére, a magyar, német szépirási és rondirásból, kik azt rövid idő alatt elsajátitani akarják. Hölgyek, valamint felsőbb intézetbe járó tanulók részére külön napok és mérsékelt dijak. Tanitó-, tanitónő-jelöltek (képezdei hallgatók,) a gyakorlati részen kivül a szépirás tanitásának módszerét is elsajátithatják. Tanitási idő naponként d. u. 4—9 óráig.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

4038/T. 99. sz.

Közvetlen hálókocsi közlekedés Budapest déli vasut és Velence (Venezia) között.

Folyó évi október hó 1-ől **Budapest déli vasutról** Pragerhof - Nabresina - Cormonson át. **Velenczébe** (Venezia) és megforditva a 201—2—1002. sz., illetve 1001—1—2002. sz. gyorsvonatokkal a nemzetközi háló-kocsi társaság **hálókocsijai** közlekednek, melyek I. és II. osztályu hálóhelyeken kivül közvetlen utasok részére szolgáló I. és II. osztályu kocsiszakaszszal is birnak.

Indulás Budapestről 8 órakor este, érkezés Velenczébe 2 óra 15 perc d. u. Indulás Velenczéből 2 óra 10 perc d. u. érkezés Budapest déli vasutra 9 óra 53 perc d. e.

A hálóhelyek használatáért a gyorsvonatra érvényes vasuti menetjegyeken fölül Budapest déli vasutról Velenczébe vagy megforditva az I. osztályra 13.75 franc, a II. osztályra 13.25 franc fizetendő. Közbeeső vonalrészeken szintén a teljes dijak szedetnek be.

Hálóhelyeknek előre való megrendelése csak a nemzetközi hálókocsi társaság menetjegy irodáiban (Budapesten: Hungaria szálló) fogadtatik el, melyek ezért a következő előjegyzési dijakat szedik:

egy I. oszt. hálóhelyért 1.70 korona, egy II. oszt. hálóhelyért 1 korona.

A vonatokon a hálókocsijegyeket a hálókocsi kalauza adja ki.

Korona Vigadó.

A „**Koroná**“-hoz czimzett nagy vendéglő és nagy kávéház (III. ker., Kis korona-utcza 55. sz.) a székesfőváros közönsége igényeinek megfelelőleg diszesen berendezve, teljesen ujjáalakitva megnyilt és a régen óhajtott Ó-Buda legkitünőbb mulatóhelye pártértekezletek, társaságok, mulatságok, ünnepségek s egyéb összejövetelek czéljaira létesült. A vendéglő összes helyiségei társaságok számára legnagyobb kényelemmel berendezve, külön szobákkal. A legkitünőbb magyar házi koszt. Hetenkint kétszer igazi halpaprikás, szegedi módra, és remek töltött káposzta. A kávéház teljesen ujból felszerelve, legjobb Seifert-féle billiárd asztalokkal ellátva. Kártyások s egyéb játékosok számára külön szobák. Kitünő kávéházi italok. Hideg buffet. Legjobb minőségü bor és sör. A nagy tánczterem mulatságok, gyülések stb. részére jutányos áron mindig rendelkezésre áll. Hangversenyekről s tréfás szórakoztató estékről gondoskodva a III. ker. dalkoszoru szives közreműködésével. Az összes helyiségekben villamos világitás. Társasestélyek bankettek, lakodalmi mulatságok stb. rendezésénél, valamint havonkint étkezésre választékos étlap szerint való előfizetésnél jutányos árak. Kedvező villamos vasuti közlekedés folytán a budapesti közönségnek legkellemesebb kirándulo helye. Pontos kiszolgálásért kezeskedik és számos látogatást kér

kitünő tisztelettel

Szlatky Dániel,

az összes helyiségek bérlőtulajdonosa

Nyilttér.*)

Császárfürdő

Buda pesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel,** legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel,** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: JURISZTOWSZKY ÖDÖN.

Könyvek.

A hazai könyvpiaczon megjelent és előfizetésre hirdetett *szépirodalmi, tudományos, tanuló és szakkönyo* a *Buda és Vidéke* kiadóhivatala utján megrendelhető.

Kérjük barátaink és olvasóink közül azokat, kik ezen az uton is támogatni akarják vállalatunkat, hogy **könyv-megrendeléseikkel** megtisztelni sziveskedjenek.

CSÁKA J.

ÓRÁS- és EKSZERÉSZ

Budapest, I., Alagut-utcza.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát

svájczi zsebórákban,

valamint mindennemü

függő-, fali és konyha-órákban.

Nagy választék

izléses ékszerekben

jutányos árak mellett.

Törött arany és ezüst tárgyak a legmagasabb árban vétetnek vagy uj tárgyakra beeseréltetnek.

Csokoládé, Biscuit, Cacao

első rendü gyártmány

Villányi és Társa

utóda

Magyar Biscuit és Csokoládé Gyárából

BUDAPESTEN.

A **Buda és Vidéke** kiadóhivatala elvégez minden tisztességes megbizást **előfizetőinek**, csak a kész kiadások felszámitása mellett, **idegeneknek** árjegyzék szerint.

Jogügyek, kérvények, ügyvéd közbenjöttével.

Vizsgákra készités, vizsgák letétele, tanerők közben jöttével.

Mindenféle engedélyek, szabadalmak kérvénye. Kérvények székes-fővároshoz, pénzügyi, és iparhatóságokhoz, ministeriumokhoz, hadparancsnokságokhoz.

Épitési engedélek. Iskolai, tudományos és szépirodalmi könyvek eladása.

Nyomdai termékek készittetése.

Ingók és ingatlanok eladása, vétele, bérbeadása. Lakások kivétele és kiadása.

Biztositás tüz-, jég-, betörés- és baleset ellen. ÉLETBIZTOSITÁS.

Nyilvános levelezés. — Felvilágositás minden ügyben.

Kérjük a közönséget, hogy a **Buda és Vidéké**nek ezen az uton is adjon támogatást s minél több megbizással tisztelje meg.

A kiadóhivatal

I., Városmajor-uteza 28.

Köszönetnyilvánítás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar mesteri hivatala.

Általános Asbestárú-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbettalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbettalpbéléssel, ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek, a mint megfelelők voltak a szalonczipők.

Zágráb, 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszarkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvo-lást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én. tisztelő hive

Wekerle Sándor

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

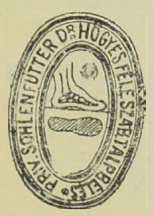

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghülestől.

Sem tyúkszem, sem izzadós láb, sem börkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid ideig viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **dr Högyes általszabadalmazott asbesttalpbéléssel** látja el.

Kettősvastagságu **1.20** kr., egyszerű **60** kr., homoktalp **40** kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.**

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilagositások, prospectusok és köszönetnyilvánitások ingyen. **Kapható kizárólag:**

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. Közönség becses tudomására hozni, hogy I. Ker., Egyházt éren fióküzletet nyitottam. — Kiszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órajában frissen kapható

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

RAINER J. és TÁRSA,

Budapest, II. ker., Fő-utcza 12.

Házilag készitendő rumkellélek:

95 százalékos **alcohol** 1 liter . . . . 95 kr.
Rumessencz legfinomabb 1 deka . . 6 „
Vanilia és ananas essencz 1 deka . . 12 „
Brasiliarum erős és kitünő zamatu 1 liter 90 „
Eredeti angolrum (különlegesség) 1 üveg 1.50 kr. és 2 forint.

Különféle likörök és likőressenczek.

Thea 1/4 Ko. 95 kr, 1.20 kr. és 1.70 kr.

Nagy választék **illat és pipereczikkekben, szivacsok,** mindennemü **sebészeti kötanyag és betegápolási készülékek.**

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, csomagolás felszámitás nélkül.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket** dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fűtőcsövekkel; mint különlegességet: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.**

Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gözmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyü szerkezettel.

Kávé import.

Szállitás közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4 1/2 kgr.	finom **Cuba** nagyszemü . . .	o.-é. frt	**6.—**
4 1/2 „	valódi „ I. rendü	„ „	**6.50**
4 1/2 „	„ **Jáva**	„ „	**5.78**
4 1/2 „	**Portorico**	„ „	**5.82**
4 1/2 „	„ legfin. I. rendü	„ „	**6.46**
4 1/2 „	**Gyöngykávé**	„ „	**6.36**
4 1/2 „	**Laquayra** igen finom .	„ „	**7.—**
4 1/2 „	valódi **nyugotindiai** . .	„ „	**7.—**
4 1/2 „	**Ceylon** különl. nagyszemü	„ „	**7.36**

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kgrja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánlunk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot** és **borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán,** eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett.

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Az ezredéves kiállitáson oklevéllel kitüntetve.

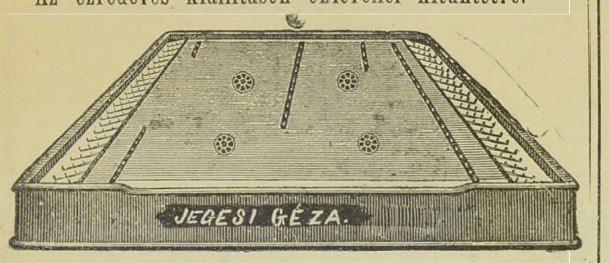

Czimbalmot

legjobbat és legolcsóbbat csak nálam lehet venni pedálos fekete salon, szép erős hangot, bolti árhoz képest félárban 75—80 frtért.

JEGESI GÉZA

cs. és kir. szab. vaskoronás czimbalom feltalálója és készitője

BUDAPEST, NEFELEJTS-UTCZA 43.

Árjegyzékek kivánatra ingyen.

Standard életbiztositó-társaság

Edingburghban (Angolhonban)

Alapittatott 1825-ben.

Magyarországi fiók.

Budapest, „ Fürdő-uteza 4. sz.

Évi bevétel	**27,500,000 korona**
Kiutalt nyereményrészek	**150,000,000 korona**
Vagyon	**220,000,000 korona**
Halálesetek folytán kifizetve	**450,000,000 korona**

A **Standard** kötvényeinek nevezetesebb előnyei: Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után, szabad háborubiztositás népfelkelők részére.

Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

Budai főügynök: Klemm Árpád II., Zsigmond-u. 10.

GANZ és TÁRSA

VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

KÉSZIT:

A) **gépeket és épitési munkákat teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Specziálitási B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek- és ágyugolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikeret nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. — **Zsilipek, csővezetékek frictiók kapcsoiások rotatiós dynamoméretek. Aczélöntés.**

Litografiai müintézet könyvnyomda kőnyomda

Kaufmann József

Budapest,

V., Arany János-utcza 4.

— Telefon 39—72. —

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Megnyitó.

Mély tisztelettel értesitem, a nagyérdemü közönséget, hogy a székes-fővárosi **Budai vigadó vendéglő helyiségeinek** bérletét megnyertem, s azokat deczember 21-én megnyitottam.

Valódi jó borok, frissen csapolt udvari sör (a részvénysörfőzdéből) és kiváló jó ételek jutányos áron leendő kiszolgáltatásáról gondoskodva van.

Kiváló tisztelettel

WILD JÓZSEF

a Budai vigadó vendéglőse.

Jakovits Károly

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-uteza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a **vidéki vásárló** kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □-méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. **Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.**

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója, Szerb kir. udvari szállitó

Budafokon.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

„REGGELI UJSÁG"

fogyasztási czikkeket szállitó-vállalat részvénytársaság

József-körut 19.

Liszt, kenyér, füszerek hus, zsirnemü, szárnyas, tojás, csemegék, sör, bor, pezsgő, fa és szén jó minőségben, jutányosan házhoz szállitva.

Kivánatra megrendelési bárczák.

Részletes árujegyzék a **Reggeli Ujságban.** Előfizetési ára a lapnak egy hóra 30 kr, vidékre 50 krajczár.

A czikkek megrendelhetők az ujság kihordónál.

A szallitás Budára gyors és pontos.

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-uteza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NÖI KALAPOKBAN,

valamint **szőrme-árukból.**

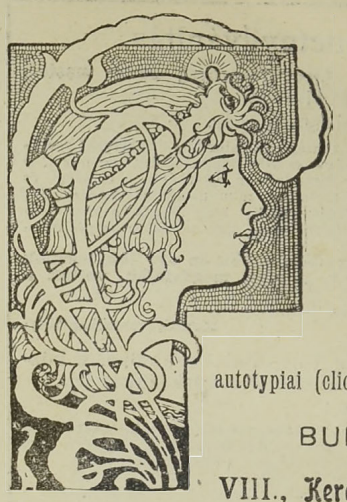

Hegedüs és Társa

fotoczinkografiai,

autotypiai (cliché) és rajz-műintézet

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-út 53. szám.

Készit mindennemü fotoczinkografiai, autotipiai (cliché) és rajzokat, árjegyzékek, könyvek, szak- és hirlapok stb. nyomtatványok képes kiállitására.

Tervek és rajzok művészi kivitelben.

Speczialista képes levelező-lapok készitésében.

Európa kávéház

V., Ferencz József-tér 5.

Esténkint egy elite

NŐI ZENEKAR

hangversenyez.

Egész éjjel nyitva

RÉTAY és BENEDEK

BUDAPEST, IV., Lipót-utcza 21. szám.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képkeretek,

úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb.

saját jól berendezett mühelyeinkben hármely stylus és rajz szerint szépen, szolidan és legjutányosabban készittetnek el. **Tervezetek, költségelőirányzatok készséggel küldetnek.**

Elvállaljuk továbbá **régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek** stb. valamint **egész templomok belső berendezését, alapos ujitását, festését, márványozását** és **aranyozását**, ugyszintén **azoknak átalakitását**, melyeket kipróbált munkaerőinkkel a legszebben készitünk el **igen kedvező fehtételek mellett.**

A templomok megtekintését, valamint a költségvetés dijtalanul eszközöljuk. Megbizhatóságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyithatjuk.

1898—1899 ik években a többi között a következő munkálatokat végeztük:

Nyitra m **Galgóc**, oltár átalakitás.
„ **Gerencsér**, főoltár renoválása, uj főoltárkép.
„ **Darázs**, egész templom renoválása, kifestése, üvegablakok.
„ **Mocsonok**, egész templom renov.
„ **Kis-Raáb**, egész templom renov.
„ **Kis-Appony**, egész templom renoválása és kifestése.
„ **N.-Kér**, uj oltárkép.
„ **Nyitra**, Apáca-zárda tornaterem kifestése.
„ **Ratkóc**, főoltár.
„ **Krakován**, két uj oltár.
„ **Hrádek**, lourdesi oltár
„ **Szenic**, főoltár és szószék.
„ **Bajna**, lourdesi oltár.
„ **Csejthe**, egész templom renoválása, 5 üveg-ablak, két uj mellékoltár.
„ **Szered**, Jézus- és Mária-szobor.
„ **Madunic**, egész templom renov.

Pozsony m. **Gerencsér** egész templom renov.
„ **Sempte**, Jézus- és Mária-szobor.
„ **A.-Dombó**, egész templom renov.
„ **Pudmeric**, egész templom renov.
„ **Halmos**, egész templom renoválása.
„ **Kajal**, uj főoltár és szószék.
„ **N.-Sur**, uj főoltár, uj mellekoltár és egész templom renoválása.
„ **Jakabfalva**, úrkoporsó.
„ **Lamacs**, uj főoltár.
„ **Cseszte**, Jézus Szive oltár.
„ **Szilincs**, főoltár renoválása.

Komárom m. **Alsó-Galla** uj főoltár és mellékoltárak ujitása.
„ **Felső-Galla**, egész templom ujitása.
„ **Szent-Péter**, lourdesi oltár.
„ **Gyalla**, uj főoltár.
„ **Dad**, egész templom ujitása és uj főoltárkép.
„ **Kürth**, lourdesi barlang szoborral

Esztergom m. **N.-Ölved**, Jézus Szive oltár.
Bács m. **Szántova**, oltár ujitás.
„ **O-Szivac**, lourdesi oltár.
„ **Baja**, templom-renoválás.

Borsod m. **Szirak**, lourdesi oltár.
„ **Bánhorváth**, lourdesi oltár.
„ **Mező-Csáth**, úrkoporsó.
„ **Felső-Nyárád**, lourdesi oltár.
„ **Ozd**, úrkoporsó.

Csanád m **Mező-Kovácsháza.** főoltár.

Győr megye **Révfalu**, két oltar átalakitása.
„ **Gyirmoth**, uj oltár szentsirral.
„ **Gyarmath**, Jézus Szive oltár.

Heves m. **Pétervására**, úrkoporsó.
„ **Csehi**, oltár.
„ **Gyöngyös**, Mária-oltár

Hajdu m. **Egyek**, lourdesi oltár.

Hont megye. **Ipolynyék**, főoltár.
„ **Deménd**, lourdesi oltár.
„ **Adács**, úrkoporsó.

J.-N.-Kun-Szolnok m **Rákóczi**, oltár.
„ **Török-Szt.-Miklós**, oltár.

N.-Kükülő m. **Bolya**, főoltár és szószék.

Kolozs m. **Bánffy-Hunyad**, főoltár és szószék.
„ **Radnóth**, főoltár és szószék.

Moson m **Magyar-Kimle**, uj főoltár.
„ **Horváth-Kimle**, templom renov.
„ **Püski**, uj mellékoltár és oltárképrenoválás.
„ **Nezsider**, főoltár.
„ **Hegyeshalom**, egész templom renoválása.
„ **Kiliti**, egész templom renoválása.

Pest megye. **Budapest**. Angyalföldi országos tébolyda főoltár.
„ „ Irgalmas nővérek, lourdesi oltár.
„ „ Erzsébet-korház oltár.
„ **Nagy-Maros**, úrkoporsó.
„ **Szent-Iván**, úrkoporsó.
„ **Fajsz**, oltár.
„ **Adony**. Szt.-Háromság oltár.
„ **Pomáz**, főoltár.
„ **Taksony**, főoltár.
„ **Jakabszállás**, lourdesi oltár.
„ **Kóka**, Jézus- és lourdesi oltár.

Szabolcs m. **Tisza-Eszlár**. uj főoltár és mellékoltárok.
„ **Nyiregyháza**, úrkoporsó.
„ **Sibinj**, főoltár ujitása.

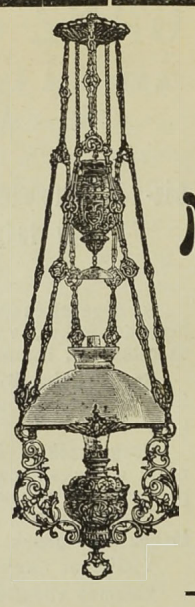

Magyar fém- és lámpaárugyár

részvény-társaság

BUDAPEST—KŐBÁNYA.

Petroleum-lámpák

minden czélra.

— Csillárok —

villamos és gáz világitásra.

Fém-diszmű- és iró-asztali

felszerelések és háztartási czikkek.

Valódi királyolaj

biztonsági petroleum.

RAKTÁR:

Budán, II. ker., Fazekas-tér 3—4

gazdagon felszerelve és dús választékkal ellátva.

Nyomatott Kaufmann József kő- és könyvnyomdájában Budapest, V., Arany János-utcza 4.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 2. sz. Vasárnap, Boldogasszonyhava (Január).

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Péterfy Sándor ünneplése.

„Hol van, óh, hadd lássam, a Tanitók Háza?
Zöld levelet tüzök tiszta homlokára,
Ezer áldást mondok minden kis kövére,
Leborul a lelkem hivó küszöbére.“

Móra István.

Tanitó-költő mondása ez! Mindnyájunk igaz óhaja volt. Évek óta egy vágy égett szivünkben: meglátni a Tanitók Házát! S mi azt utópiának, álomnak, ábrándnak neveztük, annak hittük, csak egy ember volt, a ki igazán akarta, hogy legyen, csak egy ember volt, a ki igazán bizott abban, hogy meglesz, a ki érezte, a ki *tudta,* hogy rövid idő mulva állani fog a magyar tanitók legszebb alkotása: a Tanitók Háza!

Mindenki tudta, hogy neki ez meggyőződése, ez hite, tiszteltük érte, de azért mégis kétkedve reménykedtünk. Évtizeddel ezelőtt ő először beszélt erről s mi csak hallgattuk, hallgattuk áhitattal, de nem biztunk abban, hogy az ige testté váljon. Ámde ő nem csüggedt, lelkesitett, buzditott! Gyüjtötte a filléreket, nagy eszével kifürkészte az utakat a szivekhez, erős akaratával megtestesitette az eszmét!

Ő az a

„. . . . . nagyerejü férfi,
A ki rajzát merészen kiméri,
A ki mindezt nem nézi álomnak,
De tenni fog, — ha ma nem — hát holnap —

S lesz a tettre akarata, módja,
Hogy az álmot valósággá rójja,
Valósággá, tündérpalotává,
Könnyettörlő hála templomává“

Endrődi S.

Láttátok-e őt a tanitók parlamentjének közgyülésén, mikor fölállott minden egyes tagja a gyülésnek s perczekig hódolt tapsával a mi hófehérszakállu kedves apostolunknak? Láttátok-e a hála megnyilvánulását, midőn az ország tanitósága mondott köszönetet az ő nagy tetteért, fáradhatatlan, nemes munkásságáért? S láttátok-e, mikor hazánk első tanitója, a kultuszminiszter, melegen rázta meg mind a két kezét s elereszteni sem akarta azt a mások jólétéért önzetlenül dolgozó kezet? S hallottátok-e, mikor a miniszternél tisztelgő küldöttség a miniszter felszólitására a miniszter szobájában éljenezte meg őt? S láttátok-e, mikor a Tanitók Háza megnyilt, láttátok-e a gyémántokat érő könnyeket szemeiben?

S ha a haza minden hű fia megbecsüli, tiszteli azt, ki az irodalom, ki a technika, ki az orvosi, vagy jogtudomány terén kiváló eredménynyel müködik, vajjon az, ki a haza kulturája terén mutat fel bámulatos eredményeket, vajjon az nem érdemli meg az osztatlan tiszteletet és becsülést? S ha minden magyar őszinte hálát érez a betegeket segélyző, az elhagyatottakat gyámolitó nemes tetteket, vajjon az, ki a kultura szerény munkásainak, a tanitóknak nyujt segédkezet gyermekei nevelésében s ez által hasznos polgárokat nevel e szép hazának, nem érdemli meg a polgárok háláját?

Nem nagyitok, mikor ezeket mondom! Nem hizelgek, mikor igazat beszélek! Aranybetükkel jegyezte már is fel nevét Kliό abba a nagy könyvbe, mely könyvben legjobbjaink vannak.

Péterfy Sándor ideálja a magyar tanitóságnak! Péterfy Sándor nagy alakja a jelen kornak!

*

De lássuk, kicsoda Péterfy Sándor? Elmondanám, de térem nincs rá, mert ha Péterfy Sándort akarnám igazán megismertetni, kulturtörténetet kellene irnom. Meg kellene ismertetni a régi s az uj népnevelésügyet, meg a tanitók régi s uj helyzetét. — Tanitó volt, szerény néptanitó. 37 esztendő előtt kezdte pályáját Győrött, alig 2 évi müködés után kiváló ügyszeretete, szakértelme következtében a pesti ev. gyülekezet hivta meg iskolájához s 1874-ben annak már igazgatója lett. 1870. és 1874-iki II. egyetemes tanitógyüléseken kitünt éles eszével, s nagy munkabirásával. 1870-ben vetette meg az Eötvös-alap alapját, melynek feladata volt a tanitók özvegyeit, árváit segélyezni s magasabb iskolába járó gyermekeit ösztöndijban részesiteni. Az Eötvös-alap létesült is s már 25 év óta müködik áldásosan. Rendkivüli tehetségét felismerte a miniszter is s 1877-ben kinevezte a polgári iskolai tanitónőképző tanárává s ebben az állásban maradt 1896-ig, mikor is nyugalomba vonult. Ő felsége a király is méltányolta érdemeit s királyi tanácsosi czimmel tüntette ki.

De az elme pihenni nem tud, a nyu-

A „Buda és Vidéke“ tárczája.

Hol a vad leány?

— Regény. —

Irta: Erdélyi Gyula.

HATODIK FEJEZET.

Olimpia.

(Folytatás)

— Vad leányt a Minerva-szalónban?

— Igen, ott.

— És ki az?

— Agatha.

— Álmodban beszélsz. Ez a leány az őseredeti természetesség, ki csak hires emberhez akart férjhez menni? Ezt a hölgyet nemrégiben magad is másnak jellemezted.

— Barátom? csak ma fedeztem fel. Mit törődöm én vele, szeret, nem szeret; végre látok egy olyan nőt, a kiről álmodtam.

— Hátha csalódol . . .

— Nem hiszem. Az az őszintéség, az a gyermekes kedély, az az üdeség . . .

Eddig más volt.

— Anyja előtt mindig más lesz.

— Ugy tehát Agatha kisasszony álarczot hord.

— Itt, közöttünk, igen. És csak akkor veti le álarczát, ha atyját az operette-világból megszökteti és az egész Minerva-szalón hóbortjait itt hagyva, ugy élnek pár napot falun, mint a legegyszerübb emberek. Most beszélte épen, a mig Olimpia Zendehelyi István tekintetét falta magába.

— Sajátságos, hogy ez csak most pattan ki.

— A történelemnek van igazoló hatása is.

— Tehát Agatha rehabilitálva van apjostól.

— Előttem igen.

— És Olimpia?

Olimpia sorsában nekem nincs többé szerepem. Egy kis mámor volt; talán, a mint te mondád, a vér fellobbanása; a szív felületén, az idegekben, nem pedig a szív mélyének komoly érzése.

— Gratulálok . . .

— Mihez? Lehet, hogy ép most kezdődik majd a szenvedés.

— Most kezdődik a szenvedés? Beszélj világosabban.

— Agatha ellenszenves a tudósokkal, ő csak az okos, természetes embereket szereti és még nem talált igazán természetes férfira.

— Azt hiszed, visszautasitana?

— Nem sokat várok, de azért mégis reménylek; hátha ő is felfedez engemet és nem veszi észre ezt a szerencsétlen kinövést. Nem tudnám elviselni, ha azt látnám, hogy ő is csak szánakozik felettem.

És ha nem viszonozná szerelmed, mit tennél? . . .

— Imádkoznám boldogságáért . . .

— Azt hiszem, Agatha szeret . . .

— Miről gondolod?

Vőlegény-jelöltjét és anyját reszkető kezekkel irt levélben árulja el neked. Tudja, hogy te vad leányt keresel és ő igyekszik vad leánynak lenni.

— Oh, ha igy volna . . .

— Százat teszek egy ellen . . .

— Igen, csakhogy még te is benne vagy a játékban, hiszen megkérted egykor Agathát.

— Igen, megkértem, de másodszor nem kopogtatok ott, a hol elutasitottak. Ez még nem volt igazi érzés, nem volt az sem, hogy Olimpiára hevesebben néztem. Az én regényem még nem kezdődhetik. Az állatembernek csak kalandjai lehetnek, a lélek-ember él regényeket . . . Mig a szerelem igazán megszólal szivemben, de azon tul is a barátságnak élek. Barátod maradok és mindenben rendelkezhetsz velem.

galom munkára serkentette s második nagy alkotása lőn a mult év Erzsébet napján megnyitott Tanitók Háza! A nyáron titokban megvett az Eötvös-alap pénzéből egy házat a Szentkirályi-utczában s meglepte vele a tanitóságot. Elcsudálkozott mindenki, hogy hol szedte a 104.000 frtot az öreg? Hisz az Eötvös-alap összes vagyona nem volt több 60—70.000 frtnál! S ő mégis megvette, bizott a tanitókban s bizott a miniszterben. Egymásután jelentkeztek a tanitóegyesületek 100, 200, 500, 1000, 2000, 3000 frtos alapitványnyal s összejött annyi pénz, hogy ma az Eötvös-alap tiszta vagyona — a terhet leszámitva — meghaladja a 100.000 frtot. — November 19-én a Tanitók Háza meg is nyilt s egyelőre 52 vidéki tanitónak Budapesten, a főiskolában tanuló gyermekei részére lett internátus. S a miniszter is felismerte óriási jelentőségét a *mi* házunknak, megvette tőlünk a Tanitók Házát, kibőviti, kiépiti, fölszereli s ennek mását Kolozsvárott felépiti abból a millió koronányi nemzeti ajándékból, mit a törvényhozás szavazott meg. 250 főiskolában tanuló ifju internátusa lesz ez egy-két év mulva, az örökös használati jog a mienk, tanitóké, s igy mireánk csak a fentartás gondjai hárulnak. Köszönet, hálás köszönetet ezért Ő Felségének, ki nevet adott a Ferencz József Tanitók Házának, Wlassics Gyula miniszternek, ki kieszközölte s a törvényhozásnak, a mely megszavazta a szép ajándékot.

S hogy mindez meg van, az *Péterfy Sándor* érdeme!

Van még más, nagy elévülhetlen érdeme is neki. Megteremtette a tanitói közszellemet és becsülést szerzett a tanitói névnek. 30 esztendő előtt mi volt a népnevelésügy? S mi ma? Ő volt a vezér, a tanitók tanitója a népnevelők nevelője, ő volt a tanügyi irodalomnak — igazán — megteremtője.

Másfél esztendő mulva hatvan éves lesz ő s már is 28000 ezer tanitó nevezi atyjának. Atyja, vezetője, irányzója s szerető jó barátja volt ő annak!

Neve élni fog örökké a tanitók között, ezt tudjuk, de hogy ő maga is köztünk legyen még igen sokáig, azt kivánjuk!

*

Ezt a *Péterfy Sándori* ünnepeltük a mult év deczember 28-án. Üdvözölte őt minden tanitásügygyel foglalkozó ember szivében, üdvözölte őt minisztere nevében a közoktatásügyi államtitkár, az ország összes tanitósága nevében az ő általa teremtett „Országos Bizottság“, a budapesti s az összes vidéki egyesületek. Meghatva mondott köszönetet — s hogy szerénysége mily nagy — gyermekeire, a most élő tanitókra kivánta háritani az érdemet, a mely egyedül csak őt illeti.

Péterfynek sok hü munkása van, köztük *Lakits* Vendel első sorban s ezek között a budaiak mindenkor hathatósan támogatták s támogatják. Ott látjuk közülünk mellette *Koncsek* Lajost, a budai tanitóegyesület elnökét, *Somlyay* Józsefet, *Trájtler* Károlyt, a budai tanitók vezetőit, továbbá dr. Gööz Józsefet, Almási Jánost, Dorogsághy Dénesnét, Farkas Józsefet és Eleket, Gergelyi Jakabot, Bursics Ernőt, Móra Istvánt, Magyar Józsefet stb.

A 21 üdvözlő beszéd közül itt közöljük a Budai Tanitóegyesület elnökének, *Koncsek* Lajosnak szép beszédét:

„A tudományos élet halhatatlanjainak szentelt csarnokában intézem Hozzád gyönge szózatomat dicső Halhatatlanunk, s meghajlok Lelked nagysága előtt teljesen. Hajléktalanul bolyongó népednek áldásos otthont teremtél s belé helyezéd nemes szived fényét, szeretetét, hogy annak hősugárinál gondtalanul szentelhessék magukat komoly törekvéseiknek földi javak nélkül szükölködő ifjaink.

A mit prófétai lelked ihlete sugalmazott, megvalósitá azt apostoli türelmed, szent bizodalmad s kitartó buzgóságod . . Müved ime áll, s mi szent áhitattal s hálára kötelezetten áldunk és csodálunk benne Téged, ki előttünk örök időkre halhatatlan maradsz!

Az Isten tartson meg sokáig!

*

Igyekeztem megismertetni a tanitóságot s első sorban apánkat, *Péterfy* Sándort!

Tudom, hogy Budán, hol oly sokan ismerik őt, velem együtt őszinte szivből kivánják:

Isten tartsa, Isten éltesse jó **Péterfy Sándort!**

Kajós Mihály.

Ki a mi Istenünk?

Irta: Prohászka Ottokár.

Hódolni jöttünk a régi korok hitével, az imádás tömjénével a századok halhatatlan királyának, ki az időben, 1900. év előtt ember lett s nevét Jézusnak hivják.

Él-e még régi Isten? Szent és imádandó-e még neve? Nem törték-e még le oltárait? Nem ébredtünk e még a szomoru valóra, hogy a kereszténység Istene is csak bálványkép, tévely és ábránd? Ki a mi Istenünk?

A XIX. század titáni harczai után méltán kérdezzük ezt, hisz e század szelleme mindent kétségbe vont, a mit a mult szentelt örökségkép ránk hagyományozott. Tudomány, müvészet, nemzetgazdaság, társadalom uj világok vágyával léptek a küzdtérre s le akarták szerelni a régit; ugy látszott, mintha a templomokat le akarták volna törni s csak a kriptákat meghagyni; mintha az oltárból sirt akartak volna formálni, melyben egy meghaladott hit pihen s nagylelküen sirkövet is faragtak az Istennek, midőn őt merő embernek mondták: itt pihen Jézus Krisztus, a világbölcs.

Ezen a sirkövön dolgozott a XIX. század, a mennyiben a hitetlenség százada volt. Az igazság keresésében mindenáron uj utakat akart fölfedezni. Le a hittel, éljen az ész s csakis az ész. Az ész lett vezércsillaga abban az értelemben, hogy a hitet sutba dobták. A kinyilatkoztatást a tévelyek tarka játékának nézték, mely bujósdit játszik az emberrel; a hit szem-bekötő, félre a lepellel; épitsük ki hit nélkül a szellemi élet s az erkölcsiség világát; fejtsük meg hit nélkül a problémákat:

Fort mit aller Dogmatik
Vernunft allein sei Sieger.

A XIX. század a raczionálizmus százada volt. Ez az a tévely, mely nem az egyes dogmákat, hanem az egész kereszténységet s annak isteni eredetét tagadja. A lefokozott hit ravatalát körülállják a tévelyek, a tagadás számtalan változatai. A régi tévelyek, a tagadás számtalan változatai. A régi

---

— Köszönöm.

A kis tudós oly boldog volt, hogy madarakat is lehetett volna fogatni. Ha csakugyan szereti őt Agatha, ugy elérte élete czélját és családi boldogságban művelheti tudományát igaz és helyes alapon Nem kapkod, nem kételkedik. Béke és megnyugvás honol szivében és elkerülik azt a szerelmi változatok. Életének egy őt megértő munkatársa lesz, a valóvá vált eszmény.

HETEDIK FEJEZET.

Szökjünk.

— Agatha!

— Tessék, kedves apám.

— Jöjj be csak hozzám, kedves leányom.

— Jövök, — szólt Agatha és be is jött... Mit parancsol, kedves apám?

— Nézz körül, magunkban vagyunk-e?

— Magunkban . . .

— Biztosan tudod?

— Feltétlenül.

— Nem volna jó egy kis szemlét tartani a szomszéd szobában?

— Ott senki sincsen.

Rezeg Kálmán mosolygott. Meg volt róla győződve, hogy a tervet jól eszelte ki.

— No ha senki sincsen, akkor Rezeg Agatha állj elő, most nemcsak atyád, de birád is vagyok.

— Perre került bünöm tudtommal nincsen.

— De ha van!

— Ugyan mi volna, kedves atyám?

— Eltagadtál valamit előttem.

— Mostanában nem tagadok el semmit, még magamat sem.

Mit beszéltél az utolsó Minerva-szalón ülésén oly sokáig dr. Berdár Róberttel?

— Hát nem szabad vele beszélni? Hisz magad szoktad őt dicsérni, hogy ő *valódi ember.*

— Te is annak tartod?

— Igen én annak tartom és nagyra becsülöm.

— Csak becsülöd?

A leány lesütötte szemét és atyja gyönyörködve nézte ezt az ártatlan zavart.

— Miért ne becsülném?

— Ne fiskáliskodjál. Ki a szinnel. Én azt hiszem, te szereted is. Felelj . . .

— Mit beszélünk erről, mit ér az, ha én szeretem is . .

— Tehát nem tagadod. Gondoltál már reá . . .

— Gondoltam, ha szabad igy szólanom; ideálom is.

— No lám és eltagadtad a szivedet atyád előtt.

— Ő mást szeret.

— Mást?

— Igen, atyám, Olimpiát, az állatszeliditő leányát.

— Kitől hallottad?

— Anyámtól.

— Ez csak olyan muló változat volt.

— Oh ha ugy lenne . . .

— Örülnél neki?

— Teljes szivemből, mert ez a leány nem hozzá való; boldogtalanná tette volna.

— És te tudnád boldogitani?

— A mennyire tőlem telik, igen, hisz gyermekkori ábrándom.

— Rossz leány vagy és titkoltad apád előtt.

— Beszédemnek nem lett volna czélja.

— Egy baj van, hogy ő hires ember és te nem akarsz hires, tudós ember felesége lenni. Ezt hallottam Juczi nénédtől.

— Berdár Róbert nemcsak tudós, de ember is. A tudóst átengedném a tudománynak, nekem csak az ember kellene.

— Komolyan mondod ezt?

— A legkomolyabban.

(Folyt. követk.)

tévelyek uj kiadásai: a pantheizmus Schelling, Hegel kiadásában; a teljes raczionálizmus; spiritualizmus észelvi békókban; a pozitivizmus. Egymást gyorsan váltják. A materializmust kiemeli a nyeregből a spiritualizmus; a spiritualizmust a pozitivizmus; a pozitivizmus pedig ez idő szerint nagyot bámul, hogy oldalán a raczionálizmus végre spiritizmusba csap át. Csupa szfinx. A filozófia nem más, mint a kétely árnyában emelkedő s szfinxektől körülvett pogány templom; tele van hieroglifokkal, homlokzatán pedig az sötétlik, hogy ignoramus et ignorabimus.

A XIX. század a káromlás százada. Szótára a káromkodások lajstroma; kifejezéseiből kiveszett a szentnek tisztelete. A szabdság frivolsággá fajult. A mi szent, azt meggyalázza. Judásnak szobrot emel; a sátánt tiszteli s ha nem is emeli az ész istenőjét az oltárra, mint a mult század végén, az csak azért van, mert még farizeus is lett s titkolja, a mit szivében tisztel. A sajtó átlag az erkölcstelenség s a tudákosság tapogató szerve; csiklandozza az állatot az emberben s tömjénez szenvedélyeinek. Az irodalom a naturalizmus örve alatt az aljast szolgálja; mikroskopikus kezelés alá veszi, a mit a tisztesség még nevén sem nevez: a müvészet meztelenre vetközödik s szeretné még a fügefa levelet is valahogy levetni Ha igaz, a mit Carlyle mond, hogy manapság a sajtó az egyház s az ujságirók a pápák és reformátorok, akkor bizonyára abban az egyházban nem az áldozat, hanem az élvezet lakik s imádság helyett káromkodás hangzik!

A XIX. század az aposztázia százada. Jellemzi azt a tömegek elszakadása a kereszténységtől. Keresztények vagyunk-e még? — kérdezte Strauss Dávid s azt felelte: nem. Az emberiség szétszagatva az egymást emésztő filozófiák által, a szkepszisre érett lett s a góth dómok homályából a kétely árnyékába vonult, a mely annyiban árny, hogy sötét, de enyhet nem ad. Az európai népek lelkét bizonyos nyugtalanság szállta meg, a kétkedés szelleme behatolt akadémiába s kunyhóba s az életet laiczizálta; régi hitének s boldogságának romjain ülve, a multba forditja tekintetét, majd a jövőbe néz, mint az eltévedt vándor, a ki türelmetlenül várja a hajnal hasadását.

Ime a XIX. század szelleme, melynek csillaga az eltévedt ész; fáradt génusza a tudomány. Ez szedte progrommpontokba azt, mit az élet sötétséggé s boldogtalansággá váltott ki. Ez adta ki a jelszót; „a természet fölötti nem létezik, csodákban többé nem hiszünk. A dogmatikus tekintély csak fejpárna a kényelmesek számára, kik gondolkozni nem akarnak; az Egyház egy készszabály az értelmiség alacsonyabb fokán, ugy vagyunk vele, mint a ruhával, melyből idővel kinövünk".

Ez elvek magára az Istenre, a köztünk élő Ur Jézusra teritették rá a szemfödőt. Meghalt a kinyilatkoztatás, az Egyház, a természetfölötti tekintély; a tudomány *partét* is adott ki: „Comment les dogmes finissent" (Jouffroy), „La crise de la foi" (Scherer), „Die Krise des Christenthums" (D. Strauss).

A kereszténység meghalván, a hivatalos egyház gyászba öltözött; a jószivü raczionálizmus megengedte neki, hogy sirjon és panaszkodjék, de érzelmeit komolyba nem vette; ugy tekintett rá, mint tiszteletreméltó matrónára, a ki az elhagyatott ház küszöbén ülve virraszt halottja mellett.

De mialatt a tudomány a természetfölötti hit koporsójával a temetőt kereste, temető helyett a végtelennek s az örökkévalónak csarnokába ért s ott a halott föltámadt, mert csak tetszhalott volt. A végtelent s az örökkévalót a tudomány nem tagadhatja; minden a mi van, a metafizikába vonja őt; az egyszergy is metafizika; az időből az örökkévalóság, a térből a végtelenség mereszti rá szemeit. Ki akarta verni fejéből e gondolatokat; technikával boldogságot, müvészettel erkölcsöt akart produkálni; harmóniába akarta önteni a létnek? Mire forditsa szabadságát? Vajjon egész létünk e rövid élet korlátai közé szoritkozik-e csak? S mire való akkor az a sereg vágya szivünknek, ha az élet azokat ki nem elégitheti? Minő a tulvilág? Mily sors várakozik ott az emberre? Hogyan juthat oda? Vizontláthatja-e majd övéit? Ki az ég s föld alkotója? Hol e láncz kezdete és vége? Hováforduljon az ember fölvillágositásért? (Baunard: A kétely és áldozat századunkban.)

Mi e kérdések fölértése nélkül az ember? Ha az ember nézi azt a sok millió embert, a kik különböző szenvedélyeik után járva napról-napra csak tengődnek s megelégedetten mosolyognak, ha vágyaik beteljesültek, vagy méltatlankodnak, ha azokat nem sikerült kielégiteniök s mégis minden következő nap meghozza a maga ujabb vágyait és ők ujra kezdik a tegnapot, a nélkül, hogy csak egyiknek is eszébe jutna kérdezni, hogy tulajdonképen miért is történik ez igy; mondom az ember ezt megfigyeli és meggondolja, hogy épen a magasabb rendeltetés tudata különbözteti meg az embert az oktalan állattól, arra a meggyőződésre kell jutnia, hogy az élet czéljával és rendeltetésével csak kevés kiválasztott van tisztában. Mi lesz abból a tömegből, a mely megszerzi mindennapi kenyerét, de az igazság kenyerét meg nem találhatja? De nem is kell a tudatlanokhoz fordulnunk; mi lesz a szabadgondolkozás arisztokraczziájával; vajjon az okosabb-e lelkiüdve dolgában? S ha az élet érthetőségét tényleg meg nem találhatjuk a földön, annak ránk kell áradnia az égből.

Ez a tény a legnagyobb tény; ez a tény a testté lett fény, a testté lett Ige. A földön a „logiák" teremnek: filologia, geologia, ideologia, ontologia, p zichologia, fiziologia, de a Logos az égből jött. A tudomány koporsójába szegezett hit tehát fölkelt s rámutatván a tudomány elégtelenségére, szétvetette a koporsó deszkáit s igy szólt: mig az igazságról le nem akaszthatom: addig az örökkévalóság sarkcsillagja felé nézek, a mely csillag alatt ül Jézus a „hüséges tanu", a testis fidelis. E csillag sugárzatából hangzik felénk e szózat: Confidite, ego vici mundum.

Istenem! mily fönségesen hangzik e szózat a század harczaiba bele: mily nagyszerü zárszó, a mely a század pörös feleinek kihirdeti a döntést; mily ünnepélyes prológ a jövő század küzdelmeihez.

„Confidite", én győztem. S a győzelem olyan, hogy a csata véglegesen eldőlt. De ha nem hiszitek el, hát vegyétek föl az inventárt.

Mondjátok meg nagyszavu ellenfeleink: hát mitek van?

Romba akartátok dönteni a hitet végzetes, látszólag ellenállhatatlan hatalomnak, a szabadságnak sodrában s nagyra voltatok tudománytokkal. *S hol van tudománytok?* A metafizikából ki akartatok menekülni, a fizikának feküdtetek neki s ime fizikátok is rámutat az örök problémákra s elvezet a zárt kapukhoz, melyekről leolvassátok az örökkévalót, a végtelent, a nélkül, hogy megértettétek volna. Mint az éji lepkék emésztő lángba, ugy siettetek tudományszomjatoktól üzve a világosság felé; de a ti világosságtok a természet fölértésének szikrái, nektek nem világosság, hanem emésztő tüz lettek, mely leperzselt s megvakitott. Megvakitva elvesztettétek a kilátást a végtelenbe. Ti a hittel a filozófiát is leszereltétek s a szkepticizmus csöndes öblébe eveztetek be. A bizonyossággal a tudomány is megszünt.

Mitek van? Gyakorlati ismereteitek? Berthelot-otok azzal biztat, hogy egy napi élelmünket összesüritve mellényzsebünkben fogjuk hordozni; nos és aztán? Ez egyoldalusággal a lelket ki nem nem elégithetitek s minél többet erőlködtök, annál élesebb ellentmondást ébresztetek a végtelen tagadása s a kis körre szoritkozó ész közt; ebből pedig tán uj ellentmondás révén fogtok szabadulni, hogy szivre keresztények, észre pogányok lesztek.

Mitek van? Sötétségbe merülve, kétség marczangolja sziveteket; a hit romjain a lelkiismeret kisértetei laknak. A filozófok sirnak; elhagyatva felpanaszolják értelmük puszta magányát: „vae soli", jaj az értelemnek, melytől az örök világosság elvonult „vae soli", jaj a léleknek, melyben képtelen rendszerek ellentmondásai fájdalommá változtak! „Ön szenved, — mondatja Montaigne-el Schrer, — nemde? S azt hiszi talán, hogy az én lelkemet nem marczangolják borzasztó kinok?... Oh, hányszor irigyeltem meg azokat, kik az apostolok és a próféták kárával, a martirok ezreivel s az egész Egyházzal élő hittel zenghetik a Te Deum laudamust?" S a szenvedők menekülnek." S a szenvedők menekülnek: „Szabadits meg, Uram, — kiáltott föl márczius 27-én 1822-ben Maine de Biran, — s adj lelkemnek erőt, hogy fölemelkedhessék hozzád".

Mitek van? A mi jó és szép, az nálunk is mind megvan. „Minden szép és jó, a mi „Phaedonban", az „Elmélkedésekben" s a „Gyakorlati ész kritikájának" legszebb fejezeteiben található, megvan Katekizmusunknak első lapjain azon kivétellel, hogy mig emezt gyermekek, pásztorok, munkások is haszonnal forgatják, addig Plato Phaedonja s még inkább Kant ész-kritikája csak kevés embernek való. (Cousin, du Prai, du Beau, du Bien. 410.) Mialatt nálatok ez a jó és szép kevés virágot s még kevesebb gyümölcsöt hoz: addig nálunk a tudás életté válik. Nézzétek járatlanainkat, tudatlanainkat; megszégyenitenek titeket. Filozófiájuk, melynek nincsenek tézisei, csak meleg hite, harmóniát önt az életbe s a legmagasztosabb theológiát állitja létbe Istenszeretetükben, bizó megadásukban, hősies türelmükben. Halálukat megirigyelhetitek; pályafutásuk rövid dicsérete: „Kik meggyőzték a világot". S kit győztetek ti le? Sziveteket, elhervadt reményeiteket; győzelmes nihilisták lettetek, hogy végleg meghaljatok, „denn es stirbt der Mensch an seinen Göttern." (Leopold Scheffel.)

E nyomoruságért pártoltatok el Krisztustól?! Föl, vissza hozzá! Isten megengedte szenvedésteket, hogy a sötétség s a szenvedés árán ismerjétek meg kötelességteket. Első kötelességünk a rendületlen, föltétlen hit. A hit az ész hódolata; elfogadása annak a természetfölötti fénynek, megragadása annak a segitségnek, mely eszünket nem korlátozza semmiben, csak a tévelyben. A hit nem sejtés a végtelen tornáczaiban (Flammarion), nem tévedező tekintet a csillagok közé, hanem elfogadása a kinyilatkoztatott igazságnak.

Ez igazság az Ur Jézus Krisztus.

Ő a „rex saeculorum immortalis"; ő a lelkek ura és pásztora; ő minden korok örök reményének sarkcsillaga; ő az ész s a sziv hajótöröttjeinek is révpartja: bár leborulhatnánk lábaihoz e század végén, hivő és hitetlen, a meggyógyult vaknak hitvallásával: credo . . . et procidens adoravit eum!

Pest-Piilis-Solt-Kiskunvármegye gazdasági egyesülete elnökétől.

Tisztelt Szerkesztő ur!

Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye gazdasági egyesülete nevében kéretem fel t. szerkesztő urat ezen nyilt levelemmel, hogy egyesületünk szives támogatására felkérjem!

Teszem ezt azért, mert teljes tudatában vagyok annak, hogy b. lapja, mely a cultusa és haladás nemes szolgálatában áll s mely az eszmék tisztázásában kifejlődő küzdelmeknek kivatott tere, készséggel lesz támogatója a hazafias együtt-müködés s tömörülésnek a mezőhazg, asági téren is az általhogy egyesületünk gözleményeinek tért nyit.

A vidéki sajtó, — mely ugy társadalmi

mint közgazdasági téren fontos cultus missiót teljesit, — csak nemes feladatának tesz eleget, ha a mezőgazdasági érdekeknek is buzgó harczosa lesz Mert a vidéki sajtó ismeri legközvetlenebbül a magyar gazdaközönség, de különösen a kis gazdák bajait, érdekeit, méltányos kivánságát s igy a vidéki sajtó a legilletékesebb szószólója épen annak a gazdaközönségnek, melynek körében a kultusát, a haladás és hazafias tömörülés eszméjét terjeszteni hivatott!

Vármegyénk gazdasági egyesületének pedig feladatát képezi a mezőgazdasági társadalmi tevékenység felköltése és irányitása, a tapasztalt mezőgazdasági bajok orvoslása s a mezőgazdasági közigazgatás támogatása. Ha tehát vármegyénk gazdasági egyesülete a mezőgazdasági érdekek előmozditásában a vidéki sajtóban buzgó támogatót nyer, teljes meggyőződésem, hogy ezen jóakaratu együttmüködés a közügyre csak előnyös, üdvös lehet.

Szabad legyen reméllenem, hogy t. szerkesztő ur vármegyénk gazdasági egyesületét, — mely sok oldalán tevékenysége által e vármegye gazdasági érdekeit előmozditani törekszik, — az által, hogy közleményeinek b. lapjában tért nyit, s ezzel a mezőgazdasági ismeretek terjesztése s a társadalmi tevékenység iránti érdeklődés felköltése körül kifejtendő nehéz munkájában támogatni fogja s kérem a közérdek szempontjából szives méltánylásra talál.

Hazafias üdvözlettel vagyok T. Szerkesztő urnak

Budapesten, (Megyeház) 1899. decz. 16-án

tisztelője

Gróf Keglevich Gábor,

egyesületi elnök.

A legnagyobb készséggel foglalkoztunk és foglalkozunk a vármegyei gazdasági ügyekkel és bármikor szivesen helyet adunk a gazdasági egylet közleményeinek.

Szerkesztő.

Az Erzsébet szobor helye.

Dicsőült Erzsébet királynénk szobrának elhelyezése iránt folyt tárgyalások arra az eredményre vezettek, hogy a szobor a királyi palota éjszaki szárnya és a lovarda utcza tengelyeinek metszési pontjára állitassék. Ez a megoldás szabadra hagyja az egyenes irányu közlekedést a királyi palotába, nem zárja el e palota éjszaki homlokzatának látvonalát, czélszerü átmenetül szolgál a honvédelmi miniszterium magas épülete és a mélyebben álló s egyuttal alacsonyabb királyi palota között; a sikló oldalán alkalmazott parkocskával módot nyujt a szent György-tér formásabb alakitására és oly nyugpont létesitésére, melyről a szobormü zavartalanul élvezhető lesz. Ugyanezen squere szépészeti hatásának fokozására architectonicus diszitések vannak czélba véve. A lánczhid s illetve az alagut tengelyében egy lépcsőzetről gondoskodtak, mely az Elyps sétányra vezet, és mindenesetre emelőleg fog hatni a tér ezen exponált oldalának kiképzésére. A szobor emez elhelyezésének és a szent György-tér kapcsolatos rendezésének következményét képezi, hogy az uj miniszterelnöki palota déli homlokzatával. Ehez képest a miniszterelnöki palota a hadtestparancsnokság telkét is igénybe vevén, az utóbbi középület számára a palota-ut, Szent György-utcza és a Bánffy-utcza által határolt telektömb van kijelölve. Ezek figyelembe vételével a müszaki osztály elkészitette a szobor elhelyezésének és a környék kapcsolatos rendezésének tervét, mely a mondottakon felül még a következőket öleli fel:

1. a szinház-utcza szabályozását 16 mtr. szélességben és az uj miniszterelnöki palota elhelyezését:

2. a Főherczeg Albrecht-ut betorkolásának szabályozási módositását:

3. a Bánffy-utcza kiszélesitését 8 ölre, figyelemmel a hadtest parancsnokság uj épületére, mely a bástya felől 5 méteres előkert hagyásával van kilátásba véve;

4. a környék uj fekszineit.

A fekszinek tervezésénél irányadó volt a királyi palota által adott tényleges helyzet és az a szempont, hogy a szobor minél czélszerübb elhelyezést nyerjen. Ehez képest a disztér fekszinei érintetlenül maradván a szinház-utcza déli fele és a Szent György-utcza is a tér közepéig közel vizszintes lesz és ennek folyományaképen a honvédminiszterium déli homlokzata mentén a járda 0·70 méterrel sülyesztve lesz; mintegy 1·50 méternyi sülyesztést szenved a járda József főherczeg palotája előtt is. Maga a Szent György-tér a szobortól kezdve a királyi palota felé részint 3%, részint 2·4%-ot lejtéssel esik, mig a szinház-utcza északi fele körülbelül a mai fekszinében csatlakozik a Főherczeg Albrecht úthoz.

A tanács örömmel fogadta, hogy a Szent György-tér és környékének szabályozására ezt a legszerencsésebb megoldást érvényesiteni lehetett, s a müszaki osztály tervét összes diszpositióiban magáévá tevén, azt hozzájárulás végett a székesfővároshoz küldte át, kérve, hogy a hadtestparancsnoksági épület sürgős épitése miatt azt soron kivül, minél előbb tárgyalja le.

*

Boldogult királynőnk szobrára rendezett országos gyüjtés eddig mintegy *egy millió 454 ezer* koronát eredményezett, nem számitva hozzá e nagy összeg kamatait. Mint értesülünk, a bizottság, melynek élén a miniszterelnök áll, már ki is hirdette a szoborra a pályázatot, s igy valószinü, hogy egy-két év lefolytával már állani fog legforróbban szeretett nagy asszonyunk szobra.

Széchényi önképző kör.

Az I. kerületi állami főgymnasium önképző köre, melynek vezető-tanára *Dr. Gyulai Ákos* ur, a mult héten alakult meg. Az önképző kört, a melynek elnevezése iránt a tanulók tettek inditványt, csaknem egyhangulag a legnagyobb magyarról, Széchényi István grófról „*Széchényi önképző kör*"-nek nevezték el.

Az inditványozó legfelsőbb osztályu tanuló midőn inditványában Széchényi nagy érdemeiről szólott s az esetleges ellenvetéseket megczáfolta, áttért arra, vajon miért óhajtja a körnek Széchényiről való elnevezését.

„A nagy, a jótett — ugymond — mint tapasztalhattuk, jutalmazatlanul ritkán marad. Egyesek hálátlanok csak ritka esetben lesznek, s ha egy egész nemzet a hálára kötelezett, a hálátlanságnak még csak árnya sem tünik fel soha, s a hála a legfönségesebben mutatkozik.

Nemzetek jótevőit a késő utókor nemzedéke is ünnepli, dicsfénynyel környezi, mintha az alkotásokban, melyeket az ünnepelt létre hozott, önmaga volna közöttük.

A magyar nemzet sem volt hálátlan nagyjaihoz soha. Ott élnek, igen *élnek* ezek még maig is a nép mondáiban, közmondásaiban, ott élnek a költő dalaiban, ott vannak fényes betükkel feljegyezve a történelem lapjain, s ott állanak dicsfénynyel koszoruzottan az egész nemzet előtt, mely hódolattal hajtja meg fejét a „nagyok" előtt.

De Széchényire nézve „hidegen hagyja a dicsfény a mai nemzedéket."

De van reményünk rá, hogy nem örökké. „Lesz idő, a mikor az utódok szivét heviteni fogja. És akkoron elmondhatjuk. Magyarország nem volt, hanem lesz! Az ő dicső emléke pedig felviruland százados álma felett" . . .

A Széchényi kultusz napról-napra terjed, napról-napra többen látják be, mennyit köszönhet a nemzet fenkölt szellemének, alkotó erejének.

„Barátaim! Ne maradjunk érzéketlenek e kultusz iránt, s szerény tehetségünkhöz mérten mutassuk ki ezt abban, hogy e szerény kört, irodalmi szárnypróbálgatásaink szinhelyét, Széchényiről nevezzük el.

Járuljunk legalább ezzel az egy kővel ahoz a templomhoz, a mely — kétségtelen — nem sokára felépül, s a legnagyobb magyar pantheonja lesz!"

Az inditványt a derék ifjuság lelkesen fogadta, s ezáltal mintegy bebizonyitotta, hogy Széchényi szereplése, példája a fiatal sziveket is heviteni tudja.

Mint a Széchényi kultusz lelkes hivei, örömmel vettük e hirt, s óhajtjuk az egész ország ifjusága átlátva mennyit köszönhet a nemzet a legnagyobb magyarnak, tisztelet és hódolat dolgában, bárcsak követné az I. kerületi főgymnásium felsőbb osztályu derék tanulóinak példáját.

Szükséges könyv kellő időben.

Valóban ilyen könyv a *Prohászka* Ottokár dr. munkája, mely épen most jelent meg a Szent-István-Társulat kiadásában. Teljes czim: *Gondolatok a századvégi hódolatnak és magyar katholiczizmus 900. jubileumának ünnepére*, 8-rét, 85 lap. Prohászka müve mint a czim mutatja, gondolatokkal szolgál a századvégi hódolatnak s a magyar katholiczizmus kilenczszázados jubiléumának ünnepén. Hol ünnepről van tehát benne szó: a századvégi hódolatról mely a XIX. század utolsó napján, vagyis 1900 deczember 31-én délután tartandó hálaadó és a XX. század első napján, 1901 január 1-én tartandó könyörgő-istentiszteletből áll; azután *a magyar katholiczizmus kilenczszázados jubileumi évéről*, mely 1900. január 1-től 1901. január 1-ig tart. Szerző megjelöli azokat a fönséges nézőpontokat, melyekről a századokat s a századot a kellő nagy távlatokban, láthatjuk, felöleti azokat az eszméket, melyek megtestesülése és kinszenvedése nyomja az időkre a sajátos bélyeget. Apolasztikus irányban halad s bőséges anyagot nyujt ugy egyházi, mint profán ünnepi beszédekhez. A jubiláris ünnepségek bizonyára nem fognak kizárólag a templomra szoritkozni, de ilyeneket az egyletekben, a társadalom kebelében is fognak tartani. Szerző előre figyelemmel volt azokra s az ő megszokott alaposságával, ragyogó nyelven értekezik müvében a század életéről, az Egyház helyzetéről, a hitről, a nemzeti és kereszténvi eseményekről. Nem nyujt kész beszédeket, de a szónak tömérdek szebbnél-szebb gondolatot használhat föl Prohászka müvéből. Néhol az egyes fejezetekhez oda is van irva, hogy erre vagy arra az alkalomra volna való a tárgy. Igazán pompás munka ez, szinte szükséges munka — a kellő időben Az iskolai ünnepre való beszéd nagyon is tág és határozatlan tárgya miatt s az ifjuságnak észbeli nagy rangfokozata miatt nehezen szerkeszthető. Prohászka dr. ilyenhez is szolgáltat anyagot, de mi meg vagyunk győződve, hogy az olvasó erre a czélra bármelyik fejtekedését — kivéve a végleges tárgyuakat — fölhasználhatja. A könyv végén szavalásra alkalmas két remek költeményt találunk *Kemenes* Ferencztől, a jelenleg élő legjelesebb magyar katholikus költőtől. A költemények czime: A XX század hajnalán és A XX-ik századv éneke. — Az egyes fejezetek a következő sorrendben következnek: Orate fratres! A XIX. század élete. — Ki a mi Istenünk*)? Ki a mi Megváltónk? Az uj régi eszmék. — Uj morál. — Keresztény szoczializmus. — Egyház és Pápa. — A hit a XIX. században. — Nemzeti eszmények. — Magyar Szentek. — Magyar Domina. A csinos kiállitásu könyv a Szent-István-Társulat Stephaneum könyvnyomdájában készült. Ára 1 korona 20 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII. Szentkirályi-utcza 28/b.

*) Mutatványul adjuk.

Szinielőadás a Medve-utczai iskolában.

Többször merültek már fel panaszok tanitók és tanárok ellen, hogy hivatalos köteleségükön tul nem törődnek a reájuk bizott gyermekekkel s ha egyszer az órának vége, többé nem néznek feléjük. Annál örvendetesebb jelenség az, a mit egy régi budai iskolában, a Medve-utczai polgári és elemi fiuiskolában évről-évre tapasztalunk, azt t. i. hogy az iskola tanári kara és tanitói testülete messze hivatalos kötelességén tul való odaadó munk lkodással mozditja elő az ifjuság anyagi és erkölcsi érdekeit. Az is ola udvarán a téli időben korcsolyapálya van berendezve, melyen a tanuló ifjuság kellő felügyelet mellett igen mérsékelt dijért élvezheti — még szüneti időben is — a jégsport örömeit s erősiti fizikumát, hogy az annál nkább képes legyen a szellemi munka elviselésére. A belépti dijakból befolyó összeg szegény tanulók segélyezésére fordittatik. — Az elmult év deczember 8-án tartotta meg nagy ünnepélyességgel első tagfelvételi ünnepét a polgári iskola tulnyomóan nagy számu kath. ifjusága körében alakult Mária kongregáció, a mely mint régi, háromszáz éves multtal biró kipróbált intézmény a tanuló-ifjuság vallási és erkölcsi szinvonalát van hivatva emelni.

A karácsonyi szünet alatt pedig az idén már a második évben — szinielőadást rendez a két iskola együttesen. A darab tárgya, a karácsonyi ünnepekhez illően, vallásos; az emberi nem megváltását, Átkos örökségétől, a büntől való megszabadulását és a keresztény erények szépségeit állitja a nézők szemei elé, mindenesetre nagyon alkalmas arra, hogy maradandó hatással legyen a fiatal lélekre.

A régi magyar iskolákban nem hiába kultiválták annyira az iskolai szindarabokat: egy-egy ilyen jól választott és jól előadott darabnak hatása sokszor nagyobb, mint egy esztendei erkölcsi tanitásé. Erről meggyőződött a tantestület mult éven, azért még nagyobb kedvvel fogott be még szebb darab betanitásába.

Az ujév s vizkereszt napján előadott darab czime: „Az ördög incselkedése.“ Az első négy felvonás mindegyikében szerepel az ördög, a mint az embereket a roszra rábirja. Az első felvonásban a paradicsomot látjuk gyönyörü diszletekkel — általában a darab kiállitása, a kosztümek, diszletek a legpazarabbak — a mint Ádám s Éva dicsőiti az Isten jóságát, ám jön az ördög s ráviszi Évát a bünre, mire a kherub reájuk mondja az Isten büntetését. A második felvonás a legmozgalmasabb. Játszik Egiptomban. Mózes átkai szállnak az egiptomiakra s ép az utolsó csapás teljesülését látjuk a szinpadon, a mint a legidősebb fiuk meghalnak. Jön egy gyászmenet szép gyászdalt énekelve s siránkoznak, jajgatnak a csapások felett, de ott van az ördög s fellázitja őket a zsidók ellen.

El is mennek a zsidók után. A most jövő jelenet igen hatásos, a mint az ördög megint a dühöngő zsidó Kalebet a Farao ellen lázitja, ez el is határozza, hogy leszurja a Faraot. Közeledik a Farao nagy kisérettel s itt az ördög megint a zsidók ellen uszitja a Faraot. Szóval mindenütt ott van a rossz szellem, hogy a viszályt, az ellenkezést az emberek közé vesse. Hogy a darab oly nagy hatást ért el, főkép annak köszönhető, hogy az ördög szerepe két igen jó játszó fiu között volt szétosztva, Almási Dezső s Wagner Károly. A két gyerekben igazi szinészvér folyik.

A harmadik felvonás a zsinagóga belsejében játszik, a mint a rabbi Jeramiás siralmait énekli s a szentirás ama részletét olvassa, melyben az eredeti bün elkövetése van leirva. Az énekkar mindig elmondja a refraint. Az ének végén az éneklő zsidók szétmennek s visszamarad a zsinagóga felügyelője Jebuzeu fiával Hetheus. Bejön az ördög s ráviszi Hetheust megint a lopásra. Diadallal jelenti ki a végén az ördög: ismét győztem.

A negyedik felvonás Herodes udvarában játszik. Herodes fogadja a három királyt, kik keresik a zsidók ujszülött királyát“ Behivja az irástudókat, kiknek felvilágositására elküldi őket Betlehembe. Itt is szerepel az ördög s ráviszi Herodest, hogy ölje meg a kisdedet.

Az ötödik felvonásban azonban vége az ördög diadalmainak. Legyőzi Mihály arkangyal. Ez a felvonás külső hatás tekintetében a legnagyobb hatást érte el. A sok szép angyalka, a pásztorok éneke, Szüz Mária altató dala s végül a szentek fellépte, mint hozzájárult a sikerhez. Minden szent — összesen 12 — dicsőitett egy-egy keresztény erényt.

A végjelenet bemutatta mikép változtatta meg, alakitotta át a kereszténység a világot. A hol előbb önzés, szolgaság, vadság uralkodott, ott szeretet, tisztaság, müveltség terjedt el.

Köszönet illeti az iskola vezetőségét, különösen Szenessy Mihály polg. iskola és Almásy János el. iskola igazgatókat, a tanárok közül pedig különösen Derlik tornatanárt a kik az előadás technikai rendezésének igazán fáradságos munkáját magukra vállalták. Isten áldása kisérje müködésöket s gratulálunk az skolának a szép sikerért.

Karácsony a Szent János kórházban.

Megható karácsonyi ünnepet rendezett a betegeknek a Szent János kórház orvosi és tisztikara. Kigyult a karácsonyfa s a körül gyülekeztek a főorvos, az orvosok és tisztviselők s hálával eltelve a betegek. Azok, kik évenkint ezreket mentenek meg a halál torkából, nemes gondolkodással szerezték ezt az örömöt betegeiknek. Nem ünnepeltetik ők magukat, hanem sietnek letörölni a szenvedők könnyeit. A karácsonyi estélyen a betegek családjaiból is többen jelentek meg s lelkök megnyugodott, hogy a fennkölt gondolkodás, a hivatás átérzése mennyire igyekezett az otthont pótoln . A főorvost, orvosi, valamint tisztikart a betegek szeretetök, tiszteletök minden jelével elhalmozták. A szép ünnepet sokáig nem fogják elfelejteni azok, kik azon jelen voltak.

Adományok a Mayer árvaház karácsonyfájára.

Egy forintot adott Gajda János. Természetben küldték be kegyes adományaikat: Kugler Henrik és Gerbeaud, czukorkák. Francois Lajos és Társa, pezsgő. Ráth Mór, könyvek. Heiszler Jaroszlav, képeslevelezőlap Vértessy Sándor, szappan, kefék, fésü, tükör. Schuler József, irószerek Wertheimer és Frankl, sütemény, gyümölcs. Bettelheim Miksa és Társa, játékszerek. Késmárky és Illés, játékszerek. Péterfalvi papirgyár raktára, papirfélék. Beliczay Béla, mézeskalács Watterich Arnold, tea. Singer és Wolfner könyvek. Kossuch János, poharak. Herz Armin fiai, szappan. Riegler J. Ede, irószerek. Basel és Kaufmann, rum, cognac, tea. Geittner és Rausch, korcsolya. Weisz Gusztáv és Adolf, játékszerek. Quentzer testvérek, kalapok. Fratelli Deisinger, füge, narancs. Földváry Imre, nyakkendők. Franklin Tirsulet, könyvek. Toldi Lajos, könyvek. Frankendorfer Lajos, irószerek, társasjáték. Müller J. L. szappan. Ruszwurm Vilmos, czukorkák. Steinschneider Jakab, zsebkendők. Löwenstein Antal, sütemény. Topits József fia, tésztafélék. Ifj. Nagel Ottó, könyvek. Hartmann István, czukorkák. Concordia gőzmalom, liszit. Kühne Ferencz, méz. Rechnitz H. M., szilva, dió. Tonkovits György, irószerek. Galszter Testvérek, czukorkák. Kollerits József és Fiai, szövet. Back Fülöp, játékszerek. Grill Mihály utóda, kések. Trettina József, sütemény. Möösmer József, szövet. Szent-István-Társulat, könyvek. Első Budapesti Gőzmalmi részv. társ. liszt. Mezey Péter, zsebkendők. Haggenmacher Henrik, liszt. Seefehlner J. L. iró- és rajzeszközök. Athenaeum, könyvek. Lampel Róbert, könyvek. Fischer László, lombfürész-kellék. Schenk Ferencz, könyvek. Petz Miklós, czukorkák. Kugler József, gyertya, mézeskalács Sanitás részv. társ. czukros gyümölcs. Viktoria gőzmalom, liszt. Thaly Guidoné, képes ujság, alma. Hauer Rezső, czukorkák. Biberal Tivador, füzetek. Popper A. és neje, sör. Pesti könyvnyomda részv. társ. falinaptár. Észak magyarorsz. egyesitett kőszénbánya és iparvállalat részv. társ., kőszén. Magyar Czukoripar részv. társ., czukor.

Fogadják a nemesszivü adakozók kegyes adományaikért az árvák nevében hálás köszönetemet, Somlyay József, árvaházi igazgató. (I. Városmajor-u. 31.)

Fő- és székvárosi községi szeretetház karácsonyfája.

Budapest székes főváros Tekintetes Tanácsa 50 frtot, Egyesült fővárosi takarékpénztár 25 frt, Magdics Imre 11 frt 12 kr., özv. Stangl Jánosné 10 frt, Hampel Sándor 13 frt 50 kr., Magy. kir. Honvédelmi miniszterium 12 frt 50 kr., Déli vasut üzletigazgatóság 11 frt, Cs. és kir. Adria biztositótársaság 10 frt, Nagy Virgil 5 frt 10 kr., Bauer József 6 frt, Weil Manóné, Lang L., Ganz és Társa, Báró Harkányi Károly, Özv. Saxlehner Andrásné, Loisch Ede és neje, Heinrich István Budai légszesz gyár, Klein H. János, Löwenstein Antal, Walla József, Gilly József, Pulszky Agostné, dr, Darányi Ignácz, Pesti Hazai Első takarékpénztár, Mauthner Ödön, Jálics A. Ferencz és Társa, Magy. gáz-izzófény részvény társaság, Détsi Albert, Schiller György, Hauszmann Alajosné, Magy. aczéláru gyár, Mandl Fülöp és Társa és Kollerich Pál 5—5 frt, Toldy Ferencz-utczai elemi népisk. tantestülete 4 frt 50 kr., Palkovics Ede 4 frt 10 kr., Vogol Gyula 3 frt, Lorencz Viktor, Adler Lajos, Szillassy Aladár, Scheich Károly, Neruda Nándor, Bohár József, Dömötör Gedeon, Pick és Winterstein és Willinger Ferencz 2—2 frt, Fairbanks mérleg és gépgyár, Rumbold Ilona és Freiberger Pál 1—1 frt, Radó J. 70 kr., Makó M, Szabó J. és Smikl F. 50—50 kr., Franklin társulat, Szt István társulat, Toldy Lajos, „Atheneum“ r. társulat, Lampel Róbert, Deutsch Zsigmond, Singer és Wolfner, könyveket, Schuller József, Seefehlner J, Péterfalvi papir gy., Hermaneczi papir gyár, irószert és papirt; Haggenmacher Henrik, „Viktoria“ gőzmalom, „Borsod Miskolczi“ gőzmalom r. társ. lisztet; Steinschneider Jakab Kunz és Mössmer, vászonnemüt; Topit és Fia, tésztanemüt; Hutter T. szappant; Kossuch János, edényt; Back Fülöp játékot; Schottola Ernő, tornaczipőt; Schnitzer Mór, teát; Kugler Henrik czukrot; Beliczai Béla, mézeskalácsot; Neuschlosz Ödön és Marcel, fát; Magy. czukorgyár r t. czukort; Hajduska és Társa és Kesslbauer Béla, déli gyümölcsöt.

Fogadják e nemes szivü emberbarátok kegyes adományukért, melylyel az örökszeretet napját árváinknak örömnappá tették, az árvák nevében az igazgatóság forró (hálás) köszönetét. A székesfővárosi „Községi Szetetház“ igazgatósága.

A Hernádvölgyi vasipar r. t.

Január hó 30-án tartotta évi közgyülését. A mérleg 394.346 forint 5 krajczárnyi veszteséget mutat. Ez a veszteség a tavalyi 553.537 forint 61 krnyi összeggel 947.943 forint 66 krt tesz, melyet mint veszteségi egyenleget uj számlára irják.

Hegedüs Sándorné.

A jótékony egyletek szervezésében és fenntartásában fáradhatatlan *Hegedüs Sándorné* ő nagyméltósága kiváló szelleméhez és női fennköltségéhez méltóan a Budai Vigadó

megnyitása ünnepélyének fényessé tételében erélyesen buzgólkodik. A rendezőség az ő vezetése mellett munkában van s biztosan hiszszük, hogy Buda társadalmi történetének uj lapján, a mely a Vigadó megnyitásával kezdődik, ő nagyméltósága nevét a közönség hálásan jegyzi be.

Schlosser Nándor.

Schlosser Nándort, a déli vasut üzletigazgatósága elnöki osztályának szakismeretekben gazdag, nagymüveltségü vezetőjét, a budai társasélet egyik jelentékeny és tisztelt tagját a déli vasut igazgatósága felügyelővé léptette elő. Az előléptetést minden körben őszinte örömmel üdvözlik s ahhoz mi is szerencsét kivánunk annál is inkább, mert *Schlosser Nándort* joggal nevezhetjük munkatársunknak. Számtalan szép tárczát és czikket irt a *Buda és Vidékében*, melyek mindegyike köztetszést aratott.

A lovaregylet érdemesei.

A lovaregylet közgyülése elismerését fejezte ki az egylet buzgó titkárja *Dr. Magyar Lászlónak* és főpénztárnokának *Schmidt Henriknek*, kiknek munkássága és szakavatottsága hozzájárult a lovaregylet felvirágzásához. A napokban ünnepelték *Császár Ferencz* a totalisateur vezetőjének jubileumát. Császár Ferencznek köszönhető a totalisateur mai tökéletessége, az ő lelkiismeretessége és kifogástalansága, az ő lelkiismeretessége és kifogástalansága a közönségben is tiszteletet élvezetett. A jubileum alkalmával mi felvetjük azt az eszmét nem : e lehetne a totalisateurt *„Osztoztatónak“* elnevezni.

Hangverseny.

A *Budai Zeneakadémia* december 29-én tartott hangversenye a müvészi eszményeket szaporitotta. A magas szinvonalon álló előadás ritka müélvezettel töltötte el a jelenvoltakat. A közremüködők sikerében *Szautner Zsigmond* zeneigazgató is osztozott.

Uj egyházgondnok.

Dr. Korbay Károlyt, kit a II-ik kerületi rendőrkapitányságnál töltött hivatalos idejéből, mint pontos, lelkiismeretes tisztviselőt és mint jó polgárt ismert és tisztelt a közönség a *szathmár-németi* református egyház gondnokává választotta, hol alkalma lesz ismert ügybuzgalmát előnyösen kifejteni.

Eljegyzés

Wirker Béla cs. és kir. főhadnagy eljegyezte *Friederich Etus* kisasszonyt. Az eljegyzéshez sok szerencsét és boldogságot kivánunk.

Somolik nővérek.

Krecsányi közkedvelt és Budán is jól ismert buzgó titkárjának leányai *Somolik Emma* és *Somolik Veronka* Szegeden nagy tetszést arattak, a tisztviselők Sylveszter estélyén tartott hangversenyében. Mind a két müvésznő éneke szép jövőt biztosit nekik a szinészi pályán.

Jelmezestély.

A „Budapesti (Budai) Iparossegédek Egyesülete“ 1900. évi január hó 13. (szombaton) a „Fáczán“ összes termeiben, saját alapja javára jelmez-estélyt rendez. A zenét a „bosnya- herczegovinai 3. számu gyalogezred“ zenekara szolgáltatja. Kezdete este 8½ órakor. Jegyek előre váltva : személyjegy 1 kor. 60 fillér, családjegy 3 kor. 60 fillér. Este a pénztárnál : személyjegy 2 kor., családjegy 4 korona. Jegyek kaphatók : Lórencz Erzsébet (II. Fő-utcza 70. sz.), Leimstädter Károly fodrászüzlet (II. ker., Szegényház-utcza 12. sz.), Anton A. fodrász-üzlet (II., Irma-tér) Birkenhauer József fodrász-üzlet (II., Retek-utcza 4), Lebeda Ferencz urnál (II. Szénatér 7. sz.), Burka Vincze fodrász-üzlet (II., Fő-utcza 10.), Berger Vincze vendéglős urnál „Fáczán“ (II., Medve-utcza 6. szám), továbbá a rendezőbizottsági tagoknál.

Zsiga a várban.

Wellisch Zsiga a közkedvelt kávés a várban napról-napra beigazolja azt, hogy a jó italok, pontos kiszolgálás a kulcsa az ő népszerüségének. Kávéháza a várbeliek találkozó helye, hol már most is sokat tárgyalják a községi választásokat.

Lakás.

Nagy lakást keresek, mely álljon 5 szobából és mellékhelyiségekből, a kor igényeit figyelembe venni kérem. Legjobban szeretnék egy magánálló villát, vagy kis félrészt a Krisztina városban, a villamos közelében. Ajánlatok *Griffatong János* vendéglőjében Bors utcza.

Hollandi életbiztositó Részvénytársaság.

Mult év deczember havában 390 ajánlat 3,525.819·30 kor. tőke és járadékról nyujtatott be, a melyből 42 ajánlat 307,800·— kor. tőke és járadékról visszautasittatott és 348 biztositás 3,218 019·30 kor. tőke és járadékról megköttetett.

1899 deczember hó végével az állag volt 22546 kötvény 192,994.786·42 kor. tőke és járadék biztositás.

Üzletátvétel.

Záborszky János mészáros és hentes üzletét átvette *Petrovics István*, ki *Pécsett* 25 éven keresztül vivta ki a közönség elismerését, pontos és előzékeny szolgálatával. Adja Isten, hogy azon a helyen, melyen elődje *Záborszky János* boldogult, ő is boldoguljon s ha majd munkájának elég gyümölcse lesz s másnak ad helyet, ő is áldozhasson a jótékonyság oltárán, mint elődje.

Szépirás-iskola.

Vajda Pál székes-főv. polgári iskolai rendes tanár szépirásiskolája II. ker., Fő u. 51. sz. Biztos és alapos kiképzést nyujt: bank-, pénzintézeti tisztviselőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak, urak és hölgyek részére, a magyar, német szépirási és rondirásból, kik azt rövid idő alatt elsajátitani akarják. Hölgyek, valamint felsőbb intézetbe járó tanulók részére külön napok és mérsékelt dijak. Tanitó-, tanitónő-jelöltek (képezdei hallgatók,) a gyakorlati részen kivül a szépirás tanitásának módszerét is elsajátithatják. Tanitási idő naponként d. u. 4 – 9 óráig.

Korona Vigadó.

A „Koronā“-hoz czimzett nagy vendéglő és nagy kávéház (III. ker., Kis korona-utcza 55. sz.) a székesfőváros közönsége igényeinek megfelelőleg diszesen berendezve, teljesen ujjáalakitva megnyilt és a régen óhajtott Ó-Buda legkitünőbb mulatóhelye pártértekezletek, társaságok, mulatságok, ünnepségek s egyéb összejövetelek czéljaira létesült. A vendéglő összes helyiségei társaságok számára legnagyobb kényelemmel berendezve, kü ön szobákkal A legkitünőbb magyar házi koszt. Hetenkint kétszer igazi halpaprikás, szegedi módra, és remek töltött káposzta. A kávéház teljesen ujból felszerelve, legjobb Seifert-féle billiárd asztalokkal ellátva. Kártyások s egyéb játékosok számára külön szobák. Kitünő kávéházi italok. Hideg buffet. Legjobb minőségü bor és sör. A nagy tánczterem mulatságok, gyülések stb. részére jutányos áron mindig rendelkezésre áll. Hangversenyekről s tréfás szórakoztató estékről gondoskodva a III. ker. dalkoszoru szives közreműködésével. Az összes helyiségekben villamos világitás Társasestélyek bankettek, lakodalmi mulatságok stb. rendezésénél, valamint havonkint étkezésre választékos étlap szerint való előfizetésnél jutányos árak. Kedvező villamos vasuti közlekedés folytán a budapesti közönségnek legkellemesebb kiránduló helye. Pontos kiszolgálásért kezeskedik és számos látogatást kér

kitünő tisztelettel

Szlatky Dániel,

az összes helyiségek bérlőtulajdonosa

Budapesti villamos városi vasut részvénytársaság.

Hirdetés.

A budapesti villámos városi vasut részvénytársaság 1899. április hó 14-én tartott VIII-ik rendes közgyülése által a társaság igazgatóságának adott fölhatalmazás és kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltóságának 1899. évi deczember hó 31-én 88957/1899. sz. a. kelt magas engedélye alapján ezennel közhirré tétetik, hogy a társaság 5 millió frtnyi alaptőkéje 6 millió frtra fölemeltetik, mely czélból 1 millió frt névértékü 10.000 drb. uj részvény kerül kibocsátásra a következő módozatok szerint:

1. Kibocsáttatik 10.000 drb 100 frt (200 korona) névértékü, az 1900. évi osztalékra szóló szelvényekkel ellátott részvény 324 korona árfolyamon, mely részvények az 1900-ik üzletévtől kezdve vesznek részt a társaság nyereségében.

2. A régi részvényesek **elővételi joga** olyképp biztositttatik, hogy minden **öt** régi részvény, illetőleg élvezeti-jegy birtoka **egy** 324 korona árfolyamu uj részvény átvételére jogosit.

3. Az elővételi jog gyakorlása **1900. évi január hó 8 tól bezárólag január hó 16-ig az angol-osztrák bank budapesti fióktelepének pénztáránál** (V., **Fürdő-utcza 6., földszint**) **d. e. 9—12 óráig** bejentendő. Azok a részvényesek, kik ezt az elővételi jogot érvényesiteni kivánják, felhivatnak, hogy részvényeiket, illetőleg élvezeti jegyeiket a fönti határidőn belül a jelzett helyen, kettős jegyzék mellett, — melyek ugyanott dijmentesen adatnak ki — bemutassák és minden uj részvényért 324 koronát és a 200 korona névérték után 1900. január 1-től számitandó 5 százalékos folyó kamatot lefizessenek. A régi részvények, illetőleg élvezeti-jegyek az elővételi jog gyakorlását kitüntető lebélyegzés után azonnal visszaadatnak és az uj részvények is azonnal kiszolgáltatnak.

Részjegyek nem adatnak ki.

4. Részvényesek, kik részvényeiket, illetőleg élvezeti-jegyeiket a jelzett határidőn belül be nem mutatják, elővételi joguktól elesnek és azt később nem gyakorolhatják.

Budapesten, 1900. január hó 5-én.

A budapesti villámos városi vasut részvénytársaság igazgatósága.

Talányfejtés.

Karikás Lajosnál, magyar-utczai éttermében a *Szélfütty* reggeli történelmi elnevezésének megfejtése megkezdődött. Megfejtették azt a kérdést is, hogy miért látogatják oly szivesen az éttermet?

Mert jó és igazi italokat s valódi magyar ételeket kapnak.

Nyilttér.*)

Császárfürdő Budapesten. Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: JURISZTOWSZKY ÖDÖN.

Köszönetnyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar mesteri hivatala.

Általános Asbestárú-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbettalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbettalpbéléssel, ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek, a mint megfelelők voltak a szalonczipők.

Zágráb, 18 8. julius hó 8-án.

Krahl, huszarkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 18 97. evi szeptember 17-én. tisztelő hive

Wekerle Sándor

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk labainkat az izzadástól és meghülestől.

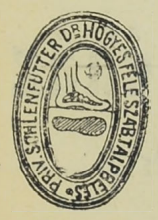

Sem tyúkszem, sem izzadós láb, sem bőrkemény edés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **dr Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvastagságu **1.20** kr., egyszerű **60** kr., homoktalp **40** kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott**

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilagositások, prospectusok és köszönetnyilvánitások ingyen. **Kapható kizárólag:**

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. Közönség becses tudomására hozni, hogy I. Ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órájában frissen kapható

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket** dynamogépek hajtására; hajógépeket

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fültőcsövékkel; mint különlegességet: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.**

Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gözmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyü szerkezettel.

RAINER J. és TÁRSA,

Budapest, II. ker., Fő-utcza 12.

Házilag készitendő rumkellélek:

95 százalékos **alcohol** 1 liter . . . . 95 kr.
Rumessencz legfinomabb 1 deka . . 6 „
Vanilia és ananas essencz 1 deka . . 12 „
Brasiliarum erős és kitünő zamatu 1 liter 90 „
Eredeti angolrum (különlegesség) 1 üveg 1.50 kr. és 2 forint.

Különféle likőrök és likőressenczek.

Thea ¼ Ko. 95 kr, 1.20 kr. és 1.70 kr.

Nagy választék **illat és piperecikkekben, szivacsok,** mindennemü **sebészeti kötanyag és betegápolási készülékek.**

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, csomagolás felszámitás nélkül.

Kávé import.

Szállitás közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ kgr.	finom **Cuba** nagyszemü . . .	o.-é. frt	**6.—**
4½ „	valódi „ I. rendü	„ „	**6.50**
4½ „	„ **Jáva**	„ „	**5.78**
4½ „	**Portorico**	„ „	**5.82**
4½ „	„ legfin. I. rendü	„ „	**6.46**
4½ „	**Gyöngykávé**	„ „	**6.36**
4½ „	**Laquayra** igen finom .	„ „	**7.—**
4½ „	valódi **nyugotindiai** . .	„ „	**7.—**
4½ „	**Ceylon** különl. nagyszemü	„ „	**7.36**

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kgrja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánlunk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot** és **borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva, **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán,** eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett.

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Az ezredéves kiállitáson oklevéllel kitüntetve.

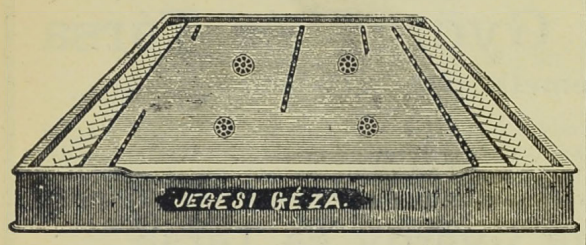

Czimbalmot

legjobbat és legolcsóbbat **csak nálam lehet venni** pedálos fekete salon, szép erős hangot, bolti árhoz képest félárban **75—80** frtért.

JEGESI GÉZA

cs. és kir. szab. vaskoronás czimbalom feltalálója és készitője

BUDAPEST, NEFELEJTS-UTCZA 43.

Árjegyzékek kivánatra ingyen.

FOGORVOS.
Dr. CSEREY ZSIGMOND

egyet. orvostudor

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona- és hidmunkákat.

Lakik: IV., KORONAHERCZEG-UTCZA 3., II. udv. I. em. 52.

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

GANZ és TÁRSA

VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

KÉSZIT:

A) **gépeket és épitési munkákat teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Specziálitási B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek- és ágygolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikeret nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. — **Zsilipek, csővezetékek frictiók kapcsolások rotatiós dynamoméretek. Aczélöntés.**

Megjelent!

„Kossuth Lajos nyolcz magyar honvédtábornok itélőszéke előtt.“ („Ébresztő Hangok“ XVIII. könyve,) A tizenhárom magyar honvédtábornok aradi vártanuságának ötvenedig évfordulója emlékére irta Zimándy Ignác Terjedelme 675 oldal. Értéke 4 frt Ara 1 frt.

Felette érdekessé és tanulságossá teszik e müvet ama sujtó nyilatkozatok, melyeket **Vetter, Bem, Dembinszky, Percel, Mészáros, Damjanich, Klapka és Görgey** magyar honvédtábornokok tettek Kossuth Lajosra vonatkozólag.

Kapható szerzőnél Török-Bálinton.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Megnyitó.

Mély tisztelettel értesitem, a nagyérdemü közönséget, hogy a székes-fővárosi

Budai vigadó vendéglő helyiségeinek

bérletét megnyertem, s azokat deczember 21-én megnyitottam.

Valódi jó borok, frissen csapolt udvari sör (a részvénytársaság sörfőzdéből) és kiváló jó ételek jutányos áron leendő kiszolgáltatásáról gondoskodva van.

Kiváló tisztelettel

WILD JÓZSEF

a Budai vigadó vendéglőse.

Jakovits Károly

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-uteza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a **vidéki vásárló** kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

Szt.-Lukácsfürdő

téli és nyári

gyógyhely.

Nagy kénes iszapfürdő, a melynek 520 □-méter nagyságu nyitott és zárt medenczéiben a forrásviz naponkint négyszer megujul. **Mindennemű gyógy- és üditőfürdők. Lakás- és teljes ellátás, közepes ár 25 frt hetenkint. — Prospektust küld az igazgatóság Budapesten.**

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója, Szerb kir. udvari szállitó

Budafokon.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

CSÁKA J.

ÓRÁS- és ÉKSZERÉSZ

Budapest, I., Alagut-utcza.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát

svájczi zsebórákban,

valamint mindennemü

függő-, fali- és konyha-órákban.

Nagy választék

ízléses ékszerekben

jutányos árak mallett

Törött arany és ezüst tárgyak a legmagasabb árban vétetnek vagy uj tárgyakra beeseréltetnek.

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-uteza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NÖI KALAPOKBAN,

valamint **szőrme-árukból**

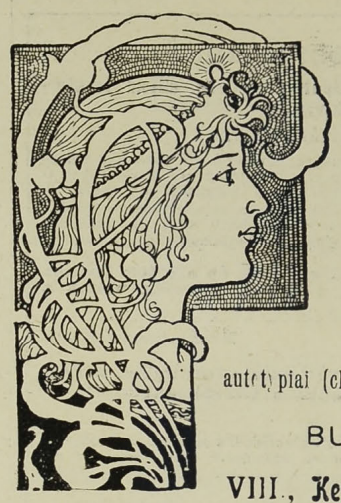

Hegedüs és Társa

fotoczinkografiai,

autotypiai (cliché) és rajz müintézet

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-út 53. szám.

Készit mindennemü fotoczinkografiai, autotipiai (cliché) és rajzokat, árjegyzékek, könyvek, szak- és hirlapok stb. nyomtatványok képes kiállitására.

Tervek és rajzok művészi kivitelben.

Speczialista képes levelező-lapok készitésében.

Európa kávéház

V., Ferencz József-tér 5.

Esténkint egy elite

NŐI ZENEKAR

hangversenyez.

Egész éjjel nyitva

RÉTAY és BENEDEK

BUDAPEST, IV., Lipót-utcza 21. szám.

Dús választék mindennemű emplomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képkeretek,

úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb.

saját jól berendezett műhelyeinkben bármely stylus és rajz szerint szépen, szolidan és legjutányosabban készittetnek el. **Tervezetek, költségelőirányzatok készséggel küldetnek.**

Elvállaljuk továbbá **régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek** stb. valamint **egész templomok belső berendezését, alapos ujitását, festését, márványozását** és **aranyozását**, ugyszintén **azoknak átalakitását**, melyeket kipróbált munkaerőnkkel a legszebben készitünk el **igen kedvező feltételek mellett.**

A templomok megtekintését, valamint a költségvetés díjtalanul eszközöljük. Megbizhatóságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyithatjuk.

1898—1899-ik években a többi között a következő munkálatokat végezték:

Nyitra m. **Galgóc,** oltár átalakitás
„ **Gerenc ér,** főoltár renoválása, uj főoltárkép.
„ **Darázs,** egész templom renoválása, kifestése, üvegablakok.
„ **Mocsonok,** egész templom renov.
„ **Kis-Raáb,** egész templom renov.
„ **Kis-Appony,** egész templom renoválása és kifestése.
„ **N.-Kér,** uj oltárkép.
„ **Nyitra,** Apáca-zárda tornaterem kifestése.
„ **Ratkóc,** főoltár.
„ **Krakován,** két uj oltár.
„ **Hrádek,** lourdesi oltár
„ **Szenic,** főoltár és szószék.
„ **Bajna,** lourdesi oltár.
„ **Csejthe,** egész templom renoválása, 5 üveg-ablak, két uj mellékoltár.
„ **Szered,** Jézus- és Mária-szobor.
„ **Madunic,** egész templom renov.

Pozsony m. **Gerencsér** egész templom renov.
„ **Sempte,** Jézus- és Mária szobor.
„ **A.-Dombó,** egész templom renov.
„ **Pudmeric,** egész templom renov.
„ **Halmos,** egész templom renoválása.
„ **Kajal,** uj főoltár és szószék.
„ **N.-Sur,** uj főoltár, uj mellékoltár és egész templom renoválása.
„ **Jakabfalva,** úrkoporsó.
„ **Lamacs,** uj főoltár.
„ **Cseszte,** Jézus Szive oltár.
„ **Szilincs,** főoltár renoválása.

Komárom m. **Alsó-Galla** uj főoltár és mellékoltárak ujitása.
„ **Felső-Galla,** egész templom ujitása
„ **Szent-Péter,** lourdesi oltár.
„ **Gyalla,** uj főoltár.
„ **Dad,** egész templom ujitása és uj főoltárkép.
„ **Kürth,** lourdesi barang szoborral.

Esztergom m. **N.-Ölved,** Jézus Szive oltár.
Bács m. **Szántova,** oltár ujitás
„ **O-Szivac,** lourdesi oltár.
„ **Baja,** templom-renoválás

Borsod m. **Szirak,** lourdesi oltár.
„ **Bánhorváth,** lourdesi oltár.
„ **Mező-Csáth,** úrkoporsó.
„ **Felső-Nyárád,** lourdesi oltár.
„ **Ozd,** úrkoporsó.

Csanád m. **Mező-Kovácsháza,** főoltár.

Győr megye **Révfalu,** két oltar átalakitása.
„ **Gyirmoth,** uj oltár szentsirral
„ **Gyarmath,** Jézus Szive oltár.

Heves m. **Pétervására,** úrkoporsó.
„ **Csehi,** oltár.
„ **Gyöngyös,** Mária-oltár

Hajdu m. **Egyek,** lourdesi oltár.

Hont megye. **Ipolynyék,** főoltár.
„ **Deménd,** lourdesi oltár.
„ **Adács,** úrkoporsó.

J.-N.-Kun-Szolnok m. **Rákóczi,** oltár.
„ **Török-Szt.-Miklós,** oltár.

N.-Kükülő m. **Bolya,** főoltár és szószék.

Kolozs m. **Bánffy-Hunyad,** főoltár és szószék.
„ **Radnóth,** főoltár és szószék.

Moson m. **Magyar-Kimle,** uj főoltár.
„ **Horváth-Kimle,** templom renov.
„ **Püski,** uj mellékoltár és oltárkép-renoválás
„ **Nezsider,** főoltár.
„ **Hegyeshalom,** egész templom renoválása.
„ **Kiliti,** egész templom renoválása

Pest megye. **Budapest,** Angyalföld országos leboly a főoltar.
„ „ Irgalmas növérek, lourdesi oltar.
„ „ Erzsébet-korház oltár.
„ **Nagy-Maros,** úrkoporsó.
„ **Szent-Iván,** úrkoporsó.
„ **Fajsz,** oltar.
„ **Adony,** Szt.-Háromság oltár.
„ **Pomáz,** főoltár.
„ **Taksony,** főoltár.
„ **Jakabszállás,** lourdesi oltár
„ **Kóka,** Jézus- és lourdesi oltár.

Szabolcs m. **Tisza-Eszlár,** uj főoltár és mellékoltárok.
„ **Nyiregyháza,** úrkoporsó.
„ **Sibinj,** főoltár ujitása.

Fruscha György és Társa

temetkezési vállalat.

Van szerencsém szives tudomására hozni, hogy az „Első Magyar Szállitási Vállalat Reszvénytársaság" tulajtonát képező Entreprise des Pompes funécres VII. kerületi fióküzletéből — a hol több éven át mint üzletvezető működtem, — kiléptem és 1899. évi augusztus hó 1-én.

Fruscha György és Társa

nóven **VIII., Baross-utcza 68. szám alatt** (az előljáróssággal szemben), egy a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

temetkezési vállalatot

nyitottunk,

Midőn ezen körülményt szives tudomására hozzuk, megjegyezzük, hogy főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy jutányos áraink daczára minden tekintetben pontosság s a kellő diszes kiállitásokkal érdemelhessük ki szives bizalmát.

Temetés-rendezésdket a legegyszerübbtől a legfényesebbig mérsékelt árak mellett az összes szükségletek hozzáadásával rendezzük, nemkülömben nagy választékban sirkoszorukat is tartunk raktáron.

Végül bátorkodunk megjegyezni, hogy a szükséges koporsókat az országszerte ismert s hires Gebauer-féle gyárból szerzzük be, valamint hogy a legolcsóbb, sőt még a korházi temetésekhez is nyolcz-oszlopos ezüstös halottaskocsit adtunk.

ZÁBORSZKY JÁNOS

útóda

Petrovits István

MÉSZÁROS ÉS HENTES

BUDAPEST,

I. KER., KRISZTINA-TÉR 3. SZÁM.

Nyomatott Kaufmann József kő- és könyvnyomdájában Budapest, V., Arany János-utcza 4.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 3. sz. Vasárnap, Boldogasszonyhava (Január)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Budapest világfürdő.

Irta: Szmialovszky Valér, országgyülési képviselő.

Az idegenforgalom kérdésében, hasonlóan a többi közgazdasági kérdésekhez, előttünk is, utánunk is az özönviz, s nem tudunk erőt venni visszamaradottságunkon ezen a téren, s bár mindnyájan érezzük és tudjuk mennyire kedvező természeti feltételekkel rendelkezünk, nem tudunk hozzákezdeni, hogy bár nehéz szerrel teremtsünk ezek alapján uj nagy erőforrásokat.

Ime itt a főváros szüzies szépségében készen a fogantatásra! Ott vannak gyönyörüséges hegyvidékeink, Balatonunk, tengerünk. Vaskapunk!

Az ide lefektetett eszmékkel megtelitve f. évben két nagy külföldi utat csináltam, és főkép ezen kérdésekben tartottam nyitva szemeimet, füleimet s nem csoda, kénytelen vagyok bevallani, hogy tátott szájjal szivtam magamba az ott látott eredmények hatását.

És a mikor ide visszaérkeztem, ugy jártam mint a hogy egyik hirlapunk elmondta a fiatal Jókaynéről, lelkem őszinte gondolata Czuczor szavaiban nyert kifejezést.

„Jaj be szép ez a Pest!“ Jaj be szép ez az ország!

Tizenhat esztendő előtt első külföldi utamnak hasonló eredménye volt.

Et si licet parva componere magnis: igy járt *Széchenyi*, igy járt Andrássy, s ily gondolattal tért haza minden külföldön járt magyar, ki testében szivet hord.

De igy járnak az idegenek is.

Volt alkalmam ép ezen a téren első rangu szakembereknél ezen benyomást tapasztalni.

Amily elragadtatással megbámulják fővárosunk szépségeit és climájának eclatáns jóságát, ép oly jóakaratu szidásban részesitenek bennünket visszamaradottságunkért.

Ámulva nézi a világjáró angol s az elkényeztetett franczia, ugy az ötletes és dölyfös berlini azt a csodás panorámát, melynek kellő közepébe a természet Budapestet belehelyezé.

Ezzel szemben állitom sok önbeismerést és sok helyeset röviden összefoglaló tárczarészletét egyik legszellemdusabb irónknak, ki ezekeket egy Amerikából 33 év után visszaérkezett nagybátja szájába teszi:

„Itt vagyok és nézem az ország fővárosát, felháborodva és kétségbeesetten. Rettenetes, ami itt harminczhárom év alatt Budapest nagyra nőtte óta történt! Harminczhárom év Amerikában három év. Ott annyi idő alatt támadnak, fejlődnek és népesednek az ilyen kisebb városok. Minden ugy megy, mint a karikacsapás. Mert megvan a vezérlő czél. Egy téglát nem raknak le ok és bölcs akarat nélkül. Itt minden terv nélkül történt. Vagy rosszat higgyjek? Tusakodó érdekek zagyválták össze ezt a szomoru csodát, melynek neve Budapest? E városban semmi sincs, ami arra volna szánva, hogy lakosainak a maguk pénzeért boldogságot, szabadságot, egészséget adjon? E kaszárnyaváros rideg és éktelen. Elnyomja az egyén, el a család függetlenségét. Itt még csak igazi tüzhely sem lehet; a kőrakás immár falanszter. És e szerencsétlen városnak éppen olyan rossz a tüdeje, a gyomra is, amilyen rossz az agyveleje. O, pokoli csufság! Nincs a világnak városa, mely ilyen természetadta kincsekkel dicsekednék! Itt van Europa legnagyobb folyama, itt a sikság! A tisztaság, a levegő, a tér! És az emberek szennyben, büzben, egymás hátán és egymás alatt laknak az udvartalan házakban, — ezerek a pinczében — amaz áldott zöld levegőtartók, városi közkertek nélkül, drága vizen és rossz levegőben tengődve! S ezt itt ugy hivják, hogy intenziv fejlődés. Intenziv pokol!“

Ugy-e, kedves ellentét!

De nézzük tovább az idegenekre gyakorolt hatását Budapestnek, a kik nem néznek bele a pinczelakásokba s egyéb bajainkba, a melyek utóvégre majdnem minden nagy városban léteznek kisebb és nagyobb mértékben.

A világ talán legszebb királyi palotájának bástyáiról, a vén Gellértről, Gül Baba árkádjairól, a dunai hidakról, a bazilika kupolája tetejéről, a parlamenti épület Dunára néző csarnokaiból, az Istenhegyről, a Jánoshegyről stb. csak az elragadtatás hangjait hallottam részükről.

S midőn forrásgazdaságunkat tapasztalták, amikor látták a Margitszigetet, a Zugliget gyönyörüen kész természeti nagy parkját, a főutak gyönyörü fasorait, elfo

A „Buda és Vidéke“ tárczája.

Vettem eleget.

Vettem eleget; nem panaszlok:
S többet nem adtam én se tán;
De szivemet, azt ugy viszem el,
Ugy viszem el, a mint hozám.

Mert női szív annak mélyére
Még soha, soha nem hatolt,
Bár az, akár a templom, mindig
És mindenkinek nyitva volt.

De mit a mélység nő-szíveknek!
Meredeken szédülnek ők;
Nem is tudom: mit vártam tőlök?
S mit is akartam még velök?

A mit adhattak: megadák; vagy
Többet tán nem érdemelék?
S tökélyök tán átok lett volna?...
Az istenek jól rendelék!

Bűvös gyarlóság lényed, oh, nő,
S bájos hazugság, szép, remek!
S bár fájva százszor ébredék föl,
Fáj, hogy többé nem ébredek.

Benedek Aladár.

Hol a vad leány?

— Regény. —

Irta: Erdélyi Gyula.

HETEDIK FEJEZET.

Szökjünk.

— Vége. —

No akkor ne komédiázzunk. Uraim jöjjenek.

A mellékszobából Róbert és Helykői Aladár jöttek be a hivásra. Róbert a szobában örömkönyeket sirt és barátjának, a ki az egész terv szerzője volt, kellett visszatartani, hogy be ne rohanjon.

Agatha atyjához futott és keblére borult,

— Ne ide, de oda, szólt Berdár Róbertre mutatva a tanár és miután Agatha nem mozdult, maga vezette a kis tudós keblére. Itt van, kedves fiam, becsüljétek meg egymást és *szökjünk meg ebből a világból.*

A jelenetre megérkezett Rezeg Kálmánné is. Nagyott nézett. Bele is akart szóllani másként, de meggondolta, hogy a Minerva-szalónnak most már nincs mit félni a tudóstól és tovább adhatja a tudományos operettet... Anyai áldását adta a frigyre.

Berdár Róbert boldog volt s hálásan szoritotta meg barátja kezét. A szemeibe tóluló könnyek többet beszéltek minden ékes szónál.

Mikor ennek az eljegyzésnek hire ment, báró Zendehelyi István, ki Olimpiát nem tudta kalandra nyerni meg, nyugodtan dörzsölte kezeit, hogy tovább lehet játszani a komédiát. Balzamo mester is megértette, hogy miért hivják leányát a nagyvilágba; egy bucsuelőadást hirdetve másutt kereste az elvesztett királyság nyomait s leányát férjhez adta Hippolitehoz, a hires állatszelliditőhöz, ki az oroszlán-ketreczben huzta a menyasszonya ujjára a gyürüt és magyarázta az állatregényt.

Agatha, Róbert, Rezeg Kálmán és Helykői Aladár felkeresték azt a kis tanyát, a hova Agatha atyjával megszökni szokott és élvezték a természet ősegyszerüségét...

Helykői Aladár nyugodtan várta az ő saját regényét s befejezte tanulmanyait a sziv mértanáról. Igy szokta mondani a boldog párnak.

gyott a türelmük és mindegyikből kitört az igazság és szidni kezdték gyámoltalanságunkat, törpeségünket, gyávaságunkat, nembánomságunkat s kimondták itéletüket leplezetlenül élhetetlenségünk fölött.

„Mert ha mindezek másutt volnának, ugy Budapest már nemcsak rég világváros lett volna, de lett volna a continens legelső és legnagyobb világfürdője!“

Kérdéseimre körülbelül alábbiakat hallottam s ha elmondom, félve mondom el, mert részben ábrándnak tünhetik fel, részben kivihetetlen hiábavaló tervezkedésnek.

Az ügy érdekében elmondom, nemcsak azért, mert nem tartom mindezt lehetetlennek, de mert a continensnek e téren mozgó elsőrendü szakértői lévén embereim, ezeket a közel jövőben kivihetőknek kell jeleznem; és mert első sorban fővárosunk az a tér, amelyen a jövő századot már ma rajzolnunk és terveznünk kell.

Fővárosunk természeti előnyeit, szépségeit s már meglevő alkotásait körülbelül akként jelezték:

Eltekintve a tenger, az alpes, az alpesi tó és a fjord megkapó szépségeitől, a tropusi növényzettől, minden egyéb természeti szépséggel dusgazdagon meg van áldva Budapest.

Éghajlata páratlanul kedvezőnek mondható, gyógyforrásai páratlanok és sokfélék, a Margitsziget mint a város szivében fekvő park egyedül áll, sehol sem szel várost oly kedvezően s oly véghetlen impozánsan oly hatalmas folyó, mint a Duna: a Zugliget és az Istenhegy a város közel fekvő, könnyen megközelithető része.

Wiesbadennel és Baden-Badennel összehasonlitva, joggal mondhatják, hogy Budapest mint gyógyfürdőhely egy kis ugrással megelőzhetné e helyeket, melyekben a nyári hőség, sőt már a por is nagyobb.

Forgalmilag pedig a várost a világforgalom főirányaiban, melyek a continensen éjszakról délre, és nyugotról keletre vezetnek — azt lehetne mondani — csak mesterségesen lehet elkerülni.

Majdnem hasonlókat hallottam ugyancsak ezektől Mehádiáról, Erdély némely pontjáról, és különösen a Tátra-vidékről; hát még a mikor a magyar tengerpartról: Fiuméról, a Terzattóról volt szó, mint igen jó ismerői Abbaziának, ujra kitört belőlük az igazmondás furorja, s elmondták, mennyivel jogosultabbak lennének minden tekintetben a Fiume Terzattójától Cirkvencéig huzódó tengerparton azon intézmények, melyek Volosca—Abbazia—Lovránáig annyi magyar pénzen élősködnek.

És most következik ezen igen tisztelt szakértőimtől vett leczkém, amelyet érdeklődve kikértem, érdeklődéssel hallgattam s a mit az ügy érdekében ezennel közzéteszek, talán sokaknak, az okosoknak okulására s némelyeknek, igy szállodásainknak némi, de remélem nem soká tartó neheztelésére.

Budapestnek csak a gazdag és a jómódu utazó kell, akinek pénze is van, ideje is van a szórakozásra. Mert hisz, akinek ide kell jönni, de csak muszájból, az éppen kénytelen ide jönni, akár gazdag, akár szegény! S mert az ilyen csak muszájból jön, bizonyos, hogy száz közül kilenczvenkilencz vissza- vagy tovább siet. Ez utóbbiak tehát nem tartoznak az idegenforgalom fent qualifikált fogalma alá.

Az előbbiekre vonatkozólag kell tehát feltenni a kérdést, vajjon Budapest mit nyujt a szórakozást kereső utazónak. Nevezzük az utazók ezt az elkénytetett minőségét, melynek typusa az angol dusgazdag lord és az amerikai milliomos egyszerüen lordoknak.

Ezeknek Budapest ez időszerint keveset nyujthat. Mert van-e Budapestnek oly szállodája, ahol 10 ilyen lord-féle elkényeztetett atyafi 3 napnál tovább kibirná?

Az Európát ismerők közül nem akad egy sem, aki azt mondaná, hogy igen, van ilyen szálloda. Mert ha épitkezéseikben egy-kettő alkalmas lenne is ilyenekre, részben nincsenek ilyenek fogadására berendezve; és ha tudják is fogadni, mindenképen fel kellene forgatniok szállodájuk egész köznapi rendjét: másrészt sem a szállodák belső millieuje, sem a város eddigi intézményei nem tudnák a sors ezen elkényeztettjeit hosszabb tartózkodásra marasztani.

Az a bizonyos másik jómódu szórakozásában utazó, a ki a „globetrotter“ összforgalom alatt róngyos bolygónkat Cooktiquetek segélyével tapossa végig, szinte nem találja meg a magyar globuson azt a nagyon figyelmes szolgálatot, azt a jó és dus table d'hote-ot s azt a minden téreni jutányosságot, melyben a nyugat bővelkedik. Ezen utóbbi sárteketaposók Budapesten az étkezés és a kocsiközlekedés körüli bajait nem részletezzük, utalunk azonban utóbbi tekintetben Berlin követendő példájára.

Magyarország — hozzátették szakértőim németjei — kis sziget lévén a népek óceánjában, nyelvünk mindenesetre jogosnak elismert, néha azonban tulzott védelmében ép azon nyelv ellen fordulunk, mely — a német — ma ép oly világnyelv kezd lenni, mint az angol és a franczia; pedig ez utóbbiak közül az angolt épen nem, a franczia't még annyira sem beszéljük, mint a kis rumuny szomszédok.

A nyugati életmód és szokások el nem fogadása szintán nagy baj, mert az a bizonyos elkényeztetett idegen még e miatt sem érezheti magát otthoniasan közöttünk.

Hát azután — kérdezék — hol vannak aristokratáink? Hisz nem látják világhirben álló gazdagsággal rendelkező gavallérjaink palotáit, mert azok a muzeum körüli kis Absteig kvartélyok, csak nem lehetnek lakó palotáik a hires magyar aristokratia összeségének, melynek fényüzése Páris és Londonban meseszerü hirben áll? Hisz Prága Budapesthez képest kis tartományi város, de a Hradsin várlak körül ott büszkélkednek a cseh aristokrácia gyönyörü palotái? Hol lakik tulajdonkép aristokráciánk?

Ezen dusgazdag aristokraciának is kellene nagyobb mértékben hozzájárulni a székesfőváros szépitéséhez, élénkitéséhez.

És mindezek daczára nem nehéz e külsejében gyöngyörüen fejlődő várost az idegenforgalom gyupontjává tenni.

Ez irányban a fő teendő lenne egyelőre a Hungária körüli épülettömböt egy teljesen modern nagy Palace-Hotellé átalakitani: továbbá a Császárfürdő és a Szent Lukácsfürdő mellé, mely — mellesleg mondva — épitkezési kivitelében mint fürdő páratlan a maga nemében, szintén egy ilyen Palace-Hotelt epiteni.

Rövid időn belül létesülne, illetve létesiteni kellene még a Zugliget rozzant kurta kocsmája helyén és valószinüleg a Margitszigeten oly modern nagy szállodákat, a milyenek ez idő szerint a külföldön sokkal jelentéktelenebb helyeken épülnek.

Ezen szállodák lennének azok a gyupontok, a honnan az a bizonyos gazdag publikum fel és alá koatshoznék a Stefánia utra, Park klubba, a felépitendő Artézifürdőbe, Aquincumba, a Sós fürdőbe stb. stb. stb

Ilyen — már sablont képező — nagy szállodák nélkül gazdag idegen Budapesten csak elvétve fog tartózkodni.

Gróf Széchenyi István, Tasner Antalhoz*)

Döbling, 1850. szept. 7. Ma indulok pokolba! Én vagyok azon Ármány fia, ki büneim sulya miatt már 1811-ben elkárhozva, mint Ördög szolgája, betü szerint eladtam a magyart a Rom Istenének!

Nálam nélkül, ha én a dicső fajt a magyart, a legdicsőbbet e földön, magára hagyom, most legszebb virulásban volna, és sehol e világon nem volna több szerencse és boldogság, mint e magyar földön.

Senki sem ismerte a magyart, és nem is sejdité, mennyi dicső rejlett benne.

Kossuth etc. etc. mind ártatlanok, mert mindent, a mit tettek, lázban tettek; igen, lázban melyre én csigáztam őket fel.

A Rom Istene az Ármány győzött a Jóság felett, — mindennek vége a magyarokra nézve! Mert a mit ezentul tesznek, nem egyéb mint végvonaglás; mert a magyart, mely a legalább való népek által emésztetik meg, semmi se támasztja meg föl többé. És ezért átok fejemre!

Oh pokol és iszonyat!

Én a dicső Széchenyi Ferencz fia, és Festetich György unokaöcscse, én tettem ezt! Vörösmarty a „*Hontalan*“-ban és „*Élő szobor*“-ban — *a ki én vagyok!* előre sejdité nemzetünk sorsát; pedig mennyire szeretett minket mindenki, mennyire bámult; — és mik lettünk volna, csak most látom!

Több igazi szabadság sohase volt mint Magyarországon. És ha lassan halad, kezet fogva a kormánnyal, az annyira erényes és jó dinasztiával, és barátja marad alkotmányának, a német, vagyis az ausztriai fajtól nem vonja meg rokonszenvét, — s a sok politika helyett, ugy, a mint indult, az emberi szeretet utján halad: tömlöczöket javit, népiskolákat állit, ipart mozdit elő, nyelvháboruba nem keveredik, ma Budapest és Hunnia paradicsom volna — s most! Mi maradt tenni való hátra? Imádkozni, vagy a pisztoly. Oh förtelem!

Most István ülne mint nádor Budán, Olga hercegnővel feleségül, és a magyar faj adná a tónust Ausztriában, sőt Európában!

Most már tisztán látom, hogy a magyar, ha müveltté s erkölcsössé fejlődik, végre is, — meglehet, századok mulva — a föld minden népeit tulszárnyalja. Most a magyarokkal összehasonlitva, t. i. a milyenné bizonyára lehettek volna a föld összes népsége alárendeltnek s ostobának tünik föl. Csak a következő férfiait idézem: Beöthy, Eötvös, Dessewffy Aurél s Emil, Mailáthok, Lónyay János, Pulszky, Ujházy, Somsich, Vukovich, Szentiványi Vince, Vay Miklós, Babarcy, Deák, Elekiek, Nagy Pál, Bartal, Lonovich Batthyány L., Kossuth, Klauzál, Szász K. stb. a

*) Zimándy Ignácz, Kossuth Lajos a Hatodik nagyhatalom czimü müvéből.

következő családok: Eszterházy, Splényi, Béldi, Batthyány, Pálffy, Orczy, Bánffy, Apponyi, Józsika, Andrássy, Szemere, Hunyady, Nádasdy, Csáky, Zichy, Révay, Török, Jankovich, Kiss, Vesselényi, Jaksy, Szirmay, Teleky, Ürményi, Vay, Kállay, Lónyay, Festetics, Prónay, Bethlen, Apor, Károlyi, Szapáry, Keglevich stb, stb. Vannak-e ilyenek az egész világon: És mi mindent tettek volna ezek!

És a magyar irodalom, nyelv, Akadémia; zenéje, táncza, viselete, szónoki tehetsége méltósága, nyugalma, erkölcse, sőt étkezése is, és pusztai élete . . . mind isteni. S ez mind összetörve szétszórva! . . . az én bünöm, könyveim, erkölcstelen életem, izgatásom, csábitásom s vállalataim által! Almássy, Forray, Vécsey, Bernáth, Péchy, Mesko, Szentkirályi, Ráday, Patay, Kállay stb. s valamennyi irónk — és minden megyében mennyi értelmiség! s az én föllépésem előtt mennyi méltóság, érdemesség, mily szónoki tehetség!

Hát a magyar föld népe? A székelyek, a jászok, a kunok, a hajduk s mindazon nagy ref. helyek, mint Hódmezővásárhely, Csongrád stb.

És ha az arisztokráczia le nem tiportatik általam, akkor most Magyarország divatban van, hangadó, s az értelmiség s vagyonos osztály magyarrá lesz, mint Derra, Croy, — tótokról, rusznyákokról, ráczokról, oláhokról szó sincs.

S Budán minden hely jól betöltve, s mily gazdagság a mi jó klérusunkban. Mennyi alapitványok, fejlődési képesség, s milyen katonáink! S most mindez megalázva, megbecstelenitve, gyülölve! Oh irgalom Istene!

Mennyi hatalmat, erőt kelle Ausztria s Oroszországnak kifejteni, hogy a készületlen s védtelenül meglepett magyart a sikon letiporja! A magyar éppen fölvirágzása közben gyilkoltatott le. Csak még egy pár éve lett volna a fejlődésre, s vasuthálózat boritotta volna egész területét, földi paradicsom lett volna belőle. S Erdély, ez a kies kert, most temető!

Az én örökös thémám: hogy a magyar mindenben hátramaradt, hogy a nemzetiség egyedüli palládiumunk, a fiatal nemzedéket végre is megőrjité. Az öregebbek, az okosabbak belátták ezt, de az áramlatot föl nem tartóztathaták. S mily türelmes volt a magyar minden nemzetiség, minden vallás iránt! És most mindenki leköpi a magyart, azt a magyart, a ki sohase volt béklyóban. Oh ez rettenetes!

Gazdagság, boldogság, mint sehol e világon, és most! Igen, a gondviselés engem mindennel megáldott, hogy ez országnak boldogitója legyek: születés, egészség, vagyon, pompás helyzet, szentséges szülők — s lett belőlem egy szivtelen csábitó, ki semmi szentséget nem ismert, csupán testi kivánságainak kielégitését. Kossuthot misericordiánusnak csufoltam, ez pedig a legszebb czim. Olyan emberek, mint Bezerédy, fölemelték volna ezt az országot, ezek a jó, jámbor, könyörületes szivü emberek . . . .

Mennyivel szivesebben s könnyebben haladtak volna mindezen az uton; s most, mikor Európa szédeleg, a magyaré volna a döntő szó, Olga hercegnő magyarul tanult, hogy mint palatinusné kedvünket keresse, az uralkodó család, még Zsófia főhercegnő is, sőt maga Metternich a magyarnál följebb nem esküdtek.

És ez mind virágzásában eltiporva általam, a „nagy gróf“ által a „magyarok gyöngye“ által — a mint Bécsben nevezték. — Oh, mennyi boldogság meggyilkolva.“

Az Ország És Fővárosunk Idegen Forgalma.

Irta: Szerény.

Szerény álnév alatt a magyar törvényhozás egy tanult, tekintélyes, lelkes tagja *Szmialovszky Valér*, a hazai fürdő ügy erélyes vezére egy feltünést keltett nagy szakavatottságra és hazafiságra valló könyvet irt: „*Az Ország És Fővárosunk Idegen Forgalom*“ czimen, melyből méltatásul és mutatóul lapunk első helyén közölünk egy fejezetet. Szerző kitünő müvét a magyar kormány tagjainak ajánlja. Adja Isten, hogy meg is hallgassák és meghallgatás után cselekedjenek gyorsan a kormány tagjai. A fürdő ügyet elhanyagolja a kormány, a törvényhozás, a sajtó és a társadalom. *Szmialovszky Valérrel* élén balneologusaink évenkint meg bolygatják a fürdőügyet s azzal ismét egy évet nyughatik a fürdők kérdése.

A nagy *Széchenyi István* már a század derekán figyelmeztette a magyar társadalmat a fürdőkben rejlő kincsre s szerette volna, hogy kitünő fürdőink ne csak mulató helyek, de gyógyhelyek legyenek. *Széchenyi István* mutatott rá először az idegen forgalom fontosságára.

Gróf Széchenyi István hagyományai illették a lelkes Szmialovszky Valért, midőn ki mondja, hogy a gazdag idegenek forgalmának kérdése felett napirendre nem térhetünk.

Ugyanis nem nélkülözheti azt többé:

a) sem az európai kiadásokra berendezett szék- és fővárosunk,

b) sem a mindenkép forgalomhes nagy vasuti hálózatunk,

c) sem hazai fürdőink, nyaralótelepeink, turistikára utalt szép hegyvidékeink, vidéki városaink,

d) sem iparunk épitkezési, élelmezési s minden egyéb ágazata,

e) sem mindezek hitelezői, a pénzintézetek és magánosok, végül:

f) maga az uj adóalapokat kereső s a régieket erősiteni óhajtó kincstár sem.

Meg kell tehát teremtenünk a gazdag idegenek forgalmát.

Késedelem nélkül, alaposan, megfelelő terjedelemben és rendszerességgel.

Az idegen forgalommal Svájcz 500 milliót keres évenkint, Olaszországot az idegenforgalom mentette meg tönkjétől, Berlin versenye oriási. Budapest szép, az idegenek szerelmesek belé, miért ne merjünk versenyre kelni akkor, midőn az áldozatot 90%-át megtettük? irja *Szmialovszky*.

A *magyar állam vasutra* és a *déli vasutra* ró Szmialovszky kötelességeket s elitéli igen helyesen azt, hogy az ipartelepeket a fővárosba zsufoltuk, s a személy forgalom tekintetében oly külső intézményeket nem teremtettünk, a minőket a külföldi nagy vasutak saját vonalaik mentén teremtenek.

Bosznia és Dalmátia kormánya kiaknázza a személy forgalmat s ott, hol vállalkozó nem találkozott a vasutak mentén, kincstári szállodákat épitettek.

Hát még a kis Románia! Ez az idegen forgalomról ugy látszik keveset beszélt, de határozottan többet tett, mint mi. Hogy mit? Arról egész sorozatot lehet összeállitani. Mert

1. Románia kiépitette a csernavodai Dunahidat a Bukarestről Konstanzára való akadálytalan vasuti összeköttetés megteremtésére,

2. a konstanzai kikötőt teljesen jó karba hozta,

3. onnan Konstantinápolyba az utazás idejét kitünő hajójáratokkal a minimumra szállitotta.

4. az osztrák államvasutnak (velünk magyarokkal szemben kétszeresen dicséretes) támogatásával megteremtette a Berlinből Galiczián át vezető konstantinápolyi gyors-vonatot, amely már az idei tavasz óta közlekedik.

5. e vonat számára a legnagyobb luxussal és kényelemmel berendezett tizenhat darab vaggont épittetett, darabját 90.000 frankon.

6. gyártatott tizennégy darab olyan mozdonyt, ugyancsak e luxusvonat számára, melyek óránkint 125 kilométert képesek megtenni,

7. külön irodát nyit a berlin-bukarest-kairói utazások előmozditására,

8. New-Yorkban ugyancsak irodát rendez be a new-york-berlin-bukarest-konstantinápolyi utazások propagálására.

A M. Á. V. feladatainak keretén belül mik a teendők, azt a IV. fejezetben óhajtom kifejteni.

Gyorsvonataink drágák, de drágák főkép azért, mert üresek. A feladat tehát az: azokat utasokkal megtölteni

Ezzel vezeti be a hazai fürdőügy emelését czélozó munkáját *Szmialovszky Valér* s most a hazafiságtól függ, hogy lelkes szavai ne hangozzanak el a pusztában.

Budai pogári kör.

Hogy a *budai Vigadó* felépült, abban elvitázhatlan nagy érdeme van a *Budai polgári körnek*. Ennek a körnek elnöke nyilhegyi *Rupp Zsigmond*, tisztikara választmánya és diszes tekintélyes tagjai át vannak hatva azoktól az eszméktől, melyeknek végrehajtását *gróf Széchenyi István* a társaskörökre bizta. A budai polgári kör magas szinvonalon áll, s minden időben, minden tettével azt bizonyitotta, hogy rendeltetését komolyan veszi. A jó izléssel épült *Budai Vigadóban* szép és előkelő hangulatu helyiségeit társasvacsorával nyitotta meg. Ez az ünnep méltó megnyitása volt a Vigadónak, s fényesen sikerült. A *Budai polgári kör* büszken tekinthet vissza multjára, melyben a közügyeknek sokat szolgált. Őszinte szivből kivánjuk, hogy története a nagy alkotásoknak, a társadalom élénkitésének és müvelésének és a szép tetteknek hosszu sorozatából álljon a jövőben is.

A *Budai Vigadó* jónevü vendéglőse *Wild Jozsef* is kitett magért. Első ellátásával, jó konyhájával, pinczéjével, pontos és előzőkeny kiszolgálásával bebizonyitotta, hogy hivatott arra a helyre, a hol van s a müvelt közönség minden igényét kielégiteni képes. Adjuk *étrendjét* is, melylyel a diszes közönség megelégedését és dicséretét méltán megérdemelte:

Budapest, 1900. január 23. Budai Vigadó. Tok tartar mártással, Angol-Bélszin finoman köritve, Stiriai Kappan salátával és beföttel, Mogyoró créme, Hideg gyümölcs, Rizs, Giardinetto sajt. Borok: fehér csopaki, vörös villányi. Pezsgők: Henriot et Comp. Heidsick monopole, Möet et Chando. *Wild József* vendéglős.

A Budai Dalárda jelmezestélye.

Készüljetek lányok! Hazánk első dalosegyesülete a Budai Dalárda az idén is megtartja régi jóhirü jelmezestélyét, de már egészen uj kiadásban.

A század utolsó évével, letünik a budai hires vigalmak és mulatságok szinterének, a Fáczánnak dicsősége is, hogy az ujnak a fiatalnak és erősnek, a budai „Vigadónak“ engedje át, évtizedeken gyakorolt s fényesen megoldott ama jogát, hogy a fiatal szíveket találkozásra hivja, őket Hymen rozsalánczaival összekösse.

A Budai Dalárda bucsut mond a harminczöt éves kedves tanyának, s február hó 17-én nagy ünnepélylyel vonul be az uj vigadóban. Ekkor tartja u. i. „Szeczessiós Jelmezestélyét“ melyen a czimnek megfelelően, mindenféle képes és képtelen szeczessziós jelmez lesz látható, megfelelően az ebben a stilusban épitett és berendezett budai vigadónak.

A huszonöt tagból álló vigalmi bizottság lankadatlan buzgalommal igyekezik azon, hogy az estély minél fényesebb legyen. Sem időt, sem fáradságot nem kimélve, törekszik arra, hogy a Budai Dalárda jelmezestélyének régi jó hirneve csorbát ne szenvedjen s remélhető, hogy az az aranyos jókedv, melylyel Buda szépei eddig is oly élvezetessé tették a a B. D. jelmezestélyeit hatványozott mértékben vonul be az uj otthonba.

Készüljetek lányok! A vigalmi bizottság mindent elkövet, hogy az estélyről kellemes emlékekkel távozzatok.

Ezért, hogy az estély családias jellege megóvassék, külön szeczessziós (Gaál Samu féle) stilusban szerkesztett diszes meghivókat bocsát ki s csak ezek előmutatása mellett lesznek szeczessziós jegyek válthatók, melyeket ezuttal fenti okból a bizottság tagjai árusitanak a főutczai régi iskolaépületben

Azért, a ki ily jegyre az az meghivóra igényt tart, már most jelentse be a Budai Dalárdának, vagy annak valamely tagjának ez igényét, anyival inkább, mert jegyek máshol nem lesznek válthatók.

Az estélyen a 68. ezred zenekara s Berki czigánybandája játszik. Tervbe van véve külön szeczessziós cotillon is. Szóval mindent megtesz a Budai Dalárda, hogy az 1900. év február 17 ikére, a jövő század nagy és szép mamái a legkedvesebb érzelmekkel gondoljanak vissza.

Azért szép hegyi tündérek, piros pipacsok, aranyos bébék, zsokék, kertészlányok, magyar menyecskék, postások, készitsétek szeczessziós jelmezeiteket s fogadjátok szivesen azokat, kik nektek feledhetlen napot óhajtanak szerezni.

A budai polgári casino bálja.

A budai társadalmi életben számottevő és vezérszerepet vivő polgári casino minden tekintetben sikerült és háziasan kedélyes bált tartott, melyen jelen voltak:

Asszonyok: Gamauf Károlyné, Beranek Ferenczné, Decker Aladárné, Battonyay Ödönné, Jankovits Józsefné, Somolik Lőrincné, Radzó Zenóné, Berzsenyi Béláné, Timkó Ivánné, Becker Jenőné, Gold Jánosné, Mauks Jánosné, Auerhammer Józsefné, Teichmann Jenőné, Kertscher Istvánné, Kosaras Sándorné, Móczár Elemérné, Plisicz Jánosné, Szende Antalné, Kertész Abáné drné, Holczer Józsefné, özv. Collberg Lamorálné báróné.

Leányok: Timkó Blanka, Jakabfalvay Juliska (Gagybátorról), Decker Emilia, Decker Sarolta, Gold Karola, Somolik Emma, Frank Vilma (Késmárk), Schitter Ilonka, Weisburg Erna bárónő (München), Auerhammer Emma, Weisz Elizke, Weisz Irmuska, Weisz Annuska, Teichmann Margit, Kertscher Mariska, Barontay Aba Blanka, Schöbitz Emma, Plisics Ilona, Szende Vilma, Schäder Vilma, Collberg Justicia bárónő, Tolnay Aranka és Etelka, Frey Mariska, Tisza Erzsike, B. Kiss Ilona (Kecskemét).

Ételeket és italokat *Ehman I.* a casino sörcsarnok vendéglőse közmegelégedésre szolgáltatta.

Halálozás.

Kónyi Manót a magyar gyorsirászat egyik alapitó vezérét, a kitünő irót s nejét nagy csapás érte. Kedves leányokat *Hajnal Vilmosnét* született *Kónyi Cillát* temették el. A mélyen sujtott szülők, férj és család az Isten mindenható kegyelmén kivül, ki sebeket ad és sebeket köt, abban a részvétben is találhatnak enyhülést, melyet a szeretett halott temetésén tapasztalhattak.

Az ujépület elnevezése.

A székes főváros nem fogadta el, hogy az ujépület helyén létesülő tért és utczákat a *vértanukról* nevezzék el, tehát *Batthyány Lajos gróf* nevéről nem lesz sem tér, sem utcza. A nemeslelkü, fedhetlen jellemü s tántorithatlan hazafiságu grófnak nevét azonban meg kell örökiteni a szabad természetben. A Széchenyi asztaltársaság elhatározta, hogy a *Sashegyet* a társaságokban Batthyány Lajos hegynek nevezi el s erre egyéb köröket, a telektulajdonosokat és a turista egyletet s a vadásztársaságot megkéri. A közönség keresztelését eltörölni nem lehet.

Állatkinzás.

A rendőrség minden éber figyelme s erélyes beleavatkozása daczára folyik a állatkinzás. Nem tehetnek erről a kocsisok, a gazdák az okai, kik végelgyengülésben szenvedő lovakat tartanak, mint p. o. *Polláh A. és társa* vasuti szállitó, ki sokszor egy gyenge lóval vonszoltatja a mostani rossz időben a megterhelt kocsit.

Hát Zichy Jenő?

A *R. U.* keményen megleczkéztetett egy Krausz nevü urat, a kisipar ellen való kirohanásáért. A kitünő czikkben felsorolják azokat, kiknek a haza ipar fejlesztése körül érdemei vannak s kifelejtik a vezért *gróf Zichy Jenőt,* kit kifelejteni nem lehet . . . . Ha ott van, a ki árnyékában nőtt *Gelléri* ur, hol marad a fény: *Zichy Jenö gróf?*

Karácsonyfa ünnepély.

Az év legkedvesebb napját, a kis Jézus születését mint minden évben, ugy a legutóbbi alkalommal is megható módon ünnepelte meg a budavári közs. elemi iskola. Ragyogó karácsonyfa köré gyülekezett az ártatlan szivü gyermeksereg, hogy szivből fakadó énekekkel üdvözölje a királyok királyát, a ki szegény jászolyban született és a gyermekeket annyira szerette. De eljöttek azok a nemesszivü gyermekbarátok is, a kik segitségére voltak a kis Jézusnak, hogy a fázó gyermekeket felruházva, megvédje őket a tél hidege ellen.

A kegyeletes karácsonyfa-ünnepély mult év deczember 23 án, délután 4 órakor folyt le. A várbeli iskola tantestülete már előtte való napon teljes számmal gyült egybe az iskola tornatermében, hogy a karácsonyfát feldiszitse. Az iskolaszék buzgó gondnoka Dr. *Kemény* X. Ferencz garmadában hozatta a sok mindenféle czukorkákat, édességeket, arany diót stb., melyeknek a 6 méter magas terebélyes fenyőfára való felaggatása és a kiosztandó ruhák, czipők, téli kendők és ruhaszövetek elrendezése eltartott a késő esti órákig.

Magára az ünnepélyre a gyermekseregen, az iskolaszéki tagokon és a tantestületen kivül, diszes vendégkoszoru jelent meg, hogy saját szemeikkel lássák azt az örömet, azt a boldog mosolyt, melyet első sorban az ő jó szivük varázsolt a gyermekek arczára. Pont 4 órakor bevonult a terembe az iskolaszék *Márffy* Agost ny. államtitkár, isk. széki alelnök vezetése mellett. A tanulokból alakitott vegyes énekkar ekkor rázenditett a Hymusra, melynek végeztével *Márffy* Ágost szeretetteljes szavakkal megnyitotta az ünnepélyt. Az ünnepély egyik kimagasló pontja volt Dr *Nemes* Antal budavári czimzetes apátplébánosnak a gyermekekhez intézett beszédje, melyben a karácsony jelentőségét fejtegette a gyermekek felfogásához mérten egyszerü szavakkal. Majd a tanulók adtak elő precziz módon gyönyörü karácsonyi énekeket. A betanitás sikere *Oszoly* Kálmán osztálytanitó érdeme.

Legmeghatóbb része az ünnepélynek a ruhakiosztás volt. Azok a piczinyek 6—10 éves fiuk és lányok, a kiktől a sors megtagadta, hogy gazdag szülők gyermekeinek születhettek volna, az örömtől kipirult arczczal léptek elő, hogy átvegyék, a mit a kis Jézus küldött nekik. Bizony-bizony nagyon rájuk fért, hogy vékony ruhácskájukat egy kissé melegebbel cserélhették fel. Bár már előbb kaphatták volna, mert a tél bizony nem várt ez idén a karácsonyra, jóval előbb megrázta már fehér szakállát.

Ezuttal 27 fiu és 38 leány ruháztatott fel a nemesszivü gyermekbarátok áldozatkészsége folytán.

Alább közöljük ezeknek névsorát, kiknek egyuttal a szegény gyermekek nevében a leghálásabb köszönetünket fejezzük ki.

Kegyes adományaikkal hozzájárultak:

Dr. Appl Lajos úr ivén: 1 frt. Dr. Baróti Lajos úr ivén: 2 frt. Dr. Gombar Tivadar úr ivén: 10 frt. Dr. Gombár Tivatar 5 frt, Gombár Tivatarné 2 frt, Lejtényi György 1 frt, özv. Herián Károlyné 1 frt, Gombár Miczi 1 frt. **Dr. Herald Ferencz ur ivén: 3 frt.** Dr. Zombory János 50 kr., Szimai Antal 1 frt, Dr. Herald Ferencz 1 frt 50 kr. **Dr. Hegedüs János ur ivén: 5 frt.** Dr. Hegedüs János és családja 5 frt. **Huszár Adolf ur ivén: 2 frt. Kanócz István ur ivén: 12 frt.** Vaszary Kolos 10 frt, Kanócz István 2 frt. **Kasics Péter ur ivén: 4 frt.** Láner Gyula 1 frt, Kaiser Péterné 1 frt, Havas Sándorné 1 frt, Láner Antalné 1 frt. **Dr. Kemény X. Ferencz ur ivén: 12 frt.** Wiesner Jánosné 1 frt, J. Wiesner 50 kr., Wieszner Alfons 1 frt, Wieszner Emil 1 frt, özv. Jorolán Károlyné 5 frt, Braidsver József 1 frt, Braidsver Józsa 50 kr., Wiesinger Jenny 50 kr., Kemény Ferencz 1 frt 50 kr. **Dr. Keömley Nándor ur ivén: 12 frt.** Hersich Ignáczén 2 frt, Keömley Nándorné 2 frt, Szobovics Jozefin 1 frt, Szobovics Lajosné 1 frt, Olvashatlan 1 frt, Keömley Pál 2 frt, Marsovszky Anna 1 frt, Marsovszky Ede 1 frt, Galffy Erzsébet 1 frt. **Kleszner Albert ur ivén: 6 frt 60 kr.** P. J. 20 kr., Stefan Ferencz 20 kr., Kortsik Vilmos 20 kr., ifj. Harthmann Gusztáv 20 kr., Olvashatlan 20 kr., Häuszler Antal 20 kr., Schäring Ferencz 20 kr., Hrasche Ferencz 20 kr., Faijszky Károly 20 kr., Tornai Károly 20 kr., T. L. 20 kr., Lengyel János 20 kr., Csabina Mihály 20 kr., Gerbasich Ferencz 20 kr., Fröhlich György 20 kr., Hanszky József 20 kr., Schalhinger Dávid 20 kr., Kellyer László 20 kr., Cserr Ferencz 20 kr., Károlyi Rezsö 30 kr., Maksa Agost 30 kr., Hofbauer István 20 kr., Wichtl Ferencz 20 kr., Kerznai István 20 kr., Toman Ágoston 20 kr., Faltusz Ede 20 kr., Pészely 20 kr. Kleszner Albert 1 frt. **Dr. Kovács Pál ur ivén: 3 frt. Dr. Lechner László ur ivén: 1 frt. Madarassy Gábor ur ivén: 6 frt.** Maearassy Gábor és családja 5 frt, Balásy Antal 1 frt. **Márffy Agost ur ivén: 5 frt. Nikolics Ignácz ur ivén: 3 frt.** Nikolics Ignáczné 1 frt, Nikolics Ignácz 1 frt, Nikolics Aranka 1 frt. **Póra Ferencz ur ivén: 2 frt. Tomor Ferencz ur ivén: 1 frt. Dr. Nemes Antal ur ivén: 63 frt.** Dr. Nemes Antal 3 frt, Gróf Hunyadyné 5 frt, Kohl Medárd 5 frt, özv. Keller Kálmánné 5 frt, Havas Sándor 3 frt, Pernöffy Eszter 3 frt, Tóry Burián Aranka 3 frt, Neuverthné 2 frt, Farkas-Kunze 2 frt, Tichtl Irén 1 frt. Botka Lajosné 3 frt, Hg. Eszterházy 5 frt, Hg. Eszterházy Rudolf 5 frt, Báró Piret Béla 5 frt, Rehák 5 frt, Oeffner Antal 3 frt, őrgróf Pallavicsini Edéné 5 frt. **Kanter Károly ur ivén: 5 frt. Balonyi Imre ur ivén: 7 frt.** E. M. 5 frt, Tomor Róza 1 frt, Balonyi Imra 1 frt. **Dubasievics Nándor ur ivén: 9 frt 85 kr.** Dubasievics Nándor 1 frt, Dubasievics Nándorné 1 frt, Dubasievics Ilonka 50 kr., Dubasievics Magda 50 kr., Pryborszky Antal 1 frt, Olvashatlan 30 kr., Tarköy Antal 50 kr., Iovanovits 30 kr., Olvashatlan 20 kr., Zahajsky 30 kr., Wagner J. 20 kr. Csumitta János 20 kr., Richter 20 kr., Olvashatlan 30 kr., Hámzek Agoston 50 kr., Olvashatlan 20 kr., Braumberger Emil 30 kr., Halászy Lajos 20 kr., Zára Antal 50 kr., Pethes Lajos 30 kr., Szabó György 20 kr., Olvashatlan 20 kr., Iványka 20 kr., Böhner Károly 50 kr., D. F., 25 kr. **Guckler Győző ur ivén: 4 frt.** Guckler Győző 1 frt, Guckler Győzőné 1 frt, özv. Paksy Józsefné 1 frt, Guckler Rózsi 50 kr., ifj. Guckler Győző 50 kr **Szuchy Endre ur ivén: 3 frt. Tichtl János ur ivén: 8 frt.** Tichtl János 5 frt, Tichtl Irén 1 frt, L. J. 2 frt. **Dr. Töry Gusztáv ur ivén: 20 frt.** özv. Steinbach Györgyné 5 frt, Töry Emilné 3 frt, Töry Józsefné 3 frt, Németh Titusné 2 frt, Bókay Edith és Jankó 2 frt, Töry Gusztávné 3 frt, Töry Edith 1 frt, Töry Aranka 1 frt. **Wettstein Gyula ur ivén: 10 frt.** özv. Wettstein Antalné 2 frt, Wettstein Gyula 5 frt, Schütter Erzsébet 1 frt, Wettstein József 2 frt. **Farkas József ur ivén: 34 frt 50 kr.** Farkas Józsaf 1 frt, Dr. Abos János 5 frt, Könyöki Károly 1 frt, Dietrich Nándor 1 frt, Dietrich László 50 kr., Kádár Gusztáv 1 frt, Cziegler István 1 frt, Dr. Hanzély Béla 1 frt, Mand Manó és Armin 3 frt, Müllner Ede 3 frt, Pillmayer Károly 1 frt, Ruszwurm Vilmos 1 frt, Farkas János 5 frt, Toldi Lajos 1 frt, Erczhegyi 1 frt. Lents Ferencz 1 frt, Agostha A. 1 frt, Borosnyay László 1 frt, Baráth Zoltán 50 kr, Gaál László 1 frt, Rosner Ferencz 1 frt, Braunsperger N. 50 kr., N. N. 50 kr Käpl 1 frt, B. L. 50 kr. **Bozóky Géza ur ivén: 2 frt** B. G. 1 frt, X. Y. 50 kr., U Z. 50 kr. **Kosutány Ilona urnő ivén: 8 frt** Kogler Nóra 1 frt, Stefanovits Ilonka 1 frt, Zóbel Annuska 1 frt, Bauer Erzsébet 1 frt, Heckenast Laura 1 frt, Kampis Ilona 1 frt, Atzél Margit 1 frt, Droppa Mariska 50 kr, Nizsnyánszky Ilona 50 kr. **Appl Lajosné urnő ivén: 13 frt 40 kr.** özv. Celligoi Bodogné 1 frt, Szigetvári Gézáné 1 frt, Huber Liszka 1 frt, Nikolics Aranka 1 frt, Dömötör Mariska 1 frt, Galambos Edéné 1 frt, Burdáts Lajos 1 frt, Bucsek Gizella 50 kr. Lingauer Irénke 1 frt, Novák Erzsike 1 frt, Ungár Józsika 1 frt, Hübner József 1 frt, Münzberg Győzőné 50 kr., Lehotay Sándorka 20 kr, Szalmásy Janka 20 kr., Dubasievicz Ilonka 1 frt. **Csonka Józsa urnő ivén: 13 frt 20 kr.** Turián Józsefné 1 frt, Gaizler Béla 2 frt, Könyöki Károlyné 1 frt, Dr. Kampis Jánosné 1 frt, Wahlner Aladárné 1 frt, Matolcsy Györgyné 1 frt, Széles Margit 1 frt, Gyalókay Aranka 1 frt, Forgács Ferencz 50 kr., Kasics Eszti 20 kr., Jávorszky Irén 50 kr., Csánki Ilona 50 kr., Brozin Irén 50 kr., Ludwig Lőrinczné 50 kr. Heinrich Mária 50 kr., Kovács Gizella 50 kr., Nizsnyánszky M. 50 kr. **Farkas Józsfné urnő ivén: 25 frt 20 kr.** Pernőffy Jánosné 2 frt, Pap Esztike 1 frt, Pap Elza 1 frt, Pap Margit 1 frt, Pap Aranka 1 frt, Tichtl Márta 1 frt, Tichtl Adrienne 1 frt, Tichtl Bella 1 frt, T. J. 1 frt, Nagy Ilona 50 kr., Henrich Ilonka 50 kr., Rosconi Erzsébet 1 frt, Szathmáry Lili 1 frt, V. M. 1 frt, Vavrinecz Márta 1 frt, V. J. 50 kr, Zsiray Flóra 50 kr., Farmágyi Dénesné

1 frt, Dulovics Mórné 50 kr. Atzél Anna 1 frt, özv. Atzél Mártonné 1 frt, Csorba Ilonka 50 kr., Turcsányi Livia 20 kr., Hackel Márta 50 kr., Kerékgyártó Mária 50 kr., Daday Alice 50 kr., Kohn Irén 1 frt, Kozák M. 50 kr.. Könyöki M. 50 kr., Könyöki F. 50 kr., Bogyé Irma 50 kr., Wurm A. 50 kr. **Petzina Ödön ur ivén: 14 frt 25 kr.** Dréhr Endre 1 frt, Rezács Ferencz 1 frt, Lingauer Jenő 1 frt. Bauer Ernő 1 frt, Magyary József 1 frt, Papoliczy József 1 frt, Landesz Kálmán 25 kr., Gaizler Gyula 1 frt, Sachs Ede 1 frt, Hein Albert 1 frt, Madarász Viktor 50 kr., Gammel 1 frt, Kudelka János 50 kr., Biró Arpádné 50 kr., Födelevits György 50 kr., Baráth Béla 50 kr., Krejcsi Agost 1 frt, ifj. Petzina Ödön 50 kr. **Oszoly Kálmán ur ivén: 12 frt 80 kr.** Stróbel Ernő 1 frt, Balogh Guszti 50 kr., Fischer István 1 frt, Szigetváry Zoltán 1 frt, Wiberál Lajos 50 kr., Schmitt Henrik 50 kr., Brabécz Sándor 50 kr., Fischle Vilmos 1 frt, Baranyi János 50 kr., Spanner József 50 kr.. Landesz Gyula 25 kr., Sélley Sándor 1 frt, Blum Márkusz 50 kr., Wagner Hans és Ekkeharet 2 frt, Hercsek Győző 50 kr., Tellér Frigyes 50 kr., Oszoly Kálmán 50 kr., Matis Kálmán 55 kr. **Vaskó Bertalan ur ivén: 14 frt 20 kr.** Oberrecht Ödön 2 frt, Zakariás Sándor 2 frt, ifj. Némethy Károly 2 frt, Paduch Béla 50 kr., Téry Ödön 1 frt, Széles Sándor 50 kr., Illés Károly 20 kr., Fábry György 30 kr., Unger Ernő 50 kr. Socanin Ferencz 50 kr., ifj. Bränner György 30 kr., Kovács Pál 50 kr.. Magyary Kossa Ferencz 50 kr., Wirkner József 50 kr., Sárközy Dezső 50 kr., Agotha Zoltán 20 kr , Ludwig Lőrincz 50 kr., ifj. Lehotay Mihály 20 kr., Boldog Lajos 50 kr., Vaskó Bertalan 1 frt **Sehr Gyula ur ivén: 10 frt 50 kr.** Sehr Gyula 1 frt, Fellegi Victorné 2 frt, Schr Gusztáv 50 kr., Pajsz Gyuláné 2 frt, Brabécz Barna 1 frt, Andriska Antal 1 frt, Kohn Ferency 1 frt, Heyduk Gyula 50 kr.. Csapó Illés 50 kr., ifj. Sehr József 50 kr., Sehr Józsefné 50 kr. **Kornitzky Frigyesné urnő ivén: 1 frt. Krünner Anna urnő ivén: 8 frt.** Botka 1 frt, Marinovich 1 frt, Farkas 2 frt, Kunzi 1 frt, A. V. 1 frt, L. G. 1 frt, Krünner-Bélányi 1 frt. **Rósner Ferencz ur ivén. 11 frt.** Dr. Sch. N. 20 kr., Dr. B. N. 20 kr. N. N. 20 kr., öreg N. N. 20 kr., N. E. 50 kr., N. N. 30 kr., N. N. 20 kr., Bénes Zsigmond 1 frt, W. Gy. 30 30 kr., Dr. B. B. 11 kr., N. N. 50 kr., Mülner Edus 50 kr., N. N. 50 kr., N. N. 50 kr., N. N. 20 kr., N. N 50 kr., egy Jóakaró 1 frt, Degel 50 kr., Olvashatlan 50 kr., N. N. 1 frt, Szerdahelyi Agoston 1 frt, N. N. 30 kr., Olvashatlan 30 kr. **V. B.**

Honvéd altisztbál.

A m. kir. honvédelmi miniszteriumban beosztott honvéd altisztek 1900. évi február hó 3-án, a „budai polgári kaszinó" termeiben (I. ker., Krisztina-körut 1. szám), zártkörü tánczvigalmat rendeznek. Kezdete 8 órakor. Belépti-dlj nincs; meghivó belépti-jegyül szolgál és a bemenetnél átadandó. A zenét Farkas Józsi, budai kedvelt kedvelt zenekara szolgáltatja.

Vendéglősök bálya.

A *budai vendéglősök szállodások, bor és sör mérők ipartársulata* folyó év Február hó 15.-én a Fáczán összes termeiben tartja Ez a bál a legszebb és legkedélyesebb budai bálok egyike és tanusága a testületi szellemnek. Táncz kezdete este 9 órakor. Családjegy ára 6 korona (érvényes 2 hölgy és 1 ur részére.) Személy-jegy ára 3 korona. Jegyek kaphatók: a rendezőbizottság elnökségénél és a meghivó előmutatása mellett este a pénztárnál. A t. hölgyek egyszerü ruhában jelenjenek meg. A zenét 3 sz. bosniai és herczegovinai gyalogezred zenekara szolgáltatja.

Gróf Karácsonyi Guidó emléke.

A *Gróf Karácsonyi Guidó* emlékére alakult bizottság közelebb tartott ülésén elhatározta, hogy az emlék felállitására szükséges eszközök beszerzése végett bizottságot küld ki. A bizottság legközelebbi ülésén kiegésziti magát.

Pénztár vizsgálat.

A *budapest-jobbparti korona-takarék és hitelszövetkezetnél* a felügyelő-bizottság f. hó 21-én ülést tartott és ott a pénztárt, a könyveket és az egész üzletmenetet megvizsgálta. Mindent a legnagyobb rendben talált, ami nem is lehet másképen oly intézetnél, melynek pontos és szorgalmas tisztviselői vannak, kiknek élén Schimmerlik Mór vezetőigazgató áll, kinek érdemeiről már több izben megemlékeztünk Mi az intézetnek nagy jövőt jósoltunk és ugy látszik nem csalódtunk.

Isten áldja a tisztességes ipart.

Megemlékeztünk már arról az alapitványról, mit *Záborszky János* és neje üzletük felhagyása alkalmából a Magyar árvaház árvái részére tettek. A derék és tiszteletreméltó polgár és neje nemes szivének ez a nyilatkozása követésre méltó példa s a tanács különös elismerésben részesitette az emberbaráti cselekedetet s a következő két irattal iktatta emlékezetbe:

Budapest székesfőváros tanácsa.

172.
1900.—IX.

T.

Záborszky János és neje szül. Szabadházy Irma budapesti lakósok a Mayer fiárvaház legjobb tanulói jutalmazására tett 500 koronás alapitványa

Mielőtt a tanács a közgyülésnek az alapitvány tekintetében érdemleges javaslatot tenne, felhivja a tiszti ügyészséget, hogy az alapitó oklevél tervezetét készitse el s jelentése kapcsán mutassa be.

Midőn egyuttal a tanács a befizetett összeg bevételezését jóváhagyólag tudomásul veszi, az alapitóknak adományukért az árvák nevében is hálás köszönetet mond.

Miről a tan. IX. ügyosztály, a Mayer fiárvaházi bizottmány, Peringer Ferencz biz. II. elnök ur, Somlyay József igazgató ur, a t. ügyészség és a számvevőség felzeten, Záborszky János és neje budapesti lakósok pedig levélben értesittetnek.

Kelt Budapesten, a székesfőváros tanácsának 1900. évi január hó 11-ik napján tartott üléséből.

Halmos s. k.,
polgármester.

Budapest székesfőváros tanácsa.

172.
1900.—IX.

Tekintetes Záborszky János urnak és nejének sz. Szabadházy Irma urnőnek, Budapesten.

A Mayer fiárvaház legjobb két tanulójának jutalmazására 500 koronás alapitványuk tárgyában hozott határozatunkat mellékelve szives köszönettel vesszük nemes adományukat, mely a szegénysorsu árvagyermekek buzgalmát serkentve elősegiti az árvaház czélját, hogy jóravaló munkás polgárokat neveljen a magyar társadalomnak.

Kelt Budapesten, a székesfőváros tanácsának 1900. évi január hó 11-ik napján tartott üléséből.

Rózsavölgyi s. k.,
polgármester.

A Budai Tanitóegyesület közgyülése.

A legmunkásabb tanitóegyesületek egyike a Budai Tanitóegyesület. Mindössze 150 tagja van, de sokkal nagyobb és eredményesebb tevékenységet fejt ki, mint bármily más nagy egyesület. Elnökei mindenkor általános közbecsülésnek örvendő tanférfiak voltak, kik teljes tudásukkal, ügyes kézzel kormányozták az egyesület hajóját (Trájtler Károly, Almási János, Somlyay József, Farkas József). A mostani elnök, *Koncsek* Lajos elődeinek nyomdakaiban jár. Ezek mellett a tisztikar, a választmány s az egyesület minden egyes tagja nemes versenyre kelnek a népoktatásügy és a tanitóság fejlesztésére törekvő buzgólkodásban. Ez az egyesület f. hó 25-én tartott közgyülésén jelenlevők élvezettel hallgatták a szép, magyar előadásokat. Az elnöki bejelentések során ártesültünk arról, hogy dr *Alexander* Bernát 5 estére terjedő psychologiai előadást rendez és hogy *Cammerling* Gaston, egyetemi segédtanár vezetésével franczia nyelvü tanfolyam létesült 13 hallgatóval, mely deczembertől juniusig tart. Az évi jelentést *Bárány* Zsigmond, jegyző terjesztette elő, ennek meghallgatása után ugyancsak *Bárány* Zs. tartotta meg előadását a fővárosi tagdijas gyermekek felügyeletéről,

Indisványa az, hogy a szegény tápdijas gyermekek felügyeletét a tanács a tanitókra bizza, mert a mostani állapot tarthatalan s a szegény gyermekek, kiknek száma 4—500, a legnagyobb nyomornak vannak kitéve s a bün ösvényébe merülnek el. Az inditványt tárgyalásra a választmánynak adták ki, az inditványozót pedig lelkesen megéljenezte a közgyűlés. *Csike* Imre a könyvnélkülözésről szoló értekezése után a pénztárnoki jelentést tuaomásul vették. Dr. *Ében* Mihály, zsámboki blébános uj fajba számológépét ismertette. — Végül tisztujitás volt, melynek eredménye a következő:

Koncsek Lajos elnök, Nagy László alelnök, Bárány Zsigomond, Vaskó Bertalan jegyzők, Rácz József pénztárnok, Patacsics János ellenőr, Szabó Dezső könyvtárnok.

Választmány: Farkas Elek, Farkas József, Gergelyi Jakab, Hajós Mihály, Hangel József, Lindner Károly, Motos Ágost, Magyar József, Moussong István, Radvánszky Károly, Schön József, Szabó Lajos, Szőts András, Witkowsky Antal. *Póttagok*. Bursics E., Pál Albert, Petzina Ödön, Weményi Ödön.

Pénztárvizsgáló-bizottság: Bacsinszky Ede, Dankánics Mihály, Muschál Imra. *Póttagok:* Madarász László, Hesz Árpád.

Tessék Reggeli Ujság!

Ma már Budán az utczákon is kinálják a jól szerkesztett *Reggeli Ujságot*, mely budai ügyekkel s minden osztály érdekével, mint a közönség igaz barátja foglalkozik. A szállitó vállalat áruczikkei jóságát bizonyitja az, hogy sok kereskedő *vásárolja*. A szabad verseny napjaiban fontos az, hogy a közönség jót kapjon. Részletes árjegyzék kapható kiadóhivatalunkban, hova naponkint érkeznek nagy számban a gazdasszonyok köszönő levelei.

Tessék a Reggeli Ujságnál látni el a konyhát és kamarát. Házhoz szállitás pontos és gyors.

Uránia.

Az *Uránia* szinház napról-naprt jobban meghóditja a közönséget. A könnyü modorban ismertetett tudományra valóságosan szomjaz és éhez a közönség. Különösen az ifjuság jár az *Urániába* nagy lelkesedéssel. *A Vas* előadása nagy hatásu. A felnőtteknek is valóságos oktatás az *Uránia*, mely folytonosan ujabb éz ujabb remekeket vesz fel müsorába.

Felolvasások.

A budapesti népszerű felolvasásokak rendező társulat, mely már 25 év óta működik, ismét szép felolvasásokkal kedvezett a budai közönségnek. *Január hó 18-án* a II. kerületi főreáliskola disztermében msgr. *König Gusztáv* főtisztelendő ur tartott felolvasást *„Svájczi körutazás"*-áról. Öt órakor kezdte diszes közönséggel megteli terem előtt felolvasását. Szellemes, nem ritkán kedves humorral szinezett előadásában elvezette a közönség képzeletét a svájczi havasok titokzatos völgyeibe Leirta az égig nyuló hegyek csodálatos szépségeit a *vierwaldstaetti tó* elragadó bájait, a megkapó természeti tüneményeket, megismertette a svájczi lakos vészteljes életét, egyszerüségét, érdekesen jellémezte utazó társaságát, elmesélte a társalgások humoros fordulatait. A *Jungfrau*-tól egéczen *Mont Blanc*-ig, a vierwaldstaetti tól egészen a genfi tóig minden csodálni valót a közönség elé varázsolt élvezetes előadásban és jól sikerült vetitett képekben De a humor elhallgat, komorrá válik a hang, mert mindég közelebb ér a felolvasó ahoz a helyhez, a hol Magyarország békitő angyala, hőn szeretett királynője bünös merénylet áldozata

lett. Szemtanú sem mondhatta volna el részletesebben, a kegyelet és fájdalom illetődöttebb hangján a szörnyü tett borzasztó lefolyását. A humoros kezdetü és a fájdalomtól illetett hangon bevégzett felolvasást *Erzsébet* királyné ő felsége sikerülten vetitett arczképe fejezte be. A közönség lelkesen köszönte meg a felolvasónak ezt az élvezetes estét és annak reményének adott kifejezést, hogy még többször is fogja ő szerencséltetni a budaiakat felolvasásával

Január hó 25-én dr. Kámpis János ur tartott „*Az élet, mint szinpad*“ czimmel tartott igen élvezetes felolvasást. A dijszes köznség nagy érdeklődéssel kisérte az előadó szavait, ki finom gunynyal de azt sohasem sértő jelemzéssel illette a mai divatot, a hiuságot s egyáltalában a tásadalmat jelemző tulajdonságokal. A kort érdekes anekdotákkal muttata be a miken a közönség jókat kaczagot.

A felolvasást nagyon kiérdemlett tapsvihar köszönte meg. Február hó 1-én (csütörtökön) Pora Ferencz ig. úr „*Ötven esztendeig az iskolában.* Képek a multból” czimmel.

—o —n.

A Harmonia.

Az a vig kis társaság. mely annyi kedves szórakoztató estét szerzett a budai közönségnek, január 24-én tartotta 10 éves fennállásának ünnepélyét. A nagy müsor ugy művészi zenével, mint kaczagtató bohósággal kecsegtető tételei nagy közönséget csábitott a „Politikusba” hol az ünnepély 8 órakor este vette kezdetét. A tulajdonképeni hangverseny előtt tombola volt, és majdnem mindenki vitt haza magával valami kedves emléket az estélyről. Nyolcz órakor hangzott fel a szinpadon telt terem előtt *Huber K. Magyar dalár indulója,* melyet Hoppe, a fáradhatatlan karmester dirigált A második pont volt a társaság tisztikarának jelentése az elmult tiz esztendő , eseményekben gazdag” történetéről. Először az elnök: *Hoppe Rezső* állt a podiumra. Néhány kedves humoru szóban üdvözölte a közönséget, a mint a titkár: *Bárány Zs.* ur igen szellemesen és kaczagtató stilusban adta elő a „Harmonia“ multját, szellemét és a társaság jövőjét. Ezen bekezdő pontoknál a közönség jó kedve oly magasra hágott, hogy lelkesen megéljenezte Hoppét, a társaság lelkét és fáradhatatlan buzgalmi elnökét és jobb kezét: Bárány titkárt. A jelentések után az énekkar *Thern K.* Dalünnepen és *Lányi E.* „Régi nóta, hires nóta“ czimü dalokat adta elő nagy hatással. Az énekszámok után *Váry Sándor ur* adta elő *Hubay J:* A cremonei hegedüs és *Wieniawski H:* „Kuywiak” mazurkát adta elő nagy müvészettel. A közönség nagy figyelemmel, visszafojtott lélekzettel hallgatta a müvész elragadó előadását és megérdemlett tapssal bocsájtotta be a szinpadról. A müvész után ismét a kar szereplése következett és *Henriquets* „Serenád-ját“ adta elő *Horváth N. János* ur basszus hangjával, utána Gaál „Balatoni nótái“ hangzottak nagy hatással. Ezután *Witkovszky Antal* ur énekelt több dalt, melyek *Hermes I.* Basszus quartettjével sok elismerést érdemeltek. A közönség jókedve hatástalan volt, midőn a kar Heimann Lévi ur bálját (Koch) adta elő de tetőpontra akkor hágott, midőn Hoppe *A b c*-jét szavalta és az ő *reomájának* történetét mesélte el kaczagtató modorban. Nagyon sikerült volt Vitkoyszky Sándor „Malacz“ czimü humorisztikus felolvasás, szintugy mulatott a közönség a kar „Estudiano Figaro-ján. Ezt a kedves énekszámot még több népdallal toldotta meg a kar. *Horváth N. János* gyönyörü dalai után, melyet Hoppe kisért zongorán következett az est legérdekesebb jelenete: *Asztrachán és Kunigunda.* A közönség alig várta, hogy a függöny szétnyiljon, mert tudta, hogy Hoppe ezen ötlete ismét sok élvezni valót fog nyujtani. A nagy történeti tragédia a melodrámával kisért szomoru némajáték leirhatatlan kacajt és lelkesedést keltett. Szereplői voltak: Pelikán lovag: *Hajos Mihály,* Kunigunda: *Rhorer Ferencz,* Asztrachán lovag; *Zipser Károly.* A sors: *Waszula Rezső*; A hold: *Wlaszák István.* A némajáték előadója természetesen Hoppe volt. A jókedvü és teljesen kielégitett közönséget a dalnokok szép nótákkal bucsuztatták el. (dr Paradeiser: Estidal, Keringő. Magyar népdalok.

Fényesen beigazolta csakis a társaság, hogy mennyi tehetség, mennyi buzgalom van tagjaiba Ez a szép és emlékezetes est különösen Hoppe Rezső érdeme, a kinek visszatértivel a mármár lanyhulni kezdő egylet, ismét vig életet és jó kedvetönt a budaiakba.

A közönség lelkesen adott kifejezést örömének, midőn meg kellett válnia az ünneptől és *Gürsch* konyhájának jó magyar főztjétől.

Őszintén kivánjuk a lelkes körnek, hogy még számtalan tizedek müködjön azon az uton, melyek Hoppe kezdeményezett.

Szépirás-iskola.

Vajda Pál székes-főv. polgári iskolai rendes tanár szépirásisko ája II. ker, Fő u. 51. sz. Biztos és alapos kiképzést nyujt: bank-, pénzintézeti tisztviselőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak, urak és hölgyek részére, a magyar, német szépirási és rondirasból, kik azt rövid idő alatt elsajátitani akarják. Hölgyek, valamint felsőbb intézetbe járó tanulók részére külön napok és mérsékelt dijak. Tanitó-, tanitónő-jelöltek (képezdei hallgatók,) a gyakorlati részen kivül a szépirás tanitásának módszerét is elsajátithatják. Tanitási idő naponként d. u. 4—9 óráig.

Korona Vigadó.

A „**Koroná**”-hoz czimzett nagy vendéglő és nagy kávéház (III. ker., Kis korona-utcza 55. sz.) a székesfőváros közönsége igényeinek megfelelőleg diszesen berendezve, teljesen ujjáalakitva megnyilt és a régen óhajtott Ó-Buda legkitünőbb mulatóhelye pártértekezletek, társaságok, mulatságok, ünnepségek s egyéb összejövetelek czéljaira létesült. A vendéglő összes helyiségei társaságok számára legnagyobb kényelemmel berendezve, kü ön szobákkal A legkitünőbb magyar házi koszt. Hetenkint kétszer igazi halpaprikás, szegedi módra, és remek töltött káposzta. A kávéház teljesen ujból felszerelve, legjobb Seifert-féle billiárd asztalokkal ellátva. Kártyások s egyéb játékosok számára külön szobák. Kitünő kávéházi italok. Hideg buffet. Legjobb minőségü bor és sör. A nagy tánczterem mulatságok, gyülések stb. részére jutányos áron mindig rendelkezésre áll. A tánczterem **villamos szellőztetővel** van ellátva, a mi még a nagy **Vigadóban** sincs. Tehát az **Ó-budai Korona Vidadó**-hoz hasonló, kényelmes, minden kivánatnak és igénynek megfelelő tánczterem több Budapesten nincs. Hangversenyekről s tréfás szórakoztató estékről gondoskodva a III. ker. dalkoszoru szives közreműködésével. Az összes helyiségekben villamos világitás. Társasestélyek bankettek, lakodalmi mulatságok stb. rendezésénél, valamint havonkint étkezésre választékos étlap szerint való előfizetésnél jutányos árak. Kedvező villamos vasuti közlekedés folytán a budapesti közönségnek legkellemesebb kiránduló helye. Pontos kiszolgálásért kezeskedik és számos látogatást kér

kitünő tisztelettel

Szlatky Dániel,

az összes helyiségek bérlőtulajdonosa

Meghivó

a „Budapesti takarékpónztár és országos zálogkölcsön részvénytánsaság“

részvényeinek *1900. évi február hó 3-án (szombatnn) délnlőtt 11 órakor* a takarékpénztár I. emeleti üléstermében (*VI, Andrássy-ut 5. szám*) tartintó

VII-ik rendes évi közgyülésére

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A zárszámadások előterjesztése a fölügyelőbizottság jelentése kiséretében.
3. A mérleg megállapitása és a fölmentvény iránti intézkedés.
4. A nyereség hováforditása iránti határozathozatal.
5. Az igazgatóság választása.
6. A fölügyelő-bizottság tagjainak választása és a bizottság tiszteletdijának megállapitása.
7. A választmány kiegészitése.

Budapest, 1900. évi január hó 23-án.

Az igazgatóság.

Azon t. cz. részvényesek. kik ezen közgyülésen résztvenni óhajtanak, fölkéretnek, miszerint nevükre irott részvényeiket az alapszabályok 20 § a értelmében legkésőbb három nappal a közgyülés előtt, tehát bezárólag 1900. január 31-ig Budapesten a társaság főpénztáránál (VI., Andrássy-ut 5., földszint) letenni sziveskedjenek, hol a letett részvényekről elismervényt nyernek, mely igazolási jegyül szolgál a közgyulésen való részvételre.

A közgyülésen az alpszabályok 16 §-a szerint minden részvényest általa letett 5 darab részvény után egy szavazat illet meg, azonban 30 szavazatnál többet sem saját, sem megbizójának nevében, sem mintkét minőségben együtt senki sem gyakorolhat.

A mérleg és a fölügyelő-bizottság reá vonatkozó jelentése az alapszabályok értelmében a társulat irodahelyiségben közszemlére ki van téve s kivánatra minden részvényesnek egy nyomtatott példány kiszolgáltatik.

A Belvárosi takarékp. részvénytársaság HETEDIK RENDES KÖZGYÜLÉSÉT

folyó évi február hó 6-án délután 3 órakor tartja meg saját helyiségeiben (**Budapest IV., Koronaherczeg-utcza 3. sz. a.**) s arra a t. cz. részvényeseit az alapszabályok 18. és 19. §-ai értelmében ezennel tisztelettel meghivja.

Napirend:

I. Az 1899-ik üzletév mérlegének és zárszámadásainak előterjesztése az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentései kapcsán ezen zárszámadások megvizsgálása és a mérleg megállapitása.

II. A nyereség felosztása iránti határozathozatal.

III. A felmentvény megadása az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére.

IV. Az igazgatóság kiegészitése az alapszabályok 29. §-a értelmében, esetleg a szükségessé váló választások megejtése.

V. A felügyelő-bizottsági tagok számának meghatározása, azok megválasztása és dijazásuknak megállapitása.

VI. A választmány tagjai közül a lefolyt üzletévben kilépettek helyébe uj tagok, illetve a kilépettek ujbóli megválasztása, valamint az üzletév folyamán az igazgatóság által kinevezett tagok közgyülési jóváhagyása.

Azon t. cz. részvényesek, kik a közgyülesen személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által résztvenni óhajtanak, sziveskedjenek a legkevesebb 60 nap óta a társaság részvénykönyvében saját nevükre irott részvényeiket, a hozzátartozó szelvényekkel együtt, az alapszabályok 20. §-a értelmében legkésőbb 3 nappal a közgyülés megtartása előtt a társaság pénztáránál letéteményezni.

A felügyelő-bizottság által megvizsgált és helybenhagyott évi mérleg és nyereség- és veszteségszámla alább közöltetnek, ezenfelül ugy az igazgatósági jelentés, valamint a nyereség- és veszteségszámla az alapszabályok 49. §-ához képest a társaság helyiségeiben közszemlére vannak kitéve s kivánatra minden részvényesnek nyomtatott példányban is kiszolgáltatnak.

Budapest, 1900. január 23-án.

A „Belvárósi takarékpénztár részv.-társ.‘, igazgatósága.

Nyilttér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel,** legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel,** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: JURISZTOWSZKY ÖDÖN.

ILLÉS JÓZSEF

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX., Kinizsy-utcza 11.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban.
Bázmily nagyságu megrendelés házhoz szállittatik.

Köszönetnyilvánítás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar mesteri hivatala.

Általános Asbestárú-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbettalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbettalpbéléssel, ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek, a mint megfelelők voltak a szalonczipők.

Zágráb, 18 8. julius hó 8-án.

Krahl, huszarkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én. tisztelő hive

Wekerle Sándor

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

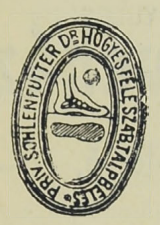

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

Sem tyúkszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **dr Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvastagságu **1.20** kr., egyszerű **60** kr., homoktalp **40** kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.**

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilagositások, prospectusok és köszönetnyilvánitások ingyen. **Kapható kizárólag:**

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházteren fioküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órajában frissen kapható

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket** dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fülöcsövekkel; mint különlegességet: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.**

eljes hűtőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gözmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyü szerkezettel.

RAINER J. és TÁRSA,

Budapest, II. ker., Fő-utcza 12.

Házilag készitendő rumkellélek:

95 százalékos **alcohol** 1 liter . . . . 95 kr.
Rumessencz legfinomabb 1 deka . . 6 „
Vanilia és ananas essencz 1 deka . . 12 „
Brasiliarum erős és kitünő zamatu 1 liter 90 „
Eredeti angolrum (különlegesség) 1 üveg 1.50 kr. és 2 forint.

Különféle likőrök és likőressenczek.

Thea 1/4 Ko. 95 kr, 1.20 kr. és 1.70 kr.

Nagy választék **illat és piperecikkekben, szivacsok,** mindennemü **sebészeti kötanyag és betegápolási készülékek.**

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, csomagolás felszámitás nélkül.

Kávé import.

Szállitás közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ kgr.	finom **Cuba** nagyszemü . . .	o.-é. frt	**6.—**
4½ „	valódi „ I. rendü	„ „	**6.50**
4½ „	„ **Jáva**	„ „	**5.78**
4½ „	**Portorico**	„ „	**5.82**
4½ „	„ legfin. I. rendü	„ „	**6.46**
4½ „	**Gyöngykávé**	„ „	**6.36**
4½ „	**Laquayra** igen finom .	„ „	**7.—**
4½ „	valódi **nyugotindiai** . .	„ „	**7.—**
4½ „	**Ceylon** különl. nagyszemü	„ „	**7.36**

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kgrja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánlunk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot** és **borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva, **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán,** eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett.

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Az ezredéves kiállitáson oklevéllel kitüntetve.

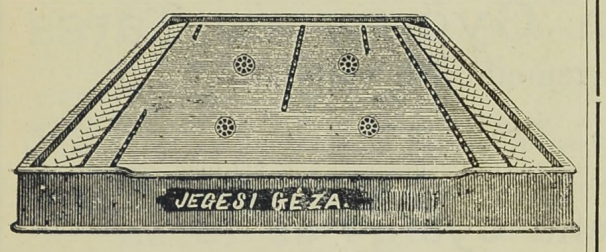

Czimbalmot

legjobbat és legolcsóbbat **csak nálam lehet venni** pedálos fekete salon, szép erős hangot, boltí árhoz képest félárban **75—80** frtért.

JEGESI GÉZA

cs. és kir. szab. vaskoronás czimbalom feltalálója és készitője

BUDAPEST, NEFELEJTS-UTCZA 43.

Árjegyzékek kivánatra ingyen.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

egyet. orvostudor

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona- és hidmunkákat.

Lakik: IV., KORONAHERCZEG-UTCZA 3., II. udv. I. em. 52.

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak **30%** árengedmény.

CSÁKA J.

ÓRÁS- és ÉKSZERÉSZ

Budapest, I., Alagut-utcza.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát

svájczi zsebórákban,

valamint mindennemü

függő-, fali és konyha-órákban.

Nagy választék

izléses ékszerekben

jutányos árak mallett.

Törött arany és ezüst tárgyak a legmagasabb árban vétetnek vagy uj tárgyakra beeseréltetnek.

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-uteza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN,

valamint **szőrme-árukból.**

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább ágyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A

Budai Vigadó

vendéglő-helyiségében

minden **szerdán és szombaton**

katona-zene.

Kiváló tisztelettel

Wild József

a Budai vigadó vendéglőse.

209/1900.

Árverési hirdetmény.

Melynélfogva Hidegkut község alulirott elöljárósága által a községi képviselő testület 10/99. számu határozata alapján ezennel közhirré tétetik, miszerint a község határában gyakorlandó kőszén kutatási jog folyó évi február hó 11-én napján délelőtt 9 órakor a hidegkuti községi irodában tartandó nyilvános árverésen a legtöbbet igérőnek haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt betekinthetők.

Hidegkut, 1900. január hó 14.

Németh, jegyző. **Huber Antal,** biró.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója, Szerb kir. udvari szállitó

Budafokon.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

244. szám
kb. 1900.

Hirdetmény.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közigazgatási bizottsága részéről közhirré tétetik, hogy a Czinkota-kerepesi h. é. vasut czéljaira Czinkota, Csömör, Kistarcsa és Kerepes községekben szükséges ingatlanok kisajátitási tervei Czinkota, Csömör, Kistarcsa és Kerepes községházánál közszemlére kitétettek s a tárgyalások határnapjai ugyanoda Czinkota községben 1900. évi február hó 9-ének d. e. 10 órájára, Csömör községházához február hó 10-ének d e. 10 órájára, Kistarcsa községházához február hó 12-ének d. e. 10 órájára és Kerepes községházához február hó 12-ének d. u. 2 órájára kitüzetett, mely alkalommal a kiküldött bizottság a kisajátitási terv megállapitása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha a tárgyalásra a kisajátitást szenvedő birtokosok közül egy sem jelennék meg s hogy a megjelenés elmulasztása miatt igazolás-helye nincs s hogy az egyéni külön értesités következményeképen a meg nem jelenőkre vonatkozólag a felajánlott kisajátitási ár is jogerőssé válik.

Budapesten, 1900. január hó 17-én.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közig. bizottsága nevében:

Beniczky
főispán, mint elnök.

Jakovits Károly

liszt, term. és hüvel es vetemének raktára

Budapest, I., Mészáros-uteza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban,** — hanem a **vidéki vásárló** kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

Hegedüs és Társa

fotoczinkografiai,

auto tpiai (cliché) és rajz-műintézet

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-út 53. szám.

Készit mindennemü fotoczinkografiai, autotipiai (cliché) és rajzokat, árjegyzékek, könyvek, szak- és hirlapok stb. nyomtatványok képes kiállitására.

Tervek és rajzok művészi kivitelben.

Speczialista képes levelező-lapok készitésében.

Európa kávéház

V., Ferencz József-tér 5.

Esténkint egy elite

NŐI ZENEKAR

hangversenyez.

Egész éjjel nyitva.

RÉTAY és BENEDEK

BUDAPEST, IV., Lipót-utcza 21. szám.

Dús válasz ék mindennemű emplomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képkeretek,

úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb.

saját jól berendezett mühelyeinkben bármely stylus és rajz szerint szépen, szolidan és legjutányosabban készittetnek el. **Tervezetek, költségelőirányzatok készséggel küldetnek.**

Élvállaljuk továbbá **régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek** stb. valamint **egész templomok belső berendezését, alapos ujitását, festését, márványozását** és **aranyozását,** ugyszintén **azoknak átalakitását,** melyeket kipróbált munkaerőinkkel a legszebben készitünk el **igen kedvező fehtételek mellett.**

A templomok megtekintését, valamint a költségvetés dijtalanul eszközöljuk. Megbizhatóságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyithatjuk.

1898—1899-ik években a többi között a következő munkálatokat végeztük:

Nyitra m. Galgóc, oltár átalakitás.
„ **Gerencsér,** főoltár renoválása, uj főoltárkép.
„ **Darázs,** egész templom renoválása, kifestése, üvegablakok.
„ **Mocsonok,** egész templom renov.
„ **Kis-Raáb,** egész templom renov.
„ **Kis-Appony,** egész templom renoválása és kifestése.
„ **N.-Kér,** uj oltárkép.
„ **Nyitra,** Apáca-zárda tornaterem kifestése.
„ **Ratkóc,** főoltár.
„ **Krakován,** két uj oltár.
„ **Hrádek,** lourdesi oltár
„ **Szenic,** főoltár és szószék.
„ **Bajna,** lourdesi oltár.
„ **Csejthe,** egész templom renoválása, 5 üveg-ablak, két uj mellékoltár.
„ **Szered,** Jézus- és Mária-szobor.
„ **Madunic,** egész templom renov.
Pozsony m. Gerencsér egész templom renov.
„ **Sempte,** Jézus- és Mária-szobor.
„ **A.-Dombó,** egész templom renov.
„ **Pudmeric,** egész templom renov.
„ **Halmos,** egész templom renoválása.
„ **Kajal,** uj főoltár és szószék.
„ **N.-Sur,** uj főoltár, uj mellekoltár és egész templom renoválása.
„ **Jakabfalva,** úrkoporsó.
„ **Lamacs,** uj főoltár.
„ **Cseszte,** Jézus Szive oltár.
„ **Szilincs,** főoltár renoválása.
Komárom m. Alsó-Galla uj főoltár és mellékoltárak ujitása.
„ **Felső-Galla,** egész templom ujitása.
„ **Szent-Péter,** lourdesi oltár.
„ **Gyalla,** uj főoltár.
„ **Dad,** egész templom ujitása és uj főoltárkép.
„ **Kürth,** lourdesi barlang szoborral.
Esztergom m. N.-Ölved, Jézus Szive oltár.
Bács m. Szántova, oltár ujitás.
„ **O-Szivac,** lourdesi oltár.
„ **Baja,** templom-renoválás.
Borsod m. Szirak, lourdesi oltár.
„ **Bánhorváth,** lourdesi oltár.
„ **Mező-Csáth,** úrkoporsó.
„ **Felső-Nyárád,** lourdesi oltár.
„ **Ozd,** úrkoporsó.
Csanád m. Mező-Kovácsháza, főoltár.
Győr megye Révfalu, két oltar átalakitása.
„ **Gyirmoth,** uj oltár szentsirral.
„ **Gyarmath,** Jézus Szive oltár.
Heves m. Pétervására, úrkoporsó
„ **Csehi,** oltár.
„ **Gyöngyös,** Mária-oltár
Hajdu m. Egyek, lourdesi oltár.
Hont megye. Ipolynyék, főoltár.
„ **Deménd,** lourdesi oltár.
„ **Adács,** úrkoporsó.
J.-N.-Kun-Szolnok m. Rákóczi, oltár.
„ **Török-Szt.-Miklós,** oltár.
N.-Kükülő m. Bolya, főoltár és szószék.
Kolozs m. Bánffy-Hunyad, főoltár és szószék.
„ **Radnóth,** főoltar és szószék.
Moson m Magyar-Kimle, uj főoltár.
„ **Horváth-Kimle,** templom renov.
„ **Püski,** uj mellékoltár és oltárkép-renoválás.
„ **Nezsider,** főoltár.
„ **Hegyeshalom,** egész templom renoválása.
„ **Kiliti,** egész templom renoválása.
Pest megye. Budapest Angyalföldi országos téboly-a főoltár.
„ „ Irgalmas nővérek, lourdesi oltár.
„ „ Erzsébet-korhaz oltár.
„ **Nagy-Maros.** úrkoporsó.
„ **Szent-Iván,** úrkoporsó.
„ **Fajsz,** oltár.
„ **Adony.** Szt.-Háromság oltár.
„ **Pomáz,** főoltár.
„ **Taksony,** főoltár.
„ **Jakabszállás,** lourdesi oltár.
„ **Kóka,** Jézus- és lourdesi oltár.
Szabolcs m. Tisza-Eszlár. uj főoltár és mellékoltárok.
„ **Nyiregyháza,** úrkoporsó.
„ **Sibinj,** főoltár ujitása.

Fruscha György és Társa

temetkezési vállalat.

Van szerencsém szives tudomására hozni, hogy az „Első Magyar Szállitási Vállalat Reszvénytársaság" tulajtonát képező Entreprise des Pompes funécres VII. kerületi fióküzletéből — a hol több éven át mint üzletvezető müködtem, — kiléptem és 1899. évi augusztus hó 1-én.

Fruscha György és Társa

nóven **VIII., Baross-utcza 68. szám alatt** (az előljárósággal szemben), egy a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

temetkezési vállalatot

nyitottunk,

Midőn ezen körülmönyt szives tudomására hozzuk, megjegyezzük, hogy főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy jutányos áraink daczára minden tekintetben pontosság s a kellő diszes kiállitásokkal érdemelhessük ki szives bizalmát.

Temetés-rendezésdket a legegyszerübbtől a legfényessbbig mérsékelt árak mellett az összes szükségletek hozzáadásával rendezzük, nemkülömben nagy választékban sirkoszorukat is tartunk raktáron.

Végül bátorkodunk megjegyezni, hogy a szükséges koporsókat az országszerte ismert s hires Gebauer-féle gyárból szerzzük be, valamint hogy a legolcsóbb, sőt még a korházi temetésekhez is nyolcz-oszlopos ezüstös halottaskocsit adtunk.

ZÁBORSZKY JÁNOS

útóda

Petrovits István

MÉSZÁROS ÉS HENTES

BUDAPEST,

I. KER., KRISZTINA-TÉR 3. SZÁM.

Nyomatott Kaufmann József kő- és könyvnyomdájában Budapest, V., Arany János-utcza 4.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 4. sz. Vasárnap, (Február)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG: I., Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A Beöthy eset.

A bur és angol háboru felettvaló birálatok, rokonszenv és ellenszenv keltések, Dreyfusz elegiák, Sulamith és egyéb ó-testamentomi és ujkori ügyek elhalványodtak a budapesti napi sajtóban.

A *Beöthy eset* miatt, hogy, mint az angolok szokták, hajórajtüntetés nem volt, annak oka csak az, hogy a budapesti napi sajtónak egyéb fényes és homályos fegyvernemei között hajóraja nincsen.

Tisztelet és becsület *Beöthy László*nek. Ehhez szó ne férjen. Irodalmi sikerei s egyéniségével sokak rokonszenvét hódította meg.

A *Magyar Szinház* belügyei sem tricotban, sem más jelmezben nem izgathatják, nem érdekelhetik a nagy nyilvá osságot. És mégis egy erélyes, mondjuk lehet önérzetes, talán jogos fellépés lázba hozta a sajtót s a mivel még rövid hirek között is sok lett volna foglalkozni, abból európai értékü ügyet kavartak fel.

Egy kis regény vagy operettetárgy az egész nagy eset, mit a napi sajtó hatalmával rákényszeritettek a közönség érdeklődésére. Kis hijja, hogy a totalisateurt is nem müködtették arra, *hogy Beöthy vagy Filó* győz-e?

Filó úr a gyógyszerészek egyik oszlopos tagja, székes fővárosunk törvényhatóságának képviselője, nem tudta talán ezt a nótát:

Lám megmondtam Angyal Bandi
Ne menj az Alföldre.
Csikósoknak, gulyásoknak
Közibe.
Mert megtanulsz lovat lopni
Izibe.

Csak, hogy itt nem gulyások és csikósokról volt szó, nem Alföldről, hanem Alvilágról, szinészek, hirlapirók boszorkány konyhájáról, hol az *idegennek* keserü az *Ördög pilulája*. Filó úr kapott reklámot eleget, többet mint Sztupa, többet mint Török József . . .

Ő a Magyar Szinház részvénytársaság alelnöke, a ki nem csak pénzbeli osztalékra, de édes szelvényekre is számithatott, megsértette a szinházi fegyelmet. Igy tüntették fel a lapok. És ennek a feltüntetésnek alapján állt be az igazgatóválság és változás, s ismét a bur-angol háboru felé fordulhat az érdeklődés *A Magyar Szinház* derék igazgatója vissza tér oda, a hol jobban otthon van az irodalomhoz . . .

Hirlapiró és ig[illegible]társai nem csak tollal száltak érte harczba, hanem tüntettek mellette, ünnepelték s áldomásra is gyültek érte.

Ez az eset, de most jön a tanuság.

A hirlapoknak ez az eljárása, melylyel egy magánügyben szövetkztek *veszedelmes* előzmény.

Ennél az esetnél és egyéb házi és kartársi ügyeikben is elárulták, hogy *czéhet* képeznek s itélve eleveneket és holtakat ostromállapot alá helyezhetik a közvéleményt. Ma Gloriával köröznek valakit holnap pellengére állitják.

A sajtó hivatása magasztos, ha a sajtó munkásai is hivatottak. Összetartása, összebuvása csak olyan társadalomnak használna, melyben a sajtó munkásai a társadalom ősibb rétegéből kerülnek ki. Olyanban pedig, mint a miénk, melyben a sajtó képviselői nem az ősi rétegből, de a jövedék felületből kerülnek ki, veszedelmesek.

A sajtó és a közvélemény nem mindig egy és ugyanaz. A napi sajtó nálunk mérgezett gyümölcscsel táplál és mindenáron azon van, hogy ha vagyoni tulsulyaikban meginogtunk, formálódjunk át annak a fajnak a sajátságaira, kié a pénz és a sajtó. Vegyük át az ő vérüket, gondolkodásukat s hódoljunk meg teljesen fajuknak elhagyva őseink erkölcsét és hitét. Árpád népe legyen Mózes népévé.

Sok czimzetes magyar öntudatlanul szivja ezt a mérget s védekezésre nem gondolva rohanva vezeti fáját a megsemisülésbe . . .

Vannak sokszor nagy kérdések, melyek valódi magyarságnak létfeltételét érdeklik. Ugyan összetart-e ebben a napi sajtó? Nem, csak saját házi ügyeiben . . .

Az urat összeveszeti a paraszttal, a parasztot az urral és polgárral, diktálni akar rokon- és ellenszenveinkben a maga faja izlése szerint.

Terelt a franczia és német müveltség felé egész a Dreyfusz esetig s a német

A „Buda és Vidéke“ tárczája.

Harcz és imádság.

(Visszaemlékezés).

Az erdős hátu bérczek közé ékelt völgyfenéken alig pislákolnak már az őrtüzek A Paklanicza lábát nyaldosó sebes árja Boszna felől néha egy paripa nyeritése vegyül a szeptemberi eső szelid susogásába.

Messze távolról egy-egy riasztó puskalövés vagy a járőrt elintéző őrszem kemény kiáltása ujul meg időnközönként, egyébként a völgyben minden csendes; mély álomban pihennek a jó szabolcsi fiuk a szerémségi 70-esekkel meg a 39-es *bihari fatyak*.

Csupán egy tiz lovasból álló őrjárat koczog lassan a Karnen alatt levő hidon keresztül a főhadiszállás felé, ahová éjfélre megérkeznie kell.

A parancsnokló altábornagy sátra előtt nyeregből szállnak a huszárok s vezetőjük — egy fiatal őrmester — sietve lépdel parancsvételre. Tiz perczczel később sebes üggetve távozik e kis csapat, hogy Lipacnak átellent a Boszna vizén kázlát keressen, amit aztán póznákra szurt széna *csóvákkal* kijelölvén, a tuloldali nyuzga hegyhát csipet falujából valami uton-módon egy izmos törököt szerezzen le kalauznak reggeli három órára.

Ez a parancs.

Utolsót babiskolgat az éjszaka; az előtörő pirkadás fénye már a közeledő gyalogság szuronyára csillámlik, melynek előhada fütytyögve, óvatosan buvik a cserjék mögül s kémlelődve lapul meg a folyam partján.

Derékhaduk hosszu tömör sorokban bontakozik elő a hegylábak kanyargásaiból; egy gyalog dandár pár hegyi üteggel, leghátul az orvosi telep egészségügyi szakaszával. Könnyedén, hátbörönd nélkül vannak mindannyian, *kutya* nap igérkezik, a két adag kétszersült és a *fujtott gulyás* bádogja mellett 90 tartaléktöltény szerénykedik a kenyértarisznyában.

A kijelölt helyen s a tulpartról adott jelre zászlóaljanként, feltartott fegyverrel igyekeznek a folyam árjába; egyik-másik kisebb termetü tisztet valamely szálas baka kapja a vállai közé s vigan lépked vele a helylyel-közzel hónaljig is érő fodroshátu vizben. Csuron nedvesen érkeznek meg a partra, nem árt nekik az ilyesmi, két hó óta veri az eső őket, meg ezt a görbe országot

Hogy a folyamon átkeltek, könyöklő szirtek meg függő kőszálak övezte erdei bozótból kandikál feléjök egy keskenyke gyalog ösvény. Ezt jelölte meg a minden izében reszkető török kalauz s ennek irányában nyomult előre a rajokra oszolt dandárél.

Suhog, pattog a száraz avar, széles utczákat tördel benne a feszülő fegyverszurony fel egész a hegyköz lejtőjéig s mikorra a csillagok tünését egy távoli minaret jámbor müezzinje éneklő kiáltással elbucsuztatta, a rengeteg visszhangján végig nyargalt az első ágyudördülés.

Lassanként indul az ütközet, előbb néhány egyes lövés, majd szórványos sortüzek s aztán általános fegyverropogás az egész vonalon; vágtató küldönczisztek közvetitik az előnyomulásra szóló parancsolatot, mindegyre ritkul az erdő s a futólépést előretörő hadfiaknak már csak gyéren kinálkozik egy-egy bokor fedezetül.

Kiérnek az alsó fensik tisztására; előttük egy csupasz bordáju felhágó tetején a zárt patkó alakban elsánczolt török tábor, honnét nyüzsgő fejsorok turbánjai tarkallanak s golyózáporral fogadják a szaporán mozgó előhadat.

Fekete sávokat barárdál a gyenge pázsiton a reáhajló fegyver füstje, az alakuló és elhagyott tüzelő vonalakat szertehullott papirfoszlányokkal vegyest elhasznált történyhüvelyek garmadái jelzik, mikre a délfelé járó

császár keresztény kijelentéséig. Ünnepelt a bécsi Concordiával egészen a keresztény szellem ébredéséig és itt felállitotta a *tilalomfát.*

Oroszországgal nem bibelődött mindaddig, mig ott bizonyos *kivándorlásokra* okot nem szolgáltattak s az orosz nem kezdette el saját fajának védelmét.

Papi birtok, hitbizományok ellen is összetart, a parasztbirtok megkötését is féli s ez ellen is dörög a czéh, mert ez a döntő csatának a kulcsa.

A bünesetekből csak azokat közli felczifrázva, hol egy-egy megfeledkezett ur piszkolja be ősi nevét.

Valóságos ellensége a magyar fajnak és magyar gondolkozásnak. Nó de ezt egy kicsit álczázza, *mert adja a nemzeti szinü magyart.* . . .

Keresztényekből, zsidókból összevegyült faj ez, mely szenvedélyesen harczol önkénytelenül (tisztelet a kivételeknek, ha vannak) a magyar földből fakadó és ahhoz tapadt érzések ellen.

A régi nemesség a legkedveltebb czéltábla, *a nemzeti* és *országos kaszinó.*

Nem mindig nyiltan, hanem kendőzve sorok között folyik a támadás és ritkán ezek, de a magok érdekében esküsznek össze kalákába.

Társadalmi reformot hirdetnek, de a sajtó reformról nem beszélnek.

Erdélyi Gyula.

Budai Széchenyi Asztaltársaság.

A Budai Széchenyi Asztaltársaság legközelebb tartott összejövetelén a tagok örvendetes tudomásul vették, hogy *Szemere Miklós* a lelkes hazafi a magyar gondolkodás és jellem kiváló képviselője a tiszteletbeli elnökséget elfogadta. Az ő személye és közreműködése biztositék arra, hogy az asztaltársaság szélesebb körben hinthesse el gróf Széchenyi István eszméit.

Az asztaltársaság üdvözölte a *Nemzeti Casinót* közgyülése alkalmával s elhatározta, hogy a *Széchenyi* lakomára is küld üdvözlést.

Az asztaltársaság érintkezébe fog lépni mindazokkal a körökkel és egyletekkel, melyek *gróf Széchenyi Istvánról* vannak elnevezve.

Az összejövetelek során *Juristowszky Ödön* szerkesztő ismertette *Bernáth István* jeles müvét a *Gazdasági Decentralisatiót.* Hangsulyozta, hogy *gróf Széchenyi István* tételeiben ott van a vidék megerősitése. Részleteket olvasott fel a müből, melyben a többek között ez a figyelemre méltó elmélkedés van:

A gyáraknak vagy iparvállalatoknak tulnyomóan nagy része Budapesten központosul. Szemben Budapesttel, még az ilyen kiváló vidéki gyári czentrumok, mint a minő Arad, szerfelett csekély jelentőséggel birnak. S nemcsak a gyári vállalatok tetemes része van Budapesten, de oly vállalatoknál is melyeket odavinni lehetetlen, legalább az igazgatóságait viszik át. Igy a bpesti statisztikai hivatal közleménye szerint a mult évben nem kevesebb mint 65 olyan iparvállalat volt, a melynek igazgatósága Budapesten székelt, a telepe azonban a vidéken van, mert az lehetetlen volt a fővárosba áttelepiteni. Ennek a 65 vállalatnak egynémelyike igazán érdemes arra, hogy felemlittessék. Budapesten székelnek pl. az alábbi vállalatok igazgatóságai:

A temesvári gyártelep. sörfőzde, a fiumei rizshántoló, a nagy-surányi—selypi czukorgyár, a mármarosi faiyar r.-társaság, a csiki erdő ipari s beszterczei faipar r.-társaságok igazgatóságai stb Szóval még oly vállalatok is, melyek az ország periferiáján feküsznek, igazgatóságaikat Budapesten lelik s itt van befizetett alaptőkéjük, igy fölszivja a főváros a vidéki városoknak ily nemü anyagi erejét is. 149 iparos részvény-társaság alaptőkéje 324 millió korona, mely összeg nagyrésze Budapesten van.

Arra nézve, bogy mily óriási város lett Budapest a mi viszonyaink között, s hogy mennyire fluctuál ott az élet s mily órási arányokban nyitják és csukják be az üzleteket, legyen szabad szintén néhány adatot fölsorolnom.

1898. évben 1040 italmérésre adtak engedélyt, ez azonban még nem a legnagyobb szám, mert az előző 1897. évben 1300 italmérés nyilt meg, megnyilik évenként 5—600 kávémérés, 300 szabó, 104 pék indul vállalatos utjára, közel 200 hentes és majdnem ugyanennyi mészáros. Az italmérők után legnagyobb kontingenst adják a szatócsok, ezek átlag 5—600-al szerepelnek, t. i. ennyivel szaporodik évenként az e fajta üzletek száma a fővárosban. Érdekes, hogy Budapest, melyet nemrég egy előkelő franczia iró az ezer kávéház városának nevezett, sok tekintetben a borbélyok és fodrászok városa. Ezek közül átlag 2—300-an nyitják meg évenként üzletüket. Ezen és sok más irányban ugyan nincsenek számadatok a vidékkel való összehasonlitásra, de a napi élet tapasztalatai szerint, el lehet képzelni az óriási különbséget, a mely a központ és a vidéki városok nagyobbjai között fennáll.

A közgazdasági életet ismerő egyének fölfogása szerint legfontosabb az osztrák-magyar bank müködése. 1894-ben ez a központi bank a kezeink között levő adatok szerint Budapesten leszámitolt 43 millió forint értékü váltót, mig a vidéken csak 34 milliót, a különbség tehát 9 millió; előleget adott értékpapirokra Budapesten 5.7 milliót, vidéken 4·6 milliót. Az egész ország takarékbetétekből 20%, Budapesten konczentrálódik.

Érdekes, hogy a m. kir. államvasutak kimutattak 1897. évben 30.5 millió utast, ezekből 3.1 millió a fővarosra esik.

Még érdekesebb az adó aránya a főváros és a vidék között. A hivatalos kimutatások szerint 1894-ben az egész ország házadójából 30% esett a fővárosra, a részvénytársulati adóból 45% folyt be Budapesten, a kereseti adóból 14%; ennél föltünő, hogy rendkivül alacsony progresszióban emelkedik. Ezek az adatok vonatkoznak a fővárosnak gazdasági czentralizicziójára, természetes, hogy ekként önként kifejlődik a szellemi, erkölcsi intellektuális és ezek alapján politikai czentralizáczi is.

A szellemi czentralizáczió adatokat felhozni lehetetlen, de vannak tünetek, melyek mutatják, hogy az összpontositás e téren is nem kisebb, mint a gazdasági téren. Igy a kimutatott adatok szerint Magyarországon mintegy 1200 ujság jelenik meg s közelebbi adatok nélkül is merem mondani, hogy ezek tulnyomo nagy része Budapesten lát napvilágot. — A könyvek megjelenése is arra mutat, hogy Budapesten van a legtöbb könyvkiadó s vidéki kiadó alig van, mert a mostoha körülmények nem engednek nekik nagyobb üzleti tevékenységet kifejteni.

A mit Francziaországban konstatáltak, hogy jóformán minden fiatal tehetségnek Párisba kel menni, épp igy van ez Magyarországon. Hogy ez a dolog nem jó. nem helyes, azt hiszem további indokolás nélkül is el lehet fogadni, valant el lehet azt is, hogy a főváros e czentralizáczió folytán oly nagy sulyra tesz szert, a mely őt nem illeti meg. A politikusok, törvényhozó, szereplő fiérfiak ebben a milieuben élve, beszivják az ott uralkodó ideákat és öntudatlanul is nzok érvényesitői lesznek, holott nekik tán egészen más ideákat kellene érvényesiteni.

---

nap rátüzdeli fényes szikráit; az ott ragadt jó fiuk némelyike elbágyadtan hajlik fegyvertusát tartó könyökére, gyöngyöző homlokát elfödi cserfaleveles tábori sapkája.

Órák multán sem birnak meg a törökkel; a sáncza mögött terülő sürüben még egy tábor foglal helyet, a honnét rejtett utakon uj csapatokkal egésziti ki veszteségeit

Vágtató huszárok érkeznek vissza a táborba, jelentéseik következtében nemcsak a tartalék riad fegyverre, hanem az imént messziről jött s pihenőbe szállt átvonuló hadak is; kürt harsanásra futólépésben indulnak a stájer vadászok a morva és cseh zászlóaljakkal, tüz mellett hagyva a félig készre főtt ebédet. Ezek is a gázlón át jutnak a harcz terére, ahová elég jókor még, napnyugovás előtt megérkeznek.

Elkeseredett támadás kezdődik ujra; ropog, recseg az erdei avar s irtózatos robajt kelt a fokozodó fegyverdörej, a sürü ágyuzás végig rázza a rengeteget s az összefolyó zürzavarból harsány vezényszavak, majd a robbanásokat követő jajveszékelés válnak ki élesen, miket a késedelmes erdei visszhang öblös torkával folytonosan ismételget.

Egy rövidke óra multán tizezer torok kiáltja a diadalmas „Hurrah"-t, a reggel óta tüzet álló s most rohamra indult szabolcsiak „Hajrá" harsogásába beleolvad az ellen utolsó „Allah" kiálltása. Az alkonyra szálló nap bátyadt sugarai gyéren sürődnek keresztül az erdő lombsátorán s ráterülnek a rohammal elfoglalt sánszok peremére, miknek belsejéből kihallszik a győzök eleven raja, zsibongása.

*

Amodébb az erdő mélyét keserves világ járja, itt most küzködnek egymással nagy csendesen az élet és halál; az örök titok e két ikertestvére. Felgyürt ingujjban serénykednek az életért a halál felesküdt ellenségei az orvosok, velük szorgoskodik néhány egyszerü gyalogos is, kiket mint orvostanhallgatókat ért a mozgósitás s most ütközet után kisegitésképp érvényesitik gyógytudásukat. Egyre másra szaporodnak a sebesültek; a távol eső tüzvonalakról két bajtárs hozza az összetört harmadikat, ki élettelen nyugszik leveles galyakból két fegyverre összerótt párnáján, golyó ütötte nehéz sebe, mint öldöklő bilincs fekszik fiatal életére.

Katonás sorokba helyezik őket a szabad ég alá; az anyaföld suhogó palástja az erdő szolgál takaróul s a természet e nagy templomában oltárképet alkot a fehér lobogó vörös keresztje, melyet a felgyujtott szövétnekek lángja mrgvilágit a reá függesztett révederő szemeknek.

Hit és kétely között imátkozik az édes szülőföld felé tévelygő lázteli elme, enyhitő gondolatot keresve a pusztulás képe ellen, mellettes bajtársa elcsendesedett, sovár tekintettel szemlélgeti ennek arczát a félhomályon keresztül s ujra megborzad az elmulás gondolatától; vajudó benső áhitozik a kedves szülőanya után, beczérgető szavakat intéz hozzá, bocsánatát esengi, könnybe fult orczával eltikkad aztán . . . . . talán mély álomba merült . . . . . talán kezet fogott a halállal.

Mások szidalomra fakadnak nyomorúságukban, átkos szemrehányással birálgatják a sorsnak ezt a keservet ontó munkáját s kevert nyelven jobbulással biztogatják egymást a holnappal; az élet büvös ereje fellángolva önti vásárra a szomoruság keltette emberi érzelmeket s e pillanatban nem kell nekik semmi a világon csak az élet . . . . az eleven lélek ez egyedüli boldogsága, miért szivesen tekinti muló káprázatnak a kiállott szenvedéseket.

*

Reggelre kelvén sokan — nagyon sokan maradnak a letiport füvön, akik átvették az elmulás csendes örökét, — ki tudná azt megmondani, hogy . . . . . miért?

Haeffler István.

Bernáth István ennélfogva azt inditványozza, a mit az aradi agrárgyülésen inditványozott s mit egyhangulag elfogadtak:

„Az aradi agrárgyülés teljesen méltányolja azokat az okokat, melyek a nemzetet és politikusokat a mai Budapest megteremtésére vezették, de elérkezettnek látja immár az időt annak kiemelésére, hogy a tulzott centralizáczió gazdasági és politikai tekintetben veszedelmekkel jár s az ország egészséges fejlődését koczkára teszi; helyénvalónak tartja ennélfogva, hogy az aránytalanság, mely a főváros és a vidék fejlődése között ma fennáll, fokozatosan leszállitassék s a vidéktől ne vonassanak el azok a gazdasági, szellemi és erkölcsi tényezők, a melyek nélkül egészséges haladás nem lehetséges. Ez érdeke nemcsak a vidéknek, hanem az egész országnak, sőt végső elemzésében magának fővárosnak is, a melynek fénye és ragyogása e nélkül biztos alapon nem fog nyugodni.“

Egy kis korrajz.

Az ingatlan legjobban meg van adóztatva s ezenkivül a látható üzletek. Korunkban azonban legjobb üzlet az, a mit nem látnak. Az adófizetés tükre egy kis korrajz, a miből tanuságot merithetünk, hogy menynyire nem őszinték az emberek. *A Magyar Gazda Szövetség közgyülésén* egy kitünő felolvasásban *Gróf Zselénszki Róbert* elmélkedet e felett és szolgált egy kis statisztikával is, mit ezennel bemutatunk olvasóinknak.

„Az egyenes adók kivetése két fömódszer szerint történhetik. Vagy megadóztatják mindazon jövedelmező tárgyakat, melyelyeket adó alá akarnak, jobban mondva adó alá tud vonni az állam vagy azon egyéneket adóztatja meg, kik a föntemlitett tárgyakból hasznot huznak.

Mindkét rendszernek vannak barátai és ellenségei, támadói és védelmezői. Ugy látszik azonban, hogy a személyes adóztatási systémának jelenleg több a hive a hozadéki adóztatás módszerénél, miután az utóbbi adóreformok nagyobbára aboan az irenyban történtek.

Részemről tekintetbe véve kulturánk jelenlegi állapotát, inkább hajlok a hozadéki adók rendszere felé, mert ezek kevésbbé kijátszhatók, nem olyan vexatorius természetüek és behajtásuk a személyes adókkal szemben olcsóbb.

Daczára azonban annak, hogy előbb mondott tulajdonságainál értem, hogy vannak, kik ez utóbbi rendszer iránt lelkesülni tudnak és nem küzdenék annyi szivóssággal ellene, ha administrátiónk országszerte megbizható lenne és ha adómorálunk olyan szinvonalon állana, mint Angolországban vagy legalább is Németországban.

De vessünk csak egy pillantást hazai viszonyainkra, és mit látunk?

Husz-huszonöt évvel ezelőtt még az egyenes földadót, melynek nyilvántartása és behajtása mégis csak könnyü dolog, sem szolgáltatták be rendesen és nemcsak kis- és közép-, de még nagybirtokosok is sürün voltak találhatók, kik több évi adóhátralékkal tartoztak az államnak

Ha pedig tüzetessebben vizsgáljuk a személyes adó természetével biró III-ik osztályu kereseti adók pénzügyi eredményét, a következő tapasztalatokra jutunk.

Budapesten van, az 1899-ik évi III. oszt. kereseti adó statisztikája szerint, 46 tőzsde látogató; ezek átlág 889 frt 34 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban adóztatott 4000 frt jövedelmet) és az általuk fizetett átlagadó a városi pótadót 25%-nak véve föl, megfelel kerek számban 141 frtnak.

Budapesten van 12 pénzüzér; ezek átlag 768 frt 33 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 2500 frtot) A megfelelő átlagadó kerek számban 134 frt.

Budapesten van 12 közjegyző; ezek átlag 2997 frt 50 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatot 5000 frtot). A megfelelő átlagadó kerek számban 494 frt

Budapesten van 782 ügyvéd; ezek átlag 799 frt jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 10.000 frtot). A megfelelő átlagadó kerek számban 139 frt.

Budapesten van 626 orvos; ezek átlag 782 frt 52 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 20.000 frtot). A megfelelő átlagadó kerek számban 136 frt.

Budapesten van 52 müépitész; ezek átlag 1573 frt 46 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 7000 frtot). A megfelelő átlagadó kerek számban 264 frt

Budnpesten van 41 gabona kereskedő; ezek atlag 3232 frt 19 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 25.000 frtot). A megfelelő átlagadó kerek számban 531 frt.

Budapesten van 45 gyógyszerész; ezek átlag 2755 frt 55 kr. jövedelmet vallottak be (ezök között a legjobban megadóztatott 15.000 frtot). A megfelelő átlagadó kerek számban 479 frt.

Budapesten van 1080 szatócs, ezek átlag 391 frt 07 kr. jövedelmes vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 2500 frtot.) A megfelelő átlagadó kerek számban 63 frt.

A vidéken van 375 pénzüzér; ezek átlag 415 frt 04 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 30.000 frtot.) A megfelelő átlagadó, a pótadót szintén 25%-nak számitva, kerek számban 9 frt.

A vidéken van 220 közjegyző; ezek átlag 1145 frt 14 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 10.000 frtot). A megfelelő átlagadó kerek számban 204 frt.

A vidéken van 3312 ügyvéd; ezek átlag 302 frt 98 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 2500 frtot), A megfelelő átlagadó kerek számbao 61 frt.

A vidéken van 507 épitész; ezek átlag 497 frt 88 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 5000 frtot). A megfelelő átlagadó kerek számban 94 frt.

A vidéken van 2252 gabonakereskedő; ezek átlag 413 frt 47 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 25.000 frtot) A megfelelő átlagadó kerek számban 81 frt.

A vidéken van 1160 gyógyszerész; ezek átlag 569 frt 33 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 3500 frtot). A megfelelő átlagadó kerek számban 106 forint.

A vidéken van 26.030 szatócs; ezek átlág 147 frt 15 kr. jövedelmet vallottak be (ezek között a legjobban megadóztatott 2500 frtot). A megfelelő átlagadó kerek számban 31 frt.

Ezen tényeket nem azért hozom föl, hogy osztályharczra izgassam gazdatársaimat, hanem csak azért, hogy bebizonyitsam, miszerint még nem vagyunk érettek arra, hogy a hozadéki adók rendszeréről méltanyossággal átmehessünk a személyes adók systémájára.

Azt hiszem, minden ügyvéd mosolyogni fog, ha meggondolja, hogy fővárosi társai átlag alig haladják meg a naponkénti 2 frtot, vidéki társai pedig az 1 frt jövedelmet.

Ép igy fogunk járni a III. oszt. kereseti adót fizetők legnagyobb részénél, kivéve valószinüleg megállapitható a készitett tárgyak mennyisége és a gyártási nyereség.

Ezekkel szemben egy temesmegyei községben például egy telkesgazda adója volt 1896-ban átlag 218 frt 38 kr., egy feltelkes gazdáé 89 frt 81 kr., egy negyedtelkes gazdáé pedig 57 frt 70 kr. Azóta ez az adó növekedett, mert kivetettek egy megyei pótadót, mely akkor még nem létezett, azenkivül a legnjabb keletü 3% betegápolási adót. Megjegyzendő azonban, hogy ez utóbbi uj pótadót, a III. oszt. kereseti adó kiszámitásánál sem vettem tekintetbe.

Tehát a budapesti tőzsde látogatók, pénzüzérek, ügyvédek, orvosok, épitészek, szatócsok és a vidéki pénzüzérek, közjegyzők. ügyvédek, orvosok, épitészek, gabonakereskedők, gyógyszerészek és szatócsok atlag kevesenb adót fizetnek mint egy temesmegyei telkes gazda, és ez utóbbinál több átlagadóval csak a budapesti közjegyzők, gabonanagykereskedők és gyógyszerészek vannak megróva.

Egészen méltányosnak találom, ha a fundált jövedelmet erősebben adóztatják meg a nem fundált jövedelemnél, de hogy az arány e két természetü jövedelmi forrás megadóztatása között olyan legyen, mint jelenleg nálunk, ez nemcsak nem méltányos, de nemzetgazdasági szempontból határozottan káros is.

A hibát részemről annak a hiányában keresem, mit adó bevallási erkölcsnek nevezhetnénk, mely adóbevallási erkölcstelenséget nagyra növelte maga az állam, rossz pénzügyi politikájával.“

Hallogatás.

Hihetetlenül hangzik, a mit a lapok irnak, hogy az eskütéri hid még 1901-ben sem készülhet el, hanem csak 1902-ben, annak is a végén, még pedig azért, mert a *vasrészek a gyárban el nem készültek*. De hát nem tudták hetek, holnapok előtt, hogy nem dolgoznak a gyárban a vasakon; és ha tudták, miért nem bizták a munkát más gyárakra, vagy miért nem bizzák most egy vagy több gyárra, ha egy nem képes havonkint eleget szállitani, háromra, négyre, ötre; hiszen igy egész éven át elég vasrészt lehet kapni a hidszerelők számára, ugy hogy az év végéig mindent felrakhatnak. Fecsegnek, irka-firkálnak, szószátyárkodnak eleget a munkára, keresethiányról, a forgalom megbénulásáról a fővárosban és ajánlanak mindeféle kicsinyes eszközöket a forgalom élénkitésére, a legfontosabbat, a főváros legnagyobb horderejü közlekedési vonalrészének kiépitését, a mi leghathatósabb eszköz az összes forgalom vérkeringésének erőteljesebb megmozgatására, évről-évre minden eszközzel, minden uton hallogatják. A budaiak az ilyet megszokták, de a legujabb halasztás mégis megdöbbentőleg hatott.

Nagyon szidják a „beavatottakat“ vulgárisan: a beavatott bandát, értve e kifejezés alatt azokat az uraságokat, a kik a Tabán és a Krisztinaváros eladó telkeit évek óta evidenciában tartják és lassan akarnak vásárolni, ijesztgetve a közönséget mindig azzal, hogy hiszen minden terminus kötött, évekkel tovább tart, még a kihirdetett időpontnál is.

Azt tartják, hogy minél lassabb tempóban történnek a telekvásárlások, annál olcsóbban lehet a tulajdonosokat kifirundczvanczigolni, kiéheztetni a megszorultakat Most azért szidják ezeket, mert ez a halasztás az ő malmokra hajtja megint a vizet. Vidéant consules.

Deák Ferencz emlékezete.

Irta: Ifj. Hatala Péter.

A lelkes eljár ősei sirjához s gyujt régi fénynél uj szövétneket . . . mondja Garay János.

A budapesti temetőben, sok oly sir van, melyekhez a lelkesek mindig elzarándokoltak.

Nagy idők nagyemberei alusszák ott szent álmaikat . . . Ott várják a föltámadást . . . a lelkek, a szellem nagy föltámadását . . . . !

Olyan ez a budapesti temető, mint az Olympos hegye a nagy görögök Apotheosisa . . .

A régi népek istenitették nagy embereik emlékezetét.

Mózest, Izrael vezetőjét, legnagyobb jótevőjét . . . . maga az Isten temette el, senki sem tudta hová? Talán azért: nehogy Izrael, Jehova mellett, őt is Istenül imádja!

Midőn a keresztény Messiás, Jézus a mennyországba távozott . . . . tanitványai az apostolok itt maradtak e földön, de az Isten iránt való szeretetük nem mult el . . s elmentek hirdetni az isteni mester igéit szerte-szét a nagy világba!

Hirdették a mesternek isteni szavait: jöjjetek hozzám mindannyian, kik munkálkodtok és terhelve vagytok . . . és én megvigaszaltak titeket!

. . . . . .

A lelkes eljár őseinek sirhalmához és gyujt a régi fénynél uj szövétneket . . . . !

Február harmadikán volt huszonnégy éve, hogy a haza bölcsének hamvai a földben porladoznak!

Zarándokoljunk el Deák Ferenzz sirhalmához . . . . , hogy gyujtsunk régi fénynél uj szövétneket.

Először is a hazafiság, a magyar hazafiság szent szövetuekét . . . ez a tizparan csolat azon igéje, mely azt modja: „Tisztelt apádat és anyádat, hogy hosszu életü lehess a földön . . .

Igen itt e magyar földön, melyről a költő zengette: Itt élned, itt halnod kell . .

Deák Ferencz sirjánál meggyujtjuk a szabadság szövétneket, az egyenlőség, testvériség, szabadság szövétnekét!

Igen a közszabadságét!

Ez a szabadság a polgári erényt, a szorgalmat, a kitartást a munkában követeli.

Ez a munka adja meg a mindennapi kenyeret!

A szabadság alapfeltétele a munka, a kitartó szorgalom; mert a dologtalan, henyélő emberek elkorcsosodnak!

A munka nemesiti az embert!

Csak a szorgalmas, a kitartó munkás érzi át a költő szózatát:

Szabadság itten hordozzák véres százlóidat!

Magyar ifjuság! Gyujtsuk meg a szabadság, egyenlőség, testvériség szent fáklyáját Deák Ferencz sirjánál . . . Amen!

Az épitési válság haszna.

Az épitkezés pangásáról hónapok óta igen sok szó esett. A baj okait, a válság huzamosságát, előrelátható lefolyását, következményeit világitották meg a sajtóban megjelent cikkek vagy illetékes helyeken tartott beszédek. *Lord* Albert műépitésznek egy ma megjelent röpirata összefoglalja és birálat tárgyává teszi ezeket és végeredményében oda konkludál, hogy a tetemes anyagi kár daczára gazdasági életünk morális alapjainak erősödése várható a krizis tapasztalataiból. Mint a városrendezési kérdéseknek egyik leglelkesebb előharczosa, élénken szót emel amellett, hogy most, a pangás idején, végérvényes beépitési programmot állpitson meg a főváros hatósága. Véget kell vetni az eddigi rendszertelenségnek. *Lord* Albert a spekulativ bérkaszárnya-épitkezés sulyos hátrányait összefoglalva, uj, modern társadalmi igényeknek megfelelő rendszerek alapját igyekszik Budapesten megteremteni A három ivnyi röpirat igen csinos kiállitásban Grill Károlynál jelent meg, de minden más könyvkereskedésben is kapható. Ára 50 fillér.

Ellentmondás.

A szegények segélyezésében sok az ellentmondás. Egy bál jövedelme, mit a szegények javára rendeznek 4—5000 frt. Jut belőle a szegényeknek legfeljebb *ezer forint*. A fényüzés az iparnak áldás, ámde a tulságos fényüzésben kimerülnek s az ipar érzi meg. Több beosztással, több takarékossággal, többet érünk el.

Gróf Leiningen levelei.

A *Budapestl Hirlap Leiningen* a vitéz és a hazáért vértanu halált halt tábornoknak feleségához irt érdekes és a történetiróra nézve fontos leveleit közölte. Ezekben a levelekben *Görgeyt* magasztalja a kitünő katona és jellemes férfiu s elitéli *Kossuthot*. Erős kifejezésekkel jellemzi a kormányelnököt a tántorithatlan hazafi és oroszlán bátorságu vitéz s *komédiásnak* nevezi.

Szegény Leiningen, ha meg nem hal a hazáért most *hazaárulónak* bélyegzik, mint *Zimándyt*, ki Kossuth-ellenes adatokat közölt A *Budapesti Hirlap*-nak sem jutott ki a müfelháborodásból megjelenik továbbra is.

Leiningern leveleinek az alább közlött részlete vetekedik azokkal, miért *Zimándyt* hazaárulónak bélyegezték:

„Kossuth, ki ugy látszik, jelenlétével akarta lelkesiteni a sereget, szintén ott volt Török-Szent-Miklóson. Aulich és Klapka már ismét a Felső-Tisza felé mentek volt és már csak a 3-dik hattest volt ott. E hadtest törzstisztjeinek Kossuth ebédet adott, melyen természetesen sok beszédet tartottak. Ő maga is nagy beszédet mondott melyben előfordult az a frázis is, melyet mint mondják, már Pozsonyban is alkalmazott, tudn ilik: 1848 márcziusban, mikor a Habsburg-ház sorsa kezemben volt, csak igazságot kivántam. Hogy lehet egy ember, ki egy államot akar kormányozni ily nevetségesen hiu! Azután egy pár dicsérő szót intézett hozzám, melyet szivesen elengedtem volna neki. Válas-ul kifejeztem azt az óhajomat, hogy neki a legnagyobb dicsőség megszerzése *után az a boldogság jusson osztályrészül, hogy folszabaditó munkáját befejezve, visszavonulhasson a magánéletbe.* Ugy látszik, kivánságom nem éppen nagyon tetszett neki. Erről eszembe jut egy jellemző történet, melyet egy hiteles személytől hallottam. Mikor tudniillik a főváros első elhagyásakor Budáról Pestre vitték Szent-István koronáját Kossuth azt magához hozatta Azt hivén, hogy egyedül van, föltette fejére és soká nézte magát a tükörben. Egy hölgy, azt hiszem, Pázmándyné, nejénél volt és észrevette. Mikor ezt a történetet elbeszélték a derék Deáknak, szomoruan fölkiáltott: *Jaj annak az országnak, hol proletár próbálja magára a koronát!* Nemes, szerencsétlen próféta, mennyire igazad volt!“

Adakozzunk az irói segélyegyletnek.

A *Hirlapirók nyugdijintézete* biztositó intézet, mely a közönség jótékonyságára nincsen annyira rászorulva, mint *A Magyar Irók Segély Egylet*. Ebből elagyott elbetegesedett irók, irók özvegyei és árvái kapnak segélyt. A bálok jövedelméből ide is lehetne valamit juttatni s a pénzintézetnek sem volna szabad közgyülésük alkalmával az irói segélyegyletről megfeledkezni. Adományokat elfogad *Vadnay Károly titkár. Athaeneum.*

A Diós árok.

Egy éve már ide-stova, hogy gyülésekre ültek össze azon Budai telektulajdonosok: a kik az I. ker. Kútvölgyben vagyis a Diósárok mentén birnak telkeket.

Elhatározták, hogy utat kérnek a telkeik mentén, hogy szabad közlekedésük legyen és hogy hasznavehetővé tegyék telkeiket a saját czéljukra. Közösen belenyugodtak abban is, hogy az ut czéljára a város által tervezet utra a meghatározott szélességü és a telke melletti hosszúságu telekrészt dijmentesen által is engedik.

Kérvény alakjában e határozatott be is nyujtották az illetékes fórum elé, de ott ad acta tették és kisebb gondjukat képezi, hogy e telek tulajdonosok kivánságát és kérelmét meghallgassák.

Pedig a telek tulajdonosok a város területe egy részének tulajdonosai. Telkeik után adót is fizetnek, a mely összeségből azután e hivatott egyéneket — kikhez kérvényjük intéztetett — honorálják.

Ismét össze kell ülni a telektulajdonosoknak! és meneszenek küldöttséget a minisiterhez, hogy jogos kivánságuk mihamarább teljesüljön

Mert ha összetett kezekkel és csukott szájjal fogják várni a mig maguktól rájönnek azok az urak, hogy Buda legszebb, legegészségesebb részét fejleszteni kell, sok idő eltelik — talán el sem érjük! Fel tehát a legfelsőbb fórumhoz!

A Belváros szabályozása.

Mélyen tisztelt Szerkesztőség!

Az, a ki a belváros rendezésének megoldásához, fájdalom rohamosan követelendő és az utóbb időben a városi képviselőtestület részéről, már valamivel nagyobb figyelemmel kisért tervrajzát behatóbban tanulmányozta, megbotránkozással vette észre, hogy a jelenleg épülő eskütéri hid tőszomszédságában lévő és a lebontások folytán Eskütérré olvadt régi Haltérnek beépitése, megfoghatatlan fukarság szempontjából tervbe vétetett. Igy tervezett lakház a pesti hidoszloptól csekély távolságban épülve fel, mig a hidtól jobbra fekvő terület aránylag üres marad. Ennek az óriási baklövésnek előrelátható káros következményeit a józan ész, a szakértő, ugy mint minden egyes laikus egyaránt beláthatja.

Talán annyira megtetszett az illető „müszaki“ tervezőnek a Ferencz-Józsefhid előtt elterülő vámháztérnek részben sülyedt állapota és egyébb „ferdesége“, hogy a mi ennek még látható külső alakját illeti, ezt mindenáron utánozni kivánta? Még az uj belvárosi templom se kerüljön a tervezett helyre hanem óvjuk meg a hid előtt, a mennyiben ez még tőlünk függ, egy a lánczhidtérhez hasonló szabad területet.

E bajon ezidő szerint még segithetünk s meg vagyok arról győződve, hogy a mélyen tisztelt Szerkesztőség üdvös tekintélyének egész sulyával oda fog hatni, hogy az ily fővárosunk kellő rendezése, kivánatos fejlődése szépsége és közegéssége ellen irányzott vak merő merénylet meg ne valósulhasson.

Tisztelettel

Egy városi tisztviselő

Ének egy utczáról.

Botrányosok azok az uttestek, melyek a Karácsonyi palotától egész a körutig, Márvány-utcza stb. huzódnak, hisz ez egy valóságos latyak-tenger, ugyan mernék e ezt a *tuloldalon* ennyire elhanyagolni, tessék csak megszemléltetni a vérmezői környéket, mily nyomorult képet tár ez elénk, Budaiak elé, az utolsó község is többet tesz utjai érdekében mint értünk tesznek! Hisz ez tarthatatlan állapot.

A Pesti oldalon *számozott* utczatisztitók müködnek felügyelők közbejöttével és itt? Semmi, — od notam:

Semmi babám semmi
Ennek igy kell lenni . . .

Széchenyi emléke.

A Nemzeti Casinó Széchenyi lakomáján az ünnepi beszédet *Gróf Széchenyi Imre mondja*. Gróf Széchenyi Imre vezérszerepet játszik a magyar gazdasági egyesületben. Ugy tollal, mint beszédeivel, melyek mindig eszmegazdagok s mindig a haza javát czéloznak, bebizonyitotta, hogy azok közé tartozik, kikre a nemzet joggal támaszkodhatik. A parlamentnek is nagy jövőjü tagja, ki a legnagyobb magyar gróf Széchenyi István hagyományai leglelkesebb végrehajtói közé tartozik.

A Budai Vigadó megnyitása.

A Budai Vigadót Halmos János polgámester hivatalosan átadta rendeltetésének. A hivatalos átadásra következett az a fényes ünnepélyes bál, mit *Hegedüs Sándorné* elnökletével rendeztek s melyen előkelő és nagy társaság jelent meg. Buda társadalmi életének

uj korszaka nyilt meg ezzel a bállal s szövetkezett minden erő arra, hogy Buda csakugyan a szellem városa legyen. Az estély részleteivel a napilapok beszámoltak, mi csak jelentőségét méltattuk. A Vigadó bérlője *Wild József* a nagy és előkelő közönséget a legpontosabban szolgálta ki.

Tanitók bálja.

A budapesti (budai) tanitóegyesület 1900. évi február hó 14-én az I. kerületi budai polgári kaszinó termeiben (I. ker., Krisztina-tér) dr. Kertész Abáné úrhölgy ő Nagysága fővédnöksége mellett zártkörü tánczmulatságot rendez. Koncsek Lajos, egyes. elnök, Martos Ágoston, r. b elnök, Hangl József, r. b. alelnök, Rácz József, r b. pénztárnok, Bárány Zsigmond, háznagy, Magyar József, r. b. ellenőr, Vaskó Bertalan, r. biz. titkár, Patka Kálmán, Nagy Ede, r. b. jegyzők, Laczkovich Elemér dr., vigalmi orvos. — Belépő-jegy ára 2 korona. A tánczestély 9 órakor kezdődik. Belépő-jegyek a rendező-bizottsági tagoknál és — a meghivó előmutatása mellett — az esti pénztárnál válthatók. A felülfizetéseket köszönettel fogadják s hirlapi utonnyugtázzák.

A budai tanitók bálja legszebb báljaink közé tartozik s ott szépség és előkelőség ad találkozót. A rendezőség ez évben is mindent elkövet, hogy a bál sikerüljön.

Az alagut közgyülése.

A budapesti alaguttársult e hó 18-án tartotta évi közgyülését báró Kochmeister Frigyes elnöklete alatt. Az évi jelentés szerint a mult évi vámjövedelem 6118 frt 1 krral kisebb volt mint az előző évben, a mi részben a krisztinavárosi villamos fokozódott behatásában, főleg pedig a kelenföldi villamos vasutnak tulajdonitható, mely az eddig a déli-vasut inditásával fenállott közlekedést nagyrészt elterelte. A részvényszelvényeket 7 forint 50 krral az élvezeti jegyszelvényeket 2 forint 25 krral váltják be. A gyülés után a kir. közjegyző jelenlétében 220 részvényt sorsoltak ki.

Épitőiparosok kongresszusa

A Magyar Épitőmesterek Egyesületének kezdeményezésére, — a folyó évben az épitőiparosok sérelmeit, valamint a munkások és munkaadók közötti jogviszonyt szabályozzák. Az előkészitő bizottság a kongresszusra fölhivását most bocsájtotta ki. A kongresszus tárgysorozata a következő: épitőipari törvény alkotása, országos műszaki tanács felállitása, épitőipari perek gyorsabb lebonyolitását tervező intézkedés, országos épitésügyi törvény életbeléptetése, adóreform, épitőiparosok érdekének megvédése a középitkezéseknél, épitőipari követelések biztositása magánfeleknél, munkaadók és munkások közötti jogviszony rendezése, betegsegélyezése és baleset elleni biztositása, iparoktatás rendezése, tanonczoktatás, pallér- és mesterképesités, a házadókedvezmény kiterjesztése uj épitkezéseknél, épitőiparf szövetkezetek létesitése állami támogatás mellett épitőiparosoh nyégdij-ügye, védekezés a tisztességtelen verseny ellen, épitőiparosok országos szervezete. A kongresszuselőkészitő bizottság a Magyar Épitőmesterek Egyesületében (Budapest, IV., Ferenczick-tere, Ferenczick bazára, II. em.) tartja üléseit s az érdeklődóknek szivesen ád velvilágositást.

Előfizetési felhivás

Bodnár Zsigmondnak „A népfajok sorsa és más kérdések' czimü munkájára. Ha volt valaha gondolkodó, a ki egységben tudta felfogni az ember vallási, erkölcsi, bölcsészeti, jogi, politikai, nyelvi, irodalmi, művészeti, társadalmi és családi, sőt közgazdasági életét: elmondhatni, hogy senki sem multa felül Bodnár Zsigmondot Mindazon kérdéseket, melyek évezredek óta izgatták és izgatják nemünket, értelmesen megmagyarázva találja nála az olvasó. Theologus és bölcsész, moralista és politikus, jogász és publiczista, iró és költő, aesthetikus és művész, sociolog és nemzetgazda haszonnal forgathatja az ő művét. Minden müvelt ember segédkönyve lehet, mely felvilágositja és biztosan vezérli az eszmék világában. Az emberiség gondolkodói rendesen koruk vagy a közel jövő szempontjából fejtegetik az erkölcsi, aestheticai, értelmi és közgazdasági kérdéseket, megtámadják ellenfeleiket, cáfolgatják elődjeiket és bizonyitgatják saját igazukat, hogy néhány évvel utóbb egy ujabb nemzedék majd ellenök forduljon. Hazánkfiát nem értheti ily csalódás, mert ritka egyszerüséggel tárja fel a multat, megmagyarázza a jelent és némi világot derit a jövő homályába is.

Művének az emeli becsét, hogy egységben látja a lelki élet jelenségeit. A legtávolabb eső tüneményekben is megtalálja a rokonvonásokat Egy általános kulcscsal nyitja meg az emberi szív és ész zárait a multban és jelenben. Mindezt oly egyszerüen tudja tenni, hogy minden müvelt ember fáradság nélkül, sőt élvezettel olvashatja, kivált most, a század alkonyán és az ujnak hajnalán, mikor bomladozik eddigi érzésünk, gondolkodásunk; mikor minden lépten egy-egy uj erkölcsi, vallási, jogi, politikai, irodalmi, lyrai, drámai, epikai, müvészeti, társadalmi és családi, agrarius és merkantil problema foglalkoztatja az elméket: mindnyájunknak szüksége van egy oly vezető, egységes gondolkodásu szellemre mint a minő Bodnár Zsigmond, kinek ujabb művét mintegy tizenöt nagyives kötetben adjuk a tisztelt közönségnek.

Ára 3 korona.

A munkát 1900-ik évi február elején bérmentve küldjük szét, de hogy magunkat tájékozhassuk, hérjük a t. közönséget karolja fel kiadványunkat és mentől előbb rendelje meg a kitünő tudós és gondolkodó művét.

Az előfizetési összeget a *Pátria irodalmi és nyomdai részvénytársaság* czimére tessék küldeni. Lehet azonban utólagos fizetés mellett is megrendelni a munkát.

Budapesten, 1900. évi januárius 1-én.

A Pátria irodalmi és nyomdai részvénytársaság
Üllői-ut 25. szám (Köztelek).

Ugyanitt lehet megrendelni: *Bodnár Zsigmond* ujabb müveit: 1. A magyar irodalom története I és II kötet, ára 17 korona. 2. Szellemi haladásunk törvénye 1 kor. 40 fil. 3. Példák az erkölcsi törvény magyarázatára. V. füzet 3 kor. 40 fil. 4. Das Gesetz unserer geistigen Fortschrittes. Leipzig, Jansen 80 fil. 5 Az eszmeerő magyarázata 1 kor. 60 fil. 6. A tudomány csődjéről 60 fil. 7. Az erkölcsi világ 5 kor. 8. Über den Bankerott der Wissenschaften 60 fil. 9. Az erkölcsi törvény alkalmazása 3 kor. 10 Erkölcsi kérdések 3 kor. 11. A jog keletkezése és fejlődése 1 kor. 12. Mikrokosmes. I. és II kötet. Berlin. H. Walther 12 kor. E müvek bármelyikét 50% árleengedéssel bérmentve szállitjuk.

A budai hegypálya (gőzsiklé) részvénytársaság

f. hó 2-án délelőtt tartotta közgyülését dr. *Ország* Sándor elnöklése mellett. Az igazgatóság jelentését *Dorogsághy* Dénes üzletvezető terjesztette elő. Eszerint a pályán a lefolyt évben 356.221 polgári és 68.751 katonai egyén közlekedett, vagyis összesen 424,972 ember, Ezek 30,701 frt 68 kr. szállitás-dijat fizettek. Az 1898. évvel szemben tehát 1839 frt 53 krral kisebb bevétel volt. A tiszta nyereség 11,464 frt 51 kr, amelyből a még forgalomban levő 704 darab részvény után egyenkint 9 frt 50 kr. osztalékot fizetnek ki, a már kisorsolt 235 darab részvény után esedékes élvezeti jegyek után pedig egyenkint 3 frt 50 krt. A közgyülés a jelentést tudomásul vette s a fölmentvényt megadta.

Téli üdülő- és gyógyhelyek a déli vasut mentén.

Vonatösszeköttetések és menetárak Budapestről (déli vasut pályaudvara.)

Abbazia: N.-Kanizsa-Pragerhofon át, Budapest, d. v. ind. 8.00 reggel, 800 este; Abbazia-Mattuglie érk. 8.56 este, 9.17 d. e. Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 104.16 k, II. oszt. 74.56 k., III. oszt. 47.78 k. **Görz**: N.-Kanizsa Pragerhofon át, Budapest d. v. ind. 8.00 reggel, 8.00 este, 9.25 este: Görz érk. 9.47 este, 10.08 d. e., 6.34 este. Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 111.58 k., II. oszt. 80,16 k., III. oszt. 51.16 k **Bozen-Gries**: N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át, Budapest, d v. ind. 8.00 reggel, 8.00 este. Bozen-Gries érk. 5.53 reggel. 1.42 d. u. Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 124.68 k., II. oszt 89.32 k., III oszt. 57.80 k., továbbá 90 napig érvényes menetjegy-füzetek megszakitható utazásokrá, gyorsvoatokra: I. oszt. 112 20 kr., II. oszt. 90.40 k., III. oszt. 63.18 k. **Meran**: N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át, Budapest, d. v. ind. 8.00 reggel, 800 este; Meran érk. 7.36 d d., 2.56 d. u. Menettérti jegyek 30 napi érvényességgel *Bozen-Grriesig* gyorsvonatokra: I. oszt. 124.62 k., II. oszt. 89.32 k., III. oszt 57.40 k., továbbá Bozen-Griesig 90 napig érvényes menetjegy-füzetek megszakitható utazásokra, gzorsvonatokra: I. oszt. 112.20 k, II oszt. 90.40 k., III. oszt. 64.14 k., **Arco**: N.-Kanizsa-Pragerhof-Marburgon át, Budapest d. v. ind. 8·00 reggel 8·00 este; Acro érk. 9.50 d. e 5.09 d u. Menettérti jegyek *Mori* állomásig 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 132.10 kor., II. oszt. 94·92 k., III. oszt. 62·14 k.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

4038/T. 99. szám.

Közvetlen hálókocsik Budapest d. v. és Ala között.

Budapest d. v.-ról Pregerhof-Marburg-Franzensfestén át az olasz határig Ala-ra és onnét forditott irányban Budapest d. v.-ra (a 201—1—402—4, illetőleg a 3—401—1—202 sz. gyorsvonatoknál) oly közvetlen kocsik közlekednek, melyek egy-egy I. II. osztályu közvetlen kocsiszakaszon kivül még két I. oszt. hálóhelylyel birnak.

Ezen hálókocsikat a Marenba utazók Bozenig, az Arcoba és Réva-ra (Gardató) utazók Mori állomásig használhatják.

Az I. ozztályu hálóhelyek használatáért a gyorsvonatra érvényes I oszt. menetjegyeken felül Budapest d. v.-ról Ala-ig vagy megforditva 21.60 korona illeték fizetendő Ezen hálóhely-illeték a hálóhely használatánál ugy az egész budapest d. v—alai vagy forditott utra, mint a részvonalon megtett utra (például Budapest d. v.—Villach, Bozen-Gries-Nagy-Kanizsa) is alkalmaztatik.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

4038/T. 99. szám.

Közvetlen hálókocsi közlekedés Budapest déli vasut és Velencze (Venezia) között.

Budapest déli vasutról Pragerhof-Nabresina-Cormonson át Velenczébe (Venezia) és megforditva a 201—2—1002. sz., illetve 1001—1—202. sz. gyorsvonatokkal a nemzetközi hálókocsi-társaság háló-kocsijai közleked-

nek, melyek I. és II. orsztályu hálóhelyeken kivül közvetlen utasok részére szolgáló I. és II. osztályu kocsiszakaszszal is birnak.

Indulás Budapestről 8 órakor este, érkezés Velenczébe 2 óra 15 percz d. u. Indulás Velenczéből 2 óra 10 percz d. u. érkezés Budapest déli vasutra 9 óra 53 percz d. e.

A hálóhelyek használatáért a gyorsvonatra érvényes vasuti menetjegyeken fölül Budapest déli vasutról Velenczébe vagy megforditva az I. osztályra 19·20 franc, a II. osztályra 14·35 franc fizetendő. Közbeeső vonalrészeken szintén a teljes dijak szedetnek be.

Hálóhelyeknek előre való megrendelése csak a nemzetközi hálókocsi-társaság menetjegy irodáiban fogadtatik el, melyek ezért a következő előjegyzési dijakat szedik egy I. oszt. hálóhelyért 1.70 korona, egy II. oszt. halóhelyért 1 korona.

A vonatokon a hálókocsi-jegyeket a hálókocsi kalauza adja ki.

Szépirás-iskola.

Vajda Pál székes-főv. polgári iskolai rendes tanár szépirásisko ája II. ker, Fő u. 51. sz. Biztos és alapos kiképzést nyujt: bank-, pénzintézeti tisztviselőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak, urak és hölgyek részére, a magyar, német szépirási és rondirásbó, kik azt rövid idő alatt elsajátitani akarják. Hölgyek, valamint felsőbb intézetbe járó tanulók részére külön napok és mérsékelt dijak. Tanitó-, tanitónő-jelöltek (képezdei hallgatók,) a gyakorlati részen kivül a szépirás tanitásának módszerét is elsajátithatják. Tanitási idő naponként d. u. 4 – 9 óráig.

Korona Vigadó.

A „Koroná"-hoz czimzett nagy vendéglő és nagy kávéház (III. ker., Kis korona-utcza 55. sz.) a székesfőváros közönsége igényeinek megfelelőleg diszesen berendezve, teljesen ujjáalakitva megnyilt és a régen óhajtott Ó-Buda legkitünőbb mulatóhelye pártértekezletek társaságok, mulatságok, ünnepségek s egyéb összejövetelek czéljaira létesült. A vendéglő összes helyiségei társaságok számára legnagyobb kényelemmel berendezve, kü ön szobákkal. A legkitünőbb magyar házi koszt. Hetenkint kétszer igazi halpaprikás, szegedi módra, és remek töltött káposzta. A kávéház teljesen ujból felszerelve, legjobb Seifert-féle billiárd asztalokkal ellátva. Kártyások s egyéb játékosok számára külön szobák. Kitünő kávéházi italok. Hideg buffet. Legjobb minőségü bor és sör. A nagy tánczterem mulatságok, gyülések stb. részére jutányos áron mindig rendelkezésre áll. A tánczterem **villamos szellőztetővel** van ellátva, a mi még a nagy **Vigadóban** sincs. Tehát az **Ó-budai Korona Vidadó**-hoz hasonló, kényelmes, minden kivánatnak és igénynek megfelelő tánczterem több Budapesten nincs. Az összes helyiségekben villamos világitás. Társasestélyek bankettek, lakodalmi mulatságok stb. rendezésénél, valamint havonkint étkezésre választékos étlap szerint való előfizetésnél jutányos árak. Kedvező villamos vasuti közlekedés folytán a budapesti közönségnek legkellemesebb kiránduló helye. Pontos kiszolgálásért kezeskedik és számos látogatást kér

kitünő tisztelettel

Szlatky Dániel,

az összes helyiségek bérlőtulajdonosa

Nyilttér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: JURISZTOWSZKY ÖDÖN.

MEGHIVÁS
a Pesti magyar kereskedelmi bank
58-IK RENDES KÖZGYÜLÉSÉRE,

mely

1900 évi február hó 17-én délutáni 6 órakor a bank helyiségében fog megtartatni.

Tárgyak:

1. Az igazgatóság jelentése.

2. A felügyelő-bizottság jelentésa, a mérleg megállapitása, a nyeremény felosztása iránti határozat és a felmentés megszavazása.

3. Igazgatósági választások. (Az alapszabályok 36. §-a értelmében a kilépő igazgatósági tagok ujból választhatók.)

4. A felügyelő-bizottság választása.

Az alapszabályok 19., 20. és 21-ik §-ai értelmében minden részvényes, kinek részvényei három hónappal a közgyülés előtt a bank könyveiben nevére be vannak jegyezve, jogositva van a közgyülésen résztvenni, vagy magát meghatalmazott által helyettesittetni, kinek azonban szintén részvényesnek kell lennie.

A szavazati jog érvényesithetése czéljából a részvények, szelvényekkel együtt, az alapszabályok 18. §-a értelmében **folyó évi február 14-ig** a bank értékpapirpénztáránál leteendők, hol is az 1875. évi XXXVII. törvényczikk 1898 §-a és az alápszabályaink 45. §-a értelmében a megvizsgált évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt nyolcz nappal a közgyülés előtt átvehető.

Budapest, 1900 február hó 1-én.

Az igazgatóság.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár
rendes közgyülését

folyó évi február hó 17-én délután 4 órakor

budai osztályában (II, Fő-utcza 2. sz. alatt, saját épületében) tartja, melyre a t. c. részvényesek az alapszabályok 12., 14. és 15. §-ai értelmében tisztelettel meghivatnak.

Tárgysorozat: 1. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a mult évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapitása a nyereség fölosztása, s az igazgatóság és a fölügyelő-bizottság részére a fölmentvény megadása iránti határozathozatal. 2. Tizenkét igazgatósági tagnak választása három évre.

Azon t. c. részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni és szavazati jogukat személyesen vagy más meghatalmazott részvényes által gyakorolni óhajtják, sziveskedjenek alapszabályok 18. es 20 §-ai értelmében legkésöbb 1899. évi deczember hó végéig saját nevükre irt részvényeikeiket legkésöbb 3 nappal a közgyülés előtt a takarékpénztár központi vagy budai osztályában (V. ker., Dorttya-utcza 4. szám, vagy II. ker., Fő-utcza 2. szám alatt) letenni; ugyanott a megvizsgált 1899. évi zárszámadások és a fölügyelő-bizottsági példányai az alapszabályok 147. §. értelmében átvehetők.

Budapesten, 1900. évi január hó 24-én.

Az Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár igazgatósága.

„REGGELI UJSÁG"

fogyasztási cikkeket szállitó-vállalat részvénytársaság

József-körut 19.

Liszt, kenyér, füszerek hus, zsirnemü, szárnyas, tojás, csemegék, sör, bor, pezsgő, fa és szén jó minőségben, jutányosan házhoz szállitva.

Kivánatra megrendelési bárczák.

Részletes árujegyzék a **Reggeli Ujságban.** Előfizetési ára a lapnak egy hóra 30 kr, vidékre 50 krajczár.

A czikkek megrendelhetők az ujság kihordónál.

A szallitás Budára gyors és pontos.

Standard életbiztositó-társaság

Edingburghan (Angolhonban)

Alapittatott 1825-ben.

Magyarországi fiók.

Budapest, V., Fürdő-uteza 4. sz.

Évi bevétel	**27,500,000 korona**
Kiutalt nyereményrészek	**150,000,000 korona**
Vagyon	**220,000,000 korona**
Halálesetek folytán kifizetve	**450,000,000 korona**

A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei: Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után, szabad háborubiztositás népfelkelők részére.

Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

Budai főügynök: Klemm Árpád II., Zsigmond-u. 10

FARSANG.

Bálokra. Estélyekre.

Teljes hizlalt baromfi.

Császár poular9	drbja	1 frt —	kr.
Csirke sütni	„	— „ 85	„
Kappan	„	1 „ 60	„
Styriai poulard	kgrja	1 „ 50	„
Pulyka, jéreze	„	— „ 80	„
Pulyka, kakas	„	— „ 65	„
Liba, hizott	„	— „ 65	„
Libazsir	„	1 „ 20	„
Libamáj	„	2 „ 50	„

Gyöngytyuk napi árban.

Reggeli Ujság szállitási vállalata

VIII., József-körut 19.

ILLÉS JÓZSEF

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX., Kinizsy-utcza 11.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban.
Bármily nagyságu megrendelés házhoz szállittatik.

Dr. Baittrok József

külföldi tanulmány-utjáról visszaérkezve, lakását

Budapest, II. ker., Fazekas-tér 5. szám

alá, az uj budai Vigadóba tette át. Végez **porcellán,** arany amalgan, cement fogtömést stb. Továbbá az összes fogteknikai munkákat.

Köszönetnyilvánítás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar mesteri hivatala.

Általános Asbestárú-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbettalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbettalpbéléssel, ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek, a mint megfelelők voltak a szalonczipők.

Zágráb, 18 8. julius hó 8-án.

Krahl, huszarkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 18 7. évi szeptember 17-én. tisztelő hive

Wekerle Sándor

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

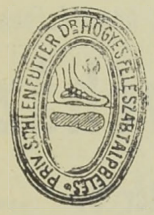

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghülestől.

Sem tyúkszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid ideig viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **dr Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel** látja el.

Kettősvastagságu **1.20** kr., egyszerü **60** kr., homoktalp **40** kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott**

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilagositások, prospectusok és köszönetnyilvánitások ingyen. **Kapható kizárólag:**

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Az ezredéves kiállitáson oklevéllel kitüntetve.

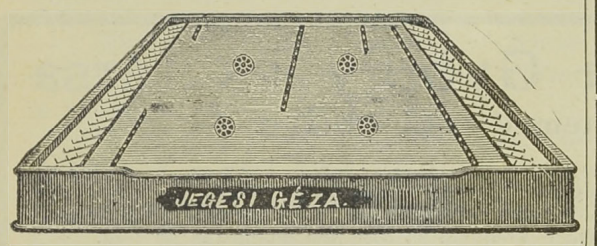

Czimbalmot

legjobbat és legolcsóbbat **csak nálam lehet venni** pedálos fekete salon, szép erős hangot, bolti árhoz képest félárban **75—80** frtért.

JEGESI GÉZA

es. és kir. szab. vaskoronás czimbalom feltalálója és készitője

BUDAPEST, NEFELEJTS-UTCZA 43.

Árjegyzékek kivánatra ingyen.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

egyet. orvostudor

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona- és hidmunkákat.

Lakik: IV., KORONAHERCZEG-UTCZA 3., II. udv. I. em. 52.

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak **30%** árengedmény.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. Közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyházteren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órajában frissen kapható

LÖVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket** dynamogépek hajtására; hajógépeket

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fülöcsövékkel; mint különlegességet: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.**

eljes hűtőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gözmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyü szerkezettel.

Orák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elválalom és azt saját műhelemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

ÓRÁS- és ÉKSZERÉSZ

Budapest, I., Alagut-utcza.

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-uteza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN,

valamint **szörme-árukból.**

RAINER J. és TÁRSA,

Budapest, II. ker., Fő-utcza 12.

Házilag készitendő rumkellélek:

95 százalékos **alcohol** 1 liter . . . . 95 kr.
Rumessencz legfinomabb 1 deka . . 6 „
Vanilia és ananas essencz 1 deka . . 12 „
Brasiliarum erős és kitünő zamatu 1 liter 90 „
Eredeti angolrum (különlegesség) 1 üveg 1.50 kr. és 2 forint.

Különféle likörök és likőressenczek.

Thea 1/4 Ko. 95 kr, 1.20 kr. és 1.70 kr.

Nagy választék **illat és pipereczikkekben, szivacsok,** mindennemü **sebészeti kötanyag és betegápolási készülékek.**

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, csomagolás felszámitás nélkül.

Kávé import.

Szállitás közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4 1/2 kgr. finom **Cuba** nagyszemü . . . o.-é. frt **6.—**
4 1/2 „ valódi „ I. rendü . . . . „ „ **6.50**
4 1/2 „ „ **Java** . . . . . „ „ **5.78**
4 1/2 „ **Portorico** . . . . . „ „ **5.82**
4 1/2 „ „ legfin. I. rendü „ „ **6.46**
4 1/2 „ **Gyöngykávé** . . . . . „ „ **6.36**
4 1/2 „ **Laquayra** igen finom . „ „ **7.—**
4 1/2 „ valódi **nyugotindiai** . . „ „ **7.—**
4 1/2 „ **Ceylon** különl. nagyszemü „ „ **7.36**

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kgrja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánlunk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot** és **borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva, **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán,** eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett.

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A

Budai Vigadó

vendéglő-helyiségében

minden **szerdán** és **szombaton**

katona-zene.

Kiváló tisztelettel

Wild József

a Budai vigadó vendéglőse.

GANZ és TÁRSA

VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

KÉSZIT:

A) **gépeket és épitési munkákat teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Specziálitási B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzóművek, hengerek- és ágyugolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikeret nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. — **Zsilipek, csővezetékek frictiók kapcsolások rotatiós dynamoméretek. Aczélöntés.**

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója, Szerb kir. udvari szállitó

Budafokon.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

244. szám
kb. 1900.

Hirdetmény.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közigazgatási bizottsága részéről közhirré tétetik, hogy a Czinkota-kerepesi h. é. vasut czéljaira Czinkota, Csömör, Kistarcsa és Kerepes községekben szükséges ingatlanok kisajátitási tervei Czinkota, Csömör, Kistarcsa és Kerepes községházánál közszemlére kitéttettek s a tárgyalások határnapjai ugyanoda Czinkota községben 1900. évi február hó 9-ének d. e. 10 órájára, Csömör községházához február hó 10-ének d e. 10 órájára, Kistarcsa községházához február hó 12-ének d. e. 10 órájára és Kerepes községházához február hó 12-ének d. u. 2 órájára kitüzetett, mely alkalommal a kiküldött bizottság a kisajátitási terv megállapitása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha a tárgyalásra a kisajátitást szenvedő birtokosok közül egy sem jelennék meg s hogy a megjelenés elmulasztása miatt igazolás helye nincs s hogy az egyéni külön értesités következményeképen a meg nem jelenőkre vonatkozólag a felajánlott kisajátitási ár is jogerőssé válik.

Budapesten, 1900. január hó 17-én.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közig. bizottsága nevében:

Beniczky
főispán, mint elnök.

Jakovits Károly

liszt, term. és hüvel es vetemének raktára

Budapest, I., Mészáros-uteza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a **vidéki** vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

Hegedüs és Társa

fotoczinkografiai,

autotypiai (cliché) és rajz-műintézet

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-út 53. szám.

Készit mindennemü fotoczinkografiai, autotipiai (cliché) és rajzokat, árjegyzékek, könyvek, szak- és hirlapok stb. nyomtatványok képes kiállitására.

Tervek és rajzok művészi kivitelben.

Speczialista képes levelező-lapok készitésében.

Európa kávéház

V., Ferencz József-tér 5.

Esténkint egy elite

NŐI ZENEKAR

hangversenyez.

Egész éjjel nyitva.

RÉTAY és BENEDEK

BUDAPEST, IV., Lipót-utcza 21. szám.

Dús válasz ék mindennemű emplomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képkeretek,

úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb.

saját jól berendezett mühelyeinkben bármely stylus és rajz szerint szépen, szolidan és legjutányosabban készittetnek el. **Tervezetek, költségelőirányzatok készséggel küldetnek.**

Elvállaljuk továbbá **régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek** stb. valamint **egész templomok belső berendezését, alapos ujitását, festését, márványozását** és **aranyozását**, ugyszintén **azoknak átalakitását**, melyeket kipróbalt munkaerőinkkel a legszebben készitünk el **igen kedvező fehtételek mellett.**

A templomok megtekintését, valamint a költségvetés dijtalanul eszközöljuk. Megbizhatóságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyithatjuk.

1898—1899-ik években a többi között a következő munkálatokat végeztük:

Nyitra m. Galgóc, oltár átalakitás.
„ **Gerencsér**, főoltár renoválása, uj főoltárkép.
„ **Darázs**, egész templom renov. lása, kifestése, üvegablakok.
„ **Mocsonok**, egész templom renov.
„ **Kis-Raáb**, egész templom renov.
„ **Kis-Appony**, egész templom renoválása és kifestése.
„ **N.-Kér**, uj oltárkép.
„ **Nyitra**, Apáca-zárda tornaterem kifestése.
„ **Ratkóc**, főoltár.
„ **Krakován**, két uj oltár.
„ **Hrádek**, lourdesi oltár
„ **Szenic**, főoltár és szószék.
„ **Bajna**, lourdesi oltár.
„ **Csejthe**, egész templom renoválása, 5 üveg-ablak, két uj mellékoltár.
„ **Szered**, Jéüus- és Mária-szobor.
„ **Madunic**, egész templom renov.
Pozsony m. Gerencsér egész templom renov.
„ **Sempte**, Jézus- és Mária-szobor.
„ **A.-Dombó**, egész templom renov.
„ **Pudmeric**, egész templom renov.
„ **Halmos**, egész templom renoválása.
„ **Kajal**, uj főoltár és szószék.
„ **N.-Sur**, uj főoltár, uj mellekoltár és egész templom renoválása.
„ **Jakabfalva**, úrkoporsó.
„ **Lamacs**, uj főoltár.
„ **Cseszte**, Jézus Szive oltár.
„ **Szilincs**, főoltár renoválása.
Komárom m. Alsó-Galla uj főoltár és mellékoltárak ujitása.
„ **Felső-Galla**, egész templom ujitása.
„ **Szent-Péter**, lourdesi oltár.
„ **Gyalla**, uj főoltár.
„ **Dad**, egész templom ujitása és uj főoltárkép.
„ **Kürth**, lourdesi barlang szoborral.
Esztergom m. N.-Ölved, Jézus Szive oltár.
Bács m. Szántova, oltár ujitás
„ **O-Szivac**, lourdesi oltár.
„ **Baja**, templom-renoválás.
Borsod m. Szirak, lourdesi oltár.
„ **Bánhorváth**, lourdesi oltár.
„ **Mező-Csáth**, úrkoporsó.
„ **Felső-Nyárád**, lourdesi oltár.
„ **Ozd**, úrkoporsó.
Csanád m Mező-Kovácsháza, főoltár.
Győr megye Révfalu, két oltar átalakitása.
„ **Gyirmoth**, uj oltár szentsirral.
„ **Gyarmath**, Jézus Szive oltár.
Heves m. Pétervására, úrkoporsó
„ **Csehi**, oltár.
„ **Gyöngyös**, Mária-oltár
Hajdu m. Egyek, lourdesi oltár.
Hont megye Ipolynyék, főoltár.
„ **Deménd**, lourdesi oltár.
„ **Adács**, úrkoporsó.
J.-N.-Kun-Szolnok m Rákóczi, oltár.
„ **Török-Szt.-Miklós**, oltár.
N.-Kükülő m. Bolya, főoltár és szószék.
Kolozs m. Bánffy-Hunyad, főoltár és szószék.
„ **Radnóth**, főoltar és szószék.
Moson m Magyar-Kimle, uj főoltár.
„ **Horváth-Kimle**, templom renov.
„ **Püski**, uj mellékoltár és oltárképrenoválás.
„ **Nezsider**, főoltár.
„ **Hegyeshalom**, egész templom renoválása.
„ **Kiliti**, egész templom renoválása.
Pest megye. Budapest Angyalföldi országos téboly da főoltár.
„ „ Irgalmas nővérek, lourdesi oltár.
„ „ Erzsébet-korhaz oltár.
„ **Nagy-Maros**, úrkoporsó.
„ **Szent-Iván**, úrkoporsó.
„ **Fajsz**, oltár.
„ **Adony**. Szt.-Háromság oltár.
„ **Pomáz**, főoltár.
„ **Taksony**, főoltár.
„ **Jakabszállás**, lourdesi oltár.
„ **Kóka**, Jézus- és lourdesi oltár.
Szabolcs m. Tisza-Eszlár, uj főoltár és mellékoltárok.
„ **Nyiregyháza**, úrkoporsó.
„ **Sibinj**, főoltár ujitása.

Fruscha György és Társa

temetkezési vállalat.

Van szerencsém szives tudomására hozni, hogy az „Első Magyar Szállitási Vállalat Reszvénytársaság" tulajtonát képező Entreprise des Pompes funécres VII. kerületi fióküzletéből — a hol több éven át mint üzletvezető müködtem, — kiléptem és 1899. évi augusztus hó 1-én.

Fruscha György és Társa

nóven **VIII., Baross-utcza 68. szám alatt** (az előljárósággal szemben), egy a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

temetkezési vállalatot

nyitottunk,

Midőn ezen körülményt szives tudomására hozzuk, megjegyezzük, hogy főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy jutányos áraink daczára minden tekintetben pontosság s a kellő diszes kiállitásokkal érdemelhessük ki szives bizalmát.

Temetés-rendezésdket a legegyszerübbtől a legfényessbbig mérsékelt árak mellett az összes szükségletek hozzáadásával rendezzük, nemkülömben nagy választékban sirkoszorukat is tartunk raktáron.

Végül bátorkodunk megjegyezni, hogy a szükséges koporsókat az országszerte ismert s hires Gebauer-féle gyárból szerzzük be, valamint hogy a legolcsóbb, sőt még a korházi temetésekhez is nyolcz-oszlopos ezüstös halottaskocsit adtunk.

ZÁBORSZKY JÁNOS

útóda

Petrovits István

MÉSZÁROS ÉS HENTES

BUDAPEST,

I. KER., KRISZTINA-TÉR 3. SZÁM.

Nyomatott Kaufmann József kő- és könyvnyomdájában Budapest, V., Arany János-utcza 4.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 5. sz. Vasárnap, (Február)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A magyar iparért.

Vannak dolgok, miket csak átérezni lehet, de azokról beszélni nem hasznos. Régi igazság ez, valamint az is, hogy ágyuval verebet fogni nem lehet. Kár, hogy az ugynevezett *magyar ipar lázban* nem tartjuk ezeket meg. Mindig a kivitelről álmodozunk, mintha valami világra szoló iparunk és kereskedésünk lenne, czikkeinknek piaczokat keresünk. Nem lehet megérteni, hogy miért jajgatunk azért, hogy itthon sem kellenek czikkeink. Ha mi kitiltjuk a külföldi árukat, nem e ugyanazt fogják velünk cselekedni a külföldön. Kalapot kell emelni minden *valódi* hazafias mozgalom előtt, de csak, ha *valódi.*

Kötve higyjünk róka komának ebben az esetben is. Mint minden szabadságunk, ugy az iparszabadság is iparszabadosság lett. A népszerüség közkedvelt sportjában nem utolsó az iparosok között vadászni a népszerüségre. Borközi állásban a hires debreczeni gubás *Bisotka* is mondott nagyokat s ha a borközi állásból kilépett elfelejtette.

Mielőtt aláirnánk a hazai ipar pártolásának ezt a vesztegzáras rendszerét először is vizsgáljuk van e *magyar ipar?*

Nincsen. Az iparszabadság iparszabadosságot teremtett. Ma vagyok csizmadia, holnapután szabó, meg azután kéményseprő a nélkül, hogy tanultam volna. Egy valaki iparengedélyt vált, boltot rendez be s azután üzi, faja le nem vetközhető ösztöne folytán az iparuzsorát.

Az a tisztességes kisiparos, ki verejtékkel tanulta meg üzletét jobbágya lesz a vállalkozónak, ki vagyont és nevet szerez a jobbágy remekével, bár maga még kontárságig sem vitte.

A szegény tanult iparos még önállóságig sem tudja vinni s a ritter Kanaánok udvari szállitók lesznek. Szomoruan betetőzött ezer évünk ünnepén fényes magyar diszruhákért kaptak elismerést ezek a czimzetes kontárok s azokat a kik készitették a remeket kiszállásolták lakásaikból s elvitték tartozásba párnájokat is.

Ez az iparszabadság. Hiában esküszünk mindenre, a mi szent, hogy csak hazai iparczikkeket vásárlunk, mindaddig nem segitettünk a hazai iparon, mig törvényt nem hozunk, hogy *ki ki csak azt az ipart üzhesse a mit tanult.*

Az áldomások, a hangzatos szóvirágok nem segitenek ezen, mert csak néhány Horebhegyi malmára hajtjuk a vizet és szolgáltatjuk a pénzt börzespekulátióikhoz és uzoráskodásaikhoz.

Emlékezem a 70-es években volt egy szabóczég, a mely szabott ruhát az uraknak, de is kiszabta őket 5—600 perczentes pénzkölcsönökkel birtokaikból.

Még igy is aláirom azt, hogy pártoljuk a hazai ipart, sőt én lelkesitek is a pártolásra, de keressük fel a *szegény kisiparost közvetlenül.*

Szomoru korszak ez, a melyben ezt nem érzik át, hanem a nagy vállalkozók érdekében folytatott népszerüség vadászatban reménynyel kecsegtetik s egyuttal éheztetik a kisiparost. Nem kell egyéb még csak a vásárok és búcsúk megszüntetése s akkor a *magyar kereszténvipar* megkapta az utolsó késdöfést, s vele együtt sok *zsidó kisiparos is,* ki nem vét az ipari tisztesség ellen.

Gyanus az eset. Miért nem kezdették pár évvel a kirohanást Bécs ellen? Hiszen csupa bécsi áruházaknak nevezték magukat a boltok. A lapok reklámozták, hogy mennyi szövettel és divatizléssel tért vissza egy egy divatkereskedő Párisból és Bécsből.

A karlsbadi czipőgyár, Siegel-Imhof cseh posztója, a siléziai vászon s más külföldi czégeket hirdettek a lapok. A magyar hirlapsajtó a bécsi kereskedők és nagyiparosok kirakata volt. De mert Bécsben Judapestnek hivják Budapestet és nem minden zsidónak köszönnek, tehát megindult a hazafias mozgalom a hazai iparért, *de nem a kisiparosért.* A kisiparosokat csak felültetik s odadobják a szoczialismusnak.

Hát a hazafiságra az emberek nem születnek, az nem szivből fakad, hanem mesterségesen szitani kell? Hát csakugyan aluszik és mindennel megalkuszik ez a a nemzet?

A mi pedig a zsidókérdést illeti, annak ez a jelszó a megoldása:

A melyik zsidó velünk, az nem ellenünk.

A zsidók legyenek a mieink, de nem mi a zsidóké.

Ha mi átvettük az ó-testamentumot, ők vegyék át az uj-testamentumot.

Erdélyi Gyula.

A „Buda és Vidéke“ tárczája.

A nő, mint feleség.

Sokan és sokat irtak már arról a fontos kérdésről, mely a nő társadalmi, politikai, közmüvelődési és jogi szereplésével van szoros összefüggésben, de arról, a mely a nő tulajdonképeni hivatása a XIX. század végén senki nem akar szólni és beszélni.

Pedig nagyon figyelemre méltó az a szerep, mely a nőre vár akkor, a mikor az oltár előtt az „igen“-t kimondva nejévé lett annak, kivel egy hosszu — hosszu életen keresztül szeretetben, egyetértésben, békességben s kölcsönös megelégedésben kellene élni. Azért mondom — kellene, mert szomoru tapasztalataim mutatják és mondják, hogy a legtöbb családban nem igy van, vagy csak látszólag van igy.

Nem érzem magam illetékesnek arra nézve, hogy e fölött véleményt és birálatot mondjak, de arra igenis jogom van, hogy saját érdekemben az okok után kutatva s ezekből tanulva egykoron értékesithessem tapasztalataimat.

A mai nőnevelési rendszerrel egyáltalán nem vagyok megelégedve. Szomoru, de ugy van, hogy a legtöbb szülő megengedi leányának, hogy üres ábrándokkal töltse meg leányos fejecskéjét s szigoruan, a legnagyobb gonddal őrködik a fölött, hogy valahogy megne tudja ám, a mi előbb-utóbb rá várakozik s midőn elérte a 15—16 éves kort, feleségül adják az alsó emberhez, a ki ilyen szándékkal bekopoktat az ajtón s pár hét mulva előttünk áll egy asszony tele tapasztalatlansággal, ügyetlenséggel és naivsággal, a ki elkezdve a babaruhavarrástól egész a főzősdi játékig, mindenhez ért, csak ahhoz nem, hogy miként kell a házban és a ház körül előforduló munkákat elvégezni, vagy elvégeztetni, miként kell gazdálkodni, hogy jusson is, maradjon is. — Mindennel tisztában van, csak azzal a szerepel nincs, a melyet a sosrs osztott ki számára az élet nagy szinpadán.

Nos hát! e fölött nem lehet csudálkozni. A mai leányok egy igen — igen nagy része csak azért megy férjhez, hogy a mama, meg a papa ne dirigálhassák többé, hogy ő is parancsolgathasson a cselédeknek, hogy látogatásokat tehessen és látogatókat fogadhasson, szóval, hogy független lehessen. Mikor azután a férj a kenyérkereset nehéz munkájától kifáradva, abban a boldog reményben, hogy egy pár gyöngéden ölelő kar fogadja, hogy egy puha, bársonyos kéz letörli a verijtéket homlokáról s elsimitja a gond barázdáit, haza megy, talál otthon egy nagyon, nagyon komoly gyerekasszonyt. a ki azzal áll elő, hogy ki volt nála, kit látogatott meg, milyen ruhája, kalapja volt, hova megy délután vagy este, eléje adja az elrontott, de azért mégis drága ételek egész sorozatát s midőn a férj fáradságról panaszkodik, akkor a *gondos* és *szerető* feleség behivja a cselédet (ha van), hogy csinálja meg az urnak a pamlagot, mert le akar feküdni, ő maga pedig leül a szoba tulsó sarkába s olvassa Zola legujabb regényét, feledve, hogy a hol a nő szellemi életében megszünik a nemes, *nőies* gondolkozás, érzelem és törekvés, ott kezdődik a . . . . *komédia.*

Ugy-e mosolyognak kedves olvasók? Pedig tényleg igy van. Az ilyen eljárásnak a természetes következménye, hogy a férj

A budai polgári Casino közgyülése.

A budai polgári Casino f hó 4-én, vasárnap délután tartotta tizennegyedik évi rendes közgyülését, melyen a tagok nagy számmal jelentek meg.

Rupp Imre miniszteri tanácsos, elnök a tagok üdvözlése után a közgyülést megnyitván, mindenekelőtt a választmánynak a lefolyt 1890. évről szóló jelentését terjesztette elő, mely a tagoknak nyomtatásban is megküldetett. A közgyülés ugy a jelentést, mint a zárszámadásokat, a vagyonmérleget és az 1900. évi költségelőirányzatot egyhangulag elfogadta.

Ezután *Csillag Benő* fővárosi bizottsági tag emelt szót:

Mélyen t. közgyülés!

Azon számos conjuncturák, előföltételek között, a melyek hivatva vannak egy társadalmi intézmény fejlődését, felvirágozását előidézni, morális sulyát fokozni s annak állandóságát a jövő tekintetében biztositani, az ezen intézmény vezetőségébe s ezen intézmény czéltudatos müködésébe helyezett *bizalom* játszik elsőrangu szerepet.

Vajjon a budai polgári casino m. tisztelt elnöksége ezen évek hosszu során át a közgyülés részéről tanusitott s igy mintegy kitüntetés számba menő bizalomnak megfelelt-e, arra a m. t. közgyülés által egyhangulag elfogadott évi jelentés, zárszámadás és költségvetés igenlő választ nyujt, azonban a bizalom ezen anyagi és administratió feladatok teljesitésen felül még kihat oly, a casino falain kivül álló kérdésekre is, melyeket alapszabályaink, habár csak mint erkölcsi obligatiókat vették fel paragrafusaik közé, de a melyeknek ugy a fővárosra, mint kerületünkre nézve üdvös és czélszerü megoldása, Casinonknak és annak vezetőségének ezen intézmény fönállása óta mindig legfontosabb lelkiismereti feladatát képezte. S épen ezen okból örömmel vettük tudomásul az évi jelentésnek a közkérdésekre, a kerületi kérdésekre kiható fejezetét, mert meggyőződtünk tartalmának átolvasásánál arról, hogy Casinonk hü maradt eddigi irányához, kitüzött czéljához, lelkes támogatásban részesitvén mindazon ügyek fejlődését, melyek kivatva voltak kerületünk fejlődését előidézni, valamint ezen városrész magas intelligenczáju lakosságának jogos és méltányos óhajait, kivánságait előmozditani, támogatni.

Ha pedig most ezen uj évszázad hajnalán visszaemlékezünk casinónk historiájára, annak 14 éves multjára, nyugodt lelkiismerettel bonczolhatjuk azon problemát: vajjon birt-e és mily mértékben birt befolyással Casinónk müködése ezen kerület fejlődésére, s vajjon ezen társadalmi intézmény becsületes munkálkodása nélkül képes lett-e volna ezen szép városrész a fellendülésnek, a jólétnek azon le nem tagadható magas fokát elérni, mint a melyet ma oly örvendetesen tapasztalunk.

Nem akarjuk letagadni azon tényt sem, hogy a fővárosnak, különösen az utolsó évtizedben történt óriási fejlődése természetszerüleg, mintegy sugárszerüleg kihatott annak centrumából a legtávolabb fekvő kerületre is s igy városrészünk, melyben 20 év előtt a fejlődésnek még nyomait sem voltunk képesek konstatálni, az egész metropolist átölelő telekspekulátiókba szintén bevonatván, különösen a magánépitkezések közül, nem várt rohamos és örvendetes föllendülést nyert. Ez természetesen nem a Casino érdeme. Még kevésbé szándékozik a Casinó vivmányai közé sorolni azon nyagyobbszabásu városrendezési és útszabályozási munkálatokat, melyek részben az uj dunai hidak, részben pedig a királyi palotának tündérvárszerü épitkezései folyamatján létesültek. Azonban ezeknek ellenében a becsületesen elvégzett munka férfias önérzetével fölsorolhatjuk az üdvös eredményeknek, vivmányoknak hosszu seriáját, melyek csakis egyedül a Casino harmonikus kezdeményezése, mozgalma folytán létesültek, illetőleg melyek csupán csak a Casino lelkes támogatása következtében nyertek határozott alakot.

Ezen föltevésem kiszinezése czéljából méltóztassanak megengedni, hogy becses türelmüket egy néhány pillanatig még igénybe véve, a multakból és a jelenből egynémely konkrét esetet szives emlékezetükbe visszaidézhessek:

Mindnyájan visszaemlékezhetünk még a *budai körvasut* éjjeli forgalmára, mely nemcsak a Krisztinaváros éjszakai nyugalmának megrablója volt, hanem az itteni lakosság életbiztonságát is nagymértékben veszélyeztette; évekig szenvedtük alattvalói türelemmel ezen tarthatatlan állapotot; ha voltak is kisebb polgári csoportok, melyek ezen vonal beszüntetésére agitátiót folytattak, petitionáltak, a sajtó védelmét fölkeresték, czéljukat el nem érhették, az éjjeli vonatok tovább is dübörögtek, zakatoltak. Végre bizalommal fordult az érdekelt polgárság a Casino oltalmához és a kereskedelemügyi miniszter Casinonknak, mint a *I. kerület társadalmi sulypontjának* megkeresésében fölhozott indokok és érvelések fontossága elöl, ki nem térhetvén ezen köz ekedési vonalforgalmát, habár ezen vasuti összeköttetés a főváros áruforgalmának lebonyolitása szempontjából rendkivüli fontossággal birt, azonnal végérvényesen beszüntette.

Egyebekközt méltoztatnak visszaemlékezni még a szomoru emlékü *ördög-árokra.* Ezen a Krisztinaváros büzt terjesztő nyilt cloakájának beboltozása szintén Casinonk energikus aktiojának következménye. Azonban a történelmi küség megóvása végett nem szabad elhallgatnom azt, hogy ezen üdvös törekvésünk csakis oly módon sikerülhetett: hogy a Casino szeretett elnöke fölkereste a közmunkák-tanácsának érdemdus előadóját és lelke melegével, az ügy iránti szeretetének teljes sulyával addig kapaczitálta, amig ezen hatóság az óriási költségek viseléséhez maga részéről is hozzájárulván, régi óhajunk mihamar teljesült.

Hasonló módon támogatta a főváros közmunkák-tanácsa azon beadványainkat is, a melyeket a fő- és székváros tanácsához intéztünk s melyek a régi János-utcza—Krisztina-tér—Krisztina-utczai utvonalszakaszának *gránittal* való beburkolázását sürgették.

Azok, kik ismerik a főváros háztartásának jelenlegi mostoha viszonyait, teljesen egyetértenek velem abban, hogy ezen beadványunk talán még ma is elintézetlenül fekszik a müszaki osztály valamelyik referensének asztalán, ha a közmunkák-tanácsa személyes tapasztalatok révén szerzett meggyőződés által vezérelve és egyuttal a főváros egyik legszebb körutjának tarthatatlan állapotján is segitendő, ezen utrendezésére szükséges költségek fedezéséhez felerészben hozzá nem járul, sőt mi több, önszántából még azt is kijelenti, hogy a mennyiben a Krisztina-körut a Kékgolyó-utcza irányában végleges szabályozást nyerne, kész ezen utvonal rendezési költségeit is hason arányban szintén fedezni

Kevesek előtt ismeretes azon eredményében gazdag mozgalom részletei, a mely alkalommal sikerült Casinonk egy néhány lelkes tagjának, szeretett Elnökünk és nagynevü országgyülési képviselőnk közbenjárása folytán a *Budai I. kerületi gymnásiumot* egy velünk rivalisáló kerület kezei közül, mondhatni a 12-ik órában, ugyszolván erőszakkal kiszakitani.

Közvetlen a minisztertanácsnak döntése előtt, akkor a midőn a gymnasiumnak a várfok-utczában való létesitése már mintegy bevégzett ténynek volt tekinthető, Garancsy Mihály alelnökünk vezetése alatt átgyalogolt a kultuszm niszteriumba egy küldöttség. Fölösleges megjegyeznem, hogy nem voltak telektulajdonosok, még kevésbé virilisták, hanem — apák voltak. Gyermekeik egészségéért aggodó szülők. Nem kisérte az audiencziára őket sem miniszter, sem képviselő, hanem elvitték magukkal a közösügy iránti lelkesedésüket, a megtámadott jog legélesebb ellenfegyverét az igazságnak, a méltányosságnak érzületét. És kérelmük meghallgatva lőn. Mert a miniszter kimagyarázható rosszkedvüséggel fogadta ugyan a kis deputatiónkat, sőt kijelentette, hogy mindazon intézmények elbirálását, melyek egyedül az állam pénzéből létesülnek a polgárság részéről perhoreskálja,

---

szivesebben időzik a clubbok, kávéházak és korcsmák füstös levegőjében, a feleségét magára hagyja, ki azután fűnek-fának panaszkodik az ő nagy boldogtalanságáról, s óva int mindenkit, hogy ja! férjhez ne menjenek soha, mert ilyenek a férfiak.

Az én válaszom erre, hogy nincs az a vad, az a rossz és minden névvel elkeresztelhető férfiu, a kit egy szerető női sziv az ő tapintatos óvatosságával a jó utra ne téritsen. Ha pedig a férj már alapjában véve jó, ugy, a feleségnek nagyon könnyü őt, ugy önmaga mint a család számára mindvégig megtartani. Es itt kezdődik el a nőre nézve a komoly munkakör Ez abban áll, hogy édes, puha, meleg fészekké varázsolja át azon otthont, melynek caaládias és barátságos voltát csak a szerető nő, a hitves, *a feleség*, az anya adhatja meg. Igy kész örömmel marad otthon a férj, az apa, mert látja, hogy azt a jóleső szeretetet, melyben otthon édes felesége mellett részesül, sehol, de sehol sem találja meg.

A nő nagyon könnyen elérheti ezt, ha szivecskéje el van telve szerelemmel férjéhez, mert akkor nem idegenkedik attól, hogy férjének ne csak a szó szoros értelmében vett felesége, hanem barátja, vigassza, örangyala legyen.

Az élet ezernyi apró-cseprő bajaival járó gondok, néha sulyosabb természetü bajok egy-egy időre ránczokba szedik a családapa homlokát s borusak lesznek az egyébként derült szemek. A nő feladata ilyenkor megosztani á férj gondjait; édes szavaival megvigasztalni, ha szomorkodik s anélkül hogy ezzel tán férjének terhére lenne, segitőkezet nyujtani az élettel járó nehézségeket leküzdésére.

Nagy munkája ez a nőnek. Sokszor saját énjének, nyugalmának és érzelmeineinek feláldozásáról van szó. De ha a férj látja ezt a meleg részvétet, ezt a minden gondot és bajt megosztani törekvő igyekezetet a nőben, akkor kedélye, ha nem is vig, de mindenesetre derültebb lesz. Ennek azután a közlékenység az első következménye s tudja Isten, hogy s mint van, de ha az ember baját és keservét egy résztvevő szivnek megmondhatja, könnyebben érzi magát. Mennyivel jobban esik az a tudat, hogy ez a résztvevő sziv az édes feleségé, a ki minden viszontagság közepette is hüségesen a férj oldala mellett marad és segiti a töviseket és vögöket, melyekkel az élet meredek utja oly sürün be van hintve, eltávolitani.

S ha a férj ezeket átérzi, iparkodik ezt az odaadó szeretetet és gondoskodást hasonlóval viszonozni, mely ha megtörténik, a boldogság, a mennyiben itt e földön boldográg ról szó lehet, elmaradhatatlan A férj boldog, hagy egy szerető lényre tett szert, — a nő boldog, hogy szerelmével párositott fáradozásait siker koronázta.

A boldogságnak oroszlányrésze azonban mégis csak a nőé, mert tudja, hogy hiven betöltötte azt az állást, melyre akkor emeltetett mikor asszouy lett s melynek női hivatása a neve.

Ezek mellett nem szabad elfeiejtkzeni becsülésből sem, a melyben embertársai részesitik, mert az asszonyt már nagyon kevésre kell becsülnie annak, a kik kedvezőtlen dolgokat mer neki mondani férjéről.

Igy éive és gondolkodva meglehet változtatni nem egy család, hanem egy nemzet jelemét s akkor nem lesz szükség arra, hogy „*Szeczesió*" cz. szatirikus konképekkel rontsák a müvelt közönség jó izlését.

Gáspár Frigyes.

azonban kérelmünk igazság előtt ki nem térhetvén, oly irányu javaslatot tett a miniszteriumnak, hogy a I. kerületi gymnasium azon helyen létesüljön, a mely helyen örömünkre ma tényleg föl is épült.

Nagyobbszabásu aktiót inditott Casinonk a *budai állandó szinház* helyének meghatározási kérdésében is. Hosszadalmas lennék s csakis a m. t. Közgyülés türelmét tenném próbára, ha ama áldatlan harczot részleteiben ecsetelném, a melyet ezen ügy megitélésénél egy szomszédos testvérkerület jogtalan és kevésbé indokolt aspirácziójával szemben már eddig is végig küzdenüuk kellet. Egyet azonban hangsulyozhatók: hogy a Casino kötelességének fogja ismerni ezen küzdelmet, melyet nem csak a *szerzett jog* és a méltányosság, hanem büszkén állithatjuk, kevés kivétellel az egész főváros közvéleménye is legmelegebben támogat akkor, a midőn a Szent-György-tér szabályozásának, illetőleg dicsőült Nagyasszonyunk emlékének elhelyezési kérdése perfektté válik, ha kell ismét fölvenni s a Casino teljes prestigenek és társadalmi sulyának mérlegbe dobásával szándékunkat igényeinkhez, ősi szerzett jogainkhoz képest keresztül is vinni.

Erélyes intézkedéseket tett Casinonk kerületünk *közélelmezési viszonyainak* javitása tekintetében is. Közismert tény, hogy a főváros balpartján létesitett vásárcsarnoki intézmények fönállása óta, az ezen csarnokokból kiüzött kufárok, élelmiszer hamisitók, előszeretettel keresik fel kerületünk nyilt piaczait, minthogy e helyeken még mindig meleg fészket, asylumot találnak s az élelmiszer, mely a pesti részeken már régen elkoboztetott, illetőleg a gyümölcs, főzelék, mely a balparti csarnokokból a Duna hullámaiba dobatott volna, piaczainkon, de főleg a Krisztina-téri piaczon, egyébb kinálat hiányában még agio mellett is el lesz kapkodva. Addig is mig a vásárcsarnoki intézményünk létesül, Casinonk az illető hatóságnál intézkedett az iránt, hogy a felügyelet szigorubb és az ellenőrzés erősebb legyen, másrészről pedig a Krisztina-tér forgalmának és közlekedésének valamint a templom bejáratainak szabaddá tétele czéljából azt is elrendeltette, hogy a piacz többlete fokozatosan a roham-utczába tereltessék át.

Élénk figyelemmel kisérni Casinonk a létesitendő *vásárcsarnoki intézményünk* helyének meghatározási kérdését is, s mint morális testület csakis azon terv kivitelét támogathatja, mely tekintettel van azon fontos körülményre, hogy a Krisztina-Tabán vásárcsarnokilag egyesitett városrész topografiai képe a Döbrentei-utczának, tehát a Tabán lakott területének a Döbrentei-térnél való elzárása folytán teljesen megváltozott s ezen kettősvárosrész sulypontja, központja jóval észak felé eltolatván az itt lakó polgárságnak szerint csakis azon vásárcsarnoki intézmény felelhetne meg legczélszerübben, mely a János-tértől in maximo a Karácsonyi palotáig fekvő utszakasz tengelyében vagy ezen tengely lényegtelen mélységében létesül.

Ezekkel szemben a *farkasreti köztemetői vasut* levegőben lógó ügye, mely ügynek elintézését Casinonk több izben megsürgette, méltán nyugtalanithat bennünket annál is inkább, mert tág teret ád oly véleményeknek hangoztatására, hogy ezen fontos vasuti összeköttetés kiépitésének ügye, mely vasuti vonalat a közuti vaspályatársaság már 1898-ban volt szerződésileg köteles kiépiteni s mely vonal kültelki polgártársainknak, mondhatni létkérdését képezi, késedelmezése existenciájukat veszélyezteti: mesterséges módon halasztgatva lesz. Igen sajnáljuk, hogy ezen talán téves, de a helyzet signaturáját jellemző, kevésbé jó véleményt a közuti vaspályatársaság igazgatósága felül alig vagyunk képesek ellensulyozni, mert ha félhivatalos tudomással birunk is arról, hogy ezen vasuti vonal tavaszkor tényleg épittetni fog, azon kétségbeejtő lassuság, a melylyel ezen közlekedési vállalat igazgatósága a tarifareformot és a körforgalom létesitését ezélző beadványainkat elintézi, bennünket is azon kevésbé kedvező tény konstatálására jogosit, hogy a szükkeblüség és mostoha bánásmód, a melyet ezen társaság az I. kerület polgárainak jogos és méltányos igényeivel szemben tanusit, *legalább is* nincsen egyenes arányban azon lelkes támogatással és páratlan fő karolással, a melyben ezen városrész polgársága ezen részvénytársaságnak még üzleti érdekeit is, a terület használati szerződés meghosszabbitása alkalmával önzetlen módon részesitette. Azonban ismervén azon éber ellenőrzést a melyet Casinonk ezen ügy jogos, czélszerü és igazságos elintézése fölött gyakorol, tudatában lévén annak, hogy különösen a körforgalom létesitésére vonatkozólag t. elnökségünk már hosszabb idő óta buzgó tevékenységet kifejteni szíveskedik: azon biztos reménynek nézhetünk elébe, hogy jogaink és kivanságaink, melyek különben is szerződésileg biztositva vannak, mihamarább respektáltatni és teljesittetni fognak.

Ezen szilárd törekvések, valamint azon üdvös eredmények, melyek közül egynéhányat szerencsém volt itt előadhatni, fényes bizonyitékai azon irány helyességének, a melyet Casinonk és annak vezetősége kerületünk fejlődése érdekében magának kitüzött s melyet a jövő nagy kérdéseinek mérlegelésénél is tántorithatlanul betartani szándékozik.

A m. tisztelt közgyülés érzelmeit tolmácsolom a midőn a t. elnökségnek ezen üdvös, missioszerü müködésükért gyenge szavakban köszönetet mondok, megtoldva azon kéréssel, hogy a mennyiben a rögtön megtörténendő választás alkalmával a közgyülés bizalma ismét becses személyüket illeti Casinonkat a jelzett üdvös irányban tovább vezetni kegyeskedjék. (Általános helyeslés és éljenzés).

Majd a választásokra kerülvén a sor, elökké imár tizennegyedizben egyhangulag *Rupp Imre* ministeri tanácsos, alelnökké *Peringer Ferencz* és *Gavancsy Mihály* választottak meg, mig a választmány rendes tagjaivá *Balogh Gusztáv*, *Dr. Baros Gyula*, *Daróczi Rezső*, *Demel Károly*, *Heumann Mihály*, *Hofhauser Elek*, *Kalis Frigyes*, *Petri Ottó*, *Petrich Márton*, *Schindler Tivadar*, *Schumy Rezső*, *Seidl Ambrus*, *Saibb Lipót*, *Uhlarik Béla* és *Willinger Ferencz*, a választmány póttagjaivá *Chimáni Lajos*, *Dávid Béla*, *Frey Alajos*, *Friedländer Lajos*, *Gamauf Gyula*, *Gilly József*, *Grünwald Samu*, *Hein Lipót*, *Hönigschmid József*, *Jurch Albert*, *Klassohn Gyula*, *Móczár Elemér*, *Radna József*, *Dévai Szőllősy István* és *Tüski József*, végül a számvizsgáló-bizottság tagjaivá *Berlányi János*, *Párthényi László*, *Schober János*, *Spády Sándor* és *Svetieska Károly* választattak meg.

A közgyülést közvacsora követte, mely a tagok nagy számának részvétele mellett kitünő hangulatban folyt le.

Az első felköszöntőt *Rupp Imre* elnök mondta és a Casino fejlődésére emelte poharát. Utána *König Gusztáv* pápai kamarás mondott emelkedett hangu beszédet, melynek során a kerület országos képviselőjéről, Falk Miksáról is megemlékezett és felköszöntötte a Casino szeretettt elnökét, *Rupp Imrét*, mint a kiben mindazon erények egyesülve vannak, a melyek őt arra hivatják, hogy a polgárságot közös szellemben és müködésben egyesitve, biztos kézzel vezett czéljai megvalósitására.

Ezután *Garancsy Mihály* osztálytanácsos, a Casino alelnöke szokott ékesszólásával, gyönyörü beszédben visszapillantást vetett a Casino multjára és eddigi életére, és a Casino alapitó tagjait éltette.

Lord Albert müépitéz Buda jövőjére és fejlödésére üritette poharát.

A társaság vidán hangulatban a késő órákigy maradt együtt, Ehmann J. vendéglős kitünü bora mellett.

Keresztény világnézet.

Gróf Széchenyi Imre nagy hatással mondotta el ünnepi köszöntőjét a *Nemzeti Casinó* Széchenyi ünnepén. Ez a beszéd sok találó vonással jellemezte a legnagyobb magyart a halhatatlan *gróf Széchenyi Istvánt* s jelentőségét az is emelte, hogy a gróf Széchenyi családnak egy a közélet munkásságában tekintélyes sikereket elért tagja tartotta. Kiemelte, hogy az a mag, melyből *Szuchenyi István* gróf nagysága kinőlt a keresztény világnézet volt az altruismus, tehát az egoismus az önzés ellentéte. Idézte Széchenyi szavait: „*Csak a gyönge szereti önmagát mig az erős nemzeteket hordoz szivében*". Gróf Széchenyi Imre fennkölt gondolkodását mutatja, *hogy vérünk megmentésének munkájában a nőnek* is munkakört juttat mert az anya is közre müködhetik, ha a szellemmel mélyebb barázdát szánt gyermekei szivében, a hajadon ha a humanismés terén nyujt segédkezet

Beszédét, mely mély nyomokat hagyott a hallgatók szivében. Gróf Széchenyi Imre igy végezte:

Uraim! Midőn *Széchenyi István* a régi Magyarország ujraépitéséhez fogott, két pillérre állitá fel alkotását. Az egyik volt a gazdasági, a másik a kulturális alap. Mert jól tudta, hogy a politikai fölépitmény csak ugy lesz képes dacolni az idők visszontagságaival, ha szilárd alapokon áll. Igaz hogy csak keveseknek adatik meg, hogy a felépitmény továbbfejlesztésére közvetlen közremüködhessenek, de az alapzat tatarozása, kondozása, erősbitése minden hazánkfa kezeügyében van, ahhoz mindegyikünk hozzá fér! S ezt jegyezzék meg maguknak, kivált zsenge koru ifjaink, Magyarország reményei. Ne mondjátok: nincs ambicióm, nincs talentunom, nem vagyok én szerepre hivatva. Ám legyen! De ez nem ok, félreálljatok. Hisz hál' Isten, nem ambiciókban, nem talentumokban szükölködik ez ország, *hanem azoknak* százaiban, ezreiben, millióiban, kik csendes magánkörben sem feledik, hogy ki a haza pillérreinek megerősitésére szánt vokolathoz csak egy kavicsot is hord — az már Széchenyi példáját követi.

Jóllehet az ő titáni ereje nagy termőköveket hengergetett az épités sninhelyére, mégis sohasem átallotta kiterjeszteni figyelmét a legkissebb kavicsra is, ha az véreinek földicsőitésére szolgált. Hisz maga mondja: Közkatona sorban állani s kitüntetés nélkül gyakorolni a polgári erényet néha épp oly dicsőséges állás és szintoly szent kötelesség, mint állani a dolgok élén. S nem hiszem, mert nem is hihetem, hogy oly nemzet, mely az altruizmus legmagasztosabb jeles adta akkor, midőn Széchenyi inicitivájára és a nemesség önszántából fölszabadilotta a jobbágyot és végre fölszabaditotta önmágát; hogy egy ily nemzet ne tudná megtalálni az eszközt, mely meggátolja továbbterjedését a modern önzés miazmatikus maszlagvnak. És látok is már derengeni a borongós láthatáron jobb jövő előjeleként egy vigasztaló hajnali fényt s ez: a szövetkezeti eszme térhóditása. Igen, a szövetkezetnek, a mely oly emminens melegágya az altroizmusnak és mely oly jól felel meg *Széchenyi* szép szavainak: egynek minden nehéz, soknak semmi sem lehetetlen. Ugyanezen goudolat lebeghetett előtte, a midőn a kelyhet nekünk hagyományozta, mert a Nemzeti Kaszinóban amaz elemek szövetkezetét látta, melyek az ő szellemét ápolni és terjeszteni hivatvák. Az ő végrendeletének nem én vagyok a végrehajtója s e serleget, a látható jelét az ő láthetatlan szellemének azon imaszerü foházra üriteni, vajha akadna közöttünk minél több, ki *Széchenyi* magasztos altronizmusainak gyakorlása által hazánk és

nemzetünk javára arról tegyen tanuságot: hogy szelleme nem láthatatlan többé — de láthatóan el közöttünk — örökre!

A beszéd nagy hatást tett s a jelenlevők siettek a szónoknak gratulálni.

Katolikus Autonomia.

Báró Kaas Ivor a kiünő iró és gondolkodó a katholikus Autonomiáról vezérczikket irt a Hazánkban. A mit mi is mindig mondottunk és ajánltunk az ajánlja az élő magyar irók egyik legnagyobbja, t. i., hogy legyen keresztény összetartás és szünjék meg a katholikus és protestáns gyülölködés, a mi nem keresztény elemek javára folyik.

A katholikus autonomiának csak az a protestáns lehet ellensége, ki nem akarja azt, hogy Magyarország keresztény markdjon ki a régi magyar társadalmat le akarja rontani, *hogy uj elemeknek* kezére játsza az államot, a vagyont, az egész országot. De a ki nem akarja a társadalmat felbontani s az államot történeti alapjaitól megfosztani, a ki a magyar népnek erkölcsi regeneratióját a *vallás segitségével* akarja elérni, annak kivánni kell a katholikus autonomiát.

A protestáns Báró Kaas Ivor elfogulatlan protestánsok érzéseit tolmácsolja ezekkel a szép szavakkal s felel arra, miért kivánja a józan protestantismus a katholikus Autonomiát.

„Miért? Mert a protestanizmus erőinek szemmel látható megfogykozása bennem azt a meggyözödést keltette, hogy harczban a katholicizmus ellen csak veszthet és saját kötelességeinek sem képes megfelelni, hogy egyik oszlopa legyen Magyarországon a keresztény társadalomnak. A másik oszlop a mi hazánkban a római katholikus egyház, mely a lakosságnak nagyobb felét birja, szorosabb szervezettel, nagyobb vonzóerővel, több szellem és anyagi eszközökkel rendelkezik. Az antikeresztény áramlatokkal szemben tehát csak a római katholikus egyház tud megállani és megküzdeni és nem lehet feladata a protestánsoknak ezt a másik ősi keresztény egyházat gyöngiteni, mert maga is csak ugy állhat meg, ha a katholicizmussal szövetkezve s vele nemesen versenyezve a keresztény ideálokért száll sikra. És ez a magyarság érdeke is. Mert ez a két nagy magyar egyház ellentétben erőiket paralizálják és egymást rontják. Ez volt a hiba, most mindegyik a saját kebelében iparkodjék maga magát megreformálni.'

Körülbelül ezek vannak abban a nyilt levélben, mit *Erdélyi Gyula Zimándy Ignáczhoz irt*, s mit *Zimándy Az Ébresztő Hangokban közlött is.*

A budai hegyek.

Bakos János miniszteri osztálytanácsos, a közmunkatanács műszaki osztályának a főnöke egy szép napon arról álmadozott, hogy milyen gyönyörü helye lenne a fővárosnak a budai helánc, ha könnyü szerrel föl lehetne jutni. A pesti népnek nem kellene falura mennie. Hiszen a természet is nyaralónak szánta a budai hegyláncot. Megadott neki mindent, a mire csak a nyaralohelynek szüksége van. Kiadta a közmunkatanácsban a jelszót: a budai hegyeket szabályozni kell. A következő napon már mérnökök meg figuránsok jártak a hegyen. Fölmérték s papirra tették az egész hegyláncot és a közmunkatanácsban hozzáfogtak a szabályozáshoz.

Fölállitották az elvet: A budai hegyeket egymással és Pesttel összekötve lakhatóvá kell tenni. A keskeny és meredek utak helyett, a melyet a fürge hegyi vizek jájtak, járható s közlekedésre alkalmas utakat kell vágni. Járható utak kössék össze a hegyeket egymással, hogy kerülő meg fáradság nélkül lehessen Pestre jutni a hegyekről. Kocsi járhassa majd, a hol lehet, a villámos is szaladhasson.

Kemény föladat volt, de emberségesen meg feleltek neki. A papiroson megvan az egész uthálózat, kényelmesen végig mehetünk rajta. A Krisztina-körutból két főut ágazik ki, a mely átöleli az egész hegyláncot. Az első husz méter széles és a Retek-utcánál hagyja el a körutat. Fölmegy az Orbánhegyre annak délkeleti oldalán, azután átszeli az Istenhegyi-utat és a kis Svábhegy oldalát érintve nyugat felé kanyarodik s keresztül megy a hegy egész északi oldalán. Itt délre fordul s átmetszve a Mártonhegyet, lemegy a farkasréti temető északnyugati sarkához s itt a temető egyik főutjába torkol. Az ut szerpentin tu s meglehetősen kényelmes. A legnagyobb emelkedése 5%, az is csak néhány rövid vonalon. Az Orbánhegyre minden müszaki nehézség nélkül fölmehet a budai külső körutról a közuti villámos vasut. A tervben már benne is van a vasut. Ebből a főszerpentin utból körülbelül ötven kisebb szerpentin ut ágazik mindenféle s az utak egészen behálózzák a Istenhegyet. Nem kimélik meg az Istenhegy keleti oldalát sem, a mely ma teljesen megközelithetetlen.

A másik főut tizenkét méter széles s a budakeszi uttól a Szép Ilonánál válik el. Átmetszi a kutvölgyi utat, végighalad a Kutvölgyön meg a Virányoson s a Béla királyutba torkol. Ebből az utból is kisebb szerpentinek vezetnek a hegy minden pontjára.

A két utat több ut köti össze, a melyek a fogaskerekü vasutat is metszik. Ha a tervből valóság lesz, a fogaskereküt is közuti vasut rendszerüvé lehet s kell átalakitani. A Svábhegyig nyolc-tiz ut metszi a vasutat, a hol megállhat. A közönségnek nem kell a hegyet megkerülve zarándokolni az állomáshoz. Megállóhelyek lesznek, minden 8—100 lépésre.

Három vasut szeli akkor a budai hegyeket. Az orbánhegyi villámos, a fogaskerekü, meg a kábelvasut. Mindegyikhez kényelmes és árnyas ut vezet. Az összes utakat, a fő- és mellékutakat fák szegélyezik s padok várják a fáradt gyalogost. A szerpentinek fordulóinál nyugvóhelyek lesznek, a hol a közönség a zápor ellen megvonulhat, szép időben pedig a budai hegyek remek pauorámájában gyönyörködhetik.

Egyik-másik szerpentin kisebb-nagyobb parkba vezeti a közönséget. Az Orbán-hegy platóján pedig nagyobb szabásu park ad üdülőhelyet a kirándulóknak. Gondoskodtak mindenről s hogy vizben se legyen hiány, a vizvezetéki igazgatóság már megtervezte az uj budai vizmütelepet, a mely bőségesen ellátja vizzel a hegyeket.

A sok szép tervnek csak egy nagy hibája van, hogy még mindig csak papiroson van az egész. Pedig nem sokba kerülne a megvalósitása. Nem is a pénz az akadály, hanem a müszaki ambició. Hogy az egyik hatóság müszaki közege nem hiszi, hogy a másik hatóság müszaki közege is csinálhat jó dolgot. Évekig fognak vitázni azon, hogy egyik tizedrangu ut öt méter helyett hatodfél vagy ötödfél méter széles legyen, meg hogy az egyik saroknak hegyesebbnek, a másiknak tompábbnak kell lennie. S e mellett a kicsinyes vita mellett, mindegyik a budai hegyek jövő hivatásáról, nagy jelentőségéről és fejlődéséről beszél.

Ha a müszaki ambiciókat mérsékeltebb mederbe szoritják, akkor egy két év alatt megvalósul a kép. Budapestnek meg lesz a nyaralótelepe. Olyan nyaralója, a minő Európa egyetlen fővárosának nincsen. A pestieknek nem kell a piros és eldugott falvakban nyaralniok, sőt a gazdagok is itthon maradhatnak. A budai hegyeken megtalálják mindazt a mit a külföldi nyaralótelepeken. A hegyek egyszerre benépesednek s Buda fejlődésének meglesz nyitva az utja. Mennyivel nagyobb szolgálatot tennének Buda városatyái, ha egyesült erővel ennek a tervnek a végrehajtását forsziroznák, minthogy még egy helyet kiszoritsanak maguknak a közlekedési bizottságban

Borvizsgáló bizottságok.

A földmivelésügyi m. kir. miniszter a mesterséges borok készitésének és forgalomba hozatalának tilamazásáról szóló 1893. XXIII. t.-czkk 11. §-a értelmében alakitott állandó borvizsgáló szakértő bizottságok tagjaivá az 1900-ik évre a következőket nevezte ki, u. m.:

Budapesti borvizsgáló-bizottságba: Ágoston József kir. tanácsos országgyülési képviselő, Görgey Gyula cs. és kir. kamarás tállyai földbirtokost, Lindmayer Ferencz székesfővárosi törvényhatósági bizottsági tagot, Szalay Imre földbirtokost és Szily Pongrácz országgyülési képviselőt;

a *kolozsvári* borvizsgáló-bizottságba pedig: báró Jósika Gábor cs. és kir. kamarás országgyülési képviselőt, Albach Géza kir. tanácsost, Simay Ferencz földbirtokost, Tokaji László, az erdélyi gazdasági egyesület titkárát és Weisz Józsefet, az erdélyi pinczeegylet igazgatója.

A kolozsvári bizottságba kinevezett Albach Géza időközben elhalálozván, helyébe uj tagot nevez ki a minister.

Az egészség rovására.

A nyáron *Tata-Tóvároson* voltam s elbámultam, hogy ott a volt főszolgabiró *Balogh Lajos* barátom által életbe léptetett olyan rendszeresen öntözik az utczákat, a miről Buda álmodni sem mer . . . Eddig is valóságosan Harpagon fösvénykedett nálunk a vizzel s most leszállitották az atczatisztitási és öntözési költségeket az *egészség rovására.*

Hiába van a tanácsban és az előljáróságokban minden jóakarat, ha a törvényhatóság elvonja az eszközöket.

Az uj nemzeti szinház fekvése és környékének rendezéséről.

Az a ministeri leirat, a melyet Széll Kálmán kormány elnök mint belügyminister Gróf Keglevich István intendánshoz intézett, előtérbe léptette a nemzeti szinház uj épületének kérdését, s mig aktuálisabbá tette a kérdést a nemzeti szinház intendánsának ebből folyó az s kizza szerü javaslata melylyel ezen első drámai müintézetünk épületét az Erzsébet-tér parkjába javasolja elhelyezni. Ezen javaslattal illetve tervvel szemben csak az a kifogásunk, hogy Keglevich István a nemzeti szinházat először számos fa és ültetvények feláldozásával magába a kertbe, másodszor tekintet nélkül a környek symetriájára, homlokzatával a fürdő-utcza felé tervezi.

Ezt az eszmét mi nem csak szépészeti és a perspektiva, hanem az ebből keletkező forgalmi akadályok szempontjából is teljesen eltévesztettnek tartjuk.

Mindazonáltal létezik egy bizonyos rokonság, mondjuk eszme társulás az agilis intendáns és a mi felfogásunk közöttt.

Mi is erre a környékre, de nem erre a helyre óhajtanók a müintézetet.

Igaz, hogy a mi kissé vadikális tervezetünk szerint a nemzeti szinház elhelyezése jelentékeny kisajátitási költséget okozna melylyel magát a székes fővárost különösen mostani sulyos gazdasági helyzeténél fogva nem is óhajtjuk terhelni csak oly aráyban, mely őt a más is átengedett, de igénybe nem vett épitési terület értékéig erkölcsileg és jogilag kötelezné.

A mi mondjuk eszményi tervünk szerint, azt óhajtanók, hogy az az egész háztömb, mely egyrészt az Erzsébet-tér és Váczi-ut másrészt a Deák-tér és Marokkói-utcza által körül határoltatik, tehát a Wodianer palota és a Marokkói udvar, meg a közötte fekvő épületek ki sajátittassanak. Az ezáltal nyerendő tér, alacsony növésü virág ültetvényekkel parkiroz tassék s annak közepére az uj nemzeti szinház palotája homlokzatával a Váczi-körut felé épüljön.

Ha lelki szemeink előtt föltárul e kép, azt látjuk, hogy a Huszár háznál álló szemlélőnek szabad kilátása nyilik egészen az Erzsébet-térnek zöld virágára s a mögötte lévő épületekre. Azonban azon szemlélőnek ki az Andrássy-ut eljén a Duna felé tekint, szépészeti szempontból zavaróla fog hatni az a nagyrészt ódon épületek csoportja, mely a

képzelt uj nemzeti szinház épülete és a impozáns méretü Lipót városi vagyis Szt.-István bazilika közé befészkelődik.

Ennél fogva eszthetikai szempontból parancsolólag következik az a második kisajátigtási kényszer campagne, mely a Korona-, Marokkoi utczák, Váczi-körut és bazilika között levő házcsoportozat elsőrészét javasolja. Ezen szabadtérre azután nem parkirozást vélünk kivánatoznak, hanem e térnek oly rendezését melynek ideális példány képét a párisi place dö la Concorder vétjük feltalálni, már csak azért is hogy az ezen ponton kitorkoló számos ut és utczából eredő forgalom keresztülkasul e téren át szabadon bebonyolitható legyen, s hogy egyrészt a két momementális épület; nemzeti szinház és bazilika valamint az Andrássy-ut kitorkolódása méltó-befejező keretet nyerjen, e tér közepére egy magas obeliskot tervezünk, annak két oldalára pedig, szemben a Váczi-uttal két nagy óriási szökőkutat, hármas egymás fölé helyezet kagylót medenczével, melyek ideális férfi női alakok karyatidjai által lennének támogatva.

Már az obelisk is megvan. Nem ugyan magyar országon, hanem felső Egyptomban a régi Theben-nel szemben fekvő Karnak melletti Luxor faluban, abol a régi egyptomi király sirok közelében egyptomi templom ruina előtt ott porladozik ledöntve, de különben sértetlenül a párisi Luxor obelisknak hasonmása és párja amint bedökkernek Egyptomra vonatkozó történeti részében szóról-szóra olvasni lehet lehet.

Ezen adatot senki más nem irta le, mint a korán elhunyt hires egyptolog és regény iró Ebers György, aki ezen obeliskot saját szemeivel látta.

Az hiszszük, hogy miután Hieben karnak és Luxor ezen hires felső aegyptomi rérészeti helyek a Nilusnak első kataraktján még innen esnek és a gözhajáik Kairótól akadálytalanul közlekednek, ezen régészeti mükiocsnek a vizi uton egész Budapestig való szállitása megfelelően szerkeztett járművel, müszaki szempontokba nem ütközne.

—*i.* — *r.*

Budafoki sör.

A Vendéglősök Lapja irja: „Mint bennünket értesitenek, a régi és jeles serfőzde kitünő gyártmányai ezután még jobban tért foglalhatnak. Ugyanis ezentul a *Haggenmacher serfőzde* a gyártmányait palaczkoztatni fogja. Ajánljuk kávések és vendéglősök figyelmébe Haggenmacher palaczkos söreit.“ A *Buda és Vidéke* különös sulyt fektetett arra, hogy Buda és környékének ipara és kereskedése lendüljön. Buda-Duunántul természetes piacza s Budafokot e piacz egyik góczpontjának kell tekintenünk. A Haggenmacher sör hivatva arra, hogy *Dunántult* is uralja. A szállitás könnyü és gyors. Ugy tudjuk, hogy a Haggenmacher sörgyár Budán is képviseletet állit, a mi kivánatos, mert palaczksörei is nem csak versenyképesek, de nyerik a versenyt. Iz és egészség dolgában a külföldi legelső sörök között is első helyet áll a kitünő Haggenmacher-féle gyártmány.

Magyarul.

Valáságos szégyene a székes fővárosnak, hogy magyar önérzetre nem ébred és utczahoszant hagyja folyni a német fecsegést és kiabálni az üveges- és bádogos-tótokat, a handlékat, a különféle házaló kofákat. Sem a hatóság, sem a rendőrség, sem a társadalom nem avatkozik bele. Ajánljuk az ifjuságnak, hogy a németül fecsegő és kiabáló nem németeket utasitsák rendre. Ha hazafiai önérzet volna az ilyenekkel nem dolgoztatnának, az ilyenektől nem vásarolnának. Hogy lehetne komolyan a mngyar ipar pártolásra élesztett szalmatüzben hinni, ha az első legfontosabb lépésnél elalszik.

A lipótmezei villamos vasut

megnyitása küszöbén van. Ennek okából a közuti vaspálya-társaság beterjesztette a tanácshoz a menet-rendet. A szándék az. hogy a kocsik a Károly-kaszárnyai végponttól indulva, a Ferencz- József-hidon át haladjanak a mostani téli menetrend azon intézkedései szerint, melyek a Ferenez József Fogaskerekü vasuti vonalára nézve érvényesek. Megjegyzi a beadvány, hogy télen minden második kocsi a csalogány-utczáig menjen, a többi pedig a fogaskerekü vasutig A viteldij az egész vonalra 40 fillért, a lánczhidfőtől végig 32 fillér és a Szép Ilonától végig 20 fillért fog kitenni.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye gazdasági egyesülete.

(Budapest, IV. ker., Vármegyeház).

I. Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye gazdasági egyesülete igazgató választmánya, ugyis mint vármegyei mezőgazdasági bizottság február hó 5-én d. e. 10 ½ órakor tartja az egyesület helyiségében rendes havi ülését

II. Az állandó népies tanfolyamok, melyeket Czegléden és Halason földmivelésügyi m. kir. miniszter ur támogaásával az egyesület rendezett, élénk érdeklődés mellett nyittattak meg és tartatnak.

A *czeglédi* hat hetes tanfolyamot a kecskeméti földmives iskola igazgatója és személyzete vezeti. Az előadások a ref. iskola termében tartatnak s a jelentkező 30—40 tanuló délelőtt a kosárfonásban képeztetik ki, délután pedig az érdeklődő gazdákkal együtt pedig elméleti oktatásban részesülnek. A délutáni tanfolyamoknak 60—70 hallgatója van s mindennap más-más előadó más és más gazdasági tárgyat ismertet. A tanfolyam — melynek állandositása terveztetik — sikerében Gubody Ferencz polgármester, Hartyáni Imre a városi mezőgazd bizottság elnöke s Graselly Miklós földmives iskolai igazgató osztoznak.

A *halasi* 34 napra tervezett tanfolyam január hó 21-én élénk érdeklődés mellett nyittatott meg. Vári Szabó István polgármester tartotta a megnyitó beszédet, vázolva ezen nagyfontosságu intézmény hasznát s köszönetét fejezi ki Darányi földmivelésügyi miniszternek ezen intézmény létesitéséért s a vármegye gazdasági egyesületének ezen tanfolyamok rendezése s vezetéséért.

A tanfolyam vezetésére Frankl Bódog földmivesiskolai tanár van kiküldve. Előadók pedig a különböző szakokra: Serfőző Géza vármegyei mezőgazd. előadó, titkát Dr. Babó Mihály városi főjegyző, Czenz Imre városi állatorvos, Frankl Bódog tanár, Vass Elek egyleti kertész.

A kosárfonás és kefekötés az óvoda helyiségben tanitatik, az elméleti előadás pedig a városház nagytermében. A kosárfonást 30 40 egyén tanulja, az elméleti oktatást pedig 50 - 100 érdeklő gazda hallgatja.

III. A vármegye gazdasági egyesülete a hozzá forduló községek között az apaállatok kiosztását megkezdette, A földmivelésügyi miniszter az állattenyésztési felügyelőség utján kedvezményes áron engedi át az egyesületnek az apaállatokat s az egyesület ezeket (szegényebb vagy tevékenyebb községeknek) még saját alapja felhasználásával, tetemesebb kedvezményekkel s részletfizetésre osztja ki. Ez ideig megrendeltetett 22 drb. sunnenthali, s 4 drb. magyar bika, kiosztatott 16 drb. sunnenthali bika. Beszerzési források: Alcsuthi, V.-Györki, Bajnai uradalom, továbbá László Zsiga, Endre Zsiga s Forster Kálmán gazdaságai. Jelentkező községek: Szada, Isaszeg, Budakesz, Perbal, Mogyoród, Uri, Majorháza, Áporka, Jászkerekegyház, Kun-Szt.-Miklós, Páhi, Mácsa, Kutyfalu, Zsámbék községek.

A kiosztások folyamatban vannak s jól teszik a községek ha ideje korán az egyesülethez fordulnak, mert a jó tenyész anyag igen kapós s kevés van. Az egyesület titkára, a kivel jövőben, apaállat beszerzés végett több nagyobb tenyészdét fog felkeresni.

IV Járási és r. t városi gazdakörök létesitését is tervbe vette az egyesület, hogy egyes gazdasági vidékek mezőgazdasági érdekeiket önállólag, de az anyaegyesülettel kapcsolatosan mozdithasék elő. A megindult mozgalom eddig eredményel biztat (egyes helyeken már szervezkedés is megtörtént) Félegyháza, Halas r t. városokban, a dunavecsei, félegyházi, n.-kátai, monori, pomázi járásokban. Czegléden is élénken érdeklődnek ez iránt a gazdák

Alapszabályokat készséggel küld a titkári hivatal. Reméljük, sőt kivánatos, hogy ezen mozgalomhoz a gazdaközönség csatlakozni fog, mert ez által csak saját érdekét mozditja elő.

Budapest, 1900. jan. 30.

A titkári hivatal.

Az eskütéri hid épitésének felfüggesztése.

A hid épitésének elhalasztásáról a főváros polgárainak köreiből számos levelet kaptunk. A legkülönbözőbb foglalkozásu körökből származnak felszólalások, de csak egy párt közölhetünk, részint helyszüke miatt, részint azért, mert a politikába száguldó tartalmuk folytán, mint nem politikai lap sajnálatunkta mellőznünk kell.

I.

Már hetek óta épitették az eskütéri hidat, de sok budai és bizonyára nem egy pesti azt jósolta, hogy majd pár hét mulva abba hagyják az épitkezést azzal az indokolással, hogy inkább vesszen oda nehány százezer forint, minthogy milliókat épitsenek ebbe a fölösleges hidba. A mint a partfalak már elkészültek, tért meg a lakosságban a bizalom, mert azt hitték, hogy most már nem lesz olyan bátor ember, a ki a beszüntetésre vagy az évekre való elhalasztásra vállalkozni merne. De kommt Zeit, kommt Rath. Ime egy szép reggelen kihirdetik, hogy két év kell még a hid befejezéséhez, mert a vasrészek nem készek.

De hiszen a vasaknak nem jelentéktelen része nem csak elkészült, hanem fel is vannak már rakva. Hát betiltották a gyárnak a vasrészek további készitését? Nem szabad a gyárnak legalább egy évig egyetlen darabot sem készitenie?

A főváros nagy érdekeitől elválaszthatlan budai életbevágó érdeket a *Buda és Vidéke* mindig éber szemmel kiséri és küzd értük; szent kötelességet teljesitett akkor is, midőn mult számában a hid épitésének oly nagy felháborodást okozó elhalasztását élesen megrótta. Szomoru, hogy a többi fővárosi lap mélyen hallgat a dologról. A magukat ellenzékinek hirdető lapok is. *W. I.*

II.

Olvastuk a *Buda és Vidékében* azt, hogy az eskütéri hidat csak két és fél év mulva akarják befejezni! Ez lesz a visszavonhatlanul legutolsó határidő.

Ugvan ki eszelte ezt ki?

Jog, törvény, igazság!

Többen.

A III. kerületi magyar nemzeti asztaltársaság bálja.

F. hó 8-án hangos volt a zajtól, vonzó és csábitó a sok szép asszony- és leányseregtől az *ó-budai Korona-vigadó* fényes terme. A III ker. magyar nemzeti asztaltársaság tartotta bálját, mely a legjobb kedv és Szlatky Dániel kitünő konyhája és italai mellett a késő reggeli óráig tartott. Jelenvoltak:

Asszonyok: Hackermüller Ferenczné, Schmidt Keresztélyné, Haszmann Pálné, Krämmer Károlyné, Haszmann Sebestyénné, Schmiedinger Ferenczné, Muckstadt Pálné, Linzenpok Mátyásné, Vighardt Károlyné, Halmschlag Rozália, Gepes Alberiné, Polifka Károlyné, Schneider Amália, Huszár Fe-

renczné, Fritsch Gézáné, Prón Mártonné, Ujhelyi Vilmosné, Schaffler Istvánné, Weisz Samuné, Haszmann Jánosné, Sitz Gézáné, Schmidt Pálné, Neubauer Antalné, Weisz Ferenczné, Sauer Nándorné, Pfeifer Istvánné, Gally Józsefné, Busch Lőrinczné, Kollacsek Nándorné, Haszman Mártonné, Bacher Jakabné, Waltz Antalné, Spatzek Józsefné, Lekicz Béláné, Gernédl Mihályné, Kling Vilmosné, Weisz Györgyné, Rácz Ferenczné, Ragulya Gyuláné, Csermák Henrikné Weisz Mórné, Ritter Istvánné, Gugelbauer Lázárné, Lindmayer Jánosné, Laufer Károlyné, Rabl Józsefné, Ruzicska Józsefné, Lindmayer Mártonné, Kollmann Lajosné, Ruh Gézáné, Moskovitz Samuné, Jahn Jánosné, Feicht Károlyné, Grón Lipótné.

Leányok: Ritter Rák, Schmiedinger Mariska, Muckstadt Feri, Jagusitz Helén, Vighardt Irma, Halmschlag Róza, Vinkler Olga, Wimmer Rózsika, Haszmann Ferike, Schlosser Mariska, Lindmayer Irma, Bauer Anna, Ujhelyi Irma, Deutsch Ilona, Neubauer Katicza, Haszmann Róza, Gangelmayer Irma és Anna, Jakobetz Róza, Schmidt Katicza, Guttinger Mariska, Schweg Hermina. Gernédl Emmuska, Rabl Mariska, Mütter Etuska.

Leányok bálja.

„*Gyermek-Bál*“ czimen több budai család által eddig megtartott tánczmulatságot, mint értesülünk „*Leányok-Báljává*“ előléptetve a folyó évben is megtartják, *még pedig február hó 24-én, a Polgári Casino összes helyiségeiben.* Tekintve, hogy rendezése ugyanazon kezekben van, mint az előző években volt, bizton hisszük, hogy ép oly kedélyes és oly vig és családias lesz, mint az más években is volt.

KÖZGYÜLÉSEK.

A Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön részvénytársaság.

A Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcsön részvénytársaság f. hó 3-án délelőtt tizenegy órakor tartotta idei rendes közgyülését *Tolnay* Lajos országgyülési képviselő elnöklése mellett. A kormány részéről *Ballay* Lajos osztálytanácsos, mint kormánybiztos volt jelen, A közgyülés az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentését egyhangulag tudomásul vette. az igazgatóságnak a mult évről áthozott 20.487 frt 11 krral együtt 419.052 frt 87 krt tevő tiszta nyereség felosztására vonatkozó inditványát, mely szerint a) a tartalékalap gyarapitására 4 százalék = 15.942 forint 63 kr helyett 35.000 frt. mi által a tartalékalap 570.023 frtra emelkedik; b) az igazgatóság részére 10 százalék vagyiö 39.856 frt 57 kr, c) az intézeti tisztviselők részére 3 százalékot vagyis 11.956 frt 97 kr, továbbá az alapszabályok 40. §. értelmében a a választmány jutalmazásául 6000 frt és végül a nyugdijalap gyarapitására 10.000 frt összesen 102.813 frt 54 kr fordittassék és az ezután fönmararadó 316.239 frt 33 krból pedid 25.000 darab részvény után 12 frt, vagyis 300.000 frt mint osztalék kifizetésére szolgáljon és a fönnmaradó 16.239 frt 33 kr az 1900-ik évi üzleteredmény számlájára vezettessék, határozattá emelte. *Török* Sándor részvényes inditványára *Benke* Gyula vezérigazgatónak, az intézet igazgatóságának és tisztikarának ügybuzgó és eredményes müködésükért köszönetet szavazott. Végül *Schwartz* Vilmos részvényes inditványára az igazgatóság eddigi tagjai, nevezetesen: *Auer* Róbert, *Benke* Gyula, *Egyedi* Lajos, *Eisele* József, *Popper* István, *Stein* Ármin, *Teucer* Pál, *Tolnay* Lajos és Török Sándor közfelkiáltással ujra megválasztattak. Épugy megválasztattak ujból a felügyelö bizottság tagjai és pedig *Dezsényi* József, *Hortenstein* Zsigmond, dr *Mohay* Sándor, *Rigler* József Ede és *Schöber* Albert A közgyülést követett igazgatósági ülésen elnökké: *Tolnay* Lajos és alelnökké *Popper* István választatott.

A kőbányai királyserfőző részvénytársaság.

A kőbányai királyserfőző részvénytársaság f. hó 3-án délután tartotta rendkivüli közgyülését Hercfeld Frigyes elnöklete alatt. A közgyülésen tudomásul vették az igazgatóság jelentését s az igazgatóság és felügyelő bizottság tagjainak lemondása következtében megejtették a választásokat. Az igazgatóság tagjai lettek: Frankl József (uj), Glatz Jáva József (uj), Herzfeld Frigyes, Kunz Ferencz, Lőw Tivadar dr., Österreicher Samu dr. (uj), Polákovics Mátyás, Székelz Ferencz (uj), Vuk Gyula, Weisz Károly (uj), Zolyomi Wagner Jenő dr; a felügyelő bizottság tagjainál megválasztották: Gruber Henriket, Kern Ernőt (uj), Ruszter Bála (uj), és Virava János doktort.

A Pesti hazai első takarékpénztár egyesület.

A Pesti hazai első takarékpénztár egyesület f. hó 4-én tartotta hatvanadik rendes közgyülését *Kléh* István udvari tanácsos elnöklete alatt a megyeháza disztermében. Elnök megnyitván a közgyülését, konstatálta a határozatképességet, s a jegyzőkönyv vezetésére *Biró* Zsigmond igatót kérte föl, annak hitelesittésére pedig *Faschó-Móys* Sándor és *Kostgál* Ferenczet

Az igazgatósági jelentésből kiemeljük a következőket: A közgaztasági életnek több ágában, főképen pedig a fővárosban beállt, épitőipari pangás nem érintette az egyesületet. A pénz általános megdrágulása azonban nem maradhatott minden befolyás nélkül. Bár a tőkék előnyösebb elhelyezése jelentékeny növelte a jövedelmet, gátlólag hatott azonban a betéti üzlet fejlődésére. Az összes forgalom 2,568.160 forint 50 krt tett, mely összegben a készpénzforgalom 1 183.829.529 frt 20 krral szerepel. Az 1898. évben az összes forgalom 2.601,027.172 frt 46 kr. a készpénzforgalom pedig 1.268,843.487 frt 22 kr. volt. A betéti üzletben, amelyre a vagyonképzés általános csökkenése és a tőkegyüjtés megnehezedése a legnagyobb visszahatással volt, az intézet betétforgalma a mult évben is igen nagy volt, s csökkenés nem állt be. A takarékbetétek összes forgalma 180,607.640 frt 3 krra rugott, amely összegből a betétekre 90,236.625 frt 63 kr. esett A felek száma 336 323-ról 343.096-ra, a forgalomban levő betéti könyvecskék száma 82.549-ről 83.658-ra emelkedett. Az 1899. évi tiszta nyereség 2.735,964 frt 8 kr volt. Ebből a különféle jutalékok levonása s a tartalékalap dotálása után osztalékul minden részvény után 425 frtjával 2,137.500 frtot fizetnek ki, mig a főnmaradt 309.908 frtot uj számlára irják. A jelentés a részvét meleg hangján emlékezik meg *Battyány* Géza gróf és *Bossányi* László igazgatósági tagok és *Teleszky* István választmányi tag elhatározásáról, Mind hármuk emlékét jegyzőkönyvileg örökitetik meg. A közgyülés mint minden évben, ez idén sem feletkezett meg a jótékonyságról s erre a czélra 30.000 frtot szavazott meg.

A felügyelő bizottság jelentésének felolvasása után két rendbeli felszólalás történt. Kérdést indézek az igazgatósághoz az iránt, hogy mért rendezdék be oly nagy költséggel a terézvárosi fiókot, mert nem részletezi a hivatalnokok 30.000 forintos jutalékát és hogy miért emelte föl csak az idén az osztalékot, holott a mult évi eredmény sokkal fényesebb. *Hevesi* Ödön igazgató felelt a kérdéssekre, megnyugtatvány a közgyülés. Kifejtette, hogy a mult üzletév eredménye csak általános közgazdasági szempontból kedvezőbb és hogy mily nagy üzleti érdek a fióküzletek jó helyen való elheyezése és ezért helyesték mostani helyére a terézvárosi fiókot, amely 10 év alatt nem fejlődött és mostani helyén igen jó eredményt ért el. A hivatalnokok jutalékának fölosztása épugy mint a fizetések megállapitása, az igazgatóság ügykörébe tartozik. Egy részvényes sokalta a kezelési költségeket, mire Hevesi igazgató kifejtette, hogy egy pénzintézetben sincs oly kevés kezelési költség. A közgyülés az igazgatóság jelentését, a válaszokat, valamint a felügyelő-bizottság jelentését tudomásul vette és az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak a föl-mentvényt megadta. Ezután megejtették a választásokat. Az igazgatóságba beválasztattak: Beniczky Ferencz (uj), báró Dániel Ernő (uj), Győry Elek, Sigray Pál, Szerb György, Szitányi Ödön és Ungar Lajos (uj). A felügyelő-bizottságba: Dalmady Győző és dr. Kléh László. A választmányba: Bruckler Michály, dr. Darányi Gyula és Stetina József. Végül Dániel László inditványára a közgyülés köszönetet szavazott az igazgatóságnak és az egyesület tisztikarának.

A III. kerületi dalfüzér jelmezestélye.

A III-ik kirületi dalfüzér az *ó-budai vigadó* helyiségeiben Február hó 24-én este fél 8 órakor tréfás jelmezestélyt tart. A humoros meghivó több érdekes számról tudósit. Érdemes lesz elmenni messzibbről is. Had vegyüljön egy kis magyar jó kedv *Ó-Budába Szlatky* borától a magyar és német kedvre derül s még a bécsiek is kiegyeznek.

Szecessziós estély.

A Budai Dalárda szecessziós jelmezestélyét a budai Vigadóban február 17-én este fél 9 órakor tartja. Az ötletes meghivóban többek között ez is olvasható: „Sugjad meg mindenkinek, hogy február 17-én ott fog találni mindenkit és mindent, a ki és a mi szükséges ahhoz, hogy egy estét szecessziós jókedvben tölthessen! Abban! Jó kedvben!

Szépirás-iskola.

Vajda Pál székes-főv. polgári iskolai rendes tanár szépirásiskolája II. ker., Fő u. 51. sz. Biztos és alapos kiképzést nyujt: bank-, pénzintézeti tisztviselőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak, urak és hölgyek részére, a magyar, német szépirási és rondirásbó, kik azt rövid idő alatt elsajátitani akarják. Hölgyek, valamint felsőbb intézetbe járó tanulók részére külön napok és mérsékelt dijak. Tanitó-, tanitónő-jelöltek (képezdei hallgatók,) a gyakorlati részen kivül a szépirás tanitásának módszerét is elsajátithatják. Tanitási idő naponként d. u. 4—9 óráig.

Nyilttér.*)

Császárfürdő Budapesten. Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel,** legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel,** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: **JURISZTOWSZKY ÖDÖN.**

ILLÉS JÓZSEF

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX., Kinizsy-utcza 11.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban
Bármily nagyságu megrendelés házhoz szállittatik.

Dr. Baittrok József

külföldi tanulmány-utjáról visszaérkezve, lakását

Budapest, II. ker., Fazekas-tér 5. szám

alá, az uj budai Vigadóba tette át. Végez porcellán, arany amalgan, cement fogtömést stb. Továbbá az összes fogteknikai munkákat.

Köszönetnyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar mesteri hivatala.

Általános Asbestárú-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót Főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbettalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbettalpbéléssel, ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek, a mint megfelelők voltak a szalonczipők.

Zágráb, 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszarkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én. tisztelő hive

Wekerle Sándor

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghülestől.

Sem tyúkszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **dr Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvastagságu **1.20** kr., egyszerü **60** kr., homoktalp **40** kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.**

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilagositások, prospectusok és köszönetnyilvánitások ingyen. **Kapható kizárólag:**

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. Közönség becses tudomására hozni, hogy I. Ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és pék-sütemény a nap minden órajában frissen kapható

LŐVENSTEIN ANTAL

cs. és kir. udv. sütőmester.

Ó-Budai „Korona" Vigadó

Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.

A Székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható legmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a tánczterem megfizethetlen. **Melléktermek gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok éz kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL tulajdonos.

RAINER J. és TÁRSA,

Budapest, II. ker., Fő-utcza 12.

Házilag készitendő rumkellélek:

95 százalékos **alcohol** 1 liter . . . . 95 kr.
Rumessencz legfinomabb 1 deka . . 6 „
Vanilia és ananas essencz 1 deka . . 12 „
Brasiliarum erős és kitünő zamatu 1 liter 90 „
Eredeti angolrum (különlegesség) 1 üveg 1.50 kr. és 2 forint.

Különfé le likőrök és likőressenczek.

Thea ¼ Ko. 95 kr, 1.20 kr. és 1.70 kr.

Nagy választék **illat és pipereczikkekben, szivacsok,** mindennemü **sebészeti kötanyag és betegápolási készülékek.**

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, csomagolás felszámitás nélkül.

Kávé import.

Szállitás közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ kgr.	finom **Cuba** nagyszemü . . . o.-é. frt		**6.—**
4½ „	valódi „ I. rendü . . . . „	„	**6.50**
4½ „	„ **Jáva** . . . . . „	„	**5.78**
4½ „	**Portorico** . . . . . „	„	**5.82**
4½ „	„ legfin. I. rendü „	„	**6.46**
4½ „	**Gyöngykávé** . . . . . „	„	**6.36**
4½ „	**Laquayra** igen finom . „	„	**7.—**
4½ „	valódi **nyugotindiai** . . „	„	**7.—**
4½ „	**Ceylon** különl. nagyszemü „	„	**7.36**

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kgrja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánlunk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot** és **borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva, **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán,** eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett.

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Az ezredéves kiállitáson oklevéllel kitüntetve.

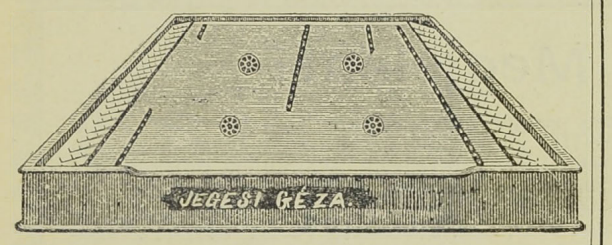

Czimbalmot

legjobbat és legolcsóbbat **csak nálam lehet venni** pedálos fekete salon, szép erős hangot, bolti árhoz képest félárban **75—80** frtért.

JEGESI GÉZA

cs. és kir. szab. vaskoronás czimbalom feltalálója és készitője

BUDAPEST, NEFELEJTS-UTCZA 43.

Árjegyzékek kivánatra ingyen.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

egyet. orvostudor

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona- és hidmunkákat.

Lakik: IV., KORONAHERCZEG-UTCZA 3., II. udv. I. em. 52.

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak **30%** árengedmény.

Orák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját műhelemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

ÓRÁS- és EKSZERÉSZ

Budapest, I., Alagut-utcza.

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-uteza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN,

valamint szőrme-árukból.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenyer

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és bolyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A

Budai Vigadó

vendéglő-helyiségében

minden **szerdán** és **szombaton**

katona-zene.

Kiváló tisztelettel

Wild József

a Budai vigadó vendéglőse.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpansiós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymű**vet és **gyorsanjáró gőzgépeket** dynamogépek hajtására; hajógépeket.

Lokomobilokat,

kihuzható forr- és hűtőcsöves kazánnal.

Szivattyugépeket,

Worthington- és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességet: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizosöves kazánokat.**

eljes hűtőtelepeket és jéggyárakat

szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gözmalmi- és téglagyári

berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyű szerkezettel.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója, Szerb kir. udvari szállitó

Budafokon.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

Hirdetmény.

Az I. magyar általános tisztviselő egylet

mint szövetkezet

XXX-ik üzletévi közgyülését

a budapesti II. ker. fő-reáliskola nagytermében f. évi február hó 25-én délelőtt 10 órakor tartandja meg, melyre az egylet t. cz. tagjai tisztelettel meghivatnak.

A közgyülés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentései alapján, az 1899. évi mérleg és zárszámadás megvizsgálása.

2. A zármérleg szerinti nyeremény iránti intézkedés.

3. A tagok által az alapszabályok 58 §.-a szerint benyujtandó inditványok.

4. A belépő igazgatóság helyébe uj igazgatóság választása.

A netáni inditványok az alapszabály 58 §-a értelmében a közgyülés előtt 8 nappal vagyis február hó 17-ig, az egylet titkáránál irásban benyujtandók A közgyülésre szóló igazolványok f. évi február hó 16-ról az egylet helyiségében átvehetők, a midőn a szavazati jog átruházására vonatkozó irásbeli nyilatkozatok és az igazolványokon, a szavazatok számának előtüntethetése végett bemutatandók. Megjegyeztetik végül, hogy az igazolványokkal egyidejüleg az üzleti mérleg és az évi üzleteredményről szóló igazgatósági jelentés is átvehető.

Az I. magyar általános tisztviselő egylet mint szövetkezet 1899. évi vagyonmérlege. **Vagyon:** Adott kölcsönök 1,046 427 frt 24 kr. Értékpapirok 933 frt 60 kr. Leltár 400 frt. Pénztári készlet 5956 frt 14½ kr. Ingatlan 2086 frt. Együtt 1.055.802 frt 98½ kr

Teher: Üzletrészek 426.670 frt 97 kr. Takarékbetétek 462.213 frt 92 kr. Letétek és egyéb tartozások 38.314 frt 58 kr. Üzletrészek után fel nem vett kamatok 2710 frt 12 kr. Takarékbetevők ki nem vett kamatok 11.703 frt 92 kr. Jótékony czélu alapitványok s ezek fel nem vett kamata 3175 frt. Jövő évek javára befolyt jövedelmek 9046 frt 61½ kr. Osztöndijalapok s ezek kamata 4175 frt 80 kr. Tartalékalap 66.000 frt. Tiszta nyeremény 31.792 frt 06 kr. Együtt 1,055.802 frt 98½ kr

A tagok és üzletrészek álladéka 1899. év végén volt az egyletnek 3000 tagja, 8272.— üzletrészszel, az év folyamán beállott változások után maradt az 1899. év végén 3170 tag 9088 üzletrészszel.

Budapesten, 1900. évi február 3-án.

Az igazgatóság.

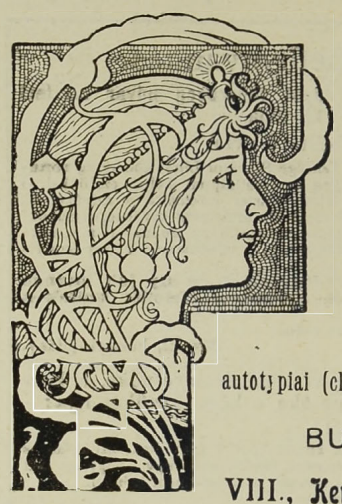

Hegedüs és Társa

fotoczinkografiai,

autotypiai (cliché) és rajz-műintézet

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-út 53. szám.

Készit mindennemü fotoczinkografiai, autotipiai (cliché) és rajzokat, árjegyzékek, könyvek, szak- és hirlapok stb. nyomtatványok képes kiállitására.

Tervek és rajzok művészi kivitelben.

Speczialista képes levelező-lapok készitésében.

Európa kávéház

V., Ferencz József-tér 5.

Esténkint egy elite

NŐI ZENEKAR

hangversenyez.

Egész éjjel nyitva.

RÉTAY és BENEDEK

BUDAPEST, IV., Lipót-utcza 21. szám.

Dús választék mindennemű emplomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képkeretek, úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb.

saját jól berendezett mühelyeinkben bármely stylus és rajz szerint szépen, szolidan és legjutányosabban készittetnek el. **Tervezetek, költségelőirányzatok készséggel küldetnek.**

Élvállaljuk továbbá **régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek** stb. valamint **egész templomok belső berendezését, alapos ujitását, festését, márványozását** és **aranyozását**, ugyszintén **azoknak átalakitását**, melyeket kipróbált munkaerőinkkel a legszebben készitünk el **igen kedvező fehtételek mellett.**

A templomok megtekintését, valamint a költségvetés dijtalanul eszközöljük. Megbizhatóságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyithatjuk.

1898—1899-ik években a többi között a következő munkálatokat végeztük:

Nyitra m. **Galgóc,** oltár átalakitás.
„ **Gerencsér,** főoltár renoválása, uj főoltárkép.
„ **Darázs,** egész templom renoválása, kifestése, üvegablakok.
„ **Mocsonok,** egész templom renov.
„ **Kis-Raáb,** egész templom renov.
„ **Kis-Appony,** egész templom renoválása és kifestése.
„ **N.-Kér,** uj oltárkép.
„ **Nyitra,** Apáca-zárda tornaterem kifestése.
„ **Ratkóc,** főoltár.
„ **Krakován,** két uj oltár.
„ **Hrádek,** lourdesi oltár.
„ **Szenic,** főoltár és szó-zék.
„ **Bajna,** lourdesi oltár.
„ **Csejthe,** egész templom renoválása, 5 üveg-ablak, két uj mellékoltár.
„ **Szered,** Jéeus- és Mária-szobor.
„ **Madunic,** egész templom renov.

Pozsony m. **Gerencsér** egész templom renov.
„ **Sempte,** Jézus- és Mária-szobor.
„ **A.-Dombó,** egész templom renov.
„ **Pudmeric,** egész templom renov.
„ **Halmos,** egész templom renoválása.
„ **Kajal,** uj főoltár és szószék.
„ **N.-Sur,** uj főoltár, uj mellékoltár és egész templom renoválása.
„ **Jakabfalva,** úrkoporsó.
„ **Lamacs,** uj főoltár.
„ **Cseszte,** Jézus Szive oltár.
„ **Szilincs,** főoltár renoválása.

Komárom m. **Alsó-Galla** uj főoltár és mellékoltárak ujitása.
„ **Felső-Galla,** egész templom ujitása.
„ **Szent-Péter,** lourdesi oltár.
„ **Gyalla,** uj főoltár.
„ **Dad,** egész templom ujitása és uj főoltárkép.
„ **Kürth,** lourdesi barlang szoborral.

Esztergom m. **N.-Ölved,** Jézus Szive oltár.

Bács m. **Szántova,** oltár ujitás.
„ **O-Szivac,** lourdesi oltár.
„ **Baja,** templom-renoválás

Borsod m. **Szirak,** lourdesi oltár.
„ **Bánhorváth,** lourdesi oltár.
„ **Mező-Csáth,** úrkoporsó.
„ **Felső-Nyárád,** lourdesi oltár.
„ **Ozd,** úrkoporsó.

Csanád m. **Mező-Kovácsháza,** főoltár.

Győr megye **Révfalu,** két oltar átalakitása.
„ **Gyirmoth,** uj oltár szentsirral.
„ **Gyarmath,** Jézus Szive oltár.

Heves m. **Pétervására,** úrkoporsó
„ **Csehi,** oltár.
„ **Gyöngyös,** Mária-oltár

Hajdu m. **Egyek,** lourdesi oltár.

Hont megye. **Ipolynyék,** főoltár.
„ **Deménd,** lourdesi oltár.
„ **Adács,** úrkoporsó.

J.-N.-Kun-Szolnok m. **Rákóczi,** oltár.
„ **Török-Szt.-Miklós,** oltár.

N.-Küküllő m. **Bolya,** főoltár és szószék.

Kolozs m. **Bánffy-Hunyad,** főoltár és szószék.
„ **Radnóth,** főoltár és szószék.

Moson m **Magyar-Kimle,** uj főoltár.
„ **Horváth-Kimle,** templom renov.
„ **Püski,** uj mellékoltár és oltárképrenoválás
„ **Nezsider,** főoltár.
„ **Hegyeshalom,** egész templom renoválása.
„ **Kiliti,** egész templom renoválása.

Pest megye. **Budapest** Angyalföldi országos tébolyda főoltár.
„ „ Irgalmas nővérek, lourdesi oltár.
„ „ Erzsébet-korház oltár.
„ **Nagy-Maros.** úrkoporsó.
„ **Szent-Iván,** úrkoporsó.
„ **Fajsz,** oltár.
„ **Adony.** Szt.-Háromság oltár.
„ **Pomáz,** főoltár.
„ **Taksony.** főoltár.
„ **Jakabszállás,** lourdesi oltár.
„ **Kóka,** Jézus- és lourdesi oltár.

Szabolcs m. **Tisza-Eszlár.** uj főoltár és mellékoltárok.
„ **Nyiregyháza,** úrkoporsó.
„ **Sibinj,** főoltár ujitása.

Megjelent!

„Kossuth Lajos nyolcz magyar honvédtábronok itélőszéke előtt.“ („Ébresztő Hangok“ XVIII. könyve.) A tizenhárom magyar honvédtábornok aradi vártanuságának ötvenedig, évfordulója emlékére irta Zimándy Ignácz Terjedelme 675 oldal. Értéke 4 frt Ara 1 frt.

Felette érdekessé és tanulságossá teszik e müvet ama sujtó nyilatkozatok, melyeket **Vette, Bem, Dembinszky, Percel, Mészáros, Damjanich, Klapka és Görgey** magyar honvédtábornokok tettek Kossuth Lajosra vonatkozólag.

Kapható szerzőnél Török-Bálinton.

Magyar villamossági részvénytársulat

Budapesten, V., Váczi-ut 76. sz.

Budapesten, 1900. február havában.

T. cz.

Hogy a világitási czélokra szükséglendő elektromos áramnak igénybevételét kiterjedtebb mértékben és szélesebb körökben is lehetővé tegyük, elhatároztuk, hogy a világitási czélokra szolgáló **elektromos áram normális egységárát jelentékenyen leszállitjuk.**

A székes-fővárossal kötött szerződésünkben hektowattóránkint 10 fillérben megállapitott áramegységárat ugyanis **20%-kal fogjuk mérsékelni** és a világitási czélokra fogyasztandó áramot **hektowattóránkint 8 fillérrel fogjuk számlázni.**

Ezenfölül fogyasztóinkat a székes-fővárossal kötött szerződésünk **26. §-ában megállapitott százalékos visszatérítési hányadban is részesiteni fogjuk** és az áramszolgáltatásra nézve hatóságilag megállapitott egyéb föltételek és határozmányok továbbra is érvényben maradnak.

Az uj árszámitás folyó évi **február 15-én** lép életbe és mindazon fogyasztóinknál fog érvényesülni, kiknek ez idő szerint már fönnálló egyezmények alapján az áram a föntieknél még előnyösebb föltételek mellett nem szolgáltattatik.

Ezen árleszállitás által, melylyel mi, ha mindjárt jelentékeny áldozatok árán is, a nagyközönség legszélesebb rétegeiben táplált kivánalomnak felelünk meg, ugy hisszük, alkalmat nyujtottunk arra, hogy a villámos világitás oly helyeken is igénybe vétessék, a hol azt eddig számos elismert előnye daczára takarékossági szempontból még nem alkalmazták.

Az általunk eszközölt árleszállitás következtében a villámos világitás — ha az annak igénybevételével egybekötött előnyök számitásba vétetnek — minden más világitási móddal — még az Auer-fénynyel is — versenyezhet.

Továbbra is iparkodni fogunk fogyasztóink bizalmát, melyet eddigi működésünk által kiérdemelni szerencsések voltunk és a melyért ezennel köszönetet mondunk, a jövőben is fokozottan kiérdemelni és kérjük a t. cz. szives megbizását, melyet törekedni fogunk a legnagyobb megelégedésre foganatositani.

Utánnyomás nem dijaztatik **Magyar villamossági részvénytársulat.**

Nyomatott Kaufmann József kő- és könyvnyomdájában Budapest, V., Arany János-utcza 4.

Budapest, 1900. IX. évfolyam 6. sz. Vasárnap Bőjtelőhava (Február)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG;
I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Az iskolaszékekről.

Báró *Eötvös* József, az első kultuszminiszter az 1868. népoktatási törvényben megteremtette az iskolaszéket. Czélja nagy és nemes volt: az iskolát és a szülői házat közelebb hozni egymáshoz. Megfelelt-e ennek a követelménynek? Beigazolta az idő, hogy az iskolaszék erre nem képes. Ma napság — különösen a fővárosban az iskolaszéki tagság alig egyéb, mint lépcső a fővárosi bizottsági tagsághoz. Az iskolaszék sok olyan dolgot tulajdonit magának, sok oly dologban intézkedik, mihez semmi köze. Vajjon mit is érthet egy laikus a tanításhoz? Annyit, de többet aligha, mint a mennyit az orvosi tudományhoz, pedig az orvosok munkáját nem ellenőrzi semmiféle *laikus* testület. Nem hiszem, hogy akadna tanitó, ki az iskolaszék dicséretét, vagy gáncsolását komolyan venné. Mert mi dolga volna az iskolaszéknek? Az iskolaépületre, annak jókarban tartására felügyelni, ezt a terhet a főváros hatósága levette az iskolaszék vállairól, ugy szintén a tanitóválasztási jogot is. Mi marad még? A gyermekek iskolába járásának ellenőrzését a tantestület végzi az iskolaszék neve alatt. A tanitók, hogy pontosan betartják-e a tanitási időt, arra az igazgató ügyel fel. Első fokú hatóság az iskolaszék a szülő és a tanitó között felmerült esetekben. Mikor kerül erre sor!? Nagy ritkán! Már a szegénysorsú gyermeket sem az iskolaszék ruházza fel, nem az gondozza, hanem alakit egy önálló egyesületet s arra bizza s ő csak nézi s jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. Hát mit tesz akkor az iskolaszék? Gyülésezik havonként, s elhatározza, hogy majd kéri a tanácsot, hogy ide meg ide iskolát épitsen, hogy német nyelvet kell tanitani (tisztelet a kivételnek), elhatározza, hogy jegyzőkönyvbe veszi fel, hogy X iskolaszéki tag azt találta, hogy A. tanitónak nem helyes a módszere, elhatározza, hogy másnak határoz s üdvözli azt a tagját, a kit valami kitüntetés ért.

A tagok el-eljárnak az iskolákba s leülnek s hallgatnak. Mert hát joguk nincsen beszélni az iskolában. Ezt a gyerekek észreveszik s bizony furcsát gondolnak arról a bácsiról, a ki ott ül. Megtörtént ez, a mit most elmondok s elég jellemző az iskolaszéki tag szerepére, bár, nagyon természetes, egyáltalán távol áll tőlem sértegetni az iskolaszéket. Törvény, tehát van, az egyes tagok buzgóságához, jóakaratához szó sem férhet. Tehát ez az eset: a gyerekek játszanak az udvaron iskolát. Akadt köztük tanitó, iskolaszolga, jó fiu, rossz gyerek, csak egyet nem akartak befogadni, mert hát még kicsi volt s nem illet közéjük, de az sirt, hogy ő is akar játszani, hát egyiknek az az ötlete támadt, mit mindnyájan helyeseltek, hogy jó lesz iskolaszéki tagnak, annak ugy is csak ülni kell.

Unalmában az iskolaszék a tanitó munkáját kezdi birálgatni. De akármint áll a dolog, *idegen.*

Gyám az iskolaszék a tanitó felett. Szüksége van-e erre a tanitónak? Állitsanak szakfelügyeletet! s törüljék el az iskolaszéket. E mellett adassék mód arra, hogy szülő és tanitó egymással időközönként találkozhassanak és nézeteiket kicserélhessék.

Hogy az iskolaszék beleavatkozik olyan dolgokba, mikhez semmi köze, bizonyságul 2 példát. Egyik iskolaszék *elrendeli*, hogy valami haladási naplót vezessen a tanitóság: eltekintve attól, hogy helyes-e vagy sem ez a napló, ezt az iskolaszék el nem rendelheti, mert neki rendelkezési joga nincs. Mi-

A „Buda és Vidéke“ tárczája.

A budai és pilisi hegyvidek történelmi emlékei.

Irta: **Dr. Thirring Gusztáv**

(Felolvastatott a M. T. E. Budapesti Osztályának felolvasó estélyén.)

I.

A midőn e helyen a budai és pilisi hegyvidék történelmi emlékeiről szólani akarok, önként fölmerül az a kérdés: nem-e olyan vállalkozás ez, mely egyesületünk körén kivül esik? Hiszen a történelem kutatására vannak külön szaktársulataink, és a turistának — a ki első sorban a vidék természeti szépségeivel akar megismerkedni — talán nemis lehet feladata, a történettudósok dolgaiba avatkozni. Ennek a nézetnek kétségkivül vannak minálunk hivei, különösen azoknak körében, kik azt hiszik, hogy a turista foglalkozása csak szórakozás és hogy a turista egyebet nem tesz, mint a hegyvidéken egyszerüen végigszalad.

Ezen előitélet ellen évek óta közdünk és fogunk küzdeni a jövőben is. Mert meggyőződésem szerint az igazi turista nemcsak puszta szórakozás kedvéért járja be hegyeinket, hanem ezzel egyuttal ismereteit is igyekszik gyarapitani. Sőt módjában van a vidék alapos megismerése által a tudománynak is szolgálatot tenni, mert oly helyeket is felkeres, melyekre a történettudós, az ethnografus vagy a régész még eddig nem jutott el, a hol tehát eddig ismeretlen visszonyok megfigyelésére terjeszkedhetik ki. Erre pedig alkalom bőven kinálkozik. Hiszen alig van a mi hegyvidékünknek pontja, melyhez valami érdekes történelmi vonatkozás ne füződnék, alig van pontja, mely természeti vagy néprajzi szempontból érdekeset, eddig meg nem figyelt újat ne nyujtana. A turista tehát, a ki nyilt szemmel járja be a vidéket, a természeti szépségeken kivül fog ott sok egyéb megfigyelni és följegyezni valót találni, a minek alapján lassanként összehordhatjuk a Pilis vidékének monografiájához szükséges anyagot.

Egy rövid népszerü eladás természetesen nem lehet arra elegendő, hogy akár csak nagy vonásokban is képet vázoljon hegyvidékünk történelmi nevezetességeiről. A mai rövid előadás tehát inkább csak izelitőül kiván szolgálni olyanok részére, kik vidékünk történelmi emlékei iránt érdeklődéssel viseltetnek. Talán sikerül mélyen tisztelt hallgatóimat ezen előadással meggyőznöm, hogy a turista élvezete sokkal nagyobb, ha nemcsak látja a természetet és az ember müveit, de ha azt is tudja, milyen volt ezeknek multja, micsoda — gyakran országos jelentőségü — történelmi események játszódtak le ezen helyeken. És talán sikerül a. t. hallgatóim előtt egyébként már ismert és gyakran fölkeresett helyek iránt az érdeklődést fokozni és a figyelmet felhivni oly helyekre, melyek mellett eddig talán közönyösen haladtak el, holott dicső multjuknál fogva bizonyos kegyeletet érdemelnek.

Vidékünk történelmi emlékei egy messze, homályos multba nyúlnak vissza, mely a történetirás korát is hosszú idővel előzi meg. Abból az időből, melyről a történetirás, de sőt még a hagyomány sem tartott fenn semmi biztos emléket, megmaradt maga az ember, megmaradtak annak alkotásai. A főváros déli környékén, *Erd* és *Batta* határában felfedezett sirok, melyeknek nagy számáról az utóbbi község nem ok nélkül neveztetett *Százhalom*nak tanuságot tesznek arról, hogy ez a vidék már ősrégi időben lakva volt. De tanuskodik vidékünk történetének több mint kétezer éves multjáról az is, hogy egyes helynevek még a rómaiakat megelőző korból valók; igy magáról az *Aquincum* névről, melyet régebb iróink a latinból (Aquae quinque) akartak levezetni, minden kétséget kizárólag ki van mutatva, hogy kelta eredetü (eredetileg ak ink) és bő vizet jelent. E név a kelta törzshöz tartozó eraviszk néptől származik, mely a Dunántul jó részét lakta. A római uralom leigázta az idegen népeket és Pannoniával együtt fővárosunk hegyvidékét is meghódoltatta. Közel kétezer éve, hogy a római itt megvetette lábát, nagy városokat, municipiumokat, kolóniákat alapitott, országutakat, erődöket épitett, melyeknek maradványait még ma is számos helyen találjuk. A római azonban leginkább a síkságot vette birtokába, a hegyvidék belsejébe nem szeretett hatolni. Uralmának nyomait is leginkább

kor pedig ugyanitt egyik tanitó fejtegeti, hogy mily fölösleges, időrabló az, mert hát van feldolgozott tananyagbeosztás stb, akkor azzal áll elő egyik iskolaszéki tag, hogy persze a tanitók ellenzik, mert félnek a munkától. Egy másik eset: egy iskolaszéki tag bejelenti, hogy A. tanitó nem tud tanitani. Meginditják a vizsgálatot. A tanfelügyelő kiállitja a bizonyitványt: A. tanitó tud tanitani s nem esik müködése semmi kifogás alá. A. tanitó rehabilitálva van, de meg is hurczolva.

De hát kérdem, hol van az a testület, a melynek ilyen laikus *hatósága* (?) volna? Hol van az az orvosi kar, ügyvéd vagy tisztviselői kar, mely nem tiltakoznék az ilyen *hatóság* ellen?

A tanitóság, mely testület komoly munkálkodásával a magyarositás, a nevelés és tanitás terén oly szép eredményeket ért el, nem érdemli meg továbbra is ennek a fölösleges, nem szakemberekből álló iskolaszék feiügyeletét.

Legyen a tanitó a legszigorubb kritikának kitéve, de csak szakemberek részéről.

Még a tanitó fölötti: első foku biráskodás is sérelmes a tanitókra, mert azt követeli, hogy az a forum legalább felerészben hozzáértőkből álljon.

Legjobban megfelelnének az iskolaszékek feladatuknak, ha a legközelebbi ülésükön elhatároznák, hogy kérni fogják a törvényhozást, hogy törüljék el az iskolaszéki intézményt fentartó törvényt! *Nemo.*

Széchenyi szelleme.*

A mint Széchenyi 1830-ban megpenditi a jobbágyok felszabaditását, alig mult 10 év, már akadtak földesurak, a kik jobbágyaikat meghatározott váltságdij mellett felszabaditották. Ez annyi volt, mintha ma egy földbirtokos bérlőjének engedné át örök tulajdonul azt a földet, a melyet az bizonyos időre bérbe vett tőle, természetesen a bérösszeg tőkéjének részletekben vagy akár egyszerre való lefizetéséért. Igy tervezte Széchenyi a jobbágyok felszabaditását! És ha igy történt volna, a parasztság most nem volna zsellér saját kis birtokán.

Politizálni akkor is csak a megyei és országgyüléseken volt szabad, mint most; politikai hirlapnak hire sem volt Magyarországon! Tehát nem politizálunk — gondolta Széchenyi — hanem gazdálkodunk, takarékoskodunk, erősödünk és ha elég erősek leszünk, azt mondjuk: Eb ura fakó! Gazdag nemzet nem lehet szolgája senkinek, még ha szabadsága törvényekbe nem volna is öntve, mint Magyarországé, a mely azonban mind maig csak papiron áll, hála a hajlékony szabadelvü derekaknak!

De mégis van egy reform az 1848-iki törvényekben, a mely nem Széchenyi agyából pattant ki, mondja valaki. Tudom, a parlamenti kormány, a melyet 1848-ban Kossuth is csak máról holnapra tett magáévá és tetette törvénynyé. Azelőtt a régi megyei rendszer hive volt, sőt még számkivetésben is azt hitte és pengette, hogy a kettőt valahogyan össze lehetne házasitani.

Széchenyi a kormányformáról azt tartotta, hogy becsületes, emberséges, honszerető férfiak kezében bármely kormányforma lehet jó, lehet üdvös; ellenkező esetben a legjobb kormányforma is átkot hagy maga után.

*

Az eddig előadottak nyomán tanulságul azt a kérdést vetem föl: vajjon Széchenyi *liberális* vagy *konzervativ* ember volt-e? A liberális szót az idő rövidsége miatt most *haladó* a *konzervativ* szót *maradó* vagy épen *hátráló* (*reákciós*) értelemben akarom venni.

E szerint a föntebbi vázlatos kimutatásból itélve, van-e valaki az országban, vagy a világon, a ki Széchenyit, ha nem radikális, legalább is liberális embernek nem tartaná? Bizony annak tartotta őt a *Hitel* megjelenése után mindenki, Dessewffy Józseftől kezdve, a ki megbirálta, egész Kossuthig, a ki őt *legnagyobb magyarnak* vallotta, mig magát Széchenyi tanitványának nevezte, a kitől azonban az utak és módok megválasztásában csakhamar elvált; hogy mily eredménynyel, mily következménynyel, arra felel a történelem.

Azonban, ha munkáinak szellemébe, az ő magán es nyilvános életébe, nyilatkozataiba bepillantunk, ha e bepillantáshoz egy kis modern szemüveget használunk: Isten és világ előtt el kell ismernünk, hogy Széchenyi nem liberális, annál kevésbé szabadelvü, hanem a szó legnemesebb értelmében *konzervativ hazafi volt.*

Lássuk csak röviden.

Vannak a társadalomnak régi, századoktól, ezredévektől megszentelt és kipróbált hagyományai, a melyeknek biztonságot és enyhet adó oltalma alatt élte, át játszó gyermekéveit, boldog ifjuságát, küzdelmes férfikorát; a melyek öröksége napjainak édes megnyugvást nyujtanak s a melyeket ama reményben hágy nemzedék nemzedékre, hogy a szent örökség, minden időben az utódok tiszteletének, kegyeletének tárgyaul fog szolgálni.

Az ily szent örökséghez hiven ragaszkodni azt kegyelettet őrizni, ápolni, az idők rongálásait rajta kitatarozni, kijavitani — ez konzervativ tulajdonság; és e tulajdonság senkiben sem volt nagyobb mértékben, mint Széchenyiben.

A józan konzervativ politika nem rughatja ki lába alól az országok, népek, nemzetek ezredéves alapjait, a melyeket annyi viszontagság sem semmisithetett meg, mint például az ungvári várt, a melynek falai századok óta tető nélkül, kitéve szélvésznek, zápornak, a föld rengéseinek, az ég villámainak, maig is szilárdak, hogy nem csak köveik, hanem még ragaszuk, cementjük is, dacolva daczol minden elemi támadással. Hát széthányjuk-e e szent falakat, a melyek — mint mondják honszerző apáinkat látták a sikon, látták maguk között? Egy modern ember széthányhatná és anyagából rakhatna olyan divatos kalitkát, mint a fővárosunk uj palotái, de a konzervativ ember kitatarozta, bástyafalait pléhvel födte, a hol szükség volt, kibővitette; és az a vár, mint a munkácsi egyházmegye papnöveldéje, kiszolgálhat egy másik ezer évet; mig a mi palotáink, ha tiz évig nem tatarozzák, olyanok, mint egy nyuzott macska, a mint néhány év előtt láthattuk a Dorottya- és Fürdő-utcza sarkán lévő négy emeletes házon.

Ilyen szent hagyományoknak tekinti Széchenyi a királyságot, a nemzetiséget, az erkölcsöt, a mely vallás nélkül nem is képzelhető.

Erre nézve csak néhány idézetet hozok föl a Hitelből. A királyság eszméjének gya-

* Zimándy Ignácz Ébresztő Hangok XVII-ik könyvéből.

---

lapályos vidéken és a folyók mentén találjuk, a hol mérföldkövek, sirok, feliratos táblák, fegyverek, pénzek nagy számmal kerültek napfényre. A Pilis hegyvidéket is római utak hálózták körül, mint a Pilis-szántón. Pilis-Csabán, Csévén és Dorogon talált emlékek tanusitják; *Pilis-Csaba* mellett azonkivül századunk első felében egy Diana istennő papnőjét ábrázoló szobrot is találtak, mely egyéb felirásos kövekkel együtt arról tanuskodik, hogy az ottani „boldog berekben" (ad lucum felicem) Diana istennőt imádták. Mégis római telepek, városok maradványai e vidéken nem igen akadnak és a főváros közvetlen közelébe kell mennünk, hogy ilyennel találkozzunk. *Aquincum* ez, az a nagy katonai város, mely egész Ó-Buda belterülete alatt a föld mélyében el van temetve, s melynek csak csekély kis részét képezik amaz ásatások, melyeket a szt.-endrei vasút mentén bámulhatunk, Az ottani amphitheatrum, a vizvezeték, a fürdők,, a Mithras-szentely, a katonai tábor, mind már a városon kivül voltak, mely innen dél felé a mai Ujlakig, nyugot felé a Hármashatárhegy csoportjának tövéig, kelet felé a mai hajógyári szigetre is kiterjedt, tehát a mai Ó-Budánál sokkal nagyobb volt, körülbelül 60—80,000 lakost foglalván be falai közé. Időszámitásunk első és második századának müvelődési viszonyairól hü képet nyujtanak az aquincumi ásatásokból kikerült leletek melyek a helyszinén épitett diszes muzeumban, valamint a Nemzeti Muzeumban vannak felhalmozva. De czélom ezúttal nem a római világ emlékeivel foglalkozni, melyekről szaktudósaink tollából egész kis irodalom keletkezett, hanem azon történelmi emlékekkel, melyek magához azon hegyvidékhez füződnek, melynek érdekesebb helyeit nyáron oly gyakran és oly szivesen keressük fel. Igaz, hogy e hegyvidéknek multja nem megy vissza időszámitásunk kezdetéig, de még igy is sok oly esemény kapcsolódik hozzá, melynek felemlités a mélyen tisztelt közönség érdeklődésére talán számot tarthat.

Hazai történetünknek egyik nevezetes eseménye füződik a mindnyájunk előtt ismert *Gellérthegy*hez. A magyar fejedelmek korában a Gellérthegyet Pesti vagy Kelenhegynek, magát Budát Kis-Pestnek nevezték, szemben a Duna bal parján fekvő Nagy-Pesttel. I. András király alatt történt, hogy Vata és pogány hivei Gellért csanádi püspököt, a kereszténység buzgó terjesztőjét, a hegy tövében megrohanták s kétkerekü talyigán a hegyre vonszolták, a honnan a mélységbe lökték le. A véres tettet 1046. szept. 24-én hajtotatták végre; a nép Gellért püspököt szent gyanánt kezdte tisztelni s róla nevezte el a hegyet, az alatta elterülő városrész pedig Szt.-Gellértfalva nevet nyert. A püspök emlékére a hegy tövében templom épült de ez a török uralom idejében teljesen elpusztult. A Gellérthegyről még megjegyzi a történelem, hogy déli aljában hajdan a rómaiaknak hajókikötője volt. A törökök 1598-ban favárat épitettek a hegy tetején, melynek utolsó nyomai a gellérthegyi csillagvizsgáló torony épitésekor, századunk elején (1812-ben tünték el; erről a favárról nyerte a hegy német nevét (Blocksberg).

Történelmi esemény füződik a *Néphegy*hez is; a törökök ide temetkeztek s Karga bairi (Varjúhegy)-nek nevezték. Budavár elveszte után a törökök kisérletet tettek a várnak ujból való visszaszerzésére; a székesfejérvári pasának sikerült 1687-ben egy Fink Konrád nevü császári hadnagyot 2000 darab arany árán ama tervének megnyerni, hogy Buda várát a törökök kezére játszsza; egy meghitt parasztnak kellett a hadnagy erre vonatkozó levelét Székesfejérvárra vinnie, de elfogták és a Naphegyen felnyarsálták. A hegy innen vette *Nyárshegy* nevét, melynek emlékét még ma is őrzi az ottani Nyárs-utcza.

A török uralom idejére emlékeztet a *Sashegy* is; régente Király hegynek nevezték, mivel királyaink vadászat után e hegy táján szoktak letelepedni; később a budai szerzetrendi barátok tulajdonába menvén át, Paphegynek, Baráthegynek vagy Istenhegynek neveztetett; török neve Muhanek volt. A Sashegy név a monda szerint onnan ered, mivel 1686. szept. 2-án a budai vár visszafoglalásának emlékére tartott diszmenet alkalmával e hegyről sasok röpültek volna a vár felé.

Szebb emlékek füződnek azon bájos hegyvidékhez, melyet ma Lipótmező és Vadaskert név alatt ismerünk Ez a kies tájék, sőt még a Svábhegy erdősége is, a középkorban *Nyék* nevet viselt. E területen volt Mátyás királynak

kori emlegetése ő nála nem szinlelés, nem farizeusság, hanem erős meggyőződés.

»A legjobb hazafi — mondja a többi között — *törvényes* királynak leghivebb jobbágya is«. — Ne oszoljon meg a magyar erő többé soha; de szerencsében, mint veszélyben, *törvényes* urának leghűbb, legerősebb támasza legyen. Hiszen még a külföld is azért dicsér bennünket, hogy királyunkat, szabadságunkat egyenlően szeretjük. Valamint vallás és hit a legvadabb embert is összekapcsolja a Mindenhatóval: szintugy köti hüség és engedelmesség a polgárt *igaz* urához. — Legyen legfőbb tisztelet Isten után a királyé. A király ugy ül erősen székén, ha jussaiból egy pontot sem enged; a deréket jutalmazza, a rosszat bünteti s királyi esküjét pontosan teljesiti.« És igy tovább.

A mi a *nemzetiséget* illeti, nem panaszkodhatunk, hogy elegen nem emlegetnék, nem hangoztatnák, de annál kevesebb sujt fektetnek sokan a polgári erényre, a mely Széchenyiként: A kötelességek kutfeje s tartalma nem egyébb, mint az anyaföldhöz, a honiakhoz vonzódó szeretet s az uralkodóhoz viseltető hüség.

Hát még mily sulyt fektetünk a vallásra? Nem ez-e czéltáblája korunk minden gunyjának, megvetésének, üldözésének? Hisz az egész szabadelvüség, liberálizmus Franczia országban, Olaszországban, Ausztriában, Magyarországban, Bismarckiában, nem áll egyébből, mint a kereszténység, különösen a katholikusság ellen való fenekedésben, agyarkodásban. Ha ezt kivesszük a lába alól: egész szabadelvüség puszta hanggá válik, á melynek semmi értelme!

Széchenyi még a nemzetiség legfőbb paládiumának, védpajzsának is a vallást hirdeti, midőn igy szól: »A keresztény vallás zarvartalan forrásán megtisztult erkölcsi jóma a legegészségesebb és leghosszabb életet igérő feneke, (alapja) a nemzetiségnek.« (Hitel 109. ol.)

Tehát a nemzetiség *leghosszabb életet* igérő alapja a keresztény vallás zavartalan forrásán megtisztult jó. Mély bölcseségü szavak, a melyeknek igazságát lehetetlen be nem látniok a vallásgunyolóknak, ostromlóknak, üldözőknek, ha csak szemüket felnyitják.

A történelem napnál világosabban bizonyitja Széchenyi szavainak igazságát.

Mit mond a történelem? Azt mondja, hogy a kereszténység előtt egyik nép a másik után tünt föl és merült el az élet tengerén, nyomot som hagyva maga után. Vagy hol vannak azok a fényes ázsiai birodalmak, óriási fővárosaikkal, melyek egykor az egész ismert világon uralkodtak, zsarnokoskodtak? Ugy el tüntek a föld szinéről, hogy még nevök is alig maradt fön. S nem ugyan e sors érte-e az azok romjain keletkezett két európai pogány birodalmat: Görögországot és Rómát? Rómát, a világ urát, a mely fegyverei hatalmát három világrészszel éreztette. S hová lett az a Róma? Hol van nemzete? A régi Róma eltünt, összeomlott; a századok porrétegei alól nagy ügygyel bajjal ássák-kaparják ki a mult idők nagyságának kérgén rágódó tudósok, mint az ó-budai amfitheatrumot. S jut-e eszökbe, mi temette a világ urát oly disztelen porba? Dehogy jut! Hiszen még a történelem világos szavait sem értik; hogyan értenék a néma köveket? Vagy megérik-e, a mit a költő ihlettégében zeng?

Minden országnak támasza, talpköve
A tiszta erkölcs mely ha megvész,
Róma ledől s rabigába görbed.

S hogy a régi Róma, Babilon, Ninive, Jeruzsálem, sőt Athén sorsára nem jutott, hanem egy világnak bámulandó központjává lett, melyet csodálat nélkül azok sem szemlélhetnek, a kik az uj Róma urától, a pápától elszakadtak: minek köszönheti Itália s Itáliával együtt a világ? A kereszténységnek, kereszténység tudományának, művészetének, a melynek sugárai az egész világon szétáradván, a barbarság ködét eloszlatván, mindenütt világosságot terjesztettek és terjesztenek.

Ezek oly dolgok, a melyeket tagadni nem lehet és csak az nem látja, ki az igazság előtt szemét behunyja.

De haljuk Széchenyit magát a vallásról: «Boldogok, ugymond, a kiket nem nyavalya, nem testi gyengeség vagy a haláltól való félelem kényszerit térden csuszni a kereszthez, hanem éltök legszebb éveiben önként, szeretetből, a legfőbb jó iránt emelik föl lelköket a Legtökéletesbhez. S ha nemcsak szóval, hanem tetteikkel is gyakorolták vallásuk igaz értelmét s nemcsak a közel veszély inditá őket az Isten imádására, hanem minden nemesebb és szebb gerjedelem s azon ki nem magyarázható aggódás, a melyet minden tiszta szivü ember érez magában, hogy halhatatlan részét minden alacsony és ocsmány indulattól megóvja.

Nem tölti-e be . . . csak egy csillagos éj csendje és harmoniája lelkünket a legszebb reményekkel egy következendő jobb létről? S nem ellenkezik-e még mostani eszünkkel is annak elgondolása, hogy a titokban gyakorolt erény örökkön örökké rejtve s szinte örök időre veszve lenne?

Valóban a természet szörnyü hazugság, az egész mindenség csuf ámitás, hazaszeretet, anyai könyek, szerelem, barátság iszonyu tréfa volna, ha egy jobb élet reményében csalódnánk!

S kételkedhetünk-e? — Mily szép egy nyári reggel! mily remek egy virágzó asszonyi lény! Mily nagynak, mily tökéletesnek kell lenni a lelkek harmoniájának! Midőn egy szép hajnal bibora, egy ártatlan hölgy képe oly tiszta, oly igaz: hogyan képzelhetünk a lelki világ összhangzatában hazugságot, ámitást, misztifikácziót?«

Igy beszél Széchenyi a hitről, lélekről, a másvilágról. És hány nagy szellem beszél igy! És a ki igy beszél, az mind konzervativ; a ki nem igy beszél, az mind szabadelvü.

Széchenyi tehát minden ujitása, javitása, haladása mellett is konzervativ volt. Ezt akartam bebizonyitani, hogy a t. gy., ha a szabadelvü, különösen a m. t. zsidó ujságokban a konzervativokról, ultramontán klerikális, reakczionárius, jezsuita, középkori sötét gondolkodásu bigott s több efféle nevek alatt olvas valami rémitőt, tudja meg, hogy mind oly királytisztelő, Istenfélő, felebarátszerető, hazáért és nemzetért élni-halni kész emberekről vagyon szó, akik habár nem mind Széchenyiek is, legalább annak nyomaiban haladni törekvő hazafiak. Isten velünk!«

Tomor Ferenc.

---

vadaskertje, melynek emlékét ma is fentartja a Hűsvölgy fölött emelkedő erdős hegy neve. A vadaskert óriási területü lehetett, mert a Lipótmezőtől felhúzódott egészen a Svábhegyre, sőt kinyúlt egészen Solymárig. Oláh Miklós érsek 1536-ban még azt irja Mátyás király vadaskertjéről, hogy nemcsak erdős hegyeket hanem vidám rétségeket is foglalván magában, négy magyar négyszög mérföldre terjedt, számos különböző vaddal bővelkedet s hozzá nagy épületekkel fölszerelt királyi vadászudvar is volt csatolva. Falai még ekkor is, tehát félszázaddal Mátyás király ideje után, 3 mérföldnyi kiterjedésben fennállottak, de még két évszázaddal később, Bél Mátyás idejében (1737) is felismerhetők voltak ezeknek rommaradványai. A vadaskerthez kiterjedt gazdasági majorok is tartoztak. E vidék a vadászatokon kivül is látott királyi vendéget; Szilágyi Erzsébet, Mátyás király anyja, 1462-ben az esztergomi káptalannak egy nyéki házát nyári lakásul bérelte ki, fizetvén érte 16 arany forint bért, a mi ma érték szerint 300 forintnak felel meg. Ime az első adat arra, hogy a Lipótmezőt már a tizenötödik század közepén nyaralóhelyül használták, még pedig nem kisebb személyiség, mint maga Mátyás királynak anyja.

(Folyt. köv.)

Budai Tanitók Tánczvigalma.

Bálnak is nevezhetnők azt a minden tekintetben fényesen sikerült farsangi vigalmat, melyet a budai tanitók saját segélyalapjuk javára f. é. február 14-én a Budai Polgári casino termeiben rendeztek. De hát a tanitók hivatásuknak megfelelően szerények óhajtván maradni, megelégedtek vállalkozásuk ilyen czimzésével s inkább arra törekedtek ez alkalommal is, hogy jótékony nemes czéluk elérésével minél több örömet s élvezetet nyujtsanak a tánczot kereső intelligens ifjuságnak. Hogy ebbeli törekvésöket minő siker koronázta, azt csakis azok mondhatnák meg szavahihetőleg, akik ott voltak, s végig élvezték egy gondtalan farsangi éjszakának andalitó ártatlan örömeit.

Nem voltak sokan, az igaz; de a kiket együtt láttunk, azok szinig megtöltötték a Casino tágas nagy termét, melynek különben komor képét ez alkalommal üde és bájos leány arczok ártatlan mosolya és hamisitatlan derüje varázsolt édenivé. Micsoda szép is volt az a látvány! És micsoda emelő az a tudat, hogy ott mindenki jótékonyczélt szolgálva áldozott a tánczMuzsájának

Az ügyes rendezőség, melynek élén *Martos* Ágoston, *Koncsek* Lajos és *Bárány* Zsigmond buzgólkodott, el is követtek mindent, hogy ez estélyt fényessé és emlékezetessé tegyék. Vállalkozásuk sikerült is. És bár Neptun bácsi nem tudni mi okbol - kevés szélvihart támasztván, erős ellenségnek bizonyult, mégsem sikerült elfujnia annyi jóra való fáradozás eredményét, mert ime Terpsichore lenge szilfid alakja kifogott rajta.

Valamivel 9 óra után megjelent az estély lady partronesse, a jószivüségéről ismeretes *Dr. Kertész Ábáné* úrhölgy Őnagysága, kit a a figyelmes rendezőség diszes bokrétával, a Zenekar pedig a Rákoczy-indulóval fogadott. A szeretetre méltó háziasszony megjelenése egyuttal a tánez kezdetét is jelentette. Hej micsoda tűzről pattant csárdás volt is az az első, meg a második, meg a többi! Milyen hévvel, milyen csodás kitartással ropták kivilágos-kivirradtig!

Az estély fényének emeléséhez nagyban hozzájárult az a körülmény is, hogy a budai közélet számos kitünősége tisztelte meg személyes megjelenésével a budai tanitóságnak ezt a szép vállalkozását. A megjelent notabilitások között ott láttuk *Dr. Axaméthy* Lajos min. tanácsost, *Dr. Zsák* Hugo müszaki tanácsost, *Dr. Kertész* Aba iskolaszéki elnököt, *Kertscher* István főmérnököt, továbbá *Dévai Szőllősi István*, *Duma* György, *Hochholtzer* Károly, *Szalay* Győző, *Szenesy* Mihály, *Sátory* Béla iskolaszéki tagokat, *Józsa* Mihály kir. tanfelügyelőt a Tanitók háza gondnokát, *Goldhammer* Ferencz százados, *Jurányi* János, *Farkas* József, *Magyar* József igazgatókat *Somlyay* József árvaházi igazgatót *Száraz* József és *Tausz* Ferencz tanárokat stb. — Az estélyről való elmaradását *Dr. Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszter Ő exelenciája telefonon jelentette be

A rendezőség kellemes meglepetés képen elmés készitményü és finom selyemtokot ábrázoló tánczrenddel kedveskedett a szép számmal megjelent hölgyeknek, kiknek névsorát itt irjuk:

Asszonyok: Buzás Istvánné, Ginter Károlyné Gráner Antalné, Grigoli Sándorné, Hábel Jánosné, Halfer Jánosné, Hochholtzer Károlyné Jurányi Jánosné, Dr. Kertész Ábáné, Kertész Miklósné, Kovács Ferenczné, Lebeda Ferenczné Ligeti Imréné, Maros Mátyásné, Mészáros Ferenczné, Netzasek Ernőné, Novák Viktorné

Péter Jánosné, Schröder-Stranszky Alajosné, Somlyay Józsefné, Stuchlik Andrásné, Szenessy Mihályné, Tolnai Imréné, Vihely Béláné.

Leányok: Albert Margit, Búzás Ilona, Egyed Olga, Ginter Róza, Goldhammer Hilda, Grigoli nővérek, Gráner Antónia, Hochholtzer Jolán, Hábel Lujza, Halfer Anna, Jurányi Annus és Ilus, Kertész Ilonka, Kovács Mariska, Lendvai Ferike, Maros Ilona, Mészáros Anna, és Zsófia, Netzasek nővérek, Ott Annuska, Péter Annus és Toncsi, Puschmann Margit, Schäder Vilma, Stuchlich Róza, Szenessy Katalin, Tausz Margit, Tolnai nővérek és Vihely Etuska.

A zenét Berki Károly jóhirü zenekara szolgáltatta s a barna legények ép oly lankadatlanul hucták a talp alá valót, a mily kitartással járta a táuczot az aranyos ifjuság.

A budai vendéglősök tánczvigalma.

Ha e f. é. február hó 15. a budai „Fáczán termeiben tartott mulatságot részletesen leirni akarnók, ugy a t. olvasó minden bizonynyal nagyon sajnálná, hogy elmulasztott oly mulatságot, mely minden évben csak egyszer tartatik derék vendéglőseink által. Éppen ezért nem bocsájtkozunk részletes leirásába mert, ha szórakozni jó mulatni és kitünő tánczos nőkkel tánczolni kiván, akkor tessék a jövő farsangban ismét tartandó tánczvigalomra szóló belépti jegyekről jó előre gondoskodni, most már csak sajnálhatja, hogy ott nem volt.

Nem tudjuk mi emelte e mulatság fényét a sok szép hölgy vagy a vigkedély? vagy pedig mindkettő, de annyi bizonyos, hogy volt valami, ami a vendégeket elragadta és hajnalig ott tartotta.

A tánczterem délszaki növényekkel igen szépen volt diszitve. A zenét a bosnyák ezred szolgáltatta és oly ropogós csárdásokat huzott mintha mindig is azt játszana.

A pesti oldalról átjött vendégek közül különösen Barabás Józsefné urnő felemlitendő, ki mint zászlóanya a budai vendéglősök által nagy tiszteletben tartatik és az Ő bájos Aranka nevü leánya, ki most lett először nagyobb mulatságon bemutatva.

A vendéglői iparral összeköttetésben álló gyárosok, kereskedők és iparosok igen szép számban jelentek meg, mint Wagner, Werner és Schleicher, Rajak, Kralik, Bokros, Sacceláry stb. A pesti vendéglősök közül megjelent Gundel János, Kommer Ferencz, Stadler, Förster, Salacz stb.

Az első négyest 160 pár tánczolta.

Megjelentek asszonyok: Barabás Józsefné, Fürts Tivadarné, Heszmann Károlyné, Bittner Jánosné, Schlaucher Ferenczné, Baitek Ferenczné, Dufek Ferenczné, Doktor Lászlóné, Vranovits Manóné, Pertl Istvánné, Kopper Károlyné, Posch Józsefné, Löwenstein Antalné, Horváthné, Toth Andrásné, Neuhauser Ferenczné, Koller Rajdmundné, Reichel Ferenczné, Lencz Béláné, Weisel Györgyné, Koch Jánosné, Rudvik Adolfné, Klup Albertné, Précsényi Istvánné, Friedl Edéné, Preiszler Istvánné, Geizler Kálmánné, Mikulásik Ferencné, Schrancz Gottliebné, Nothnagel Józsefné, Schwecné, Lindmayer Mihályné, Popper Antalné Szabatiel Tódorné, Hübner Józsefné, Toth Jenőné, Buzús Zsigmondné, Burger Ferenczné, Tholmann Engelbertné, Weisz Viktorné, Wild Józsefné, Wild Péterné stb.

Kisasszonyok: Barabás Janka, Fürst Matild, Schlaucher Miczi, Pfeifer Tercsi, Preiszler Irma és Juliska, Lebhardt Anna és Irma, Bursch Ilus, Müller Irma, Hübner Ilona, Pertl Örzsi, Mayer Vilma, Korn nővérek, Berger Anna, Zsakó Ilona és Kata, Klopf nővérek, Lövenstein Janka, Horváth Mariska, Tóth Ilona, Minikus Térka, Engel Teréz, Schimmer Karolin, Friesz Miczi, Schaffer nővérek, Weisel Antonia, Hoffmann nővérek, Koch Anna, Trécsényi Mariska, Lorencz Adél és Anna, Schrancz Annus, Lindmayer Erzsi, Germán Matild, Wild Adél, Berger Irma és Katicza stb.

Scheich Károly.

Meglehet, kogy *Scheich Károly* politikai nézetei nem mindenkinek tetszenek, ámde mint polgár kifogástalan s mindenki tiszteli. A székes főváros közgyülésén Polonyi Géza a ki nem egy politikai véleményen van vele, fejezte ki, hogy mindnyájan tisztelik. A budai ügyek vezérharczosa tapasztalhatta a közgyülésen, hogy érdemeit elismerik. *A polgárok elismerése a legnagyobb kitüntetés.*

Uj kőmivesmester.

A kőmüves-, kőfaragó- és ácsmesteri képzettség megvizsgálására szervezett bizottság f. hó 7-én tartotta meg Bnranyai miniszteri tanácsos elnöklete alatt Klenovits Antal és Hofbauer János vizsgáló biztosokkal egyetembeu vizsgálatait, mely alkalommal Schmidt Fülöp főpallér, ujverbászi születésü, jelenleg budapesti lakos a kőmüves mesteri teendők önálló teljesitésére jó minősitéssel képesitettnek találtatott.

Tanonczok Lapja.

Emberger János mint szerkesztő — *Labada Ferencz* mint kiadó Budapest, III., Serfőző-utcza 3. szám, a Tanonczok X. lapját átvették.

A jó tartalmu lap előfizetési ára egy évre 1 korona 20 fillér. Ebből a lapból megláthatjuk, hogy *Orgróf Palavicini Edéné* és *grf. Wenkheim Frigyesné* minő eredményeket értek el, lelkes munkatársaikkal a tanoncz ügy terén. Ez a lap védelmezi az iparos *tanulókat, a socialismus káros tanitásai ellen.* Nem volna szabad ennek egy iparos családnál sem hiányozni és megérdemli az egész társadalom pártfogását, Programjuk rövid: *vallásos, hazafias, képzett munkásokat nevelni.*

Budapesti önsegélyző takarékpénztár közgyülése.

Budapesti önsegélyző takarékpénztár a czime annak az életre való szövetkezetnek, mely *Bakonyi* Károly ny. altábornagy elnöklete alatt tartotta febr. 11-én 4. rendes közgyülését. Ezen szövetkezet, mely a kölcsönösség elvén tarsadalmunk közép osztályának azon tagjait szolgálja, kik nagyobb keretben müködő fővárosi intézeteinknél hitelhez csak nehezen juthatnak; igy külön osztályt tart fenn a törzstagok részére; külön a posta és távirda tisztek-nek; a székes főváros tisztviselőinek: a fővárosi magán hivatalnokoknak sőt egy zálog intézetet nyitott, hol belbecsesel biró családi ereklyéket képző és iparmüvészeti tárgyakra is kölcsönöket kaphatnak a tagok. A szövetkezet humanistikus intézmény s élő tanu jele annak, hogy szakértelmes és becsületes kezelés mellett a szövetkezeti formával is nagyobb közgazdasági czélt lehett elérni. A közgyülés elé *Zachár* Gyula vezérigazgató által előterjesztett jelentéséből kiemeljük, hogy a takarékpénztár alaptőkéje 739.500 korona: takarékbetétek és viszleszámitolásban 536.736. koronát gyümölcsöztettek. A kihelyezett kölcsönök összege: 1,113.082 koronát tett ki. A hitelegyesületek biztositéki alapjai, melyek a veszteségeket vannak hivatva ellensulyozni 41.621 koronára rugnak. Érdekes, hogy a hitelegyesületekben már 3 egymást követő évben $\frac{1}{2}\%$-nál alig volt valamivel nagyobb a veszteségi quota. A szövetkezet tiszta nyeresége 19.769 korona, melyből a tagoknak befizetéseik arányában 5% osztalékot állapitott meg a közgyülés. Az igazgatóságban megüresedett egy helyre *Desewffy* Aristidet; a felügyelő bizottságba pedig *Gajáry* Géza, báró *Feilitzsch* Artur orsz. képviselőket, *Maurer* Vilmos királyi tanácsost, *Károlyi* György és *Telegdy* Károly kereskedőket és *Balogh* Loránd épitészt választották be.

A föld regénye.

A föld regénye. Az »Uránia«, tudományos szinház a müsor változatos kiépitésén fáradhatatlanul müködik. Ismét bemutató előadás volt. *Hoffmann* Ottó »A föld regénye« czimü geológiai tanulmánya került sorra. A lét és nem lét poblémája, a föld keletkezése és évmiliók után való kihülése tárgya az egyfelvonásos előadásnak, a mely szoros összefüggésben áll, vagyis tulajdonképen folytatása a »Másvilágok mint a mienk« czimü, Hoffmann már müsoron levő darabjának. Ez ma igen helyesen meg is előzte a föld regényét. A mai bemutató is igen szerencsés alkotás; bemutatja először a földet, mint ködtömeget abban a stádiumban a mint belőle a hold kiválik. Áttér azután a hold életének kezdeti szakára, a mint a mostaninál nagyobb venzóerejével okozza a tengerek dagályát, apályát. Majd az első szántóföldet és az első életet ismerteti szinesen vetitett képekben. Majd a kőszénkorszak őserdeit mutatja be felhőszakadások közepette s itt következnek az ősállatok és növények fejlődési fokozatai. A »megalozaurus« nevü óriást ugy mutatja be, hogy fogalmunk legyen nagyságáról, a mint egy ötemeletese palota legfelsőbb emeletéig ér fel és a földön állva az ötödik emelet erkélyéről jóizüen falatozik. Szép az óriási mammutok képe, a mint maradványait a jegestenger jéghegyeiből kiemelik s a kutyák falatozzák az ezeresztendős hnskonzervet. Különösen tetszett az ősállatoknak a darvinizmusba vágó fejlődési fokozatai. Igy a ló ősapja, az óriási athlantarános, a vele szemben apró elefánt mellett. A föld regényének vége, a mint a föld áthül s jégmezőin megfagy az utolsó ember. A zsufolt ház örömest tapsolt Hoffmann Ottónak, a ki élvezetes módon mutatta be földünk geológia fejlődését. Érdemes, hogy sokan nézzék a remek, egészen uj képeket.

A „Budai Dalárda“ szecessiós jelmezes estélye.

Fényesen sikerült a budai dalárda f. hó 17. a budai vigadó összes termeiben rendezett jelmezes dalestélye. — Azok a pessimisták, kik annak idején egy vigadó helyiségnek Budán való létesitését ellenezték, meggyőződhettek arról, hogy mennyire égető szükség volt egy nagyobbméretü helyiségre, melyben a jelenhez hasonló nagyobb szabásu mulatságok rendeztethessenek. Ott volt Buda lakosságának ifja, örege, hogy gyönyörködjék abban a főváros hatósága által emelt és tündéri fényben uszó palotában, — abban az örömtől- jókedvtől sugárzó tömegben, mert tömeg volt az a szó legteljesebb értelmében, mert 900-nál több jegyet olvastak össze a jegyszedők — gyönyörködni a százával jött szebbnél szebb asszonyban és leányban. Eljött az estélyre *Darányi Ignácz* földmivelési miniszter úr — a kerület országgy. képviselője is, kit a dalárda elnökének a fővárostól való távolléte miatt Szabó József és Schinabeck Engelbert alelnökök fogadtak és kalauzoltak a rendezőség és közönség éljenző sorfala közt a terembe, hol időközben a budai notabilitások egész raja vette körül a minisztert, kit az uralgó derült jó kedv és feszteleuség láthatólag jól érintett; mintegy órai ott időzés után távozott csak, több izben fejezvén ki a rendezőbizottság tagjainak a látottak felett nyert kellemes benyomását és megelégedését.

Miután az estély alapeszméje és czime, „secessió“ volt, az estélyen előadásra került dal- és egyéb előadások — valamint az azokhoz szükséges jelmezek is, a czimnek megfelelőleg válogattattak meg, Buda zenei »ezermestere« *Hoppe Rezső* egyl. karnagy által, ki az estnek nemcsak dirigense, hanem rendezője, componistája, sugója, kisérője mit tudom én még mije — szóval éltető lelke, totum factumja volt. A fényes siker elérésében az oroszlánrész kétségtelenül őt illeti meg.

Kezdetét vették az előadások egy monstre-disz-felvonásssal, melyben az összes jelmezben megjelentek, ugy tagok — mint vendégek vettek részt, egy Hoppe által külön ez estére irt »szecessiós induló« rythmusainak éneklése mellett. *Majd Penée »Olasz saláta«* czimü humoros féfikara következett, melynek tenorsolóját pompás csengő hangu *Basser József* egyl. tagunk énekelte. Láttuk azonkivül még *Kob és Kok* zenebohóczokat, *Foksz és Koksz* bűvész parodistákat, *Bim és Bam* eredeti négereket. Hallottunk — horibile dictu — egy csupa bassusokból összeállitott férfinégyest is mely után az estély piéce de resistance-a az *Asztrakán és Kunigunda* sz. nagy szecessiós, állitólag történelmi szomoru játék következett, melyen a egyéb szereplő között, a műsor szerint »néhány ló« is közremüködött megvallom, frappáns természetességgel. A kissé hosszura nyult műsornak végre az »*Estudiantino Figaro*« cz. ugyancsak secessiós férfikar vetett véget, mely után a fiatalok által már nehezen várt táncz lépett jogaiba. A már fent jelzett nagyszámu hölgykoszoruból sebtiben a következő neveket jegyeztük fel.

Asszonyok: Apáthi Gáborné, Almási Jánosné, Bacher Jakabné, Arnold Róbertné, Bauer Józsefné, Bochkor Károlyné, Battonyai Ödönné, Biró Józsefné, Özv. Berzsenyi Lajosné, Beitl Ferenczné, Bercsényi Jánosné, Cettl Ágostonné, Deckmann Ágostonné, Fuchszer Józsefné, Farkas Elekné, Fischer Ferenczné, Fischer Antalné, Gretschl Józsefné, Gere Zsigmodné, Bilek Károlyné, Fabián Antalné, Geizbach Antalné, Özv. Gráner Antné, Teschauer Vilmosné, Felföldi Dánielné, Hermanoszky Gyuláné, Holz Istvánné, Herendy Imréné, Homonnai Gézáné, Koos Józsefné, Kollár Nándorné, Klasszon Gyuláné, Katzer Antalné, Kerényi Sándorné, Lung Györgyné, Lesch Károlyné, Laumann Józsefné, Mayer Józsefné, Molnár Imréné, Mayer Károlyné, Mild Józsefné, Mezey Béláné, Mauks Jánosné, Mocskonyi Gyuláné, Mihalecz Józsefné, Naményi Zsigáné, Németh Imréné, Nagy Lajosné, Herbász Antalné, Hofbauer Józsefné, Hadfaludy Sándorné Killmeyer Istvánné, Hoppe Rezsőné, Heyduck Gyuláné, Jáhl Antalné, Iványi Gyuláné, Kocányi Sándorné, Krammer Jánosné, Koller Jánosné, Kuncz Józsefné, Kosaras Sándorné, Köppel Istvánné, Méhelyi Sándorné, Paradeiser Istvánné, Mandel Józsefné (Szolnok) Piláth Pálné, Pinkay Lajosné, Pálmay Károlyné, (spanyol tánczosnő), Rehák Ferenczné, Péter Jánosné, Orsehovszky Józsefné, (jappán nő) Radri Zenoné, Reinl Józsefné, Rauscher Béláné, Schwarcz Mikiósné, Straub Béláné, Szaleberger Józsefné, Schinabeck Engelbertné, Schmellheger Sándorné, Schuhmayerné, Radó Jánosné, Sziklay Béláné, Schwarcz Antalné, Özv. Schmidl Jánosné, (Visegrád) Schöbitz Ferenczné, Szeide Józsefné, Szilassy Pálmay Jenőné, Szeligmann Mártonné, Somi Miklósné, Schedel Jánosné Semjén Timótné, Juhajdiné, Szalkay Gyuláné drné, Száraz Istvánné, Schaller Ervinné, Trautmann Ottóné, Tüll Jánosné, Till Istvánné, Valcz Antalné, Vlassák Istvánné Walter Leoné, Özv. Würsching Emilné, Vigh Bartalné.

Leányok: Gottwald Margit, (nympha.) Schestauber Irén (secessió), Gráner Autónia (czigányleány), Béla Vilma (cseresznye) Watzek Gizella (czigányleány), Könnye Erzsi (buzavirág), Tichalek Zsófi (pipacs), Gallauner Irma (secessio), Buzás Ilonka (vadrózsa), Károlyi Erzsi (kertésznő), Rajkay Ilona (kertésznő), Urbanetz Mariska (Elszászi pórnő), Goldhammer Hilda (empire), Szalkay Melitta (román nő), Borsos Anna (regatta), Schumayer Anna (secessio), Mütter Ilonka és Henriette (joké), Berzsenyi Antónia indusnő), Tóth Ilona (Bajazzo), Aussim Augusta és Ernőke (fecskepár) Aussim Margit (játék) Hadfaludi Ella (kéményseprős), Schmidl Margit (saloncukorka) Petsitz Gizella (empire), Bauer Vima és Józsa, Bilek Erna, Bercsényi Emma. Bensen Alberta, Buzás Ilonka. Dilmann Annus és Irma, Fábián Irén és Ilonka, Feisztmantel Emma, Gaál Augusta, Gút Ilona. Gergelyfy Róza. Greff Luiza, Gőth nővérek, Hoffmann Ilona és Dóra, Herendi Paula, Hahnel Riza, Hölczl Anna és Erzsike, Hillmayer Róza, Hayduk Aranka, Ibermasser Mariska, Kőszegi Róza, Kovács Zoltán, Kubesch Mariska, Khaulik Etel, Killmeyer Józsa, Knopp Anna, Kertész Vilma, Kóner Luiza, Katzer Hilda, Lakner Ilonka, Ludwig Irén, Lukásch Juliska, Mak Laura, Müller Hermin és Amália, Meyer Sárika, Mild Etel, Mütter Ilona, Petsits Gizella, Pinkay Imruska, Platsek Emma, Randée Sári, Péter Annus és Vilma, Rehák Vilma, Schmellheger Margit, Schekolin Róza és Lina, Sturm Etelka, Szollich Margit Steuer Gizella, Seligmann Elza, Schedel Ilonka és Vilma, Suhajdi Margit, Trautmann Irén, Szalkay Izabella Elvira, Tolnay Etus és Aranka, Vass Flóra, Watzek Gizella, Würsching Jolán, Wéber Cecile, Stranszky Paula, Schőbicz Emma, stb.

Sch . . . . rt.

Pályázati hirdetmény.

Pályázati hirdetmény. A **„Frey József“** féle alapitvány segélyeit adományozó bizottság az ez évi 200—200 frtnyi segélyek elnyerhetése végett pályázatot hirdet, mely **1900. évi április hó 1-én jár le.** Pályázhatnak a székesfővárosi közs. el. népiskolában müködött igazgató, tanitók és osztálytanitók özvegyei és árvái. **A pályázat okmányai a következők**: 1) bélyegtelen kérvény, 2) gyermektelen özvegyeknél a házassági levél, 3.) gyermekkel biró özvegyeknél a gyermekek keresztlevelei, 4) az árváknál ezeken kivül a szülők hallotti bizonyitványai, 5.) valamennyinél az atya, illetve a férj elfoglalt állását feltüntető kinevezési okmány, vagy mükdési bizonyitvány, 6.) vagyontalansági (elöljárósági) bizonyitvány. 7.) az özvegyeknél hivatalos igazolvány arról, hogy évenkint mily összeg nyug-, vagy kegydijat élveznek A pályázati kérvények egyenesen a fő és székvárosi kir. tanfelügyelőhöz, dr. **Verédy Károly** kir. tan. úrhoz, mint a bizottság elnökéhez nyujtandók be a kitüzött határnap déli 12 óráját. **A határidőn tul érkező, vagy kellően fel nem szerelt pályázati kérvények figyelmen kivül hagyatnak.** A pályázatokra vonatkozó közelebbi felvilágositást szivesen megadja **a főv. kir. tanfelügyelőség** (VIII., Pál utcza 4. sz. III. em.) vagy **Farkas József** igazgató-tanitó, bizottsági jegyző (I. ker. Vár, Iskolatér 1. sz.)

Budapest, 1900. febr. hó 15.

Farkas József
igazgató-tanitó, bizottsági jegyző.

Cs. kir. szab. déli vaspályatársaság magyar vonalainak üzletigazgatósága.

752/P. szám Budapest, 1900. évi február 14.

Pályázati hirdetmény.

A budapesti üzletigazgatósági épületünk bővitési munkáira ezennel pályázatot hirdetünk.

A munkákra vonatkozó bővebb adatok, valamint az épitészi ajánlát tervezete, az alulirott üzletigazgatóság épitési és pályafentartási szakosztályának hivatalos helyiségében (I ker. Mészáros utcza 17 sz. II. em.) a hivatalos órák alatt átvehetők és a tervek megtekinthetők, illetve az összes tervek egy példányban Tiz korona lefizetése mellett megszerezhetők.

Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb 1900. évi márczius 15-én déli 12 óráig általános osztályunk iktató hivatalánál (földsz. 9 ajtó) nyujtandók be, eme felirattal ellátva; „Ajánlat a budapesti üzletigazgatósági épület bővitési munkáira“

Bánatpénz fejében 1900. évi márczius hó 14-én déli 12-óráig 1000 azaz Egyezer Korona készpénzben vagy állami betétekre alkalmas értékpapirokban budapesti állomási pénztárunkban (I. ker. Mészáros utcza 17 Térfelügyelőségi épület.) fizetendő le Az értékpapirosok a budapesti vagy bécsi tőzsdén névértéken felül jegyzett árfolyamoknak legfeljebb 90 %-nyi magasságbanfogadtatnak el.

Ezen bánatpénz a munka elnyerése esetén 8 napon belül, annak kétszeresére egészitendő ki, mely összeg mint kautio mindaddig letétben marad mig a létesitmények ideiglenes átvétele meg nem történt

Posta utján beküldendő ajánlatoknál a bánat pénzek térti vevény mellett adandók fel.

A bánatpénz lefizetéséről szóló letétjegy az ajánlathoz nem csatolandó.

Az ajánlalok között való szabadválasztás jogát fentartjuk magunknak.

Az üzletigazgatóság.

Eljegyzés.

Olasz Ferencz tart. honvédhadnagy, a budapesti önsegélyző takarékpénztár közp. szöv. czégjegyzője eljegyezte Reinisch József bájos leányát *Terézt.*

2311/900 **Pályázati felhivás!**

A Szent-Gellért-szobor az esküténi hid tengelyvonalának meghosszabbitásában a Gellérthegy oldalán fogja elhelyezését találni. A szobor elhelyezésének és környezetének kiképzésével kapcsolatosan a hidról a Gellérthegyre való gyalogközlekedés is czélszerű megoldást igényel.

E művészeti feladat megoldását tárgyazó tervre a fővárosi közmunkák tanácsa ezennel pályázatot hirdet, a következő feltételek mellett:

I.

A pályázat titkos és abban csak magyar honpolgár vehet részt: a pályamü jeligével látandó el és ugyanazon jeligét viselő zárt levélke kiséretében, mely a szerző nevét és lakását tartalmazza, adandó be.

A fővárosi közmunkák tanácsának tisztviselői a pályázatból ki vannak zárva.

II.

A tervezendő létesitmény épitészeti styl-je szabadon választható, de a tervezésnél figyelmet kell forditani a következőkre, u. m.:

1. a hegynek a hidtengelytől észak felé eső oldala a serpentin utig falburkolatot igényel;

2. a mommentállis környezetre, melyet egyfelől az esküténi hid, másfelől a Gellérthegy alkot:

3. a szabályozási vonalakra és a megállapitott fekszinekre;

4. a kiviteli költség, a szobortól eltekintve, 250.000 koronát meg nem haladhat.

III.

A pályázótól kivántatik:

1. a homlokzatrajz, 1 : 100-hoz méretben;

2. ugyanezen méretben annyi metszetrajz, amennyi a terv és költségvetés megbirálásához szükséges;

3. az alaprajz feltüntetve a helyszinrajzon ez utóbbi léptékében:

4. a terv leirása:

5. hozzávetőleg készitett költségvetés-melyban a sziklarobbantás, az anyagok el, fovarozását beleértve. köbméterenkint 2.80 koronával számitandó

IV.

Két pályadij van megállapitva, az első 2000. (kettőezer) koronában, a második 1000 (egyezer) koronában.

V.

A pályamüvek felett a VI. pont értelmében szervezett biráló bizottság fog határozni és a pályadijakat a viszonylag legjobbnak talált két pályamünek feltétlenül odaitéli

A biráló bizottság általános szótöbbséggel határoz és határozata végérvényes akkor is, ha a bizottság valamely tagja nem jelent volna meg.

VI.

A biráló bizottság a fővárosi közmunkák tanácsa alelnökének elnöklete alatt 8 tagból fog állani, nevezetesen tagjai lesznek:

1. a fővárosi közmunkák tanácsa előadója;

2. a tanács műszaki osztályának főnöke;

3. a tanács 2 tagja;

4. a székesfőváros közönségének két küldöttje:

5. az országos magyar képzőmüvészeti tanács által saját kebeléből küldendő egy tag és

6. a magyar mérnök ós épitész-egylet által saját kebeléből küldendő egy tag.

VII.

A biráló-bizottság müködésének befejezése után a pályamüvek alkalmas helyen 14 napra közszemlére fognak kitétetni

VIII.

Fentartja magának a fővárosi közmunkák tanácsa, hogy a nem dijazott pályatervek közül egy vagy két pályaművet egyenkint 500 (ötszáz) koronáért megvehessen; e jogát azonban a tanács csak a pályamüvek közszemlére való kitétele előtt gyakorolhatja.

IX.

A dijazott és esetleg megvett pályaművek a fővárosi közmunkák tanácsa tulajdonává lesznek s azokat a tanács a kivitelnél tetszése szerint figyelembe veheti, vagy egészen mellőzheti

A müvezetésre a szerző semmi esetre nem tarthat.

X.

Kik a pályázatban résztvenni óhajtanak, a jelen feltételeket és a helyszinrajzot a tanács müszaki osztályában dijtalanul megszerezhetik.

XI

A pályamüveket a tanács hivatalos helyiségében (I. ker. Döbrentei-tér 4. sz.) Rupp Imre ministeri tanácsos, vagy helyettesse: Garancsy Mihály ministeri osztálytanácsos kezéhez 1900 évi márczius hó 31-ikének déli 12 óráig kell elismervény ellenében beadni. Később érkező tervek a pályázatból kizáratnak.

XII.

A sem nem dijazott, sem meg nem vett pályaterveket szerzőik a közszemlére kitüzött határidő leteltétől számitott 14 nap alatt a benyujtási elismervény visszaadása mellett átvenni és elvitetni tartoznak; s a mennyiben e kötelezettségüket nem teljesitenék, terveik felett a fővárosi közmunkák tanácsa minden felelősség nélkül tetszése szerint fog rendelkezhetni.

Kelt Budapesten, a fővárosi közmunkák tanácsának 1900 évi január hó 25-én tartott üléséből.

Rupp Imre, ministeri tanácsos. **Podmaniczky Frigyes,** elnök.

Az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár.

Az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár f. hó 17-én tartotta báró *Harkányi* Frigyes elnöklete alatt évi rendes közgyülését. Az igazgatóság jelentése szerint, daczára a lefolyt év kedvezőtlen közgazdasági viszonyainak, a lefolyt üzletév eredménye kedvezőbb az előbbinél. A *tiszta nyereség* a mult évről áthozott 272,061.37 frttal együtt 1,434,797.96 frt. Ennek fölosztására nézve az igazgatóság inditványozta, hogy a különféle jutalékok levonása és a tartalékalap növesztése és egyéb dotációk levonása után 930,000 frt osztalékul fizettessék ki részvényenkint *62* frtjával, mig a fönmaradó 351,269 57 frt uj számlára irassék át. Az intézeti tartalékalapok állománya 6.246,587.71 frt. Köz- és jótékonycélokra 11.527 frt 37 krt forditottak. Az intézeti nyugdijalap összege 334,861 frt 04 kr. Dr. *Jankovich* János az ellen szólalt föl, hogy a 351,269 frt 57 krnyi maradványt az 1900 évre átviszik. Nem akar ez — ugymond — bizalmatlanság lenni az igazgatóság ellen, hanem egyáltalában nem látja megokoltatnak, hogy ilyen nagy összeget vonnak el a részvényesektől. Kéri az igazgatóságot, hogy a jövőben ne tegyen félre ekkora nagy részt a tiszta nyereségből. Egyébként kijelenti, hogy ezzel nem kiván konkrét inditványt tenni. *Harkányi* Frigyes báró elnök ez az intézkedést egyrészt a pénzpiacok helyzetével, másrészt pedig azzal indokolja, hogy az intézet reá nézve sulyos helyzetben is biztosan mozoghasson. A közgyülés az előterjesztett jelentést tudomásul vette, a fölmentvényt minden irányban megadta és köszönetet mondott a igazgatóságnak, a vezérigazgatónak s a tisztikarnak az elért eredményekért.

A pesti magyar kereskedelmi bank

A pesti magyar kereskedelmi bank f. hó 17-én tartotta évi rendes közgyülését *Lánczy* Leó orsz. képviselő elnöklete alatt. Elnök melegen üdvözölte a nagy számban megjelent részvényeseket s konstatálta a közgyülés határozatképességét, amennyiben jelen volt 103 részvényes 2579 részvény képviseletében 420 szavazattal. A jegyzőkönyv vezetésére *Görgey* István kir. közjegyzőt, annak hitelesitésére *Fényes* Miklós és omorovicai *Heinrich* István részvényeseket kérte föl.

A *váltóleszámitolási* üzletágban jelentékeny volt az elmult üzletévben a haladás, mert 231,619.800 koronát számitoltak le, az előző évi 221,582.800 koronával szemben. A *jelzálogkölcsönök* összege az 1899. év elején 120.719,114 kor. 90 fillér volt. Ebből visszafizettek (törlesztés, rendkivüli visszafizetés és konverzió utján) 4,190.571 kor. 32 fillért, ugy, hogy az állomány 116.528 543 korona 58 fillére apadt. A lefolyt évben folyósitott jelzálog-kölcsönök összege 522 félnek 9 137 200 korona, amivel a jelzálogkölcsönök tőkeösszege az 1899. évi december 31-ig 125.665.743 korona 88 fillérre növekedett. Igy tehát az előző évről való emelkedés 4.946.628 kor. 68 fillér. A lefolyt évben 528 beadványt tárgyaltak s 18.821.200 koronát szavaztak meg. (1898-ban 22 751 800 koronát.) Községi kölcsönökben 141,668.494 kor. 80 fillér van kibocsátva; a visszafizetések levonása után 139.818 877 kor. 48 fillér marad tőkemaradványul. A *záloglevél*, *községi kötvények* és a többi üzletágak egyaránt kedvező eredményt mutathatnak föl. Keresztülvitte az intézet, más pénzintézetekkel karöltve, a Haas és Deutsch cég részéről vezetett magánvállalatnak részvénytársasággá való átalakitását. A tizmillió korona részvénytőkével s jelentékeny tartaléktőkével rendelkező uj társaság nagyszabásu vállalatotokat ölel föl. Ezzel az intézet a budapesti piac egyetemes érdekeinek is szolgálatot tett.

Javasolja az igazgatóság, hogy az 1899. évben elért 6,004,381 korona 94 fillér tiszta nyereségből (ami a teljesen befizetett részvénytőke 20·01 százalékos kamatozásának felel meg.) az alapszabályszerü jutalékok levonása után, *az 1899. évi osztalék-szelvényt 150 koronával váltsák be*, hétfőtől (február 19) fogva.

Végül ujra egyhangulag megválasztották az igazgatóságba: *Haggenmacher* Róbertet, *Kohner* Zsigmondot, *Schossberger* Zsigmond bárót és *Weisz* Fülöpöt s beválasztották az eddigi ügyvezető igazgatót: *Vas* Ferencet is. A felügyelő bizottság tagjai lettek: *Blau* Adolf, *Gold* Zsigmond, *Pfeiffer* Mátyás, *Rupp* Imre és *Kovácsy* Sándor. A közgyülés ezzel véget ért.

A kőbányai takarékpénztár r.-t.

A kőbányai takarékpénztár r.-t. vasárnap febr. 18-án tartotta *Feszty* Gyula elnöklésével évi közgyülését. A *tiszta nyereség 33.581* forint *58* kr., melyből részvényenkint *8 frt osztalékot* fizetnek ki.

Közigazgatási Könyvtár

Dr. Kampis János havi folyóiratának legujabb füzete a következő tartalommal jelent meg:

— **A községek rendezésének alapkérdései.** —

Irta: **Dr. Kampis János.**

Szerző a folyton napirenden lévő közigazgatási reform egyik legfontosabb részét, a községek ujjászervezésének kérdését fejtegeti. Miután a bevezetésben röviden végzett a kérdés elméleti részével, a következőkben részletesen megjelöli a reform feladatait. Adatokkal illusztrálja a községi közigazgatás mai tarthatatlan állapotát, azután rámutat a bajnak legfőbb okára, mely szerinte abban keresendő, hogy a község a maga kezdetleges kulturális és anyagi állapotában a modern állam adminisztrativ feladatainak megfelelő megoldására képtelen. Ezen a helyzeten egy-két választott tisztviselőnek (a községi jegyzőknek) kinevezett állami közegekkel való kicserélése nem segit. E helyett gyökeres orvoslásul azt ajánlja, hogy a közigazgatás tisztán állami része a község saját belügyeitől különválasztassék és az előbbinek ellátása külön állami hivatalokra bizassék. Ezután áttér a fontosabb részletkérdésekre. Külön fejezetekben szól a község minimális létfeltételeiről, a községek osztályozásáról, a szervezetről, a háztartásról, az ellenőrzésről, a felelősségről és a közigazgatás alaki részének egyszerüsitéséről. A komoly tanulmányról és gyakorlati érzékről tanuskodó munkát bizonyára érdeklődéssel fogják olvasni mindazok, kik a reform sorsa iránt bármily szempontból érdeklődnek. A terjedelmes füzet ára 1 kor. 20 fillér (60 kr.) Kapható a Községi Nyomda Részvénytársaságnál (Budapest, VI., Váczi-körut 61.) és minden könyvkereskedésben. A Közigazgatási Könyvtár előfizetési dija: egész évre (12 szám) 12 korona, félévre (6 szám) 6 korona. Előfizetéseket elfogad a kiadóhivatal (Budapest, V., Váczi-körut 61.)

A Budapest, III. kerület első magyar nemzeti asztaltársaság.

A budapesti III. ker., első magyar nemzeti asztaltársaság ez évi közgyülését f. hó 15-én tartotta a Jáhn János-féle vendéglői helyiségben. *Kepes* Albert elnök a gyülést lelkes beszéddel megnyitván, utánna *Ifj. Szolnoky László* olvasta fel a számvizsgáló bizottság jelentését, mely szerint a társaság 507 korona 10 fillér készpénz vagyonnal zárta le mérlegét. Ezután a tisztviselők választása ejtetett meg.

Elnöknek: Kepes Abert, Alelnöknek: Skrinár János, id. Mihályi József. Titkárnak: Rácz Ferencz, Jegyzőnek: Kollár Sándor, Pénztárnoknak: ifj. Mihályi József. Ellenőrök: Schäffer Rezső, ifj. Szolnoky László. Gazdának: Polifka Károly.

Országos Állatvédő Egyesület Budapest

VII., Nefelejts-utcza 14.

MEGHIVÓ

az 1900. február hó 25-én, d. e. 10 órakor az az **Uj Városháza (Lipót-utcza)** disztermében mengtartandó közgyülésre.

A KÖZGYÜLÉS

tárgysorozata:

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazgató-titkár évi jelentése.
3. Herman Ottó inditványa a »Madarak és fák napja« tárgyában.
4. A pénztáros évi jelentése 1899. évről.
5. A felügyelő-bizottság jelentése.
6. Az 1900. évi költség-előirányzat.
7. Választmányi tagok ujra választása.
8. Inditványok.
9. Az állatvédelem és gondozás terén buzgalmat kifejtett egyének jutalmazása.

Az elnökség megbizásából:
Monostori Károly,
igazgató-titkár.

Szépirás-iskola.

Vajda Pál székes-főv. polgári iskolai rendes tanár szépirásiskolája II. ker., Fő-u. 51. sz. Biztos és alapos kiképzést nyujt: bank-, pénzintézeti tisztviselőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak, urak és hölgyek részére, a magyar, német szépirási és rondirasból, kik azt rövid idő alatt elsajátitani akarják. Hölgyek, valamint felsőbb intézetbe járó tanulók részére külön napok és mérsékelt dijak. Tanitó-, tanitó-jelöltek (képezdei hallgatók) a gyakorlati részen kivül a szépirás tanitásának módszerét is elsajátithatják. Tanitási idő naponként d. u. 4—9 óráig.

Francziául 15 óra alatt.

Francziul 15 óra alatt helyes kiejtéssel tanitó nélkül megtanulni, a legtökéletesebb beszélgetésekkel; czimet viseli egy 64 oldalra terjedő könyvecske, melyet Wittman Gyula nyelvmester és fordító készitett. Párisba és a kiállitásra utazók, is megtalálják benne mindazokat a beszélgetéseket, melyek az utazás alkalmával, vasuton, szállodában, kiállitáson, stb. legszügségesebb. Az ügyesen összeállitott kis könyv olcsósága lehetővé teszi, hogy azt mindenki megszerezze. Ára 40 fillér. Kiadja Boros I. könyvkereskedése Budapest, Deák-tér 4.

Hegedütanitás.

Egy főgymnasiumi tanuló a hegedülésben alapos oktatást ád mérsékelt dijért.

Esetleg hegedülni tanitja azt, a ki őt viszont zongorára tanitja

Czim a kiadóhivatalban.

Nyilttér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőragu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel,** legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: **JURISZTOWSZKY ÖDÖN.**

RÉTAY és BENEDEK

BUDAPEST, IV., Lipót-utcza 21. szám.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képkeretek, úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb.

saját jól berendezett műhelyeinkben bármely stylus és rajz szerint szépen, szolidan és legjutányosabban készittetnek el. Tervezetek, költségirányzatok készséggel küldetnek.

Elvállaljuk továbbá régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek stb valamint egész templomok belső berendezését, alapos ujitását, festését, márványozását és aranyozását, ugyszintén azoknak átalakitását, melyeket kipróbált munkaerőinkkel a legszebben készitünk el igen kedvező feltételek mellettt.

A templomok megtekintését, valamint a költségvetés díjtalanul eszközöljük. Megbizhatóságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyithatjuk.

1898—1899-ik években a többi között a következő munkálatokat végeztük.

Nyitra m. Galgóc, oltár átalakitás.
„ **Gerencsér**, főoltár renoválása, uj főoltárkép
„ **Darázs**, egész templom renoválása, kifestése, üvegablakok.
„ **Mocsonok**, egész templom renoválása.
„ **Kis Raáb**, egész templom renoválása.
„ **Ki-Appony**, egész templom renoválása és kifestése.
„ **N.-kér**, uj oltárkép.
„ **Nyitra**, Apáca-zárda tornaterem kifestése
„ „ **Ratkócz**, főoltár.
„ **Krakován**, két uj oltár.
„ **Hrádek**, lourdesi oltár.
„ **Szenic**, főoltár és szószék.
„ **Bajna**, lourdesi oltár
„ **Csejthe**, egész templom renoválása, 5 üvegablak, két uj mellékoltár.
„ **Szered**, Jézus- és Mária-szobor.
„ **Madunic**, egész templom renoválása.
Pozsony m. Gerencsér egész templom renoválása.
„ **Sempte**, Jézus és Mária szobor.
„ **A.-Dombó**, egész templom renoválása.
„ **Pudmeric**, egész templom renoválása.
„ **Halmos**, egész templom renoválása.
„ **Kajal**, uj főoltár és szószék.
„ **N.-Sur**, uj főoltár, uj mellékoltár és egész templom renoválása.
„ **Jakabfalvá**, úrkoporsó.
„ **Lamacs**, uj főoltár.
„ **Cseszte**, Jézus Szive oltár.
„ **Szilincs**, főoltár renoválása.
Komárom m. Alsó-Galla uj főoltár és mellékoltárok ujitása.
„ **Felső-Galla**, egész templom ujitása.
„ **Szent-Péter**, lourdesi oltár.
„ **Gyalla**, uj főoltár
„ **Dad**, egész templom ujitása és uj főoltárkép
„ **Kürth** lourdesi barlang szoborral.
Esztergom m. N.-Ölved, Jézus Szive oltár.
Bács m. Szántova, oltár ujitás.
„ **O-Szivac**, lourdesi oltár.
„ **Baja**, templom-renoválás.
Borsod m. Szirak. lourdesi oltár.
Borsod m Bánhorvath, lourdesi oltár.
„ Mező-Csáth, urkoporsó.
„ **Felső-Nyárad**, lourdesi oltár.
„ **Ozd**, urkoporsó.
Csanád m. Mező-Kovácsháza, főollár.
Győr megye Révfalu, két oltár átalakitása.
„ **Gyirmóth**, uj oltár szentsirral
„ **Gyarmath**, Jézus Szive oltár.
Heves m. Pétervására, urkoporsó,
„ **Csehi**, oltár.
„ **Gyöngyös**, Mária-oltár.
Hajdu m. Egyek, lourdesi oltár.
Hontmegye. Ipolynyék, főoltár.
„ **Deménd**, lourdesi oltár.
„ **Adács**, urkoporsó.
J.-N.-Kun-Szolnok m. Rákóczi, oltár.
„ **Török-Szt-Miklós**, oltár.
N.-Kükülő m. Bolya, főoltár és szószék.
Kolozs m. Bánffy-Hunyad, főoltár és szószék.
„ **Radnóth**, főoltár és szószék.
Moson m. Magyar-Kimle, uj főoltár.
„ **Horváth-Kimle**, templom renoválás.
„ **Püski**, uj mellékoltár és oltárképrenoválás
„ **Nezsider**, főoltár
„ **Hegyeshalom**, egész templom renoválása.
„ **Kiliti**, egész templom renoválása.
Pest megye Budapest. Angyalföldi országos tébolyda főoltár
„ „ Irgalmas nővérek, lourdesi oltár
„ „ Erzsébet kórház oltár.
„ **Nagy-Maros**, urkoporsó.
„ **Szent-Iván**, urkoporso.
„ **Fajsz**, oltár
„ **Adony**, Szent-Háromság oltár.
„ **Pomáz**, főoltár.
„ **Taksony**. főoltár.
„ **Jakabszállás**, lourdesi oltár.
„ **Kóka**, Jézus- és lourdesi oltár
Szabolcs m. Tisza-Eszlár. uj főoltár és mellékoltárok
„ **Nyiregyháza**, urkoporsó.
„ **Sibinj**, főoltár ujitása.

Rainer J. és Társa

Budapest, II. ker., Fő-utcza 12.

Házilag készitendő rumkellékek:

95 százalékos **alcohol** 1 liter . . . 95 kr.
Rumessencz legfinomabb 1 deka . . 6 „
Vanilia és ananas essencz 1 deka . . 12 „
Brasiliarum erős és kitünő zamatu 1 liter 90 „
Eredeti angolrum (különlegesség) 1 üveg 1.50 kr. és 2 forint.

Különféle likőrök és likőressenczek.
Thea 1/4 **Ko.** 95 kr., 1.20 kr. és 1.70 kr.

Nagy választék **illat és piperecziklekben, szivacsok**, mindennemű **sebészeti kötanyag és betegápolási készülékek.**

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, csomagolás felszámitás nélkül.

Jakovits Károly

liszt, term. és hüvelyes veteményekraktára

Budapest, I., Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritathatja.**

Mihalovits József

KALAPOS-MESTER

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN

valamint **szörme-árukból.**

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene.

kitünő tisztelettel

Wild József.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Köszönetnyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar-mesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek mint megfelelőek voltak a szalonczipők.

Zágráb 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel:

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17.

tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Hölgyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

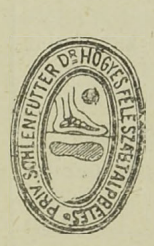

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid ideí viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerü 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnekés a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositások, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

SZLATKY DÁNIEL

Ó-Budai „Korona Vigadó“

III. Kiskorona-utcza 55.

Ajánlom közvetlenül beszerzett

délvidéki eredeti boraimat

a következő legjobbaknak elismert minőségekben:

Malaga . . . . . **Madeira** . . . . . **Port-bor** (vörös és fehér) **Lacrimae-Christi** . . **Marsala** . . . . . — Vda de Adolfo Rittwagen Malagában.

Sherry . . . . . — Gamboa Hermanostól Jerez de la Frontera

Vermouth . . . . . — G. E. Vinardi u. Co.-tól Turin.

Ezen gyógy- és csemege borok nálam poharankint kiszolgáltatnak.

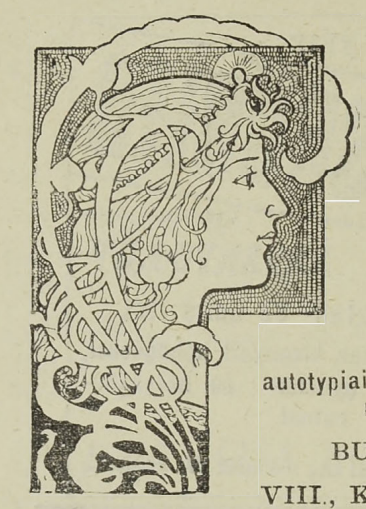

Hegedüs és Társa

fotoczinkografiai,

autotypiai (cliché) és rajzmüintézet

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-ut 53.

Készit mindennemü fotoczinkografiai, autotipiai (cliché) és rajzokat, árjegyzékek, könyvek, szak- és hirlapok stb. nyomtatványok képes kiállitására.

— Tervek és rajzok müvészi kivitelben. —

Speczialista képes levelező-lapok készitésében.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója Szerb kir. udvari szállirója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban

KÜLÖNLEGESSÉG

Budai sashegyi saját termése.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

órás- és ékszerész

BUDAPEST, I., ALAGUT-UTCZA.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT

kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal.

SZIVATTYUGÉPEKET,

Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizesöves kazánokat.

Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel.

Fruscha György és Társa

temetkezési vállalat.

Van szerencsém szives tudomására hozni, hogy az „Első magyar Szállitási vállalat Részvénytársaság" tulajdonát képező Entreprise des Pompes funébres VII. kerületi fióküzletéből — a hol több éven át mint üzletvezető működtem, — kiléptem és 1899. évi augusztus hó 1-én

Fruscha György és Társa

néven **VIII., Baross-utcza 68. szám alatt** (az előljárósággal szemben,) egy a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

temetkezési vállalatot

nyitottunk.

Midőn ezen körülményt szives tudomására hozzuk, megjegyezzük, hogy főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy jutányos áraink daczára minden tekintetben pontosság s a kellő diszes kiállitásokkal érdemelhessük ki szives bizalmát.

Temetés-rendezéseket a legegyszerübbtől a legfényesebbig mérsékelt árak mellett az összes szükségletek hozzáadásával rendezzük, nemkülönben nagy választékban sirkoszorukat is tartunk raktáron.

Végül bátorkodunk megjegyezni, hogy a szükséges koporsókat az országszerte ismert s hires Gebauer-féle gyárból szerezzük be, valamint hogy a legolcsóbb, sőt még a kórházi temetésekhez is nyolcz oszlopos ezüstös halottaskocsit adtunk.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

afog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona- és hidmunkákat.

Lakik:

IV., Koronaherczeg-utcza 3., II. udv. I. em. 52.

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

Kávé import.

Szállitas közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr. finom	**Cuba** nagyszemű	ó.-é. frt	6.—
4½ » valódi	» I. rendű . .	» »	6.50
4½ » »	**Jáva**	» »	5.78
4½ » »	**Portorico** . . .	» »	5.82
4½ » »	»legfin. I. rendű	» »	6.46
4½ » »	**Gyöngykávé** .	» »	6.36
4½ » »	**Laquayra** igen fin.	» »	7.—
4½ » »	valódi **nyugotindiai**	» »	7.—
4½ » »	Ceylon, különl. nagyszemű		7.36

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj, Finom és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható

Lövenstein Antal

csász. és kir. udv. sütőmester.

Ó-Budai „Korona" Vigadó

Budapesten. III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében Budapesten páratlan; villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar, megzavarja, ez a tanczterem megfizethetetlen. Mellékтermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára. Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok Összes lapok, Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

Az ezredéves kiállitáson oklevéllel kitüntetve.

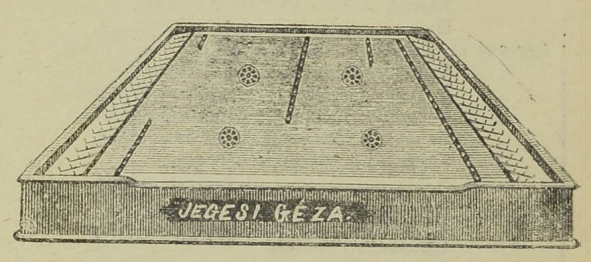

Czimbalmot,

legjobbat és legolcsóbbat csak nálam lehet venni pedálos fekete salon, szép erős hangot bolti árhoz képest félárban 75—80 frtért.

JEGESI GÉZA

cs. és kir. szab. vaskoronás czimbalom feltalálója és készitője

BUDAPEST, MEFELEJTS-UTCZA 43,

Árjegyzékek kivánatra ingyen.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

kiváló üditő ital és gyógyczélokra szolgál.

Ajánlják: **Dr. KORÁNYI** és **Dr. KÉTLY** egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitünő sikerrel használtatik.

Árak vidékre, kőbányai vasuti állomásra szállitva:

1 láda 30 nagy palack 17 kor. 50 fill.
1 „ 30 kis „ 13 „ — „

a fogyasztási adóval együtt.

A láda és üres palackok 4 hónapon belül, bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.

Budapesten kapható minden füszer- és csemege-üzletben és poharanként a Quisisana Automata-buffet-kben is

Dupla malátasör

és világos **Márczíusi sör** ládánként 1 koronával olcsóbb. Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak.

Megrendelési hely:

Király Sörfőző Budapest-Kőbánya.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részv. serfőzdéből.

Budapest, 1900. IX. évfolyam 7. sz. Vasárnap Bőjtmáshava (Márczius)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG; I., Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Kornfeld ur és egyéb.

Buda minden elhanyagoltatása daczára boldog, mert itt még csak egy-két esetben mutatkozott az aranyborju körül való táncz. A telek kufárkodást s néhány épitkezési tulmerészséget kivéve a nagy világi élet hullámai ide veszedelmesebb salakokat nem hordottak. A társadalom vallásosabb és ősi erkölcseiben épebb. A kihágások és bünesetek kronikájában is kevesebb a budai eset. A fák és hegyek közvetlen közelsége a jobb levegővel jobb erkölcsöket ád. Adja Isten, hogy igy maradjon.

A mi iparunk és kereskedésünk egyleteink, csekély számu pénzintézeteink, vállalataink eddig még nem költötték fel az érdeklődést. A pénzvilág kalandorai csak nyaralnak itt, hirhajhászok legfeljebb áldomásokra jönnek át. Kevesebbek a társadalmi drámák és regények. Ha nem is vigjáték az életünk, hanem komoly szinmü, ha vannak is bajaink a sötét bünök nem burjánoznak itt.

Mi csak messziről, madártávolságból vizsgáljuk és biráljuk az eseményeket s foglalkozunk *Kornfeld* urral és egyebekkel.

A vasut a betyár regényességet kiölte. A polgáriasodás a müvelődés meggyilkolta a vallást és becsületet. Hajdan keresztre feszitették az Üdvözitőt, ma mindennap keresztre feszitik szent örökségét. Midennap kitépnek egy levelet szent könyvéből. A betyár tudott imádkozni, voltak megromlott erkölcsében tiszta pillánatok a midőn felébredett benne a hit, a modern pénzkalandorokban nincsen hit, a vallást gunyolja, az imádságra nem veszteget időt, miután az idő pénz s a mi idő megmarad a pénzszerzésből az szórakozásra, tivornyákra kell, oly tivornyákra, a mikhez képest a régi urak és rabló lovagok, szegénylegények dáridója egy bőjti vezeklés volt. A Rózsa Sándorok kifogástalan lovagok, valódi apostolok voltak ezekhez az urakhoz képest, kiknek nincs sem Jézusok, sem Mozesük, hogy az aranyborju imádásért őket megleczkéztesse és kiverje a templomból. A keresztények elfordultak a kereszttől, a zsidók összetörték a frigyládát. A pénzért való őrült küzködés állattá aljasitotta az embert

Rózsa Sándor a maga kezére müködött, a mit a gazdagoktól rabolt, abból adott a szegénynek, ezek az urak alapszabálylyal, kormányengedélylyel szivják ki a gazdagot és szegényt egyaránt. Minden évben történik valami nagy pellengére jutás, egy-egy pénzintézet lelepzése, de azért a helyett, hogy fogynának szaporodnak s nem akar elérkezni az idő, melyben megrendszabályoznék a visszaéléseket.

A tisztességesebb pénzintézeteknek kellene sorompóba lépni és a tisztitást követelni, mert ha igy halad ők fognak szenvedni. Senki nem meri majd ládájából kivenni a pénzt, inkább tőkéjét éli fel. Hová jutottunk? A földmives visszakivánja a jobbágykort, a kölcsönre szorult az uzsorát Gyalog jár az adós, hintón a hitelező és ügyvédje. Szaporitani kell a végrehajtókat. Ilyen korban nem csoda, ha nagy pénzintézetekről is szállong az a hir, hogy erősen gyümölcsöző vállalkozásokra merészkednek.

A pénzintézetek történetében ismeretes az, hogy a *kisbirtokosok földhitelintézete* élére magát becsempészett ügyes embernek eszébe jutott, hogy üzérkedéseinek villámháritójául egy kifogástalan főurat keressen, kinek az a jóhiszeműsége, hogy erre megnyerte, sok pénzébe került. A példa ragadós. Pálinka és cognac gyárak, pénzintézetek, vállalatok a főuri koronákba kapaszkodtak s megnyertek egy-egy könnyen hivó urat, ki-

A „Buda és Vidéke“ tárczája.

A budai és pilisi hegyvidék történelmi emlékei.

Irta: **Dr. Thirring Gusztáv**

(Felolvastatott a M. T. E. Budapesti osztályának felolvasó estélyén.)

II

Mátyás király idejében az egész hegyvidék felvirágzott; Mátyás király mint vadász is, mint népe iránt érdeklődő király is sűrűn bejárta a budai hegység rengetegeit, melyeknek nem egy kies pontja őrizte meg a nagy király emlékét A Zúgliget elején, a Laszlovszky táján, állitólag vadászkastélya állott: beljebb, az erdő sűrűjében, a mai *Disznófőnél* talált üdülést a nagy király egy fárasztó vadkanvadászat alkalmával és a *Szép Juhászné* kies vidéke is Mátyás király egy kalandjának emlékét őrizte meg. De volt e vidéknek még egy más pontja is, melyet Mátyás király nyéki vadaskertjéből gyakran és szivesen keresett fel; a *Pálos-rendnek Szt. Lőrinczről nevezett kolostora.* A Hárshegy tövében, kevéssel a Szép Juhászné előtt, már az erdőn kivül, a régi Bugát-féle telken találtak rá századunk első felében romjaira eme hires kolostornak, melynél érdekesebb hely talán az egész budai hegységben nincsen.

A tizennegyedik század legelején történt, 1304 körül, hogy a magyar pálos-rend negyedik generálisa, az esztergomi születésü Lőrincz, a Hárshegy tövében a később róla nevezett kolostort épitette. I. Károly király adományai folytán csakhamar felvirágzott a kolostor, melyben a rend közgyüléseit is szokta tartani. A kolostor és templom egyike volt a kor legszebb ilynemü épitkezéseinek; a templomot a 75 méter hosszú kolostor vette körül, mely olasz épitőmestereknek remekmüve volt. Belső helyiségeit gazdag arany- és fafaragványok diszitették, keresztfolyósója gyönyörű müvű góthstilü oszlopcsarnokban végződött. Dús volt a kincstár is és a pincze is egyike a leggazdagabbaknak. De a kolostor hirét nem annyira pompája és gazdagsága, mint inkább rendtagjainak vallásossága, hitbuzgósága és szigorú erkölcsössége alapitotta meg s ennek köszönhette, hogy királyaink megkedvelték és bő adományokban részesitették. Midőn Lőrincz halálos ágyán feküdt, Károly király a haldokló kezét fogva, őszinte szeretetről és tiszteletről tanuskodó szavakkal vigasztalta a kedvelt szerzetest. Károly király után Nagy Lajos kegyeit is élvezte a kolostor, melynek hire különösen azóta terjedt el, hogy Lajos király a rend megálapitójának, Remete Szent Pálnak a testét, mely addig Velenczében őriztetett, Budára hozatta s 1381. nov. 14-nagyszerü ünnepélyességgel a hárshegyi egyház Szt. István kápolnájában elhelyeztette; az elhelyezési aktus egyúttal diadalünnepély volt Velencze fölött. A kolostor annira gyarapodott, hogy rendtagjainak száma 300-ra sőt 500-ra emelkedett, Fénykorát azonban Mátyás király alatt élte a kolostor. A nagy király igaz tisztelője volt a kolostornak, melyet nyéki vadászati után gyakran keresett fel; oly nagyra becsülte a rendet, hogy 1466-ban még a pallosjogot is adományozta neki. A kolostor általános kegyelet tárgya volt; róla nevezték a mai Hárshegyet Pálhegynek, a mai Pasarétet Pálvölgyének, az Ördögárkot Pálpataknak; ide zarándoklott a hivők nagy serege. A renden kivül álló kitünő egyéniségek is ide temetkeztek s Báthory László rendtag a közeli hárshegyi barlangban 20 évet töltött remete módjára, a szentirásnak magyarra való fordításán dolgozván. A régi krónikák Mátyás életéből sok szép vonást jegyeznek fel, melyek vallásosságát és a rend iránti tiszteletét tanusitják. Midőn egy izben vadászkiséretével éppen estebéd idején érkezett a kolostor elé és bebocsáttatást kért, a kaput őrző szerzetes oly szigorúan ragaszkodott a kolostor szabályaihoz, melyek szerint senkit sem szabad a főnöknél történt bejelentés nélkül beereszteni, hogy a királyt a bejelentésig a kolostor előtt váratta. Gergely generális ijedten sietett a kapuhoz, kérve a királyt, hogy a szerzetes cselekedetét ne tekintse a köteles hódolat hiányának. De a király megnyugtatta; ő csak kötelességét teljesitette

nek nevével fedezték ügyleteiket. Csakhogy fordult a kép. A kisbirtokosok földhitelintézetének grófja ráfizetett sokat arra, hogy a pénzvilágba tévedett, s az utánna oda került urak magas osztalékokat kaptak, mert vagy nem láttak semmit vagy üvöltöttek a sakálokkal..

Azt hogy urak is vegyenek részt a pénzintézetek müködésében nem lehet megakadályozni, sőt kivánjuk is, de csak ugy, ha valóban részt vesznek, nem néma személyzetet adnak, de vezetnek, ellenőriznek s képviselik születésüknél fogva a becsületet. A legkisebb hibát csirájában ölik el s kikergetik onnan a becstelenséget s lelkiismerettel munkálnak azon, hogy a *pénz és becsület* összeférjenek, s ha nem tudják megakadályozni a szédelgést azonnal lépjenek ki nyilvános indokolással.

Szinvakságért és némaságért fizetést huzni nem nemes emberhez, nem tisztességes polgárhoz illő dolog. Ezzel a régi nemesség elveszti gloriáját és nagyszerüen fizetett csatlósa lenne a pénzvilág megnemesittetjeinek. Ha a demokratának hirdetett kor minden pálinkafőzőnek, minden pénzerőművésznek nemességet, királyi tanácsosságot ád, meg kell vizsgálni ép erkölcsü-e a kitüntetendő, ha nem, ugy nem lehet sem nemes, sem királyi tanácsos. Nem képzelheti az, hogy Ő Felsége a titkos szinfalak müködő bankigazgatóktól kérjen tanácsot. *A régi nemest pedig foszszák meg nemességétől, ha nem tisztességes pénzügyek kendőzője.* Igy kivánják azt *gróf Széchenyi István* hagyományai.

Erre a kis elmélkedésre okot szolgáltatott a *Magyar Általános Hitelbank* esete. A lapok nagy része elhallgatta, hogy *Hegedüs Sándor* miniszter, mily erélyes kézzel nyult egyik üzletéhez a *Hitelbanknak*. A *Reggeli Ujság* a minister kemény leczkéjét részletesen hozta. Az intézet igazgatója *őrgróf Pallavicini Ede* lemondott állásáról s a keserüizü rendreutasitást *Kornfeld* urnak kellett elnyelni.

Nem tagadnak, nem czáfolnak, nem nyilatkoznak, tehát nem hiában zörög a haraszt. Az egész pénzvilágon egy kiáltás üvölt át: *Bankigazgatók vigyázzatok a kereskedelmi minister résen van.*

A pénzvilág remeg s ha az erélyes kéz el nem bénul a leczkék hosszu sorozata várható, mert minden más kereskedelmi ministernek fittyet hánynának, de nem hányhatnak annak, ki jól ismeri a bankokat és pénzintézeteket s nem hátrál, nem inog, hanem bátran nyul a darázs fészekbe.

Erdélyi Gyula.

Borestélyek.

Kettő is jutott belőlük egy estére! Látszott, hogy farsang volt! Meg látszott az is, hogy Budán eleven társas élet van és sokan lekesednek a társas együttlét melegségeért. Bár mindenütt ezt tapasztalhatnák, bár minden terén a társadalmi életnek szoros összetartást, békés egyetértést láthatnánk. Az a benső lánczolat, mely az ilyen alkalmakkor az embereket egymáshoz füzi, mindenesetre csak örvendetes eredményeket hoz létre és sok esetben egész kerületek javára is üdvös haszonnal járhat. Mert az immár nyilvánvaló, hogy a kerületek ügyeit manapság nem csupán a hivatalok zöld asztalai mellett intézik el, hanem sok jut azokból a klubbok és társas körök fehér asztalaira is. És nagyon is jól van ez igy! Az igaz, hogy a *budapesti polgári lövészegyesületnek* f. é. február hó 23-án tartott borestélyen talán egy ártatlan szóval sem bolygatták a kerületek közigazgatási ügyeit; de hisz nem volt arra szükség, nem azért gyültek egybe a polgárok oly szép számmal azon az estén, hogy lokális politikával üssék agyon az időt. Arra nem is értek volna rá. A kitünő borgazdák, nevezetesen, *Hochholtzer Károly, Jencs Vilmos és Takách László* urak bőségesen gondoskodtak arról, hogy vendégeik minél kellemesebben tölthessék el egy kedves esetnek röpke óráit. A lövészegyesület tágas diszterme régeu látott már együtt olyan szép és válogatott úri társaságot mint ez alkalommal. Itt 120—130 főből álló társaság mindvégig a legkedélyesebb hangulatban volt együtt és számos felköszöntőben éltette az estély derék gazdáit, a kik a Dietzl-féle borok legjavát szolgáltatták fel ez alkalomra s minden jelenvolt teljes megelégedésére. A felköszöntők sorát *Del Medico* Ágoston fő-lövészmester nyitotta meg szellemes felköszöntőben éltetvén a megjelent vendégeket. A borgazdákra Rupp Zsigmond távolléte miatt *Duma György* főgymn. igazgató mondott hosszabb elmés felköszöntőt, melylyel nagy hatást ért el. Felköszöntőkkel mondtak még *Hochholzer* Károly, *Klár* Manó dr., *Takách* László, *Krantz* Ede és mások.

Az estélyről való elmaradást *Dr. Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszter sürgönyileg mentette ki. A pompás vacsorát *Weisz* József lövöldei vendéglős állitotta ki, teljes megelégedésére az összes jelenvoltaknak, kik Berki Károly zenéje mellett késő éjjelig együtt maradtak.

*

Ugyanez estén a *Budai Polgári Körben* is zajos volt az élet. Itt *Buday* József dr., *Filó* János, *Hebentanz* Nándor, *Kanyó* Sándor és *Schiller* György urak gazdálkodtak a bor körül. A jelenvoltak — mintegy hatvanan — a legjobb hangulatban töltötték az estét, a melynek sikerét különösen emelte az, hogy *Dr. Darányi* Ignácz földmivelésügyi miniszter is megtisztelte személyes megjelenésével. Felköszöntőkben itt sem volt hiány s a társaság csak ugy éjfél-felé oszlott széjjel.

A felszolgált vácsora *Wild* József vigadói vendéglős jó konyháját dicsérte.

Széchenyi muzeuma.

A Budai Széchenyi Asztaltársaság örvendetes tudomásul vette, hogy a magyar Tudományos Akadémia Széchenyi muzeuma, ha biztosan is, de gyarapodik. Kivánatos volna, hogy a legnagyobb magyar minden emléke, összegyülhessen, hogy mielőbb nyilvánossá lehessen a muzeuma. Az asztaltársaság mozgalmat indit, hogy minden Széchenyit ábrázoló kő, réz és aczélmetszet összegyüljön s legalább másolatban legyenek meg azok a versek, a melyeket Széchényi irt és Széchenyihez irtak.

És kisérőihez fordulva mondá: „Bár csak ti is épp oly engedelmességet és hűséget tanusitanátok velem szemben, mint ez a szerzetes főnökével szemben."

Mindenek a virágzásnak — mint minden más anyagi és szellemi jólétnek — hirtelen véget vetett a törökök betőrése, kik a mohácsi vész után földig lerombolták a hires kolostort. Tiz napig tartott a pusztulás; a szerzetesek legnagyobb része elmenekült, de huszonöten ott lelték halálukat a romok között. A kolostor összes kincsei közül csak Remete Szent Pál testét sikerült már előzőleg Trencsén várába szállitani, de ott később ez is tűzvész áldozatává lett. A hárshegyi kolostor soha többé újra fel nem épült. Midőn Budavára ismét keresztény kézre került, a kolostor területe a város tulajdonába ment át. A kolostor romjaiból épült fel századunk elején a Szép Juhászné vendéglő és 1818-ban a ferenczhalmi kis templom; a telek utóbb magánosok kezére kerülvén, kertté alakittatott át s most már csak néhány elszórt faragott kő jelzi e hajdan hires és dicső multú kolostor helyét.

Miként a Hárshegy és Vadaskert környéke, úgy a budai hegyek egyéb részei is a mostani állapotuktól nagyon eltérő képet nyujthattak a középkorban. A mai kultura, mely oly vonzóvá és kellemessé teszi, természetesen hiányzott akkor, de tévednek, ha azt hinnők, hogy a vidék akkor lakatlan vagy ismeretlen ett volna. Okleveleink s történelmi munkáink éppen az ellenkezőt bizonyitják; kies hegyvidékünk egyes részei akkor népesebbek voltak mint ma, virágzó községek voltak ott, a hol ma csak egyes elszórt házakat találunk s akárhány akkor népes telepnek a neve ma már csak dülő névvé összezsugorodva maradt reánk. A nyéki dülőben is volt az emlitett vadaskerten kivül egy hasonnevü község; ugyanigy találunk községet a Gellért- és Sashegytől délre is, mely *Sassadfalu* néven már 1236-ban fordul elő, de még Mátyás király idejében is emlittetik. A Gellérthegy tövében feküdt még *Erzsébetfalva*, a Várhegytől északra *Logod* község, és azontúl a Lipótmező felé *Tótfalu*.

Mindezek a helyek teljesen elpusztultak s legfeljebb nevök maradt fenn. Ellenben *hegyeink* középkori nevei majdnem mind kivesztek Teljesen ismeretlen ma már a *Sican* név, melylyel a középkorban a Hármashatárhegyet jelölték; erről a hegyről nevezték el a középkorban Aquincumot Sicambriának Utóbb a hegy és a szomszédos Kecskehegy *Monyoróshegy* (Moneros) neve allatt emlittetik. Odább a mai Gugerhegy és a Lipótmezei sziklák *Vaskapuhegy* nevet viseltek. Ezen túl következett azután Nyék, mely a Lipótmezőtől a Zúgligeten át a Svábhegyig hüzódott, Oláh Miklós érseknek a tizenhatodik század elejéről való leirásából kitünik továbbá, hogy Nyékkel határosan feküdt Ulászló király pompás kastélya, valószinüleg a mai Ferenczhalmon, a hol még némi régi faragványokra akadtak; ezentúl emelkedett a *Pálhegy*, a mai Hárshegy, a pálosok hires kolostorával. Ó-Buda közvetlen közelében, a fölötte emelkedő dombokon gyanitották *Etzelburgot*, Attila hún királynak meseszerű székvárosát; még odább északra, a mai Aranyhegyen vélték feltalálni *Fehéregyházát*, Alba Mária templomával, melyben Árpádt emettetett el Ez az egyház a *Promontorium Kigyóson* feküdt, melyet a *Kántor foka* nevü patak választotta el az óbudai hegyektől. A patak mellett *Pazanduk* nevű puszta feküdt. Az újkori kutatások nem igazolták mind eme középkori vélekedések helyességét. Árpád sirjának helyét még ma is kutatják. Attila székhelyére névze pedig még semmi biztos támpontunk nincsen.

Mindezek a régi történelmi emlékek leginkább a török hódoltság korában vesztek ki, s a mi akkor még fenmaradt, az a tizennyolczadik század belvillongásai alatt ment tönkre. A budai hegység mély völgyei, sürű erdői a hadakozó feleknek mindig kedvező buvhelyet nyujtottak, a honnan lesből észrevétlenül reátörhettek, a mit sem sejtő békés városra vagy az ellenséges hadakra.

A *Kuruczles* ily guerillahadakozás emlékét őrizte meg; a keskeny, akkor még kétségkivül őserdő födte völgy nagyon alkalmas búvóhelyéül kinálkozott II. Rákóczy Ferencz kuruczcsapatjainak, melyek innen rátörtek a városra s a lakosságot hosszabb ideig zaklatták. Még nagyobb jelentősége volt a hegyvidéknek Budavár visszafoglalása alkalmával. Ismeretes, hogy

Igazság érdekében.

A Budapesti Hirlapnak megszivlelésül ajánlva Zimándy Ignácz ezen a czimen tartalmaz és polemiai életben gazdag röpiratot irt. Adatok ezek a Szemnecz Zimándy-féle sajtópert nem tartották meg, mert a felek megszüntették az eljárást. Szemnecz Emil ezután nem sokára Zimándy Ignácz és a Magyar Állam czimén röpiratot irt, a mely felmentette Zimándyt a megállapodás alól t. i. hogy erről a magánkérdésről többet nem beszél, nem bir. Az Igazság érdekében czimű röpiratot a jogos önvédelem sugalta s a benne foglalt tények megczáfolhatlanok. Ez is feltünést fog kelteni, mert a tárgy érdekes és jól van megirva s az igazság fegyvereit viszi a harczba. Az olvasó könnyen eldöntheti, hogy ki győzött? Zimándy foglalkozik a függelékben Buschbach Péter művéből és gróf Leiningen naplóleveleivel.

Borostyánkői Egan Ede jelentése.

Előttünk fekszik *borostyánkői Egan Ede* miniszteri megbizott jelentése, melyet előterjesztett február 12-én Munkácson a hegyvidéki földmivelő nép közgazdasági helyzetének javitását czélzó állami actió ügyében tartott értekezletén.

Az erős jellemü jó hazafi és jó szivü ember feljajdulása ez, ki nemcsak a legkisebb részletig ismeri Bákody népének égbe kiáltó nyomoruságát, de érzi is és férfiassággal mutat rá a baj *okaira* és *okozóira*.

A bajtokozók és bajtszövők fájdalmai összezugtak s kivágták a *felekezet ellen való izgatás* jelszavát, sőt ezen a czimen pört is adtak fel.

Azt hiszszük, hogy ettől sem a földmivelési miniszter, sem Egan Ede nem ijednek meg s folytatják a honmentés munkáját s a dúvadak irtását Rákóczy népe között.

A jelentésük vihart okozó részét adják annál is inkább, mert tudják azt, hogy a sajtó erről hallgatni fog: „ Ha a rám bizott közgazdasági aktió csupán szántás-vetésben, a vidék állattenyésztésének javitásában és hitelszövetkezetek alapitásában állana, akkor nagyon békés foglalkozás lenne. Hogy harczczá tétetett, az onnan van, hogy ezen fent körvonalazott állam missziónak e vidéken vannak ellenségei, nyilt és titkos ellenségei, veszélyes ellenségei s a harczot nem az állam békés képviselője, hanem azok provokálták és folytatják, kik ezen törvényes alapon mozgó, minden izében hazafias és csak népünk legszegényebb sorsu részének felsegélyezésére és megmentésére irányuló aktiónak ellent állanak, ezt minden megengedett és meg nem engedett módon lehetetlenné tenni iparkodnak. (Zajos helyeslés. Ugy van! Ugy van!)

Mig ezen dologról hallgatni lehetett, én hallgattam! Az állami aktió elleni harcz folyik az első percztől fogva, melyben lábamat ide tettem. Daczára ezen ténynek, melyet számtalan körülmény által bebizonyitani képes vagyok, hivatkozhatom ezen fényes gyülekezetben jelenlevők közt legalább 30 vagy 40 köztiszteletben álló férfiura, köztük főispánok, orsz. képviselők, főszolgabirók és lelkészekre, vajjon egészen a mai napig összes tanácskozásainak összes irásbeli és szóbeli hivatalos tárgyaink alkalmával fordult-e elő csak egyetlenegyszer is ezen szó, melyet most először vagyok kénytelen kijelenteni: zsidó! (Számos felkiáltás: Nem, soha!)

Miután a miről „mindenki, a ki eddig nem tudta, nagyon gyorsan meg fog győződni, itt számos és veszélyes ellenségről van szó, ezért nemcsak szabad, de nekem kötelességem ezen ügyet ezen komoly órában itt megbeszélés tárgyává tenni és ezen ügy a maga egész terjedelmében igenis nagyon szorosan ide tartozik. (Ugy van! Ugy van!)

Nálunk már régóta, de különösen ez utóbbi időben nagyon sokat tanácskoznak a kivándorlásról és kutatás tárgyává teszik annak okait. Ezen határmegyékben, nézetem szerint, s mindenki, a ki ezt a vidéket ismeri, ezen nyilatkozatomat kétségkivül helyeselni fogja, a kivándorlás legfőbb oka: bevándorlás. (Zajos helyeslés.)

Kik ezen bevándorlók? Én azon kezdem: nem is zsidók!

Méltózt ssék ezen széles vállu, herkulesi alakokat csak közelebbről megfigyelni, ezen nagyobbrészt szőke vagy vöröses typussal biró kaftános galicziai zsidókat. Ezek nem zsidók abban az értelemben, a mit mi ezek alatt értünk. Nekem ittlétem első pillanatától fogva szemembe ötlött ezen különbség. Én azóta tanulmány tárgyává tettem ezen kérdést, beszéltem anthropologusokkal s igy ma, mint ezen tanulmányaim és informálásaim eredményeit a következőt mondhatom.

A palesztinai zsidók, kik a tudomány nyelvén beszélve, dolichocephalok (tehát hosszufejüjek), sötét typussal birnak, göndörhajuak, közép- vagy kisded termettel birnak, simulékonyak, sőt gyakran tulságos szolgálatkészek és alázatosak. Ez azon szemita-faj, mely vérrokon a babyloniakkal, phöniciaiakkal és arabokkal.

Tessék azonban megnézni ezen hegyvidéki zsidók azoktól teljesen eltérő typusát. Tessék megfigyelni azok bátor, vad, vakmerő fanatikus fellépését. Ezek nem zsidók, ezek renegátok! (Nagy zaj és hosszantartó mozgás.) Ezek ugy tudom: a Kaspi- és Fekete-tenger partján élt kazárok közvetlen ivadékai, kiknek őseredeti vadságukat örökölték, kik csak később olvadtak be a zsidóságba. Ezek a tudomány nyelvén beszélve brachycephalak (tehát kurta vagy kerekdedfejüek). Egy renegát nép, mely csak később lett zsidóvá. (Hosszantartó helyeslés, taps, éljenzés.)

Hogy ezen és hasonló, tulajdonképen nagyon ártatlan és ily komoly aktióval összeköttetésben csak mintegy természetes megfigyelést nézeteket is miért lehet nálunk csak oly nehezen nyilvánitani és miért vannak ily nézetek oly biztosan nemcsak a félreértésnek, de a tendenczióz us elferditésnek kitéve, ezt most mindjárt meg fogom mondani.

Nálunk talán inkább, mint más országban, ugy a közéletben, mint a politikában a jelszavak uralkodnak! (Ugy van.)

Ha ezen jelszó helyes tendenczíát rejt magában, akkor ez üdvös, mert lényegesen megkönnyiti a közvélemény irányitását és vezetését. De vannak hamis jelszavak is és azok egyik legveszélyesebbike az antiszemitizmus! (Ugy van! Zaj, helyeslés.) Ezen jelszó is nagyon gyakran olyanok által használtatik, kik a zavarosban óhajtanak halászni és ezen zavaros helyzetet minden körülmények között ki akarják aknázni (Ugyan!) s ha valaki mer érkekköreikhez közeledni, már messziről kiáltanak: »Ez antiszemitizmus!« csakhogy ezáltal magukat egy noli me tangere által körülvegyék. Sőt gyakran épp olyanok élnek ezen furfanggal, kik nem is zsidók és kiknek a zsidók felekezeti érdekei vajmi kevés fejtörést okoznak.

Hogy a miniszteri kirendeltség nem foglalkozik antiszemitizmussal, ez köztudomásu, mert a mi müködésünk nyilt könyv. Ily exponált helyzetben, melyben mi most 2¼ év óta müködünk, ha csak a látszatnak egy kis parányi nyomával nekünk antiszemitisztikus tendenciákat imputálni lehetne, az esetben azon sok száz, sőt sok ezer szempár, mely bennünket müködésünkben napról-napra obszervál és nem mindig csupa jóakarattal, bizonyosan idáig már minden áron felfedezte volna az antiszemitizmust. Méltóztassék nekem azonban a mi ezen kérdés iránt nagy érzékkel, sőt néha talán tulságos érzékenységgel biró napisajtónkban csak 3 sort is mutatni, melyben valaki ezen 2¼ év alatt a földmivelési miniszterium ruthén aktióját antiszemitizmussal vádolta volna, vagy csak kapcsolatba is hozta volna.

Mi földet adtunk a görög-katholikusoknak és nem görög-katholikusoknak egyaránt és soha, sem a felekezetet, sem a fajt nem néztük. (Ugy van!)

Az állami üszők részletfizetésekre való eladásnál is tekintetbe vétettek a zsidók, a mennyiben földmiveléssel foglalkoznak. Itt persze nagy körültekintéssel kellett eljárnom, miután az itteni zsidó a lehető legrosszabb fizető és mindig alkalmat keres vagy valamely véletlen inczidensre vár, hogy fizetési kötelezettsége alól kibujhasson.

Egy további ok pedig, mely engem e téren a legnagyobb ovatosságro int, abban áll, hogy a mi üszővevőink kötelezve vannak 7 éven át, még akkor is, ha az állatokat már ki is fizették, a kincstártól vett marhákat sem el nem adni, sem el nem cserélni, vagy el nem ajándékozni. Ezen kötelezettséget ellenőrizni a ruthén parasztnál nem kerül nagy munkába. De ezen vidék erőszakos, fortélyos, nem törvényt, sem rendet nem is-

---

a felmentő hadsereg a budai hegyeket tartotta megszállva, és onnan intézte hadi műveleteit; a várost övező hegyek e czélra igen alkalmasak is voltak. Erről az ostromról vette a hegyeknek egy része is nevét; igy a *Svábhegy* az ott tanyázott sváb katonaságról neveztetett el; ennek a hegynek északi nyúlványán volt a 160,000 főnyi sereg vezérének, Károly lotharingiai herczegnek sátra, ezért nevezte el Buda városa a hegy ezen részét *Vezérhalomnak*; végre a sereg északi részének őr- és szemlőhelye a Józsefhegy volt, mely ez okból *Szemlőhegy* nevet nyert.

A törökvilág emlékét tartja fenn még több más elnevezés, melylyel Buda város tanácsa 1847-ben a hegyvidék egyes részeit illette. Ily eredetü a *Törökvész* név, mely a lipótmezei sziklás orom fölött elterülő fensikszerü dülőnek adatott. 1686-ban a Szulejmán nagyvezér erősitésére sietö török seregek itt ismételve visszaverettek; első izben 8000 főnyi janicsár és spáhi sereg tört a budaörsi hegyek mögül Nyékre, de a Pál völgyében táborzott haderők visszaverték s 3000 török katona vére festette a harczmezőt pirosra; egy másik, 10,000 főnyi csapat is 2000 ember vesztével volt kénytelen innen visszavonulni, végre egy 2000 főnyi janicsár hadat is majdnem teljesen felkonczoltak e helyen. A *Pasaret* elnevezés is, mely a zúgligeti út melletti szép térséget jelöli, a tizenhetedik század véres hadi eseményeire, nevezetesen Buda 98-ik pasájának, Abderrahman vagy Vezír Arnaud Abdi pasának elestére emlékeztet.

De nemcsak ily szomorú hadi emlékek fűződnek a budai hegyek egyes részleteihez; úgy mint a XV-ik században Mátyás király vadászainak kürtszava hatotta át az erdők rengetegét, igy később a békés kirándulók vidám zajától visszhangzott a tájék. A budai hegyek üde forrásai már akkor is kedvelt kiránduló helyei lehettek a város lakosságának mely azokat régi idők óta ismerte és felkereste. A Svábhegyi *Királykutat*, melyet ma Béla király kútjának neveznek, már Mátyás király idejében használták s nevét is a nagy királyról nyerte; később a forrást teljesen elhanyagolták s csak a törökök kiverése után állitották helyre. 1688-ban Eberhardt von Everling törzsorvos azt javasolta, hogy a Királykút, és a Svábhegy másik forrása, melyet utóbb rola *Doktorkutnak* neveztek, Buda városának vizzel való ellátására használtassék fel. De évtizedek multak el, mig a város tanácsa a terv megvalósitásához hozzá mert fogni. 1711 és 1728 között mégis tetemes összegeket áldozott ezen vizvezetékre, de csak Kerschensteiner Konrád jezsuitának sikerült a Svábhegy vizét a Várba bevezetni; a vizet a Doktorkúttól 1304 méternyire fenyőfacsövekben, azután 2675 méternyire ólmos csövekben vezette le s igy létesitette a város első vizvezetékét.

merő zsidóinál, én az ezzel járó felelősséget csak nagyon ritka esetekben merem magamra vállalni.

A hitelszövetkezetnél szintén bevettük a nem görög kath. felekezetüeket is, de természetesen bizonyos óvatossággel, mert ezen itteni zsidók uralomra hatalomra vágyása és faji összetartása oly nagy, hogy képtelenné teszi őket a szövetkezeti munkában való önzetlen közreműködésre. különösen oly szövetkezeti társakkal szemben, kik annyira gyermekies, együgyü észjárással és tulságos békülékeny, sőt mondhatnám majdnem gyáva és megalázkodó természettel birnak, mint a mi ruthénjeink.

De tényleg vannak a mi hitelszövetkezeteinkben és pedig tán majdnem mindegyikben, egyes oly zsidó tagok, kik uzsorával üzletszerüleg nem foglalkoznak s a kiket a ruthén földmivelő tagok, mikor ez iránt megkérdeztettek, a szövetkezetbe felveendőknek nyilvánitottak.

Ebből kitünik, hogy a mi eddigi eljárásunknak nem lehet azt a szemrehányást tenni, hogy mi a felekezeti gyülölséget szitottuk volna, vagy talán egyik felekezetet protegáltuk, a másikat nem, vagy egyik-másik felekezettel szemben türelmetlenek lettünk. (Ugy van!)

De én tovább megyek, mi nemcsak a zsidó földmivelőt (bár ezen utóbbi fogalmat csak nagyon tág értelemben fogadom el és bár annak elfogadására tényleg sok jóakarat kell) a görög katholikus földmivelővel szemben el nem nyomtuk, de mi azonkivül még, és pedig nemcsak most, hanem már müködésünk kezdetétől fogva és pedig miniszterem direkt kivánságára, iparkodtunk a szegény zsidóság körében uralkodó nyomoron enyhiteni, ott, a hol arra alkalmat találunk. (Helyes!)

Ezek igazolására szintén némely tényt kivánok felhozni. A helyzet megadja a magyarázatot, hogy nem dicsekvésből történik, mert nincsen semmi okunk dicsekedni azzal, minthogy idáig sem történt, — mi nézetünk szerint — emberbaráti kötelességünk volt.

Már a mult év kezdetén, vagy pedig pláne 1898, év őszén történt (az adatok nincsenek e pillanatban kezeimben, bár azok a kirendeltség irattárában minden esetre feltalálhatók), hogy látva a különösen Alsó-Vereczkén közvetlenül a galicziai határ mellett élő sok szegény, valóban inséggel küzdő zsidó család szomoru helyzetét, ugy iparkodtunk azokon segiteni, hegy minden családnak egy fél hold földet, egyenlőre 3 évre ingyen használatra átadtunk, hogy legalább az életfentartáshoz legszükségesebb krumplit saját földjén termelhesse.

Tervünk volt a szükséges mag-burgonyát is számukra ingyen átengedni, valamint megengedtük nekik azt is, hogy a bérbeadó hitbizományi uradalomtól általunk átvett trágyakészletekből kiki a saját bérföldjét trágyázhassa.

Miután azonban mi az illető vidéken saját igás erővel nem rendelkezünk, melynek segitségével nekik a földeket megszánthattuk volna, nehogy ez által nekik ujabb kiadás származzék és nehogy a jobbmódu ottani zsidóság a szegényebbek helyzetét kiaknázza és igy a földszántásért és trágyaszállitásért tulságos magas árt követeljen, iparkodtam részben közvetlenül, részben az alsóvereczkei rabbi segitségével az ottani nem csekély számban levő saját fogattal rendelkező jobbmódu zsidóságra hatni, hogy a szegényeknek az ő igás erejüket fentebbi czélra egy-két napra ingyen átengedjék.

A rabbi teljesen osztotta ebbeli nézetmet és maga részéről mindent elkövetett hogy a jobbmódu zsidók a fentebbi aránylag csekély áldozatra magukat kötelezzék. Jelenlétemben a rabbi lakásán kettő közülök alá is irta a kötelezvényt. Ezzel távoztam s a többit a rabbira biztam. Nagy csodálkozásomra azonban másnap reggel nemcsak a két egyén jelenkezett nálam, ki előtte való napon már aláirta a kötelezvényt és most ezen igéretét visszavonta, hanem az összes 82—36 szegény zsidó, kik előtte való napon a legmelegebb háladatosság hangsulyozásával megköszönték a burgonya-földnek ingyen átengedését in corpore előttem megjelentek s oda nyilatkoztak, hogy nekik a burgona-földek nem kellenek, mert ők azok átengedésével magukra nézve nem látnak hasznot. Ezt pedig, mint egész biztos forrásból akkor megtudtam, csak azért tették, mert jobbmódu zsidók őket lebeszélték, illetőleg ezen renunciatóra kényszeritették, nehogy kénytelenek legyenek ők saját hitsorsosukért némi áldozatot hozni.

A folyó évben alig 2 héttel azelőtt értesülvén arról, hogy a szolyvai járás felső részében, a galicziai határ mentén élő szegény zsidók nagy része, miután az idén gyenge termés volt, már nem rendelkezik a kellő szénakészlettel, hogy teheneiket átteleljék, a földmivelésügyi miniszter közvetlen kivánságára, a kinek ez ügyben jelentést tettem, intézkedtem, hogy az Alsó-Vereczkén, Rákóczy-szálláson, Verebésen, Uj-Rosztokán, Tissován, Zdenyován, Serbóczon, és Bukócson lakó legszegényebb 51 zsidó családnak, valamint a Valóczon, Kanorán Kis-Szolyván és Zugón lakó legszegényebb 30 zsidó családnak egyenként teheneinek áttelelésére egy-egy szekér széna ingyen átadassék, mely szénát, miután a mi készletünk már fogytán volt, részben szintén kénytelenek voltunk készpénzen megvenni. Ez által gyerekeinek tejjeli táplalása, mi ily szegény családoknal a fődolog, biztositva van.

Azonkivül kilátásba helyeztem nekik, hogy az ő teheneiket a nyári évad alatt is az állami bérlethez tartozó legelőterületen ingyen fogjuk legeltetni de csakis azon esetben (mi által egy bizonyos, talán mindenki által indokoltnak tartott presszíót akartam gyakorolni vagyonosabb hitsorsosaikra), ha állami aktió elleni eddigi rendszeres hajszát ezentul be fogják szüntetni.

Különben a miniszteri kirendeltség soha senkit, ki a tanácsért, vagy segitségért hozzáfordult meghallgatatlanul nem utasitott el s ha tehette és indokoltnak találta, a zsidóknak épp ugy segitett, mint a nemzsidóknak.

Ezekből látható s különösen miután ezen ügyek legnagyobb részt már nagyon régi keletüek, tehát nem lettek tendenciózusan a jelenlegi értekezlet czéljaira »előkészitve«, mint azt a mi gyanakvó kritikusaink egyikmásika talán kitalálni óhajtaná, hogy mi antiszemitizmusban nem dolgoztunk.

Miután szükséges volt minden kétely eloszlása végett ezen kérdés fejtegetésébe bele menni s ezen mondandóim befejezése után nem lesz senki a teremben, ki ennek szükséges voltában kételkednék s ha már neki kell menni a bikának, akkor szeretem azt szarvánál mngfogni.

Nyiltan mondom: én nem vagyok filoszemita. Szeretem ugyan az egyes egyéneket, sőt néha talán kelleténél is inkább, *de nem szeretem a fajt!*

Bámulom ezen fajban az óriási ezredévi küzdelem által egyik kiváló faji tulajdonságává vált munkára és harczra való edzettséget és kitartást, csodálom e nép lankadatlan szorgalmát és tisztelettel hajlok meg ezen faj megható szép családi érzése és családi összetartása előtt. De — félek tőlük!

Nem magamat féitem, de féltem tőlük a mi *országunkat.*

Mert ha egy országban egész nagy vidékek vannak és ez nemcsak a mi határmegyénkre vonatkozik, hanem vonatkozik ma már az ország sok más vidékére is, hol az ember adás-vevés tekintetében nem tehet egy lépést sem a nélkül, hogy ne kelljen zsidótól vennie és zsidónak (zsidó közvetitő nélkül) eladnia s hogy például még a szegény ruthén paraszt silány bornyuja eladásánál is 2—3 frt közvetitő dijjal sarczoltatik meg s ily módon egész vidékek közgazdasági élete gyökerestül megmételyeztetik, ez veszélyes, sőt végzetes jelenség!

Én féltem az ország nemzeti jellegét és féltem exisztencziáját, ha a zsidók befolyása tovább is ily mértékben terjed.

Azért kell szóvá tenni ezen ügyet ma, midőn talán még meg lehet akadályozni, hogy mélyebbre ne sülyedjünk és azért kell szóvá tenni itt ezen gyülésen, hol mi a harcztér leginkább veszélyeztetett pontján állunk! Én hivatalos müködésemből kifolyólag és legjobb, legbékésebb intenczióim daczára reá szoritva lettem erre a térre s azért nem riadok vissza ezen kérdés fejtegetésétől. (Helyeslés. Éljen!)

Változás.

A Mayer fiu árvaház bizottság másod elnöke Tichtl János ministeri osztálytanácsos átvette tisztségét. Az árvaházban a legnagyobb rendben talált mindent. Az uj másod elnök egyik disze a székesfőváros törvényhatóságának s a társadalom jelentékeny és kedvelt tagja, ki ez uj méltóságát is lelkesen és buzgósággal fogja betölteni.

A Mária Remetei Szent Szüz szobor.

A zugligeti remetei kegy. kápolna remek müvü kis templommá avatatott fel a buzgó hivek kezdeményezése által. Az oltár azonban puszta.

Disze eddigellé csak eszme, márványban avagy rézben elképzelve; kivitele az oltárra tétele az ájtatos keresztény lelkek filléreitől várhatók, Tömörölni, gyüjteni kell tehát. Az áldásos müködésben előljáró Szentkirályi Pál hidegkuti plébános ur, kinek felügyelete mellett fáradoznak még:

Del Medico Agostonné, Bencz Ferenczné, Faludy Audretti Róza, Eckerman Edéné, Freyberger Pálné, Jellenek Antalné, Gyulay Lászlóné Terbócz Istvánné budai urnők.

A szobor melynek modellje már kész. az összeg begyülése szerint lesz mintázva. Márvány, kő avagy érczanyagból Bármily csekély adományokat is elfogad és hirlapilag nyugtáz a fentemlitett hölgyek megbizottja Faba Emilia kiszasszony (Lak; I. Vár, Verbőczy utcza 7.) vagy pedig a hidegkuti plébános főtisztelendősége. Azon nemes érzület lelkek, kik a szobor felállitásának lehetőségét nagyobb pénzösszeggel segitik elő, neveiket egy a templomban elhelyezett érctábla fogja megörökitendni.

A hüvösvölgyi vasut.

Papp Árpád minszteri osztálytanácsos a kereskedelmi miniszter nevében megnyitotta a hüvösvölgyi vasutat, a közuti viliámos vasuttársaság legérdekesebb és leghosszabb vonalát. Febr. 28-án volt a mütanrendőri bejárás. A bejárás előtt *Papp* Árpád elnök konstatálta hogy a vasut előföltételei rendben vannak. *Steller* Antal főmérnök pedig bejelentette, hogy a vonal egész hosszában meg van épitve, az áramfejlesztésről, kocsikról és személyzetről gondoskodtak. A bizottság, a melyben a hivatalos kiküldötteken kivül sokan vettek részt, három nagy villámos kocsira ült a Vigszinház előtti kitérőnél. Az első állomás a Pálffy-téren volt, a hol a bizottság megnézte a vállalat áramfejlesztő telep berendezését. A második állomás a kadetiskola volt. A kadetiskola képviselője várótermet kért s *Jellinek* Henrik vezérigazgató kijelentette, hogy a várótermet föllállitja. A harmadik állomás a Csalogányutcza előtti viadukt volt. A bizottság kiszállt a kocsikból. Itt a kocsi viadukton megy. A vállalat körülbelül husz méter magas töltést csinált és egy hatalmas kőhidat épitett. A bizottság szak-

értői szerint ez a hid a főváros egyik legszebb mütárgya. Visszajövet a bizottság megnézte a kocsiszint, a hol Papp Árpád elnök a kereskedelmi miniszter nevében a vonalat megnyitottnak jelentette ki Jellinek Henrik vezérigazgató pedig kijelentette, hogy a forgalmat azonnal megkezdi. A hüvösvölgyi vasut a központi városházától indul s a Ferencz József-hidon, budai belső köruton át, a fogaskerekü vasut állomása és a Szent Ilona mellett a budai hegyek között megy a Hüvösvölgyig. A közönség valósággal ostromolta irásban és szóval szerkesztőségünket, hogy ezt a vasutat, melynek inditványozása legelőször a *Buda és Vidékében* jelent meg érdes hangon sürgessük. Mi a köruti vaspálya igazgatóságával érintkeztünk s megnyugodtunk a kijelentésben- *Haraszti Jellinek Henrik* szivén hordoza a budai érdekeket s elismerést érdemel a hüvösvölgyi vasutért is Nagyon sok akadálylyal kell küzdeni mig egy egy tervet végrehajtanak. Sokszor gát a közönség önzése is.

Budai hangulat.

Ez alatt a czim alatt szoktuk közölni a budai fiatalság költeményeit, most azonban egy igaz történetet közlünk, mely felháborította a csendes krisztinavárosi hangulatot. Itt megszoktuk azt, hogy lakók és háziurak békés és méltányos egyetértésben élnek és sokszor félszázadot tölt a lakó egy lakásban. Háziur és lakója barátságosan félmeszelyeznek s még a politikai kérdésekben is többnyire egy párton vannak. A felmondások csakugyan ritkaságok különösen az üzleti világban. A Krisztina-körut 36 ik számu ház tulajdonosnője Özvegy Krantz Edéné felmondott Záborszky Istvánné mészáros üzletének. Az üzlet már évek óta ott van, a vevőközönség oda szokott és most egy öt gyermekes anya szenved ezáltal üzleti kárt és szenvednek nevelendő gyermekei. Különösebb oka a felmondásnak nincsen, s azt mondják nem méltányos. Ez nem egészen magánügy (azért k8söltük), hanem egy rossz hangulatott keltő eset s előárnyéka annak a háziuri divatnak, a mi a másik parton is csak ritkább példa.

Mit tegyünk az idegen forgalomért? *)

Az általános pangás, a gazdasági válságos állapot, a majdnem türhetetlen nyomoruságos anyagi helyzet vészkiáltásaira fel kell mindnyájunknak ocsudnunk, s meg kell erősen ragadni minden fontos eszközt és módot, melyek az adófizető polgárok nagyobb köreit nagyobb, keresethez juttatni hivatták.

Ily nem eléggé méltányolható keresetforrás, az idegen forgalom.

És hogy mennyire vannak meg előfeltételei ugy igazán szép székesfővárosunkban, mint gyönyörü fürdőinkben, hegyvidékeinkben és közlekedési eszközeinkben, azt már fentiekben kifejtettük.

A mikor a teendők programjára tértünk át, maradjunk első sorban és főkép a főváros eseténél, lévén az ország szive mindenek felett központja e fontos kérdésnek.

S itt a fővárosi törvényhatóságára hárul a kötelességek nagy része.

Évek előtt — ugy tudom — nagy actió indult ki a város atyái köréből.

Mindenek felett szép program készült, melyről érdekes részletességgel számolt be nemrég egy hirlapi czikkünk.

A teljesség szempontjából és az ügy érdekében a következőket idézem belőle:

1888-ban, midőn a Balkán-félsziget csatlakozási vonalai kiépültek, a főváros törvényhatósága egy bizottságot küldött ki azoknak a módoknak a tanulmányozása végett, hogy miként fokozható a főváros idegenforgalma.

*) „Az Ország. És Fővárosunk Idegen Forgalma" czimü nagy hatásu könyvből, irta **Szmialovszky Valér** képviselő.

A bizottság a következő programot dolgozta ki és fogadta el.

1. Budapest leirása több nyelven; 2. a főváros ismertetése hirlapok utján; 3 Budapest fölvétele a Baedekerbe; 4. a városról fölvett fényképek kitétele külföldi városokban; 5. előnyös menetjegyek kieszközlése a keleti vonalakra; 6. ezen kedvezmények köztudomásra juttatása; 7. utmutatók szerkesztése; 8 a helyi közlekedési és szállodai viszonyok czélszerü átalakitása; 9 Budapest helyszinrajzának elkészitése; 10. a fogadó szobaárak szabályozása; 11. idegen nyelvü muzeumi kalauzok szerkesztése; 12. jobb igényeknek megfelelő mulatóhelyek létesitése; 13. közünnepek rendezése és 14. egy fővárosi muzeum létesitése.

A bizottság egyuttal szükebb albizottságot küldött ki Liptay Béla báró elnöklete alatt, melynek tagjai dr. Vámbéry Ármin, Kőrösi József, dr. Radnai Jenő tanácsjegyző voltak.

Kőrösi József ritka és fáradhatatlan buzgalommal látott a propagandához. 1888. május 25-ről kelt levelében fölhivja a Cook & Son világczég figyelmét fővárosunkra és a Kárpátokra.

A fölkivásnak a czég készséggel tesz eleget, fióküzletet nyit fővárosunkban. Ugyancsak Kőrösi kezdeményezésére a Fuhrmann-féle berlini Kaiser-Panorama Budapestről 60 sztereoskop-képet vesz föl sorozatába.

Orell Füsli & Co. zürichi czég a „Journalistische Besprechungen"-ben a fővárosról értekezik. Sasváry Ármin a Revue d' Orient"-ben közöl czikksorozatot.

Ezen ismertetésekre a bizottság 1888. május havában 180 frtot szavaz meg; a fővárosi kalauzra pedig, mely 13.000 példányban készült, 352 frtot költ.

Kozmatánál 50 látképet rendel 5 frtjával és Morelli Gusztáv tanár által fametszeteket készittet, klichéjét 50 frtjával. Ugyanezen ülésben a bizottság a külföldi lapokban való nagyobb hirlapi czikkek és tárczák dijazására 300 frtot szavaz meg.

Kőrösi jutányosan, sok helyütt ingyen eszközli ki a hirdetések kifüggesztését, igy a hálókocsi (Wagons Lits) társulatnál, a dunagőzhajózási társulatnál, az osztrák Lloydnál, a Messagerie Maritimenél, a Compagnie Generale Transatlantique, a Compagnie Marseilleise-a Cunard Line, a Norddeutscher Lloyd, a Ham. burg amerikanische Paquetfahrt Act. Ges, hajózási vállalatoknál és a külömböző külföldi fürdőigazgatóságoknál.

Ezenkivül a főváros idegenforgalmáról Kőrösi a statisztikai havifüzetekben kimutatásokat is tett közzé. Ezzel az ügynek komoly tudományos alapot is adott.

Csodálkoznak azon, hogy a statisztikai kimutatásoknak elmaradása sem a főváros törvényhatóságánál, sem az idegenforgalom által közvetlenül érdekelt ipari és kereskedelmi feleknél, sem az ipar és kereskedelmi kamaráknál feltünést nem keltett, s nem követ ték ezeknek további közlését. Pedig ezek a statisztikai kimutatások egészen speciális tudományos pertraktálásban részesülnek a külföldön.

A mily lelkesedéssel karolták fel az eszmét és bár Kőrösi nem fogyott ki a praktikusnál-praktikusabb, ujabb ötletekből, épp oly gyorsan csökkent az érdeklődés, a bizottsági ülések ritkabbak lettek, mig végül egészen feloszlott.

Felsoroltam a költségeket is: nehogy azt gondolhassák, hogy a program kivitele a főváros oly financziális megterheltetését vonta volna maga után, mely sem a fennálló viszonyoknak, sem az esetleg elvárható morális és tényleges haszonnak nem felel meg.

Bármely jobbforgalmu sajtkereskedésnek évi reklám költsége több fővárosunk idegen forgalmának emelésére szükséges összegnél.

Az ügyet ezután a fővárosi egyesület vette kezébe, itt azonban nem történt semmi.

A fővárosnak ott kell folytatnia, a hol elhagyta, nem kell sajnálnia a költségeket már a saját jól felfogott érdekében sem. A társadalomnak pedig kötelessége támogatni a fővárost e munkájában.

Itt nyilik alkalom általános érdekességü thémák megbeszélésére, esetleg külön e czélra rendezendő összejöveteleknél. Az érdeklődés ez ügy iránt a legszélesebb körben felköltendő és minden kinálkozó alkalmat meg kell ragadni, hogy leküzdjük a bizalmatlanságot, melyet e kérdéssel szemben tanusitanak.

A főváros költségvetésében e czélra tetemes összegnek kell szerepelnie, a melyhez az egyesületek saját adományaikkal járulnának, melyeket társadalmi uton adakozásokból, rendezendő ünnepélyek, bálok, mulatságok stb. jövedelmeiből fedeznének. Ily czélra pl. Bécsben évente tekintélyes összegeket gyüjtenek s állandó szubvenczióként az osztrák belügyminiszterium, a bécsi városi tanács, a Südbahn, a Kaiser Ferdinánd-Nordbahn, a Nordwestbahn, a Wagons-Lits-társaság, a takarékpénztárak, bankok, közlekedési és hajózási vállalatok, utazási irodák, szállodák, kereskedői és iparos-czégek magánszemélyek adakozásai szerepelnek

Az ily módon befolyt pénzből első sorban reklámot kell csinálni a fővárosnak, még pedig a legszélesebb alapon.

Hogy idegen forgalmunk annyira a világvárosok forgalma alatt ál, annak egyedül tulszerénységünk az oka, mert azt hittük, hogy nem szükséges reklámot csinálni fővárosunknak. Svajcz daczára, hogy természeti szépségei eléggé ismertek és vonzók, nem szünik meg unott-untalan az utasok figyelmét a legmesszebbmenő reklámokkal magára vonni.

A külföld egyrészt nem bir tudomással arról, hogy mi jóval bir a mi fővárosunk másrészt mi nem értjük a módját, hogy saját kincseinket előnyösen kihasználjuk.

Budapestet a külföldiek előtt minduntalan mint előnyös utazási irányt kell hangoztatni és viszont Budapestet magát az idegenekre való tekintettel a mennyire csak lehet érdekes és kellemes tartózkodási helylyé tenni.

Figyelembe kell vennünk e helyütt az idegenekre való tekintetből korunk kozmopolitikus tendencziáját. Ezzel számos szokásuk ellenzik, a mit az idegenek neveletlenségnek és félszegségnek tartanak. Ezek miatt esetleg kerülnek, vagy el is maradnak egészen tőlünk.

A forgalmi viszonyok, a borraváló, a zárórának későbbre tétele, a köztiztaság, az utczasöprés és világitás kérdéseinek tanulmányozása és módositása mind fölveendők a programba. A table d'hote és az u. n. penzió meghonositandók, a kapupénz törlendő.

Idegen iroda állitandó föl, mely az utazóknak a szükséges fölvilágositásokkal szolgálnia, hites és megbizható vezetőket állitania.

Ez irodára a vasuti indóházakban, szállodákban és a városi hirdetési oszlopokon kifüggesztett fölhivásokkal kell az idegenek figyelmét fölhivni és ujságokban az uj berendezést figyelmükbe ajánlani. Az irodában panaszkönyvet kell elhelyezni, a melyeknek utján számos ajánlat vagy utbaigazites kerülne köztudomásra, a melyek reális és praktikus értéke elvitázhatatlan.

Az idegen irodában készitendő ezután ujból az idegenforgalmi statisztika is.

Ha Budapestnél sokkal nagyobb városok hatósági és társadalmai megtesznek minden lehetőt idegen forgalmuk fejlesztésére, foglalkozhatunk azzal mi is. Igy sikerült talán az idegeneket hozzánk vonzani, csak tegye meg mindenki a magáét; de legalább tegyünk már valamit.

Nyilatkozat.

Egyes alaptalan hireszteléssekkel szemben tartozom kijelenteni, hogy a «Buda és Vidéke» legutóbbi számában «Az iskolaszékekről» czimü s Nemo aláirással megjelent czikkelyt **nem én irtam.** — Budapesten, 1900. márcz. hó 1-én. *Koncsek Lajos.*

Állatvédő-ház.

Az egyesületünk valamennyi tagjához azzal a kérdéssel fordulunk, hogy szives adományaik beküldésével járuljanak hozzá, hogy mielőbb létesüljön az állatvédő-ház, a mely különösen a következő főbb irányban fog működni:

1. Az intézet gazdátlan, kóbor, talált kutyákat gondozás alá vesz s ha nem sikerül azokat rövid idő alatt megfelelően s megbizhatóan jól elhelyezni, akkor ez állatok az intézetben fájdalom nélkül kiirtatnak.

Az állatbarátnak, sajnos, nálunk még sokszor van alkalma látni, hogy eltévedt vagy elkergetett kutyák ázva-fázva s éhezve csatangolnak az utczán, nem egyszer kitéve utczai gyerkőczök üldöztetésének is. Az állatbarát eddig tanácstalanul és tétlenül volt kénytelen ez a szomorn jelenetet végignézni, de ha az állatvédő-ház létesül, ez a kérdés igen szépen nyer megoldást. A nagy közönség is őszinte hálával fogadhatja ezt az uj intézményt, mert megszabadul attól a nem kicsinylendő veszélytől, a melyet gazdátlanul csatangoló kutyák az embereknek okozhatnak.

2. Az intézet átvesz mindennemü háziállatot, a melytől tulajdonosa szabadulni akar, vagy kénytelen, s az állat, ha a tulajdonos kivánja, személyes jelenlétében, minden költség nélkül s fájdalom nélkül kiirtatik.

Sokszor megtörténik, hogy az állattulajdonos kénytelen állatján tuladni (lakásváltozás, az állatt öregsége vagy betegsége). A legtöbb állattulajdonos irtózik attól, hogy a gyepmesternek adja át az ilyen állatot; a szakszerü kiirtással (privát állatorvos vagy állatorvosi főiskola) járó költségeket a szegény ember sokalja (legalább 2 korona), ezért azután az ilyen állatokat eddig a legtöbb esetben az utczán szabadon bocsátották. A mi intézetünk ennek az anomalianak is elejét fogja venni.

3. Az intézet mindennemü háziállatot elfogad tartás, ápolás és gondozás czéljából a tulajdonos költségére tetszés szerint, hosszabb vagy rövidebb időre.

Állattulajdonosoknak ez nagyon fontos körülmény. Sokszor megtörténik, hogy az állattulajdonos kénytelen hosszabb időre elutazni s nem tudja, hogy kedvencz kutyáját, madarát stb. hol helyezze el. Intézetünk mérsékelt ár fejében a legemberségesebb elbánásról biztositja a feleket.

4. Az intézetben állandó állomás lesz a sérült lovak szállításához szükséges kocsi számára.

Az egyesületünk által 1½ évvel ezelőtt 2000 koronáért készitett állatmentő kocsi ugyan gyakrabban lesz igénybe véve, azonban ez még mindig nem tölti be teljesen hivatását, Még mindik megtörténik, hogy szerencsétlenül járt állatok napokig várnak segitségre; még mindig látni, hogy sulyos beteg, alig 3 lábon ugrálni tudó lovakat lábon hajtanak vagy legkinzóbb módon társzekéren szállitanak. Minden erőnkkel oda kell törekednünk, hogy a mentő-kocsihoz meg legyenek saját lovaink s okvetlenül rendelkezésünkre álljon a telefon. Egy második kocsi beszerzését már most is tervbe veszszük.

5. Az intézettel kapcsolatban tervezünk egy kocsis iskolát. A kevésbé iskolázott, hajtásban nem eléggé járatos s kevésbé ügyes kocsisok a fővárosban kész veszedelmet képeznek. Akár bérkocsiban, akár saját fogatán ül az ember: a kocsisok nagy részének megbizhatlansága folytán szinte életveszélynek van kitéve az ember. Még rosszabbak az állapotok a fuvaros kocsisoknál: ide olyan emberek szegődnek el, akinek alig van halvány fogalmuk kocsizásról, állatápolásról; ezek azután a legdurvább módon kinozzák, gyötrik a szegény állatokat.

Intézetünk arra fog törekedni, hogy jóraváló, használható és megbizható kocsisokat tanitson ki.

Ezek után egyesületünk összes tagjaihoz azzal a kéréssel fordulunk, hogy ezen közhasznu intézet létesitéséhez minél nagyobb pénzadománynyal hozzájárolni sziveskedjenek. Hogy ez uj intézet létesitése a praktikus szempontok figyelembevétele és a legnagyobb takarékosság mellett történik; hogy az intézet vezetése minden tekintetben példás és pontos lesz; e részben elég garantiát nyujt egyesületünk érdemdus ügyvivó alelnökének, Grimm Gusztáv urnak eddigi tevékenysége. Grimm ur nemes ambiciójának egész erejével vette kezébe most ez ügyet és sokszor tapasztalt áldozatkészségének ujabb jelét adta, a mennyiben a maga nevében egyelőre 1000 koronát ajánl fel az Állatvédő Ház czéljaira s már most is igéri, hogy a fenntartáshoz esetleg további áldozatra is hajlandó.

Egyesületünk tagjait arra kérjük, hogy a mellékelt gyüjtő-iven adományaikat bejegyezni és egyuttal ismerőseik körében is gyűjteni sziveskedjenek. Az adományokat kérjük postautalványon beküldeni vagy irodánkban. (mely naponta 4—6-ig van nyitva, VII. Nefelejts-u. 14. sz. a.) személyesen, nyugta átvétele mellett átadni. Levelelező-lapon történt értesités után szivesen küldjük pénzbeszedőnket a házhoz is.

Budapesten, 1900. febrár havában.

Az Országos Állatvédő Egyesület.

Máday Izidor, *min. tanácsos* elnök. **Monostori Károly,** *tanár* igazgató-titkár.

Szépirás-iskola.

Vajda Pál székes-főv. polgári iskolai rendes tanár szépirásiskolája II. ker., Fő-u. 51. sz. Biztos és alapos kiképzést nyujt: bank-, pénzintézeti tisztviselőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak, urak és hölgyek részére, a magyar, német szépirási és rondirasból, kik azt rövid idő alatt elsajátitani akarják. Hölgyek, valamint felsőbb intézetbe járó tanulók részére külön napok és mérsékelt dijak. Tanitó-, tanitó-jelöltek (képezdei hallgatók,) a gyakorlati részen kivül a szépirás tanitásának módszerét is elsajátithatják. Tanitási idő naponként d. u. 4—9 óráig.

Nyilttér.†)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőragu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel,** legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve

GOLIÁT MALÁTA SÖR

kiváló üditő ital és ógy összkraozgyéllgál.

Ajánlják: **Dr. KORÁNYI** és **Dr. KÉTLY** egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitünő sikerrel használtatik.

Árak vidékre, kőbányai vasuti állomásra szállitva:

1 láda 30 nagy palack 17 kor. 50 fill.
1 „ 30 kis „ 13 „ — „

a fogyasztási adóval együtt.

A láda és üres palackok 4 hónapon belül, bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.

Budapesten kapható minden füszer- és csemege-üzletben és poharanként a Quisisana Automata-buffet-kben is

Dupla malátasör

és világos **Márciusi sör** ládánként 1 koronával olcsóbb. Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak.

Megrendelési hely:

Király Sörfőző Budapest-Kőbánya.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részv. serfőzdéből.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerkesztőség.

Illés József

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX. Kinizs-utcza 11. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban. Bármily nagyságu megrendeles házhoz szállitatik.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun-vármegye alispánja.

9892. szám.
kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

Pest Pilis-Solt-Kisknn-vármegyei halasi törvényhatósági utmesteri állás megüresedvén, ezen állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen utmesteri állás évi fizetése 900 korona, 360 korona uti általány, 30 korona iroda általány és 120 korona lakpénz élvezetével van összekötve:

Felhivom tehát mindazokat, a kik ezen állásra, különösen pedig azokat, a kik az 1895 évi II. t. cz. alapján mint igazolványos altisztek pályázni óhajtanak hogy a szabályszerüen felszerelt kérvényeiket (keresztlevél, katonai okmány, s erkölcsi bizonyitványt:) Beniczky Ferencz valóságos belső titkos tanácsos ur Ő Nagyméltóságánál Pest-Pilis-Solt-Kiskun-vármegye főispánjánál f. évi márczius hó 23-ig nyujtsák be

Miheztartás végett azonban előre is hangsulyozom, hogy esetleg kinevezendő igazolványok altisztek eddig eltöltött katonai szolgálati évei a vármegyei szolgálati időbe az érvényben levő megyei nyugdijszabályzat alapján nyugdijukba beszámittatni nem fog.

Budapesten, 1900. évi február hó 23-án.

alispán h.
Fazekas,
főjegyző.

A

NEW-YORK

életbiztositó-társaság

1900 február hó 1-től fogva

uj kötvényt

ad ki, mely a következő fontos ujitásokat nyujtja.

A kötvény mentes minden megszoritástól a lakhely, foglalkozás, utazás, valamint a halál oka, ideje és helye tekintetében.

Akár békében, akár haboru idején a hadseregben vagy a haditengerészetnél teljesitett katonai szolgálatért pótdij nem jár és ahhoz külön engedély nem szükséges.

A kötvény megtámadhatlan a kiállitás napjától fogva. Az érvénytelenedés már a kötvény egy évi fönnállása után ki van zárva.

A kötvényben föl van tüntetve számszerüleg a biztositás bármely évében adható kölcsön, dijmentes biztositás, vagy meghosszabitási időtartam

Bővebb felvilágositást ad a

New-York életbiztositó társaság

VEZÉRIGAZGATÓSÁGA

BUDAPEST, New-York-palota.

CS. KIR. SZAB. DÉLI VASPÁLYA TÁRSASÁG.

4038/T99. szl.

Közvetlen hálókocsi közlekedés Budapest déli vasut és Velence (Venesia) között.

Budapest déli vasutról Pragerhof-Nabresina-Cormonson át Velenczébe (Venesia) és megforditva a 201—2—1002. sz., illetve 1001—1—202. sz. gyorsvonatokkal a nemzetközi hálókocsi-társaság hálókocsijai közlekednek melyek I. és II. osztályul kocsiszakaszszal is birnak.

Indulás Budapestről 8 órakor este, érkezés Velenczébe 2 óra 15 percz d. u. — Indulás Velenczéből 2 óra 10 percz d. u. érkezés Budapest déli vasutra 9 óra 53 percz d. e.

A hálóhelyek használatáért a gyorsvonatra érvényes vasuti menetjegyeken fölül Budapest déli vasutról Velenczébe vagy megforditva az I. osztályra 19.20 franc, a II. osztályra 14.35 franc fizetendő. Közbeeső vonalrészeken szintén a teljes dijak szedetnek be.

Hálóhelyeknek előre való megrendelése csak a nemzetközi hálókocsi-társaság menetjegy irodáiban fogadtatik el, melyek ezért a következő előjegyzési dijakat szedik:

egy I. oszt. hálóhelyért 1.60 korona, egy II. oszt. hálóhelyért 1 korona.

A vonatokon a hálóhelyeken kivül közvetlen utazók részére szolgáló I. oszt. hálókocsijegyeket a hálókocsi kalauza adja ki.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: **JURISZTOWSZKY ÖDÖN.**

RÉTAY és BENEDEK

BUDAPES, IV., Lipót-utcza 21. szám.

Dús választék mindennemű templomi felszerelvényekből.

Oltárok, szószékek, képkeretek, úrkoporsók, lourdesi Mária-oltárok, Mária-trónusok stb.

saját jól berendezett műhelyeinkben bármely stylus és rajz szerint szépen, szolidan és legjutányosabban készittetnek el. Tervezetek, költségirányzatok készséggel küldetnek.

Elvállaljuk továbbá régi oltárok, szobrok, szószékek, keretek stb. valamint egész templomok belső berendezését, alapos ujitását, festését, márványozását és aranyozását, ugyszintén azoknak átalakitását, melyeket kipróbált munkaerőinkkel a legszebben készitünk el igen kedvező feltételek mellettt.

A templomok megtekintését, valamint a költségvetés dijtalanul eszközöljük. Megbizhatóságunkat e téren is számos elismerő nyilatkozattal bizonyithatjuk.

1898—1899-ik években a többi között a következő munkálatokat végeztük.

Nyitra m. Galgóc, oltár átalakitás.
„ **Gerencsér**, főoltár renoválása, uj főoltárkép
„ **Darázs**, egész templom renoválása, kifestése, üvegablakok.
„ **Mocsonok**, egész templom renoválása.
„ **Kis Raáb**, egész templom renoválása.
„ **Ki-Appony**, egész templom renoválása és kifestése.
„ **N.-kér**, uj oltárkép.
„ **Nyitra**, Apáca-zárda tornaterem kifestése
„ „ **Ratkócz**, főoltár.
„ **Krakován**, két uj oltár.
„ **Hrádek**, lourdesi oltár.
„ **Szenic**, főoltár és szószék.
„ **Bajna**, lourdesi oltár.
„ **Csejthe**, egész templom renoválása, 5 üvegablak, két uj mellékoltár.
„ **Szered**, Jézus- és Mária-szobor.
„ **Madunic**, egész templom renoválása.
Pozsony m. Gerencsér egész templom renoválása.
„ **Sempte**, Jézus és Mária szobor.
„ **A.-Dombó**, egész templom renoválása.
„ **Pudmeric**, egész templom renoválása.
„ **Halmos**, egész templom renoválása.
„ **Kajal**, uj főoltár és szószék.
„ **N.-Sur**, uj főoltár, uj mellékoltár és egész templom renoválása.
„ **Jakabfalvá**, úrkoporsó.
„ **Lamacs**, uj főoltár.
„ **Cseszte**, Jézus Szive oltár.
„ **Szilincs**, főoltár renoválása.
Komárom m Alsó-Galla uj főoltár és mellékoltárok ujitása.
„ **Felső-Galla**, egész templom ujitása.
„ **Szent-Péter**, lourdesi oltár.
„ **Gyalla**, uj főoltár
„ **Dad**, egész templom ujitása és uj főoltárkép
„ **Kürth** lourdesi barlang szoborral.
Esztergom m. N.-Ölved, Jézus Szive oltár.
Bács m. Szántova, oltár ujitás.
„ **O-Szivac**, lourdesi oltár.
„ **Baja**, templom-renoválás.
Borsod m. Szirak lourdesi oltár.
Borsod m Bánhorv th, lourdesi oltár.
„ Mező-Csáth, urkoporsó.
„ **Felső-Nyárad**, lourdesi oltár.
„ **Ozd**, urkoporsó.
Csanád m. Mező-Kovácsháza, főollár.
Győr megye Rétfalu, két oltár átalakitása.
„ **Gyirmóth**, uj oltár szentsirral
„ **Gyarmath**, Jézus Szive oltár.
Heves m. Petervására, urkoporsó
„ **Csehi**, oltár.
„ **Gyöngyös**, Mária-oltár.
Hajdu m. Egyek, lourdesi oltár.
Hontmegye. Ipolynyék, főoltár.
„ **Deménd**, lourdesi oltár.
„ **Adács**, urkoporsó.
J.-N.-Kun-Szolnok m. Rákóczi, oltár.
„ **Török-Szt-Miklós**, oltár.
N.-Kükülő m. Bolya, főoltár és szószék.
Kolozs m. Bánffy-Hunyad, főoltár és szószék.
„ **Radnóth**, főoltár és szószék.
Moson m. Magyar-Kimle, uj főoltár.
„ **Horváth-Kimle**, templom renoválás.
„ **Püski**, uj mellékoltár és oltárképrenoválás
„ **Nezsider**, főoltár.
„ **Hegyeshalom**, egész templom renoválása.
„ **Kiliti**, egész templom renoválása.
Pest megye Budapest. Angyalföldi országos tébolyda főoltár
„ „ Irgalmas nővérek, lourdesi oltár
„ „ Erzsébet kórház oltár.
„ **Nagy-Maros**, urkoporsó.
„ **Szent-Iván**, urkoporso.
„ **Fajsz**, oltár
„ **Adony**, Szent-Háromság oltár.
„ **Pomáz**, főoltár
„ **Taksony**, főoltár.
„ **Jakabszállás**, lourdesi oltár.
„ **Kóka**, Jézus- és lourdesi oltár
Szabolcs m. Tisza-Eszlár, uj főoltár és mellékoltárok
„ **Nyiregyháza**, urkoporsó.
„ **Sibinj**, főoltár ujitása.

Rainer J. és Társa

Budapest, II. ker., Fő-utcza 12.

Házilag készitendő rumkellékek:

95 százalékos **alcohol** 1 liter . . . 95 kr.
Rumessencz legfinomabb 1 deka . . 6 „
Vanilia és ananas essencz 1 deka . . 12 „
Brasiliarum erős és kitünő zamatu 1 liter 90 „
Eredeti angolrum (különlegesség) 1 üveg 1.50 kr. és 2 forint.

Különféle likőrök és likőressenczek.

Thea 1/4 Ko. 95 kr., 1.20 kr. és 1.70 kr.

Nagy választék **illat és piperecikkekben, szivacsok**, mindennemű **sebészeti kötanyag és betegápolási készülékek.**

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, csomagolás felszámitás nélkül.

Jakovits Károly

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritathatja.**

Mihalovits József

KALAPOS-MESTER

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN

valamint **szörme-árukból.**

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene.

kitünő tisztelettel

Wild József.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Köszönetnyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar-mesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek mint megfelelőek voltak a szalonczipők.

Zágráb 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel:

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17.

tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czelszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

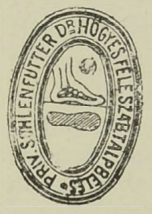

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerü 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnekés a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositások, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

SZLATKY DÁNIEL

Ó-Budai „Korona Vigadó"

III. Kiskorona-utcza 55.

Ajánlom közvetlenül beszerzett

délvidéki eredeti boraimat

a következő legjobbaknak elismert minőségekben:

Malaga	Vda de Adolfo Rittwagen Malagában
Madeira	
Port-bor (vörös és fehér)	
Lacrimae-Christi . .	
Marsala	
Sherry	Gamboa Hermanostól Jerez de la Frontera
Vermouth	G. E. Vinardi u. Co.-tól Turin.

Ezen gyógy- és csemege borok nálam poharankint kiszolgáltatnak.

Hegedüs és Társa

fotoczinkografiai, autotypiai (cliché) és rajzmüintézet

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-ut 53.

készit mindennemü fotoczinkografiai, autotipiai (cliché) és rajzokat, árjegyzékek, könyvek, szak- és hirlapok stb. nyomtatványok képes kiállitására.

— Tervek és rajzok müvészi kivitelben. —

Speczialista képes levelező-lapok készitésében.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója Szerb kir. udvari szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban

KÜLÖNLEGESSÉG

Budai sashegyi saját termése.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját müheiyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni

CSAKA J.

ÓRÁS- ÉS ÉKSZERKERESKEDŐ

BUDAPEST, I., ALAGUT-UTCZA.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és ércöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT

kihuzható forr- és hütöcsöves kazánnal.

SZIVATTYUGÉPEKET,

Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizesöves kazánokat.

Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különmbzéki emeltyü szerkezettel.

Fruscha György és Társa

temetkezési vállalat.

Van szerencsém szives tudomására hozni, hogy az „Első magyar Szállitási vállalat Részvénytársaság" tulajdonát képező Entreprise des Pompes funèbres VII kerületi fióküzletéből — a hol több éven át mint üzletvezető működtem, — kiléptem és 1899. évi augusztus hó 1-én

Fruscha György és Társa

néven **VIII., Baross-utcza 68. szám alatt** (az előljárósággal szemben,) egy a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

temetkezési vállalatot

nyitottunk.

Midőn ezen körülményt szives tudomására hozzuk, megjegyezzük, hogy főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy jutányos áraink daczára minden tekintetben pontosság s a kellő diszes kiállitásokkal érdemelhessük ki szives bizalmát.

Temetés-rendezéseket a legegyszerübbtől a legfényesebbig mérsékelt árak mellett az összes szükségletek hozzáadásával rendezzük, nemkülönben nagy választékban sirkoszorukat is tartunk raktáron.

Végül bátorkodunk megjegyezni, hogy a szükséges koporsókat az országszerte ismert s hires Gebauer-féle gyárból szerezzük be, valamint hogy a legolcsóbb, sőt még a kórházi temetésekhez is nyolcz oszlopos ezüstös halottaskocsit adtunk.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

afog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona- és hidmunkákat.

Lakik:

IV., Koronaherczeg-utcza 3., II. udv. I. em. 52.

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény

Kávé import.

Szállitas közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr. finom	**Cuba** nagyszemű	ó.-é. frt	6.—
4½ » valódi	» I. rendű . .	» »	6.50
4½ » »	» **Jáva**	» »	5.78
4½ » »	» **Portorico** . . .	» »	5.82
4½ » »	»legfin. I. rendű	» »	6.46
4½ » »	**Gyöngykávé** .	» »	6.36
4½ » »	**Laquayra** igen fin.	» »	7.—
4½ » »	valódi **nyugotindiai**	» »	7.—
4½ » »	Ceylon, különl. nagyszemű		7.36

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi árukért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa.** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható

Lövenstein Antal

csász és kir. udv. sütőmester.

Ó-Budai „Korona" Vigadó

Budapesten. III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes táncterem, mely berendezés és kényelem tekintetében Budapesten páratlan; villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar, megzavarja, ez a tanezterem megfizethetetlen. Mellékterme k, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára. Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. Izletes és első magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok Összes lapok, Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál.

A kávéház reggelig nyitva.

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

Az ezredéves kiállitáson oklevéllel kitüntetve.

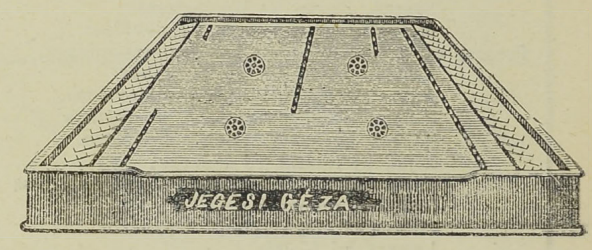

Czimbalmot

legjobbat és legolcsóbbat **csak nálam lehet venni** pedálos fekete salon, szép erős hangot bolti árhoz képest félárban **75—80** frtért.

JEGESI GEZA

cs. és kir. szab. vaskoronás czimbalom feltalálója és készitője

BUDAPEST, NEFELEJTS-UTCZA 43.

Árjegyzékek kivánatra ingyen.

A

Ganz és Társa

vasöntő- és gépgyár részvénytársulat Budapesten

t. cz. részvényesei 1900. márczius 15-én, csütörtökön d. u. 4 órakor

Budapesten, II. kerület, Ganz-utcza, a gyár helyiségében tartandó

XXXI. rendes közgyülésére

tisztelettel meghivatnak.

Napirend:

1. Az 1899. évi mérleg előterjesztése, az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentései, a tiszta nyeremény felosztása iránti határozathozatal s a felmentvény megadása.
2. Az igazgatóság jelentése és inditványa Mechwart András vezérigazgató 40 éves szolgálati jubileumának az alkalmából.
3. Két igazgatósági tag választása.
4. A felügyelő bizottság választása.
5. Netáni inditványok az alapszabályok értelmében.

Az alapszabályok 14., 15. és 36. §§-ai értelmében a közgyülésen csak azon részvényesek birnak szavazati joggal, kiknek részvényei a társaság könyvében legalább három hónappal a közgyülés előtt nevökre iratták át és a kik részvényeiket legalább 3 nappal a közgyülés előtt a társulati pénztárnál letéteményezték. Egyébiránt részvények helyett budapesti nyilvános hitelintézetek letétjegyeit is lehet letenni, ha ezekből kiviláglik, hogy a letéteményezett részvények a társulat részvénykönyvébe a letéteményező nevére vannak beirva A közgyülésen minden alapszabályszerüen letéteményezett egy-egy részvény egy-egy szavazatra ád jogot, ha azok száma nem több tiznél. De ezen számon felül csak minden öt-öt részvény után esik egy-egy szavazat. A szavazás jogát meghatalmazott által is lehet gyakorolni; meghatalmazott azonban, a törvényes képviselőket kivéve, csak szavazatképes részvényes lehet. Az évi mérleg a felügyelő-bizottság jelentésével együtt, f. é. márczius 7-től kezdve a gyári igazgatóság irodájában a t. c. részvényesek rendelkezésére bocsáttatik.

Budapest, 1900. IX. évfolyam 8. sz. Vasárnap Bőjtmáshava (Márczius)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG; I., Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Erdélyi Gyulának.

(Ifjukori emlékül.)

Igazad van Gyulám, hogy ma már oly ritka,
Az önzetlen s tiszta baráti szeretet,
Melyet bajainkban enyhitő vigaszul
Irótársaink közt találnunk lehetett.

A kegy és pártfogás szolgálnak eszközül,
Hogy a költő s művész gondtalan élhessen,
A klik istállója eszközt nyujt társinak,
Hogy fel a Parnaszra lóháton mehessen.

Ha tele van zabbal s szénával a jászol,
Az abrakoláshoz csak azok juthatnak,
A kik sokszor komisz és hitvány munkához
Szolgai készséget s jó pofát mutatnak.

A hir, név s dicsőség nem kerülnek pénzbe,
Azt egymásnak ingyen szivesen megadják,
Ha akad versenyló a melytől félhetnek.
A teli erszényt a zsokénak mutatják.

Ha aztán valahogy sikerült az alku,
A hunczut ángiusz, ugy üli a lovat,
Hogy nem a telivér s strenirozott agár,
Hanem egy rossz kopó fogja el a nyulat.

A versenydijakból, a melyeket nyertek
A szolgák is kapnak annyi borravalót,
Hogy legalább kissé megvigasztalhatják
A pinczért, a szabót, susztert s szállásadót.

A halhatatlanságnak aszfaltos utjáról
Göröngyösebb útra csakis akkor térnek,
Ha arany s ezüstben buzogobb forrását
Szimatolják egyik vagy másik erszénynek.

Mondjanak akármit, annyi tagadhatlan,
Hogy mi talán mégis szebb világot eltünk
A gőgös hatalmu s buta nagyság előtt,
Soha sem hajolt meg derekunk és térdünk.

Mint igaz barátok és közel rokonok
Segitettük egymást, a hogy csak lehetett,
Mert bennünket a szív önzetlen mozgalma
S nem a haszonlesés és érdek vezetett.

»Várjuk be a végét«! Szokta volt mondani
Irodalmunk egyik ragyogó csillaga,
Mert a régi s nagyobb időknek váltságát
Többször fájdalmasan érezte ő maga.

Lauka Gusztáv.

A Magyar Hirlapnak.

A „Magyar Hirlap“ méltóztatott azon felháborodni, hogy *Zimándy Ignácz* könyvét hirdetjük a Buda és Vidékéken. A hirdetésről emlékezve erős czimekkel emlegeti Zimándyt.

A Magyar Hirlap is csak hiréből ismeri Zimándy könyvét, mert ha ismerné, ugy nem adna olyan czimet Zimándynak, mint ad *Zimánay, Széchényi, Dessewffy, Kemény Zsigmond, Eötvös József, Szemere Bertalan, Kazinczy Gábor, Perczel, Vetter, Demöinszky, Görgey, Damjanich, Pöltenberg, Kovács Lajos, Boros Mihály, Klapka, Mészáros, Falk Miksa, Nagy Pál, Gróf Teleky László, Asbóth János, Beksics Gusztáv, Deák Ferencz, Egressy Gábor stb. itéleteit közli Kossuthról*; sőt közli a Magyar Hirlap czikkét is. Ha Zimándy megérdemli azokat a czimeket, melyeket a Magyar Hirlap rászab, ugy ezek a halhatatlanok is megérdemlenék. Ez a kérdés sokkal komolyabb, minthogy durvaságokkal lehetne elintézni. Tessék czáfolni a történettel a történetet, ha lehet. Zimándy ezer koronát tüzött ki a czáfolatra, tessék rá pályázni és czáfolni, ha lehet.

A mi a hirdetést illeti, mi hirdettünk és hirdetünk mindent a mit feladnak még a Magyar Hirlapot is szokott árszabásaink mellett.

Most pedig dijtalannl e helyen is nem hirdetésben idézzük a *Magyar Hirlapot* minden czim osztogatás nélkül s kérdjük, dicséret van-e ebben a czikkben Kossuthra? Ezt a czikket dolgozta fel Zimándy első kötetében is.

Kossuth Lajos 1894. márczius 20-án halt meg. 1894. márczius 21-iki számában, Kossuth Lajos életrajzának „fiatal évei“ czimű fejezetében, ezen fejezet második kikezdésében szóról-szóra ezeket irta a Magyar Hirlap:

„Finom modora, eszes magatartása és csinos külseje megkedveltették özv. gr. Szapáryné, sz. Csáky grófnővel, vagyonának kezelésével is megbizta. A nagy bizalom azonban kellemetlenségeknek lőn kutforrásává, mik jellemére is némi árnyat vetettek, Kossuth ekkor mulató társaságokba járt s gyakran látható volt a kártyaasztalok körül. Már sárospataki, majd pesti főiskolai tanuló korában, többször részt vett tanulótársai zajos mulatozásaiban s noha megtudta óvni magát a kicsapongásoktól, mindamellett a hajlam az ily mulatságok s különösen a játékok iránt megmaradt benne. Igy történt hogy, uradalmi ügyvéd korában, egy alkalommal, játékközben, sokat vesztett s a veszteséget a grófné rábizott pénzéből fedezte. A grófnőnek tudomására jutván az esetmegharagudott rá, számadásra hivta fel, s vagyonával való visszaélésről vádolta. Kossuth, hogy gyanusitott becsületét megvédje, felmutatta a grófné leveleit a törvényszék előtt, melyekben az felhatalmazta, hogy vagyonával rendelkezzék. E gyengédtelenség, ha némileg igazolta is eljárását, a lovagiasság követelményeit sértette, melynek hatását érezte is, úgy, hogy távozni volt kénytelen Zemplénből. Pedig nyilvános szereplése már bizonyos tekintélyt szerzett nevének.“

XIII. Leó pápa és Kneipp Sebestyén.*)

Dr. Baumgarten Alfréd wörishofeni főorvos öcscse, dr. Baumgarten Pál, Rómában végezte a theologiát, de többször ellátogatott Wörishofenbe bátyjához. Ott megismerkedett Kneipp prelátussal, a kit megkért arra, — hogy Rómában tartandó első miséjén jelenne meg.

Általános meglepetésre Kneipp ezt minden gondolkozás nélkül rögtön megigérte és egyrészt e miatt, másrészt pedig, hogy ő Szentségének a prelátusi czim adományozáért köszönetét kifejezze, 1894. évi febr. 15-én Rómába utazott.

1894. febr. 18-án Rómában, a Péter templomban, ünnepélyes nagy istentisztelet volt, a melyen a pápa is funkczionált.

Mikor a templomból kijöttek, dr. Baumgarten azt kérdezte Kneipptől: »Hogy tetszett önnek a szt. Atya?«

»Jelenleg nincs rossz állapotban«, válaszolta Kneipp.

Dr. Baumgarten: »Miből következteti ezt?«

Kneipp: »A fülei még meglehetősen jó állapotban vannak és ez jó jel.«

1894. febr. 21-én d. e. 10 órára lett Kneipp a pápához kihallgatásra rendelve. Közte és a pápa közt dr. Baumgarten Pál volt a tolmács és köztük a következő beszélgetés folyt le:

A pápa: »Baumgarten avete, portato Kneipp?«

Baumgarten: »Si, padre santo.« Ez a nagy vizorvos és az emberiség jótevője.«

A pápa: »Bravo! Tehát ez azon férfi, a kiről már oly sokat hallottam. Jöjjön ide, üljön az oldalam mellé.«

Kneipp zavarban volt, aggodalmasan foglalta el a neki kijelölt helyet, Baumgarten pedig térdelve maradt.

* Kneipp-Ujságból

Eleintén a beszéd az általánosságok terén mozgott Wörishofenről, Kneipp plébániájáról, betegeiről, azután pedig — persze a nélkül, hogy Kneipp az olasz nyelven folyt társalgást megértette volna — Baumgarten elmondta a pápának Kneipp észrevételét a pápa füleiről.

A pápa elcsudálkozott és kérte Kneippot, hogy megfigyelését körülményesebben magyarázza ki: »Ha a sziv még olyan erős, hogy a vért a legtávolabb eső testrészek legfinomabb ereibe is el tudja hajtani, akkor még jól áll az egészség: miért is, ha az idős emberek fülei még rózsaszinüek, akkor ez az egészség és testi erőnek egészen jó jele. De ha a fülek megsárgulnak és elfonnyadnak, bizonyos, hogy a testi erőben is csökkenés áll be.«

A pápát ez a válasz nagyon kielégitette és azt mondta Kneippnek: »Amit ön mondott, az előttem egészen észszerünek tünik fel. Mondja meg nekem, mit tart arról, hogy én még meddig élhetek.«

Miután Kneipp körülményesen megtudakolta, hogy a pápa hogy táplálkozik, aludni tud-e, mit dolgozik és mennyi mozgást végez és miután a pápát tetőtől-talpig a legbehatóbban szemügyre vette, meglehetősen erős hangsulyozással azt felelte, hogy: »Szentségednek olyan erős szervezete van, hogy ha semmi előre nem látható körülmény közbe nem jön, akkor Szentséged még igen jól elélhet hat, hét, sőt nyolcz, kilencz évig is, de talán még tovább is.«

Erre a válaszra a pápa arczában előbb volt merevséget az élénk öröm kinyomata váltotta fel és azt mondta Kneippnak: »Köszönöm itéletét; bár csak megvalósitaná azt a jó Isten.«

Azt is kérdezte azután a pápa: vajjon neki szükséges volna-e hidegviz-kurát használni. Mire Kneipp igy felelt; »Nem, szent Atyám, miután egészsége jó, kurára nincs szüksége, legfeljebb megelőző intézkedésekről lehetne szó.«

Miután még a pápa kijelentette, hogy e tárgyról Kneippal más alkalommal kiván beszélni, háromnegyed óráig tartott audienczia után Kneipp a Vatikánból eltávozott.

Mikor kijöttek, azt kérdezte Baumgarten Pál Kneipptól: »Csudálatos az prelátus ur, hogy ön, a ki eleintén nagy zavarban volt és alig mert leülni, mennyire megváltozott azonnal mihelyt a szt. Atya az egészségi állapotáról kezdett beszélni. Akkor mintha kicserélték volna. Az arczkifejezése egészen megváltozott és a széken is egészen szétterpeszkedett.«

»Hát csak azt akarná tudni, hogy ez miért történt?« mondta Kneipp.

»Látja a dolog nagyon egyszerü! Előbb ő volt a pápa, azután meg én voltam a pápa!

1894. febr. 24-én d. u. 3 órakor volt Kneipp másodszor audienczián a pápánál, a mikor a szent Atya Kneippot igen szivélyesen üdvözölte és miután előbb az evés, ivás, mozgás szabályaira nézve Kneipp nyilatkozott, a pápa megkérdezte tőle, hogy mit is kellene tehát tennie, hogy a betegségeket magától távol tartsa.

Kneipp időnkinti egész testmosást ajánlott, egyéb vizalkalmazásokra szükség nincs és a pápa magas kora miatt (akkor már 85-ik évében volt) azok nem is lennének czélszerüek.

A pápa: »A testmosást lehet télen is csinálni?«

Kneipp: »Igen. Télen ugy, mint nyáron.«

A pápa: »A nap, mely szakában tehetném én azt?«

Kneipp: »Legjobb lenne reggel, rögtön az ágyból felkeléskor.«

A pápa: »Tehát jó. Akkor jöjjön el ön reggel 6 és fél órakor és adja meg nekem azon vizalkalmazást, a melyről beszél.«

Másnap reggel a kijelölt időben Kneipp megjelent és a pápa vidám megjegyzései és tréfái közben elvégezte a testmosást mire a pápának azt ajánlotta, hogy utána két óra hosszáig aludjék.

A pápa az ellen kifogást tett. Azt mondta hogy ő ilyen időben már nem tud aludni. Kneipp bizonyos tekintélyes hangsulyozással kategorikusan kijelentette, hogy: »Szentséged most két óra hosszáig aludni fog« és ezzel eltávozott.

A harmadik audienczia alkalmával Kneipp kérdezte a pápát, vajjon elaludt-e a testmosás után, mire a pápa igennel felelt: »Várakozásom ellenére tényleg két óra hosszáig aludtam és ha most nem lennék annyira elfoglalva, szivesen ismételném a testmosást.« És most — folytatá a pápa — elmondok önnek egy történetet. Az egyik római császár igen magas kort ért el. Midőn kérdezték, hogy azt minek tulajdonitja, azt válaszolta, hogy naponkint egy kevés bort iszik mézzel és testét olajjal keneti meg. Ezek hosszabbitják meg életét. Mi tart ön ezen szerekről? — kérdezte Kneipptól a pápa.

Kneipp: »Ez egyáltalán nem csoda. A méz idősebb emberek számára a legerősitőbb táplálék és ha azt még egy kevés jó borral vegyitik, akkor még inkább erősiti a testet. Akartam is már kérdezni: vajjon szentséged szereti-e a mézet. A mi pedig az olajat illeti, az is tisztán álló kérdés, Ha az ember az olajjal való kenést helyesen csinálja, akkor az izmok rugalmasakká lesznek. azonfelül pedig a bőrlikacsokon át az olajjal a test némileg táplálva is lesz. Ennélfogva érthető, hogy ily módon az ember életét meghosszabbithatja.«

A pápa: »No ez csodálatos. Hosszabb idő óta reggelimhez naponkint egy kevés mézet is elfogyasztok. Ön tehát azt hiszi, hogy ennek van némi jó hatása?«

Kneipp: »Természetesen. És most már jobban is megértem, hogy Szentséged miért annyira erőteljes: kétségtelenül azért, mert mézet eszik.«

A pápa: »És mi történjék az olajos bedörzsölésekkel?«

Kneipp: Az is nagyon jó, be érteni kell hozzá.«

A pápa; Tehát jól van. Mutassa meg annak módját komornikomnak és majd meglátjuk, talán alkalmazzuk azt is.«

Végre a pápa felkérte Kneippot, hogy a legközelebbi audienciáig irja fel neki pontosan, hogy milyen ételekkel éljen, mit tegyen mitól óvakodjék és általában mindazt tegye papirra, amelyet egészségi tekintetben reá nézve fontosnak tart.

Mikor Kneipp ebből mégértette, hogy még egyszer el kell jönnie, szabadkozott, hogy hivei és betegei már várják, A pápa tudni sem akart arról, hogy Kneipp már elmegy és kikötötte, hogy márczius 3-áig maradjon Rómában. Márczius 2-án a szent Atya születése napja, 3-án pedig koronozásának évfordulója lesz. Ezekre Kneippot személyesen meghivja. »Irja meg hiveinek, hogy XIII. Leó óhajtja, hogy ön még itt maradjon.« Erre természetesen Kneipp ott maradt.

Az ynnepélyen Kneipp, Monaco la Valetta bibornok helyét kapta, közvetlen a pápai trón mellett.

Monaco la Valetta kardinálisnak kellett volna a pápához intézett üdvözlő feliratot felolvasni, de váratlanul megbetegedett. A pápa rögtön Kneippért küldött, a ki a szükséges intézkedéseket megtette.

A pápa a bibornok collegium feliratára hosszabb beszéddel felelt. Kneipp nem vette le róla a szemét. Bámulta a beszéd varázsát és a szónok erejét. Később ki is jelentette: »Mielőtt a pápát szónokolni hallottam, azt mondtam, hogy még 6—8 évig élhet, most pedig azt mondom, hogy még tovább fog élni, mert a kinek beszédében és mozdulataiban annyi erő és erély mutatkozik és a ki 25 perczig tartó szónoklás után még az egyházfők százait egyenkint képes fogadni, az rendkivüli szellemi és testi erő felett rendelkezik, daczára magas korának.«

Az utolsó audienczián átadta Kneipp a pápa részére gondosan kidolgozott egészségi utasitásokat, mire tőle a pápa a legszivélyesebben elbucsuzott és a legmelegebben emelte ki azon áldásos müködést, a melyet Kneipp embertársai érdekében kifejt.

Kneipp meghatottan vált meg a Summus Pontifex-től és azután sietett vissza hivei és betegei közé.

Közölve:
Dr. *Baumgarten Alfred.*
Biografiai diszmüvéből

Borostyánkői Egan Ede jelentése.

Tisztelt értekezlet! Az eddig elmondottak első részében, kötelességemhez képest, mint földmivelésügyi Miniszter ur által $2^1/_4$ előtt kezdeményezett közgazdasági segélyakció vezetője, hivatalos jelentésemet adtam az eddig történtekről s egyuttal programmját a jövőben történendőknek.

Az ügy érdekében szükségesnek tartottam hozzáfüzni beszédemnek ezen részéhez oly megjegyzéseket. melyekről előre bocsátottam, hogy ezeket semmi esetre hivatalos nyilatkozatoknak nem lehet venni, *legfeljebb félhivatalosoknak* lehetne tekinteni.

Azzal, a mit most kivánok mondani, oly térre lépek, melyben ugy hivatalos működésem, mint beszédem esetleges félhivatalos jellege is egészen megszünik és az ezentul mondandók *teljesen magánjellegeüknek* tekintendők. Ezekért tehát egyedül én fogom a felelőséget viselni.

Ily körülmények közt talán nem szokásos és kivételes eljárásra mégis hivatottnak, sőt kötelezettnek tartom magam, mert hiszen a viszonyok is kivételesek, melyek között nekem müködni és eredményt kimutatni kell.

Arra, a mit most fogok mondani, senkitől legkevésbbé hivatalbeli főnökömtől vagy akárki mástól tanácsot vagy felhatalmazást nem kérhettem, és pedig két okból.

Először, mert senki, még legnagyobb jóakaróm sem, még ha intenczióm korrektségével szemben a bizalom legnagyobb mértékével viseltetnék is, nem tanácsolta volna, nem engedte volna nekem, hogy a most hangoztatandó thémát itt szóba hozzam Másodszor azon okból nem kérhettem senkitől tanácsot és nem jelenthettem be senkinél ebbeli szándékomot, mert erre a fizikialag a lehetőség nem volt meg. Én, t. i. az utóbbi időben nemcsak napok, de hetek óta, mint a későbben közlendőkből ki fog tünni, oly harczban állok, hogy a most átélt időt bátran életem legérdekesebb fázisának nevezhetem.

Én érzem, hogy ezen most teendő nyilatkozat tekintettel a nálunk ma uralkodó áramlatot, állásomba kerülhet — de ha bukom is, legalább kötelességemet teljesitettem.

A személyes szempont itt egészen mellékes. Nézetem szerint ily fontos kérdésekben az egyes *individiumnak*, mint ilyennek, minden konczessziora és abdikácziora ellenmondás nélkül el kell készülve lennie. A rám bizott ügy tekintetében azonban egy hajszálnyira sem engedhetek konczessziót, az *ügynek minden körülmények közt győznie kell.* (Ugy! van Ugy van!) . . .

Hol volna Magyarországon az a férfi, ki ezen országnak az utolsó évtizedekben konstatálható bámulatos, némely vidéken majdnem amerikaias közgazdasági fejlődését csak azoknak tulajdonitani akarnia, kiknek elődjei Árpáddal együtt jöttek be?

Hol volna az az elfogult, ki ne tudná, hogy mennyit köszönünk a nálunk letelepedett más nemzetiségbeli bevándorlottak közremüködésének?

És nem mondom, hogy okvetlenül szükség lett volna ezen bevándorlásokra, s hogy nélkülök egyáltalán nem értünk volna czélt. De annyi bizonyos hogy az idegen nemzetiségbeli s a nálunk régentől

letelepedettek segitsége nélkül sokkal lassabban haladtunk volna s ma távolról sem volnánk azon ponton, melyen állunk.

De a mi a zsidókat illeti, bár mennyit is köszönünk nekik, ők bennünket tönkre fognak tenni, ha 3 dolog meg nem történik.

Az első a következő. Legyenek üdvözölve a mi körünkben, mint népünknek igen egeszséges faktora, kik által sok a magyarban hiányzó tulajdonsag mintegy kiegészitést nyer, azon zsidók, kik valóban magyarok, kik nemcsak a külső álhireket majmolják, de kik bensőleg is jellemükben és moráljukban a magyar keresztény államba és az 1000 éves hagyomány által szentesitett magyar typusba beleolvadnak (Ugy van! Ugy van! Taps), kik nem kivánnak «államot az államban» képezni (Ugy van! Ugy van!), hanem, kik minden utógondolat nélkül és anélkül, hogy az első előforduló alkalommal titokban vagy nyiltan egy külön klikkhez csatlakozva velünk frontot csinálnak, kik őszintén és igazán velünk tartanak. (Ugy van!)

Ezen teljesen magyarrá lett zsidókat, kik ugyanazon fegyverrel küzdenek mint mi s kik önfeláldozóan, önzetlenül és fáradhatatlanul velünk együtt szolgálják a közügyet és a hazát az ország fokozatos kiépitésén velünk együtt fáradoznak, egy szóval, kik teljesen a mieink és hiven velünk tartanak, velünk küzdenek és fáradoznak, pimaszság lenne részemről azokat a magyarral teljesen egyenjogunak el nem ismerni s velök őszintén mint barátokkal kezet nem fogni.

De utálom azt a zsidót s azért félek a fentjelzett veszélytől mert ilyen sok van még az országban, ki a valódi magyar hazafiságot még meg nem tanulta. Sokan vannak, kik ki nem bontakoztak még abból a külön hitfelekezeti zónából, mely elzárkózottságnak merev fentartása, bevallom, nagy előnyükre szolgált a középkorban, sőt talán némely országban egész a legujabb időkig, de melyre nincsen okuk, nincs joguk Magyarországon, hol Európa összes államai között ma a legnagyobb szabadságot élvezik.

Azért nem magyarnak tekintem azon zsidót, akármily hangzásu legyen a neve, ki a párisi «alliance»-tól kapja és várja jelszavát; nem magyarnak azt, ki másnak a pártját fogja, akármit követett el az illető a társadalmi rend vagy a magyar állam érdekével szemben, csak azért, mert zsidó, s ki ez által lépten-nyomon szembeszáll a mi benső meggyőződésünkkel, az országunk hazafias közvéleményének hátgerinczét képező keresztény morál felfogásával.

Ha ők teljesen bele tudnak olvadni a mi nemzetünkbe, akkor mi nem fogunk a bejövő zsidóktól félni, hanem akkor a jövőben is sok jót fogunk nekik köszönni és ők állami életünknek és közgazdasági fejlődésünknek, melynek mindig a predominálo karaktera kell, hogy tiszta magyar maradjon, egy nagyon értékes, megbecsülhetetlen tényezőjét fogják képezni.

A második, a minek meg kell történnie, az, hogy ezen határvidéken, hová ez utóbbi évtizedekben minden ellenőrzés nélkül betódult a teljesen vagyontalan és minden lelkiismeret nélküli zsidó proletárság óriási tömege, ott, bár csak utólagosan is, ezen jövevényeket egy kicsit meg kell rostálni.

Igy pl. első sorban Munkács városában, melynek 14.000 a lakosa közt van 8,000 zsidó. (Ugy van!)

Ezek között kétségkivül van sok nagyon tisztességes elem és olyan, ki saját keze munkája után becsületesen és tisztességesen keresi mindennapi kenyerét, de ezen bevándorlottak tulnyomó része, azt bátran mondhatom, oly egyénekből áll, kik kenyérkeresetük iránt nem tudnak felvilágositást adni.

Ezen nincs mit csodálkozni, ha tekintetbe veszszük, hogy honnan jön a zsidóság ezen része. Tudjuk, hogy Oroszország kiszoritotta a maga zsidóinak a salakját, — jobbmóduak ott maradtak. Galiczia és Oroszországból érkezőket ujból megrostálta s a kiket valahogyan csak értékesiteni lehetett, azok ott maradtak. A salaknak salakja pedig tovább szoritttatott és beözönlött ezen határvidékre, hogy e szegény hegyi népek elösködve azt kiszipolyozza és tönkre tegye.

Midőn az ember a munkácsi pályaudvaron megérkezik (igaz, hogy mi, kik ezt mindennap látjuk, már lassankent hozzá szokunk, de kiki gondoljon vissza azon pillanatra, midőn először erkezett Munkácsra), már a midőn elhagyja a vasuti kocsit, körül van véve 10—15 ott lezengő naplopó által, kiknek semmi keresetük sincsen s kik keresve keresik az alkalmat a nem tisztességes kenyérkeresetre. Az ember alig tehet egy lépést, akár az utczán, akár a szállodában, akár a kávéházban, hogy körül ne legyen véve egy tuczat oly veszélyes physiognomiaju egyén által, kiknek arczáról le lehet olvasni, hogy kevés pénzért mindenre képes.

Tisztelt értekezlet! Ne legyünk tulságosan követelők és mindenek előtt ne legyünk e kérdésben ideálisták. Valljuk be, hogy minden nagy város egy bűnbarlang. Jól emlékszem, hogy midőn évekkel ezelőtt London hirhedt külvárosában az éjjeli órákban egyik odavaló barátommal tanulmányutat tettem, kezünkben, a barátom tanácsára zsebünkben rejtett revolvert felvont kakassal készen tartottuk. Csakugyan a mi régi bakonybeli állapotaink közbiztonság tekintetében ideálisoknak mondhatók ahhoz képest, mit London, Berlin vagy más fővárosban még ma is napról-napra tapasztalhatunk.

De a kis városok majdnem mindenütt az egész világon mentve vannak ily viszontól, sőt legtöbb esetben a tiszta erkölcsök mintaképe szoktak lenni. Ott, ha 8 órakor reggel erszényemet a nyilt piaczon elvesztem, 2 órával később már ott találom a polgármesteri hivatalnál. Ott nem fordulhat elő, hogy a város központjában lévő elsőrangu vendéglőben délben 12 órakor fényes nappal 20—25 tanu előtt átadott pénzzel megterhelt nagy terjedelmü táskát még az éj bekövetkezése előtt egy az udvarra nyiló, folyton számos egyén által körülvett irodahelyiségből ellopják.

De ez bármilyen különös eset, tán még másutt is előfordulhat Az azonban jellemző az itteni viszonyokra és ebben a tekintetben mi majdnem egyedül állunk és éppen ez képezi szégyenfoltját e városnak és az egész vidék közbiztonsági viszonyainak: hogy nem találkoztam senkivel ezen eset után, ki meg nem lett volna győződve, hogy a büntény soha sem fog kiderülni s ki ne ismételte volna, hogy itt lopások és betörések napirenden vannak, anélkül, hogy csak egyetlen egy esetben is a tettest kideritették volna.

Hozzáteszik, hogy még a nyomozás is a legnagyobb nehézségekbe ütközik, mert a hatósági közegek minden pillanatban készek lehetnek arra, hogy őket leütik vagy meggyilkolják.

Ha tehát, mint a jelen esetben, mindenki tudja, hogy kik valószinüleg a tolvajok, mert itt egy szervezett zsiványbanda évek óta müködik, mely banda részeseinek nevei közismeretüek s ha ily égbekiáltó viszonyok csakugyan nem csak itt Munkácsott, hanem Máramaros-Szigeten és Ungvárott sőt az egész hegyvidéken uralkodnak s nem, hogy az állapot javolna, de évről-évre, sőt mondhatnám, naprólnapra rosszabbodik, akkor, ugy hiszem, csakugyan indokolt, hogy az állam komoly lépéseket tegyen. Hogy razziát tartson ezen jövevények sorában és tőlük kérdezze: ki vagy? hogy hivnak? honnan jöttél? miből élsz? Hogyha birod magadat fentartani, ha képes vagy tisztességes foglalkozással kezed munkája után megélni, akkor szivesen látunk. Ha csak szegény vagy, de becsületes, még segitünk is. Ha az illető azonban nem birja kimutatni, hogy tisztességes módon él és, ha csak a mi népünknek kiszipolyozásával tartja fenn saját exisztencziáját s csak saját vérünk tönkrejuttatásával birja magát fentartani, akkor: ki vele! (Ugy van! ugy van! — taps.)

Én ezen komoly aktióban sem vagyok a nyers erőnek barátja. Elvem ily tekintetben is az oly európaias eljárás, melyet a német ezen szavakkal jellemez: «Höflich, bis zur letzten Galgensprosse!» Bánjunk emberségesen a kiutasitandókkal is, de itt ne türjük azokat, kiknek itten létjogosoltságuk nincsen és kik népünk vesztét okozzák. (Ugy van! Ugy van!)

A harmadik, minek meg kell nézetem szerint történnie, a következő:

Mindenki tudja, hogy a földmivelésügyi Miniszter több mint 2 év óta egy közgazdasági aktiót tart fenn. Ezen aktiónak czéljai is csak közgazdaságiak lehetnek, s ha mi ezen működésünkkel ez irányban azon eredményt el fogjuk érni, mire ma már minden kilátás megvan, hogy a Galicziaban tartózkodó zsidó azt fogja mondani; «Én mégsem megyek Magyarországra, mert ott már nem olyan kellemesek ránk nézve a viszonyok!» Valamint ha az a hozzánk már beérkezett zsidó, ki itt állampolgárságot nem szerzett, kinek nincsen semmi érzéke a magyar állameszme iránt és kinek kenyérkeresetét a mi népünknek furfangos kizsákmányolása képezi, ha ez a zsidó lassanként magát itt nem jól fogja érezni és kereket old . . . , akkor, ugy hiszem, ezen közgazdasági aktiónak eredményével megelégedettek lehetünk (Ugy van! Ugy van!)

Ha mi kivánjuk s nincsen tán egy sem köztünk, ki ezen kivánságot hazafias kötelességének ne tartaná, hogy az antiszemitzmus jelszo nálunk eltünjék s hogy a zsidó lakosság becsületes és tisztességes része csakugyan teljesen beleolvadjon nemzetünkbe, akkor ez csak ugy érhető el, ha a gyanus és veszélyes elemeknek további bevándorlása a lehető legnagyobb elővigyázattal és a legszigorubb állami ellenőrzés alatt történik. (Ugy van!)

Ezért kikerülhetetlenül szükségesnek tartok rendkivüli államrendőri intézkedéseket, melyek az egész északkeleti határvidékre állandóan kiterjeszkedjenek.

Miután ezen intézkedések tisztán csak a belügyminiszteriumot illetik, nagy megnyugtatásunkra szolgálhat, hogy ezen miniszteriumnak egy nagyon kiváló képviselője a mai gyülésen jelen van s tán hosszabb időn át is tanulmányozni fogja ezen az ország belbékéjének biztositására nézve oly főfontosságu kérdést, melyből kifolyólag remélni lehet, hogy a belügy miniszter is csatlakozni fog az eddig fentartott közgazdasági aktióhoz és szintén a tettek mezejére fog lépni.

Sokan, tán még olyanok is, kik helyeslik ezen most hangoztatott nézeteimet s azok szükséges voltáról éppen ugy meg vannak győződve, mint én, azt fogják mondani: de vajjon Európa mit fog szólni?

Uraim! Ne tartsunk attól, hogy Európa bennünket el fog itélni. Méltóztassék meggyőződve lenni, hogy Európa teljesen nyugodt leund.

Méltóztatik visszaemlékezni Bismarck sokat emlegetett kiutasitási rendeletére. Ezen nagy államférfi, tartva attól, hogy a Windhorst vezetése alatt neki sulyos parlamentáris kellemetlenséget okozó «centrumpárt» az Oroszországból és Galicziából. Németország keleti részeiből beözönlő lengyelek által még nagyobb erőt nyerhetne, valamint tartva Posen, Nyugat-Poroszország és Szilézia mindinkább terjedő ellengyelesitésétől, kiadta az ő hires kiutasitási rendeletét.

. . . . . .

Ezen törvény, bár politikailag Németországra távolról sem volt olyan fontos, mint a milyen fontos kérdés nálunk az, vajjon birunk-e rövid idő alatt egy egységes nemzeti államot alkotni, vagy nem? Csakugyan a lehető legkegyetlenebb volt.

És Európa mit mondott hozzá? Azt mondta, hogy a németek okosan teszik. Az európai közvélemény válasza az volt, hogy a német járadék a világ összes tőzsdéin $^1/_4$ vagy $^1/_2$%-kal feljebb szökött s Franciaország több ezreddel szaporitotta hadseregét az elzászi határon,

mert mindenki látta, hogy nemzeti önnállóságát ilyen erélyesen védő nemzettel nem lehet tréfálni.

Mi pedig, kik azt a népet védjük, mely a földet irtotta és termékenynyé tette, mely jó es rossz időben, Rákóczy előtt és Rákóczy után mindig hiven e haza zászlója alatt vérzett, mi tartanánk attól, hogy Európának más felelete volna, mnit az, hogy applaudirozna és hogy azok száma, kik a bécsi főpolgármesterrel együtt Magyarországot már elveszettnek tekintik, ezen öntudatos lépés következtében talán lényegesen fogna csökkeni.

De nemcsak Európa közvéleményétől ne tartsunk, de ne tartsunk saját magyar zsidó polgártársaink véleményétől sem.

Az első, ki a galicziai zsidók bevándorlása ellen a magyar parlamentben már évtizedek előtt szót emelt, egy keresztények és nem keresztények előtt egyaránt nagy tiszteletben álló zsidó volt: Chorin Ferencz!

Maguknak a mi magyar zsidóinknak ezen proletár népnek beözönlése sohasem lehet kedves sem azoknak, kik az ország más részében laknak s kik többé-kevésbbé szintén az alatt szenvednek hogy azok büneiért ők is felelőssé tétetnek. Sem pedig azok, kik közvetlen a határmegyékben laknak s kik a zsidóknál elterjedt ismert nagy jótékonyság következtében itt ezen koldusok fentartása által kénytelenek oly mértékben áldozatokat hozni (arról sok zsidó panaszkodott nekem), melyek már majdnem elviselhetetlenek.

De ne várjuk, hogy ők maguk vegyék a kezükbe a bevándorlás elleni erős rendszabályokat. Elég ha ők a veszélyre rámutatnak, a többi legyen az állam dolga.

Itt van a kezemben egy a beregszászi törvényszéknél mult év november 11-én tárgyalt peres ügy.

A vádlott: Jäger Hersch bukóczi lakós, ki ellen 52 uzsoraeset lett bejelentve. Csak egyeseket fogok felolvasni.

Jäger Hersch alsó-vereczkei születésü, 47 éves izraelita, vagyonnal biró, irni, olvasni tudó, büntetlen előéletü bukóczi lakós az 1883. évi 25. t.-cz. 1., 2. §§-ba ütköző uzsora vétsége miatt vád alá helyeztetik.

Figyelmeztettetik vádlott, hogy ezen végzés ellen ennek vételétől számitott 8 nap alatt jogában áll felebbezéssel élni, ellenkező esetben végtárgyalásra határnap fog kitüzetni,

1. Panykulics György ezelőtt 18 évvel 10 frtot vett kölcsön Jäger Herschtől 25%-os kamatra, fizetett összesen neki mintegy 168 frtot, azután kiegyezett 90 frtban, erre fizetett ismét 47 frtot, most Jäger Hersch tőle 77 frtot követel.

Jäger Hersch tagadja, hogy ily nagy kamatot szedett volna.

2. Popelics Vaszily 20 évvel ezelőtt 10 frtot vett kölcsön Jäger Herschtől, aztán vásárolt bolti czikkeket. ezelőtt 16 évvel összeszámoltak s a tartozás a kikötött 25% kamat mellett 100 frtban állapittatott meg, ezért fizetett 8 éven át 200 frt kamatot, ennek daczára őt Jäger Hersch 150 frt erejéig beperelte, 145 frtban kiegyeztek, azóta ismét fizetett 6 éven át összesen 162 forintot, s Jäger az egész tőkét követeli. — Jäger Hersch szerint apróbb kölcsönök és bolti vásárlás fejében tartozik neki Popelics Vaszily ez idő szerint 105 frttal, a kamat magasságát tagadja.

3, Rjaskó Vaszily Mári ezelőtt 15 évvel 5 frtot vett kölcsön Jäger Herschtől, mert az abban az évben megfizetni nem tudta. Abban egyeztek meg, hogy 40 frtot fog a jövő évben fizetni. E követelésre adott már pénzben s lóban és ökörben 350 frtot. 5 darab tehenet és 15 drb juhot, összesen tehát mintegy **600 frt** értéket!!!

Jäger Hersch állitja, hogy ő neki Rjaskó Vaszily már nem tartozik, nem tudja, hogy mennyit adott neki, mennyit vett át tőle, de valótlan, hogy csak 5 frtot adott volna, s hogy ezért 600 frtot hajtott volna be.

Hol van az a tisztességes magyar zsidó, ki ilyen emberi alakot őltött vadállatnak védelmére akarna kelni. (Ugy van!)

Tisztelt értekezlet! Azon, már egy helyen emlitett egyszerűnek és természetesnek látszó törekvésemből, hogy mint a földmivelésügyi miniszter e vidékbeli képviselője az általunk alapitott hitelszövetkezeti áruraktárak részére az italmérési jogot szeretném megszerezni, illetőleg miután oda törekszem, hogy a népnek a pálinka, mely ezen elcsigázott szegény nép életében a tápszer fontos szerepével bir, a parasztnak hamisitatlan minőségben nyujtassék s hogy a népet a korcsmák demoralizáló hatása alól felszabaditsam, az ez által érdekükben mélyen sértett regalebérlők s azok czinkostársai által most az egész szolyvai járásban, de különösen annak galicziai határmentén levő községekben egy oly elkeseredett harcz támadt s oly vérlázitó állapotok keletkeztek, melyek. azt egészen bátran mondhatom, az egész Oroszországon kivül Europa akármely részében még 150 év előtt sem voltak képzelhetők.

Erőszak és megvesztegetés az egész vonalon, Egy-egy paraszt-szavazat 5—25 forint. á lelkész 100—2000 forintig terjedő összegekkel kináltatnak meg, hogy az állami aktióval szemben szavazzanak. Egy jegyző egyik képviselőtestületi gyülésen az ő szavazatával ellenem döntötte el a határozatot s mtnt egyedüli mentséget, azt hozta fel, hogy neki tudtára adták, hogy még ugyanazon éjjel fog meghalni, ha mellettem merne szavazni. (Gyalázat! Börtön nekik!)

Egy, az ottani vidék már elcsüggedt, papságának segitségére más vidékről oda küldött lelkész, kit fent névleg megneveztem, kénytelen volt az éjszakákat nem a paplakásban, hanem a csendőrségnél tölteni. mert nem akarta, hogy — mert az ő életére törnek, — az illető papcsaládja is veszélyeztetve legyen. Már hetek előtt kénytelen voltam az ő életét baleset ellen államköltségen biztositani, mert ő 5—6 gyermek apja, kik fentartójuk elvesztése esetében joggal engemet okoznának.

Tisztelt értekezlet! Ezt az országot, ugy tudom, ma még Magyarországnak hívják! De valjon ezt a Magyarországot képzelték-e azok. kik e hazát megállapitották és vérükkel ellenségek ellen megvédték?

Arczulcsapása lenne a magyar érzelmű tisztességes zsidók kipróbált hazafiságának, ha valaki attól tartana, hogy egy magyar zsidó ilyen rablóknak és gyilkosoknak fogna védelmére kelni.

A búroknak, a kik csak aránylag rövid idő óta birják azt a földet, melynek védelmében most oly hőstetteket visznek véghez, az egész világ tapsol és nekünk valaki rossz néven venné, ha mi a mi vérünket védjük?

A minek nálunk az északkeleti határvidéken okvetlenül történnie kell, az sem felekezeti kérdés, sem pártkérdés az egy országnak, mely jövőjében bizik s egy nemzetnek, melynek létjogosultsága van az europai népcsaládok között, önfentartási kötelessége! (Hosszantartó, megmegujuló éljenzés és taps,)

Hangverseny.

A »Budapesti, népszerü felolvasásokat rendezendő társulat« 25 éves fennállásának alkalmából, Póra Ferencz felsőbb leányiskolai igazgató, a magyar nyelv úttörője tiszteletére folyó év márcz. 4-én vasárnap este 6 órakor, a százas hölgybizottság a budai vigadó nagytermében egy fényes hangversenyt adott. Ezen hazafias vállalatnak jubéliumát a százas csupa volt tanitványokból álló, hölgybizottság Dr Anderko Aurelné ő nagysága, tanárnő ügyes és remek vezetésével méltóbban és illőbben meg nem tarthatta.

Fényes és intelligens közönség foglalta le a tömött széksorokat és élvezet volt nézni, mint rendezgették és igazgatták az egészet a piros kokárdával ellátott fehérruhás leánykák — A hangversenyt látogatásával megtisztelte, Darányi Ignácz miniszter, kit Póra Ferencz fogadott és vezetett be a terembe — Hat órakor már mindenütt tömve volt a terem s feszült figyelemmel várták az első pontot.

A müsor Major Gy. »Alkonyat« cz. dalaival kezdődött, melyet a női kar élén Gross Adél urhölgy énekelt. A zongora kiséretet az énekhez Dr. Anderko Aurelné játszotta.

»Allegro Appassionasa« Sairs Saënstől Koffler Kamilla játszotta a zongorán, ki ezt a szenvedélyes gyors tempoba sietö kis darabocskát valóban remekül játszotta. A darab symphoniája nem hálás s minélfogva játéka kétszeres nehézségekbe ütközött, melyet azonban brilliáns játékával csakhamar leküzdött s a nézüt fanatikus tapsokba ragadta.

Kneifel Irma úrhölgy Bizet Gy. »Pastoral«-ját és Bánfi S. »Lili« keringőjét énekelte. A pásztori idillikus életet és dalvilágot ideálizált énekszám, megértette velünk Kneitel úrhölgy organikus tehetségének nagy voltát. Sok izlés és fülcsiklandozó részek mesteri dallamokkal voltak reprodukálva. »Lili keringőjét«, melyet Hegyi Aranka és Blaha Luiza tett világhiressé remek könnyedséggel mérsékelt temperamentummal adta elő.

Liszt: »Rhapsodiáját« zongorán Durigo Ilona játszotta. Nincs oly hangverseny, hol Liszt rapszodiát nem játszanának. Ez aggodalomra adott okot, mert mi ezt már igazán nagy müvészektől hallottuk s igy kételyek támadtak ezen uj csillag fellépésénél. Az aggodalom csakhamar szétoszlott. Durigo kisasszony biztos és müvészies technikával játszott. Nem csupán külsőségek után itélve remek, de képzeletünkre remek genialitásával annyira hatott, hogy midőn felhagyott játékával egy pillanatnyi csönd és azt mind egy elragadtatástól elkábulva, oly erőá tapsba jött a publikum. Egy kis darabocskával kellett megtoldania müvészi játékának hatásos voltát.

Utána Ábrányi Emil, »Magyar nyelv« cz. költeményét Szabó Miczi urhölgy hatásosan szavalta.

Az andalgó lágy érzés és a heves tűz, a fájdalom üs öröm, a büszke érzet és nem csüggedő remény párosulva hangzott szét a teremben.

A czimbalmon Császky Cornélia úrhölgy remekelt. A czimbalom és népdal az egy. Nincs oly hangszer hol úgy lehet előadni magyar dalokat mint épen a czimbalmon.

A hetedik pont Flotow: »Mártha« operájából egy kettős, énekli Nagy Margit és Durigo Ilona úrhölgyek. »Mártha vagy a richmondi vásár« cz. operából egy kellemes duettet hallottunk elhangzani és az üde, friss és elevenség leleményesen jellemzi a két hölgytag énekét Egy kedves kis piros virágkosárral is kedveskedtek nekik.

Ezt követte Liszt »Etude de Concert«-jét és Chopin »Polonaise Asz dur«-ját zongorán Ripper Alice úrhölgytől. — Liszt és Chopin alakitója! Mesteri könnyedséggel játszotta le Liszt genialitásának remek szülöttjét és Chopin »Palonaise asz durját«. Jó technikai és kellő előkészület mellőzésével igazán müvészi lélekkel megáldott egyén.

Most Tomincsics Janka úrhölgy jelenti be százhúsz hölgytag belépését és meleg szóval és átható érzettel tolmácsolta a mai nap, a budai magyarságra nézve nagyfontosságu jelentőségét. Utána Póra Ferencz mondott meghatő köszönetet az ünnepélyért és a jelen voltaknak s éltette az ujonnan belépő tagokat. Egy ezüst babérkoszorut nyujtottak fel aztán neki, hol minden levélben volt tanitványainak neve van emlékül bevésve.

A női kar Poldini »Vadrózsá«-jával zárja be a nagy jelentőségü ünnepélyt. Utána társasvacsora volt vig mulatozás között.

Halpert Elemér.

A Nemzeti Szinház.

Már Paulay Edét figyelmeztette Beöthy Zsolt egy szép czikkben, hogy a fényes kiállitások, a takarékosság rovására esnek és ártanak a müvészi hatásnak is.

Mikor a Nemzeti Szinházat kivették abból az izléses egyszerüségből, melyben nagygyá fejlett már, megvetették a mai válság alapját. Mikor elhanyagolni kezdették a nemzeti szellemet a régi jó Nemzeti Szinház sorsát mindenki előre láthatta.

Paulay Ede egy nagy nagy szinházról álmodott, de elfelejtette, hogy ehhez nagy közönség és nagyon gazdag nemzet kell, s nem számolt azzal, hogy a Nemzeti szinház, ha mindig tele van a nézötere közönséggel az emelkedő kiadásokat el nem birja . . . .

A régi gárda a maga szerény fizetésével emelte oly művészi szinvonalra a Nemzeti Szinházat, a minő szinvonalon ma nincs.

Egyes hölgyeknek és uraknak megizmosodott a befolyásuk, pótolhatatlannak tartják, magukat s ellene szegülnek intendánsnak és igazgatónak. A Nemzeti Szinházba, mely épült, Pestvármegye felügyelete alatt nemzeti áldozatkészségből beköltözködött a táblabiró magyar szellemnek legnagyobb ellensége a lipótvárosi és kiraly-utczai szellem.

Gróf Keglevich István nem tud, vagy nem akar ezzel a szellemmel szakitani. Báró Podmaniczky Frigyes és Beniczky Ferencz idejében ez a szellem a kapun kivül maradt. Gróf Keglevich István ugy lálszik egészen meghódol ennek, mert mint értesülünk, olyan igazgatóval tárgyal, ki fajrokon a lipótvárosiakkal. A nem keresztény elemnek a befolyása okozza, hogy a keresztény szellem kihaló félben van s nem magyar faj uralkodik.

Az egyes tagok szintén a nem keresztény fajtából meritik erejöket, csigázzák fel igényeiket s anyagi kérdést csinálnak a müvészetből. Ez a pótolhatlanság érzése. Milyen könnyen elejét lehetett volna ennek venni, ha már Paulay nem kezdi el a tehetségekkel való gazdálkodást.

A fiatalabbak — hölgyek és urak — alig juthattak szerephez. A nemzeti szinháznál egy szerepre 3—4 tagot is hozzá is lehetett volna juttatni. Szép tehetségek is vannak kárhoztatva arra, hogy folytonosan mellékszerepeket játszanak s elvesztik kedvüket, rugékonyságukat. Szóval kiesnek tehetségük köréből, mielőtt e térhez jutottak volna. Ezek a fel nem használt tehetségek, ha vidéken vendégszerepelnek, valóságos diadalokat aratnak s idehaza azután az episod szerepekkel kell beérni.

Milyen jó alkalom lett volna a budai várszinházban engedni tért ezeknek a tehetségeknek s akkor nem fejlik ki az a rakonczátlan monopolium, mit csak erélyes és a szellemmel szakitani képes vezetőség törhetne meg.

Ma a közönség és birálat nem a szerepet itéli meg, hanem azt ki játsza. A legtöbb szinész mindig magát adja és nem az szerepet. A sajtó nem bántotta érte, sőt dicsérte, s a szinész nem fejlődött, de vissza esett, és a közönség a sajtó utján felült a reklámoknak . . . .

Meg kell engedni a versenyt. A szerepek egyedáruságát el kell törülni, had fejlődjék szabadon és magából a magyar müvészet. Tessék csak felváltva játszatni a szerepeket meg fogják látni, hogy mennyi erő érvényesül.

E. G.

Egy kis adókuriosum.

Panaszkodnak, hogy az antiszemitizmus kendőzve és kendőzetlenül ujra kezd hóditani. Nem csoda, hiszen zsidóval is történik méltatlanság. Az a tábor, mely az emberi és hazafias ügyekkel magát ellentétbe helyezte, nemcsak zsidókból áll, hanem csak zsidónak van czégezve. Ez az uj faj, nemzet a nemzetben, de nem tisztán zsidó. A jövő néprajz irói majd más nevet adnak nekik, addig nem lesz másképpen. Az adókivetéseknél szintén van belőlük, kik személyeskednek az adók megállapodásánál s nem mindig az igazságnak szolgálnak. Ők, ha akarnák, ismerhetnék a polgárok viszonyait, de sokszor nem akarják és rontják a helyett, hogy könnyitenék az adó csavart.

Egy esetről tudositanak minket, mely a történeti igazságnak nem felel meg. Egy jól ismert krisztinavárosi polgárt Blédy Adolfot, ki különféle czimeken, házbér, telek, tőkeadó czimén eleget fizet III-ik osztályu kereseti adóval is megrótta.

Megtették pedig azért, mert az árveréseken, mint árverező rendszerint részt vesz, pénzüzleteket csinál s a régi ékszerekkel kereskedik.

Mindenki tudja, hogy Blédy Adolf ezekkel ma üzletszerüen nem foglalkozik s él abból, a mit keresett. Nem foglalkozhatik már agg koránál fogva sem. Erről az adókivető bizottság tagjai is tájékozást szerezhetnek. Elég nem jó, hogy nem szereznek, vagy nem akarnak, Blédy Adolf, ha ezeket az üzleteket folytatná, nem is tagadná el, de nem folytatja. Megtörténik, hogy árverez, p. o. árverezett egy szegény özvegy telkére is, mi potom áron kelt el és neki visszaadta. Ez a humánus cselekedet csak nem lehet a III-ik osztályu kereseti adó alapja. Az adókivetésnél a bizalmi férfiak azért vannak ott, hogy a válóságos adó bevallásra ügyeljenek, s a kinek nincs elég erkölcsi ereje jövedelmét őszintén bevallani ebben támogassék,

Feladatuk azonban nem lehet az, hogy adó alapokat kényszeritsenek a polgárokra. Olyan adóalapokat, melyek nincsenek. Ilyen módon a III-ik osztályu kereseti adónak alapja lehet az a levegő is, a mit szivünk s az a villás reggeli, a mit elfogyasztunk.

Blédy Adolf nem csak maga panaszkodhatik az adókivetés felületessége ellen, de kivüle még sok mások vannak, kiknek adóalapot fedeztek fel az olyan adó alapot, melyre még egy kiló hust sem lehetne kapni.

Az adókivetés módját változtatni kell s megállapitandó lenne, hogy ha a bizalmi férfiak felszólalására olyan adó alapon adóztatnak, hogy valakit, a mi nincs, az ezért őket kártérítési perbe foghassa.

Eszter.

Eredeti irányregény. Irta *X. grófné.* A Szent-István-Társulat kiadásában megjelenő *Családi Regénytár* V-ik és VI-ik kötete. Már az magában véve is örvendetes, hogy a magas arisztokráczia nő-tagjai is kezdenek foglalkozni a hazai irodalommal; még örvendetesebb, hogy ilyen jól sikerült kitünő irányu regényt kaptuuk X. grófné tollából. A grófné egy kiváló társadalmi probléma iránt akar érdeklődést kelteni, egy oly kérdés iránt, mely a külföldön már rég foglalkoztatja az államférfiak és emberbarátok elméjét, de nálunk mindeddig csak idegenkedésre és közönyre talált. Ez a küzdelem az alkoholizmus ellen, a mértékletességi egyletek megalapitása és fölkarolása. Eszméjét a következő mese keretében domboritja ki: Vértes Eszter és Jékei Bertalan gyermekkori játszótársak, kiknél a gyermekkor meleg vonzalmát az ifjuság mély szerelme váltja föl. De Bertalan rossz útra tér, izsákos lesz, váltót hamisit. Amerikába szökik, hol teljesen elzülve, kórházba kerül s delirium tremensben meghal Esztert szerelme tragédiája a vezeklő engesztelés útjára viszi s élete föladatául tüzi ki, a társadalmi bajok orvoslásán való szerény közremüködést, főleg a küzdelmet az iszákosság ellen. S ily módon az ügyes irónő a regény keretébe vonja mindazon törekvéseket, melyekkel nemes emberbarátok az alkoholizmus pusztitását megakadályozni s a szocziális bajokat orvosolni igyekeznek. A regény meséjét nem mondhatjuk kivàlóan érdekfeszitőnek, sőt a sok mellékepizód gyakran megszakitja a főcselekmény egyenletes folyását; azonban a meseszövés hiányáért bőven kárpótolnak az életből ellesett alakok, a legkülönfélébb, találóan megrajzolt jellemek s az egész regényből felénk sugárzó fenkölt keresztény szellem. Fölhivjuk első sorban a kath. körök és ifjusági könyvtárnak figyelmét e szép regényre, mely méltóan sorakozik a *Családi Regénytár* megelőző köteteihez. Megjegyezzük, hogy maga az ország herczegprimása is főmagasságu *Vaszary Kolos* biboros, legutóbbi körlevelében a *Családi Regénytár* megjelent hat kötetét melegen ajánlta a papság figyelmében és pártfogásába. A *Családi Regénytár* egy-egy kötete diszes angol vászonkötésben *egy korona.* Megrendelhető a *Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában* Bpest (VIII., Szentkirályi-utcza 28. szám.) valamint minden fővárosi és vidéki könyvkereskedőnél.

Hausman Alajos felolvasása.

Hausman Alajos a kitünő tanár és épitőművész a budai vár multjáról és a most folyt épitkezésekről olvasott fel nagy hatással két izben a Mérnök Egyesületben. Mind a két felolvasás műbecsü tartalma volt s bizonyságául szolgált az ő művészi izlésének és nagy tudományosságának. Első felolvasásában a királyi palota történetét ismertette IV-ik Bélától Maria Thereziáig. IV. Béla király a Duna jobbpartján Pesttel szemben levő hegyen várerődítést épittetett 1243 körül és ezt beleépitette jobbára német és olasz fegyveresekkel. Valószinü, hogy a várban királyi lakóhely is volt, de ennek nyomát nem lehet kimutatni. V, István, Kun László és III, Endre a krónikusok szerint időnként szintén a budai várban laktak. Róbert Károly koronázása alkalmából nagy ünnepet adott a várban. Nagy Lajos után azonban a vár lakatlan maradt Zsigmond idejéig, kinek épitkezéseiről bámulattal emlékeznek meg kartársai. Utódai a zavaros idők következtében nem gondolhattak épitkezésekre. Valóságos fejedelmi lakká csak Mátyás király (1458—1490) alatt lett Budavára. Mátyás halála után elkezdődött a pusztulás és a fosztogatás. János király helyre állitotta az épületet, a bástyákat pedig megerősitette. Ekkor volt az utolsó magyar udvartartás Budavárban. Aztán következett másfél évszázadon át a török uralom. A törökök kiüzése után Mária Terézia királyné trónraléptével mozgalom indult meg az országban a palota ujra épitésére. A királynő engedett kivánságnak és megbizta Hildebrandt Lukas főépitészt a tervezéssel. Ez az épites 402.090 forintba került és ebből a városok gyüjtése 95.000 forintot tett ki.

Reggeli Ujság.

Az igazság és szókimondás lapja, előfizetési ára helyben 60 fillér, vidéken egy korona havonkint. Már maga a lap is megtakaritás. Bármily politikai napilapot pótol.

A szállitási vállalat áruczikkei jutányosak és jók. A czikkeket pontosan szállitják a házhoz.

Idő és pénz takaritás.

A »Reggeli« Ujság fogyasztási czikkeket szállitó-vállalata a háztartások körében napról napra népszerűbb lesz. A »Reggeli Ujság« a vállalat alapitásával elérte azt a czélját, hogy a háztartások vezetését könnyitse, a család megélhetését mindenképpen előmozditsa. Első kézből és nagyban, tehát olcsón vásároljak a fogyasztási czikkeket, és csakis elsőrendü, primissima árut ad el olcsóbban, mint bármely más fővárosi kereskedő.

Minden fogyasztási czikket kis mennyiségben is házhoz szállit, a mi a háziasszonyok óriási kényelmére szolgál.

Megrendeléseket elfogad a kihordó személyzet, de lehet megrendelni levélben is. A nyilt üzlet József-körut 19. szám alatt van.

Mi hir Budán?

Valaha a falura vetődött fővárosi embertől azt kerdezték: mi hir Budán? Azóta sok viz folyt le a Dunán. A fővárosok egyesültek. A király gondoskodása, a főváros áldozatkészsége eredményeket teremtettek. Egyesült fővárosról, a haza büszkeségéről Budapestről beszélnek s kevesen kérdezik: mi hir Budán? A kiváncsi kérdezősködésre keserü felelet lehetne az, hogy tessék elolvasni a Buda és Vidéke nyolcz évfolyamát s megtudják mi a hir, megtudják, hogy Buda egész létezése mostoha s nem bánnak vele ugy a mint megérdemelné és követelhetné.

Az egész országnak kutatni, kérdeni kellene: Mi hir Budán? mert itt sok a hir. Buda és Vidékének megerősitése az egész országra nézve fontos s ezért kérheti a Buda és Vidéke azt, hogy ne tekintsék olyan helyi lapnak, a mely csakis Budát és közel vidékét érdekli.

Lapunkban kiváló szakférfiak állandóan és lelkesen sürgették az egyetemek áthelyezését. Felszólalásainkat siker koronázta, mert a kultuszminiszter szintén ugy gondolkodott, hogy Budának a szellem városának kell lennie s ide települjön az ifjuság, müvészet, irodalom, tudomány. A müegyetem a Lágymányos egy szép pontján épül, letéve alapját Uj-Budának, mit ugy lehet rendezni, a hogy az egészség, épités és az izlés törvényei megkövetelik. A Hyde parkhoz hasonlóan berendezett vérmező egyik felében az egyetem egy más részének kinálkozik a hely s a Kutvölgy egyéb egyetemi részeknek nyujthat otthont. A magyar ifjuság otthona az egész ország kiváncsiságát keltheti fel s mindenki joggal kérdezheti: Mi hir Budán? Erre a Buda és Vidéke felel meg, ezért is számithat joggal az országos elterjedésre.

A vidéki városok megerősitése is megkezdődött. Az állam hozzájárulásán kivül maguk a városok is buzgólkodnak azon, hogy az országnak ne csak egy városa legyen fejlődött és erős, de valamennyi. A fejlődésökért küzdő városok szintén tanuságot merithetnek Budáról és a Buda és Vidékéből, mert meglátják mit kell tenni és mit kell elkerülni. Lapunkban kitünő technikusok czikkeznek olyan dolgokról, mely nemcsak Budán és vidékén, de az egész országban irányt adhat az épitkezésnek és városrendezésnek, s magának a vidéki sajtónak is utat mutat, hogy milyen tennivalókat sürgessen és mitől riaszszon el. Mi a hasznos és szép, mi a haszontalan és izléstelen?

Mint Budának, ugy minden városnak arra van szüksége, hogy a közeli vidéket, melylyel természetes fekvésénél fogva összeköttetésben van, érdekkörébe vonja és a nyaraló és állandó települést az észszerüség határai között előmozditsa.

Buda közelében a pilisi alsó és felső járása Pestvármegyének ugy szintén Esztergom és Székesfehérvármegye beékelése szerencsésen teremt meg ezt az érdekközönséget s lehetővé teszi, hogy a vidék és Buda egyesüljön erkölcsi erőben egy olyan mozgalomra, mint a Tátraügy volt s a Tátrapark tervéhez hasonlóan Buda és vidéke parkja czimen teremtse Budából és a vidékből azt, amit Svájz és a külföld remek vidékei megteremtettek. E czélból Pest, Esztergom, és Székes Fehérmegyék közönsége mindenesetre előljárni fog, hogy a tervek valósulhassanak. A cs. és kir. déli vasuton Budáról lepi el a közönség a Balatont, tehát Balaton vidéke is beilleszthető, s ez a mozgalom teremtheti meg a budai ipar és kereskedés virágzását és a szomvru pangásból való kiemelkedését.

A vidéki városok ugyanazt tehetik. Minél több kör támad, annál erősebb a vidék, annál nagyobb a székesfőváros. Nemcsak Budának vannak világhirü fürdői, de a fürdőkben az egész ország gazdag Buda fürdőinek a kor szinvonala szerint való kezelése az ország fürdőüaynek jobb sorsra fordulása. Az egész Magyarország a legutolsó falu is, a mai kiterjedt közlekedésnél fogva legalább is üdülőhelyre, sanatoriumra alkalmas. Hiszen az afrikai sivatagok homokjával gyógyitanak. — Buda és vidékének a nyaraló, üdülő, lakó telepekre sanatóriumokra való felhasználásának figyelemmel kisérésébőL az egész ország tanuságot vehet s hasznára fordithatja a Buda és Vidéke hasábjait, tehát a községek, városok, magánosok és fürdőintézetek.

Mi hir Budán? Erre felel tehát a Buda és Vidéke, melynek czélja az, hogy olyan irányokat szolgáljon, melyek minta társadalmi életet segitenek teremteni. Ezért szól hozzá minden társadalmi kérdéshez bátran, sem a hatalmat, sem a népszerüséget nem hivalkodva. A hol a magyar ifjuság nevelkedik, ott a társadalmi életnek, erkölcsöknek példásnak és minden izében magyarnak kell lenni. Társadalmunk rendezésének fontos kérdése mellett minden más kérdés mellékes. Ebből merit az ifju vallásosságot, hazafiságot. Erre ébreszt a Buda és Vidéke s ezzel nélkülözhetlenné teszi magát minden körre és egyesületre nézve.

Legyen Buda és vidéke magyar és magyar szellemü. Lapunk ernyedetlenül küzd a magyarositásért. Buda és Vidékének magyarositásához nyujtson segédkezet minden hatóság, intézet, vállalat, közöség, egyesület és minden jó hazafi. Lapunkból az ország idegen ajku népeivel lakott vidékek megláthatják mi a teendőjük erőszak és hatalmaskodás nélkül . , . Magának az államnak is sok a teendője a magyarositás terén Buda és vidékén. Mig Budán és vidékén a tulnyomó többség nem magyarul beszél és érez, addig más vidékek nem sokat érhetnek el.

Ezért nem terjedhet lapunk a **Buda és Vidéke**, a Széchenyi kultusz közlönye — mit levelezőlapon kijelentett kivánságra minden tisztán magyar ajku község tanitójának ingyen küldünk. Ezért beszélhetnénk mi is közönyről és ezért kérjük Buda és vidéke magyarositása miatt folytatott munkásságunkhoz a hazafiak pártolását . . . Eredményeket is sorolhatunk fel, de csak arra utalunk, hogy a kik ezekből az eredményekből okulni, lelkesülni akarnak, olvassák a Buda és Vidékét mely nehéz talajon küzd csak azért, hogy csak magyarok legyünk.

Midőn Buda és vidékeért folytatott országos érdekü küzdelmeink támogatóinak áldozatkészségét megköszönnének, kérjük a hazafiakat, hogy lapunkat a Buda és Vidékét segéljék előfizetéssel a nagy czélok eléréséhez.

A Buda és Vidéke izgatások elkerülésével — anélkül, hogy ezzel más vallásokat bántana — örködik azon, hogy a keresztény szellem tartsa fenn a társadalmi békét s arra törekedik, hogy a vallasok egymással kezet fogjanak az emberiség jólétért, az erkölcsért és becsületességért.

Czélunk, hogy a közönséggel patriarchalis viszonyban legyünk, azért a kész kiadások méltányos felszámitásával előfizetőink minden megbizását elvállaljuk, a mi előnyös rájok nézve, mert Budán számtalan hivatal, hetóság van. Paedagogium, kórházak, kertészképző intézet, hadtestparancsnokság stb. Beadunk és sürgetünk minden kérvényt, közbenjárjunk hitel, biztositásiués engedély ügyekben. Kérdésesre levélben felelünk. Már beadott ügyeknél kérjük az ügydarab számát közölni, Kihallgatásra előjegyeztetünk. Tudakozódás, felvilágositás magánügyekben is.

Ezekkel akarjuk visszaadni azok szivességét, kik lapunkra előfizetnek és ezzel erősitik magyarosodásért folytatott törekvésünket.

A Buda és Vidéke kiadóhivata: Budapest. I., Városmajor utcza 28. szám. Báró Bánffy-ház.

Előfizetési árak:

Egész évre	12 korona
Fél évre	6 »
Negyed évre	3 »

Nyilttér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

kiváló üditő ital és gyógyszerül szolgál.
Ajánlják: **Dr. KORÁNYI** és **Dr. KÉTLY** egyetemi tanár urak.
Idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitünő sikerrel használtatik.
Árak vidékre, kőbányai vasuti állomásra szállitva:
1 láda 30 nagy palack 17 kor. 50 fill.
1 „ 30 kis „ 13 „ — „
a fogyasztási adóval együtt.
A láda és üres palackok 4 hónapon belül, bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.
Budapesten kapható minden füszer- és csemege-üzletben és poharanként a Quisisana Automata-buffet-kben is
Dupla malátasör
és világos **Márciusi sör** ládánként 1 koronával olcsóbb.
Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak.
Megrendelési hely:
Király Sörfőző Budapest-Kőbánya.

A valódi
SINGER
családi
varrógépek
a legalkalmasabbak.
A folyton emelkedő kelendőség, a minden kiállitáson nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet haladó fönnállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják.
SINGER Co.
varrógép részvénytársaság
ezetőtt Neidlinger G.
Budapest, II. Fő utcza 15. sz.
(a lánczhid közelében.)

Standard életbiztositó-társaság
Edingburghan (Angolhonban)
Alapittatott 1825-ben
Magyarországi fiók.
Budapest, V., Fürdő-utcza 4. sz.

Évi bevétel	7,500,000 korona
Kiutalt nyereményrészek	150,000,000 korona
Vagyon	220,000,000 korona
Halalesetek folytán kifizetve	450,000,000 korona

A **Standard** kötvényeinek nevezetesebb előnyei: Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után, szabad háboru-biztositás népfelkelők részére.
Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.
Budai főügynök:
KLEMM ÁRPAD: II., Zsigmond-u 10

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: **JURISZTOWSZKY ÖDÖN.**

MEGHIVÓ

A »Magyar ipar és kereskedelmi bank részvénytársaság« részvényeseinek 1900. márczius hó 24-én délelőtt 11 órakor, Budapesten, az intézet saját helyiségében (V., Nádor-utcza 4. sz. a.) tartandó

IX. rendes közgyülésre.

NAPIREND:

1. Az 1899. évi mérleg és igazgatósági jelentés előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. A tiszta nyeremény mikénti felosztása iránti határozat.
4. Az igazgatóságnak és felügyelő-bizottságnak adandó a felmentvény iránti határozat.
5. Az igazgató-tanács és az igazgatóság tagjai számának meghatározása és a tagok megválasztása.
6. A felügyelő-bizottság tagjai számának meghatározása és a tagok megválasztása.
7. Az igazgató-tanács tagjai részére járó jelenléti jegyek értékének és a felügyelőbizottság tiszteletdijának meghatározása.
8. Előterjesztés az alkamazottak nyugdijintézetének életbeléptetése és javadalmazása iránt.

Meghivó

a „Magyar leszámitoló- és pénzváltó-bank"-nak

1900. márczius 25-én déli 12 órakor, saját helyiségeiben (V., Dorottya-utcza 6. szám a.) tartandó

XXX. rendes közgyülésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése az 899, üzletévről.
2. Az 1899. évi számadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóságnak a megállapitandó osztalékra vonatkozó inditványa.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által elkészitett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett inditványok megvizsgálásáról
4. Ezen tárgyak, nemkülönben az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény fölötti határozat.
5. Az intézeti nyugdijszabályzat némely módositása.

Azon részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni kivánnak, felhivatnak, hogy az alapszabályok 17-ik §-a értelmében részvényeiket, a még le nem járt szelvényekkel együtt, legkésőbb folyó évi márczius 22-ig a társaságnál Budapesten, vagy az Union-Bank-nál Bécsben letéteményezzék.

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1900. márczius 17-től kezdve a társaság helyiségeiben a részvényesek rendelkesésére áll.

Budapest, 1900. márczius 8-án.

Az igazgatóság.

NEW-YORK

életbiztositó-társaság

1900 február hó 1-től fogva

uj kötvényt

ad ki, mely a következő fontos ujitásokat nyujtja.

A kötvény mentes minden megszoritástól a lakhely, foglalkozás, utazás, valamint a halál oka, ideje és helye tekintetében.

Akár békében, akár háboru idején a hadseregben vagy a haditengerészetnél teljesitett katonai szolgálatért pótdij nem jár és ahhoz külön engedély nem szükséges.

A kötvény megtámadhatlan a kiállitás napjától fogva. Az érvénytelenedés már a kötvény egy évi fönnállása után ki van zárva.

A kötvényben föl van tüntetve számszerüleg a biztositás bármely évében adható kölcsön, dijmentes biztositás, vagy meghosszabitási időtartam.

Bővebb felvilágositást ad a

New-York életbiztositó társaság

VEZÉRIGAZGATÓSÁGA

BUDAPEST, New-York-palota.

Jakovits Károly

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

Rainer J. és Társa

Budapest, II. ker., Fő-utcza 12.

Házilag készitendő rumkellékek:

95 százalékos **alcohol** 1 liter . . . 95 kr.
Rumessencz legfinomabb 1 deka . . 6 „
Vanilia és ananas essencz 1 deka . . 12 „
Brasiliarum erős és kitünő zamatu 1 liter 90 „
Eredeti angolrum (különlegesség) 1 üveg 1.50 kr. és 2 forint.

Különféle likőrök és likőressenczek.

Thea ¼ Ko. 95 kr., 1.20 kr. és 1.70 kr.

Nagy választék **illat és pipereczikkekben, szivacsok**, mindennemü **sebészeti kötanyag és betegápolási készülekek.**

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek, csomagolás felszámitás nélkül.

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene.

kitünő tisztelettel

Wild József.

Mihalovits József

KALAPOS-MESTER

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN

valamint **szörme-árukból.**

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részv. serfőzdéből.

Parkirozásokra.

Parkirozásokra alkalmas erdei lombfákat és bokrokat, — douglas, lúcz, erdei, fekete és vörös-fenyő csemetéket megvételre ajánl

Hallama Mihály
uradalmi erdész
Nagykovácsin(Pestmegye.)

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

afog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat korona- és hidmunkákat.

Lakik:

IV., Koronaherczeg-utcza 3., II. udv. I. em. 52.

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény

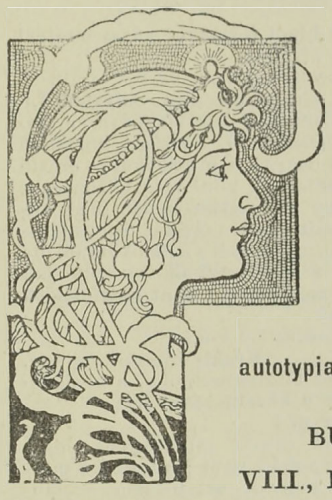

Hegedüs és Társa

fotoczinkografiai,

autotypiai (cliché) és rajzmüintézet

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-ut 53.

készit mindennemü fotoczinkografiai, autotipiai (cliché) és rajzokat, árjegyzékek, könyvek, szak- és hirlapok stb, nyomtatványok képes kiállitására.

— Tervek és rajzok müvészi kivitelben. —

Speczialista képes levelező-lapok készitésében.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója Szerb kir. udvari szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban

KÜLÖNLEGESSÉG

Budai sashegyi saját termése.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni

CSAKA J.

ÓRÁS- ÉS ÉKSZERKERESKEDŐ

BUDAPEST, I., ALAGUT-UTCZA.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább ásványvíz

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Köszönetnyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar-mesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek mint megfelelőek voltak a szalonczipők.

Zágráb 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétű czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17.

tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid ideí viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét egjobban bizonyitja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnekés a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositások, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

SZLATKY DÁNIEL

Ó-Budai „Korona Vigadó"

III. Kiskorona-utcza 55.

Ajánlom közvetlenül beszerzett

délvidéki eredeti boraimat

a következő legjobbaknak elismert minőségekben:

Malaga	Vda de Adolfo Rittwagen Malagában
Madeira	
Port-bor (vörös és fehér)	
Lacrimae-Christi . .	
Marsala	
Sherry	Gamboa Hermanostól Jerez de la Frontera
Vermouth	G. E. Vinardi u. Co.-tól Turin.

Ezen gyógy- és csemege borok nálam poharankint kiszolgáltatnak.

Fruscha György és Társa

temetkezési vállalat.

Van szerencsém szives tudomására hozni, hogy az „Első magyar Szállitási vállalat Részvénytársaság" tulajdonát képező Entreprise des Pompes funébres VII. kerületi fióküzletéből — a hol több éven át mint üzletvezető működtem, — kiléptem és 1899. évi augusztus hó 1-én

Fruscha György és Társa

néven **VIII., Baross-utcza 68. szám alatt** (az előljárósággal szemben,) egy a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

temetkezési vállalatot

nyitottunk.

Midőn ezen körülményt szives tudomására hozzuk, megjegyezzük, hogy főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy jutányos áraink daczára minden tekintetben pontosság s a kellő diszes kiállitásokkal érdemelhessük ki szives bizalmát.

Temetés-rendezéseket a legegyszerübbtől a legfényesebig mérsékelt árak mellett az összes szükségletek hozzáadásával rendezzük, nemkülönben nagy választékban sirkoszorukat is tartunk raktáron.

Végül bátorkodunk megjegyezni, hogy a szükséges koporsókat az országszerte ismert s hires Gebauer-féle gyárból szerezzük be, valamint hogy a legolcsóbb, sőt még a kórházi temetésekhez is nyolcz oszlopos ezüstös halottaskocsit adtunk.

⚒ Illés József ⚒

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX. Kinizs-utcza 11. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban
Bármily nagyságu megrendeles házhoz szállitatik

Ó-Budai „Korona" Vigadó

Budapesten. III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében Budapésten páratlan; villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar, megzavarja, ez a tanezterem megfizethetetlen. Mellékтermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára. Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok Összes lapok, Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható

Lövenstein Antal

csász. és kir. udv. sütőmester.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT

kihuzható forr- és hütöcsöves kazánnal.

SZIVATTYUGÉPEKET,

Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsővekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szües-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel.

Az ezredéves kiállitáson oklevéllel kitüntetve.

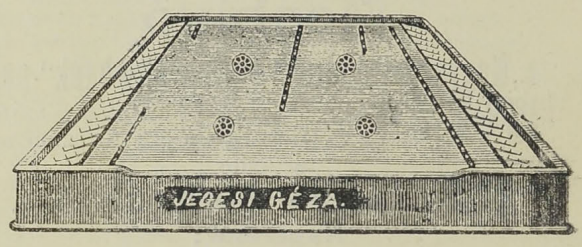

Czimbalmot

legjobbat és legolcsóbbat **csak nálam lehet venni** pedálos fekete salon, szép erős hangot bolti árhoz képest félárban **75—80** frtért.

JEGESI GÉZA

cs. és kir. szab. vaskoronás czimbalom feltalálója és készitője

BUDAPEST, NEFELEJTS-UTCZA 43.

Árjegyzékek kivánatra ingyen.

Kávé import.

Szállitas közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr. finom	**Cuba** nagyszemű	ó.-é. frt	6.—
4½ » valódi	» I. rendű . .	» »	6.50
4½ » »	» **Jáva**	» »	5.78
4½ » »	» **Portorico** . . .	» »	5.82
4½ » »	»legfin. I. rendű	» »	6.46
4½ » »	**Gyöngykávé** .	» »	6.36
4½ » »	**Laquayra** igen fin.	» »	7.—
4½ » »	valódi **nyugotindiai**	» »	7.—
4½ » »	Ceylon, különl, nagyszemű		7.36

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Budapest, 1900 IX. évfolyam 9. sz. Vasárnap Szent-Györgyhava (Aprilis)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona.

SZERKESZTŐSÉG; I., Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A zsidók vére.

Vészi József a zsidó irodalmi társaság márczius 15-iki felolvasási ülésén szabad előadást tartott márczius 15-éről. Vészi Józsefben megbecsülendő, hogy nem kendőzött, de őszinte zsidó, kiben fellángolnak a magyar érzések is. Nincs jogom és okom hazafiságát birálat alá venni, és jelleme is kifogástalan. Azt is aláirom, hogy azok közé a zsidók közé tartozik, kik fajukat, felekezetüket fenntartani óhajtják, de a hazfiság ellen nem vétenek. Jószivü ember, jó barát.

Mindenesetre a közönségre nagyhatásu beszédéből a laptudositók kiemelték ezt a szónoki szikrát: „Azon a csodán kezdte, a melyet az Isten a zsidó nép kedveért tett, midőn Jerikó sziklafalai, melyeket fegyver megvivni nem tudott, lehullottak egy harsonaszóra Józsua előtt. A mint hazafias lelkesedéstől áthatott magyar honfiak fegyverrel le nem dönthettek: egy szóra lehullottak a rabszolgaság, a kényuralom sziklagyűrüvel övezett falai. A kivivott diadalban a magyar zsidóság is kitárta keblét az ellenség fegyvereinek s hősi halált halt, vére pedig összevegyült a magyar haza hantjaival. Ez a zsidó vérrel átgyúrt föld megilleti a zsidókat is s összeforrasztotta mindörökké a vallásfelekezettől. Ez volt a második vérszerződés, a zsidóság vérszerződése. Beszéde végén eleve is átkot szór azokra, a kik csak egy téglát is hordanak Jerikónak, a szolgaság szimbolumának felépitéséhez.“

Szép szónoki virág a *zsidók vérszerződése*, a zsidók vérének összevegyülése a magyar haza hantjaival. Meg vagyok győződve, hogy Vészi József szivéből beszélt, de nem állhatom meg, hogy megjegyzést ne tegyek rá. A vér csak nagyon kis adagban vegyült még össze a magyar haza vérével s a vérszerződést egyének kötötték de nem az egész faj. Zsidó vérrel még nagyon kis részletben van ez a föld átgyúrva s ez a föld *csak magyart illet*, legyen az bármily vallásfelekezetü.

Márczius 15-ike a magyar szabadság ünnepe. Ezen a napon felesleges vegyielemzés. Az egész nemzet ünnepe ez és nincs szükség commasátióra. Ha a zsidók ezen a napon a saját feleik elvérzéséről beszélnek nem jól cselekesznek, mert könynyen számitás alá kerülhet az, hogy kik voltak együtt kik tartottak a nemzettel és kik voltak ellene A hazáért élni és meghalni nem erény, de nem élni a hazáért bűn.

Vészi József beszédét a nem keresztény sajtó szépen megdicsérte, de nem birálta meg, pedig sok szó fér hozzá. Először hozzá szól a történet; de sok szóval. Ötvenkét éve valamenynyi zsidó vér öntözte a magyar haza földjét, de a zsidók menynyi magyar szellemet irtottak ki a magyar vérből, hány helyen ütöttek rést a keresztény szellemen, s menynyi földet, vagyont vettek el a magyar vérből? Természetesen erre Vészi József is azt mondja, hogy a magyar is vétkes; én elismerem igen, de ő, fogadok rá, hogy a zsidónak semmi hibáját el nem ismeri. Arról ő márczius 15-én nem beszélt, hogy a szabadságharczban és szabadságharcz után menynyien nem tartottak a magyarral. A *mea culpa* elismerése nélkül az összes magyarországi zsidók társadalmi beilleszkedési törekvését nem ismerem el.

Itt e földön sokkal rövidebb idő óta vannak, minthogy már a történelem dicső napjaiból részt kérjenek. Mit hoz a jövendő, azt nem tudom? Én úgy látom, hogy nem ők veszik át a magyar

A budai és pilisi hegyvidék történel mi emlékei.*)

Irta: **Dr. Thirring Gusztáv**

(Felolvastatott a M. T. E. Budapesti osztályának felolvasó estélyén.)

A kincsásás romantikijából jutott még a hegység tulsó oldalán fekvő kis Huta-Szent-Lélek községnek is, a mint ezt a »Turisták Lapjá«-nak egy régebb évfolyamában Burány János, azóta elhalt tagtársunk, oly szépen megirta. Ez a kis község magas hegyek övezte katlanban, sürű erdők közt fekszik, a Pilis északi sziklás orma, a Feketekő, orgonasipalakú, festői szép dolomitsziklái alatt, melyeket a szentléleki tót nép igen találóan Hrebennek, vagyis Fésűnek nevez. Erről a falubeliek sokat tudnak mesélni, nevezetesen, hogy arany van benne s hogy találtak is fémaranyat a hegy oldalában sodronyalakban, melyet Esztergomban eladtak az aranyművesnek. Minket azonban nem az érdekel, hanem a történelemnek az a feljegyzése, miszerint IV Béla király az erdős Benedek völgyében birt vadászlakát 1263-ban a Pilis-Szent-Kereszten letelepedett pálos barátoknak adományozta azon czélból, hogy oda szent gyarmatot telepitsenek. Így jött létre a Szentlélekről czimzett kolostor, melynek épitését 1287-ben IV. László király fejezte be. A kolostort később Károly és I. Lajos királyok több ingatlan birtokkal javadalmazták. Valószinü, hogy ezt a kolostort is a törökök pusztitották el, a midőn a Pilis felől Esztergomra rontottak; a kolostor épen útjukba esett, mert ott feküdt a szentléleki völgy felső részében, a hol némi romjai ma is látszanak

A régi oklevelek a Benedekvölgyéről, tehát a mai Szent-Lélekről, azt mondják, hogy Dömös közelében volt. Tényleg az a Kolostor nem esett messze Dömöstől, a melylyel azon időben kétségkivül gyakori erintkezést tartott fenn, hiszen Dömös akkor nagy fontosságú hely volt. Gyönyörü, mely a természet nagyszerüségével a közlekedés minden előnyét oly kiválóan egyesiti, már legrégibb királyaink előtt megkedveltette és nagyra növesztette Dömöst. I. Béla királyról tudjuk, hogy Dömös neki kedves mulatóhelye volt; itt állott a királyi kastély, mely 1063. tanácskozás közben feje fölött összeomlott, romjai alá temetve magát a királyt is. A királyi kastély jóval Dömösen felül állott, azon 485 m. magas hegyen, melyet a nép ma Árpádvárnak vagy Pádvárnak nevez. Ennek a hegynek tetején a régi romok nyomai ma is felismerhetők, névszerint a hajdani viztartó ürege is látszik; ugyanitt régebben fegyverek is kerültek napfényre. Dömösnek fénye a királyi kastély összomlásával sem tünt el. Szent László király is gyakran tartózkodott itt és a németek elleni hadjáratára is innen indult. A tizenkettedik században is jelentékeny szerepet játszott Dömös. Almos herczeg itt közvetlenül a község fölött emelkedő dombra 1107-ben nagyszerü prépostságot és káptalant alapitott, melynek felszentelésére Kálmán királyt is meghivta. De a király attól tartván, hogy a herczeg életére tör, a felszentelésre nem ment el, ellenkezőleg el akarta fogatni Almost és ezen tervét csak a püspökök közbenjárása ejtette el. Midőn azonban Álmos herczeg esküje ellenére ismételve fellázadt királya ellen, ez őt elfogatta és fiával Béléval, valamint Uroz, Vacha és Pál nevű tanácsosaival együtt megvakittatá. A szeme világától megfosztott herczeg ártatlan fiával együtt a dömösi prépostságban töltötte hátralevő éveit, de itt sem talált nyugtot. Kálmán király, nehogy halála után Álmos kövesse a trónon, kevéssel halála előtt el akarta fogatni s e czélra 1114-ben Bóth Benedeket küldé a herczeghez. A vak Álmos a prépostság előtt üldögélt, midőn lódobogás jelezte Benedek megérkezését. Rosszat sejtve, az oltár előtt keresett menedéket, de Benedek onnan is elvonszolta, dulakodás közben az oltárt vérrel mocskolván be. Ezt a merényletet a papok nem nézhették tovább békén, hanem Benedekre reátámadván, el akarták fogni. Benedek ily ellenállásra nem lévén elkészülve s látva a papok nagy számbeli többségét, menekülni igyekezett, s lóra kapván, dühös lélekkel elvágtattot. De a Pilis erdőségeiben lováról lebukott s saját kutyáinak martalékává lőn. Álmos herczeg ily üldözések közepette nem birta a prépostság épületét teljesen felépiteni; de müvét befejezte a fia, a vak Béla, ki Kálmán királyt a trónon követvén, a Szt. Margit vértanú tiszteletére felszentelt egyházat 1138-ban befejezte, s ez évi szeptember 3-án Székekesfehérvárt kelt alapitó levelében a

*) Turisták Lapja.

jellemet. szellemet és gondolkodást általánosságban, de mi közülünk zsidulnak meg többen.

Én és ismerőseim (pedig sokan vannak) a Széchenyi cultushoz tartoznak, kik az 1849-iki napok vitézsége és honszeretete előtt tisztelettel hajlunk meg, de nem tartjuk azt, hogy szükség volt rá. Széchenyi többet ért volna el vér nélkül, mint *Kossúth szóval* és a haza vérével . , . A keresztény szellem sokkal többet, mint a felekezetnélküliség és antichristianismus . . . Még a zsidóknak korán van a vérről beszélni, mert eddig nem volt rá idejük azt ontani. Történetünkben még eddig több lap jut a zsidók bűnének, mint erényeinek,

Tehát maradjunk a zsidók szabadságharczban kiontott vérénél. Bernstein rabbi is irt erről és czáfolták is némelyek, de legjobban csoportositott czáfolatot találok *Zimándy Ignácz »Kossúth Lajos Nyolcz Magyar Honvéd Tábornok s A Honvéd Magyar Hadsereg Itélőszéke Előtt«* czimü művében. Ez a vaskos könyv a hatodik, melyben Zimándy történeti adatait közzétette s a mit a nem keresztény sajtó nem olvasott s elakart zánri a közönség előtt, de nem tudott Zimándy adatait ajánlom azoknak, akik a 49-ben kiontott zsidó vérből, a zsidóság nagy honvéd szerepét akarják kiolvasni . . .

A márczius 15-iki napokban egyetlen egy zsidó, az is 13 éves zsidó fiu *Horn E* vett részt Táncsics kiszabaditásában. A pesti zsidóságból alakult két külön század nemzetőr egészen eloszlik a szabadságharczban. A jóakarat meg volt, de a kivitel befagyott. Nagy zsidó hősök nevét sem találjuk a szabadságharczban. Ellenben találunk zsidókat, kiket kivégeztettek a magyarok, a kiknek neveit az osztrákok állitották összse. Tisztelet azok emlékének, kik a magyar ügyért kötelességüket teljesitették.

Kacziány Gézának egy tanyulmánya alapján adja Zimándy a zsidók szerepét 1849-ben. Érdekes Kacziány tanulmányának vége a haza oltárára tett adakozásokról, mit egész terjedelmében közlök annál is inkább, mert forrás értéke van:

„A mi a „haza oltárára tett áldozatokat“ illeti, itt Bernstein rabbi azt iparkodik kimutatni, hogy a zsidók vetekedtek e részben a keresztény hazafiakkal. Egyik hitközség ennyi pénzt, a másik ennyi lat ezüstöt adott. Persze az ilyen ezüstadomány együttvéve sem ér föl két-három magyar mágnáscsaládnak 6 — 7 mázsányi ezüstjével, melyet azok hivalkodás nélkül tettek le a „haza oltárára“ de az tagadhatatlan, hogy a zsidók fontos jogokat követelvén a törvényhozástól, ennek fejében jó hazafiságot tettleg bizonyitaniok kellett. Hogy aztán az egyesek igen megerőltették volna magukat, azt már szerző sem igen állithatja, habár e részben is, a hol lehet, korrigál egy kicsit a hivatalos adatokon. Ilyen pl. ama kis tollhibája. hogy „Hercberg Simon pesti nagykereskedő 1849. május 28-án a magyar alkotmányra felesküdt 33 fogolynak fejenként husz forintot adott,“ holott a hivatkozott Közlöny számában csak tiz forint van, s azon tévedése, hogy május 21-ét ő „a harcz vége felé“-nek tartja, holott május 21 Budavár bevétele, a magyar ügy legmagasabb hulláma, tehát Hercberg ur szentül lehetett ama hitben, hogy most már győzhetetlen a magyar.

A részletes adakozások igen érdekelvén, elővettem Győr város hivatalos kimutatását s kerestem benne a zsidók adományait a haza javára. Az első lapon 74 adakozó között nevéről itélve csak két zsidó van: Schiffer Ignác, ki 40 krt és Stern Samu, ki 2 frtot adakozott; a másodikon 76 adakozó között Stern Márkus szerepel 2 frttal; a harmadikon Schönberg Adolf 5 frttal s Gindlsfrasser Lipót 12 krral (ez utóbbi azonban aligha zsidó); a negyediken Mendl Ignác 20 krral és igy tovább. Az összes győri zsidók adakozásai nem rúgnak fel 50 frtra a 14.803 frtnyi adományból. Ellenben, midőn arról van szó hogy a természetben adományozott tárgyakat ki vegye meg olcsón, ott már a zsidók szerepelnek. Az 1848 junius 15-én tartott árverésen az 1 — 3. számu három pár cipőt Löwy Dávid veszi meg, párját 2., 32, és 37 krajcárjával, vesz ugyanő ezüstkupaku tajtékpipákat à 1 frt 13 kr. Vásárol ott Blum Náthán aranyos mentekötőt 3 frt és 13 krért, aranyos övet, ezüstös kardokat, vesz Wolf Izsák 12 drb. czinedényt 15 font súlyut 5 frtért, Neufeld Lipót pipát és buzát, stb.- stb. E jeles üzletemberek neveit hiába keressük az adakozók között, hol pedig elvétve akad magyar név, csupa német polgár az ottani lakós: Smikli, Bugli, Hektliné, Tinogli, Stadli, Stanfli, Smigl, Hoffinger, Krenwalt, stb., stb., igazi Kraxelhubernevek de mindegyik megnyitja erszényét az adakozásra.

Érdemes volna Bernstein könyvének egyéb részleteire is kiterjeszkednem, de akkor egész könyvet kellene irnom róla. De azt hiszem, felesleges munkát végeznék ezzel; az elfogulatlan olvasó igy is látja, hogy e történeti művel legfeljebb befűteni lehet, egyéb haszna nincs. Mert a hol minden téren csak ferditések, a félrevezetések, szépitgetések találhatók, az igazság pedig

---

prépostságot dús adományokban részesitette. Ez az adománylevél sok tekintetben nagyérdekű; nemcsak azért, mivel kitünik belőle, hogy a prépostságnak 59 faluja volt 761 szolgával, kik évenkint mindenből teljes tizedet, 1522 juhot, 1522 köböl lisztet, ugyanannyi csöbör sört és 761 mázsa sót stb. voltak kötelesek a prépostságnak adni; de azért is, mivel arról tanuskodik, hogy Dömös vidékének mai (majdnem kizárólag tőzsgyökeres magyar) helynevei már nyolczadfél évszázad előtt is léteztek s változatlanul maradtak fenn napjainkig. Ezen nevek közül, melyek az oklevélben természetesen latinos helyesirással elferditve fordulnak elő, a következőket emlitem meg; Asaufeu, a mai Asszonyfő, Asszonyfejkút; Suca, a mai Sucha-szőllők; Sub-Ram, a mai Rámhegyalja; Szakó, ma is változatlanul Szakóhegy; Kurtuelis, a mai Körtvélyes-puszta. Ha t. hallgatóim majd jövő nyári kirándulásaik alkalmával e helyeken megfordulnak, gondoljanak arra. hogy e nevek immár nyolczszáz éves tisztes multra tekinthetnek vissza.

A dömösi prépostság további története változó szerencséről tanuskodik; balsors és inség is meglátogatta a püspökséget, mely annyi fényt és jólétet látott. A XV-ik században a dömösi kaptalan feloszolván, Zsigmond király 1433-ban a Szent Szüznek az Olajfák hegyéről elnevezett szerzetét telepitette ide; de a szerzett 12 év mulva lemondott a dömösi apátságról, mire IV. Jenő pápa ezt is a pálosoknak ajándékozta, Kapusi Bálintot nevezvén ki perjellé. kit közvetlenül a római szentszék alá rendelt. Időközben azonban Hunyadi János kormányzó Bothos Istvánnak adományozta a prépostságot. Ebből a pápa és az ország közt összeütközés támadt a kegyúri jogra nézve. mely azonban a magyar kormány diadalmával végződött. A dömösi prépostság ezután már nem volt hosszú éltű. 1504-ben a nyitrai püspökséggel egyesittetett s ezentúl már csak czim gyanánt adományoztatott. A prépostság épülete a török uralom alatt is fenmaradt és valószinüleg I. Lipót alatt. 1702-ben ment tönkre, de még a mult században is a romjaiból alakitott kis templomban tartottak isteni tiszteletet 1733-ban Dömös plébániává emeltetett, a prépostság épületének köveiből épitették a még ma is fennálló templomot. Az idő vasfoga is hozzájárult ahhoz. hogy a romokból minél kevesebb maradjon napjainkra. A román stilben épült, de nemzeti irányban továbbfejlesztett kéttornyú templomból, mely 100 méter hosszú és 70 méterszéles volt, ma már csak egy árva faltöredék áll fenn, a Dobogókőre vezető uton. közvetlenül Dömös fölött, a Préposthegy lettőjén.

Dömösön alul a Duna gyönyörü szorosát Visegrád várának nagyszerü romjai uralják. Alig van hazánkban szebb fekvésü vár s alig van olyan, melynek dicsőbb mult jutott volna osztályrészről. E romok, melyek a 328 méter magasban épült fellegvárból, a Duna partján álló Salamon-toronyból, a kettőtt összekötő hosszú falból s az erdőben elárvult főkapuból állanak, már csak hiányos képét mutatják a vár régi terjedelmének és fényének, de igy is legnevezettesebb váraink egyikéül tüntetik föl. Visegrádot. Már a rómaiaknak volt itt telepök Castrum ad Herculen névvel, melynek nyomaira a Salamon tornyától északra fölfedezett római temetőben, meg számos római téglában és kőben akadtak. Mikor épült első izben a vár, az iránt eltérők a nézetek. Neve arra mutat, hogy már a magyarok bejövetele előtt, a szlávok idejében megvolt. De valószinü, hogy az árpádházi első királyok alatt elpusztult. Annyi kétségtelen, hogy Visegrád városa már szent István idejében fennálott. 1056 körül I. Endre a görög Vazulrendi szerzetesek számára kolostort épitett itt, melyet 1221-ben latin szertartásu barátok foglaltak el. később pedig IV. Béla a Benczéseknek adott át. IV. Béla idejéből való maga a mai vár is. Mikor ugyanis a tatárok Visegrád városát is elpusztitották, Béla az ismétlődhető támadások ellen épitette a visegrádi hegyre a később oly nagy hirre emelkedett várat. 1259-ben ugyanis IV. Béla király neje, Mária királynő azon kérelemmel fordult férjéhez, adna neki a pilisi erdőben egy alkalmas hegyfokot, melyen a margitszigeti apáczák és a pártfogása alatt álló özvegyek és árvák védelmére várat épithessen. IV. Béla készséggel teljesitette a királynő óhaját és a pilisi erdőségnek Visegrád nevü ormán nagy költséggel diszes és erős várat emeltetett. Ezt a várat IV. Béla főispánságával és hozzátartozó kerületével együtt nejének adományozta, még pedig olyképen, hogy a királynő arról mindig szabadon rendelkezhessék. Egy oklevél téves magyarázatából ered Bél Mátyásnak azon

sehol sem, ott ne beszéljünk történetirásról.

A zsidók 1848 március elején nem vettek részt a magyar szabadságharczi mozgalomban, mert még nem tudták, hová dől az. Mikor látták, hogy a többség, a nádor, sőt az uralkodó is ez oldalon van, csatlakoztak a többséghez. Midőn a harcz kitör, megoszlanak: nagyobb részük a császárhoz szit, a kisebb hiven megmarad a nemzeti ügy mellett. Némelyik mindakettőt szolgálja, mig fel nem akasztják. Az osztrákok győzedelmével nagyobb részük ujra hü alattvaló lesz (érdekes példa erre a pozsonyi hitközség vérlázitó átokformulája, melyet a magyarok ellen kibocsát), a jobban kompromittált rész pedig kibujdosik. Egyszóval a zsidóság hü marad önmagához e válságos időben és és faji jellemét, a megalkuvást, a többséggel tartást és az erre vonatkozó vallásos tantételeket ekkor sem tagadja meg. Ez az igazság, melyet elcsavarni semmiféle pártiratnak nem sikerült.“

Feltételezem, hogy ha Vészi József s hozzá hasonlók 1849-ben éltek volna vagy bármikor bajba jönne a haza ott lennének a küzdők legelső soraiban. Béke idején azonban felesleges megbolygatni olyan kérdést, mely nem előnyös a zsidókra. Hiszen folytonosan és mindenben a magyarság rovására elönyben részesiti őket a sajtó, tehát az ilyen előlegezés a kiontott és vérszerződésről még korán . . . *Erdélyi Gyula.*

Az Örök imádás temploma.

Az Erzsébet királyné emlékezetére szánt Örökimádás temploma ügyében a templom épitési bizottsága felkereste Márkus József főpolgármestert és Halmos János polgármestert. A küldöttséget Zichy János gróf vezette és tagjai voltak: Pallavicini Ede őrgrófnő, Wenckheim Frigyesné és Korniss Cziráky Lujza grófnék. A küldöttség a polgármesterektől az Örökimádás temploma számára a főváros részéről támogatást és telket kért. A főpolgármester kifejtette a főuri küldöttség előtt, hogy legtetszetőbbnek tartaná azt, ha az Erzsébet királyné emlékére szánt templomot az Eskü-téri hid pesti feljárójánál a belvárosi plébánia-templom helyére épitenék Ebben az esetben a templom annál hivebben és magasztosabban szolgálhatná az elhunyt királyné emlékezetét, mivel azon a helyen emejkednék, a hol a kiegyezés után a király a magyar alkotmányra az esküt letette. Az Örökimádás temploma a fényes palotákból környezett és ujonnan szabályozott vidéken méltó helyet találna s a főváros közönsége a tervet igaz örömmel fogadná. A lelkes tervezők az ajánlat elfogadásával magának az örökimádás templomának felépitését is hathatósan megkönnyitenék, mivel a főváros a Belvárosban épitendő uj templom létesitéséhez a legnagyobb mértékü támogatását szives készséggel ajánlaná fel, minthogy ebben az esetben megszabadulna azoktól az előreláthatólag igen tetemes kiadásoktól, a mit az uj belvárosi plébánia-templom épitése okozni fog. A küldöttség vezetője, gróf Zichy János, a polgármesterek előtt azonban kifejtette, hogy a készséges ajánlatot nem fogadhatják el, mivel az Erzsébet királyné emlékére tervezett templomot kizárólag a megjelölt czélra szánták, szigoruan zárdai jelleggel. Az Örökimádás templomát e rendeltetése megfosztja attól a szereptől, hogy nyilvános plébániatemplom legyen A küldöttség arra kérte a polgármestereket, hogy az uj Eskü-téri hid budai feljárójánál alakitandó tér valamelyik részét engedjék át az Örökimádás temploma számára. Azon a helyen megfelelő csendes, zárkózottabb környezetben szolgálná mindenkor azt a nemes és magasztos czélt, melyre alkottatott.

Hogy az Örökimádás templomát Budán épitsék, azt legelőször a Buda és Vidéke indítványozta és pedig azzal, hogy a templomnak leghivatottabb helye az Orbánhegy. Itt találja fel a természet adta kincsünknél fogva a bizottság mindazokat a kellékeket melyet keres.

Mégegyszer ajánljuk ezt az Orbánhegyet a bizottság figyelmébe. Ennél jobbat keresve nem talál, arról is megvagyunk győződve, hogy a telektulajdonosok a viszonyokhoz képest a legméltányosabbak lesznek.

Nyilvános nyugtázás.

A Budapesti (budai) tanitó egyesület f. é. február hó 14-én tartotta meg szokásos farsangi tánczestélyét a »Budai Polgári Casinó termeiben, melynek sikeres lefolyásáról e lap utján is hirt adtunk Ez alkalommal azután a felülfizetésekről kivánunk nyilvánosan elszámolni, a melyek jótékony segélyalapunk növelése czéljából a mai napig hozzánk befolytak. Estélyünk jövedelmét a következők növelték szives adományaikkal:

100 koronával: Dr. Kertész Abáné úrhölgy Önagysága.

22 koronával: Dr. Darányi Ignácz földm. magy. kir. miniszter.

20 koronával: Dr. Falk Miksa orsz. képviselő.

10 koronával: Dulovics Béla, Forster Gyula, Goldberger Sámuel, Keller Ignácz, Kertész Aba dr., Nagy Jenő, Orbay Antal dr., Katonáné Thuránszky Irén, Weinek József dr., Zsák Hugó dr., Tichtl János.

8 koronával: Kanócz István.

6 koronával: Axaméthy Lajos dr., Eisner Albert, Fehérváry Géza báró, Kertscher István, Kollár Lajos, Lenz Ferencz, Czike Imre

5 koronával: Benedek Sándor, Cathry Szaléz, Déri Izidor, Eckermann Ede, Frey Alajos, Hartmann István, Hauszmann Alajos, Hegedüs János dr., Kutlánya János, Toldi Lajos, Kemény X. Ferencz dr., Jankovics János dr.

4 koronával: Csorba Ferencz dr., Duma György, Ernyei Mór dr., Göőz József dr., Gärtner Rezső, Grigoli nővérek, Heinrich Kálmán dr., Heráld Ferencz dr., Herein Károly, Kovács János dr., Lakner János, Léderer Ábrahám, Madarassy Gábor, Niedermayer Ádám, Pethő Miklós, Péter János, Petri Ottó, Pogány Ferencz, Rajkai Mihály, Rácz Károly dr., Sártory Béla, Szekula Gyula, Szalay nővérek, Schönreiter nővérek, Wettstein Gyula.

3 koronával: Bagó Alajos, Bozóky István, Éberling István, Halász Gyula, Haypál Benő, Kozma Gyula.

2 koronával: Alm Károly, Appl Lajos dr., Bachler Károly, Balonyi Imre, Biscara Endre, Bosnyák Jakab, Bozóky Ádám dr., Buday József dr., Bursics Antal, Cavalloni Pál, Csorba Sándor, Del-Medicó Agoston, Depold Lajos, Dorogsághy Dénes, Eiser

állitása, hogy ez a vár a Pilisi hegyen állott. Ezt a téves magyarázatot a későbbi irók is átvették és csak legújabban mutatták ki, hogy a Pilisi vár Visegráddal azonos. A királynő ezen birtokából fejlődött ki utóbb a kis Pilis vármegye, melyről mint önálló vármegyéről a XIV. század folyamán is többször olyformán történik emlités, hogy főispánja egyúttal visegrádi várnagy is volt. E vármegye a mai két (felső és alsó) pilisi járás területét ölelte fel (Buda város és a szt.-endrei sziget nélkül) és valószinüleg Nagy Lajos uralkodása alatt, a midőn Visegrád már megszünt állandó királyi lakhely lenni, Pestmegyével egyesittetett, mely czimében még ma is megörökiti a régi Pilis vármegye emlékét.

Valószinü, hogy a visegrádi fellegvárral egy időben, de kétségtelenül a XIII. század folyamán épült a Duna partján a ma Salamon-torony név alatt ismeretes torony, a mely soha sem szolgáltatott Salamon király börtöneül, mint a hagyomány regéli, s csak jóval később nyerte mai népies elnevezését.

Visegrád Róbert Károly idejében élte fénykorát. E királyunk szivesen tartózkodott a visegrádi várban. Itt ünnepelte háromszori menyegzőjét (Máriával, Beatrixszel és Erzsébettel), s itt született 1326. márczius 5-én fia. Lajos, a későbbi nagy király. Visegrád országra szóló ünnepélyek szinhelyévé lőn. Egymásután. látogattak el ide koronás fők: Károly király, János cseh király fia, a későbbi IV. Károly császár és István bosnyák király. Fogadtatások mesés fénynyel és pompával történt, s az ünnepélyek hire az ország határain is messze túlszarnyalt. De Visegrád látta Zách Klára szörnyü tragédiáját is. Az udvarhölgyek közé tartozott gyönyörü leány áldozatul esett a királyné öcscse, lengyel Kázmér ármányának. Az atya, Zách Felicián, előbb Csák Máté nádora, azt vélvén, hogy maga a királyné is részes a gaz tettben, fegyveresen a visegrádi alsó várban levő királyi palotába rohant, hol a királyt családjával együtt épen asztalnál találta (1330. április 18.) Vak dühében karddal támadt a királynéra, kinek védekezésre emelt jobb kezéről négy ujját levágta; majd a királyi gyermekek ellen fordult, de azoknak csak két nevelőjét, sebezte meg, kik a gyermeket testükkel oltalmazták. E közben a lármára összefutott az udvari nép s a dühöngő támadót darabokra konczolta. Ezt a borzasztó vérengzést még szörnyűbb bosszú követte. Az országnagyok a római jog kegyetlen szellemében az apa támadásaert rémitő halállal lakoltatták gyermekeit, sőt mint Arany történeti alapon, de költői alakban oly meghatoan énekli, »egész nemzetségét« is. Róbert Károly e rá homályt vető gyászos eset után is jóltevője maradt Visegrádnak, melynek lakói, mikor 1342-ben meghalt, úgy siratták, mint atyjukat. Nagy Lajos alatt sem szűnt meg a vár fénye. Ő ugyan 1350-ben Budát tette székhelyévé; de azért sok időt töltött e várban, a hova hadjáratai után pihenni tért. Az ő halálával Visegrád fénykora is sirba szállt. Zsigmond alatt annyira hanyatlott, hogy 1412-ben királyi rendelettel kellett a romba dőlt házak fölépitését megparancsolni. 1440-ben Erzsébet királyné innen lopatta el Kottaner Ilona udvarhölgye által a magyar koronát, melyet Frigyes császárnak zálogositott el, s mely azután csak huszon három év mulva került vissza a hazába.

Mátyás király alatt uj életre ébredt Visegrád vára. A magyar koronát ismét itt őrizték s a király itt gyakran és szivesen mulatott, a várban. A visegrádi királyi palota ekkor ujra europai hirü volt. Oláh Miklós érsek leirása szerint Visegrád város akkor három részből: a magyar városból, német városból és a fellegvárból állott. A fellegvár a hegy csúcsán uralkodott, alatta a királyi palota és a német város terült el, mig a magyar város távolabb fekvő külváros volt. A palota melléképületeivel együtt a Salamon-toronytól a mai erdészeti hivatal épületéig terjedt. Följárata a Duna felől volt s tágas udvarra szolgált, melyet gyönyörü virágos kert, alabástrom kávájú kút és márványoszlopokon nyugvó kupula diszitett; innen márványlépcsők vezettek a felső udvarra, mely az előbbinél még diszesebb vala. Maga a palota épen a várhegy tövében állott s összesen 350 termet foglalt magában, aranynyal és ritka szép faragványokkal ékitve, oly pompával, minőt azon időben sehol másutt nem ismertek. A palotától a Salamon-torony felé függőkertek, fürdők és halastavak voltak, majd lyekhez a várfalon kivül vadaskertek, tornázó terek és sétahelyek csatlakoztak. A német városban az előkelő családok (Drugeth, Rozgonyi) palotái sorakoztak; ugyanott volt a Szüz Mária tiszteletére emelt gót izlésü ple

Ede, Eötvös Sándor, Farkas József, Farkas nővérek, Frommann István, Garancsy Mihály, Garay Antal, Gárdonyi Emil, Gergelyi Jakab, Gombár Tivadar dr., Gyárfás Sándor, Gyulányi Adolf, Hahn Irma, Halmy Ágoston, Hangl József, Hanzély László dr., Hauszmann János, Havasy Ignácz, Hetzer József, Hirschmann Irma, Hochholtzer Károly, Hoszpotzky Alajos, Huszár Adolf, Jáhl Nándor, Kemény István, Keömley Nándor dr., Kép Sarolta, Kosutány Géza, Kovács Gyula dr., Kummer Rezső, Laczkovics Elemér dr., Laumann József, Leicht Leopoldina, Lindmayer Ferencz, Ludwigh János, Magyar József, Malmarits Ignácz Márffy Albin, Márffy Ágoston, Mezey Sándor dr., Moussong István, Nagyőszi Ferencz dr., Németh Imre dr., Oláh Dezső, Olhauser Pál, Patacsics János, Payer Béla, Payr Vilmos, Peringer Ferencz, Perthl Géza, Péterfy Sándor, Petsits Márk dr., Roscony Lipót dr., Sáska Dezső dr., Schumy Rezső, Stipanics Elek dr., Szabó Ignácz, Szabó Lajos, Szalay Győző, Schütz Adolfné, Szebeny Antal dr., Szende Antal, Szenessy Mihály, Szőllősy István, Szőts András, Tölcsey Aladár, Ternyei Farkas, Török Árpád, Tőry Gusztáv dr., Trautmann Ottó, Várady Szilárdné, Vladár Márton dr., M Vörös Sándor, Willinger Ferencz, Zimányi Alajos.

1 koronával: Müller Ede.

Midőn e nemesen érző emberbarátoknak az egyesület nevében ez uton is igaz hálánkat és köszönetünket nyilvánitjuk, tisztelettel kérjük, hogy egyesületünket nemes jóindulatukban továbbra is megtartani s törekvéseiben a jövőben is támogatni sziveskedjenek.

Budapest, 1900 év márczius hó 18-án.

Rácz József,
egyleti pénztárnok.

Márczius 15-dike a II-ik kerületi polgári leányiskolaban.

Melankolikus érzelmek között járok márczius 15-én a mi szép fővárosunk utczáin. A derült ég, a ragyogó nap kicsalja az embereket; sok a járó kelő, de azért semmi jel sem mutat arra, hogy a szabadság ébredésének nagy ünnepe van ma. Köznapi szine van az utczának, nem emeli diszét semmi. Árván leng a három szinü lobogó is egy-egy magánépületen. Egyik elökelő napilapunk a napihirek között emlékezik csak meg márczius idusáról s az ünnepi programm a fővárosban, melyet közzé tesz, csak két számból áll. A Petőfi társaság ünnepe a vigadóban és az egyetemi ifjuságé a városház disztermében és a Petőfi szobornál. A fővárosi iskolák falai közzé szorultunk az ünnepléssel és még itt is némelyikben leszoritja azt az április 11-ke, melyen a hivatalos Magyarország áldoz a hősök emlékezetének.

Annál nagyobb az érdem azok részéről, kik ifjui tüzzel és lankadatlan buzgósággal késsitk elő az ifjuságot e napra. Valoban hazafias ünnep volt ez, melyet *a II. kerületi Battyány-utczai polg. leány iskolában* élveztünk végig. A diszes közönség zsúfolásig töltötte meg a nagy torna termet és áhitattal hallgatta végig a müsort, melyet *Lengyel Ilonka k. a.* és *Gyulay Elek* tanár úr állitottak össze. A leánykák szabatosan, hatásosan és sok izléssel énekelték *a Hymnust*, *a Szózatot a Nemzeti dalt* és *Hubay Jenő* gyönyörü *Nemzeti dalát*, s igen csinosan szavalták költeményeket Aranytól, Petőfitől, Pósától és Jakab Ödöntől. Az alkalmi ünnepi beszédet *Kozma Gyula* ur, az iskola igazgatója tartotta Hazafias érzésből fakadó emelkedett beszéd volt, mely mély benyomást tett a hallgatóságra. Mi fátyolt vetünk — ugymond — mind erre, ami keserü emlékként füzödik e naphoz, de a fény és dicsőség, mely övezi, örök időkre forrása legyen a lelkesedésnek, mely eszméket hoz létre, mely tettekre ragad s magas czélok felé ragad.«

Végig néztünk a termen és éreztük, hogy nem puszta szó az, amit most hallottunk s az a ki hirdeti a forrásból meritett, midőn elindult utjára, hogy missiót végezzen. Budának, még nem is oly régen egészen német ajku közönsége félben hagyja napi munkáját, eljött, hogy együtt ünnepelje leányaival e nagy napot; gyönyörködik a magyar szóban midőn Petőfi és Arany szedik versre és áhitattal hallgatja az »Isten áldj meg a magyart és a Szózatot.«

Nagy vivmány ez; de nem kisebb a másik: a család és az iskola közelebb jutott egymáshoz, a közönség érdeklődése iskólai életünk iránt fölébredt és növekszik. Hálás etismerés illeti meg az iskola érdemes igazgatóját mindazok részéről, kik müködését kellőleg méltányolni tudják és szivükön hordják a magyarosodás ügyét.

Cserháti Irma.

Budai Széchenyi Asztaltársaság.

A Budai Széchenyi Asztaltársaság legközelebb tartott összejövetelén örvendetes tudomásul vették, hogy *Szemere Miklós* t. elnök a társaság czéljai támogatását szélesebb körben ajánlotta s ezzel segitett alapját letenni annak, hogy az asztaltársaság *Országos Széchenyi Egyletté* alakuljon, mely Szemere Miklós vezetésével a legnagyobb magyar hagyományainak vágrehajtását minél több országos tekintélyt nyerjen. Az összejövetel örömmel látta a közelmult időkben, hogy Széchenyi szelleme mindinkább jobban megnyilatkozik. A képviselőházban több képviselő jelölte ki az ő szellemét a haza megmentőjének. A sajtó is többször megemlékzik a legnagyobb magyarról. Legujabban *Lisznyay Damó Endre* »Néhány Szó« czimü érdekes röpiratát Széchenyi szellemének ajánlotta. A Magyar Tudományos Akadémiához a Széchenyi Múzeum részére több és több Széchenyi emlék érkezik.

Mindebből azt tapasztalja az asztaltársaság, hogy nem hiában bontott a *Buda és Vidékében* zászlót, mert szaporodnak az eredmények s a lánczhidat is nemsokára *Széchenyi-hidnak* fogják nevezni, mert már a közönség közül is sokan nevezik annak, ép ugy, mint a Sashegyet *Batthyány Lajos bérczneb*. A közönség saját kezdeményezése és kitartása többet ér el a hivatalos keresztelésnél.

A Széchenyi munkáinak kiadási jogának állapotáról a Taschner családdal fognak beszélni, s a nyert tájékozás után a kiadás tervével nyilvánosságra lépnek.

Érdeklődőknek felvilágositást mindenben a *Buda és Vidéke* szerkesztősége nyujt.

Az Úr Jézus szülőföldjén.

Az Úr Jézus szülőföldjén Irta *Huber Lipót*; *Pauer Géza* harmincnyolcz rajzával. Budapest, 1900. Nagy 8-adrét, 191 lap. A Szent-István-Társulat diszes kötettel ajándékozta meg irodalmunkat most, hogy Huber Lipót szentföldi utjának leirását közrebocsátotta. Minden komoly gondolkozó számót tud erről magának adni. Mindenki, a ki csak barátja a becses tartalmu könyvnek, örülni fog a Huber Lipót uj kötetének is, mert arra oka. Egy vallásos szív, müvelt fő, pratikusan gondolkodó emher számol be ebben a könyvben a Szentföldön tett utazásáról ugy, a mint ezt

---

bániatemplomban is. A magyar város a Lepencz patak völgye felé huzódott s benne Szent-Györgynek szentelt kápolna állott, melynek helyére utóbb Ferencz-rendi kolostor épült.

Mátyás halála után a vár egyideig még megőrizte ugyan régi fényét; de, midőn a mohácsi veszedelem után a törökök Visegrádig nyomultak, hanyatlani kezdett. Őrsége hütlenül elhagyta, s a Mária-Nosztráról ide költözött pálos szerzetesek védték a várat Szulejmán serege ellen. De az ellenállás nem sokat használt; 1544-ben a törökök elfoglalták a várat s ezentúl többször váltakozott benne a török őrség a kereszténynyel. Utólszor 1683-ban került a törökök kezére, kiktől 1684. julius 18-án Lotharingiai Károly főhadvezér foglalta vissza. Ezzel a vár története bezáródott. Nem a törökök romboló keze dúlta fel a hires királyi várat: az osztrákok pusztitották el, hogy Rákóczy hadainak támaszpontjául ne szolgálhasson.

A törökök kiüzése után Visegrádnak csak romjai maradtak fenn. Elhagyott falai közt a XVIII. század első tizedében németek telepedtek meg, kik a mai Visegrád község alapját vetették meg. A visegrádi uradalomért ez időben hosszas pörösködés folyt. 1659-ben a gróf Zichy család nyerte volt adományul; de a királyi ügyész a korona birtoklási joga alapján pört inditott a család ellen, és száz évnél tovább folyt a versengés az uradalom tulajdonjogáért. Visegrád a korona birtokába csak 1767-ben jutott ismét végleg, de a vár romjainak megóvására azután sem történt semmi. Újabb száz esztendőnek kellett elmulnia, a mig Viktorin József visegrádi plebános kezdeményezésére a törvényhozás a romoknak részben való megujitását és a végenyészettől való megóvását elhatározta. A lelkes plébános fáradozásának köszönhető, hogy a visegrádi várhegy nagy része ma parkká van alakitva, hogy kitünő utak vezetnek a fellegvárhoz s hogy Zách Klára emlékét diszes kereszt jelöli; az ő érdeme, hogy a fellegvár romhalmaza kitisztittatott, a vár belseje járhatóvá tétetett és a Salamontorony teljesen újjá épittetett abban alakban, a mint most áll. Az országos munkálatok a kies fekvésü községre fordították a közönség figyelmét, mely benne a főváros egyik legalkalmasabb üdülő helyét ismerte föl. Igy keletkezett a várhegy alján a nyaralók azon diszes sora, mely a hely természetes szépségét oly kedvezően emeli. A község jóravaló népe is váltvetve törekedett a község szabályozására és csinositására. Visegrádnál szebb s rendesebb községet ma sehol a főváros környékén nem találunk. És megjött az az idő is, hogy Visegrád újból királyi vendéget üdvözölhetett falai közt 1889-ben I. Ferencz József Ő Felsége tüntette ki látogatásával Visegrádot s keresett szórakozást vadakban bővelkedő erdőiben, meg a Prédikálószék elragadó panorámájának szemlélésében.

* * *

A budái és pilisi hegyek közt tett történelmi sétánkat ezzel befejezzük. Bár sikerült volna mélyen tisztelt hallgatóimat meggyőzni, hogy hegyvidékünk történelmi emlékeinek ismerete mennyivel érdekesebbé, mennyivel vonzóbbá teszi azt reánk nézve A mit szerencsém volt előadhatni, csak csekély része mindannak a sok történelmi eseménynek, mely hegyvidékünk területén évszázadok folyamán lejátszódott. És még sok ilyen, eddig talán ismeretlen esemény kulcsát találhatjuk meg egyes helynevekben, régiségekben, mondákban, szájhagyományokban, melyekről a mindenütt megforduló turista, ki a vidék népével sűrün érintkezik, könnyebben szerezhet tudomást, mint a könyvtárt búvó szaktudós. Terjesszük ki tehát kirándulásaink alkalmával figyelmünket hegyvidékünk történelmi vagy régészeti emlékeire is és akkor sokat fogunk a végenyészettől megóvhatni, a mit a feledés sűrű fátyla szemeink elől már majdnem teljesen eltakart. Ily irányú törekvéssel nemcsak egyesületünk alapszabályszerü czéljait szolgáljuk, de valóban közhasznú és hazafias munkát végzünk, mert édes hazánknak, székes fővárosunk környékének minél tökéletesebb megismerését érve el, érdekeinek istápolására is képesek leszünk.

Dr. Thirring Gusztáv.

(Vége.)

kevesen tudnák megtenni. Nem vágja magát pose-ba, hogy prelegáljon az olvasónak. Sokkal jobb izlése van, hogysem untatóvá válnék. Hanem a melegen érző sziv lelkesedésével s a világosan gondolkodó fő affektálatlan tudásával elbeszélgeti Huber utazási tapasztalatait nekünk ugy, mintha együtt volna velünk valamely bizalmas társaságban, a hol tudja, hogy szivesen hallják a szavát. Ismertető, de e mellett épületes is akart lenni eme följegyzések sorozata, mint szerző maga emlegeti ezt a könyv előszavában. Nagyitás nélkül mondhatjuk, hogy czélt ért, a nélkül, hogy prüderiáról, vagy szenteskedésről vádolhatná őt az objektiv kritika. Mikor a zsidó nép és országa multjának emlékeinél időzik, ismereteink látókörét tágitja a szerző, higgadt tapasztalatokból leszüremkedett állitásaival. Mikor pedig elmereng az Üdvözitő életének beszédes emlékeinél, elfogódik a szivünk s a meghatottság érzelme vesz rajtunk erőt, annyira át tudja plántálni belénk a saját érzelmeit. Egy szó, mint száz, Huber messzire kiválik a tuczat-útirajzirók közül, mert az ő könyvét minél többször forgatjuk, annál jobban meggyőződünk igazi értékéről. Paur Géza sikerült rajzai nagyon emelik e könyv becsét. A festőművész ott járt a szent tájakon, melyeket oly hangulatos képekben varázsol elén. Szöveg és illusztráczió igazán szépen fonódnak egybe, hogy minden tekintetben becsessé tegyék a Szentföldről irott eme kiváló jegyzeteket. A könyv ára 3 korona. Kapható a Szent-István-Társulat könyvkiadó-hivatalában, Szentkirályi-utcza 28. szam.

Hazafiui szavak.

Lisznyay D. Endre »Néhány Szó« czim alatt gróf Széchenyi István emlékének ajánlva honfi tüzzel s magyarsággal telt röpiratot irt, melyből közöljük a lelkesitő előszót.

Hazánkban vannak számosan, kik soviniszmának nevezik azt, aki hazája iránt melegen érez, érdeklődik és szivvel-lélekkel, szóval és gondolatban magyar.

Ha végig tekintünk a történelem lapjain, visszavonást látunk, amely együtt él a magyarral. Kiveszett volna mar a lelkesedés tüze, a hit, a bizalom a hazaszeretet malasztja? A sivár önérdek üt tanyát és kiöl minden nemesebb érzelmet. Csak hazafias érzelemben erős nemzetek emelkedhetnek fel, csak a melyekben a nemzeti érzés erősen lüktet s minden, egyebet felülmul, — mondom csak olyanok — remélhetnek szebb jövőt. A nemzeti erő, az erkölcs, az Istenbe vetett szilárd hit s az egy nyelven beszélőknek és a rokon érzésüeknek összetartozósági érzete képezik a jobb jövő zálogát. Szükséges tehát, hogy e nemzet végre ébredjen fel kábultságából, eszméljen fel dermedtségéből, rázza le magáról az önszerezte békókat, az önérdekhez való ragaszkodást s e kornak egyéb sajnálatos és káros terheit, hogy szabadabban, de egyuttal tisztultabb lélekkel, egyesült akarattal, szóval, irásban és tettel küzdhessen a nemzet magasztos eszméiért.

Édes véreim! A hazáért semmi áldozat sem nagy, áldozzuk fel a hazáért nem magunkat, csak a kornak divatos eszméit. Csak a kezdet nehéz, ha az első lépést megtettük előre, a többi könnyebben megy s azután csak előre mehetünk. Előre tehát!

Tánczmulatság.

Az idei farsangon kevés olyan kedves fesztelen bálacska zajlott le, mint a minőt a krisztinavárosi kaszinóban márczius 12-én a budai aranyifjuság rendezett. Aranyos jókedv, mely csak az ifjuság gond-felhőtlen egén tündököl, huzódott végig az egész estélyen, s vonta büvös körébe mindazokat, a kik megjelentek rajta. A tánczmulatság 9 órakor este kezdődött, s Hajnal uram már rég kibujt a paplana alól, mikorra vége lett. Hogy mennyire népes volt e bálocska; bizonyitja az a körülmény, hogy az első négyest 60 pár tánczolta.

A rendezőség kitünően müködött, s minden lehetőt megtett, hogy a közönség jól érezze magát. Figyelmességével különösen a szép hölgy közönséget halmozta el, a melynek minden egyes tagját igen csinos kiállitási tánczrenddel lepte meg.

Nem szabad végezetül Kovács Józsiról, s kitünő bandájáról sem megfeledkeznem, a kik derekasan megállták helyüket, s jó részben szintén hozzá járultak az est sikeréhez.

A jelen volt hölgyek névsora a következő:

Asszonyok: Gold Istvánné, Tár Istvánné Paál Józsefné, Jalits Dénesné, Grünwald Samuné, Kanizsay Gyuláné, Trettina Józsefné, özv. Nagy Ferenczné, Fuith Lajosné, Matulay Istvánné, Wass Ferenczné, Lovas Mária, Huber Jánosné, Huber Antalné, Sztoikovits Józsefné, Hartmann Istvánné, Kohn Laura, Flügel Károlyné.

Leányok: Gold Róza, Dilmann Anna, Chevallier Cherbuer Frida baronesse (Drezda), Tár Margit, Paál Ilonka, Paál Bözsike, Jalits Matild, Grünwald Ilonka, Kanizsay Adél és Mariska, Sedelbauez Margit, Trettina Irmuska, Nagy Anna, Fuith Anna és Paula, Matulay Stefánia, Wass Etel, Ledetczky Ilona, Ruff Irén, Huber Irma és Ilonka Huter Olga, Sadetzky Margit, Kohn Kornélin és Sturm Etelka.

Áhitat szárnyain.

Áhitat szárnyain Himnuszok és egyéb vallásos költemények. Irta Bán Aladár. Budapest, 1900. Szent-István-Társulat kiadása. 8-adrét, 191 lap. Ára 3 korona.

A magyar vallásos költészet jelentékeny gyarapodását jelenti Bán Aladár könyve; sőt azt is ki merjük mondani, hogy az igazi költészet ilyen magaslatára nagyon régóta emelkedett katholikus verseskönyv. A Tárkányi, Mindszenti é Kemenes neve mellé diadalmasan kerül Bán Aladáré, a ki, ha költészete mélységével egyben-másban mögötte is marad elődeinek, másrészt meg felülemelkedik rajtuk a verselés müvészetével, érzése tiszta, szivbeli melegével. A tiszta költészet hangján szólalnak meg Bán Aladár versei, melyekben a költői egyéniség ereje is magasra törő. Szerző az ujabb költői nemzedék egyik igen komolyan megbecsülendő talentuma. Költő, a kit megihletnek kora nagy problemái, az Istenség, a vallás eszméi; a ki szerelemnél méltóbb, magasztosabb tárgyat is ösmer arra, hogy fölajzza érte a lant idegeit. A szerelmi lirában, a hazafias fölbuzdulásban éreztetni maga-magát: egyszerü föladata a költőnek. De akkor láttatni egyéniségét, mikor a zsoltárok hangján szól, költői erő kell ahhoz. Ez meg van ebben a könyvben, melyet már gyönyörü külső megjelenése — Akantisz Viktor rajzai diszitik — első pillanatra is szivesen fogadtat. Kapható a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában, Szentkirályi-utcza 28. szám.

BUDAI POLGÁRI KÖR.

A »Budai Polgári Kör« (a budai vigadóban) választmánya a Rupp Zsigmond elnök távollétében Ludvigh János főrendiházi tag korelnöksége mellett egyhangulag a következőket választotta meg tisztviselőivé: alelnökökké Ludvigh János és Kollár Lajost, igazgatóvá Frommann Istvánt, titkárrá D. Buday József-et, gazdává Depold Lajost, jegyzőkké D. Bozóky Ádám és Szalay Győzőt, pénztárnokká Ott Lajost, ellenőrré Vater Józsefet, ügyészszé D. Kiss Károlyt, könyvtárnokká Debreczeny Istvát.

Magyar nemzeti zarándoklat.

A magyar nemzeti zarándoklat, mely a herczegprimás és a püspöki kar vezetésével április 24-én indul Rómába a déli vasut budai pályaudvaráról, mindenütt élénk érdeklődést kelt. Az 1900. szent esztendő, a magyar katholiczizmus 900 éves jubileuma egyformán vonzza az érdeklődőket. Mágnások, országos képviselők, kispapok, tudósok, ügyvédek, papok, orvosok, azonkivül egyszerü földmivesek is vesznek részt a zarándokmenetben a melynek kimagasló pontja lesz a Lateránban tartandó magyar istentisztelet, a hol II. Szilveszter pápa van eltemetve, a ki Szent István királynak küldötte 900 évvel ezelőtt a magyar szent koronát. Az istentiszteletet Vaszary biboros primás tartja a lateráni kanonokok segédletével, a kik megint első kanonokjai a világnak, mert a legfőbb templomhoz vannak beosztva. Az ünnepi beszédet pedig Fehér Ipoly, pannonhalmi főapát mondja, mint annak az Asztrik apátnak utódja, a ki Szent Istvánnak elhozta Rómából a koronát. Ezenkivül számos egyházi ünnepség vár a zarándokokra, a kiket a 90 éves agg XIII. Leo pápa ünnepi kihallgatáson fogad. A zarándoklatot a püspöki kar megbizásából rendezi a magyar katholikusok római zarándoklatát rendező bizottság irodája, mely Budapesten, az I. kerületben, a krisztinavárosi plébánia épületében van. Ide küldendők a jelentkezések, valamint a tudakozódások: az iroda postafordultával felel s ad minden tekintetben fölvilágositást. Kivánatos, hogy a jelentkezés április hónap 10-ig befejeződjék, hogy az egész előmunkálatot zavartalanul lehessen teljesiteni. A zarándoklat különben nápolyi kirándulással van egybekötve, kapcsolatban vele más nevezetes olasz városok is megtekinthetők. Ott lesznek a hazaitanitó rendek küldöttei is a zarándoklatban a melynél érdekesebbet kevesett látott Róma, a mennyiben diszmagyar, modern szalonruha stb. mellett nagy számban lesz látható magyar népviselet is.

A magyar nemzeti zarándoklat országos bizottságától.

Budapest, I. ker., plébánia-épület, Krisztinaváros.

ÜNNEPÉLY.

Az első kerületi (krisztinavárosi) leányiskola növendékei az idén is megünnepelték igazgatójuk, Szabó József nevenapját. Az ünnepélyt, mely márczius 19-én délután az iskola torna termében folyt le, Spády Sándorné rendezte s ugyancsak ő állitotta össze az izléses müsort is. Nem volt hiány az érdekesebbnél érdekesebb látni valókban, s a meghivott közönség mindvégig a legjobb hangulatban volt.

A müsor első érdekesebb pontja a »Szekrény rendezés« czimü monolog volt, Szigeti Vilma előadásában. Ezután néhány kardal majd egy nagyon érdekes párbeszéd következett, melynek szereplői Kanizsai Etel s Grünwald Ilona voltak. Grünwald kisasszony, mint »Doktor kisasszony« különösen kedves egyszerüséggel adta elő csinos szerepét, s valóban rászolgált arra a sok tapsra, a mely ben a közönség részesitette.

Móra István egy ez alkalomra irt apróságát »A gyürü«-t is dicséretre méltó buzgalommal mutatták be. Traviczky Ilona, Zsák Erzsike, Bohus Vilma, Harmath Janka, Tomaskó Vilma és Tar Erzsi kisasszonyok.

Az ünnepélyt előképek zárták be, melyek közül a »Gyermek-bál« kapta meg legjobban érdeklődésünket, melyben Büttl Erzsike tünt ki csinos s izléses kosztümjével.

Egy szó Rudnay főkapitány urhoz.

Egy buzgó olvasónk azt a kérdést intézi a Buda és Vidéke utján Rudnay főkapitány urhoz nem e lehetne a magyar érzést sértő utczai házalók német kiabálását *csendzavarás czimén* is betiltani. Midőn ezt a kérdést közöljük kiváncsian várjuk a gyors intézkedést.

Secessió lengyelke.

Oblatt Béla, a kinek kétségtelenül szép tehetsége van a zeneszerzés terén, a napokban adta ki első zeneszerzeményét, a Secessio lengyelkét. Kedves, fülbemászó apróság ez a zongorára szerzett tánczene, a mely valószinüleg hamar népszerü lesz és népszerüvé teszi a fiatal zeneszerző nevét is. A lengyelke kótája, mely igen eredeti czimképpel van ellátva, 1 korona 50 fillérnyi árban Toldi Lajos budai könyvkereskedőnél is kapható.

Hazai ásványvizeket igyunk.

A szódaviz megadóztatása jó fogyasztási adó. Pécsnek évenkint 10.000 frtot jövedelmez. Ujabban Kolozsvár hozta be a szódaviz adót. A mi álláspontunk az, mit számtalan czikkben fejtettünk ki, az, hogy a *szódaviz az egészségre káros*. De ha nem volna is hazai ásványvizeink fogyasztását gátolja.

A tavasz itt van. Jönnek a frisstöltésü savanyuvizek, tehát hazai ásványvizeket igyunk. Az ásványvizek is olcsóbbak lehetnek, ha eltörlődik az ásványviz egyedáruság s egyenesen a forrástulajdonosoktól rendelik a vendéglősök a hazai ásványvizeket.

Fürdőink és ásványvizeinkben nagy nemzetgazdasági kincs rejlik. Ha az állam egyéb terményeket segélyez, segélyezze a fürdőket és ásványvizeinket is. A befektetett tőke visszatéritése nem kétes, az busásan térül vissza az államnak.

Egy nagy *fürdőkölcsönnel* az egész hazai fürdőügyet rendezhetnék. Ez egy jó üzlet lenne s az emberszeretet ügyének is használna.

A budai fürdők világhirüek és mégis panganak, sőt a Lithion forrás és a Sárosfürdő vize használatlanul áll. Ha a budai fürdők a megérdemelt pontra juthatnának, ezzel az egész hazai fürdőügy kedvezőbb helyzetbe jutna, mert a külföld látná azt, hogy a fürdő elhanyagolásával nem üz az állam pazarlást . . .

Pártoljuk a hazai fürdőket s a tényezők emeljék a hazai fürdő ügyét.

Az első magyar gazdasági gépgyár részvénytársaság márc. 29-én tartotta tizenegyedik évi rendes közgyülését Szitányi Ödön elnöklésével. 5060 forint 37 krajcárnyi hasznot, a mult évi 5373 forint 20 kr. nyereményáthozattal együtt, tehát 10.433·57 krt uj számlára viszik át.

A Magyar Kölcsönös Allatbiztositó Társaság mint Szövetkezet márczius 25-én tartotta első évi rendes közgyülését báró Sztojanovits György elnöklete alatt a megyeház nagytermében. Az ülésen 27 szövetkezeti tag 1639 részjegygyel, 785 szavazattal volt képviselve A mérleg, amely szerint a dijtartalék 48.946 korona 30 fillér, a kártartalék 18.000 korona, a jutalék-tartalék 877 korona 48 fillér, és a kétes követelések tartaléka 2000 koronával dotáltatott és a fennmaradó 3131 korona 66 fillér a rendes tartalékba helyezett 500 korona levonása után uj számlára vezettetett elő, a közgyülés által jóváhagyatott. A zárszámadások tudomásul vétettek: az igazgatóságnak, valamint a felügyelő bizottságnak a felmentvény megadatott. Az igazgatóság jelentését, hogy a fősulyt az országszerte megalakitandó községi szövetkezetekre fekteti és ebbeli müködésével már eddig is szép eredményt ért el, a közgyülés örömmel tudomásul vette. Az igazgatóságba, mint uj tagok beválasztattak: Iványka Oszkár, Förster Aurél és Kolmár Ödön. Felügyelő bizottsági tagokul Leitner Zsigmond, Gosztony Tibor, Szilassy Zoltán (uj) és Posztóczki Iván (uj). Végül dr. Knezovits Adolf szövetkezeti tag indítványára az igazgatóságnak, valamint a vezérigazgatónak önzetlen és odaadó müködésükért jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak. Az ülés berekesztése előtt részvéttel emlékeztek meg Lederer Miksa felügyelő bizottsági tag elhunytáról.

A magyar aszfalt részvénytáysaság.

— A magyar aszfalt részvénytársaság márczius 25-én tartotta budavári Ország Sándor dr. elnöklésével rendes évi közgyülését. Az igazgatóság jelentése beszámol a mult évben elrendelt tőkefölemelés sikeréről, mely által a részvénytőke 3,800.000 koronára, a tartalékok pedig 3,436,977 koronára, vagyis a részvénytőke mintegy 90 százalékára emelkedtek, beszámol az iparszerü szénbányászati és elárusitási üzlet megkezdéséről a derna-mezőtelegdi drótkötélypálya üzembe helyezéséről és az aszfaltüzlet mult évi kielégitő eredményeiről. A mult évi tiszta nyereség, az ujitási és javitási alapnak 60.000 koronával történt javadalmazása után, 702.479 koronában állapittatott meg, melyből az alapszabályszerü dotálások és javadalmazások levonása után 617.048 korona marad a közgyülés rendelkezésre. A közgyülés elhatározta, hogy az 1899. évi szelvény folyó évi április 1-től kezdve darabonként 30 koronával váltassék be 47,048 korona pedig a jövő év üzleti számlájára vitessék át. Péterfi részvényes kérdésére az elnök kijelenti, hogy a társulatot az épitési szakban beállott válság ellenére az elmult évben semminemü veszteség nem érte s tekintettel arra, hogy a társaság majdnem kizárólag közhatóságokkal köt üzleteket, számbavehető veszteség a jövőben sem érheti. Végül megválasztattak felügyelő-bizottsági tagogokul: Kovácsy Sándor, Giczey Lajos, Szécsi Pál, Veith Béla és Révész Adolf,

A pesti hengermalom közgyülése.

A Pesti hengermalom-társaság ma délelőtt tartotta meg idei közgyülését, Az igazgatóság jelentése kiemeli, hogy a mult 1899. év a hazai kiváltképpen azonban a budapesti malmokra nézve a legrosszabbak egyike volt, mint olyan, a melynek jellegét a csaknem szakadatlanul kedvezőtlen általános üzleti viszonyok mellett a buza- és a lisztáraknak állandóan hátrányos aránytalansága és a rendkivüli bizonytalanság az üzlet mindenkori alakulása iránt adta meg. Majd rátér arra, hogy az 1898. év után most már másadszor kellett nagy áldozatokat hozni a gyártmányok azon kiváló minőségének változatlan, fentartásáért, a melyet a mult tapasztalatai szerint a normális évek mértéke szab meg. Bármily nagyok is voltak azonban a hozott áldozatok, azokot meg kellett hozni, mert a malom őrleményeinek következetesen egyenletes és kiváló minősége volt mindig az üzlet jövedelmezőségének alapja és mert ezen áldozatok éppen a gyártmányok kitünő hirnevének révén normális időkben ismét meg fognak térülni.

A közgyülés változatlanul elfogadja az igazgatóság javaslatait és bizalmat szavazott az igazgatóságnak. A közgyülés után az igazgatóság alakuló ülést tartott, melyben báró Kochmeister Frigyest elnökké Bélaváry-Burghardt Konrád alelnökké ujból megválasztattak. Rajner Kálmán üzletvezető-igazgató előterjesztése folytán az igazgatóság König Lajos irodafőnöket igazgató-helyettesnek nevezte ki és Kolisch Edét, a ki a társaság gyártmányait eladó képviselője Budapesten. ezen hatáskörének változatlan fentartása mellett, aligazgatói cimmel ruházta fel,

Déli vasut.

A barcs-pakráczi vaston fekvő Viroviticа állomás neve »Verőcze-Viroviticá«-ra változtattatott.

Egy árva fiu vesztesége.

Egy szegény árva fiu elvesztett márczius hó 26-án az Attila-köruton 25 frt 50 krt, mely összeget főnöke helyett kellett volna a budai adóbehajtási hivatalba befizetni.

Kéri a becsületes megtalálót, hogy sziveskedjék azt Griffatong János vendéglőjébe (I. ker. Maros- és Csaba-utczák sarkán) beszolgáltatni.

Szépirás-iskola.

Vajda Pál székes-főv. polgári iskolai rendes tanár szépirásiskolája II. ker., Fő-u. 51. sz. Biztos és alapos kiképzést nyujt: bank-, pénzintézeti tisztviselőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak, urak és hölgyek részére, a magyar, német szépirási és rondirásból, kik azt rövid idő alatt elsajátitani akarják. Hölgyek, valamint felsőbb intézetbe járó tanulók részére külön napok és mérsékelt dijak. Tanito-, tanitónő-jelöltek (képezdei hallgatók,) a gyakorlati részen kivül a szépirás tanitásának módszerét is elsajátithatják. Tanitási idő naponként d- u. 4—9 óráig.

Nyilttér.*)

Egy sakkparti története.

Mint kereskedő embernek, hetenkint egy szabad délutánom van, melyet téli időben sakkozással szoktam eltölteni. Mióta a budai vigadókávéház megnyilt, vasárnap délután ott szoktam sakkozni. Legutóbb márczius 25-én is ott sakkoztam unokaöcsémmel Mandl Miksa magyar biztositó társulati tisztviselővel. Az első játszmánál megszólitott Bauer kávés, hogyha már nem játszunk, neki adjuk át a táblát; még be sem fejeztük az első játszmát és azt sem tudtuk, ki fogja elvesziteni, midőn nevezett kávés a figurákat előlünk összesöpörte és a sakktáblával együtt elkapta és elvitte. Mindenki beláthatja, hogy a legutolsó lebujba illik az ilyen eljárás és nem a fényes vigadóba. Óva intem polgártársaimat, hogyha ilyen eljárást nem akarnak egy zsarnok kávéstól elszenvedni, messze kerüljék ezt a helyet. A durva kávést pedig jó lesz, ha a főváros tanácsa reákényszeriti, hogy az illedelemből leczkéket vegyen.

Budapest, 1900 márczius 28.

Mandl Manó s. k.
kereskedő és háztulajdonos,

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel,** legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve

GOLIÁT MALÁTA SÖR

kiváló üditő ital és gyógyszerül szolgál.
Ajánlják: **Dr. KORÁNYI** és **Dr. KÉTLY** egyetemi tanár urak.
Idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitünő sikerrel használtatik.
Árak vidékre, kőbányai vasuti állomásra szállitva:
1 láda 30 nagy palack 17 kor. 50 fill.
1 „ 30 kis „ 13 „ — „
a fogyasztási adóval együtt.
A láda és üres palackok 4 hónapon belül, bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.
Budapesten kapható minden füszer- és csemege-üzletben és poharanként a Quisisana Automata-buffet-kben is
Dupla malátasör
és világos **Márciusi sör** ládánként 1 koronával olcsóbb.
Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak.
Megrendelési hely:
Király Sörfőző Budapest-Kőbánya.

Kiadótulajdonos és felelés szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: **JURISZTOWSZKY ÖDÖN.**

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részv. serfőzdéből.

Tisztelettel értesitjük a nagyérdemü közönséget, hogy **I. ker. Krisztina-körut 133. szám** alatt levő Szabó Lajos-féle

füszer- és csemege-üzletet

átvettük és azt minden tekintetben a mai kor igényeinek megfelelően berendeztük

Főtörekvősünk oda fog irányulni, hogy tisztelt vevőinknek elsőrendü áruk figyelmes kiszolgálása által teljes megelégedésüket elnyerjük, különösen felhivjuk a nagyérdemü vevőközönség szives figyelmét üzletünkben naponta frissen érkező Dreher Antal Vaál-Szent-Lászlói uradalmaiból szállitott tejre, a melynek valódiságáért és tisztaságáért kezeskedünk.

1 lt. zárt palaczkban napi bélyeges dugóval 24
½ » » » » » » 17
üvegek 10 krért visszavétetnek.
1 liter kannatej 12
Kivánatra mindent házhoz szállitunk.

Tisztelettel

Pál Géza és társa.

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folyton emelkedő kelendőség, a minden kiállitáson nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet haladó fönnállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság

ezetőtt Neidlinger G.

Budapest, II. Fő utcza 15. sz.

(a lánczhid közelében.)

Standard életbiztositó-társaság

Edingburgban (Angolhonban)

Alapittatott 1825-ben.

Magyarországi fiók.

Budapest, V., Fürdő-utcza 4. sz.

Évi bevétel	**27,500,000 korona**
Kiutalt nyereményrészek	**150,000,000 korona**
Vagyon	**220,000,000 korona**
Halalesetek folytán kifizetve	**450,000,000 korona**

A **Standard** kötvényeinek nevezetesebb előnyei: Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után, szabad háboru-biztositás népfelkelők részére.

Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

Jakovits Károly

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a videki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritható**.

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

kitünő tisztelettel

Wild József.

Mihalovits József

KALAPOS-MESTER

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN

valamint **szörme-árukból.**

Urlovasok szövetkezete

Alag.	**Első tavaszi meeting**	április 1. 3. 5. 7. 8.
„	Második „ „	„ 15. 16.
Pozsony	. . . . .	május 4. 5.
Alag.	Első nyári meeting	junius 10. 12. 14. 17
„	Második » »	junius 29. julius 1.
Siófok.	. . . . .	junius 7. 8.
Alag.	Szeptemberi meeting	szeptember 2. 4 6 8 9.
»	**Novemberi** »	november 3. 4.

A versenytéri jegyek, a közönség kényelme szempontjából a következő főbb forgalmi pontokon lévő dohánytőzsdékben is fognak árusittatni: Breuer nővérek (Terézkörut 54) özv. Ganzlné (Kigyó-tér) Jambrikovits (Kerepesi-ut 50.) Szántó Lipót (Kecskeméti u. 8) Takáts Béla (Andrássy-ut 57.)

LÖWY JÓZSEF

SIRKO RAKTARA

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

a Király fürdő mellett.

Mind e szakmáaa vágó munkák remek kivitelben **10—25%** olcsóbban készittetnek mint bárhol.

Venni szándékozók személyesen meggyőződhetnek fent jelzett raktáromban.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat korona- és hidmunkákat.

Lakik:

IV., Koronaherczeg-utcza 3., II. udv. I. em. 52.

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

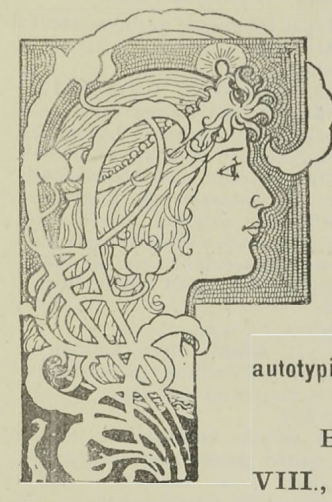

Hegedüs és Társa

fotoczinkografiai,

autotypiai (cliché) és rajzmüintézet

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-ut 53.

készit mindennemü fotoczinkografiai, autotipia (cliché) és rajzokat, árjegyzékek, könyvek, szak- és hirlapok stb. nyomtatványok képes kiállitására.

— Tervek és rajzok müvészi kivitelben. —

Specziálista képes levelező-lapok készitésében.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója Szerb kir. udvari szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban

KÜLÖNLEGESSÉG

Budai sashegyi saját termése.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni

CSÁKA J.

ÓRÁS- ÉS ÉKSZERKERESKEDŐ

BUDAPEST, I., ALAGUT-UTCZA.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyagkurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Köszönet nyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar-mesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ep oly megfelelőek mint megfelelőek volták a szaloncziők.

Zágráb 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel:

Szives tanácsá köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17.

tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Hölgyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

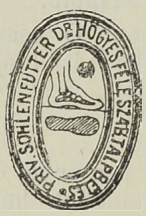

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerü 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele

Az asbesttalpbélés kitünőségét egjobban bizonyitja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnekés a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositások, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Szív-utcza 18.

SZLATKY DÁNIEL

Ó-Budai „Korona Vigadó"

III. Kiskorona-uteza 55.

Ajánlom közvetlenül beszerzett

délvidéki eredeti boraimat

a következő legjobbaknak elismert minőségekben:

Malaga	Vda de Adolfo Rittwagen Malagában.
Madeira	
Port-bor (vörös és fehér)	
Lacrimae-Christi . .	
Marsala	
Sherry	Gamboa Hermanostól Jerez de la Frontera
Vermouth	G. E. Vinardi u. Co.-tól Turin.

Ezen gyógy- és csemege borok nálam poharanként szolgáltatnak.

Fruscha György és Társa

temetkezési vállalat.

Van szerencsém szives tudomására hozni, hogy az „Első magyar Szállitási vállalat Részvénytársaság" tulajdonát képező Entreprise des Pompes funèbres VII kerületi fióküzletéből — a hol több éven át mint üzletvezető működtem, — kiléptem és 1899. évi augusztus hó 1-én

Fruscha György és Társa

néven **VIII., Baross-utcza 68. szám alatt** (az előljárósággal szemben,) egy a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

temetkezési vállalatot

nyitottunk.

Midőn ezen körülményt szives tudomására hozzuk, megjegyezzük, hogy törekvésünk oda fog irányulni, hogy jutányos áraink daczára minden tekintetben pontosság s a kellő diszes kiállitásokkal érdemelhessük ki szives bizalmát.

Temetés-rendezéseket a legegyszerübbtől a legfényesebbig mérsékelt árak mellett az összes szükségletek hozzáadásával rendezzük, nemkülönben nagy választékban sirkoszorukat is tartunk raktáron.

Végül bátorkodunk megjegyezni, hogy a szükséges koporsókat az országszerte ismert s hires Gebauer-féle gyárból szerezzük be, valamint hogy a legolcsóbb, sőt még a kórházi temetésekhez is nyolcz oszlopos ezüstös halottaskocsit adtunk.

Illés József

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX. Kinizs-utcza 11. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban
Bármily nagyságu megrendeles házhoz szállitatik

Ó-Budai „Korona" Vigadó

Budapesten. III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében Budapésten páratlan; villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar, megzavarja, ez a tanezterem megfizethetetlen. Mellékterem, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára. Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok Összes lapok, Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál.

A kávéház reggelig nyitva.

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható

Lövenstein Antal

cász. és kir. udv. sütőmester.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT

kihuzható forr- és hütöcsöves kazánnal.

SZIVATTYUGÉPEKET,

Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezés fütőcsővekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szües-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyü szerkezettel.

Az ezredéves kiállitáson oklevéllel kitüntetve.

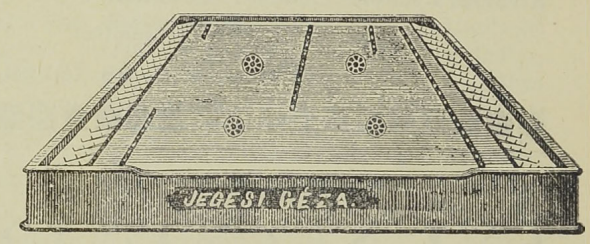

Czimbalmot

legjobbat és legolcsóbbat **csak nálam lehet venni** pedálos fekete salon, szép erős hangot bolti árhoz képest félárban **75—80** frtért.

JEGESI GÉZA

cs. és kir. szab. vaskoronás czimbalom feltalálója és készitője

BUDAPEST, NEFELEJTS-UTCZA 43.

Árjegyzékek kivánatra ingyen.

Kávé import.

Szállitas közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr.	finom **Cuba** nagyszemű	ó.-é. frt	6.—
4½ »	valódi » I. rendü . .	» »	6.50
4½ »	» » **Jáva**	» »	5.78
4½ »	» » **Portorico** . . .	» »	5.82
4½ »	» »legfin. I. rendü	» »	6.46
4½ »	» **Gyöngykávé** .	» »	6.36
4½ »	» **Laquayra** igen fin.	» »	7.—
4½ »	» valódi **nyugotindiai**	» »	7.—
4½ »	» Ceylon, különl. nagyszemü		7.36

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Ifj. Weisz Manó és Társa Budapest, Csányi-utcza 13.

Budapest, 1900 IX. évfolyam 10. sz. Vasárnap Szent Györgyhava (Aprilis)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona

SZERKESZTŐSÉG;
I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A világ drámája.

Bodnár Zsigmond „A Népfajok Sorsa“ czimü gazdag, magasröptü önálló gondolkodásra valló igazán tudományos munkája a világ drámáját adja. A saját felfedezéseinek helyességét, sok helyen megczáfolhatatlanságát bizonyitja. A tudós iró munkájában annyi elmélkedés, annyi eszme annyi tétel van, hogy azt többször kell elolvasni. Az olvasót mikor elolvasta ujra vonza, hogy merüljön vele együtt többször a világ drá ájának vizsgálásába.

Az esemény és anyag folytonosan váltják egymást, hol egyik győz. hol a másik, mig végül mégis az eszménynek, a szép, jó és igaz erkölcsi törvényének kell a döntő diadalt aratni. Ez a világ drámájának megoldása. Az eszmény győzedelme, a Jézus Kristus, a kereszténység győzedelme.

Bodnár Zsigmond szerint közel vagyunk az eszmény liadalához, az anyagiság végső bomlásában vonaglik. A halá[illegible]mussal végső csatáját vivja [illegible]ealismus.

„A szép, jót és igazat egységben kezdjük látni: mindenütt jelentkezik a tekintély uralma, az egyházban növekszik a papi, az államban a fejedelmi, a családban az atyai befolyás, emelkedik a nemesség és hadsereg tisztelete; gyöngülnek a nemzetiségi és más szétható törekvések, gyarapszik az erkölcsös a vallásos élet, hódolattal néznek a kath vallásra, közeledik egymáshoz a jog és morál, hanyatlik a politikai élet; a drámai és elbeszélő költészetben kedvelik a lovagias, középkori, hazafias érzékeny tárgyakat, benne az egyén feláldozza magát a tekintély képviselőiért, kiknek nem szabad becstelen, vagy nevetséges szerepet adni; szerényebb, ájtatosabb lesz a nő, engedelmesebb a gyermek, szigorúbb és erkölcsösebb a házi nevelés; virágzik a vallásos költészet és müvészet, a müvészek megy tik, vagy ignorálják az érzéki szép formát, többé kevésbbé secessiósok, symbolisták, impressionisták lesznek, vagyis az eszmeit akarják kifejezni; a közgazdaság terén jelentkezik az agrarismus, vele növekszik a gazda tekintélye, a földmives védelme a csalás, hamisitás, az uzsora ellen, üldözik, fékezik a börzét, erősödik az antisemitismus s hanyatlik a merkantil gondolkodás. Ez az idealismus kora.“

E szép végjelenet, szép megoldása a világ drámájának, a miben most még az anyagiság viszi a vezér szót. Ennek a képét festi találóan Bodnár Zsigmond:

„Mikor pedig az idealismus elérte a délpontját, mint 1480, 1680, és 1815 körül, mindjárt megkezdődik a három eszme lazulása s mi az alkotó részek jogaiért kezdünk rajongani; tehát az egyházban a hivek, az államban a jobbágyok, a családban a nő és gyermekek érdekeiért, nagyobb szabadságért, önállóságért. E tünemények folyton növekszenek a hullám végeig, az idealismus erősebb jelentkezéseig. A vallásos életben népszerütlen lesz a tekintély az universális vallás, népszerübb

A becsületszó.

Irta: **Henszlerné Chiszér Margit.**

Az utolsó öltés és készek a báli ruhák. Szép rózsaszin selyemfehér tüll és csipkékkel bevonva áll ott Margit virágokkal behintve.

A mama elégült pillantással nézegette s pár lépéssel hátrább ment s ugy gusztálta a habkönnyü ruhákat. Majd a ruha körül álló leányokat vizsgálta s félig halk hangon, mintha önmagával beszélne suttogta:

— Bizonyos vagyok benne, hogy Sári, Ion és Etelka lesznek ma a legszebbek a bálban.

A három leányka hangos kaczajra fakadt.

— Persze édes anyuskám, a te szemeidben mi vagyunk a legszebbek a világon, pedig hiába, a te elnéző anyai jóakaratod sem tudja Ilon széles orrát szabályossá s az én hirtelen szőke hajam aranyszinüre változtatni. Igaz, hogy egészbe véve nem vagyunk csunyák, de azért vannak nálunknál sokkal szebbek is. Mint például unokanénénk Zelma. Bizony alighanem ő kapja ma az arany almát, annál is inkább, mert ő fiatal asszony.

— Nem is tudom anyácskám, csacsogta tovább Sarika, miért is szeretik a férfiak jobban a fiatal asszonyokat, mint a leányokat?!

A mama nem akart erre a kényes kérdésre válaszolni, s csendesen készitette a leányok fehérneműjét az ágyra, a mit azok lassanként magukra is vettek s közbe-közbe meg-megállt, hagy Ilon, Sári vagy Etelka vállát vagy karjait bepuderozza, hogy ez által habfehérségü legyen testük szine. Mintha az a rózsaszin vállacska nem volna a maga valóságában sokkal ingerlőbb.

Mind el voltak foglalva s nem vették észre, hogy a legkisebb növérük a kedvencz Rózsika szó nélkül varrogatja nénjei alsószoknyájára a csipkét, hogy ha tánczközben megmeglibben a ruha, szép fehér csipke és mull legyen látható Szép fejecskéjét mélyen lehajtva szorgalmasan varrt s lassan hullottak a könnyei a fehér alsóra Fájt az ő 15 éves szivecskéje nagyon, hisz ő neki otthon kell maradni. Eddig mindenhova elvitték, de ma a bálba nem viszik el, mert még fiatal Bele is nyugodott volna az otthonmaradásba, hanem tudja azt, hogy az ő titkos ideálja Vosits Pista a daliás katonaorvos is ott lesz, s a szép Zelmával tánczolja a második négyest s tudja azt is, hogy a szép szalmaözvegy barna menyecske tetszik az orvosnak. Hisz a multkor is saját füleivel hallotta, a midőn a szalonban azt mondta a szép asszonynak:

— Ugy vagyok én édes nagysád, mint a bányász, a ki közönséges szenet keres, s egész véletlenül drágakőre talál.

— Ugy-e drága kő a Zelma? — kérdé a kis leány, a ki éles eszével azonnal megértette, kire czéloz a fiatal ember.

A fiatal asszony férje vasuti vallalkozó volt s az év legnagyobb részét uton töltötte el, s hogy nyugodtan utazhasson fiatal szép nejét a puritán jellemü nagynéni házához vitte, tudva azt, hogy ott jól meg van őrizve, s a mulatni vágyó kis menyecske a leányok mamájával a bálokba is elmehet, a nélkül, hogy a világ megszólná érte.

Ő is nagyban készült a bálba, menyasszonyi ruháját alakitotta át, tudta, hogy a fehér szin jól áll nagy fekete szemeihez s creol arczbőréhez.

Mosolygó arczczal hozta ő is be a csillogó ezüsttel himzett fehér ruhát, s vigan csókolgatta a leányokat.

— Jaj de szépek is leszünk gyerekek — kiáltott s az öreges varrónét is sorra ölelgették hálájuk jeléül, hogy a ruhák olyan jól sikerültek.

Rózsika visszafojtotta könnyeit, büszkesége nem engedte, hogy elárulja bánatát Zelma előtt. Csak mikor már mindenki eltávozott, még egy utolsó pillantást vetni a szalon álló tükrébe, csak Ilona jött vissza ott felejtett keztyüjéért, bámulva nézett a kis leányra, a ki hangosan zokogott.

— Rózsikám, édes kis hugom, te azért sirsz, mert nem jöhetsz velünk. Ne sirj édes szivem, hisz fiatal vagy még, majd bálozol eleget később s ha mint mama mondja, már most velünk báloznál, nemcsak bennünket öregitenél kifejlett alakoddal, hanem ha pár év mulva mint igazi nagy leány jelennél meg a balteremben, azt mondanák, hát ez mit keres itt a fiatal leányok között, hisz már évek óta báloztatják.

— Tehát az az igazi ok, hogy benneteket öregitlek? Szép lesz, ha negyven éves koromban is fiatalnak találtok s mint rövid ruhás bakfist mutattok be, nehogy titeket öregitselek.

Ilona mosolyogva ölelte Rózsika gyönyörü szőke fejecskéjét s szemrehányva kérdezte tőle:

— Hiszed-e Rozsika, hogy mire te negyven éves leszel, mi még mindig leányok leszünk? Hisz évszázadok óta nem volt családunkban vén leány.

Rózsika belátta, hogy helytelen volt megjegyzése s felszáritott könnyekkel kért bocsánatot Ilonától, a ki megigérte, hogy kárpótlásul minden tombola nyereményét haza hozza neki s még egy forró csók a kis leány piros ajkaira s eltávozott.

Hazai ásványvizeket igyunk! — Pártoljuk a hazai fürdőket!

a vizsgálódó; az erkölcs terén hanyatlik a tekintélyi morál, mely az Istenben találja a jó principiumát, a philosophiában eleintén lelkesedünk a speculativ, később a tapasztalati bölcsészetért, az országban követeléssel lépnek fel a vidékek, a gyarmatok, a gyöngébb kötelékkel összekapcsolt részek; a politikában, a jogban szétválasztjuk a törvényhozó, a birói és végrehajtó hatalmat; törvényeinkkel kedvezünk az egyéni szabadságnak, követeljük a vallás, a sajtó, a szólás, a költözködés stb. szabadságát; a büntetőjog terén deterministák leszünk, gyöngitjük a beszámithatóságot, kedvezünk a vádlottnak és elitéltnek; hasznossági, socialis gazdasági és észokokból magyarázgatják a jogot, az erkölcsöt, a történelmet, a művészetben rajongnak az érzéki szép formáért: a társadalomban és családban a nő és anya veszi át a főszerepet őket magasztalják a költők; sokan rajonganak a nőemancipálásért, nyájas és udvarias lesz a férfi, sérthetetlen a nő becsülete; testi tisztaság és csin uralkodik az öltözékben, fény pompa és kényelem a lakásban, finomság és nyalánkság az étel és italban; korlátlan lesz az érzéki szerelem és csaknem egyedüli tárgya a drámai és elbeszélő költészetnek, melyben aljas és nevetséges szerepet játszanak a férjek, atyák, a társadalom oszlopai, a tekintély képviselői; rajongunk a közmüvelődésért, terjesztjük, kötelezővé tesszük a közoktatást, tömérdek iskolát állitunk buzgón tanitjuk a hasznos ismereteket, szemléltetővé tesszük a tanitást, gyöngéden bánunk az ifjusággal, nem tudjuk nézni a siró asszonyt és gyermeket. Kisebb-nagyobb mérvben gyarapszik a socialistikus gondolkodás, a szegény ember és gyermek védelme, a munkás biztositása, az általános jótékonyság, az altruismus. Főleg az anyagira vetvén magát az emberiség, virágzik az ipar és kereskedelem, hatalmas a plutokratia, szaporodnak az irók, művészek és jeles mesterek, emelkednek a gyönyörü paloták, a muzeumok stb. De másrészt bomlik a vallás, az erkölcsi családi élet,uralkodik az egyéni féktelenség, mely nem ismer korlátokat, pervers módon élvezi a gyünyörőket, örökös szórakozásra a játék, a sport mindenféle fajtájára, versenyekre nyaralásra, utazásra, fürdőzésre, főleg zenére van szüksége, hogy némi nyugalmat szerezzen lelkének; tömérdek a váló és másféle pör, rohamosan nő a bűntettesek száma, sok kiskorú is van közöttük. Számosan megőrülnek, akárhányan öngyilkosok lesznek, elterjed az idegesség, gyakoriak a zendülések, lázadások, esetleg rémes forradalmak törnek ki, mikor erősebben jelentkezik az idealismus egységesitő törekvése, mint 1649-ben és 1789-ben, stb.

Az idealista kifejezést helytelenül szokták használni a közéletben. Legtöbbször áz ideálok az események után törekvő embert értik alatta. Eszményei azonban ép úgy vannak az idealistának mint a realistának, melyek nagyon tisztességesek, magasztosak lehetnek. Eszmény alatt ér jük azt az előttünk lebegő jót, melyre, az ember törekszik és 10 — 20 — 30 év alatt el is éri vagy közelebb jut hozzá.“ . . .

Ez a világ drámájának exposéja, mely a helyes megoldása, ha az idealismus frigyet köthet a realismussal az ideálsocialismusban.

A tudós szerző a népfajok sorsában érinti a zsidókat is, kik a világ drámájában egyik főszerepet játszanak. Bodnár azt mondja, hogy a faj művelődhetik, de nem változik A zsidó ma is ugyanaz a mi Kristus, Dávid Salamon vagy Mózes korában volt

Nem bizik a polgári házasságnak és egyenjogusitásnak abban a czéljában hogy a zsidó fajt belénk akarja olvasztani:

E népfaj is bámulatos sikerre tesz szert a reális időkben. Harmincz-negyven év óta tömérdek iró és költő, tudós és tanár, színész és zenész, ujságiró és publicista került ki közülök, mert bomlott lelki állapota jeles tolmácsa volt a realismus féktelen érzésének és gondolkozásának legfőbb eleme a kereskedés, mivel a gazda a földmivelő nyugalmas egyhangu, csöndes és várakozó foglalkozása majdnem türhetetlen az ő nyugtalan lelkének.

Mind a czigány, mind a zsidó meg van vala, hogy a reális időkben; de annál kellemetlenebb a helyzetük, mikor az idealismus felé halad az emberiség, mert ekkor rendkivül bomlanak. A czigány lop és csal, rabol és gyilkol, a zsidó pedig Schylock-szellemü társa lesz felebarátjának llyenkor mindkettővel kegyetlenül bánnak a népek, elüzik, hazátlanokká földön futókká teszik, mint a XV. és XVI.

Rózsika nem ment be a szalonba, félt ha meglátja a szép asszonyt teljes diszben ujra eltörik a mécses.

Azalatt a szép menyecske nevetve mesélte a megérkezett Vositsnak, mily szomoru a kis Rozsa a miért nem mehet el velük. Pista jól tudta, hogy nem e miatt busul a kicsike, hanem azért, mert ő is elmegy s a szép asszonynyal fogja tánczolni a második négyest.

Egy kis szemrehányás félét is érzett, őszintén bevallva, egy kicsit bolonditotta a kis leányt. tudva azt. mennyire szerelmes belé. Egy-egy titkos kézszoritás, egy pár szál virágot is hozott néha-néha a boldog kis leánynak s pár odavetett bók s azt hitette el vele, hogy ő iránta csakugyan érdeklődik.

Hátha meghozná azt az áldozatot és nem menne el, az ártatlan öröme a kis leánynak fölérne a mai est mulatságával. Eszébe jutott gyermekkora s előtte lebegett egy szép leány bájos alakja, a kinek ő mint 16 éves fiu udvarolt s mily boldogtalannak érezte magát, mert a leány kinevette őt.

Egy alkalmas pillanatban kiszökött a mellékszobába s a függönyök mögé bujva találta Rózsikát.

— Rózsika hát maga nem jön s bálba? — kérdé halk, behizelgő hangján.

— Nem visznek el, mert még kis leány vagyok — s a mint szép kék szemei megteltek könnyekkel, igazán bájos és megható volt. Az ifju önkénytelen mozdulattal ragadta meg a leányka kezeit s vigasztalva mondta:

— Édes Rózsika, ha maga nem megy el, én is itthon maradok, ugy sem tudnék jól mulatni maga nélkül, most előre megyek s a hölgyeket bevezetem a terembe, azután haza megyek.

— Maga ezt megtenné Pista?! — Nem hihetem el!

— Rózsika becsület szavamat adom, hogy nem megyek el, s kezet fogott a tulboldog kis leánynyal, s egy hosszu jelentőségteljes tekintetet vetve a boldogságtól ragyogó arczra eltávozott.

Rózsika most már bátran fölemelt fővel ment be a szalonba, nem félt már, hogy sirni fog, hisz nem megy el az ő szive bálványa, s egy katonatiszt élve vagy halva is megtartja szavát s ő a nélkül is félistennek tartotta szerelme tárgyát.

— De szép vagy Ilona, apropos, kivel tánczolod a második négyest?

— Kivel mással mint Vosits Pistával!

— Vosits Pista nem lesz ott, — mondá a kisleány diadalmas tekintettel.

— Nem-e?! Olyan biztos vagyok benne mint kétszer kettő négy, már el is ment előre, hogy ő vezessen bennünket.

— Fogadjunk hát — szólt Rózsika.

— Mibe kis leány?

— Egy ezüst forintom van megtakaritva, emlékkönyvre gyüjtöm, azt feláldozom

— Jó lesz nekem a te ezüst forintosod a karpereczemre zsuzsunak, nevetett önelégülten a szép asszony s bucsucsókot hintve Rózsikának. elindult.

Sokáig hánykolódott ágyában Rózsika nem tudott elaludni, alig várta már a három órát, hogy megérkezzenek. Végre nyugtalan álmaiból felriadt a kocsirobogásra. A leányok hangos nevetgéléssel léptek be a szobába. Ilona oda szaladt kedvencz huga ágyához s felcsókolta a félálomból.

— Rózsikám, lelkem, de kitünően mulattunk, mi voltunk a legszebbek. Sárikának vörös haja daczára is kérője van, még pedig jó párti, két nap mulva eljön háztüz nézni. S neked itt vannak az igért nyeremények; többek között egy nagy chocoládé pereczet vett elő habbal töltve s Rózsika vánkosára tette. Rózsika nem állhatva ellent gyermeki vágyának, bele harapva majszolta a chocoládét.

Ezalatt a másik két leány mellé telepedett és vidáman meséltek báli eseményeiket.

— Hát Zelma? — kérdé halkan félve Rózsika.

— Zelma?! Ő is nagyszerüen mulatott, majdnem minden tánczot Vositssal tánczolt s szon nevettünk egész este, hogy mindenki férj és feleségnek nézte őket, ők is boldogan mosolyogtak egymssal. Nem is értem miért nem várt még Zelma, most megismerte volna nálunk Pistát s mily szép és boldog pár lett volna belőlük.

Rózsika szájából kiesett a chocoládé. majd megfulladt. nem hallott már semmit a leány fecsegéséből, csak azt tudta, hogy a félistennek képzelt ideál megszegte becsületszavát, Nem szólt Ilonának az igéretről semmit nagyon szégyenlette magát. A bohó, ő szégyenlette a másik helyett, a ki egy pár büvös fekete szemért megszegte amannak adott becsületszavát.

Hite, bizalma meg volt ingatva örökre!

* * *

Pár év mulva a daliás Pista vidékre ment orvosnak. S a szép Selma, ha véletlenül reá tekintett a karpereczén lógó ezüst forintosra, fülig pirulva ismerte el, hogy a legyőzött azért mégis csak ő volt.

század idealismusa alatt. Most is már csak Magyarországon van tűrhető helyzetük, másutt mindenütt gyötrik, bántják őket.

Ha valaki hisz a faji jellem változatlanságában, vagy legalább is észre nem vehető modosulásában, annak a zsidó és czigány évszázados vándorlását *és elősdi existentiáját* kell csak végig tekinteni és meg kell magát adnia e sulyos bizonyiték előtt."

Bodnár helyesen jegyzi meg, hogy a világdrámájának egyik főszereplője a zsidó realis időkben kitünő tolmácsa féktelen bomlott lelkiállapotunknak. Ezért szállja meg a sajtót, irodalmat és művészetet. Az idealizmus ébredésekor, miután egységre törekszünk: „fanatizmussal iparkodunk másokat is ami valláserkölcsi álláspontunkra téríteni. Csakhogy ilyenkor a zsidónak is nehéz vagy lehetetlen elhagyni őseinek vallását, erkölcsi és nemzeti hagyományait.

Felemliti Bodnár azt is, hogy a spanyolok realizmus alatt lovagokká és nemesekké tettek sok zsidót s az idealizmus ébredésekor 800.000 zsidót üztek ki birodalmukból."

Ez a feltevés is sikerült:

„Talán azzal állhatnak némelyek elő, hogy idealisabb jelleme mellett mégis boldogul közöttünk a zsidó. Ez igaz, de csak mint élősdi boldogulhat. Mihelyt egy önálló Zsidóországban, mint nemzetnek kellene élnie, ép ugy tehetetlenség és nyomor áldozata lenne, mint más ideálista fajok, például a sziciliai olaszok az irek. Oroszország, Galiczia, Magyarország északkeleti vidékein, hol összezsufolva, egymásra utalva élnek a zsidók, nagy nyomor van közöttük.

Rámutat Spanyolországra, hogy zsidók nélkül is meglehet élni. A zsidók kiüzetése után még kétszáz évig virágzott Spanyolország.

A polgári házasságról igy ir a tudós és tekintélyes bölcselkedő:

„Mikor a polgári házasságot néhány év előtt nálunk behozták, igen sokan azzal érveltek, hogy megkönnyitik vele a hazai zsidóságnak a magyar fajba olvadását. E nézet teljesen hibás. Akkora távolság választ el bennünket a zsidótól, hogy csak a realizmus alatt jöhet létre néhány zsidó-keresztény házasság".

Idealis időkben sem a keresztény férfi vagy nő nem keresi a zsidó házasfelet, sem a zsidó a keresztényt. Ilyenkor nagyon idegenek egymás iránt. De nagy veszélyt is hozna a magyarra a zsidóság beolvasztása. A nagyon összefoglaló gondolkodásu zsidó beleolvadása, a bomlottabb, ideálisabb török tatár elemet erősitené bennünk. Nekünk csak a német, a szász, a tót, a ruthén stb. elmagyarosodása lehet üdvös.

Ez a biztos gondolkodás, ez a bölcsesség jellemzi Bodnár Zsigmond könyvét, melyben a legnagyobb gondolkodók, tévedéseit is kiigazitja s a világ bölcsészei között előkelő helyet biztosit ki magának. Minden részében csodálatra méltó gazdag agy az övé. Eszméi mindég világosak, talpraesettek, meggyőzők. A külföld tudományos irodalmában hiában keresünk hozzá hasonló világos és tartalmas elmét.

Erdélyi Gyula.

Gróf Széchenyi István levele Tasner Antalhoz.

Január 30-ikán 1858.

Török, ha nekem ir, röviden ceremonia nélkül magyarul »üzérként.« Minden nekem küldendőt mindig nőmhez; ki tudni fogja stb.

Török ne késsék az »előszót« megküldeni — mert annak legalább nyolcz napig itt kell heverni — mert fontos; és nekünk mindnyájunknak egy kissé lépcső eszünk és felfogásunk van.

Ilyest is mondjon Török:

Noha a vén vagy inkább »régi Széchenyi« igen világos is — mégis oly epedés és kin marczangolja keblét, — ha — — — a lefolyt idők tünnek előtte fel — — — lelke, esze egészen elhomályosodik, — és igy nem verselhetetett — — e most közlendő sorokon, politikáról távolról sem akar hallani, szive megtörnék és igy azoknak, — mert Anachronismussal telvék — legnagyobb érdekük csorbult — — de azért mégis! sat. sat. Munkáiban többször czitáltatik — — Dante azon verse »non ce piu gran dolore — — — sat. ricordari del tempo felice — — nella miseria — — ezt olaszul tán ki lehetne tenni Véber ur (miatt) daczára! — — — és sokszor ezen mondásnak kinait látja érezni. — — —

Ő nem tudja — — hogy ezeket közöljük — magyar könyveket sat. sat. sat. ugyan tart — de rendszerint nem olvas, — — mert ez a citált versre emlékeztetné, melyet N. hajós — — Othello zenedarabban Rossiniból — oly mély fájdalommal énekel. — — — — Mi az engedélyt tehát nejétől — és némileg Béla fiától nyertük. — Nem hinné senki — mennyi jegyzetei, sőt félig kivágott, mint szobornál szokás, munkái vannak — — — — de még is közlendjük — — tant bien que mal, clopin clopant.

Sollte was immer aus der Pesther Rumpel-Kammer leicht Transportable sein — fel kell hozni — — lassan-lassan, az egészet.

Le kell irni — a »moslékot« stb. — — ? Vagy Töröknek magyarázni — — mennyi feldolgozható anyag van még — — vagy inkább innen vinni némieket le.

Toldyval csak azon esetben sincerisálni, ha F. »not quite up to full confidence.«

Török ilyeket is mondhat a bevezetésben, tudnivalóban, előszóban; — ez igen érdekes lehetne.

A moslékban ily rubromokat (!) látunk, s pedig, tarka-barkán, minden nyelven, még olyanokon is, melyeket a Gróf alig ismert, mert mint (»Tasner«) mondja, az volt szokása véletlenül vagy rendszerint — — mindig olly szóval jelelni pro futuro gondolatát, mely leginkább kitünteté — érzelmet. Gondolatot könnyü kimondani. Érzelmet nehezebb; — ihletést — inspiratiot, egészen tisztán lehetetlen.

Például fortitudini, mely M. Th. keresztjén van nem lehet — — egy nyelven is, olly sulylyal kitenni.

A moslékban többek közt ezen rubrumok találtatnak: Mindenféle. Brücke. Gőzhajó és ezek nem Jegyeztek, Vigilansok stb. mert ezekben más rendet tartott, de eszmedarabok. Logica. Pesti por és sár. Ez félben szakitva — ismét és ismét eljön — — ugy látszik, nagyon restelte ezt a két elemet — és meg kell vallani, — nincs egyikében is különös gyönyör. Az ostoba barát. Szokások. Philologia. Um Zeit zu gewinnen. Védelem. Szerelem. Szeretet Szerencse. Boldogság Anomaliák. Büszkeség. Hiuság. Ellenzékek. Visszásságok. Pathologiai szempontok. Verseny. Ál-Reformátorok. Engländer vie es Anders, aber Besser Juste milieu. Defter. Gebet. Vármegyei út. Theologia. Reactionen. Ehrlich währt am längsten. Pesti árviz. Landtagiana. Uj munka. — Magyar Or. diagnosissa facienda in regno. — Mögliche Erfindungen stb. stb., ez csak kis része — (Damit ich Etwas nachgiessen möge).

1819-től — 1848 — 20-nál több napi könyv. ezek nincsenek használatomra; mind lakattal — a Grófnál — de e kivül. — — igen nagy halom. Vieles unintelegibel. Er hatte die Gewohnheit Alles aufzuschreiben.

Nem volna-e jó, időnyerés végett valami ujságba egy Columnát állitani — »Széchenyiana«. — Valami jobb egyszerübb név alatt például »István szava« — stb. Én annyit regélnek ki és ujra teremtenék miként jótállok, egy-két havi kiállitást — csak »Bival« birna el. — — Ezeket nem is kellene átnézni — — javitani — mert nem volt igényük mocskos vagy szennyes pongyolában megjelenni stb. később könyvbe lehetne egyesitni. — németre, angolra forditani.

Én mindig hozzá tenném a dátumot, például Dower, Julius 19. 1838. stb. stb. s igy tovább — —: »Ich würde manches« igen furfangossan, a né etek orra alá dörzsölni. Torma, paprika — — stb. stb. volna elég. I am quite confident of that. Én ugy érzem, igen sokat irhatnék stb. Egy bizonyos, es wäre ein sehr buntes, mitunter — amusantes Wirrwarr!

Velenczéről stb. irjon nékem mindig magyarul — — és mindig nőmhez intézve! ily adresse alatt A. S. E. Me la Csse Crescence Széchenyi stb. stb. stb.

Török, mindent, mustra példányt stb. Nőmhez, az majd a (publicum számára!? ha szükséges, mit nem hiszek) Bélával közli — de valósággal velem. Miben van az Academia dolga? Toldi ha ir nekem — csak nőmhez. — NB. senki egy szót sem, szemet stb. stb. szúrhatna!

Kissel lehet beszélni — de semmi ajánlással, igérettel, reményadással — mert vannak iróim — Bélában, Geyza, Ödön, de Rezsőben is.

Hogy van kitéve németül Szt. irásban, Máté 7: 12. Luk. 6: 31. quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris. — — Szerezze ezt meg — ha lehet: február végéig irja meg.

gr. Széchenyi István.

Báró Aczél Béla és Buda rendezése.

Egy rendkivüli embert temettünk el, báró Aczél Bélát. Ritka sokoldaluság jellemezte s különösen fejlett izlése volt csodalatraméltó. Ifjusága elég küzdelmesen, elég hányatottan telt el. Az élet küzdelmei képeznek ki mindenkit legjobban. Ebből elég részt vett kora ifjuságában a szép dolgokért lelkesedő boldogult báró.

A sajtó minden organuma az elismerés pálmáját tette koszorujára, ma a mily egy szivvel gyászolja az Otthon hirlapiró kör alapitó tagját a báróban, oly egy szájjal itélte el mikor az ezredéves banderiumba nem akart bevitetni *egy nem keresztény földbirtokost*, oly egy szájjal és szivvel dicsérte mikor az Országos kaszinóba hozzá igazgatói állását kötve be akart vitetni *egy nem keresztény gyárost*. A mily népszerüen halt meg, oly népszerütlen volt sokszor p. o. jogász korában egész forradalmat okozott, midőn először ment czilinderben az egyetemre. Csak is revolvere elővétele mentette meg a nagyobb bajtól. Ilyenek vagyunk mi, majd agyonvernek valakit egy czilinderért és pár év mulva viseli mindenki. Ilyenek társadalmi, jellemi és politikai divatjaink. Igy hullámoznak antipáthiáink és sympathiáink.

Ezeknek a felsorolásával korántsem akarjuk az elhunyt bárót megsérteni, csak a sajtó mértékének elbirálását volt szándékunk a közönségre birni.

Ha báró Aczél Béla akkor hal meg, mikor Karsait a banderiumba nem akarta felvétetni, bizony rövidebben bánnak el vele, pedig ő minden esetben megérdemli az elismerést, mert gazdag volt abban, a miben a legtöbb ember szegény: a tett erőben, az alkotás képességben.

Sohasem lépett actioba a nélkül, hogy a mit akart, ki ne vitte volna. Nem fáradt el munka közben s munka után ujra munkához fogott. Egy tervekkel volt tele s ezek között első helyen állt az, hogy Budát rendezze, Budából világfürdőt alkosson. A Buda és Vidéke már évekkel ezelőtt megemlékezett a báró szándékáról, ki több budai vezér emberrel beszélgetett kedves tervéről. Tervei csupa elmés ötletekből álltak. Eredetiek, önálloak voltak. Nagy kár, hogy Buda rendezéséhez hozzá nem szólt s azt a tervét, hogy Buda világfürdő legyen keresztül nem vitte. Az egész hazai fürdőügyet a budai fürdők emelkedései irányitják.

A budai fürdők érdekében tekintélynek kell megmozdulni, mint Aczél Béla volt, ki nevét tetteire is rányomta. . .

Nyugodjék békében.

A budai kereskedő társaság.

Széchenyi István a legnagyobb magyar szivéből beszélt igazat, midőn azt mondá, hogy a hazáért a körök és társulatok tehetnek sokat, de lehetnek ennek gyilkosai is. Vannak körök és társulatok, melyek csak a hiuságot szolgálják és nehány hiu ember nagyravágyásának színhelyei, vannak körök, hol nincs hiuság, de a nemes érdekek kielégitésén kivül a közügyeken is buzgolkodnak.

A budai kereskedő társaság egész létezése és élete olyan, mit méltó példányképpen figyelni meg és követni az egész országban. A mult évi jelentése is ennek a bizonysága, hogy sokat tett. A velős jelentésből látjuk az esküteri hidon való közuti közlekedés s az összes közlekedési viszonyokért való erélyes lépéseket, az üzletnyitások szigoritását, a vásárcsarnokok felépitesének sürgetését, a vasárnapi munkaszünet kiterjesztését, az árurészügylet szabályozását.

Érdekes a jelentésnek ez a része:

»Terjedelmes emlékiratunkban magunk is szigoritó intézkedéseket hoztunk e tekintetben javaslatba; viszont azonban kifejtettük, hogy a tervezett törvényjavaslat intézkedései kereskedelmi ügyletekre, t. i. oly vevővel szemben, a ki nem házi, vagy egyéni szükségleteinek kielégitésére, hanem üzletének tovább folytatása czéljából vesz árukat, — ki nem terjeszthetők.

Általában sohasem maradtunk távol azoktól a mozgalmaktól, a melyek a kereskedői kar érdekében kezdeményeztettek. Részt vettünk kiküldötteink által a fűszerkereskedők egyesületének felhivására a tisztességtelen üzleti verseny ellen megindított mozgalomban. Ugyancsak részt vettünk azon tanácskozásokban, a melyek a kereskedelmi és iparkamara helyiségében a csalás és vétkes bukások szigorúbb megtorlása és a hitelezők kijátszására irányuló szinleges átruházások megtorlása tárgyában tartottak. Csatlakoztunk az állami italmérési jövedékről szóló törvényjavaslat néhány sérelmes szakaszának módositása iránt a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz és a törvényhozáshoz inté ett felterjesztéshez; s nem kerülte ki figyelmünket semmi mozzanat, a melyet a kereskedői kar szellemi szinvonalának emelésére és anyagi jólétének gyarapitására felhasználhattunk.

Az elmult évben is kötelességszerű gondunk kiterjedt a kereskedői tanonczok szellemi kiképeztetésének ellenőrzésére, a mennyiben választmányunk tagjai gyakran keresték fel a II. kerületben székelő kereskedelmi iskolát, a zárvizsgálaton pedig társulatunk képviselve volt.

A társulatunk tagjai gyanánt bekebelezve lévő kereskedőknél alkalmazásban állott tanonczokat a lefolyt évben is összeirattuk, és azok jegyzékét az iskola igazgatóságához áttettük.

A kereskedelmi kórház tagjainak összeirását minden negyedévben megejtettük, és jelentjük, hogy az összeirottaknak száma 854-re rúgott.«

A budai kereskedő társulat munkásságából megismerjük, hogy a *kereskedői tekintélyért* és a *kereskedői tisztességért* a mult évben is lelkesen küzdött.

Kövessék a társulat példáját az összes hazai kereskedők s nem lesz annyi panasz a kereskedők ellen. *Ne csak az önérdek, de a közérdek lebegjen szemünk előtt.* A kereskedők legtöbbet tehetnek azért, hogy testületükből a tisztességtelen verseny a mértéken felül való nyerészkedés számüzessék.

Az állami kesztyügyár bérbeadása.*)

Az államnak Ó-Budán nagy kesztyügyártelepe van. Régi óhajtása az iparosoknak és az ipartestületeknek, hogy az állam a telepet az iparosoknak engedje át. — Ez az óhajtás, a mint teljesen illetékes forrásból értesülünk, a legközelebb meg fog valósulni. — A kereskedelmi miniszter az állami kesztyü-gyártelepet oly előnyösen kedvező feltételek mellett óhajtja átadni az iparosoknak, hogy biztos reményünk lehet arra, hogy a magyar kesztyüipar rövid idő alatt hatalmas arányokban fejlődni fog és ki fogja szoritani a külföldi gyártmányok nagy részét.

A miniszter e tettel nemcsak a gyár jövőjét akarja biztositani, hanem a honi kesztyü-ipar jövőjét is. Súlyt helyez arra is a miniszter, hogy a gyártelep kitünő szakembereket képezzen ki és ezeknek aztán állandóan kenyeret is adjon. — A feltételek, melyek mellett a miniszter a gyárat átengedni hajlandó, bizonyitja, hogy ez újabb aktusával csak a kisipar erősbitését czélozza. Az ügyről a következőket jelenthetjük:

A kereskedelemügyi miniszter értesitette a kesztyü-ipartestületet, hogy a harmadik kerületben levő kesztyü-gyártelepet hajlandó az ipartestület kebelében alakuló szövetkezetnek ingyen átengedni. Kiköti a miniszter, hogy a gyártelepnek állandóan legalább 50 munkást és 5 inast kell foglalkoztatnia és a már kiképzett munkásoknak legalább öt kesztyügépet ingyan ki kell kölcsönöznie. — Az átadást ahhoz a feltételekhez köti a miniszter, hogy a gyártelepen csak hazai munkások dolgozhassanak és külföldi munkavezetőt is csak a miniszter engedélye alapján hozathassanak. — A mai munkabért csak a miniszter engedélye alapján változtathatja meg. A szövetkezet köteles gondoskodni arról hogy a gyártelep szak- és kereskedelmi szempontból kifogástalanul dolgozzék; köteles a szövetkezet az összes magyarországi kesztyüsöktől, tehát azoktól is, a kik a szövetkezetnek nem tagjai, hitelképességük arányában megrendeléseket elfogadni. A telep vagyonát ingyen engedi át a miniszter, csak a telepen levő anyagot köteles a szövetkezet önköltségi árban átvenni, de ennek kifizetésére is öt évi törlesztési időt kap a szövetkezet. A gyártelepnek kamat nélkül tizezer korona előleget ad a miniszter, a mely tiz év alatt fizetendő vissza. A miniszter ezenkivül a telepnek egyelőre öt évre, évi tizenötezer korona állami segélyt biztosit és kilátásba helyezi, hogy a helyiséget és világitást, melyet a város ingyen ad, a várostól továbbra is ingyen ki fogja eszközöltetni.

Hogy ez egész felszólitás nem üres igéret, legjobban bizonyitja, hogy a miniszter felhivja az ipartestületet arra, hogy a szövetkezetet hatvan nap alatt alakitsa meg. Mint értesülünk az ipartestület már meg is kezdte az előkészületet a szövetkezet megalakitására. A főváros pedig hajlandó mindazon kedvezményeket megadni a szövetkezetnek, a melyet megad ma a mostani telepnek.

Az állami telep átengedése az első lépése lesz egy nagyobb akcionak, a honi kisipar érdekében. — Úgy tudjuk, hogyha az első kisérletnek eredménye lesz, a kereskedelemügyi kormány folytatni fogja az akcziót és több olyan gyártelepet létesit és erősit meg, — a mely hazánkban még nem gyártott iparczikkeket állit elő — hogy azután azokat az állami segitséggel kiképzendő szak-iparosoknak átengedje.

(*Mutatvány Lord Albert munkatársunk „HONI IPAR“ czimü lapjából.

A közigazgatási biróság 1899-iki működése.

A Budán székelő hivatalok között alig van egy is, melynek működése elé annyi várakozással tekintettek és tekintenek, *mint a közigazgatási biróság.* Budavár régi falai között biráskodik ez az uj intézmény. A közönség gyakran keresi fel ennek a hivatalnak az iktatóját s egy kis idegen forgalom is van e miatt. Ide jár naponkint a budai miniszterelnöki palota egykori lakója *Wekerle Sándor.* A birák és tisztviselők közül többen laknak Budán.

Érdekes a biróság 1899-iki ügyforgalma:

Az általános közigazgatási osztály ügyforgalma (3283 darab) következőleg oszlott meg. Az ügyforgalom $^2/_5$-ét (42%) községi ügyek szám szerint 1382, tették ki; azután közuti és vámügy (712), törvényhatósági ügy (235), vallás- és közoktatásügy (165), cseléd-, munkás és napszámosügy (126), vizjogi ügy (125) szerepelt tetemesebb számmal; ellenben csekélyebb számmal fordult elő: halászati ügy (1), erdészeti ügy (16), mezőgazdasági és mezőrendőrségi ügy (19), közegészségi és állategészségi ügy (érdekes véletlen folytán mindenik 53—53), vasuti ügy (54), házközösségi ügy (83), állami alkalmazottak illetmény- és nyugdijügye (93), vadászati ügy (97).

A pénzügyi szakosztályhoz ujonnan beérkezett 20.320, ügydarabból ötös tanácsu volt 19.926, hármas tanácsu 394, vagyis a dolog természete szerint rohamosan fogy a régi módon, az 1883. évi XLIII. t.-cz értelmében intézendő ügydarabok száma.

A panaszok tulnyomó része (12.549) természetesen most is magánpanasz volt, hatósági panasz mindössze 220 esetben érvényesittetett. A magánpanaszok ujrafelvételi volt 38, végrehajtás 10, a többi főeljárásra irányult.

A magánpanaszok közül összesen 4998-at (40%) és pedig 3219-et egészben, 1779-et részben elfogadott a biróság. Ellenben 7551-et (60%) visszautasitott a biróság, és pedig alaptalanság miatt 6610, hiányosság miatt 76, hatáskör hiánya miatt 558, elkésve benyujtás miatt 307 panaszt. E szerint a végleg elintézett magánpanaszoknak több mint fele merőben alaptalan volt; az alaposnak talált panaszok közt ismét ezeknek majdnem fele csak részben volt elfogadható, vagyis az esetek összeségét tekintve, átlag csak minden negyedik panaszt talált a biróság olyannak, hogy nem az eljárt közigazgatási hatóság, de a panaszló fél álláspontjára helyezkedett. Ez állandónak mutatkozó számarány közigazgatási hatóságaink eljárásának alaposság és tárgyilágosságára eléggé kedvező világot vet.

Hatásköri összeütközés 14 esetben fordult elő a biróság és az egyes miniszteriumok között.

Ügyvédi képviselet 1.204 esetben, vagyis a panaszoknak mintegy 10%-ánál szerepelt és pedig tulnyomóan (1033 esetben) adó- és illetékügyeknél. A természetes magyarázata ennek az, hogy az általános közig. osztály hatáskörébe tartozó ügyek — a pénzügyieknél — átlag egyszerübbek, s hogy az előbbieknek anyagilag csekélyebb jelentősége az ügyvédi képviselet költségeivel rendszerint nem áll arányban.

Ibolyám ravatalán.

A nap elrejtőzött . . . vészes sötét felleg
Kóválygog az égen, pusztit az orkán . . .
Mig én megtörötten ravatalod mellett
Állok szép virágom, picziny Ibolyám!
Fölzokog a lelkem . . . könnyeim peregnek . . .
S érzem, hogy utánad a szivem reped meg!

*

Egykor azt tanultam, hogy majd viszont látlak,
Hol a nagy Alkotó székel trónusán . . .
S hiszem is, hogy Isten angyali karának
Legragyogóbb éke te vágy Ibolyám!
Mégis sir a lelkem . . . könnyeim peregnek . . .
S érzem, hogy utánad a szivem reped meg!

Bóránd János.

Tisztelt munkatársunknak kedves kis leánya halála okozta fájdalmában részvéttel osztozunk és kivánjuk, hogy az Isten vigasztalja őt. Ez a szep verse a fájdalom igaz gyöngye.

Nagypénteki református-társaság.

A nagypénteki ref. társaság a budai vigadóban tartotta 7-ik rendes évi közgyülését. A rossz idő mellett fényes és előkelő hölgyközönség jelent meg, köztük Hegedüs Sándorné védő, Kemény Kálmánné báróné, Festetics Andorné grófné, Csiky Kálmánné, Bálinc Sándorné, Joannovics Uray Irén, Pulszky Ferenczné Kállay Ferenczné, Orosdy Fülöpné, Oláh Gyuláné, Takách Lászlóné, Csánky Dezsőné dr.-né stb.; a férfiak között: Kiss Áron dr., Papp Károly, Haypál Benő, Petri Elek, Szőcs Farkas, Szabó Aladár dr., stb., Hegedüs Sándorné védő lelkes hangu megnyitó szavaiban fölhivja a közgyülés gondját azokra a magasztos czélokra, melyeket a társaság kitüzött s a melyeknek közelálló megvalósitása az eddigi munkálkodás koronája lesz. Kiss Áron dr. ügyvivő elnök beszámol arról a támogatásról, melyben a társaságot Hegedüs Sándor, Darányi Ignácz, Wlassics Gyula miniszterek, Márkus József főpolgármester, Halmos János polgármester s más előkelőségek részesitették. A belügyminiszter a 7 éven aluli gyermekek eltartására segitséget igért, Horváth János fő- és székvárosi tanácsos alapitványi helyek fölállitását helyezte kilátásba. A gondnok jelentéséből kitünt, hogy az intézeti otthon épülete a kamarai erdei telken már félépült s hogy a társaság vagyona 207.528 kor. 59 fillér. Lelkes ajánlatokban sem volt hiány; Hegedüs Sándorné a menedékházhoz szükséges vas- és konyhadények vászon és pokrócz-szövetek beszerzését elvállalta, Pulszky Ferenczné, Kállay Ferenczné, Bálint Sándorné, Joannovics Uray Irén, Csánky Dezsőné drné különféle háztartási tárgyakról fognak gondoskodni; Szőts Farkas, a Protestáns Egyházi és Iskolai Lapok szerkesztője olvasó közönsége nevében, esetleg saját erejéből, egy árva gyermek eltartását ajánlotta föl. Elhatározták, hogy az orsz. protestáns árvaegyesülettel, a Lorántffy Zsuzsánna-egyesülettel és más rokon intézetekkel kapcsolatot fognak létesiteni az árvák átvétele tekintetében. Elhatározták, hogy szeptemberben a gyermekotthont 50 növendékkel megnyitják, a felügyelet teljesitésére igazgató tanácsot választottak, melynek tagjai a tisztviselőkön kivül Némethy Károly belügymin. tanácsos, Petri Elek, Szőts Farkas, Miklós Gergely, Vámossy Károly dr és Kocsis Alajos dr. Hegedüs Sándorné inditványára elhatározták még, bogy az otthont boldogult királynénk emlékére Erzsébet-háznak fogják nevezni s a megnyitásra a királyt is meg fogják hivni.

*

A nagypénteki református társaság kitartó hitbuzgósággal ért el eredményeket. A közgyülés jelentékeny vagyonnal számol be, melyből a mustármag csakugyan kinőhet. Mi nemcsak a keresztény emberbaráti szeretetnek való szolgálatáért üdvözöljük a társaságot, de azért is, mert gyermek-otthonát a Kamara erdőben épitette a evvel előmozditotta e kies vidék emelkedését.

Borestély.

Az uj Vigadónak szeczessiós stilü szép falai között a II. ker. társadalmának szinejava adott egymásnak találkozót f. évi márczius hó 27-én este. De ki is ne ment volna el oda szivesen, mikor oly kiváló egyéniségek részéről küldetett szét a meghivó, minők Mechwart András, Del Medico Ágoston Rácz Károly dr. Csorba Eerencz dr. és Kögler Gusztáv? — Jól esett a szemnek együtt látnia ebben a hosszu, szép teremben társadalmi rétegeink mindennemü képviselőjét s örömmel konstatálhatni azt, hogy ezen a helyen, ez alkalommal, megszünt, ledőlt minden választó fal, mely embertől az embert elkülöniti s a hol a barátsagos együttérzés a legellentétesebb elemeket is együvé hozza s egymással kiegyenliti. Mily könnyü szerrel lehetett volna ez illusztris és kedélyes társaságból egy kis mintatársadalmat bemutatni, hogy példaképül álljon országnak, világnak egyaránt! Bár minél több ilyen alkalom adódnék a felebaráti szeretet és az embertársi összetartozóság megnyilatkozására; Hála legyen azért a derék borgazdáknak! Tudom, hogy velem együtt az ő szivök is, midőn derék vállalkozásuknak ily fényes sikerét szemlélhették, s méltán is egérdemlék. Ludwigh János körbeli alelnöknek a második fogas után elmondott meleg pohárköszöntőjét, melylyel a kerület társadalmi életében kivivott érdemeiket ecsetelte. A számos felköszöntő közül ki kell emelnem Csorba Ferencz és Rácz Károly urét, kik szellemes tósztokat mondottak a borgazdák nevében s Herein Károly előljáróét, ki a II. ker. békés felvirágzására üriti poharát. A minden tekintetben fényes borestélyt különösen kedélyessé s zajossá tette az »Aranyos fiatalság«, kik »korkülönbség nélkül« külön hosszu asztalnál foglaltak helyet s lelkes óvációkban részesitették a borgazdák mindegyikét. — Az estélyen jóval 200-an felül vettek részt.

Szalay László emléktáblája.

Szalay Lászlónak, a forradalmi idők fényes tollu publiczistájának születési évfordulója ápr. 18-án lesz. Szalay László Budán a várban, az Uri-utcza 6. számu házában született, amelyen emléktáblára ez van irva:

E házban született Szalay László 1813. április 18 án.

A táblán erősen meglátszik az idő vasfoga, a betük elmosódtak. A budai polgárság egy része az ósdi tábla helyett ujat készittetett s ezt Szalay születésének évfordulója napján ünnepélyesen elhelyezik.

Helyes, hogy a nagy történetiró emléktáblájának megujjitásával emlékének áldoznak, bár a többi nagyok emlékét is ápolnák. Sok babéron nőtt a moh. De meggondolták-e, hogy Szalay Lászlót némely tulzók könnyen proscribálhatnák, mert Zimandy Kossuthról irt művében forrásul használja?

Millacher kutja.

»A Buda és Vidéke« többször sürgette azt, hogy a székes főváros Millacher végrendeletét hajtsa végre és épitesse meg a hagyományozó szándékához képest a közkutat. Most mikor arról van szó, hogy a király megfogja tekinteni a budai vigadót, a tanács elhatározta, hogy elkészitteti a közkutat, melyre 24 ezer forintja van. Mindenesetre ugy volna jó a közkut, ha az izléses lenne s művész alkotná. A kalvintéri Neptunust ne vegyék mintaképül, ennél sokkal eszményibbet várunk. Lehetne azt egészen magyar szellemben disziteni, p. o. egy kis leány vizet merit. A magyar művészet első sorban legyen magyar s még a magyar élet tárgyait, személyeit, alakjait találhatja ne kalandozzon se a jelen, se a mult idegen föidjén.

Áruház.

Ifj. Mandl testvérek üzletében (Vár, Tárnok-u. 23) a legszebb és legnagyobb választék található divatos női ruhakelmékben. Ugyanitt szőnyegek, függönyök, vaszon, siffon, Tenis flanell, franczia jó mosó perkál, honi zephir méterje 17—15 kr. Ajánljuk a czéget olvasóink figyelmébe.

A budapesti közuti vaspálya társaság zárszámadása.

A budapesti közuti vaspálya társaság igazgatósága állapitotta az 1899. évre szóló mérleget, a melyet a legközelebb megtartandó közgyülés jóváhagyása elé fog terjeszteni A fényes mérleg után itélve, nem szenved kétséget, hogy a közgyülés a mérleget jováhagyja és az elismerés ezuttal a szokottnál is inpozánsabb módon fog nyilvánulni.

Hogy miért? Erre megadják a választ az alább közölt számok, a melyek a vállalat folytonos emelkedését és egészséges fejlődését tüntetik föl, amit különben már évek hosszu során át volt alkalmuk konstatálni.

Azonban mint uj mozzanatot jelenthetjük, hogy az összes aktivak meghaladják a 101 millió koronát Ez összegből 34 millió esik a tulajdonképeni vasuti befektetésekre, a pénzkészlet, betétek, értékpapirok és az alapok ingatlanai pedig 67 millió koronát tesznek. A részvény- és kötvény-tőke 58½ millió koronát tesz, a tartalékok és alapok pedig 33½ millió koronára rugnak. E számokból kitünik, hogy a társaság financziális erejénél fogva minő fontossággal bir, emellett azonban az alapok és tartalékok nagyságából, valamint a társaság tőkéinek elhelyezéséből bizonyságot meritheünk arra vonatkozólag is, hogy a vállalat jövedelmei tartósan fokozódnak, állandók és visszaesés azokban be nem állhat és a mi talán még ennél is örvendetesebb körülmény, hogy az osztalék etabilizálása a vasuti üzlet fejlődésétől teljesen függetlenül van biztositva.

Zárszámadás egyes tételei a következők: Főmérleg 1899 deczember 31-én Vagyon: Közuti vasuti vonalak és villamos berendezés K. 29,189,738.40, villamos átalakitás előtti beruházás K. 5.043 309.96, előmunkálatok és uj tervezések K. 49971.98, készletek K. 318,001. Követelések K. 2,825.322.78, pénztár, értékpapirok és társasági alapok ingatlanai u. m: Pénztár, pénzbetétek és függő kamatok K. 20.121.306.62 értékpapirok K 40,153.363.24. Ingatlanok Korona 3,859.031.54, összesen K. 64,133.701.40, a vagyonrovat főösszege Korona 101,560.056.52. Teher: Részvénytőke Korona 40,477.800,kötvénytőke K. 18.000,000, Ferencz József-hidivasut törlesztendő tőkéje K.415,769.48 társasági alapok: Alapszabályszerü takarékalap K. 970,132.28,rendkivüli tartalékalap K. 63787.32, leirási tartalék K. 951,897.70. külön tartalék K. 30.723.695.90. Nyugdij- és segélyalapok K. 779,452.32, a társasági alapok összege K. 33,488 965.52, tartozások K. 4,954.824.60, nyereség Korona 4 222.685.92, összesen Korona 101,560.045.52.

Az üzleti zárszámla a következő: Bevételek: Szállitási bevételek K. 6,476.750.94, különféle bevételek: Kamatok K. 1,375.766.76, haszonbérek K. 69997.76, vegyes bevételek K. 80119.34, a budapesti helyiérdekü vasutak és a budapest-ujpest-rákospalotai vasut czimleteinek hozadéka K. 297.608, a Ferencz József földalatti vasut czimleteinek hozadéka K. 62919.50, összesen K, 8 363.162 30, hozzáadva az 1898. évi nyereménymaradványt K. 780.466.20, a bevételek főösszege K. 9.143.628 50 Kiadások: Üzemi kiadások K. 3,037.591.92, a székes-főváros részesedése K 243,372.56, kötvénykamatok K. 700608. Adók és illetékek K. 588.390.10, tőketörlesztés (részvényekért) K. 188,800, kötvényekért K. 138.180, K. 326,980, leirás K. 9600, a nyugdijalaphoz járulék K. 14400, összesen K. 4.920.942.58, nyereség K. 4,222.685.92, főösszeg K. 9,143.628.50.

Az igazgatóság a közgyülésnek inditványozni fogja, hogy a tiszta nyereményből az

alapszabályszerü nyeremény jutalékok levonása után K. 3.143.070. osztalékra (részvényenkint 30 korona, élvezeti jegyenkint 20 korona), forditassék és a fönmaradó K. 815 215.92, mint nyereménymaradvány uj számlára előre vitessék.

A magyar Agrár- és Járadékbank részvénytársaság.

A magyar Agrár- és Járadékbank részvénytársaság megtartotta a IV-ik évi rendes közgyülését Hieronymi Károly v. b. t. elnöklete alatt, a melyen 40 részvényes 5944 szavazattal volt jelen. Elnök a jegyzőkönyv vezetésével dr. Puky Endre titkárt bizta meg, a jegyzőkönyv hitelesitésére pedig Keppich Emil és dr. Várady Gábor részvényeseket kérte fel.

Ezután előterjesztetett az igazgatóság jelentése, a melynek kapcsán az elnök bejelentette a közgyülésnek, hogy gróf Széchenyi Gyula, miniszterré kinevezése folytán, az igazgatóságban viselt tagságáról lemondott.

A közgyülés az igazgatósági jelentést jóváhagyólag tudomásul vette és a felmentvényt ugy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak megadta és elhatározta, hogy a szelvények folyó évi április hó 2-tól kezdve az intézet pénztáránál, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó banknál Budapesten és az Union-Banknál kifizettessenek.

A közgyülés a felügyelő bizottsági tagokat, a kiknek megbizása az alapszabályok értelmében lejárt, további három év tartamára ujból megválasztotta.

A közgyülést követő igazgatósági ülésen Hieronymi Károly v. b. t. tanácsos elnökké és Bujanovics Sándor elnökhelyettesé ujból megválasztatott. Az ügyvivő igazgatóságba ismét Barta Arnold, Bujanovics Sándor, csetei Herzog Péter, Hieronymi Károly és Leipziger Vilmos küldettek ki.

Az első biztositó-intézet, katonai szolgálat esetére.

Az első biztositó-intézet, katonai szolgálat esetére, e héten tartotta közgyülését, Münnich Aurél országgyülési képviselő elnöklete alatt. Az igazgatóság jelentése szerint az intézmény a kedvezőtlen közgazdasági viszonyok ellenére, is, kielégitő módon fejlődött. Ugyanis 1899-ben 7483 uj tag lépett be, 8,646.900 korona biztositott tőkével, ugy hogy az intézet az év végén 35,049.812 korona biztositott tőkét képviselő 31.559 taggal rendelkezett. Megemliti az igazgatóság, hogy 1899-ben fizetett ki az intézet első izben esedékessé vált biztositott összegeket, még pedig 6 tagnak összesen 5988 koronát. A nyereség és veszteség számla 12,580 korona tiszta nyereséggel zárul. A társaság vagyona 5.469.683 koronára rug. A közgyülés a jelentést tudomásul vette s a föl-mentvényt megadta. Végül az igazgatóságot egyhangulag ujból megválasztották.

Szépirás-iskola.

Vajda Pál székes-főv. polgári iskolai rendes tanár szépirásiskolája II. ker., Fő-u. 51. sz. Biztos és alapos kiképzést nyujt: bank-, pénzintézeti tisztviselőknek és kereskedelmi alkalmazottaknak, urak és hölgyek részére, a magyar, német szépirási és rondirásból, kik azt rövid idő alatt elsajátitani akarják. Hölgyek, valamint felsőbb intézetbe járó tanulók részére külön napok és mérsékelt dijak. Tanito-, tanitónő-jelöltek (képezdei hallgatók.) a gyakorlati részen kivül a szépirás tanitásának módszerét is elsajátithatják. Tanitási idő naponként d- u. 4—9 óráig.

Nyilttér.*)

Császárfürdő

Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel,** legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Első Magy. Részvény-Serfőződe

BUDAPEST—KŐBÁNYA

Fennáll 1854 óta.

Ajánlja saját töltésü palacksöreit

gőzpaszteurizáló készülékkel s a legujabb teknikai berendezésekkel fölszerelt **kőbányai palacksör-osztályából.** Megrendeléseket átvesz a városi iroda:

VIII., Esterházy-utca 6., telefonszám 52—59.

és a palacksör-osztály Kőbányán, telefonszám 56—58.

Kapható

minden nevesebb füszer- és csemege-üzletben.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

kiváló üditő ital és gyógyszerül szolgál.

Ajánlják: **Dr. KORÁNYI** és **Dr. KÉTLY** egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitünő sikerrel használtatik.

Árak vidékre, kőbányai vasuti állomásra szállitva:

1 láda 30 nagy palack 17 kor. 50 fill.
1 „ 30 kis „ 13 „ — „

a fogyasztási adóval együtt.

A láda és üres palackok 4 hónapon belül, bérmentes visszaadásakor 1 korona visszaszolgáltatik.

Budapesten kapható minden füszer- és csemege-üzletben és poharanként a Quisisana Automata-buffet-kben is

Dupla malátasör

és világos **Márciusi sör** ládánként 1 koronával olcsóbb. Ezen sörök eredeti minőségbe 4 hónapokig elállanak.

Megrendelési hely:

Király Sörfőző Budapest-Kőbánya.

Budapesti villamos városi vasut részvénytársaság.

Hirdetmény.

A budapesti villamos városi vasut részvénytársaság t. cz. részvényesei az 1900. évi április hó 14-ik napján délelőtti 11 órakor a társaság helyiségeiben VII. Kertész-utcza 10. sz. a. tartandó

IX. rendes közgyülésre

ezennel tisztelettel meghivatnak.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság évi jelentése és az abban foglalt inditványok.
2. Az 1899. üzleti év mérlegének és zárszámadásának előterjesztése.
3. A felügyelő-bizottság jelentése és a föl-mentvény megadása iránti inditvány.
4. A nyereség felosztására vonatkozó javaslat.
5. Az alapszabályszerüleg kilépő igazgatók helyeinek betöltése iránti intézkedés.

A részvények letehetők f. évi április 6-ig bezárólag az angol-osztrák bank budapesti fióktelepénél, V. Fürdő-utcza 6. sz. a.

Az igazgatóság.

Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő

mindszenti ERDÉLYI GYULA

Szerkesztő: **JURISZTOWSZKY ÖDÖN.**

Husvéti tojások

FISCHER B.

czukrásznál

I., KRISZTINATÉR,

Budapesti Takarékpénztár és országos zálogkölcsön részv. társ.

Közhirré teszszük, hogy

f. évi április hó 1-én

VIII. ker., ÜLLŐI-UT 6. szám alatt

UJABB

zálogkölcsön intézetet

nyitottunk meg,

hol mindennemü **értékpapirokra, arany- és ezüst tárgyakra,**

ÉKSZEREKRE

valamint mindennemü **ingóságokra legmagasabb pénzelőlegeket adunk, jutányos föltételek mellett.**

Husvéti ajándékoknak

alkalmas

diszes tojások

LEVÉLPAPIROST TARTALMAZNAK

3 korona:

HUSVÉTI LEVELEZŐLAPOK

legelegánsabb és művészies kivitelben

drbja 10 fillértől kezdve

Kanitz C. és Fiai

V., Dorottya-utcza 12.

A DUNA KÁVÉHÁZ MEGUJULT!

Pertl István nyitja meg f. évi április 8-án az I, kerület, Döbrentei-utcza 4. sz. a. a

DUNA KÁVÉHÁZAT,

A nagyérdemü közönségnek tisztelt ösmerőseimnek és barátaimnak a Szarvas kávéházban 11 év óta tapasztalt szives pártfogását és jóakaratu támogatását továbbra is kérem.

A kávéházat fényesen rendeztem be, főtörekvésem lesz, ugy mint eddig is jó kávéházi italok és hüsitőkkel, pontos kiszolgálással a n. é. közönséget minden tekintetben kielégiteni.

Pertl István,
kávés.

FÖL A SZÉP JUHÁSZNÉHOZ!

A BUDAI HEGYEK KÖZÉ KIRÁNDULÓK FIGYELMÉBE!

Bátorkodom a nagyérd. kiránduló közönség becses tudomására juttatni, hogy a Zugligetben fekvő:

„Szép Juhászhoz"

czimzett vendéglőt bérbe vettem s azt a legelegánsabban berendeztem s husvét vasárnapján ünnepélyesen megnyitom.

Kitünő Dréher-féle márcziusi jégbe hütött sörről és hamisitatlan egészséges borokról, kitünő magyar konyháról és pontos kiszolgáltatásról gondoskodom.

Egyletek, társaságok részére, majálisok, bálok rendezésénél: a diszes nagyterem dijtalanul áll rendelkezésre.

Kitünő czigányzene ugy ünnep- es vasárnap, mint hétköznap fog zenélni.

Kérvén a nagyérd közönség becses támogatását, maradok

kiváló tisztelettel
Sztankovits István,
vendéglős.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részv. serfőzdéből.

Tisztelettel értesitjük a nagyérdemü közönséget, hogy **I. ker. Krisztina-körut 133. szám** alatt levő Szabó Lajos-féle

füszer- és csemege-üzletet

átvettük és azt minden tekintetben a mai kor igényeinek megfelelően berendeztük.

Főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy tisztelt vevőinknek elsőrendü áruk figyelmes kiszolgálása által teljes megelégedésüket elnyerjük, különösen felhivjuk a nagyérdemü vevőközönség szives figyelmét üzletünkben naponta frissen érkező Dreher Antal Vaál-Szent-Lászlói uradalmaiból szállitott tejre, a melynek valódiságáért és tisztaságáért kezeskedünk.

1 lt. zárt palaczkban napi bélyeges dugóval 24
½ » » » » » » 17
üvegek 10 krért visszavétetnek.
1 liter kannatej 12
Kivánatra mindent házhoz szállitunk.

Tisztelettel

Pál Géza és társa.

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folyton emelkedő kelendőség, a minden kiállitáson nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet haladó fönnállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság

ezetőtt Neidlinger G.

Budapest, II. Fő-utcza 15. sz.

(a lánczhid közelében.)

20% olcsóbb

mint bárkol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granif, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

SIRKŐ RAKTARA

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

a Király fürdő mellett.

Jakovits Károly

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritathatja**.

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

kitünő tisztelettel

Wild József.

Mihalovits József

KALAPOS-MESTER

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN

valamint **szörme-árukból.**

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fiókuzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj, Finom és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható

Lövenstein Antal

csász. és kir. udv. sütőmester.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat korona- és hidmunkákat.

Lakik:

IV., Koronaherczeg-utcza 3., II. udv. I. em. 52.

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

Hegedüs és Társa

fotoczinkografiai,

autotypiai (cliché) és rajzmüintézet

BUDAPEST,

VIII., Kerepesi-ut 53.

készit mindennemü fotoczinkografiai, autotipia (cliché) és rajzokat, árjegyzékek, könyvek, szak- és hirlapok stb, nyomtatványok képes kiállitására.

— Tervek és rajzok müvészi kivitelben. —

Speczialista képes levelező-lapok készitésében.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója. Szerb kir. udvari szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban

KÜLÖNLEGESSÉG

Budai sashegyi saját termése.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó. balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

ÓRÁS- ÉS ÉKSZERKERESKEDŐ

BUDAPEST, I., ALAGUT-UTCZA.

Köszönet nyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar-mesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ep oly megfelelőek mint megfelelőek voltak a szaloncziők.

Zágráb 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel:

Szives tanácsá köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17.

tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

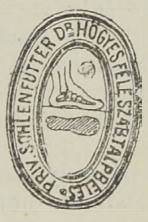

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábeges.

Rövid ideí viselés után **megkönnyebbül a járása annak, ki czipőjét Dr. Högyes ál szabadalmazott asbesttalpb éssel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerü 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknak fele.

Az asbesttalpbélés kitünős égé egjobban bizonyitja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnekés a m. kir. honvédségnek eddig **22.500 pár szállittatott.**

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositások, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

SZLATKY DÁNIEL

Ó-Budai „Korona Vigadó"

III. Kiskorona-utcza 55.

Ajánlom közvetlenül beszerzett

délvidéki eredeti boraimat

a következő legjobbaknak elismert minőségekben:

Malaga	Vda de Adolfo Rittwagen Malagában
Madeira	
Port-bor (vörös és fehér)	
Lacrimae-Christi . .	
Marsala	Gamboa Hermanostól Jerez de la Frontera
Sherry	
Vermouth	G. E. Vinardi u. Co.-tól Turin.

Ezen gyógy- és csemege borok nálam poharanként szolgáltatnak.

Fruscha György és Társa

temetkezési vállalat.

Van szerencsém szives tudomására hozni, hogy az „Első magyar Szállitási vállalat Részvénytársaság" tulajdonát képező Entreprise des Pompes funèbres VII kerületi fióküzletéből — a hol több éven át mint üzletvezető működtem, — kiléptem és 1899. évi augusztus hó 1-én

Fruscha György és Társa

néven VIII., Baross-utcza 68. szám alatt (az előljárósággal szemben,) egy a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

temetkezési vállalatot

nyitottunk.

Midőn ezen körülményt szives tudomására hozzuk, megjegyezzük, hogy főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy jutányos áraink daczára minden tekintetben pontosság s a kellő diszes kiállitásokkal érdemelhessük ki szives bizalmát.

Temetés-rendezéseket a legegyszerübbtől a legfényesebig mérsékelt árak mellett az összes szükségletek hozzáadásával rendezzük, nemkülönben nagy választékban sirkoszorukat is tartunk raktáron.

Végül bátorkodunk megjegyezni, hogy a szükséges koporsókat az országszerte ismert s hires Gebauer-féle gyárból szerezzük be, valamint hogy a legolcsóbb, sőt még a kórházi temetésekhez is nyolcz oszlopos ezüstös halottaskocsit adtunk.

Illés József

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX. Kinizs-utcza 11. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban
Bármily nagyságu megrendeles házhoz szállitatik

Ó-Budai „Korona" Vigadó

Budapesten. III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében Budapésten páratlan; villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar, megzavarja, ez a tanczterem megfizethetetlen. Mellékternek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára. Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok Összes lapok, Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT

kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal.

SZIVATTYUGÉPEKET,

Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezés fütőcsővekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szüs-féle biztonsági vizesöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különböző emeltyü szerkezettel.

Az ezredéves kiállitáson oklevéllel kitüntetve.

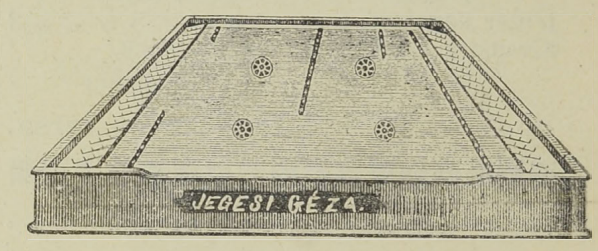

Czimbalmot

legjobbat és legolcsóbbat **csak nálam lehet venni** pedálos fekete salon, szép erős hangot bolti árhoz képest félárban **75—80** frtért.

JEGESI GÉZA

cs. és kir. szab. vaskoronás czimbalom feltalálója és készitője

BUDAPEST, NEFELEJTS-UTCZA 43.

Árjegyzékek kivánatra ingyen.

Kávé import.

Szállitas közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr. finom	**Cuba** nagyszemü	ó.-é. frt	6.—
4½ » valódi	» I. rendü . .	» »	6.50
4½ » »	» **Jáva**	» »	5.78
4½ » »	» **Portorico** . . .	» »	5.82
4½ » »	»legfin. I. rendü	» »	6.46
4½ » »	**Gyöngykávé** .	» »	6.36
4½ » »	**Laquayra** igen fin.	» »	7.—
4½ » »	valódi **nyugotindiai**	» »	7.—
4½ » »	Ceylon, különl. nagyszemü		7.36

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 **frtért** bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Budapest, 1900 IX. évfolyam 11. sz. Vasárnap Szent-Györgyhava (Aprilis)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona

SZERKESZTŐSÉG;
I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Negyven éve annak, hogy gróf Széchenyi István a legnagyobb magyar elborult nagy lelke sugallatát követve, kioltotta hazájának szentelt életét. — Legyen ez a nap mindig a nemzeti gyász igazi napja. Sziv szünt meg ezen a napon hazájáért dobogni, oly sziv, melyben önzéstelen és őszinte volt a hazaszeretet, erős a keresztény érzés. Hiuság, önérdek nélkül hamis álmokat sohse kergetve alkotott, tett a honért.

Emléke örökké példa legyen.

Allelúja!

Krisztus feltámadását, a szeretet ünnepét üli ma a keresztény világ. „Békesség nektek!“—szólt az Üdvözitő tanitványainak, nekik megjelenvén, a kik aztán elmenének és tanitónak mindeneket békességre, türelemre, hitre.

Óh mennyi szükségünk is van ez erényekre épen mostanság, a durva anyagiság, önzés, faji és vallási türelmetlenség és hitetlenség e korszakában! Pedig a hit a szegény vigasza, a gazdag asyluma. Hitét és szabadságát, e két drága kincsét, féltékenyen őrzi a nép, és nem ok nélkül, mert őseitől rámaradt hagyomány, hogy hit, remény és szeretet nélkül nincsen Isten áldása nincsen családi boldogság.

És epen most, mikor legnagyobb szükségünk volna nemzeti, társadalmi és gazdasági szempontból az összetartásra, épen most tapasztaljuk a vallási türelmetlenséget, békétlenkedést, melyet „a visszavonás okoza s durva irigység.“

Szegény magyar haza! mindig is igy voltál te! ha kivülről nem bántottak, önfiad vágta sebed. Herostratos örökre emlékezetében marad a görög népnek, mert felgyujtotta Diana templomát. Ép ilyen gonosz szerepre vállalkoztak mostanság azok is, a kik az általános torzsalkodást felidézik, pedig tudhatnák, hogy a ki szelet vet, vihart arat, s egységünk történ dolgozván, még a hazafiatlanság bünébe is bele esnek.

Mennyire lélekemelő már most, mikor az ember olyan kis bázisra bukkan, hol a különböző vallásfelekezetek a legszebb egyetértésben élnek! A pestmegyei Pilis községet értjük. Itt e községnek környékének egész intelligenciája találkozott nemrégiben Pilisen, az ott emelendő róm. kath. templom épitési alapra javára fővárosi művészi erők közreműködésével rendezett hangversenyen.

Mint a különféle virágok a csokorban, olyan szép harmoniában egyesültek a különböző vallásu népek — vetélkedve a jótékonyságban — e szép ünnepen, melyet az ez alkalomra fölkért Búzás István budai professzor következő magasztos ünnepi beszédje nyitott meg:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Pázmány Péter, a magyar biboros Cicero, a XVII. század nagyhirü egyházi szónoka, egyik prédikáczijában ezeket mondja: „Midőn sokféle virágokat látunk, melyek napkelettel egybemennek; avagy a napra forditván viráguknak kebelét, vélle együtt forognak, mintha megismervén az ő legeltető és alkotó mesterüket, szolgálni akarnának neki tehetségük szerint: mi is azon legyünk hogy szemeinket az Istenről el ne vegyük, hanem őtet, minden javainknak kútfejét, kövessük, hálaadó szolgálattal kedveskedjünk néki.“

Valóban, tisztelt Hölgyeim és Uraim az emberi lélek és sziv úgy van alkotva, hogy szükségét érzi egy fel sőbb lénynek, a ki iránt a vett szám

A „Buda és Vidéke“ tárczája.

Iparképek.

Tomor Ferencztől.

Igy van mindennel. Ahol a csalás
Kellő érvényre még nem juthatott,
Ott a tudatlan kontárságnak árát
Adjuk meg drágán, mint példák mutatják.
Ujdon csizmáid bütyköket nevelnek,
Melyeknek kinja sirodig gyötör;
S mikor kényelmesen kezd már lenni, akkor
Javában ujról gondoskodhatol.
Vagy itt van, ime, a legfinomabb,
Leges legolcsóbb és divatszerübb
Ruházatoknak legfőbb üzlete,
Hol húsz, huszonkét egyforintosért,
Sőt olcsóbban is, — mint megalkuszunk, —
Tetőtől talpig uj embert vehet
Magára herczeg, gróf, iparlovag,
Jó, rosz tanuló és mester legény, —
Azaz, bocsánat! — iparos segéd.
A vásár megvan. Haj, de, oh czudar sors!
Alighogy végig jár az én uracskám
A váczi utczán, korzón: hirtelen
Egy kis felhőből permetezni kezd
Az istenáldás; rá megjő a nap
Heves sugárral; — és az uj ruha
Kezd szint cserélni rútul, hűtlenül,
Mint liberális parlamenti párt
S ki csak most fénylett, mint viasz-baba:
Egyszerre ócska és kopott, miként
Bukott arendás, s gazdátlan színész.

Mily más világ volt akkoron, midőn
Egy pléhtáblára festették az ollót,
Mint a szabóság szótalan jelét,
Melynek gazdája nem kontár üzér,
Hanem mester volt, akinek kezéből
Került köpenyben egy-egy élten át
Legénykedhettél télen, nyáron; és
Esőtől, fagytól tested óva volt;
És még jó karban hagyhattad fiadra,
Kinek belőle új köpeny, kabát,
Nadrág, mellény — és végre sapka lett!
Hova tünél el oh dicső világ!
Midőn becsület volt a lét java,
S becsületszó a legszivósb kötél,
Mely összetartott nemzetet, családot!
Ma már becsületszóra nem vehetsz
S nem adhatsz egy kis pénznyi holmit is.
Adós levél és váltó jött helyébe:
S kezes nélkül az sem forgatható!

Épittetsz házat, mely száz ezreket,
Vagy millókat elnyel, és mire
Tető alá kell végre jutnia,
Egészben avvagy részben összedől,
Temetve egykét munkást is magával!
Kontár müvészet, de se baj! — modern!
Ha pár év mulva kezd csak roskadozni,
Mikor lejárt a jótállás kora,
Akkor keresztet vethetsz már reá!
Még csak kérdőre sem vonhatd a mestert!
Láttam majd milljós nagyszerü müvet, —
Ha vágyol látni, megmutathatom, —
Nincs egy ajtó, — pompás tölgyfa-ajtók, —
Melyen ki és be nem láthat szemed.
Vagy tán nyilást kap ajtód, ablakod?
Vagy megrepednek drága butorid?
Örökké, — mondják, — csak nem tarthatott.
Csináltass újat és divatszerüt!
Nem urhoz illő, hogy két három évnél
Tovább viselj egy-egy butorzatot;
Mert hisz megszólnak, hogy nem érted a
Bon tónt; nem érted, mi modern, divat.
Igy aztán győzze, aki győzheti,
És győzze addig, amig győzheti;
S ha már nem győzi: huzza meg magát;
És mondjon csődöt, s adja bé a kulcsot! . .

Kivánod látni a tisztes ipar
Egyéb munkásit? Nézz körül, ha tetszik!
Mentől több kontár és mentől kevesb
Mesterrel lészen ott találkozásod.
Pedig sem éje nincs, sem nappala;
Sőt a vasárnap sem szent már előtte:
Évek hosszanta nem lát templomot,
Kivéve Bachus és Gambrinusét;
Áldástalan nap! áldatlan siker!

talan javakért lelke hálára buzdul, a kinek oltára előtt térdre borul. A régi világ pogány népe templomot emelt az ismeretlen Istennek. Tudjuk a szentirásból, hogy mikor a zsidó nemzet a babyloni hosszú fogságból visszatért Jeruzsálembe, a melyben kő kövön nem maradt, első dolga volt hajlékot emelni Izráel Istenének.

Óh, hányszor láttam magam is nemzetünk nagyjai közül nem egyet, a mint napközben nyitva volt templomba betértek! Bizonnyára megkönnyebbült szivvel hagyták el az Isten házát.

Különösen a „szegénynek drága kincs a hit“ — mondja Arany János — „tűrni és remélni megtanit, s neki mig a sir rá nem lehel, mindig tűrni és remélni kell.“

A hit, remény és szeretet, e hármas keresztény erény gyakorlására buzdulnak az Isten házában s mikor látják az Isten-embert, vállán a súlyos kereszttel, megnyugszunk sorsunkban, nem zúgolódunk Isten ellen, hanem lelkünkben megnyugodva indulunk munkára, hogy betöltsük tisztünket, melyet a Gondviselés nemzetünk körében számunkra kijelölt, mert a hazának minden romlatlan gyermekére szüksége van, s a hont nagygyá csak fiainak szent akaratja teheti.

Minden igaz magyar lelke örömmel telt el, mikor nemzetünk ezeréves fennállásának magasztos ünnepét ültük. Buzgó imában fohászkodtunk a magyarok hatalmas Istenéhez hogy ezt a vérrel és könnyel öntözött szent földet tartsa meg nekünk ezutánra is. Kérdezzük már most, hogy mi tartotta fenn számunkra édes hazánkat ezer esztendeig; a nemzetünkben ma is hatalmasan lüktető ős-erő-e, vagy pedig azok a kardinális, mngyar erények, más szóval jellemvonások, melyek bennünket minden más néptől megkülönböztetnek? Bizonyára mind a kettő, s ha ez igy van, nincsen okunk mellőlük tágitani, ha nemzetünk jövendő fennmaradásán buzgólkodunk. Ezek közt a sarkalatos magyar jellemvonások közt fényesen kiemelkedik fajunk vallásos buzgósága. Legrégibb lirai költeményeinkben is mindig megzendül a keresztény vallásosság eszméje. „Szűz Mária Magyarország védasszonya, vallásos és hazafi kultusz tárgya egyszersmind. Képe leng a magyar zászlókon, s a hazafi úgy sohajt fel hozzá, mint a ki a halottak feltámasztója, az ellenség megrontója a királyok jó tanácsadója, a magyarok mególtalmazója. Két országért, Magyarországért és mennyországért lelkesül a magyar imájában és énekében, mikor mennyország királynéjához fohászkodva zengi:

Magyarországról,
Romlott hazánkról,
Ne felejtkezzél el
Szegény magyarokról.

Dicsérhetjük az Istent mindenütt; de mégis mennyire emeli az ember lelkét a közös isteni tisztelet, ájtatosság és ének a templomban, s mily jól esik az ember lelkének, mikor templomból jövet elmondhatja otthon, hogy misénkben, imádságunkban részeltesse az Isten azokat is, a kik ott nem voltak!

A pilisi római katholikus hiveknek szintén az a nemes és buzgó törekvésük, tisztelt Hölgyeim és Uraim, hogy községükben Istennek hajlékot emeljenek. Hogy e buzgó fáradozásukban kiknek van legtöbb érdemük a közbirtokosságnak-e vagy az iparos osztálynak? ennek emlegetésével nem akarom az illetők szerénységét sérteni; de örömmel látom, hogy a szent czélhoz hozzájárult itt mindenki valláskülönbség nélkül. Számot tesz itt a szegény nép egy pár fillérje is; — „Szedjétek fel a morzsákat is, hogy semmi el ne vesződjön! — mondá az Üdvözitő. A kik az Isten házának alapköveit itt a földön lerakosgatják, jövendő boldogságuknak épitenek templomot; s mikor a mennyei boldogságot keresik s azért esedeznek, leljék meg földi boldogságukat is Ezt kivánom Önöknek, tisztelt Hölgyeim és Uraim igaz szivből!

Boldog ünnepeket.

Boldog ünnepeket kivánunk olvasóinknak. Jézus Krisztus feltámadásának ünnepén. A világ Megváltójának feltámadása, nyujtson reményt, vigasztalást a benne hivőknek. Legyen minden szivben és lélekben a szép jó és igaznak feltámadása. Győzzön végre az eszmény, s arasson az erkölcs diadalt. Teljesedjék annak törvénye és akarata, ki értünk emberré lett, szenvedett, meghalt és feltámadott. Győzzön az ő szeretete s uralkodjék az minden népek és minden emberek felett.

Ki a mi Istenünk?

(Mutatvány Orosz Adrienne Cinismus és Idealismus czimü május hóban megjelenő regényéből.)

Tudod, ki a mi Istenünk, a keresztéynek Istene? Nem! Nem lehet néked még csak halvány sejtelmed sem arról, a mit az én istenem örök fönségéről örök tökélyéről gondolok. Ő az a hatalmas, az a mindenható, ki az embert, ezt a parányi semmit a világ Urává tette, ki az ő végtelen lángelméjéből egy szikrát adott nekünk, a melylyel gondolkodunk és a mely gondolatok eszményekké válnak, és a mely eszmények tettet öltve akaraterővel birnak, melyek parancsolnak a földnek. Ezzel az

---

Itt a sütő, ez a mindennapi
Kenyérnek egykor boldog mestere,
Ki versenytársak nélkül a vizi
Malomnak drágább és nem oly hires
Lisztjéből mint a hó, olyan fehér
Czipót és zsemlét és tejes, vajas
Szarvast, s Mindszentre szent fonott kalácsot
S pereczet árult, sósat, sótalant,
S illő nagyságut; nem minőt manap
Csak fegyverzett szem láthat némileg
A sörházaknak czifra asztalán,
Mely semmivel sem több, mint közbeszédben
Szokták nevezni . . . egy paraszt falat.
S az is keletlen, égett és sötét,
Mint nap sütötte kis czigány gyerek.
Sőt, amit készen visznek mühelyébe
Müvészi kézzel áldott jó szakácsnők:
Kalácsot, rétest, hófehér kenyért,
Még azt is tönkre hagyja menni a
Sütésre gondot nem viselt pimasz,
Akit legénynek mondtak hajdanán;
Mivel legényül helyt állott magáért.
Ma már segéd, mert asszonyát, urát
Segiti tönkre s kuldus botra jutni.
Igy hozzák aztán vagy sületlenül,
Vagy szénné válva a rétest, kalácsot,
Vagy kővé válva a pompás kenyért,
Hogy csak baltával árthatunk neki.

Pedig ma már a verseny szörnyü nagy!
E *‚létért küzdő‘* emberségtelen
Korban. — Mig egykor két, három sütő
Egész városrész, sőt nagy városok
Szükségletének meg tudott felelni:
Ma egymás hátán üt sátort s irigy
Szemekkel nézi a szomszéd vevőjét;
S nemhogy versenynyel jobb és finomabb
És olcsóbb czikkel győzné azt, hanem
Perczenttel csalja a vevőt magához;
Amely percentet a bárgyu tömegtől
Lop vissza hitvány és törvénytelen
Adagban osztott készitményeivel.
Igy tiz darabra ád egy ráadást.
De tizszer lopja vissza a tizen.
Oh e percentnek nagy szerep jutott
Korunknak *‚Nemzetgazdaság‘* cimü
Könyvében! Arra dolgozik ma már
Kocsis, szakácsnő és inas komornyik,
Tőzsér és alkusz, olcsó! közvetitő,
Vas-út-épités engedményese,
Bukott atyáink tiszteltebb köréből!
Ez itt krajczárban, az pedig forintban,
Emez százakban, ezrekben amaz,
Más milliókban huzza a szerény
Percentet semmi munkának fejében,
Csakhogy több kézen menjen át az ügy,
S ragadjon itt is, ott is egy kicsiny.
Avagy ha épen mind elmállik is!
Miként például egy magyar vasutnál
Igy kallódott el vagy húsz millió,
Melyről nem számolt eddig senki sem,
S számolni nem fog, ugy hiszem soha;
Mig vagy háromszáz régi honatyát
Pihenni nem küld a nemzet szava!

Talán kell még több példát mondanom?
Eredj a boltba! Im itt a kocsis,
Egy fél forinton vásárolt szivacsról
Két s fél forintos számlát kér magának,
Melylyel kiszurja gazd' uram szemét.
Ki ily dologban járatlan, tudatlan.
Hasonló módon főzi asszonyát,
— Ha ez tudnillik együgyü liba, —
S urát a többi férfi s nőcseléd.
»Itt a fonton csal a boltos, kofa
Ott a czikk árát rugtatják magasbra.«
Igy egy fél font hus, kávé vagy cukor,
Zsir, vaj, vagy egy font só, vagy kőolaj
Marad markában egynek, másikának.
Miből élnének élelmes bakák,
És árnyékban lett száz meg száz emő
Nem olcsó, mégis hütlen ápolója, —
Angyalcsináló mesterasszonyok?
— Miből kerülne a legfinomabb
És a legdrágább női lábbeli.
Selyem ruhák, nap-ernyő és kalap,
Gyürű és óra és lánc, — mind aranyból!

akaraterővel fékeztük mi meg a bősz elemeket, igáztuk le a tengerek mélységeit, uraljuk a világ felszinét. Ezzel az akaraterővel alkottunk mi országokat, szerveztünk államokat nemes ambicziónkkal feltörtünk az ész világába és ki akarjuk fürkészni a más világok titkait is. És midőn már ilyen hatalmasan fejlődtünk szellemileg és nincs már semmi amit meglehetne hóditanunk, akkor gőgösek lettünk. Eszeveszett elbizakodottságunban megfeledkezünk arról, kitől mindez ered — az Istentől. Az ember az a paránya nagy mindenségnek nem akar leborulni Isten oltára előtt, elismerni Teremtőjének korlátlan hatalmát. Oh, pedig, ha ezért e balga gőgért megharagudna az a bosszujában is rettenetesen igazságos Isten, ha elfogyna az ő végtelen türelme is, csak egy intésébe kerülne és a föld kifordulna sarkaiból, összeroskadnának még a legerősebb sziklahegyek is, pirossá válnának a tengerek az omló vértől és a megmozduit föld omladékai maguk alá temetnék az egész emberiséget. Ott pihenne a koldus a királylyal, a boldog a boldogtalannal, ott volnának a hatalmas tudomány összes romjai, ott volna a lángész, a bámulatos vivmányok, a rideg gőg maradványai, mind egy közös sirban. Az Istennek ez játék volna, nekünk utolsó sóhajunk végromlásunk de az Isten bosszujának fönséges játéka volna. És ő nem teszi ezt, pedig ugye mi halandó emberek, ha bennünket nagyon megbánt valaki és ha erősebbek vagyunk annál, felbőszültségünkben éreztetjük vele hatalmunkat, És az Isten, kit millió és millió ember bánt, gyaláz naponta, az Isten, ki tudatában a saját utólérhetetlen hatalmának tür, vár az embernek. Igen, ő a végtelen jóságu Istenem, ki sujtva áld, mert a fajdalom kelyhének kiüritése után ösmerjük csak meg tenlelkünknek magasztos indulatait, ő az én Istenem, ki áldva sujt, mert a jólét és boldogság elbizakodottá teszi az embert, szivtelenné közönyössé felebarátja iránt.

Az én Istenem az, ki magát a fönséges myszticizmus fátyolába burkolta, hogy a halandó ember ne lássa őt egészen, mert megvakulna ennyi fény láttára, hogy a halandó ember ne hatolhasson minden titkába, mert megőrülne ilyen nagy geniális titok megfejtése után. Igen az Istenségben három személy van és ezt nekünk hinnünk kell, mert ez egy Istennek a nagyszerü gondolata, hogyha pedig egy Istennek van eszméje, akkor az csak olyan nagy eszme lehet, a mely eszme mellett az emberek legmagasztosabb eszméje is csak szárnyszegetten hull vissza a föld göröngyei közzé.

Hinnünk kell a Szűz Máriát is, mert ez is csak egy bün nélküli Isten tiszta gondolata lehet. Mi nyomorult, vétkes emberek kik becstelenek tudunk lenni, mert gyöngék és erőtlenek vagyunk, ennyi bünhalmaz fölött kellett az Istennek egy megfejthetetlen tiszta gondolatának lenni, mely tiszta gondolatból szülessen az, ki az egész világ vétkeit elveszi. Istentől született emberi testben, maga az Isten, és meghalt embermódra istenien szenvedve az emberért. Örök, fönséges, magasztos titkok ezek, és szülessen bár millió Antikrisztus e magasztos titkok láttára le kell borulnia a porba és imádni az ur Jézus Krisztust.

Jézus Krisztus é név tulszárnyalja a dicsőség legmagasabb ormát is, feltör a felhőkig, fel a csillagokig, ott ragyog a nap mellett és elhomályositja annak fényét. Jézus Krisztus Ej név ott dörög a felhőben, midőn a bosszu v lláma lesujt a földre, e név ott tombol a förgetegben, midőn megrázza a hegyek szirteit. e név ott lesz a végpusztulásban, midőn a föld kifordul sarkaiból, e név lesujt a pokolba és elnémitja az ármányt és felöleli a menyországba a megtisztult lelkeket.

Jézus Krisztus e név ott van a büszke palotákban, hogy szelid irgalmával könyörületre tanitsa a gőgös elzárkózott sziveket. A név ott van a kunyhókban, hogy végtelen szeretetével fölszáritsa a nyomor könyeit. E név visszatartja a tévelygőt az örvény széléről.

A magyarság fogyatkozása.

Irta: Bodnár Zsigmond.

Több mint egy emberöltő, hogy hazánk egy északnyugati városában, tanárkodtam. Német és tót volt a társadalom nyelve, és én, a tősgyökeres magyar fiatal ember, lelkesedéssel csüngtem a gondolaton, hogy maholnap magyarrá teszszük e várost. Ez az ambitio azonban nem elégitett ki. Odaadással vizsgáltam a térképet, a faluk, népességét, nemzetiségei viszonyait. Különösen Pozsony, Nyitra, Bars, Hont megyék érdekeltek. Bennök jól tudtam, mely falvakban laknak magyarok, tótok, németek s nagyon örültem, ha valamely községben a lakosság kisebb-nagyobb részét magyarok képezték. E kis magyarság magyar iskolával és a megyei hatósággal, az egyház és a kormány támogatásával nagyobb erőszak nélkül meg fogja hóditani német és tót szomszédját is. Egy hosszú vonalat húztam a térkepen, mely a magyarság határait jelezte. A tiszta tót községek elmagyarosodasában nem igen hittem, de bizton reméltem, hogy a kereskedés, a forgalom útjaba eső városok könnyen el fognak magyarosodni.

Utóbb a központból, az ország szivéből kisértem némi figyelemmel az északnyugati vidék nemzetiségi visszonyait. Különös örömmel töltöttek el a megyék és a kormány hivatalos adatai, tetszettek a lapok közleményei s igazat adtam az Augsburgi Allgemeine Zeitung (1881), melyben egy hosszabb czikk lelkesen fejtegette, hogy Európa délkeleti részén három erős hatalom jön létre, közöttük Magyarország. A czikk teljesen hinni látszott abban a gondolatban, hogy nem sokára vagy húsz millió magyarral lesz dolga a világnak. A kormány statisztikai adatai engem is megerősitettek e hitben, melyet azonban a hazai románok terjedéséről szóló rémhirek sokszor kétségbe vontak.

1891-ben fedeztem föl az erkölcsi világ törvényének nyomait, melyet a következő években szélesen és alaposan átértettem. E törvény ismerete nagyon lehütötte a nagy Magyarország vonatkozó reményemet. Fáklyája mellett egészen másképen láttam a nemzetiségek fejlődését.

Legyen szabad néhány sorban bemutatni a törvénynek a nemzetiségek életére vonatkozó részét.

Eszményi időkben, milyenek az 1815 körüli évek voltak, gyöngülnek az egyéni, faji, törzsi, helyi izgatások, az individualis törekvések s igy a nemzetiségi mozgalom is apad, sőt számos ember kebléből elenyészik. Ilyenkor csaphatják össze a bécsi congressuson a félig franczia Belgiumot a germán Hollandiával, mert nemcsak a fejedelmek lelkében gyöngült meg a nemzetiségi érzés, hanem a közönséges emberfiában is. A mint a három eszme szétválásával lassankint apad a vallás és az erkölcs iránti lelkesedésünk, a szerint növekszenek az egyéni, faji és igy a nemzetiségi törekvések. Ezért történt, hogy már 1830-ban Belgium és Hollandia elszakadtak egymástól, Görögország kivált a Török birodalomból, nálunk Gáj és mások megkezdették az illyr, a szláv s román izgatásokat, melyek 1848-ban véres lázadásokban törtek ki.

A haladás hullámának közepe táján már oly gyönge az egyetemes, az egész iránti rajongásunk, lelkesedésünk, hogy főleg a haza, a nemzet eszméje tölti el keblünket. A népek ilyenkor a nemzeti egység és nagyságért szoktak rajongani. Az államhatalom megszoritja a szabadságot, központositásra törekszik, az egyházban az orthodoxia uralkodik, ami nem egyéb mint a vallási központositás. Igy látni azt az ötvenes, hatvanas években a franczia, az orosz, az osztrák földön, sőt kisebb országokban s tartományokban is. Utóbb létre jön a német és olasz egység.

A hetvenes és nyolczvanas években annyira szétválik a három eszme, hogy az emberiség tulnyomóan az individuális érdekekért rajong, mindenfelé győznek az alkotó részek. A kevésbbé összetartozó részek szétmállanak: önállóságra tesz szert: Románia, Szerbia, Bulgaria; Anglia nagyobb önállósággal ruházza fel amerikai, australiai, afrikai és ázsiai gyarmatait, sőt Gladstone külön országgyűléssel akarja megajándékozni ir, skót és walesi tartományait. Ausztriában nagyobb jogokhoz jutnak a nemzetiségek, mi pedig fehér lapot adunk a horvátoknak. És igy tovább. A családban is mindinkább győznek az alkotó részek. Mindenfelé több befolyásra, szabadságra, jogra tesz szert a nő, a socialistikus törekvések némely pontban czéljokat érik. Az egész társadalom individualis lesz. Mindenütt az egyén érdeke lép uralomra, a családban épen ugy mint az államban és egyházban.

Már most mi következik ebből az ország magyarositására nézve? Mivel az egyén mindenkit a maga képére, hasonlatosságára akar átalakitani, realis időben, az individualismus napjaiban csak akkor érezzük jól magunkat, ha magunk szőrű embertársaink környezetében élünk, magyarul beszéljen, magyaros szokásokat, erkölcsöket sajátitson el, magyar ételeket, italokat egyék, igyék, magyaros tempói legyenek. Ha kissé erőszakos a kormány, ha ugynevezett soviniszták vagyunk akkor követeljük, hogy a kormány magyar iskolákat állitson, magyar közmüvelődési egyesületeket, vállalatokat tamogasson, kizáróan hivatalos nyelvévé tegye a magyart. És ez eljárásnak sikere van ott, hol tetemes kisebbségben van a más nyelvü nemzetiség, a hol a kormánynyal, közigazgatással, az intelligentiával gyakran érintkező osztály van, mint például a zsidóság. Ezek gyorsan magukévá teszik az uralkodó hatalom nyelvét, sőt a felvilágosottabbak a magyaros szokásokat is.

De a hol nagy többségben van a más nyelvü nemzetiség, ott épen az uralkodó individualismus erejénél fogva hiába minden magyarositás, sőt vak gyülöletet és ellenkező hatást ér el. A népesség magyar töredéke könnyen belé olvad a tót, a román, a német lakosságba. A magyar iskola, a magyar közmüvelődési egyesületek daczára rendesen oda vész, annál inkább, mert fajunk a mennyire lovagias és vitéz, annyira gyönge, engedékeny lágy. Például azt minden magyar belátja, hogy a községbe vándorolt korcsmát, szatócs-boltot nyitó izraelita rövid néhány év alatt nem csekély erkölcsi és anyagi rombolást idéz elő a lakosságban, még sem vagyunk képesek megakadályozni Ellenben a német sehol sem tűri meg a maga községében, a mi a faj erejére, kifejtett önérzetére mutat, ugy hogy a zsidó náluk csak a nagy városokban élhet meg.

A magyar országgyülés lelkesedéssel fogadta hogy 1600-nál több magyar iskolát fog felállitani a cultusminiszter. A hirlapok vezérczikkei az örömtől megittasulva dicsőitették a minisztert. Pedig elmondhatni, hogy egyelőre az idealismus gyarapodásaig csekély haszonnal dobjuk ki e czélra a milliókat, legfölebb ott lesz haszna a hol némileg nagyobb csoport magyarságot kell megmenteni, vagy pedig ott, a hol a magyar érdekkörbe eső idegen nyelvű nemzetiség magyarosodását akarjuk gyorsitani. Igy a főváros körül fekvő német községek végre is kénytelenek elmagyarosodni, de Trencsén, Liptó, Turócz, Árva, Szepes vagy a román megyék lakosait haszontalanul iparkodunk magyar iskolákkal magyarositani.

Az erkölcsi törvény ez igazságát bizonyitják az ujabban felszinre került statisztikai adatok. Körösy József, a fővárosi statistikai hivatal főnöke, hazánk északnyugati részéről bizonyitotta be, hogyan tótosodott el a töredék magyarság, melyről még harmincz év előtt arról álmodoztam, hogy meg lehet velök magyarositani az odavaló tót lakosságot. Hasonlóképen olvassuk hazánk keleti részéről, hogyan hóditott a románság a soviniszta főispán, a hasonszőrü szolgabiró és jegyző, továbbá a magyariskola, az Emke stb. daczára. Minden-

féle győzött tót, a német, a román individualismus, a hol a többségben volt; a magyarság pedig pusztulásnak indult és mivel e vidéken a zsidó lett főszövetségese a hatalomnak, annál erősebb gyülölet támadt szivökben irántuk, mert nekünk tulajdonitották az erkölcsi és anyagi pusztitást.

Egy barátom, ki szereti az erkölcsöt és a jámbor népet, pár év előtt bizalmasan beszélgetett egy főispánnal, hogy miért türi a megye egyik főtisztviselőjének visszaéléseit? Azzal mentegette magát a főispán, hogy e férfiu a magyarság és szabadelvüség lelkes apostola; s belátja ugyan, hogy a tisztesség és a közjó sokat veszit miatta, de nem tehet másképp, az országos érdek előtt meg kell hajlania a helyi érdeknek. És a mi e főispán alatt történt, ugyanaz ismétlődött a többi, különösen a nemzetiségi megyékben.

Az igazi tudománynak egyik jellemvonása, hogy többé-kevésbbé meg lehet vele mondani a jövőt. A csillagászat évezredekre jövendől. A természettan segélyével is tudunk egyet-mást előre megmondani. Az erkölcsi törvény ismerete is tájékoztat egy kissé az emberiség közeli jövőjéről. Lássuk tehát épen a nemzetiségi kérdésben.

Naponkint számtalan jel mutat arra, hogy haladunk az idealismus-felé, mikor nem az egyén, az alkotó rész; hanem az egész szempontjából látjuk a társadalmat, és igy hanyatlanak az egyéni, a faji, a nemzetiségi törekvések, hanem ezek helyett uralkodik a tekintély, befolyásra tesz szert a vallás-erkölcsiség, háttérbe szorul a zsidóság, általános lesz az antisemita erzés, dominál a patriotismus, az eszményi hazafiság mely szereti a haza minden fiát, bármily nyelven beszéljen.

Mi származik ebből a magyarositásra nézve? Az, hogy kevésbbé lelkesedünk érette, a kormány nem a szabadelvüség és magyarositás, hanem a nép erkölcsi és anyagi javának szempontjából fogja vezetni a közigazgatást, lelkesen üdvözöljük az agrarismust, támogatjuk a a gazdákat, a közbirtokosságot és a nemességet, mint a haza oszlopait és nem nyomjuk el a németek, szlávok, románok culturalis intézményeit. De ők is derék magyar hazafiak, jó honpolgárok lesznek, nekik is az lesz a jelszavok, a mi a magyaré: Isten, király, haza! Mindennek végül az lesz a következménye, hogy mivel a magyar haza, magyar az állam és magyar közigazgatás, sokan és könnyen minden erőszak nélkül szivesen megtanulnak magyarul, sőt akárhányan kivetkőznek nemzetiségükből.*)

Világbéke.

A napokban elmentem egy budai kis bormérésbe, mely ma már nem bormérés, hanem szobrász műterem, Stoklasz József jeles szobrászművész, ki a napokban mintázta gróf Széchenyi István arczát. Minden szellemidézés nélkül eszembe jutott, hogy vagy husz évvel ezelőtt sok nagy világeszmét morzsoltunk itt le a halottégetéstől kezdve a világbékig. A világbéke felett folyt beszélgetés hangolta Nagy Istvánt a sokat tudó, kitünő Faust fordítót egy szép versre, mi az az »Ország Világ«-ban jelent meg: Az utolsó ágyu, az utolsó ember. Ez a vers vége s ez körülbelül a megoldása lenne a világbéke lehetőségének. Most, midőn gróf Apponyi Albert a sajtó utján akar a világbékének használni erre a versre gondolva a gróf nagy tévedésének tudom be, hogy a sajtóval akarja a béke utjait egyengetni. Nagy tévedés, hisz a sajtó a maga indiscretiojával készíti a háborut, tüzeli egymás ellen a nemzeteket s teszi érdekessé a háborut a röfhosszu nem mindig igaz tudósitásokkal. A kereszténység nagyon hamar eltért a Jézus Krisztustól, mert ha el nem tért volna egyik embernek a másikat megölni nem lett volna szabad. A kereszténység a szeretet vallása. Hirdessük ezt minden népnek s éljünk a Jézus Krisztus igaz törvényei szerint s megszünik a haboru lesz-e társadalmi béke nyugalom, megelégedés és rend. A nem keresztény sajtó, melylyel a különben vallásos gróf szövetkezik a legnagyobb ellensége Jézus Kristus igaz törvényeinek. A nazarénusok hamarább elérnék a világbékét, mint a hágai conferenczia. Legyünk a Jézus Krisztusnak igaz követői s nem lesz szükség haborura, nem börtönre, nem katonaságra, nem rendőrségre. Sztrájkoljon az egész keresztény emberiség a háboru ellen. Igen ám, de az utolsó ágyú, az utolsó ember.

*) Népfajok eredeti czimü kitünő munkából. Ez a fejezet is azt bizonyitja, hogy a szerző nem csak teljesen önállóan, de nemesen gondolkodik. A politikai vonatkozásokat kikellett hagyni, mert lapunk nem politika lap.

Tövises utakon.

Vidats Jánosnétől nemcsak a Buda és Vidékében, de egyéb szépirodalmi lapjainkban is jelentek meg határozott nagy irói hivatottságra való elbeszélések, melyekben eszmék, gondolatok és zsép érzések vannak. Ezek a kedves elbeszélések mindig feltünést keltettek. A jeles irónő most egy nagyobb regénynyel lép fel, melynek czime »Tövises Utakon«.

A regény legközelebb hagyja el a sajtót s diszes kiállitásban jelenik meg. Ára: füzve 2 korona, diszkötésben 4 korona. Megrendelések, illetve a gyüjtési ivek f. évi április hó végéig küldendők be szerzőhöz, Miskolcz, Mindszent-u. 5 sz. Az előfizetés előzetes beküldése mellett a könyv bérmentve, utólagos fizetés mellett pedig utánvétellel fog megküldetni.

Cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság.

A részvényes urak ezennel meghivatnak a f. é. május hó 17-én délelőtt 10 órakor Bécsben, I. Eschenbachgasse 9. szám alatt

(az osztrák mérnök- és épitész-egylet termében)

megtartandó

ötvenedik közgyülésre.

Napirend:

1. Az évi jelentés felolvasása;
2. Az 1899. évi zárszámadás feletti határozathozatal;
3. Az igazgatótanács részbeni megválasztása;
4. A számvizsgálók megválasztása;
5. Javaslat az 1898. évi május hó 26-án tartott közgyülés által elhatározott $3^1/_2{}^0/_0$-os helyett $4^0/_0$-os kölcsön felvétele iránt.

Az alapszabályok 22. czikke szerint a közgyülésben csakis azon részvényesek vehetnek részt, kik legalább 40 részvénynyel birnak, s ezeket legkésőbb 14 nappal a közgyülés összehivása előtt az alantabb megjelölt pénztárak valamelyikénél letéteményezték.

Bécsben: A cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparintézetnél;

Rothschild S. M. urnál, vagy a társaság számvevőségénél a déli vaspálya udvaron (igazgatósági épület);

Budapesten: A magyar általános hitelbanknál;

Trieszben: A cs kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparintézet fiókjánál;

M. Frankfurtban. Rothschild M. A. és fiai uraknál;

Berlinben: Bleichröder S. urnál, vagy a Discontotársaság igazgatóságánál;

Hamburgban: Behrens L. és fiai uraknál;

Baselben: Speyr és társa uraknál;

Zürichben: A svájczi hitelintézetnél;

Párisban: A társaság letéti pénztáránál Rise Lafayette 17;

Londonban: Rothschild N. M. és fiai uraknál;

Milanoban: a Banca Lombarda di Depositi e Conti Correnti-nál;

Genfben: Lombard, Odier és társa uraknál;

Lyonban: Cambefórt, Olive F. és társa uraknál és Venve Morin, Tous és társa czégnél.

A letéteményezett részvények helyett letéti jegyek és igazolványok szolgáltatnak ki, mely utóbbiak a közgyülésen való megjelenésre jogositanak.

Távollevő részvényesek irásbeli meghatalmazása utján más. a közgyülésen részvételre jogositott részvényes által képviseltethetik magukat (23 czikkő)

Képviseltetés esetén az igazolási jegyen el-nyomott meghatalmazás kitöltendő, a meghatalmazó által sajátkezüleg aláirandó s legkésőbb f. évi május hó 8-án a társaság számvevőségnél Bécsben (déli vaspálya-udvar) felmutatandó, megjegyeztetvén, miszerint az alapszabályok 25 czikke szerint egy részvényes sem egyesithet magában 10 szavazatnál többet saját joga alapján, avagy 20 szavazatnál többet saját joga alapján és mint más szavazatjogosult részvényesek meghatalmazotja.

Bécs, 1900. évi április hó

Az igazgatótanács.

Utánnyomás, nem dijaztatik

A Triesti Álalános Biztositó-Társaság

(Assicurazioni Generali.)

f. é. április hó 7-én tartott 68-ik közgyülésén terjesztettek be az 1899. évi mérlegek.

Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1899. deczember 31-én érvényben volt **életbiztositási tőke összegek** 483,973.169 korona és 56 fillért tettek ki, és az év folyamán bevett dijak 19,724.336 korona 19 fillérre rugtak Az **életbiztositási osztály dijtartaléka** 10,003.809 korona 90 fillérrel 124,700.392 korona 59 fillérre emelkedett.

A tüz-biztositási ágban a dijbevétel 18,128.170 korona 40 fillér volt, miből 7,728 542 korona 64 fillér viszont-biztositásra fordittatott ugy, hogy a tisztadijbevétel 10.399,627 korona 76 fillérre rugott, mely összegből 6,482 000 korona 91 fillér mint dijtartalék minden tehertől menten, a jövő évre vitetett át. A jövő években esedékessé váló dijkötelezvények összege: 74.455.970 korona 86 fillér.

A szállitmánybiztositási ágban a dijbevétel kitett 7,730.895 koronora 18 fillért, ebből viszontbiztositására fordittatott 3.346.580 korora, ugy hogy a tiszta dijbevétel 4.384.315 korona 18 fillérre rugott, mely összegből 2,549.074 korona 44 filér helyeztetett tartalékba.

Károkért a társaság 1899-ben 28,174.407 korona 04 fillért folyósitott. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesitett kárfizetéseket a társaság alapitása óta karok fejében 661,663.927 korona és 90 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki. Ebből a kártéritési összegből **hazánkra 123,186.550** korona **69** fillér esik, mely összeget a társaság **181,032 káresetben** fizette ki.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen **14,034.239** korona **11** fillérre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti **nyereségtartalék,** mely 5,250.000 koronát tesz ki, az **értékpapirok árfolyamingadozására** alakitott tartalék, mely a 2,507.733 korona 74 fillér külön **tartalék,** ugy szintén az évi nyereségből kihasitott 413,251 korona 38 fillérrel 8,624.239 korona 11 filllérre emeltetett fel; továbbá felemlitendő még a 160,000 koronára rugó **kétes követelések tartaléka.** Ezeken kivül fennáll még egy 560.000 koronát kitevő **külön alap,** melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztositási osztályban a kamatláb esetleges csökkenését kiegyenlitse.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangu értékekben vannak elhelyezve az idei átutalások folytán 153,073.167 korona 61 filléről **162,608.919** korona **18** fillérre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve.

1. Ingatlanok és jelzálogkövetelések	29,782 502	kor. 61	fill.
2. Életbiztositási kötvényekre adott kölcsönök	14,246.324	„ 74	„
3. Letéteményezett értékpapirokra adott kölcsönök	1,466.107	„ 99	„
4. Értékpapirok	103,461.469	„ 40	„
5. Tárcza váltók	814.150	„ 26	„
6. A részvényesek biztositott adóslevelei	7,350 000	„ —	„
7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követeléseinek levonásával	5,5 8 364	„ 18	„
Összesen	162,608.919	kor. 18	fill.

Ezen értékekből **42 millió korona magyar értékekre esik.**

A mint a jelentésből kitünik atársaság a **betörés lopás elleni biztositás** üzemét is felvette ügykörébe. Erről a legközelebb szétküldendő körlevelek fognak bővebb felvilágositást nyujtani.

Elsőrangu hazai gyártmány.

Pontos czim:

ELSŐ MAGYAR

Gazdasági Gépgyár

részvény-társulat

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli **gazdasági gépgyára** mely a gazdálkodáshoz szükséges **összes gazdasági gépeket gyárt**

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakszerü felvilágositással dijmentesen szolgálunk.

Gőzcséplők. Ekek. Borprések. Vetőgépek. Szecskavágók. Morzsolók.

Nyilttér.†)

Császárfürdő

Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

kiváló üditő ital és gyógyszerül szolgál
Ajánlják: **Dr. KORÁNYI** és **Dr. KÉTLY** egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitünő sikerrel használtatik.
Árak vidékre, kőbányai vasuti állomásra szállitva:
1 láda 30 nagy palack 17 kor. 50 fill.
1 „ 30 kis „ 13 „ — „
a fogyasztási adóval együtt.
A láda és üres palackok 4 hónapon belül, bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.
Budapesten kapható minden füszer- és csemege-üzletben és poharanként a Quisisana Automata-buffet-kben is

Dupla malátasör

és világos **Márciusi sör** ládánként 1 koronával olcsóbb. Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak.
Megrendelési hely:

Király Sörfőző Budapest-Kőbánya.

Első Magy. Részvény-Serfőződe

BUDAPEST—KŐBÁNYA
Fennáll 1854 óta.

Ajánlja saját töltésü palacksöreit

gőzpaszteurizáló készülékkel s a legujabb teknikai berendezésekkel fölszerelt **kőbányai** grendeléseket átvesz a városi iroda:

VIII., Esterházy-utca 6., telefonszám 52–59.

és a palacksör-osztály Kőbányán, telefonszám 56—58.

Kapható
minden nevesebb füszer- és csemege-üzletben.

Török Bálinton vagy a Bagó-féle könyvnyomdában (Budapest, II. Ponty-utca 4.) megrendelhetők a következő müvek:

I. **„Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt“** („Ébresztő Hangok XIV. könyve.) Magyarország ezredéves ünnepélye alkalmával közli, és a magyar nép figyelmébe ajánlja Zimándy Ignác 1896. Terjedelme 366 oldal. Ára 1 frt.

II. **Kossuth Lajos a magyar intelligenczia és emigracziő itélőszéke előtt.** („Ébresztő Hangok“ XV. könyve.) Terjeddelme 600 oldalra. Ára 1 frt.

III. **„Kossuth Lajos a józan magyar közvélemény itélőszéke előtt.“** („Ébresztő hangok“ XVI. könyve.) A debreczeni trónfosztás ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 508 oldal. Ára 1 frt.

IV. **„Kossuth Lajos a Hatodik Nagyhatalom itélőszéke előtt.“** („Ébresztő Hangok“ XVII. könyve.) A világosi fegyverletétel ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 616 oldal Ára 1 frt.

V. **„Kossuth Lajos kilenc magyar honvédtábornok itélőszéke előtt.“** („Ébresztő Hangok“ XVIII. könyve.) A tizenhárom magyar honvédtábornok aradi vértanuságának ötvenedik évfordulója emlékére. Terjedelme 675 oldal. Ára 1 frt.

Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: **JURISZTOWSZKY ÖDÖN.**

Keller Dániel
nyomdája és
FODOR KÁLMAN
könyvkötészete

jelenleg Attila-utcza 11. szám alatta levő nyomda és könyvkötészet **1900 május 1-től Alagut-utcza 1. szám** alatt van.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve maradunk kiváló tisztelettel

Fodor Kálmán, könyvkötő. **Keller Dániel,** nyomdatulajdonos.

A **Buda és Vidéke** kiadóhivatala elvégez minden tisztességes megbizást **előfizetőinek**, csak a kész kiadások felszámitása mellett, **idegeneknek** árjegyzék szerint.

Jogügyek, kérvények, ügyvéd közbenjöttével.
Vizsgákra készités, vizsgák letétele, tanerök közbenjöttével.
Mindenféle engedélyek, szabadalmak kérvények, Kérvények székesfővároshoz, pénzügyi és iparhatóságokhoz, ministeriumokhoz, hadparancsnokságokhoz.
Épitési engedélyek. Iskolai, tudományos szépirodalmi könyvek eladásá.
Nyomdai termékek készittetese.
Ingók és ingatlanok eladása, vétele, bérbeadása.
Lakások kivétele és kiadása.
Biztositás, tűz-, jég-, betörés és baleset ellen.
ÉLETBIZTOSITÁS.
Nyilvános levelezés. — Felvilagositás minden ügyben.

Kérjük a közönséget, hogy a **Buda és Vidéke**-nek ezen az uton is adjon támogatást s minél több megbizással tisztelje meg.

A kiadóhivatal
I. Városmajor-utcza 28.

FÖL A SZÉP JUHÁSZNÉHOZ!

A BUDAI HEGYEK KÖZÉ KIRÁNDULÓK FIGYELMÉBE!

Bátorkodom a nagyérd. kiránduló közönség becses tudomására juttatni, hogy a Zugligetben fekvő:

„Szép Juhászné hoz“

czimzett vendéglőt bérbe vettem s azt a legelegánsabban berendeztem s husvét vasárnapján ünnepélyesen megnyitom.

Kitünő Dréher-féle márcziusi jégbe hütött sörről és hamisitatlan egészséges borokról, kitünő magyar konyháról és pontos kiszolgáltatásról gondoskodom.

Egyletek, társaságok részére, majálisok, bálok rendezésénél: a diszes nagyterem dijtalanul áll rendelkezésre.

Kitünő czigányzene ugy ünnep- es vasárnap, mint hétköznap fog zenélni.

Kérvén a nagyérd közönség becses támogatását, maradok

kiváló tisztelettel
Sztankovits István,
vendéglős.

Kávé import.

Szállitas közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr. finom	**Cuba** nagyszemű	ó.-é. frt	6.—
4½ » valódi	» I. rendű . .	» »	6.50
4½ » »	» **Java**	» »	5.78
4½ » »	» **Portorico** . . .	» »	5.82
4½ » »	» legfin. I. rendű	» »	6.46
4½ » »	**Gyöngykávé** .	» »	6.36
4½ » »	**Laquayra** igen fin.	» »	7.—
4½ » »	valódi **nyugotindiai**	» »	7.—
4½ » »	Ceylon, különl. nagyszemű		7.36

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett

SOMOGYI és TÁRSA
Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Köszönet nyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar-mesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ep oly megfelelőek mint megfelelőek volták a szalonczipők.

Zágráb 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel:

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17.

tisztelő hive
Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Hölgyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.
A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

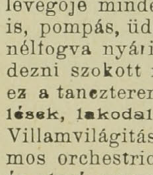

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid ideig viselés után **megkönnyebbül a járása annak, ki czipőjét Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalppbéssel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerü 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét egyobban bizonyitja, hogy **a cs. és kir. közös hadseregnekés a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.**

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositások, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság
Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Ó-Budai „Korona“ Vigadó

Budapesten. III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapésten páratlan**; villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar, megzavarja, ez a tanczterem megfizethetetlen. **Mellékternek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok Összes lapok, Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál.**

A kávéház reggelig nyitva.

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

Husvéti tojások
FISCHER B.
czukrásznál
I., KRISZTINATÉR,

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy miután a **Magyar királyi pénzügyministerium** ellenőrző közegei a Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték (**VI. sorsjáték**) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főelárusitóknak elárusitás végett kiadattak. — A **Magyar Kir. Pénzügyminiszterium** által jóváhagyott sorsolási terv itt következik:

A Magy. Kir. osztálysorsjáték sorsolási terve.

Hatodik Sorsjáték. 100.000 sorsjegy, 50,000 nyeremény,

A VI. SORSJÁTÉK HIVATALOS TERVE.

Első osztály. Betét **12** korona. (Beleértve 2 kor. gyüjtődij). Huzás: 1900. máj. 17. és 18.			*Második osztály.* Betét **20** korona. (Beleértve 2 kor. gyüjtődij.) Huzás: 1900. jun. 12. és 13.			*Harmadik osztály.* Betét **32** korona. (Beleértve 2 kor. gyüjtődij.) Huzás: 1900. jul. 10. 11. és 12.		
Nyeremény		Korona	Nyeremény		Korona	Nyeremény		Korona
1	á	60000	1	á	70000	1	á	80000
1	á	20000	1	á	25000	1	á	30000
1	á	10000	1	á	10000	1	á	20000
1	á	5000	1	á	5000	1	á	15000
3 á	2000	6000	3 á	3000	9000	3 á	10000	30000
5 á	1000	5000	5 a	2000	10000	5 á	5000	25000
8 á	500	4000	8 á	1000	8000	8 á	2000	16000
30 á	300	9000	20 á	500	10000	10 á	1000	10000
50 á	100	5000	60 á	300	18000	70 á	500	35000
2900 á	40	116000	3900 á	80	312000	4900 á	130	637000
3000 nyer.		Kor. 240.000	4 00 nyer.		Kor. 477.000	5000 nyer.		Kor. 898.000

Negyedik osztály. Betét **40** korona. (Beleértve 2 korona gyüjtődij.) Huzás: 1900. aug. 1. és 2.			*Ötödik osztály.* Betét **32** korona. (Beleértve 2 korona gyüjtődij.) Huzás 1900. aug. 22. és 23.		
Nyeremény		Korona	Nyeremény		Korona
1	á	90000	1	á	100000
1	á	30000	1	á	30000
1	á	20000	1	á	20000
1	á	15000	1	á	5000
3	á 10000	30000	3	á 10000	30000
5	á 5000	25000	5	á 5000	25000
8	á 2000	16000	8	á 2000	16000
10	á 1000	10000	10	á 1000	10000
70	á 500	35000	70	á 500	35000
3900	á 170	663000	3900	á 200	7800 0
4000 nyer.		Korona 984.000	4000 nyer.		Korona 1.061,000

Legnagyobb nyerem. szerencsés esetben
Korona
1.000,000
(Egy millió)

A melyik a 480 ny. közül utoljára szakbuzatik ki, kapja a jutalmat

1	Jut. K.	600000	600000
1	nyer. á	400000	400000
1	á	200000	200000
1	á	100000	100000
1	á	60000	60000
1	á	40000	40000
2	á	30000	60000
3	á	20000	60000
20	á	10000	200000
50	á	5000	250000
400	á	2000	800000
720	á	1000	720000
1000	á	500	500000
27800	á	200	5560000
30.000	Nyer. és jutal.	Kor.	9.550,000

Az I. osztály huzása 1900. évi május 17. és 18-án lesz. A huzások a **Magyar királyi ellenőrző hatóság** és királyi kőzjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnek a Vigadó termében. — Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi elárusitóinal kaphatók.

Budapest, 1900. évi évi aprilis hó 15-én.

Magy. Kir. Szab.
Osztálysorsjáték Igazgatósága.
Lónyay. Hazay.

Fruscha György és Társa
temetkezési vállalat.

Van szerencsém szives tudomására hozni, hogy az „Első magyar Szállitási vállalat Részvénytársaság" tulajdonát képező Entreprise des Pompes funébres VII kerületi fióküzletéből — a hol több éven át mint üzletvezető működtem, — kiléptem és 1899. évi augusztus hó 1-én

Fruscha György és Társa

néven **VIII., Baross-utcza 68. szám alatt** (az előljárósággal szemben,) egy a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

temetkezési vállalatot

nyitottunk.

Midőn ezen körülményt szives tudomására hozzuk, megjegyezzük, hogy főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy jutányos áraink daczára minden tekintetben pontosság s a kellő diszes kiállitásokkal érdemelhessük ki szives bizalmát.

Temetés-rendezéseket a legegyszerűbbtől a legfényesebbig mérsékelt árak mellett az összes szükségletek hozzáadásával rendezzük, nemkülönben nagy választékban sirkoszorukat is tartunk raktáron.

Végül bátorkodunk megjegyezni, hogy a szükséges koporsókat az országszerte ismert s hires Gebauer-féle gyárból szerezzük be, valamint hogy a legolcsóbb, sőt még a kórházi temetésekhez is nyolcz oszlopos ezüstös halottaskocsit adtunk.

Illés József

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX. Kinizsi-utcza 11. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban
Bármily nagyságu megrendelés házhoz szállitatik

BUDAPESTI KÖZUTI VASPÁLYA-TÁSASÁG

HIRDETMÉNY.

A »Budapesti közuti vaspálya társaság«

XXXV. rendes közgyülése

folyó évi április hó 24-én délután fél 4 orakor, a társulat saját épületében Budapesten, V., Lipót-körut 22. sz. alatt fog megtartatni.

NÁPIREND:

1. Igazgatósági évi jelentése; előterjesztése az 1899. évi zárszámadásnak és mérlegnek és a felügyelő-bizottság erre vonatkozó jelentésének az osztalék megállapitása; határozat a felmentvény megadása érdemében.
2. Előterjesztés a nyugdijalapnak és a forgalmi személyzet segélyalapjának gyarapitásáról.
3. A felügyelő-bizottság ujbóli megválasztása.
4. A választmány ujbóli megválasztása.

Az igazgatóság.

Szavazati jogot adnak a társaság közgyülésein (alapszabályok 15. és 20. §§.) egyaránt a társaság részvényei s illetőleg élvezeti jegyei, ha legalább négy nappal a közgyülés előtt az igazgatóságnál letétemenyeztetnek; 20 darab részvény vagy élvezeti jegy után egy szavazat gyakorolható, oly megszoritással azonban, hogy 20 szavazatnál többet egy részvényes sem saját nevében, sem pedig megbizásból.

Felhivatnak tehát a t. cz. részvényes urak, **kik** a jelen közgyülésen résztvenni óhajtanak, miszerint a czimleteiket a szelvényekkel együtt, beleértve a folyó évi május 1-én lejárót is, **szám- és névjegyzék kiséretében** bezárólag folyó évi április 20-ig az igazgatóságnál (Budapesten V., Lipót-körut 22. szám) délelőtt 9—12-ig, délután 4—5 óra között téritvény mellett letenni méltóztassanak, hol a szavazási igazolványokkal egyidejüleg az előterjesztendő zárszámla és mérleg, valamint a felügyelő-bizottság jelentése is átvehető lesz. A letéthez szükséges nyomtatványok a társaság pénzügyi osztályában dijmentesen kaphatók.

Budapest, 1900 április 6-án.

Husvéti ajándékoknak
alkalmas
diszes tojások
LEVÉLPAPIROST TARTALMAZNAK
3 korona:
HUSVÉTI LEVELEZŐLAPOK
legelegánsabb és művészies kivitelben
drbja 10 fillértől kezdve
Kanitz C. és Fiai
V., Dorottya-utcza 12.

MEGHIVÓ
a Budai Munkások Házépitő Szövetkezetének

1900. évi április hó 22-én délután 3 órakor a budai Vigadó I. emeleti étterme helyiségében II. ker., Fazekas-tér 5. (följárat a hátulsólépcsőn jobbra) megtartandó

I. évi rendes közgyülésre.

Tárgy: 1. Az igazgatóság jelentése az elmult üzletévről és a zárszámadás előterjesztése. 2. Az igazgatóság és felügyelőbizottság fölmentvény-megadása. 3. Igazgatóság és fölügyelő-bizottság választása. 4. Az alapszabályok 1. 6., 24., 31., 34. és 35 §§-ainak módositása. 5 Inditványok.

Jegyzet: Inditványok az alapszabályok értelmében legkésőbb 3 nappal a közgyülés előtt az igazgatóságnál irásban nyujtandók be és ezen közgyülésen csak azon tagok birnak megjelenési és szavati joggal, kik tagsági befizetési (cheque) könyvecskéiket és ezen meghivót a belépésnél fölmutathatják.

Az igazgatóság.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részv. serfőzdéből.

Tisztelettel értesitjük a nagyérdemü közönséget, hogy **I. ker. Krisztina-körut 133. szám** alatt levő Szabó Lajos-féle

füszer- és csemege-üzletet

átvettük és azt minden tekintetben a mai kor igényeinek megfelelően berendeztük.

Főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy tisztelt vevőinknek elsőrendü áruk figyelmes kiszolgálása által teljes megelégedésüket elnyerjük, különösen felhivjuk a nagyérdemü vevőközönség szives figyelmét üzletünkben naponta frissen érkező Dreher Antal Vaál-Szent-Lászlói uradalmaiból szállitott tejre, a melynek valódiságáért és tisztaságáért kezeskedünk.

1 lt. zárt palaczkban napi bélyeges dugóval 24
1/2 » » » » » » 17
üvegek 10 krért visszavétetnek.
1 liter kannatej 12

Kivánatra mindent házhoz szállitunk.

Tisztelettel

Pál Géza és társa.

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folyton emelkedő kelendőség, a minden kiállitáson nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet haladó fönnállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság

ezelőtt Neidlinger G.

Budapest, II. Fő-utcza 15. sz.

(a lánczhid közelében.)

20% olcsóbb

mint bárhol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granif, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

SIRKŐ RAKTÁRA

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

a Király fürdő mellett.

Jakovits József

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja**.

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

kitünő tisztelettel

Wild József.

Mihalovits József

KALAPOS-MESTER

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN

valamint **szörme-árukból.**

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égyenes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj, Finom és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható

Lövenstein Antal

cász. és kir. udv. sütőmester.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat korona- és hidmunkákat.

Lakik:

IV., Koronaherczeg-utcza 3., II. udv. I. em. 52.

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT

kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal.

SZIVATTYUGÉPEKET,

Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsővekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizesöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbözéki emeltyü szerkezettel.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója Szerb kir. udvari szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban

KÜLÖNLEGESSÉG

Budai sashegyi saját termése.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

ÓRÁS- ÉS ÉKSZERKERESKEDŐ

BUDAPEST, I., ALAGUT-UTCZA.

Első magyar általános biztosító társaság Budapesten.

I. TŰZ-, SZÁLLITMÁNY-, JÉG- és BETÖRÉS-BIZTOSITÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK. Negyvenkettedik évi zárszámla 1899. január 1-től deczember 31-ig. BEVÉTELEK. VAGYON. Mérlegszámla 1899. deczember 31-én. TEHER.

	korona	fil.	korona	fil.
I. Tűzbiztositás.				
Kifizetett károk és költségek . . 8.536,980·38				
lev. viszontbizt. károk és költs. 3.467,242·43	5069737	95		
Függőben maradt károk tartaléka	259746	7		
Szerzési költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával	633255	16		
Jövedelmi adó és bélyegilletékek	196146	87		
Postabérek	103416	11		
Adakozások közhasznú czélokra	11100	—		
A tűzbiztos. üzletet terhelő igazg. költségek	912045	23		
Behajthatatlan követelések leirása . . .	9045	39		
A következő évek készpénz-díjtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	4000000	—	11194522	78
II. Szállitmány-biztositás.				
Kifizetett károk és költségek . . 379,512·67				
lev. viszontbizt. károk és költs. 227,887·68	151624	99		
Függőben maradt károk tartaléka	100099	07		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával . .	28266	06		
A következő évek készpénz-díjtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	50000	—	329990	12
III. Jégbiztositás.				
Kifizetett károk és költségek . . 1.762,290·61				
lev. viszontbizt. károk és költs. 1.121.079·25	641211	36		
Függőben maradt károk tartaléka	16730	47		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával . .	273797	89		
Bélyegilletékek	69180	99		
Behajthatlan követelések leirása	10295	97	1011216	68
IV. Betörés-biztositás.				
Kifizetett károk és költségek . . 2,515·32				
lev. viszontbizt. károk és költs. 1,823·60	691	72		
Függőben maradt károk tartaléka	2500	—		
Szerzési és igazgatási költségek a viszontbiztositott rész utáni bevétel levonásával . .	5753	02		
A következő évek készpénzdíjtartaléka a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	20000	—	28944	74
V. Egyéb kiadások.				
Árfolyam veszteség értékpap. és íd. pénzn. után			1245708	09
VI. 1899. évi nyereményszámla.				
A folyó évi üzletből fennmaradt nyereség ért			18952	66
			13829305	07

	korona	fil.	korona	fil.
I. Tűzbiztositás.				
Az 1898. évről áthozott készpénz-díjtartalék a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	4000000	—		
Tűzbizt. után bevett készpénzdíjak és a f. évb. lej. díjkötelezvények díjvált. 12.657,549·28				
levonva: törlesztt. díj. 1.662,156·37				
levonva: viszontbizt.				
díjak és díjrészlet. 4.013,478·29 5.675,634·66	6981914	62		
Az 1898. évb. függőben maradt károk tartaléka	455691	24	11437605	86
II. Szállitmány-biztositás.				
Az 1898. évről áthozott készpénz-díjtartalék a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	40000	—		
Szállitmány-biztositások után bevett készpénzdíjak . . . . 845,859·79				
levonva: törlesztt. díj. 52,856·73				
levonva: viszontbiztositási díjak . . 547,944·84 600,801·57	245058	22		
Az 1898. évb. függőben maradt károk tartaléka	46223	04	331281	26
III. Jégbiztositás.				
Jégbiztositások után bevett készpénzdíjak . . . . . 5.054,503·23				
levonva: törlesztt. díj. 642,335·13				
levonva: viszontbiztositási díjak . . 2.882,649·75 3.524,984·88	1529518	35		
Az 1898. évb. függőben maradt károk tartaléka	58051	52	1587569	87
V. Betörés-biztositás.				
Az 1898. évről áthozott készpénz-díjtartalék a viszontbiztositott rész levonása után és minden megterhelés nélkül	13000	—		
Betörés-biztositások után bevett készpénzdíjak . . . . . 100,850·84				
levonva: törlesztt. díj. 43,405·31				
levonva: viszontbiztositott díjak . . 42,199·67 85,604·98	15245	86		
Az 1898. évben függőben maradt károk tartaléka	1200	—	29445	86
V. Egyéb bevételek.				
Szelvény-, takarékpénztári-, váltó- és egyéb kamatok	402305	69		
Társasági házak tiszta jövedelme	41126	53	443432	22
			13829335	07

	korona	fil.	korona	fil.
Elhelyezett tőkepénzek takarékpénztáraknál és bankoknál	7490004	49		
1.200,000 kor. n. é. Magy. földh.-int. 4% talajjav. és szab. záloglevelek . . à 94·70 = 1.136,400 kor. — fill.				
990,000 kor. n. é. Pesti m. k. b. 4%-os záloglevél . . à 96·— = 950,400 „ — „				
490,000 kor. n. é. Egyes. budap. föv. takp. 4%-os záloglev. . à 94·— = 460,600 „ — „				
5,000 kor. n. é. „Otthon“ irók és hirlapirók köre 4½%-os kötv. à 100 kor. = 5,000 „ — „				
7942 drb. M.-franez. bizt. t. részv. . à 200·— = 1.588,400 „ — „				
1209 db. Bécsi bizt. társ. részvény à 410.— = 495,690 „ — „				
997 db. Hazai ált. bizt. társ el. részv. à 200·— = 199,400 „ — „				
A fenti ért.-pap. után az év végéig esedékes kam. 53.312 „ 78 „	4889202	78		
Leszámitolt, visszleszámitolt és egyéb váltók	4·8152	74		
Társaság házai	14·0 00	—		
Erzsébettéri házak jelzál.-kölcsön számla	770000	—		
Különféle adósok:				
a) Pénzkészlet és maradványok a képviselőségeknél	1823637	98		
b) Maradványok idegen bizt. intézeteknél és átmeneti tételek.	1226739	34		
Jégbiztositási osztály folyó számlán . . .	410789	58		
Központi pénzkészlet	92392	92		
	18611219	83		

	korona	fil.	korona	fil.
Részvényalaptőke: teljesen befizetett 2000 egész részvény à 1000 frt és teljesen befizetett 2000 fél részvény à 500 forint			6000000	—
Társasági tartaléktőke			6000000	—
Külön tartalék			5472	26
Tűzbiztositási díjtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül . . . 4.000,000 kor. — fill.				
Szállitmány biztositási díjtartalék készpénzben a viszontbiztositott rész levonásával és minden megterhelés nélkül . . . . 50,000 „ — „				
Betörésbiztosit. készpénzdijtartalék a viszontbiztosit. rész levonásával és minden megterh. nélkül 20,000 „ — „			4070000	—
Tűzbiztositási függő károk tartaléka. .			259746	07
Szállitmány biztositási függő károk tartaléka			100099	07
Jégbizt. függő károk tartaléka			16730	47
Betörésbizt. függő károk tartaléka . .			2500	—
Különféle hitelezők			804643	32
Előbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok			6184	—
Első magyar általános biztositó-társaság „Lévay-alap“			178788	52
Első magyar általános biztositó társaság „Ezredéves alapitvány“			62903	19
Tisztviselők nyugdijalapja			1033585	04
Ormódy Vilmos-alap			20092	80
Életbiztositási osztály folyó számlán . .			28252	67
Betörésbizt. osztály folyó számlán . .			3269	76
1899. évi nyereség			18952	66
			18611219	83

II. ÉLETBIZTOSITÁSI ÜZLET.

KIADÁSOK. Harminczhetedik évi zárszámla 1899. január 1-től deczember 31-ig. BEVÉTELEK. VAGYON. Mérlegszámla 1899. deczember 31-én. TEHER.

	korona	fil.	korona	fil.
Törlesztett kötvények díja	605858	52		
Visszaváltott kötvényekért	1338778	47		
Halálesetek után kifizetett káröszeg . .	2408755	51		
Lejárt kiházasitási tőkékért	2638847	06		
Kiházasitási biztositásoknál haláleset következtében díjvisszatérités	92187	06		
Függőben levő károk és díjvisszatérítések tartaléka	381474	25		
Függőben levő kiházasitási tőkék tartaléka .	421006	16		
Évjáradékokért	295792	54		
Viszontbiztositási díjak	304257	05		
Bélyegekért	215456	73		
Irodai bér, postadijak, nyomtatványok, úti és egyéb költségek	530220	08		
Tiszti fizetések	206465	27		
Jövedelmi adóért	28545	04		
Orvosi dijakért	115690	84		
Szerzési és dijbehajtási költségek	749564	99		
Kisorsolt biztositások tartaléka	24000	—		
Behajthatlan tartozások leirása	29517	32	10386416	89
Dijtartalék ez év végén			69737646	14
1898. évi nyeremény.			977833	52
Budapest, 1899. deczember hó 31-én.			81101896	55

	korona	fil.	korona	fil.
A mult évből áthozott dijtartalék			65999214	02
Befolyt dijak: ez évben kiállított kötvények után. .	1057782	97		
az előbbi években kiállított kötvények után	9661559	90		
a biztositott töke emelésére forditott nyeremények	56411	52	10778754	39
Mult évi függőben volt károk és dijvisszatérítések tartaléka . . .			434991	02
Mult évi függőben volt kiházasitási tőkék tartaléka.			605348	58
Illetékek			244562	35
Kamatjövedelem			3039026	19
			81101896	55

	korona	fil.	korona	fil.
Értékpapirok . . . . . 63 191.496 kor. 76 fil. nagyais:				
125.000 kor. n. é. m. kir. 4%-os kor.-jár. 94 kor. 75 fillérrel	118437	50		
67.400 „ „ „ m. kir. 4%-os ar.-jár. 116 kor. 50 fillérrel	78521	—		
12 59 ,800 „ „ „ m. földh.-int. 4%-os zálogl. 96 koronával	12089088	—		
14 227.800 „ „ „ m. földhitelint. 4% talajjavitási és szabályozási zálogl. 94 kor. 70 fillérrel. . .	13473726	60		
6.199,800 „ „ „ m. földh.-int. 4% kor.-zálogl. 94 kor. 75 fil.	5874310	50		
2.594,600 „ „ „ pesti m. ker. bank 4½% zálogl. 99 k. 75 fil.	2587515	—		
136,000 „ „ „ pesti m. keresked. bank 4½%-os községi kölcsön-kötvényei 100 koronával. . .	136000	—		
182,000 „ „ „ kisbirt. orsz. földh.-int. 4½% zálogl. 99 k.	180180	—		
138 000 „ „ „ kisbirt. orsz. földh. int. 5% zálogl. 100 kor.	138000	—		
600,000 „ „ „ m. takarékpénztárak közp. jelzálogbankja 4½% záloglevelei 99 kor. 50 fillérrel	597000	—		
626,000 „ „ „ m. o. közp. t. pénzt. 4½% zálogl. 99k. 25 „	621305	—		
1.782,000 „ „ „ egy. bpesti föv. tak.-p. 4½% zálogl. 99 k.	17641·0	—		
200,000 „ „ „ belv. taka. ékp. 4½% záloglevél 100 kor.	200000	—		
58,800 „ „ „ m. jelz.-hitelb. 4% ny. kölcs.-kötv. 118 k.	69384	—		
Magy. jelz.-hitelb. 4%-os kölcs. 6 db. nyer.-jegye 25 koronával	150	—		
558.000 kor. n. é. m. jelz.-hitelb. 4½% záloglev. 99 k. 50 fil.	555210	—		
4.848,400 „ „ „ Bpest föv. 4½% kölcsönkötv. 99 k. 50 fil.	4824158	—		
424.800 „ „ „ Bpest föv. 4% kor.-kölcs.-kötv. 95 kor.	403560	—		
2 3 9,000 „ „ „ m. k. á.-vas. ez.-k. 4½% kötv. 99 k. 75 fil.	2323177	50		
700.000 „ „ „ m. k. á. v. aranyk. 4½% kötv. 120 kor.	840000	—		
194,000 „ „ „ m. k. kel. v. áll.-kölcs. 5% aranykötv. 119 k.	230860	—		
399 200 „ „ „ m. k. 4% földtelherment. kötv. 94 k. 50 fil.	377244	—		
12 77,600 „ „ „ m. k. ital m. jogkárt. 4½% kötv. 99 k. 50 fil.	12912712	—		
Beszterczeb.-brezovai és piski-vajdahunyadi vasuti els. kötv.	1844713	44		
236,000 kor. n. é. egyesitett államadósság 4²/₁₀%-os papirjáradék (május—nov. lejár) 98 kor. 40 fil.	232224	—		
90,000 „ „ „ osztrák 4% koronajárad. 98 kor. 75 fil.	88875	—		
523.845 Lire 55 c. olasz 5%-os járadék és kamatai. . .	460322	72		
Tulélési csoportok értékpapirjai: 171.500 kor. n. é. m. kir. italmérési jogkártalanitási 4½%-os kötvények 99 k. 50 fil.	170642	50		
1899-ben esedékes kamatok	374374	17		
Jelzálog-kölcsönök	323048	24		
Kötvény-kölcsönök	7387471	—		
Viszontbizt. kötvény-kölcsönök	11952	92		
A központ tartozása folyó számlán	28252	67		
Vezér- és főügynökségek s mások tartozásai.	2026403	80		
	73342299	06		

	korona	fil.	korona	fil.
Dijtartalék . . . 71.387,869·17				
levonva a viszontbizt. dijtartalékot 1.650,223·03			69737646	14
Biztossági alap			720298	—
Kiházasitási tőkék nyereménye .			856296	62
Függőben levő károk és dijvisszatérítések tartaléka			381474	25
Függőben levő kiházasitási tőkék tartaléka			421006	16
Dijleszállitásokra vonatkozó nyeremények tartaléka			210	71
Túlélési csoportok számlája . .			173686	86
Előre fizetett dijak 1900—1902 . évekre			5366	60
Fel nem vett nyeremények 1898. évről			387	58
Kisorsolt biztositások tartaléka .			24000	—
Viszontbiztositó intézetek és mások követelései			44092	62
1899. évi nyeremény			977833	52
			73342299	06

Kaczvinszky János, életbiztositási könyvvivő.

A igazgatóság:

Gergely Tódor, a központi könyvezés főnöke.

Báró Harkányi Frigyes, Jeney Lajos, Ormody Vilmos, báró Schosberger Zsigmond, gróf Zichy Nándor Szende Károly, aligazgató.

A fenti zárszámlákat és mérlegeket megvizsgálván, azokat a törvényben s az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készülteknek és azok egyes tételeit a fő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőknek találtuk.

Budapest, 1900. márczius hó 22-én.

A felügyelő bizottság:

Hajós József, László Zsigmond, báró Radvánszky Géza.

Budapest 1900 (8) BUDA ÉS VIDÉKE

Nyom. Weisz Manó Budapest, Csányi-uteza 13.

Budapest, 1900 IX. évfolyam 12. sz. Vasárnap Szent Györgyhava (Április)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona

SZERKESZTŐSÉG;
I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A faj ősereje.

E lap f. évi 10-ik számának „A világ drámája“ eredeti vezérczikke olyan mély benyomásokat kelt az olvasóban, hogy szinte ösztönszerüleg füzzük tovább a gondolatainkat egész addig, mig a saját egyéni álláspontunkig, mint eredménynyel el nem értünk. E nélkül a benső eredmény nélkül mintegy legyőzetlen, félelmes ellenség marad vissza lelki szemeink előtt ennek — a czikk tárgyául szolgáló csodálatos, bámulatra méltó világfelfogásnak — ugyszólván mythologiai personificatioja.

Vezéreszmék nélkül sem egyén, sem társadalom nem halad, nem győz, de az is igaz, hogy akár a spekulativ, akár a tapasztalati filosophia módszere bizonyos tulzásokat kényszerit rá a vizsgálóra — ezen a téren. Akkora az anyag, hogy azt összes parányaiban egyszerre érinteni képtelenség. Atlasnak csak támpontra és sulypontra volt szüksége, hogy a világot elbirja. A faji jelleg kérdése volt az a végpont, melyben szerény nézetem szerint lehetetlen a kellő tapasztalati bizonyitékkal támogatni, — nem a czikk szellemét, hanem a Bodnár ur felfogását.

„Ha valaki hisz a faji jellem változatlanságban, vagy legalább is észre nem vehető módosulásában, annak a zsidó és czigány évszázados vándorlását és élősdi existentiáját kell csak végig tekinteni és meg kell magát adnia e sulyos bizonyiték előtt.“ Talán ezekben a szavakban fejeződik ki legpregnansabban az az ellentét, mely rést üt az egész elméleten. De nem is elmélettel van itt dolgunk, hanem oly theoriaknak egész kathegoriájával, melyek lánczolatában, bizonyitási sorozatában parányi hézag végveszélyes árvizként fenyegeti az egész világnézletet.

Világnézletet megalkotni lehet az elméletek hosszu rendszerében is, mert semmiféle törvény avagy szükség nem kényszerit arra, hogy egyetlen lakonikus rövidségü igazságban legyen kifejezve egy bizonyos fajta bölcselkedésnek a quintessentiája. Ez tény és épen ez a bizonysága annak, hogy én nem czáfolni akarom sem a Bodnár ur rendszerét, sem a czikkiró urat; — szembeállitani sem iparkodom szerény felfogásomat, csak annak igazolására akarom impressioim végső eredményét előadni, hogy a faji jellemre vonatkozó idézett tétellel még akkor is ellenkező nézetre kell jutnunk, ha mindvégig a szerző iránti bámulattal s mintegy az iróval közös szellemi háztartásban szőjjük tovább e gondolatok fonalát.

A faji jellem igazságos vizsgálata azért oly nehéz, mert két homlokegyenest ellenkező példát látunk a zsidóságban és a czigány-népben. Előbbi épen faji jelleménél fogva alkalmas arra, hogy kozmopolita legyen, utóbbi ugyanez indokból marad örökre nomádnép s a czivilizácziónak igazában soha meg nem hóditható Első pillanatra ugy tünik fel, hogy a faj őserejéről nem is lehet beszélni, mert akkor minden faj jelleme egy közös ősi erőforrásra volna visszavezethető, melynek magyarázata akár vallási, akár természeti lenne, épen magát a faj különválását czáfolná meg. Ez a látszat csal.

A szenvedélyek is átalakulhatnak, de a faji jellem megmarad — és mégis nyilatkozik. A faj őserejének kérdése, igaz, ugyanazon időre és terrenumra

Európa urai.

— Közli: Antalfi Aladár. —

Az idei esztendő folyamán a világirodalom könyvpiaczán egy tudományos munka fog megjelenni, a mely eddig páratlan a maga nemében, mert összes elődjei részint hibásak, részint hiányosak. Szó sem fér ahhoz, hogy ebben a munkában is lesznek hibák és hiányok de ezeknek nem a mü szerzője, hanem a források gyakori ellenmondásai, hézagossága, tévedései és a távol multbeli megbizhatlansága lesznek okai.

A mü tárgya Európa jelenlegi, tényleg uralkodó házainak nemzedékrendi története a függősitett [mediatizált] és trónvesztett családok teljes mellőzésével; szerzője Zarándy A. Gáspár okleveles főlevéltárnok, a ki négy évi munka utján, négy száznál több, köztük nem egy tiz kötetes mü felhasználásával a a legpontosabban megállapitotta ugy a mód szerü, mint a történetileg nemzedékrendeket (genealógiákat).

Csodálatos jelenség a világirodalom terén, hogy mig a legjelentéktelenebb országocskák nemességének vannak, persze vajmi kevéssé lelkiismeretesen összeállitott, tehát éppen nem megbizható összeirásai, épen az emberiség történelmére nézve legfontosaab családoknak nincsen teljes leszármazási történelme egy kézikönyvben összeállitva, a mely a kutatót fölmentené a végtelen buvárkodástól. A kinek pénze van hozzá, még az sem képes összevásárolni az egyes uralkodóházak külön monográfiáit, mert többnyire elfogytak a történelmi kézikönyvek, sőt a nagy világtörténelmek is, csupán vázlatos nemzedékrendeket közölnek, a külön az uralkodóházakról megjelent müvek pedig szintén kihagyják egy részt a feleségeket, másrészt a kihalt férfiágakat. Olyan munka pedig, a mely feltüntetné az uralkodóházaknk a viruló női ágak által való összefüggését egymással, épenséggel nincs.

Vezérmunka ezen a téren az öreg kitünő Hubner Jánosnak a merseburgi gymnasium akkori nagy tudományu igazgatójának Lipcsében Bleditsch János Frigyesnél 1708., 1727., és 1728-ban megjelent három ivrétü kötetes müve: Genealogische Tabellen, a mely azonban természetesen alig hozzáférhető és épen a legfontosabb utolsó kétszáz esztendőre nem terjed ki. Nálunk megvan az egyetem és a nemzeti muzeum könyvtárában és tekintve az olympusi istenek családfájával egyenlő hitelességü kezdetbeli leszármazási tábláitól, a történelmileg megállapitott anyag benne örökbecsü.

Másik ilynemü munka Grotenak Münzstudien czimü müve, a mely 1875 ben megjelent IX. kötetében Stammtafeln czimen közli az összes uralkodóházak nemzedékrendjét, de csak az éremtan szempontjából vagyis az érmeket, pénzeket nem veretett ágaknak alig érintésével s a női ágak csaknem teljes mellőzésével. Azonkivül ez annak idején 12 márkába került kötet ma már külön nem is kapható, mind a kilencz kötet pedig akkora árba kerül, hogy kézikönyvvé és közhasználati munkává soha sem válhat.

Lorenz Ottokar jénai egyetemi tanárnak Genealogisches Handbuch zur europäischen Staatsgeschichte czimü 1895-ben második kiadásban megjelent müve csupán politikai szempontból tárgyalja a nemzedékrendeket, vagyis kiadja az elágazás vagy pedig birtokszerzés és vesztés tekintetében nem fontos tagokat, ugy hogy egyik fölemlitett nemzedékre gyakran a kilenczedik következik, a közben eső nyolcz nemzedék neve helyett pedig nyolcz hiány jelvényt tesz egymás alá. A munka igy is megfelel a politikai történelmi szükségnek, de természetesen minden egyéb, csak nem teljes, és nemzedékrendi tanulmányozásra legkebvésbé sem alkalmas.

1899. karácsonyra gróf Wrangel svéd királyi kamarás jelentetett meg: Les maisons souveraines de l'Europe és Die souveranen Fürstenhäuser Europas czimen francziául és németül egy pompás diszmüvet háromféle 80 és 60 markas kiadásban. A mű az összes uralkodóházak élő tagjai, arczképeinek és czimereiben valóban gyönyörü albuma, de nem genealógia szempontjából nem is említhető.

Végül a valóban tökéletes Gothaisches Taschenbuch (Almanach de Gotha), a melynek idei 1900 iki evkönyve a 137. évfolyam. Alapossságban ez a könyv felülmulhatatlan, de hát csakis évkönyv, vagyis évről-évre közli az uralkodóházak akkor élő összes tagjainak tökéletes teljes történelem.

Ha már most a kutató vagy akár a közönség valami adatot keres, gyakran huszharmincz különféle monográfiát, történelmet és egyéb könyvet kénytelen felkutatni, mire ráakad, ha ráakad egyáltalában. Alig tudja nálunk valaki, hogy a Habsburgok nem haltak ki férfiágon, hogy a Habsburg-Laufenburg-Reifelden ág ma is virágzik férfi ágon Angliában,

Hazai ásványvizeket igyunk! — Pártoljuk a hazai fürdőket!

visz bennünket vissza, mint a társadalom keletkezésének problemája, de itt sokkal könnyebb bizonyitékokra találunk, mert a faj jellemének megnyilatkozása a jelenben is vizsgálható, tehát tapasztalati uton, mig az utóbbi csak a multban, csak történeti módszerrel. Hogy társadalom keletkezzék, ehhez csak embertömeg szükséges, hogy nemzet fejlődjék ki, ahhoz föld és faj kell. Csak ily értelemben vett nemzetben élhet az idealis hazaszeretet.

A vérnek meg vannak a maga szükségletei, a különböző fajok vérében benne van az a bizonyos alapakarat, mely kielégitésre tör a társadalmi fejlődés minden korlátain keresztül Ez a faji erő nem akarja belátni elismerni és a maga javára felhasználni a társadalmi és állami életnek azt a jótékonyságát (igen gyakran, pl. a felvett két esetben), mely a közrend és egyetemes emberi felé törekedve az emberi boldogság magasabb, eszményi fokára akar minden fajt, minden népet emelni.

A kereszténység minden antipathiája daczára a humanismus és filanthropia karjaival akarja átölelni, minden ellenfelét még a zsidóságot is — értve a kereszténység szellemének nyilatkozatát pl. a jogalkotásban — de ez be nem látja ezt, hanem fajának ösösztöne szerint ebben faji érdekének megtámadását, nem pedig az emberi méltóság emeltebb fokára segitését látja . . . . A hol a faj ősereje olyan faji jellemben nyilatkozik, mely a többi néppel nem engedi lépést tartani: ott az a faj mindég csak boldogtalanságát, vesztét látja abban, ha összokásaiban eredeti temperamentumának vágyaiban korlátozzák, bár ez a legeszményibb civilisatio szempontjából történjék is. Ez a világ drámájának igazi tragikai magva, hogy t. i. az eszményi társadalmi czélok legyőzhetetlen természeti és nem — általán legyőzhető — erkölcsi akadályokba ütköznek . . .

Innen van az, hogy lelki hatások, minő pl. a vallászkényszerités, sokkal kevesebb ellentállásra találnak — a faj szempontjából — mint a természeti életmód változtatása s ennek necessismusa. A kereszténységet őseink pogány lelkébe plántálni nehezen ment, sok harczba került, de megtörtént, mert a vért, a természeti életmódot alapjában nem támadta meg — vagyis a faji különállást és erő-hatást továbbra is lehetővé tette.

A czigány faji jelleme a természeti szabadság feltétlen szeretetében tükröződik vissza. Szereti a természetet a maga ősi mivoltában élvezni, — az állatok közül a lónak használatát nem képes nélkülözni. Ha nincs, akkor lopja a lovat, de benne van a vérében hogy lovának kell lenni. E természeti szükséglet hiánya fáj neki és ha büntetik is, szabadságában ujra lovat kerit, — ha megtelepitik és minden jóval elhalmozzák — alkalom adtán ujra máshol keresi a szabad természet élvezetét, nomád marad örökre, és hazátlan, mert hazája az örök természet. Alkatán ez őserő, a faji jellem visszatükröződik, nincs olyan, a ki ráismerne. Ekkép — hogy ugy mondjuk — szinte kénytelen az ember a beszámithatóság kriminalistikai tételét — legalább in theoria — e bünöket illetőleg az egész fajra kiterjeszteni . . .

Mindez tehát akép tekinthetjük, mint a fajnak általános, közös szenvedélyét, ellentétben az egyén szenvedélyével, mely különböző, mig az előbbi változatlan, mert concretuma a faji jellemnek, addig az utóbbi változó. Az egyéni szenvedélyek imigy tehát átalakulnak, de az egész faj egyetemes érzelemvilága és vágyainak, szükségleteinek összesége állandó, változatlan marad.

Egészen másként nyilvánul a faji jellem a zsidóságban, mely keletről a kalmár-szellemet természetszerüleg örökli s typusa sajátszerü önállóságát csak másodsorban köszöni vallásának. A faj fenntartásának ösztöne s ennek kiirthatatlansága itt épen abban nyilvánul, hogy kozmopolitoságra termett és még „élősdi existentiájában“ sem veszíti el eredeti jellemvonásait. E parazitaság tehát ép a faji őserő megsemmisithetetlenségét igazolja, addig mig a faj él. Mert megkülönböztethetjük az ily értelemben vett fajokat a szerint, a mint keletkezésük vagyis kiválásuknál fogva a polgárosodás végczéljaival többé-kevésbbé egyező hajlamokkal és szükségletekkel lépnek föl az egyetemes társadalom ellen faji érdekeik biztositására. A mely szokás és temperamentum olykép nyilatkozik meg, hogy az általános államczélokkal nem ellenkezik: minden nagyobb erőfeszités nélkül változatlan tulajdonsága maradhat egy bizonyos fajnak. Igaz, hogy az életképesség nem szükségkép e körülménytől függ, de viszont a beolvadás és nemzeti jellegü különválás hiánya a faj kiveszését még épen nem jelenti; s hiány a faji jellemet el nem homályositathatja.

A species absolut kihalását alig lehet fizikailag igazolni. A világ drámai

---

mint Earls of Denbigh and Desmond. S ha ezt tudja is a kutató, hol keresse? Talán csakis Burkenek Peerage of the United Kingdom czimü nagy monográfiájában van meg, de ez a könyv Budapesten csak a Nemzeti Casino könyvtárában van meg, a hol nem tag ugyan nem fér hozzá. Előkelő tudományu férfiak vannak, a kiknek alig van sejtelmük arról, hogy XII. Károly svéd király a bajor uralkodóház pfalzi ágából származott, hogy tehát a Wittelsbach nemzetség dicsősége. És számtalan ilyen apróság van, a melyre nézve a kutatást fölöslegessé tenné egy használható és könnyen hozzá férhető, megszerezhető uralkodóházi nemzedékrendi történelem.

A világirodalomnak ez a hézaga inditotta arra Zarándyt, a ki maga is gyakran keserves fáradsággal volt kénytelen a szükséges adatokat száz felül összekeresni, hogy lassanként véletlen szükségből néhány családfát összeállitva, az adatait egy lehetőleg teljes és emberileg tökéletes kézikönyvvé növelje és ez által szolgálatot tegyen a tudományos világnak. Természetes, hogy ez a munka nem azoknak szól, a kik az uralkodókat fölösleges fényüzésnek tekintik és elszörnyüködnek azon, hogy az uralkodók leszármazása érdekelhet valakit. De az emberiség jóval nagyobb részét s az nem a kevesebbet érő rész, mindig érdekelte, érdekli és fogja érdekelni a történelem. Mert az ember tanitója a történelem, a mely irva van és az embert mindig tisztelet fogja az ősökhöz kapcsolni, a kiket méltó követni, vagy elitéli azokat, a kiket el kell itélni. A patkánynak nincsen irott történelme ha az ember tudatlan állat lenne, neki sem volna, de mert nem az, a történelemmel számolnia kell.

Különben a tárgy érdekes is.

Európának 23 uralkodóháza van s ezek közül csupán hat nem német: Bernadotte (svéd-norvég), Bourbon (spanyol), Goyon de Natignon-Grisnaldi (Monaco), Obrenovics (Szerbia), Osman (Törökország) és Petrovics-Nyegos (Montenegro) uralkodóháza. Származás dolgában az ujabb kutatások valószinüvé teszik, hogy a Bourbonok is német eredetüek. Első ismert ősüknek ugyanis Wittichint (vagy Witekindet, Widukindot) tartják, egy szász bevándorlót, a kinek fia, Vitéz Róbert már Tours grófja és Franczia herczege, továbba Páris, Orleans és Anjou grófja lett s 866-ban a normannok ellen esett el.

Csupán egy koronával hét család bir a német családok közül: Askánia (Anhalt), Brabant (Hessen), Lichtenstein, Waldeck, Wittelsbach (Bajorország), Würtenberg és Zahringen (Baden).

Kilencz családnak van két trónja: a már emlitett Bernadotte (Svéd-Norvégország), továbbá a Hohenzollern (porosz és román), Lippe (Lippe és Schaumburg-Lippe. Lothringen-Habsburg (Ausztria-Magyarország) Mecklenburg (Schwerin és Strelitz), Nassau (Luxembourg és Németalföld), Reusz (Greiz és Schleiz és Gera) Schwarzburg (Sonderhausen és Rudolfstadt) és a Welf-háznak (Magybritannia és Braunschweig.) De ezek közül a nemzetségek közül a következő uralkodó más házat juttat trónra Nagy-Brittániában, a hol Welf Viktoria királynőt fia, a már szász Koburg-gothai és Németalföldön, a hol még nem tudható, ki váltja fel Europa legelőbbkelő és legkivánatosabb menyasszonyát a szép és fiatal Nasaui Orániai Vilma királynőt.

Még két uralkodó nemzetség van Európában, az egyik az Oldenburg-Holstein ház négy trónnal, a másik a Wetin vagy Szász ház ma még csak nyolcz, de talán nemsokára kilencz trónnal, ha az angol királyné behunyja szemét. Ez a két család egyuttal a földgömb leghatalmasabb népei fölött uralkodik. Az Oldenburgok Holstein-Sonderburg ága ül Dánia és Görögország trónján, mig a Holstein Gottorp ágé Oroszország a rengeteg, a szent Oroszország és Oldenburg koronája.

Vettinek két főágra oszlanak, ernesztini és albertini ágra, a melyek között az utóbbi uralkodik a Szász királyságban. Az ernesztini ág ismét két ágra oszlik a waimarira és a góthaira. Az előbbi Sachsen-Weimar és Eisenach trónján ül, mig a góthai három házra oszlott; a Sachsen-Meiningen és Hildburghausen, továbbá a Sachsen-Altenburg és a Sachsen-Coburg és Gotha házakra, a melyek közül az utóbbi foglalja el Belgium és Portugál királyi trónjait s ujabban Bulgária fejedelmi trónját, de majdan a földgömb legfényesebb és leghatalmasabb koronáját az angolt is fogja viselni.

Minden a legpontosabban és a legnagyobb teljességgel meglesz Zarándy könyvében, a melyre német kiadó már van Lipcsébee, de magyar még nem akadt s igy annak a sajnos ténynek kell bekövetkeznie, hogy magyar mű épen csak magyarul nem jelenhet meg.

küzdelmében hullámzó és csak formailag — azaz történetileg, de nem fizikailag változó fajok őserejükkel, azaz különböző faji jellemükkel igazolják, hogy mily hely érdemli meg őket az egyetemes társadalmi fejlődésben. Idealisabb czélok felé könnyebben hajló tulajdonság, örök tért, és örök létet biztosit a fajnak; mi más szóval a szellem győzedelmét jelenti. Az idealizmus optimizmusának nevezhetnők ezt az irányt. A siker hite és reménye — feltétlen kelléke a győzelemnek. A mely faj az evolutió bizonyos jogáról lemond: abban a pillanatban elveszti nemzetalkotó és fentartó erejét. Legszerencsésebb faj az, melynek természeti kiválása mindvégig azonos marad történeti kialakulásával.

Korunk historiai és fizikai világnézletének fönséges érintkezése egyfelől a tudományok összefüggésének szellemét támogatja, másrészt igazolni látszik Buckle rendszerét. Az egyéni szenvedélyek nagyméretü, tömeges korruptiója s átalakulása megtámadja faj történeti állását, formailag megsemmisitheti a fajt, — az általános fizikai sajátságokat, a közös faji jellemet azonban semminemü hatás el nem enyészti. Lényege, ereje a fajnak vérében van. A mig ez forr, — vagyis mig a faj akár elszórtan, akár nyomasztó körülmények közt él — közös intuicziókra készteti, közös tulajdonságokat teremt benne.

A történeti küzdelmekben kiveszhet a faj, tehát mesterségesen, erőszak hatása alatt, de a mig a faj egyedei élnek, őserejük közös vonásai el nem törlődnek, olykép át nem alakulhatnak, közös faji jellemüket a beolvadás következtében abszolute elveszitsék.

A természet választotta külön az összes fajokat, kell, hogy a procedura az erő megmaradásának törvényét igazolja.

Kremmer Géza.

Babarczi dr. Schwarzer Ottó.

Ő felsége a király a magyar tudományos világ europai diszét, Buda egyik vezérférfiát, a nagy emberbarátot, a rendületlen hazafit dr. babarczi Schwarzer Ottót az udvari tanácsosi czimmel tüntette ki, melylyel a méltóságos czim jár.

A szeretett és köztiszteletben álló férfiut sokan üdvözölték a társadalom minden osztályából és pedig őszinte örömmel, mert példás nemes tulajdonságainál fogva neki csak tisztelői, barátai vannak, ellenségei nincsenek.

A Buda és Vidéke szintén őszintén szivből üdvözli megérdemlett kitüntetése napján. Üdvözli őt a szerkesztő, nemcsak mint igen kedves régi jó barátját, de üdvözli ugy is, mint a Buda és Vidéke alapitóját s munkatársát.

Dr. babarczi Schwarzer Ottó olyan ember kitől kérnek és tud is tanácsot adni. Ritka képességek alkotják szelleme összhangját. Hivatás, nagy olvasottság, tudás, irói és ki munka szeretet, munkabirás, termékenység, kitartás. Ezekhez a fényes tulajdonságokhoz majdnem emberfeletti erély, jó sziv, szilárd jellem, mély vallásosság járul. Ő mindenben egész s a mennyire embernél lehetséges tökéletes.

Szép férfias jellemének fénye patriarchális családi élete. Szebb és kedvesebb családi életet nem lehet gondolni sem mint az övé. Irásának szónoklatának megragadó hatása van, egyaránt befolyásolja az észt és szivet s mindig megaranyozza a költészet és idealismus.

A ki őt bármennyire becsüli és tiszteli is valódi hódolattal telik el, ha azok között látja kiknek elborult kedély és szellem világába a tudomány és emberszeretet sugarát löveli. Valóságos jótékony varázst gyakorol ezekre, kik közül számtalannak adta vissza az Isten segélyével és tudományával kedélye és elméje üdeségét.

Neve világszerte, mint tekintélyé ismeretes. Mindenki tudja ezt, de ő nem érezteti hirnevét sohasem. A szerénység szintén egyik kimagasló erénye.

Egy könyvtárra való tudományos munkát irt a nélkül, hogy szellemét megerőltette volna, pedig ő sohasem pihen. Tudomány, hivatása, tiszteletbeli hivatalai, közügyek folytonosan foglalkoztatják. A Magyar Szent Korona Országainak Vörös kereszt Egylete főgondnoka. Ez a méltósága sok időbe kerül. A vezetés java része az ő vállaira nehezedik. A fontosabb kiadványokat többnyire ő fogalmazza. Az alapszabályokat végtelen gonddal és pontossággal ő dolgozta át. A Vörös-kereszt rendeltetését és szellemét senki sem jellemezte ugy mint ő, a központi választmányban tartott beszédében, melynek bevezető részét itt adjuk:

Nagyméltóságu Elnök ur! Mélyen tisztelt Választmány!

»Husz éve annak, hogy egy földön járó valóságos angyal, nemzetünknek őrző angyala, a kinek felséges Urunk hű népiért melegen dobogó nagy szivét átdöfte a tőr és a kinek halála mindnyájunk szivében, koporsónk küszöbéig soha meg nem szünő fájdalomérzésben nyilvánuló tördöfés volt, — mondom husz éve annak, hogy nemzetünk Nagyasszonya felejthetetlen bűvös-bájos hangján az emberszeretet nagy mezejére szólitotta a négy folyó és három bércz lakóit.

Szózata a hálás magyar nép szivében élénk visszhangra talált és a nemzet apraja nagyja lelkesedéssel sorakozott a kibontott vörös-keresztes zászló alá, mely jelképezi minden öntudatos nemzetnek humánus törekvését: az államhatalomnak segitségére lenni a legmagasabb trón és a nemzet sulyos óráiban, melyben — mindkettő szent jogainak védelmezésében — vérzenek a hősök.

Habár mindenki tudta, hogy Nagyasszonyunk hivó szózatára megmozdul a társadalom felső és középosztálya, mégis senkisem sejthette azt, hogy a felséges asszony ajkairól elhangzott nemes szavak a legélénkebb visszhangra találnak az ugynevezett köznép romlatlan szivében is és ime megtörtént az, a mire csak ujra ébredt nemzetek történetében van hasonló példa, hogy ezrével jelentkeztek az önkéntes adófizetők, felajánlva önzetlen szolgálataikat egy nagy, egy magasztos eszmének, mely a felséges uralkodói ház és a nemzet között létesitett széttörhetlen kapocsnak egy hatalmas szeme és ez a magyar vörös-kereszt.

A maga nemében páratlan részvétnek eredménye az lett, hogy a magyar vörös-kereszt alapitói a szervezetet nem voltak képesek beilleszteni a már előre megrajzolt keretbe, uj kereteket kellett tehát létesiteni és azonfelül a szervezkedés lázas tevékenységgel folytatni, hogy kellőleg kielégitést nyerhessen a mindenhol felmerült óhaj a közremüködés tekintetében.

A lázas munka első sorban az incidentaliter felmerült szükségletek kielégitésére irányult és annak szelleme vezette az alapitókat a további működésben is: a vörös-keresztnek minden irányu tevékenységét törvények által szabályozni, melyek az emberi felfogások szerint hivatva voltak beláthatlan időkre irányitani a működést.

Ez egyesületünk történetében itt konstatálható az első csalódás.

Alapitóink a nyugalmas idők szabványait tartották szem előtt, pedig számolniok kellett volna egy ujra ébredt nemzet felszabadult tevékenységével, mely köteles volt az évszázadok mulasztásait évtizedek alatt pótolni hogy nemzetünk a czivilizáczióban előrehaladt nemzetek soraiban jogos helyét elfoglalhassa és méltóan betölthesse.

Az a pálmaág, melyet dicsőségesen uralkodó bölcs fejedelmünk kimérhetlen jóságában a magyar nép felé nyujtott és melyet a nemzet törhetlen hűségben megnyilatkozó hálával fogadott, a legideálisabb utmutató volt a jövőbe: hogy fáradtságot nem ismerő ügybuzgalommal dolgozzunk a legmagasabb trón és hazánk érdekében egyaránt.

És megkezdődött a lázas munka az emberi tevékenység minden vonalán, felvirágzott a tudomány, a művészet, az ipar, a kereskedelem uj élet lüktetett a nemzet ereiben és alig egy két esztendő alatt ott állt a kiépitett uj Magyarország a többi kulturnemzetekkel egy lépcsőfokon, uj életerőben, a nemesitő munka által átdolgozott és átalakitott társadalmával.

A magyar vörös-kereszt konservativ szellemben haladt, előrehaladt, fokról fokra, óvatosan, tagadhatatlanul bölcs körültekintéssel de utóvégre mégis csak konservativ szellemben mely a nemzet többi intézményeinek kidomborodásával szemben — maradiságot jelentett.

És a mikor a mi jelenlegi lelkes vezérünk, mélyen tisztelt elnökünk a magyar vöröskereszt történetének, általam igénytelen szavakban vázolt lapjait átpillantotta és áttekintette a multat és a jelent, az ő lelkében szülemlett meg az a gondolat, az a meggyőződés, hogy annak a magasztos hivatásnak, mely önkéntes vállalkozás folytán nehezedik vállainkra, a legfelsőbb helyről müködésünk iránt ismételten megnyilatkozott kitüntető bizalomnak és saját véreink jól felfogott érdekeinek az által felelünk meg leginkább, ha habozás nélkül, nyilt szivvel és férfias őssintséggel feltártjuk szervezetünk hiányait és kötelet feladataink folytatólagos munkálkodása mellett. ujjászervezzük a magyar vörös-keresztet.«

Uj reformátió küszöbén.

Tóvölgyi Titusz, egyike a legkitünőbb magyar elbeszélés iróknak, a spiritismus vagy is a szellembuvárlat vezéremberei közé tartozik és mint ilyen legujabb tudományos könyvében missiot hirdet a keresztény különösen a katholikus keresztény vallásoknak.

Ha nem értünk is egyet mindenben az iróval, nem tehetjük azt, a mit nem tetsző könyvekkel tesz a kritikai divat, hogy vagy agyon hallgatja, vagy kiátkozza. A könyvből erős birálatot olvashatunk a keresztény katholikus vallás ellen, sőt vádat, hogy eltért a Jézus Krisztustól. Ezekre minden esetre theologus van hivatva felelni, ugyszintén a papi hatalomra vonatkozó részletekre. Minket, kik az összes kereszténység összetartását óhajtjuk a könyvnek az a része érdekel, melyben a Jézus Krisztus törvényeinek, példáinak és szavainak megtartását hangoztatja.

Mire való a spiritismus? kérdi Tóvölgyi vizsgálódásainak során. »A spiritismus arra való, hogy megtudjuk: Miért vagyunk a földön? Hogy miért jött a világra Krisztus, mit tanitott és miért tanitotta azt, a mit tanitott?

Krisztus a világra jött: »Hogy a szigorúságba beojtsa az engesztelődést, a kegyetlenségbe a szeretetet, a bünhődésbe a bocsánatot; a pompa szeretetbe a nemes egyszerüséget: a gőgbe a szerénységet; a nagyravágyásba az igénytelenséget; az elégedetlenségbe a megelégedést, a reménytelenségbe a reményt és a megnyugvást . . .

A mindenségben minden romlás és nemesbités, az ojtás proczesszusan megy keresztül de alany kivántatik minden ojtáshoz A zsidó népben a nemesbitő keresztény tanok befogadására a szükséges alany megvolt. És az ojtás megtörtént. Egy részében megfoggant, nagy részében nem, a mely rész már nem volt eléggé egészséges az alanynak: mert a nemesbités csak egészséges alanyban fogan meg.

Innen, a zsidó népből ment ki a mozgalom a nagy világba és terjedt el. A már tisztultabb szellemek, kikre az Ur számitott s a kik befogadták e tant adták tovább és az elhintett mag csirákat hajtott az arra való talajokban.

Igy haladt ez kezdetben, tisztán, szeplőtlenül, a mint megszületett, s ha igy nőlhetett volna föl is, egészen más volna a keresztény emberiség, mint a mai. Más irányt vett volna a haladás, a testvériesülés, ebből kifolyólag a müvészet s minden. A felebaráti szeretet, a türelem egymás iránt, a nemes egyszerüség és a sorsban való megnyugvás sat. nemesebb irányt adott volna az izlésnek: a czikornyázott helyett a fenségest; az érzéki helyett a magasztost. Meg volna minden, ami a megelégedéshez szükséges és a telhetetlen vágyak elsatnyulása következtében elpusztult volna a mi szükségtelen. Az erő nem lett volna szétforgácsolva a fölöslegesbe, hanem konczentrálódott volna a czélszerüben, a haladás tehát észszerü lett volna és sokkal nagyobb. A szeretet fejlődése nem engedte volna, hogy a jólét kellékei ily aránytalanul legyenek megosztva és még se legyen vele megelégedve sem az, akinek nincs, sem az, a kinek van. Mivel hogy a boldogság szellemi érzés, amely összeköttetésben van egymással s a hol a helyzetet a szenvedések érzése dominálja, ott átrezeg, átsajog az, habár öntudatlanul, minden sziven. Az emberi szellemben létező Istentől öröklött szeretet, kielégités nélkül égő vágy marad, melynek nyugtalanitó érzésétől lehetetlen a szabadulás. Másként lett volna Krisztus tana betartásával mindez!

A mai emberiség az ő anyagi fogalmai mellett nem érti meg ezt, hanem abban a tévedésben eviczkel: hogy az elégedetlenség, avagy a gazdagság; a fényüzés sat. hozza meg a haladást! igen ám! Az általános jólét! A megélhetési gondok földöncsuszása helyett a fölszárnyalás a magasba! Vágy nélkül az emberi szellem nincs soha! Csakhogy vágy a nemesbülés, a magasztos, az égies, az isteni felé, egészen más, mint a vágy az érzékiség felé! Egy társadalom Krisztusi tanokkal és jólétben egészen más élvezeteket keresne és találna, mint talált Róma a heloták és patriczíusok szenvedései és dözsölései közt megoszlott nyugtalanság érzelmei közepett.

És nem-e tapasztaljuk még igy is, hogy a Krisztus tanát valló, habár nem követő, de annak eszméitől mégis csak érintett keresztény népek állnak a haladás legmagasabb fokán; ezek dominálják a világot, ezek adnak, de sőt épen ezek adnak irányt a haladásban az emberiségnek: mert a tan, melyet Krisztus hirdetett, habár mindenféle anyagi felfogások, félremagyarázások és rétegek retortáin diluálva lett is, még igy is nemesbitette, tökélyesbitette és tisztázta az emberi gondolkozást: tehát még is a kereszténység hivatása lett, hogy a világitó szövetneket elől vigye.

A könyv megirására az inditotta Tóvölgyit hogy a spiritismust a szószékből támadták. Mi nem helyeseljük, ha a szószékből vitatkoznak egymás ellen a keresztyének. Sajnálatraméltó ez, mert csak gyengülünk vele. Tóvölgyi is elhagyhatta volna a katholikus klérus támadását. Nem jó vért szül s az ellenség a mozaismus és a felekezetnélküliség nyer vele. Találunk hibákat, de találunk még többször erényeket is.

A protestáns és katholikus keresztény felekezetek háboruja, a pellengérre állitás a modern Israel győzelme.

Könyvben sem szeretjük, de szószékből mondva elitéljük, mint elitéljük a következő esetet is, mit tudósitónk közöl velünk s melyből fenyitő ügy keletkezett. Az esetet maga a kereset világitja, mi itt következik:

Tekintetes kir főügyészségnek!

Budapesten, V. Nádor-utcza 37.

Ugyanaz a Scholtz Gusztáv budai ág. evangelikus lelkész, a ki a «Magyar Hirlap« mai számában »Protestans vezérferfiak nyilatkozatai« alatt azon felvilágositással szolgál, hogy a protestáns mozgolódásnak »semmi« jelenség nem észlelte, jónak látta f. hó 13-án nagypénteken a budai ág. evangelikus templomban tartott predikatiója alkalmával az ő hiveit a következő szavakkal üdvözölni:

»Örülök, hogy oly szép számban jelentek meg daczára annak, hogy a mi templomunkban a katholikusok *középkori naiv látványosságai* nem léteznek.«

Miután a vallás és annak szabad gyakorlata elleni büntettek és vétségekről szóló 1878. V. büntetőtörvény II. részének IX. fejez. 191. ekképen hangzik:

»Vétséget követ el és 6 hónapig terjedhető fogházzal és 200 forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő, a ki az állam által elismert vallás szertartásai gyakorlatára rendelt helyiségben botrányt követ el, vagy a vallási tiszteletnek tárgyát — vagy oly tárgyakat, melyek a szertartások végzésére rendeltvék, a szertartásra rendelt helyiségben, — vagy bár azon kivül, de a vallásos szertartás alkalmával tettel vagy botrányos szavakkal megvaláz«. — Ennélfogva bátorkodom a tek. kir. főügyészséget ezennel tisztetteljesen felkérni, miszerint nevezett Scholtz Gusztávot az emlitett törvénybe ütköző vétségeért perbe fogni és ellene kellően eljárni méltoztassék.

Budapest. 1900. április 15.

Kitünő tisztelettel
Katholikus hivő.

Nem kell az egyház tekintélyét megingatni. Ha ezt tesszük, oda érünk el, hogy egész kendőzetlenül fordulnak a modern Izrael fiai és szövetségesei a *Gebercsek* a Jézus Krisztus ellen.

Erre nézve szolgáljon például egy novellának befejezése, mely egy szépirodalmi lapban jelent meg. Halálra, öngyilkosságra készülő ember megtalálja régi kedvesét mint festett leányt és feltámadt életkedve a nő karjaiban. Ehez ezt a husvéti hangulatot adja a szerző.

»A gyönyörü mesének a multkor uj változatát álmodtam. Pénteken meghalt Jézus, de szombat éjszakáján föltámasztotta őt egy szerető földi asszony utáni vágya. Halleluja, emberek, mindegy, hogy hogyan. Föltámadunk!«

Ezt irják már most, midőn az egyházak tekintélye katholikus és protestáns részint ingatag. Mit fognak irni, ha Tóvölgyi leleplezései népszerüek lesznek?

Nagyon szépek Tóvölgyinek a Jézus Krisztusról folytatott elmélkedései, de a katholikus egyházról adott sötét képek meggyöngitik elmélkedésének értékét és hatását.

Erdélyi Gyula.

Magyar mostohája magyar volt.

A Buda és Vidéke 11-ik számában Bodnár Zsigmond nagy becsü filozofiai fejtegetését olvastam. A tudós iró azt irja, hogy a nemzetiségekkel ugy bánjunk, hogy közeledjenek hozzánk.

Ha hazánk története lapjait forgatjuk, azt látjuk, hogy a magyar mostohája a magyar volt s a nemzetiségeket édes tejjel etette sokszor a szájából, sokszor a tenyeréből.

A nagy gondolatokban gazdag Bodnár Zsigmondnak idézünk egy pár adatot a régen mult időkből.

II. András a dalmát Nóna városának 1205 augusztus 1-én kiváltságot adott, hogy nem kötelesek befogadni a magyar király kiséretét.

IV. Béla 1244-ben Korpona városának megujtja azt a kiváltságát, hogy magyar embernek szász ellen tett tanuvallomása érvénytelen.

Ugyancsak IV. Béla azt irta Besztercebánya városának, hogy földjeiket másnak, mint németeknek el nem adhatják, jogaik körébe mást mint németet be ne fogadjanak. Századok multva az 1608-iki pozsonyi országgyülés a szepességi magyarok kérelmére határozta csak el, hogy a magyarok földet, házat vehessenek és hivatalt vállalhassanak. A magyarokat az 1655 és 1659-ik 30-ik törvényekben egyenjogositani kellett. De még ezután is fenntartottak a szászok egy különös kiváltságot: A város piaczán senkinek sem volt szabad házat épiteni, ha csak ki nem mutatta, hogy telivér szász polgár.

III. István esküvel engedte meg a dalmátoknak, hogy magyart vagy más idegent be ne fogadjanak. III. Géza Spalató városának megengedte, hogy a magyarokat kiszorithassák. Kálmán király a magyarokat kitiltotta a Dalmát és Horvát városokból. A nemzetiségeket sohasem zárták ki egy városból és egy hivatalból sem.

Magyarországban a magyar fejedelmek a nemzetiségeknek mindig több jogot biztositottak, mint a magyaroknak, nem emelték fokonként a magyar nép szabadságát, de legtöbb szabadságot a magyar jövevényeknek osztogattak.

Buda fővárosában ősidőtől fogva a magyar csak a némettel felváltva lehetett biró, igy történt, hogy a két nemzetiség egymás mellett fejlődött. Temesvárott külön rácz és külön német tanács volt.

A földbirtokszerzés és letelepülésnél az idegennek adott előny befészkelte magát a czéhekbe is. Volt magyar és német czéh mindenből. A német czéhek nem küldöttek a magyaroknak legényt s a magyar mester kénytelen volt a német czéhekbe beiratkozni, hogy legényt kaphasson. Ha a német legény olyan magyar mesterhez állt, ki nem volt a német czéhben, azt városról-városra excomunikálta.

Ilyen és ehhez hasonló példák bizonyitják, hogy a magyar sohasem erőszakoskodott a nemzetiségekkel.

A kuruczvilágban, mind Kassa, Eperjes, Bártfa, Szeben, Lőcse, Késmárk ugy Rákoczyval, mint egymás között magyarul leveleztek. A mint azonban az utolsó kurucz kivonult, azonnal beállt a német világ.

i n.

A természet rablói.

Itt a tavasz. Teljes pompával diszlik a természet. Budára és vidékére özönlik a sok kiránduló. A pesti port és rossz levegőt kárpotolják magoknak jó levegővel s a természet szépségét élvezve lelkök az ég felé emelkedik. A nyomorult anyagot elfelejtik egy perczre mert minden madárdalban, minden virágon, lombon ott az eszmény. A faradság után pihennek s hálából megrabolják a természetet. Tövestől tépnek ki mezei virágot, galyaitól szakitják le a lombot, még a termőfa lombját is. Isten ellen vétkező az, ki a természet szépségét megrabolja. Jó volna, ha a budai I—III. kerületi előljáróságok jobban vigyáztatnának a természet szépségeire és egy pár rablót kézrekeritnének.

Telepesek.

Nyakra főre telepitenek, házépitésre szövetkeznek nemcsak Budán és vidékén, de az egész országban. Alig van város, mely mellett uj épitkezések ne keletkeznének. Budán és vidékén s az egész országban azt látjuk, hogy ezekből a telepitésekből hiányzik az izlés, nincs bennük rendszer. Keletkeznek aránytalanul s későbbi bajara a városoknak. A sok helyen létező szépitő bizottságok csak a papiroson vannak és nem tesznek semmit. A terveket a hatóságok csak felületesen vizsgálják s igy keletkezik a jóból rossz. Helyes telepitési terveket és szabályokat kérünk.

Magyar Iskola Egyesület.

A Magyar Iskola Egyesületnek sok érdeme van Budán s a budai községek magyarositása körül. Közgyülésen némi eredményekkel a mult évről is beszámolt. A dermesztő közöny ugy látszik mindig tart, mert az egyesület csak pang. Nem is lehet másképpen mert nem férközik ugy a közönséghez, mint a többi közmüvelődési egyesületek. Frázisok, hamis kultuszok, birálatért neheztelések nem élénkitik az egyesület életét. Tények és tények fokozott buzgolkodás, hangversenyek, tánczvigalmak, sorsjáték, a társadalom minden alaku önkéntes adakozása vezetnek a czélhoz.

A Magyar Iskola Egyesület a legrégibb egyesület s mégis legtöbbször beszél a közönség közönyéről. A közönség, ha nem jön, érte kell menni. Ébreszteni, lelkesiteni szükséges a közönséget keresztény szellemben. A demagogok emlékének bálványozás a nem elég, hanem cselekedni kell azoknak a gazdag és tekintélyes uraknak, kik vezetik. Gróf Széchenyi Istvánt kövessék, ki egy jótékony czélra egy évi jövedelmét áldozta. Adják oda a vezetők egy évi jövedelmök tized részét.

Uránia.

Az Urania magyar tudományos szinház rövid fennállása óta a helyes és tapintatos vezetés folytán nagy sikereket ért el. A budai tanuló ifjuság tömeges látogatásra készül. Ugy hallottuk, hogy az igazgatóság az árváknak is módot nyujt, hogy az Urania előadását megnézhessék. Nagyon helyes, hogy a magyar történet és néprajz is tért foglal a müsorozatban annál is inkább, mert régi törvény az, hogy senki addig a külföldre ne menjen mig hazáját nem ismeri. D'Artagnan a szellemes és igazi magyar iró József nádor és kora czimü darabját nagy hatással adták. Lélekemelő mindig, ha multba vezetnek vissza. Ajánljuk az Urania szinházat különösen a családapáknak. A gyermek szive, kedélye nem romlik, de épül, a mi nagyon kivánatos a hanyatló családi élet napjaiban.

Déli vasút.

Déli vasut. Az idei fürdőévad tartama alatt azaz f. é. május hó 1-től fogva szeptember hó végéig, Budapest déli vasutról, Budapest keleti pályaudvarról Budapest—Kelenföldről, Székesfehérvárról és Nagy-Kanizsáról rendkivül mérsékelt áru I. II. és III. osztályu, az egész évadra, azaz f. é. szeptember hó 30-ig érvényes menettértijegyek adatnak ki Siófokra Szántódra, Balaton-Földvár m. h.-re, Szárszó m. h.-re Szemes-re Lelle m. h.-re Boglárra, Fonyód-Fürdőtelepre, Máriatelepre, Balaton-Berény m. h.-re és Balaton-Szt.-Györgyre, továbbá (Siófokon át) Balaton. Füredre, Almádiba, Kenesére és (Boglárón illet. Fonyód-fürdőtelepen át) Badacsonyba, Révfülöp-re és vissza. Ezen menettértijegyek alapján az utipodgyász a fentnevezett vasuti és gőzhajózási állomásokra és viszont közvetlenül továbbittatik.

Ezenkivül a fürdőévad tartama alatt Budapest déli vasut Siófok és Balaton-Földvár közti forgalomban időleges jegyzék is adatnak ki, melynek árai a következők:

a) Budapest d. v.-Siófok között: 1 hóra: I. osztály 104 korona. II. osztály 76 korona. Az egész fürdőévadra: I. 256 korona. II osztály 188 korona.

b) Budapest d. v.-Balaton-Földvár között: 1 hóra I. osztály 118 korona. II. osztály 86 korona. Az egész fürdőévadra; I. osztály 290 korona. II. osztály 212 korona.

F. é. május hó 1-én a déli vasut magyar vonalain uj menetrend lép életbe, mely a következő lényegesebb változásokat tartalmazza; **Budapest-pragerhofi vonal.** Az összes gyorsvonatok Szántód helyett ismét Balatonföldváron fognak feltételesen megállani és Szárszó megállóhely is a forgalomra ismét megnyittatik. A Kelemenföldről Budapestre közlekedő 292 sz. összekötő vonat (indul Kelenföldről 9 óra 15 perczkor délelőtt) elmarad.

Székesfehérvár-komáromi vonal. A 752 sz. v. v. Székesfehérvárról 10 perczczel korábban. vagyis 9 óra 50 perczkor délelőtt fog indulni és 2 óra 37 perczkor délután érkezik Komáromba.

1900. évi május hó 1-én a budapest-pragerhofi vonalon Tétény és Tárnok állomások között fekvő 18.2 sz. őrháznál Érd-Hamzsabég elnevezéssel személyforgalomra berendezett megállóhely nyittatik meg, melynél a 205, 207, 209, 211, 206, 208, 210, és 212 sz. személyvonatok- utasok fel- vagy leszállása czéljából „feltételesen meg fognak állani.

E megállóhelyen menetjegyek nem adatnak ki és podgyász, express áruk valamint kutyák nem vétetnek fel, hanem az illetékek utánfizetéskép (pótlék nélkül) szedetnek be.

Érd-Hamzsabég" megállóhelyről az emlitett vonatok a következő időkben indulnak;

Budapest d. v. felől Pragerhof felé; a 205. sz. vonat 7 óra 36 p. reggel, a 207. sz. vonat 10 óra 10 p. este a 209 sz. vonat 2 óra 11 p. délután, a 211. sz vonat 5 óra 5 p. d. u. és Pragerhof felől Budapest d. v. felé: a 206 sz. vonat 7 óra 42 p. este, a 208. sz. vonat 5 óra 43 p. reggel a 210. sz. vonat 3 óra 56 p. délután, a 212. sz. vonat 8 óra 17 p. reggel.

Aláirási felhivás.

Alulirott igazgatóság ezennel értesiti t. Czimed, hogy intezetünk IV-ik évtársulata f. évi május hó 1-én alakul meg, mely évtársulatba való belépésre van szerencsénk Önt tisztelettel meghivni.

Intézetünk alapszabályszerü czélja az, hogy a kisipar és kereskedelem hiteligényeit kielégitse, másrészt pedig a takarékossági szellemet fejlessze. Tag lehet minden nagykoru egyén, ki legalább egy koronát fizet hetenként. Az évtársulat hat évig tart, mely időtartamon belül egy üzletrészre egy korona fizetendő hetenként, ugy, hogy hat éven át a befizetés 312 koronát tesz ki. Az évtársulat a 6-ik év végén feloszlik és a tag megkapja tőkéjét a mérlegben kimutatott osztalékkal együtt, mely eddig is 6%-ot tett ki. Miután az évtársulat hat évig tart, intézetünk kötelező takarékpénztárt képes s igy megfelel alapszabályaink azon czéljának, mely a takarékossági szellem fejlesztését tüzi ki. Minden üzrészre folyósitunk 200 korona kölcsönt azonnal és két év után további 100 koronát, ugy hogy üzletrészenként 300 korona kölcsönre tarthat igényt minden tag. Ezen kölcsöntökére fizetés nem teljesitendő, hacsak az üzletrészekre teljesittetnek pontosan a fizetések, minek folytán a visszafizetési mód a lehető legelőnyösebb és a tagnak nagyobb gondot nem okoz.

Intézetünk immár 3 éves és megelégedéssel konstatálhatjuk, hogy az eddigi befizetések csaknem egy fél millió koronát tesznek ki, mig az eddig folyósitott kölcsönösszeg 600.000 korona.

Ezek után tisztelettel bátorkodunk t. Czimed kérni, hogy a május hó 1-en kezdődő évtársulatba belépni és tetszés szerint üzletrészmennyiséget jegyezni szíveskedjék. Tekintettel azon üdvös czélra, melyet intézetünk az ipar és kereskedelem érdekében maga elé tűzött, van szerencsénk t. Czimedet felkérni, hogy esetleg családja és ismerősei körében jegyzéseket gyüjteni méltóztatnék, miért is előre fogadja köszönetünket.

Budapest jobbparti korona-takarék- és hitelszövetkezet. (II., Fő-utcza 7. sz.)

Peringer Ferencz elnök, Frey Alajos alelnök, Wolf Márton igazgató, Stampfer Márton igazgató, Schimmerlik Mór vezérigazgató.

Felügyelő bizottság: Löwy Náthán elnök, Bartha Oszkár, dr. Wéber Adolf, Ott Lajos, Bányay Béla felügyelő-bizottsági tagok.

U. i. Minden üzletrész után a beiratási dij 1 korona, de csak május hó 31-ig, mig a később jelentkező tagok üzletrészenként 2 kor. beiratási dijat fizetnek s igy mindenkinek érdekében van már május hó folyamán beiratkozni.

Kérelem a főváros tejfogyasztó közönséghez!

A központi tejcsarnok igazgatósága igen fontos ujitással lépett a tejfogyasztó közönség elé. Ugyanis a literes és félliteres üvegekben történő tejárusitás csak ugy fog igazában megfelelni a nagy közönség igényeinek, ha a palaczkok eldugaszolásának sértetlen voltát a mostani ujitás segélyével maguk a háziasszonyok ellenőrzik. Eddig a cseléd a központi tejcsarnok üres üvegeit bárhol megtöltethette olcsóbb, selejtesebb tejjel s igy az asztalra kerülő tej rovására naponkint és literenkint 2—3 krajczár jogtalan hasznot huzott, s ezenkivül egészségtelen s tisztátlanul kezelt tejet is vásárolhatott. Tekintettel arra a garancziára melyet a központi tejcsarnok fogyasztóival szemben fentart, továbbá, a megbizhatlanság kiirtására a központi tejcsarnok igazgatósága uj fajtáju üvegzáruló kupakokat alkalmaz üvegein. Ezek a zárók hozzáférhetetlenek, csak egyszer használhatók s igy az üveges tej származását ez által biztosan ellenőrizhetjük. Figyelmezteti és kéri a tejfogyasztó közönséget, különösen a háziasszonyokat, hogy a tejes üvegek záró kupakjának sértetlen voltáról naponkint és minden alkalommal győződjenek meg és hiányosan zárolt vagy nyitott palaczkokban hozott tejet a központi tejcsarnok palaczkteje gyanánt el ne fogadjanak. Ezzel a szigoru ellenőrzéssel családunk egészségén az asztalra kerülő ételek tisztaságán nagyot lendithetünk a nélkül, hogy a konyhaköltségeket szaporitanánk.

Pályázati hirdetmény.

Az »I. magyar általános tisztviselő-egylet mint szövetkezet« »jubileumi ösztöndij-alapitványának« 1899. évi kamataiból, két egyenként 100—100 koronát tevő csupán egy évre szóló ösztöndijra. Valamint I. ösztöndij-alapitványának kamataiból évi 160 korona ösztöndijra pályázatot hirdet. Ezenkivül ösztöndijakért a kellően felszerelt pályázati kérvények, az I. magyar általános tisztviselő-egylet mint szövetkezet igazgatóságához (II. ker., Albrecht-út 3. sz.) a folyó évi május hó 15-ikéig nyujtandók be. A pályázati feltételek ugyanott megtudhatók: de szivesen ad felvilégositást a Buda és Vidéke szerkesztősége is.

Magyarország és a zsidóság.

Ezzel a czimmel Petrassevich Géza egy hosszabb tanulmányt közöl, melyben foglalkozik a zsidóság szerepével az ó-korban, tárgyalja térfoglalását és jelenhelyzetét. Azután áttér a zsidóság jellemzésére és kifejti nézeteit arra vonatkozólag, hogy Magyarországon a közgazdasági, kulturális téren mily állást foglalnak el a zsidók s mit kellene tenni ez irányban.

Petrassevich müve hoszabb, lelkiismeretes tanulásra vall s a kérdést nem egyoldaluan tárgyalja, utolsó fejezetében adja elő azt, mit kellene tenni a zsidókérdés megoldására nézve. A felé a vélemény felé hajlik, hogy az ugynevezett zionismus az, a mi e tekintetben a legkielégitőbb megoldás. Belátja azonban, hogy ezt a zsidóság nemzeti jellemének bizonyos módosulása nélkül nem érheti el. Azt a tanácsot adja, hogy az alakitandó uj államban égessék el a talmudot s térjenek őszintén és igazán Mózeshez. Akkor az általuk alapitandó állam erős, társadalmuk egészséges, gazdaságuk pedig virágzó lesz. Ezt a fölfogást történeti megokolással is bizonyitja.

A kérdés megérdemli a figyelmet s Petrassevich a nélkül, hogy demagoggá sülyedne, élénk és őszinte panaszokban tör ki a keresztény szellem hanyatlása és a nemzeti jellem elgyöngülése miatt. Bizony nem ok nélkül. A mi nézetünk is az, hogy ideálisabb törekvések és altruismus hiányában mint oldott kéve hull szét nemzetünk. Ezért mi leszünk felelősek.

Tanulmányi kirándulás Olaszországba.

A budapesti I. ker. főgymnázium három felsőbb osztályának 20 tanulója dr. Láng Nándor és dr. Császár Elemér tanárok vezetése mellett Olaszországba a husvéti szünidő alatt tanulmányi kirándulast tett. A társaság egy hetet töltött Rómában, hol az antik világ és a renaissence emlékeit tanulmányozta. A társaság egy részének Sagmüller József ó-budai róm. kath s.-lelkész fáradozása és vezetése mellett sikerült Ő Szentsége szine elé járulnia. Meglátogatták még Nápolyt, Pompeit, Cumot, Baját, Tivolit és Capri szigetét. A társaság a szeles időben való tengeri u azás daczára is jó kedvben emlékekkel és ismeretekkel meggazdagodva tért haza.

Széchenyi muzeum.

A Széchényi-muzeum részére érkezett ajándékok u, m.: 1. »Az eperjesi Széchenyi-kör« házi estélyeinek 8 drb müsora. Hellebrandt Arpádtól. 2. a) Fénykép a Nemz. Kaszinó Széchenyi-serlegéről, kivonattal b. Wenckheim Béla első beszédéből Szegedi Maszák Hugóné Barabás Ilonától. b) Ugyanaz (más felvételben) ugyanattól. c) Egy barna fakeretbe foglalt kép gróf Széchenyi István Barabás Miklóstól 1836-ban készült olajfestménye után fölvett képpel és ugyanebben a keretben Széchenyinek Bihar vármegyéhez intézett, Pest, febr. 11-én 1836-ról kelt, fényképezett levele. (Ugyanattól). —

A Széchenyi muzeumnak szánt minden ajándékot a Magyar Tudományos Akademia titkári hivatalának küldendő.

Az én igám.

Van itt Budán egy öreg ember, a ki a kálvinista templomot nem oda akarta épitetni a hol van, hanem a Szent János tértől az Árok-utczába befelé. Evvel eltünt volna ez a csintalan városrész s a királyi palota is nyert volna szép környezetet.

Ez az öreg ember sok kérdésben keresi fel szerkesztőségünket s elbeszélget tanulságosan. Közelebb megint bekopogtatott kezében a Budapesti Hirlappal, melynek vezérczikke arról beszél, hogy sok kálvinista eklezsiába nem akad pap.

Az öreg budai polgártárs ezeket diktálta le erről a kérdésről:

Annak, hogy a kálvinista hivek között sokan vannak pasztor nélkül, az az oka, hogy hanyatlik a vallásosság. A lelki pásztor hivatalból lenne azzá, szegénysége legyen a büszkesége. Mostanában a legtöbben a Jézus Kristus seregébe is csak a kenyérkeresetből léptek. Igaz, nem lehet kivánni az anyagiság korában a lemondást. Ámde lehetnek vagyonosabb szülők gyermekei, kik megértik a hivást: Az én igám könnyü az én igám édes...

Szebb és függetlenebb állás alig van a lélekpásztori tisztségnél. A hit a kara érdekében sokat tehet egy lelkes ember. A vagyonosabb fiatalságnak szép alkalom kinálkozik a szegényebb anyaszentegyházak mentésére.

Szebb, nemesebb fennenköltebb a lelkipásztorság minden másnál s az eszményt szolgálja az, ki erre a térre lép. Ha valaha, most van szükség arra, hogy a keresztény hiveket erős kezek őrizzék és vezessék.

Széchenyi asztaltársaság.

A budai Széchenyi Asztal-társaság legközetebbtartott összejövetelén elhatározták, hogy Széchenyi István feltétlen tisztelőit és elvi követőit összeirják s az egész országban az ilyeneknek a belépési nyilatkozatot megküldik.

A beérkezett nyilatkozatok után az asztaltársaság egyletté alakul. Az alapszabályok kidolgozásával megbizták a Buda és Vidéke szerkesztőségét.

Az asztaltársaság felkéri az iskolák igazgatóit, hogy gróf Széchenyi István méltatására több sulyt fektessenek. Elhatározták, hogy gróf Széchenyi Istvánról népies tanulmányt adnak ki s azt a magyar nép között terjeszteni fogják. A haza boldogulásának az a föltétele, hogy minden magyar szivében az igazi Széchenyi éljen.

Fonciére, Pesti biztositó-intézet

A Fonciere, Pesti biztositó-intézet ez idei rendes évi közgyülését f. évi április 30-ikán fogja megtartani. Az intézet által a m. évre vonatkozólag közzétett zárszámlából a következő számadatokat vesszük át — A törlések levonása után fennmaradt mult évi dijbevételek az elemi- és baleset biztositási ágazatokban 8.597 515 kor. 18 fil. és az életbiztositási ágazatban 2 487413 korona 52 fillér, összesen 11.0884.928 kor. 70 fillérre rugtak, a későbbi években esedékes dijkötelezvényeké s dijváltók állománya a tűz- és balesetbiztozitási ágazatban 19.397.(80 kor. 15 fil. értéket képvisel. Az életbiztositási ágazat összállománya a lefolyt üzletévben 59.178.308 korona tőkére emelkedett. A készpénzdijtartalékok és dijáthozatok az életbiztositási ágazatban 14.238.575 kor 60 fillér és az elemi és balesetágazatokban 2.672.323 koronát tesznek ki. Az életbiztositási ágazat készpénzdijtartalékának szaporodása az előző évivel szemben ennélfogva 831.416 korona 84 fillérre rug.

Különösen fölemlitendő még, hogy a nyereségrészesedéssel biztositottak azon csoportja, kiknek kötvényei a nyereség évenkénti fölosztása mellett kizárólag halálesetre szólanak, az évi dij 10%-át tevő osztalékhan részesül, mig a biztositottaknak 1896-ban megnyilt azon csoportja, melynek kötvényei a nyereség három évenkinti fölosztalása mellett, vegyes tőkebiztositásról szólanak, 1899 deczember végével az évi dijnak 68²/₃%-át tevő osztalékot élvez.

Az intézet tőkéi, ide nem értve a képviselőségeknél és ügyfeleknél fennálló követelési egyenlegeket, következőkép vannak elhelyezve: pénzkészlet az intézet központjában 236.584 kor. 16 fill., hitelintézeteknél és takarékpénztáraknál lévő követelésekben 2.442.099 kor 26 fill., az intézet budapesti és bécsi tehermentes házaiban 3.363.717 kor. 96 fill., állampapirokban, vasuti elsőbbségi kötvényekben és óvadékképes záloglevelekben 8.370.439 kor. 59 fill. tárcabeli váltókban 229 597 kor. 32 fill., jelzálogkölcsönben 18 172 kor. 10 fill. az intézet életbiz ositási kötvényeire adott kölcsönökben 2,085 800 kor.

Az 1898-iki 192.812 kor. 68 fillér vesztesegi egyenleg teljes leirása után fenmarad 1899-iki nyereségből részvényenkint 8 koroea osztalék kifizetése fog inditványba hozatni.

Nyilttér.*)

Császárfürdő Budapesten.

El-őrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Jó üditő ital és gyógyszerül szolgál.
Ajánlják: **Dr. KORÁNYI** és **Dr. KÉTLY** egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitünő sikerrel használtatik.
Árak vidékre, kőbányai vasuti állomásra szállitva:
1 láda 30 nagy palack 17 kor. 50 fill.
1 „ 30 kis „ 13 „ — „
a fogyasztási adóval együtt.
A láda és üres palackok 4 hónapon belül, bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.
Budapesten kapható minden füszer- és csemege-üzletben és poharanként a Quisisana Automata-buffet-kben is

Dupla malátasör

és világos **Márciusi sör** ládánként 1 koronával olcsóbb. Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak.
Megrendelési hely:

Király Sörfőző Budapest-Kőbánya.

Török Bálinton vagy a Bagó-féle könyvnyomdában (Budapest, II. Ponty-utcza 4.) megrendelhetők a következő müvek:

I. **„Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt“** e„Ébresztő Hangok XIV. könyve.) Magyarország nzredéves ünnepélye alkalmával közli, és a magyar dép figyelmébe ajánlja Zimándy Ignác 1896. Terjedelme 366 oldal. Ára 1 frt.

II. **Kossuth Lajos a magyar intelligenczia és emigracziő itélőszéke előtt** (**„Ébresztő Hangok“** XV. könyve.) Terjeddelme 600 oldalra. Ára 1 frt.

III. **„Kossuth Lajos a józan magyar közvélemèny itélőszéke előtt.“** („Ébresztő hangok“ XVI. könyve.) A debreczeni trónfosztas ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 508 oldal. Ára 1 frt.

IV. **„Kossuth Lajos a Hatodik Nagyhatalom itélőszéke előtt.“** („Ébresztő Hangok“ XVII. könyve - A világosi fegyverletétel ötvenedik évfordulója emlé) kére — Terjedelme 616 oldal Ára 1 frt.

V. **„Kossuth Lajos kilenc magyar honvédtábornok itélőszéke előtt“** („Ébresztő Hangok“ XVIII. könyve.) A tizenhárom magyar honvédtábornok aradi vértanuságának ötvenedik évfordulója emlékére. Terjedelme 675 oldal. Ára 1 frt.

Standard életbiztositó-társaság

Edingburgban (Angolhonban)

Alapittatott 1825-ben

Magyarországi fiók.

Budapest, V., Fürdő-uteza 4. sz.

Évi bevétel	**27,500,000 korona**
Kiutalt nyereményrészek	**150,000,000 korona**
Vagyon	**220,000,000 korona**
Halalesetek folytán kifizetve	**450,000,000 korona**

A **Standard** kötvényeinek nevezetesebb előnyei: Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után, szabad háboru-biztositás népfelkelők részére.

Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA

Szerkesztő: **JURISZTOWSZKY ÖDÖN.**

Köszönet nyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar-mesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ep oly megfelelőek mint megfelelőek voltak a szalonczipők.

Zágráb 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétű czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel:

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17.

tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Hölgyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

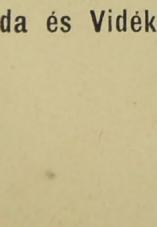

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után **megkönnyebbül** a járása annak, ki czipőjét **Dr. Högyes álti szabadalmazott asbesttalpbetéssel** látja el.

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét egjobban bizonyitja, hogy a cs. és kir. közöst hadseregnekés a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositások, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Ó-Budai „Korona“ Vigadó

Budapesten. III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfővaros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes táncterem, mely berendezés és kényelem tekintetében Budapésten páratlan; villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar, megzavarja, ez a tanezterem megfizethetetlen. Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára. Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok, Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

Eladó.

Egy darab budai korcsolyapálya részvény 100 forintért eladó. Czim megtudható a Buda és Vidéke kiadóhivatalában.

A **Buda és Vidéke** kiadóhivatala elvégez minden tisztességes megbizást **előfizetőinek**, csak a kész kiadások felszámitása mellett, **idegeneknek** árjegyzék szerint.

Jogügyek, kérvények, ügyvéd közbenjöttével.

Vizsgákra készités, vizsgák letétele, tanerök közbenjöttével.

Mindenféle engedélyek, szabadalmak, kérvények,

Kérvények székesfővároshoz, pénzügyi és iparhatóságokhoz, ministeriumokhoz, hadparancsnokságokhoz.

Épitési engedélyek. Iskolai, tudományos szépirodalmi könyvek eladásá.

Nyomdai termékek készittetese.

Ingók és ingatanok eladása, vétele, bérbeadása.

Lakások kivétele és kiadása.

Biztositás, tüz-, jég-, betörés és baleset ellen.

ÉLETBIZTOSITÁS.

Nyilvános levelezes. — Felvilagositás minden ügyben.

Kérjük a közönséget, hogy a **Buda és Vidéke**-nek ezen az uton is adjon támogatást s minél több megbizással tisztelje meg.

A kiadóhivatal

I. Városmajor-utcza 28.

Illés József

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX. Kinizsi-utcza 11. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban. Bármily nagyságu megrendeles házhoz szállitatik

Kávé import.

Szállitas közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½	klgr. finom	**Cuba** nagyszemű	ó.-é. frt 6.—
4½	» valódi	I. rendű . .	» » 6.50
4½	» »	**Jáva**	» » 5.78
4½	» »	**Portorico** . . .	» » 5.82
4½	» »	»legfin. I. rendű	» » 6.46
4½	» »	**Gyöngykávé** .	» » 6.36
4½	» »	**Laquayra** igen fin.	» » 7.—
4½	» »	valódi **mocca**	» » 7.—
4½	» »	Ceylon, különl. nagyszemű	7.36

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Kitünő minőségű valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót** és tsa urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordocskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

KÉSZIT:

A) **gépeket és épitési munkákat teljes malomerendezés ket, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speciálitási B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzómüvek, hengerek- és ágyugolyókhoz

Hengerészékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egesz malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. **Zsilipek, csővezetékek frictiós kapcsolások rotatiós dynamométerek. — Aczelönt se.**

ZÁBORSZKY JÁNOS

UTÓDA

Petrovits István

mészáros és hentes

BUDAPEST,

I. ker., Krisztina-tér 3. szám.

TALÁLT TÁRGY.

A Kis-Svábhegyen egy olvasót találtak. Igazolt tulajdonosa átveheti a Buda és Vidéke szerkesztőségében.

Versenyek idején.

A lóversenytér közvetlen közelében jó pihenőstatió s déli és esti szórakozó

Özv. Lichter Lajosné

VENDÉGLŐJE

VERSENY-UTCZA 26. SZÁM ALATT.

Jó konyha, friss sör, valódi borok.

JUTÁNYOS ÁRAK.

JÓ ÉS PONSOS KISZOLGÁLÁS.

Eladó.

Ujpesten Mária-utczában hat lakással biró ház eladó. Területe 174 négyszög öl. Az utczára 8 ablakkal, közel a villamoshoz és a piaczhoz. Hivatalnokoknak igen alkalmas. Ara 11.000 korona. Bővebbet a kiadóhivatalban.

967
1900

Árverési hirdetmény.

A községi kéqviselőtestület 6/1900. sz. határozata folytán közhirré tétetik, hogy a község mint erkölcsi testület és a volt urbéresek összes földterületeiket képező ingatlanaikat illetőleg **a szénkutatási jog f. évi április hó 29-én** d. e. 9 órakor nyilvános árverésen haszonbérbe fog adatni. — A feltételek a község jegyzői irodában a hivatalos óràk alatt megtekinthetők.

Hidegkut, 1900. aprilis hó 15-én.

Németh Béla, jegyző. **Huber Antal,** biró.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részv. serfőzdéből.

Tisztelettel értesitjük a nagyérdemü közönséget, hogy **I. ker. Krisztina-körut 133. szám** alatt levő Szabó Lajos-féle

füszer- és csemege-üzletet

átvettük és azt minden tekintetben a mai kor igényeinek megfelelően berendeztük.

Főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy tisztelt vevőinknek elsőrendü áruk figyelmes kiszolgálása által teljes megelégedésüket elnyerjük, különösen felhivjuk a nagyérdemü vevőközönség szives figyelmét üzletünkben naponta frissen érkező Dreher Antal Vaál-Szent-Lászlói uradalmaiból szállitott tejre, a melynek valódiságáért és tisztaságáért kezeskedünk.

1 lt. zárt palaczkban napi bélyeges dugóval 24
1/2 » » » » » » 17

üvegek 10 krért visszavétetnek.

1 liter kannatej 12

Kivánatra mindent házhoz szállitunk.

Tisztelettel

Pál Géza és társa.

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folyton emelkedő kelendőség, a minden kiállitáson nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet haladó fönnállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság

ezelőtt Neidlinger G.

Budapest, II. Fő-utcza 15. sz.

(a lánczhid közelében.)

20% olcsóbb

mint bárhol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granit, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

SIRKŐ RAKTÁRA

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

a Király fürdő mellett.

Jakovits József

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritathatja**.

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

kitünő tisztelettel

Wild József.

Mihalovits József

KALAPOS-MESTER

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN

valamint **szörme-árukból.**

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább ásványvíz

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható

Lövenstein Antal

cász. és kir. udv. sütőmester.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat korona- és hidmunkákat.

Lakik:

IV., Koronaherczeg-utcza 3., II. udv. I. em. 52

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT

kihuzható forr- és hütöcsöves kazánnal.

SZIVATYUGÉPEKET,

Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullámlemezés fütőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szües-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbözéki emeltyü szerkezettel.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója Szerb kir. udvari szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban

KÜLÖNLEGESSÉG

Budai sashegyi saját termése.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni

CSÁKA J.

ÓRÁS- ÉS ÉKSZERKERESKEDŐ

BUDAPEST, I., ALAGUT-UTCZA.

Nyom. Weisz Manó és Társa, Budapest Csányi-utcza 13.

Budapest, 1900 IX. évfolyam 13 sz. Vasárnap Pünkösdhava (Május)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona

SZERKESZTŐSÉG;
I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Eötvös szellemében. . .

A közönséges, mindennapi élet zajában valahányszor egy olyan jelenséggel állunk szemben, melynek keletkezése a multban gyökeredzik, kétszeres érdeklődéssel kell, hogy kutassuk annak eredetét, mert örök igazság, hogy a mult szülöttje a jelen.

Ámde az események egymásután következő sokaságát az idők rohanó haladása oly gyorsan ragadja el szemünk előtt, hogy mire egy esemény pontosságával valamennyire tisztába jöhetnénk, már feltorlódik mögötte a többi. De látnunk és figyelnünk kell, mert az események és jelenségekből okulást kell meritenünk, mert a haladásnak, a tökéletesedésének ez forrása ez táplálója.

Nemzeti életünk ujjászületésének eseményekben gazdag korszakában félszázad előtt óriások dolgoztak. Munkálkodásuk nyoma századokra lát, eredménye népet boldogit. Az óriások közt ott állt Eötvös, — megkezdett nagy munkájának a hazai közmüvelődés-ügy jelen állapota. Lehet-e egy nemzetre nézve ennél fontosabb ügy, mikor az a galvanométer, melynek mutatásától függ egy nemzet tekintélye, létének jogosultsága. Ez ügygyel kapcsolatban bármily csekély jelentőségünek látszó mozzanat, vagy esemény merüljön is fel, nem szabad azt figyelmen kivül hagynunk.

Ha a közmüvelődés egyik ágát — a népoktatás ügyet — tekintjük csupán hány oly jelenségre akadunk, melynek megfigyelése nem lehet hiába való. A kezdet nehézségeivel küzdő óriás szellem felkutatja és megleli az utat, melyen egy egész nemzetnek haladni kell, hogy a müvelt népek sorába jusson. Kijelöli az irányt, mely felé törekedni kell: megmutatja az eszközöket, melyekkel élni kell, ha azt akarjuk, hogy beteljesedjék a próféta ezen jóslata:

„Még jönni kell, még jönni fog egy jobb kor!!"

De vajjon révbe ért-e már a megindított gálya? Itt vannak azok a bizonyos mindennapi jelenségek, a melyek igazolják, hogy nem. Az irány, melyben a haladás történik helyes, mert az óriás jól fölépité világító tornyait, a gálya nyugodtan halad, czélját nem tévesztheti.

Ez az a jelenség, melynél meg kell álianunk!

* * *

A népoktatás-ügy terén sok-sok még a tenni valónk, mig oda jutunk, hogy a nyugot europai államok fejlődésének mértékéhez közel terközzünk. Hogy a népoktatási törvények megalkotása óta a haladás szinte századosnak mondható, ez csak büszkeséggel töltheti el minden magyar honfi szivét, a mikor ezt maga a müvelt külföld elismeri. De éppen ez kell, hogy sarkaljon bennünket továbbra is a tettre. A titok nyitját ismerjük, tudjuk, hogy a nemzeti törekvések istápolása a fő; tudjuk hogy az Eötvös szellemében való munkálkodást feladatának tekinti ma is számos hazafi és még e szellemben dolgozók csoportja ki nem hal, addig a sajnálatos, vagy pláne visszaesés bekövetkezésétől nem kell tartanunk.

Mikor a népoktatás fejlesztésére irányuló törekvések megindultak a magyar társadalom számos köre sietett a nagy munkálkodó segitségére, mintegy példát mutatva a jövő nemzedéknek arra, hogy miként kell egy eszme megvalósitását, vállvetett közös munkálkodással elősegiteni. A munkálkodók ezen első csoportja ma már nagyon megritkult, a még élők jogos vágya megtekinteni az örökösök sáfárkodását. És

Madarak és fák napja+).

Irta: Herman Ottó.

Herman Ottó tb. elnöknek határozati javaslata a következő:

»Az Országos Állatvédő Egyesület közgyülése elhatározta:

1. Hogy az egyesület kebeléből egy hét tagból álló bizottsagot küld ki, abból a czélból hogy a megalkotandó madárvédő egyesületek szamára alapszabaly-mintát készitsen s azt a választmánynak további intézkedés végett bemutassa.

2. Hogy egy huszonégy tagból álló bizottságot küld ki, avval a feladattal, hogy az amerikai mintára támaszkodva, a »madarak napja« — birds day — és a »fák napja« — arbor day — intézmény behozatalára vonatkozó javaslatot készitsen, azt a választmánynak intézkedés végett bemutassa.«

E határozati javaslatot Herman Ottó a következő indokolással kiséri:

Mélyen tisztelt közgyülés!

Az ember kebelében lakozó legtisztább, legnemesebb és épen azért valóban szent érzelem, a könyörületesség nevében emelem föl szavamat e nemes egyesület közgyülésének kegyes szine előtt, hogy külön is fölhivjam a madarak védelmére; védelmére azoknak a kedves teremtéseknek, a melyeket a népszellem szeretete az »égi« jelzővel ruházott föl.

A midőn pedig e felhivást itt megteszem, ne vegye a mélyen tisztelt közgyülés szerénytelenségnek, ha önmagamból indulok ki: reá utal erre egész helyzetem, állapotom.

Akadhat ebben a lelki sivárságra, önzésre és rideg anyagiságra nagyon is hajló korban valaki, a ki, a midőn a madarat énekeért szeretem és védem, igy szól hozzám: mi hasznod vagy elvezeted lehet teneked a madár énekében, neked, aki azt nem is hallod?

Tehát érdek, haszon, ez legyen az egyetlen rugó, a mely cselekvésre birjon, a mely e cselekvést megokolja!? Hozzá a kérdés nem is alapos és nem is igazságos, mert én — s ez való igaz — süketen is tisztán hallom a madár dalát, annak minden hangját.

Hogyan?

Hallom, feleségem szemén és szivén át. A szem, a pacsirta repeső énekére fellángol; a sziv, az földobog. Ezeket latom és érezem és akkor a pacsirta dalának minden hangocskája, trillája visszazeng emlékezetemből, mely régesrégen, a mikor még hallottam, a legkisebb hangot is fölszivta magába, hüségesen őrzi s elzengi bensőmben, valahányszor a szantóka madár rezgő szárnynyal ég felé kél.

Az a lelki sivárság nem tudja azt, hogy a süket ember szeme ügyesebb, ügyelőbb; hogy a legcsekélyebb rezdülést is észreveszi, és jobban átérzi, mint az, a ki hallásába bizva fölszinesen tekintget.

És látom a kis fitiszmadár surranását az ősbükkök koronájában; a királyka bujkálását a fenyvek tömött ágazatában . . .

Igy is tehát meg van okolva fölszólalásom.

A mi pedig külön is késztet és följogosit ez az, hogy mind ritkábban látom kelni égfelé a pacsirtát; leghüségesebb barátunk, a füsti fecske mindinkább elmaradoz fészkétől a kert az erdő és liget fainak, bokrainak sürüjében nincs mozgás; azokat évről-évre több káros bogárság lepi el. És feljajdul a kertész, a gazda, mert elpusztitja termését a féreg, a mely ellen emberi módjával, erejével hiába védekezik. Igen, mert ritkul az égi madár. . .

A midőn a pusztulás okának földeritéséhez hozzáfognék, meghódolok néhány perczre a modern sivárság előtt, mely nem törődik a sziv hangjával, hanem számszerü, elfogadhatóan bizonyitékot követel á tőlem és mindenkitől. Álljanak tehát itt szmok, bizonyitsanak és vadoljanak.

Hivatalos kimutatás szerint Friaulban csak egyetlen esztendőben, a madárvonulás idejében 206.832 madár került konyhai czélokra piaczra tényleg pedig kitett a szám 620.496 darabot!

Azt hiszik, hogy talán valami vérengző kerecsenek, vándorsolymok vagy sasok? Oh dehogy! Csupa szemünk gyönyörüsége! erdő, mező ékessége, a gazda, a kertész legjobb barátja; vörösbegyek, hantmadarak, pintyőkék bubospacsirták és hasonló kedvességek — telelésre vonulva hálóba, kelepczébe kerültek

Bresciában — mely előttünk magyarok előtt mindég egy bizonyos hyéna emlékét idézi fel — tehát egyetlen város piaczán, egyetlen vonulási időszak alatt, hivatalos kimutatás szerint 423.792 ártatlan, hasznos kis madár került olasz ínyenczek konyhájára, gyomrába

*) Az országos állatvédő egyesület 1899 évi jelentéséből.

itt — kalap levéve, a hála és hazafiui tisztelet hamisithatatlan megnyilatkozásával meg kell hajolnunk egy oly munkás csoport előtt, melynek müködési idejére a kezdet kezdetére, az ujjászületés hajnalára esik E kis csoport a „Budai Népnevelési Egylet“. Alapitójuk a nagy Eötvös rég elhagyta őket, de lánglelkének minden megnyilatkozása eszméinek szentsége ott maradt az ő sziveikben.

Ma már az 1026 tag közül alig van életben fél száz, kik önként elvállalt kötelességüket mindenkor a leghivebben teljesitették. Ők azok, kik a hossszu munkálkodás után pihenni vágynak, ők azok, kik példaadásukkal megmutatták mi az utódok kötelessége és végül ők azok, kik látni akarják az örökösök sáfárkodását. Május havi közgyülésükben felszámolnak előttünk s az egyesület feloszlik.

Az utódok hálája, tisztelete és örök megbecsülése legyen jutalmuk önzetlen magasztos munkálkodásukért. Példájuk bizonyára követőkre talál s ez lesz az: mi megnyugvást ad nemes lelköknek, adja az ég hogy igy legyen,

Az egyesület tekintélyes összegü vagyonának kezelése a fővárosra fog szállni és a nemes intentiókhoz képest mit az egyesület szolgált — népnevelési czélokra fog fordittani Az erre vonatkozó oklevél kiállitásával Ribáry József alelnök, B. Országh Sándor és Scheich Károly pénztárnok bizattak meg. *Bárány Zsigmond.*

*

Az áldozatkészségnek, a lelkiismeretességnek, a pontosság és hü kezelésnek köszönhető ez a mesés eredmény mely fillérekből ezreket termelt. Dicséret, dicsőség mindazoknak, kik e munkában vezérkedtek s a midőn az elismerést mindnyájuk felé nyujtjuk, engedjék meg, hogy az oroszlánrészt Scheich Károlynak juttassuk. Tiszteletben megőszült polgártársunk, a budai érdekeknek valódi atyja, éber őre, ki mélt tányos és igazságos ügyeink védelmében, az emberszeretet gyakorlásában töltötte el hasznos és munkás életét. Az ő lelkiismeretessége, pontossága, tiszta keze, mihez politikai ellenségei csak hiában akarnának szennyet kenni müködött ebben a sikerben. A budai népnevelési egylet alapitványát bátran lehetne Scheich Károlyról nevezni el, mert ő megérdemli azt, hogy az ő polgári erényeinek örök emléke legyen. Buda fejlődésébe, emelkedésébe, intézményeibe, társadalmi életébe kitörölhetlenül irta be nevét, mint közügyeink rendületlen vezére s ha politikai nézeteivel nem is nyert mindig rokonszenvet, igazságosságát és önzetlenségét kétségbe vonni nem lehet.

A budai népnevelési egylet közgyülése, a fillérekből gyült tekintélyes alapitvány proklamatiójának napja az ő ünneplésének napja s mindazok, kik ennek az alapitványnak megnövelésével, hü ápolásával szaporitották érdemeiket, maguk is sietnek számos rokon gondolkodásuak megragadni az alkalmat, hogy érdekeink egyik leghüvebb és tántorithatlanabb védőjének Scheich Károlyt ünnepeljék, ki népszerüségre soha nem vadászott és semmi nem befolyásolta soha ott, a hol polgártártársai javáról volt szó.

Azok közé tartozik, kik után egykor vágyódni fognak és a kinek emlékét kegyelettel emlegetik majd a hü és igaz polgárok örökcsarnokában, mert lassankint fogynak azok, kik polgári kötelességeiket oly hiven teljesitették, mint Scheich Károly.

Adjon az Isten neki erőt, hogy közügyeinkben továbbra is oly élénken éberen, lelkiismerettel, igazságszeretettel és önzetlenül vezérkedjék mint eddig.

E. Gy.

A bürokráczia.

Irta: Lisznyay Damó Endre.

A sok kellemetlen és káros vadhajtások között ez is büszkén virit és terjeszti életölő tltatát. Fejlődik, növekedik és terjed, s maholnap már csodálkozunk, ha valaki nem hivatalnok, vagy nem akar azzá lenni. De mikor szaporodik a restanczia uj meg uj ágak keletkeznek, uj hivatalokat szerveznek. Sokszor az ugynevezett szükség vezeti az intéző köröket, máskor meg emberük van elébb, a hivatalt csak azután találják meg a mi még nincsen. De élni csak kell, egyiknek rokona, másiknak jó barátja, vagy érdektársa, sokszor épen a hallgatásért, a dolog vége hogy megtörtént. Csak a kezdet nehéz, a többi jön magától, csak egy kis jóakarat kell hozzá, de az megvan. Egyiket meghivják, másikat kinevezik, vagy választják. A hivatalnokok száma szaporodik, az adó növekedik. A hivatalos munkát bonyolulttá, nehézkessé a nép számára terhessé teszik. A szak közegek fontos személyiséggé válnak, szavukra esküsznek, a papirost, tentát fogyasztják s a józan észt a beamter észtől elkülöniteni segitenek, végül mindenre szabályzatot alkotnak s megkivánják, hogy azt az emberek ne csak tudják, hanem helyeseljék is. Persze a folyosón más a levegő, ott mindent más szemmel tekintenek, mint az tényleg létezik, vagy léteznie kell mintha azt hinnék, hogy az ő számukra teremtődött a nép, melyet nyomorgatnak: mintha természetesnek találnák, hogy az nem is lehet másként, mint a hogy az tényleg most van.

A beamter is ember, csakhogy az emberek egy külön fajához tartozik. A könnyebb megértésre szól, ha egy gépezet részéül te-

kintjük, mely rész hasznos, vagy káros voltához képest járul az egész müködéséhez: kisebb, vagy nagyobb befolyással van annak mozgására, anélkül, hogy az a gép éine, annak lelke volna, a gép csak forog, mozog és rozsdásodik; a beamter pedig ettől a levegő-

---

Montegrade szorosában három vadász három nap alatt 14.000 füsti fecskét hálózott össze; áldozatul inyenczek gyomra és a divat ördöge számára.

Signor Salvadori a legridegebb pontossággal kimutatja, hogy egyetlen madárfogó roccolója 20 év alatt 135.485 apró madárnak került életébe.

A divat, szellemesség és finomság világra szóló középpontja, Páris, a hivatalos kimutatás szerint egyetlen évad alatt 32.000 rigót, 114.000 pacsirtát emésztett föl.

Igen, pacsirtát! És csak ennyit. Mert volt idő, a mikor a divat ördöge a pacsirtászárnyat tétette a női kalapra és ekkor a divat metropolisának egyetlen üzletébe 400 000 pár pacsirtaszárny érkezett Finnországból . . .

Hát a fürj! Ez a madár csupa kedvesség csupa haszon; szavával bejutott a nép költészetébe s a magyar klasszikusokéba is. Néha 12—16 apró pelyhes sürög a fürjanyó körül, szedi a bogárságot . . . Tömegei télire elvonulnak Afrikába, hol ujabb időben már készen várja őket a hálókból alkotott utvesztő. Három esztendő alatt csak Egyptomból, hivatalos kimutatás szerint két millió hatszáznyolczvanötezer fürj indult mint eleven hajórakomány. Hová? Talán a zulukafferekhez? Dehogy! Elindult a legmüveltebb nyugot legelén járó fővárosaiba, különösen Londonba s ez a rettenetes könyörtelenség ott találkozik avval a betegségig menő állatvédelemmel, mely a czellengő kutyáknak, macskáknak, menedékházat épit s egy leszurt bornyu láttára görcsökben rángatódzik.

De a fürj, a finom »saisonszerü« nyalánkság, az más! Egy-egy hajón kilenczven, százezer van alacsony kaliczkákba betömve; 25% el is pusztul utközben; de a többi 75% mégis csak bejut azokba az érzékeny gyomrokba, a melyeknek vágya hatalmasabb minden nemes indulatnál.

Nem is két, hanem százmilliókról van szó azokon e területeken, a melyekre a holtra fáradt fürjmadár pihenőre száll, hogy a vesztét találja. A mi tájainkon pedig elhallgat a »pittypalaty« s ha Arany János élne, csak elvétve hallhatná meg a kis párok szerelmi vallomását, melyet kevés sorban oly mesterileg leirt volt.

Az, a mit Európa déli országainak madárevő népei kis madarakban elpusztitanak és a mit a divat ördöge elnyel nem százezrekre hanem milliárdokra megyen, a számot pedig a modern közlekedés folytonosan szaporitja, mert ez a könyörtelenség »kereskedelmi czikk.«

A mikor Brazilia Colibri madarai, az élő természet e valódi drágakövei és ártatlan szemfényei jöttek volt divatba, kimutathatólag hat milliard, vagyis hatezerszer egy millió kis madár lakolt ezért életével!

Igen, mert a divat és a gyomor irtóztató hatalom. Mi, a kik közelebb állunk a közügyekhez, ez egyesület elnökével együtt részesei vagyunk annak a szivós küzdelemnek, a mely nem is gátat vagy korlátot akar vetni annak a könyörtelenségnek, mely oktalanság is — csak enyhitésre törekszünk nemzetközi viszonylatban — máig is hiába!

E nemes gyülekezet hölgytagjai talán nem is sejtik, mily gondolat czikkázik át agyamon, a midőn szememmel végig tekintek rajtok? Remény kél bennem, hogy egy felvetendő eszme jó talajra akad; a nő érző szivére, mely megőrzi érzelme nemességét és tisztaságát a divat ördöge kisértésének ellenében is.

Látom, hogy önök nem tartoznak ama modern delnők sorába, a melyek — különösen napjainkban — mindég eszembe juttatják James Fenimore Cooper indián regényeinek törzsfőnökeit. Valamint e vadak, ugy delnőink is rettenetesen megcsonkitott madártetemekkel rakják meg fejünket, nyakukon pedig vadállatok lenyuzott bőrét, fejestül, mindenestül viselik.

Hogyan fordulhatnék én ezekhez a kis kékczinke érdekében, melynek egyetlen családja huszonnégy millió káros rovarnak vesztét jelenti; mely apróka társaival szövetkezve, megvédi a kertet, a mezőt, az erdőt és a ligetet a pusztulástól; oly szorgalommal és szemességgel, a minő embernek és eljárásának nem adatott, mert lehetetlen!? Hát ezekhez hiába fordulnék!

De önökhöz és az Országos Állatvédő Egyesület egyeteméhez bizodalommal fordulok mert tudom és érzem, hogy itt szavam nem lesz a puszta kiáltó szava.

Azonban egy perczig sem ámitom magamat és a tisztelt közgyülést avval, hogy bármi

től sorvad, kornyadoz. De milyen hát a beamter tulajdonképen: egy individium a ki csak cselekszik s várja, hogy mit cselekedjen. Azt mondják fegyelemnek kell lenni, anélkül fenn nem állhat semmiféle intézmény. Ez igaz, de a fegyelem nem abban nyilvánul, hogy csak tegyünk, hanem, hogy helyesen és összehatólag a köz javára munkálkodjunk. Mintha pengetnék némelyek, hogy talán mégsem jól van ez igy, ezen talán változtatni is lehetne s összeül egy tágabbkörü, majd szükebbkörü, fő-al-, szak-, és vegyes-bizottság s meghányják a kérdést, beszélnek sokat s a vége az, hogy a munka sok, uj hivatalokat kell szervezni s az eddig még be nem hálózott tért is a bürokráczia körébe kell vonni; mindenre ki kell terjeszteni a figyelmet, nehogy csak legkisebb dolog is papiros nélkül intéztessék el.

Alkotnak törvényeket, rendeleteket, szabályzatokat, leggyakrabban olyanokat, melyek csak nyomják a nép vállait, a helyett, hogy könnyitenének, pedig de sok kézen megy keresztül, a szakközegek egész raja igazitja előre-hátra, a gyakorlat azután megmutatja, hogy ime a beamter-munka. A rend az, a mi hiányzik, pedig a jó közigazgatás igen fontos tényező. De mikor nem önmagunkból indulunk ki, hanem a szomszédokból tákolja össze jólrosszul, elfelejtve, hogy a mi azoknak megfelel, nem okvetlen következik, hogy nekünk is üdvös legyen. Hiu törekvés ilyesmin elmélkedni, mert mindaddig, mig az életből nem meritenek, helyes intézményt nem létesitenek. De honnan vegyük a mintát, miből induljunk ki, mit tegyünk tehát? Kérdezhetik némelyek pedig a felelet nem is olyan nehéz: a nemzeti Geniusztól, a józan észből s legyünk mindenek felett előrelátók, ne a pillanatra tekintők, végül pedig ne feledkezzünk meg a népről, annak szokásairól, felfogásáról és természetéről. Előbb alapot rakjunk, de épet és szilárdat, azután kezdhetünk az épitkezéshez, a mely legyen egyszerü és természetes. Szükséges még azonban, mert a siker csak ugy lehet biztositva, ha az iránytüül szolgáló törvények egyszerüek, világosak érthetők, nemzeti szellemben szerkesztvék és könnyen végrehajthatók.

Budai Széchenyi Asztal-Társaság.

A Budai Széchenyi Asztaltársaság Irodalmi Bizottsaga Gálffy Lajos elnökletével megalakult. Elnök inditvanyt tett, hogy egy arany pályadijat tüzzenek ki a budai felsőbb iskolák növendékei részére. Ezt az aranyat a budai felsőbb iskolák oly növendéke nyeri el, ki Széchenyi István gróf, a legnagyobb magyar irodalmi munkásságát legjobban méltatja. A pályázat a Buda és Vidéke szerkesztőségébe küldendő junius hó 25-ig. Pályázat terjedelme a lap 4 hasabja. A pályadijt nyert dolgozat a Buda és Vidékében fog megjelenni. A pályázat nyilt. A czikk alá a szerző igazi neve irandó. Csak keresztény felsőbb iskolai tanulók pályázhatnak. A pályadij a megjelenés után esedékes. Ki kell terjeszkedni a »Hitel«-re, melyben a lángesz tüzével nyomozza a hazai viszonyok pangásának okait. Tárgyalandó a Világ, mely a nemzetet a józan és a nemzet typusához illő haladásra buzditotta. A Kelet Népe. Politikai programmtöredékek, Stadium jellemzése után jelezve azt, hogy a közteherviselés a Szechenyi eszméje és hogy Széchenyi müveiből büvös jós erő volt, mely a honnak bekövetkezett szomoru jövőjét előre látta. A Széchenyi A. T. Irodalmi bizottsága az inditvanyt elfogadta s azt kitüzőitnek jelentette ki a Buda és Vidékében történt közléssel . . . .

A Széchenyi A. T. Irodalmi bizottsága Károly János nagyprépostot Székesfehérvár története remek munkájáért üdvözölte s elhatározta, hogy a Széchenyi szelleméhez rokon költőknek Vörösmarty emlékének ünnepén a Szózat nagyköltőjéhez méltóan részt vesz.

Örömmel tapasztalta a Széchenyi A. T. I. B, hogy a Széchenyi kultusz emelkedőben van. A parisi nagykövet fényes beszédben méltatta Széchenyi Ilona grófnőhöz intézett pohárköszöntőjében a legnagyobb magyar érdemeit. A napi sajtó is mindinkább gyakrabban áldoz a legnagyobb magyar emlékének és szellemének. Gróf Kun Géza Kőrösi Csoma Sándorról tartott emlékbeszédében idézte gróf Széchenyi István jellemző szavait: »Vegyetek példát hazánk nagyjai és gazdagjai ez árva fiun és legyetek hü magyarok tettel, nem puszta szóval, áldozati készséggel és nem hiu fittogtatással.«

A B. Sz. A. T. nagy gyülését a nyár folyamán tartja és az elnökség vezetésére t. elnökét Szemere Miklóst felkéri. A tiszteletbeli tagok megválasztására diszokleveleket állitanak ki Széchenyi István gróf arczképével s azt a megválasztottaknak elküldik.

Az egyletté való alakulás szükségességét ujabban kimondottak s az alapszabályok tervezetet a tagok között kiosztottak.

A közönséget pedig a Buda és Vidéke utján felkérik, hogy Szechenyire vonatkozó emlekeket és a legnagyobb magyar müveit küldjék be.

Állatvédő egyesület.

Előttünk fekszik a közhasznu és jótékony Állatvédő Egyesület jelentése az 1899-ik évről, mit szabatos gonddal Monostori Károly igazgató titkár szerkesztett. Az állatvédelemnek nemcsak közgazdasági, de erkölcsi jelentősége is van, az állatok kimélése és szeretete egyértelmü az emberi érzület nemesedésével. Az Országos Állatvédő Egyesület szolgálta az állatvédelem ügyét, de kerülte az állatvédő egyesületekben tulságosan lábra kapott érzelgést.

A tagok száma 173-al szaporodott. A taggyüjtésben buzgolkodott egy magasmüveltségü Budán lakó urnő Spányi Bélané is. Az alapitók között több budai hazi urat és villa tulajdonost találunk, igy Bauer Antalt, Klein H. Jánost.

Az államrendőrség erélyesen támogatta az állatvédőket különösen Rudnay főkapitány és Bornemisza Boldizsár főparancsnok. A budai hatóságok közül Guckler Károly főerdőmester és a köztemetők gondnoksága az éneklő madarak védésében támogatták az egyesületet.

A fuvarosok különösen a téglagyárak kő és homok bányák kocsisait a butorszállitókat kiknek bravurjai és a keresztény szellemet sértő káromkodásai Budán vannak napirenden erélyesen ellenőrizték.

»Ne kinozd az állatokat« czimü falitáblát sok ezer példányban függesztettek ki a kültelkeken, korcsmákban és pálinka mérésekben. Jó hatással voltak a gyermekekre az ajándék könyvecskék.

A mult évben ügyeltek az utjavitásokra előfogatok igénybe vételére, a lóvasalásokra. Megindittották a mozgalmat az Állatvédő házra A mentő kocsit is többször használta a közönség.

Kár, hogy a napi sajtó jobban szivére nem veszi az állatvédés ügyét. Ugyszólván el

---

mozgalommal eldöntjük a madárvédelemnek nemzetközi feladatait, a melyeknek megoldásán a nemzetközi diplomaczia legfinomabb elméi egy negyedszázad óta hiába fáradoznak.

Nem; erre mi mint egyesület — sőt mint kis számu nemzet - eszközzel és hatalommal nem birunk.

De ez mégsem jelentheti azt, hogy a madárvédelemről lemondjunk — semmiképpen sem!

Mi meg fogjuk védeni a hasznos madarat az igazság és könyörületesség szent nevében, legjobb érzületünkből indulva, saját hatáskörünkben és nem kérdezve: mit csinálnak mások?

Evvel pedig előttünk áll a kérdés: mivel és hogyan fogjunk a védelem berendezéséhez.

A midőn a feleletet keresem, felötlik emlékezetemben egy láncolat, mely néhány évvel ezelőtt mélyen meghatott.

Spanyolország ismét vonaglott. Barcelona anarchistai tömeges gyilkolásra vetemedtek; a kormány elnökét hitvese oldalan teritette le a gyilkos golyója; Cuba szigetén a legkegyetlenebb polgarhaboru rombolt, a tömeg pedig a vértől cseppegő bikaviadalban kereste gyönyörét.

És ekkor valami váratlan, meglepő dolog történt, mi ugy jelent meg a véres dulakodás közepett, mint valami földöntuli engesztelő látomány.

Donna Christina régensnő saját és kiskoru fia, Don Alfonso — a kiraly — nevében törvényt szerzett és bocsátott ki, mely a kis madaraknak és fészküknek védelmét rendeli el, a mely azt is meghagyja, hogy minden iskola ajtajára táblácska szegezendő, a mely a madár és fészke védelmét a gyermekek jószivüségére bizza.

Mélyen tisztelt közgyülés! Ez a kulcs, a melylyel megnyithatjuk a jobb jövőt! Ez, vagy semmi!

Balgatag vállalkozás tőlem és bárkitől azokhoz fordulni, kiknek szive éppen csak egy hatalmas izom, a mely a vérkeringést intézi; a mely izom lüktetésére már nem gyakorol érezhető, élő hatást az, a mit az értelem szépnek, nemesnek, rutnak vagy bünösnek tart és bizonyit; de egy érzés igenis; a rideg önzés, mely nem ismeri felebarátját, embertársát, csak sajat hasznát és egyebet semmit: mely ezért a haszonért megtagad minden nemesi érzést és képtelen az áldozásig, a könyörületességig fölemelkedni.

Hát hogyan emelhetnék szót a könyörtelenekkel szemben a kis madarak védelme érdekében?

De e nemes gyülés előtt fölemelem szavamat, mert hiszen az állatok védelme az a kapocs, a mely a testületet egybefüzi, cselekvésre és áldozatra, önmegtagadásra és fáradozásra serkenti.

Nekünk cselekvésünk legjavával mindent el kell követnünk, hogy a madárvédelem eszméjét bevigyük az iskolába s ott valami állandó intézmény alakjában iparkodjunk reá-hatni a még romlatlan, alakitható gyermek lelkületére. Egyedül ebben látom én egy jobb ethikai tartalma szerint nemesebb jövő biztositékát.

Valamennyi intézmény között, a melyet a magyar szemlélődés sajátosságával egybevetettem, reám az Északamerikai Egyesült államoknak két remek és folyton fejlődő intézménye a meggyőző erővel hatott.

Az egyik a »Madarak napja« — Birds day — a másik a »Fák napja« — Arbor day — intézménye, melynek értelme ime ez.

Az Egyesült Államok minden iskolájában évenként egy nap kizárolagosan a madaraknak van szentelve akként, hogy a tanitó azon a napon, tanitványainak felfogásához mérten, szép és a beható előadást tart a madarak életéről, jelentőségéről a természet háztartásában az ember gazdaságában; de lelkületében is.

Önök velem együtt jól tudják és érzik, hogy a kép, a melyet az eresz alatt fészkelő füsti fecske családi élete nyujt, a jó oktatónak biztos eszköz arra, hogy növendékeiben a legnemesebb ösztönöket érintse, fakassza s igy irányt adjon a gyermek föleszmélésének abban a zsenge korban, a midőn a családi élet bensőségének hatása alatt áll, vagy ennek befogadására legfogékonyabb.

És ugyancsak minden iskolában az évnek egy bizonyos napja e fáknak van szentelve. E napon az oktató a fák jelentőségét fejtegeti, a suly azonban arra van fektetve, hogy minden gyermek valamely alkalmas, kopár

siklik felette, pedig érdekes és értékes anyagot veszt el az elhanyagolás által. Tárczánk ban adjuk Hermann Ottó inditványát a „madarak és fák“ napja tárgyában.

Melegen ajánljuk az Állatvédő Egyesületet a jó érzésü emberek figyelmébe.

A mi öregünk.

Nézzünk csak át Pestre. Ezzel köszöntött be a mi budai jó öregünk a szerkesztőségbe. A jó öreg a minap „Az én igám“ czimü közleményt sugalmazta és most is sok érdekes dolgot birálgatott el. A ki a budai hegyek között jár és nézi a szép vidéket, a fák lombsátra alatt pihen, az elmélkedik is, ha ugyan megengedik valahol, hogy a gyeppázsitra üljön. Ma már remete sem lehetne senki, pedig ugyancsak sok volt Budán. Mária Remete a megujult kegyhely és a Remetehegy, mely még mindig nem akar megujulni, őrzik csak a remeték emlékét. A mi jó öregünk pedig azt tartja, hogy a ki fa árnyában, a gyepen üllve elmélkedik sok világi különösen sok sajtóbeli hiuság elitélésére készteti a természet.

Öregünk a következőkön botránykozott meg és szavait ide jegyezzük:

I. A törvényszéki esetek közlése az erkölcs egyik legnagyobb mételyezője és Gebercs [zsidó és megzsidult alakulás] szempontból sem érthető, mert a törvényszéki esetek hősei között alig találunk keresztényt. A keresztények a bünesetekben is csak ugy nevezett kis firmák. A legutóbb lezajlott két gyermekgyilkosságot hasáb számra közlötték a lapok a legkisebb részletekig. Az esküdtek felmentő itélete, a gyermek elvesztés módjai és részletei valóságos tanfolyamai a tévedt nőknek. Minek a lelenczház, könnyebb elszámolni a bün gyümölcseivel igy. Nem kell regény, nem kell szinház ott vannak a lapok törvényszéki rovatai, ott vannak a törvényszékek tárgyaló termei. Megéljenzik, ha fölmentik a bünöst. Derültség van, a legszomorubb, a társadalom legsötétebb képeinél. A gyermekgyilkosságok tárgyalásánál pláne a faj győzedelmét, befolyását és hatalmát olvashatjuk a sorok között.

II. Nem olyan undoritó, de nem épületes a templomi reklám. A kinek két kenyere van egyet adjon a szegényeknek, de egyik kéz ne tudja azt, a mit a másik ád — mondja az Üdvözitő. Ma napság legtöbb ember azért adakozik, hogy az ujságban hirdessék a nevét. A templomokban gyüjtenek a hölgyek, jól teszik, de minek előre ki irni a hölgyek nevét. Ez olyan formán jön ki, mintha légyottokat adnának a templomban. A templomokról valóságos tudósitásokat irnak . . . Nem kereszténységhez illő a templomi reklám és templomi légyott. Még a budai templomok gyüjtő hölgyeit is előre kiirták. Hiuság, kényszer, feltünés szerepel ezeknél a gyüjtéseknél s a czél semmiesetre sem menti az eszközöket.

III. A Kossuth mauzoleumot sürgetik, Kossuth emlékéhez elegen ragaszkodnak, ha nem is mindenki, de addig minek sietni, ezzel a mauzoleummal mig az öreg honvédek s azok özvegyei közül sokan éheznek, nyomorognak s mig az ujságokban azt olvassuk, hogy a vitézeknek, kik vérzettek a haza becsületéért és nem szájaskodtak bagó darabokat küldőinek s ezt a lapok nyilvánosan nyugtázzák. Bizony pirulhat az a nemzet, mely bagó végeket juttat nyilvános elszámolásra hőseinek s pyramist emel a nem vérzőknek.

Megigérte jó öregünk, hogy máskor is átnéz Budáról Pestre.

Jelentés

a budai népnevelési egylet 1900. évi május 6-án tartott közgyüléséhez.

Magyarország felejthetetlen emlékü első közoktatásügyi minister, báró Eötvös József, ministerségének első évében kezdeményezte a »népnevelési egyletek« alakitását. Ily egyletek az egész országban alakittattak s egyike a legelsőknek volt a »budai népnevelési egylet«, melyet maga baró Eötvös József — ki ugyanakkor a budai I. kerületnek volt országgyülési képviselője — alapitott. Alapitók voltak még gróf Festetics György, Eötvös Pál udvari tanácsos, gróf Karácsonyi Guidó, Verebi Végh Johanna, a néhai »magyar nev. társulat« és a »budai takarékpénztár-egylet«.

A »budai népnevelési egylet«-nek 1868-ban 687 férfi- és 340 nőtagja, összesen tehát 1027 rendes tagja volt.

Az egylet czélja: a népnevelést lehetőleg előmozditani, uj iskolák létesitését kezdeményezni, a szegény gyermekeket tanszerekkel és könyvekkel ellátni s ruházattal is segiteni.

Ebben a keretben folytatta a »népnevelési egylet« áldásos müködését néhány éven át, midőn azonban az 1876. XXVIII. t.-czikk rendelkezéséhez képest az iskolaszékek léptettek életbe s a főváros jobbparti budai részében is hat ily iskolaszék lett megalakitva, melyek müködési köre a népnevelési egyletek müködésével egyirányu és csaknem azonos volt, a budai népnevelési egylet müködési köre lassanként, mintegy önmagától megszünt. Az egylet vagyona pedig Scheich Károly pénztárnok által még volt Buda főváros letétpénztárába helyeztetett.

E vagyon utóbb Budapest fővárosi letétpénztárába vétetett át s annak kamataiból értékpapirok vétetvén, a fővárosi számvevőségnek f. évi április 9-én kelt kimutatása szerint

4% m. földtehermentesitési kötvényekben	7600·—
4% m. koronajáradék-kötvényekben	22900·—
és készpénzben 4%-ra elhelyezve	4630·22
Összesen tehát	35130·22

azaz harminczötezer egyszázharminez korona 22 fillérből áll.

Miután az előadottak szerint a »népnevelési egylet« müködését ezelőtt 25 esztendővel tényleg megszüntette, a tagok az évi dijakat ugyanazon időn át már nem fizették s az tőlük nem is követeltetett és az egyleti tagoknak tulnyomó nagy része időközben elhalálozott, miután továbbá az egylet további fennállása, az iskolaszékek fennállása és müködése mellett teljesen feleslegessé vált, közgyülésileg ki volna mondandó, hogy az egylet az alapszabályok 36. §-a értelmében feloszlik s annak vagyona ugyanazon § értelmében »továbbra is népnevelési czélokra, vagyis Buda szabad kir. fővárosban létező iskolákra fordittassék«.

Ezek alapján tisztelettel kérjük a közgyülést, mondja ki:

a., hogy a »budai népnevelési egylet« feloszlik;

b., hogy annak fenn kimutatott 35.130 korona vagyona Budapest székesfővárosának véglegesen átadatván, arról egy alapitványi oklevél állittassék ki;

c., hogy ennek az alapitványi összeg évi kamataiból a fővárosi jobbparti iskolaszékeknek egyenkint 200—200 azaz kettőszáz korona kiadassék oly czélból, hogy azok az összeget a szegényebb sorsu iskolásgyermekek könyvekkel és tanszerekkel való ellátására, jutalmazására vagy ruhákkal leendő megajándékozására saját belátásuk szerint felhasználják. A fennmaradó jövedelem ismét tőkésitendő leend;

d., hogy az ily értelemben kiállitandó alapitványi oklevél kiállitásával és aláirásával Ribáry József volt alelnök, budavári Országh Sándor volt bizottsági tag és Scheich Károly volt pénztárnok bizattak meg.

Budapest, 1900. május havában.

Pál István.

(Regény: irta Pécsi Jenö)

Pécsi Jenő budai fiatal ember, az idevaló jobb körökben ismeretes is. Élénk társalgó, nem unalmas, jó előadása van, teljesen modern Pál István regénye is olyan, mintha a mai modern nem éppen tartalmas társaságokban beszélni el sikkes kisasszonyoknak és még sikkesebb menyecskéknek. Munkáját Herczeg Ferencznek ajánlotta s az ő modorát követi. Maga Herczeg Ferencz is azokban a hibákban teljes, a miben a budai fiatal ember Pécsi Jenő. Herczeg Ferencz összes sikerei nem egyebek, mint megpecsételései a kor modorának, szellemének, társalgásának és történeteinek.

A regényirónak talán nem ez a feladata, ezt mindenki jól tudja. A regény arra való, hogy nemesitse az izlést, gondolkodást, erkölcsöt s ezt ne unalmasan tegye. Ne legyen paedagogia, de a pikantéria és léha gondolkodás

---

helyen egy pár csemetét ültet el, mely azután magával a gyermekkel növekszik, igy a gyermek lényéhez füződik.

Nekünk tudnunk kell azt, hogy gazdálkodási reneszerünk átalakulásával járt egy fa- és bokorirtó korszak, a melynek következménye az volt, hogy számos hasznos madár elvesztette a fészkelésre való alkalmat s ekkor elmaradt. A madarak és fák napja behozásának szép intézménye egymást egészitené ki a madárvédelem és szaporitás javara.

És gondoljunk csak falvaink nagy részének disztelenségére, parlagon heverő helyeire, melyek mérges maszlagos szirommal (Datura strammonium) embert, állatot kinozó szerb tövissel — Xanthium spinosum — vannak boritva, s melyek annyira elektelenitők. Gondoljunk e dudvások helyén vigan növekedő facsemetékre, melyeknek gondozása azokra a gyermekekre van bizva, a melyek a »Fák napján ültették azokat és előttünk áll az intézmeny egész nemességével, nevelő hatásával.

Legyen immár szabad, mélyen tisztelt közgyülés, hogy előadásomnak kifejtett tanuságaiból két inditványt merithessek s annak elfogadását kérjem.

Az egyik inditvány czélzata az, hogy azoknak, a kik a madárvédelem ügyét az ország különböző pontjain felkarolni hajlandók, legyünk annyiban segitségökre, hogy nekik az erős egyesitéséhez szükséges alapszabály-tervezetet nyujthassunk, a melyet tehát ki kell dolgoznunk.

A másik inditvány azt czélozza, hogy a »Madarak«- és »Fák napjá«-ra vonatkozólag dolgozzunk ki egy alapos emlékiratot, a melyet illetékes helyen bemutathassunk és az eszme megvalósitását kérhessük.

Jól tudom én, hogy ily fontos eszméknek dekretálása lehetetlen ott, a hol életök föltételei nincsenek biztositva. A memorandumon tul nagy munka var reánk, mert nem minden oktató alkalmas arra, hogy saját tudásából merithesse a vonzó, különösen pedig a gyermek fe.fogásához mert előadást. Majd azon kell lennünk, hogy a két kedves napra szánt alkalmas előadásokat kiteremtsük, előterjesszük s igy könnyitsünk a tanitón és biztositsuk az eredményt.

Ez ma már lehetséges is, mert látjuk, hogy vannak kormányférfiaink, a kik ily eszméket táplálnak, azoknak feltételeiről gondoskodnak.

Előttünk van az Erzsébet királyné emlékére ültetett fákkal elért eredmény és az az ékes könyv, mely Magyarország madarait ismertetve, kiterjed azoknak védelmére is.

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai tudják, hogy én az általam fölvetett eszmék szolgálatában állok, van akaratom és bátorságom, ha kell az előitélettel szembeszállani és szeretem a munkát . . .

naplója sem. A regény a tévedést és bünt is csak ugy tárgyalhatja, hogy érdekesen követésre méltóra ne sülyedjen.

A modern regény és beszélyirodalom szinte megkedvelteti a bünt, a léhaságot, a könnyü és felületes gondolkodást és a nem tiszteletreméltó cselekedeteket. Modern regényekben a gebercs irók héberek és nem héberek a jellemtelen hőst megkoszoruzzák, ép ugy mint az életben történik. E visszásságot visszás irálylyal adják. A modern pikánságokban egy pár vala szavakat használva, a félmult helytelenül, az igék antik módra teszik kirivóvá az irályt. A hős természetesen keresztény és jellemtelen s párbajjal tesz el utjából egy becsületes zsidót. Ezt teszi Pál István is, ki ezért a bünért elveszi egykori eszményét a kikeresztelt zsidó Vég Áron feleségét. Szédítő magasságra emelkedik pályáján s beleszeret mostoha leányába, ki menyasszonya az ő törvénytelen fiának, annak a leánynak a gyermekének, kit elhagyott s hogy a leányt el nem ejti, az nem rajta mulik, de a leányon és a saját fián. A leány undorodik mostoha atyja szerelmétől, kit saját fia erőszakosan, dühvel ragad ki menyasszonya karjai közül és ugy löki fel, hogy meghal, pedig Pál István már ekkor atyai érzésekkel közeledett mostoha leányához. A vad állat lecsillapult és felébredt az atya. A megoldás szerencsésebb és erkölcsösebb lett volna a mostoha leány iránt táplált szerelem elhagyásával, vagy ha már ki nem akarta kerülni egy általános kiengesztelődéssel.

Pécsi Jenőnek volna tehetsége, képessége, hogy ne ily bizarr dolgokat irjon és ne Herczeg Ferenczet kövesse, de régibb, regény classikusokat. Mélyebben is tud gondolkodni. Előadása élénk, alakitása világos és irálya is jó volna a legifjabb lipótvárosi irodalom vala-ja stb. nélkül.

Ajánljuk, hogy jöjjön vissza a Lipótvárosi izlésből Budára és irjon ideálisabb, költőiebb dolgokat, ha majd lesz-e mit elbeszélnie, addig tanulja az életet nemcsak árnyaiban, de fényeiben is.

A regényt Müller Károly budai nyomdája izlésesen állitotta ki s Dobrovszky és Franke bizománya.

Felhivás.

Vörösmarty Mihály születésének 100 éves évfordulójára (1900. decz. 1.) a székesfehérvári Vörösmarty-Kör a magyar költők királyának leveleit akarja összegyüjteni és kiadni. Minthogy a nagy embereket egészen közel szeműnk elé állitja azoknak baráti bizalomból eredő levelezése, azért Vörösmarty leveleinek gyüjteménye is irodalmilag értékes és érdekes forrásmunka leszen.

A szakember tudja, hogy mily nehéz dolog az országban elszórt, legtöbbször kegyelettel őrzött ilynemü leveleknek összegyüjtése. A Vörösmarty-Kör választmánya épen ezért tisztelettel kéri, hogy nehéz munkájában a kegyeletes kezek, továbbá a szakférfiak, valamint a könyvtárak igazgatóságai a hazafias ügy iránt való lelkes buzgalomból vállvetve segitségére lenni sziveskedjenek.

Minden, még a legkisebb (eredeti vagy másolt) levélkét is, vagy arra vonatkozó utasitást köszönettel fogad a választmány s kéri, hogy a küldemények a Vörösmarty-Kör titkárához, Czapáry László főgymn. tanárhoz, küldessenek.

Székes-Fehérvárott, 1900. febr. 28.

Hazafias tisztelettel

a székesfehérvári Vörösmarty-Kör választmánya.

Az állatvilág pillanatnyi fényképekben.

Ez a czime egy gyönyörü képeskönyvnek, a mely füzetekben kerül a könyvpiaczra. Az állatvilágot, a legérdekesebb külföldi állatokat mutatja be azon pillanatnyi fotografiai felvétel után, melyeket róluk a világhirü berlini állatkertben vettek fel. A munka vagy 200 állatot mutat be nagy kvart alakban. Minden állat csupa élet. Gyönyörködhetik látásukban gyermek és felnőtt, szakember és laikus, müvész és dilettans egyaránt. Az állatoknak ilyesféle ábrázolása az egyedüli a maga nemében és bizonyára mindenkinek meg fogja nyerni tetszését, a ki a munkába belé tekint. A munka 16 füzetben jelenik meg. Kéthetenkint egy-egy füzet kerül a könyvpiaczra. A feltünően szép képekhez igen élvezetes magyarázatot irt Dr. Heck L. a berlini állatkert igazgatójának német szövege nyomán dr. Szterényi Hugó.

A gyönyörü kiállitásu könyv Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai) kiadása. Egy füzet ára 60 fillér.

Figyelmeztetés.

A lóversenyeket látogató közönség figyelmébe ajánltatik, hogy a versenytéri belépti-jegyeket — a jegypénztáraknál való nagy tolongás elkerülése s tehát saját kényelme érdekében — a versenyprogrammokon megjelölt dohánytözsdékben a versenynapok délelőttjén előre váltsa meg. Szintugy saját érdekében áll a közönségnek, hogy a belépti-jegyeket láthatóan viselje, hogy az ellenőrség felszólitásait mellőzhesse.

Pestvármegye.

»Pestvármegye« czimen dr. Rónay Károly lapot inditott. A lap ára egy évre 12 korona. Kiadóhivatal és szerkesztőség: VIII. Kerepesi-ut 69. Mi jobb szerettük volna, ha ennek az ügyesen szerkesztett és mint hivatalos minta megyei lapnak a szerkesztősége Pestvármegye székházában lenne. Az ország vezér vármegyéje volt és ma is az: Pestvármegye. Átérezte ezt a szerkeztő is, mert valóban egy tökéletes hivatalos megyei lapot adott. A bizottságok, a közgyülések terjedelmes és részletes tudósitása nélkülözhetlenné teszi a lapot, nemcsak a községeknek, de a bizottsági tagoknak is és ezt minden bizottsági tagnak járatni kellene. Évi 12 koronát áldozhat és kötelessége is áldozni olyan lapra, melyben a magyar közigazgatás és törvényhatósági élet pontos hivatalos közleményeit kapja, majdnem gyorsabban, mint a kiadóhivatal utján. Ezért kellene a lap szerkesztőségének a megyeházban lenni sőt a megyének nyomdát állitani. Vannak a vármegyének egyéb kiadványai, ott a gazdasági élet, a főszolgabirák és egyéb hivatalok nyomtatványai. A vármegye ezzel csak nyerne, sőt egyéb vármegyéktől is kapna megbizást.

Helyeseljük a vármegyének azt az intézkedését, hogy a lapot minden községnek tartani kell. Erkölcsi uton hasson oda, hogy minden bizottsági tag tartsa. A lap programmja igen szép s a megye tisztviselői hasznos munkatársai lehetnek. Mit keresnek azonban ebben a programmban a gebercs hirlapirodalom több héber és nem héber nevei, kik Pestvármegye érdeként ügyeit nem ismerik. Maradjon meg dr. Rónay Károly szorosan lapja megyei jellegével és ne adjon laptöltelékül kintorna verseket és hagymás novellákat. A tárczában előkészitheti a megye monografiájának az utját. Erre szüksége van a lapnak, vagy a megye etnografiájára, szóval teljes monográfiai ismertetésekre. Ajánljuk Pestvármegyét Pestvármegyének.

Labdajáték.

Delmedici Ágoston a budai társadalom tekintélyes vezére, a törvényhatóság egyik lelkiismeretes vezértagja, ki szavát minden fontos ügyben irányt szabva hallgatja Székes Budapest törvényhatóságához fordult, hogy az angol labdajátékot az iskolákban tiltsák be. A törvényhatóság a tanács véleményéhez utasitotta az inditványt.

Minket nem bántanak a bur sympathiák, az angol nemzet előtt tisztelettel hajlunk meg, mert mindég pártolta ügyeinket, emigránsainkat, szabadságunkat, a világmüveltségben az elsőnek tartják és jobb szeretnénk, ha a magyar tudományosság az angol tudományon táplálkoznék, mint a németen. Ámde mindezek daczára be nem várva a szakemberek nyilatkozatát ki jelentjük, hogy a mi az angolnak jó, az nem mindig jó a magyarnak. Igy vélekedtünk az angol labdajátékról, mely azt hiszszük itt még másról is van utánozva.

A magyar labdajátékok jobban is edzik ugy hisszük a testet, mert minden mozgásban van p, o. a nagy métánál s az ügyesség kiképzésére is elég jó, s a magyar szellemhez is inkább illik.

Mindenesetre jó volna, ha a sport és tanférfiak s az orvosok hozzá szólnának a kérdéshez, mert érdemes vele foglalkozni. Sok szülő és tanitó, valamint sport ember foglalt állást már addig is az angol labdajáték ellen, melynek kisebb és nagyobb áldozatai vannak.

A mennyire lehet játékainkban is legyünk magyarok.

Fürdőügy és orvosi reklám.

A magyar fürdőorvosok és szakemberek megtartották többnyire a fürdőgyógyászatról beszélve kongresszusokat. Csak is Boleman István értekezett fürdőtárgyról a fürdő szabályrendeletéről.

Mi többet szerettünk volna a fürdőgyógyászat szakembereitől hallani és pedig első sorban valami alapos inditványt a fürdők emeléséről, az ásványvizek terjesztéséről az ásványviz legnagyobb ellensége a szódáról.

Mindig vannak tetszetős jelszavak, most legdivatosabb a hazai ipar pártolása, gyárak épitése. A gyárakat külföldi vállalkozók épitik állami támogatással, tehát a magyar iparoson édes-keveset lenditenek.

A fürdők támogatásánál kellene kezdeni a magyar ipar támogatását, mert ezzel valóban a keresztény magyar ipart támogatnák s a kisipart és háziipart segélyeznék. A hazai fürdőkben van az idegen forgalom biztositéka. Idegen forgalom hoz pénzt az országba . . . Az állam nem fizet rá, ha akármily nagy tőkével hozzálát valamennyi fürdő emeléséhez.

Az orvos szakemberektől vártuk volna hogy a vendéglősök bevonásával az ásványviz olcsobbá tételét kezdeményeznék ugy, hogy az, ásványvizeket a vendéglősök egyenesen a tulajdonosoktól kapják. Szeretnénk felvilágositást az ásványviz egyedáruságáról, mennyiben használ az a közönségnek és a tulajdonosoknak.

Ahoz is szó fér, hogy az orvosok véleményt adnak az ásványvizekről s nevüket sokszor kétes értékü vállalatoknak odaadják. Vizsgálja meg az állami közeg a fürdő és ásványvizeket és specifikálja a közegészségügyi tanács, hogy milyen betegségekre jó, de sem sörök, sem ásványvizek, fürdők reklámjainak, vagy csizmatalpakra nevüket ne adják oda. A hazai fürdőket nagyon nyomja az, hogy a gazdagabb fürdőknek van orvosi reklámjok a szegényebbeknek nincsen, pedig a kevésbé ismertek vannak arra szorulva inkább.

Fogjanak komolyan a hazai fürdők emeléséhez.

Keresztény szellem.

A keresztény szellem izmosodásának erős tüneteit látjuk a Budapesti Református Ifjusági Egyletben is. Minden kedden 1/2 8-kor estve bibliai órák. Szép és emelkedett tárgyakról elmélkednek itt hitbuzgó társaság előtt. Az egylet minden törekvése oda irányul, hogy ébreszsze az ifju sziveket Krisztus evangeliumával. »Ébresztő« czimen lapot is inditanak mely ezt hirdesse: Serkenj föl te, ki aluszol s megvilágositt atik neked Krisztus.

A Tanonczok Lapja vallásos és erkölcsös tartalommal ápolja a hitet. A jól szerkesztett lap beszámol a II. és III-ik kerületi »Katholikus Tanonczok Otthonáról«. Itt egy kis panasz van. A fiuk állhatatlansága, a mesterek közömbössége, a hamis próféták, a szocziálisták agyarkodása tönkreteszik azt a jót, a mit a hetenkénként egyszer bejáró fiuk magukba szivnak. Állandó otthon segithet. 60 000 forintba kerül 14.000 forint már együtt van. Ezt is összerakja majd a buzgóság.

A Nagypénteki Református Társaság Otthona a kamaraerdőben nemsokára megnyilik s átadják nemes és vallásos rendeltetése czéljainak.

Vigyázni kell mindenfelé az iparos ifjuságra, hogy a keresztény valláshoz hithüek maradjanak.

Déli vasút.

Déli vasut Az idei fürdőévad tartama alatt azaz f. é. május hó 1-től fogva szeptember hó végéig, Budapest déli vasutról, Budapest keleti pályaudvarról Budapest–Kelenföldről, Székesfehérvárról és Nagy-Kanizsáról rendkivül mérsékelt áru I. II. és III. osztályu, az egész évadra, azaz f. é. szeptember hó 30-ig érvényes menettértijegyek adatnak ki Siófokra Szántódra, Balaton-Földvár m. h.-re, Szárszó m. h.-re Szemes re Lelle m. h.-re Boglárra, Fonyód-Fürdőtelepre, Máriatelepre, Balaton-Berény m. h.-re és Balaton-Szt.-Györgyre, továbbá (Siófokon át) Balaton. Füredre, Almádiba, Kenesére és (Bogláron illet. Fonyód-fürdőtelepen át) Badacsonyba, Révfülöp-re és vissza. Ezen menettértijegyek alapján az utipodgyász a fentnevezett vasuti és gőzhajózási állomásokra és viszont közvetlenül továbbittatik.

Ezenkivül a fürdőévad tartama alatt Budapest déli vasut Siófok és Balaton-Földvár közti forgalomban időleges jegyzék is adatnak ki, melynek árai a következők:

a) Budapest d. v.-Siófok között: 1 hóra: I. osztály 104 korona. II. osztály 76 korona. Az egész fürdőévadra: I. 256 korona. II osztály 188 korona.

b) Budapest d. v.-Balaton-Földvár között: 1 hóra I. osztály 118 korona. II. osztály 86 korona. Az egész fürdőévadra: I. osztály 290 korona. II. osztály 212 korona.

F. é. május hó 1-én a déli vasut magyar vonalain uj menetrend lép életbe, mely a következő lényegesebb változásokat tartalmazza; **Budapest-pragerhofi vonal.** Az összes gyorsvonatok Szántód helyett ismét Balatonföldváron fognak feltételesen megállani és Szárszó megállóhely is a forgalomra ismét megnyittatik. A Kelemenföldről Budapestre közlekedő 292 sz. összekötő vonat (indul Kelenföldről 9 óra 15 perczkor délelőtt) elmarad.

Székesfehérvár-komáromi vonal. A 752 sz. v. v. Székesfehérvárról 10 perczczel korábban vagyis 9 óra 50 perczkor délelőtt fog indulni és 2 óra 37 perczkor délután érkezik Komáromba.

1900. évi május hó 1-én a budapest-pragerhofi vonalon Tétény és Tárnok állomások között fekvő 18.2 sz. őrháznál Érd-Hamzsabég elnevezéssel személyforgalomra berendezett megállóhely nyittatik meg, melynél a 205, 207, 209, 211, 206, 208, 210, és 212 sz. személyvonatok- utasok fel- vagy leszállása czéljából „feltételesen meg fognak állani.

E megállóhelyen menetjegyek nem adatnak ki és podgyász, express áruk valamint kutyák nem vétetnek fel, hanem az illetékek utánfizetéskép (pótlék nélkül) szedetnek be.

„Érd-Hamzsabég megállóhelyről az emlitett vonatok a következő időkben indulnak;

Budapest d. v. felől Pragerhof felé; a 205. sz. vonat 7 óra 36 p. reggel, a 207. sz. vonat 10 óra 10 p. este a 209 sz. vonat 2 óra 11 p. délután, a 211 sz. vonat 5 óra 5 p. d. u. és Pragerhof felől Budapest d. v. felé: a 206 sz. vonat 7 óra 42 p. este, a 208 sz. vonat 5 óra 43 p. reggel a 210. sz. vonat 3 óra 56 p. délután, a 212. sz. vonat 8 óra 17 p. reggel.

Nyilttér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel,** legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Jó üditő ital és gyógyszerül szolgál.
Ajánlják: **Dr. KORÁNYI** és **Dr. KÉTLY** egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitünő sikerrel használtatik.
Árak vidékre, kőbányai vasuti állomásra szállitva:
1 láda 30 nagy palack 17 kor. 50 fill.
1 „ 30 kis „ 13 „ — „
a fogyasztási adóval együtt.
A láda és üres palackok 4 hónapon belül, bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.
Budapesten kapható minden füszer- és csemege-üzletben és poharanként a Quisisana Automata-buffet-kben is

Dupla malátasör

és világos **Márciusi sör** ládánként 1 koronával olcsóbb. Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak.
Megrendelési hely:

Király Sörfőző Budapest-Kőbánya.

Török Bálinton vagy a Bagó-féle könyvnyomdában (Budapest, II Ponty-utcza 4.) megrendelhetők a következő müvek:

I. **„Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt“** („Ébresztő Hangok“ XIV. könyve.) Magyarország nzredéves ünnepélye alkalmával közli, és a magyar dép figyelmébe ajánlja Zimándy Ignác 1896. Terjedelme 366 oldal. Ára 1 frt.

II. **Kossuth Lajos a magyar intelligenczia és emigracziő itélőszéke előtt** („Ébresztő Hangok“ XV. könyve.) Terjeddelme 600 oldalra. Ára 1 frt.

III. **„Kossuth Lajos a józan magyar közvélemény itélőszéke előtt.“** („Ébresztő hangok“ XVI. könyve.) A debreczeni trónfosztás ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 508 oldal. Ára 1 frt.

IV. **„Kossuth Lajos a Hatodik Nagyhatalom itélőszéke előtt.“** („Ébresztő Hangok“ XVII. könyve A világosi fegyverletétel ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 616 oldal Ára 1 frt.

V. **„Kossuth Lajos kilenc magyar honvédtábornok itélőszéke előtt“** („Ébresztő Hangok“ XVIII. könyve.) A tizenhárom magyar honvédtábornok aradi vértanu ságának ötvenedik évfordulója emlékére. Terjedelme 675 oldal. Ára 1 frt.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

KÉSZIT:

A) gépeket és épitési munkákat teljes malomerendezésekhez, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.

Speczialitási B keregőatvény vasuti kerekek, váltók, zuzómüvek, hengerek- és ágyugolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések.

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló turbinák.

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. Zsilipek, csővezetékek frictiós kapcsolások rotatiós dynamométerek. — Aczélöntése.

SZENT-MARGITSZIGETI
gyogyfürdöhely.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hévviz kitünő eredménynyel használtatik mint fürdő, vagy belsőleg mint gyógyital és belélegzésre a következő kór alakok ellen: köszvény, csuz, zsábák, idült kiütegek, kölsértések után föllépett izzadmányok, görvély és bujakór, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székrekedés, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, hűdések, idegbántalmak. Meglepő sikerrel használtatik a massage, villamos fördő, hidegviz és Kneipp-féle gyógymód.

135 hold sétakert, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási- és tekéző-terem, posta, telefon, tavirda, gyógyszertár és elismert jó konyha.

Rendelő főorvos Dr. ÖTVÖS JÓZSEF, az országos közegészségügyi tanács tagja. — Naponta katona és czigányzene. — Hajóközlekedések óránkint; menettérti jegy: hétköznap 20 kr., vasár- és ünnepnap 40 kr, gyermekjegy 10.

Fürdőideny tartama: május l-től október l-ig.
Május és szeptemb. hónapokban 30% árengedmény
Megrendeléseket lákásokra átvesz Szt-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest,

Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA

Szerkesztő: JURISZTOWSZKY ÖDÖN.

FILADELFIA
KÁVÉHÁZ
a szinkörrel szemben.
Legelegánsabb berendezés
Pontos kiszolgálás.

Megnyitási jelentés.

Alulirott bátorkodom a t. ismerőseimnek és a n. é. közönségnek becses tudomására hozni, hogy

„A SÖRCSIZMÁHOZ„

czimzett vendeglőmet

II. ISKOLA-UTCZA 44. (Freiberger-féle ház)

megnyitottam. — Minden törekvésem oda irányul, hogy becs vendégeimet, jó ételekkel és hamisitatlan italokkal kiszolgáljam és bátorkodom a t. közönséget üzletem meglátogatására meghivni.

Mély tisztelettel
STEINHÜBEL JENŐ
vendéglős.

Alcsuthi udvari Margitszigeti
és Fiumei Főherczegi Kertészetek
VIRÁGCSARNOKA
1900 julius hóban
Ő cs. és kir. Fens Clotild főhercegnő IV. ker. Eskü-úti palotájába helyeztetik át.

Köszönet nyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar-mesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél Küldök egy pár vadász-czipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek mint megfelelőek voltak a szaloncziők.

Zágráb 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel:

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17.

tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghülestől.

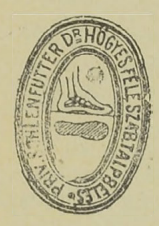

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid ideig viselés után **megkönnyebbül a járása annak, ki czipőjét Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalppal látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele

Az asbesttalpbélés kitünőségét egyobban bizonyitja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnekés a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositások, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Ó-Budai „Korona" Vigadó

Budapesten. III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfővaros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében Budapésten páratlan; villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar, megzavarja, ez a tánczterem megfizethetetlen. Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára. Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok, Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál.

A kávéház reggelig nyitva.

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

Eladó.

Egy darab budai korcsolyapálya részvény 100 forintért eladó. Czim megtudható a Buda és Vidéke kiadóhivatalában.

A **Buda és Vidéke** kiadóhivatala elvégez minden tisztességes megbizást **előfizetőinek**, csak a kész kiadások felszámitása mellett, **idegeneknek** arjegyzék szerint.

Jogügyek, kérvények, ügyvéd közbenjöttével.

Vizsgákra készités, vizsgák letétele, tanerök közbenjöttével. Mindenféle engedélyek, szabadalmak kérvények, Kérvények székesfővároshoz, pénzügyi és iparhatóságokhoz, ministeriumokhoz, hadparancsnokságokhoz.

Épitési engedélyek. Iskolai, tudomanyos szépirodalmi könyvek eladasá.

Nyomdai termékek készittetese.

Ingók és ingatlanok eladása, vétele, bérbeadása. Lakások kivétele és kiadása. Biztositás, tüz-, jég-, betörés és baleset ellen. ÉLETBIZTOSITÁS.

Nyilvános levelezés. — Felvilágositás minden ügyben.

Kérjük a közönséget, hogy a **Buda és Vidéké**-nek ezen az uton is adjon támogatást s minél több megbizással tisztelje meg.

A kiadóhivatal

I. Városmajor-utcza 28.

Illés József

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX. Kinizsi-utcza 11. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban. Bármily nagyságu megrendelés házhoz szállitatik

Kávé import.

Szállitas közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr. finom	**Cuba** nagyszemű	ó.-é. frt	6.—
4½ » valódi	» I. rendű . .	» »	6.50
4½ » »	» **Jáva**	» »	5.78
4½ » »	» **Portorico** . . .	» »	5.82
4½ » »	»legfin. I. rendű	» »	6.46
4½ » »	**Gyöngykávé** .	» »	6.36
4½ » »	**Laquayra** igen fin.	» »	7.—
4½ » »	valódi **nyugotindiai**	» »	7.—
4½ » »	Ceylon, különl. nagyszemű		7.36

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Kitünő minőségű valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Legjobb *fagylalt*

FISCHER B.

czukrásznál

Kristin-tér 3.

ZÁBORSZKY JÁNOS

UTODA

Petrovits István

mészáros és hentes

BUDAPEST,

I. ker., Krisztina-tér 3. szám.

TALÁLT TÁRGY.

A Kis-Svábhegyen egy olvasót találtak. Igazolt tulajdonosa átveheti a Buda és Vidéke szerkesztőségében.

Versenyek idején.

A lóversenytér közvetlen közelében jó pihenőstatió s déli és esti szórakozó

Özv. Lichter Lajosné

VENDÉGLŐJE

VERSENY-UTCZA 26. SZÁM ALATT.

Jó konyha, friss sör, valódi borok.

JUTÁNYOS ÁRAK.

JÓ ÉS PONSOS KISZOLGÁLÁS.

Eladó.

Ujpesten Mária-utczában hat lakással biró ház eladó. Területe 174 négyszög öl. Az utczára 8 ablakkal, közel a villamoshoz és a piacchoz. Hivatalnokoknak igen alkalmas. Ara 11.000 korona. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Budapesti lóversenyek.

1900 május 6., 8., 10., 12., 13., 15., 17., 19., 20 és 22-én.

Kezdetük mindig délután 3 órakor.

Belépti-jegy naponkint:

I. oszt. (Passepartout)	uraknak	10 kor
I. „	„ hölgyeknek	6 „
I. „	„ katonatiszteknek . .	6 „
II. „	urak vagy hölgyeknek	2 „
Állóhely a versenypálya közepén	. . . . .	60 fill.

Egész évi (Saison-) jegyek 31 napra.

(Május 10 nap, aug. 10, október 11 nap.)

I. oszt. (Passepartout)	uraknak	200 korona.
I. „	„ hölgyeknek . . .	100 „
I. „	„ katonatiszteknek .	100 „

A májusi 10 napra:

I. oszt. (Passepartout)	uraknak	80 kor
I oszt. „	hölgyeknek	40 „
I oszt. „	katonatiszteknek . . .	40 „

A külön elkeritett fogadási helyre a (bookmakerek körébe) belépti jegy mind a tiz napra 50 korona.

A totalisateurökhöz azonban, mint eddig, ugy ezután is szabadon léphetni. — Villamos vasutak egész a helyszinig közlekednek.

Katonazene és frissitőhelyek minden osztálynál.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lanczhiddal szemben

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részv. serfőzdéből.

Tisztelettel értesitjük a nagyérdemü közönséget, hogy **I. ker. Krisztina-körut 133. szám** alatt levő Szabó Lajos-féle

füszer- és csemege-üzletet

átvettük és azt minden tekintetben a mai kor igényeinek megfelelően berendeztük.

Főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy tisztelt vevőinknek elsőrendü áruk figyelmes kiszolgálása által teljes megelégedésüket elnyerjük, különösen felhivjuk a nagyérdemü vevőközönség szives figyelmét üzletünkben naponta frissen érkező Dreher Antal Vaál-Szent-Lászlói uradalmaiból szállitott tejre, a melynek valódiságáért és tisztaságáért kezeskedünk.

1 lt. zárt palaczkban napi bélyeges dugóval 24
1/2 » » » » » » 17
üvegek 10 krért visszavétetnek.
1 liter kannatej 12
Kivánatra mindent házhoz szállitunk.

Tisztelettel

Pál Géza és társa.

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folyton emelkedő kelendőség, a minden kiállitáson nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet haladó fönnállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság

ezelőtt Neidlinger G.

Budapest, II. Fő-utcza 15. sz.

(a lánczhid közelében.)

20% olcsóbb

mint bárhol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granit, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

SIRKŐ RAKTÁRA

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

a Király fürdő mellett.

Jakovits József

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

kitünő tisztelettel

Wild József.

Mihalovits József

KALAPOS-MESTER

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN

valamint **szörme-árukból.**

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható

Lövenstein Antal

csász. és kir. udv. sütőmester.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat korona- és hidmunkákat.

Lakik:

IV., Koronaherczeg-utcza 3., II. udv. I. em. 52

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT

kihuzható forr- és hütöcsöves kazánnal.

SZIVATYUGÉPEK,

Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullám lemezés fütőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbözéki emeltyü szerkezettel.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója Szerb kir. udvari szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban

KÜLÖNLEGESSÉG

Budai sashegyi saját termése.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni

CSÁKA J.

ÓRÁS ÉS ÉKSZERKERESKEDŐ

BUDAPEST, I., ALAGUT-UTCZA.

Nyom. Weisz Manó és Társa, Budapest Csányi-utcza 13.

Budapest, 1900 IX. évfolyam 14. sz. Vasárnap Pünkösdhava (Május)

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL, hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek: Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor. Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona

SZERKESZTŐSÉG; I., Városmajor-utcza 28. Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Nemzeti kaszinó.

A sajtóban egy idő óta meg-megkonditják a vészharangot.

Azt olvassuk vezérczikkekben, hirekben is, az uj áramlat retrograd irányu, szenved alatta a liberalismus, hogy ujra kaczérkodnak a rendiséggel, és antiszemita árnyalatok tünnek föl.

Talán van is valami a dologban. Már évek óta tart az arisztokráczia és a nemességnek ez a szeparálása. Észreveszszük ezt leginkább, különben m glehetősen pangó társadalmi életünkön, a hol külön mulatnak a főurak, a nemesek, meg a lipótvárosi pénzarisztokráczia.

A különválást, a rendiséghez való hajlást a régi, nemességi czafrangok után való kapadozást kolportálja a sajtó — azonban az ok okozatját soha, senki egy szóval sem emliti.

Az Egan-ügy alkalmával egy kicsit megbolygatták néhány ellenzéki lap czikkezik is sok mindenről, a mi az okozatot magyarázza, de aztán elcsöndesednek a hullámok és minden a rendes mederbe tér.

Mert liberalisságának, demokratikus felfogásainak renommèját senki sem teszi szivesen koczkára.

Igy van ez a förend meg a nemesi osztály szidásával is. A furor radicalis ennek az osztálynak minden hibáját kétszeresen, háromszorosan rójja fel — jó oldalaikról alig vesz tudomást.

Ez volt nagyrészben oka, hogy kivált a főúri osztály mindegyre inkább visszavonul a közélettől, s a ki tehetséget érez is magában, nem lép vele a nyilvánosság elé.

Ur vagy — szamár vagy — többékevésbbé ez az elv gyökeresedett meg irodalomban, tudományos pályákon, s a főrangu iróban, tudósban, a czéhbeliek mindig a dilettánst látják. Ha pedig mégis kénytelenek beismerni, hogy szorgalmatos, hogy komolyan hivatásának él, fejéhez vágják hogy: tönkrement mágnás.

Bizony kérem szivesen, a gazdagnak nem is lehet kedve olyan pályákra lépni, a hol a klikkek miatt alig érvényesülhet, a hol a czéhbeliek búsás honoráriuma mellett, az ő fáradságos munkájának dija nem sokkal több, mint az alamizsnafillér. De tekintsünk a multba, régi időkbe vissza. Nem-e találjuk ott gróf Zrinyi Miklóst, a sziget veszedelem dalnokát, Balassa Bálint bárót, a Virágénekek ékesszavu troubadurját legjobb litterátoraink sorában. Hát Orczy Lőrincz báró, Gvadányi József gróf, Dessewffy József gróf, a kik mind tollal is szolgálták hazájukat, nem voltak-e mind nagynevü főuri családok sarjai?

Kazinczy Ferencz, nyelvünk nagy reformátora, nem származott-e ősnemesi családból, nem-e Szemere Pál, Fáy András, a két Kisfaludy, Berzsenyi, Kölcsey, később báró Jósika Miklós, Kemény Zsigmond, Eötvös József?

Végigmenve a mult század irodalmi és közéletének történetén, nem-e látjuk mindenütt a hazai nyelv és litteratura, kulturánk és a reformeszmék zászlóvivői gyanánt a nemességet, főurainkat.

Nem-e forgatta a tollat maga Széchenyi István is, a ki a nemzeti kaszinót alapitotta. Azt a nemzeti kaszinót, a hol egy szót nem ejthetnek, egy lépést nem tehetnek ma, hogy azt a liberális tultengésben szenvedők nevetségessé ne tennék. Azt a kaszinót, mely látszólagos arisztokratikus szinezete daczára osztály- és pártkülönbség nélkül veszi fel tagjait.

„Közművelődés, közhasznu eszmecsere és kellemes társalgás czéljából" — alkotta ezt az egyesületet Széchenyi István, mint a hogy ez egy 1872. április 27-én kelt tervezetben olvasható,

Hogy mennyire számolt Széchenyi a lateinerekre, akkori jelesebb irókra, mutatja, hogy az elsők közt Döbrentey Gáborral közölte a kaszinó alakulására irányuló eszméit.

Az eszme annyira tetszett, hogy rövid pár nap alatt 180 tag jelenkezett, s az alakuló gyülést 1872 junius 10-én meg is tartották. Az elnöklésre Széchenyi Brudern József bárót kérte föl, mig a jegyzői tisztet Döbrentey viselte.

A kaszinó első helyisége a Fógelházban [jelenleg Dorottya-utcza 5. sz.) volt, s 1830-ig már 352-emelkedett tagjainak száma.

Tisztesség, müveltség, feddhetlen jellem s önállóság voltak a felvételi szabályok akkor is — azok ma is. Hogy tulnyomó számban vannak a mágnások — nos hát, ez egyebet nem jelent, minthogy olyan egyének, a kiket a rokonság, gyermekkori barátság, ezer más közös érdek füz együvé, szivesen jönnek egy és ugyanazon helyre, vagy talált még valaki azon megütközni valot, hogy a szabadelvü klubban legtöbb a képviselő, a dob-utczai kávéházban meg a vigécz.

Hosszu, hat évtizednél régibb multja óta azonban a nemzeti kaszinó nevéhez méltón mindig hü őre volt a nemzeti és hazafias aspirácziónak és ha közczélok gyámolitásáról volt szó, nem fukarkodott filléreivel.

Érdekes felemliteni, hogy az 1848—49-iki szabadságharcz is a nemzeti törekvések pártja mellett találta a kaszinót Noha Széchenyi látnoki lelke megérezte, hogy a tulzók zátonyra fogják juttatni a kormányhajót, ő is csatlakozott a testvériség-egyenlőség zászlajához és a kaszinó nemcsak saját házára szánt 20.000 forintját, de összes arany- és ezüstneműit is nemzeti czélokra áldozta.

Igy nem költözhetett saját házába a nemzeti kaszinó, csak 1871 ben, mi dön Szapáry Antal gróf igazgatóságának idejében, elenlegi palotáját megvásárolta.

Az uj palotával uj korszak vette kezdetét. A fejedelmi fénynyel berendezett termek, az egész berendezés számolt a modern igényekkel. Nincs a kontinensen klub, még a hires Cercl Royal sem, a mely több kényelmet nyujtana látogatóinak, mint a nemzeti kaszinó.

Olvasótermeiben kétszáznál több bel- és külföldi lapot, valamint könyvtára is dusgazdag, s alapitása óta 170,000 forinton felül áldozott reá az egyesület.

A negyvenes években Szekrényessy József volt a nemzeti kaszinó könyvtárnoka és gazdája. Érdemei elévülhetlenek, mert rendkivüli agilitása, örökös ujitásaival nagy mozgalmat, lendületet szerzett és soha több jótékonyczélu mulatságot nem rendezett a kaszinó, mint épen az ő gazdaságának idejében. Az 1840-ben, pesti és budai előkelő kölgyek által Liszt Ferencz tiszteletére rendezett hires biborka-estély is erre az időre esik.

A hazai sport — már a hires csákói agarászatk idejétől kezdve — meleg pártolásra talált a kaszinó urainál. Lótenyésztésünk emelkedése, de gazdasági reformjainak nagy része is innen indult ki.

A ki azonban azt hinné, hogy csak

Hazai ásványvizeket igyunk! Pártoljuk a hazai fürdőket!

a ló meg a kártya érdekli a kaszinó urait, az épen hát csak azokból a fölületes birálatokból itéli meg a kasziót, a melyet róla kolportálni szokás.

Az igazi magyar érzület, a magyarság aspirácziói ma talán sehol sincsenek inkább otthon, mint épen a főrend, a nemesség körében.

Sok mulasztást- tévedést érezve, szivben, lélekben, de nyelvben is megmagyarosodott a honi arisztokráczia, Ma már csak a mult satyrája az ffféle Gerleházy Arabella féle kotyvalék beszéd.

Nemcsak szóban, de irásban is kiállja a versenyt a magyar ur lateinereinkkel.

Nemrégen volt alkalmam olvasni Eszterházy Ferencz grófnak, egy magyar regényiróról irt birálatát. Nemcsak a fején találta a szöget ez a birálat, de minden izében magyaros, talpraesett volt. Pedig hát épen nem szánta azt nyilvánosság elé a nemes gróf, nem is ért rá nagyon kiczirkalmazni az irását.

Hogy kezembe jutott, mégis örülök neki. Olyan sziv, olyan lélek tükröződött vissza azokból a sorokból, hogy ha véletlenül Petőfi él még és olvashatja, — ez a legnagyobb demokrata — bizonyára igy kiált vala fel; — Ejnye be kár, hogy gróf!

Én nem szóltam igy. Ámde őszintén kivántam, hogy minden grófunk ilyen legyen. És milyen talpig magyar nagyur Károlyi István gróf, a ki legjobban közremunkál azon, hogy székhelyén szelid lantosunk és kitűnő szónokunk Kölcsey érczalakja álljon. Méltó követői az Andrássyak, Széchenyiek, köztük különösen Széchenyi Imre gróf, ez a kiváló képességű mágnásunk. Nemcsak a legnagyobb magyar nevét, de tetterejét, nemes lelkét is örökölte Széchenyi Imre, az idei Széchenyi lakoma ünnepi szónoka. Nagyszabásu beszédében rámutatott önző korunk, a mai társadalom legnagyobb bünére, az önzésre, szivére kötve urainknak az altruizmust, a mely már teljesen kihaló félben van a XX. század embereinél. A jelszót, a melyet Széchenyi Imre kiadott, vajha kivétel nélkül követné a magyar társadalom, s akkor mielőbb bekövetkeznék a jobb kor, az, a mikor a jövő ünnepi szónoka elmondhatná, hogy: boldog a magyar.

És másként is követendő példa Széchenyi Imre gróf, kora ifjuságától kezdve tanulmányoknak, komoly törekvéseknek élt, bejárta Amerikát s egyike legképzettebb gazdáinknak is. Még feleséget is egyik legtőzsgyökeresebb mágnás családunkból választott, nőül véve Andrássy Aladár gróf és Wenckheim Antónie grófnő leányát, a szép és nagy müveltségü Andrássy Máriát, a kivel a legboldogabb házasságban él! Nemkülönben diszére van a főrangú világunknak ifjabb vérsége, Gyula, László, Mihály, és Imre grófok.

Hányan forgatják a kaszinó urai közül ügyesen a tollat, azt megmutatták Andrássy Gyula, Szemere Miklós, hogy ne említsem Zichy Jenő és Géza grófokat, a kiket a czéhbeliek is majdnem maguk formájunak ismernek el már.

Szemere Miklós, az ősrégi de genere Huba nemzetségből különben is typusa a magyar urnak.

Ápolva a tradicziókat, teljesen modern ember, igazi magyar zamattal beszédeiben, irásaiban.

Ki ne emlékeznék még az ujvilág-utczai Sas fogadóra. Keglevich meg Józsa Gyuri tanyája egykor, de erős vára a magyarságnak, hazafiui törekvéseknek az elnyomatás szomoru éveiben.

Ez az egyetlen vendéglő volt akkor Pesten, a hol nem járt spiczli, a hol szőtték fonták a kalandosabbnál kalandosabb, hazánk felszabaditására czélzó terveket, mig halkan csendült föl a nóta azokról a bizonyos puskákról, a melyeket Türr Pista hoz majd.

Elbontotta a tót csákánya már ezt a régi fészket. De mikor arra került a sor, hogy a butorokat, azokat a melyhez annyi vértanu, annyi nagy emberünk emléke füződött, elkotyavetyéljék, kapta magát Szemere Miklós és az összest megvette.

A régimódi butoroknak lakást is fogadott Károlyi László gróf egyik házában, a hol rendesen takaritatják gondozzák a fotelt, melyben egykor talán Keglevich Miklós, a hevesmegyei hires ellenzéki vezér ült meg asztalt, a mely nél Sárosy Gyula talán épen azt a hires versét irta a melyért elcsukták.

Ilyen furcsa pasziói vannak azoknak a kaszinói uraknak, a kiket azzal vádolnak, hogy nem lelkesülnek csak a lovakért, nőkért. És — bizony ha nem is hirdetik — de soha még magyar irót, magyar müvészt üres kézzel el nem bocsátottak. A sok közül csak egy példa.

Régi nemes család sarja, tehetséges festőmüvész volt. Nehezen boldogult, talán épen azért, mert neve elé prédikátumot is irhatott.

Elpusztul — hallatszott mindenfelől, de éppen csakhogy mondták. Ekkor Szemere Miklós előlállt és festett a müvészszel egy képet.

A kép tettszett. Egyik megrendelés a másikat érte és miután a publikum figyleme reá fordult a müvészre, sikere és kenyere biztos lőn.

Hogy most már talán ezek az urak inkább segitik a saját vérükből való művészt, egyébb tudományos pályára lépőt — vessen rájuk az követ, a ki részrehajlatlanul osztja jótékony adományait.

Ilyen tapasztalataink azonban nincsenek.

Saját külön jótékonysága van a Lipótvárosnak, saját külön protekcziója a maguk embereinek az elővitelében és erősen felekezeti szinü az is minden vonalon.

Meg aztán a paritás kedvéért is igy lenne ez helyes. Ha a furor radikálisnak elve, hogy a ki ur az — szamár, legalább a gazdag mágnások támogassák azokat a bukott mágnásokat, a kik talán mégsem föltétlenül szamarak, dolgozni akarnak és tudnak is. *V—y.*

Magyar gyarvárosok alapitása.+)

Irta: *Lord Albert műépitész.*

Napról-napra olvasom a vidéki lapokban, hogy ma egyik városban, holnap a masikban, rendre majd valamennyiben kedvezményeket nyujtanak az ipari termelésnek, s egy-egy uj gyárnak, vagy tágasabbkörü házi iparágnak vetik meg az alapját.

Mindenütt nemes törekvések, komoly erkölcsi és anyagi támogatása az országos iparmozgalomnak. Ugyanakkor, a mikor a főváros iparpolitikáját e lap hasábjain, sajnalatos igazságként semmisnek kellett kimondanunk, — ugyanakkor öröm látni a nemzeti vagyonosodás minden igaz hivének a vidéki városok e nemes versengését.

Nemes e versengés és hazafias, de a mellett okos is. Erős közgazdaság nem fejlődhetik ott, a hol minden életerőt egy központ absorbeál, a mint nemzeti kulturánk is alig fejlődött addig, a mig csupán egy kulturvárosunk volt.

Abban van az igazi erő, ha az egész országon átszövődik s százirányu ipari tevékenység, ha az egész ország egy nagy gyár, a melyben ezerféle iparczikket állitanak elő. de a józan munkamegosztás elve érvényesül az összes városok bevonásával. Ugy értem ezt, hogy va bánya mellett magyar Sollingen, Birmingham; gyapju, selyemtermelő vidéken magyar Leeds, Lyon fejlődjék; erdőboritott vidéken magyar Jönköping és Nürnberg. Mindenütt azt kell legjobban kultivalni, a mihez a legkedvezőbb feltételeket adja meg a kéznél levő természeti erő: az anyag és a nép munkakészsége.

Mindenütt van talaja valaminő iparágnak, a homokban és a sziklavidéken egyaránt, csak éles szem, megfontolt pillantás kell a hely megválasztásához.

A német rajna vesztfáli, a belga lüttich-bergeni, az angol scheffield-manchesteri, a svéd malmő-göteborgi iparvidék mind egy-két rokon iparág intensiv kultiválásával, a tömegtermeléssel éri el a gazdasági életnek azelőtt nem is sejtett virágzását. Akkora területen, mint egy középnagyságu magyar megye, ott tiz-tizenöt város van százezernél egyenként is több lakossal, egymás között óriási üzleti forgalommal.

Ne mondjak többet Remscheid egymaga, a hol Európa számára a csavarok, apró szögek, ráspolyok legnagyobb része készül, évenként kétszáz millió márkát vesz be ezekért az apró aczéltárgyakért. Vele szembe a másik hegytetőn, alig puskalövésnyire Sollingen nemkevesbbé hires vágószerszámairól. A közelben ezeken kivül Essen, Dortmund, Hilden, Elberfels és Barmen hasonlókép rengeteg millió értékü rokonfajta gyári czikket állitanak elő.

Minálunk két szomszéd munipiczium nem egyszer azon szokott versengeni, hogy hol rendezzenek fényesebb bankettet a jelölt ur fiszteletére. A mi szép és régi magyar erény ugyan, de korántsem szolgál az ország anyagi jobban mondva közgazdasági önállóságának konszolidácziójára.

Azért örvendve-örvendünk a tettkészség azon fellángolásának, a melylyel a vidéki városok a hazai iparfejlesztés zászlója alá sorakoznak. Ez az ő érdekük, érdeke a magyar közgazdaságnak és azzá teszi a vidéki városokat, a mi eddig — sajna — be nem töltött hivatásuk volt: a nemzeti lét templomainak erős, épületfentartó oszlopaivá.

---

*) A jól szerkesztett Honi iparból.

A központi városház kérdéséhez.

A székesfőváros törvényhatóságának közgyülése a központi városház Károly- és rostély-utczai szárnyainak átalakitására 1,300,000 korona költséget ugyan megszavazott már, de ezen ügy Zipernowsky bizottsági tag urnak a polgármester urhoz intézett beadványa folytán az utóbbi által összehivott anketen ujólag megvitattatván, a jelen volt szakférfiak — egynek kivételével — az emlitett átalakitást teljesen czélszerütlennek nyilvánitották. Kiemelték nevezetesen, hogy az elég költséges átalakitással ugyan igen tágas [9—10 m. mély] de csak annál sötétebb és azért ki nem használható helyiségek nyerhetők; a drága telken nagy pénzen előállitott szobák egyrészt felerészükben nem volnának hasznosithatók, másrészt pedig a fütést, világitást, takaritást és tatarozást egész terjedelmükbe vennék igénybe; az ezen ideiglenes állapotból a véglegesre való áttérés felette megnehezitetnék, a menynyiben kedvezőbb pénzügyi viszonyok beálltával is a végleges városház csakis ezen nagy költséggel atalakitott szárnyakban elhelyezett hivataloknak ujbóli időleges kitelepitése és a most átalakitandó részek lebontása után lenne megépithető.

Hangsulyoztatott továbbá, hogy a szóban forgó épületreszekből az átalakitás esetén csupán a szertelen vastagságuknál fogva alkalmatlan főfalak lesznek fenntarthatók, sőt a szükséges ablaknagyobbitások miatt ezek sem egészen; a padlók és menyezetek más magasságokban ujonnan készitendők, ugy mint az összes asztalos-, lakatos- és egyéb kézmüvesmunkák is; a legjobb esetben is elérhető fél eredmény ily nagymérvü átalakitási munkákkal járó költségekkel pedig fel nem ér.

Végre utaltatatott arra is, hogy a Károly-kaszárnya környékének már közlekedési szempontokból is égetővé vált szabályozását az épület mostani határvonalainak fenntartása nemcsak, hogy most tenné lehetetlenné, de a szabályozás programmszerü megállapitását még a jövőben is akadályozná.

Ezen minden tekintetben alaposan megokolt aggályokkal szemben más oldalról utaltak a végleges városház megépitésének jelenleg fenforgó pénzügyi akadályaira, az esetleg most engedélyezhető és beszerezhetü költségösszegnek valószinü tullépésére, a bérhelyiségek után ezidő szerint élvezett jövedelem csökkenésére stb., mely érvelések azon nézeben concludáltak, hogy jelenleg a székesfőváros másba, mint a szóban forgó átalakitásokba nem bocsátkozhatik.

Ezen két ellentétes álláspont összeegyeztetésére akar szolgálni a jelen tervezet, melynek megszerkesztése a következü alapelveken történt:

1. A máris átalakitott és használhatónak bizonyult, különben is történeti műbecsecsel biró gránátos-utczai szárny véglegesen, a templomszárny pedig ideiglenesen fenntartadó.

2. A végleges központi városház két egymástól teljesen függetlenül épithető részre osztandó és pedig:

a) a székesfővárosnak eddig elszórtan és bérházakban elhelyezett hivatalai számára a tisztán hasznossági igényeknek megfelelő és már most épitendő Károly- és rostély-utczai oldalszárnyakból álló részre:

b) a Károly-köruti főhomlokzattal bármikor később a pénzügyi viszonyok javulásának beálltával épitheto monumentális részre, mely a repräsentátiós, ugymint a közgyülésnek szolgáló helyiséget fartalmazná. Addig is a jelenlegi Károly-köruti traktus tekintettel az abban elhelyezett hivatalokra és bérhelyiségekre fentartandó. Fenntartandó ezen bizonytalan időpontig a u. n. uj városház is azon rendeltetéssel, melylyel épült.

3. A haladéktalanul épitendő, kellő menynyiségü férhelyet tartalmazó irodai szárnyak a gránátos-utczai szárnynyal kapcsolatosan és ahhoz hasonló architecturával, emeleti magasságainak keresztülvitelével lehetőleg egyszerüen és takarékosan épitendők. Ezen uj szárnyak épitési költségei a régiek átalakitására megszavazott 1.300.000 koronát ne haladják tul. A szárnyak földszinti és félemeleti sorai üzlethelyiségeknek szolgáljanak, melyeknek bérjövedelme a lebontás által veszendőbe menő bérek helyét pótolná.

4. A most épitendő oldalszárnyak ugy, mint a később emelendő monumentális rész, [illetőleg a jelenlegi és egyelőre fenntartandó Károly-köruti traktus által körülveendő tér arányai és kiképzése feleljenek meg a jelenlegi nehezitő körülmények közt tamasztható müvészi követelményeknek, ugymint a várható, a téren keresztülvezetendő közlekedés igényeinek.

5. A központi városház környékének szabályozása ezen épitési terv alapján programmszerüleg legyen megállapitható, illetőleg megállapitandó.

A jelen tervezet ezen feltételeknek megfelel és ha nem is akor versenyezni nagyszerüség tekintetében azokkal, melyeknek tervezőit a jelenleg fenforgó nehezitő körülményekre való tekintet nem korlátozta, de mégis egyrészt a közvetlen szükségnek végleges módon felel meg, másrészt pedig fentartja a jövőben emelendő, a székesfőváros méltóságának megfelelő monumentális középrész programmszerü, szervileg kapcsolatos megépitésének lehetőségét és teljes architectonicus szabadságát. Az irodai, illetőleg tisztán hasznossági részeknek a repräsentationális czéloknak szolgáló monumentális középülettől való elkülönitése, nemcsak a jelenleg fennálló dilemma megoldását, hanem a költségek végleges leszállitását is eredményezi, amennyiben a drága épitkezés kizárólag az aránylag kisterjedelmü Károly-köruti traktusra szoritatik.

A Károly- és rostély-utczai uj szárnyak hozzávetőleges számitás szerint a régieknek atalakitására megszavazott összeget alig haladják meg: ugyanazon költséggel a sötét, alkalmatlan helyiségek helyett kifogástalan irodákat és a földszinten jól jövedelmező üzlethelyiségeket nyerünk. A két szárny tervezése a megjelölt alapon felette egyszerü volna, az épitkezést jövő tavasszal feltétlenül meg lehetne kezdeni és 1902 augusztus hó 1-ig, legkésőbb pedig november 1-ig be is lehetne fejezni.

A központi városház körvonalainak végleges megállapitásával annak környékének szabályozása megoldhatóvá válik; a jelen tervezet erre nézve is tartalmaz propositiókat, melyek azonban a városház épitését nem érintik, akár elfogadtatnának, akar nem. A városház épitése lehetővé teszi a szabályozást, de azt sehogysem sietteti és megengedi annak bármely időben való részleges végrehajtását.

Az evangelikus templom elhelyezése ugymint a rostély-utczának a kigyó-térig való folytatása (ez utóbbi a közuti vasutnak az eskütéri hidig való vezetésével) külön tanulmány és elhatározás tárgyát képezheti. Az oldalszárnyakban elhelyezett behajtók ugy vannak elhelyezve, hogy a közlekedést — különösen az ujvilág-utcza folytatásában — a városház udvarán keresztül kényelmesen közvetitik.

A városház monumentális részének alapvázlata csak indicatio akar lenni a czélszerü végleges tervezés lehetőségének bizonyitására. A főfeljáratokhoz, vagy a Károly-köruti felőli esetleg bazárszerüen kiképezhető átjáron, vagy pedig az udvari, kocsialáhajtóval gondolt főkapun át lehetne jutni. A földszintet a monumentalitás veszélyeztetése nélkül szintén árkádos üzlethelyiségekre lehetne felhasználni: szóval ezen középrész végleges tervezése tekintetében minden kombinátiónak megmarad a lehetősége.

Ezek után ajánlom a mellékelt rajzban foglalt és az előbbiekben indokolt tervezetet az illetékes személyek és körök szives figyelmébe és pártfogásába.

Budapest, 1900. május havában.

Neuschlosz Ödön,
mérnök, székes főv. bizotts. tag.

Munkácsy Mihály.

A nemzet méltó gyászszal temette el a nagy magyar festőt, Munkácsy Mihályt. Haza hozták eltemetni. Munkácsy a magyar fajképekben volt igazán nagy s kár, hogy külföldre kerülve, abba hagyta azt, a miben tökéleteset alkotott. Lehet hogy müvész hazája a nagy világ, de a magyar müvészé a magyar föld. Itt élni, szenvedni, türni kell. Munkácsy Jézus életét tárgyazó képeiben vétkezett, hogy nagyon világiasan és az üdvözitőről levette a glóriát. Nem gondolt arra, hogy vallásos jelenetet fest, a keresztény vallás legnagyobb jelenetét. Az Üdvözitőt mint embert ábrázolta. Ez lehet nagy conceptió, de nem keresztény szellemü. Fényes pályáját a lapok szép czikkekben irták le és lerótták az elismerést. Midőn mi tekintünk pályájára, levonjuk azt a tanulságot, hogy mig valaki küzd és szegény, addig nem ismerik, mikor valamivé lesz, akkor tömjénezik életében és halálában, s a kinek koporsóját koszorukkal boritják el s pályája elején nem juttatnak kenyeret sem. Munkácsy legelső utjára boldogult Dörry János adott pénzt és ezzel elindulva sokáig kellett neki a sorssal birkózni mig elérte azt, hogy megélhetett. Diadal uton vezették, ünnepelték. Most itt nyugszik a haza földjében. Megsiratták, elgyászbeszélték. Feltünteknek az uj barátok, kik sütkéreztek a napban, de nem voltak ott a zord időben.

Munkácsynak kedvencz terve volt, hogy a kiállitás alatt itt Budán egy külön pavillonban kiállitsa összes müveit, s e miatt leveleket is váltott a »Buda és Vidéke« szerkesztőjével, megemlékezve arról, hogy müvész álmaival sokszor bolyongott e szép vidéken s a szivigazi embereivel többször üritett barátság poharat. Most már közöttük van, fenn az égben, s mosolyoghat rajta velük együtt, hogy a mit az élet el vesz, azt megadja a halál.

Clotild-villatelep ismertetése.

— Dr. Galovits Zoltán ügyvéd [Bpest, VII., Király-utcza 19.] a telkek eladása ügyében, mint a főherczegi uőadalom megbizottja, minden irányban bővebb felvilágositást ad. Telefon 12—70. —

Fekvés, éghajlati viszonyok és település.

József cs. és kir. Főherczeg ur Ő Fensége pilis-csabai uradalmából, közvetlen a vasuti állomás mellett, a legszebb ponton kihasitott circa 250 kat. holdat és azt fejedelmileg kiépitett és befásitott utakkal behálózva, villatelkekre parczellázta.

Az uradalom e része, az ugynevezett Clotild villatelep, a tenger szine felett 250 méter magasságban, erdővel boritott, lassan emelkedő ensikon fekszik. Közvetlen mellette észak felé 444 méter magasságra, mint védő fal, félkörben a sürü erdővel boritott Nagy-Kopaszhegy emelkedik. Ennek mögötte a 757 méter magas Pilis-hegység kékellik. Ezen vadregényes kirándulo- és kilátóhelyekben gazdag, erdőkoszoruzta nagy hegységek egészséges, ózondus, éles levegője járja át a Clotild-villatelepet. Innen van, hogy a legnagyobb nyár itt nemcsak hogy mindig könnyen elviselhető, de az esti és reggeli órákban a legégetőbb nyári napokon a felső ruhát elhagyni nem tanácsos.

A Clotild-villatelepről ezen ritka kedvező éghajlati viszonyainál fogva elmondhatjuk, hogy nemcsak mint nyaraló-telep fog a főváros közönsége előtt versenyen felül állani, de mint valódi klimatikus gyógyhely üdvös szolgálatokat teend.

E körülményeknek lehet betudni Ő Fenségének a budapest—esztergomi h. é. vasut kiépitése alkalmából e villatelep létesitésére irányuló bölcs elkatározását, mely a főváros közönségét egészségi szempontból megbecsülhetlen kincs birtokába segiti.

Előttünk a telep a fővárosból a nyugoti pályaudvarból induló budapest—esztergomi h. é. vonatot alig $^5/_4$ órai távolságban, közvetlenü

a pilis-csabai állomás mellett, a csendes magány csábitón félelmes mezében, a természet összes ékességének pompájában.

Az uradalom által kiépitett és befásitott, 20 kat. hold területü, kővel alapozott fejedelmi uthálózat és az ezek mentén folyton épülő szebbnél szebb nyaralók már is előnkbe varázsolják e jövendő alkotások elragadó képét. Maga Pilis-Csaba községe már eddig is alig győzött lakást adni a folyton szaporodó nyaraló közönségnek.

A Clotild-villatelep elragadó képe pedig mintegy varázsütésre élénk mozgásba hozta a főváros közönségét, a minek félremagyarázhatlan bizonysága a villatelkek eddigi eladásának eredménye, mely szerint a főherczegi uradalom rövid idő alatt 150 villatelket adott el. Ezek közül egyedül az 1898. év nyarán 115 telek vétetett meg.

EMLÉKKÖNYVECSKE.

Emlékkönyvecske a keresztény Magyarország kilenczszázados évfordulójára A katholikus fiú- és leányiskolák növendékei számára, irta és szerkesztette Ember Károly »Népnevelő« szerkesztője. A jubileumi ünnepségek rendező országos bizottság javaslatot tett, hogy az egyházmegyei hatóságok minden katholikus iskolánál rendeljék el a jubiláris istentiszteletek és ünnepélyek tartását. Az ünnepélyek tárgyrendjére a katholikus tanügyi tanács dolgozott ki javaslatot és ezen javaslat alapján készült a most megjelent Emlékkönyvecske. Alkalmas segédkönyv ez az iskolai ünnepélyekhez és e mellett kedves olvasnivalókat nyujt a jubileumi szent évre a katholikus tanitó :k. Vallásos és hazafias szellem lengi át minden sorát a pedagogiai érzékkel megirt és összeállitott könyvecskének. Tartalma: A kilenczszázad évfordulóján. (Beszéd a tanulókhoz.) Örvendezünk. (Alkalmi költemény.) A gyermekeknek szánt beszédek: Szent István, Szent László, Szent Margit. Hunyadi János. A mohácsi gyásznap, Pázmány Péter. Mária Terézia. Az ezredév — a magyar nemzet kilenczszázados történelmén vezetik keresztül a gyermeki ártatlan lelkeket. A költeményei mind alkalomszerüek. Tartalmaz ezen kivül az ünnepélyekhez alkalmas énekszövegeket is. Az izlésesen kiállitott és képekkel is illusztrált könyvet a Szent-István-Társulat adta ki. Ára csak 20 fillér, hogy lehetőleg a szegényebb növendéknek is módjában áljon azt megszerezni. A megrendeléseket bérmentesen eszközli a Szent-István-Társulat ügynöksége, Budapesten, VIII., ker., Szentkirály-utcza 28.

Nemzeti kaszinó.

A szerző engedelmével, ki egyike a legjobb magyar iróknak, V—y név alatt közöljük Nemzeti Kasinóról irt igen korszerü czikket. Különösen azért, mert ma még az emberek szokták a bárónál kezdeni, de nem a keresztény bárónál. Közöljük ezt az igazi hazafiasságtól áthatott egészséges magyar szellemü czikket, hogy a Nemzeti Kasinó ellen sokszor folytatott éretlen csipkedéseket ellensulyozza. Megdicsérjük ezuttal az Ország-Világ czimü lapot, mely nem abban keresi erkölcsi erejét, hogy a furor radicálisban tünjön ki s méltó a magyar urak figyelmére.

Egy házi úrnak.

Három háznak urává tett
Kedves apád halála;
Három háznak koszorúja
Kisérte vég-utjára.

A három ház kettejének
Ő rakta le alapját,
Ő rakta a kőfalakat,
S tette fel a bokrétát.

Szegény öreg! ama hitben
Hagyta rád a házakat,
Hogy te még egy emelettel
Főlebb tolod azokat.

Csalódott, mint oly sok apa
Csalódik a fiában,
Akit pedig láng-észnek tart
Bukott diák korában

Tatározást harmincz éve
Nem láttak a házaid,
Az idő vas-foga csontig
Rágta azok falait.

A tetőn be nappal a nap,
Éjjel a hold kandikál,
Nyáron zápor, s csöndes eső,
Télen meg a hó szitál.

S csodálkozol, hogy lakóid
Egymás után indulnak —
Jobb házára szert teendők —
A Krisztina Körutnak?

Azt gondolják: ott nullás port
Nyelni nagyobb élvezet,
Mint te nálad a szobában
Szedni esőt s hóvizet!

Tomor Ferencz

MAGYAR KÖNYVTÁR.

A »Magyar Könyvtár« április havi füzetei most kerültek ki a sajtó alól. Az eddig közzétett érdekes sorozatához, a mely a »Magyar Könyvtár«-t olyan rövid idő alatt közkedveltté tette, Rudyard Kipling gyönyörü »Indiai történetei«-nek második sorozatát adja a 164. füzet Marquis Géza dr fordításában. Majthényi Flóra, a spanyol földön élő jeles költőnő, »Spanyolországi képek« czimén (165. füzet) eleven szinekkel, meleg közvetlenséggel rajzolja ennek az érdekes országnak változatos, tarka képeit. Verseghy Ferenczet, az érdemes, régi magyar poétának válogatott lyrai költeményeit foglalja magában a 166. füzet, a melyet a költő rövid életrajzával és irói munkásságának méltatásával Madarász Flóris látott el. Plutarchos »Coriolanus«-ának kiadása Kacskovics Kálmán dr. fordításában, Tóth Rezső bevezetésével. Itt kapjuk végül a (168. füzet), Jókai Mórnak egy eddig kiadatlan szindarabját: »A gazdag szegények« czimü három felvonásos vigjátékot. A »Magyar Könyvtár« Lampel Róbert (Wodianer F. és fiai) könyvkereskedésének kiadásában jelenik meg s egy füzet ára 40 fillér.

Hazai fürdők.

Van szerencsém becses tudomssára hozni, hogy kiadásomban nagyszabásu illusztrált munka jelent meg, melyhez hasonló mű ily irányban hazánkról máig valóban hiányzott.

A mű czime: *Hazánk uti- és fürdőkalauza*, szerzője K. Takáts László, műszaki tisztviselő, v. bánya és kohóigazgatósági titkár, áldozatot nem ismerő utazások alapján oly szakavatottan irta meg nagy munkáját, hogy az ugy az utazó kiránduló és gyógyfürdőket látogató közönségnek valóban nélkülözketetlen utmutatóul, bárki másnak pedig rendkivül érdekes, tanulságos és maradandó becsü olvasmányul fog szolgálni.

Hazai vasutvonalaink és vidékeinek részletes ismertetése a fővárostól kezdve, állomásról-állomásra, a vonalak mentén fekvő összes város és község földrajzi, aetnografiai közigazgatási, ipari, kereskedelmi és történeti adatai, az érdekesebb vidékek, bányák, gyárak, barlangok, várak, romok, kastélyok, — utóbbiak története is, — valamint 82 hazai fürdő és üdülőhely legujabb berendezése, vizeik elemezése, gyógyhatása, a fizetendő dijak stbnek a fürdőprospektusok pontos felhasználásával oly vonzó előadásban van megirva, hogy biztos számitunk a nagy közönség teljes elismerésére és nagybecsü támogatására, mert ezekre az óriási áldozatokat igénylő munka kiadásánál szükségünk is van.

Hazánk Uti- és Fürdőkalauza czimü műben többek között a következő 82 fürdő és üdülőhely — nagyrészt illusztrálva — talál beható megismertetést:

Ajnácskő, Alsó-Kéked, Alsó-Sebes, Alsó Tátrafüred, Balatonfüred, Balf, Baldócz Bártfa, Bazin, Bélai barlangliget, Biharfüred, Bikszád, Bodajk, Borosznó, Borszék, Buziás, Csorba, Czeméte, Eger, Előpatak, Erdőbénye, Esztergom, Feketehegy, Félixfürdő, Felkaliget, Felső-Bajom, Gánócz, Grébpark, Gyertyánliget, Gyöngyös, Harkány, Herkulesfürdő, Héviz, Jegenye, Kalán, Koritnicza, Koronahegy, Korond, Lajta-Pordán, Leibicz, Lubló, Lucsivna, Lucski, Málnás, Matlárháza, Nyiri-Sóstó, Palics, Parád, Pecsenyéd, Poprád, Pöstyén, Püspökfürdő, Ránk-Herlány, Rajecz, Sáros, Sibra, Sóskut, Stubnya, Szalatna, Szent-György, Szejke, Szinyák, Szklenó, Szlatinafüred, Szliács, Szobráncz, Szolyvo-Hársfalva, Tarcsa, Tata, Tátrafüred, Tátraháza, Thurzófüred, Toplicza, Trencsén-Teplitz, Tusnád, Ugod, Uj-Tátrafüred, Vihnye, Visk, Vizakna, Zajzon, Zselezsnó.

A mű bolti ára 1 frt 50 kr. — Kiváló hazafias tisztelettel

Bartalits Imre,
könyvkiadóhivatala, Budapest, III.. Remetehegy.

MEGHIVÓ.

Van szerencsénk szives tudomására adni, hogy e havi nyilvános (felolvasó) szakülésünket f. hó 13-án (vasárnap) d. u. 4 órakor rendes helyiségünkben (Budapest, V.. Markó-utcza, állami főreáliskola II. emelet, diszterém) fogjuk megtartani.

Midőn t. tagjainkat szives megjelenésükre felkérjük, vagyunk

Budapest, 1900. május hó 1.

Hazafias tisztelettel
a »GARAY JÁNOS-TÁRSASÁG«
(Tudományos-irodalmi Társaság)
TITKÁRI HIVATALA
II. ker., Margit-körut 8., I em.

Uránia.

Az »Uránia«, mint a tudományok s a müvészetek népszerüsitése czéljából alakult »Uránia magyar tudományos egyesület« egyik eszköze, megkedveltetni igyekszik a nagy közönséggel a közmüvelődés minden ágazatát felölelő ismereteket, a miket tartalomra nézve komoly, de formára nézve lehetőleg könnyed alakban fog czikkei értelmében olvasóival közölni.

Az »Uránia« czélja világos, és kétség kivül teljesen jogosult. E czélra törekvésében kerülni akar minden nagyképüsködést, a nélkül, hogy a komoly czél követelte szinvonalat egy perczre is elhagyná: távol igyekszik tartani magától a vaskalaposság vádját, de modernségében minden tulzástól ovakodni fog. Az »Uránia« jó barátként akar meghonosodni a müvelt magyar házakban, a ki se nem pedánskodik, se nem léhäskodik, hanem egyszerü, vonzó modorban komoly dolgokról beszél.

A szerkesztőség mindent el fog követni, hogy az »Uránia« rövid időn belül beigazolja létjogosultságát és életrevalóságát: a közönség remélhetőleg nemfogja megvonni támogatását, a mi nélkül természetesen a szerkesztőség legjobb igyekezte sem elegendő.

Az »Uránia« egyelőre havonkint egyszer, a szükséghez képest — különösen a téli időszakban — két-hetenkint egyszer fog megjelenni. Julius és augusztus hónapokban azonban szünetel.

Az Urániát az »Uránia magyar tudomálnyos egyesület« tagjai — mint tagsági kedvezmények egyikét — külön dij fizetése nélkül kapják: nem egyesületi tagoknak az »Uránia« ára egész évre 8 korona. — Egy füzet ára 50 fillér.

Az előfizetések Hornyánszky Viktor könyvkiadó-hivatalához (Budapest, V., Akadémia-utcza 4.) intézendők.

Nyilttér.†)

Császárfürdő

Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő **páratlan gőzfürdővel,** legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kívánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Jó üditő ital és gyógyszerül szolgál.

Ajánlják: **Dr. KORÁNYI** és **Dr. KÉTLY** egyetemi tanár urak.

Idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitünő sikerrel használtatik.

Árak vidékre, kőbányai vasuti állomásra szállitva:

1 láda 30 nagy palack 17 kor. 50 fill.
1 „ 30 kis „ 13 „ — „

a fogyasztási adóval együtt.

A láda és üres palackok 4 hónapon belül, bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.

Budapesten kapható minden füszer- és csemege-üzletben és poharanként a Quisisana Automata-buffet-kben is

Dupla malátasör

és világos **Márciusi sör** ládánként 1 koronával olcsóbb. Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak.

Megrendelési hely:

Király Sörfőző Budapest-Kőbánya.

SZENT-MARGITSZIGETI

gyógyfürdőhely.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hévviz kitünő eredménynyel használtatik mint fürdő, vagy belsőleg mint gyógyital és belélegzésre a következő kór alakok ellen: köszvény, csuz, zsábák, idült kiütegek, kölsértések után föllépett izzadmányok, görvély és bujakór, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székrekedés, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, hűdések, idegbántalmak. Meglepő sikerrel használtatik a massage, villamos fördő, hidegviz és Kneipp-féle gyógymód.

135 hold sétakert, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási- és tekéző-terem, posta, telefon, tavirda, gyógyszertár és elismert jó konyha.

Rendelő főorvos Dr. ÖTVÖS JÓZSEF, az országos közegészségügyi tanács tagja. — Naponta katona és czigányzene. — Hajóközlekedések óránkint; menettérti jegy: hétköznap 20 kr., vasár- és ünnepnap 40 kr., gyermekjegy 10.

Fürdőidény tartama: május I-től október I-ig.

Május és szeptemb. hónapokban 30% árengedmény

Megrendeléseket lákásokra átvesz Szt-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest,

Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA

Szerkesztő: **JURISZTOWSZKY ÖDÖN.**

A Cs. kir. szab. déli vaspálya társaság.

ad 8131/R. sz.

Hirdetmény.

A kézbesithethetlen s számfölöttes szállimányok a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében, nemkülönben a talált tárgyak is f. é. május hó 14-én d. e. 9 órakor Budapest állomásunk teherpálya udvarának (I., Mészáros-utcza 17.) III. sz. raktárában nyilvánosan elárvereztetvén, a t. cz. venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Budapest, 1900. május 6-án.

Az üzletigazgatóság.

Budapest-Krisztinavárosi Korona-Takarék és Hitelszövetkezet

I., ker., Pauler-utcza 1. szám.

Meghivo.

A Budapest Krisztinavárosi korona-takarék és hitelszövetkezet 1900. évi május hó 20-án, d. e. 11 órakor a »budai polgári kaszinó« (I. ker., Krisztina-tér 1/a) dísztermében tartja

II. RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉT

melyre a t. tagokat ezennel meghivjuk.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről, a mérleg és zárszámadások előterjesztése és a nyereség hováforditása feletti határozat.
2. A felügyelő bizottság jelentése és határozathozatal a felmentvény megadása tárgyában.
3. Az igazgatóság, felügyelő bizottság és a választmány dijazásának megállapitása.
4. Egy igazgatósági tagnak 4 évre, a felügyelő bizottság 5 rendes és 2 póttagjának 1 évre, valamint a választmány 10 rendes tagjának megválasztása.
5. Netáni inditványok.

Kelt Budapesten, 1900. május hó 8-án.

Az igazgatóság.

Jegyzet; A tagsági igazolványok, melyek a közgyülésre való részvételhez és a szavazati jog gyakorlásához okvetlenül szükségesek, a betéti könyv felmutatása ellenében f. hó 7-ig bezárólag a szövetkezet helyiségeiben [délután 5—7-ig) adatnak ki. A mérleg és zárszámadások a szövetkezet helyiségeiben betekintés végett a t. tagok rendelkezésére állanak.

Meghivó

a MAGÁNTISZTVISELŐK ORSZÁGOS NYUGDIJ-EGYESÜLETÉNEK

VI. ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSERE

mely 1900. május hó 20-án' vasárnap délelőtti 10 órakor, — Budapest székesfőváros uj városházának dísztermében fog megtartatni.

TÁRGYSOROZAT:

1. *Igazgatósági jelentés az 1899. évről.*
2. *Felügyelő-bizottsági jelentes az 1899, évről,*
3. *Zárszámadások előterjesztése és a felmentvény iránti határozathozatal,*
4. *Az 1899. évi költségvetés megállapitása,*
5. *Jelentés az 1899 junius hó 25-én megtartott rend kivüli közgyülésen nyert megbizatás tárgyában és ennek kapcsán előterjesztés egy ujólag hozandó határozatra vonatkozólag.*
6. *Herzl Sándor egyesületi tagnak a közgyűléshez intézett kerelme, illetve inditványának előterjesztése.*
7. a) *Elnök, 2 alelnök 20 igazgatósági tag, 5 felügyelő bizottsági tag, 6 igazgatósági és 2 felügyelő bizottsági póttag választása.*
   b) *30 választmányi tag választása.*

Az alapszabályok:

51 § A közgyülésen csak azon rendes tagok vehetnek részt, kik több mint egy negyedévi tagsági járulékkal hátrálékban nincsenek,

52. §. Távollevő egyesületi tagok a közgyülésen magukat ugyancsak szavazatképes egyesületi tagokkal képviselhetik, egy tag azonban legfeljebb 10 szavazásra jogosult tagot képviselhet. A képviseleti megbizás irásban oszközöltetik és a közgyülés előtt az igazgatóságnak bejelentendő. A meghatalmazás csakis egy közgyülésre érvényes.

54. §. Érvényes határozatsozatalhoz szükséges hogy legalább 50 rendes tag jelen legyen; ha azonban az alapszabályok módositssa lenne napirenden, ugy ennek a tárgyalásához az összes rendes tagok két harmadának képviselete szükséges.

Kávé import.

Szállitas közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr. finom	**Cuba** nagyszemű	ó.-é. frt	6.—
4½ » valódi	» I. rendű . .	» »	6.50
4½ » »	» **Jáva**	» »	5.78
4½ » »	» **Portorico** . . .	» »	5.82
4½ » »	»legfin. I. rendű »	»	6.46
4½ » »	**Gyöngykávé** . .	» »	6.36
4½ » »	**Laquayra** igen fin.	» »	7.—
4½ » »	valódi **nyugotindiai**	» »	7.—
4½ » »	Ceylon, különl. nagyszemű		7.36

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

SOMOGYI és TÁRSA

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

BUDAPEST JOBBPARTI KORONA TAKARÉK ÉS HITELSZÖVETKEZET

II. KER FŐ-UTCZA 7. SZÁM,

MEGHIVÓ.

A Budapest-jobbparti Korona-takarék és Hitelszövetkezet 1900. évi május hó 24-én e. e. 11 órakor a budai Vigadó II. ker, Fazekas-tér 5. szám I. emeleti éttermében tartja

III. RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉT

melyre a t. tagokat ezennel meghivjuk.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről, a mérleg és zarszámadások előterjesztése és a nyereség hováforditása feletti határozat,
2. A felügyelő bizottság jelentése és határozathozatal a felmentvény megadása tárgyában.
3. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság dijazásának, úgy a választmány jelenléti dijainak megá lapitása.
4. Az alapszabályok 4. 7. 10. 13. 24. 27, 31. 35. 37. 40. 44. 48 és 57 §§-ainak módositása.
5. A javasolt módositott alapszabályok elfogadása esetére a feloszlás alá kerülő I. évtáráulat tagjaiból 3 tagu felszámeló bizottság megválasztása.
6. A felügyelő bizottság 5 rendes és 2 póttagjának 1 évre, valamint a választmány 10 rendes és 2 póttagjának megválasztása.
7. Netáni inditványok.

Kelt Budapesten, 1900 évi májua hó 1-én.

Az igazgatóság.

Jegyzet: Az alapszabályok jayasolt módositása főleg odairányul, hogy a bosszúnak tapasztalt 4 éves évtársulatok v éves évtársulatokks alakuljanak át, még pedig olyképen hogy a 4-ik év végével a vonatkozó évtársulati könyv bevonatik és a végfelszámolás 208 hétre, tehát üzletrészenkint 208 korona és járulékaira ejtetik meg. Megjegyeztetik, hogy a tagok felelőssége korlátolt marad és az alapszabályok javasolt módositása által a tagok felelössége s megterheltetése ki nem terjesztetik.

A tagsági igazolványok, melyek a közgyülésre való részvetelhez és a szavazati jog gyakorlásához okvetlenül szükségesek, — a betéti könyv felmutatása ellenében folyó hó 21-ig bezárólag a szövetkezet helyiségeiben a hivatalos órák alatt (d. e. 9 — 12-ig, d. u. 5 — 6 ig adatnak ki.

A mérleg és zárszámadások a szövetkezet helyiségében betekintésre a t. tagok rendelkezésére állanak.

Ó-Budai „Korona“ Vigadó

Budapesten. III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendégló. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapésten páratlan;** villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar, megzavarja, ez a tanczterem megfizethetetlen. **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok, Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál.**

A kávéház reggelig nyitva.

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

Budapest jobbparti korona takarék és hitelszövetkezet, II., Fő-utczá 7. sz.

Vagyon. Mérleg számla. Teher.

Pénztár készlet			590	66			
Kölcsönök I. évtársulat	218460	—					
II. » .	200099	—					
III. » .	173200	—	591759	—			
Leltár leirása » .			2593	13			
Szervezés után » .			2476	43			
			597419	22			597419 22

I-ső évtársulati vagyon a mult évről	175394	28			
I-ső évtársulati befizetések a folyó évben . . .	86328	—	261722	28	
II-ik év társulati vagyon a mult évről	77833	44			
II-ik évtársulati befizetések a folyó évben . . .	80607	—	158440	44	
III-ik évtársulati befizetések a folyó évben .			72087	—	492249 72
Visszleszámitolt váltók .					64200 —
Tartalék alap					2141 31
Átmeneti kamatok . .					5475 44
Egyenleg mint tiszta nyereség					33352 75
					597419 22

Budapest, 1900. április hó 30-án.

Az igazgatóság:

Heinrich Ármin, főkönyvelő.

Peringer Ferencz, elnök. **Frey Alajos,** alelnök. **Wolf Márton,** igazgató. **Stampfer Márton,** igazgató. **Schimmerlik Mór,** vez. igazgató.

Fenti tételeket a fő és mellékkönyvekkel összehasonlitottuk és mindenben megegyezőknek találtuk.

Budapest 1900. május hó 1-én.

Löwy Náthán, felügy. biz. elnök. **Barta Oszkár.** felügy. biz. tag. **Bányai Béla,** felügy. biz. tag. **Ott Lajos,** felügy. biz. tag. **Dr. Weber Adolf,** felügy. biz. tag.

A mult évről maradt		1135 tag 3991 ü. r.
betett üzletrészek 48 tag 254. ü. r.		
belépett	358 tag 1408 ü. r.	406 tag 3991 ü. r,
		1541 » 5653 ü. r
Kilépett és elhalt 229 tag 80 ü. r.		
leszámolt	17 tag 37 ü. r.	246 tag 845 üzletrészszel.
Marad az év végén		1295 „ 4808 „

Felmondott 84 tag 208 üzletrészszel.

Tartozik. # Nyereség és veszteség számla. **Követel.**

1900. április hó 30-án.

Irodai költségek			3186	23			
Házbér			1120	80			
Viszleszámitolási váltó kamat			8050	70			
Adók és illeték			1424	39			
Tiszti fizetések			9988	—			
Leirások: Berendezésből 10%	223	50					
Szervezésből 20%	619	12					
Nyomtatványokból 50%	581	62	1424	24			
Egyenleg mint nyereség . .			33352	75			
			5857	—			58547 11

Be és átiratási dijak					2037 —
Kezelési „					10210 46
Késedelmi kamatok					2962 25
Kölcsön „					42988 40
Leszámolt üzletrészek					349 —
					58547 11

Budapest, 1900. április 30. **Heinrich Ármin,** főkönyvelő.

Az igazgatóság:

Perringer Ferencz, elnök. **Frey Alajos,** alelnök. **Wolf Márton,** igazgató. **Stampfer Márton,** igazgató. **Schimmerlik Mór,** vezérigazgató.

Fenti tételeket a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlitottuk és mindenben megegyezőknek találtuk.

Löwy Náthán, felügy. biz. tag. **Bartha Oszkár,** felügy. biz. tag. **Bányay Béla,** felügy. biz. tag. **Ott Lajos,** felügy. biz. tag. **Dr. Weber Adolf,** felügy. biz. tag.

Alcsuthi udvari Margitszigeti és Fiumei Főherczegi Kertészetek

VIRÁGCSARNOKA

1900 julius hóban

Ő cs. és kir. Fens Clotild főhercegnő IV. ker. Eskü-úti palotájába helyeztetik át.

Eladó.

Ujpesten Mária-utczában hat lakással biró ház eladó. Területe 174 négyszög öl. Az utczára 8 ablakkal, közel a villamoshoz és a piaczhoz. Hivatalnokoknak igen alkalmas. Ara 11.000 korona. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Eladó.

Egy darab budai korcsolyapálya részvény 100 forintért eladó. Czim megtudható a Buda és Vidéke kiadóhivatalában.

A Budapest-Krisztinavárosi korona-takarék és hitelszövetkezet.

Mérleg számla.

Vagyon. **Teher.**

1899. évi május hó 1-től 1900. évi április hó 30-ig.

		korona	fil.
1	Pénzkészlet	7211	19
2	Elhelyezett kölcsönök	174200	—
3	M. kir. postatakarékpénztár	200	—
4	Szervezési költség 20% leírás után	969	16
5	Berendezési költség 10% leírás után	1004	—
6	Nyomtatványkészlet	450	—
7	Átmeneti tétel	561	67
		184596	02

		korona	fil.	korona	fil.
1	I. évtársulati vagyon:				
	heti befizetések	82045	—	82873	96
	1898. évi osztalék	828	96		
2	II. évtársulati vagyon:				
	heti befizetések:			44493	—
3	Leszámitolt váltók			42600	—
4	Óvadék			3000	—
5	Á'meneti tételek			630	—
6	Tartalékalap:				
	I. évtársulat részére	1129	85		
	II. évtársulat részére	473	—	1602	85
7	Egyenleg mint nyereség			9396	21
				184596	02

Budapest, 1900. évi május hó 2-án.

Mezey Mihály, s. k. titkár. **Goldmann Henrik**, s. k. főkönyvelő.

A Budapest-Krisztinavárosi korona-takarék és hitelszövetkezet igazgatósága.

Dr. Fried Vilmos, s. k. igazgató. **Barna József**, s. k. alelnök. **Hosszu József** s. k. elnök. **Grünwald Samu**, s. k. v. igazgató.

Megvizsgálta, helyesnek és a könyvekkel teljesen megegyezőnek találta.

A felügyelő bizottság;

ifj. Schlosser Nándor, s. k. f. b. tag. **Dr. Szabolcsi Izidor**, s. k. f. b. tag. **Argay János**, s. k. elnök. **Miklós Gergely** s. k. f. b. tag. **Menczer Fülöp**, s. k. f. b. tag.

Belépett az I. évtársulatba az 1898. üzletév végével	322 tag	1020 üzletrészszel	
Kilépett	24 »	78	„
Maradt	298 »	942	„
Belépett a II. évtársulatba	354 »	1038	„
Kilépett	40 »	130	„
Maradt	314 »	908	„
Összesen	612 »	1850	„

Nyereség-veszteség-számla.

Tartozik. **Követel**

		korona	fil.
1	Üzlethelyiség bére	1224	—
2	Szervezési költség 20%-a 1615 kor. 26 fillér után	323	05
3	Berendezési költség 10%-a 1254 kor. 46 fillér után	125	—
4	Tisztviselők fizetése	5190	—
5	Leszámitolási kamatok	2145	03
6	Üzleti költségek	1368	40
7	Vegyes kiadások	142	50
8	Nyomtatványok	244	60
9	Egyenleg mint nyereség	9396	21
		20158	79

		korona	fil.
1	Nyereség áthozat a mult évről	12	08
2	Be- és átiratási dijak	1562	—
3	Kölcsön- és késedelmi kamatok	13600	50
4	Kezelési dijak	4984	21
		20158	79

Budapest, 1900. május hó 2-án.

M.zei Mihály, s. k. titkár. **Goldmann Henrik**, s. k. főkönyvelő.

A Budapest-Krisztinavárosi korona-takarék és hitelszövetkezet igazgatósága.

Dr. Fried Vilmos, s. k. igazgató. **Barna József**, s. k. alelnök. **Hosszu József**, s. k. elnök. **Grünwald Samu**, s. k. v. igazgató.

Megvizsgálta, helyesnek és a könyvekkel teljesen megegyezőnek találta.

A felügyelő bizottság:

ifj. Schlosser Nándor, s. k. f. b. tag. **Dr. Szabolcsi Izidor**, s. k. f. b. tag. **Argay János**, s. k. elnök. **Miklós Gergely**, s. k. f. b. tag. **Menczer Fülöp**, s. k. f. b. tag.

ZÁBORSZKY JÁNOS
UTODA
Petrovits István
mészáros és hentes
BUDAPEST,
I. ker., Krisztina-tér 3. szám.

TALÁLT TÁRGY.
A Kis-Svábhegyen egy olvasót találtak. igazolt tulajdonosa átveheti a Buda és Vidéke szerkesztőségében.

Illés József
bel- és külföldi szénkereskedése
Budapest, IX. Kinizsi-utcza 11. szám.
Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban. Bármily nagyságu megrendeles házhoz szállitatik

Versenyek idején.
A lóversenytér közvetlen közelében jó pihenő-statió s déli és esti szórakozó
Özv. Lichter Lajosné
VENDÉGLŐJE
VERSENY-UTCZA 26. SZÁM ALATT.
Jó konyha, friss sör, valódi borok.
JUTÁNYOS ÁRAK.
JÓ ÉS PONTOS KISZOLGÁLÁS.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részv. serfőzdéből.

Tisztelettel értesitjük a nagyérdemü közönséget, hogy **I. ker. Krisztina-körut 133. szám** alatt levő Szabó Lajos-féle

füszer- és csemege-üzletet

átvettük és azt minden tekintetben a mai kor igényeinek megfelelően berendeztük

Főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy tisztelt vevőinknek elsőrendü áruk figyelmes kiszolgálása által teljes megelégedésüket elnyerjük, különösen felhivjuk a nagyérdemü vevőközönség szives figyelmét üzletünkben naponta frissen érkező Dreher Antal Vaál-Szent-Lászlói uradalmaiból szállitott tejre, a melynek valódiságáért és tisztaságáért kezeskedünk.

1 lt. zárt palaczkban napi bélyeges dugóval 24
1/2 » » » » » » 17
üvegek 10 krért visszavétetnek.
1 liter kannatej 12
Kivánatra mindent házhoz szállitunk.

Tisztelettel

Pál Géza és társa.

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folyton emelkedő kelendőség, a minden kiállitáson nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet haladó fönnállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság

ezelőtt Neidlinger G.

Budapest, II. Fő-utcza 15. sz.

(a lánczhid közelében.)

20% olcsóbb

mint bárhol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granit, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

SIRKŐ RAKTARA

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

a Király fürdő mellett.

Jakovits József

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritathatja**

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

kitünő tisztelettel

Wild József.

Mihalovits József

KALAPOS-MESTER

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN

valamint szőrme-árukból.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább egyenyas

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható

Lövenstein Antal

csász. és kir. udv. sütőmester.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat korona- és hidmunkákat.

Lakik:

IV., Koronaherczeg-utcza 3., II. udv. I. em. 52

Rendel d. e. 8—10-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT

kihuzható forr- és hütöcsöves kazánnal.

SZIVATYUGÉPEK,

Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullám lemezés fütőcsővekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó- és Szües-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyü szerkezettel.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója Szerb kir. udvari szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban

KÜLÖNLEGESSÉG

Budai sashegyi saját termése.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni

CSÁKA J.

ÓRÁS- ÉS ÉKSZERKERESKEDŐ

BUDAPEST, I., ALAGUT-UTCZA.

Nyom. Weisz Manó és Társa, Budapest Csányi-utcza 13.

Budapest, 1900 IX. évfolyam 15. sz. Vasárnap Szent-Iványhava) Junius

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓ-HIVATAL,
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-u. 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona

SZERKESZTŐSÉG;
I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Pünkösd.

Urunk *Jézus Krisztus* felméne menyekbe és onnan közlé a *Szent-Lelket*, az elmék világositására, a félénk biztatására, a sérelmes szivek bekötözésére, a gyenge hit erősitésére, a kisértésektől megóvásra.

Száll reánk áldott Szent-Lélek, részeltess ajándékaidban s legyen neked a mi szivünk állandó templomod! Enyhitsd meg elepedt szivünk szomoruságát. Adj hitet, szeretetet, lelki boldog életet.

Szent-Lélek! Igazságnak mestere! Tanits minket a *Krisztusnak* igaz esmeretére, hogy meggyőzhessük a bünnek csalárdságát, értsük meg az Isten akaratát, és öltözhessünk az igazságnak biborába.

»*És egész bizonyossággal tudja meg azért egész Izrael háza, hogy Urrá és Krisztussá tette Isten ezt a Jézust, kit ti megfeszitettetek . . . Tartsatok bünbánatot és kereszteltessék meg mindenitek Jézus Krisztus nevében az ő rendelése szerint bünneitek bocsánatára és elveszitek a Szent-Lélek ajándékát.*«

Jövel Szent-Lélek Ur Isten!

Meddő pályázatok.

Minap avattuk fel a földtani intézet uj palotáját, a mely annyi mással együtt jó részben Semsey Andort dicsőiti.

Név-e Semsey Andor, vagy pedig fogalom? Mind a kettő, de még inkább valami harmadik: a tett! Ember, a ki nem beszél, de cselekszik. Hazafi, a ki megveti a hir harsonáit, de alkot. Jellem, a melynek szeplőtelenségét a bérenc dicséret sem volt képes soha gyanuba keverni, mert hidegen hagyja az elismerés nem kért szava és nem érdekli a nem keresett tömjénezés illata. Tesz azért, mert természete a cselekvés, és fajunk határtalan szerencséje, hogy magyarnak született. — Mindezt számtalanszor elmondta a vele szemben fegyvertelen irigység szava és a jóknak őszinte tisztelete, becsülése, bámulata. Nem is célunk, hogy Semsey Andort dicserjük Dicséri, dicsőiti és megörökiti őt számtalan alkotása, a melyre nézve Széchenyi Istvánon kivül alig van még egy osztályosa

Mi más szempontból foglalkozunk ma Semsey Andor legjelesebb személyével, — az akadémiai pályázatok szempontjából.

1889. október 7-én Semsey Andor tiz, egyenkint huszezer koronás pályadijat, összesen tehát kétszázezer koronát jelentett be az akadémiának.

Ezekkel a dijakkal jutalmazandó lett volna:

1. egy absolut becsü magyar nyelvtan.
2. ugyanolyan magyar irodalomtörténet,
3. Magyarország ugyan olyan archaeologiája,
4. története,
5. földrajza,
6. közgazdasága,
7. geologia,
8. mineralogiája,
9. flórája és
10 faunája. Öt esztendő volt kitűzve pályázati időül s az akadémia az idén, tehát tiz év mulva ujra kitüzte a jutalomdijakat, mert nem akadt rájuk pályázó. Legalább jó nem akadt, absolut becsü pályaművel. Pedig 20.000 korona, legalább mi nálunk, roppant nagy tiszteletdij és mégis valószinü, hogy ha talán akad is valaha pályázó, egyhamar ugyan nem fog akadni.

Mi lehet ennek a feltünő jelenségnek az oka?

Egy-egy pályamunka legfeljebb 150 nyomtatott ivre terjedhet. Hogy absolut becse legyen, bizony évek kellenek meg irásához. De évek munkájáka kerül a nem absolut becsü munka is, ha a kivánt monografiák bármelyikét meg akarja szerkeszteni. Már most kinek lehetne kedve életéből öt esztendőt áldozni egy olyan munka megirására, a melyet azután esetleg a tűzbe hajithat? Ki bizhatja el magát annyira, hogy magát összehasonlitsa egy Macaulay lángeszével, vagy egy Darwinével, és abban a tudatban vegye sezébe a tollat, hogy az ő müve absolut becsü remekmű leszen? Mi Magyarország mai tudósai közt ilyen absolut tehetséget nem ismerünk és nagyon tartunk tőle hogy Semsey Andor minden hazafiságával és áldozatkészségével sem lesz képes pályadijaival lenditeni a magyar tudományon irodalmon.

Van azonban egy rettenetes hézag a mi közéletünkben. Megirt munkákra, olyanokra, a melyeket minden birálat kénytelen lenne becseseknek és lehetőleg hibátlanoknak elismerni, nem akad sehol kiadó.

Mikor az oláhok memorandumokkal, röpiratokkal elárasztották Europa nagy irodalmait mi ellenünk, magyarok ellen, akadt olyan naiv hazafi, a ki lelkesedésében leforditotta legjelesebb tudósaink egyikének, Réthy László akadémiai tagnak az oláh nyelv és nemzet alakulásáról irt kitünő munkáját németre abban a gondolatban, hogy majd a németség felvilágositása után jön a latin fajok felvilágositása, és győzelmesen megvédhetjük ezer éves igazunkat az oláhok meglehetősen uj sütetü magyarellenes hazugságai ellen. A német mü kiadására a lipcsei Duncker cég csupán 300 márka részesedést kivánt a költségekből. Tekintettel arra hogy magyar tudós nem könnyen nélkülözhet tiszteletdij nélküli munkára még ráfizetendő 300 márkát, a forditó első sorban az EMKE-hez fordult pártolásért. Az EMKE elismerte a czél hazafiságát, de nem lévén pénzalapja külföldi agitationális irodalmi czélokra, nem tehetett semmit. Az akadémiához fordult most már az illető. Ott szóbelileg kijelentették, hogy helyes a dolog, de már a jövő évi költségvetés is meg van állapitva s igy esetleg két évig szó sem lehet a segélyről. Tessék a kormányhoz fordulni. A kormánytól a közönséghez utasitották a forditót. Tessék előfizetés utján beszerezni a 300 márkát. A forditó azt is megtette. Majdnem az összes budapesti és vidéki lapok, kétszáznál többen közölték a hazafias felhivást s az eredmény? Egy Veress nevü derék nagyszalontai úr fizetett elő az egész országból. Azonkivül a forditónak tizenkilenc barátja fizetett elő egy egy példányra és a nemes gróf Zichy Jenő maga 25 példányra. Ezzel a 45 példánynyal az ügy valószinüleg örökre megfeneklett. Bezzeg az oláhok tizezreket áldoznak évente, hogy külföldön terjeszszék ellenünk szemen szedett hazugságaikat! Nálunk nem akad ember vagy egyesület vagy hatóság, a mely szerény 300 márkát adna ilyen igazán hazafias célr. S a leggyávább hipokrizissel azt mondják, nincsen pénz. De ha a mi jeles fővárosunkhoz a melynek még ingyen sem kell az 1848-as ereklye-muzeum s a mely újonnan alakitott muzeúma alapját a Károly kaszárnyáról leszedett óriási kétfejü sasokkal veti meg, folyamodik a berlini

Hazai ásványvizeket igyunk! Pártoljuk a hazai fürdőket!

Allgemeine Verlags-Gesellschaft, hogy az általa kiadandó Budapest in Wort und Bild cimü nagy diszmunkát segélyezze, erre a közgyülés nyakra főre megszavaz tizezer forintnyi segélyt.

Ha 20—40 filléres német útmutatóra szavaznak meg segélyt, ezt értjük. Azt mindenki zsebében viszi és olvassa is. De ki hihetné el, hogy egy csaknem ivrétü, 30—40 koronába kerülő nagy diszmü képes idegen forgalmat emelni! Az a néhány vagyonos könyvtártulajdonos, a ki ezt a drága művet könyvtára teljessége kedvéért megszerzi, nem hogy ide nem jön, de bele sem néz talán a nagy diszmübe, hacsak nem kiváncsi az összes fővárosi bizottsági tagok ott megjelenendő arczképeire. Ez a mű sem kulturális, sem idegen forgalmi szempontból nem ér semmit, de azért mégis kapott vagy fog kapni, mert hiszen megszavaszták, 20.000 korona roppant segélyt. És az egész közgyülésen hang sem szólalt fel ellene.

Erre a lehetetlen és fejetlen viszonyokra vonatkozik mai felszólalásunk. A mai Magyarországban Semsey Andor az egyetlen, a ki akar is, tud is segiteni e bajokon. Változtassa nemes alapitványát arra át, hogy egész tudományágat felölelő absolut becsü munkákat jutalmazzon vele, a melyek készek és csupán kiadóra várnak. Igy is eléri hazafias czélját, de nem lesznek meddő pályázatok. *E. Gy.*

Tessék.

Ugy értesülök, hogy nem keresztény polgártársaim, több gebercsesel összeállva arra ösztönzik a közönséget, hogy a »Buda és Vidékére« ne fizessen elő. *A »Buda és Vidéke«* a Széchényi kultusz közlönye keresztény lap, tehát a keresztény szellem mellett harczol akár tetszik a kereszténység ellenеinek akár nem s az izgatás ellen magát a keresztények védelmébe ajánlja.

A magyar Tudományos Akadémia Széchényi muzeuma.

A legnagyobb magyar *gróf Széchényi István* emlékét tárgyaló képeket, folyóiratokat, könyveket, lapokat szorgalmasan gyüjti a *Magyar Tudományos Akadémia*. Eddig 362 darab van együtt. A kimutatás azt bizonyitja, hogy a lapok legnagyobb része sem Széchényi emlékével, sem Széchényi szellemével nem foglalkozik eleget, de azért mégis örvendetes haladás, mert körülbelül egy év alatt nem tekintve a *»Buda és Vidéket«* a Széchényi kultusz közlönyét legalább 150 czikk emlékezik Széchényiről. Az idők mohától nem fél a derék kitör a koporsóból s eget kér. *Széchényi ébred, szelleme győzni fog.*

Pehringer Ferencz.

Bárhol született, bárhol éljen és haljon meg egy igazi polgár az az egész országot érdekeli. Mi budaiak egy igazi polgárt vesztettünk és temettünk el őszinte részvéttel. Nem csak a tisztelet a hála nyilatkozott megindultan, de a szeretet és barátság könnyei is bőven hullottak gyászos koporsóján.

Pehringer Ferencz 67 éve daczára életerejében volt s ha betegség nem támadja meg hamar életét jóval magasabb korban fejezi be s későbben keseriti el a társaságot a veszteség

Született *Kenesén* 1833-ban, szorgalmával, becsületességével, sok küzdelemmel érte el, hogy vagyont szerezve polgártársait és a közügyet szolgálja. Erre rendelte minden idejét. Alig volt jótékony és közhasznu egyesület, melynek alapitó és müködő tagja ne lett volna. Mindenütt tevékeny részt vett az egyesületek életében s mint a székesfővárosi törvényhatóság tagja, tekintélye, tapasztalata és buzgalmával támogatta, védte a közgyülésen és bizottságokban az igaz ügyeket. Mig a betegség meg nem támadta a Mayerfi árvaház bizottsága alelnöki tisztét viselte s azt lelkiismerettel jó szive teljes kifejtésével töltötte be. Ravatalánál gyász zászló alatt jelentek meg az árvák s megható gyászdalt énekeltek. A kit életében szerettek tiszteltek, azt ártatlan szivük egész melegivel siratták el. Ez a jelenet a legszebb gyászbeszéddel felért.

Nem lehet felsorolni, anynyi egyesületnek volt tagja, s azok az egyesületek, mind nagy veszteségnek érzik halálát. Egész életivel igazolta, hogy a polgári kötelességek magaslatán állt és sem idejét sem vagyonát nem tartotta a magáénak.

Sok szeretettel ápolta és vezette legutóbbi éveiben nem csak a Budai Polgári kaszinót, de a krisztinavárosi Korona Szövetkezetet. Ez az ifju szövetkezet szintén sokat vesztett az elhunyt valódi polgárban; kit székes Budapest főváros főpolgármestere, polgármestereivel élén nagy közönség kisért sirjába.

A „Budai népnevelési egylet“ 1900. évi május 6-án tartott „közgyülésének“ jegyzőkönyve.

Jelenlevők: *Dr. Országh Sándor, Wettstein József, Scheich Károly, Benkhardt Agoston, Schachinger Mátyás, Kerntler Ferencz, Iványi Mihály, Harnischfeger József, Dr. Gombár Tivadar, Ostorits Mihály, Országh Sándorné, Szelestey Gézáné, Kämeter Antal, Scheich Annna.*

Az összes jelenlevők elnökül egyhangulag Dr. Országh Sándor, ny. miniszteri tanácsos és orsz. képviselőt választják meg.

II. Dr. Országh Sándor az elnöki széket elfoglalván, bemutatja a hivatalos »Budapesti közlöny« f. é. április 19-én 89 sz. a. megjelent példányát alatt, továbbá bejelenti, hogy a 2. alatti jegyzék és 3. alatti kézbesitési ivek szerint, mindazok, kik az egylet tagjai közül még életben vannak, egyenként és személyesen meglettek hiva.

Ezek alapján a közgyülést határozat képesnek és megnyitottnak jelenti ki.

III. Elnök ur javaslatára a mai közgyülés jegyzőkönyvének vezetésére Dr. Gombár Tivadar úr, annak hitelesitésére pedig Dr. Kerntler Ferencz és Osztorits Mihály urak kéretnek fel.

IV. Elnök felolvastatja a székesfővárosi tanácsnak 1897. április 13-án 13420,897. VII sz. a. kelt 4. alatt idezárt határozatat, melyben kijelenti, hogy készségesen fogja az egylet vagyonát népnevelési czélokra szolgáló örök alapitvány-ként véglegesen átvenni, ha az egylet szabályszerüen feloszlik s vagyonáról határozatilag rendelkezik.

Örvendetes tudomásul szolgál, annak kijelentése mellett, hogy éppen ennek folytán lett e mai közgyülés, az erre vonatkozó tárgysorozat közzétele mellett egybehiva.

V. Elnök bemutatja a fővárosi számvevőségnek f. é. április 9-én kelt 5. alatt ide csatolt kimutatását, mely szerint az egylet vagyona:

Értékpapirokban . . .	Kor.	30,500.—
készpénzben pedig . . .	»	4630, 22
Összesen tehát:	kor.	35,130.22

azaz Harminczötezeregyszáz harmincz korona 20 fillérre rug.

Örvendetes tudomásul szolgál.

VI. Elnök felolvastatja a mai közgyüléshez intézett s b. alatt idezárt jelentést, mely részben a multra vonatkozik, részben pedig a mai közgyülés napirendjét foglalja magában.

A jelentés egyhangulag tudomásul vétetik.

VII. Ennek alapján elnök a közgyüléshez azon kérdést intézi, vajjon annak feloszlatása kimondatik-e?

Tekintetbe véve, hogy az egylet müködését tényleg már 29 évvel ezelőtt beszüntette, tekintetbe véve, hogy annak tagjai legnagyobbrészt elhaltak s tekintve, hogy müködése az időközben életbe lépett iskolaszékek müködése folytán feleslegessé vált, a jelenlevők egy hangu határozatként kimondja, hogy a »Budai népnevelési egylet« ezennel *»feloszlik»*.

VIII. Elnök áttérve a jelentésnek és a mai közgyülés összehivásában foglalt azon javaslatra, hogy az egylet vagyona mint örökalapitvány a székesfővárosnak átadassék, — kérdezi, vajjon a közgyülés ezen javaslatot olfogadja-e?

A közgyülés ezen javaslatot egyhangulag elfogadja s a következőket határozza:

a) Hogy az egyletnek fenn kimutatott 35,130 korona 22 fillér vagyona Budapest székesfővárosának véglegesen átadatván, arról egy alapitványi oklevél allittassék ki;

b) hogy ezen alapitvanyi összeg évi kamataiból a fővárosi jobbparti iskolaszékeknek egyenként 200—200, azaz kettő száz korona kiadassék oly czélból, hogy azok a összeget a szegényebb sorsu iskolagyermekek könyvekkel és tanszerekkel való ellátására, jutalmazására vagy ruhákkal leendő megajándékozására saját belátásuk szerint felhasználják. A fennmaradó jövedelem ismét tőkésitendő leend;

c) hogy az ily értelemben kiállitandó alapitványi oklevél kiállitasával és aláirásával Ribáry József volt alelnök, budavári Országh Sándor volt bizottsági tag és Scheich Károly volt pénztárnok bizattak meg.

IX. Dr. Kerntler Ferencz az alelnöknek és Scheich Károly volt pénztárnoknak az egylet ügyeinek buzgó és lelkiismeretes vezetéseért és a vagyon hü kezeléséért a közgyülés köszönetét kimondatni inditványozza.

A közgyülés örömmel csatlakozik Kerntler Ferencz úr inditványához és ugy Országh Sándor mint Scheich Károly urak irányában köszönetének és elismeréséuek ád kifejezést s ezt jegyzőkönyvbe vétetni rendeli.

X. Ezek után elnök Országh Sándor még egyszer megköszönve a szives megjelenést, a közgyülést befejezettnek nyilvánitja.

Kelt mint fent.

Dr. Országh Sándor s. k. közgyülési elnök, Dr. Gombár Tivadar s. k. közgyülési jegyző, Scheich Károly s. k. pénztárnok.

Hiteléül Kerntler Ferencz s. k., Ostorits Mihály s. k.

KÖZGYÜLÉS.

A »Budapest jobbparti koronatakarék és hitelszövetkezet« folyó hó 24-én délelőtt 11 órakor tartotta az évi közgyülését. Frey Alajos ur elnöklete alatt a budai vigadóban. Elnök tekintettel gyöngélkedésére átadja ezen tisztet Stampfer Márton igazgató urnak ki a közgyülést megnyitván, először is a szövetkezet mély fájdalmának adott kifejezést, kedves szeretett elnöke Puringer Ferencz elhunyta fölött, ki a szövetkezet megalakulta óta ápolta, támogatta; ezt az intézet, melyet ugymond nevével megalapitott, és mely oly szépen fellendült, hogy bátran büszkék lehetünk az elért sikerre.

A közgyülés az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentését legnagyobb megelégedéssel vette tudomásul és a számos jelen volt tag közül minden felszolaló köszönetét és elismerését fejezte ki, ugy az igazgatóságnak, mint különösen Schimmerlik Mór vezető igazgató

urnak, ki előzékenysége, ügyszeretete és pontossága által minden tagnak szeretetét megnyerte, köszönetet szavaztak a szövetkezet hivatalnokainak is, kik fáradhatatlan lelkiismeretességgel és pontossággal teljesitik kötelességüket.

Meg kell külön dicsérnünk ezt a szövetkezetet, mely reggel 8-tól este 6-ig szakadatlanul rendelkezésére áll a feleknek és nem köti magát 1—2 órai hivatalaskodáshoz, sőt számos esetben kevés hivatalnokával éjjel is dolgozik, hogy a munka halmazatot feldolgozhassa és innét ered, hogy 1930 tagja közül az egész év folyamán egy esetben sem történt reklamátió és nincs oly tag, ki arról panaszkodnék, hogy vele humánusan és előzékenyen nem bántak volna.

Azért örvendünk, hogy ily szép sikert ért el ez a tipikus budai intézmény és 33.000 korona tiszta jövedelemmel zárja le mérlegét.

Mühimzés.

Mistarka György Budán mühimzőgyárat alapitott, melynek termékei ország-világon hiresek. Nemcsak *Az Országos Ipar Egyesület* mint legilletékesebb forum ismerte el tárgyai remek kivitelét dicsérettel, de a közönség is és számtalan mübarát, müértő. *Ez a gyar méltó arra, hogy a kereskedelmi miniszter támogatásban részesitse.* s személyesen győződjék meg arról, hogy erre érdemes. Eddig a himzőipart nálunk nem veszik komoly tekintetbe s az mig mindig gyermek korát éli. Pedig a himzés kezdve a fehérnemütől a legpazarabb diszitésü női ruháig, az egyszerü szobaberendezéstől a legdiszesebbig mindenütt szükséges Óriási mennyiségü és értékü himzésekben a behozatal csak selyem pamut himzés, csipke, himzett szövet és schal évenkint *kilenczmillió* korona értékben. *Mistarka György* áldozatokkal megtörte az utat, hogy ez az ipar valóban honi ipar legyen. A kereskedelmi minister nem maradhat el az uttörés annyagi méltánylásával.

Két regény.

Miskolczról két csinos kiállitásu regényt kaptunk Mind a kettőt urhölgy irta. *Vidats Jánosné*-tól több szép elbeszélését s *Orosz Adrientől* egy elmefuttatást közöltünk a *Buda és Videkében.*

Lapunk tere nem engedi meg. hogy hoszabban foglalkozunk a két regénynyel. melyek mindegyike feltünést fog kelteni.

Vidats Jánosné Tövises utakon czimü regénye magyar tárgyu. Egyszerü, megható, keresetlen ezért inditja meg az olvasót, ki átérzi a hősnő és hős szenvedéseit. Az irónő indokolása természetes, lélekből, szivből folyik, tehát egy lyrai regény. Jellemzése jó, a meseszövés igaz és szép. Előadása élénk világos, szivből szól a szivhez.

Orosz Adrien Cinismus és Idealismus czimü regénye drámai nemzetközi regény. Párisban játszik a franczia royalista aristokratiában. Problémákat fejteget. Erotikus jellemek küzdelme ez a regény. A nehéz tárgyat a fiatal irónő ambitióval dolgozta ki. Nehéz oly jeleneteket leirni, mit valaki sohasem látott. Képzelete segitette ki ott a mit nem tapasztalt. Sok készültséggel, de nem teljes győzelemmel mutatja be *Cinismust és idealismust.* Regénye inkább dráma. Forrongó tehetsége, ha megtalálja talaját irói egyénisége jobban érvényesül.

Uránia Szinház.

Az *Uránia* Szinház ma már oly fontos szolgálatot tett a magyar müveltségnek és erkölcs nemesitésének, hogy valóban bünt követ el az a családapa, ki családját ide el nem viszi. Az *Uránia* Szinház szorakoztatva tanit, s nemcsak a nagyvilágot mutatja be, de különösen a mi földünket szépségében és szokásaiban. Az Urania bemutatta a hazai fürdőket, miket a lapok a *hirdetésekben* szoktak csak ismertetni. Ugy értesülünk, hogy az *Uránia* szinház, bár itt is folytatja előadásait, vidéki körútra indul.

KÉT NYELVEN.

A *Buda és Vidéke* számtalan felszolásanak van egy kis eredménye. Az ablakos tótok és egyébb házalók közöl némelyek már *németül és magyarul kiabálnak.* de ez még mindig utczai kihágás számba megy, mert kiabálásuk csendet zavaró éktelen. A fökapitányon még is csak megrendszabályozhatná ezeket az üvöltözőket, kik közül az üveges házalók az amugy is sujtott üvegipart rontjuk, s legfeljebb a kültelkek kültelkén kellene nekik a házalásra jogot adni.

Egy kis tévedés.

A jól szerkesztett *Pestvármegye* bizonyosan nem eredeti forrásbol *Idegenek Pestmegyében* czimen egy közleményt hoz melyben a báró *Laffert* családot osztrák honosnak emliti. Ez tévedés. A báró Laffert család nem osztrák honos. A század elején báró *Laffert Antal* a pesti polgárlövészegyletnek már főlövészmestere volt s minden hazafias ügy részese. A legutolsó báró *Laffert Antal* élénk részt vett Pestvármegye révén életében s a törvényhatoság egyik legszorgalmasabb és kötelességtudobb tagja volt s mint ilyen s a legnemesebb szivü emberek egyikének emléke ma is kegyeletben él. A Nemzeti Casinó vagyonában ott szerepel a *báró Laffert* alapitvány. Bövebb adatokat kaphat a vármegyén Báró Laffert Antalról a Pestvármegye szerkesztöje és alkalma lehet igy ennek az érdemes főúrnak az emlékét megkoszoruzni.

Báró Kemény Zsigmond emléke.

Kossuth Lajos legőszintébb és legigazságosabb birálójának, kit *Zimándy Ignácz „Kossuth Lajos és a Hatodik Nagyhatalom"* cimü könyvében szintén idéz, a legnagyobb magyar regényirónak, *gróf Széchenyi Istvan* szellemi fegyvertársának *Báró Kemény Zsigmondnak* ünnepet szentelnek a kolozsvári diákok. A Széchenyi kultusz emelkedését látjuk e kegyeletben. A puszta-kamarási diófak alatt 25 év óta porladozó elhunyt báró Kemény Zsigmond megtiszteltetéséből rész jut a legnagyobb magyarnak is. A puszta- kamarási sir felett ünneplők, kik a hála koszorujat teszik oda kiváltják a haza becsületét, melynek fiai elöl el van zárva hitvány epigonok kedvéért Báró Kemény Zsigmond emléke.

Királyi Pál emlékünnepély.

Az »Országos magyar Iskola Egyesület» I. kerületi választmánya Dr. baáni Gombar Tivadar királyi tanácsos elnöklete alatt elhatározta, hogy *Királyi Pál* — az emberi és polgári erények mintaképének, a magyarság terjesztésének emelkedett szellemü apostolának, kinek egész élete méltó példányképül szolgálhat a serdülő ifjuságnak arra, hogy nemes czélokért lelkesedni, értök fáradni s ha kell értök áldozni tanuljon — emlékére a székesfővárosi I kerüieti Labancz-úti iskolában emlékünnepélyt rendez. Az emlékünnepély május hó 26-án Királyi Pál halálozásának évfordulóján a választmány és a szülők élénk érdeklődése mellett folyt le. Már az iskola külseje, gyönyörü előkertjével, a *Ferencz József* mellszobor körül kirakott úgy szinezés, mint forma tekintetében remekül összeállitott szőnyegágyával, igen kellemes benyomást tesz a belépőre Az érkező tanulók, kik nemzeti szinü vállszalaggal és kokárdával vannak felékitve, szép magyarsággal köszöntik a kertben gyülekező vendégeket, A kertben a gazdasági ismétlő iskola tanulóinak oltványaiból 729 rózsató van kiültetve. A lefolyt ünnepélyről kiküldött tudósitónk következőket irja.

A Királyi Pál emlékére rendezett emlék ünnepély május hó 26-án Dr. *Gombár Tivadar* elnöki megnyitójával vette kezdetét. Elnök megnyitó beszédében szép szavakkal emlékezett meg Királyi Pálról elmondta az ünnepély czéljat. hazafiságra, hazaszeretetre és vallásosságra buzditotta a tanuló ifjuságot, mert ez a két erény az a fundamentum, melyen a haza fennállása biztositva van.

Az elnöki megnyitó után az ifjusági énekkar Huth Miklós osztálytanitó vezetése alatt a Hymnust énekelte, melyet *Eperjessy István* vezető-tanitó emelkedett hangu emlékbeszéde követett. Hanke Vilmos tanuló pedig *Eperjessy Istvánnak* erre alkalomra irt. Királyi Pál emlékezete czimü ünnepi ódáját szavalta el nagy tetszés között. A szavalók között kivált Thoma Mária (németajku) ki igazi érzéssel szavalta Gyulay Pálnak, »Pókainé« czimü költeményét, Eszterle József. Holczinger Sebő (német ajkuak) kik szintén igazán szépen szavaltak. A magyar ajkuak között kitüntek Zakár Lajos, Pátkay István, Eperjessy Pista és Eperjessy Pál. Az ünnepély befejeztével elnök 86 darab gyönyörü kiállitásu emlékkönyvet osztott ki a tanulók között. Végül Eperjessy István vezető-tanitó megható szavakkal köszönte meg Dr. baáni Gombár Tivadar elnöknek szives fáradozását, ki a tanitásügyet olyannyira szivén viseli, ki mint iskolaszéki elnök az iskolai élet terén oly hervadhatlan érdemeket szerzett magának, ki az országos magyar iskola egyesületnek alapitása óta oly lelkes pártfogója, ki az iskola magyarositási törekvéseinek oly lelkes támogatója, ki mint fővárosi bizottsági tag és a közoktatásügyi bizottmány tagja nemes hévvel pártolja a tanitók ügyét, ki az iskolai jótékonyság terén előljáró példájával, jó szivével sok fájdalmas könnyüt törült le a szegény sorsú gyermekek szemeiből: ki mindenütt és mindenkor a hazaszeretetét és a vallásosságot vallotta és vallja életecéljául.

Ezzel a szép és hazafias ünnepély véget ért. A mi részünkről még csak azt az óhajunkat fejezzük ki, hogy az „*Országos Magyar Iskola Egyesület*" bárha minden évben rendezne Budán — hol még is csak legtöbb a nem magyar ajkuak száma — ilyen ünnepélyt, nagyon alkalmas ez a nép hazafias érzelmeinek istápolására. *Tudósító**)

Huszónöt év.

A Budai Tornaegylet huszonötéves fennállását ünnepelte. A honvédelmi miniszter báró Fejérváry Géza szép beszéddel méltányolta a derék tornászokat. Kollar Lajos az egyesület multját mondta el Tornával és versenynyel is ünnepelték a korcsolyapálya területén. Negyed század alatt sokat mivelt a tornyaegylet erőben, bátorságban és jellemben. Gróf Széchenyi István a legnagyobb magyar mindig arra ösztönözte az ifjuságot, hogy erősitse testét, fokozza bátorságát. Szerinte a jellem alapja a bátorság A Budai Tornaegyletet üdvözöljük s kivánjuk, hogy munkásságát siker koszoruzza. A legnagyobb magyar szellemének is adózzunk hálával, mert az ő buzditására kezdődött el hazánkban a rendszeres testgyakorlás.

Makó itthon.

Makó Lajos jól szervezett társaságával megérkezett s előadásait megkezdette a Krisztinavárosi nyári szinkörben. Reméljük és várjuk, hogy a közönség kellő módon fogja látogatni ezt a szinházat, melynek vezetése művészi erők élén jó kezekben van. Mindenkinek figyelmébe ajánljuk azonban, nehogy eltévedjen; hogy Makó Lajos nem a Fővárosi Szin-

*) A Zugliget magyarosodásának fáradhatlan apostola *Eperjessy István* büszkén tekinthet sikerére, a miért mi itt nyilván megdicsérjük.

kört. — a mely nem létezik — de a Krisztinavárosi szinkört igazgatja jó müvészi izléssel s a Krisztinavárosi szinkör Budán a Horváth-kertben van.

Iskolai hangverseny.

A budapesti II, ker. közs. polgári leányiskola és keresk, tanfolyam 1900 évi május hó 15-én d. u. az iskolai ösztöndijalap javára iskolai ünnepélyt tartott. Diszes közönség jelent meg az ünnepélyre, zsufolásig megtöltötte az intézet tágas tornatermét és gyönyörködött abban a bajos képben, melyet a sok gyermek arcz, ifju lány az emelvényen félkörben állva nyujtott: azután érdeklődéssel és élvezettel hallgatta mindvégig az egyes számokat. A változatos müsor a két rendező: Lengyel Ilona k. a. és Gyulay Elek a jó izléséről tett tanuságot. Kiváló gonddal volt betanitva minden szám, oly összevágó volt az előadás, oly kitünő a rendezés, hogy a 17 számból álló müsor két óra alatt véget ért. A karénekeket a felsőbb osztályok egy-egy növendéke kisérte. Legjobban tetszett a Zarándokok kara. »Szulamit« czimü daljátékból, azután a »Népdalok« A bur szimpathia nyilatkozott meg, midőn a Bur himnusz áhitatot keltő melódiáját lelkes tapssal honorálta a közönség. Játszottak zongorán, czimbalmon, szavaltak kedvesen, szépen humoros és komoly költeményeket, többi közt Váradi Antal alkalomszerű, megindító, szép költeményét: »Az ezüstfátyol legendája«, Végül következett két kedves szindarab: »A grófkisasszony« és »Hushagyókedd«. Mindkettőt nagyon ügyesen, fürgén, jó kedvvel játszották a növendékek. A közönség távozása után tánczra kerekedett az ifjuság és hálás köszönetet mondott Kozma Gyula igazgató urnak, az ifjuság igaz barátjának, hogy nekik ezt az örömöt megszerezte. Az ünnepély 287 koronát jövedelmezett a jótékony czélnak, melyhez a felülfizetésekkel járultak: Cserháti Imre 1 kor, Hajpál Benő 1 kor, Janovecz Lajosné 2 kor. Ludwik Elemér dr. 2 kor. Schauersitz Margit 1 kor, Szalkay Elvira 2 kor. Tóth Árpád 5 kor. Tóth Ilona 4 kor, Válkai Bertalanné 10 kor, özv. Végess Gyuláné 17 kor, N. N. 2 koronát.

A budai jótékony nőegylet.

A Budai jótékony nőegylet f. hó 19-én tartotta Őrgróf Pallavicini Edéné elnöklete alatt rendes évi közgyülését, melynek kiválóbb tárgyait képezték: 1) az évi jelentés föloivasása és a zárszámadás bemutatása, mely szerint az egylet mult évi bevételei 12653 frt 16 krt, a kiadások peoig 12295 frt 62 krt, tettek ki; az utóbbiakból közel 3000 frt szegények segélyezésére, 3854 frt a a nőápolda és 1328 frt az egyleti kisdedóvódák fentartására lett forditva.

2) Két alelnöknő választása Biscara Endréné és Hirsch Istvánné urhölgyek személyében.

3) Dr. Országh Sándor lemondása az egylet titkári állásáról, mely tisztséget 36 éven át viselt és melyről most részint előrehaladt kora, de főleg hosszabb időn át tartó betegsége miatt kénytelen visszalépni. Az elnöknő mélyen átérzett szavakkal ecsetelvén dr. Országh Sándornak oly hosszu évek során át az egylet körül szerzett bokros érdemeit, szomoru szivvel vette tudomásul a közgyülés nevében a lemondást azzal a kijelentéssel, hogy amint egyrészt dr. Országh Sándor az oly hiven és önzetlenül, odaadólag és lelkiismeretesen teljesitett szent kötelesség tudatával lép vissza helyéről, ugy másrészt az egylet minden időkre biztositja számára hálás köszönetét és kegyelete elismerését. Az ekép megüresedett titkári állásra dr. Kummer Rudolf ügyvédet, a m. á. v. titkára egyhangulag megválasztották.

Őrgróf Pallavicini Edéné következő bucsubeszedet intézett dr. Országh Sánborhoz.

»Szomoru szivvel veszem tudomásul, hogy az, ki 36 év óta egyletünk lelkes, odaadó, fáradhatlan titkára volt, dr. Országh Sándor ur ő méltósága állásáról lemondott. Távozása óriási veszteség szerény egyletünkre. Állásának sulya, összeköttetéseinek sokasága, szavának tekintélye mellett annyi hosszu éven át meg volt benne mindig az az önzetlen meleg érdeklődés, az a mindig egyforma szives készség, az a sohasem változó buzgóság, melylyel egyesületünk részére annyi kiváló sikert biztositott, annyi maradandó eredményt létesitett. Nem tudom igénytelen, gyönge szavaimmal kellően méltatni sokoldalu buzgóságát annak, ki tollal, szóval, utánjárással, tanácscsal, tettel oly nagy, oly fényes, oly ritka tevékenységet kifejtett. Azt az egyet tudom, hogy mig egyesületünk fennáll, mig mi élünk és leszünk, minden időkre biztositani fogunk számára hálás köszönetet és kegyeletes elismerést; azt is tudom, hogy abból a sok áldásból, melyet hálás pártfogoltjaink naponta leesdenek az égből, Isten a java részét ő reá és kedves családjára fogja hinteni Az oly hiven és önzetlenül, odaadólag és lelkiismeretesen teljesitett szent kötelesség nemes tudatával lép vissza helyéről az, kinek nemcsak szivből fakadt éljent mondunk, hanem kinek nagy és elévülhetlen érdemeit jegyzőkönyvbe kérem iktatni.

Hangverseny.

A budai zeneakadémia május 18-án tartotta az idei VI. házihangversenyét, a melynek összes számait, egy kivételével, a növendékek töltötték ki. Az eredményről, melyet felmutattak, csak dicsérettel szólhatunk. Egytől-egyig megállották helyüket, sőt egy-némelyik is meglepetést is szerzett a hangversenyekre rendesen eljáró közönségnek. Teljesen kifogástalan azonban még az a hatodik hangverseny sem volt. Eltekintve egy-két gyengén előadott zeneszámtól élesen feltünt az a hiba, hogy a növendékek legnagyobb része s különösen az éneklő kisasszonyok nem éppen a legkecsesebben állottak ki a pódiumra. A megjelenéstől pedig még e téren is sok függ. Szeretnök ha a zeneakadémia tanárai a kecsességre is adnának, s elejét vennék a lépten-nyomon tapasztalt szegletességnek. Kifogásunk van a müsor ellen is, a mely még most sem akar rövidebb lenni. 22 szám, Mendelssohn, Schubert, Beethoven, Liszt s mások darabjaiból összerakva óriási anyag egy hangversenyre, a mely, a helyett, hogy gyönyörködtetne, inkább fáraszt. Pedig ezen a bajon lehetne legelőbb segiteni. Egyszerüen a jövőben két részre osztanák a müsort, s egy este helyett kettőt töltenének meg vele. Ez azt hisszük, ugy növendékekre, mint a közönségre nézve is előnyösebb volna.

Az egyes szereplőkről szólva, a kisasszonyok közül Keyenburg Stefániát (ének) Weineck Ilonka (ének), és Sternád Vilmát (ének) kell kiemelnünk, a kik a legpreczizebben s a legnagyobb hatással adták elő énekszámaikat. Keyenburg Stefánia dalában, Meyer Hellm egyik legszebb ábrándjában, igen ügyesen fejtette ki különben nem nagy terjedelmü hangját s kellemesen szinezte az egyes árnyalatokat is. Az urak általában derekasan müködtek s mindnyájan hozzájárultak az est sikeréhez.

A községek és az elemi népoktatás.

A községek teendői az elemi népoktatás és a gazdasági ismétlő iskolázás terén. A fennálló törvények és utasitások alapján összeállitotta: Halmágyi Ferencz kir. tanfelügyelő A »Közigazgatási Könyvtár«, dr. Kampis János folyóiratának f. évi V. száma. Ezuttal a községi közigazgatásnak a népiskolai intézményekhez való viszonyát vezeti be a »Közigazgatási Könyvtár«, egyszerü, rövid és világos szabályokba, melyek arra valók, hogy a községi igazgatásnak iskolai ügyekben elfoglalandó álláspontjára nézve biztos alapot nyujtsanak. Ez elejét fogja venni sok surlódásnak, mely most iskolai kérdésekben — különösen a községi közegek közreműködését és a községek anyagi kötelezettségeitér intő kérdésekben mely a tanügyi hatóságok, a tanitók és a községi előljárók között annyiszor előfordul. A derék munka mindent felölel, még pedig a »Közigazgatási Könyvtár« előnyösen ismert gyakorlati modorában, a mit a kérdés közigazgatási részére nézve, községi előljárónak és tanitónak tudnia kell. A füzet ára — portomentes küldéssel — 1 kor. 20 fillér. Kapható a »Közigaztási Könyvtár« kiadóhivatalában: Országos központi községi nyomda részvénytársaság (Budapest, VI, Váczi-körut 61).

Nemzeti Szalon.

A Nemzeti Szalon nagy sikerrel fejezte be tavaszi képkiállitását. A sok szép kép között feltünt ifju Teleki G. gróf lapunk munkatársának két szép és általánosan feltünt olajfestésü tájképe. A müértők már is szép jövőt jósolnak a fiatal grófnak, ki komolyan és sok tanulmánynyal valódi tehetséggel fest s ugy a hangulatban, mint a szinezésben kimagaslik.

Mintahus.

Petrovits István (Záborszky János utóda) I. kerület Krisztina-tér 3-ik szám mészáros és hentes üzletében bebizonyitotta azt, hogy a szakértelem, pontosság, a jó és egészseges áruk kiszolgálásával hamar ismert és keresett lesz a lelkiismeretes üzletember. Petrovits István legjobb osztalyu mintahust árul s a közönség legfokozottabb igényeit is kielégiti. Vásárlói szaporodtak s dicsérik kitünő áruczikkeit. Petrovits István minden igyekezetével arra van, hogy még keresettebbé tegye jól felszerelt üzletét.

Sörforrás.

Griffatong János vendéglője Maros-utczában közvetlen a Városmajor elején valódi sörforrás. Frissen csapolt sör jó borok. Palaczksör szállitás a házakhoz.

A fürdők házirendje.

A m. kir. belügyminister 1899. évi 111.602 sz. határozata. Felterjesztésére megjegyzem, hogy a bemutatott házirend és fürdőszabályok e helyről külön jóváhagyást nem igényelnek, mert a büntetőhatározatok alá eső kihágások a fürdővendégek érdekében álló különféle tiltóhatározatok és rendelkezések a vármegye fürdőszabályrendeletében nyernek szabályozást a házirendet illető egyéb intézkedések pedig a tulajdonosnak hatáskörébe vágnak és ép ugy mint bármely bérháznak házi rendje csak arra nézve kötelezők, a ki azoknak magát a lakás kibérlésével önként aláveti.

A mi jó öregünk.

A mi jó öregünk, ki már lassanként Spiritus Familiáris lesz, budai magányából a következő levelet intézte hozzánk:

»A szathmári gyilkosság és hasonló e fajta vagy egyéb bünesetek tárgyalásának nyilvánosságra hozatala részletekben törvény által volna eltiltandó. A rossz példa napjainkban ugy látszik nem rettent, de vonz. Elég csunya

a sajtótól, hogy maga magától nem szünteti be a bünkrónikákat. Ebben a tárgyalásban számtalanszor olvashattuk zárjelekben »Nevetés, Derültség.« Mi van ezen nevetni vagy derülni való? Egy lap a nevelés rendszerének megváltoztatását kivánja az ily bünök megelőzésére. Jézus szent irásának szavait kövessük és mindig ritkábbak lesznek a bünösök: Imádkozzál és dolgozzál".

CS. KIR. SZAB. DÉKI VASPÁLYA-TÁRSASÁG.

1662|G.

PALYÁZAT.

A cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság üzletigazgatósága a magyar korona területen fekvő vonalai számára szükségelt 30 darab 875 x 440 cm. nagyságu és 40 drb 740 x 400 cm. nagyságu. vizhatlan szövetből (waterprof) készült f. évi julius hó végeig legkésőbb pedig f. évi augusztus hó 15-ig szállitandó kócsitakaró ponyvák szállitása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb f. évi junius hó 30-án déli 12 óráig a cs. kir. szab. déli vaspályatársaság budapesti üzletigazgatóságához benyujtandók illetőleg beküldendők, megjegyezvén, hogy ugyanott az anyagszerkezelési osztálynál a szállitási feltételek és a választott birósági rendtartás betekinthetők, ill. megszerezhetők, a ponyva minták pedig helybeli (budapesti) anyagszertárunknál megtekinthetők.

Budapest, 1900 évi május hó 27-én.

Az üzletigazgatóság.

Cs. kir. szab. déli vaspálya társaság magyar vonalainak üzletigazgatsága.

1232/P szám. Budapest, 1900. évi május hó 21

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A székestehérvári mühelytelepünkön létesitendő kovács-mühely épitési munkáira ezennel pályázatot hirdetünk

A munkákra vonatkozó bővebb adatok, valamint az épitési ajánlat tervezete, az alulirott üzletigazgatóság épitési és pályafentartási szakosztályának hivatalos helyiségében (I. ker. Mészáros-utcza 17. sz. II. e.) a hivatalos órák alatt átvehetók és a tervek megtekinthetők, illetve az összes tervek egy példányban Tiz korona lefizetése melsett megszerezhetők.

Jogérvényes és kellőleg bélyegzett ajánlatok legkésőbb 1900. évi junius hó 2 án déli 12 óráig általános osztályunk iktató hivatalánál (földszint 9. ajtó.) nyujtandók be, eme felirattal ellátva: Ajánlat a székesfehérvári mühely telepen létesitendő kovács-mühely épitésére."

Bánatpénz fejében 1900. évi junius hó -én déli 12 óráig 1000 azaz Egyezer Korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas érték papirokban budapesti állomási pénztárunknál (I. ker. Mészáros-utcza 17 Térfelügyelőségi épület) fizetendő le Az értékpapirosok a budapesti vagy bécsi tőzsdén névértéken felül árfolyamuknak legfeljebb 90%-nyi magasságban fogadtatnak el.

Ezen bánatpénz a munka elnyerése esetére 8 napon belül, annak kétszeresére egészitendő ki, mely összeg mint kautio mindaddig letétben marad, mig a létesitmények ideiglenes átvétele meg nem történt.

Posta utján beküldendő ajánlatoknál a bánat pénzek térti vevény mellett adandók fel.

A bánatpénz lefizetéséről szóló letétjegyek az ajánlathoz nem csatolandó.

Az ajánlatok között való szabadválasztás jogát fentartjuk magunknak.

Az üzletigazgatóság.

Fürdő- és üdülőhelyek a déli vasut mentén.

Vonatösszeköttetések és menetárak Budapestről (déli vasuti pályaudvar).

(Abbazia Pragerhofon át) Budapest d. v. ind. 8.00 reggel 8.00 este Abbazia-Mattuglie érk. 9.40 este 9.17 d. e. Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 104 16 k., II. oszt. 74.56 k., III. oszt 47 78 k.

(Arco Pragerhof-Marburg-Mori-n át) Budapest d. u. ind 8.00 reggel 8.00 este, Arco érk. 9.50 d. e. 5.09 d. u. Menettérti jegyek Mori állomásig 30 napig érvényesek* gyorsvonatokra: I. oszt. 132.10 k., II. oszt. 74.92 k., III. oszt. 61.54 k.

(Auenhof Pragerhofon át) Budapest d. v. ind, 8.00 reggel 8.00 este 9.25 este Velden érk, 7.42 este 6.49 reggel 2.05 d. u. 30 napig érvényes menettérti jegyek* Velden állomásig gyorsvonatokra: I oszt. 80.12 k., II. oszt 55 88 k., III. oszt. 35.52 k.

(Balaton-Földvár) Budapest d. v. ind. 6.50 reggel 8.00 d. e. 1.30 d. u. 4.25 d. u. 8.00 este 9 25 este Balaton-Földvár érk. 11.07 d. e. 10.28 5.28 d. u. †8.10 este 10.34 este 1.24 éjjel Gyorsvonat I. oszt. 19.90 k. II. oszt. 14 50 k., III. oszt. 9.-k. Személyvonat I. oszt 14.20 k., II. oszt. 10.70 k., III. oszt. 7.10 k. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fürdőévad végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényesek.

(Balaton-Füred) Budapest d. v. ind. 6.50 reggel 8 00 d. e. 1.30 d. u. 4.25 d u. 8 00 este 9.25 este Siófok érk. 10.41 d. e 0.09 d. e. 4.57 d. u. †7.43 este 10.13 este 12.59 éjjel Gyorsvonati menettérti jegyek I. oszt. 17.-k., II. oszt. 12.30 k, III 7.60 k. Személyvonati menettérti jegyek I. oszt. 12.-k, II. oszt. 9.-k. III. oszt. 6 -k. Siófokig és vissza. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fürdőévad végéig, azaz szeptember 30-ig érvényesek.

(Brennerbad Pragerhof-Franzensfesten át) Budapest d. v. ind. 8 00 reggel 8.00 este. Brennerbad érk 5.19 reggel 2.59 d. u. 30 napig érvényes menettérti jegyek: Gyorsvonat I oszt 124.68 k., II. oszt 89.32 k III. oszt 57.80 k.

(Daruvár Nagy-Kanizsa-Barcson át) Budapest d. u. ind 8 00 reggel 9 25 este Daruvár érk 8-53 este 12 09 d. u Személyvonatu menetjegyek Barcsig, I. oszt. 23.80 k., II. oszt. 15.80 k., III. oszt. 10 80 k. Barcsról 30 napig érvényes menettérti jegyek: I. oszt. 13.-k II. oszt. 9.-k., III. oszt. 6.-k.

(Fonyód-fürdőtelep) Budapest d. u. ind. 6.50 reggel 8.00 reggel 1.30 d. u Fonyód fürdőtelep érk. 11.58 d. e. 10.56 d. e 6.23 este. Személyvovat I. oszt. 19 20 k. II. oszt. 14.40 k., III. oszt. 9.60 k. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fürdőévad végéig, azaz szeptember 30-ig bezáróla érvényesek.

(Gleichenberg Pragerhofon át) Budapest d. u. ind. 8.00 reggel 8.00 este, 9.25 este Purkla érk. 7.56 este 8 13 d. e. 4.32 d. u. 30 napig érvényes menettérti jegyek Spiefeld állomásig gyorsvonatokra: I. oszt. 59.60 k., II. oszt. 41.12 k., III. oszt. 25,50 k.

(Grossensass Pragerhof-Franzenfesten át Budapest d. v. ind. 8.00 reggel 8 00 este. Grossensass érk. 4.39 reggel 2 30 d. u. 30 napig érvényes menettérti jegyek* Gyorsvonat: I. oszt 117.30 k., II. osst. 83.76 k., III. oszt 53.64 k

(Görz Pragerhofon át Budapest d. u. ind. 8.00 reggel 8 00 este 9 25 este Görz érk. 9.47 este 10.08 d. e. 6 34 este. 30 napig érvényes menettértijegyek: Gyorsvonat: I. oszt. 111.58 k. II. oszt 80.16 k. III. oszt 51.16 k.

(Héviz) Budapest d. v. ind. 6.50 reggel 8.00 reggel 1.30 d u. 8 00 este 9 25 este. Keszthely érk. 1.10 d. u. 11.45 d. e. 7 30 este, 12.02 éjjel, 3 25 reggel. Menettértijegyek B.-Szt.-Györgyig: Gyorsvonat I. oszt. 31.20 k., II. oszt. 21.90 k.. III. oszt. 3.60 k. Személyvonat: I. oszt. 21.60 k., II. oszt. 16.20 k. III. oszt. 10 80 k. Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fürdőévad végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényesek.

(Lipik Nagy-Kanizsa-Barcson át) Budapest d. v. ind. 8.00 reggel 9.25 este. Pakrácz érk. 10.00 este 1.20 d. u. Személyvonatu menetjegyek Barcsig. I. oszt. 23.80 k. II. oszt. 15.80 k. III. oszt. 10.80 k. Barcsról 30 napig érvényes menettértijegyek. I. oszt. 15.- k. II. oszt. 10. k. III. oszt. 7.- k.

(Meran Pragerhofon át) Budapest d. u. ind. 8.00 reggel 8.00 esste. Merán érk. 7.36 reggel 2.59 d. u. Bozen-Gries állomásig 30 napig érvényes* menettértijegyek. Gyorsvonat: I. oszt. 124.68 k. II oszt 89.32 k. III. oszt. 57.80 k.

(Pörtschach a/S. Pragerhofon át Budapest d. u. ind. 8 00 reggel 8.00 este 9.25 este Pörtschach am See érk. 7 27 este, 6.38 reggel, 1.53 d. u. 30 napig érvényes* menettérti jegyek Gyorsvonat: I. oszt 80 12 k., II. oszt. 55 88 k., III. oszt 35.52 k.

(Rohitsch Pragerhofon át) Budapest d. u. ind. 8.00 reggel, 650 reggel, 8.00 este, 9.25 este. Pölschach érk. 3.05 d. u. 8.08 este, 3 33 reggel, 8.59 d. e. 30 nap. érvényes menettértijegyek Pölschah állomásig. Gyorsvonat I. oszt. 61.88 k., II. oszt. 42.88 k, III. oszt. 26.64 k.

(Römerbad) Budapest d. u. ind. 8.00 reggel, 6.50 reggel, 8.00 este 9.25 este. Römérbad érk. 4.06 d. u. 9.30 este, 4.33 reggel 10-31 d. e. 30 napig érvényes menettértijegyek. Gyorsvonat: I. oszt. 70.04 k., II. oszt. 48.92 k., III. oszt. 30 72 k.

(Savanyúkút Kanizsán át) Budapest d. v. ind. 6,50 reggel, 8.00 reggel, 8.00 este, 9.25 este. Savanyúkút érk. 7.15 este, 4.03 d. u., 6.55 reggel, 11.50 d. e. Személyvonatu jegyek: I oszt. 28.20 k., II. oszt 18.60 k., III. oszt. 13.20 k.

(Semmering Kanizsa-Pragerhofon át) Budapest d v. ind. 8 00 reggel, 6.50 reggel, 8.00 este, 9.50 este. Semmering érk. 6.45 este, 3.19 éjjel 7 05 reggel, 4.28 d. u. Gyorsvonatú menettértijegyek 30 napig érvényesek: I. oszt. 77.44 k., II. oszt. 54.50 k. III. oszt. 34.44 k.

(Siófok) Budapest d v. ind. 6.50 reggel, 8.00 reggel, 1.30 d. u. 4.25 d. u. 8.00 este. 9,25 este. Siofok érk. 0.41 d. e. 10 09 d. e. 4 57 d. u. †7 43 este, 10 13 este, 12.59 éjjel. Gyorsvonatu menettértijegyek I oszt. 17 -k., II. oszt. 12.30 k., III. oszt. 7,60 k. Személyvonatu menettértijegyek I. oszt. 12 -k. II. oszt. 9.-k. III. oszt, 6.-k, Tekintet nélkül a kiadás napjára, a fürdőévad végéig, azaz szeptember 30-ig bezárólag érvényesek,

(Tobelbad Pragerhof-Gracon át) Budapest. d v. ind. 8.00 reggel, 8 00 este, 9.25 este. Prämstätten-Tobelbad é 6·12 este, 8,06 reggel 1.31 d. u. Grácz állomásig 30 napig érvényes menettértijegyek gyorsvonatokra: I. oszt. 59.60 k. II. oszt. 41.12 k. III. oszt. 25.50 k.

(Toblach Pragerhofon át) Budapest d. v. ind. 8 00 reggel, 8.00 este, 9.25 este. Toblach érk. 1.01 éjjes 10.49 d. e 7.19 este. 30 napig érvényes menettértil jegyek, gyorsvonatokra: I. oszt. 106.14 k., II. oszt. 75.42 k. III. oszt. 48.56 k.

(Tüffer Pragerhofon át) Budapest d. v. ind. 8.00 reggel, 6.50 reggel, 8.00 este, 9.25 este, Markt-Tüffer érk. 3.57 d. u. 9.20 este, 4.24 reggel, 10.21 d. e. 30 napig érvényes menettértijegyek Markt-Tüffer állomásig, gyorsvonat: I. oszt. 68.54 k., II. oszt. 47.84 k., III. oszt. 30.-k.

(Velden Pragerhofon át) Budapest d. v. ind. 8.00 reggel, 8.00 este, 9.25 este. Velden érk. 7.42 este, 6.49 reggel, 2.05 d. u. 30 napig érvényes* menettértijegyek gyorsvonat: I. oszt. 80.12 k., II. oszt. 55.88 k., III. oszt. 35.52 k

(Varasd-Teplitz Csáktornyán át) Budapest d. v. ind. 6.50 reggel 8.00 este, 925 este, Varasd-Teplitz érk. 3.50 d. u. 5,40 reggel, 7.05 reggel. Póstavonati jegyek Csáktornya állomásig: I. oszt. 21.60 k., II. oszt. 14.40 k., III oszt. 9.69 k.

*Május hó 1-től augusztus hó végéig eső időszakban váltott jegyek f. é. október hó végéig érvényesek.

*Junius hó 1-től szeptember 15-ig közlekedik.

CS. KIR. SZAB. DÉLI VASPÁLYA-TÁRSASÁG.

Hirdetmény.

A részvényes urak ezennel értesittetnek, miszerint a mai napon megtartott közgyülés az 1899. évi zárszámadást jováhagyta és az ezen évre részvényenként szétosztandó osztalékot két frankban állapitotta meg

A fizetés a Párizsra szóló váltóárfolyam szerint számitva f. é. junius hó 1-től fogva az 1899. évről való 17 sz. osztalékszelvény bevonása mellett történik és pedig:

Bécsben: a társaság számvevőségénél és a cs kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparintézetnél.

Budapesten: a magyar általános hitelbanknál.

Triesztben: a cs. kir. szab. osztrák kereskedelm és iparhitelintézet flókjánál.

Berlinben: Bleichröder S. urnál és a leszámitoló társaság igazgatóságánál.

Mm. Frankfurtban: Rothschild M. A. és fiai uraknál.

Hamburgban: az észak-német banknál és Behrens L. és fiai uraknál.

Lipcsében és **Drezdában:** az általános német hitelintézetnél

Baselben: Speyr és társa uraknál.

Zürichben; a svajczi hitelintézetnél, továbbá

Párisban, Kondonban. Genfben stb.

Bécs, 1900 évi május hó 17-éu.

Az igazgató-tanács.

1667|T. számhoz.

Déli vasut Az idei fürdőévad tartama alatt azaz f. é. május hó 1-től fogva szeptember hó végéig, Budapest déli vasutról, Budapest keleti pályaudvarról Budapest—Kelenföldről, Székesfehérvárról és Nagy-Kanizsáról rendkivül mérsékelt áru I. II. és III. osztályu, az egész évadra, azaz f. é. szeptember hó 30-ig érvényes menetérttijegyek adatnak ki Siófokra, Szántódra Balaton-Földvár m. h.-re, Szárszó m. h.-re. Szemes-re. Lelle m. h.-re, Boglárra, Fonyód-Fürdőtelepre, Máriatelepre, Balaton-Berény m. h.-re és Balaton-Szt.-Györgyre továbbá (Siófokon át) Balaton. Füredre, Almádiba Kenesére és (Bogláron illet. Fonyód-fürdőtelepen át) Badacsonyba, Révfülöp-re és vissza. Ezen menettértijegyek alapján az utipodgyász a fentnevezett vasuti és gőzhajózási állomásokra és viszont közvetlenül továbbittatik.

Ezenkivül a fürdőévad tartama alatt Budapest déli vasut Siófok és Balaton-Földvár közti forgalomban időleges jegyzék is adatnak ki, melynek árai a következők.

a) Budapest d. v.-Siófok között: 1 hóra: I. osztály 104 korona. II. osztály 76 korona. Az egész fürdőévadra: I. 256 korona. II. osztály 188 korona.

b) Budapest d. v.-Balaton-Földvár között: 1 hóra I. osztály 118 korona. II. osztály 86 korona. Az egész fürdőévadra; I. osztály 290 korona. II. osztály 212 korona.

Magyar olvasókönyv a középiskolák I. oszt számára. Szerkesztette Prónai Antal dr. — Képekkel. **Magyar nyelvtan mondattani alapon közép- és polgári iskolák I. és II. oszt. számára** Irta Bartha József dr. Mindkettőt kiadta a Szent-István-Társulat. 1900. (A nm. vallás- és közokt. miniszter úr által a középiskolák számára engedélyezett tankönyvek)

Az annyi érdemet szerzett Szent-István-Társulat, megértve a kor intő szellemét, nem elégszik meg azzal, hogy elemi iskoláinkat jó és olcsó iskolakönyvekkel lássa el, hánem gondoskodik olyan középiskolai könyvekről is, melyek, mig egyrészt a modern pedagógia minden követelményének sikeresen megfelelnek, addig másrészt semmi olyast sem tartalmaznak, mi a keresztény nevelés szempontjából csak a legkisebb mértékben is kifogás alá eshetnék.

Az előttünk levő két könyv is a Szent-István-Társulat világravalóságát bizonyitja.

A jövőiskola évben részleg életbelépő tanterv uj könyveket is kiván és a mostani könyváradatban előkelő hely illeti meg mind Bartha, mind Prónai könyvét,

Az olvasókönyv nagy pedagógiai körültekintéssel van szerkesztve. Az olvasmányok teljesen az utasitások szellemébn vannak összeválogatva Az olvasmányi darabok stilusa könnyen érthető. Dicséret illeti a szerkesztőt hogy helyes tapintattal több katholikus tárgyu olvasmány t is vett föl s e mellett az ifjuság hazafias érzésének ápolását is nagyban előmozditja, mert szent István, szent Imre herczeg, szent László legendái mellett megismerkedik a hun magyarmonda legvonzóbb alakjaival is. A költemék közt találkozunk mellőzött Mindszentynk egy szép versével.

Az olvasott darabok emlékezetbe való vését szép és változatos képek segitik és támogatják. E könyvet a nmlt. vallás- és közoktatásügyi m kir. miniszter 1211—1900. számu rendeletével engedélyezte. Ára füzve 1 korona 60 fillér vászonkötésben 2 kor.

Az olvasókönyv hü támogatója annak az elméletnek, melyet Bartha dr. minden tekintetben jeles nyelvtan nyujt. Ez a nyelvtan, melynek szerzője nyelvészeti téren jól hangzó nevet vivott ki magának, határozott nyereség az irodalomra nézve. A szerző anyagán teljes biztossággal uralkodik s ha itt-ott ismétlésbe esik, nem az ő hibája, hanem azon rendszeré, melyet az utasitások eleje szabtak. Ezt különben előszavában maga is beismeri, tehát eljárása teljesen tudatos.

A helyesirást lelkiismeretes alapossággal tárgyalja. A ki kis diákok tanitásával foglalkozott, tudja, micsoda nehézséggel kell e téren a tanárnak megküzdenie és mégis mennyi türelemre van szüksége, hogy a IV. osztályig valami megnyugtató eredményt érjen el.

Bartha általában sikeresen használja föl az ujabb nyelvi kutatásokat. Legtöbb czikkén bizonyos eredeti szin, önálló és mégis helyes fölogás vehető észre.

A határozók tana nála sokkal érthetőbb, mint más szerzőknél. A mit a határozott és határozatlan tárgyról, a többtagu mondatrészekről s ezekben az alany és állitmány egyezéséről mond, nagyrészt ujitásszámba megy, de helyes és világos. Bartha József magyar nyelvtanát a nmlt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1063—1900. számu rendeletével approbálta. Ara füzve 1 korona 20 fillér, vászonkötésben 1 korona 60 fillér.

Mind az olvasókönyv, mind a nyelvtan teljes mértékben megérdemelte a miniszteri megerősitést. A magyar nyelv tanárain a sor, hogy a szép kiállitásu munkák középiskoláinkban otthonra leljenek. Megrendelhetők a Szent-István-társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII, Szentkirályi-utcza 28.

Nyilttér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógy fürdő páratlan **gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel** pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel** 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

GOLIÁT MALÁTA SÖR

Jó üditő ital és gyógyszerül szolgál.
Ajánlják: **Dr. KORÁNYI** és **Dr. KÉTLY** egyetemi tanár urak.
Idegbajokban, vérszegénységnél, emésztési zavaroknál, gyengeségeknél stb. kitünő sikerrel használtatik.
Árak vidékre, kőbányai vasuti állomásra szállitva:
1 láda 30 nagy palack 17 kor. 50 fill.
1 „ 30 kis „ 13 „ — „
a fogyasztási adóval együtt.
A láda és üres palackok 4 hónapon belül, bérmentes visszaadásakor 5 korona visszaszolgáltatik.
Budapesten kapható minden füszer- és csemege-üzletben és poharanként a Quisisana Automata-buffet-ben is

Dupla malátasör

és világos **Márciusi sör** ládánként 1 koronával olcsóbb. Ezen sörök eredeti minőségben hónapokig elállanak.
Megrendelési hely:
Király Sörfőző Budapest-Kőbánya.

SZENT-MARGITSZIGETI
gyógyfürdöhely.

A Szt.-Margitszigeti 43.7° C. hévviz kitünő eredménynyel használtatik mint fürdő, vagy belsőleg mint gyógyital és belélegzésre a következő kór alakok ellen: köszvény, csuz, zsábák, idült kiütegek, kölsértések után föllépett izzadmányok, görvély és bujakór, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székrekedés, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, hűdések, idegbántalmak. Meglepő sikerrel használtatik a massage, villamos fördő, hidegviz és Kneipp-féle gyógymód.

135 hold sétakert, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási- és tekéző-terem, posta, telefon, tavirda, gyógyszertár és elismert jó konyha.

Rendelő főorvos Dr. ÖTVÖS JÓZSEF, az országos közegészségügyi tanács tagja. — Naponta katona és czigányzene. — Hajóközlekedések óránkint; menettérti jegy: hétköznap 20 kr., vasar- és ünnepnap 40 kr, gyermekjegy 10.

Fürdőidény tartama: május 1-től október 1-ig.

Május és szeptemb. hónapokban 30% árengedmény
Megrendeléseket lákásokra átvesz Szt-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest,

Kiadótulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: JURISZTOWSZKY ÖDÖN.

Csapolt sör.

Természetesen csapolt, nem süritett **sör** és valódi borok kaphatók:
PLESL ANTAL **vendeglőjében, az „Alkotás" házban.**
A déli vasuttal utazók és érkezőknek **alkalmas pihenőhely.**

Modern irányu Levélpapir Ujdonságok Legszebb kivitelü Névjegyeket készitenek

KANITZ C. ÉS FIAI
Budapest, V., Dorottya-utcza 12. sz.

Tanonczok Lapja.

A tanoncz ifjuság **egyedüli** lapja. Szerkeszti: **Emberger János.** Kiadja **Labuda Ferencz.** Megjelenik havonkint 1-2-szer.
Előfizetési ára:
Egész évre — — 1 kor. 20 fil.
Fél „ — — — 60 „
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, III., Serfőző-utcza 3. sz.

Jó hely!!!
Petruska András
bor és sörmérése
I. ker., Városmajor-utcza 42. sz.
Családi szórakozási hely.
Valódi borok, friss sör.
Szep kerti helyiség.
Tekepálya.

Kerti helyiség.

SZIGETHY ISTVÁN sör és bormérése a Maros-utczában. Szèp kertihelyiség. Nyári kisebb tánczmulatságokra, összejövetelekre kényelmes kerti terem van. Jó bor. — Friss sör.

Illés József
bel- és külföldi szénkeeskedése
Budapest, IX. Kinizsi-utcza 11. szám.
Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban.
Bármily nagyságu megrendeles házhoz szállitatik

FILADELFIA
KÁVÉHÁZ
a szinkörrel szemben.
Legelegánsabb berendezés
Pontos kiszolgálás.

A Cs. kir. szab. déli vaspálya társaság.

ad 8131/R. sz.

Hirdetmény.

A kézbesithethetlen s számfölöttes szállimányok a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében, nemkülönben a talált tárgyak is f. é. május hó 14-én d. e. 9 órakor Budapest állomásunk teherpálya udvarának (I., Mészáros-utcza 17.) III. sz. raktárában nyilvánosan elárvereztetvén, a t. cz. venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Budapest, 1900. május 6-án.

Az üzletigazgatóság.

Standard életbiztositó-társaság

Edingburghban (Angolhonban)

Alapittatott 1825-ben

Magyarországi fiók.

Budapest, V., Fürdő-utcza 4. sz.

Évi bevétel	**7,500,000 korona**
Kiutalt nyereményrészek	**150,000,000 korona**
Vagyon	**220,000,000 korona**
Halálesetek folytán kifizetve	**450,000,000 korona**

A **Standard** kötvéyeinek nevezetesebb előnyei Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatlansag Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után, szabad háborubiztositás népfelkelők részére.

Dijtáblazatok kivánatra küldetnek.

Eladó.

Egy darab budai korcsolyapálya részvény 100 forintért eladó. Czim megtudható a Buda és Vidéke kiadóhivatalában.

A **Buda és Vidéke** kiadóhivaatla elvégez minden tisztességes megbizástelőfizetőinek, csak a kész kiadások felszámitása mellett, **idegeneknek** árjegyzék szerint.

Jogügyek, kérvények, ügyvéd közbenjöttével.

Vizsgákra készités, vizsgák letétele, tanerök közbenjöttével.

Mindenféle engedélyek, szabadalmak kérvények, Kérvén yek székesfővároshoz,pénzügyi és iparhatóságokhoz, ministeriumokhoz, hadparancsnokságokhoz.

Épitési engedélyek. Iskolai, tudományos szépirodalmi könyvek eladásá.

Nyomdai termékek készittetese.

Ingók és ingatlanok eladása, vétele, bérbeadása.

Lakások kivétele és kiadása.

Biztositás, tűz-, jég-, betörés és baleset ellen.

ÉLETBIZTOSITÁS.

Nyilvános levelezés. — Felvilágositás minden ügyben.

Kérjük a közönséget, hogy a **Buda és Vidéké**-nek ezen az uton is adjon támogatást s minél több megbizással tisztelje meg.

A kiadóhivatal
I. Városmajor-utcza 28.

ZÁBORSZKY JÁNOS
UTODA

Petrovits István

mészáros és hentes
BUDAPEST,
I. ker., Krisztina-tér 3. szám.

Köszönet nyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvar-mesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél Küldök egy pár vadász-czipőt hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ep oly megfelelőek mint megfelelőek voltak a szalonczipők.

Zágráb 1898. julius hó 8-án.

Krahl, huszárkapitány

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor ur!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel:

Szives tanácsá köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17.

tisztelő hive
Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Hölgyes-féle szab. Asbesttalp betét nélkül.

A magy. kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás.

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid ideig viselés után **megkönnyebbül a járása annak, ki czipőjét Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalpbétessel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerü 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünősége egjobban bizonyitja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnekés a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.

Szétküldés csakis utánvéttel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositások, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság
Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Török Bálinton vagy a Bagó-féle könyvnyomdában (Budapest, II. Ponty-utcza 4.) megrendelhetők a következő müvek:

I. **„Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt“** e„Ébresztő Hangok“ XIV. könyve) Magyarország nzredéves ünnepélye alkalmával közli, és a magyar dép figyelmébe ajánlja Zimándy Ignác 1896. Terjedelme 366 oldal. Ára 1 frt.

II. **Kossuth Lajos a magyar intelligenczia és emigracziő itélőszéke előtt** „ („Ébresztő Hangok“ XV. könyve.) Terjeddelme 600 oldalra. Ára 1 frt.

III. **„Kossuth Lajos a józan magyar közvélemény itélőszéke előtt.“** („Ébresztő hangok“ XVI. könyve.) A debreczeni trónfosztás ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 508 oldal. Ára 1 frt.

IV. **„Kossuth Lajos Hatodik Nagyhatalom télőszéke előtt.“** („Ébresztő Hangok“ XVII. könyve.) A világosi fegyverletétel ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 616 oldal Ára 1 frt.

V. **„Kossuth Lajos kilenc magyar honvédtábornok itélőszéke előtt“** („Ébresztő Hangok“ XVIII. könyve.) A tizenhárom magyar honvédtábornok aradi vértanuságának ötvenedik évfordulója emlékére. Terjedelme 675 oldal. Ára 1 frt.

Eladó.

Ujpesten Mária-utczában hat lakással biró ház eladó. Területe 174 négyszög öl. Az utczára 8 ablakkal, közel a villamoshoz és a piaczhoz. Hivatalnokoknak igen alkalmas. Ara 11.000 korona. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ó-Budai „Korona“ Vigadó

Budapesten. III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapésten páratlan;** villamos ventillátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar, megzavarja, ez a tanczterem megfizethetetlen. **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok, Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

Kávé import.

Szállitas közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr. finom	**Cuba** nagyszemű	ó.-é. frt	6.—
4½ » valódi	» I. rendű . .	» »	6.50
4½ » »	» **Jáva**	» »	5.78
4½ » »	» **Portorico** . . .	» »	5.82
4½ » »	»legfin. I. rendű	» »	6.46
4½ » »	**Gyöngykávé** .	» »	6.36
4½ » »	**Laquayra** igen fin.	» »	7.—
4½ » »	valódi **nyugotindiai**	» »	7.—
4½ » »	Ceylon, különl. nagyszemű		7.36

vasuton 30 kgr. vételnél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

SOMOGYI és TÁRSA
Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát. közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett

---

Legjobb fagylalt

FISCHER B.

czukrásznál

Krisztina-tér 3

Alcsuthi udvari Margitszigeti és Fiumei Főherczegi Kertészetek

VIRÁGCSARNOKA

1900 julius hóban

Ő cs. és kir. Fens Clotild főhercegnő IV. ker. Eskü-úti palotájába helyeztetik át.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részv. serfőzdéből.

GANZ ÉS TÁRSA

VASÖNTŐDE ÉS GÉPGYÁR-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Gáz- és Petroleum-motorok álló vagy fekvő, egy vagy két hengerrel.

KÉSZIT:

A) **gépeket és épitési munkákat teljes malomberendezés >ket, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.**

Speciálitásai B) **kéregöntvény** vasuti kerekek, váltók, zuzómüvek, hengerek- és ágyugolyókhoz.

Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek.

Vizikereket nagy sikerrel pótló **turbinák.**

Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. **Zsilipek, csővezetékek frictiós kapcsolások rotatiós dynamométerek. — Acélöntések.**

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folyton emelkedő kelendőség, a minden kiállításon nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet haladó fönnállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják.

SINGER Co.

varrógép részvénytársaság

ezelőtt Neidlinger G.

Budapest, II. Fő-utcza 15. sz.

(a lánczhid közelében.)

20% olcsóbb

mint bárhol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granit, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

SIRKŐ RAKTARA

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

a Király fürdő mellett.

Jakovits József

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, I., Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

kitünő tisztelettel

Wild József.

Mihalovits József

KALAPOS-MESTER

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek.

Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék

NŐI KALAPOKBAN

valamint **szőrme-árukból.**

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább ásványos

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyagbajoknál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy I. ker., Egyháztéren fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható

Lövenstein Antal

csász. és kir. udv. sütőmester.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat korona- és hidmunkákat.

Lakik:

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13. II em. 22.

Rendel d. e. 8—12-ig, d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

BUDAPEST, IX., SOROKSÁRI-UTCZA 24.

KÉSZIT:

Gőzgépeket: fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket** dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT

kihuzható forr- és hütöcsöves kazánnal.

SZIVATYUGÉPEK,

Worthington és egyéb rendszerek szerint.

Gőzkazánokat: tüzelő-, forraló- és hullám lemezés fütőcsövekkel; mint különlegességet: **szabadalmazott Bánó- és Szües-féle biztonsági vizcsöves kazánokat.**

Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő.

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fen-ége József főherczeg udvari szállitója Szerb kir. udvari szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali-, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban

KÜLÖNLEGESSÉG

Budai sashegyi saját termése.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bár milyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartanák is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bár mily töréseket, pld. rugó, balancz tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni

CSÁKA J.

ÓRÁS- ÉS ÉKSZERKERESKEDŐ

BUDAPEST, I., ALAGUT-UTCZA.

Nyom. Weisz Manó és Társa, Budapest Csányi-utcza 13.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 16. sz. Vasárnap (Szent Iván hava) Junius 23.

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Régi levél.

— Levél a szerkesztőhöz. —

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Köszönöm az április 12-iki levelében kifejezett buzdítást, elismerést; kétszeres az örömöm: megértettek és a megértett gondolatnak szárnyat adtak.

Köszönöm a küldött 5 lappéldányt.

Én a magam részéről teljes erőmből azon vagyok, hogy az ügyet előbbre vigyem; az ismeretes három nagyhatalom: pénz, név és toll közül nekem még csak a legutóbbi van némi részben birtokomban; hogy felhasználhassam: ma még csak erőm és akaratom van.

A lap és asztaltársaság irányánál szebbet, nemesebbet, egységesebbet, és olyat, melynek méltóbb létjoga volna — én ez idő szerint a magyar közélet áramlatai között nem ismerek. Az összes tervek méltók arra, hogy a magyar társas élet legkiválóbb elemei támogassák; azt hiszem, hogy a lap nivója magával hozza, hogy fölfelé terjedjen és izmosodjék meg először és csak azután lefelé. Nem azt akarom mondani, hogy ez propagálandó, — mert a lap elterjedése a szellemi szükségletek utirányát fogja felvenni, ez nyilvánvaló — hanem, hogy teljesen kielégíti az előkelő értelmiség szine-javának igényeit.

A philosophiának isteni ereje van. Azt mondják: „a magyar nem bölcselkedő faj"; én meg azt mondom, hogy a magyar nyelv természeténél philosophicusabb jellegű szólásmód és észjárás nincs egy más nemzet nyelvében sem. Csakhogy a magyar nem szereti a „bevallott" vagy „czélzatos" bölcselkedést, hanem az ötletszerüt. A mely philosophiára meg kell mondani, hogy ez bölcselem — az nem bir valódi tudományos jelentőséggel. A modern értelemben vett hasznos bölcselet sajátkép nem egyéb, mint az *eszmények tudománya*, tehát a kritika legmagasabb szintája.

A német bölcészet képviselői hivatásszerüleg foglalkoztak a problemákkal, holott az igazi bölcselmi lángelme, kell, hogy öntudatlanul fejlődjék ki. (Vannak náluk is kivételek, kik előtt kalapot emelek.) Ezen alapszik két dolog szerintem: *a)* az a bizonyos ellentét, mely a magyar és német distingualó tehetséget oly élénken megkülönbözteti; *b)* hogy a magyar ezen emlitett öntudatlan s mintegy ötletszerü bölcselkedésénél fogva bölcseletének culminatióját legfölebb a politikai szónoklatban érte el, pl. előbb Kölcsey, napjainkban Apponyi, Ugron és Széll.

A consequentia ez: a magyar szellem, a tősgyökeres nemzeti szellem: kincsesbánya. A ki a magyar nyelvet okszerüleg és tüzetesen ismeri és kezelni tudja, a dialektikának legfinomabb árnyalatait már mintegy az anyatejjel magába szívta. Annál fájdalmasabb, hogy e gyönyörü nyelv művelésére, fejlesztésére a napi és szépirodalmi sajtónk csak a *betüvel* akar közreműködni.

A magyar vezérczikk-irodalom pl. tagadhatatlanul philosophiai és kritikai vonásokkal van átszőve, ámde hiányzik ama kincsesbányának, a nemzeti nyelv- és evvel összefüggő érzületnek érvényenyülése, nyilvánulása. Ehhez járul, hogy a tartalom sem felel meg a modern igényeknek, a külfölddel való igazi, vagyis hozzánk méltó versenynek. Szóval igazi jó magyar napilapunk nincsen.

A hirlapok történetének szempontjából talán ugy magyarázható e dolog, hogy itt a vezető elemek konszolidációja hiányzott mindig. Előbb terjedt el a lap, előbb lett népszerü lefelé, mintsem fönt* az akcziók eléggé szilárd alapot nyerhettek volna arra, hogy a lapot egy és ugyanazon nivón tartsák, s az elvhüség és szellemi integritás mellett megmaradjanak. Ez volt — fájdalom — gyakran még azon lapok hanyatlásának oka is, melyek az igazságot homlokegyenest minden erővel szemben megmondani és hirdetni merték, — a többiért nem kár.

Mindezen életbevágó fogyatékosságoktól mentes auspiciumok közt indult meg és vezettetik a Széchenyi-kultusz lapja a Buda és Vidéke!

A részvénytársaság nem konszolidáczió, hanem pénz összerakás, ez nem elvi támpont. Principiumok kapcsolata Széchenyi szellemében csak társadalmi uton lehetséges. Ne a tárczák, ne a személyek — mint ilyenek — szövetkezzenek, hanem az eszmék és elvek. Ennek a képviselete azonban hazánkban legnehezebb.

A „legnagyobb magyar" akcziói meg nem szünhetnek, mert kulturális és társadalmi uton indittattak. Megkülönböztethetők az államférfiak aszerint, a mint szellemi erejök hatalma kiváltképen politikai, vagy nagyobbrészt társadalmi téren hagyta hátra a fényomokat. Az előbbit, a törvény szavait egy közjogi változás (vagy lendület vagy rázkódtatás) megmásithatja, az utóbbit a társ. átalakitás üdvös hatását a societas akármily csekély rétege jól felfogott érdekében örökre fejleszteni fogja. Ebben Széchenyi egyedül áll a világon! Ekkora organizáló tehetség csak ily óriási készültségnek és talentumnak következménye s ily rajongó hazafinak főjellemvonása lehetett!!...

Bocsásson meg, hogy áradozok, de örülök, ha magyar szivemnek dobbanását egy-egy pillanatra lefotografálhatom.

Kremmer Géza,
jogász, a század egyik szabad gondolkozója.

---

* E distinguálást mindig a társadalmi rétegekhez viszonyitva alkalmazom.

Az eskütéri hid.

A Lucza székének meséje semmiség az eskütéri hidénak szomoru sorsához képest. Már csak az épitès megkezdéséig, mennyi szomoruság!

A fővárosnak minden kétségen felül legfontosabb közlekedési vonala, Budának életkérdése, a halasztási ügybuzgalomnak leggazdagabb forrásává vált. A történetiró számára igen szomoru fejezet lesz Magyarország történelmének lapjain és a magyar főváros krónikájában, a minél talán a modern ál „iparfejlesztési" müveletek sem fognak torzabbat feltüntetni.

A legfeltünőbb halasztások után végre belefogtak az épitéséhez, sőt a mult év végén már a programszerüen tervezettnél jóval többet végeztek, jóval többet annak daczára, hogy egy forrás felbugygyanása egy fél évre visszavetette a munkát, úgy hogy a főváros polgárságának reménykedése szerint 1900 év végén bizonyára összekapcsolja a villamos vasut a főváros két részét, egy várossá forrasztva Pestet és Budát.

De nem oda Buda! hirdette néhány hónap előtt az összes lapokban megjelent közlemény. Hivatalos kommünnikéknek nevezik az ilyeneket. A kincstár vasgyára *nem készitette el a vasrészeket*, olyan hátralékban maradt munkájával, hogy a már eleve jó hosszura szabott határidőn belül ennélfogva a hid el nem készülhet, hanem meg kell ezt a hosszu határidőt is toldani vagy egy esztendővel.

Most azonban mi történt? A minap, 1—2 hét előtt a kereskedelmi miniszter megnézte a hid épitkezését, a miről természetesen az összes napi lapok hoztak egy szép napon kommünikét, a melyben nem csak az volt megirva, hogy a miniszter teljes megelégedését fejezte ki a látottak felett, hanem azt is, hogy a gyár a hid vasának *több mint felét* elkészitette. Tehát vas van elég. Ha a felénél több kész, s csak fel kell szerelni a hidra; hiszen akkor annyi vasrésszel rendelkezik már is a vezetőség, hogy az eddig beszállitott vasrészeket pár holnapon belül fel nem rakathatja, és ez alatt az idő alatt annyi uj vasrész szállitható, hogy ha a hidon teljes erővel is dolgoznak, a kész vasrészek hiánya egy napig nem függesztheti fel a munkát.

Persze immel ámmal kalapálnak a hidon; a teljes erővel való munkáról szó sincs. Igy az-

tán elhitte a közönség, hogy a hid épitésének munkálatait felfüggesztették. Ezt hivatalosan dementálták. De mit ér a dementi. Hiszen lehet olyan lassusággal dolgoztatni, hogy ez nagyobb mérvben késlelteti a befejezést mint akár egy félévi felfüggesztés.

Annyi még is már most bizonyos, hogy a hid valamikor elkészül. Ha nem egy, hát két év mulva. Valamikor elkészül, és ha ebbe még három, vagy akár négy év is eltelnék, biztosra vehető, hogy több ember lángoló ügybuzgalma és fáradhatatlan hazafisága meg lesz örökitve a megnyitási ünnepély napján és a következő napokban az összes hirlapokban. Wekerle a főváros diszpolgára is lett az eskütéri hid létrehozásáért.

Erklere mir graf Orindur dizen zwispalt der natur.

Nehány szó a modern nőemancipációról.

Irta: Simonfi Gyula.

A nőemancipáczió irodalma ismét növekedett. Nem hatalmas a kötet, mely azt gazdagitotta, csak egy egyszerü füzet, a mely röviden összefoglalja azt, a mi a nőemancipáczió lényegét, s okait képezi. A kicsi füzet hangja, felfogása azt mutatja, hogy szerzője nem komoly tudományos munkát akart irni, csupán egy népszerü, rövid értekezlet, a melyben egyszerü szavakkal világositja fel azokat, a kik a nőemancipáczió aktuális kérdése iránt érdeklődnek. S ezt a czélt elérte. Kellemes, folyékony előadása, mely itt-ott érdekes adatokkal van tarkitva, mindvégig leköti a figyelmet, s a maga valójában tünteti fel előttünk a haldokló század e kérdését. Simonfi Gyula a nők emancipáczijának hive — századvégi ember — a ki jogosultnak tartja azt, hogy a nő elhagyva család tüzhelyét, odaálljon a férfiak sorába küzdeni, bajlódni férfimódra az életet olyan pályákon, a melyeken eddig csak férfi vehette fel a harczot. Lelkesülten, néhány okkal támogatva adja ezt elő, de ez alatt megfeledkezeik arról, a mit felemliteni szintén kötelessége lett volna: melyek azok a fontosabb érvek, a melyeket a nőemancipáczió ellenei felhoznak?

A füzet csinos kiállitásban a Dobrowsky és Franke czég kiadásában jelent meg s a jó hirnévről ismert czég könyvkereskedésben (Budapest, Koronaherczeg-utcza) kapható. Ára 20 fillér.

Királyi Pál emlékezete.

(Gerlóczy Károly emlékbeszéde nyomán.)

.... Midőn az országos magyar iskolaegyesület I. ker. választmánya a mai napon Királyi Pál emlékezetét — áldást mondva nevére — visszahivja, midőn szellemét életküzdelmeinkben kiváradt lelkünkben néhány perczre magunk előidézzük; első sorban kegyeletünket rójjuk le azon férfiu iránt, kinek jelszava volt a hazáért élni, ki a hazafiu és polgári kötelességek és erények embere volt, kinek sirjára a haza nemtőjének könnyei fájdalmasan és némán omlanak.

Az ő emlékezetének felujitásával különösen nektek akarunk kedves gyermekeim példát adni, hogy fölfelé tekinteni, nemes czélokért lelkesedni, értök fáradni, nekik áldozni tanuljatok. Az ő életéből kötelességérzetet, gondosságot, lelkiismeretességet tanulhattok. Tanulhattok tőle önzetlen lelkesedést, mely erőt adott Királyi Pálnak, hogy egész életét a közpályán hasznos és áldásos munka között töltse el; tanulhattok tőle szerénységet, mely egész lényét áthatotta, mert ha valakire, ugy bizonyára ráillik az a sokszor használt kifejezés: „Életmunkássága olyan volt, mint az áldást hozó harmaté, mint a csendes nyári esőé; tanulhattok tőle erélyt és kitartást, mert az ő élete, az ő példája megmutatja nektek, hogy szorgalom és erős akarat minő diadalokat arathat.

Szegény szülőktől származott, szegényen lépett a világba, a munkában kereste a czimet. A nép, az igazi nép fia volt. 1818. aug. 10-én Szepetneken, Zalamegyében született. Alsóbb iskoláit egy gazdag család anyagi támogatásával Nagy-Kanizsán végezte el, hol tanulás, szorgalom és jó magaviselet tekintetében mindig kivált társai között. Jogi tanulmányait Pesten fejezte be s a Pozsonyban tartott 1843—44 évi országgyülésen mint joggyakornok vett részt. A szabadságharcz kitörése, az 1848-ik évi nagy események őt is a harcztérre szólitották, s a gyönge szervezetü férfiu, kiről senki sem tette föl, hogy kardot tud forgatni, fegyvert ragadott a haza megtámadott szabadságának védelmére. A miért tollal harczolt, azért kész volt vérét is ontani, előbb közkatona lett és rövid idő mulva századossá léptették elő.

1848 október havában Királyi Pált az Al-Duna felett uralkodó és a szerb lázadás közepén fekvő Pétervároadon találjuk, melynek főhadi kormányzója báró Blagoevics altábornagy volt, kinek segédtisztje lett Királyi Pál. Innét egy bátor tettéért, mely könnyen fejébe kerülhetett volna, mint őrnagyot a hadügyminiszteriumba helyezték, hol a világosi fegyverletételig viselte hivatalát.

1850-ben a magyar szabadságharcz gyászos befejezésével, mint politikai vétkest az osztrák hadseregbe osztották be mint közkatonát, hol bizonyos Magner nevü ezredese annyira megszerette, hogy mivel Királyi Pál öt nyelven irodalmilag irt és beszélt csakhamar irodavezetőjévé nevezte ki. Ime kedves fiaim, a ki megbecsüli magát, a ki szorgalmas és törekvő, azt a katonai pályán is megjutalmazzák, érdemeit elismerik s a ki a katonai pályára hivatást érez magában, az bátran katona lehet, tanul és iparkodik, az ott is megnyeri jutalmát. Van-e szebb, magasztosabb hivatás annál, hogy midőn a haza, a nemzet veszélyben van s a legfölségesebb hadur, a király fegyver alá hivja katonáit, azok odaállnak a kard, a szurony, a puska, az ágyu elé, hogy a hazát és övéiket megvédelmezzék, s ha kell érette meghaljanak. Van-e dicsőbb valami, mint a hazáért meghalni, van-e dicsőbb, szebb halál annál, mely a csatatéren éri utól a hőst, a vitéz katonát?

De Királyi Pált továbbra is megőrizte szánalom munkra a Gondviselés. Elhagyván a katonaságot a hirlapirodalom terére lépett éppen abban az időben, mikor a költők is csak elburkoltan, allegorikus képekben szólhattak a nemzethez.

Az emberi szellem fensége.

Irta: Kremmer Géza.

I. Irány.

Ezt az igazságot: „a szellem előbbre való az anyagnál"; — ezredek óta vitatják maguk a különböző társadalmi küzdelmek. És sajátságos, hogy a történelmi uj kor, mely a materializmus haladásának akkora tért engedett, — egyszersmind a czimben kifejezett uj tannak is legkitünőbb bizonyitékait szolgáltatta.

Az a kérdés, hogy vajjon azokban a társadalmokban, melyeknek kormányzata meg van győződve iránya helyességéről, népszerüsiteni kell-e ezt az eszmét: *„mindent az emberi szellemér, annak haladásáért!"* — avagy nem? Vajjon következetességgel, minden mesterséges erő nélkül is halad ennek az eszmének diadala felé az a társadalom? Felelet: Nem.

Az anyag és szellem kölcsönhatása a főoka annak, hogy a haladás, fejlődés nem kényszeritheto. Ez a szellemre nézve is áll.

A nagy történeti indokok által keltett hullámverés hozza lassanként partra a gyöngyöket: az alapigazságokat, melyek nagy lényegét teszik. *A történelmi tapasztalat bástyája véd a századok vihara ellen.*

Az emberi szellem méltóságát, értékét sem megcsorbitani, sem pedig mesterségesen előbbre vinni nem lehet. Épen ez fejezi ki a szellem fenségének törvényét. Az emberi szellem sérthetetlen, s haladásában sem nem korlátozható, sem erőszakosan előbbre nem vihető. Az emberi szellemnek az a fensége megnyilatkozik egyénben és társadalomban egyaránt.

A „decadence" tehát, melynek Párizsból eredő bölcselete ugyanezt az igazságot mutatta ki, tévedett, mert az igazságot tagadósan állitotta föl. A végelhanyatlás korának a mai kor legkevésbbé sem nézhető; s az érzelmi elem, melyet a *dekadensek* alapul fogadnak el, épen nem uralkodhatik az általános hideg számitás jelen korszakában. Nem alkalmas tehát korunk a római császárság hanyatlás korával való ismeretes összehasonlitásra.

Azok a körülmények és közállapotok, melyek a dekadensek világnézletének megalkotására indokul szolgáltak, inkább azt bizonyitják, hogy az emberi szellem uralkodónak mutatkozik haladásában. Az a hullámzatos fejlődés, mely pl. az irodalom és müvészet terén az emberi szellemet jellemzi, egyszersmind azon sérhetetlenségről is tanuságot teszem, mely souverainitásának a lényegét adja meg. A természettani körülmények vannak hatással igen a szellemre is ez a tény; de valamint általán a testet műszereként használó lélek müködésében épen azért nem irányitható külerőszak által, mert az anyag törvényszerü változásának van alávetve: épen ugy az emberi szellem általános haladása is az általunk meg nem változtatható fizikai törvények uralma alatt áll.

Tehát az eredmény röviden ez: mi az emberi szellem *általános haladására* közvetetlen hatással nem lehetünk, valamint egyénileg is a szellem nyilvánulatait csak az anyagi közvetités: idegek, beszéd stb. műszerei által nyerjük. A természettani haladás: villanyosság, gőz termékei épen azért vitték előbbre a mivelődést s tényleg a szellem utját egyengetik, mert az a közvetités, mely a szellemet az anyagi eszközökkel, tehát az anyagon keresztül ismét a szellemhez vezeti: meg van könnyitve.

Az egyéni tarka változatossággal osztódik meg a társadalmi lét különböző munkáiban. Ha az érdem találkozik azon megfelelő foglalkozási és müködési körrel, hol megjutalmaztatása a kellő és lehetséges erő kifejtésénél fogva igazságos és méltányos: akkor tökéletes az az összhang, mely nem egyéb, mint az egyén és társadalom közt lévő viszony helyessége: a jó világnézlet megvalósulása.

Ez a világ polgár szempontjából is áll. Nemzetileg fogva főleg pl. hazánkra nézve tény az, hogy a szellemi erő nem arra a térre jut. *A pénzügyi értékesités* ugyanis korántsem azonos a szellem valódi értékesitésével. A szellemi erők kifejtésének tere: irodalom és müvészet, nem a saját anyagi előnyeit tekinti czélnak vagy végczélnak. Tudomány, irodalom, müvészet, költészet: mind önczél. „Lart pour l'art". Ez a czél: a nemzeti genius emelése az által, hogy az egyes erő kifejtésére, teljes megnyilatkozására: kellő alkalom, s tér nyujtassék. Ennek következtében minden deficit megbocsátható a szellemi nyereséggel szemben. Pl. ha egy műintézet a világ legkiválóbb alakitását nagy költségek, vagy veszteség árán szerzi meg: szellemi tőkéjének nyeresége dicsőfény, melyre a közönséggel s a müvészvilággal szemben emelkedik: kárpótolja a veszteségért. Ha ezt nem fogadjuk el, az épen annyi, mint kimondani, hogy a pénzügyi nyereség volt a végczél. Vagyis az anyagi czél volt az első, s nem a szellemi. Mindamellet nem akarjuk védelmünkbe venni azt a hibát és visszás állapotot, midőn még ily nagy erőfeszitések árán sem képes igazában alkotni, fejlődni, szóval a müvészet szolgálatába eredménynyel szegődni.

— Itt a szellemi czél bevallott volt és világos is a szellem fenségének nyilvánulása. A szellem fensége azonban még oly esetekben is állandóan kimutatható, ha a bevallott czél:

1858-ban megirta „Szigetvár 1566-ban“ czimü regényét, mely regény elejétől végig egy gyönyörü szónoklat a zsarnoki önkény ellen.

1861 év január 2-án Pest városa tisztujitó közgyülésén főjegyzőjévé választotta és 1869-ben külvárosi képviselővé választatott.

Mint iró és hirlapiró, mint politikus *Deák* és *Széchenyi* eszméiért lelkesedett.

Mint fővárosi bizottsági tag élénk részt vett a főváros közügyeiben. Az édes anya, ki gyermékét csecsemő korától dajkálja, neveli, nem szeretheti azt jobban, mint a hogyan Királyi Pál a fővárost szerette. A főváros nála jobb barátot és önzetlenebb munkást nem talál soha. A közoktatásügyi bizottság, melynek hosszu éveken át tagja volt, szintén bizonyitja, hogy a tanitás ügye és nemzeti szellem mennyit köszönhet neki. A főváros és környékének magyarosodása nagyon szivén feküdt, ő is egyike volt azon jeles hazafiaknak, kik az országos magyar iskolaegyesületet megalapitották. Öröm villant fel szemeiben, midőn az egyesület a magyar nyelv egy egy ujabb térfoglalásáról adhatott számot a főváros kültelkeiről és környékéről. E lelki irányából értjük meg egyik jellemző mondását: „Ha rajtam állna, minden tanitónak, ki az ország határán avagy nemzetlségi vidéken szolgál, mint a katonának a háboruban töltött éveit duplán számitanám be.“

Királyi Pál szerény életmódja daczára is néha pénzzavarban volt, mert jó szive nem nézhette a könnyező nyomort, a szegényt segély nélkül nem tudta magától elereszteni. Róla is áll, mit Vörösmarty saját anyjáról mond:

Gazdálkodni még most sem tud
Ha neki van, másnak is jut:
Jobb időkből rossz szokása
Hogy a könnyeket ne lássa,
Megfelezni kis kamráját,
S maga gyakran szükséget lát.

Sok embert tett hálátlanná, senkit elégületlenné. Igen szeretett a gyermekek között tartózkodni s a kisdedek is nagy örömmel csüggtek rajta.

Ma midőn a népben a hit ereje oly ijesztően meggyöngült, midőn nem a vallásosság uralja a nép szivét, méltó példaképpen állithatom elétek Királyi Pált. Erkölcsi tökély, igazi jóság, titkon maradó jótett, semmi jutalmat nem váró szivnemesség volt az, a mi után ő vallásos rajongással törekedett.

Zichy irja Széchenyiről, hogy midőn egy izben Széchenyi Bécsben Wesselényivel egy szobában hált, este ágya elé térdelt és imádkozott. Mindig azt hittem nincs meghatóbb egy ártatlan kis gyermeknél, ha Istenhez szól; pedig e halhatatlan embernek imája meghatóbb lehetett.

Ugy látszik, az igazán nagy embereknek két szivük van: egy hatalmas, erős férfi szivük és egy ártatlan gyermekszivük. A férfi sziv itt lent marad, megtörve ezer és ezer csaták küzdelmei között, mig a gyermeksziv érintetlenül egész tisztaságában visszatér ahhoz, a ki küldte: Istenéhez.

Midőn fájdalommal emlékszünk meg arról, hogy ily nemes lélek halála után teljesen elveszett hazájára nézve, minden bánatunk mellett az enyhület melegsége fogja el szivünket és fájdalmunk csillapultával lelkesedéssel tekintünk feléje azon érzelemmel, reménynyel, hogy oly nemzetnek, melynek soraiból ily férfiu kerül ki: annak a nemzetnek magasztos jövőjében biznunk lehet és kell.

Gyere pajtás katonának.

Régóta hangzik már a keserű panasz, hogy a magyar ifjúság idegenkedik a hadi pályától s hogy inkább bolyong olcsó eredmények lidérczfénye után, inkább tólul seregestül olyan pályákra, hol alárendelt állásért is könyörögnie, magának és családjának később nyomorognia kell, hogysem a hadi pályát választaná, mely a legegyenesebben s leggyorsabban czélhoz segit, a legfényesebben ma is s a legtöbb dicsőséget nyujthatja. Mig más nemzet előkelő fiatalsága ott szolgál az ő hadseregében, a mi fiatalságunk a katonai pályától teljesen idegen. Mig van ma is hadsereg, hol bizonyos osztályokat kizárnak a tiszti rendfokozatból s csak nemesekkel töltik be, addig nálunk nemzetünk java az ősczaládok, a hősök ivadékainak sarjadékai, a nemzet értelmisége zömének ifjai a katonai pályától irtóznak, s a müveltebb ifjúság máskép megélni nem tudván, seregestül tólúl csekély hivatalok felé, pedig a hadi pályán ezrekre menő tisztség készen áll a pályázónak s mindenesetre biztosabb kenyeret és állást ad, mint az időnként választás alá eső állások és ad legalább is annyit a megélhetésre, mint egy irodai, vasuti, postai másodrendü szolgálat, mely felé most annyira tolúl a reményteljes magyar ifjuság.

Elvitázhatlan tény, mert a statisztika bizonyitja, hogy a mig a hivatalnoki állásokért a magyar ifjak 53%-a pályázik, addig a katonai pályát csak minden 50-edik választja.

Ezért van azután, hogy a magyar nemzet, mely a monarchia közös és kölcsönös védelmének szervéhez, a közös hadsereg fentartásához évenkint 42% véradóval járúl, a hadsereg vezető elemei között csak alig 10%-kal van képviselve.

Valóban szomorú dolog, hogy nemzetünk, mely géniuszának megfelelő hadszervezettel, hadakozással és harczi erényekkel tartotta fenn magát annyi évszázadokon át, a hon védelmének kötelességét elhanyagolja akkor, mikor a vén Európának nagyhatalmai világrengető események bekövetkeztét várván, körülötte talpig fegyverben állanak.

Az általános védelmi kötelezettség behozatala óta is immár egy emberöltő telt el, ujabb nemzedék nőtt a régi helyén s az intézmény a nemzet szivében gyökeret még nem verhetett; a magyar elem a hadsereg vezérletében még mindig nem foglalta el azt a teret, mely őt a véradó arányában megilleti. Pedig a mostani viszonyok között a hadi pályától való idegenkedés egyértelmű az öngyilkossággal.

Jóllehet a törvényhozás bölcsesége felismerte a helyzetet s az általános védelmi kötelezettség törvénybe igtatásával, valamint a katonai nevelő- és képzőintézetek felállitásával módot nyujtott arra, hogy fegyveres erőnk szám és erő tekintetében a nagyhatalmak haderejével szemben helyét megállhassa, de fájdalom, a nemzet zöme élén a főrangúakkal, a védelem kötelességét át nem érzi s a helyett, hogy egymással karöltve a nagy elv megvalósitásához tettel, eszközzel

---

anyagi érdek, czélt érni ugyanis pusztán a szellem segitségével lehetséges és igy az anyagi czél elérésére is a szellem közvetitésével történik.

A tőke-tulajdonos a munkája nélkül — önmagát gyarapitja. Minél kevésbbé áll azonban a tőke forgatása és hasznositása a szellemi czélokkal bármi távoli összefüggésben: annál kevesebbet ér. Az anyag az emberen kivül értéktelen; — az értékjel: *a pénz haszna csakis az emberrel való összefüggésében kezdődik.* Első foka a haszonnak, midőn magának az anyagnak vagyis a testnek szolgálatába jut az érték: táplálkozás, ruházat stb; legmagasabb foka a haszonnak, midőn ez a szellem szolgálatába áll: könyv, művészet stb. Ebből az utóbbi vázlatból kitünik mármost a szellemi tőke uralma, (lényegében vett és nem formaszerü uralma) az anyagi tőke fölött; még azon téren is, hol az anyagi érdek a bevallott czél.

Ez uralom pedig mi más: mint a szellem fensége.

II. Érvek.

A felvett törvény igazolására szolgáló érvek közt első hely illeti meg azokat, melyek a különböző állambölcselmi felfogások alapjai.

A szellem fenségének pl. egyik legkitünőbb érvényesülését látjuk: az államérzetben.

„A képességet és az ösztönt az államképességre Pufendorf az emberi természetben találja ugyan. Megengedi, hogy az emberi Aristoteles kifejezése szerint állami lény. De még nagyobb mérvben van az ember a családra utalva. *A gyermek semmit sem tud az államról és sok felnőtt ember van, kiben az államérzet* sohasem jut tudatra“. *)

*) „Az általános államjog és a polilika története. Irta: J. C. Bluntschli.

Az államérzetet a *hadi körszellem* a klaszszikus népek történetében megelőzi. Róma pl. vagy Sparta minden fia katona, lelke minden gondolata a haza védelmével szoros összefüggésben áll, az államczél katonai jellegü. — *Ha van győzelmes hadsereg: az állam boldog — ez volt a vezérelv.*

Általában azt tapasztaljuk, hogy az államérzet legtermészetesebb kapcsa a hadiközszellemnek. Sokkal mesterségesebb és sokkal kevesebb értékü azon államérzet, melynek következménye és nem megelőzője a hadi közszellem, mely utóbbi két elemből áll egy országban: áll a hadsereg érzületéből, s áll a köztudatban élő birálatból, mely ama seregnek különböző értéket tulajdonit.

A szellem fenségének törvényét már most egy állam akkor fogadja el és érvényesiti magára nézve igazában, ha az államérzet minél szélesebb körben kifejlik az egyszeriben, s ha azon hadi közszellem ezen államérzetnek *megelőzője s arra elégséges alapul szolgál.* Ez esetben az imént Pufendorf nyomán felállitott fokozatok közül az fog általánosságban jelentkezni, mely ezeknek legmagasabb azaz a férfias jellemmel összefüggő alakulata, s mely az után a szellemi souveranitás törvényének teljesen megfelel.

Maga a fizikai idő, a kor is a mellett bizonyit, hogy első sorban vagyunk katonák: azután polgárok. Előbb van testi erőnk: s azon közben fejlik ki a tudás és tapasztalat.

Az államforma különbözősége már most semmi befolyással nincs az államérzetnek csak az egyéni kifejlődésére, a köztársasági vagy akár az absolut uralom alatt álló épugy érezheti szivében az állammal való szükségszerü és szoros összefüggését s ennek hasznát, mint pl. a monarchia polgára. Itt ugyanis nem a konkrét viszonyról van szó, mely a függedelem és közjogi kötelemben nyilvánul, csakis az egyén társulati érzztéről mely általános és inkább müvelődési indokok hatása alatt áll.

A szónoki meggyőződésre azonban — a szellem hatalmának e legfönségesebb jelentkezésérn — már figyelemre méltó s érdekes befolyással van az államforma különbözősége. A kérdés uj előttem, s nem igen találtam vizsgálatát: hol fejtheti ki a szónok meggyőző erejét nagyobb hatalommal? a köztársaságban vagy a monarchiában?

A démocratiában az egyéni meggyőződés annyira közös egyöntetü az álltalános állambizalmat tekintve, hogy itt a szónoki meggyőződésnek tere vajmi csekély. Az *egyénnek* jótékony hatását a történelem a hadvezérek, szónokok és államböcsek számtalan példájában minden kormányformára nézve igazolja. Viszont a *testületek* erőkifejtése a társadalom iránt, vagy jótékonyságban sokszor nyilvánul ugyan, ámde egy jó uralkodó fényes tehetségei mégis sokkal nagyobb hatalommal, mélyebb nyomokkal, szélesebb területen, képesek a közjollét előmozditására.

Az uralkodó személyi egysége kifejezi, jelképezi már az akarat, egyéniséget: a kormányzó erő egységét. (Központi hatalom.) A demokratia a testületeti akaratot fejezi ki, tehát minél nagyobb tartalmu szónokai vannak, annál inkább ellentmondásba jut az alapelvvel: a testületi akarattal, mert tulajdonkép akkor egy *szellemi* vezérre hallgat. Ilykép azonban a szellem fenségének törvényét fölöttébb jelentékeny argumentummal igazolja.

(Folyt. köv.)

hozzájárulnának, azt előbbre segitenék: nem gyámolitják, sőt mi több, iránta érdeklődést sem tanusitanak.

Ha valóban az volt az ok, mivel a katonai pályától való idegenkedést eddig mentegették: hogy a magyar ifjúság azért kerüli a katonai pályát, mert rálépve nemzetiségét kell feláldoznia, az 1897. évi XXIII. törvényczikk megszüntette ezt is, mert a honvéd nevelő- és képzőintézetek alapitásával megadta a módot arra, hogy a katonai pályára készülő ifjúság magyar intézetekben sajátithassa el a hadi tudományokat, s mint kifejlett önálló férfiu, lépjen a hadsereg kötelékébe.

Mi tartja tehát mégis vissza az ifjuságot a katonai pályától ma, mikor a létért való küzdelem minden pályán még ma is nehéz, sőt egyre nehezebbé válik, a katonai pályán ellenben a fizetésemelés tűrhetőbb állapotot biztosit.

Immár magyar nevelőintézetek tárt kapui várják az ifjúságot, hogy jórészt ingyen neveljék az előkelő tiszti pályára, hol maga erejéből magasra emelkedhetik s mégis évről-évre fájdalommal tapasztaljuk a megdöbbentő tényt, hogy a Ludovika Akadémia növendékeinek számát betölteni nem képes.

Kétszer irt már a honvédelmi miniszter a Ludovika Akadémiára pályázatot, két iskolaévben kellett volna már 50—50 ifjút felvenni az intézet kebelébe: fájdalom, az eredmény a várakozást egyszer sem elégitette ki. A törvényhozás nemes szándéka tehát, hogy magyar nemzeti intézményekben nevelt tisztekkel foglaltassa el a hadsereg vezérletében ama teret, mely a nemzetet a véradó arányában megilleti: hajótörést szenvedett.

Annak oka, hogy a nemzet ifjúsága a hadi pályát még most sem keresi, nem lehet más, mint vagy kihalt a nemzet géniuszából a harczi erények kultusza s a magyar, melyet annyi istenadta tulajdonság tett a hadi pályára kiválóan alkalmassá, ősi erényeiben teljesen megfogyatkozva, a züllés lejtőjére jutott, vagy hogy nem lévén még az ifjúság kellőképen tájékoztatva az uj honvéd nevelőintézetek s különösen a Ludovika Akadémiának a bécsujhelyi akadémiával immár azonos szervezetéről, azokat nem ismeri s igy nem is keresheti.

Az elsőt tagadván, az utóbbit kell elfogadnunk.

A Budapesten alapitott M. kir. honvéd Ludovika Akadémia jelen szervezetében első rangú katonai nevelő- és képzőintézet, mely keblébe évenkint ötven 17—20 éves olyan ifjút fogad, ki a középiskola nyolczadik osztályát elvégezte s az intézetben a felvételi vizsgát megállotta.

A rendszeresitett helyek legnagyobb része ingyenes. Valamennyi növendék benlakó, kiket az Akadémia, tekintet nélkül arra, vajjon ingyenes vagy fizetéses helyet töltenek-e be, egyenlő ellátásban részesit.

A katonai nevelés három évig tart, melyből a növendék kivánságához képest a honvédség vagy közös hadsereghez a hadnagyi rendfokozatban léphet be, még pedig, miután az intézet úgy a gyalogsági, mint a lovassági szolgálatra egyformán kiképezte: akár egyik, akár a másik fegyvernemhez.

Az akadémia tehát három év alatt fényes pályára ingyen segiti az ifjút, a kinek aztán 20—21 éves korában évente 2400—2600 korona a jövedelme. Mivel pedig megvetette az intézet nála azt az alapot is, mely a tisztet a hadiiskola eredményes hallgatására képesiti, nyitva áll előtte az út a vezérkarba s ezzel a legmagasabb rendfokozathoz.

Ha már most azt tekintjük, hogy más pályán csak 25—28 éves korában, sok anyagi áldozat árán, csekély kezdő fizetéssel juthat kevésbbé fényes állásba az ifjú, s hogy ha katonának való, a hadi szolgálat kötelezettsége alól meg nem szabadul, ez pedig nemcsak hogy a választotta pálya elérésében akadályozza, de anyagi áldozatot is követel tőle, továbbá hogy a szolgálati kötelezettség hosszu tartama miatt esetleg még 40 éves korában is fegyvert kell fognia s ott hagyva állást, vagyont, családot, háboruba vonulnia: éppen nem érthető tehát, hogy a katonai pályát oly kevesen választják élethivatásul.

Vajjon oly nagy súlylyal nehezedik-e az összehasonlitó mérték serpenyőjébe a kényelemszeretet, hogy teljesen lenyomja a kötelességek súlyát?

A Ludovika Akadémiáról 32 illusztráczióval bővitett ismertetés jelent meg, mely az intézet alapitásáról, fejlődéstörténetéről, mostani szervezetéről, berendezéséről és működéséről, a rendszeresitett alapitványos helyekről, továbbá a pályázatok és felvétel körüli eljárásról minden tekintetben kimerítő tájékozást nyujt. Az érdeklődők a füzetet az akadémia-parancsnokságnál 1 koronáért megszerezhetik.

Szent beszéd.

Az idén, a nagy hét legnagyobb napján, nagypénteken, dr. Walter Gyula, esztergomi kanonok, ismert egyházi iró lélekemelő beszédet mondott arról a tizenkilencz század óta, évről-évre megujuló fájdalomról, a mely a keresztény egyházat betölti, isteni alapitója halála évforduló napjának alkalmából. Gyönyörü beszéde során ékes szinekkel festi a tizenkilencz száz év előtt történteket: a kor romlottságát; az üdvözitőbe vetett reményt; Jézus felléptét és szereplését; azt a szellemi forradalmi, mit isteni tana előidézett, s végre a keresztfán elszenvedett halálát.

„A pogány népek hagyományainak — fejti tovább beszédét a szónok — bámulatos megegyezése szerint a kereszt s túlvilági élet, a halhatatlanság jelképe.

Az ó-szövetségben mint a szabadulás eszköze és a menekvés záloga szerepel.

Amit ez előképek csak sejtetni engednek, az az Üdvözitő keresztjén a legteljesebb mértékben, a szó legszorosabb értelmében valósult.

Az a kereszt, a melyen az atyának egyetlen Fia fenékig üritette a legsulyosabb szenvedések csordultig telt poharát, a gonoszság zsarnoksága alatt sinlődő emberiség váltságát hordozta.

Az a vér, a mely patakként folyt az Üdvözitő sebeiből, nemcsak eltörülte a bűnök nyomait; nemcsak kiengesztelte a Mindenható haragját; nemcsak visszaszerezte számunkra a menny elvesztett örökségét: hanem a bűnbánat és töredelem, az igazság és erény vágyát is becsöpögtette a szivekbe.

Az a nagy seb, a melyet a katona gyilkoló fegyvere az Üdvözitő oldalán nyitott, nemcsak azon hütlenségért és engedetlenségért sajgott, a melyet az emberiség Isten iránt elkövetett: hanem a könyörület és irgalom, a segitség és oltalom kimerithetlen forrásává is lőn az élet viszontagságaival küzdő emberiség számára.

Az az elhaló tekintet, a melylyel az Üdvözitő végperczeiben az égre pillantott, nemcsak bocsánatot és kegyelmet esdett; hanem a szeretet és türelem, az önfeláldozás és engedelmesség gyakorlására is szolitott.

Ha tehát hitünket fogyatkozni, reményünket csökkenni, szeretetünket hidegülni, jóra való készségünket gyöngülni érezzük: boruljunk a kereszt tövéhez, hogy javulásra, kitartásra buzduljunk.

Ha bánat emészt és elhagyatottság csüggeszt; ha nélkülözés gyötör és bűnveszély fenyeget: bizalommal emeljük szemeinket a megváltás vérrel festett fájára, hogy megnyugodni és türni, remélni és küzdeni tanuljunk."

A szép alakzatokban gazdag, megindító beszéd a napokban gyönyörü kiállitásban nyomtatva is megjelent.

Kolgyási Császár Ferencz.

Gróf *Széchenyi István* követői és munkatársai egyik nagyérdemüjének, a kiváló izlésü és nagy hatásu irónak és költőnek *Kolgyási Császár Ferencznek* emléke megtisztelésének felujjitásával foglalkozik *Turányi István* Kerepes község lelkes jegyzője. Kerepesen nyugszik a temetőben *Császár Ferencz*. A nyaraló telepekre alkalmas község, mióta a helyiérdekü vasut odáig megy, az előljáróság buzgólkodása folytán emelkedik s hogy érzéke van a mult emlékeihez, bizonyitja az az ünnep, mit *Császár Ferencz* emlékének akar szentelni.

Honi Ipar.

A „*Honi Ipar*" czimü folyóirat legutóbb megjelent negyedik száma is sok érdekeset nyujt az olvasónak. *Heltai Ferencz* képviselő, az iparfejlesztéséről irt czikkében kifejti, hogy pusztán szavakkal, pénz nélkül nem lehet ipart csinálni. Az az összeg, a mit a millenniumi kiállitás rendezésére és a párisi kiállitáson való részvételre forditottunk — ugymond — sokkal nagyobb, mint a mennyit a magyar állam harmincz év alatt az ipar fejlesztésére áldozott. Czikkében oda konkludál, hogy Hegedüs miniszternek meg kell adni e nagyszabásu tervei keresztülvitelére szükséges anyagi eszközöket. Heltai czikkén kivül a lap még kimeritő szakszerü tudósitást tartalmaz a fonó-szövő kiállitásról *Gyárfás Oszkár* tollából, alapos czikket *Rózsa Károlytól* az ipartörvény reviziójáról, továbbá olvasásra méltó közleményeket a serfőzők helyzetéről, a kereskedelmi utazók megrendszabályozásáról a lap hirrovata oly élénkséggel van megirva, hogy már ez maga is elegendő *Lord Albert* és *Sugár Ottó* szerkesztők rátermettségének igazolására. A „Honi Ipar", melynek szerkesztősége és kiadóhivatala Budapesten a „Royal" szállóban van, előfizetési ára egész évre 10 koronába, félévre 5 koronába kerül.

Nagypénteki Református Társaság.

A *Nagypénteki Református Társaságnak*, mely az elzüllött gyermekek megmentésére, a kormány, főváros és egyesek támogatásával — nem és valláskülombség nélkül müködő nevelő intézetet állit, — annak védnöknője, Hegedüs Sándorné Ő Excellentiája kérelmére, *Ő Felsége a Király* kegyesen megengedte, hogy az intézet első menedék házát, boldogult *Királynénk emlékére „Erzsébetház"*-nak nevezhesse. Egyuttal megbizta a Miniszterelnök urat, hogy az intézet fölavatásán — most októberben — *legmagasabb személyét képviselje*. Ez alkalomból szóllunk röviden a társaságról is. A társaság 1893-ban alakult, védnöknője Hegedüs Sándorné, elnöknője Festetits Andorné grófné Ő Excellentiáik; védnöke Dr. Jókai Mór koronásköltőnk, elnöke Dr. Kiss Áron — az állami pedagógium igazgatója; — igazgató tanácsa, ügyvivői, kipróbált szakférfiak, kik e tiszteletbeli hivatalaikat nagy energiával töltik be. Bizonyitéka a társaság fáradhatlan munkásságának, hogy a női osztály élén Hegedüsné Ő Excellentiájával, eddig 200,000 koronán felüli vagyont gyüjtött; és nem csak a multban, de most is nagy tevékenységet fejt ki, hogy kitüzött czélját megvalósithassa. Fölépitvén a mult évben a két emeletes, impozáns „Erzsébet házát" s annak két melléképületét, most már hozzáfogott a főépület belső berendezéséhez, melyben 25 fiu és 25 leány gyermeket helyez el és képezi kertészekké, vincellérekké, cselédekké, mosónőkké. Az épületek 80,000 koronába kerülnek, melyekhez 8 fővárosi téglagyár 170,000 darab ingyen téglát adott. A női osztály az idén is fáradhatlan a gyüjtésben, nyert: Orosdy Fülöpnétől 8000 korona ágyalapitványt, Rüpp Zsigmond 1000, Csetei Herzog Péter 400, gróf Almásy Dénes 200, Egyesült fővárosi tkp. 200, Bródy Zsigmond 200, pesti hazai tkp. 100, Mátéffy Béla 100, Eintrachtegylet 100, Galilei páholy 100, Zipernovszky Károlyné 50, Országos központi tkp. 50 és számosan apróbb összegekkel, melyek eddig együtt 1500 koronára rugnak, gyarapitották a társaság vagyonát. A református egyházakban nagypénteken gyüjtés rendeztetett, melyből a pesti oldalon 650, a budaiu 270, mig a vidéken 220 korona folyt be. Ezen

a pénzösszegeken felül a belső berendezésre adományoztak még Perutz testvérek pápai szövőgyára 4 vég szövetet alsó ruháknak, Löw Károly zsolnai posztóárugyár 40 téli öltözetre szövetet, Grünsberg testvérek pozsonyi gyárosok nagymennyiségü kefeárut, Goldberger S. és fiai budapesti kékfestőgyár 40 leányruhára való kelmét, Vlaszlovits József késárugyáros Stoószról 100 pár éteszközt, konyhai s kertészeti késeket, ollókat; Wein Károly-féle gyár Késmárkon önköltségen állitja ki az összes fehérneműt és általában a szállitásra fölkért czégek mindanyanyian tetemes árleengedést adnak. A minden jóért és szépért áldozni kész főváros a 30.000 korona épitési segélyén felül egyelőre 10 elhagyott gyermeket helyezend el évi 2800 korona segélye ellenében. A miniszteriumok mindenike segiti a nagyratörő és hézagpótló intézményt a saját hatáskörében. És ezen általános fölkarolása a társaságnak, javarészben — alig valaminek kivételével — mind a női osztály és annak vezetőinek az érdeme. Az „Erzsébetház“ éppen szemben van a Buda-Eörsi vasuti állomással; és a szép erdővel, a társaság által telepitett szőlő és gyümölcsösökkel köritett magaslatról, közvetlen szomszédságában az állami törzsgyümölcsös telepnek, uralja a kellemes vidéket. Rendkivül szép és egészséges e hely, érdemes a megtekintésre, de érdemes a magasztos czélu társaság a pártfogásra is! Kitartást és sikert kivánunk a nemes munkában fáradozóknak, és szivesen közvetitjük az esetleges adományokat, melyeket különben a társaság gondnoka — Takách László, II. Margit-rakpart 45. sz. — bármily csekély összegben is köszönettel elfogad és szivesen ád mindenben felvilágositást.

Eljegyzés.

Kettős nászhoz küldik szerencsekivánataikat a budai legelőbbkelő körök. Buda egyik kitünőségének, *tutzingeni* és *szentmihályi Tichtl János* osztálytanácsosnak, a törvényhatóság tisztelt tagjának, a Mayer fiárvaház bizottság buzgó alelnökének két kedves és müvelt leánya teszi fel az ara koszorut, *Adrien kisasszonyt*, csáford jobbaházi *Bolla Árpád* albiró (Bolla tábornok és József főherczeg adlátusa, fia), *Izabella kisasszonyt bereznai Hanskarl Sándor* törvényszéki jegyző (Hanskarl tábornok-hadbiró fia) jegyezte el. Mi is boldogságot kviánunk az ifju jegyeseknek.

Kitüntetés.

Gróf *Majláth* Gusztáv, erdélyi püspök, az iparosifjuságnak egyik legnagyobb pártfogója, *Jovicza* Istvánhoz, a ki a katholikus tanonczügyekben való buzgólkodása által nagy érdemeket szerzett, fölszabadulása alkalmával a következő sorokat intézte:

„Reménylem, hogy oly derék, vallásos és szorgalmas segéd leszesz, mint a milyen *tanoncz* voltál. A jó Isten kegyelme ugy fog utaidon kisérni és segiteni, a hogy te is parancsolatait meg fogod tartani és Egyházadhoz ragaszkodsz.

Isten veled!

Gróf Majláth püspök, s. k.“

Ezek az aranyszavak nemcsak Jovicza Istvánnak szólnak, de egyuttal az *összes fölszabadultakhoz is*, kik, ha e tanácsot fogadják és megtartják, nem lesz okuk sorsuk fölött aggódni és *szocziálistáskodni*.

Közgyülés.

A magyar keramiai gyár részvénytársaság folyó hó 11-én tartotta évi rendes közgyülését *Tolnay Lajos* elnöklésével. Az igazgatósági jelentés szerint az épitő iparnál beállott válság miatt a társulat tégla-osztálya is szenvedett. A társulat idei jó pénzügyi eredménye a keramit burkolatok folytonos terjedésének következménye, és a jövőben is állandó fokozódásra van kilátás. Az évi mérleg 362.128 korona 90 fillérnyi brutto nyereségéből 60.000 koronát az értékcsökkenési alap javadalmazására forditanak, 10.000 koronát az általános tartalékalapba helyeznek, az igazgatóság javadalmazására 40.699 koronát forditanak, osztalékul pedig 240.000 koronát fizetnek ki, részvényenkint 16 koronát, mig a fenmaradó 11.429 korona 93 fillért uj számlára irják elő. A közgyülés a jelentést egyhangulag tudomásul vette, a fölmentést minden irányban megadta és elhatározta, hogy az osztalékot holnaptól kezdve kifizetik. Végül a választások voltak. Igazgatósági tagok lettek: *Tolnay Lajos, Pösch Gyula, Neuschloss Emil, Gombár Tivadar dr., Neuschloss Marczel, Popper István, Arnstein Henrik, Popper Károly, Giczey Lajos, Rost Ottó.* A fölügyelő bizottság tagjai lettek: *Kaltenecker Márton, Deutsch József, Preysz Gusztáv, Feleki Béla dr.* (uj), *Pfeiffer Károly* (uj).

Nagy Mariska.

Az országos magyar királyi zeneakadémia nemrégiben megtartott hangversenye nagy meglepetést szerzett számunkra. Egy uj tehetséget, egy kedves énekmüvésznőt mutatott fel, ki a Budán általánosan ismert és tisztelt Nagy-család tagja. *Nagy Mariska* kisasszony a *müvésznő*, a ki ezt a czimzést igazán megérdemli.

Első nyilvános fellépte alkalmával *Mozart:* Verseny áriáját énekelte, a mi minden esetre merész vállalkozás egy ifju tehetségtől. Jól kell a hangját ismernie annak a müvésznek, a ki Mozart ez áriáját elő akarja adni. Jól kell ismernie, mondom, s jól ki kell számitania is, ne hogy ott, a hol erőre van szüksége, hangja eltompuljon s viszont. S *Nagy* Mariska kisasszony nem csak hogy ezt az akadályt győzte le fényesen, de oly müvészileg adta elő dalát, hogy mindenkit meglepett vele.

Hangja csengő, tiszta és szép volt s annyira kifejező, hogy szinte ott lebegett szemeink előtt minden megénekelt alak. A mélyebb hangokból szintén játszva, minden erőltetés nélkül csapott a legmagasabbak közé; s gyönyörüség volt hallani, hogy változnak át a lágy, fuvolaszerü hangok folyton erősebbekké s hogyan gyengülnek el ismét lassan-lassan, mig a dalt felváltja a hegedü s zongora hangja. Nagyon szép volt a dal s a háromszori kihivás hitvány jutalom volt a fölséges élvezetért. *Nagy* Mariska kisasszony megjelenéséről is csak föltétlen elismeréssel szólhatunk. Bájos jelenség volt, a ki olyan nyugodt egyszerüséggel adta elő dalát, mintha otthon a szalonban csupa ismerős arcz előtt énekelne, nem pedig a nagy közönség előtt. Minden mozdulata kecses s egyszerü volt s legkevésbé sem esett kétségbe a felett (a mit pedig már több müvésznél tapasztaltam), hogy hova tegye a kezecskéit? A tanitvány dicsősége a tanár dicsősége is; s mi csak gratulálhatunk *Maleczky* Vilmosné urhölgynek, *Nagy* Mariska kisasszony volt tanárnőjének ahhoz a sikerhez, a melyet tanitványával elért.

Nagyon örülünk, hogy mi lehetünk az elsők, a kik Ő nagyságát, mint müvésznőt üdvözöljük, s azon reményünknek adhatunk kifejezést, hogy — legalább egyelőre — a hangverseny-saisonban a budai hangversenyeken, mint énekmüvésznővel találkozni fogunk.

Országos katholikus nagygyülés.

A Magyarországi Kathlikus Körök Országos Szövetsége a magyar katholicizmus kilenczszázéves jubileuma alkalmából augusztusban országos katholikus nagygyülést rendez Budapesten. A nagygyülés rendes tagja lehet minden katholikus férfi, ki ebbeli szándékát julius 15-ig a nagygyülést előkészitő bizottság irodájában (Budapest, Molnár-u. 11. Katholikus Kör) bejelenti s tagsági dij fejében 4 koronát fizet. A rendes tagok részt vehetnek a szakosztályi üléseken, a nagygyüléssel kapcsolatos ünnepségeken s a szakosztályi üléseken szólási és szavazási joggal birnak. Hölgyek szintén pártoló tagjai lehetnek a nagygyülésnek, a tagsági dij fejében két koronát fizetnek. A pártoló tagok a nyilvános üléseken s a nagygyüléssel kapcsolatos ünnepélyeken vehetnek részt. Kedvezményes utazásról, olcsó élelmezésről, lakásról a rendező bizottság gondoskodik. A nagygyülés augusztus 17-én kezdődik és 20-án ér véget.

Mulatság.

A Budai Dalárda a *Buda Gyöngye* vendéglőben jól sikerült hangversenyt és mulatságot rendezett. *Hoppe Rezső* szabatosan vezényelte a 80 tagból álló énekkart. Az ország első dalárdájának minden énekszámát megtapsolta az előkelő közönség. Hangverseny után reggelig táncoltak. *Buda Gyöngye* vendéglője jól látta el a vendégeket s bebizonyitotta, hogy akarmilyen nagy társaságot képes kiszolgálni.

Dr. Molnár Károly.

Dr. Molnár Károlyt a belügyminiszter az angyalföldi elmegyógyintézet igazgató főorvosává nevezte ki. E kinevezés e fontos állásra egy igazán arra való embert állitott. *Dr. Molnár Károly* hivatással lépett az elme és ideggyógyászat terére. Pályáját a halhatatlan dr. *babarczi Schwarczer Ferencz* mellett kezdette világhirű intézetében. Tőle nyerte az első irányitást az emberszeretet legnemesebb tudományában, mit tökéletesitett dr. *babarczi Schwarczer Ottó* udvari tanácsos oldalán. Sok évig volt az intézet orvosa és bő tere nyilt elsajátitani mindazt, a mi az elborult lelkek és kedélyek állapotának enyhitésére, gyógyitására szolgál. *Dr. Molnár Károly* jó szivű, nemesen gondolkodó ember s minden körben becsülést és tiszteletet vivott ki ernyedetlen kitartásáért, szorgalmáért. Minden jót kivánunk neki kinevezése alkalmából.

A mi jó öregünk

A budai bölcselkedő remete lejött bölcselkedő magánya tüzhelyéből, hogy egy kicsit körültekintsen és kibeszélje magát a por és sárról és egyebekről, miről a halhatatlan *gróf Széchenyi István* elmélkedett és irt.

A *Gellérthegy* leborotválása, a *Czitadella* elrontása nagy szálka jó öregünk szemében. „Fenn az ernyő nincsen kas“, szerinte ez közgazdasági helyzetünknek jellemképe, és mégis egyre-másra szórják mindenfelé a pénzt az ablakon. Kenyeret nem adnak, de czifraságokra költenek. Pantheonról, Örökimádás templomáról emlékezetes épitésekről beszélnek és elrontják a gellérthegyi Czitadellát, hova akár Pantheon, akár Örökimádás temploma, akár a gróf Kreuth-féle ereklye-muzeum elfért volna. A budai hegyekre el lehetne helyezni egy-egy mauzoleumot a kerepesi-temetőből is s a hegyeket elnevezni egy-egy igazi halhatatlanról. Szabadságszobrot és mast minek olyan helyekre szoritani, a hol elvesznek.

Ez a félszegség félszegséget ragályoz a vidéki városokba is és félős, hogy a természet müvészi szépségeit azokban is elhanyagolják emberi érdekek miatt. Az egész országra nézve tanuságot szolgálhatna Buda és vidéke elrendezése.

A Gellérthegyre adjunk Pantheont, az Örökimádás templomát az *Orbánhegyre*. A régiek a templomokat nem zug utczákba, de hegyekre épitették. A buzgó ember bárhol felkeresi a templomokat. Lám *Mária-Remetére* mennyien járnak. Az első keresztények erdőkben, mezőkben buzgólkodtak. *Gróf Széchenyi István* szerint a a természet ölében nő az áhitat. Nincsen templom a *Zugligetben*, *Lipótmezőn*, *Lágymányoson* stb.

Elhanyagolódik a kereszténység, pedig *900 éve* annak, hogy keresztények vagyunk és alkotmányunk van. *Szent István* szobrát leleplezik-e ebben az évben? Csak katholikus keresztények ünneplik e 900 évet, s a többi keresztények nem? Azon vitatkoznak, ki az erdélyi püspök s nem zudul fel az ország összes kereszténységének közvéleménye a kereszt folytonos sérte-

getése miatt. Bizony ott kellene lenni a keresztnek nem csak minden iskolában, fiiskolában, egyetemen, de minden bíróságnál, és hatósági helyiségben. Kit sért a kereszténység közül a Jézus Krisztus jelképe. Magyarország keresztény ország és eltürik a kereszt megsértését. *A zsidók feszitették* meg Jézus Krisztust, s ők vették le a keresztről őt és szent tanitásait és örökét. . . Most kell összetartani minden keresztény embernek és ünnepelni a kereszténység 900 éves fennállását szivből és hivatalosan is.

A sok összeférhetetlenségi eset bejelentése a képviselőházhoz szintén olyan, a mi alól kilátszik a *lóláb*. Miután az üzleti térre léptek a keresztények is és a bankok nem tisztán zsidó intézmények többé, a zsidók féltékenykedni kezdenek s idegesek, látva minden téren bomlásokat s a faj ősereje törvényének érvényesülését.

A névmagyarositás tolakodó módjának is merült fel egy sajnos esete. Az ősrégi *Becsky* családba ötvenkrajczárosodott be egy postasikkasztó. Még is jó volna, ha a régi nevekre nem engednék meg a magyarositást, a mire szükség nincs. Mert pénzen magyar szellemet magyar tipust venni nem lehet.

Ezeket böleselkedte e hétre a *„mi jó öregünk“* s hozzászóllt legvégül a *nemzeti szinház* ügyéhez is. Elszomoritó szerinte, hogy a tehetségek meggyilkolásának rendszerével nem akarnak szakitani. Mellőzés, ugaron hagyás tapasztalható folytonosan. Nem adnak semmit az egyéniségre, csak az egyénekre. Volna alkalmuk felléptetni mindenkit legalább a várszinházban önálló szerepekben. Kiváló müvésznőket és müvészeket statisztáknak használnak. Tiz évig alig jut közülök egy-egy szerephez. Minden női vagy férfi szerepre betanithatnának három tagot is. Igy a szerep-monopolium megszünnék és sem gázsi csavarás, sem szinház elhagyás rémuralma alatt nem állna a szinház. *Latabárt* ünnepelték a szinháznál s elkövették azt a hibát, hogy a pinczért nem *Körösmezeivel* játszatták, ki ezt megteremtette, s ki bizony minden nagyobb szerepben müvészi sikert ért el.

A kinek a sajtóban czimborasága nincs az ma nem emelkedik és ha emelkedett azt lejáratja vagy akarja lejáratni a sajtó.

Jó öregünk azt a visszaélést is megrótta, hogy az utczán sinlőházakba és ápoldákba való gyermekekkel *árultatnak ujságot*, azaz koldusokat használnak mint kolportőröket.

Zsidulunk, elgebercsesedünk.

A református egyház közgyülése.

A budapesti református egyház megtartotta közgyülését *Hegedüs Sándor* főgondnok, *Szász Károly* ev. ref. püspök elnöklete alatt a Kálvintéri ev. ref. templomban. *Hegedüs Sándor* főgondnok elnöki megnyitójában üdvözölve a megjelent egyháztagokat, tudatta velük, hogy a mai közgyülés tárgyait a gondnok, 20 presbyter, 15 presbyteri póttag és 39 egyházgazdasági tag választása képezi. A jelen volt közgyülési egyháztagok az elnök inditványára egyhangulag *Luky Gyula* volt debreczeni itélőtáblai elnököt választották meg gondnokul. A többi választásokra nézve pedig *Ádám András* kuriai biró elnöklete alatt egy 3 tagu szavazatszedő bizottságot küldött ki az elnöklő főgondnok. *Puky Gyula*, az ujonnan választott gondnok meleg szavakban köszönte meg megválasztatását s igérte, hogy egyházának érdekeit fáradhatlan buzgalommal fogja szolgálni. Utánna az egyházközség nevében *Szász Károly* püspök üdvözölte az uj gondnokot. A presbyterekre már az előtt való nap megejtették a szavazást, de a választás eredményét csak itt tették közhirré. *Presbyterek lettek:* Ádám András, Beretvás Endre, Bernát Géza, Brückler Mihály, dr. Darányi Ignácz, Deli Zsidmond, dr. Szabó Aladár, Gelléri Szabó János, Hegedüs Béla, Karap Ferencz, Kerékgyártó Elek, dr. Kiss Áron, dr. Kocsis Alajos, Komáromy Lajos, Nagy Dezső, dr. Nagy Dezső, Takách László, Takács Lajos, Tóth Lőrincz és Veszprémi János. *Presbyteri póttagok:* Nyeviczky Antal, Hajdu Imre, Bálint Sándor, Haraszti János, Szterényi József, Molnár Sándor, Kovács Seb. Aladár, Kósa Zsigmond, Horváth Zoltán, Furman Béla, Ilosvay Lajos, Mátyás Gábor, Nagy Sándor, dr. Vámossy K. és Darányi Gyula. *Az egyházgazdasági gyülés tagjai lettek:* Aggházy György, dr. Bakonyi Kálmán, Balogh János, dr. Balogh Jenő, Balogh László, dr. Biber Gyula, Csepely Sándor, dr. Csengery Loránt, Debreczeni Miklós, Farkas Sándor, Felföldy Dániel, Felszeghy Ferencz, Fényes Miklós, Fráter Béla, Halász Kázmér, dr. Harmatzi Dezső, dr. Horváth János, Irsay György, Illyés Károly, Jalsoviczky Sándor, Kálosy József, dr. Karácsonyi Antal, Kiss Albert, Maszák Aladár, Móré Mihály, Náményi József, dr. Némethy Károly, Neuschlosz Kornél, Oláh Gyula, Pruzsinszky Pál, Pom József, dr. Rajner Gyula, Sárai Szabó László, legifj. Szász Károly, Takách Béla, Válya Miklós, dr. Vargha László, Zimonyi György és Zsarnay Győző.

Érettségi mulatság.

A budapesti *I. kerületi állami főgymnasium* érettségit tett növendékei e hó 7-én tartották meg mulatságukat a budai lövölde összes termeiben. A mulatságon a tanárok közül csupán Gyulai Ágost dr., Baumgarten Alajos és Császár Elemér dr. jelentek meg. Az igazgató s a meglehetősen nagy tanári kar nem vett tudomást az ifjuság mulatságáról. Ez a sajnálatos körülmény azonban nem hangolta le a vig fiatalságot, a mely gyakran éltette megjelent professzorait, s mulatott reggelig. A hölgyek névsora a következő: Makray Aurélné, özv. Jalits Dénesné, Benedek Sándorné, Benedek Endréné, Schneider Szilárdné, Józsa Mihályné, Miletiu Józsefné, özv. Pálmay Károlyné, Pinkai Lajosné, Bauer Józsefné, Strosszmann Lőrinczné, Ujváry Béláné, Spitzer Frigyesné, özv. Czukor Józsefné, Enyedi Jánosné és Trettina Károlyné. — Makray Erzsi, Jalits Mariska és Matild, Bursits Miczi és Józsa, Benedek Giza, Bota Ilonka, Schneider Pista és Sára, Józsa Ilonka, Gold Róza, Miletiu Erzsi, Mayer Giza, Pálmay Margit és Izabella, Pinkay Etel és Irma, Pál Ilonka, Bacsev Józsa és Vilma, Stosszmann Ilonka, Ujváry Ilonka, Szadeczky Margit, Hartmann Irén, Czukor Margit és Annuska, Paduch Sarolta, Sturm Ilonka, Hupfer Ilona, Gyökössy Irma, Enyedi Lina, Stojkovits Olga és Trettina Irma.

Krisztinavárosi szinkör.

Makó Lajos szintársulata május hó 18-án vonult be a Krisztinavárosi szinkörbe. A megnyitó előadást Rostand hires romantikus drámája, a *Cyrano de Bergerac* képezte. Merész vállalkozás volt, de a várakozáson felül sikerült. Örömmel látjuk, hogy ragadja el a közönséget jelenetről-jelenetre a lelkesedés heve s miként adózik tapsaival a jelenetek hőseinek, a kik valóban megérdemelték ovácziójét.

A *Cyrano de Bergerac* a modern franczia szinmüvek léha elposványosodása közben a nemesebb hagyományok nyomába lépett. E dráma nagy sikere, a melyet különösen Francziaországban ért, a hol csak Párisban 300-szor adták elő, jótékony visszahatásra mutat a szinpadi sikamlóságokkal szemben. A költészet győzött az ingerlő meztelenségek felett. Rostand a tizenhetedik század romanticizmusát viszi a szinpadra, Richelieu korát, a mely tele van szinnel, hősi erénynyel, az észnek, elmésségnek és poezisnek kultuszával. Hőse: Cyrano, gascognei nemes, a ki vitéz harczos; bohém: érzelemre tüzes, észre találékony, élczes s ezen felül költő. Sorsa tragikomikus. Boldogságát az orra gátolja, a mely idomtalan s felfelé hajlik s a mely a szerelemben rögtön véget minden illuziónak. Cyrano Roxanba szerelmes, a ki viszont egy együgyü, de szép ifjuért rajong. Mikor ezt Cyrano megtudja, hogy hölgye boldogságát növelje, az együgyü ifju nevében még költői leveleket is ir. Roxan az együgyü férje lesz, de ez még a nászéj előtt csatában elesik. Ennek halála után tudja meg Roxan, ki irta azokat, a szép leveleket, melyek annyira meghóditották. Megszereti Cyranot, de nem lehet övé, mert a költőt ellenségei agyonverik.

Cyranot Pethes Imre adta. *Pethes* Imre kitünő szinész, a ki azt a nagy problémát, melyet a Cyrano szerepében elvállalt, remekül megoldotta. Cyrano egyik végletből a másikba esik; hős, bonvivant, bohócz, szerelmes, önmegtagadó; most szerény poéta, a ki más malmára hajtja a vizet müveivel, majd meg kitünik, hogy hiu, végtelenül hiu. A jellemeknek ezt a tömegét kell birnia annak a szinésznek, a ki Cyranot akarja személyesiteni. Ismernie kell egyszersmind az átmeneteket is, a mi a legnehezebb dolog. S ezt az egyik végletből a másikba eső, bonyodalmas phsichologiáju szerepet kitünően játszotta meg *Pethes* Imre. Hangja is megfelelő volt, s szépen juttatta vele kifejezésre minden érzelmét.

Roxan szerepe *Hahnel* Arankáé volt, a ki régi ismerősünk, s a ki ismét bebizonyitotta, hogy hivatott müvésznő. A könnyedség, biztosság, kedves hang s csinos megjelenés ismert tulajdonai, a melyek jó részben hozzájárultak istenadta tehetsége által szerzett sikereihez.

A többi szereplő is kitünően megállotta helyét, a mi legfőbb oka annak, hogy az előadás dicséretreméltóan egybevágó volt.

Makó Lajos nagy költséggel állitotta ki a korhű jelmezeket s egyéb kellékeket, a miért minden esetre a legnagyobb elismerésre érdemes.

A társulat *operette* személyzete a *Czigánybáróban* mutatkozott be először május 25-én. Mindenkit meglepett ez a szép előadás. Az operette személyzet minden tekintetben egyenrangu a drámaival. *Sugár* Aranka, a primadonna, Saffy czigányleány szerepében elragadóan kedves volt, s egy csapásra kedvencze lett a közönségnek! Hangja erős, kellemes csengésü. Játéka eleven, bájos; megjelenése hóditó s meg van benne minden kellék, a mit csak egy subrettetől megkivánhatunk. Méltó partnere volt *Mihályi* Ernő, ez a szép tehetségü énekes, a ki Barinkay Sándor szerepét valódi virtuozitással adta. Játéka, csinos megjelenése, de különösen hangja őt is a közönség kedvenczévé avatták. *Szilágyi* Aladár (Zsupán), és *Krémer* Jenő (Carnero) gyakran megnevettették a közönséget. Czipra czigányasszony szerepét *Pajor* Emilia adta elég szépen. *Szende* Anna (Arzéna) kedves volt, s énekszámait mindig meg kellett ismételnie.

Radványi Dezső, *Havasy* Szidi, *Virágháti* Lajos és *Völgyi* Ilonka szépen megállották helyüket, nemkülönben az egész kar, mely csinos énekével s jelmezeivel nagyon emelte a sikert.

Makó Lajos szinigazgató úr, a mint tapasztaltuk, s a mit nem győzünk eléggé dicsérni, súlyt fektett a klasszikus eredeti *magyar* darabok előadására is, melyeket eddig elég szép számban mutatott be. *Katona Bánk-Bánja* május 26-án került szinre telt ház előtt, a melynek czímszerepébe *Pethes* Imre aratott sok tapsot. Örömmel láttuk a *Peleskei notáriust* és a *Falu rosszát* is. *Blahánénak* is volt már nehány estéje a szinkörben. Ez alkalommal gyönyörködhettünk a *Felhő-Klári*-ban is, a melynek czímszerepét a „nemzet csalogánya“ remekül játszotta meg zsúfolt ház előtt.

A közel múlt nagyobb szinpadi sikert aratott darabjai közül *Herczeg* Ferencz *Gyurkovics Lányok* czímü életképe került szinre. Nagyban készülnek a Magyar Szinház által oly népszerüvé vált *Gésák* és *Sulamith* czímü operettere, illetve operára.

S ez itt feltüntetett, változatos müsort *Makó* Lajos oly ügyesen rendezte el, hogy képes volt — *közkivánatra* — *Cyrano de Bergeracot* már eddig *15*-ször előadni.

Junius 12-én ujitotta fel *Zell F.* és *Geneé* Richard (Forditotta *Rákosi* Jenő) operettejét, *A kapitány kisasszonyt*. *Sugár* Aranka (Mária Franciska), *Mihályi* Ernő (Lamberto de Saint Querelonde), *Stoll* Károly (Don Januario) és *Szende* Anna (fanchette Michel) voltak az est hősei, a kikkel *Krémer* Jenő (Don Domingos), *Pajor* Emilia (Donna Antonia), *Radványi* Dezső (Norberto de Verucho Alvarengo), *Szabó* Károly, *Virágháti* Lajos és *Szilágyi* Aladár osztozott a tapsokban.

Makó Lajos ismert repertoirját az idén a következő darabokkal bővitette: *Több mint királynő, Gésák, Sulamith, Gárdista, Pohár viz, Elnök kisasszony, Felforditott világ, Csárda virága, Hadjárat a békében* stb.

A *Krisztinavárosi* szegényiskolai gyermeketet felruházó egyesület javára javára junius 20-án az *Aranylakodalmat* fogja előadni.

Mindezekből pedig azt láthatják tisztelt olvasóink, hogy *Makó* Lajos kitett magáért. *Oly társulatot hozott magával, a milyen még kevés volt Budán,* a mely még a *„téli"* kritikát is bátran kiállja. A sajtó tudja, méltányolja ezt. Méltányolja. mondom, de e méltánylásból a társulat meg nem él. A közönség lankadatlan pártfogására van szüksége Makó Lajosnak, hogy tovább is azon a szinvonalon maradjon, a melyen megindult. S ha volt valaha Budán szinigazgató, aki ezt megérdemelte, Makó Lajos mindenesetre közéjük tartozik. Járjunk el tehát minél gyakrabban a budai szinkörbe!

Schmidt Gy.

Esküvő.

A krisztinaváros egyik rokonszenves alakja, *Kazal Károly*, a magyar kereskedelmi részvénytársulat tisztviselője e hó 19-én tartotta esküvőjét *Babos* Birike kisasszonynyal, *Babos* Ödön déli vasuti fölügyelő bájos leányával. A polgári esketés a d. e. folyamán történt meg az I—III. kerületi anyakönyvi hivatalban csendesen, egyszerüen. Az ifju pár tanui *Wallenfels* Károly, magyar államvasuti tisztviselő és *Schwarzenbrunner* János alezredes voltak.

Az egyházi esketés délután 6 órakor kezdődött a krisztinavárosi plébánia-templomban. Nagy közönség jelent meg ez alkalommal, javarészt ismerősei a gyermekeikben egybeolvadó két családnak. A fényes esküvői szertartást, *König* Gusztáv dr. pápai kamarás végezte. A násznépben a szülőkön kivül résztvettek, mint násznagyok: *Wallenfels* Károly és *Schwarzenbrunner* János; mint nyoszolyóleányok: *Wallenfels* Janka, *Wallenfels* Ella, *Knoll* Lenke és Margit kisasszonyok; mint vőfélyek: *Mészáros* Pál, *Knoll* Lajos és Béla s végül *Babos* Béla. Az esketési szertartás alatt *Blaier* Aloiza énekművésznő *Reinberger* József *Ave Maria*-ját adta elő igen szépen, orgonakisérettel. Az ifju párnak *König Gusztáv* dr. szép beszédet mondott a házasság szentségéről s a szeretetről. Az esketési szertartás után sokan gratuláltak az ifju párnak, elsősorban pedig a vőlegény tisztviselőtársai, a kik csaknem teljes számban jelenvoltak az esküvőn. Fogadják a mi — szivből eredő — szerencsekivánatainkat is.

Margit uszoda.

A Dunát eddig csupán testedző fürdőnek tartották s általánosságban igy is van, mert nem mindenütt van olyan gyógyerejü folyása mint a Lánczhid közvetlen közelében levő és csavargőzössel is a pesti oldalról könnyen elérhető Margit uszodának. A viz ott sokkal tisztább, kényelem több mint egyébütt. A közerkölcsiségnek is jobban megfelel, mert nem bámulhatnak be a partról A tulajdonos figyelmes és fegyelmet tart. Az uszodába a legelőkelőbb emberek járnak s nem egy kitünő államférfiu van itt a politikai élet hullámai után élvezve a Duna hullámait s az ellenzék itt tapasztalja igazán, hogy könnyebb az árral, mint az ár ellen uszni.

Találkozás.

Mindazok, kik 1890—91-ben a II. kerületi állami reáliskolában érettségit tettek, felkéretnek, hogy az akkori megállapodás szerint f. é. julius hó 1-én d. u. 4 órakor jelenjenek meg a II. ker. állami reáliskola épületében.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: Jurisztowszky Ödön.

Nyilt-tér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel**, pompás ásványviz **uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becáes tudomására hozni, hogy

I. ker., Egyház-téren

fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.

Lövenstein Antal
cs. és kir. udvari sütőmester.

DIETZL JÓZSEF
bornagykereskedő és bortermelő
Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója.
Szerb kir. udv. szállitója.
BUDAFOKON.
Ajánlja tisztán kezelt asztali, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.
Különlegesség
Budai sashegyi saját termése.

Röck István
gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje
Budapest, IX., Soroksári-utcza 24.
Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet** és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazannal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.
Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.
Dohánygyári berendezéseket.
Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel

Fürdő és üdülőhelyekre utazók figyelmébe.

A déli vasut vonalai mentén fekvő balatontavi fürdőkbe, továbbá a stájerországi, karinthiai és tiroli fürdőkbe és üdülőhelyekre valamint a déli vasut bármely állomására utazók, menetjegyeket a déli vasut városi irodájában (V. ker., Nádor-utcza 16. sz.) is válthatnak és ugyanott a podgyászaikat is feladhatják.

A podgyásznak a városi irodából a déli vasut budapesti pályaudvarára való átszállitásért 25 kg.-ig 40 fillér, 50 kg.-ig 50 fillér és 50 kg.-on felül minden megkezdett 50 kg. után 40 fillér számittatik, küldeményenkint.

Ezenkivül a déli vasut városi irodájában mindennemü, a déli vasuton való utazásra és a podgyász-, gyors- és teheráruk szállitására vonatkozó felvilágositások adatnak.

Ó-Budai „KORONA" Vgiadó
Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.
A székesfőváros egyik legnagyobb
mulatóhelye.
Nagy kévéház és vendéglő. Diszes táncterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a táncterem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**
Nagy nyári helyiség
kerttel és fedett teraszszal.
Számos látogatást kér:
SZLATKY DÁNIEL,
tulajdonos.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Hátterben 1000 hold ős tölgyerdő. Bővebbet **Budapesten** d. u. 4—6 óráig **dr. Galovits Zoltán** megbizott ügyvédnél, Király-utcza 19. és Pilis-Csabán **Dezsőfi József** uradalmi megbizottnál vagy Pilis-Csabán az uradalmi intézőségnél.

Rózsatelep,
valóságos földi paradicsom, fővároshoz közel, rendkivül regényes és egészséges vidék, gyönyörü kilátással a Dunára és Budapest **vidékére**, másfelől a Kamara-erdő által határolva, **kitünő** ivóvizzel, villámos közlekedéssel, vasut és hajózási forgalommal, **még 30 családi házak és villák** épitésére rendkivül alkalmas, kitünő talaju 200—300 □-ölenkint **parczellázott telek Kis-Tétényben**, párját ritkitó **kedvező föltételek** mellett eladó. **A telkek** több mint 400 már fölépitett villa között feküsznek a **telepek vezetett vizvezetékkel**, a budapestiek által annyira kedvelt kirándulóhely, a budafoki sörház közelében. A fizetés az első 40 forintos részlet után **havi 5 frtnyi vagy heti 1 frtos** részletben törleszthető. Egy-egy □-öl ára **2 frt 50 kr.** Bárki, még a **legszegényebb viszonyok közt lévők is saját otthonra tesznek szert**, tekintve **a rendkivül kedvező fizetési módozatokat**. Bővebb értesités, prospektus s a helyszinén való kalauzolás iránti megkeresések **Rauscher György** látszerész urhoz. **IV., Duna-utcza 6. sz.**, (Klotild főherczegnő-palota) intézendők.

Török-Bálinton vagy a Bagó-féle könyvnyomdában (Budapest, II., Ponty-utcza 4.) megrendelhetők a következő müvek:

I. **„Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt".** („Ébresztő hangok" XIV. könyve.) Magyarország ezredéves ünnepélye alkalmával közli és a magyar nép figyelmébe ajánlja Zimándy Ignácz 1896. — Terjedelme 600 oldal. Ára 1 frt.

II. **„Kossuth Lajos a magyar intelligenczia és emigráczió itélőszéke előtt."** („Ébresztő hangok" XV. könyve.) Terjedelme 600 oldal. Ára 1 frt.

III. **„Kossuth Lajos a józan magyar közvélemény itélőszéke előtt."** („Ébresztő hangok" XVI. könyve.) A debreczeni trónfosztás ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 508 oldal. Ára 1 frt.

IV. **„Kossuth Lajos Hatodik Nagyhatalom itélőszéke előtt."** („Ébresztő Hangok" XVII. könyve.) A világosi fegyverletétel ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 616 oldal. Ára 1 frt.

V. **„Kossuth Lajos kilenc magyar honvédtábornok itélőszéke előtt."** („Ébresztő Hangok" XVIII. könyve.) A tizenhárom magyar honvédtábornok aradi vértanuságának ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 675 oldal. Ára 1 frt.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

Kitünő tisztelettel

Wild József.

20% olcsóbb

mint bárhol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granit, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

sirkő raktára

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

— A Király-fürdő mellett. —

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és bolyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folytón emelkedő kelendőség a minden kiállításon nyert legkiválóbb kitüntetések. a gyár 40 évet halladó fönállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják

SINGER CO. varrógép-részvénytársaság

ezelőtt NEIDLINGER & G.

Budapest, II. ker., Fő-utcza 15. sz. alatt.

(A lánczhid közelében.)

ZÁBORSZKY JÁNOS

UTÓDA

Petrovits István

mészáros és hentes

BUDAPEST,

I., Krisztina-tér 3. sz.

Modern irányu

Levélpapir-Ujdonságok.

Legszebb kivitelü

Névjegyeket

készitenek

KANITZ C. és Fiai

Budapest, V., Dorottya-utcza 12. szám.

JAKOVITS JÓZSEF

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

Alcsuthi udvari, Margitszigeti és Fiumei Főherczegi Kertészetek

VIRÁGCSARNOKA

1900. julius hóban

Ő cs. és kir. Fens. CLOTILD főherczegnő

IV. k. Eskü-uti palotájába helyeztetik át.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bármilyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartják is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bármily töréseket, pld. rugó, balancz, tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

órás- és ékszerkereskedő

Budapest, I. ker., Alagut-utcza.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék női kalapokban

valanint szőrme-árukból.

SZENT-MARGITSZIGETI

gyógyfürdőhely.

A Szt.-Margitszigeti 43·7o C. hévviz kitünő eredménynyel használtatik mint fürdő, vagy belsőleg mint gyógyital és belélegzésre a következő kóralakok ellen: köszvény, csúz, zsábák, idült kiütegek, külsértések után föllépett izzadmányok, görvély és bujakor, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székrekedés, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, hűdések, idegbántalmak. Meglepő sikerrel használtatik a massage, villamos fürdő, hidegviz és Kneip-féle gyógymód.

135 hold sétakert, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási- és tekéző-terem, posta, telefon, távirda, gyógyszertár és elismert jó konyha.

Rendelő főorvos: Dr. ÖTVÖS JÓZSEF, az országos közegészségügyi tanács tagja. — Naponta katona és czigányzene. — Hajóközlekedések óránkint; menettérti jegy: hétköznap 20 kr., vasár- és ünnepnap 40 kr., gyermekjegy 10 kr.

Fürdőidény tartama: máj. 1-től okt. 1-ig.

Május és szept. hónapokban 30% árengydmény.

Megrendeléseket lakásokra átvesz Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona és hidmunkákat.

Lakik:

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13., II. em. 22.

Rendel d. e. 8—12., d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

MEGHIVÓ.

A „Budapest-Zugligeti Egylet“ 1900. évi junius hó 29-én pénteken d. e. 11 órakor a Zugligeti iskolában tartja meg

ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSÉT

melyre a tagok tisztelettel meghivatnak.

A közgyülés tárgysorozata: 1. Az igazgatóság évi működéséről szóló jelentés felolvasása. 2. Az évi zárszámadás megvizsgálása és a jövő évi költségvetés megállapitása. 3. Tisztujitás, az igazgatóság és a választmány ujjáalakitása, számvizsgáló bizottsági tagok választása. 4. Esetleges inditványok.

Budapest, 1900. junius 14-én.

Eperjessy István, titkár. **bátori Sigray Pál**, elnök.

BUDAPEST SZ.-FŐV. III. KERÜLETÉNEK ELŐLJÁRÓSÁGA.

Másolat 11105/1900. szám.

A megtartott tárgyalás és az illetékesség megállapitása után alólirott előljáróság, mint elsőfokú közigazgatási hatóság tejhamisitási kihágással vádolt Sturcz Pálné ügyében következőleg itélt: Sturcz Pálné sz. Kröschl Róza bpesti születésü 36 éves r. kath. vallásu férjes, 6 gyermeknek anyja, hasonló kihágás miatt már több izben büntetett tejárusnő budapesti lakos az 1895. évvi XLVI. tcz. 3. §-ának c. pontjába ütköző kihágás miatt ugyanazon törvényszakasz alapján két napi elzárással és 16 korona szóval Tizenhat korona pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén pedig további egy napi elzárással büntettetik, köteles lévén ezen összeget 15 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett megfizetni. Az elzárás alkalmazása esetén az élelmezési, valamint a netán felmerülő eljárási költségeket sajátjából tartozik viselni. Köteles ezenkivül a földmüvelési m. kir. minister 38286/896. sz. rendelete alapján 8 korona vegyvizsgálati dijat ügyancsak 15 nap alatt megfizetni. Indokok: A megejtett vegyészi vizsgálat alapján megállapittatott, hogy az elárusitott tej 8 % vizzel hamisittatott: minélfogva vádlott az ez által elkövetett kihágásban vétkesnek kimondandó az itéletnek megfelelőleg büntetendő és az okozott vegyészi vizsgálati dij megfizetésére kötelezendő volt. Ezen itélet vádlott előtt nyomban kihirdettetvén, miután felebbezési jogára kitanittatott, abban megnyugodott. Budapesten, 1900. február hó 9. napján a III. kerületi előljőróságnál. Dr. Bencze s. k. előljáró.

E hivatalos másolat hiteléül: *Kamocsay* előljáró.

ILLÉS JÓZSEF

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX., Kinizsi-utcza II. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban.

Bármely nagyságu megrendelés házhoz szállittatik.

Wellesz és Krammer Könyvnyomdája Budapest, VI., Uj-utcza 37.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 17. sz. Vasárnap (Szent Jakab hava) Julius 1.

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

József főherczeg tündérerdeje.

József főherczeg alig adta át igazában a közönségnek a Margitszigetet, már ujabban arról gondoskodik, hogy egy tündérligettel lepje meg a nemzetet. Ez a tündérliget a kies Pilis-Csabán fekvő regeszerü szépségü *Klotild-telep*.

Pilis-Csabát főkép arról emlegették eddig, hogy ott van a hadsereg tábori nyaralója, a mely magában oly europai ritkaság, hogy ezért is érdemes bármely nemzetnek ezt a remek fekvésü helyet felkeresni, a hol oly látókép tárul az utazó szemei elé, a mely még a leghidegvérübb angolt is lirai érzésekre hangolja.

Hát maga Klotild-telep, körülbelül 1200 hold gyönyörü erdőben, tehát oly területen, mely hozzáférhetően és használhatóan a világon nincs, milyen álmélkodásra késztetné Albion fiát?

Az angol bizonyára sajnálkoznék azon, hogy kényelmes, elég gyors és sürüségében is fokozható közlekedéssel egy tündérliget van *Székes-Budapest* tövében s azt a fővárosi nép nem veszi észre, csak lassanként fedezi fel.

József főherczeg a ki a szépet nem csak észreveszi, de méltányolja is, áldozattal már is olyanná tette ezt a pompás helyet, hogy valóban fejedelmi adomány ez a nemzet közegészségi ügyének.

Csendben a reklámok mellőzésével rendezte a tündérligetet a maga müvészi izlésével a nélkül, hogy a természet összhangját megzavarta volna. Husz kilométer jó ut van a bájos erdőben, hol jutányosan juthat mindenki telekhez és azonnal kész erdőhöz.

Ha a Klotild-telepet meg fogják ismerni, azonnal európai szinvonalra emelkedik, ez is öregbíti *József főherczeg nevét*, ki a magyar nemzetet annyi nemes cselekedetével kötelezte hálára.

A közegészségre nézve milliókat érő nemzeti alapitvány a liget, melynek szépsége megihleti a költőt, a művészet s a tájképfestőnek oly hálás tárgy, hogy világhirüvé teszi az alkotót.

Dal, boldogság, megnyugvás, szerelem honol e fenséges vidéken. Reményt kelt az ifjuban, megelégedést és nyugalmat az öregben. Az álmok tanyája ez, hol mindenki megtalálja a hangulatát. *Nem csak a test, de a lélek sanatóriuma.*

József főherczeg az álmok e tündéri hazáját nagylelküen, sok engedménynyel a nemzet közkincsévé tette, hogy épüljön itt a test a lélek s feledje el az ember azt, hogy halandó. József főherczeg ennek nem csak fejedelmi és szokott nagylelküségét, de fennköltköltői érzését bizonyitotta be.

E tündér-liget a természet legszebb idylljének megtestesülése.

József főherczeg a Klotild-teleppel magyarul dobogó szivének egy szép óhajtását is valósitani akarja, hogy magyar elem letelepedésével e vidék oly jó magyar legyen, mint azt ő, a legmagyarabb főherczeg szeretné.

Az előkelőbb elemeknek, a főrangu világnak letelepedése nem csak udvariasság lenne Józzef főherczeggel szemben, de hazafiság szempontjából is erkölcsi kötelesség.

Hiszen feltalálhatja itt az alkalmas helyet a testedzés és nemes szórakozás minden számára. A majd épülendő templom bucsujáró helye lehet a buzgó és vallásos előkelőknek.

József főherczeg még csak kezdetén van azoknak a nagyszerü terveknek, melyekkel a *Klotild-telep* jövőjét megalapitja. Egészséges és szellemes, nagyszabásu ötletekkel, az ő ismert alkotó tehetségével foglalkozik a tündérerdővel.

Nagyon helyesen teszi azt József főherczeg, hogy mint értesülünk, azzal akar a letelepedésre az uraknak példát adni, hogy maga is épittett ide egy magyar stylusu házat, honnan személyesen intézhesse és segithessen a Klotild-telep alko-

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Az emberi szellem fensége.

Irta: Kremmer Géza.

Folytatás és vége.

A demokratiában vagy maga az egész nép, vagy ennek egy meghatalmazott testülete gyakorolja a főhatalmat — a szónok, a politikus egyéni eszméi, meggyőződése létrejötte után már — elenyészők, legtöbbször tárgytalanok, mert az első kérdés mindig az alapelvül felállitott: közakarat. Hogy a szabad gondolkodásnak nagy apostolai mégis a köztársasági Sweitzból igen ragyogó példáit s eredményeit mutatták föl az absolut és minden hatalomtól független politikai és társadalmi bölcselkedésnek, az nem bizonyit a mellett, hogy az egyéni meggyőződésnek a közakarattal való egyesülése, s abban való felolvadása a demokratiában nagyobb mértékben lehetséges, mint monarchikus szervezet mellett.

Ez csak a fejlődésben mutatkozó körülmény, melynek alapoka az ottani sajtószabadság volt. *Egyébiránt nem tévesztendő össze a szólásszabadság* a meggyőzés terével. A köztársaságban nagyobb a szólásszabadság, az eszme kifejtésére szükséges bátorság, de korántsem nagyobb a *meggyőzés tere*, a szónoktól származó organisatio lehetősége.

A szónoklat s általán a tökéletes gondolat és eszmecsere — közönség és szónok közt — monarchikus szervezetben első sorban tág térre talál. Ha a törvényalkotásnak, a közbékét és közrendet előmozditó közigazgatásnak egy-egy szerencsés és helyes alapmomentumát a monarchia egyes polgára födözi föl: gondolkodásszabadságánál és szólásszabadságánál fogva könnyü szerrel bocsáthatja azt a közhatalom birtokába, s igy a sikeres alapgondolat közkincsesé válik — a segitségével megalkotott intézményben. Kevésbbé van helye hasonló esetnek a demokratiában, hol inditvány és javaslat igazában, absolut értelemben — vagyis az alapelvtől való eltérés nélkül — lehetetlen, mert hiszen a közakarat: a kezdet és a vég egyben; itt a parlamentarismus nincs szigorú értelemben, itt a jogalkotás processusa ebben az egy szóban fejeződik ki: „*közakarat.*“

Az emberi társaslét eszményi szempontjainak az az államkormányzat felel meg legtökéletesebben, mely a szellem feségének törvényét maga a főhatalom által juttatja érvényre.

Azok a meghatározások eltéréséből, melyeket nevezetesebb állambölcselők tettek, világosan következtethető, hogy egyedüli fenség, mely mindenek fölött áll: a szellemből eredő fenség, magának az emberi szellemnek fensége.

Leibnitz „a német fejedelmek felség- és következküldési jogáról“ irott értekezésében (Caesarini Forstenerii tractatus de jure suprematus ac legationum principum Germaniae. Dutens. IV. 3. 329.)* a souverainitás (fenség) fogalmát is taglalja. Tágabb értelemben, a mint a franczia államjogban is ismeretes, egy rangban áll a területi főhatósággal (superioritas territorialis) még akkor is, ha ez fontos közjogokban korlátozva és függővé van ugyan téve, de mind a mellett az alattvalókat illetőleg a közhatalom bizonyos összességét foglalja magában. Nemzetközi jog szerint azonban csak azokat az országokat tekintik souveraineknek, melyeknek joguk van hadsereget szervezni, szövetségre lépni, háborút viselni, békét kötni. Ez a tulajdonképeni souverainitás (supremitas).**

Látjuk tehát, hogy a souverainitás minden nemű érvényesülésénél az emberi szellemnek önálló, független megnyilatkozása viszi a főszerepet. Az a szabadság, mely involválja egyrészt a jogot, másrészt az erkölcsi hatalmat egy egész nép sorsára döntőleg közreműködni: az minden esetre az emberi szellem legkiválóbb hatalmában, azaz souverainitásában nyer kifejezést.

J. Locke: „Tho treatises on Gouvernement“ (Works, Tome V.) czimü müve második értekezésében kimondja: „. . . . *mindenkor maga*

* Leibnitz müveinek kiadását Dutens Lajos franczia iró kezdte meg.

** Bluntschi idézett müve 176. lap.

Hazai ásványvizeket igyunk. — Pártoljuk a hazai fürdőket.

tásában az ő egyik nem csak legrégibb gazdatisztjét, de kivel a gazdálkodást kezdette *Kazinczy Kálmán* intéző ernyedetlen és dicséretre méltó munkálkodását.

József főherczeget már a legközelebbi időben várják a pilis-csabai Klotild-telepre, hogy tapasztalataival irányt mutasson a sanatorium létesitésében, mit egy hirneves orvos tervel. A főherczeg mint a Kneipgyógymód egyik leglelkesebb hive személyesen akarja ide toborzani az előkelőkből a Kneipgyógymód követőit.

Eddig József főherczeg, mint a tettek embere nem hozott semmit nyilvánosságra a tündérerdőről a maga körében, de most, hogy már a telep azon a fokon van, hogy magamagáért beszélhet, személyesen is elkövet mindent, hogy ezt kellő szinvonalra emelje.

Izléses ember, ki a szépet szereti, mindenesetre sietni fog, hogy József főherczeg pllis-csabai tündérerdejében letelepüljön és szomszédja lehessen a legmagyarabb főherczegnek.

Erdélyi Gyula.

A Sáros-fürdő telkének szabályozása.

A fővárosi közmunkák tanácsa a Sárosfürdő telkének szabályozása, illetőleg a fürdő forrásainak felhasználásával létesítendő fürdőtelep ügyében a következő átiratot intézte a főváros közönségéhez:

A Sárosfürdő telkét, mely a ·/. alatt mellékelt térrajzon 2089. 2090. 2090/a. 2093. helyrajzi számmal van jelölve, a Ferencz József-hid feljárója czéljára, tudvalevőleg ki kellett sajátitani.

Hogy mindazonáltal a méltán nagy hirnek örvendő nagy források a szabályozási művelet következtében veszendőbe ne menjenek, azokkal a térrajzon kékkel jelzett boltozott épitményben összefoglaltuk és biztosítottuk, megfelelő bejárásról is gondoskodván.

Az e czél lebeg ugyanis a szemünk előtt, hogy ezen kiváló gyógyhatásu források felhasználásával uj, a haladó kor igényeinek berendezésében is megfelelő fürdőtelep létesülhessen.

E végből a 10667. 2094. 2095. helyrajzi számu telkekről, melyek tulajdonát kisajátitás utján már megszereztük s a Kemenes-utcza ezek közé eső felhagyandó területéből a szabályozási vonalok megtartásával a fürdőtelep elhelyezésére alkalmas telket kivánunk alakitani, és közte, valamint a határain kivül eső forrás között oly jogi kapcsolatot létesiteni, mely a forrás kihasználását a fürdőtelep számára maradandóan biztositsa.

Ennek két egyaránt czélszerü módja van s mindkettő feltételezi, hogy a régi Sárosfürdő telke, bár tényleg közterületté vált, továbra is telekkönyvi test maradjon, mihez képest a kérdéses telken a közforgalomnak is telekkönyvileg biztositva kell lenni.

Az egyik mód e kettős czél elérésére az volna, kogy a térrajzon 2089. 2090. 2090/a. 2093. számmal jelölt telek továbbra is e tanács nevén hagyatnék és ezen ingatlanra Budapest székesfőváros közönsége javára bekebeleztetnék a szorgalmi jog, azon jogok tekintetében, melyek szükségesek ahhoz, hogy a terület a közforgalomnak biztosittassék; másrészt azonban e biztosiásban kifejezésre kellene jutnia ama kikötésnek, hogy az ingatlanon a székesfőváros által csak oly munkálatok eszközölhetők, és csak művek létesithetők, melyek a források vizbőségét és használatát károsan nem befolyásolják.

A másik mód abban állana, hogy a kérdéses ingatlan Budapest székesfőváros közönsége nevére iratnék át oly szorgalmi teherrel, mely szerint az ingatlan csak közterületül használható, ezen használatnál oly munkálatok nem eszközölhetők és oly művek nem létesithetők, melyek a források vizbőségét és használatát károsan befolyásolhatnák, továbbá, mely szerint a források kizárólagos használata, vizeinek elvezetése a hozzáférhetés és a jog a források fentartása körül szükséges munkálatokra a fővárosi közmunkák tanácsát, illetve jogutódait illetné. Ezen szorgalom a főváros nevére átirandó telekre mint szolgáló és a fürdőtelep uj telkére, mint uralgó telekre lenne bekebelezendő.

A két módozat közül gyakorlatilag, melyik nyerjen alkalmazást, e kérdésben a választást a t. közönségre bizzuk, kérve, hogy elhatározásáról minket értesiteni sziveskedjék.

Tájékozásul és megnyugtatásul constatálni kivánjuk, hogy a forrásokat összefoglaló medencze felső külső sikja + 10.50 mtrre, a medencze felleti utcza pedig + 13.10 mtrre van, a mutatkozó magassági különbség tehát teljesen elegendő arra, hogy a netán szükséges földalatti közművek akadálytalanul elhelyezést nyerjenek.

A fürdőtelep uj telkének megalakitása érdekében kérjük tozábbá, hogy a 2094. és a 2095. hrzi sz. telkek lejegyzésére a 10667. 20609. 2099. 10608. és a 2088. hrzi sz· telkek s a közbeeső Kemenes-utcza, valamint a 2094. és 2095. hrzi sz. telkekből fenmaradó területek egyesitésére és szabályozására a polikai hatósági engedélyt a megfelelő térrajz kapcsán a telekkönyvi keresztülvitel czéljára kiállitani és nekünk megküldeni sziveskedjék.

A tanács átiratot jelentéstétel végett a mérnöki hivatalnak adta ki, a mely hivatal a napokban tette meg jelentését, melyszerint a közmunkák tanácsának terve ellen, mivel az a rendezés és szabályozás keretében mozog, észrevétel nem tehető. A középitési bizottság valamint a tanács a tervet elfogadta s végül a közgyülés is.

A párisi magyar vadászati kiállitás.

A párisi magyar vadászati kiállitás megnyitása alkalmából a következő érdekes czikket közöljük:

Megnyilt végre a párisi magyar vadászati kiállitás is. Valóságos állat- és trofea-kincshalmaz van itt együtt olyan páratlan szépségü és impozáns keretbe foglalva, hogy valósággal elragadja a szemlélőt remek kivitele által.

A legremekebb csoportositásban, a szabad természetben ellesett biológiai képek keretébe helyezve, pompázik itt a nemes szarvas, a maga impozáns, hazánk határain tul sehol fel nem tünő

---

a közösség a souverain hatalom, de ezt csak kivételesen gyakorolja, ha a rendes hatalmak feloszlanak. Rendszerint azonban és mindaddig, míg a közrend háborítlan, a törvényhozó a souverain hatalom. Ha valamely államban a végrehajtó hatalom egyetlen személyre van átruházva, kinek része is van a törvényhozói tekintélyben, ezt a személyt is souverainnek nevezhetni ugyan, nem azért, mert minden legfőbb hatalom az övé, de, mert minden többi hivatal neki van alárendelve, mert a legfőbb végrehajtás az ő kezébe van letéve s mert az ő közremüködése nélkül törvényt sem hoznak." *

Végül Rousseau a Contrat Social „második könyvében közelebbről vizsgálja a souverainitás fogalmát, melyet a polgárok összeségének tulajdoni, s korlátlannak fog fel. Ez a souverainitás, mondja, elidegenithetetlen. Minthogy nem más, mint a közakarat nyilatkozata (l'exercice de la volonté génerale), azt csakis ő maga nyilatkoztathatja ki." „Ugyanez okból a souverainitás egyszersmind oszthatatlan is." **

Látni való, hogy mi a szellem souverainitásának fogalmára egy analogia utján jutottunk. Mihelyt azonban a párhuzam segitségével a törvényszerűséget is igazolva látjuk, egyszersmind könnyü belátni, hogy az a souverain hatalom, mely az államéletben nyilvánul, következetesen rá van utalva bizonyos indokoknak, vagyis egy „kathegorikus imperativusnak" elfogadására. Ez az észparancs azután nem egyéb, mint a szellemi souverainitás követelményének a kifejezője. Igy a hasonlatból és párhuzamból abban az esetben, ha emberi társaslét eszményi szempontjait törekszik az illető kormányzat kielégiteni: azonosság fejlődik ki az államnak és a szellemnek souverainitása között.

Érveink összessége alapján kimondhatjuk tehát, *hogy az állameszme annál pozitivabb és annál czélszerübb, minél jobban összeesik az illető állam souverainitása a szellem ismertetett fenségével.*

Ezzel végét szakitjuk az államformatani vonatkozásoknak, melyek immár kielégitő argumentumokat nyujtottak, s áttérünk a konkrét példákra, melyekben nem birálati, hanem történeti igazolását fogjuk találni annak az általános társadalmi fejlődésnek, melyben a szellem fensége mindvégig megnyilatkozott.

III.

Példák.

Az emberi szellem tökélyesülése, valódibb érvényesülése a jogalkotásban nyer szigorubb biztositékot. Már a középkor kezdetleges jogintézményei kényszeritve voltak arra, hogy az emberi szellem önálló nyilvánulásának utját egyengessék. Eleinte, midőn minden barbár népnél jogilag szolgaságra találunk: az egyéni akarat hatalmasabb kifejlése merő ábránd; ez a jogállapot tehát az egyéni jogérzetet ki nem elégitette, hanem természetszerűleg szükségesnek mutatkozott: a szolgaságból való kiszabadulás azért, hogy az egyén jogköre általán kiszélesedhessék.

Maguk a természeti viszonyok és szükségletek kikényszeritették az észszerességi indokok kielégitését.

Itt ugyanis azzal a fontos körülménynyel állunk szemben, hogy „az önálló jogi alanyosságnak sulypontja nem az egyes egyénnek magánállásában, hanem annak társadalmi viszonyaiban feküdt, a minek folytán mindenki magánjogilag csak a társadalmi élet viszonyainak szervezéséhez képest, törzsének, nemzetségének, községének vagy családjának közvetitésével birta és érvényesithette szabadságát és külső jogositványait . . ." „A dolog természetében feküdt, hogy a társadalmi és jogélet fejlődésével, *a szabad egyén társadalmi önállóságának is mindinkább tágulni kellett.*" . . „Általában pedig két tényező volt, melyek ezt a szervezést áttörvén az egyes egyének önálló jogi alanyosságának emelésére, s igy a személyiség fogalmának határozottabb érvényesitésére hatással birtak; t. i. a római jog és a feudalis eszmék."*)

A mi itt a „facultas agendi" emelkedésére szolgál, az voltakép nem egyéb mint az emberi méltóság legjelentősebb igényeinek vagyis a szellemi souverainitásnak eszköze — a természeti viszonyokkal, az élet külső körülményeivel szemben.

Ez a legalsóbb fokú nyilvánulása annak az erőnek vagy ösztönnek, mely az embert arra kényszeriti, hogy magasabb rendü individuumának hatalmát a külviszonyokkal szemben, — *vagyis azok javitására* — érvényesitse. Itt a legalsóbb népréteg akarata nem magára a társadalomra hat vissza: hanem a külviszonyokra, s igy ennek a közszükségletének kielégitésében, és közakaratának végrehajtásában *észrevétlenül organizálja magát az egyénileg kedvezőbb helyzetek elérésére.*

Az aristokratiai és demokratiai küzdelmekben viszont a magasabb társadalmi rétegek idéznek fel egy olyan reaktiót, melynek ujitásai azonban már magára a társadalomra irányzódnak. Itt kielégithetők, megfelelők lehetnek ugyanis

---

* Bluntschli idézett műve 206. lap.

** Ugyanott 359. és 360. lap.

*) Dr. Wenzel G.: Egyetemes európai jogtörténet. II. kiadás. Budán, 1870. 200. és 201. lap.

arányai egész ősies valójában, a havas bérczek világának remek kampósvadja, a zerge, a felhőket szegő óriási sasmadarak, keselyük és saskeselyük, a kárpáti örvös medve, a hiuz, az ádáz vadkan és sok állatritkaság, aztán a szárnyas vadak, vizi madarak rengeteg sokasága, a darvak, a kócsagok, kacsák és sok más, százakra menő ornithológiai különlegesség, — kezdve a szemlélő előtt a legközönségesebb fajtát, föl a legritkább nevezetességig — s mind élni látszik, ugy tetszik, hogy mozog, tevékenykedik a maga háztartásában s indulatváltozásaihoz képest, anynyira tökéletes a csalódás, a mit a preparátori kéz müvészete elébünk varázsol, mert valóságos varázslat az az élethüség, a mely kiszakitott képekben itt a szemlélő elé tárul.

A kiállitás a „Palais des forets“ nagy internaczionális pavillonban van elhelyezve s teljesen külön van választva az erdészeti kiállitástól; ellenben a többi nemzetek enemü kiállitásai csak az erdészeti kiállitások dekorativ részeit képezik, miért is morális sulyuk alig van.

A magyar vadászati kiállitás nagy diorámát képez s oly módon vannak benne a természeti tárgyak rendezve, hogy a szemlélő tanuságos áttekintést nyerjen hazánk különböző vadfajairól.

Az összmü: a remek dekorácziók, a pompásan kitömött állatok dr. *Lendl* Adolf müegyetemi m. tanár és nagyhirü preparátor izlését, tudását s a téren való páratlan alkotási képességét dicséri.

Uj templom Ó-Budán.

San-Marcoi herczegné szül. *Mákó* Mileva grófnő a magyar katholicizmus 900 éves jubileuma alkalmából fejedelmi emlékmüvel lepi meg Budapestet. Még javában dolgoznak a herczegnő jóvoltából épült és 200 gyógyithatatlan befógadó „Irgalomház“ belső felszentelésén s máris egy román stilü templomot épittet. Az uj temlom szent Józsefnek lesz dedikálva és ugyancsak a herczegnő által létesitett és fentartott „Jó Pásztor“ intézettel közvetlenül összekötve A templom a müncheni „Jó Pásztor“ templom mintája után készül akként, hogy a templom fele a publikum számára lesz fentartva, a másik fele három részre oszlik, ugy hogy az apáczáknak, a Magdolna-lányoknak és az intézet javitás alatt álló növendékeinek külön-külön hely jut. Az oltár és mellette a szószék, a templom közepén leend, ugy hogy a publikum nem láthatja a templom másik felén ájtatoskodó apáczákat, Magdolna-leányokat s növendékeket. A templom-vállalkozó: *Hofhauser* e napokban irta alá a szerződést. A templom még ez évben kerül tető alá s csak jövő évi augusztus hóban lesz a rendeltetésnek átadva.

Budai Széchenyi asztaltársaság.

A budai Széchenyi Asztaltársaság *Juristovszky Ödön* szerkesztő elnökletével tartott összejövetelén elhatározta, hogy az ország minden egyesületével és körével összeköttetésbe lép s ezeket felszólitja, hogy *évekint* egyszer gróf *Széchenyi Istvánnak, a legnagyobb magyarnak* emlékünnepet szenteljenek s az ünnepen Széchenyi hagyományai követésére tartalmas beszéddel buzditsák a közönséget . . .

Felhivják a Széchenyi köröket és egyesületeket, hogy a *Buda és Vidékét* hivatalos közlönyökül válaszszák s a Széchenyi-kultusznak ezt a szókimondó közlönyét pártolják és terjeszszék.

Fontos lenne, ha egy-egy tag Széchenyi munkáit évközben többször ismertetné s a tanitók az iskolában szintén rendeznének Széchenyi-ünnepélyt.

A *Buda éz Vidéke* legközelebb mellékletül gróf Széchenyi István arczképét adja ki szép nyomatban, hogy minél több kör, egyesület és hazafi vehesse meg. Az arczképet *Martinka József* festőművész fogja rajzolni.

Kétféle kiadás lesz, olcsóbb és drágább, hogy mindenki hozzájuthasson a legnagyobb magyar arczképéhez. A székes fővárost megsürgetik, hogy a lánczhid mielőbb hivatalosan viselje a *Széchenyi-hid nevét.* Az asztaltársaság a *Nemzeti Kaszinó* erkölcsi beavatkozását t. elnöke *Szemere Miklós* utjan kéri.

A tanitókat felszólitja, hogy ültessenek Széchenyi-fákat s az ültetéskor emlékezzenek mindig *Széchenyi Istvánról.*

Emlékkönyvecske.

Emlékkönyvecske a keresztény Magyarország kilenczszázados évfordulójára. A katholikus fiu- és leányiskolák növendékei számára, irta és szerkesztette *Ember* Károly, a „Népnevelő“ szerkesztője. A jubileumi ünnepségeket rendező országos bizottság javaslatot tett, hogy az egyházmegyei hatóságok minden katholikus iskolánál rendeljék el a jubiláris istentiszteletek és ünnepélyek tartását. Az ünnepélyek tárgyrendjére a katholikus tanügyi tanács dolgozott ki javaslatot és ezen javaslat alapján készült a most megjelent Emlékkönyvecske. Alkalmas segédkönyv ez az iskolai ünnepélyekhez és e mellett kedves olvasnivalókat nyújt a jubileumi szentévre a katholikus tanitóknak. Vallásos és hazafias szellem leng át minden sorát a paedagogiai érzékkel megirt és összeállitott könyvecskének. Tartalma: A kilenczszázad évfordulóján. (Beszéd a tanulókhoz.) Örvendezzünk. (Alkalmi költemény.) A gyermekeknek szánt beszédek: Szent István, Szent László, Szent Margit, Hunyadi János, a Mohácsi gyásznap, Pázmány Péter, Mária Terézia, az Ezredév — a magyar nemzet kilenczszázados történelmén vezetik keresztül az ártatlan gyermeki lelkeket. A költeményei mind alkalomszerüek. Tartalmaz ezen kivül az ünnepélyekhez alkalmas énekszövegeket is. Az izlésesen kiállitott és képekkel is illusztrált könyvet a Szent-István-Társulat adta ki. Ára csak 20 fillér, hogy lehetőleg a szegényebb növendékeknek is módjában álljon azt megszerezni. A megrendeléseket bérmentesen eszközli a *Szent-István-Társulat ügynöksége,* Budapesten, VIII., Szentkirályi-utcza 28.

A Mattoni-féle sósfürdő vendégeinek névsora.

Hermann Károlyné leányával, földbirtokos neje, Szászváros. Mészáros Sámuel és neje, lelkész, Ó-Buda. Reder Mattoni Teréz komornájával, magánzó, Bécs. Nagy Andrásné, iparos neje, Czegléd. Thuranszky Károly és neje, sótárnok, Losoncz. Plachy Gyuláné, főpolgármester

---

a külviszonyok, de az azokhoz való alkalmazkodás s azok felhasználása tünik fel hibásnak, — s igy a társadalom ismét organizálásra törekszik.

Az egyént tekintve minden ily küzdelem (még a szoczialistáké is!) aristokratikus jellegü: mert mindig az egyén jogi alanyosságának emelése, tehát egy magasabb hatalmi fok a végczél. A franczia forradalomban megtörtént, hogy ugyanazok, kik a herczegi és egyéb főrendi palotákat lerombolták, mert szerintük ezek igazságtalan tulajdont képeztek: — saját maguk foglalták el azokat, s akkor továbbra a tulajdon aránytalan megoszlásáról szépen hallgattak. Ez a benső ellentmondás igazolja, hogy itt a szellem souverain jogait és a feltétlen észparancsot nem tisztelték.

Hogy mégis sok jeles eredményre vezetett e forradalom később a szellemi világban, az semmiesetre sem tulajdonitható ezen mesterséges erőszak fellépésének, de inkább a természetes kifejletnek mely meg is tisztitotta azon néprétegeket.

— Általában, ha az aristokratiát társadalmilag oly értelemben fogjuk fel, mint azt Xenophon Memorabiliája szerint Sokrates határozza meg, hogy t. i. ennek alapja a hadi és állampolgári érdem, — akkor a visszaéléseket csak formailag — névleg és czimleg — szereplők követhetik el, a lényegileg ennek nevezhető elem ilykép nem jelentkezhetik. A szellemi souverainitás ott érvényesül, hol *hadi és polgári érdem* mindvégig állandó és traditio-szerüleg öröklődik.

Az egyháznak pl. szükségkép kell lenni egy bizonyos szellemi souverainitásának, „mert a vallás feladata, hogy összhangzásba hozza életünk minden rendét az Istenségről alkotott fogalmunkkal.“ E szellemi souverainitás nélkül az egyháznak az a szükséges tekintélye, melylyel hiveit a saját külön felfogásában összefüzni, — *megdől és ez bomlásra vezet.* A hit ugyanis nem ellenkezik az emberi szellem souverainitásával, sőt az a körülmény, hogy a reformáczió s a nyomát követő küzdelmek daczára is a souverain emberi szellem került ki győzelmesen az összes ellentétekből (a mit azután az ész autonomiájára vonatkozó ujkori philosophia története igazol) — épen az emberi souverainitásának ujabb fényes példáját tünteti föl.

Általán nem az a kérdés e ponton, hogy a hitbeli felfogás mily alakulatot nyer, hanem, hogy az emberi szellemnek, mint ilyennek haladására, fejlődésére gátolólag törekszik-e a bizonyos társadalmi vagy politikai actio fellépni? avagy nem? Akármelyik eset áll fenn: a szellem souverain marad, s legfölebb a jó — vagy rossz — hiszemüség bizonytékai jutnak a történelmi kritika itélőszéke elé — a harczok előidézői részéről.

Pl. Buckle Tamás: „Anglia czivilizácziójának története“ cz. művében*) igy ir: „II. Károly uralkodása alatt oly rendkivüli volt a természettudományi és theologiai szellem antagonismusa, hogy majdnem az összes papság felkelt a tudomány ellen és igyekezett azt rossz hirbe hozni.“ Akkor azt hitték, hogy az a természettudományos módszer kárára van a hitbeli felfogásnak, holott ma épen a tudomány vivmányaival igazoljuk, *az Isteni hatalom, gondviselés fönségét***) A szellemi souverainitás törvényének átértése megvén minden tulkapástól.

*) III. kötet, VII. fejezet, 60—61. lap.

**) A kereszténység szellemét. *(Szerk.)*

E pár példa után vessünk befejezésül egy visszapillantást a mondottakra.

A mint az *egyetemes társadalomban* azt a közös, állandó erőt keresem, mely minden nagy intézményben, minden parányi fejlődésben alapmotivumként szerepelhet: az nem más mint az *individumban* is feltalálható souverainitása az emberi szellemnek. A főconsequentia ám az, hogy az ész minden autonomiája daczára sem volna önmagában véve elégséges kormányzó erő oly joga nélkül, melyet souverainitása fejez ki s ezzel azonos.

Daczára azonban e törvény kozmopolitikus jellegének, minthogy egy nemzet, fejlődésére, előhaladására csak az mutatkozik valóban czélszerünek, a mi tényleg „nemzeti“: ennélfogva az emberi szellem souverainitása egy nemzet kebelében legfőkép akkor érvényesül, ha irodalmának, művészetének iránya e szempontoknak megfelel. A nemzeti kiválóságnak pl. meg kell előznie a világhirt. Minél inkább kötelezőnek fogadja el valamely nemzet önmagára nézve a szellem souverainitásának ismertetett törvényét, annál inkább szollgálja a nemzeti geniusz érdekét: és egyszersmind az egyetemes szellemfejlődésnek is annál hatalmasabb rugójává növi ki magát. Ez a nagy, szent periodus alkalmas csak egybefoglalni és összefüzni a vezérállamokat a világbékében.

A szellem egységes lévén, souverainitása a tértől független. Az emberi szellem hatalma itt époly nagy hatalom, mint a világ akármelyik másik államában. Ennek következtében csak a szellem souverainitásának elvi elfogadása nyujthat legegyszerübb módot a világbéke nagy problemájának megoldására.

neje, Korpona. Kaszab Aladár nejével, leányával és cseléddel, kereskedő, Budapest. Pege Károlyné, zenész neje, Budapest. Orbök Istvánné leányával, alezredes neje, Szeged. Ferenczy Sándor és neje, gazdálkodó, Gerjen, Höcker Adolf és neje, gyáros, Budapest. Dr. Koda Sándorné leányával, orvos neje, Ujvidék. Tholdy Irén, magánzó, Nagy-Kőrös. Tribnigg Viktorné, főhadnagy neje, Brünn. Rumbach Dezsőné, városi mérnök neje, Budapest. Gróf Zedwitz Utzné komornával, földbirtokos neje, Morova. Rieger Károlyné nővérével, gazdálkodó, Nagy-Kikinda. Bauer Mór és neje, kereskedő, Budapest. Becker Julia, magánzó, Hannover. Rakovszky Gézáné, ügyvéd neje, Budapest. Mandl Gézáné leányával, ügynök neje, Budapest. Molnár Istvánné, tanár neje, Budapest, Marusák Pálné, iskola-igazgató neje, Sopron. Dózsa Bertalanné, butorkereskedő neje, Budapest. Raab Istvánné, szőlőtenyésztő neje, Ó-Buda. Hallay Ferenczné, főmérnök neje, Budapest. Ribner Hugóné, mérnök neje, Marosvásárhely. Pollák Jakab és neje, kereskedő, Budapest.

Eljegyzés.

Kis-Baczoni Benedek Sándor, a közigazgatási bíróság itélő birája és neje, szül. *Monó Lujza* örömmel tudatják, hogy *Gizike* leányuk *Szacsvai Károly* kereskedelemügyi m. kir. miniszteri számellenőr urral, özv. Straszner Károlyné szül. Tichy Róza urnő fiával jegyet váltott. A budai közélet egyik vezérének családi öröméhez szerencsét kivánunk.

Nyilatkozat.

A Magyar Állami Alkalmazottak Egyesülete által legutóbb kiadott értesitőben az olvasható hogy: „Az állásuktól felfüggesztett II-od elnök és titkár az általuk el nem számolt 30, illetőleg 10 korona, — összesen 40 korona — behajtását a mult évi közgyülés elhatározta. Bíróság elé pedig azért nem vitték az ügyet, mert nevezettek vagyontalansága miatt a perköltségek viselése is az egyesületre háramlott volna.“

Alólirott, mint az egyesület szervezésével megbizott legelső tisztviselő ezennel kinyilatkoztatom, miszerint az egyesülettel semmiféle számadási viszonyban nem állok, hanem igenis — az egyesület tartozik — nekem sok mindenféle ígéret nem teljesitésével, s a többek között bizonyos összegre rugó készkiadásaim megtérítésével és ezenfelül azzal a 240 korona tiszteletdijjal, melyet még az 1898. évben részemre nagylelküen előirányzott, de annak kifizetéséről a mai napig megfeledkezett.

Kinyilatkoztatom továbbá, hogy az egyesület működését a mult 1899 év április hó 21-én felsőbb hatóság által megvizsgáltattam és pedig arra való tekintetből, mert a felügyelőbizottság munkáját tisztának nem találtam. A felettes hatóság 1162 tagot számláló, s bevételként pedig 18330, azaz Tizennyolczezerháromszázharmincz korona tartalékalappal rendelkező, s minden felszereléssel ellátott kész egyesületet talált, s a kiadásokat „szükségessé váltnak“ jelentette ki; a bevégzett munka felől pedig teljes elismerését nyilvánitotta.

Az állitólagos felfüggesztés kérdésére vonatkozólag azt jelentem ki, hogy annak hirét hallottam ugyan, de erről a mai napig szabályszerüen értesülve nem vagyok. Megjegyzem azonban, hogy az egyesülettől már egy év óta távol tartom magamat, és pedig az általam meg nem szivelhetett azon okból, mert az egymással folyton személyeskedő, pártoskodó, nyelveskedő és ugyszólván a munkást mire sem becsülő tisztikar és választmány tulnyomó része által az alapszabályokban megszabott hatáskör értelmében működni teljes lehetetlenné tétetett.

Kinyilatkoztatom végre, hogy az egyesület megteremtése, fejlesztése és életképességre emelése tekintetében az általam egyedül bevégzett alapmunkálatok felől, valamint a számadások helyességéről nemcsak vagyonilag, hanem erkölcsileg is bármely hatóság előtt felelni kész vagyok, minélfogva az egyesület vezetősége által személyemre vonatkozó s az értesitőben foglalt jelentést visszautasitok, hazugságnak és rágalomnak nyilvánitom.

Egyébként az egyesület tagjai, valamint az állami altisztek és szolgák összesége irányában maradtam

Budapesten, 1900, évi junius hó 18-án

Tisztelettel

Madarász János,
budapesti kir. tszéki kézbesitő,
az egyesület volt titkára.
I., Országház-utcza 12., II. 12.

Magántisztviselők.

A Magántisztviselők Országos Nyugdijegyesületének ujonnan megválasztott igazgatósága f. hó 10-én tartotta meg első ülését Weiss Berthold, orsz. képviselő ur elnöklete alatt.

Elnök az egyesület uj elnökének, a jelenleg Párisban tartózkodó Lukács Béla, párisi kormánybiztos és valóságos titkos tanácsos nevében üdvözli az uj igazgatóságot. Ezután ügyvezető igazgató felolvassa a lefolyt időszakról szóló üzleti jelentést, amely szerint a tagok mai tényleges létszáma: 1376; az ezek részére biztositott összeg évi 2.761,320 korona; az egyesület vagyona a Kerepesi-ut 78. sz. alatt levő bérpalotán kivül 689.600.— korona u. é. értékpapirból áll, ugy, hogy az összes vagyon meghaladja az egy milliót. 1900. május 11-ike óta a következő nagyobb adományok folytak be:

Báró Stummer Károly Bécs . . . K. 500.—
Neuschloss Ödön és Marczel Bpest . „ 200.—
„ Károly és fia Bpest . . „ 200.—
Bpesti szivattyu- és gépgyár . . . „ 200.—

Ezenkivül nagyobb adományokat jegyeztek: Hirsch József L. Bpest, Első magyar papiripar r.-t. Bpest, Perci és Schacherer Bpest, Accumulatorgyár r.-t. Bpest, Kreischl Antal Bpest, Zsolnay Miklós Pécs, Weiss Zsigmond és társa Bpest, Fleischl Sándor Bpest, Schmitt Adolf és társa N,-Bocsány, Kereskedelmi csarnok Bpest, stb.

Frangois pezsgőgyára.

Budafokon egyik messzeföldön hires nevezetesség *Frangois Lajos* pezsgőgyára. A pezsgő mit gyárt, közkedvelt s a pezsgők élénk forgalma, kelete egy szorgalmas, tehetséges, szakjában otthonlevő ember fáradságos és lelkiismeretes munkájának eredménye.

A Frangois pezsgőt napról-napra jobban keresik s ezért ki kellett egy épületszárnynyal bőviteni az épületet.

A ki ennek a gyárnak remek pinczéit megtekinti, annak fogalma lesz arról, hogy micsoda kincs van itt.

A *Vendéglősök Lapja* egy szakczikkben méltatja a derék pezsgőgyárost, kinek pezsgői ma már a legelőkelőbb körök asztalára kerülnek. A gyárat megtekintette *Darányi Ignácz* miniszter ur is, és elragadtatással dicsérte, a mit látott.

„A mi azonban különösen jól esik a látogatónak, az főleg a gyár tulajdonosának, a magyar haza és faj iránt nyilvánuló lángoló szeretete.

Megnyilatkozik ez ennél az áldásosan működő férfiunál a nyilt és őszinte szereteten, a közügyek iránt való érdeklődésen.

A mint bevezet a gyár dugaszoló és csomagoló termeibe, az ott tapasztalható rend és tisztaság mindennél hangosabban beszél arról, hogy azokat, a kik ezt a gyárat gondozzák, nem csupán a pénzszomj, hanem foglalkozások szeretete és nagyrabecsülése vezérli, a mikor a hatalmas, villamfényben uszó pinczékbe érünk s elbámulva látjuk a palaczkokban érő egész kincset képező pezsgős állványokat, a hatalmas faragványos hordókat, melyeknek a diszitményei egy öreg 48-as honvéd remekei, a nemeslelkü gazda szemei felcsillanak a jogos büszkeségtől.

Megilletődötten halljuk őt, hogy ennek a százezreket érő vagyonnak az alapját nehéz munkával maga kereste s mennyi fáradtság és szorongás kellett hozzá, mig le tudta győzni a kezdet nehézségeit.

Mikor a jobbra-balra ágazó pinczéből, a melynek van 100 méteres szárnya is, ujra napvilágra érünk, a szives házigazda egy-egy pohár pezsgőnél komoly és okos beszédre nyitja ajkait.“

A magyar ipar egyik nagy diadala a Frangois-pezsgő, mely minden franczia pezsgővel kiállja a versenyt s aratja babérjait a hazában s a külföldön. Elismerések felsőbb helyekről is jöttek már s hisszük, hogy az érdemet a kormánynak sokszor lesz még alkalma megérdemelt mértékekkel jutalmazni.

Corvin-tér.

A Corvin-tér szabályozása elég jól van ugyan megoldva, a mennyiben azt a lejtős téren tenni lehetett, de hiányos. Hiányos pedig azért, mert az Iskola- és Szalag-utczából lejáró közönség az egész teret megkerülni kénytelen, pedig az csak egy elfeledkezésen mulik, mert ha a Szalag-utczából egy irányban a korlát eltávolitásával egy lépcsőt készittetnének, ugy a közönségnek nem lenne e téren több kivánni valója.

Széchenyi muzeum.

A Magyar Tudományos Akadémiához a Széchenyi-muzeum részére következő ajándékok érkeztek, u. m.: 1. Az Országos Képtártól: *a)* S. Czetter: Com. Franc. Széchenyi. 1798. (fémetszet); *b)* Grimm: Gr. Széchenyi István anyja. 1860. (kőnyomat); *c)* Ismeretlen: Gr. Széchenyi István (fametszet); *d)* Rohn: Gr. Széchenyi István. 1860. (kőnyomat); *e)* Ismeretlen: Széchenyi Döblingben. 1860. (kőnyomat); *f)* Tyroler J.: Nádori Emlék. (aczél metszet.) — 2. Budapest székes-főváros tanácsától: Gr. Széchenyi István budapesti szobrának leirása és története. — 3. Duka Tivadar I. tagtól Kőrösi Csoma Sándornak b. Hügeltől rajzolt arczképe. — 4. Id. Szinnyei József I. tagtól: *a)* Gr. Széchenyi István emlékezete. Irta: Deák Lajos; *b)* A „Politikai Ujdonságok“ 1860. április 12-iki száma; *c)* Ugyanazon lap 1860. május 3-iki száma. — 5. Eckermann Edétől: Fénykép a budapesti lánczhid egyik oldalán levő emléktábláról. — 6. Dr. Szalágyi Auréltól: „A Dunagőzhajózási Társulat“ és „Denkschrift der Ersten k. k. priv. Donaudampfsch.-Gesellschaft“.

Ha nem is gyorsan, de a Széchenyi-kultusz emelkedése folytán szaporodnak a Széchenyi-muzeum tárgyai, s már is van annyi, hogy az Akadémia, melynek Geöthe szobája van, Széchenyi tárgyait is külön szobába rendezze el. A Széchenyi kultusz a társadalom minden rétegében gyökereket ver. A munkások tisztelete is fokozódik s valóságos rajongással hallgatták Széchenyi leghivatottabb kitünő méltatója, a tudós dr. *Papp Ferencz* felolvasásait Széchenyi István irodalmi hatásáról. A Széchenyi-muzeumban elhelyezték a *Buda és Vidékének* összes számait melyekben szó van *Széchenyiről.*

Somolik Emma.

A *nemzeti zenede* a kamara zene-osztály növendékeivel *Aggházy* Károly tanár vezetése alatt *junius 17-én*, vasárnap délelőtt tartotta meg évzáró vizsgálatát a pesti vigadó kis termében. Ez alkalommal tették le vizsgájokat a

nyolcz évig tartó zene-tanfolyamot végzett növendékek is, a kik közül különösen *Somolik* Emma kisasszony tünt ki. Dvorzsák egyik remekét, Dumky-t adta elő zongorán, még pedig oly preczizitással, a mely mindenkint méglepett. E hatalmas darabot, a mely telve van a legkomplikáltabb zenei folyásokkal, müvészi értékkel s meglepő könnyedséggel jatszotta meg. A zonkorát *Sopronyi* Henrik hegedün s *Becker* Frigyes gordonkán kisérte, s meglehetősen emelte a fiatal müvésznő játékának hatását. *Somolik* Emma kisasszonyt többször és lelkesen tapsolta meg a közönség. *Junius 19-én,* mint a nemzeti zenede zongoratanszak III. kimüvelési osztályának növendéke ismét fellépett *Somolik Emma* kisasszony a vigadóban. Ez alkalommal Mozart zongora-verseny (A-dur) I. tételét játszotta, mint *Étsy* Irén kisérője. *Gyurián* Aranka kiséretében Moscheles „Homonage à Händel"-ét adta elő. Egyedül Liszt Polonaict (E-durban) játszotta nagy hatással. Ugyancsak junius 19-én tette le ének vizsgáját is a nemzeti zenedében. Delibes „Cadixi szép leányok" s Arditi „Marguerite" czimü dalát énekelte el, bebizonyitva egyszersmind, hogy az énekmüvészethez épen ugy ért, mint a zongorához.

Az országos állatvédő egyesület.

E hó 20-án tartotta ezidei 3-ik választmányi ülését. A titkári jelentés szerint lépéseket tett az egyesület, hogy állatvédelmet tárgyaló ajándékkönyvecskéje 15 ezer és iskolai fali táblája ezer példányban az idén P. P. S. K.-Kun vármegyei elemi iskoláknak osztassék szét s felkérte egyben a kultuszminiszter urat, hogy a tervbe vett iskolai szemléltető táblák sorába állatvédelmet ábrázolókat is vegyen fel. Állatvédelmi szabályrendelet tervezetével elkészülvén, jóváhagyás és kiadás végett a földmivelésügyi miniszterhez felterjesztette.

Az egyesület közreműködésével megalakitott soproni egyesület alapszabályai jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz felterjesztetvén, remélhető, hogy ezen egyesület még ez év folyamán megkezdheti müködését. Őszkor az országos baromfi-egyesület által rendezendő kiállitásnak állatvédelmi szempontból való ellenőrzésére tagokat küldött ki a választmány. Lovak emberséges kezeléséért s jó ellátásáért elismerő és köszönő levelet küldött az egyesület a központi tejcsarnok-szövetkezetnek, a madárvédő-egyesületek alapitására kiküldött bizottságok összehivását pedig őszre halasztotta, mivel ez idő szerint Máday és Herman elnökök Párisban vannak hivatalosan elfoglalva.

A választmány végre értesiti a nagyközönséget, hogy ideiglenes álatvédő-házában gondozott ebek dijtalanul bocsáttatnak azokra reflektálók rendelkezésére.

Széchenyi sirjánál.

A Csornán megjelenő *„Rábaközi Közlöny"*-ben olvassuk a következőket:

Folyó hó 8-án d. u. mintegy 132 főből álló társaság — fiu- és leány-iskolai növendékek, nehány szülő s a tanári kar — indult utnak Nagy-Czenk-felé, hogy megtekintsék a legnagyobb magyar, *Széchenyi István gróf* mauzelumát, a Templom-téren álló gyönyörü kivitelü szobrát s azon hires hársfa sort, mely a kastélytól kezdve körülbelül egy óra járásnyira terjed s melynek párját aligha találjuk széles e hazában. Nagy-Czenken a kirándulókat *Balics* plébános fogadta s kalauzolta. Legelsőbben is Széchenyi István gróf sirjához zarándokoltak. Meghatottan, a kegyelet teljes megnyilatkozása mellett állottak meg azon márvány tábla előtt, mely tudatja a halandóval, hogy a magyarok büszkeségének, a legnagyobb magyarnak, a megdicsőült Széchenyi István grófnak földi maradványai itt porladoznak. Közvetlen alatta van befalazva a neje holtteste — s beljebb egy másik fülkében a család többi tagjai. Egy diszes szekrényben látható azon ruha is, melyet a nemes gróf utolsó perczeiben magán viselt. Innen a templomba mentek, melynek tervét Ibl, a budai várpalota tervezője készitette el Széchenyinek Döblingben létele alkalmával. Az oltárkép remek disze a templomnak, melyért Széchenyi 1000 drb. aranyat adott. A templom megtekintése után a társaság a Templom-térre ment s Széchenyi szobra előtt az iskola vegyeskara elénekelte a „Hymnust" mely után *Kürtessy* Rezső tanár lépett a szobor talapzatára. Tanulságos és tartalmas beszéde közben egy nemzetiszinü szalaggal ékesitett babérkoszorut, — mint az ifjuság kegyeletének zálogát — helyezett el a szobor talpazatán. Ezután *Ruttkay* Gyula tanár szavalta el ez alkalomra irt költeményét. Az egyszerü, de lélekemelő ünnepélyt az iskola vegyeskara által énenelt „Szózat" rekesztette be.

A kirándulás tervezője és vezetője az intézet fiatal ambitiosus igazgatója, *Győri* Vilmos volt, a kinek elismeréssel tartozunk azért, hogy tanári karával s növendékeivel kizarándokolt ahoz a sirhoz, a mely legszentebbjeinknek egyike.

A katonai kincstár.

Örömmel értesülünk, hogy a katona kincstár a Weisz Manfréd conservgyárat megvette s maga folytatja a gyártást, a *Kelenföldön* pedig posztó gyárat alapit s minden áron azon van, hogy iparszükségleteit magaelégithesse ki. Nagyon jól teszi, sőt azt is jól tenné, ha a korházak élelmezését is kivenné a vállalkozók kezeiből. Ha a katonai kincstár kiszoritja a nem kereszténység elemeit, ugy a keresztény érdekeknek szolgál. Ki kell mindenfelé mondani a jelszót, hogy a kereszténység legelső sorban a kereszténységet támogassák, s ha ezeket ellátták, akkor kerüljön a sor másra. Szomoruan látjuk azt, hogy az *állam által segélyezett uj gyár vállalatok alapitói nem keresztények*, pedig akadna elég.

Kirándulás a Balatonra.

Hogy a székesfőváros közönsége a Balatont és a balatonmenti fürdőket olcsón és egy-egy ünnepnapi kirándulás keretében is felkereshesse, a déli vaspálya-társaság — a mint halljuk — julius és augusztus hónapokban minden vasár- és ünnepnapon Budapestről Boglárra és vissza külön vonatokat fog járatni, melyek I., II. és III. oszt. kocsikat visznek. E vonatok Budapest déli vaspályaudvarról minden vasár- és ünnepnapon d. e. 6 órakor indulnak, Siófokra d. e. 8 óra 50 perczkor és Boglárra 9 óra 45 perczkor érkeznek. A visszautazás Boglárról este 7 óra 35 perczkor és Siófokról este 8 óra 32 perczkor, a megérkezés Budapesten pedig (d. v.) este 11 óra 25 perczkor történik, ugy, hogy a kiránduló-közönség majdnem az egész napot a Balaton kies partjain töltheti. E vonatokhoz rendkivül mérsékelt menettérti jegyek, egynapi érvényességgel adatnak ki, és például egy menettérti jegy Budapestről Siófokra és vissza az I. osztályban 10.80, a II. osztályban 6.72 és a III. osztályban 4.20 koronába kerül.

Emlékek.

A legnagyobb magyar *gróf Széchenyi István* azt tartotta, hogy őrizzünk meg minden darab követ, mely multunk nagyságát hirdeti. Budán két műemlék érdemelne igen sok kegyeletet, az egyik a helyőrségi templom, a másik a pénzügyminiszteri palota mellett levő torony. Két hazafias rend szép tettének tanui e tornyok, a *Domokos* és *Ferenczrendüeké*. Ugy értesülünk, hogy a pénzügyministerium palotája mellett levő tornyot leakarják rombolni. Ne tegyék, mert ez az Árpádok koráből való s valódi román stilü és alatta van eltemetve III. Endre. A műemlékek országos bizottságának figyelmébe ajánljuk e két emléket. Nem szabad ezeket elrombolni, sőt inkább követni kell *Vásárhelyi Géza* a kitünő régész utmutatását, hogy ne csak a római régiségeket gyüjtsük, de a magyart is és főkép őrizzük meg azt, a mi van.

A magyar nemzet történelme.

Irta Ujházy László, állami főgimn. tanár. I. Rész. A harmadik osztály számára. Kiadja a Szent-István-Társulat Budapest. 1900. Stephaneum. 8-adrész. 180. l. Ára 1 korona 80 fillér, kötve 2 kor 20 fill. (Engedélyezve 1493/1900. sz. alatt.)

A történelem, irodalom-történet és bölcselet azok a tárgyak, melyek a vallástan mellett legnagyobb befolyást gyakorolnak a tanuló ifjuság lelkületének irányitására; ez okból igyekszik minden szellemi irányzat első sorban ezeket a tárgyakat a maga számára lefoglalni. Helyesen járt el a Szent-István-Társulat is, midőn a katholikus középiskolák számára első sorban e tárgyakból iratott szabatos kézikönyveket, melyek pedagógia követelményeinek megfelelnek.

Hogy ezen kézikönyvek a pedagógia követelményeinek megfelelnek, bizonyitja ezt a miniszteri engedélyezés; hogy pedig e kézikönyvekben a katholikus világnézet és szellem is teljesen érvényesül; erre nézve elég kezességet nyujtanak a Szent-István-Társulat részéről felkért országos nevü birálók. Nem hisszük, hogy akadna még könyvkiadó-vállalat hazánkban, mely annyi körültekintéssel, sőt skrupulozitással járna el kiadványai, jelesen tankönyvei megválasztásánál. Hogy csak az előttünk fekvő tankönyvről szóljunk: e könyvet, mely az uj tanterv szerint a gimnázium harmadik osztálya számára készült, átnézték, megbirálták és sok kiváló megjegyzéseikkel javitották: Békefi Remig dr. a budapesti egyetemen, a magyar művelődés-történelem tanára, Karácsonyi János dr országos szaktekintély az ó-magyar történelem mezején és Lőrincz Gyula dr. főgim. tanár; mindhárman szakemberek a történelem terén, amellett mindhárman egyházukhoz hiven ragaszkodó papok.

De Ujházy könyvét a hivatalos birálat is kiváló dicsérettel halmozta el. S ezt meg is érdemli, mert minden tekintetben kitünő iskolai könyv. Az anyagon teljesen uralkodik, arról világos átnézetet nyujt, kerül minden fölöslegest, de föltüntet és kiemel minden jelentőségesebb mozzanatot, a történeti eseményeket ügyesen csoportositja, azokat egy két szóval találóan jellemzi, a művelődéstörténeti tényezőket kellően kidomboritja; élénk, lelkes, itt-ott valóban fenkölt előadása életet, szint ad az egésznek. Ezekhez járul a könyv finom nyomdai kiállitása, jó papir, szép nyomás, világos tiszta képek (első sorban a művelődés-történetre vonatkozók), három térkép (Magyarország a római uralom idejében, Szt.-István halálakor), mindez e sikerült tankönyvet valóban ajánlatossá teszi.

Némelyik tanár tulságosan terjedelmesnek fogja találni; de meg vagyunk arról győződve, hogy az ifjuság e könyvet csakhamar meg fogja kedvelni s szivesebben tanulja, mint egy rövidebbet, mely száraz, melyből nem sugárzik feléje élet; másrészt meg a tanár tapintata könnyen ki tudja választani azon részleteket, melyeket az oktatás kára nélkül elhagyhat.

Nincs Ujházy könyvében semmi tulzás; de az kisugárzik minden lapjáról, hogy olyan ember irta, aki szereti egyházát és vallását. Épp ezért ajánljuk melegen e tankönyvet minden középiskolának.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön.

Nyilt-tér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel**, pompás ásványviz **uszcdákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Déli vasut.

Az idei fürdőévad tartama alatt, azaz f. évi május hó 1-től fogva szeptember hó végéig, Budapest keleti pályaudvarról, Budapest—Kelenföldről, Székesfehérvárról és Nagy-Kanizsáról rendkivül mérsékelt áru I., II. és III. osztályu, az egész évadra, azaz f. é. szeptember hó 30-ig érvényes menettértijegyek adatnak ki Siófokra, Szántódra, Balaton-Földvár m. h.-re, Boglárra, Fornyód-fürdőtelepre, Máriatelepre, Balaton-Berény m. h.-re és Balaton-Szt.-Györgyre, továbbá (Siófokon át) Balaton-Füredre, Almádiba, Kenesére és (Bogláron, illet. Fonyód-Fürdőtelepen át) Badacsonyba, Révfülöpre és vissza. Ezen menettértijegyek alapján az utipodgyász a fentnevezett vasuti és gőzhajozási állomásokra és viszont közvetlenül továbbittatik.

Ezenkivül a fürdőévad tartama alatt Budapest déli vasut—Siófok és Balaton-Földvár közti forgalomban időleges jegyek is adatnak ki, melynek árai a következők:

a) Budapest d. v.—Siófok között:

1 hóra: I. osztály 104 korona, II. osztály 76 kor. Az egész fürdőévadra: I. osztály 256 korona, II. osztály 188 korona.

b) Budapest d. v.—Balaton-Földvár között:

1 hóra: I. osztály 118 korona, II. osztály 86 kor. Az egész fürdőévadra: I. osztály 290 korona, II. osztály 212 korona.

Standard életbiztositó társaság. A társaság 74. közgyülését m. hó 3-án tartotta a társaság székhelyén Edinburghban. Az igazgatótanács jelentéséből közöljük a következő adatokat: Az 1899. évben 6265 ajánlat lett benyujtva 65.178,700 kor. biztositott összegről 2.171,780 kor. első évi dijjal. Az üzlet év végén a társaságnál 51,995 kötvény volt érvényben 608.619,450 kor. biztositott összegről és az évi jövedelem 28.995,746 koronára rugott, a miből 20.361,512 kor. dijbevétel és 8.634,234 kor. a beruházások jövedelme. Továbbá életjáradékokért 2.652,469 koronát vételezett be a társaság az elmult évben. A társaság vagyona az elmult évben 7.941,430 koronával 230.110,764 koronára emelkedett. Halálesetek és esedékességek fejében a társaság 1899-ben 15.099,227 koronát fizetett ki. Fönállása vagyis 1825. óta több mint 150 millió korona nyereményt utalt át a biztositottaknak és több mint 475.000,000 koronát folyositott halálesetek folytán. A társaság vagyonából 86.073,767 korona van jelzálogkölcsönökben elhelyezve, 15.208,235 kor. a társaság kötvényeire és ezzel összefüggő kölcsönökben 18.908,347 kor. ház- és földbirtokokban, 88.790,299 kvr. értékpapirokban, 7.225,104 kor. letétek, készpénz és folyószámla követelésekben bankoknál és 9.436,637 kor. különféle értékben.

— **A Divat Ujság** hetedik évének 11-ik száma a szokásos dus tartalommal megjelent. Rendkivül gazdagságu nyolczoldalas főlapján a legujabb divatot számos képpel, bő magyarázattal ismerteti, a mit megkönnyit a kétoldalas szabásmintaiv. Szines divatképe hónaponkint a legremekebb öltözékeket ábrázolja, mig kézimunka-mellékletén az egyszerütől egészen a pompásig való kézimunka-magyarázatokat hozza oly könnyen megérthető modorban, hogy az ma már számos leányiskola tanitólapjává vált. E mellett olvasói mulattatásáról sem feledkezik meg. A minden számhoz mellékelt szórakoztatót kedves novellák, háztartási tudnivalók és egyéb jótanácsok töltik ki. A hónaponkint kétszer megjelenő Divat Ujság nagyon olcsó. Postán való szállitással negyedévre két korona husz fillér. Megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utcza 4. szám.

— **Gyermek-Divat,** az anyák e kedves ujsága, hetedik évének 6-ik száma megjelent. Körülbelül 100 képpel tarkitott nyolczoldalas főlapján hasznosan oktatja a szorgos anyákat arra, hogy az elhasznált, vagy a nagyok kinőtte ruhát miképp kell a kicsinyek számára átalakitani, vagy ujat varrni. Könnyebbségére van ebben a minden számhoz mellékelt kétoldalas szabás-mintaiv. Ezenkivül az apróságokat is kellemesen szórakoztatja, a mennyiben játékszerek és apró tárgyak készitésére oktatja. A Gyermek-Divat hónaponkint megjelenő ujság. Előfizetési ára a lehető legolcsóbb: negyedévre egy korona tiz fillér, postán küldve. Megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapest, Rökk Szilárd-utcza 4. sz.

— **Patyolat** hetedik évének 6. száma megjelent. Ez az egyetlen magyar ujság, mely kizárólagosan a fehérnemü-divattal foglalkozik. Teszi pedig ezt olyan részletességgel és alapossággal, hogy az olvasója nincs ráutalva a készen vett és drága fehérnemüre, hanem minden darabját otthon maga megcsinálhatja a minden számhoz mellékelt magyarázatokkal ellátott kétoldalas szabás mintaiv segitségével. A Patyolat minden hónap elején megjelenő ujság. Előfizetési ára postán való küldéssel negyedévre 1 korona 10 fillér. Megrendelhető a kiadóhivatalban, Budapest, Rökk Szilárd-utcza 4. szám.

A „BUDA ÉS VIDÉKE"

a következő nyilvános helyeken

☞ olvasható.*) ☜

Adlhoffer Lipót I., Istenhegy, Eötvös-villa.
Adamaszky József I., Budaörsi ut. A gesztenyeligethez.
Bauer Ferencz I., Márvány- és Alkotás-utcza sarkán.
Bittner Alajos I., Krisztina-körut 85.
Budai polgári kaszinó.
Budai kör.
Bauer János I., Disz-tér 17.
Bruckner Ferencz II., Csalogány-utcza.
Éder Antal III., Császárfürdő.
Európa kávéház II., Fő-utcza.
Ehmann J. I., Krisztina-tér.
Fehérvári kávéház I., Fehérvári ut.
Fukács János I., Krisztina-tér 7. A zöld fához.
Fiume szálloda I., Lánczhid-utcza.
Grand Caffé III., Lajos-utcza.
Gajda vendéglője I., Budaörsi ut. Városi kuthoz.
Gürsch Ferencz I., Márvány-utcza. Politikus grájzler.
Gizella kávéház II., Széna-tér.
Griffatony János I., Maros-utcza.
Heim Lipót I., Kelenföld. Állomás.
Juhász kávéház II., Fő-utcza 65.
Kossa Gábor I., Németvölgyi ut. A csalogányhoz.
Kapsz József III., Margitsziget.
Korona kávéház II., Fő-utcza.
Korona vigadó III., Korona-utcza.
Kapelleri I., Keresztur.
Lánczhid kávéház I. kerület.
Lebeda utóda II., Széna-tér.
Lindmayer Ferencz II., Fő-utcza.
Müller Ede I., Tárnok-utcza.
Margitpark kávéház II., Margit-körut.
Müller József II., Fő-utcza 8.
Mátray Ignácz II., Bombatér 7.
Nagy J. József I., Krisztina-körut 69.
Noé bárkája II., Iskola-utcza 20.
Philadelphia kávéház I., Alagut-utcza.
Polgári kávéház III., Lajos-utcza.
Posch kávéház I., Krisztina-tér.
Pertl István I., Szarvas-tér.
Petz Károly II., Törökvész.
Petraska András I., Városmajor-utcza 42.
Pleszl József I., Krisztina-körut 109.
Pázmándy kávéház. I., Alagut-utcza.
Schwarzmann Gusztáv I., Dió-árok. Zöldvadász.
Schierer Károly Ráczfürdő.
Szálloda III., Margitsziget.
Stankovits István I., Szép juhászné.
Steinhübel Jenő II., Iskola-utcza 44.
Stefán Simon I., Fehérvári-ut 35.
Szigethy István I., Vérmező-utcza.
Sörkocsi II., Öntőház-utcza.
Sósfürdő vendéglő I., Sósfürdő.
Waisz Ágost I., Attila-utcza 2.
Wagner Vilmos I., Koronaőr-utcza, Márványmenyasszony.
Wipner Mihály I., Budakeszi-ut 67.
Wellisch Zsiga I., Vár.
Vigadó-kávéház I., Corvintér.
Wild G. I., Corvintér.
Csalányi étterme (Neuszidler Géza) IV., Ferencziek-bazárja.
Gundel János V., István főherczeg.
Hunnia kávéház IX., Vámház-körut.
Jahn Ede VI., Andrássy-ut 62.
Josephy Mihály vendéglős, Pilis-Csaba.
Kommer Ferencz V., Józseftér 1.
Koch József VI., Csengery-utcza 45.
Kis pipa IV., Szervitatér.
Központi-kávéház IV., Ferenczieк-tere
Karikás étterme IV., Magyar-utcza
Lobmayer borozó IV., Károly-körut 18.
Royal-kávéház VI., Teréz-körut
Pannonia-szálloda VIII., Kerepesi ut.
Pannonia-kávéház VIII., Kerepesi-ut.
Palkovics Ede, Angol-királynő.
Hungaria kávéház V.
Stadler Károly VII., Keleti pályaudvar.
Szuchy Gyula VII., Erzsébet-körut 47.
Stanoj kávéház VI., Teréz-körut 18.

Schuell József VII., József-körut 13.
Ádámvölgyi Miskey Ádám, Gödöllő.
Károlyi nagyvendéglője, Gödöllő.
Étterem, Pragerhof.
Kászinó, Boglár.
Fürdő, Málnás.
Olvasóterem Pöstyén.
Nemzeti Kaszinó IV., Budapest.
Országos Kaszinó IV., Budapest.
Ráczfürdő I. ker.
Rudasfürdő I. ker.
Olvasóterem, VIII., Képviselőház.
Parkklub, VI., Városliget.
Katholikus kör IV., Molnár-utcza.
Kaszinó, Szent-Endre.
Kaszinó, Lsányfalu.
Kaszinó, Békás-Megyer.
Lövészegylet, II., Retek-utcza.
Budai Dalárda, II. ker.
Budai Zeneakadémia, II. ker.
Jockey-Club, Bécs.
Magyar Lovaregylet, IV., Budapest.
Katholikus Olvasókör, Mócsa.
Mágocsi uradalom, Mágócs.
Tatai uradalom, Tata.
Kaszinó, Montecarló.
Fürdőterem, Abbazia.
Kereskedő ifjak társasága, IV. Budapest.
Magántisztviselők Kaszinója, V., Budapest.
Boldvai uradalom, Boldva.
Olvasókör, Török-Bálint.
Budai kör II. ker.
Polgári Kaszinó, I. ker.
Kaszinó, I. Vár.
III. ker. polgári kör, III. ker.
Magyar-Egylet, Páris.
„ „ Berlin.
„ „ New-York.
„ „ Zürich.
„ „ London.
Gróf Hunyady-uradalom Szikszó.
Fürdőterem, Graeffenberg.
„ Meran.
„ Lindewise.
„ Karlsbad.
„ Aussee.
„ Helgoland.
Budapesti Iparosifjak, II. ker.
Munkás Dalárda, II. ker.
Café Thonet, Grácz.
Café Rigler, Bécs.

*) A keresztény szellemü hazafiakat kérjük, hogy lapunkat minden vendéglőben, kávéházban, fürdőben, kávéházban követeljék.

A „BUDA és VIDÉKE"

kiadóhivatala elvégez minden tisztességes megbizást **előfizetőinek**, csak a kész kiadások felszámitása mellett, **idegeneknek** árjegyzék szerint.

Jogügyek, kérvények, ügyvédek közbenjöttével. — **Vizsgára készités,** vizsgák letétele, tanerők közbenjöttével. — **Mindenféle engedélyek,** szabadalmak, kérvények. — **Kérvények** székesfővároshoz, pénzügyi és iparhatóságokhoz, ministeriumokhoz, hadparancsnokságokhoz. — **Épitési engedélyek.** — Iskolai, tudományos és szépirodalmi **könyvek eladása.**

Nyomdai termékek készittetése.

Ingók és ingatlanok eladása, vétele, bérbeadása. — **Lakások** kivétele és kiadása. — **Biztositás** tüz, jég, betörés és baleset ellen — **Életbiztositás.** — Nyilvános **levelezés.** — **Felvilágositás** minden ügyben.

Kérjük a közönséget, hogy a **BUDA és VIDÉKÉ**-nek ezen az uton is adjon támogatást s minél több megbizással tisztelje meg.

A kiadóhivatal
I., Városmajor-utcza 28.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becáes tudomására hozni, hogy

I. ker., Egyház-téren

fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.

Lövenstein Antal

csász. és kir. udvari sütőmester.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója. Szerb kir. udv. szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

Budapest, IX., Soroksári-utcza 24.

Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet** és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat** szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel

Fürdő és üdülőhelyekre utazók figyelmébe.

A déli vasut vonalai mentén fekvő balatontavi fürdőkbe, továbbá a stájerországi, karinthiai és tiroli fürdőkbe és üdülőhelyekre valamint a déli vasut bármely állomására utazók, menetjegyeket a déli vasut városi irodájában (V. ker., Nádor-utcza 16. sz.) is válthatnak és ugyanott a podgyászaikat is feladhatják.

A podgyásznak a városi irodából a déli vasut budapesti pályaudvarára való átszállitásért 25 kg.-ig 40 fillér, 50 kg.-ig 50 fillér és 50 kg.-on felül minden megkezdett 50 kg. után 40 fillér számittatik, küldeményenkint.

Ezenkivül a déli vasut városi irodájában mindennemü, a déli vasuton való utazásra és a podgyász-, gyors- és teheráruk szállitására vonatkozó felvilágositások adatnak.

ILLÉS JÓZSEF

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX., Kinizsi-utcza II. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban.

Bármely nagyságu megrendelés házhoz szállittatik.

Ó-Budai „KORONA" Vigadó

Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb

mulatóhelye.

Nagy kévéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan;** villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a tánczterem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL,
tulajdonos.

Kávé import.

Szállitás közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr.	finom	**Cuba**	nagyszemü . .	o.-é. frt 6.—
4½ „	valódi	„	I. rendü . . .	„ „ 6.50
4½ „	„	„	**Jáva**	„ „ 5.78
4½ „	„	„	**Portoricco** . .	„ „ 5.82
4½ „	„	„	„ legf. I. rendü	„ „ 6.46
4½ „	„	„	**Gyöngykávé** . .	„ „ 6.36
4½ „	„	„	**Laquayra** igen fin.	„ „ 7.—
4½ „	„	„	valódi **nyugotindiai**	„ „ 7.—
4½ „	„	„	Ceylon, különl. nagyszemü	7.36

Vasuton 30 kgr. vételénél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Somogyi és Társa

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka-főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Hátterben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által 10 évi, mások által pedig 6 évi egyenlő részletekben törleszthető.

A foglaló minden egyes telek után 100 frt. A vételárhátralék után 5% kamat fizetendő. A vevő a szerződés aláirása napján a telek birtokába lép és az épitkezés tekintetében időbeli korlátozásnak alávetve nincsen.

A telek ára és nagysága.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Török-Bálinton vagy a Bagó-féle könyvnyomdában (Budapest, II., Ponty-utcza 4.) megrendelhetők a következő müvek:

I. **„Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt".** („Ébresztő hangok" XIV. könyve.) Magyarország ezredéves ünnepélye alkalmával közli és a magyar nép figyelmébe ajánlja Zimándy Ignácz 1896. — Terjedelme 600 oldal. Ára 1 frt.

II. **„Kossuth Lajos a magyar intelligenczia és emigráczió itélőszéke előtt."** („Ébresztő hangok" XV. könyve.) Terjedelme 600 oldal. Ára 1 frt.

III. **„Kossuth Lajos a józan magyar közvélemény itélőszéke előtt."** („Ébresztő hangok" XVI. könyve.) A debreczeni trónfosztás ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 508 oldal. Ára 1 frt.

IV. **„Kossuth Lajos Hatodik Nagyhatalom itélőszéke előtt."** („Ébresztő Hangok" XVII. könyve.) A világosi fegyverletétel ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 616 oldal. Ára 1 frt.

V. **„Kossuth Lajos kilenc magyar honvédtábornok itélőszéke előtt."** („Ébresztő Hangok" XVIII. könyve.) A tizenhárom magyar honvédtábornok aradi vértanuságának ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 675 oldal. Ára 1 frt.

Legjobb fagylalt

FISCHER B.

czukrásznál

Kristin-tér 3.

Standard életbiztositó-társaság

Edinburghban [Angolhonban]

Alapittatott **1825**-ben.

Magyarországi fiók:

Budapest, V., Fürdő-utcza 4. sz.

Évi bevétel	**7,500,000 kor.**
Kiutalt nyereményrészek	**150,000,000** „
Vagyon	**220,000,000** „
Halálesetek folytán kifizetve	**150,000,000** „

A **Standard** kötvényeinek nevezetesebb előnyei: Kétségtelen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világkötvények. Kötvények érvényben tartása díjfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatlanság. Feltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után, szabad háborubiztositás népfelkelők részére.

Díjtáblázatok kivánatra küldetnek.

GANZ és TÁRSA

vasöntöde- és gépgyár-részvénytársaság Budapesten.

Gáz- és petroleum-motorok álló vagy fekvő egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) Gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat. — Specialitásai B) kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zuzóművek hengerek és ágyugolyókhoz. — Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések. — Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek. — Vizikereket nagy sikerrel pótló turbinák. — Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. — Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. — Aczélöntések.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

Kitünő tisztelettel

Wild József.

20% olcsóbb

mint bárhol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granit, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

sirkő raktára

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

— A Király-fürdő mellett. —

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább ágyényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üdítő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folytón emelkedő kelendőség a minden kiállításon nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet halladó fönállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják

SINGER CO. varrógép-részvénytársaság

ezelőtt NEIDLINGER G.

Budapest, II. ker., Fő-utcza 15. sz. alatt.

(A lánczhid közelében.)

ZÁBORSZKY JÁNOS

UTÓDA

Petrovits István

mészáros és hentes

BUDAPEST,

I., Krisztina-tér 3. sz.

Modern irányu

Levélpapir-Ujdonságok.

Legszebb kivitelü

Névjegyeket

készitenek

KANITZ C. és Fiai

Budapest, V., Dorottya-utcza 12. szám.

JAKOVITS JÓZSEF

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaríthatja.**

Alcsuthi udvari, Margitszigeti és Fiumei Főherczegi Kertészetek

VIRÁGCSARNOKA

1900. julius hóban

Ő cs. és kir. Fens. CLOTILD főherczegnő

IV. k. Eskü-uti palotájába helyeztetik át.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bármilyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartják is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bármily töréseket, pld. rugó, balancz, tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

órás- és ékszerkereskedő

Budapest, I. ker., Alagut-utcza.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék női kalapokban

valanint szőrme-árukból.

SZENT-MARGITSZIGETI

gyógyfürdőhely.

A Szt.-Margitszigeti 43·7° C. hévviz kitünő eredménynyel használtatik mint fürdő, vagy belsőleg mint gyógyital és belélegzésre a következő kóralakok ellen: köszvény, csúz, zsábák, idült kiütegek, külsértések után föllépett izzadmányok, görvély és bujakor, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székrekedés, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, hűdések, idegbántalmak. Meglepő sikerrel használtatik a massage, villamos fürdő, hidegviz és Kneip-féle gyógymód.

135 hold sétakert, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási- és tekéző-terem, posta, telefon, távirda, gyógyszertár és elismert jó konyha.

Rendelő főorvos: Dr. ÖTVÖS JÓZSEF, az országos közegészségügyi tanács tagja. — Naponta katona és czigányzene. — Hajóközlekedések óránkint; menettérti jegy: hétköznap 20 kr., vasár- és ünnepnap 40 kr., gyermekjegy 10 kr.

Fürdőidény tartama: máj. 1-től okt. 1-ig.

Május és szept. hónapokban 30% árengydmény.

Megrendeléseket lakásokra átvesz Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona és hidmunkákat.

Lakik:

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13., II. em. 22.

Rendel d. e. 8—12., d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

Köszönetnyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvarmesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog-kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadászczipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel ugyanannál a czipésznél s aztáz küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek mint a szalonczipők.

Zágráb, 1898. julius hó 8-án.

Krähl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17. tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk iáb elit a Dr. Högyes-féle szabadalmazott Asbesttalp-betét nél ül.

A magyar kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás!

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

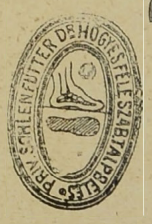

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerü 60 kr., homotalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.**

Szétküldés csakis utánvéttel vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositsáok, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Wellesz és Krammer Könyvnyomdája Budapest, VI., Uj-utcza 37.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 18. sz. Vasárnap (Szent Jakab hava) Julius.

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Jó bor, jó egészség.

Sokan a Jézus Krisztus Isten erejének példájából nem tanultak és nem követnek mást, mint hogy a vizet borrá változtatják, vagy a bort vizzé . . . Türelmes a magyar ember, ma már az a joga is alig van, hogy bort igyék, mert legtöbb esetben a borról nem beszélhetünk, mert nincsen.

Istentől elfordultában a csapások, az elemek kárának ádázkodásai sujtják a magyart. Viruló szőllőhegyeink aranybányáját tönkretette egy alattomos féreg s annak a bornak, a mi elvétve hegyen és ma már a rónán terem, hitelét megrontották a galicziai elméletek.

A bicskanyitó, kacsintató, kétemberes borok valódi becses italok ma már, ha kereszteletlen és hamisittatlan mérik. Ámde *Noé utódai* közül nem egy azon töri a fejét, hogy szaporitsa és szüretelje a bort az év minden hónapjában.

Minek átélni a remény izgalmait, az aggodalmakat, minek bevárni hordófüzérekben az Isten áldását, mikor vegyi uton gyorsabban és olcsóbban termelnek bort.

A borhamisitásnak, bor előállitásnak száz és százféle neme van. *Mózes vesszejével* a sziklából forrást fakasztott. Mózes népének némely lelketlenei a pinczefalából fakasztják a bort olyan anyagokból, melyek szőllőből nem erednek.

A műborok üldözése eddig műüldözés volt. *Darányi Ignácz*, a földmivelésügy nemes érzésekkel ihletett minisztere, *ki bort prédikál és vizet iszik*, belemarkolt ebbe a kérdésbe is és sok moslék folyt ki a pinczékből, elárulva az éjféli titkokat a mindennapi szüretekről.

A lágyszivűnek és puha kezűnek tartott miniszter kőszivvel és vasmarokkal bánt el a borhamisitókkal és felrázta közönyéből a hatóságokat, a termelőket. Egymásután alakultak a szövetkezetek s kerültek horogra a borhamisitók. Hegyen és rónán újra mosolyog a szőllőgerezd, visszhangzik a vidám szüreti zaj, vidám emberek erősitik a kedélyt a pinczeszeren . . .

A kezdet kezdetén vagyunk mégis. A vegyelemző állomások kevesek, a vegyelemzés drága és az ország legnagyobb részét, mint a kacsafiókot a pálinkával leitatott kapannal szédítik el a hamis borral s legjobb esetben fanyar olasz borral.

A borhamisitókkal szigorúbban kellene elbánni. Hajdan a gyujtogatót a nép a tűzbe dobta. A törökök a hamisat és hamisan mérő talpára vernek; nálunk kalodába tették. *Nyáry Pál* a bor- és szeszhamisitót, kinek utódai ugyan nem keresztények, de magyar nemes-levél birtokosai, a nádor közbelépése daczára huszonötig vágatta. A könnyen előállitható moslék kieresztése, a birságolás nem büntetés. Kamatok kamatjával behozzák Ábrahámék. Szigorú erkölcsi büntetéssel s a borkereskedéstől való eltiltással büntessék őket.

Évenkint egy millió ember megmérgezése, a nép születési arányának csökkenése, erkölcsi elaljasodás, csenevészedés, a tébolyházak lakóinak szaporodása gyüjti az eleven szenet fejökre.

Egy *egész fajt kellene eltiltani* a bor és szesz-kereskedéstől s a borméréstől. Mit szól hozzá Európa? Nem kérdés. Fajunk megmentéséről van a szó.

Minden ital- és étel-hamisitót itéljenek *politikai jogvesztésre*. Hamis szeszmérőt és borkereskedőkből találunk a törvényhozásban, törvényhatóságokban és községi képviselőtestületekben feles számmal. Ki velök! A melyik főszolgabiró kerületében hamis ital- és étel-árulók vannak, vonják felelősségre a főszolgabirót, a főszolgabiró a községi előljáróságot.

Hadd legyen: jó bor, jó egészség!

Addig is, mig a törvényhozás ezt kimondja, örömmel veszünk hirt a társadalmi szövetkezésekről, melyeknek sikere azonban a kérlelhetetlen szigoruságban rejlik . . .

Örömmel üdvözöljük az *Első magyar bor bizományi és értékesitési részvénytársaságot*, annál is inkább, mert az alapitók magok is bortermelők, kiknek nevéhez árny nem fér. Ott van *Lits Gyula* országgyülési képviselő, a legkifogástalanabb magyar úri emberek egyike, ki főszolgabiró korában példás erélylyel üldözte a hamisitókat, ott van *gróf Zichy Jenő*, ki minden téren azt akarja, hogy tiszta bort öntsenek a pohárba, ott van *Dietzl Viktor* ő felsége szállitója, kit valóságosan üldöztek és hitelét minden áron meg akarták ingatni, cselfogással és győzedelmesen került ki világhirü borával együtt a hajszából s neki minden sajtó és felekezeti nyomás daczára Pestvármegye alispánja fényes igazságot szolgáltatott. A többi név *Altstock, Lantos, Kelemen* stb. kezesség arra, hogy a részvénytársaság boraiban igazság lesz.

A midőn a termelőknek és valódi borkereskedőknek a legmelegebben ajánlanánk az olcsó részvények jegyzését, közöljük a tervelők mindent megmagyarázó felhivását:

„Van szerencsénk ezennel szives tudomására juttatni, hogy a hazai bortermelés és kereskedelem ujabb felvirágoztatása érdekében, a fő- és székvárosban egy bor-bizományi és értékesitési vállalatot létesitünk.

Ismeretes az a tény, hogy az ország bortermőképessége évről-évre ismét erősen emelkedik, úgy hogy rövidesen megint nagy termések várhatók. Ennek daczára azonban a kelendőség még sem emelkedik kellő arányban, hanem ellenkezőleg, az ország saját termését sem tudja még kellőképen értékesiteni és mégis még mindig nagymennyiségü olasz bor jön be hazánkba, a hazai termelők kárára és közgazdasági érdekeink nagy hátrányára.

Sürgős és általánosan érzett szükséggé vált ennélfogva oly intézményről gondoskodni, mely hivatva van a magyar bor európai hirnevét visszahóditani, a hazai bortermelők helyzetén alaposan segiteni, és a magyar borkereskedelmet ismét virágzóva tenni.

E szempontokból kiindulva, és a helyzet beható tanulmányozása után, jutottunk tehát arra az elhatározásra, hogy az ország fővárosában, részvénytársasági alapon, egy borbizományi és értékesitési központot létesitünk.

E végből első sorban a magas kormány pártfogását és erkölcsi támogatását kértük ki, hangsúlyozva azt, hogy annak állandó ellenőrzését óhajtjuk igénybe venni.

Vállalatunk czime: *Első magyar borbizományi és értékesitési részvénytársaság.* Székhelye: Budapest; czélja: Budafokon, a főváros közvetlen közelében, mint az erre leginkább alkalmas helyen, nagyszabásu pinczehelyiségeket beszerezni, kizárólagosan hazai, eredeti, tiszta borokat bizományba venni, azokat e pinczékben szerény raktárdij ellenében beraktározni, reájuk mérsékelt kamatláb mellett előlegeket adni, végül pedig ezen borokat értékesiteni, illetve szintén mérsékelt eladási jutalék mellett a tulajdonosok egyetértésével eladni.

Ezáltal állandó borvásárt létesitünk és módot nyujtunk a bel- és külföldi vevőközönségnek arra, hogy borszükségletét könnyen, gyorsan és teljesen megbizható módon szerezhesse be, egyben pedig bor-bank jellegét nyerjük és a termelőt vagy a tulajdonost a lehető leg-

előnyösebb feltételek mellett olcsó hitelben részesitjük.

Mindezeknél fogva jogosan állithatjuk, hogy ezzel fontos közgazdasági czéloknak szolgálunk és hazafias missziót teljesitünk.

Hangsúlyozzuk továbbá, hogy nem nyerészkedésre induló, hanem oly intézményt akarunk létesiteni, mely ugyan a befektetést kellőképen gyümölcsöztetné, a mellett azonban közhasznu, hézagpótló intézmény lenne, végül pedig felemlitjük, hogy a lehető legmérsékeltebb kamatláb, a lehető legszerényebb raktározási és közvetitési dijak alkalmazása által a forgalom eddigi költségeit is tetemesen le fogjuk szállithatni.

Módot akarunk tehát nyujtani a hazai bortermelőknek és kereskedőknek arra, hogy részvényeseink sorába lépve, vállalatunk hasznán ők maguk is részesedhessenek.

A társaság 30 évre alapittatik és az igazgatóságnak kinevezését az első három évre a kereskedelmi törvény 183-ik §-a értelmében az alapitók tartják fenn maguknak. Részvénytőkének 1.000,000 (egy millió) korona van tervbe véve, mely 10,000 darab à 100 korona értékű részvényben kerül kibocsátásra. Ezekből 10% az aláirástól számitott 14 napon belül, 20% f. é. szeptember 18-ig, a hátralék pedig igazgatósági határozat szerint lesz befizetendő. A részvényjegyzés határideje szeptember 15-ike. Túljegyzés esetén az alapitók fenntartják maguknak azt a jogot, hogy a jegyzett részvények számát aránylagosan leszállithassák.

Az aláirási ivek az ideiglenes irodához, Budapestre, VIII., Kerepesi-út 57. sz. alá küldendők (esetleges ajánlott levelek Dr. Kelemen J. ügyész czimére, ugyanott), a befizetések pedig a Pesti első hazai takarékpénztár-egyesülethez Budapesten, Egyetem-u. 2. intézendők.

Mindezek után van szerencsénk t. Czimet felkérni, hogy ezen létesitendő közhasznu vállalatot pártfogásába venni, az idecsatolt aláirási iven az átvenni szándékolt részvények számát jegyezni, és az eszmét terjesztve, másokat is részvényeseink sorába megnyerni kegyeskedjék.

Budapeeten, 1900. évi junius havában. Hazafias tisztelettel: *Gróf Zichy Jenő*, v. b. t. t., országgy. képviselő, Budapest. *Lits Gyula*, földbirtokos, orsz. képviselő, Batta. *Dietzl Viktor*, bornagykereskedő, Budafok. *Altstock Felix*, szőlőnagytermelő, a „Hungaria“ szőlőtelep tulajdonosa, Nagy-Káta. *Lantos Nep. János*, bornagykereskedő, Budapest-Kőbánya. *Dr. Kelemen Jakab* ügyvéd, Budapest.

Uj kövezések.

A jövő évi közmunka költségvetésben a a budai utczák és utak kövezésére, valamint burkolására *143.000 korona* jut. A székes-főváros sulyos pénzügyi helyzetéhez mérve ez is valami. Nagyon csodálkozunk, hogy a magánosok áldozata és közjótékonyság a városok rendezésére semmit nem juttat. Sok gazdag ember van, ki maga megörökithetné nevét azzal, hogy ez utczát követztetné, inkább nevezzék el az utczát már életében nevéről. Nem látjuk a városok emelésénél sem Budapesten, sem másutt azt a a régi polgári áldozatkészséget, mit *Széchenyi István* nagy nemzeti tőkének nevezett. Régente a vagyonosabb polgárok, földmivesek is, nem számitva az urakat és papságokat, épitettek, csináltattak valamit, egy kápolnát, keresztet, kutat stb., ma csak csekély arányokban áldoznak ily módra.

Buda kövezési és burkolási terve különben a következő:

I. kerület:

Krisztina-körut Szent-János-tér és Kékgolyó-utcza közt III. részlet kor.	100.000
Mátyástemplomhoz vezető főlépcső s Halászbástya	129974
Szt.-György-tér rendezése	110000
Fehérvári-ut rendezése (gránit vagy bazalt)	300000
össz. kor	639974

II. kerület.

Lánczhidtér (faburkolat)	13600
Br. Lipthay Béla-u. és Bodrog-u. (aszfalt)	40300
Margit-rakpart (granit v. bazalt)	440000
Margithidi sétány melletti ut (aszfalt)	12000
Zsigmond-u. felemelése és épitése	80000
Retek-u. az ördög-árki hiddal	406400
össz. kor.	939300

III. kerület.

Szt.-Endrei-u. Serfőző és Szt.-Endrei-ut között (keramit) kor.	74000
Templom-u. (aszfalt)	9000
Tanuló-u. (aszfalt)	60000
össz. kor.	143000

Bel- és kültelki makadam utak.

I. kerület.

Tündérhegy és Mátyás-király-utat összekötő ut kor.	2000
Hidegkuti ut	6000
Sáncz-utcza	15000
össz. kor.	41000

II. kerület.

Apostol-u. Zárda-u. szerpentin uttal kor.	52000
Niedermayer-utcza Levél-utczával	30000
Áldás-u. Szemlőhegyi-uttól kifelé	12600
össz. kor.	55000

III. kerület.

Lelkész-utcza kor.	16000
Pacsirtamező-utcza	9000
Zöldmáli-ut	30000
össz. kor.	55000

Mellékesatornák.

I. kerület.

Enyedi-u. az Alkotás és Kékgolyó-u. közt kor.	30000

Ez nem sok Budának, a beltelkekre is alig elegendő. Hát még a kültelkek kétségbeejtő utai mennyit nyelnének el?

Bizony a törvényhatóság áldozatkészségét egy kis magán áldozatkészséggel kellene megpatkolni.

A „BUDA és VIDÉKE“ TÁRCZÁJA.

Magyar közöny*)

Irta: gróf ZICHY JENŐ.

Bocsássa meg nekem a nyájas olvasó, ha én az ipar érdekében meginditott mozgalom gyors sikerében bizni nem tudok. Akármilyen hévvel csüggök is a magyar ipar sorsán, a melynek első sorban szenteltem életem munkásságát, nem tudok vakon bizni ebben az akczióban, mert véleményem szerint *az iparkérdés helyes megoldása az önálló vámterület behozatala nélkül el sem képzelhető.* Politikusaink nagy része fázik az önálló vámterülettől és repressáliáktól fél Ausztria részéről. Hát azt kérdem én, milyenek is lehetnek ezek a repressáliák? Ausztria a nélkül is felhasznál minden lehető eszközt, hogy a magyar iparnak ártson. Attól félnek, hogy ki fogja szoritani a magyar papirokat? Hát nem szoritotta-e ki igy is, önálló vámterület nélkül? Nem mutatja-e meg minden egyes nagyobb osztrák versenytárgyalás az osztrák mérvadó köröknek azt a czélját, hogy a magyar ipart, a hol csak lehet, lehetetlenné tegyék? Attól félnek, hogy az osztrák a magyar buza bevitelét fogja megnehezíteni? Hát nem-e igy is közös vámterület mellett hat forintos már a buzánk és nem lesz-e az osztrák a buzánkra ráutalva a vámsorompó felállitása után is? Minden egyes ipari és gazdasági intézkedése Ausztriának megmutatja azt, hogy a szomszéd igy is léptennyomon repressáliákkal él, a mikor nincs miért. Igy is kimeriti egész arzenálját ellenünk. Többet akkor se fog árthatni mint a mennyit *tud*, annyit pedig ma is árt.

De még egy oka van az én hitetlenségemnek. Ez a mozgalom nem uj, hanem már harmadszor vagy negyedszer ismétlődik és az a *nagy közöny*, mely a nemzeti iparpártolási akcziónál mindig nyilvánult, mihelyt tettekre került a sor és nagyobb dolgok megvalósitásáról volt szó, félő, hogy megint fel fogja ütni a fejét.

Pedig a magyar ipar fejlesztése Magyarországra nézve ugyszólván életkérdés. Már az 1877-iki fehérvári megyegyülésen megmondottam és megmondom ma is, hogy a magyar ipart fejleszteni kell, ha föl akarunk jutni a nyugateurópai államok szinvonalára. Már akkor vallottam és most is vallom, hogy ipar és kereskedelem a földmüveléssel ellentétben nem lehet, hogy veszedelmes és káros az országra, ha a kettő között ellentétet keresünk. Az egyik a másiknak a kiegészitője. Az ország egy organikus egész test, a melynek két válla van. Az egyik az ipar és kereskedelem, a másik a földmüvelés; mindegyiken egyformán nyugszik az ország terhe. És most kötelességem számot adni arról, hogy közpályámon, mely ugyszólván össze van forrva az iparkérdéssel, hol és mikor szereztem ezt a pessimizmust?

Ugyancsak 1877-ben hirdettem, hogy külkereskedelmünk földrajzi fekvésünknél fogva csakis keleten érvényesülhet. Akkor a kelet még disponibilis volt. Minden józanul gondolkodó ember igazat adott nekem — elvben. És mit látunk? Azóta évek multak el; jött a selejtes belga, a selejtes angol ipar és nyomról-nyomra elhóditotta előlünk a területet. Mi nem is védekeztünk. Azután jött a hatalmas német ipar, és el vett annyit, a mennyit csak lehetett. És mit tettünk mi? Nemcsak eltűrtük ezt, hanem még megnyitottuk kapunkat az osztrák iparnak, a mely saját hazánkból szoritott ki bennünket. Szégyenlem bevallani, hogy a minap Szegeden jártam és az egész városban semmiféle magyar iparczikket nem találtam. Minden boltból az osztrák ipar vigyorgott felém. Ez a tükre a magyar ipar mai helyzetének. A külkereskedetem keletre való terelésének elmulasztásánál látlam én a magyar közönyt először.

Három körutat csináltam az országban a magyar ipar érdekében s bő alkalmam nyilt tapasztalatok gyüjtésére. Jártam városról-városra, mezővárosról-mezővárosra, vidéki kiállitási bizottságok és ipartestületek szervezése érdekében, és a hol csak szerét ejthettem, magam közvetitettem a megrendeléseket, szenzáloskodtam a magyar iparnak. Mit láttam akkor? Azt, hogy az iparos osztály nagyrészt bevándorolt idegen, a ki mikor itt meggazdagodott, összecsomagolta holmiját és tudományát s vitte haza, a külföldre. Akkor mondottam, hogy a magyar ipar-

*) Honi Ipar.

Jelentés

a Budai jótékony nőegylet működéséről 1899-ik évben.

Tisztelt közgyülés!

Az alapszabályok 12. §-a értelmében bátorkodtunk a tisztelt egyleti tagokat a mai napon tartandó évi rendes közgyülésre összehivni

Mindenekelőtt van szerencsénk az 1899. évről szóló számadást előterjeszteni, mely számvevőségileg megvizsgáltatván, helyesnek találtatott.

E számadás szerint bevételeink voltak . . . . . 12633 frt 16 kr.
kiadásaink pedig . . . . . 12295 „ 62 „
ra rúgtak s igy 1899. decz. 31-én 357 frt 54 kr. pénztári maradvány mutatkozott.

A bevételek nagyobbrészt a tulajdonunkat képező házak jövedelméből s tőkéink kamataiból kerültek ki. Kiemelendőnek tartjuk azonban, hogy a mult évek példájára a székesfőváros tisztelt hatósága a szegények segélyezésére irányuló működésünket 500 frttal öregbitette, az általunk fenntartott várbeli és vizivárosi óvodák költségeihez pedig 600 frttal járult.

Attérve működésünk egyes ágazataira, a következőket van szerencsénk tisztelettel jelenteni:

a) Az attila-utczai női ápoldát illetőleg. — Az ápoldában elhelyezett aggnők száma 24—26 közt váltakozott. Az ápolda teljes fenntartása a lefolyt 1899. évben 3854 frt 06 kr.-ba került. — Tekintetbe véve, hogy a 26 elaggott s majdnem teljesen munkaképtelen nő mellett a gondozás, ellátás és rendbetartás czéljából még 4 személy ellátása szükséges, kik még a főzést, fűtést és tisztántartást is eszközlik, a fenti összeg magasnak nem mondható, mert egy személyre körülbelül 128 frt esik, mi figyelembe véve az élelmi czikkek és egyébb anyagok drágaságát, csak a legnagyobb gazdálkodás mellett volt elérhető.

Ágyalapitványaink azonban legnagyobb részt még a távol multból származván, egyenként csak 1000—1000 frt tőkét képviselnek, melynek kamatjai 45—50 frtra rugnak s igy kénytelen az egylet az egyes alafásoknál mutatkozó nagy hiányt egyéb jövedelméből pótolni.

Az ujabb alapitványok a megváltozott viszonyoknak megfelelőleg már nagyobb tőkében lettek megállapitva. Igy az Egyesült Budapesti fővárosi takarékpénztár 1896. évben tett 2 alapitványa már 3000—3000 frttal, a László-féle alapitvány 2700 frttal s a Karácsonyi-alapitvány, mely évi részletekben tétetik folyóvá, 3650 frtról fog szólani.

b) Az egylet által fenntartott óvodák, az egyik a várban, Uri-utcza 38. sz. alatt, a másik a vizivárosban a Csalogány-utczai 14. sz. alatt léteznek.

Fenntartásuk — a saját házainkban levő helyiségeket csak minimális árban véve fel — a lefolyt évben 2128 frt 84 kr. költséget okoztak s miután tandijak fejében csak 365 frt folyt be, a tulkiadás 1763 frt 84 krban jelentkezett.

E tulkiadást már nem volnánk képesek egyéb jótékony czéljaink veszélyeztetése nélkül jövedelmeinkből pótolni s igy az óvodák további fenntartása csakis ugy volt lehetséges, hogy a tisztelt székesfővárosi hatóság már néhány év óta, s igy 1899. évben is 300—300 frt összesen tehát 600 frttal segélyezte.

Kétségtelen, hogy ez óvodák fenntartása által a fővárosi házi pénztárt nagy kiadások alul mentjük fel s igy reméljük, hogy a székesfőváros a segélyt a jövőben sem fogja megtagadni, mert a fedezetlen hiány még ugy is évi 1200 frtra rug.

c) Szegények segélyezése. E czélra a lefolyt évben 2793 frtot fordítottunk. Ez összeg önmagában csekély s nem áll arányban a szegények azon nagy számával, melylyel éppen a főváros jobbparti részeiben találkozunk. De hozzávetve azokat az összegeket, melyekkel egyleti tagjaink enyhitettek a szükölködők helyzetén, mégis igen sok esetben segithettünk a nyomoron s igen sok esetben szárithattuk a szerencsétlenek könyeit.

Édes örömmel tennénk többet e téren, de egyrészt az ápolda és az óvodák fennjelzett hiányai, másrészt bevételeink korlátozott összege, végre a házaink után fizetett adók, illetékek, vizvezeték és fenntartási költségek, ebben legnagyobb sajnálatunkra akadályoznak.

Megjegyezzük azonban hálás köszönettel, hogy a székesfőváros tisztelt hatósága jótékony czéljaink előmozditására a mult évben is 500 frtot engedélyezett.

d) Az egyleti vagyon leltára, melyet van szerencsénk ezennel bemutatni, az egylet tulajdonát képező 3 ingatlanságon felül 92,711 frt 73 kr. vagyont tüntet fel. Összehasonlitván ezt a mult évben felvett vagyonleltárral, mely szerint a vagyon 90,512 frt 93 kr. volt, a többlet 2198 frt 80 krban jelentkezik. Ez örvendetes szaporulat a következőkben találja magyarázatát:

1. Kászony-Jakabfalvi László László ur az általa tett misealapitvány utolsó részletét lefizette 100 frt.

2. Gróf Karácsonyi Jenő ur alapitványára a m. kir belügyminiszter ur folyóvá tette a 3-ik részletet 500 frttal, mely takarékpénztári könyvecskében helyeztetett el 500 frt.

3. A Hassán-Wittman-féle hagyaték után befolyt 1888 korona 98 fillérből 1803 kor. 83 filléren 903 frt névértékü takarékpénztári záloglevelek vétettek 900 frt.

4. Az épitési alapnál a készpénz felszaporodott 1001 frt 35 krtól 1700 frt 15 krra s igy a szaporulat 698 frt 80 kr., mely összegek adják a fennkitüntetett többletet 2198 frt 80 kr.

A székesfővárosnak már emlitett segélyezésén kivül az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár 150 frt segélyt engedélyezett; az ujévi üdvözletek megváltása alkalmával a pesti jótékony nőegylettel eszközölt gyüjtésből pedig részünkre 737 frt 10 kr. jutott.

Ezenkivül egyesek részéről is kisebb adományokat nyertünk, melyek összegei számadásunk bevételi rovatában vannak feltüntetve.

Ezzel jelentésünket befejezvén, kérjük, hogy

a) e jelentésünket tudomásul venni;

b) ugy a választmánynak, mint különösen Titl István pénztáros urnak a felmentvényt megadni;

c) az egylet bemutatott vagyonleltárát ismét felülvizsgálni és megállapitani méltóztassék.

Budapest, 1900. évi május hó 14-én.

A választmány nevében: *Őrgróf Pallavicini Edéné,* s. k. elnök. *Dr. Országh Sándor,* s. k. egyleti titkár.

Jelentés.

Tekintetes Iskolaszék!

A székes-fővárosi elemi iskolák számára kiadott és érvényben lévő „Utasitás“ 59. §-ának 19. pontja értelmében van szerencsém a tekintetes Iskolaszék felügyelete alatt álló I. ker. várbeli iskolatéri községi elemi iskola Tantestülete nevében az 1899/1900. tanévről szóló jelentést a következőkben összefoglalva tisztelettel előterjeszteni.

Az 1899/1900-dik tanévben a beiratások szept. 1-én kezdődtek 16-áig tartottak.

Szeptember hó első 5 napján csakis a várban lakó szülők, vagy gyámok gyermekei vétettek fel s csak ezután a mennyiben a székes-fővárosi Tanács tanügyi osztálya s az egyes tantermek befogadási képessége megengedte, irattak be a szomszédos kerületekben lakó tankötelesek.

Szeptember 6-án a beirott róm. kath. tanulók a „Veni Sancte“-ra vezettettek, mely után a javitó vizsgálatok tartattak.

A rendes előadások szept. 9-én kezdődtek, melyek zavartalanul 1900. évi junius 18-áig bezárólag folytak.

---

hoz először meg kell teremteni a magyar iparososztályt, hogy aztán annak segélyével megszerezzük a piaczokat.

Beadtam akkor a Házban egy memorandumot az alsófoku ipariskolák felállitása dolgában. A kultuszminiszteri tárcza tárgyalásának megkezdésekor történt. Ugyanazon a napon, egy órával azelőtt fejezték be a földmüvelésügyi tárcza tárgyalását egy nagy elhatározással. Megszavaztak egy Verneuil nevü angol mén megvételéra — ha jól emlékszem — 140.000 frtot, lelkes örömrivalgás között. (Zárjel között jegyzem meg, hogy a nemes állat már egy év mulva lezárta örökre szemeit.) Egy félórával — mondom — e határozat meghozatala után javaslom, hogy állitsanak be a kultuszminiszteri tárcza költségvetésébe alsófoku ipariskolák felállitására 12—20.000 forintot. A lelkesedés lelohadt, minden arcz megnyult. Én nyiltan kijelentettem, hogy az már mégsem járja, hogy egy órával ezelőtt megszavaztak egy lóért 140.000 forintot és most ellenvetéseket mernek tenni rongyos 12—20.000 forint miatt, a melylyel a magyar iparoktatás alapkövét lehetne lerakni. Erre azt felelték: „Az nem tartozik ide!“ „A 140.000 forint már meg van szavazva!“ „A közoktatási tárczára nem lehet többé visszatérni!“ Trefort odasomfordál mellém és halk hangon kezd kapaczitálni: „De kérlek, nyugodj meg abban, hogy nincs pénz rá!“ Én nem nyugodtam meg és igy szóltam: „T. ház! A miniszter ur azt mondja, hogy e czélra nincs pénz. Hátha én a pénzt rendelkezésre bocsátom, kötelezi-e magát a miniszter ur arra, hogy az iskolákat fenn fogja tartani?“ A miniszter habozott. Ekkor láttam én az országos közönyt az iparügyekben másodszor.

Végre nem menekülhetett a miniszter és meg kellett igérnie, hogy az iskolák fentartásáról az állam gondoskodni fog, ha én felállitom őket. Akkor én igy szóltam a t. Házhoz: „Én szivesen átadok és rendelkezésére bocsátok a miniszter úrnak ezennel egy 20,000 forintos utalványt, a mely a felállitási költségek fedezését lehetővé teszi. Ezek után az iskolákat a t. Ház jóindulatába ajánlom.“ Hát mit lehetett csinálni?! El kellett fogadni ezt az ajánlatot, sőt meg is kellett köszönni nekem. De aztán jöttek az ellenvetések: „Hja barátom, hát szépnek szép, de az iparosok nem fogják az iskolákat igénybe venni, mert a tanonczoknak a gyermekeket kell ringatni, a mühelyeket tisztitani; fel fogjuk állitani az iskolákat és nem lesz tanuló.“

Az ellenvetések csak arra kellettek, hogy rám sózzák azt a kötelességet, hogy bejárjam az országot, az iparosokat kapaczitáljam és az iskolák tényleges létesitéséről is én gondoskodjam. Ezt meg is tettem. Magam mellé vettem Jágócsy Péterffy Józsefet és bejártam 89 községet. Éjjel utaztam, nappal agitáltam. Elköltöttem 20,000 frt helyett 42 ezeret és csináltam 27,800 gyermek számára tanonczisklát. Utazásom tanulságairól és tapasztalatairól egy elaborátumot dolgoztam ki és át is adtam illetékes helyen. 17 év mult el azóta, mai napig sem kaptam erre egy sor választ sem.

Megcsináltam az iparos iskolákat és kidolgoztattak ezek számára 5—6 tankönyvet, amelyek darabonként 1.50—1.60 frtba kerültek. Kifejtettem a miniszternek, hogy ez képtelenség, a szegény iparos nem tudja megfizetni ezeket a tankönyveket. Azt a feleletet kaptam, hogy hja, ezen nem lehet változtatni! Mit tehettem egyebet, összevásároltam a magam költségén valamennyi könyvet, leszállitottam árukat husz krajczárra és igy bocsátottam áruba. Ezt is hallgatagon vették tudomásul.

Később azt láttam, hogy az iparoktatás fejlesztése elkerülhetlenül szükséges; elmentem az öreg Posner Károly Lajoshoz és rábeszéltem őt a technologiai iparmuzeum felállitására, amely a felsőfoku iparoktatás otthonává lett. Kibéreltük a Beleznay-kertet és megcsináltuk a muzeumot, a mely hivatását gyönyörüen töltötte be. Egy külön kurátoriumot alakitottunk a muzeum igazgatására, a melynek én voltam az elnöke. És mit felelt erre az állam? Egy szép reggel levelet kaptam, mely körülbelül igy hangzott: „Tisztelt Gróf ur! Van szerencsém Önt arról értesiteni, hogy a technologiai iparmuzeum vezetésére alakult kurátoriumot feloszlatom és Önt az abban viselt elnöki állásától felmentem.“ Ez volt a jutalmam a technologiai iparmuzeum felállitásáért. Közönséges elcsapatás.

Az országos közöny valóságos diadalt ült az első kiállitások rendezése körül is. Mikor

Szept. hóban beiratott 347 tanuló és pedig 171 fiu és 176 leány. Tanév közben jött még 7 fiu és 13 leány; igy az egész tanév folyamán beirt tanulók száma 367.

Az összes beirt tanulók közül illetőségre nézve volt:

Budapesti születésü	292
Magyarország egyéb részeiből	70
Osztrák örökös tartományokból	5
Külföldi	—
Összesen	367.

A tanulók közül tandijfizető volt 112, tandijmentes pedig 255.

A tanév folyamán bevétel 1) beiratási dijból 335 k. — fill. 2) tandijból 1100 k. — fill. 3) magánvizsgadijból 225 k. — fill. Összesen 1660 k. — fill.

Kiadás az iskolaszéki gondnok urnak 175 k. — fill., a központi pénztárnak 1485 k. — fill. Összesen 1660 kor. — fillér.

A szegénysorsu tanulók között a tanév elején kiosztatott 27 katekizmus, 26 biblia, 10 palatábla, 10 abc., 43 magyar olvasókönyv, 42 magyar nyelvtan, 31 német olvasókönyv, 37 számtan, 16 földrajz, ezenkivül az egyes osztályvezetők rendelkezésére bocsátott megfelelő számu rajztömb, palavessző, magyar-, német-, számtani irka, szóval elegendő mennyiségü irószer.

Egy magát megnevezni nem akaró nemes szivü iskolabarát, mint évek hosszu sora óta mindig, úgy e tanév elején is ellátta az iskola összes szegénysorsu róm. kath. tanulóit énekes imakönyvvel.

Az összes beirt tanulók a következőképen helyeztettek el az egyes osztályokban:

I. fiu oszt.	45	I. leány oszt.	45
II. „ „	45	II. „ „	43
III. „ „	45	III. „ „	50
IV. „ „	43	IV. „ „	51
Összesen	178.	Összesen	189.

Az összes beirt 367 tanuló közül a tanév alatt kimaradt 31, — meghalt 3, s igy a létszám a tanév végén 333.

Ezen 333 tanuló kor, vallás és nemzetiség szerint volt:

Vallás szerint	r. k.	g. kat.	g. kel.	ev. ref.	ág. ev.	izr.	Összesen.
6—12 éves fiu	136	—	—	16	5	5	162
6—12 éves leány	147	2	1	10	4	2	166
13—15 éves fiu	1	—	—	—	—	—	1
13—15 éves leány	3	—	—	1	—	—	4
Összesen	287	2	1	27	9	7	333

Nyelv szerint	magy.	ném.	tót	horv.	szerb	más	Összesen.
6—12 éves fiu	150	8	2	2	—	—	162
6—12 éves leány	151	12	—	2	1	—	166
13—15 éves fiu	1	—	—	—	—	—	1
13—15 éves leány	4	—	—	—	—	—	4
Összesen	306	20	2	4	1	—	333

A tanszemélyzet a következő volt:

1. *Petzina Ödön* osztály-tanító; tanitotta az I-ső fiu osztályt heti 19 órában, azonkivül a IV-dik osztály-ban a tornát heti 2 órában.

Heti óráinak száma 21. Ő volt egyuttal a könyvtáros.

2. *Farkas József* igazgató-tanító; tanitotta a II. fiu osztályt heti 20 órában s vezette az iskola ügyeit.

3. *Oszoly Kálmán* osztály-tanító, tanitotta a III. fiu osztályt heti 19 órában, ugyanott a rajzot és tornát heti 2—2 órában és a IV. osztályban az éneket heti 1 órában. Összesen 24 óra.

4. *Vaskó Bertalan* osztály-tanító; tanitotta a IV. fiu osztályt heti 19 órában, ugyanott a rajzot heti 2 órában és a III. fiu osztályban az éneket heti 1 órában. Heti tanóráinak száma 22. Ő volt a tantestület pénztárosa.

5. *Kossutány Ilona* osztály-tanitónő; tanitotta a I-ső leány osztályt heti 19 órában.

6. *Appl Lajosné* osztály-tanitónő; tanitotta a II. leány osztályt heti 20 órában, azonkivül felügyelt a kézimunka tanitására.

7. *Csonka Józsa* osztály-tanitónő; tanitotta a III. leány osztályt heti 20 órában.

8. *Farkas Józsefné* osztály-tanitóné; tanitotta a IV. leány osztályt, heti 20 órában.

9. *Sehr Gyula* segéd-tanító; végezte a szükséges helyettesitéseket s azonkivül vezette a tantestületi értekezletek jegyzőkönyveit.

10. *Kornitzky Frigyesné* kézimunka-tanitónő, tanitotta a kézimunkát a III. leány osztályban heti 2, s a IV. leány oszt.-ban heti 3 órában. Heti óráinak száma 5.

11. *Bozóky Géza* r. kath. áldozár, várbeli segédlelkész, tanitotta a hit- és erkölcstant az összes osztályokban. Heti tanóráinak száma 16.

12. *Fábián János* ev. ref. hitoktató, heti 4 órán részesitette az ev. ref. vallásu tanulókat a vallásoktatásban.

A tantestület tagjai részint betegség, részint családi vagy egyéb körülmények és okok miatt, összesen 103 félnapot mulasztottak.

És pedig: *Petrina* Ödön 10, *Farkas* József 14, *Vaskó* Bertalan 3, *Oszoly* Kálmán 14, *Kossutányi* Ilona 5, *Appl* Lajosné 7, *Csonka* Józsa 14, *Farkas* Józsefné 36, *Sehr* Gyula —, *Kornitzky* Frigyesné —, *Bozóky* Géza — félnapot.

A tanulók mulasztásai a következők voltak:

I. fiu oszt.	1110	I. leány oszt.	1610
II. „ „	1333	II. „ „	917
III. „ „	1026	III. „ „	1240
IV. „ „	1081	IV. „ „	956
Összesen	4600.	Összesen	4723.

Ezekből igazoltatott 9315 félnap, igazolatlan maradt 8 félnap.

A lefolyt tanévben négy iskolai ünnepély tartatott.

Az első, boldogult Erzsébet királynénk emlékére tartatott gyászünnepély volt. (Nov. 20-án.)

A második szt. Karácsony estéjét megelőző napon tartott karácsonyi ünnepély volt, melyen a tek. Iskolaszék, a Tantestület, a nemesszivü emberbarátok, számos szülő s a tanuló ifjuság vett részt.

Ez alkalommal 65 tanuló ajándékoztatott meg. Kiosztatott 18 öltöny, 57 pár czipő, 10 drb téli kendő s 28 leányka kapott ruhaszövetet.

A harmadik ünnepély április 7-én tartatott az 1848-iki törvények szentesitésének évfordulója alkalmából. Magyarország ezeréves fennállása s a koronázás 33. évfordulója emlékére rendezett junius 8-án a negyedik iskolai ünnepély.

Mind a négy alkalommal ünnepi oktató beszédek, alkalmi énekek és hazafias szavalatok képezték az ünnepély műsorát.

A tantestület a lefolyt tanévben 11 értekezletet tartott és az ezekről felvett jegyzőkönyvek mindenkor a tek. Iskolaszék elé terjesztettek.

A lefolyt tanévben a tek. Iskolaszék tagjai 137 esetben szerencséltették iskolánkat látogatásaikkal és pedig az I. fiu osztályban 17, a II. fiu osztályban 13, a III. fiu osztályban 15, a IV. fiu osztályban 18, az I. leány osztályban 19, a II. leány osztályban 12, a III. leány oszt.-ban 15 és a IV. leány osztályban 18; a fiu tornában pedig 1 látogatás tétetett.

Május hó 22-én a székes-fővárosi kir. tanfelügyelőség képviseletében Ember János kir. s. tanfellügyelő látogatta meg iskolánkat s a tapasztaltak fölött a legnagyobb elismerését nyilvánitotta.

A tanulók előmenetele a tanév végén a következő:

	Fiuk:	Leányok:
Kitünő	36	35
Jeles	28	23
Jó	44	65
Elégséges	33	15
Elégtelen	20	20
	Összesen 161.	168

E szerint 14 fiu és 148 leány, összesen 289 tanuló magasabb foku osztályba léphet, mig 20 fiu és 20 leány összesen 40 tanuló az osztály ismétlésére, esetleg, ha egy vagy legfeljebb két tantárgyból nyert elégtelen jegyet, javitó vizsgálatra utasittatik.

Az évzáró vizsgálatok junius 2-ik felében tartattak a következő sorrendben: Junius 15-én a III., 16-án pedig a IV. fiu osztályban a tornavizsgálat. Junius 19-én az I—IV. fiu osztályokban hittani és osztályvizsgálatok, 20-án pedig az I—IV. leány osztályokban.

Ez alkalommal osztattak ki az iskola rendelkezésére álló alapitványok kamatai, és pedig:

1. A *„Rökk Szilárd“*-féle 80 koronás ösztöndijat *Petzina Ödön* IV. oszt.-beli tanuló nyerte el.

2. A *„Zichy Antal“*-féle alapitvány kamatait 6 kor. 90 fill.-t *Fábry György* IV. oszt.-beli tanuló kapta.

3. A *„Pap Reinholdné“* szül. *„Baumann Mária“*-féle 8 koronányi ösztöndijat *Stöhr Julia* IV. oszt. tanuló kapta.

4. *„Hirsch Istvánné“* úrhölgy 10 koronás adományából 5—5 koronát *Auerhammer Mária* és *Csapó Etel* IV. oszt. tanulók kaptak, kik a kézimunkában dicséretes eredményt tanusitottak.

5. Az *„Underkó János“*-féle isk. alapitvány egyik 50 koronás ösztöndijat *Socanin Ferencz* IV. oszt.-beli növendék nyerte el.

6. A *„Petheő Jakab“*-féle 33. kor. és 60 fillér, valamint a *„Schürer Waldheim Károly“*-féle 3 kor. 36 fillér alapitvány kamatain, az alapitók intentióihoz képest jutalomkönyvek vásároltattak.

Jutalomkönyvek beszerzéséhez a következő adományok érkeztek.

Krantz József úr 5 kor., *Nikolics Ignácz* úr 6 kor., *Dr. Keömley Nándor* úr 4 kor., *Madarassy Gábor* úr 10 korona. Összesen 25 korona.

Jutalomkönyvek, illetve emlékkönyvek csak a két negyedik osztályban osztattak ki, még pedig összesen 72 db.

Az ünnepélyes *„Te Deum“* junius 21-én tartatott meg, mely után a tanulóifjuság az iskolába vezettetett s ugyanakkor osztattak ki a bizonyitványok, évvégi értesitők, irásbeli dolgozatok s szedettek be a tanév elején használatra adott könyvek.

Ezzel az 1899/1900-dik tanév, — miután még kihirdettetett, hogy a jövő 1900/1901-diki tanévben a beiratások szept. hó első 5 napján eszközöltetnek — bezáródott.

Budapest, 1900. junius 21-én.

A Tekintetes Iskolaszék alázatos szolgája:

Farkas József, igazgató-tanító.

A fővárosi községi iskolák hatóságai számára irt „Utasitás“ 19. §-ának 10. pontja értelmében az iskola belső ügyeire, valamint a Tantestület egész évi müködésére vonatkozó évi jelentést, fölolvasása után tudomásul vesszük.

Budapest, 1900. junius 21-én.

Bozóky Géza, s. k.

Petzina Ödön, s. k.	*Appl Lajosné*, s. k.
Oszoly Kálmán, s. k.	*Farkas Józsefné*, s. k.
Vaskó Bertalan, s. k.	*Csonka Józsa*, s. k.
Sehr Gyula, s. k.	*Kosutány Ilona*, s. k.

Kornitzky Frigyesné, s. k.

1879-ben a fehérvári kiállitást akartam rendezni, a kormánytól segélyt kértem. A kormány adott is 600, mondd hatszáz forintot. A társadalmi előkelőségek, a kikhez fordultam, hallani sem akartak anyagi áldozatról. Én a saját zsebemből előlegeztem 87.000 frtot; mindenki azt mondta, hogy azt a pénzt kidobtam. Bebizonyitottam, hogy nem kell félni a kiállitások rendezésétől; a pénzemet visszakaptam, sőt a kiállitás még fölösleggel is záródott és azonkivül még a muzeumnak ajándékozhattam a gyönyörü kapukat és állványokat, a melyeket a párisi kiállitáson vettem.

A fehérvári kiállitás után gazdasági és iparos-kongresszus ült össze Budapesten. Ott hangoztattam, hogy a legnagyobb baj a magyar textil-ipar hiánya és hogy e hiány miatt szövetnemüekért évenkint 160 milliót viszünk a külföldre. Rám hagyták, hogy ugy van, helyes. Én nem értem be ennyivel, hanem kimentem Freiwaldauba és vettem ott szövőszékeket, darabját 85—90 forintért. Rávettem egy szolnoki embert, hogy e szövőszékek előállitásával foglalkozzék és csakhamar sikerült is neki ilyen szövőszékek darabját 35 frtért előállitani. 1881-ben hoztam létre a női iparkiállitást; ott bizonyitottam be az általam behozott szövőszékek nagy előnyét a régiek felett, mert a mig egy jól megtermett asszony egy nap alatt az ő régi czeglédi szövőszékén arczának véres verejtékével nem tudott negyven czentiméternél többet megszőni, addig ugyanazon idő alatt az én gépemen egy 12 éves leány a legnagyobb könnyüséggel másfél métert állitott elő. Ezen tapasztalatok után természetesen azt reméltem, hogy a népet, vagy legalább annak egy részét el fogják látni ilyen szövőszékekkel. Megkezdtem a gyüjtést, de az vajmi kevés eredménynyel járt. Ő Felsége, a királyné adott 500 frtot, Haynald érsek 50 frtot, ez volt az egész, a mit magánemberektől e czélra kaphattam. De azért kétszáz szövőszéket osztottam ki. S akkor állt be az a hallatlan eset, hogy a szövőszékeket a községek nem akarták tőlem elfogadni. Ekkor láttam én az országos közönyt harmadszor.

Láthatják tehát, elég keserü tapasztalatot szereztem, a melyek elégségesek volnának arra, hogy a legtöbb embert hitében megingassák. De én bizalmamat még sem vesztettem el teljesen; ugy látszik, javultak a viszonyok és kedvezőbb szél jár a magyar iparra. De a magyar védjegy és főképen az önálló magyar vámterület behozatala nélkül a lelkesedés tüze megint el fog aludni, mint a szalmaláng. A domináló osztrák ipar kiszoritására nem elég a hazafias szándék, nem elégségesek félintézkedések, itt radikális védelemre van szükség, a milyet csak az önálló vámterület nyujthat. Az a fő, hogy közmeggyőződéssé váljék az az igazság, hogy az önálló vámterület behozatalával nem veszthetünk semmit, ellenben mindent nyerhetünk. A magyar közönyt csak az fogja megtörni, ha megadjuk a jogosult magyar érdeknek a lehetőséget arra, hogy érvényesülhessen

Budapest székes főváros II-ik polgári fiuiskolája értesitője.

Vizsgák után országszerte mindenütt jelennek meg iskolai értesitők, melyekből az iskolák értékét mérhetjük meg. Tananyag, osztályzat, tanitás mind előttünk van s a tudnivalók a következő évre.

A második kerületi polgári fiuiskola értesitőjének mindjárt elején látjuk, hogy a halhatatlan nagy gróf *Széchenyi* István vezérelvét követi, gondot fordit a testedzésre.

Valamennyi iskola követheti azt, hogy az iskola udvarán korcsolyapálya legyen s azért kell az iskolákat tér közepére épiteni nagy udvarral. Az iskolai korcsolyapályát más iskolák mindkét nembeli növendékei is használták havi egy korona dijért, a miből szegényebb tanulók ösztöndijára a tanácsnál alapitványt tettek. A vivást *Szafka* Manó, a kitünő torna és vivótanár heti 2—2 órán tanitotta.

A tornaversenyek is szépen sikerültek.

Az értesitőben a kegyelet meleg hagján emlékezik irótársunk *Buzás* István a tőle megszokott költői szárnyalással egy igazi elhunyt tanárról *Balogh* Alajosról. Ezt a szép emlékezést egész terjedelmében adjuk:

Balogh Alajos emlékezete.

„Szerettem én őt, mint a lelkemet,
Halálán szivem csaknem megrepedt."

A kispesti temető mult évi május 24-én gazdagabb lett egy sirhalommal: akkor tért oda örök nyugalomra Balogh Alajos tanár, akkor váltunk el fájó könnyek közt századnegyeden át szeretett kartársunktól, a kegyelet koszoruját tevén sirjára a derék férfiunak, a nemeslelkü jóbarátnak.

Boldogult kartársunkat valóban ritka jó tulajdonságokkal áldotta meg az ég. Az emberi, a családi és tanári kötelességek pontos teljesitésének magasztos erénye töltötte be nemes lelkét és ártatlan, jóságos szive nyilt kelyhében mézzé vált a baráti rokonérzés. Költői szárnyalású művész lélek volt ő a szó legszebb értelmében, a Sándor-napoknak évek hosszu során át szellemes, pajzán kedvü lantosa. Némi titokzatossággal, jól illő kedélyes mosolylyal szorongatott ilyenkor kezében a direktori asztalnál egy-egy papirosszeletet, mig aztán kiugrattuk a nyulat a bokorból s elszavalta alkalmi versét. Kijutott ilyen alkalommal a rigmusból, találó élczből és humoros, de igaz jellemzésből nemcsak a Sándoroknak és Jóskáknak, hanem a tanári testület minden egyes tagjának. A gyermekies, ártatlan öröm ilyenkor rózsákat festett arczára, s mint a virágkehelyben a csillogó tiszta harmatcsepp, úgy rezgettek szemében az örömkönny cseppjei.

A milyen érzékeny volt nemes lelke az ártatlan örömek iránt, ép olyan könnyen megbántotta és vont felhőt lelkére a méltatlanság és az emberek igazságtalansága. Ilyenkor szerette magát kipanaszkodni és nem kis fáradságba került kedélyét lecsillapitani és bebizonyitani neki, hogy a vakondtúrás nem Chimborazzó.

Tiszta lelke és igazságérzete nemcsak az emberekkel való érintkezésében nyilatkozott meg, hanem érvényesült az iskolában is, hol tanitványai általánosan tisztelték, szerették. Mint a jó pap, holtig tanult s a gyűjtött tőkét művészileg értette apró pénzre váltani és tanitványai közé szórni. A nagy szünidőt több éven át hol Bécsben, hol Münchenben, majd Drezdában, töltötte s mindenütt méh-szorgalommal dolgozott, tanult és gyűjtögetett. Számos eredeti mű és művészi festmény-másolat diszíti kartársainak és a műkedvelőknek lakását, s ha néha képárusnak is dolgozott, mindig müvészi tökélyre törekedett s ilyenre szoktatta növendéketi is. Minden munkáján meglátszott, hogy szakmájára született s ezt a műértők nyomban észre is vették, bármilyen csekélység került ki ecsetje alól.

Lelkiismeretes munkára szoktatta növendékeit is és azt tartotta, hogy a zsenge nemzedékkel a rajzolást és festést megszeretettni nem tapintatlan szigorúsággal és elriasztással, hanem gyöngédeéggel, és türelmes útbaigazitással lehet, és tegyük még hozzá: szakértelemmel és szakmáért való igaz lelkesedéssel. A ki a tanitást kenyérkeresetnek tekinti és érte szeretettel nem lángol, az robot munkát végez, a melyen nincsen, nem lehet áldás.

Nem egyszer mondta ő tanitványainak, hogy nem mindnyájan fogjátok talán anyagi hasznát venni annak, a mire én oktatlak beneteket; de művelődtök általa észrevétlenül is, és a kinek fogékony a lelke és igazi kedve van a rajzhoz, abból ember lehet és pedig szerencsés, boldog ember. És csakugyan nem egy tanitványa köszönheti Baloghnak sikereit, sőt meggyőződhetett, hogy az ecsettel nemcsak a kenyeret lehet megkeresni, hanem bizonyos hirnévre is vergődhetni. Általában lelkesült és lelkesitett fáradhatatlanul. Hangyaszorgalmú, szelid természetű, de ambiciós ember volt ő; lobogó tűz, mely gyujtott és melegitett. Nem is csoda, ha gyönge szervezetét férfi-kora delén fölemésztette a láng, melyet a művészetért hevülő olthatatlan szeretete és lelkesedése táplált.

Mint a Nagy-Alföld szülöttje, tüzes magyar volt s meg voltak benne mind azok a sarkalatos erények és jellemvonások, melyek az igazi magyart ékesiteni szokták s ezekben nevelte gyermekeit és tanitványait is. Ha a sors lesujtotta, erőt nyert mint Antaios, az ősanyától ujabb küzdelemre; ha mégis, mint ember, csalódott itt-ott az anyagiakkal való számitásban, ezt is annak a végtelen nagy szeretetnek kell betudni, melylyel nagyszámu családja mindegyik tagját magához ölelte s mely a jólétükről való gondoskodásban egész valóját eltöltötte.

Boldogult kartársunk 1849. évi febr. 9-én született Pestmegyében Kis-Kún-Majsán, s itt végezte elemi iskolai tanulmányait is. Szülei közönséges polgári emberek voltak ugyan, de fiukat magasabb iskolába adták mégis, mert tehetséget láttak benne. Igy került a kis Balogh a szegedi kegyesrendi főgimnáziumba, majd a kecskemétibe, hol 1868-ban kitünő érettségi bizonyitványt nyert s a kegyes tanitórendbe lépett.

A rajzot már gyenge gimnázista korában megszerette s hozzá való talentumát a szegedi hires rajztanár, a jó öreg Witkovszky, élesitette és pallérozta. Nem is lohadt a rajzhoz való szeretete soha többé, s képességét korán elismerték. Igy történt aztán, hogy mint kegyesrendi papnövendék 1868-ban, 1869- és 1870-ben Sátoralja-Ujhelyben az I. és II. osztályban a rajzot tanitotta. Hogy teljesen művészetének élhessen, a rendből kilépett és 1871-ben rajzból középiskolai tanképesitő oklevelet nyert s még ez évben a Szeged városi r. kath. főgimnáziumhoz választották meg rajztanárnak. A művészeti tárgyak ügye ebben az időben lendülvén csak föl, szerény dotációjával nem volt megelégedve s 1873-ban Oraviczabányára ment tanárnak a polg. iskolához, itt néhány hétig maradt, mert a budai polg. iskolához, a mostani II. ker. polgári fiuiskolához választották meg s ezt az állását 1873. évi október 15-én el is foglalta. 1876-ban nőül vette Mocskonyi Karolinát, kivel 19 évig a házasélet csendes révébe visszavonulva élt kizárólag családjának és hivatásának.

Nagy csapás érte a családot 1895-ben. A szerető hitvestárs, az angyaljóságu nő, a leggondosabb édes anya, hosszu szenvedés után égbe költözött, gyászba boritván az őt bálványozásig szerető férjet és nyolcz kedves gyermeket. Ez a csapás megrenditette az erős akaratu férjet, ki életkedvét is veszteni látszott, s már előbb is jelentkezett tüdőbaját annyira növelte, hogy szabadságot kérve, 1896-ban a tengerpartra, Lussin-Piccoloba vonult. De állandó javulásban itt sem volt része s intézetünknél eltöltött 25 évi buzgó működése után 1898. januáriusiával nyugalomba vonult. Mélyen érző lelkét aggasztotta nyolcz anyátlan árvájának sorsa s bánatos szive visszavágyott gyermekeihez, kiknek legidősbbje alig volt nagykoru, a legkisebbik pedig csak öt éves és 1899. május 9-én Lussin-Piccoloból visszajött betegen Kispestre, szerető csemetéihez, kiknek karjaiban néhány nap mulva, boldogult neje halálának évfordulójára, május 22-én, d. u. 4 órakor, lelkét visszaadta Teremtőjének. Most a kiért lángolt, kit annyira szeretett, avval együtt áldást könyörög véreire egekben.

S most, kedves emlékü, elköltözött jóbarátom, visszaemlékezem azokra a kellemes perczekre, mikor gyermekeidről, családodról beszélgetve engem is boldogságod körébe vontál s s önfeledten hallgattam terveidet kedves csemetéiddel. „Szülessenek sokan!" — mondottad a költővel — „mert annyinak vége, s a szegény nemzetnek olyan sok hija van! Aztán meg . . . hiszek egy Istenben mindenható atyában".

Valóban olyan volt ez a kedves család, mint egy élő bokor és a jó családfő, mint a föléje hajló lomb, hogy a bokrot és gyenge bimbóit az élet csendes pagonyában zivatar ne érje.

Majd mikor a bokrot zord szél borzogatta; mikor kedves hitvestársad nagy beteg lett: fájó szivvel emlegetted a jövőt, félve a nagy csapástól. Később azután, hogy a csapás sujtott és a család védőangyal nélkül maradt, s a kalázi sirkertet sötét gondolataiddal naponta látogattad, mennyire féltettünk! Az a csendes némaság mennyire fájt nekünk! Most is emlékszem még sötét bánatba öltözött lelked panaszára: „A tündér-remények szines fonala elszakadt. Bús fűz lettem kiszáradt utszélen. Ünnepnapon is gyászt viselünk mi otthon. Ha ugy elgondoltam, hogy mi lesz majd nélküle az élet, majd meghasad a szivem. És mégis le kellett mondani róla! Mikor kezet szorit velem sok jó barátom, érzelmüknek válaszul köny tolul szemembe és a jó emberek engem megértenek. Szegény fejem! Szegény apróságok! Csak értetek fáj, remél és dobog ez az összetört szív, — mig meg nem szakad!

Óh, mit érezhetett az az érzékeny, jóságos szív arra a gondolatra, hogy itt kell hagynia szeretett csemetéit szegénységben, gyámol nélkül?! És ime, akadtak nemesszivü emberek, itt van az anyai jó nagybácsi, kik az árvák könynyeit felszáritgatták s jóságos közbenjárásukra a székes-főváros nagyérdemü Tanácsa nemcsak a hü szolga, a már nyugdijas, beteg apa utolsó idejének gondjait könnyitette meg, hanem a boldogult hét kiskoru árvájának illő nevelési járulékot rendelt, igy tevén nagylelküleg lehetővé a szegény árvák fölnevelését, a kikért és nemes szivü jóltevőikért az elköltözött szülők igaz lelkei imádkoznak fönn a mennyben.

És most Isten veled, kedves elköltözött barátom! Ki szivben oly jó s lélekben oly nemes voltál, igazán megérdemled, hogy emlékedet szivünkben megőrizzük s mindig lesz köztünk szerető barátaid közt, a ki

„. . . . . eljő sirod szélére
S akasztván egy darab fátyolt keresztjére,
Reá emlékezik barátja szivére,
Egy könyet gördítvén hideg tetemére."

Buzás István.

A király és a galambok.

Ő felsége a király Cap-Szt.-Martinban való időzése alkalmával egy monte-karlói galamblövészetet végig nézett. A mint a czéllövők a fölrebbenő galambokat egyenként lődözték le, a király sajnálkozva jegyezte meg:

„Szegény állatkák! Igazán nem értem, hogy mi örömük lehet ebben az embereknek."

Pomáz.

Egyszer *Sipulusz* rettentette meg a világot a pomázi bakterről felevenitett körforgó tréfájával most a *Fővárosi Lapok* elmélkedik Pomázról . . . A czikkiró kiemeli ugyan Pomáz és vidékének szépségeit, de egyuttal a nyaralók siralmas helyzetét rajzolja.

A szép csillaghegyi telep vagy is Árpád-fürdő tisztviselőtelepét s a *Casinót* kiemelve ecseteli a szép látványt, a kis városka kies

fekvését, érinti *Békás-Megyert* és *Buda Kalászt* és igy jut *Pomázra.*

A vidékre nézve csak is előnyös lehet, ha oly olvasott és a szép tájékokat széles körben ismertető régi ujság, mint a Fővárosi Lapok, ha csak röptében is emlékezik meg róla. Fájdalom a sajtó, különösen a napi sajtó nem ér rá, hogy ezt a szép vidéket felfedezze, méltányolja és ismertesse. Bünpörök, bünkrónikák, politikai ferdeségek miatt erre nem jut tér. A fürdői levelek is elmaradtak, csak hirdetésekben foglalkoznak a leghazafiasabb ügygyel, a fürdőügygyel. Buda és vidéke közigazgatása, a vármegye kevés ügyet vetnek a vidék emelésére. Értéktelenül vesz el az ismeretlenség homályába, turisták és kerékpárosok tesznek érte csak.

Pomáz a főszolgabiró székhelye. *Csapó Loránt* müvelt, lelkes, izléses ember, s a mit tehet, mindent elkövet s hiszszük, hogy a közigazgatás egyszerüsitése után csodákat fog müvelni.

A kerület országgyülési képviselője *Luppa Péter és testvére Vazul, Kontra Kálmán, Tregele Jakab, Laszlovszky Béla, Dr. Martin Sándor,* a község jegyzője *Martinyi Dezső* s az egész értelmiség olyan anyag, mely alkothat sokat.

A Laszlovszky telep lassan halad, alig ismerik, legfeljebb a Kis Hirdetőből, pedig nagyra hivatott. A tulajdonos áldozatkészsége megteremtette az alapot, melyből nagy dolog fejlődhetik s ma is szorgalmasan törekedik arra, hogy a telep benépesüljön. Ajánljuk a közönségnek.

A *Margitliget* szanatoriuma, melynek élén *Dr. Martin Sándor* az ideggyógyitó orvosok egyik legkitünőbb tekintélye áll, már is messze földön ismeretes. Most ott van *Beniczky Lajos* Pestvármegye tisztelt alispánja s gyógyul is. Az alispán ott időzéséből az egész vidéknek haszna lesz, mert hosszabb időn közvetlen benyomásból győződik meg, hogy mire hivatott ez a vidék?

Mi csak azt óhajtjuk, hogy a sajtó végre kötelességéhez hiven, komolyan forditsa figyelmét erre a vidékre, mely a szépségnek kincses háza, s arra rendelte az Isten, hogy az emberiség hasznát vegye.

Vizvezetékünk.

Megnyugtató véleményt adtak a szakértők Budapest székes főváros vizvezetékéről. Ezeknek a véleményeknek összege ez:

1898-ban, a mikor a budai ujlaki vizműnél állandó üzemzavarok voltak, a káposztásmegyeri végleges vízműveket pedig tovább kellett volna fejleszteni, a főváros törvényhatósága elhatározta, hogy meghivott szakértők utján szerez meggyőződést arról, alkalmasak-e a káposztásmegyeri és buda-ujlaki vizművek a kibővitésre, helyes-e a káposztásmegyeri és budaujlaki vizművek berendezése és rendszere s ha nem helyesek, miképpen lehet Budapest vizszükségletét hosszabb időre biztositani. Mansorgh mindenekelőtt azt mondja, hogy a főváros változtassa meg a vizdij rendszert, mert a mai nagyon elősegiti a vizpazarlást. A fővárosban fejenként 250 liter viz napi fogyasztása van számba véve. Ez a mennyiség 55 angol galonnak felel meg, s igy tul sok, mert Londonban egy-egy lakosra csak 35 gallon esik, de ebben is 8—9 gallon ipari czélokra van szánva. De ha meghagyják ezt a mennyiséget, a vizdijkivetés akkor is az ingatlan tulajdonosokon kivül a bérlőkre is kiterjesztendő, mert csakis igy akadályozhatja meg a vizpazarlást. A kérdésekre kivétel nélkül igennel felel, vagyis helyesli ugy a buda-ujlaki, mint a káposztásmegyeri vizmütelep rendszerét és mind a kettőt kibővitésre alkalmasnak tartja. A kibővitett vizművek akkor is meg fognak felelni, ha Pest népessége egy millióra, Budáé pedig 170 ezerre szaporodik.

A szakvéleményekre Kajlinger Mihály vízvezetéki igazgató helyettes tesz végül megjegyzéseket. Ezekben a legfontosabb az, *hogy közegészségügyi szempontból a vizvezetéki csapokra alkalmazott háziszürők a legszigorubb hatósági eljárással kiküszöbölendők, mert a házi szürők a vizvezetéki vizet elrontják. A szürők ugyanis a vizvezetékeknek vehemens vizkieresztéssel történő öblitését és mosását akadályozzák, a vezetékek szünetelése alkalmával okvetlenül leülepedő csőrozsdát, vagy homokot a vizvétel helyén megakasztják s igy mesterségesen rontják a vizvezeték vizét.*

Tessék hát szódavizet inni, mit szintén mesterségesen szürnek.

Klotild-telep.

(Levél a szerkesztőhöz.)

József főherczeg tündérkertje czimü czikk arra inditott, hogy kimenjek Pilis-Csabára, — hova a közlekedés menet-jövet kényelmes — és meggyőződjek, vajjon a leirás nem-e csak költői ábránd?

Ugy találtam, hogy a való messze tulszárnyalja a leirást. Ezt elképzelni nem lehet, ezt látni kell. A közönséget valóban lekötelezte a *Buda és Vidéke,* hogy erre a bájos kiránduló helyre figyelmeztette. Elbarangoltam a tündérerdőben s bámultam milyen olcsón és kedvező feltételekkel adják a telkeket.

Én mint kerékpáros mindjárt arra gondoltam, hogy milyen nagyszerü kerékpár-versenyeket lehetne itt rendezni a huszonkét kilométeres nagyszerü uton, árnyas erdőben. Az összes kerékpáros egyletek szövetkezhetnének, hogy egy *kerékpáros házat* épitsenek s itt szép napokat tölthetnének, gyakorolva magokat. Ugyanezt tehetnék az *athléták és testgyakorlók is,* mert nekik is alkalmas a hely.

Ajánlom ezt a tervet s kérem őket lépjenek összeköttetésbe a *Buda és Vidéke* szerkesztőségével, hol minden felvilágositást megkapnak, mert itt ugy értesültem, hogy a *Buda és Vidéke* még a telkek *közvetitésére* is vállalkozott, csakhogy ez a tündérerdő azzá lehessen, a minőnek lenni kell.

Meg kell emlitenem, hogy *Kaszinót* szerveznek a telepesek, kik közül *Dr. Gallovich Zoltán* és *Dezsőfi József* buzgólkodnak fáradhatlanul a felvirágozásért.

Katonatisztek családjai itt a tábor közelében igen alkalmasan nyaralhatnak, ha épitenének, a mi nem drága és lehet izléssel egyszerüen épitkezni a telep tervei szerint . . .

Kiránduló társaság jó ellátást kap *Stephany* vasuti vendéglőjében, hol izletes ételek és valódi italokat jutányosan és pontosan szolgál a vendéglős, kinél néhány vendégszoba kapható.

Kiránduló.

Eljegyzés.

Hets Ödön ügyvéd, a kiváló védőt s a keresztény szellem vezető férfiát és nejét az anyák legjobbját az igazi nőt Tunkl Berta úrnőt ismét családi öröm érte. Szépreményü fiuk a „*Buda és Vidéke*“ munkatársa, Ödön eljegyezte a müvelt és minden szép tulajdonokban gazdag *Weinberger Aranka* kisasszonyt. Legyenek boldogok, kivánjuk az ifju párnak s szerezzenek családi örömet példás házasságukkal az örömszülőknek. Szivünkből kivánjuk annak az apának és anyának, kik minden bánatunkban, örömünkben s bajainkban őszinte barátsággal vettek részt. Az épülő fészek legyen a boldogság, a házastársi hüség, a hazafiság, emberszeretet, keresztény vallásosság viruló otthona . . .

Meghivó.

A budapesti iparossegédek egyesülete 1900. évi julius hó 8-án, (vasárnap) a „Fáczán“ vendéglő összes helyiségeiben délután 3 órától esti 8 óráig *kerti-ünnepélyt* és este 8 órától reggelig *tánczmulatságot* rendez. Dijtekedobás: kezdete d. u. 3 órakor. Confetti parfumeu! Világposta! Szerpentin! Tombola! Tekedijak: 1. dij: 10 korona, 2. dij: 5 korona, 3. dij: 1 rúd szalámi. A zenét katonazenekar szolgáltatja. A kerti ünnepélyre érdekes müsor van összeállitva. A tánczterem szellőztetéséről gondoskodva van. Jegyek előre váltva a kerti-ünnepélyre 30 kr., a pénztárnál 40 kr. Este a tánczteremben személyjegy 50 kr., este a pénztárnál 60 kr. A mulatság kedvezőtlen idő esetén is megtartatik a vendéglő fedett helyiségeiben. Jegyek kaphatók: özv. Culman Rezsőné virágüzletében (II., Fő-utcza 10. sz.), Leimstädter Károly fodrászüzletében (II. Szegényház-utcza 12. sz.), Anton A. fodrászüzletében (II. Irma-tér), Lorencz Erzsébet virágüzletében (II. Fő-utcza 70. sz.), Keller Dániel nyomdatulajdonosnál (I., Alagut-utcza 1. sz.), továbbá a rendező-bizottsági tagoknál.

Uránia.

Az Uránia szinházban *Salamon Ödön* érdekesen ismerteti Párist. Élénk és élvezetes előadása igazi utmutatója Párisnak. A ki oda készül, nem nélkülözheti ezt az előadást. El kell menni oda annak is, kinek nincsen annyi módja, hogy Párist meglássa. Az Uránia ugy mutatja be, hogy a ki látja, Párist látta. Hamarjában a tudománynak és ismeretterjesztésnek semmi nem tett annyi szolgálatot, mint az Uránia, melynek Párisa valóban Páris és a ki végig nézi, az megtakaritotta az utiköltséget s meglepheti ismerőseit, kik onnan visszatérnek azzal, hogy többet látott az Urániában Párizsból, mint ők. Ne mulaszsza el senki, hogy az Urániában fokozza ismereteit. Mindég változatos a müsor, ma Magyarország s holnap a nagy világ, a természet csodái, a haza és föld népei, körutazás a föld körül. Egy élő könyvtár, gyönyörüség és tanuság. A mit mások egész életen keresztül tanultak azt közkézre adják. Mióta az Uránia előadásai vannak, a müveltség gyors lépéssel halad. Az Urániával, mint élő emlékével, halhatatlanságát biztositotta s a nemzetet hálára kötelezte a magyar müvelődés vezérkari főnöke, a nagyérdemü *Molnár Viktor.*

Üzletáthelyezés.

Richtarszky Willibald előnyösen ismert mészáros és hentes üzletét, mely eddig a Krisztina-körúton levő Krantz-féle házban állt fenn, áthelyezte a Roham-utczába, s azt ujonnan és fényesen rendezte be. Itt is abban az előzékeny és pontos kiszolgálásban részesül a közönség, mint a régi helyen. Főtörekvése, hogy minden igényt kielégitsen első minőségü áruczikkeivel.

Vörösvári szarvasmarha-dijazás.

A vármegyei gazdasági egyesület a rendes évi dijazásokon kivül a két pilisi járás egy alkalmas központján — Vörösváron — állandó dijazásokat is szokott tartani, hogy egy tenyészállatvásár alapját megvesse.

Ez idén a dijazás nem sikerült oly jól, mint a mult évben — bár az intéző körök mindent elkövetek, hogy a dijazás sikerüljön — mert a folytonos esőzések a hegyi utakat annyira megrongálták, hogy rajtuk a közlekedés ugyszolván lehetetlen volt.

Az anyag minősége ellen azonban ez évben sem lehetett kifogásunk s az összesen 780 koronát kitevő dijak egyike sem jutott érdemtelenül senkinek a birtokába.

A dijazáson ez idén is Csobánka község tünt ki szép szarvasmarha anyagával.

A dijazásokon jelen voltak Tahy István, az állatteny. sz. o. elnöke, Baross Pál járási mezőg. biz. elnök, Dr. Csapó Loránt főszolgabiró, Berzeviczy Zsigmond m. kir. állattenyésztési felügyelő, Nyáry Józse járási mezőg. biz. elnök és Szemere Huba, kik a monori járásból jöttek el, fáradságot nem kimélve, állattenyésztésünk haladásáról meggyőződést szerezni.

A dijazásokra egybegyült gazdák Tahy István inditványára a földmivelésügyi magy. kir. miniszter urat táviratilag üdvözölték.

A dijazásokról részletesen a jövő számunkban számolunk be.

Egy uj erő.

A legnagyobb magyar, *gróf Széchenyi István*, azt mondá egy fiatal mérnöknek: *A technikai ismereteket legjobban tanitja maga a természet, a ki jól be tud nézni a természetbe, az mindig talál olyasmit, mivel tudását gyarapitja.*

A természet őserejéből fakadt a legtöbb találmány. A ki a természetet vizsgálja és gondolkodik, az őserőből mindég okulhat . . .

Régi igazság, melynek próbája a következő levél, mit a *Buda és Vidéke* egy régi hive ir:

„Valami olyan dolog feltalálásán törtem a fejemet falusi magányomban, mely hasznossá lehetne. Áll pedig ez ebből: Ha a *halat nézem, repül a vizben;* ha egy ladikba 10—12 ember beleül egy halász átviszi a Tiszán, ha egy tiszai hajóba 3—400 métermázsa buzát beraknak, 6—8 ló elhuzza.

Tehát a viz a legkönnyebb és legtermészetesebb ut s a mostani járművek nem haladnak mégsem, csak nagy erővel, lassan és unalmasan.

Én feltaláltam egy olyan vizi járművet, mely olcsóbb mint a mostaniak és fél annyi erővel, 2—4-szeres sebességgel jár.“

Eddig a levél, melyhez azt tehetjük, hogy a minta kész, s hazánk, Európa, Amerika, Ausztráliára szóló szabadalmakhoz, s a befektetésekhez társat, kinek egy kis tőkéje és szakértelme van, keres a feltaláló, s hiszi, hogy az ő találmánya lesz az ur a vizeken. Szerinte ez korszakot alkot, mert az egész kereskedés megfordul, félannyiba kerül a szállitás, s a szegény emberek könnyebben élhetnek. A találmány ezen a természettani törvényen nyugszik: *ha lassan lehet menni, lehet sebesen is.*

Felhivjuk erre a találmányra közönségünk figyelmét. Az érdeklődőknek a feltaláló nevét és lakhelyét megmondjuk

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön.

Nyilt-tér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel**, pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

MEGHIVÓ.

A **„Budapest-Zugligeti Egylet“ 1900. évi julius hó 15-én vasárnap d. e. 11 órakor** a Zugligeti iskolában tartja meg

ÉVI RENDES KÖZGYŰLÉSÉT

melyre a tagok tisztelettel meghivatnak.

A közgyülés tárgysorozata: 1. Az igazgatóság évi működéséről szóló jelentés felolvasása. 2. Az évi zárszámadás megvizsgálása és a jövő évi költségvetés megállapitása. 3. Tisztujitás, az igazgatóság és a választmány ujjáalakitása, számvizsgáló bizottsági tagok választása. 4. Esetleges indítványok.

Budapest, 1900. junius 29-én.

Eperjessy István, titkár. **bátori Sigray Pál**, elnök.

Török-Bálinton vagy a Bagó-féle könyvnyomdában (Budapest, II., Ponty-utcza 4.) megrendelhetők a következő művek:

I. **„Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt“.** („Ébresztő hangok“ XIV. könyve.) Magyarország ezredéves ünnepélye alkalmával közli és a magyar nép figyelmébe ajánlja Zimándy Ignácz 1896. — Terjedelme 600 oldal. Ára 1 frt.

II. **„Kossuth Lajos a magyar intelligenczia és emigráczió itélőszéke előtt.“** („Ébresztő hangok“ XV. könyve.) Terjedelme 600 oldal. Ára 1 frt.

III. **„Kossuth Lajos a józan magyar közvélemény itélőszéke előtt.“** („Ébresztő hangok“ XVI. könyve.). A debreczeni trónfosztás ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 508 oldal. Ára 1 frt.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

I. ker., Egyház-téren

fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.

Lövenstein Antal

csász. és kir. udvari sütőmester.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója. Szerb kir. udv. szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

Budapest, IX., Soroksári-utcza 24.

Készit **Gőzgépeket:** fekv ket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtogépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel

ILLÉS JÓZSEF

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX., Kinizsi-utcza 11. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban.

Bármely nagyságu megrendelés **házhoz** szállittatik.

GANZ és TÁRSA

vasöntöde- és gépgyár-részvénytársaság Budapesten.

Gáz- és petroleum-motorok álló vagy fekvő egy vagy két hengerrel.

Készit:

A) Gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat és vasuti fölszereléseket, transmissiókat. — Speczialitásai B) kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zuzóművek hengerek és ágyugolyókhoz. — Hengerszékek kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s egész malomberendezések. — Facsiszoláshoz, papir- és czelluloza-gyártáshoz való gépek. — Vizikereket nagy sikerrel pótló turbinák. — Villamos világitás nagy távolságra is a motortól. — Zsilipek, csővezetékek, frictiós kapcsolások, rotatiós dynamométerek. — Aczélöntések.

Ó-Budai „KORONA“ Vigadó

Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb

mulatóhelye.

Nagy kévéház és vendéglő. Diszes táncterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a táncterem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL,
tulajdonos.

Kávé import.

Szállitás közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr.	finom	**Cuba**	nagyszemü	o.-é. frt	6.—
4½ „	valódi	„	I. rendü	„ „	6 50
4½ „	„	„	**Jáva**	„ „	5.78
4½ „	„	„	**Portoricco**	„ „	5.82
4½ „	„	„	„ legf. I. rendü	„ „	6.46
4½ „	„	„	**Gyöngykávé**	„ „	6.36
4½ „	„	„	**Laquayra** igen fin.	„ „	7.—
4½ „	„	„	valódi **nyugotindiai**	„ „	7.—
4½ „	„	„	Ceylon, különl. nagyszemü		7.36

Vasuton 30 kgr. vételénél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Somogyi és Társa

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot** és borovicska pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka-főzdéjéből N.-Kanizsán, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Háttérben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által **10** évi, mások által pedig **6** évi egyenlő részletekben törleszthető.

A telek ára és nagysága.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágitást a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatalában kapható, mely

a telkek eladását is közvetiti.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

Kitünő tisztelettel

Wild József.

20% olcsóbb

mint bárhol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granit, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

sirkő raktára

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

— A Király-fürdő mellett. —

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égyenes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folytón emelkedő kelendőség a minden kiállításon nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet halladó fönállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják

SINGER CO. varrógép-részvénytársaság

ezelőtt NEIDLINGER G.

Budapest, II. ker., Fő-utcza 15. sz. alatt.

(A lánczhid közelében.)

ZÁBORSZKY JÁNOS

UTÓDA

Petrovits István

mészáros és hentes

BUDAPEST,

I., Krisztina-tér 3. sz.

Modern irányu

Levélpapir-Ujdonságok.

Legszebb kivitelü

Névjegyeket

készitenek

KANITZ C. és Fiai

Budapest, V., Dorottya-utcza 12. szám.

JAKOVITS JÓZSEF

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritathatja.**

Alcsuthi udvari, Margitszigeti és Fiumei Főherczegi Kertészetek

VIRÁGCSARNOKA

1900. julius hóban

Ő cs. és kir. Fens. CLOTILD főherczegnő

IV. k. Eskü-uti palotájába helyeztetik át.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bármilyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartják is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bármily töréseket, pld. rugó, balancz, tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

órás- és ékszerkereskedő

Budapest, I. ker., Alagut-utcza.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék női kalapokban

valamint szőrme-árukból.

SZENT-MARGITSZIGETI

gyógyfürdőhely.

A Szt.-Margitszigeti 43·7° C. hévviz kitünő eredménynyel használtatik mint fürdő, vagy belsőleg mint gyógyital és belélegzésre a következő kóralakok ellen: köszvény, csúz, zsábák, idült kiütegek, külsértések után föllépett izzadmányok, görvély és bujakor, máj-, gyomor-, bélbántalmak, idült székrekedés, hólyaghurut, női bántalmak, garat-, gége-, tüdőhurut, hűdések, idegbántalmak. Meglepő sikerrel használtatik a massage, villamos fürdő, hidegviz és Kneip-féle gyógymód.

135 hold sétakert, pormentes levegő és 300 vendégszoba, társalgási- és tekéző-terem, posta, telefon, távirda, gyógyszertár és elismert jó konyha.

Rendelő főorvos: Dr. ÖTVÖS JÓZSEF, az országos közegészségügyi tanács tagja. — Naponta katona és czigányzene. — Hajóközlekedések óránkint; menettérti jegy: hétköznap 20 kr., vasár- és ünnepnap 40 kr., gyermekjegy 10 kr.

Fürdőidény tartama: máj. 1-től okt. 1-ig.

Május és szept. hónapokban 30% árengydmény.

Megrendeléseket lakásokra átvesz Szt.-Margitszigeti gyógyfürdő-felügyelőség Budapest.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona és hidmunkákat.

Lakik:

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13., II. em. 22.

Rendel d. e. 8—12., d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

Köszönetnyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvarmesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog-kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadászczipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek mint a szalonczipők.

Zágráb, 1898. julius hó 8-án.

Krähl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17. tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szabadalmazott Asbesttalp-betét nélkül.

A magyar kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás!

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

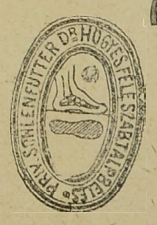

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid ideí viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerü 60 kr., homotalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.**

Szétküldés csakis utánvéttel vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositsáok, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Weilesz és Krammer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 19. sz. Vasárnap (Szent Jakab hava) Julius.

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

A köztestvériség és a közgyülölködés.

— Irta: Hatala Péter. —

Midőn szoczialisták egyes osztályok ellen izgatnak, gyülöletet szitanak: akkor a köztestvériség ellen vétenek . . . Ha azt akarjuk elérni, hogy a szegény ember is anyagi nyomoruság nélkül megélhessen, azt nem gyülölködéssel, nem a közgyülölködés szitásával: hanem szeretettel lehet csak elérni, mely alkalmas társadalmi és törvénykezési tényekben nyilvánul . . .

A józan socializmus a köztestvériség és nem a közgyülölködés . . .

Ezt kell hirdetnünk szóval és tettel . . .

A faj, a nemzetiség, a vallás, a társadalmi állás, a foglalkozás stb. nem arra valók, hogy azokkal a közgyülölködést szitsuk . . . Mindezeknek fattyu hajtásait, a köztestvériség érdekében nyesegetnünk kell . . .

Beszéljünk példákban.

Az egész világon hét millió zsidó lakik. Ebből egy millió Magyarországon telepedett le. Budapesten van a világ legnagyobb zsidó hitközsége, majdnem kétszázezer lélekkel.

Ha faji szempontból vizsgáljuk, ez Magyarország kilenczedik nemzetisége.

„A Jövő“, társadalmi és tudományos zsidófelekezeti hetilapban, — melyet Weiszburg Gyula dr. fővárosi rabbi szerkeszt, — Rónai János dr. következőleg ir: „Midőn a történelem tavaszi évfordulóin, forradalmok viharai a népek szivét megrendíték, és a törvényhozók lelkiismeretét felrázák: akkor a zsidók egyes (helyi) töredékeit is részesitették szabadságban, többé kevésbbé egyenlő jogokban, hol feltétlenül, hol mintegy feltételesen az önmegsemmisités, nyilt vagy leplezett feltételezése alatt . . . Pedig ilyen áldozatot kikötni, egyfelől nem erkölcsös, nem igazságos dolog; másfelül az állam üdvére nem szükséges, de fölösleges is, mert hiszen ősi lényöket eldobni akaró zsidók minden korban akadtak elegen . . . m. é. ápril 6-iki szám.

Igaza van Rónainak . . . A nemzeti, a fajbeli önmegsemmisülést senkitől sem szabad kivánnunk, ily ár egyáltalán nem követelhető sem zsidótól, sem oláhtól, sem szlávtól, sem némettől. Egyik sem tagadja meg nemzetiségét, faját, vallását azzal, hogy magyarul beszél s hű fia a magyar hazának. Beszélhetek több nyelven is, hü polgára lehetek a hazának, de azért fajomat, nemzetiségemet, hitvallásomat sértetlenül fentarthatom. Mezzofanti bibornok ötvennyolcz nyelven tudott beszélni: azért mégis olasz volt. Fajvegyülés, egybeolvadás történt mindig s történni is fog. Schwartz Gyula dr. is ezt akarta, ellentétben Rónaival, midőn nem rég, a pesti izraelita hitközség közgyülésén azt mondotta: „Mi izraelita hitvallásu magyarok vagyunk, de nemzetiséget nem képezünk . . .“ i. h.

Az egyéni szabad elhatározást, mely a zsidó önmegsemmisülésben leli örömét, nem kifogásolom, de valamint magam se tenném, ugy másoktól se merem kivánni. Nem szükséges feltétele az emberiség köztestvériségének . . . . Én előttem mindig az emberiség az első s csak azután következik a nemzetiség. Ez a czivilisatiónak, a közmüvelődésnek egyik alapelve. Az barbár állapot, midőn a nemzetiség felfalja az embert.

Ezt, nem az izraelita vallásu magyarok rovására mondom Sőt óhajtom, hogy bizonyos jó tulajdonságaikat: a kitartó munkálkodást, takarékosságot, a kereskedelmi szellem becsületesebb részét átörököljük, elsajátitsuk.

A zionisták most üléseztek Baselben, ők Palesztinában felakarják támasztani a régi Zsidóországot, s oda csoportositani a világon szétszórtan lakó zsidókat. Azon helyes eszméből indultak ki, hogy a vallás által megszentelt földön, Ábrahám, Izsák és Jákob hazájában, melyet Dávid és Salamon királyok világra szóló dicsőséggel öveztek, a világon szétszórt zsidókat egybegyüjtve: a nagy multak emlékezete hatalmas erkölcsi erényeket fog fejleszteni, nem csak a Jeruzsálembe és Judába visszatérőkben, de azokban is, kik a diasporában, a szétszórtságban maradtak. A zsidó akkor lesz igazán nemzetté, ha saját országa van s ezen nemzeti önérzet, mely a hazaföldén lakókat nemesiti; lelkesiti azokat is, kik a hazának határain kivül élnek. Kivánom, hogy szép tervük valósággá legyen.

Minden nemzetnek meg vannak nemcsak saját erényei, azaz bizonyos erényekben kitünő: hanem saját hibái is, olyanok t. i., melyek más népeknél is előfordulnak, de nem oly tömegesen, nem oly kirivón.

A régi görögökről azt énekli Vergilius Éneas és a trójai háboru hallhatatlan költője: „Még az ajándék is, mikor azt görög adja csalárdság!“ És jóval később is ezen közmondás járta: „Graeca fides, nulla fides!“ Görög becsületesség, nem becsületesség . . . Ma keleten a perzsáknak van e tekintetben igen veszett hirök. És nálunk nyugaton, a zsidóknak. Egy perzsa tiz zsidó !! . . mondják Ázsiában.

A létért való küzdelemben a zsidó nem válogatós eszközeiben. Az uzsorát, csalást kicsiben és nagyban Izrael népe gyakorolja leginkább. Közöttük vannak legtöbben, kik a közelszegényedés és a nyomor árán halmozták össze kincseiket. Náluk a faji és felekezeti összetartás, tulcsapong az igazság és az illendőség határain . . .

Micsoda legénykedés, midőn Kayserling Mór dr. kiáll és igy kérkedik: „Magyarország tudja, mit köszönhet a zsidóknak, bátorságuknak és hazafiságuknak. Zsidók nélkül a szabad Magyarország nem érte volna el azt az állást és azt a jelentőséget, melylyel ma az európai államok között bir“ . . . . . Jövő i. sz.

Ezen igen nagy horderejü kérdést, nem merném az Akadémiára bizni, hogy pályadijat tüzzön ki megfejtésére . . . Alig akadna ott elfogulatlan biráló bizottság . . .

A Napi Sajtóra? . . . Irtózatosan felekezeti . . .

Azzal szoktunk dicsekedni, hogy az Isten is urnak teremtette a magyar embert, külön nemzetet alkotván számára, hogy muzsikáltassa magát; a czigány nemzetet. Mostanában uraságunk még nagyobb. Külön nemzet mulattat bennünket, a szinházakban és orfeumokban . . . a zsidók . . .; a világ minden igaz és nem igaz hireit, egy külön nemzet hordja össze s nyomtatja ki naponként számunkra . . . a zsidók; . . . külön nemzet csinálja lomha eszünknek a közvéleményt . . . a zsidók; . . . külön nemzet szerez nekünk pénzt és elszerzi birtokunkat . . . a zsidók; . . . megütik a reklám óriási dobját, Izrael legkisebb fiainak és leányainak érdekében; borzasztó egoismussal, minden egyebet lehurrogó önzéssel dicsőitvén a „mi népünkből“ valót . . .

Az „Egyenlőség“ Szabolcsi Miksa felekezeti hetilapja, a zsidók szellemi képességének kimutatása végett idézi Jacobs — Distribution of the comparativ ability of the Jews — könyvéből a következő statistikai adatokat.

Ezer hirneves ember közül: Szinész, zsidó: 34, nem zsidó 21. Gazdász: zs. 1, n. zs. 2. Régész: zs. 26, n. zs. 23. Épitész: zs. 6, n. zs. 6. Müvész: zs, 34,

Hazai ásványvizeket igyunk. — Pártoljuk a hazai fürdőket.

n. zs. 40. Iró: zs. 223, n. zs. 316. Pap: zs. 105, n. zs. 130. Mérnök: zs. 9, n. zs. 13. Ügyvéd: zs. 40, n. zs. 24. Orvos: zs. 49, n. zs. 31. Kereskedő: zs. 43, n. zs. 12. Katona: zs. 6, n. zs. 56. Bölcsész: zs. 78, n. zs. 2. (!) Zenész: zs. 72, n. zs. 11. Filológus: zs. 123, n. zs. 13. Költő: zs. 36, n. zs. 20. Fizikus és vegyész: zs. 52, n. zs. 51. Szobrász: zs. 12, n. zs. 10. Politikus: zs. 83, n. zs. 125. Utazó: zs. 12, n. zs. 25.

„A nap megállt felettünk bámulni a csodát!

Kétszázezret, hogy vert meg kétszáz az angyalát!“

Széchenyi István gróf azt irta Bethlen M. grófnak: Kossuth Lajos, szabaddá tette az országot . . . de a zsidók számára! És Kossuth Ferencz, nem rég igy szólt a képviselőházban: A mi élhetetlenségünk az oka, a zsidók elhatalmasodásának.

Az „Ideál“ szellemes irója, Szemere Miklós, igy beszél: „A mennyire perhorreszkálom az antiszemitizmust: annyira ajánlom a Judaismus ellen való alapos és komoly védekezést. Csak annyit fogadjon be belőlük az állam, a mennyit a nemzet teste fel tud szivni: mert különben nem többé magyar, de zsidó nemzet leszünk. Én pedig engedelemmel magyar akarnék maradni. Sapienti sat. Felséges királyunknak, a keresztes háboruk idejéből, II-ik Andrásról, egyik ékes disze: a „Jeruzsálem királya“ czim. Nem óhajtanám azonban megérni, hogy a dicső emlékezet prózai valósággá váljék itt Budapesten.“

Ilyen hibák és bünök okozzák az ellenszenvet, gátolják a köztestvérisülést. Aki nem szeret, azt mások sem szeretik. Aki furfanggal, álnok tőrbecsalással megkárosit; az ne csodálkozzék, ha nem fogadják testvérül. Igy nem a köztestvériség, a közszeretet fakad. hanem a közgyülölet . . . s a zsidók iránti testvériség, a messze távolban marad. Pedig e testvériségnek meg kellene valósulnia. Közös érdek kényszerit reá. A javulásnak első föltétele: a bünnek, a hibának beismerése, innen is, onnan is. A zsidók és a nem zsidók részéről is.

A nemesebb szellemü zsidóknak szép terük nyilik itt: a köztestvériség akadályainak elháritására.

Az antiszemitizmus okait a megelőzőkben vázoltam; az antiszemitizmus az okozat: a zsidóknak általam megrovott viselkedése az ok. Szüntessük meg az okot, megszünik az okozat. Hazánkban majdnem tizenöt millió keresztény között egy millió zsidó lakik s tekintsük a törvényszékek felekezeti statistikáját: a csalók, a sikkasztók, az uzsorások megdöbbentőleg aránytalanul nagy sokasága zsidó: ha a keresztények tizenöt milliónyi tömegéből szinte ily aránytalanul nagy számban kerülnének ki az e fajta gonosztevők: megállhatna e társadalmunk?!

Azt mondom tehát, hogy ezek a csaló, sikkasztó, uzsorás, a mindenfelé, még tisztességtelen versenynyel is tolakodó zsidók az igazi antisemiták. A fő az ok és nem az okozat . . . ha amazt megszüntettük: szükségkép megszünik emez is.

Az „Alkotmány“ 1896-iki ujévi száma, — vonatkozólag Apponyi Albert grófnak a választások tisztaságát sürgető interpellátiójára, — a következőket irja: „Ez közóhaj, s ha ennek biztositásáról, a kormány még a millennium előtt nem gondoskodik; akkor szó sincs róla, hogy a nemzet zöme ünnepelje a — millenniumot, — illetve, hogy a kiállításon részt vegyen . . . Igen sok keresztény család nem csak, hogy nem fog részt venni a millenáris ünnepségeken, hanem még a kiállitás megtekintésétől is tartózkodni fog; mert egyrészt tudják, hogy a kiállitók legnagyobb része, majdnem valamennyi, nem azokhoz tartozik, kik a vereczkei szoroson délczeg paripákon átlépték e hon határait; nem is azokhoz, akiket a honfoglaló nemzet itt talált és testvérekül fogadott: hanem azokhoz, akik most csinálják az uj honfoglalást. A kiállitáson tehát nem az igazi nemzet gazdagsága, hanem annak szegénysége fog szemeink elé ijesztő mérvben tárulni . . . A kiállitáson a zsidók gazdagsága fog feltárulni a magyarok szegénysége mellett, a zsidók az igazi nemzetnek nagy károkat okozó uj honfoglalók . . .“

A „Néppárt“ közlönye, tulbuzgóságában csak feljajdul, de nem vonja le felállitott tételének helyes következtetését. Ha a millenniumi kiállitás csakugyan zsidóipar és nem magyar ipar; abból nem az következik, hogy ne nézzük meg; hanem az, hogy szégyeljük magunkat . . . tehetetlenségünk miatt . . . s tettre buzdulva keljünk munkára.

A lapok jelentik: hogy a sajtó-kongresszuson Lisszabonban, a magyar sajtó is képviselve volt, s azt Hevesi József zsidó hirlapiró, mutatta be a portugál királynak és királynénak. Névszerint Füredi Mór és neje — szinte zsidók — van felemlitve a bemutatottak közül. A portugál királyné nagyon megörült, látván a magyar sajtó képviselőit, üdvözlését küldé általuk Magyarországnak. Hát ebből mi következik? .. Az, hogy nekünk magyaroknak zsidók irják az ujságot . . . s ő kir. felségeik is Liszabonban afölött örültek, hogy valamint egy külön nemzet muzsikál nekünk, a czigány: ugy az ujságokat is külön nemzet irja számunkra, a zsidó.

Az egyházpolitikai viták idejében, midőn a „Pesti Napló“ is ellenzék volt, a „Borsszem Jankó“-ban igen találó két kép jelent meg. Az egyiken — franczisk ánus barátok irtak egy asztal mellett — következő aláirás volt olvasható: Igy képzeli magának X. plébános a kath. sajtót . . , a másikon lőcslábu zsidó gyerekek voltak ábrázolva, ezen aláirással: Pedig valójában ilyen. . .

Szegénység.

A szegénység mindenfelé nagy. Kiált a nyomor, szomoru képeket mutat a szükség. Tanulságos az összes törvényhatóságokra, hogy Székes-Budapest hogy látja el a szegény ügyet? Mennyi sebet kötnek be és mennyire nem jut orvosság. A számtartó (statisztikai hivatal) havi füzetei valamit bemutatnak a viszonyokról s ezt az állapotok megismerhetése végett közöljük:

Közjótékonyság.

A) *Szegényügy.*

A kerületi előljáróságok szegényügyi nyilvántartójában a hónap elején 3159 szegény tartatott nyilván; a hónap folyamán 372 szegény vétetett nyilvántartás alá, ellenben 17 szegény részint elhalálozás, részint elköltözés miatt vagy más okokból a nyilvántartásból töröltetett. A hónap végén e szerint a nyilvántartás 3615 szegényre terjedt ki, még pedig 870 férfire és 2745 nőre.

A nyilvántartott szegények közül tényleg segélyben részesült:

rögtöni segélyben 560 szegény 2.719 kor. erejéig;

állandó (havi) segélyben 1.938 szegény 18.063 korona erejéig;

idegen illetőségü egyén az illető törvényhatóság költségén 30 szegény 321 kor. erejéig;

magánosok adományaiból v. más forrásokból 1.384 szegény 3.274 kor. erejéig.

Összesen tehát segélyeztetett 3.912 szegény 25.377 korona összeggel.

Ezen kivül az előljáróságok a szegények között 7.379 darab népkonyhajegyet valamint 120 darab kenyeret osztottak ki.

A Józsefvárosi általános közjótékonysági egyesület népkonyhájában 10.807 felnőtt egyén, és 615 gyermek nyert étkezést, még pedig 4207 egyén fizetés mellett, 5843 egyén az egyesület költségén, 1.372 egyén más egyletek költségén. Étkezési jegyekből 1038 korona és 52 fillér folyt be.

A munkásotthont 31 nap alatt 1804 munkás látogatta; a látogatók napi száma 35 és 154 között ingadozott. A látogatók 2029 csésze theát fogyasztottak. A könyvtárt 662 egyén használta, az olvasott könyvek száma 927 volt.

A foglalkoztató műhelyben 660 férfi és 203 nő nyert foglalkozást, kinek 372 korona és 24 fill. fizettetett ki.

Ruhasegélyben 2 felnőtt egyén és 2 gyermek részesült; kiosztatott a felnőtteknek 10, a gyermekeknek 4 darab különféle ruhanemü.

B) *Betegsegélyezés.*

A kerületi orvosok a hónap folyamán 719 fekvő és 2618 járó beteget kezeltek; ezek közül 128 beteget kórházba szállittattak. A kerületi szülésznők 62 esetben segélyeztek szegény szülő nőket. Az ingyentemetések száma 41 volt.

C) *Gyermekvédelem.*

Hatósági gondozás alatt állott a hónap elején 1626 gyermek; a hónap folyamán 174 gyermek vétetett hatósági gondozás alá, 29 pedig abból kikerült. A hónap végén tehát 1771 gyermek állott a hatóság gondozása alatt, még pedig 1327 gyermek az országos betegápolási alap terhére, 302 gyermek a főváros terhére, 142 pedig még meg nem állapított illetőségi községek terhére. (Az orsz. betegápolási alap terhére gondozott gyermekek 7 évnél fiatalabbak, a többiek ennél idősebbek.)

A kerületi előljáróságok közvetitésével magánosoknak dajkaságba és szoptatásra kiadott gyermekek létszáma a hónap elején 1650 volt; a hónap folyamán 76 gyermek helyeztetett el magánosoknál, ellenben visszavétetett, illetve meghalt 44, ugy hogy a hónap végén 1682 gyermek volt magánosoknál kiadva, még pedig 739 a fővárosban, 943 a vidéken.

D) *Szükséglakások.*

A fővárosban létező 9 szükséglakásban levő családi szobák közül a hónap végén 249 volt elfoglalva, még pedig 120 fizetés mellett, 129 pedig ingyen. Ezen szobákban 491 felnőtt egyén és 670 gyermek lakott. Használati dijakból 1162 korona folyt be.

Közös éjjeli termek csak 5 szükséglakásban vannak; ezekben a hónap folyamán 8592 egyén hált meg, még pedig 7490 férfi, 1040 nő, 31 fiu és 31 leáay (14 éven alul); ezek közül volt 81 ingyenes és 8511 fizető. Hálódijakból 622 kor. 50 fill. folyt be.

E) *Népkonyhák.*

A létező négy hatósági népkonyhában a hónap folyamán összesen 17.409 egyén étkezett, még pedig 11.075 felnőtt és 6.334 gyermek. Az étkező egyének között volt 2538 fizető, 8.791 a hatóság költségén, 6.080 pedig jótékony egyesületek költségén étkezett. A népkonyhák bevételei 5.566 koronára, kiadásai 3.228 koronára rugtak.

F) *Zárt szegényügy.*

A községi jótékony intézetekbe való felvételre jelentkezett a hónap folyamán: szegényházba 29 egyén, árva- és szeretetházba 10 gyermek. A fővárosi tanács által felvétetni rendeltetett: szegényházba 16 egyén, árvaházakba 1 gyermek.

A két szegényházban a hónap elején 1213 egyén volt elhelyezve; a hónap folyamán felvétetett 20, elbocsáttatott 4, meghalt 36. A hó végén volt tehát a létszám 1.193, közte 515 férfi és 678 nő. A szegények közül 456 volt beteg, az ápolási napok száma 12.729 volt.

A négy árva- és szeretetházban a hónap elején 320 gyermek volt elhelyezve, a hónap folyamán 1 gyermek vétetett fel, a hónap végén tehát 321 volt a gyermekek létszáma, közte 231 fiu és 90 leány. A gyermekek közül 6 volt beteg, az ápolási napok száma 119 volt.

G) *Zálogházi forgalom.*

A két zálogintézetben 1900. márczius havában előlegeztetett 96.298 tételre 728.646 korona, visszafizettetett 90.242 tétel után 712.933 kor. Az év eleje óta előlegeztetett a két intézetben 2,181.196 korona, visszafizettetett 2,078.011 korona. A mult évben tett az előleg 2,111.940 koronát, a visszafizetés pedig 2,005.843 koronát.

Zugliget.

A zugligeti egyesület elnöksége a következő érdekes jelentést terjesztette a közgyüléshez.

Tisztelt közgyülés!

Csendben, zajtalanul s minden feltünést kerülve dolgozó kis egyesületünk hatodik évét betöltötte, s immár jogosan vehetjük fel a kérdést, hogy megfelelt-e egyesületünk azon czéloknak, melyeket a megalakulás alkalmával magunk elé tüztünk. Az alakulás óta 6 év alatt azon eszközökkel, melyekkel az egyesület rendelkezett jelentékeny sikereket tudtunk felmutatni, mely sikerek azt a meggyőződést érlelték meg bennünk, hogy egyesületté tömörülve, vállvetett munkássággal igenis nagyobb alkotásokra képesek vagyunk, s nyugodtan elmondhatjuk, hogy egyesületünk feladatához és czéljához képest abban a körben, a melyben és melynek érdekében fejté ki tevékenységet maradandó nyomokat fog hátrahagyni.

Eddigi főtörekvésünk volt, hogy a Zugliget-felé való közlekedés hiányaira az illetékes körök figyelmét felhivjuk. Mióta a budapesti közuti vaspályatársaság vonalait villamos üzemre átalakitotta, minden törekvésünk odairányult, hogy a közuti vaspályatársaság zugligeti vonalát a vaskapuig meghosszabitsa. Kérvényeinkben — szakemberek véleményével támogatva — kimutattuk, hogy a mai zugligeti végállomás vasutépitészeti szempontból nem felel meg a követelményeknek, kimutattuk, hogy a vaskapu mögött elterülő sik terület mennyivel inkább felel meg egy rendező pályaudvar feltételeinek, mint a mai lejtős végállomás. Sajnos, egy megrenditő szerencsétlenségnek kellett előbb bekövetkeznie, míg az illetékes körök belátták, hogy a zugligeti végállomás ott azon a helyen, a hol van és mint van, életbiztonsági szempontból veszélyes.

Azok az óvintézkedések, azok a rendkivüli szigoru rendszabályok, tilalmak, melyeket a hatóságok legujabban életbe léptettek, mindamellett, hogy nem nyujtanak elég garantiát arra, hogy hasonló szerencsétlenség nem fog ismétlődni, nagyon is alkalmasak arra, hogy a nagy közönséget végkép elriasszák a kirándulásoktól. Közönségünk amugy sem igen érdeklődik a természet szépségei iránt. A legforróbb nyári vasár- és ünnepnapokon az Andrássy-ut kávéházai és vendéglői zsufolásig telvék vendégekkel, az utczák poros járdái, mely port a sétáló hölgyek uszályai fölverik, telvék sétáló közönséggel: mig a budai hegyvidék gyöngye a Zugliget, a Normafa környéke és budakeszi erdő elhagyottan áll az ő ritka természetü szépségeivel, üde pormentes tiszta levegőjével. A mi közlekedési viszonyaink mellett ez nagyon természetes. Az intelligens, kényelmes kirándulásokhoz szokott közönségünk fél a rendesen bekövetkezni szokott nagymérvü tolongástól s az ezzel járó kellemetlenségektől; a munkásosztály az meg nem birja megfizetni az európai kontinensen páratlanul álló drága viteldijat. Igazgatósági üléseinken sokszor foglalkoztunk ezzel a kérdéssel s arra a meggyőződésre jutottunk, hogy a közönséget a kirándulások eszméjével meg kell barátkoztatni, ellenkező hatást érünk el azonban akkor, ha a kirándulókat szigorubbnál szigorubb szabályokkal megrendszabályozzuk. Véleményünk szerint a vasár- és ünnepnapokon a villamos vasut végállomásánál rendesen bekövetkezni szokott tolongás nem fog megszünni a kocsi állomány szaporitásával sem, meg fog szünni azonban, ha a közuti vaspályatársaság több végpontot állapitana meg a budai hegyvidéken, ezzel a kirándulók tömege nem egy czél, egy végpont felé törekednék, hanem inkább szétoszlana mi által a kocsik állandó tulzsufoltsága magától megszünnék.

A közlekedési végpontok szaporitására kiválóan előnyös alkalom nyilik a virányos-dülő szabályozása alkalmával. A székes-főváros mérnöki hivatala a kutvölgyi gyalogut irányában egy 12 öl széles utat tervezett, a mely a Zugliget középpontjába, szivébe, a Fáczán környékére nyilik. A mily hálásnak bizonyult anyagilag a hüvösvölgyi vasut kiépitése, oly hálásnak bizonyulna, ha a közuti vaspálya-társaság a kutvölgyi vasutat megépitené.

Igazgatóságunk memorandum alakjába megkereste a nagyméltóságu kereskedelmi minister urat, hogy a felvetett eszme alapján, melynek kivitele óriási lendületet adna a budai hegyvidék fejlődésének, inditsa meg a tárgyalásokat a székes-főváros közönségével és a közuti vaspálya-társasággal. Sok reményt füzünk a miniszter ur jóindulatához, ki eddigi tetteivel is fényesen beigazolta, hogy az uj és nagy alkotások embere.

Mióta a főváros a kincstártól megvette a budakeszi erdőt, folyton hangoztatjuk, hogy ezt a remek kiránduló helyet, mely annyi természeti szépségben bővelkedik, megközelithetővé kell tenni a nép számára. Hány ember van Budapesten, ki az igazán remek, elragadó kilátással biró Normafánál, a Jánoshegyen nem volt, mert gyalogszerrel bizony nehéz oda feljutni. Igazgatóságunkban felmerült a fogaskerekü vasut továbbépitésének eszméje is. A fogaskerekü vasut meghosszabbithatná vonalát a Normafa-utra, a budakeszi erdőn lefelé Budakeszre, onnét tovább köralakban a szép Juhászéhoz, onnét be a mai városmajori végállomásig. Ez a körvasut bejárva az egész budai hegyvidéket, érdemes nevezetessége lenne a fővárosnak. Még nem vagyunk abban a helyzetben, hogy a felvetett eszméről s annak tárgyalásáról jelentést tehessünk — előbb beható megvitatás és megfontolás tárgyává kell azt tennünk, — csak annyit jelezhetünk, hogy az igazgatóság a nyár folyamán fokozódott mértékben fog a dologgal foglalkozni.

Egyesületünk igazgatósága felismerve a Zugliget előkertjének a Virányos dülőnek szép jövőjét, mult év folyamán küldöttségileg tisztelgett a székes-fv. polgármesterének helyettesénél Matuska Alajos alporgármester urnál, hogy a Virányos dülő szabályozási tervének elkészitését a székes főváros mérnöki kivatalánál elrendelni sziveskedjék. A székes-főváros mérnöki hivatala egy valóban minden tekintetben megfelelő szabályozási tervet készitett, mely terv most a székes-fővárosi közmunkák tanácsánál van felülvizsgálat alatt. A szabályozási terv szerint a kutvölgyi ut irányában a Zugliget-felé vezető 12 öl széles ut villamos vasuti közlekedésre is alkalmas volna, mert igen csekély, alig 5%-os emelkedéssel bir.

Ugyancsak küldöttségileg eljártunk a szfv. helyettes polgármesterénél, hogy az I. kerületi előljáróságnak, mint I. foku közegészségügyi hatóságnak azon határozatát — melylyel a nyaraló tulajdonosokat záros határidő mellett kötelezte, hogy szennyvizgödröket épittessenek, a szennyvizet időközönként zárt tartányu kocsikban elfuvaroztassák — megfellebbezzük. Ebben az ügyben is sikert érünk el, a székesfővárosi tanács módositott határozata az érdekelt tulajdonosokat teljesen megnyugtatta.

Az igazgatóság jelen évben tervbe vette egy képes utmutató szerkesztését, a Zugliget és környékének térképével, utmutatókkal, közuti vasuti és fogaskerekü menetrendekkel, tájképekkel, hirdetésekkel. A munka még a jelen évad folyaman fog megjelenni.

Az élelmezés drágasága itt nagyrészt okozója annak, hogy a nyaralók mindinkább elmaradnak a Zugligettől. A házaló kofák, kik kocsikon különösen Budakesz, Telki, Páty, Zsámbék, Tök felől jönnek a fővárosba, inkább elkerülik a Zugligetet, mintsem a hosszu tekervényes utakon jőjjenek fel a Zugligetbe, hogy piaczot keressenek áruiknak. Nagy fontosságot tulajdonitunk annak, hogy a szép Juhásznétól a Remete-uton át a közlekedésre alkalmas kocsi-ut létesitessék. Ebben az ügyben is kérvényt intéztünk a székesfőváros tanácsához, hogy a közmunkák tanáesa a Zugliget szabályozásánál kérelmünket figyelembe vegye.

A mult év folyamán egyesületünk is megkereste a székesfőváros tanácsát, hogy a Jánoshegyen az ott disztelenkedő fatorony helyébe egy kőtornyot épittessen s megdicsőült királynénk emlékét ott is méltóan megörökitse. Örvendetesen jelentjük, hogy a székesfőváros e kőtornyot megépiti s Erzsébet királynénk emlékére szobrot állit.

Egyesületünk kitüzött czéljaihoz képest a zugligeti iskolákban élesztett hazafiui érzületet jutalmazások által igyekszik melengetni, s mint minden évben ugy a jelen tanév végével is a zugligeti uti iskolának 20 koronát, a labanczuti iskolának 10 koronát küldöttünk a magyar nyelvben jeles előmenetelt tanusitott és jó magaviseletü tanulók jutalmazására.

Szomorodott szivvel jelentjük még, hogy egyesületünk buzgó igazgatósági tagja, Eisele József megszünt élni. Halálával nemcsak szeretett családját boritotta gyászba, gyászba borult kisded egyesületünk, gyászolja őt a társadalom is, mely a becsületes, kitartó munkát, a nemes előretörekvést méltányolni és becsülni tudja. Halálával a legnemesebb magyar szivek egyike szünt meg dobogni, ki uttörő munkásságával a magyar ipar terén a külföld előtt is becsülést szerzett a magyar névnek. Egvesületünk az elhunyt családjához részvétiratot intézett s emlékét jegyzőkönyvileg örökitette meg.

Ezek után bemutatjuk egyesületünknek folyó évről szóló zárszámadását és jövő évi költségelőirányzatát azzal a kérelemmel, hogy az jóváhagyólag tudomásul venni, az igazgatóságnak és pénztárosnak a felmentvényt megadni méltóztassék.

Budapest, 1900. junius 29-én.

Eperjessy István, titkár — *bátori Sigray Pál.* elnök.

A szőlős gazdák.

Darányi Ignácz, földmivelési miniszter már évek óta fényesen bizonyitja meleg érdeklődését minden oly kérdés iránt, mely az ő tárczája körében a magyar nemzet életerét képező földmüvelést érinti.

Legujabban egy füzetet bocsátott ki, mely „*Utmutatás a must és bor okszerü kezelésére*“ czimmel felöleli mindazon hasznos tudnivalókat, melyek különösen a kisebb szőlőbirtokosok számára igen érdekesek.

E munka czélja az, hogy abból a szőlőgazdák must, illetőleg bortermésük előnyös értékesithetése végett hasznos tanácsot merithessenek az azok helyes kezelésénél követendő eljárásra, amire kivált az e részben általában hátramaradt kisgazdák közt nagy szükség van.

Ebben az utmutatásban különös figyelemre vannak méltatva a mesterséges borok készitésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893 : XXIII. t.-cz. mindazon rendelkezései is, amelyek a szőlős gazdákat érdeklik.

A miniszter intézkedett, hogy ezen „Utmutatás“ a gazdasági, továbbá a szőlőszeti és borászati egyesületeknél, az állami vinczellériskoláknál s a szőlészeti és borászati felügyelőknél jutányos áron, (40) negyven fillérért legyen kapható. Intézkedett továbbá az iránt is, hogy azoknak a lelkészeknek és néptanitóknak, akik aziránt a vezetése alatt álló miniszterium borászati osztályához fordulnak, ez a munka ingyen küldessék meg.

A mü 8 fejezetre oszlik.

Az első fejezet szól a szüretre való előkészületekről. A második a szüretelésről. A harmadik a must alkatrészeiről. Negyedik a bor erjedéséről (forrásáról). Ötödik a különféle borok készitéséről. Hatodik a bor kezeléséről. Hetedik a must és bor javitásáról. Nyolczadik a bor betegségéről.

A platánok alatt.

Busan járok a Császárfürdő platánjai alatt. Keresek valamit, a mi nincs, a régi *fürdőéletet*. Évtizedekkel ezelőtt diszes közönség üdült és szórakozott itt s ma bizony kevesen vannak ott, pedig kényelemben, mindenben emelkedett a fürdő. Igazgatója *Andrássy Mihály* rendet, fegyelmet tart s a köztisztaság minden törvényét végrehajtja.

Nincs magyar társadalom, nincs magyar élet. A régi, melyre *gróf Széchenyi István* épiteni akarta az erős és oszthatlan magyar keresztény nemzetet, szétfoszlott s az uj ugyan forr és forr, de ki nem forrt.

Nemzetet igazi társadalmi élet nélkül a legnagyobb magyar nem tudott képzelni. A bomló faj hazája ingatag. A szalmaláng is végsőt lobban a minden idealizmust, erkölcsét és szokásait elvesztett fajnál. A szabadság képzelt, miután nem a valódi szabadság és függetlenség után való vágy uralkodott, de üres álomképek kergetése.

Épitünk mausoleumokat szabadság szóvivőinek s nem vesszük észre, hogy az utolsó magyar kunyhó is elpusztult. Szokásaink kivesztek, életünk sarkából fordult ki s visszahóditani csak gróf Széchenyi István utjain lehet.

A Császárfürdő platánjai ma már csak emlékek, de a történet emlékei. Igy van a többi fürdő is. Nem olvasunk fürdői leveleket, sem a fürdővendégek névsorát, csak hirdetésekből tudjuk, hogy magyar fürdők vannak . . . Tanácskoznak a magyar fürdőügyről sok jó akarattal, de nem ütik fején a szeget. A magyar társadalmat, fajunkat mentsük meg és megmentettünk mindent. Mentsük meg ősi erkölcseink kovászát s azután minden magától jön. A fürdőügynél is első a *Széchenyi István* törvénye: *kevés szó, sok tett* és *sok áldozat*. A legnagyobb magyar szellemét kövesse a falusi biró ép oly lelkesen, mint a kormányelnök s ugy talán nem veszett el minden.

Feleségem névnapjára.

Mint irigyelt bál-szépséget
Sokan köszöntöttek téged
Ünnepelve névnapod.
Ott ültél a nagy erkélyen
Egy dalba merülve mélyen
Amit küldött lovagod.

*

Mint a méhraj körül zsongott
Megeresztve egy-egy bókot
Sok czifra divatmajom,
S te hallgattad türelemmel . . .
Ámde tiszta szerelemmel
Rám gondoltál angyalom!

*

Ha majd eljön vig poétád
Hoz virágot, disz-bokrétát,
Lelke kincsét hozza el!
Ajkán fölcsendül a vig dal,
S te hallgatod áhitattal . . .
Hiszen neked énekel!

*

S lelked röpült tündér-szárnyon,
Hegyen, völgyön, rónaságon,
Távol tengereken át,
Lagunák kies honába,
Honnan lelked rabszolgája,
Hozzád irta hő dalát!

*

Évek teltek el azóta,
Most is hangzik még a nóta,
De nem magam zengem el.
Bús szived fölvidul rajta,
Ha három hajtásunk ajka,
Velem, *rólad* énekel!

Bóránd János.

A fővárosi tanács és az 1848—49-iki muzeum.

Báró Helfert József titkos tanácsos 1848—49-ik történész, és az ausztriai összes történelmi gyüjtemények bizottságainak elnöke, ki mint az osztrák főrendiház delegátus tagja, jelenleg Budapesten időzik, a napokban részletesen megnézte az 1848—49-iki és Kossuth-muzeumot és kijelentette, hogy ez a gyüjtemény sokkal értékesebb és nagyobb, mint a nemzeti muzeum birtokába jutott előbbi 48-as gyüjtemény, melyet Helfert annak idején százezer forintra becsült. Gróf Kreith a napokban levélben kérte Helfert bárót, hogy véleményét az 1848—49-iki és Kossuth-muzeumokról adná meg irásban is, válaszul Helfert báró a következő levelet irta gr. Kreith Bélához:

Méltóságos Gróf! Nem mint polttikus, hanem mint történész a lehető legnagyobb érdeklődéssel vizsgáltam meg gyüjteményeit, amelyek az 1848—1849-ben Magyarországon történtekre vonatkoznak. Mostani gyüjteményének szinte beláthatatlan gazdasága fölött annál nagyobb volt a csodálkozásom, mert még igen élénken emlékszem előbbi gyüjteményére, amelyet pár éve a Nemzeti muzeumnak adott át, s amelyet a mostani gyüjteménye ugy a képek és emléktárgyak számbeli mennyiségére, mint sokféleségére és történelmi becsére nézve, messze tulhalad — Kiállitása egyes részeinek fényképfelvételei, amelyeket nekem megküldeni sziveskedett, részben alapot nyujtanak arra, hogy az egésznek értékét és gazdagságát megitélhesse az ember. Fogadja egyszersmind köszönetemet azért is, hogy Petőfi-Bem körképét megmutatta Könnyen érthető okokból ezen kép engem, mint osztrákot feszélyezett ugyan, de művészeti szempontból elég tárgyilagos vagyok, hogy teljes elismeréssel adózzak a rendkivül élénk csatakép mozgalmas és élethü ábrázolásainak. Tisztelt családja tagjainak is kedves emlékébe ajánlva magamat, maradok igaz tisztelője Bécs, 1900. junius 11. *Helfert.*

Szent Gellért szobra.

A közmunkák tanácsa a legutóbb tartott ülésén a Szent Gellért-szobor gipszmintáját kivitelre elfogadta. Mindössze az az észrevétele volt, hogy a szobor helyét hátulról övező pergolaszerü épitmény arhidrával nyerjen befejezést, a barlangszerü nyilással kapcsolatos vizesés pedig még homorubb, sziklahasadékhoz hasonló megoldásra jusson, hogy kellőleg hathasson akkor is, a mikor a vizesés nem működik. A műszaki osztály a végrehajtásnál ezeket az észrevételeket figyelembe fogja venni és egyéb érdekesebb részletekről is előre fogja a tanácsot tájékoztatni. Egyuttal elhatározta a tanács, hogy az elfogadott terv kivitelához szükséges földmunkákhoz és sziklarobbantásokhoz már most fogjanak hozzá, hogy azokat a följáróknak a közforgalomba való átadásáig befejezhessék. Az ügyet hozzájárulás végett a fővároshoz fogják áttenni. S minthogy e terv szerint a Gellérthegyre való gyalogközlekedésről a legczélszerübb módon gondoskodva van, elesik annak a szüksége, hogy a régi gyalogut megszünt részének pótlására külön gyalogutat épitsenek, a mi mindenesetre igen költséges is volna. Fölkéri tehát a tanács a fővárost, hogy e részben előterjesztett kivánságától álljon el. A másik kivánságát a fővárosnak a tanács elfogadta és ehhez képest a Rudasfürdő gazdasági épületének udvara előtt keritésfalat fognak épiteni.

Pilis-Csaba.

(Egy festő levele.)

Hivatásom az, hogy a szépet keressem, s olvasva a *Buda és Vidéke* czikkét, kirándultam Pilis-Csabára. József főherczeg tündér-erdejét keresztül-kasul jártam; felmentem a hegyre, lenéztem a völgybe, s a természet oly ritka szépségei, oly panorámája tárultak elém, hogy hiszen ez a látvány a beteg kedélyt gyógyitja, a bánatost vigasztalja, s kiengesztel mindennel.

Valóban festőnek és művésznek való ez a hely, hol olcsó szerrel és könnyen szervezhetünk egy *művész-telepet*. A mi legdrágább és legnehezebb, a termelése, a fa, már megvan. Remek parkja van a természet kegyelméből, a ki a legkisebb telket vásárolja is. József főherczeg tündér-erdeje a Klotild-telep. József főherczeg áldozatkész kezdeményezése megérdemli a magyar nemzettől azt, hogy az ő nevének és tetteinek avval rójja le háláját, hogy ez a tündér-kert egy valódi Helikon legyen, hova a társadalom és szellem előkelői települjenek . . .

Költészetet, művészetet suttog itt csakugyan minden fa s a szellemi munkában magát legjobban megerőltetett ember is gyorsan ki pihenheti magát és csodás erőt gyüjt testében, lelkében.

Mindenki arról győződhetik meg, a mint én, ha a tündér-erdőbe kirándul, és a legtöbb sietni fog telket szerezni, mit a Buda és Vidéke kiadóhivatala utján tehet, hol minden felvilágositást megkap. Pilis-Csabán az intézőségnél, *Dezsőfi József* urnál, vagy *Dr. Gallovich Zoltán* urnál s azonnal tájékozhatja magát a kedvező épitési viszonyokról.

Tehát művész-társaim el Pilis-Csabára!

Festő.

Halálozás.

Mult számunk lezárása után jelent meg *Dávid Béla* halálhire. Dávid Béla halála nagy veszteség a magyar gyáriparra, mert mint a világhirü Dávid-féle dobozgyár egyik czég társfőnöke a hazai dobozgyártás tökéletesitésében és gyáruk felvirágoztatásában fáradhatlanul müködött közre. Minden hazafias ügyért áldozott s a budai érdekeket is szivén viselte s a jó társaságokban kedvelték. Polgári kötelességeit hiven teljesitette. A derék férfiut 36 éves korában ragadta el a halál. Nagy részvéttel temették el. Nyugodjék békével.

Első sikerünk a párisi villágkiállitáson.

Örömmel regisztráljuk a hirt, a mely a magyar gépiparnak a sikeréről ad számot. A párisi világkiállitáson egy óriási Worthington-szivattyu, a mely az utolsó szegig Magyarországon készült, aratta az első sikert. A főváros a káposztásmegyeri vizműtelep gépházába rendelte a gépet *Röck* István gépgyárosnál. A gép elkészült s a főváros megengedte, hogy Röck a maga neve alatt állitsa ki a gépóriást. A gép nagy föltünést keltett a kiállitáson megjelent szakértők között, s már három franczia város tett ajánlatot Röcknek a gép megvételére. Röck a fővároshoz fordult s kérte, hogy a gépet eladhassa. A fővárosi tanács a kérelmet nem teljesitette, mert attól tart, hogy az uj gép nem készül el a kellő időre.

Mattoni-féle sósfürdő

vendégeinek névsora.

Havasy Jolán, ügyvéd leánya Esztergom, Back Fülöpné, magánzó Budapest, Lendvai Sándorné, kereskedő neje, Szeged, Özv. Rácz Lipótné, ügyvéd neje Győr, Réthi Károly nejével és fiával, kereskedő Budapest, Özv. Szentmihályi Kálmánné, fölebirtokos Győr, Bochus Gyuláné, pénztárnok neje Pakracz, Förster J. Bernátné leányával, bérlő neje Mező-Eörs, Özv. Wattay Jusztina, földbirtokos Losoncz, Özv. Szeliga Albertné, magánzó Magyar-Gencs, Schäffer Miksa és neje, magántisztviselő Budapest, Vermes Judith, magánzó Budapest, Niernsee Józsefné, tanár neje Losoncz, Cseppen Jenőné, királyi aljegyző neje Nezsider, Stern Samuné leányaval, kereskedő neje Baja, Sziklai Sándorné, kereskedő neje Budapest, Gindrich Józsefné, igazgató neje Vácz, Panda Pálné, iparos neje Jász-Kis-Ér.

Konkordia-szinház Budán.

E lap 1899. számában azt javasoltam, hogy a *Nemzeti Szinházat* (a királyi udvarra való tekintettel stb.) a budai Horváth-kertbe telepitsék át. Eszmémet azonban (félve a Pestiektől) nem merték felkarolni. Budának azonban állandó modern *szinházra*, a nyomorgó épitő-iparosoknak pedig *munkára* van szükségük.

Szinházat — még pedig elég nagyot és szépet — 7 vagy nyolczszázezer koronáért most könnyen lehetne előállitani.

„*Konkordia*"-névre kellene azt a szinházat keresztelni, mert október elejétől márczius végeig az állandó szövetségre lépett *Nemzeti Szinház, Operaház, Népszinház és Vigszinház* személyzete hetenkint egy-egy napon Budán lépne föl.

A Konkordiában nyáron valamely jobb *vidéki* szintársulat mutatná be magát.

Változatosság tehát elég volna az új múzsatemplomban, főleg ha a téli évad le nem foglalt napjain hangversenyeknek, Uránia-féle előadások, finomabb bűvészi mutatványoknak stb. helyet engednének.

A pénzkérdés a *kormány* vezető hozzájárulása nélkül nem oldható meg. A székes-főváros alkalmasint ingyen engedné át a szükséges területet.

Domaniczky István.

Buda emelkedése.

Értesülésünk szerint egy főkép budai pénzemberekből álló bank van alakulóban, melynek czélja az lenne, hogy hitelképes, de a jelenlegi kedvezőtlen pénzügyi viszonyok folytán ideiglenes pénzzavarban szenvedő egyéneknek (főkép kereskedőknek és iparosoknak) életbiztositási kötvényekre hitelt nyujtson.

Az alakuló biztositási banknak, — hallomás szerint — külföldi tőke is áll rendelkezésére és mindenesetre dicséretre méltó az eszme és budai pénzembereink buzgólkodása, hogy tőkéikkel a megszorult ipar és kereskedelem segitségére sietnek.

Magnes győzelmére.

(Emlékül Szémere Miklósnak, 1900. Jul. 8.)

Hol a csömört gyomor — a sós vizet iszsza
Sovány akar lenni, ki magát elhizta.
Fürdő mulatságok többféle sorjában
Lóversenyek folytak ottan mostanában.
Magnes a többi közt szintén versenyezett
S erős társak között elsőnek helyezett.
A valódi csikó azt jól tenni szokja
Hogy a *sárga csikót* maga felé vonja.
Magának jó nevet, a gazdának babért.
Megfizetve bőven szénáért és zabért.
Ha már emberekkel nincsen becsületünk,
Lovak győzelmének szivből örülhetünk.
Magyar ló magadat soha meg ne tagadd,
Holmi rossz magyarhoz sülyedned nem szabad.
A régi virtusból az ember kifogyott.
Mindenben utolsó, az most az állapot.
Ostor és sarkantyu mind hiába való
Fajunknak nem használ, ép ugy mint a jó szó
Magnese már nincsen a sok magyarkának,
Nem győzésnek örül, hanem abrakának.

Erdélyi Gyula.

Magyarság.

A Reggeli Ujság, mely olvasóinknak oly kedvelt lapja volt, *Magyarság* czimen jelenik meg ezután s ha valamivel drágább is, még mindig nagy megtakaritás. A csekély felemelést sok egyéb miatt azért is megéri, mert az ország egyik legnagyobb élő költőjét *Bartók Lajost* nyerték meg főszerkesztőnek. Bartók Lajos nem csak remek költeményeivel, drámáival gazdagitotta a magyar irodalmat, de mint a „Bolond Istók" szerkesztője is népszerü. Bartók Lajos nem csak a meddő politikában, de társadalmi kérdésekben irt határozott *keresztény szellemü* hatásos czikkeket. A „Magyarság" mellé ép ezért sorakoznak pártkülönbség nélkül a régibb költők és irók is. Mindjárt az első számban *Dalmady, Concha, gróf Teleki Géza* neveivel találkozunk. Bartók személye és költői értéke a közönség legmelegebb részvétére méltó. A „Magyarság" nem csak az ujságirók, de a legjobb hivatásos irók lapja lesz. Olvasóinkat kérjük, hogy a Magyarságot, mint valódi keresztény lapot támogassák. Azokért a szellemi élvezetekért, melyben az olvasót és nézőt Bartók Lajos részesitette, megérdemli, hogy fent és lent a Magyarság a magyar családok legkedveltebb lapja legyen. — Megjelenik minden nap, hétfőn és ünnep után is. Előfizetési árak: Helyben egy hónapra 1 kor., negyedévre 3, fél évre 6, egész évre 12 kor. Vidéken: egy hónapra 1 kor. 20 fill., negyedévre 3 kor. 60 fill., félévre 7 kor., egy évre 14 korona. Egyes szám ára 4 fillér (2 kr.) Kiadóhivatal: Budapest, IV. Vármegyeház-utcza 11—13.

Ujságkiadók Lapja.

Az Ujságkiadók országos szövetséget alkottak s e szövetség érdekeinek megbeszélésére „*Ujságkiadók Lapja*" czimen lapot is inditottak, mit Rabel László, a szövetség titkára jól szerkeszt. A hirdetési ügy fellendítése, a hirdetési irodák szabályozása és a zuglapok kiirtása is a czélok között van. Az Ujságkiadók Lapja 2-ik száma az érdekeknek megfelelő czikkeket hoz, közöttük egy ismertetést a párisi lapokról s a magyar ujságok elárusitásáról Bécsben. Megfigyelni való egy ungvári lapkiadó esete, mit saját maga beszél el. Mint nyomdász másra kirótt birságot fizetett meg. Az Ujságkiadók szövetkezetének ezzel a kérdéssel ép most a bélyeg eltörlésénél foglalkozni kell. Hogy jön ahoz a nyomdász, hogy p. o. bélyegilletéket fizessen egy nála megjelent nyomdatermékért? Sok nyomdászt sujtott ez a viszásság. Jó volna a pénzügyminiszternél kérvényezni, hogy ezeket a birságokat engedjék el s ha a nyomdászok fizették azt, vagy visszatéritsék, vagy adójukba tudják be. . .

Piarista iskola Budán.

A mi *jó öregünk* ismét ajánl valamit, a min gondolkodni lehetne. Budán még mindig nincsen elég gymnásium. A piaristáknak körülbelül 12.000 négyszögöl telkük van a Városmajor-utczában. Szép hely. Egészséges levegő. Ezen a helyen még templomot is épithetnek s akármilyen nagy főiskola mellett is egész parkra marad helyök s az egész országból kapva-kapnak azon a szülők, hogy gyermekeiket internatusokba adhassák. Nem lehetetlen. Helyök van, alkalmuk van. Gondolkozzanak rajta. Az ifjuságnak lesz elegendő játéktere. Nevezzék el az épitendő gymnásiumot Szent István-főiskolának. Legalább igy egy valódi nagy emléke lesz az apostoli szent királynak, kinek emlékünnepét a keresztény vallás minden vallásfelekezetének együtt kellene ünnepelni a katholikusokkal és félő, hogy nem lesz az ünnep oly tekintélyes, mint Szent István emlékéhez illik.

Közigazgatási Könyvtár.

Dr. Kampis János havi folyóiratának legujabb füzete, a következő tartatommal jelent meg: *Adókivetés a városokban és a községekben.* A „Közigazgatási Könyvtár" ezuttal ismét a pénzügyi szakmából meriti tárgyát. A fogyasztási adók után most az egyenes adók szabályainak kiválóan gyakorlati összeállitását adja az összes vonatkozó törvények, rendeletek és közigazgatási birósági döntvények alapján. Az a sulyos felelősség, mely a községi tisztviselőket az adókivetés körül terheli, bőven indokolja a törekvést, hogy az eljárás közben figyelembe veendő rendelkezések a kivetéssel megbizott közegek részére a lehető legbiztosabban és legkönnyebben hozzáférhetőké tétessenek. Ezt a rendkivül hasznos munkát nagy szabatossággal és szakértelemmel Róka József, m. kir. pénzügyigazgató-helyettes végezte, ki a pénzügyi szakirodalom terén már eddig is sok érdemet szerzett. Az ő neve teljes biztositékot nyujt arra nézve, hogy az érdekeltek a „Közigazgatási Könyvtár" legujabb (junius havi VI. sz.) füzetében kimeritő és megnyugtató utmutatót kapnak a kezükbe. Szükségtelen külön hangsulyozni, hogy a füzetet nemcsak a kivetéssel foglalkozó, hanem az ezt ellenőrző pénzügyi tisztviselők és maguk az adófizetők is ugyanazzal az előnynyel használhatják. A füzet ára 1 korona 20 fillér, mely összeg beküldése ellenében portómentesen szállitja a „Közigazgatási Könyvtár" kiadóhivatala (Országos Központi Községi Nyomda Részvénytársaság Budapest, VI., Váczi-körut 61).

Második kerületi polgári leányiskola.

Kozma Gyula kitünő és szakavatott igazgatása alatt álló polgári leányiskola és női kereskedelmi tanfolyam értesitője méltó ugy a szakemberek, mint a családok figyelmére. Az intézet czélja a nőnevelés, de a nélkül, hogy a női proletárok számát szaporitaná.

Az értesitő következő soraiból előnyösen ismerjük meg az iskola jó szellemét:

„A sokféle személyváltozás daczára is tanitványainkkal sikerült a jó közepes mértéket megütő készültséget felmutatnunk. A tanitás a miniszteri tanitásterv szerint egész éven át akadálytalanul folyt. Tantestületi értekezleteinken ugy, mint magános érintkezéseinkben megbeszéltük a tanulók tanulmányi előmenetelét, szorgalmát és magaviseletét, megfigyeltük egyediségöket, tehetségeiket, bizalmasan közöltük egymással szerzett tapasztalatainkat, kölcsönös egyetértéssel megállapitottuk a növendékekkel szemben követendő eljárás módozatait, igyekeztünk felébreszteni bennök a rendszeretet és kötelesség érzetét, gondoskodtunk a nagy ritkán felmerült fegyelmi esetek humánus elintézéséről.

Azt sem hagytuk figyelmen kivül, hogy a leányiskolai fegyelemnek nem annyira külső eszközökön, mint inkább a jó példán és szere-

teten kell nyugodnia. Azért a szeretet varázserejével vallás-erkölcsi alapon kivántuk a jókat a jóban megtartani és abban megerősiteni, a megtévedteket pedig javitani és önbeismerésre vezetni. Megbeszéltük továbbá a felmerült és a mai viszonyainkkal összefüggésben álló társadalmi és paedagogiai kérdéseket s kiváló gondoskodásunk tárgyát képezte a növendékek tulterhelésének elháritása, valamint a testi nevelés legfontosabb tényezőjének, a tornázásnak lehetőleg sokoldalu felkarolása.

Tanitványainkat a szemléltető oktatásra és ismeretkörük intenzivebb fejlesztésére való tekintettel két izben a Svábhegyre és Jánoshegyre, az egyetemi botanikus kertbe, valamint az Uránia szinházba s több alkalommal a Nemzeti szinház ifjusági előadásaira vezettük, egy alkalommal pedig a IV. osztály növendékeivel Aquincum romjait tekintettük meg. A földrajz és történelem tanitását megfelelő képcsobortok vetitésével élénkitettük. Az állatkert és a képzőművészeti csarnok kiállitásai megtekintésére állandólag szintén kedvezményes áru jegyeket tartottunk nemcsak a növendékek, de hozzátartozóik rendelkezésére is.

A növendékek vallás-erkölcsi nevelése a tanári karnak ebben a tanévben is különös gondoskodását képezte. A róm. kath. vallásu növendékek a tanári kar tagjai kiséretében minden vasárnap és más ünnepnapokon — a téli hónapok kivételével — szent misére vezettettek mise után pedig az intézetben még külön exhortácziót is hallgattak, két izben pedig a gyónás és áldozás szentségében részesültek. A más felekezetbelieket szintén buzditottuk vallási szertartásaikban való részvételre és templomaik szorgalmas látogatására.

Rendkivüli tantárgyként az idén is a franczia nyelv, tornajáték, zongorázás, gyorsirás, aquarellfestés és a táncz engedélyeztetett a tanácstól. Mindenik tanfolyam nagy látogatottságnak örvendett.

A jövendőbeli zugligeti állomás és egy helytelen megállóhely.

A közlekedés az általános haladás nagy versenyében favorit szerepet jtszik. Eszközeit fejlesztik, tökéletesbitik, a gyorsaságot fokozzák, teherviteli képességét emelik, s a közönséget hirdetmények, menetrendek, biztonsági rendszabályok, hallható és látható jelzésekkel önállóságra oktatják, hogy utbaigazitásra nem szorulva mind tömegesebben igénybe vegyék. A mai utazó közönség már nem várja a háromszori csengetést, hogy a vonat elinduljon a pályaudvarról, a kocsi belsejében ólomzár alatt rejtett vészfékről mindenki tudja, hogy azzal veszély pillanatában segitséget kérhet és — a zugligeti katasztrófa sem történik meg, ha akad egy, a helyzetet fölismerő, higgadt gondolkozásu utas, ki a veszély pillanatában a féket megköti. De nem akadt ily nagytudományu utas! Szinte hihetetlen, hogy két vasuti főhivatalnok, tehát szakember, meg nem akadályozta a szerencsétlenséget. Gyámoltalanságuk szörnyen megboszulta magát rajtuk, egyik életével fizetett, a másik saját énjét megmentendő, nejét a halál torkába engedte ragadtatni. Pedig előre látták a veszélyt, mert hisz menekülni iparkodtak; és hogy az egyetlen mentőeszközhöz, a kocsifékhez is hozzáfértek, az bizonyos, mert tényleg menekültek a kocsiról, a mi teljes lehetetlen lett volna, ha a tolongó sokaságban a kocsi belsejébe szorulnak. S még sem ragadta meg egyik sem a féket, hogy egy lökéssel átcsapja s megkösse a kereket, miáltal a baleset vagy egészen elhárittatik, vagy jelentéktelen mérvüre szállitatik le.

Sokféleképp kommentálják az esetet, mi volt a közvetlen oka s kik a hibásak? Arról azonban még nem hallottam semmit, vajjon kutatták-e azt az egyént, ki a féket megeresztette, mi a legközvetlenebb oka volt a balesetnek. Pedig *valaki* kétségtelenül megcselekedte ezt. Azt az eshetőséget, hogy talán a nagy tolongásban véletlenül nyittatott meg a fék, kizártnak tartom; a féket csak kézi erővel, ügyes fogással lehet megereszteni. De hová lett az a *valaki?* Annyi ember közül nem ismerte senki? Vagy nem tudták, hogy ez a valaki zuditotta rájuk a halálos veszedelmet? Mert ez a valaki is a fék mellett foglalt állást, s ő, ki tudta, hogyan kell azt megereszteni, elég *szakértő* lett volna arra is, hogy a veszélyt látva ismét megkösse s a balesetet meggátolja.

De hát megtörtént a nagy szerencsétlenség s ha most azt mondjuk, hogy csak egy ügyes fogás, a fékrud átállitása elégséges lett volna arra, hogy a nagy szerencsétlenség elhárittassék, nem mondunk többet, mint mikor a gazdát, kinek a háza leégett, azzal vigasztaljuk, hogy csak egy szál gyufa okozta az óriási tüzvészt.

A közuti vasuttársaságnak most szemére lobbantják, hogy a zugligeti állomást annak idején — valószinüleg költségkimélésből — nem fektette sik területre, hanem meghagyta a lejtőt a végállomáson, s hogy ebből, egyedül ebből származott volna a baleset.

Tagadhatlan, hogy a lejtő megadta a lehetőséget a kocsinak a vontató erő nélkül való megindítására, s ez a lehetőség ott kisértett a végállomáson mindig, mióta egyátalán létezik, s ezt a lehetőséget nemcsak a szakember, nemcsak az engedélyező ministerium, hanem a laikus közönség is fölismerte, — hisz azért indult pünkösdkor 70—80 ember kocsivezető és villamáram nélkül, — de e lehetőség megszüntetésének más módját, mint a lejtő megszüntetését még nem emlitette senki. Pedig van más módja is, sokkal egyszerübb, biztosabb és . . . olcsóbb.

A végállomásnak síkba való fektetése által a kocsik megiramodás ellen nincsenek még teljesen biztositva, mert hiszen az egész zugligeti emelkedést, vagy lejtőt még sem lehet megszüntetni, s a majdani sik pályaudvaron kivül megmarad a régi lejtő egészen le a fogaskerekü vasutig, sőt még tovább is. Nos tehát egy megeresztett fékkel veszteglő kocsit egy szélroham a sik területen is megindithatja, s a lejtőre érve beállhat ugyanaz a veszedelem, a mi pünkösdkor történt.

Hanem igenis a veszély elháritásának egyszerübb és biztosabb módja az volna, ha a *féknek olyan szerkezetet adnak, hogy a megszoritott helyzetből csak kulcs segélyével lehessen felnyitni*, a mely kulcs kezelését csak a vasuti személyzet érti. Lehetne az egy kis szegecs, gomb vagy rugó — majd a szabadalom keresők föltalálják, s az eszméért illő tiszteletdijat juttatnak nekem — csak a közönség ne legyen hogy laikus létére ki tudja ereszteni a féket. Egy ilyen szabadalmazott fékkel megkötött kocsi meg nem indulhat sem a lejtőn, sem szélroham, de még vontató erő következtében sem. A fék megszoritásának lehetőségét azonban okvetlenül meg kell hagyni, mindenki legyen képes segitséget nyujtani a veszély pillanatában!

A forgalmi eszközöket tehát fejleszteni, tökéletesbiteni kell! A közönség értsen ahhoz, hogy szükség esetén önmagán segitsen, de ne férjen azokhoz az eszközökhöz, melyekkel szándékosan vagy öntudatlanul veszélyt előidézhetne!

A közlekedési eszközök fejlesztésénél a biztonsági szempont után az utazó közönség kényelme irányadó. Igy a fel- és leszállóhelyek megállapitásánál szem előtt tartatott az az elv, hogy a széles utak keresztezésénél az ut mindkét szélén legyen megállóhely. A budai oldalon van azonban egy megállóhely, mely nem felel meg a közönség kényelmének, s ez a Zugliget—Ferencz József-hidi iránynak azon pontja, hol a Zugligetből jövet a déli vasut felé elágazik. Ez a megállóhely a váltó előtt ugy a Margithid, mint Ferencz József hid irányában továbbmenő kocsikra nézve egyaránt mérvadó, és gyakran megtörténik, hogy a déli vasutnál a Margithid felé, vagy viszont, átszálló utasok olyan kocsira szállnak föl mely visszaviszi őket oda, honnét elindultak.

Ezt a megállóhelyet át kellene helyezni a széles ut másik felére vagy a váltót kellene feljebb helyezni ugy, hogy a zugligetből bármelyik irányba menő kocsi, a váltón való áthaladás után állapodna meg, a midőn is annak irányára nézve kétség többé nem merülhetne föl.

Ezután az elhelyezés után téves felszállásért nem lehetne többé a közlekedési intézmény fogyatékos berendezését okozni — s az általános haladás kereke ezzel is végezne egy fordulatot.

Kirándulás a Balatonra.

Hogy a székesfőváros közönsége a Balatont és a balatonmenti fürdőket olcsón és egyegy ünnepnapi kirándulás keretében is felkereshesse, a déli vaspálya-társaság julius és augusztus hónapokban minden vasár- és ünnepnapon Budapestről Boglárra és vissza különvonatokat járat, melyek I. II. és III. oszt. kocsikat visznek. E vonatok Budapest déli vaspályaudvarról minden vasár- és ünnepnapon d. e. 6 órakor indulnak, Siófokra d. e. 8 óra 50 perczkor és Boglárra 9 óra 45 perczkor érkeznek. A visszautazás Boglárról este 7 óra 35 perczkor és Siófokról este 8 óra 32 perczkor, a megérkezés Budapesten pedig (Déli vasut) este 11 óra 25 perczkor történik, ugy, hogy a kiránduló közönség majdnem az egész napot a Balaton kies partjain töltheti. E vonatokhoz rendkivül mérsékelt menettérti jegyek, egynapi érvényességgel adatik ki, és például egy menettérti jegy Budapestről Siófokra és vissza az I. osztályban 10.10, a II. osztályban 6.70 és a III. osztályban 4.20 koronába kerül.

Déli vasut.

Az idei fürdőévad tartama alatt, azaz f. évi május hó 1-től fogva szeptember hó végéig, Budapest keleti pályaudvarról, Budapest—Kelenföldről, Székesfehérvárról és Nagy-Kanizsáról rendkivül mérsékelt áru I., II. és III. osztályu, az egész évadra, azaz f. é. szeptember hó 30-ig érvényes menettértijegyek adatnak ki Siófokra, Szántódra, Balaton-Földvár m. h.-re, Boglárra, Fornyód-fürdőtelepre, Máriatelepre, Balaton-Berény m. h.-re és Balaton-Szt.-Györgyre, továbbá (Siófokon át) Balaton-Füredre, Almádiba, Kenesére és (Bogláron, illet. Fonyód-Fürdőtelepen át) Badacsonyba, Révfülöpre és vissza. Ezen menettértijegyek alapján az utipodgyász a fentnevezett vasuti és gőzhajózási állomásokra és viszont közvetlenül továbbittatik.

Ezenkivül a fürdőévad tartama alatt Budapest déli vasut—Siófok és Balaton-Földvár közti forgalomban időleges jegyek is adatnak ki, melynek árai a következők:

a) Budapest d. v.—Siófok között:

1 hóra: I. osztály 104 korona, II. osztály 76 kor. Az egész fürdőévadra: I. osztály 256 korona, II. osztály 188 korona.

b) Budapest d. v.—Balaton-Földvár között:

1 hóra: I. osztály 118 korona, II. osztály 86 kor az egész fürdőévadra: I. osztály 290 korona, II. osztály 220 korona.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön

Nyilt-tér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel**, pompás ásványviz **uszcdákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

HEVESSI BALÁZS

UTÓDA

Első magyar zongora-gyára

BUDAPEST

IV. kerület, Károly-körut 10. szám.

FENNÁLL 1880. ÓTA.

A magyar ipart pártoló közönség különös figyelmére érdemes.

A kitünően gyártott zongorák bármely leghiresebb külföldi gyártmányokkal versenyeznek.

Több külföldi és hazai kiállításon első érmekkel és dícsérő oklevelekkel kitüntetve.

Az összes állami iskolák szállitója másfél évtized óta.

A szép hangzásu zongorák kitartó erősek, miről számtalan dicsérőlevél van s a mit bizonyit az, hogy nagy művészek a legelőkelőbb hangversenyeken használják.

Itt készült a legelső s az egész világon elismerést aratott magyar stilusu tulipántos zongora, a legmagyarabb élő művész *Sypos Antal*, a hallhatatlan érdemü és sok babérral koszorúzott dalköltő jubileumára.

Diszes kivitelü nyomtatványok

u. m.: művek, folyóiratok, egyleti és üzleti nyomtatványok, meghivók, gyászlapok stb. **a legolcsóbb áron** készittetnek

WELLESZ ÉS KRAMMER

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

BUDAPEST, VI., UJ-UTCZA 37. SZ.

! TELEFON !

Megrendelések Budán is eszközölhetők (II., Margit-útcza 17., Krammer Lipótnál) a déli és esti órákban.

Török-Bálinton vagy a Bagó-féle könyvnyomdában (Budapest, II., Ponty-utcza 4.) megrendelhetők a következő művek:

I. **„Kossuth Lajos a történelem itélőszéke előtt“.** („Ébresztő hangok“ XIV. könyve.) Magyarország ezredéves ünnepélye alkalmával közli és a magyar nép figyelmébe ajánlja Zimándy Ignácz 1896. — Terjedelme 600 oldal. Ára 1 frt.

II. **„Kossuth Lajos a magyar intelligenczia és emigráczió itélőszéke előtt.“** („Ébresztő hangok“ XV. könyve.) Terjedelme 600 oldal. Ára 1 frt.

III. **„Kossuth Lajos a józan magyar közvélemény itélőszéke előtt.“** („Ébresztő hangok“ XVI. könyve.) A debreczeni trónfosztás ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 508 oldal. Ára 1 frt.

IV. **„Kossuth Lajos Hatodik Nagyhatalom itélőszéke előtt.“** („Ébresztő Hangok“ XVII. könyve.) A világosi fegyverletétel ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 616 oldal. Ára 1 frt.

V. **„Kossuth Lajos kilenc magyar honvédtábornok itélőszéke előtt.“** („Ébresztő Hangok“ XVIII. könyve.) A tizenhárom magyar honvédtábornok aradi vértanuságának ötvenedik évfordulója emlékére. — Terjedelme 675 oldal. Ára 1 frt.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

I. ker., Egyház-téren

fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.

Lövenstein Antal

csász. és kir. udvari sütőmester.

Fürdő és üdülőhelyekre utazók figyelmébe.

A déli vasut vonalai mentén fekvő balatontavi fürdőkbe, továbbá a stájerországi, karinthiai és tiroli fürdőkbe és üdülőhelyekre valamint a déli vasut bármely állomására utazók, menetjegyeket a déli vasut városi irodájában (V. ker., Nádor-utcza 16. sz.) is válthatnak és ugyanott a podgyászaikat is feladhatják.

A podgyásznak a városi irodából a déli vasut budapesti pályaudvarára való átszállitásért 25 kg.-ig 40 fillér, 50 kg.-ig 50 fillér és 50 kg.-on felül minden megkezdett 50 kg. után 40 fillér számittatik, küldeményenkint.

Ezenkivül a déli vasut városi irodájában mindennemü, a déli vasuton való utazásra és a podgyász-, gyors- és teheráruk szállitására vonatkozó felvilágositások adatnak.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója. Szerb kir. udv. szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

Budapest, IX., Soroksári-utcza 24.

Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyü szerkezettel

ILLÉS JÓZSEF

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX., Kinizsi-utcza II. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban.

Bármely nagyságu megrendelés házhoz szállittatik.

Ó-Budai „KORONA“ Vigadó

Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb

mulatóhelye.

Nagy kévéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a tánczterem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL,
tulajdonos.

Kávé import.

Szállitás közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½ klgr.	finom	**Cuba**	nagyszemü . .	o.-é. frt	6.—
4½ „	valódi	„	I. rendü . . .	„ „	6.50
4½ „	„	„	**Jáva**	„ „	5.78
4½ „	„	„	**Portoricco** . .	„ „	5.82
4½ „	„	„	„ legf. I. rendü	„ „	6.46
4½ „	„	„	**Gyöngykávé** . .	„ „	6.36
4½ „	„	„	**Laquayra** igen fin.	„ „	7.—
4½ „	„	„	valódi **nyugotindiai**	„ „	7.—
4½ „	„	„	Ceylon, különl. nagyszemü		7.36

Vasuton 30 kgr. vételénél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Somogyi és Társa

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot** és **borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka-főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Hátterben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által **10** évi, mások által pedig **6** évi egyenlő részletekben törleszthető.

A telek ára és nagysága.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágositást a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatalába kapható, mely

a telkek eladását is közvetiti.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

Kitünő tisztelettel

Wild József.

20% olcsóbb

mint bárhol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granit, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

sirkő raktára

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

— A Király-fürdő mellett. —

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyagbajoknál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A valódi

SINGER

családi

varrógépek

a legalkalmasabbak.

A folytón emelkedő kelendőség a minden kiállitáson nyert legkiválóbb kitüntetések, a gyár 40 évet halladó fönállása és a világhir, a melyre varrógépeink szert tettek, jóságuk mellett a legmegbizhatóbb és legteljesebb biztositékot nyujtják

SINGER CO. varrógép-részvénytársaság

ezelőtt NEIDLINGER G.

Budapest, II. ker., Fő-utcza 15. sz. alatt.

(A lánczhid közelében.)

ZÁBORSZKY JÁNOS

UTÓDA

Petrovits István

mészáros és hentes

BUDAPEST,

I., Krisztina-tér 3. sz.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szálloda, a Lánczhiddal szemben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

Modern irányu

Levélpapir-Ujdonságok.

Legszebb kivitelü

Névjegyeket

készitenek

KANITZ C. és Fiai

Budapest, V., Dorottya-utcza 12. szám.

JAKOVITS JÓZSEF

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritathatja.**

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék női kalapokban

valamint szőrme-árukból.

A „BUDA és VIDÉKE"

kiadóhivatala elvégez minden tisztességes megbizást **előfizetőinek**, csak a kész kiadások felszámitása mellett, **idegeneknek** árjegyzék szerint.

Jogügyek, kérvények, ügyvédek közbenjöttével. — **Vizsgára készités,** vizsgák letétele, tanerők közbenjöttével. — **Mindenféle engedélyek,** szabadalmak, kérvények. — **Kérvények** székesfővároshoz, pénzügyi és iparhatóságokhoz, ministeriumokhoz, hadparancsnokságokhoz. — **Épitési engedélyek.** — Iskolai, tudományos és szépirodalmi **könyvek eladása.**

Nyomdai termékek készittetése.

Ingók és ingatlanok eladása, vétele, bérbeadása. — **Lakások** kivétele és kiadása. **Biztositás** tüz, jég, betörés és baleset ellen **Életbiztositás.** — Nyilvános **levelezés.** **Felvilágositás** minden ügyben.

Kérjük a közönséget, hogy a **BUDA és VIDÉKÉ**-nek ezen az uton is adjon támogatást s minél több megbizással tisztelje meg.

A kiadóhivatal

I., Városmajor-utcza 28.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bármilyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartják is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bármily töréseket, pld. rugó, balancz, tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

órás- és ékszerkereskedő

Budapest, I. ker., Alagut-utcza.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona és hidmunkákat.

Lakik:

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13., II. em. 22.

Rendel d. e. 8—12., d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

Köszönetnyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvarmesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog-kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadászczipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek mint a szalonczipők.

Zágráb, 1898. julius hó 8-án.

Krähl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17. tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szabadalmazott Asbesttalp-betét nélkül.

A magyar kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás!

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

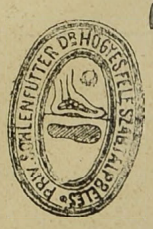

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid ideig viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerü 60 kr., homotalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.**

Szétküldés csakis utánvéttel vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositsáok, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Wellesz és Krammer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 21. sz. Vasárnap (Szent István hava) Augusztus.

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Gróf Széchenyi István naplói.

Gróf Széchenyi István minden hazafi elengedhetlen kötelességének tartotta, hogy naplót vezessen. Ez szerinte a magyar vérében van, mert ajtókon, gerendán, bibliában, imakönyvben, naptárban a legközönségesebb embereknél akadnak jegyzetekre. A napló vezetésre a gróf már a gyermekeket szerette volna szoktatni, mert igy önállóan itélheti meg az eseményeket s a történeti érzék kifejlődvén, nem a személyek- és caritás szerint, de a tények összefüggéséből itél.

Gróf Széchenyi István már kora ifjuságától kezdve vezetett naplót, az első években kissé szakadozva, később azonban egy folyamatban, sőt nagy pontossággal. Erre ösztönözte ismerőseit, mert a napló vezetésben látta az önismeret, az önbirálat, a saját személylyel való elszámolás feltételeit, melyek a valódi jellem növelői és fenntartói.

Gróf Széchenyi István különösen ifjukori naplóit: *Perfectabilitás elérésére irányzott törekvésében mindenek előtt is lelki tükrének tekinti.* Később azonban nem jutott rá ideje, hogy e tükröt (Tasner szerint) terjedelmesebb keretbe foglalja, sőt gyakran csupán idő, kelet és pár vezérszó által számolhatott csak magának az illető napról, hely jelzetei inkább csak emlékeztetőül szolgáltak neki.

A legnagyobb magyar naplóiról igy nyilatkozik Tasner Géza, Tasner Antal fia:

„Hogy naplóit oly nagy pontossággal vezette, ez nemcsak egykori biographicusaira nézve szerencse, de a hazai történelem érdekében és főkép hazafias fáradozásai — nemkülönben az ezekkel kapcsolatban levő események idejének pontos meghatározhatása végett, még egyszer igen nagy jelentőségü is lehet.

Különben ki kell még emelnem, hogy ezen feljegyzéseinél a gróf, önmaga irányában, kérlelhetlen szigorral járt el, egyéb tekintetben pedig, valamint másokra vonatkozó itéleteiben, elmélkedéseinél stb. bizony nem volt elnéző, sőt mindig a legnagyobb őszinteséget követte; minek jelentőségét nem lesz szükség bővebben magyaráznom, különösen azok előtt nem, kiknek szerencséjük volt a grófot személyesen és közelebbről is ismerni.

De minthogy önmagát nem, ugyan miért is kimélt volna másokat, ott, hol legbensőbb gondolataival foglalkozott, hiszen naplóinak tartalma ugyis csak egyedül saját használatára és élethoszszára volt szánva; halála esetére pedig azok mindenesetre megsemmisitendők.“

Hogy Széchenyi István gróf naplói meg vannak mentve, azt Tasner Antalnak köszönhetjük, kinek számtalan kérésére megengedte a gróf, hogy a naplók és könyvek meg maradjanak, de a *könyvek és naplók másokat compromittáló helyeit olvashatlanná kellett tenni,* s e naplók és munkák végrendeleti örökösévé *Tasner Antalt* nevezte ki.

Gróf Széchenyi István 1848. augusztus 23-án ezt a levelet irta Tasner Antalnak:

Tek. Tasner Antal urnak.
Széchenyi.

Barátom, ha nékem valami bajom esne, *tegye el* tüstént minden Naplóimat még feleségem előtt is.

A kulcsokat azon kis asztal fiókban fogja ön találni, mely a lit de repos mellett áll. Isten áldja

Széchenyi.

Ha valaki egykor megirja gróf Széchenyi István kimeritő életrajzát, ebben Tasner Antalnak fényes lapok fognak jutni. Senkivel nem volt a legnagyobb magyar oly bizalmas és senki nem értette meg őt ugy, mint Tasner. Ő volt előbb egyik munkatársa s később a döblingi magány idején közvetitője, különösen báró Sima Simon *áldozatkészségének gyakorlati* megvalósitása közt. Érdekesen és melegen irja ezt le fia Tasner Géza Széchenyi szellemi hagyatéka czimü művében. Jellemző a nagy grófnak báró Simához 1858. május 3-án irt leveléből ez a rész:

„Soha nincs önmagával megelégedve. E tekintetben valódi keresztem van vele. Ugy tetszik nekem, mintha valami Pegazus-féle lenne, ki magát kocsimba fogta és egyedül akarja huzni, magát tul kimeriteni, s ezért egy kevés kislelküség támad benne, ha nem minden, nem mindjárt, vagy nem ugy megy, a hogy megerőltetése folytán reménylené.“

E levélben a mi *Tasnerünk* czimen emlegeti, ki megkönnyitette, lehetségessé tette hazafias fáradozásainak csekély sikereit.

„Tasner, irja a legnagyobb magyar, igazi magyar ember s azoknak egyike, kiknél a lelkiek uralkodnak. Testében nem erős s még is azt hiszem, hogy egy lélekfájdalom könnyebben megsemmisitené, mint a legerősebb méreg.“

Jól ismerte Tasnert a legnagyobb magyar, mert, mint fia is irja a *sulyos beteget* csak is lélekereje tartotta életben, melynek minden még hátralevő percze szent igéretének volt szentelve.

Tasner Géza aznapság fiatal és lelkes ember s a nagy grófnak akkor és most egyik legnagyobb tisztelője, a döblingi s a nemzet szivén oly mély sebet ütött, gyász eset után segédkezett atyjának, hogy családja a végrendelet értelmében kezéhez vehesse *Széchenyi* szellemi hagyatékát. Nehéz munka volt, mert ezek részben a döblingi házmotozók kezében, részben Czenken, részben a soproni levéltárban voltak. A család átadta azt a mi birtokában volt, de több hiányzott, mert a bécsi rendőrség tette rá kezét, a honnan némelyeket nem is lehetett visszakapni, politikai okok miatt.

Széchenyi naplóiból 15 darab került Tasner Antal kezeibe, az 1816—17., 18., 20., 21., 48. és a döblingi időkből, melyeket a rendőrség lefoglalt. Ezekből a gróf kivánsága szerint a megsemmisitendőket megsemmisitette, a kitörlendőket kitörölte.

A kiadásról *Török Jánossal* később *Toldy Ferenczczel* érintkezett és tárgyalt, ki 170 ivre terveze. VII kötetben a munkát (t. i. a nagyobb müveket) 16 frt 70 krajczár bolti árban és szoros időrendszerben: *Széchenyi ideái consequens psychologiai fejlődésben és a kutfő alakulások behatásai szerint bizonyos logikai szükséges egymásutánban következnek.* (Toldy levele Tasnerhez).

A soproni letétemény leltározását Paur János végezte, ki Tasner megkeresésére igy válaszolt:

Sopron, jun. 14. 1860.

„Szeretett édes Barátom Tóni!

— — — — — Ugyancsak nyomósan kimutatod jogczimedet a dicsőült gróf minden irományaihoz, — — — — parancsolatodra állanak ezek mind az utolsó papirszeletig, és büszke vagyok bizalmadra azokat őrizhetni a meddig tetszik néked, elhelyezvék pedig bolthajtásos szobában és tökéletesen biztositott ablakok és ajtók mögött, kulcs alatt tartott almáriomokban, kik senki előtt még fel nem tárultak, még Török János barátunk előtt sem, és csak

Hazai ásványvizeket igyunk. — Pártoljuk a hazai fürdőket.

futólagos pillanatra gróf Béla ő Nagysága előtt.

Illetőleg a lajstromozást, igen megtiszteltél bizalmaddal és mi tagadás benne, e bizalmat szinte vártam Tőled, bár jól esett mégis azt olvasnom. A lajstromozás bár nem boszorkányság, ugy még sem lehet ennek minden logica nélkül neki rontani, mert stb. stb. — — — Isten veled, ne fáraszd magad válaszszal, hiszen nem sokára ölelésedre sietek hozzád Pestre, hived

Paur János."

A naplók további sorsát a fennkölten és nemesen gondolkodó *Tasner Géza* igy irja le meginditóan és igazán hivatott irói tollal: „aztán betegségében hozzájárult az a folytonos lelki kin és gyötrelem, hogy már a sir szélén állván, szent igéretét be nem fogja fejezni és igy kénytelen lenne a naplók egy részét még utolsó perczeiben vagy elégetni, vagy pedig halála után eszközlendő azonnali megsemmisitését elrendelni, mely utóbbi alternativát, ha beteg emberi erőt tulhaladó munkáját be nem fejezte volna, bizonyosan megteendő.

De a jó Isten másképen akarta és megsegité őt, ámbár ez volt szegény atyám összes, még hátralévő életerejének utolsó fellobbanása, mert nehéz munkájának bevégzése után, már ugyszólván nehány nap mulva — jobblétre szenderült. — Az élők közül még számosan fognak emlékezni lelki gyötrelmeire.

Atyám a naplók szorgos átolvasását és a másokat compromittáló helyek, részek kitörlését, elégetését még 1860-ban május havában Bécsben megkezdé, hol egy János nevü hüséges, de igen együgyü legénye volt, ki nem lévén irástudó, az olvasáshoz sem értett, ezzel végeztette tehát ágya mellett munkája mechanicus oldalának legnagyobb részét, mert beteg állapota és ereje nem engedék meg neki azt, mind sajátkezüleg, eszközölni.

A dolog pedig igy történt: atyám a mütét alatt levő napiót olvasva — feketében — a kitörlendő szót vagy sorokat irónnal áthuzta és miután ez több lapon megtörtént, János a Boldog, kinek életében még soha sem volt jobb dolga, neki állt és a legfeketébb patens tintával a betüket lelkiismeretesen és kegyetlenül kikarikázva, végképen olvashatlanokká tette; erre azután igen sok helyen, még jó chinai tussal negyedujjnyi szélességben kivonalozta a karikázott sorokat; sőt, az időben én is atyám mellett hon levén, szemtanuja voltam ezen eljárásnak, s tisztán emlékszem arra, hogy bizonyos sorokat, lapokat atyám sajátkezüleg vágott ki a naplókból, a melyeket serpenyőben parázson égett el. Egyébiránt atyám küldött is példányként ily olvashatlanná tett naplórészt a b. kegyelmes özvegy asszonynak, nagyméltóságu Crescentia grófnőnek, hogy igy eljárása tekintetében a Dicsőültnek özvegye is megnyugodjék. A ki nem ismeri a naplókat, nem is képzelné, mily nagy munkát végzett oly rövidő idő alatt, midőn a leggyötrőbb testi kinok mellett, feketében, imádott urának tengernyi feljegyzéseit figyelemmel kellett revideálni, nehogy valamit elmulaszszon — e mellett pedig folyton ügyelni is, hogy János az Együgyü lelkiismeretesen végezze dolgát.

A mi végre atyám óriási munkájának eredményét illeti, az, a „tényben" összpontosul, miszerint „Széchenyi István, napi könyvei," egy jövendő — reméljük! — „jobb kor" számára, de mindenesetre „buzgó magyar ivadékok" javára és örömére meg lettek mentve!

Egyébiránt, napjainkban alig lehetett volna alkalma szegénynek török fejeket vagdalni, s kérdés marad, valjon szemben a halállal nem-e hősiesebben küzdött elődjénél — hazájának pedig „etsi patriis virtutibus" kétségtelenül jelentékenyebb szolgálatokat tett annál."

Ugy tudjuk, hogy e *Naplókból* a Magyar Tudományos Akadémia egy részt kiadott s a nagy gróf munkáiból is többet, de a nemzet összességének lelkes hozzájárulásával meg kellene jelenni egy teljes kiadásnak *Gróf Széchenyi István műveiből.*

A kiadásnak a czéljából mindenesetre a nemzet zászlóvivőinek kellene egyesülni, hogy méltó emléke legyen a legnagyobb magyarnak.

Erdélyi Gyula.

Levél a szerkesztőhöz.

A *Buda és Vidéke* a Széchenyi-kultusz zászlóvivője lévén, természetszerüleg pártolta annak idején Zimándy ismeretes könyveit. Őszintén megvallom, hogy sem mint antisemita, sem mint függetlenségi nem voltam elfogulva Zimándy szereplésével szemben s a meddig nem olvastam könyveit, tekintettel különösen a bármely adat megczáfolására kitüzött ezerkoronás jutalomdijra, egészen komolyan azt hittem, hogy Zimándy, habár egyoldalu felfogásból indul is ki és eleve pálczát tört Kossuth Lajos felett, vagyis részrehajlatlannak épen nem nevezhető, mégis talán történelmet ir. A mint azonban átolvastam, sőt nemcsak átolvastam, hanem áttanulmányoztam könyveit, meggyőződtem arról, hogy az értékes ugyan, de jó részt egyéni felfogásból fakadó valódi történelmi anyag mellett, a megengedhetetlen rágalmaknak olyan tömegét halmozta fel, a melyek szorgalmának eredményét örökre meddővé és gyülöletessé teszik.

Lehető tárgyilagos akarok lenni s azért szigoruan Zimándy könyveihez tartom magamat.

Kákai Aranyos (Kecskeméthy Aurél) könyvéből idézi, hogy *Kossuthot hajdani bajtársai, nagy hazafinak, nagy számüzöttnek czimezik, de szivükben csak megvetést éreznek iránta.* Ez a hely nem Kossuthot bélyegzi meg, a ki ellen Zimándy felhozza az idézetet, hanem ha igaz volna Kecskeméthynek ez az egyéni véleménye, a legbecstelenebb képmutatók színében tünteti fel Kossuth hajdani bajtársait.

A *Religio és Nevelés* 1859. április 11-iki számából közli, hogy Kossuth *pályáját árvák meglopásával kezdte és a nemzet kifosztásával végezte.*

Ilyen adatot lelkiismeretes történetirónak nem szabad idéznie sem, ha nem birja megnevezni a meglopott árvákat, mert az ilyen odavetett állitást sem bizonyitani nem lehet, sem czáfolni. Bizonyitson Zimándy nevekkel, akkor majd kiderül, hogy lehet-e czáfolni. De igy a jutalom díj kitüzése csak fogásnak tekinthető a hitelesség emelésére, a rosszat elhinni mindig hajlandó olvasókra czélozva.

Idéz minden értéktelen szitkot is Kossuth ellen, igy a *Times* 1851. folyamából azt, hogy Kossuth a Times szerint önző, áruló, csaló, de nem idézi pl. *Mac Garthy* müvéből Lord Palmerston szavait, a melylyel a magyar küldötteket fogadta:

I righthy sympathyse with the countroy, what has produced such a man, as Louis Kossuth.

Zimándy minden idézete ellen épen oly becses dicséretet lehet idézni Kossuth mellett, de mindezek csak egyéni vélemények, a melyek egyrészt rosszabbá, másrészt jobbá nem tehetik Kossuthot. Annak az idézését, hogy Verhovay Gyula megtagadta Kossuthtól (a nem kért) kéz-csókot, ellenálhatatlan komikummal hat a józanul gondolkodókra.

Ez már nem történetirás, ez közönséges szemétkotrás. És Zimándy nemcsak Kossuth ellen ir, megtámad ő ott mindenkit, Kossuthot, Dembinszkyt, Bemet, Klapkát, a honvédeket, Malli prépostot, Kuti kanonokot, Magyar Államot, Alkotmányt, Budapesti Hirlapot, mindent és mindenkit és büszkén hivatkozik kétezer elismerő levelére, de felejti, hogy a ki országos felhivást bocsátana ki, kétszázezer levelet is szedhetne össze Zimándy sirdulása ellen.

Végül még arra is képes, hogy megrágalmazza a Budapesti sajtóbiróságot, a mely szerinte nagyrészt zsidókból és szabadkőmüvesekből áll, legádázabb ellenségeinkből, holott az még soha sem fordult elő, hogy az esküdteknek akár csak a fele is zsidó lett volna és szabadkőmüves, a mint ezt sok fölmentett paptársa esetéből tudhatná Zimándy. De hát ő egyszer föltette, hogy rágalmazni fog és be kell vallanunk, hogy hű maradt szándékához.

Ugyanigy mi szüksége lehetett az általánosan tudott tényt, hogy a P. lapja, ez a gyalázatos szenylap egy katholikus fővárosi tisztviselő lapja, a zsidók nyakába varrni! Az ilyen hazugságok épen a czéljuknak ártanak! S az ilyen adatok megczáfolásáért kitüzött jutalommal üzött humbug egyenest azt eredményezi, a mit Zimándy képviselőházi mértéktelen dührohamai eredményeztek, őt nevetségessé teszik, az ügyet pedig lejárják.

Zárándy A. G.

* * *

Közöltük ezt a czikket annál is inkább, mivel elvünk az, hogy minden *véleményt* és *ellenvéleményt* kiadunk. Ezt is kiadtuk, de megjegyezzük, hogy Zimándy válaszát is közöljük.

Dr. Papp Ferencz.

A lapok minden megjegyzés nélkül közölték, hogy *dr. Papp Ferenczet* az első kerületi gymnasiumhoz tanárrá nevezte ki a miniszter.

Dr. Papp Ferencz a magyar tanári kar egyik kitünősége. Nyilvános tanári pályáját a Nőképző egyletnél kezdette.

A *Buda és Vidéke* olvasói bizonyára emlékeznek arra a szép czikkre, mit az ő tollából közöltünk *Gróf Széchényi István és a nagy jellem*, a mi egész terjedelmében először a *Budapesti Szemlében* jelent meg. Nem régiben adtunk arról is hirt, hogy dr. Papp Ferencz a munkásoknak hat szabad előadást tartott *Gróf Széchenyi István gondolatainak hatása az irodalomra* czimen s ezzel a legnagyobb magyart bevitte a munkások közé.

Senki a most élő fiatalabb nemzedék közül nem hatolt annyira *Széchenyi* szellemébe, mint dr. Papp Ferencz és meg vagyunk győződve, hogy a nagy gróf eszméit szorgalmasan és hévvel fogja az ifjuság lelkébe csepegtetni.

A Buda és Vidéke, mint a *Széchenyi tisztelet* közlönye, üdvözli dr. Papp Ferenczet s itt nyil-

ványosan adja tudtára, hogy a *Budai Széchenyi Asztaltársaság Irodalmi Bizottsága* tiszteleti tagjává választotta.

Dr. Papp Ferencz úgy ismeri Széchenyit, mint senki más és nagy segitség lehet majdan a legnagyobb magyar összes müvei kiadásánál a sajtó alá rendezésénél.

Dr. Papp Ferencz nem csak sokat, de alaposan tud. Magas irodalmi szinvonalon áll gondolkodásában és irásában. Tartalmas ember, ki fenkölten gondolkodik és nemesen cselekedik. Müvelt igaz magyar. Nem csak tanitani tud, de nevelni. Pályáját hivatással tölti be. Minden idejét pályájának s a tudománynak szenteli.

Az irodalom vezéremberei, mint *Gyulai Pál*, *Báró Eötvös Loránd* már is elismerik magvas és sokra hivatott tehetségét és sokat várnak tőle.

Dr. Papp Ferencz itt lakott Budán. A két gróf Teleki fiut nevelte *Domokos és Géza grófokat*, kiknek mindegyike jól készült arra, hogy a magyar főurnak gróf Széchenyi István által (Andrássy György grófhoz intézett levele) kiszabott irányán használjanak a hazának. Géza gróf ir és fest, a „Buda és Vidéké"-nek munkatársa s a tárlaton szép képeivel nagy feltünést keltett. Domokos gróf szintén komoly dolgokkal foglalkozik és teljes erővel képezi magát. Mind a kettő sikereire számithatunk s jelentékeny szerepükre a közéletben. A mi joggal is várható, oly anya, mint *Bethlen Margit grófnő* gyermekeitől, ki a női müveltség, a nagy szellem, kiváló erély és a valódi anya mintaképe.

Legyen igazi ünnep.

Ne csak azzal ünnepeljük meg a magyar kereszténység és az alkotmány 900 éves évfordulóját, hogy minden keresztény felekezet templomaiban hálaadó imát mondjanak, de azzal is, hogy Istennek minden egyházában magyarul imádkozzanak e napon Jézus Krisztus vallásának magyarországi követői, oly vidékeken, hol a magyarosodás nemes munkája megindult.

Remetehegyi mizeriák.

(Az „Egyetértés" tudósitójától.)

A főváros zárószámadásainak füzeteiben lapozgatva, évről-évre találkozhatunk olyan kiadási tételekkel, a melyek a tanulmányutak czim alatt szerepelnek a főváros háztartásának mérlegében. A főváros egyesitése óta egész vagyont tanulmányoztak már el a főváros tisztviselői. A tanulmányutaknak tulajdonképeni czélja az, hogy a fejlettebb, előrehaladottabb külföld adminisztrációjából és intézményeiből tanuljanak, okuljanak a mi fővárosunk intézői is.

Hogy mennyire haszontalanul és czéltalanul volt kidobva az az óriás összegü pénz, a melyet tanulmányutra forditottak, azt semmi sem igazolja jobban, mint az a szégyenletes és elképzelhetlen állapot, a melyben a székes főváros egyik legszebb fekvésü része, az ugynevezett Remetehegy és környéke immár évek óta leledzik.

A városrendezési, közegészségügyi, közrendészeti, köztisztasági tekintetek figyelembevételének olyan apszolut hiányával aligha találkozhatunk még egy helyen a fővárosban — a hol pedig az elhibázott szabályozás valóságos rendszerré vált.

A Remetehegy és környéke egyike volna a főváros legszebb részeinek. Kedvező fekvésü, tiszta, pormentes levegője egyaránt predesztinálják arra, hogy lakóhelye, de főleg üdülőhelye legyen a polgárságnak. Hozzátettük fennebb, hogy csak *volna* egyike a legszebb helyeknek. Mert a valóságban nem csak hogy nem való lakóhelynek, hanem ellenkezőleg minden jó érzésü, egészségét őrizö embernek, a kit balsorsa a Remetehegy lakójának avatott fel, menekülni kell arról a helyről.

A hegyre vezető ut, az ugynevezett bécsi-ut, minden kritikán alul áll. Az ut két oldalán nyitott árkokban állott viz képez büzhödt mocsarakat, kigőzölgéseivel megfertőztetve az egész környék levegőjét. A régi temető mentén, a Mátyás-kápolna mellett vezet az ut a hegyre. Azaz, csak a főváros térképén van utnak jelezve. Valójában pedig nem más az, mint egy hepehupás, sziklás, göröngyös, girbe-gurba földterület, a melyen az emberek lábnyoma és a kocsikerekek csináltak járható részt. Ilyen közlekedési vonalról gondoskodik a főváros nyaraló lakossága részére.

A kutyapeczérház is, a mely ott a környéket disztelenitl, méltóan csatlakozik a Remetehegyi mizeriákhoz. Igaz, hogy peczérházra szükség van — de hol van az megirva, hogy annak a polgárság által lakott területen kell lenni. Mindenütt czivilizált emberek lakta helyen, kitelepitik az ilyen mesterséget üző embereket és ugy jelölik ki a helyet az ilyen tanyáknak, hogy akármilyen módon is fejlődjék a város, a lakosság sohase juthat abba a helyzetbe, hogy a peczérház inficált szomszédságát élvezhesse.

Budapest fővárosa azonban ebben is épenséggel nem dicsérendő és követendő példánykép.

A lakósság zugolódik, kérelmez, az elöljáróság és a tanács beiktatja a panaszt és marad minden a régiben.

Mindezekhez hozzájárul az, hogy a területnek nincs vizvezetéke. Az ott lakók ugyan fizetnek vizdijat, de vizvezetékük nincs, sőt vizük sincs, mert a vezetékhez vivő ut állitólag a kincstáré és el van zárva. Az ember nem tudja, hogy a közegészségügy vagy a tüzbiztonság követelményeinek negligálását, avagy mindkettőnek teljes hiányát lássa ebben a képtelen helyzetben.

Ez a botrányos helyzet annyival is inkább tarthatlan, mivel nemcsak a Remetehegy lakósainak egészségügyéről és kényelméről van szó, hanem arról, hogy ott van közvetlen közelben a főváros uj Margit-kórháza, ott van aggok háza, a melyeknek szenvedő betegei és üdülői bizony-bizony nem áldják a főváros bölcs tanácsát.

A polgárság a bajok orvoslása érdekében egyelőre a békés megoldás lehetőségét tervezi és jól indokolt kérvénynyel kereste fel a tanácsot, hogy ezen uton érje el a visszás állapotok megszüntetését. Ha ez az ut nem használna, szélesebb körben inditják meg az akcziót és felsőbb helyen fognak keresni sérelmeikre reparácziót.

*

Ezt a czikket több tekintélyes budai polgár a következő levéllel küldte meg:

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Ön a mi kerületünk érdekében már gyakran volt szives befolyását érvényesiteni s becses lapjában a III. kerületben uralkodó viszszás állapotokat kiméletlenül kritika tárgyává tenni. Ezer szerencsétlen remetehegyi lakos érdekében és egy összejövetelnek tényleges megbizásából felkérjük igen tisztelt Szerkesztő Urat, méltóztassék az „Egyetértés"-ben megjelent czikket teljes tartalmában legközelebb megjelenő becses lapjába átvenni és a szomoru viszonyokhoz képest megtoldani."

Kivánság szerint s programmunkhoz hiven adjuk a panaszos tudósitást. Hisszük és elvárjuk, hogy a tanács erejéhez mérten a kérvényt kedvezően intézi el s a III. kerület lelkes elöljárója terveit, beadványait végre megvalósitja. A polgárság és az elöljáróság egyetértése csak fokozza a beadványok erejét.

Itt az ideje, hogy *Árpád sirjának vidéke* emelkedjék, a hogy mi azt számtalanszor sürgettük, mert végre talán ujonan felébred a kegyelet és a nemzet szobrot emel Árpádnak. E szobor helye, a különben is páratlanul szép tájék nem lehet elhanyagolt, járatlan uton, gidres-gödrös.

Állami altisztek és szolgák figyelmébe.

(Nyilatkozat.)

A „Buda és Vidéke" f. év julius hó 1-én megjelent 17-ik számában Madarász János kartársamnak egy nyilatkozatát olvastam, melyben a „Magyar Állami Alkalmazottak Egyesülete" részéről legutóbb kiadott értesitőben a vezetőség által közölt s személyére vonatkozó jelentést „hazugságnak" és „rágalomnak" nyilvánitja.

Alulirott a magam részéről is szintén erkölcsi kötelességemnek tartom, felszóllalni s a velem szemben történtekről nyilatkozni.

1898. évben, midőn a lapokból értesültem, hogy Budapesten a „Magyar állami alkalmazottak (altisztek és szolgák) egyesülete" megalakult, az alapszabály tervzetben kitüzött nemes czélok és az ennek alapján létesitendő országos intézmény fejlesztése ügyében Arad városában magam is élére álltam a dolognak, s 17 kartársammal azonnal testületté alakulva beléptünk az egyesület kebelébe. Ez alkalommal a központi vezetőségtől megbizatást nyertem az egyesület fejlesztésén munkálkodni. Müködésem folytán azt az eredményt értem el, hogy alig néhány hónap alatt az Arad és vidékén szétszórva lévő s többnyire erdővédekből álló altisztek és szolgák körül 180 tag csoportosult az Aradi testülethez.

Természetes dolog, hogy 180 tagnak s különösen vidékről való összegyüjtése nem történhetett meg költség nélkül, minél fogva a sok levelezés és utánjárásból származott készkiadásaimat felszámitottam, s a központi vezetőségnek bejelentettem.

Az „Aradi Testület" legszebb fejlődésének ezen idejében egyszer csak arra ébredtem fel, hogy a központi vezetőség részéről bizalmi férfiui tisztségemtől megfosztattam, s az általam szervezett testület iratainak átadására utasittattam. Megjegyzem, hogy az egyesületet szervező s ennek szellemét éltető *Madarász János titkár* betegágyban feküdt, tehát a dologról mit sem tudott. A bizalmi férfiui tisztségemtől való megfosztás által személyem az Aradi tagok előtt közmegvetés tárgyának tétetett ki, végre a dolog azzal lett betetézve, hogy az 1899. évi junius hó elején egy leiratot kaptam a vezetőségtől, melyben az illem szabályainak elkerülésével arra szóllittattam fel, hogy 27 koronát mint nem a testület szervezése, hanem saját czéljaimra forditott, illetőleg elkorcsmázott összeget 30 nap alatt az egyesületből való kizáratás terhe alatt fizessek vissza.

A leirat vétele után harmadnapra felutaztam Budapestre, ahova épen közgyülés hivatott egybe.

A közgyülésen megjelentem, s a személyem irányában támasztott gyanusitás ellen tiltakozva ügyem tisztázása érdekében szót kértem. Nagy meglepetéssel kellett azonban tapasztalnom, hogy a tagok között már kiosztott értesitőben Petrecz János és társai által közölt jelentés tartalmával a közgyülés figyelme mesterségesen és kieszelt vakmerő módon előkészittetett, s oly bábeli zavar idéztetett elő, hogy szóhoz jutni se engedtek, hanem szemembe vágták, hogy az általam elkorcsmázott 27 koronát fizessem vissza. A közgyülés azután azzal végződött, miszerint daczára annak, hogy az alapszabályok értelmében az elnökség 3 évi időtartamra volt megválasztva, minden felsőbb hatósági vizsgálat vagy utasitás nélkül a szabályok ellenére azok lettek ültetve a vezetőség élére, akik az egyesület szervezői ellen a vádat kieszelték, és ennek folytán — mint később megtudtam — a semmiből megteremtett 1162 tagot számláló s 18333 korona tartalékalappal rendelkező s minden felszereléssel ellátott kész egyesületet már annak előtte erőszakkal lefoglalták.

Miután a közgyüléstől elégtételt nem szerezhettem, a személyemen elkövetett sértésből származó panaszomat az aradi kir. járásbiróság elé vittem. Itt a vizsgálat során igazságom kiderült, s a rágalmazók egy részének megbüntetése itéletileg már is kimondatott. Az ügy

fellebbezés folytán a nagyváradi kir. itélő tábla előtt fekszik, s remélem miszerént a rajtam elkövetett rágalmazás megtorlása felől az egyesület tagjai nemsokára értesülni fognak, mert az itéletnek az egyesületi értesitőben való közzététele az első bíróság által elrendeltetett.

Most a dologban az a föltünő előttem, hogy mig a mult évben kiadott 5. sz. értesitőben az volt kiirva, hogy 27 koronát visszatartottam, a folyó évben legutóbb megjelent értesitőben pedig azt látom: hogy csupán a volt II-od elnök és titkár neveik vannak meghurczolva, — az én személyem pedig teljesen el van hallgatva; — és csodálkozással vettem észre, hogy a terhemre észrevételezett és elkorcsmázottnak hiresztelt 27 koronácska a „kiadások" rovata 5 tétele alatt „Vidéki szervezési költségek" czimen Véber Péter kiadása képen szerepel, és még ezen felül 2 korona 50 fillérrel is meg van toldva.

Itten tehát az a kérdés merült fel: — elkorcsmáztam-e a 27 korona összeget és hogy mi az igazság ebben a dologban? . . . (mert a kérdéses ügy miatt az egyesületből már ki is zártak). Részemről ezennel kinyilatkoztatom, hogy a Petzen János volt felügyelő-bizottsági tag és társai által észrevételezett, s a vezetőség részéről rajtam követelt 27 korona kérdését — aljas hazugság és rágalomnak nyilvánitom. Az egyesületből való kizáratásom tárgyában — pedig tudni fogom mi lessz a kötelességem.

Az egyesület szabályainak 6. §-a értelmében czélul van kitüzve: „az állami altisztek és szolgák között való kartársi szeretet és kölcsönös bizalomnak érvényre juttatása" stb. De ahol ilyen, és az ehhez hasonló dolgok uralják az egyesület beléletét, hogy annak megteremtői és és uttörői előbb megrágalmaztatnak azután a kebelből kimarják, s a tagok legjobbjait bizalmatlanná teszik — hogy egy év alatt — mint az értesitőből látható — 66 tagot kitöröltek, 50 tag pedig bizalmatlanság folytán nem fizet, — no már sajnálattal legyen mondva — ez a szép reményekre jogositott s kezdetben egész lelkesedéssel tömörült egyesület beteges szint öltött magára, s ilyen vezetés mellett a szabályokban kitüzött nemes czélok aligha fognak érvényesülhetni.

Ugyan hol késik a Nagyméltóságu m. kir. belügyminiszter úr haragja? . . aki beleüssön nagy fáradsággal megteremtett — és sok ezer állami alkalmazott családi érdeke és jogos igényei előmozditásának képviseletét magára vállalt humánus czélu egyesület — egészséges belszervezetéből átalakult nyelveskedő és a munkást mire se becsülő darázsfészekbe; hogy azt szétrebbentse, — s a tagok jogait egy hivatalból módositandó alapszabály-tervezet értelmében megvédelmezze.

Igen kivánatos: hogy a magas kormány kegyes tekintettel az állami altisztek és szolgák müveltségi foka és különösen nyomasztó anyagi helyzetére, az egyesület ügyeinek intézését szoros felügyelete alá helyeztetné, s az egyesületbe való belépése általában kötelezővé téve, a vezetőség élére csupán kiszemelt, képségüket okmányokkal igazolt oly alkalmazottakat állitana, akikben megvan a kellő biztositék arra nézve, hogy az egyesület szellemét táplálni s ügyeinek intézését, a szabályok értelmében végezni képesek legyenek.

Kivánatos az annál is inkább mert igen félő, hogy a már megszokott pártoskodás és személyeskedés folytán oly egyének jutnak esetről-esetre a vezetőség élére, akikben nincs meg a kivánt akarat, erő és tevékenység arra nézve, hogy ily „országos" jellegű intézmény fejlesztését és igazgatását a kivánalmakhoz képest érvényesülésre helyezni képesek legyenek. A tagok közmüvelődése tekintetében kiadandó értesitő tartalma pedig — ha még sokáig igy tart — nevetségessé és teljesen értéktelenné fog válni.

Ezt voltam bátor kijelenteni, s összes kartársaim irányában maratam

Aradon, 1900. évi julius hó 17.

Tisztelettel

Wéber Péter,
m. kir. föreáliskolai alkalmazott, volt bizalmi férfiu.

Görgey Arthurné.

A szabadságharcz vitéz tábornokának *Görgey Arthurnak* felesége halt meg Lőcsén. Az elhunyt urnő valódi nagy lélek volt, szerető hitves, példás anya. Egész létezése szeretet és nőiesség. Történetünk nagy korszakának részese és tanuja, még pedig korona-tanuja. Átélte és megfigyelte a nagy eseményeket, a végzetes napokat. Büszkén érintették homlokát férje hervadhatatlan babérjai, felemelt fővel viselte nélkülözéseit, szenvedéseit. Ritka szellemi tulajdonok diszesitették s ezek között egyik legszebb volt hogy tudott tűrni és várni. A szabadságharcz és férje internálásának s az azután következő idők megvilágitásához naplója és levelei döntő adatok lesznek. Élete utolsó idejében fiával *Görgey Kornéllal*, lapunk munkatársával, rendezte naplóját és leveleit, a melyek fontos históriai okmányok, s valószinü, hogy a miért egész életében a hitvesi szeretet rajongásával epekedett, tisztázni fogják a helyzetet . . .

Áldás emlékére.

Hű-hó-hajsza.

Visszafoglalván a töröktől Budavárát, a budai polgárok kereszténvi emlékezésképpen Nep. Szent János szobrát állitották a mai Szent-János térre; az időknek mostanság rohamosan előre törő viszontagságai azonban felosztották e teret is, két felé nyesvén azt oly formán hogy a villamosnak kiczirkalmozott hely jussék. A kétszáz esztendős szobrot pedig a maradt szögelet sarkéba helyezték el — szemben az állami főgymnásium sarkával.

Most egymáson csodálkozna — csodálkozik pedig a magyar iskola mert e szobrot valaki átfestette és egy kicsit kiigazitotta — a talapzatot képező eddig szüzies tisztaságú oszlop előlapjára aztán — hogy a világtörténelemmel e nagy esemény egybe kebeleztessék — ökölnyi betükkel áll ez a vése t:

R. 1900.
Smidt B.
Kovács M.

Szives felvilágositás czéljából kérdezzük: mit jelent ez — s hogy miről jó ez fura irás. Szerencse hogy a képet faragók még a lakásuk czimét oda nem metszették, talán nincs „saját ház"-uk!

Az értéktőzsde pangásának okai és orvoslása.

Kiváló szakférfiu, az európai értéktőzsdék alapos ismerője, *Dr. Hódosi Lajos* irt e czimmel szakavatott tanulmányt az értéktőzsde pangásának okairól és a pangás orvoslásáról. A szerző nem foglalkozik a bajnak általános kútforrásával és értéktőzsdének éppen nem rózsás helyzetét hazai viszonyaink kedvezőtlen voltának tulajdonitja. — Ugy a szakközönséget, mint a laikust egyaránt fogja ez a munka érdekelni, melynek érdekes tartalma nagy hatást fog kelteni és mely egyuttal megmutatja a pangás orvoslásának módját.

Főkép a részvénytársaságok eljárásával és a tőzsde szervezetével foglalkozik a zerző s a bajok orvoslását a kereskedelmi törvény revizijától várja. Tizenkilencz rövid fejezetben dr. Hódosi a következőket követeli: A tőzsde törölje el azoknak a részvényeknek a folyó kamatait, melyek kisorsolásra nem kerülnek; zárja ki a tőzsdéről a káros elemeket; szállitsa le a tőzsdebiróság perköltségeit; korlátozza a tőzsdeügynökök számát; állitsa vissza a jogositott tőzsde-ügynökök intézményét; gyakoroljon a tőzsdetanács ellenőrizést a részvények elhelyezésénél és tegye lehetetlenné a reportokban az uzsorakamatok szedését. Helyes továbbá dr. Hódosi Lajosnak az a követelő inditványa hogy a kereskedelmi törvény reviziójánál szabják meg a részvény-társaság alapitásának modozatát akként, hogy a részvények csak a társaság két évi működésének igazolása és két évi mérlegének közzététele után legyenek jegyezhetők az érték-tőzsdén.

Különösen figyelemreméltó eszméje van a szerzőnek, hogy a részvényeseknek ne csak az alakuló közgyűlésen legyen szavazati joguk, hanem minden közgyűlésen, ellenben az igazgatósági és felügyelőbizottsági tagoknak ne legyen szavazatuk. Az uj részvények kibocsájtási ázsiója akként szabályoztassék, hogy az ne lehessen nagyobb a névérték tiz zázalékánál s uj kereskedelmi fórum állitassék fel az ellenőrzésre.

Végül azt követeli dr. Hódosi, hogy a tiszta jövedelem öt százalékánál többet ne szabadjon tartalék-alapba tenni, a mérlegeket kereskedelmi szakértelemmel biró bizottság vizsgálja meg és a vidéki pénzintézetek is köteleztessenek, hogy reszvényeiket a budapesti tőzsdén jegyeztessék.

Ha tekintetbe vesszük a budapesti értéktőzsde abszolut pangását, a nagyközönség tartózkodását és bizalmatlanságát minden tőzsdei ügylet és intézmény iránt, igazat kell adnunk a szerzőnek és ez uton is felhivjuk a mérvadó körök figyelmét dr. Hódosi kiváló észleleteire.

Az ügyes hangon megirt érdemes munka a szerzőnél *dr. Hódosi Lajosnál* (*IV., Kecskeméti-utcza 13.*) kapható.

Jurisztowszky Ödön

Fürdői levél.

Balaton-Almádi,
1900. juliusban.

Látogassuk a magyar fürdőket! Igyuk a magyar ásványvizeket! Pártoljuk a keresztény magyar ipart! Ne vásároljunk idegenben, mert az idegenek már is nagyon visszaélnek birka türelmünkkel . . .

Már városaink neveit is németesitik s nem akarják belátni, hogy törvényhozásunknak joga van a hazai városok, falvak neveit kötelezőleg meghatározni. A *Flórián Ritschl* cseh gombgyáros levelén melyet a „Pesti Hirlap" közölt, — fürdővendégeink sokat élczeskedtek . . . A jámbor *deutsch-böhm*, az igazi csehek helyett, a magyarokat kezdi falni . . .

Midőn Jeruzsálemben laktam, a bazárokban franczia iparczikket vásároltunk. Hajón érkeztek Jaffába. Jöhetnek Fiuméba is . . .

Midőn több év előtt, nehányan *Prágában* egy *„Pivárna"*-ba — sörházba — beléptünk, a pinczér *német* megszólalásunkra azt felelte: az urak magyarok, hazájukban *tótul* is beszélnek, inkább szóljanak *tótul* . . . *Megtettük;* s feltünő örömmel szolgált . . .

Már két éve nem láttam Almádit. Azóta itt nagyon sok történt; van nagy sétatér a hajókikötőig, s uszoda is . . . Több nyaraló épült. A községháza is uj épület, épen e napokban avatták fel nagy ünnepléssel. Itt volt *Fenyvessy Ferencz* főispán is, *dr. Óváry Ferencz* képviselő igen talpraesett beszédet mondott. A régi vendéglő közelében uj vendéglő is nyilt . . . Itt az ételek 4—5 krajczárral olcsóbbak mint a régi

Hattyu-vendéglőben. A havi-bérlet azonban egyenlő. Ebéd: három tál étel választás szerint, vacsora: egy tál; 28 forint. Egyébiránt a piacz drága és nagyon fogyatékos. A *veszprémi* füszerkereskedők itteni fióküzleteiben is jóval drágább a vásár mint *Budapesten* akár *Brázay*-nál, akár *Takács*-nál, akár *Szenes*-nél . . . A lakások is igen drágák. Két butorozott szobát konyhával 200 forintra tartanak és többre is. Alig lehet alkudni. A *Magyar Nemzet*-nek balatonmelléki levelezője minap bővebben leirta, a nagy viz, a magyar tengermelléki nyaralás drágaságát . . . most meg a *Tapolcza és Vidéke* panaszkodik a drágaság miatt, s félti a Balaton-kultus terjedését tőle . . . Az igaz, hogy odaát *Stájerországban, Karinthiában, Tirolban olcsóbb a nyaralás. — Saját tapasztalásomból tudom.* — A *balatoni gőzhajós-társaság*, mely a kormánytól is, a vizmenti megyéktől is subvencziót kap, jobban kiterjeszthetné a hajózást *Siófokról: Alsó-Eörs, Almádi, Kenese* vonalban külön és gyakori járatokat tehetne. — Az almádi fürdőrészvénytársaság a *Kneip-gyógyrendszert is meghonositotta* tekintélyes költséggel. Alkalmas épületei vannak, ugy hogy *magyar földön is*, itt Almádiban, úgyanazon eredményt érik el, mint a bajor Wörishofenben. Az erdős hegyekben szép sétákat tehetünk, illatos erdei légkörben. Ha *dr. Óváry Ferencz* országos képviselő, e vidék fáradhatlan nagy mozgató ereje, tovább is folytatja munkáját: Almádi a Balaton egyik legszebb fürdője, nyaralóhelye lesz. Szárazon és vizen ő rendezi a kirándulásokat, szervez hangversenyeket, tánczvigalmakat, hathatósan előmozditja a szőlő-, a gyümölcstermesztést, a konyha- és műkertészetet.

Isten éltesse sokáig!

Hatala Péter dr.

Törökvész.

A villamos vasut közvetlen közelében van a Törökvész, hol egy, már is kedves tisztviselőtelep van s itt emelkedik a közös hadsereg hadapród-iskolája. — *Darányi Ignácz*, ki nem csak a tettek minisztere, de a II. ker. önfeláldozásáig buzgó képviselője, a szőllőszeti kisérleti állomást ide épitteti. A gyönyörü rész emelkedéséhez is hozzájárult s a főváros a szabályozást és rendezést nemsokára véglegesen megteszi. A vidék legfőbb érdeke a Trombitás-ut kiépitése sem maradhat el s a Drasche-féle téglagyár — a mire kötelezve is van — mielőbb kiépiti a maga részét. Nem hallgathatjuk el, hogy a Törökvészért sokat buzgólkodott *Petz Károly* a Vendéglősök Ipartársulata elnöke, ki törökvészi vendéglőjében, a hova könnyen el lehet jutni s a villamos megállónál tábla mutatja hozzá az utat. Az itt települni szándékozóknak utbaigazitást ad. *Petz Károly* jó ételei és italai mellett kellemes órákat tölt a kiránduló s fedett helyisége mindenféle mulatságra alkalmas. Megrendelésre társas ebédek és vacsorák.

Krisztinavárosi Szinkör.

Makó Lajos elődéhez hiven a duna jobbparti művésznőket s művészeket vendégszerepelteti. A szokás nem uj és a budaiaknak, kik nem mindég mehetnek át a másik oldalra, nagyon kellemetes. Ezt már el is várja a szinkör minden igazgatójától az elkényeztetett közönség. Makó előzékenyen követte a régi nyomokat. Azt hisszük mindég igy lessz. Mind a mellett szó fér a dologhoz, mert nem egészséges állapot. Makó társasága, előadásai magában is elég vonzó-erejüek. Látjuk, hogy a művészi összhangot sohasem zavarják meg, sőt kitünnek az előadásban s kiállják a versenyt bármely szinpad tagjaival, s minden vendég nélkül is megállhatnának. Ez a vendégszerepeltetés kényszerüség s megterheli az igazgatót. A közönségnek magának avval kellene tüntetni és elismerni társaságának művészi értékét, hogy minden előadásra megtöltené a szinházat.

Nevezetes iró.

Senex ur, kire azonnal ráismerhetünk elveiről, hogy a nem hatalmas halottakról *vagy rosszat, vagy semmit* ir, egy tárczájában azt mondja *Balázs Sándorról* a kitünő magyar humoristáról, hogy ha iróasztalánál rendesen dolgozik, belőle nevezetes iró lehetett volna. Bizony Senex ur Balázs Sándor nem csak nevezetes iró, de *kitünő iró* volt. Elbeszélései irodalmi kincsek. Hagyatékában válogatott ujabb elbeszélése maradt vagy két kötetre való, miből adhatna ki a *Kisfaludy*-társaság, melyet felolvasásával népszerüsitett s a Petőfi-társaság, melyet megteremtett. *A Strike* és *Égben* czimü darabjai örökké szinpadképesek, különösen *Az Égben*, ma korszerübb, mint valaha. Szegény Balázs Sándornak az volt a baja, hogy élete vége felé nagyon is sokat kellett dolgoznia. Senex ur ezt szintén tudja, ha akarja. Ugy halljuk különben, hogy a Nemzeti Szinház *Az Égben* czimü darabot ujra szinre hozza, az elhunyt nagy humoristát öngyilkos halálában szintén öngyilkossággal követé szerető testvére, a testvéri szeretet halottja *Balázs Gábor* siremléke javára.

Szent István ünnepe Pilis-Csabán.

József főherczeg tündérerdejében, a pilis-csabai Klotild telep, mely iránt már országszerte érdeklődnek, meg fogja ünnepelni Szent István napját és pedig azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a bérez tetején örömtüzet fognak gyujtani. A telepet sokan tekintették meg ujabban s a legtöbben elragadtatva fejezték ki azt a szándékukat, hogy telket vásárolnak. A napokban angolok is jártak ott s a *költészet igazi berkének* jellemezték, hol telepet alkotni valóban *József főherczeghez* hasonló nagy szellem fenséges eszméje lehetett.

Nem tisztességes kereset.

A borhamisitókra egy kissé rossz idő járt; a körmükre koppantottak, továbbá amint a „Buda és Vidéke“ 18. számában olvastam *egy borértékesitési vállalat* van alakulóban.

Ez igen szép eszme, csak fél uton fenn ne akadjon.

Ha a bort pártfogásba veszik a magánosok, ugy kötelesége az államnak, hogy pártfogásba vegye a pálinkát.

Nagyon soknak okozója a pálinka, ez a nemzet szégyen foltja. — Vegyük csak Budapesten a kerepesi-uti 3—4 emeletes bérházakat, tulajdonosai mind pálinkás putikon kezdették, és házakon végezték.

Hogy?

Csehországi gyárak szállitják egész nyiltan az eszencziát, spiritus és viz van széles e hazában elég, ebből a kotyvalékból készül aztán minden néven nevezendő pálinka. Káros a népre, mert butul, káros az egészségre, de hasznot hajt a nem keresztény, tisztességet nem kereső kereskedőre.

Nem értem miért üldözik a bor hamisitókat akkor, amidőn a pálinkát hatósági közegek tudtával és szemük láttára hamisitják, rontják az egészséget és erkölcsöt.

Van egy kies fekvő mezőváros, ott egy zsidó kereskedő pálinka főzéssel foglalkozik, többek között „gyógyital“ gyártással is (?)!

Készül pedig e gyógyital, ugy mint a többi, mindenféle felügyelet nélkül.

Itt az ideje, hogy valaki e dolgot pártfogolja, nagyobb szolgálatot nem tehet senki.

Maxi.

Buda emelkedése.

Értesülésünk szerint egy főkép budai pénzemberekből álló bank van alakulóban, melynek czélja az lenne, hogy hitelképes, de a jelenlegi kedvezőtlen pénzügyi viszonyok folytán ideiglenes pénzzavarban szenvedő egyéneknek (főkép kereskedőknek és iparosoknak) életbiztositási kötvényekre hitelt nyujtson.

Az alakuló biztositási banknak, — hallomás szerint — külföldi tőke is áll rendelkezésére és mindenesetre dicséretre méltó az eszme és budai pénzembereink buzgólkodása, hogy tőkéikkel a megszorult ipar és kereskedelem segitségére sietnek.

Versek Széchenyiről.

A Budai Széchenyi Asztaltársaság elhatározta, hogy a magyar költők müveiből s az összes lapokból, kiiratja azokat a verseket, melyeket *gróf Széchenyi Istvánról és szelleméhez irtak* s azt önálló kötetbe leirva a Magyar Tudományos Akadémiának adja kiadás végett. Az asztaltársaság felhivja a kormány figyelmét, hogy a Népkönyvtáraknak irassa meg népiesen *gróf Széchenyi István* életét, müveinek ismertetését hatását, hogy a népéletben is elfoglalja a legnagyobb magyar azt a helyet, melyet elfoglalnia kell.

Katholikus nagygyülés.

A katholikus nagygyülés megtartását nem halasztják el, amint azt néhány lap hirül adta. Az elhalasztás dolgában e kérdést intézték ugyanis a nagygyülés elnökéhez gróf Zichy Nándorhoz, de az kijelentette, hogy szorosan ragaszkodik ahhoz, hogy a gyülés augusztus 16—20-ig tartassék meg. E szerint a gyülés programmját a következőkben állapitották meg:

Augusztus 16-án este 8 órakor ismerkedő est a Vigadó nagytermében. Augusztus 17-én délelőtt szentmise. *Délután 2—5 óráig első nyilvános ülés.* Szakosztályok ülései. 6—8 óráig második nyilvános nagygyülés. Augusztus 18-án délelőtt szentmise. Diszülés a király 70-ik születésnapja alkaimából. Szakosztályi értekezlet. Délután hódolati ünnepség az Oltárszentség előtt. (Rendezik az eucharisztikus társulatok.) Ennek befejezéseül este nagy eucharisztikus körmenet. Augusztus 19-én délelőtt szentmise. Harmadik nagygyülés. Délben diszebéd a fővárosi Vigadó nagytermében. Délután a katholikus Legényegyesületek elnökeinek értekezlete. Zenetörténelmi előadás. A Központi Katholikus Legényegyesület hódolat-ünnepe. Augusztus 20-án részvétel a Szent-István napi körmenetben. A nagygyülésen való részvételre jelentkezni lehet az előkészitő bizottság titkáránál, *Gyürky* Ödönnél a Budapesti Katholikus Kör irodájában.

A kisipar fellenditése.

A kisipar fellenditése érdekében fontos intézmény létesült, a mely a gyáripar előnyeit hozzáférhetővé teszi a kézmüves iparosoknak is. A magyar közmühelytelep részvénytársaság, a mely nemrég alakult meg fogja ezen czélt szolgálni. Ezen társaságnak az a czélja, hogy közmütelepeket létesitsen, üzemben tartson, bérbe adjon, a műhelyben villamos hajtóerőt és világitást szolgáltasson, a kis- és középiparosok részére. Tervbe vette továbbá elektromotoroknak, munkagépeknek és gépberendezéseknek megszerzését, eladását, bérbeadását és a rendszeres árufuvarozást a mühelybérlők részére. A közmühelytelep ezen eszközökkel lehetővé akarja tenni, hogy minden iparos, a ki iparát a közönséges kézmüvesség keretéből ki akarja emelni, úgyszólván minden befektetés és telepitéssel járó költség nélkül a gyárüzem kellékeinek teljesen

alkalmas helyiséghez jusson, hol a legszükebb körben is versenyképesen müködhetik. Az uj közmühelytelep Budapest és Erzsébetfalva között épül 3600 m² területen. A magyar közműhelytelep helyiségei már ez év november havában készen állanak a bérlők rendelkezésére. A társaság alaptőkéje 600,000 korona. Az épitkezések Heidelberg és Jónás műépitészek tervei után készültek. Ha a helyiségek bérbeadásánál a protekczió fel nem üti tanyáját, sokat várunk ezen igazán üdvös intézménytől.

Kirándulás a Balatonra.

Hogy a székesfőváros közönsége a Balatont és a balatonmenti fürdőket olcsón és egy-egy ünnepnapi kirándulás keretében is felkeresheese, a déli vaspálya-társaság julius és augusztus hónapokban minden vasár- és ünnepnapon Budapestről Boglárra és vissza külön vonatokat, melyek I., II. és III. oszt. kocsikat visznek. E vonatok Budapest déli-vaspályaudvarról minden vasár- és ünnepnapon d. e. 6 órakor indulnak: Siófokra d. e. 8 óra 50 perczkor és Boglárra 9 óra 45 perczkor érkeznek. A visszautazás Boglárról este 7 óra 35 perczkor és Siófokról este 8 óra 32 perczkor, a megérkezés Budapesten pedig 11 óra 25 perczkor történik, ugy, hogy a kiránduló közönség majdnem az egész napot a Balaton kies partjain töltheti. E vonatokhoz rendkivül mérsékelt menettérti jegyek, egynapi érvényességgel adatnak ki, és például egy menettérti jegy Budapestről Siófokra és vissza az I. osztályban 10.10, a II. osztályban 6.70 és a III. osztályban 4.20 koronába kerül.

Bővebb felvilágositást a kifüggesztett hirdetmények nyujtanak.

Kérés.

A lóversenyeket látogató közönség figyelmébe ajánljuk, hogy a versenytéri belépti-jegyeket — a jegypénztáraknál való nagy tolongás elkerülése s tehát saját kényelme érdekében — a versenyprogrammokon megjelölt dohánytőzsdékben a versenynapok délelőttjén előre váltsa meg.

Szintugy saját érdekében áll a közönségnek, hogy a belépti-jegyeket láthatóan viselje, hogy az ellenőrség felszólitásait mellőzhesse.

A Zöldfa.

A régi jóhirü *Zöldfa vendéglőt* a Krisztinatéren *Beranek Elek* ismert polgártársunk vette át, s azt ujonnan átalakitotta. *Beranek Elek* előzékeny, kedvelt ember, ki mindent elkövet arra, hogy a Zöldfa jó hirét meg tartsa s vendégeit jó ételekkel, italokkal s pontos kiszolgálással elégitse ki.

Meghivó.

A Ganz-Gyári Dalkör, a *Pilis-Csabai uradalmi intézőség*, a *„Ganz Waggongyári Tisztviselők Labdarugó Egyesülete“*, a *„Ganz-Gyári Sport-egyesület“* és a cs. és kir. 69. sz. gyalogezred zenekara szives közremüködése mellett, folyó évi augusztus hó 19-én, egész napra terjedő nagyobbszerü *Társas-Kirándulást* rendez a *Pilis-Csabai „Clotild-telepre“*, melyre tisztelt tagjainkat, becses családjaik, valamint vendégeiket ezennel tisztelettel meghivni van szerencsénk. Indulás a Máv. nyugoti pályaudvarából, külön vonaton, reggel 7 óra 15 perczkor. Érkezés Pilis-Csabára 8 óra 26 perczkor. Visszautazás Pilis-Csabáról éjjel 12 óra 5 perczkor, érkezés Budapestre 1 óra 11 perczkor. A vasuti menettéri és részvételi dijak személyenkint a következők: Tagok és azok családtagjaik részére I. oszt. 2.60 kor., II. oszt. 1.80 kor., III. oszt. 1.20 kor. Vendégek részére I. oszt. 3.— kor., II. oszt. 2.20 kor., III. oszt. 1.60 korona.

Tiz éven aluli gyermekekért a fele fizetendő.

A részvétel bejelentése legkésőbb augusztus hó 14-ikéig, a részvételi dijak pedig legkésőbben 17-ikéig. Budán Graef Frigyes, Pesten Kaltenecker Arthur urakhoz beküldendők, illetve befizetendők.

Jó és olcsó ételekről és italokról egész napra gondoskodva van. *A rendezőség.*

Czirkusz Budán.

Várfok-utcza 16-ik szám alatt érdekes czirkusz van. Krafejt Antal 30 lóval és 35 művészszel mulattatja a közönséget. Műlovaglás, lóidomitás, erőművészet, ügyes bohóczok, némajátékok vannak a változatos műsoron. A czirkusz már több európai városban aratott nagy sikereket. Kitüntetések legelőkelőbb személyektől. A czirkusz fedett helyiségben van. Már eddig is szép közönség látogatja. Az állatvilágból is vannak ügyes példányok, tehén, galamb, sertés, kutyák, stb.

Szemétfuvarozási vállalat.

Székes Budapest köztisztaságának sokat használt *ifj. Cséry Lajos*, ki sok áldozattal és sok tanulmánynyal európai szinvonalu rendszert honositott meg. Ifju Cséry Lajos, hogy a köztisztaságnak még többet használjon szemétfuvarozási vállalatát kész átadni a *Szemét fuvarozási részvénytársaság vállalatnak*. A törvényhatóság tagjai figyelmébe ajánljuk, hogy a szerződés átruházást ne hogy akadályozzák, de minden erővel megkönnyitsék.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön.

Alkalmi könyvek.

A kereszténységnek Magyarországon 900 esztendei jubileuma alkalmából melegen ajánljuk a Szent István Társulat imént megjelent következő kiadványait:

Gondolatok a századvégi hódolatnak és a magyar katholicizmus 900. jubileumának ünnepére. Irta: Prohászka Ottokár. Ára 1 kor. 20 fillér.

Szent István első magyar király. A kereszténységnek Magyarországon 900 esztendei jubileuma alkalmából. Irta: *Kisfaludy* Z. Lajos (Sok szép képpel) Ára 32 fillér.

A szent Jobb vagy az első apostoli király szent jobbkezének története. Irta: *Cenner* Lajos. Ára 8 fillér.

Nagyasszonyunk Szüz Mária. Áhitatos könyörgések gyüjteménye. Ára 8 fillér.

A legméltóságosabb Oltáriszentség előtt egy imádságban eltöltött óra ötperczekre beosztva. Ára 8 fillér.

Jézus Szentséges Szivének litániája. Nemkülömben hódoló, megkövető és felajánló imádságok Jézus Szentséges Szivéhez. Ára 6 fillér. Mindeme könyvek megrendelhetők a Szent István Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utcza 28. szám.

Jó bor!

Aréna-uteza 4. — Magától a termelőtől vett **valódi bor.** — Tessék meggyőződni és gyorsan ürül a pohár . . . Tisztelettel

MIHÁLYI S.

Versenyek idején.

A lóversenytér közvetlen közelében jó pihenőstatió s déli és esti szórakozó

Özv. Lichter Lajosné
vendéglője
Verseny-uteza 26. szám alatt.
Jutányos árak. Jó és pontos kiszolgálás.

Vendéglő- Átvétel.

* * *

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a már évek óta fennálló

„Zöld fához“ cz. vendéglőt
I., Krisztina-tér 7. szám

saját kezelésembe átvettem.

Kitünő házi konyha.
Minden időben
friss csapolás.

Szives és számos látogatást kér
kitünő tisztelettel
Beranek Elek,
vendéglős.

BUDAPESTI
LÓVERSENYEK

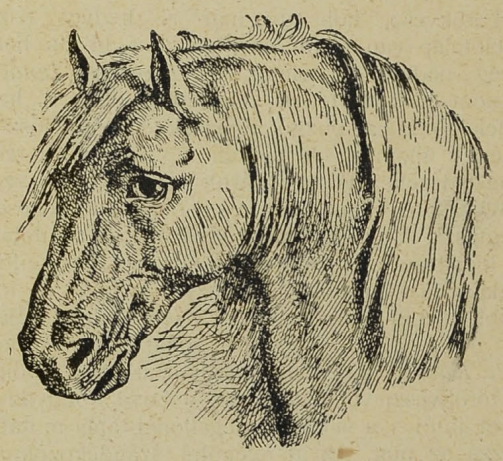

1900. augusztus 12., 14., 15., 17., 19., 20., 22., 23., 25. és 26-án.
Kezdetük mindig délután 3 órakor.

Belépti jegy naponkint:

I. oszt.	(Passepartout)	uraknak	10 K.
I. „	„	hölgyeknek	6 K.
I. „	„	katonatiszteknek . . .	6 K.
II. „		urak vagy hölgyeknek	2 K.
Állóhely a versenypálya közepén		. . . . .	60 fil.

Az augusztusi 10 napra:

I. oszt.	(Passepartout)	uraknak	80 K.
I. „	„	hölgyeknek	40 K.
I. „	„	katonatiszteknek . . .	40 K.

A külön elkeritett fogadási helyre (a bookmakerek körébe) belépti jegy **mind a 10 napra 60 K.**

A totalisateurökhöz azonban, mint eddig, ugy eztán is szabad bemenet. — Villamos vasutak egész a helyszinig közlekednek. — **Katonazene és frissitő-helyek minden osztálynál.**

Vendéglő-megnyitás.

Alulirott mély tisztelettel értesitem a nagyérdemü közönséget, hogy folyó julius hó 28-án

Alkotás- és Enyedi-utcza sarkán

(Bergl-udvar)

a legkényesebb igényeknek megfelelő s teljesen modern berendezésü vendéglőt nyitok. — Jelszavam: **figyelem, előzékenység, jó bor, friss sör, kitünő jó konyha.**

Számos látogatásért esd:

Károlyi Nándor.

Értesités!

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására adni, kogy a **„Zöld fához"** czimzett vendéglőmet (I. ker., Krisztina-tér 7. sz.) **f. évi augusztus hó 1-vel**

„A három almához"

czimmel az **I. ker., Attila- és Roham-uteza sarkára** (Hesz-féle ház) helyezem át.

Egyuttal köszönetet mondva a m. t. vendégeimnek az irántam tanusitott bizalomért, melylyel 7 éven át megtisztelt, kérem, hogy a jövőben is becses pártfogásával támogatni kegyeskedjék.

Budapest, 1900. julius hó.

Mély tisztelettel

Fukátsch János,
vendéglős.

ILLÉS JÓZSEF

bel- és külföldi szénkereskedése

Budapest, IX., Kinizsi-utcza II. szám.

Pontos kiszolgálás kicsinyben és nagyban.

Bármely nagyságu megrendelés házhoz szállittatik.

Eladó

az I. kerületi Maros-utczában 280 □-öl terület. — Értesités Weisz Józsefnél, I. k., Városmajor-uteza 13. szám.

Cs. kir. szab. déli vaspálya társaság.

11773/R sz.

Hirdetmény.

A kézbesithetlen és számfölöttes szállitmányok a vasuti üzletszabályzat 70 §-a értelmében f. é. augusztus 14-én d. e. 9 órakor Budapest állomásunk teherpályaudvarának (I., Mészáros-utcza 17) III. sz. raktárában nyilvánosan elárvereztetvén, a t. cz. venni szándékozók ezennel meghivatnak.

Budapest, 1900. augusztus hó 4-én.

Az üzletigazgatóság.

HEVESSI BALÁZS

UTÓDA

Első magyar zongora-gyára

BUDAPEST

IV. kerület, Károly-körut 10. szám.

FENNÁLL 1880. ÓTA.

A magyar ipart pártoló közönség különös figyelmére érdemes.

A kitünően gyártott zongorák bármely leghiresebb külföldi gyártmányokkal versenyeznek.

Több külföldi és hazai kiállitáson első érmekkel és dicsérő oklevelekkel kitüntetve.

Az összes állami iskolák szállitója másfél évtized óta.

A szép hangzásu zongorák kitartó erősek, miről számtalan dicsérőlevél van s a mit bizonyit az, hogy nagy művészek a legelőkelőbb hangversenyeken használják.

Itt készült a legelső s az egész világon elismerést aratott magyar stilusu tulipántos zongora, a legmagyarabb élő művész *Sypos Antal*, a hallhatatlan érdemü és sok babérral koszorusított dalköltő jubileumára.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója. Szerb kir. udv. szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

Budapest, IX., Soroksári-utcza 24.

Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet** és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat** szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel.

Ó-Budai „KORONA" Vigadó

Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kévéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a tánczterem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL,
tulajdonos.

Kávé import.

Szállitás közvetlenül **Triestből** elvámolva és bérmentve utánvét mellett:

4½	klgr.	finom	**Cuba**	nagyszemü . .	o.-é. frt 6.—
4½	„	valódi	„	I. rendü . . .	„ „ 6 50
4½	„	„	„	**Jáva**	„ „ 5.78
4½	„	„	„	**Portoricco** . .	„ „ 5.82
4½	„	„	„	„ legf. I. rendü	„ „ 6.46
4½	„	„	„	**Gyöngykávé** . .	„ „ 6.36
4½	„	„	„	**Laquayra** igen fin.	„ „ 7.—
4½	„	„	„	valódi **nyugotindiai**	„ „ 7.—
4½	„	„	„	Ceylon, különl. nagyszemü	7.36

Vasuton 30 kgr. vételénél 7 krral kilogrammja olcsóbb.

Somogyi és Társa

Budapest, VII., Kertész-utcza 37.

Kitünő minőségü valódi áruért kezeskedünk.

Ajánljuk kezesség mellett **kétszer égetett szilvoriumot és borovicska** pálinkát, közvetlenül szállitva. **Fleischacker Lipót és tsa** urak pálinka-főzdéjéből **N.-Kanizsán**, eredeti 4 literes hordócskákban 5 frtért bérmentve minden postaállomásra utánvét mellett.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczellázтatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Háttérben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által **10** évi, mások által pedig **6** évi egyenlő részletekben töreszthető.

A telek ára és nagysága.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágositást a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalába kapható, mely

a telkek eladását is közveliti.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

Kitünő tisztelettel

Wild József.

20% olcsóbb

mint bárhol. Remek kivitelü

SIRKÖVEK

most érkezett nagy választékban

Márvány, Granit, Szyanit.

LÖWY JÓZSEF

sirkő raktára

Budapest, II. ker., Fő-utcza 98. szám.

— A Király-fürdő mellett. —

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legkiztább egyenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

I. ker., Egyház-téren

fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.

Lövenstein Antal

cs. és kir. udvari sütőmester.

ZÁBORSZKY JÁNOS

UTÓDA

Petrovits István

mészáros és hentes

BUDAPEST,

I., Krisztina-tér 3. sz.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

Modern irányu

Levélpapir-Ujdonságok.

Legszebb kivitelü

Névjegyeket

készitenek

KANITZ C. és Fiai

Budapest, V., Dorottya-utcza 12. szám.

JAKOVITS JÓZSEF

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritathatja.**

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék női kalapokban

valamint szőrme-árukból.

„Laszlovszky-Telep"

Pomázon

o o o (Buda mellett) o o o

A buda—szentendrei h. é. vasut állomása. Indulás: a Buda-Pálffy-téri állomástól.

* * *

Eladó 400 □-öles parczellákra felosztott 150 telek, havi 10 vagy negyedévi 30 frtos tetszés szerinti

részletfizetés

és 10 frt előleg letétele mellett mérsékelt áron, négyszögölenként 1 frt o o o 30 krtól 1 frt 50 krig. o o o

* * *

— Bővebb értesités nyerhető: — LASZLOVSZKY BÉLA tulajdonosnál Pomázon és a „BUDA és VIDÉKE" kiadóhivatalában.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bármilyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartják is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bármily töréseket, pld. rugó, balancz, tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

órás- és ékszerkereskedő

Budapest, I. ker., Alagut-utcza.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona és hidmunkákat.

Lakik:

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13., II. em. 22.

Rendel d. e. 8—12., d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

Köszönetnyilvánitás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvarmesteri hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherczeg **rendkivül meg van elégedve** az asbesttalppal bélelt czipőkkel. Ő Fensége hosszabb gyalog-kiránduláson használta e czipőket és érezte hogy lábai nem fáradtak el, mint más közönséges czipőknél. Küldök egy pár vadászczipőt, hogy annak a mintájára készitsenek másikat asbesttalpbéléssel ugyanannál a czipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadászczipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelőek mint a szalonczipők.

Zágráb, 1898. julius hó 8-án.

Krähl, huszárkapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási biróság elnöke a következőket irja:

Tisztelt Doktor!

Az asbestbetétü czipők kitünőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszünt minden lábfájásom, ugy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szives tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17. tisztelő hive

Wekerle Sándor.

Ne viseljünk lábbelit a Dr. Högyes-féle szabadalmazott Asbesttalp-betét nélkül.

A magyar kir. honvédségtől czélszerünek elismerve.

Nincs többé lábfájás!

Óvjuk lábainkat az izzadástól és meghüléstől.

Sem tyukszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után **megkönnyebbül a járása** annak, ki czipőjét **Dr. Högyes által szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.**

Kettősvágásu 1.20 kr., egyszerü 60 kr., homotalp 40 kr., gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitünőségét legjobban bizonyitja, hogy a **cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22.500 pár szállittatott.**

Szétküldés csakis utánvéttel vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágositsáok, prospektusok és köszönetnyilvánitások ingyen.

Kapható kizárólag:

Asbestárugyár bet. társaság

Budapest, VI., Sziv-utcza 18.

Wellesz és Krammer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.

Budapest, 1900. III. évfolyam. 23. sz. Vasárnap (Szent István hava) Augusztus.

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Czivilizálódjunk.

A zsidó és zsidult sajtó vezetvén Magyarország müvelődésének irányitását, ebben a kalácstalan országban sok tanácscsal szokott előállani. Igy szól neki: *csak igy van jól magyarom.* Ez világosabb beszédre fordítva azt jelenti, hogy csak ugy cselekszik jól a magyar, ha ugy tánczol, a mint ők fujják.

Nem tételezzük fel, hogy ezek a meghonosodást valló és magyar rajongást hirdető urakból a rosszakarat beszél, csupán a magyar faj sajátságai, jelleme ismeretének hiánya, és az irányitási viszketegség egyéb viszketegségeikkel.

Azt is bevalljuk, hogy a hirlapemberek többségével tudnak bánni. Az ujságolvasás *mérgéhez* hozzászokott emberek, ahoz az ujsághoz formálódnak, melyet olvasnak. Elvesztik izlésök és véleményök önállóságát, s miután elvesztik, legelőször meginognak a keresztény s azután a magyar szellemben. Lesz belőlük valámi nemzetközi gondolkodásu keverék, az a bizonyos *gebercs*, mely egy uj fajt alkot a zsidókból és az általok megigézett nem zsidókból.

Müvészet, képzőmüvészet, irodalom, társadalmi modor és bánásmód, nyelv egészen az ő idomitások befolyása alatt van.

Saját fajokra valló alkotásaik vannak ezen a téren, s ez minden más, csak nem magyar. Maga a regényirásban is kiválnak ezen a vonalon azzal, hogy a magyar fajt élhetetlen bünösnek rajzolják s olyan tulajdonságokhoz szoktatják, melyben eddig része nem volt.

Élesztik a nemzetiségi gyülölködés tüzét. Velünk a hazában az első foglalás óta élő népfajokat ellenünk s minket ő ellenük izgatnak. A testvériség erényét lazitják s a legkisebb oláh pópa, vagy szerb kolompos, tót ügyvéd és mások szavaiból, miket sokszor öntudatlan állapotban mondanak, vezérczikkeket fujnak fel. A főispánokat, alispánokat sarkalják, hogy mindig vasveszszővel és soha diplomatikusan, vagy szeretettel ne bánjanak a nemzetiségekkel. A ki itt a józan középut politikáját hirdeti, arra rányomják a *hazaárulás* bélyegét.

Igen, mert a nemzetiségek között kevesebb a súlyok, mint a magyarnál, kivel könnyü szembekötősdit játszani.

Magát az antiszemitizmust, mely egy cseppet sem veszedelmes szó, mint valami gyalázatot visszautasittatták, pedig ők *antikeresztények*, tehát az, aki az ő irányok ellen küzd, akármilyen nevet választ magának, antiszemita. Melyik keresztény magyar nem az, nyiltan vagy titokban az országban? Sokan tiltakoztak és tiltakoznak az antiszemita czim ellen, mert a zsidósajtó az antiszemitákat czéltudatlan, müveletlen, aljas bandának elnevezte. A sajtóra pedig rá van szorulva a fajában sok tekintetben gyengülő magyar, mert legyezi a hiuságát és kielégiti a kiváncsiságát. A magyar azelőtt büszke volt, de nem hiu és kiváncsi soha.

Ez a gyengesége fokozódik most és ezért igézte meg a sajtó. A zsidó ujságok sokszor is leczkéztették érte s a magyar kitartja a kezét s megköszöni a *plágázó lénia*t.

Ez a zsidó sajtó izgat *Bécs ellen*, kisebbiti s magyar gyülölettel vádolja Luegert, ki Bécset felszabaditotta a zsidó hatalom alól. Mi, *„jaj de hunczutoljuk"* a németet s azt várjuk, hogy a keblünkre boruljon, mi kitiltjuk a német portékákat (ezek keresztény portékák), német vigéczeget (többnyire keresztények) s azt kivánjuk, hogy a mieink Bécsben érdemrendet kapjanak. Mi Bécsnek nevezzük a birodalmi székvárost s követeljük, hogy ők magyarul nevezzék el a mi székes fővárosunkat. Mi nekünk templomunk van Bécsben. Minden vasárnap van magyar szentbeszéd és Szent István napját is megülték. Mi görbe szemmel nézünk a pesti német templomra. A mi bécsi magyar egyletünket örömmel üdvözöljük s életéről, báljairól lelkesedve irunk. Az itt lakó németek egyesületeit pedig hazaárulók fészkének nevezzük. Ujjongunk ha a Népszinház vendégszerepel Bécsben s kifütyüljük a német szinészeket.

Hol itt a viszonosság.

Beszállitottuk a német utczai dalokat, meghonositottuk a német couplékat, hordtuk a szinpad és irodalom számára a német és franczia termékeket . . .

Ha egy valódi magyar ember évek előtt azt vitatta volna és ha arra ösztönözött, hogy ebből a talajból czivilizázódjunk és ne kölcsönözzünk mindent a külföldről, pár évvel ezelőtt ugyancsak járta volna a lénia körmös. És ha valaki arra ösztönözte a magyart, hogy fejlődjön önmagától, önmagától meg is kapta a magáét. A sajtó *Biberachjai* azt mondották ez képtelenség, a magyarban nincs anyag, hogy magát czivilizálja. Ott van Bécs, Németország, Francziaország, meritsünk onnan. Importáljunk onnan müvészetet, tudományt és mindent. Valóságosan tulterheltük müvészetünk, irodalmunk, közéletünk, törvényeink, politikánk az idegen czivilizáczióval és átvedlettünk ősi fajunkból valami nemzetközi zürzavaros anyaggá.

És mi történik! A németek császárja a keresztény szellem apostoli hirdetőjévé erősitőjévé válva elmegy a Szentföldre, békejobbot nyujt a pápának, a zsidó szellemnek utját állja. Francziaország is az önérzetes és keztyüs antiszemitizmus terére lép. El merik itélni Dreyfust, miután ott nem játszhattak *Tisza-Eszlárt*. Lueger Bécsben indit keresztes háborut. Biberachék elkiáltják az *Extra Hungariam non est vitat*.

Nagy frázisokban variálják a Szózatot: *A nagy világon e kivül számodra nincsen hely*. A magyar már megerősödött müvészetében, irodalmában, tudományában, iparában, technikájában nem szorul a külföldre. Be nem kell bocsátani ide a világpiacz semmi áruját, de a miénket kötelessége a világnak megvenni jó áron.

Megzendül a kar a világon és fujják mindnyájan. Francziaország, miután Dreyfust elitélte, nem méltó, hogy müvelt államnak tartsák s a kitünő kalkulust elejtve, secundába helyezik, és sorolják a mongolok után. Óva intik a világot, hogy ne menjenek Francziaországba, hiszen *Gelléri Mór* sem vállalt ott hősszerepet. Elkezdik hirdetni a franczia szindarabok, képek, müvészet, szobrok, regényekről, hogy ezek terjesztik az erkölcstelenséget. Minek olvasni Hugo Viktor verseit. Hugo csak csizmadia inas Kiss Józsefhez képest. Itt irták Sulamit és társait, minek nekünk *Feuillet, Daudet, Ohnet és mások*. Singer és Wolfner kiadásai elhomályositják az egész franczia irodalmat. Irnak itt a zsidók és a gebercsek sokkal jobbat.

Mit nekünk a német tudományosság a bócherekhez képest; azok csak tanonczok. Csak mindent azt, a mi hazai és zsidó, vagy zsidó szellemü, csak azt pártoljuk és ne meritsünk a külföld szelleméből, hanem czivilizálódjunk: a *Lipótvárosból*.

Ez is izlés, de furcsa izlés s ajánlatos, hogy a kik tehetik, óvakodjanak tőle. Legyünk mi olyan magyarok, mint

Hazai ásványvizeket igyunk. — Pártoljuk a hazai fürdőket.

ezt tőlünk *Széchenyi István gróf, Berzsenyi, Kisfaludy, Kölcsey* stb. várták és a milyennek lenni ösztönöztek s akkor mi elég jó magyarok leszünk, ha mindjárt nem is lipótvárosi értelemben. Ne lidérczeket kergessünk, s ne szalmaszálakért izgassuk magunkat, hanem legyünk *jó magyarok* és *jó keresztények. Árpád* népe ne pedig *Mózes* népe, sőt tőlük is azt várhatnánk, hogy Árpád népévé legyenek.

Erdélyi Gyula.

Isten és haza.

A katholikus naggyülés alkalmából a kazár sajtó ismét azon tünődik, hogy nekünk első a vallás és második a haza. Pedig nem ugy van. Nekünk egyedüli isteni a vallás, mig az emberiek közt nagyon sok egyébbel, a családdal és az egyes emberrel együtt osztozik szeretetünkben a haza, a melyet tehát nem imádunk, mert csakis Istent imádjuk.

Csodálatos, vagy talán nagyon is érthető képmutatásra vall az, hogy a mind közt legtürelmetlenebb zsidóság merészel arról beszélni, hogy előbb a haza és azután a vallás, mikor a zsidóknak széles e világon nincs hazája, csak vallása s mikor épen a vallás közössége teszi a magyar vérvád szerinti bünsegéddé a franczia zsidót és a franczia hazaárulás vádja szerinti büntárssá a magyar zsidót. Azért a lárma a honfentartó és hazaszerető katholikusok ellen, mert a zsidó mögött nincs meg a haza képe, mögötte csak az arany borju vakit.

Az emberiség történelme bizonyitja, hogy a haza fogalma nem egykoru az emberiséggel. Az emberiség kezdetben csupán családokból állt, a melyek közül a közös őstől eredők nemzetségekké, a nemzetségek törzsekké s végül az egy nyelvü és vallásu törzsek nemzetekké egyesültek. De még mint nemzetek sem ismerték sem a haza, sem a szülőföld fogalmát. A természetes szaporodás következtében szükségessé vált letelepülés, a nomád vadász és halász élettel tér hiján való kénytelen felhagyás, a szilárd ház alapjául levert első czölöp teremtette meg a szülőföld s a közös főhatalom alatt meghatározott területen élő embersokaságnak egyesülése a haza fogalmát, a melyet ujabb időben elkoboz az állam fogalma.

Az állam jogintézményévé kifejlődött hazának hármas rendeltetése, nem csak czélja, de kötelessége van: a jogbátorság fenntartása, az anyagi jólét előmozditása és a szellemi müvelődés terjesztése. És e közül a három czél és kötelesség közül egyre sem tör az állam, egyet sem teljesit. A jogbátorság tekintetében természetes, hogy minden ember és ajtó elé nem lehet rendőrt állitani, de nagyon rosszul teljesiti kötelességét az az állam, a melynél a büntetés végrehajtását nyolcz esztendeig lehet elhuzni s akkor szökés által végleg kikerülni, a mely a tolvaj póstás kisasszonynál, mint nagy nyomort, enyhitő körülményül veszi azt, hogy apjának csak 6.000 korona nyugdija van s a mely ártatlan embereket 14 hónapig tart gyilkosokként börtönben.

Az anyagi jólétet ugy mozditja elő az állam, hogy a gazdagot minden kigondolható módon megadóztatja, a szegényt pedig éhen hagyja veszni, mert kénytelen munkát, megélhetést, kenyeret adni neki.

Végül a szellemi müvelődés kérdését ugy oldja meg az állam, hogy két évtizeden át engedi költeni a sok ezeret a szülőknek gyermekeik kitanitására csak azért, hogy azután oklevéllel zsebükben legyenek állás hiján öngyilkosok vagy a gyüjtő-fogház lakói.

Igy néz ki annak az államnak a képe, a melyet a kazár lapok szerint haza név alatt első sorban kellene imádnunk, bár ők maguk legkevésbé sem tisztelik vagy szeretik, nem hogy imádnák!

A hazánál magasabb és egyetemesebb fogalom az emberiségé. Ha talán ezer év mulva, talán előbb odaér az emberi nem, hogy egyenlő közmivelődéssel és egyenlő ráérettséggel birva, az összeség által választott közös fővezetés alatt nyelv, vallás és faj szerint képzett kantonokban egyesül, akkor fog csak igazán kidomborodni az egyetemes emeriség mindent felölelő eszméje mellett a hazának szent képe, azé a hazáé, a mely birni fogja az örök béke áldását és képes lesz összes tagjairól gondoskodni a szükséghez képest.

A mint a hazának fogalma nem nyomta el a család eszméjét, az egyetemes emberiség fogalma sem fogja elnyomni a haza eszméjét. És a haza eszméjének emberi eredetét legkitünőbben bizonyitja az, hogy most, mikor gyakorlatban csupán a szoczialisták és anarchisták meghibbant eszében él az általános emberszeretet világának torzképe, ennek az egyetemes szeretetnek törvénykönyvét megadta, eszményi képét megrajzolta már tizenkilenczszáz esztendeje tanitásaiban Jézus Krisztus.

Arra szinte fölösleges rámutatni, hogy a haza merőben képtelen vigasztalni, gyógyitani, bánatot enyhiteni, béketürővé tenni. Erre csak a vallás, az élő hit képes. Tehát a haza másodrangu, mert emberi alkotás, a valással szemben, a mely Isten alkotása.

Mindezeket az általánosan tudott igazságokat talán fölösleges is volt elmondani, mert hiszen az egész kazár sajtó összes erőlködése sem fog soha olyan helyzetet teremteni, a melyben a katkolikus valjás ellentétbe jöhet a magyar hazafisággal. Nekünk soha sem lesz alkalmunk válogatni a két kötelesség között. Mi mindkét kötelességünknek mindig és kényszer nélkül, önkényt és szivből eleget fogunk tenni: Imádjuk Istent és szeretjük a hazát!

Zarándy A. G.

Széchenyi István gróf, a legnagyobb magyar.

Széchenyi István annak a Széchenyi Ferenczneknek volt a fia, ki a Nemzeti Muzeumot alapitotta. Bécsben született és a többi ifjakhoz hasonlóan, idegen nyelven és szellemben nevelkedett. Az ország dolgaival nem is törődött, hanem a katonai pályára lépett és végig harczolta a franczia háborúkat. A béke helyreálltával ott hagyta a katonaságot, beutazta a külföldet és hazatérve azon fáradozott, hogy szerzett hasznos tapasztalatait az ország javára forditsa.

Mikor az 1825-iki pozsonyi országgyülésen azon tanakodtak a követek, hogy miként lehetne a magyar nyelv fejlesztésére és emelésére szolgáló tudós társaságot megalapitani, fölállott gróf Széchenyi István, ki akkor még huszár-kapitány volt, és 60 ezer forintnyi egy évi jövedelmét fölajánlotta a tudóstársaság megalapitására. A szép példát a többi főurak is követték és igy a magyar tudományos akadémiát megalapitották. Ez időtől a főurak és jobb hazafiak Széchenyit ismerték el vezérüknek és azon fáradoztak, hogy a mit ő a haza javára üdvösnek talál, az megvalósuljon. Jelszava az volt, hogy a magyar előbb legyen gazdag és müvelt, azután szabad is lesz. A vagyonosodás előmozditására azt óhajtotta, hogy a földbirtok legyen szabad, a nemnemes is szerezhessen birtokot, a nemes is fizessen adót és a jobbágyság szabaduljon föl. Addig is mig ezek törvénynyé nem lettek, a nemzet javára szolgáló intézkedések létrehozásában fáradozott. Megalapitotta az országos gazdasági egyesületet és a nemzeti kaszinót; a lánczhid épitésére társaságot alakitott. Az ő kezdeményezésére létesült a gőzhajózás, a Tisza és a vaskapu szabályozása. Megalakult az első takarékpénztár, gyárak keletkeztek és fölépült a nemzeti szinház.

Széchenyi mondta ki, hogy: „*Magyarország nem volt, hanem lesz!*“ és valóban alig husz év alatt nagyobbat haladt az ország jóléte, mint azelőtt századok alatt. Kitünő könyveket irt, melyekben megmutatta az irányt, a melyen a nemzetnek haladnia kell. Később, mikor a haza veszélybe jutott, a haza iránt való aggodalmában nagy elméje elhomályosodott és 1860-ban a nemzet szomoruságára meghalt. Nincs férfiu, a ki hazája javára annyit tett volna mint ő, és ezért méltán megérdemli a „*legnagyobb magyar*“ nevet, meg hogy minden igaz magyar tiszteletben tartsa emlékét.

*

Közöljük Győrffy István kitünő müvéből a *Széchenyi Istvánról* szóló szépen megirt részletet. Nagyon dicséretes, hogy a népiskolák számára kiadott történetben gondot forditottak arra, hogy a gyermek szivében helyet foglalhasson gróf Széchenyi István, ugy a hogy megérdemli.

Sternbusk győzelme.

1900. augusztus 19.

(Emlékül Szemere Miklósnak.)

Győzelem a derék pályabérbe
S nem mindég győz a ki fut.
Embertől gyávaság, ha fut és első,
A lónak ezért szép pálya-dij jut.

Ló vagy ember, küzdésben, ha első,
Jó fajra vall és valódi erény.
Csak előre! a hősök jelszava,
Hátul jár az, ki gyáva legény.

Az ember fajul, nemesedik a ló
S kiválik náluk az igazi vér,
Őrzik, hogy vérök jól vegyüljön
Csak a tiszta családfa a mi ér.

Nálunk a vegyes párok regénye
Parthie vadászat, és sok egyéb más
Összekeverte hajdan igaz vérünk
S az apa, ha fiára néz: Tamás.

***Sternbusk** jól iktatta be nevét ...*
S majd egykor a ló unokák,
Hirdetik tetteikkel fényesen,
Hogy nem czáfolják a nagy apát.

Oh bár mint lovaink, mi is,
Őriznénk meg régi jó fajunk
S miként a multban most, a jövőben,
Mutatnánk, hogy magyarok vagyunk.

Magyar vitéz vérére áhitson
Minden királyi s tündér leány,
S ismét az legyen a mi rég volt,
Ur a magyar a saját hazáján.

Erdélyi Gyula.

Üzenet.

Gebhardt Lajos fővárosi tisztviselőtől nyilatkozatot vettünk *Zarándy A. Gáspár* kitüntetéssel képesitett okleveles számvevő és levéltárnok urnak nem a minapi czikke, hanem személye ellen. Eltekintve attól, hogy a keresztény érzést és gondolkodást s az antiszemitizmust mi érdemnek tartjuk, nem pedig bünnek, mint *Gebhardt Lajos* irnok ur, legkevésbé sem tartjuk őt birálatra illetékesnek, volt lapjának czimével és ügyével pedig nem szennyezhetjük be a mi becsületes lapunkat. Ezért nem közölhetjük nyilatkozatát s a jóknak tábora a mi részünkön fog lenni.

Budapest épitőipara.

Dr. Thirring Gusztáv egyetemi magántanár s a székesfővárosi statisztikai hivatal tudós aligazgatója ily czimen adta ki figyelemreméltó és tanulságos értekezését. Hü képe ez az utolsó harmincz év épitési mozgalmának, annak természetének és jelenségének.

Érdekes az épitési iparban foglalkozók kimutatása. Ebben a 873 épitkezésnél 9,902 szakember vett részt s ezenkivül 37,000 napszámos.

Az *óbudai* és *szentendrei* téglagyárak közremüködésével, a szentlőrinczi és egyéb gyárak az utóbbi években 300 millió darab téglát állitottak ki évenként. Az épitő-ipar válságát meg fogják érezni az iparosok, munkások, téglagyárak és az anyagszerszállitó vállalatok.

Dr. Thirring Gusztáv nagybecsü észleleteiből kiemeljük a következő pontokat:

A rohamos és szinte határtalan épitkezésnek reactiója nem maradhatott el. Az immár elkerülhetetlennek tartott krizis 1899-ben tényleg beállott. A nagy tultermelésen kivül e krizisnek oka abban rejlett, hogy a hitelintézetek a rendkivül pénzviszonyokra való tekintettel az előbb korlátlanul adott hitelt érezhetően megszoritották, mi a lázas épitkezést nemcsak hirtelenül megbénitotta és számos épitési vállalkozónak bukását idézte elő, hanem egyáltalában az épitési iparban részes valamennyi iparágat kritikus viszonyok közé sodorta. Bár ez a krizis a pénzintézeteknek adósaikkal szemben tanusitott előzékenysége és az állam által a viszonyok javitása czéljából meginditott nagyobbszabásu épitkezések folytán nem öltött oly nagy mérveket, minőktől joggal tartani lehetett, mégis a főváros népességének egyes rétegeit, sőt általában az egész fővárost érzékenyen sujtotta és a már hosszabb idő óta amugy sem rózsás gazdasági viszonyokat még kedvezőtlenebbekké alakitotta. Igy kétséget sem szenvedhet, hogy az aránylag kedvező 1898. év után, — melyben az immár ismét 12-re felszaporodott épitőipari részvénytársulatok 1·4 millió forint tiszta nyereség mellett 10·9% osztalékot fizethettek, — legutóbbi letelt év üzleti eredményei jelentékenyen hátra fognak maradni s ismét hosszabb időre lesz szükség, mig az épitőipar ezen év válságát ki fogja heverni.

A magasabb épületek emelkedésének növekedése — csekély ingadozással — minden kerületben végigvonul; de az erősen épülő és mindinkább nagyvárosi jelleget öltő balparti kerületekben ez az alakulás sokkal gyorsabban megy végbe, mint a lassabban épülő és uj épitkezéseiben is inkább vidékies jellegű Budán. A földszintes épületek aránya (az összes épületekhez) p. o. a jobbparton 1870. óta napjainkig 83%-ról 75-re szállt alá, Pesten ellenben 73-ról 46-ra. Még nagyobbak az ellentétek az egyes kerületekben; legfalusiasabb jellegü a III. kerület, melyben a házaknak több mint kilencztizedrésze földszintes és igy majdnem annyi, mint egy negyedszázad előtt; hasonlóképen alig változott e tekintetben Kőbánya is. Ezzel szemben a József- és Ferenczvárosban, hol 25 évvel ezelőtt a földszintes házak aránya 90% volt, ez ma már 58, illetve 50 százalékra szállt alá, mig az egy- és kétemeletesek aránya, száz-száz épület közt amott 23-al, emitt 26-tal többet tesz mint 1870-ben. Különösen gyorsan szaporodtak a három- és négyemeletes házak a VI—IX. kerületekben, melyeknek épitkezési jellege az utolsó negyedszázad alatt teljesen megváltozott: itt ugyanis 25 év előtt még alig volt kétemeletesnél magasabb ház, mig ma 1200-nál több ily épületet számlálunk s kétségtelen, hogy ezen városrészek rövid idő mulva előbbi kisvárosi jellegükből teljesen ki fognak bontakozni és a modern nagyváros ábrázatát fogják magukra ölteni, a mint azt a Belváros, vagy a többi kerületeknek egyes ujabban keletkezett részei már hosszabb idő óta viseljk.

A magasba való épitkezés térfoglalásával kapcsolatban jár természetesen a nagyobb épitkezéseknek sürübb előfordulása; különösen a legujabb időben honosodott meg mindinkább fokozódó mértékben a nagy bérkaszárnyák épitése, minek következtében az ujonnan épült házak átlagos nagysága, mely másfél évtizeden át állandóan egy magasságon tartotta magát, az utolsó években lényegesen magasabbra emelkedett.

Fővárosunk erős extensiv fejlődésének ellenére, a laksürüség a belső részekben sem csökken ellenkezőleg erősen fokozódik. A kültelek lakossága 1881-től 1896-ig, 18.671 lélekről 86.544-re emelkedett; a beltelek laksürüsége mégis erősen fokozódott. 1881-ben egy hektárra átlag csak 130·9 lakó jutott, egy évtizeddel reá már 170·7 és 1896-ban 201·2. De még nagyobb a sürüsödés a balparti kerületekben, a hol a viszonylagos népesség helyenként megkétszereződött; egyedül a Belváros népsürüsége csökkent az utolsó években, az ott foganatositott lerombolások következtében.

Az alábbiakban közöljük az egyes kerületek beltelki részeinek viszonylagos népességét (1 hektárra számitva) az 1881., 1891 és 1896. évekről.

	1881	1891	1896
I. kerület	46·9	53·7	53·1
II. „	127·0	151·3	161·6
III. „	85·5	99·9	102·7
Jobbpart	73·5	85·0	87·0
IV. kerület	340·8	373·9	337·5
V. „	123·7	137·4	142·1
VI. „	139·4	203·2	246·3
VII. „	191·7	250·0	361·3
VIII. „	150·4	288·9	338·2
IX. „	130·7	176·9	215·4
Balpart	**162·7**	**223·6**	**271·3**
Budapest	**130·9**	**170·7**	**290·2**

Egy másik fontos jelensége a főváros épitkezésének a magasba való épitkezés iránti hajlam rohamos emelkedése, a mely együtt jár a tömör és sürü beépitéssel.

Ezek után immár határozott választ adhatunk arra a kérdésre: mily foku a laküresedés Budapesten? Kétségtelennek látszik ugyanis, hogy ott, a hol husz éven keresztül az összes lakásoknak alig több, mint egy százaléka nem talált bérlőre, sőt a hol volt idő, midőn ez a hányad leszállt 0·2 százalékra, az üresenállás oly minimális volt, hogy tényleges lakásszükségnek illett be. Mert nyilvánvaló, hogy ott, a hol száz lakáskereső fél csak százegy lakás közül válogathat, a választék a minimumra van redukálva s a kereső szempontjából tekintve, a ki jobbat, esetleg kiválót kiván, hiány áll fenn. Csakis két izben emelkedett az üres lakások aránya magasabbra, egyszer a hetvenes évek második felében, a midőn 2·7-re rugott, másodszor pedig a legutóbb elmult években, a midőn a három százalékon is tul (3·2-ig) emelkedett. De még ez az arány sem tekinthető tulságos nagynak, a mint azt a külföldi városok példája mutatja, a hol a kibéreletlen lakások helyenként még számosabbak, a nélkül, hogy ott lakáskrizisről beszélnének.

A ki ezeket a sorokat jól olvassa, az belátja azt, a mit a *Buda és Vidéke* különösen a budai épitkezésekről irt s az itt szaporodó bérkaszárnyákról irt, hogy ez nem csak elront egy szép városrészt, de meg is boszulja magát.

Jó volna felébredni s a mit még el nem rontottak, el nem rontani, hogy *Buda* az lehessen még helyesen rendezhető részeiben, a mire hivatott . . .

Fejlődő szép fekvésü városaink pédig óvakodjanak a *Budát* elcsufitott bérkaszárnya-rendszertől.

Galamblövés Balaton-Földváron.

Gróf Széchenyi Imre Balaton-Földváron sportünepeket rendezett. Ezeken az ünnepeken nagy és diszes közönség jelent meg. Az eredményekről beszámoltak a lapok. Mi ezuttal megdicsérjük azt, hogy a galamblövészek nem élő galambokra, de gömbökre és papirgalambokra lőttek. Gróf Széchenyi Imre nemes és fennkölt gondolkodásának ez is egyik szép tanujele.

Gróf Batthányi Lajos-hegy.

Hivatalosan még nem történt meg, a mit a *Buda és Vidéké*-ben inditványoztunk, hogy a Sashegyet nevezzék el *Gróf Batthányi Lajos-hegynek*, de már is sokan használják az elnevezést, épugy, mint a *Szemere Miklós* által inditványozott *Széchenyi-hidja* elnevezését a lánczhidnak. Nagyjaink emlékének kegyeletes megőrzése szent kötelességünk s erősiti a történeti hangulatot, mely fajunk keresztény szellemü fennmaradásának egyik biztositéka.

Ünnepeink.

A keresztény szellem méltóságosan, lelkesen és fényesen nyilatkozott meg ünnepeinken, ugy a katholikus congresszuson, mint Ő felsége születés napján és Szent István 900 éves jubileumán. *Minél több nemzeti ünnepet ül egy nemzet, annál több benne a hazafias önérzet, a nemzeti ünnepek ihletnek a multtal, edzenek a jövőnek, vigasztalnak és ébresztenek a jelenben.* Ezt tartotta a legnagyobb magyar *gróf Széchenyi István.*

A katholikus kongresszus a nélkül, hogy ott más keresztény vallás felekezet ellen izgattak volna, erősitette a keresztény szellemet. Ha a katholikus és protestáns szellem erős, ugy nem ülhetnek a kereszténység ellenei diadalt. Nagyon jól tette a congresszus, hogy az ellen a sajtó ellen nyilatkozott, mely önkényt és önkénytelenül rontja a felekezeti békét és támadja a keresztény szellemet, a nemességet és papságot. Csakhogy sikere is legyen!

A király születés napját külső és belső érzésekkel ünnepeltük. A hálaadó isteni tiszteletekből, pohárköszöntők ragaszkodó melegségéből, a külsőségek és a belső érzésekből valóban tapasztalhatta a király. *Szép lenni királynak, hát magyar királynak.*

A Szent István-nap ünnepének legtöbb része *Budáé*. A szent jobb kéz meghordozása, az ünnepi körmenet, a kitétel helye Budavára, mely a király bőkezüsége folytán a királyi palotával gazdagodott. Biztató igéret és kilátás ez arra, hogy az udvar többször és több ideig lenne Budán s itt ugy az aristokratia, mint a főpapság épitkezni fog.

Buda a király trónjának helye az *előkelőség* és *szellem* város része lenne. Az ünnepek alatt a jövőre jó volna, ha nem csak egyházi és katonai, de különösen testgyakorlati és torna ünnepélyek lennének *Budán*. A szinházakban mindég és mindenütt hazafias darabokat adnának . . . Rendeznének népünnepélyeket. A sportból a király lövészet folyt le csak Budán. A polgári lövészegylet ezen kivül nagy ebéddel ünnepelte a király születés napját, hol szónoki erejü pohárköszöntésekkel ünnepelték a legelső magyar embert.

József főherczeg, a kormány, a főváros és sok más testület és előkelőségek jelenlétében átadta a margitszigeti hidat a közönségnek . . . Ezzel is megmutatta azt, hogy ő nem csak a szavak, de a tettek embere s ki a magyarral egészen összeforrt.

Két oly remek helyet adott a közönség üdülésére, mint a *Margitsziget* és ujabban *Pilis-Csaba*. Pilis-Csabán a Klotild-telep is ünnepelt. József főherczeg tündérerdejében a budai *Ganzgyár* dalárdája és a sportegylet tartott sikerült kirándulást. A Ganzgyár dalárdája nem csak országos hirü, de a magyarositásnak is használt és használ. E kirándulásával a figyelmet a Pilis-Csabai tündérerdőre forditotta, a mit a Klotild-telep meg is érdemel. Ezt a telepet, a ki látja ha lehet maga is telepes lesz. *József* főherczeget várják *Pilis-Csabára*, az ő megjelenése az emelkedő telep jövőjének biztositása.

Elmultak ünnepeink, meritsünk belőlük erőt a multból a jellennek és jövőnek.

Botond.

Gabona-szállitás.

A cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság üzletigazgatósága közli, hogy a nagyméltóságu kereskedelemügyi m. kir. ministeriumtól nyert engedély folytán a f. évi szeptember hó 1-ső napjától kezdve f. év végeig tényleges szükség esetén a tömeges szállitás beálltával a Fiuméba és a vámkülföldre rendelt gabonaszállitmányok és őrlemények soron kivül szállithatók és a belforgalomban és a magyar-osztrák forgalomban felvételre kerülő kocsirakományu teherárukra nézve (élő és romlékony áruk kivitelével) a felvétel és a szállitási határidő tekintetében az üzletszabályzat 55. §-ának (3.) pontja alkalmazható.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

Budapest, IX., Soroksári-utcza 24.

Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket** dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat** szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyü szerkezettel.

STANDARD

életbiztositó társaság

EDINBURGHBAN [ANGOLHON]

Alapittatott 1825-ben.

Magyarországi fiók:

Budapest, V., Fürdő-utcza 4.

Évi bevétel	Korona 28.000,000
Kiutalt nyereményrészek	„ 150.000,000
Vagyon	„ 222.000,000
Halálesetek folytán kifizetve	„ 460.000,000

A STANDARD kötvényeinek nevezetesebb előnyei:

Kétségtelen biztonság. — Alacsony dijak. — Szabad világkötvények. — Kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. — Tőkesités és előre megállapitott visszaváltási érték. — Megtámadhatatlanság. — Föltétlen fizetés öngyilkosság esetében egy évi fönnállás után. — Szabad háboru-biztositás népfölkelők részére.

Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

„Laszlovszky-Telep"

Pomázon

o o o (Buda mellett.) o o o

A buda—szentendrei h. é. vasut állomása.
Indulás: a Buda-Pálffy-téri állomástól.

* * *

Eladó 400 □-öles parczellákra felosztott 150 telek, havi 10 vagy negyedévi 30 frtos tetszés szerinti

részletfizetés

és 10 frt előleg letétele mellett mérsékelt áron, négyszögölenként 1 frt o o o 30 krtól 1 frt 50 krig. o o o

* * *

— Bővebb értesités nyerhető: — LASZLOVSZKY BÉLA tulajdonosnál Pomázon és a „BUDA és VIDÉKE" kiadóhivatalában.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Háttérben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által **10** évi, mások által pedig **6** évi egyenlő részletekben töreszthető.

A telek ára és nagysága.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágositást a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalába kapható, mely

a telkek eladását is közvetiti.

ÉRTESITÉS!

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására adni, kogy a **„Zöld fához"** czimzett vendéglőmet (I. ker., Krisztina-tér 7. sz.) **f. évi augusztus hó 1-vel**

„A három almához"

czimmel az **I. ker., Attila- és Roham-uteza sarkára** (Hesz-féle ház) helyeztem át.

Egyuttal köszönetet mondva a m. t. vendégeimnek az irántam tanusitott bizalomért, melylyel 7 éven át megtisztelt, kérem, hogy a jövőben is becses pártfogásával támogatni kegyeskedjék.

Budapest, 1900. julius hó.

Mély tisztelettel

Fukátsch János,
vendéglős.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égenyes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,
kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója. Szerb kir. udv. szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

*** katonazene ***

Kitünő tisztelettel

Wild József.

FOGORVOS.

Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona és hidmunkákat.

Lakik:

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13., II. em. 22.

Rendel d. e. 8—12., d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

Órák és ékszerek

igen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bármilyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartják is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bármily töréseket, pld. rugó, balancz, tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.

órás- és ékszerkereskedő

Budapest, I. ker., Alagut-uteza.

Vendéglő-Átvétel.

* * *

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy a már évek óta fennálló

„Zöld fához" cz. vendéglőt

I., Krisztina-tér 7. szám

saját kezelésembe átvettem.

Kitünő házi konyha.

Minden időben

friss csapolás.

Szives és számos látogatást kér

kitünő tisztelettel

Beranek Elek,
vendéglős.

Wellesz és Krammer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 24. sz. Vasárnap (Szent Mihály hava) Szeptember.

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Zsidó csillag.

Petőfi a Hazáról irt versében azt zengi: „*Le ment a nap, de csillagok nem jöttenek*“. Szegény Petőfi nem álmodta, hogy neki, a világszabadság dalnokának, kétségeit, fájdalmas merengését megczáfolják a világzsarnokságra törekvő zsidók és jöttek csillagok.

Jött csillag és pedig *zsidó csillag* a nemzeti zászlóra, az ország czimerére, a szent korona felé, a Jézus keresztje helyére. Eddig még csak Ónodról, Rákóczy hires országgyülése helyéről, jött értesités, de bizonyára megtörtént ez több helyen is.

Szent István kilenczszázéves ünnepének évében lépten-nyomon csonkitják az ország czimerének szent keresztjét, a zászlókról eltávolitják ugyancsak a szent keresztet és helyébe teszik a zsidó csillagot.

A sajtó: a zsidóknak utat mutató csillaga hallgat, a közvélemény néma. Ez pedig nagyobb sérelem a *fekete sárga zászlónál*, *a Hentzi szobornál* s a *Gotterhaltenél*. Mikor Seeman és Jánszky a nemzeti zászlót talán nem is politikából, de tisztán katonai pontosságból, hogy a zászló nem volt uj, levetették, zászlósértésnek minősitették s egész az utczai tüntetésig megmozdult a közvélemény.

És Ónodon Borsod vármegyében, hol még a szájizében van a *sajóvámosi vérvád*, megsértik a nemzeti zászlót s angol nyugalommal folyik a vizsgálat.

Ez felforralhatná pedig a véreket legalább is annyira, hogy rendkivüli megyei közgyülést tartanának és itt itélnék el a kereszt meggyalázását. Ez felforralhatná a véreket annyira, hogy azonnal össze hivnák *az országgyülési* és itt is tiltakoznának a keresztény magyar vért lázitó eset ellen s megtoroltatnák azt keményen.

Hát még nem tellett meg a magyarnak búval teljes pohara? Hát nem viszhangzik Ónodon Rákóczy elkeseredett felkiáltása: *Ne türjed, ne szenvedd édes hazám ezt a gyalázatot* . . .

Azt mondják idegesek vagyunk, virág illat, hang, étel idegessé teszsz. Tévedés, még idegesek sem vagyunk, mert a hazafiatlanság és az ország jelvényén elkövetett sérelem sem ingerli idegeinket sem.

Hozzá szoktunk, hogy a zsidónak minden szabad. Ők veszik meg a gyapjut és egyéb termékeket, ők irnak és muzsikálnak nekünk, mi pedig tánczolunk az ő kedvökre.

Nem hiszem, nem tételezem fel, hogy a jobb érzésü zsidók maguk is ne botránkoznának meg ezen az eseten. Baj, hogy ők csak némely jó oldalaikat látják a tükörből és fajuk sürü hibáit és büneit nem ismerik be. A zsidóság ennek a részének kellene követelni az elégtételt, a fényes elégtételt. Történjék a külföldön az, hogy a consulatusokon nem teszik ki a nemzeti zászlót. Meg van a müfelháborodás. Idehaza zászlót sértenek oly módon, mely nem csak közjogi sértés, de arczulütése a kereszténységnek. Nubia párduczai, a sasok nemzettei higgadt bagolylyá válnak.

Nem mondom én azt, hogy durva erőszakkal tartson Isten itéletet a nép. Nem, erőszaknak barátja nem vagyok, de igen is azt követelem, hogy ebben a hazában süvegelje meg a magyart még a *zsidó is* és tartsa tiszteletben törvényeink, országos és vallásos jelvényeink.

A Borsodmegyei Lapok ilyen halvérüen irják le az esetet:

Czimer csonkitás Ónod községben.

A fővárosi sajtó hasábjain a következő hir jelent meg a napokban:

„Czimercsonkitás. Ónodról a következő értesülést kaptuk. Ónodon aug. 18-án Ő felsége, az apostoli magyar király születésének 70-ik évfordulója alkalmából a helybeli izraelita imaházon is kitüzték a nemzeti lobogót, melyre Magyarország czimere van szőve. Az arra járók megbotránkozással vették észre, hogy a korona tetejéről az apostoli kereszt hiányzik s helyében a keresztnek megfelelő ferde alakjában feltünő módon csillagalaku jelvény ékeskedik. Az előljáróság megjelent a helyszinen s meggyőződést szerezvén a czimer-csonkitás igaz voltáról, Schük Mayert fölhivta hivatalosan a megcsonkitott czimerü lobogónak bevételére. A rabbinus e felhivásnak nemcsak hogy ellenszegült, de határozottan kijelentette, hogy bár tudomása van a czimercsonkitásról, a lobogót eltávolitani nem fogja. Az előljáróság jegyzőkönyvet vett föl az esetről s a miskolczi járás főszolgabirói hivatalának azonnal beküldötte.

Eddig a budapesti lapok közlése. Ezzel szemben jó forrásból vett értesités szerint a következőket közölhetjük: *Buthy* Lajos járási főszolgabiró az előljárósági jelentés alapján azonnal kiutazott Ónod községbe s vizsgálat tárgyává tette az állitólagos czimercsonkitást. A vizsgálat adataiból, *Schück* Mayer rabbinus beösmerésével megállapitott, hogy a zászló tényleg megrongáltatott, amennyiben a kereszt fölé egy hatágu csillag himeztetett *Hauer* Lajos templomgondnok által. Az ekként kibővitett zászlót a rabbinus Ő Felsége a király születése napján az imaház homlokzatára kifüggesztette. A kereszt eltávolitásának fontosságot és jelentőséget, mint mondja azért nem tulajdonitott, mert nem tudta, hogy ez czimercsonkitást képez, s a kereszt fölé az állitása szerint jelentőséggel nem biró hatágu csillag csak tulzott hitbuzgalomból nyilván azért himeztett a templom gondnok által, mert kereszt, mint egy házi jelvény izraelita imaházon helyet nem foglalhat. Igaz, hogy a rabbit az előljáróság felhivta a megcsonkitott czimeres zászló bevételére, de azzal védekezik, hogy szombat nap lévén, napi munkát nem végezhetett s igy este 8 óráig a hatósági felhivásnak sem tehetett eleget. A zászló tehát f. hó 18-án egész napon kifüggesztve volt. A kihágási ügy, mint a mely korántsem nemzetellenes tendenciákból, de inkább a törvény nem ismerete folytán s tudatlanságból elkövetett czimer csonkitást képez az 1879. XL. t. czikk rendelkezéséhez képest a miskolczi kir. járásbirósághoz, mint illetékes fórumhoz tétetett át. A nemzeti zászló, melyen a hatágu csillag alaprajza most is látszik, járási főszolgabiró által elkoboztatott, s szintén a kir. járásbirósághoz tétetett át. Megjegyezzük még, hogy a zászlósértési ügyet Ónod község lakossága is ugy fogta fel, mint amelytől távol van a nemzeti sértés s tisztán a vallási fanatizmus folyománya, épen azért a felekezetek között sem a belbéke, sem a jó viszony megzarva nem lett. Az esetről a vizsgálatot vezető központi főszolgabiró báró *Vay* Elemér főispánhoz s dr. *Tarnay* Gyula alispánhoz jelentést tett.“

A „Borsodmegyei Lapok“ ha nem is nyiltan, de sorok között védi a *czimer gyalázást*. A törvények sarkalatos alapja az, hogy a szentesités után egy év és egy nap mulva senki magát azzal nem mentheti, hogy a törvényt nem tudja . . . tehát a zsidó rabbinus sem.

Ez enyhitő előzmény lenne a zsidó és gebercs divat bünökre, hamis bukás, sikkasztás, csalás, stb.-re.

Az sem felel meg egészen az igaz-

Hazai ásványvizeket igyunk. — Pártoljuk a hazai fürdőket.

ságnak, hogy a kereszt felé himezett zsidó csillagnak nincsen jelentősége. Ez egy vallási jelvény. Ott van a zsinagógáikon.

Leggyengébb érv az, hogy a rabbi a zászlót le nem vehette, mert szombat volt s akkor munkát nem végezhet. Hát mire való a kisbiró, ha nem arra, hogy az előljáróság határozatát végrehajtsa.

A közlemény azt is mondja, hogy Ónod lakossága nem lát benne nemzeti sértést s *tisztán vallási fanatizmusnak rovja fel.*

Az olyan vallási fanatizmust, mely nemzeti és keresztény jelvényt sért, törvénynyel kell megrendszabályozni. És egyáltalán ezzel a zsidó vallási népszokási, népjogi fanatizmussal, melyből évenkint 10—20 vérvád gyanuja kerekedik, a törvényhozásnak le kell számolni. Semmiféle vallási fanatizmus nem lehet állam az államban.

A czímergyalázó fanatizmus nem képezhet kihágást, hanem minősitett bűntényt, ezt a *lázadás, árulás, összeesküvés, felségsértés* stb. czimén kell megitélni.

Fogadok rá, hogy ha valaki a korona fölé a kereszt helyére a kálvinista kakast himeztette volna a zászlóra, a mi csakolyan czímersértés és gyalázás, mint a zsidó csillag, felzudult volna a közvélemény is és a sajtó is, s megzavarodott volna a felekezeti béke. Lenne számonkérő kérdés az országgyülésen s a katholikus klérus, mely szintén nyugodt ebben az esetben, ugyancsak sarkára állt volna. De hát a zsidónak minden szabad, mert a zsidó sajtó adja hirül a jótékony adakozásokat, a templomi reklámokat és ezért a dobraütésért megbocsátják még azt is, hogy egyik hasában szivlelik, másik hasában gyalázzák a papokat.

Mi köze volt a zsidó és gebercs sajtónak beleavatkozni az erdélyiek pörébe, ki az erdélyi püspök? Ez tisztán az ő dolguk. Talán azért, mert *gróf Majláth* a püspök nem czimborál velök, vagy *gróf Majláth József* szövetkezeteket alkot és erősiti a népet anyagiakban és erkölcsben?... Védi karmaik ellen és nem engedi szaporodni a pióczát.

Az ónodi esethez hozzá szólt egy lánglelkü valódi hazafi is, ki kálvinista ember és Jézus keresztjének sértését megakarta példásan büntettetni. Az felelték neki nincsen rá törvényszakasz.

Canis mater . . . ez már aztán többnél is több, el kell fojtani magamba a huszár biblia legválogatottabb kifejezéseit. Ebben az országban, hol még a bogár tenyésztésre is van §§, az ország czimere és a szent kereszt a Jézus keresztjének magasztalására nincsen.

Igaza van az ország egyik legvalódibb magyar embernek, ki hozzám intézett levelében azt irja, hogy: *magyar faj védő egyesületre van szükség.* Istennek segedelmével meg is csináljuk a legnagyobb magyar *gróf Széchenyi István* szellemében, ki azt mondá: *Ti emancipájátok őket, minket ki emancipál?*

Hej zsidó csillag jár az égen! Szegény hazám, hajdan nem volt ilyen csillagod!

Adja Isten, hogy csak hulló csillag legyen s magok a jobb érzésü zsidók gondoskodjanak róla, hogy az ország czimerét és a szent keresztet még a vallásos rajjongás is tisztelje.

Ne hogy eljöjjön a nép nagy haraggal.

Erdélyi Gyula.

Gróf Karácsonyi Guidó emlékezete.

Augusztus 27-én van *Gróf Karácsonyi Guidó* halálának 15 éves évfordulója. Az ő emlékének ápolására alakult emlékbizottság a napokban összejövetelt rendezett. Az összejövetelen *Erdélyi* Gyula a „Buda és Vidéke“ szerkesztője bejelentette, hogy a legáldozatkészebb magyar főur életirásához már majdnem minden adat megvan. Bemutatta a Rudolf-alap és egyéb alapitványainak kimutatását. 446.700 forint a páratlan emberbarát alapitványai és ajándékozásainak összege. A Rudolf-alapitványból 214.142 frt 9 krt forditottak hazafias, vallásos, nemes és emberbaráti czélokra. Megemlékezett a grófról, mint olyanról, ki *Széchenyi* István gróf irányát követte: „*Kevés beszéd sok tett*“. Az összejövetel megemlékezett *gróf Karácsonyi Jenő*-ről is, ki atyjának áldozatkészségét, hazafiuságát nem csak örökölte, de azokban szintén kitünik. Több elhatározásra jutottak, melyek boldogemlékü gróf Karácsonyi Guidó emlékét érinték.

Borértékesitő szövetkezet.

Lics Gyula országgyülési képviselő, *Dietzl testvérek* udvari borkereskedők és társaik borértékesitő részvénytársaságot alakitanak. Erről már adtunk hirt. Ezt a nagyjövőju és a közegészségre is fontos részvénytársaságot, a mily örömmel üdvözlik a termelők· ép oly kedvezőtlenül fogadták azok, kik nem szeretnek valódi és tiszta bort mérni.

Ez a részvénytársaság mely Budafokon nagy pinczéket rendez be, különösen a törvényhatóságok, városok és községek figyelmére méltó, kik némely nem igaz bormérők összebeszélése miatt alig tudják értékesiteni szőllőtermésöket. A székesfőváros is balsikerrel tudta eladni szőllő termését. Nem ártana, ha a részvényekből ugy a székes főváros, mint olyan törvényhatóságok, városok és községek jegyeznének, melyeknek szőlleik vannak. Ajánljuk ezt a budai és egyéb termelőknek is. Bővebb felvilágositást adnak a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatala vagy Dietzl testvérek udvari borszállitók Budafokon.

Diákok gyalog Párisba.

Nehány magyar diák az állam költségén az apostolok lován ment Párisba. Ebben kitartást, bátorságot látunk, a mi a magyar erényeiből nem hiányozhatik. Az előtt sokat jártak gyalog a diákok, ma kerékpár, vonat, hajó a közlekedés eszköze. A Párisba gyalogló diákokhoz nem férhet a gyaloglásért semmi gáncs s meglehet, hogy a hazai kóborlások és vándorlások szép ideje ujra felvirul. Nagy baj az, hogy a mai nemzedék nem ismeri jól a hazai földet. A A turisták meglettebb férfiak. A serdülő ifjuság nyaral, ha teheti, de nem járja keresztül és kasul a hazát. Nemcsak ismeretekben gyarapodik a gyalogoló ifjuság, hánem a hazaszeretetben is.

Esküvő.

Fényes esküvő volt Romhányban; kézdivásárhelyi *Vásárhelyi* Géza pestmegyei birtokos és neje Bátaszéki Rómeiser Emma fia *Dezső* kelt egybe draskóczi és laszkári *Laszkári Margittal* draskóczi és laszkári Laszkáry Gyula a dunáninneni ev. egyházkerület felügyelője s a főrendiház tagja nógrádmegyei birtokos és neje ebeczki Tihanyi Borbála leányával.

Vásárhelyi Géza a magyar régészeti tudomány egyik legkitünőbb müvelője, minden izében magyar uri ember és rendületlen hazafi családjának ehez az örömünnepéhez minden jót kivánunk s óhajtjuk, hogy az ifju pár legyen boldog s legyen áldás a kitünő és jóvérből származó ifju párra. Az ősi törzs hajtása viruljon és erősödjön.

Csendőrkaszárnya.

A Németvölgyi csendőrkaszárnya épitésén serényen dolgoznak. A kaszárnya a Németvölgyet, mely Buda egyik legszebb és legegészségesebb vidéke fejlődésében segiteni fogja s végre a Németvölgy rendezése, ellátása is napirendre kerül s megérjük azt az időt, hogy a közuti vasut is meglesz. Azt hittük, hogy Mindenszentek napjára már ezen lehet kimenni a temetőbe, de bizony csak fontolva halad a vasut kérdése . . . Sokszor halljuk ha Buda sürgős és jogos érdekeiről van szó. *Nem oda Buda* . . . . . ; hátrább Buda, pedig előbbre kellene és nem hátrább Budának.

Nemzeti szinház.

Budának egyik megoldatlan ügye a szinház kérdése. Tiz éves fennállásunk óta ezzel a kérdéssel sokat foglalkoztunk. Előbb-utóbb a mi javunkra dől az el, mert *udvari* szinházat a királyi palota közvetlen közelében kell épiteni.

Vannak különféle szinház tervek. Szinház a második kerületben ezt az Aurora kör s a Budai Polgári kör tervezte.

Külön akarják némelyek a Krisztinavárosi Szinkört, külön a Várszinházat. Mások meg egy kalap alá ohajtják a *Várszinházat* és a *Krisztinavárosi Szinházat*. . . .

Legutóbb lapunkban *Domaniczky István* nyugalmazott honvédezredes azt inditványozta, hogy a *Krisztinavárosi Szinházban*, a *Nemzeti Szinház, Opera, Vigszinház, Népszinház, Uránia felváltva* játszanak. Az egész jámbor óhajokból eddig anynyi a való, hogy Budának csak hat hónapig van szinháza. A Várszinház előadásai csak megkurtitott előadások. A Nemzeti Szinház és Opera személyzetének mellékjövedelméül jók.

A Várszinháznak az Opera és Nemzeti Szinház személyzete által való ellátásának csak akkor volna értelme, ha itt azokat a valóban jó müvésznőket és müvészeket léptetnék fel, kiknek tehetségeit pazarolják s kiket parlagon hevertetnek. Ez valóságos tehetség gyilkolás, a mi *Paulay óta folyik*. Tehetséges müvésznők és müvészek önálló szerephez nem jutnak. Segéd szinészek, pedig talán jobbak, mint a kik elsőrangu müvésznők és müvészek hirében állanak és nagy szerepeket adnak.

Mi a Várszinházat azonban a Krisztinavárosi Szinkörrel akarjuk egy igazgatás alá vonni és miután *Makó Lajos* Krecsányi elejtése után hozzánk került s nem csak haladott Krecsányi jó nyomába, hanem egészen önállóan teremtett magának jó nevet őt akarnánk e szinházak igazgatójául.

A Nemzeti Szinház és Opera személyzetéből az elhanyagolt tehetségek játszanak a *Kisfaludy* szinházban. Ha ők játszanak, néha a kihirleltek fellépése mellett az ó-budai gazdag zsidóság maga fenntarthat egy szinházat.

Ezek után van pár szavunk a Nemzeti Szinház jövő évi műsorához. Igaz az, hogy mindezeket megpróbáljátok és a mi jó azt megtartsátok. Ámde a mit már megpróbáltatok azt jobban tartsátok. *Kövér Lajos, Dobsa, Almási Tihamér, Balázs Sándor, Degré, Obernyik, Czakó,* és mások alig vagy éppen nem kerülnek müsorra. Az uj igazgató egy csomó uj nevet és uj darabot hirdet. Mintha az *Otthon* és az *Ujságirók* egylete bérelte volna ki a nemzeti szinházat.

Eddig nem volt drámairó; most özönlik; ugy látszik Mózes vallásuak legtöbbnyire. Szerencsés felfedező lehet az igazgató ur, vagy most is humorista, ki szereti a tréákat.

No de ne itéljünk előre, hanem jobb félni, mint megijedni ezért aggódunk a nagy szindarab szürettől, s kivánjuk, hogy szinbor legyen belőle és ne lőre.

Botond.

A Gellérthegy.

Bármenynyi sziklát robbantsanak is le a Gellérthegyről, azt legfeljebb elcsufitják, de a sziklazuhanásokat ezen az uton meg nem gátolják. Talán futó növényekkel jobban helyhez kötnék. Az erőd eltávolitása is felesleges, lehetne abból egy kis szobor ékitéssel Pantheon. Az az erőd, ha szomoru időkre emlékeztet is, jól áll a Gellérthegynek. Álljunk meg a rombolásokban ugy is sok pénzt emésztettek meg. Ügyet lehetne már vetni a Sáros-fürdő felépitésére is. Kár elvenni jótékony vizét a szenvedő emberiségtől.

Munkás telep.

A vérhalmi munkás telepből ugy látszik nem lesz semmi. A telek eldarabolását nem engedik meg. Jó volna meggondolni. Budára nem kellenek kaszárnya bérházak. A vérhalmi telep egy szép villa város lett volna. Tervét egyik legkitünőbb mérnökünk készitette, valóságos minta terv, s a készitő izlésére vall. Ezt a tervet bármely város, hol telepekről van szó, tanulmányozhatja, mert még a legmüveltebbb államokban is feltünne.

Németországi ujságviszonyok.

Német lapokból olvassuk, hogy az ottani lapoknak előállitása és szállitása a legközelebbi jövőben jelentékenyen meg fog drágulni. Tudniillik jövő év január 1-től kezdve Németországban uj postai ujságdijszabás lép életbe, a mely szállitási dijakat, nem mint eddig, a lapok előfizetési ára, hanem a példányok sulya és a megjelenések száma szerint állapitja meg. Ennek következtében éppen azok a lapok érzik meg a tarifaemelést, a melyek aránylag kevés pénzért a legtöbb olvasnivalót nyujtják és leginkább iparkodnak költséges hirszolgálattal közönségüket kielégiteni. Mig a kevésbé terjedelmes drága ujságok az uj tarifa következtében jelentékeny költségek alól szabadulnak fel, addig a terjedelmes, aránylag olcsó lapok az eddigi postaköltségeknek még harmincz százalékával lesznek megterhelve, a mihez még a papirosárak jelentékeny emelkedése is hozzájárul. A németországi lapkiadók szindikátusa az összes lapok utján már most készíti elő a német közönséget arra, hogy noha a kiadási költségek a lap előfizetési árának huszonöt százalékával emelkedtek, igyekezni fognak, hogy csak kevéssel emeljék az árakat, a melyek, mint a német lapok mondják, eddig bizony nagyon alacsonyak voltak. Mint utólag értesülünk, a szász lapok már el is határozták, hogy 1901. januártól kezdve előfizetési áraikat negyven százalékkal fölemelik. Ott, elkezdték minket is fenyeget. Az uj postaszállitás szabályain már dolgoznak.

Uj igazgató.

Koncsek Lajost az ismert irót a „Buda és Vidéke“ volt szerkesztőjét, a budai ügyek és a hazai tanügy egyik vezérét az Iskola-utczai leányiskola igazgatójává nevezte ki a székesfőváros tanácsa.

Zimándy Ignácz állapota.

Olvasóinkat bizonyára érdekelni fogja, akár mellette akár ellene foglaljanak állást, Török-Bálint jótékony lelkészének *Zimándy* Ignácznak állapota. Tisztelt barátunkat *dr. Haberern* Jonathán a hires egyetemi tanár operálta. A mütétet Zimándy Ignácz azzal az erős lélekkel állta ki, mely minden ügyében megnyilatkozott. Lábát bokán felül kellett levágni. Nem altatták el, lábát senki nem tartotta, folytonosan eszméleténél volt a mütét alatt. Szivós természete folytán csakhamar javult. Ma ágyban fekszik még, de már olvas és fogadja barátai látogatását. Hogy mennyire szeretik Zimándyt Török-Bálinton, bizonyitja az, hogy az egész község a legnagyobb nyugtalansággal várta a mütét eredményét s az egész község hálát adott, hogy az sikerült. Nemsokára folytatja a *Kossuth-irodalmat* . . .

Halálozás.

Özvegy König Antalnét, egy kiterjedt uri család fejét, nagy részvéttel temették el 84 éves korában. A gyászoló rokonok között ott volt fia *König Antal* hajóskapitány nejével szili Török Lujzával és unoka testvére *özvegy Csengery* Antalné fiával *Csengery* Loránddal. Az elhalt urnő példás jó anya, nagyanya és dédanya volt. Női erényeiért általánosan tisztelték. Áldott legyen emléke.

A magyar nemzet története kapcsolatban a világtörténet főbb eseményeivel.

A katholikus népiskolák fölső osztályai számára irta *Györffy János*. A nmélt. püspöki kar által kiadott tanterv szerint. Budapest. A Szent-István-Társulat kiadása. 1900. 8-rét, 96 lap. Ára 48 fillér. Ezzel a könyvvel, melynek szerzője a a fővárosi tanitói kar egyik legderekabb tagja, a Szent-István-Társulat nemcsak a népiskolák nanuló ifjuságának tankönyvet, de a középnek hasznos olvasmányt is ad a kezébe. Mert ez a tötténelmi tankönyv népolvasmánynak is igen érdekes és becses. Előadása olyan világos, nyelvezete olyan könnyü, hogy játszva tanuulni meg belőle a történelmet. A mi pedig a könyvecske kiállitását illeti, arról a legszigorubb biráló is csak a legjobbat mondhatja. Nyomtatása a Stephaneum könyvsajtóját dicséri. Meg kell itt emlitenünk, hogy a könyv szövegét igen sok kép teszi változatossá. Ezek a képek, melyek egytől-egyig müvészi kivitelüek, nagyon fognak tetszeni a gyermekeknek is meg a szülőknek is és kiváló mértékben mozditják elő a magyar nemzet történetének ismeretét és szeretetét. És végül nem utolsó előnye a szóban forgó tankönyvnek az alacsonyra szabott ár. Midőn tehát a Szent-István-Társulat legujabb tankönyvkiadványát a piaczra bocátja, nyugodt lelkiismerettel és önérzettel hivja föl arra az összes tanférfiak és az érdekelt közönség figyelmét. A jól megirt munka azért is érdekes, mert gróf Széchenyi Istvánnal méltóan foglalkozik.

A magyar kézimunka diadala Párisban.

A Párisi kitüntetések legtöbb olvasója könnyen siklott át azon, hogy a világkiállitáson *Gőőz* József iskola-igazgató aranyérmet nyert. Pedig a kitüntetésnek különös fontosságot kölcsönöz az a körülmény, hogy ez nemcsak a magyar kézimunka, hanem a magyar pedagogia elismerését is jelenti. Gőőz József iskola-igazgatónak nem volt könnyü feladata. Neki a mult iskolaévben növendékeit, a III. ker. női ipariskola tanulóit, arra kellett ösztönözni, hogy a rendes előirt munkásságon kivül, úgyszólván éjjel-nappal dolgozzanak a Párisban kiállitandó kézimunkákon. Gőőz igazgató beleoltotta a tanulókba, hogy becsületbeli kötelességük, hogy arra törekedjenek, hogy kiállitásuk minél fényesebben sikerüljön. El is érte a czélját, mert a pompás kézimunkák azon önálló felfogás miatt, mely bennök nyilvánult, a szép magyar motivumok helyes alkalmazása is, pedagogiai tekintetben való kifogástalan mivoltuk miatt arany érmet nyertek. Igy válnak ügyes vezetés mellett kis növendék-lánykák is a honi ipar hasznos munkásaivá.

A Kerepesi vasut.

Kolgyári Császár Ferencz a halhatatlan érdemü iró Széchenyi István bizalmasának nyugvóhelyéhez *Kerepes* községhez vezető közuti vasut megnyilt. *Haraszti Jellinek Henrik* ezzel a vasuttal is szaporitotta érdemeit s tanuságát adta, hogy a főváros környékének emeléséről mindent elkövet, ha nem is gyorsan, de biztosan. A község derék jegyzője *Turányi* István nevéhez is hozzá füződik a vasut épités, mert ő küzdött és fáradott az egész előljárósággal érte. *Kolgyári Császár* Ferencz emlékénél is ily buzgalmat fognak kifejteni. A Gerenday czég a „Buda és Vidéke“ szerkesztőjével már tanácskozott a költő emlékének alakjáról. Ugy értesülünk, hogy a közuti vasut is részt kér az emlék felállitásának költségében.

Dr. Walter Gyula beszéde.

A Budavári Mátyás-templomban Szent-István napján *Dr. Walter Gyula* esztergomi kanonok, a kitünő egyházi szónok és iró müködött. A remek beszéd alapigéje ez volt: „*Boldogok a kik megőrzik utaimat.*“ A beszéd mindvégig nem csak vallásos, de magasztosan hazafias, s buzgón meggyőződéseit tárja elénk a Szent-korona és az egyház hatását. Walter Gyulának ez a szónoklata is oda sorakozik a legszebb magyar egyházi beszédek közzé.

Nyilt-tér.*)

Császárfürdő Budapesten. Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel**, pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön.

Árverési hirdetmény.

Budapest székes főváros Budai részének 8166 számu betétében 6472 hrszám alatt felvett a Vérhalmi dülőben fekvő 1128 90/100 □-öl területü szántó Biringer Miksa végrehajtónak Kürthy Andrásné szül. Veres Francziska elleni végrehajtási ügyében *1900. évi szeptember hó 3. napjának d. e. 10.* órakor a budapesti I—III. ker. kir. járásbiróság mint telekkvi hatóság árverési termében (II., Fő-utcza 77. sz. I. em. 10. a.) 270 koronában megállapitott kikiáltási árban, árverés alá kerül.

Az ingatlan a kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Bánatpénz gyanánt a kikiáltási ár 10%-a teendő le a kiküldött kezéhez.

Asztali csemege szőllő (Chasselas és muskatály-fajok) ára egy 5 kg. elegysulyu postakosárnak a szerint csomagolva, a mint a különböző fajok időről-időre beérnek, o. é. 2 frt 40 kr. Muskatály vagy Exquisit-fajokból egy kosár ára (szept. 20-tól o. é. 3 frt. Szállitási idő: augusztus 20-tól október végéig. — **Tisza-gyöngye** („Rózsa-turkesztán“ és „keleti királyné“ czukordinnyéből nyert különlegesség.) Ára egy 5 kilogramm sulyu kosárnak, nagyság szerint 4—5 darab tartalommal o. é. 1 frt 20 kr. Szállitási idő: augusztus 1-től október közepéig. Ezen árak postán bérmentve utánvéttel küldve értendők. — **Tisza-gyöngye,** dinnye nagyobb (30—40 klgr. sulyu, 15—25 darabot tartalmazó) kosarakban a Török-Becsei vasuti állomáson feladva (szept. 1-től) elegysulyban kilogramonkint 10 kr. Marsovszky görög, valamint befőzésre alkalmas „Prescott de Paris“ dinnyék (szept. 1-től) kilonkint 8 kr. Szőlő, vasuton nagyban szállitva kilogramonkint 30 kr. Minden egyes dinnye **R** betüvel és felette 5-águ koronával van billegelve. Levél- és sürgönyczim: *Rohonczy kertészet Török-Becse.* Budapesten főraktár: Egyetem-tér Gróf Andrássy palota, Kaplony-utczai oldal.

HEVESSI BALÁZS
UTÓDA
Első magyar zongora-gyára
BUDAPEST
IV. kerület, Károly-körut 10. szám.
FENNÁLL 1880. ÓTA.

A magyar ipart pártoló közönség különös figyelmére érdemes.

A kitünően gyártott zongorák bármely leghiresebb külföldi gyártmányokkal versenyeznek.

Több külföldi és hazai kiállításon első érmekkel és dicsérő oklevelekkel kitüntetve.

Az összes állami iskolák szállitója másfél évtized óta.

A szép hangzásu zongorák kitartó erősek, miről számtalan dicsérőlevél van s a mit bizonyit az, hogy nagy művészek a legelőkelőbb hangversenyeken használják.

Itt készült a legelső s az egész világon elismerést aratott magyar stilusu tulipántos zongora, a legmagyarabb élő művész *Sypos Antal*, a hallhatatlan érdemü és sok babérral koszorúzott dalköltő jubileumára.

DIETZL JÓZSEF
bornagykereskedő és bortermelő

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója. Szerb kir. udv. szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség
Budai sashegyi saját termése.

Röck István
gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje
Budapest, IX., Soroksári-utcza 24.

Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.
Dohánygyári berendezéseket.
Bor- és olajsajtókat szabadalmazott külömbzéki emeltyü szerkezettel

---

FOGORVOS
Dr. CSEREY ZSIGMOND
EGYET. ORVOSTUDOR
a fog- és szájbetegségek szakorvosa
végez és készit:
foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona és hidmunkákat.
Lakik:
Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13., II. em. 22.
Rendel d. e. 8—12., d. u. 2—5-ig.
Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

Ó-Budai „KORONA" Vigadó
Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.
A székesfőváros egyik legnagyobb
mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes táncterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a táncterem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Nagy nyári helyiség
kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:
SZLATKY DÁNIEL,
tulajdonos.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Hátterben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által **10** évi, mások által pedig **6** évi egyenlő részletekben töreszthető

A telek ára és nagysága.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágositást a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalába kapható, mely

a telkek eladását is közvetiti.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

I. ker., Egyház-téren

fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.

Lövenstein Antal
csász. és kir. udvari sütőmester.

Órák és ékszerek

gen jutányos áron nálam kaphatók, valamint órák stb. szerkezetek javitását, ha bármilyen complikált s ha már annak javitását lehetetlennek tartják is, elvállalom és azt saját műhelyemben a legpontosabban jótállás mellett eszközlöm. Kivánatra a jótállást még a

törés eshetőségére is elfogadom

oly értelemben, hogy a szerkezetnél előforduló bármily töréseket, pld. rugó, balancz, tengely, henger, kő, stb. dij nélkül tartozom eszközölni.

CSÁKA J.
órás- és ékszerkereskedő
Budapest, I. ker., Alagut-utcza

GUNDEL JÁNOS
István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

„Laszlovszky-Telep"
Pomázon
o o o (Buda mellett) o o o
A buda—szentendrei h. é. vasut állomása.
Indulás: a Buda-Pálffy-téri állomástól.

* * *

Eladó 400 □-öles parczellákra felosztott 150 telek, havi 10 vagy negyedévi 30 frtos tetszés szerinti

részletfizetés

és 10 frt előleg letétele mellett mérsékelt áron, négyszögölenként 1 frt o o o 30 krtól 1 frt 50 krig. o o o

* * *

— Bővebb értesités nyerhető: — LASZLOVSZKY BÉLA tulajdonosnál Pomázon és a „BUDA és VIDÉKE" kiadóhivatalában.

Mihalovits József
kalapos-mester
Budapest, I. ker., Alagut-uteza,
a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék női kalapokban valamint szörme-árukból.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében
minden szerdán és szombaton
katonazene
Kitünő tisztelettel
Wild József.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább égvényes
SAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üditő ital,
kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

JAKOVITS JÓZSEF
liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára
Budapest, Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

Wellesz és Kra[m]mer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 25. sz. Vasárnap (Szent Mihály hava) Szeptember.

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Fiatal véreim.

Szemere Miklós „Fiatal Véreim“ czimü mély tartalmu és hazafiságtól lángoló őszinte szózatát a magyar ifjuságnak szivébe kellene vésni. Az egyetemi ifjuság ébredésében visszhangzanak ezek a komoly szavak: *„Szólok, mert szeretem fajom és akarom, hogy éljen szabadon, boldogan, ne veszszen el“.*

Szemere Miklós egyik vezére volt az egyetemi ifjuságnak s tagja az Abdul Kerimnek kardot vivő küldöttségnek. Amit ő mondott és mond, annak magva van. *„Fiatal Véreim“* czimü kitünő munkáját *Kisfaludy Árpád* is idézte a kath. congresszuson és eszméit követendőnek jelölte az egyetemi életben.

Ne veszszen el a faj, mondja a lelkes *Szemere*, ki tetteit ugy irányitja, hogy a haza az első. *Fiatal véreink, „Fiatal Véreim“* intő szavát meghallgassák és a magyar keresztény faj megmentésére tömörüljenek.

Az egyetem élete mozgalmas volt. Különféle pártok állának egymással szemben. A *„Nemzeti párt“* és a nem keresztény többségü párt, (Gebercsek). A Nemzeti párt komoly méltósággal vonult fel, a Liberális párt a tüntetések mezejére lépett. Kitüntette az „Egyetértés“ nem keresztény szerkesztőjét *Szathmári Mórt*, az „Otthont“ s elégette az *Alkotmányt*. Ez a tüntetés és egy keresztény ujság elégetése kétségbevonhatlan bizonyság a mellett, hogy nem keresztény szellem uralkodik a liberális pártban.

Nem tudom felfogni és megérteni, hogy mig egyfelől a zsidók és barátaik hazafiságban akarnak tultengeni, másfelől egy keresztény országban faji túlsulyok érvényesitésére törekesznek s az évezredes hagyományok, a keresztény szellem ellen s igyekeznek leszoritani minden vonalon a keresztény magyar fajt.

Ez a tünet meg van, hiába tiltakoznának ellene tollal és szóval. Ezt helyesen magyarázza meg a tudós *Bodnár Zsigmond* a fajok őserejéről emlékezve. Ez a kendőzött és kendőzetlen igyekezet, tombolás a művészetben, az irodalomban, a közéletben a faj bomlását mutatja.

A világ drámájában, amelyben a zsidók egyik főszerepet viszik, az utolsó felvonáshoz jutottunk. A kimerülés vonásait látjuk a zsidók világuralomra való csatájában. A harcz elkeseredett. A zsidók elé egy váratlan bástya emelkedett, mit a sajtó jerikói kürtjei nem tudnak lerombolni. E bástyán ott van a keresztény összetartás, a Jézus Krisztus szent hitében való bizalom.

A népfajok, nemzetek ébrednek és felfüggesztik a keresztény néprokonok a közgyülölködést és erősödnek a köztestvériségben. Az iparban, a kereskedésben, irodalomban, tudományban, művészetben, sajtóban keresztény szellem is nyilatkozik. Belátják azt, hogy a legnagyobb ellensége a keresztény népfajoknak a zsidó.

A törvényhozások hol megnevezve, hol meg nem nevezve, a zsidók túlkapásai ellen törvényeket alkotnak, majdnem vesztegzárakat állitanak fel ellenök a müvelt nemzetek.

Rajtok áll, hogy mi legyen a világ drámájában a szerepök? *Vagy megszokni, vagy megszökni . . .*

A keresztény szellem és összetartás erélyes ébredése, a keresztény faj védelme mindenesetre kijózanitja a zsidó fajt is és nem folytatja majd azt a mindenáron hóditani akarást, melylyel magának szerzett ugyan pénzt, de nem használt. Nekik nem hóditani, de hódolni is kell . . . Meg kell hódolni a történeti jogok előtt s nem felbontani, de erősiteni az államokat.

Ébredésünkből következik fajunk megmentése. Szépen és fennkölten fejezte ki ezt ifju *Mihályi Péter* a beszédében: *„Fölébredtünk aléltságunkból s látjuk, hogy az őseink vérével szerzett földön idegen elem, kozmopolita szellem ütött tanyát. Visszaszerezni, kiküzdeni az annyira megérdemelt elsőbbséget a magyar fajnak, a magyar hazában, ez a mi programmunk“.*

Jól beszéltek, jól cselekesztek fiatal véreink! Fogjatok e munkához, komolyan, lelkesen, minden erőszak nélkül, ernyedetlenül, kitartóan, de finoman. Ovakodjatok, hogy e szép elveket gyermekes kötözködések ne csufitsák meg. Munkálkodjatok a célokért tiszta kézzel s ne vigyétek soha az utcza sarába.

Legyen a ti küzdéstek egy valódi, szellemi keresztes-háboru, legyen az elvek harcza és ne ragadtassátok el magatokat piaczi zsörtölődésekre.

Az egész keresztény Magyarország rokonszenvével találkoztok mindaddig, mig a járdára nem kerülnek ezek a magasztos elhatározások, tervek, melyeknek valósulásáért buzgó imádság rebeg milliók és milliók ajakán. Legyetek komolyak, nehogy közönséges *zsidó heczczbe* keveredve megöljétek a nemes ügyet.

Állitsátok magatoknak egy és örök eszményül a legnagyobb magyart *gróf Széchenyi Istvánt*, ki mindig féltette és jogosan a hazát, annak szent ügyeit az utczától, a tömegek, a karzatok ujjongásától.

Legyetek jó hazafiak! Jó keresztények. Jellemes emberek. A Jézus Krisztus vallásának igazi követői. Tanuljatok, képezzétek magatokat. Vigyázzatok testetekre és lelketekre. Figyeljétek meg *Szemere Miklós* szavait: „Mi magyarok duplán vigyázzunk magunkra, mert kevesen vagyunk és a számot kell, hogy pótolja a qualitás“.

Attól a naptól fogva, melyen a keresztény erkölcsök ismét uralomra jutnak, nyugodtan tekinthetünk a jövő elé. Ha a keresztény vallás győzedelemre jutott, az erkölcsök átalakulása nem okoz többé gondot. Az Evangelium a társadalom ujjászületésének hathatós eszköze. Ezt mondja egy franczia gondolkodó bölcs és hozzáteszi: Egyet el kell ismerni hivőnek és hitetlennek, annak a ki hiszi Krisztus isteni voltát, vagy kételkedik benne, hogy a keresztény vallás az ujjászületés egyetlen forrása, a keresztény vallás nem csak magánerkölcseinkre gyakorol éltető hatást, de a nyilvános élet erkölcsei is magasabb fokra emelkednek.

„De ki lesz az, a ki a jótékony vallást a lelkek uralmára segiti?

Ki helyezi vissza régi jogaiba a nemesitő befolyást, a melyet hajdanta a lelkekre gyakorolt? Ő maga.

Nem lesz szüksége semmire, senkire. Nem szorul sem a kormányzók segitségére, sem a törvények védelmére.

Csak szabadságot adjunk neki, hogy minél több jót cselekedjen.

Ments Isten, hogy részére kieszközöljük az államvallás czimét és jogait! Elégedjék meg azzal, hogy a franczia nagy többségének hitvallása. Fogadja el s elégedjék meg az egyenranguságga, amelyet a világi hatalom minden vallásnak biztosit.

Csak egyet kér, csak egyet fog kivánni: adassék meg a jog lelkészeiknek s hittanitóinak arra, hogy nemcsak a keresztény szószékről hirdethessék az evangéliumi erkölcsöket, de terjeszthessék mindenütt, kivált az iskolákban, minden iskolában„.*)

Ezt kivánjuk mi is s óhajtjuk, hogy a keresztény vallás különösen meg legyen a keresztény magyar ifjuság szivében, lelkében . . .

Előre tehát, nemesen, nemes fegyverekkel fiatal véreim!

Erdélyi Gyula.

*) *Vidal*: Ellenségünk a pénz.

Hazai ásványvizeket igyunk. — Pártoljuk a hazai fürdőket.

Felhivás Vörösmarty Mihály jubiláris ünneplésére.

Vörösmarty Mihály születésének százéves fordulója (1900. évi deczember hó elseje) közeledik. Száz esztendeje, hogy dobogni kezdett a haza szenvedéseit mélyen érző nagy sziv!

Nem vitatjuk, hogy legalább is hányadrendü legyen az az irónk, ki az utódok elismerésre méltó igényt tarthat; de azt tudjuk, hogy az elsők között is elsőnek, Vörösmartynak, emléke tőlünk az alkalom kiválósága miatt is a legméltóbb ünneplést követeli.

Vörösmartynak sokkal tartozunk, mert a mig ifjukorában az ősi dicsőség ragyogó képeivel vigasztalt, addig férfikorában nemzeti hitvallásunk egyedül boldogitó tanával: „Hazádnak rendületlenül légy hive oh magyar!“ tanitotta remélni a hazafiui százados fájdalmak közt aggódó magyart. Vörösmarty kifogyhatatlan költői ere és nemes izlése a nemzeti szellem megdicsőülését és a klasszikus versforma művészetét csodás sikerrel egyesitette; teremtő lelke a megujitott magyar nyelvet fényes diadalra segitette, mert nyelvünk legnagyobb mestere ugy énekelt, a miként még magyar lant nem zengett soha!

A székesfehérvári Vörösmarty-Kör 32 éves fennállása óta koszorus költőnknek nemcsak nevét hordozta, hanem a költő emlékére évenkint rendezett felolvasó ünnepélyein érdemeit is méltatta. Ez a hagyományos kötelesség tudata lelkesiti és bátoritja a Vörösmarty-Kört a föntebb emlitett országos ünneplés eszméjének létesitésében. A hazafiság és nemzetiség nagy költőjét megillető országos ünnepet a Kör a nagyközönség szives közremüködésével 1900. évi deczember hó elsején akarja megülni.

A kör választmánya köteles tisztelettel hivja meg a „Buda és Vidéke“ szerkesztőségét erre az ünneplésre s egyszersmind kérdezi, hogy ezen ünnepen szándékozik-e és mily módozatokban óhajt résztvenni? A választmány megbizásából szives értesitést kér, hazafias üdvözlettel

Székesfehérvárott, 1900. szeptember 3-án.

Gróf Zichy Jenő, a Vörösmarty-kör elnöke. *Vértessy József,* a Vörösmarty-kör igazgatója.

Dr. Czapáry László, a Vörösmarty-kör titkára.

Levél Oroszországból.

Szt.-Pétervár, 1900. Szept. 15.

Az orosz nemzet minden rétegét a valódi demokráczia — össze nem téveszthető a nálunk divó ál-liberalizmussal — hatja át abban az értelemben, hogy a tekintély — Isten és nemzeti uralkodója, előtt feltétlenül meghajlik s hogy nagyja és apraja a szép és jóiránti rajongásban egyenértékü testvérnek vallja magát. Ezenfelül pedig az orosz, mely a tatár és szláv faj szerencsés vegyülékéből került elő, a hazát még családja elé is helyezi.

Hogyis mondja csak koszorus költőnk, egyenes sarja magyar és szláv szülőknek: „életemet feláldozom szerelmemért s szerelmemet hazámért...?! Ujjmutatás ez az imádott haza akár magyar, akár szláv fiainak testvériesülésére, a germanizmus ellen való egyesülésére nézve.

Az orosz nemzet másik főjellemvonását hazájának függetlenitése és nagygyátétele képezi.

Ezt az eszményét halhatatlan uralkodója, Nagy Péter, juttatta par excellence érvényre.

Hát nekünk magyaroknak nem ezt kellene cselekedni folytatásával ama dicső elődeink által vallott s a következő rövid szavakban összefoglalható programm által: továbbra is megmaradni a Duna medenczének — a keletet a nyugattal összekötő; a germanizmus ellen szilárd védgátat képező legkiválóbb nemzetének?!

Az orosz nép imént ecsetelt tulajdonságai mellett nincs benne, hogy Oroszország, melynek európai részei az összes európai államok területét jóval meghaladják s ázsiai tartományai Európa összterületének több mint háromszorosát teszik ki, egész Ázsia fölött Japánt is beleértve, a hegemóniát el fogja nyerni.

II. Vilmos feltünési vágya mely különösen Waldersee grófnak szinte kikönyörgött előtérbetolásában nyert jellemző kifejezést, Oroszországban csak szánalmas mosolyt gerjeszt.

A franczia közmondás a szellemi kificzamodást ekként fejezi ki: „Il a l'araignée au plafond (agya pókhálós). Az orosz népmonda pedig: „fejéből a „császár“ kizökkent.“

A hatalmas Oroszországnak Szent-Pétervár méltó fővárosa.

Két század előtt Nagy Péter alapitotta. Egyik gyönyörü közkertjében az első ház kápolnává átalakitva, mely utóbbiban a Megváltót ábrázoló ugyanazon kis ezüst kereszt függ, a mi Nagy Pétert mindenhová kisérte, — kegyeletesen gondozva ma is áll, midőn lakosságának száma a másfél milliót megközeliti.

A czárok fő- és székvárosában — tényleg az, és nem csak papiron, mint nálunk— 60 és nehány templom s majdnem ugyanannyi kápolna hirdeti Isten mindenhatóságát, több mint száz jótékonysági középület (kórházak, stb.) a valódi felebaráti szeretetet, több mint kétszáz közmivelődési intézet (iskolák, egyetemek, muzeumok, könyvtárak, stb.) a fölvilágosodás iránti törekvést s ötven szobron felül a nemzeti dicsőséget.

Köztük első sorban Nagy Péter szobra, melynek alapzatát több mint 20.000 mázsányi sulyu gránit szikla képezi eme felirással: „Petro primo Catharina secunda.“

A szobor előtt éjjel-nappal diszőrség tiszteleg, mely külön e czélra hősi tettek által kitünt marczona kinézésü hadastyánokból állittatott össze.

Rimler Gyula.

Zsidó csillag.

Egy krajczáros ujság felháborodott azért, hogy Zimándy állapotáról irt a *Buda és Vidéke* s botra szólitja a lap szerkesztője ellen ezért a világot, s megfenyegeti még azt a társaságot is, mely 30 éves irói munkásságáért tagjául választotta. A *Kossuth-kultusz* árnyékából való kirohanás már csak mellék-ok. Az igazi ok a szerkesztőnek a kereszténység ébresztése körül folytatott munkássága. Nem oda néz a czikk, a hova vágni akar. A mi a Kossuth-kérdést illeti, azt bottal elintézni nem lehet, mert már ebben a kérdésben elfogulatlanul *az országnak legalább fele gondolkodik.* Egy ember elnémitása, a félemlités megkisértése a felszabadult józan itéletet nem semmisiti meg. Történeti adatokat történeti adatokkal és nem erőszakkal lehet megczáfolni. Az ébredő keresztény szellemet sem lehet ily kirohanásokkal elfojtani. Mi minden erőnkkel a végső lehelletig haladunk utainkon; elveink mellett küzdünk. Ügyünk a kereszténység ügye, czélunk a magyar faj védelme. *Ajánljuk magunkat és ügyünket a kereszténység védelmébe.*

Ponori Thewrewk Emil.

Nagy méltatlanság érte mostanában a magyar tudós világnak egyik tiszteletreméltó alakját, az egyetemnek buzgó rektorát, *Ponori Thewrewk Emilt.* Három zsidó jogászt büntetett meg az egyetemi tanács s ez elég ok volt arra, hogy a budapesti zsidó sajtó elfelejtse Ponori Thewrewk Emilnek érdemeit. Rosszul mondtuk. A budapesti gebercs sajtónak nem volt mit elfelejtenie. A budapesti gebercs sajtó nem tudta, hogy Ponori Thewrewk tudományos eredményeit a külföldi klasszikus filologusok is tisztelettel emlegetik. A budapesti kereszténységellenes sajtó nem tudott semmit sem arról, hogy Ponori Thewrewk Emil, a kiváló klasszikus filologus a magyar stilus és verstan problamáival is foglalkozott, s a magyar irodalmat müvészi műforditásokkal ajándékozta meg. Mi köze a budapesti zsidult sajtónak a magyar irodalommal s a nemzeti szellemü magyar tudománnyal? Reméljük a budapesti mozaikus sajtó lármája nem fogja megzavarni Ponori Thewrewk Emil budai dolgozó szobájának nyugalmát. *Nem Ponori Thewrewk Emil* az első, kivel a magyar sajtó ily lelketlenül bánt el. Hol Aranyt parasztnak, Gyulait hazaárulónak szabad nevezni, hol a nemes lelkek méltatlanságot szenvednek, ott a dicséret csak megbélyegző volna.

Az egyetemi ifjuság jórésze igaz rokonszenvvel csatlakozott a rektorhoz és megmozdult. Brázovay Kálmán és Tahy Endre kijelentek a következőket:

Az „Egyetemi Nemzeti Párt“ f. évi augusztus hó 31-én tartott értekezletén foglalkozott ama támadásokkal, melyeket a napisajtó több organuma intézett a párt ellen az egyetemi tanács ismert határozatának elitélése kapcsán.

Egyszerüen kijelenti a párt, hogy a sajtó ama bizonyos részének, mint az u. n. „radikális“ egyetemi ifjaknak durva eljárása — nevetséges!

Nem titok előttünk e csodálatos egyértelmüség rugója. A lapok czélzatos elferditéseinek politikai alapja köztudomásu. Éppen ezért nem lepett meg bennünket az a sok alaptalan ráfogás sem, melylyel pártunkat illették.

A ki valamennyire ismeri az egyetemi ifjuság életét, beláthatja, hogy az egyetemi köri választásoknái a politika abszolute nem szerepel; a kör kebeléből ki van zárva a politika, egészen lényegtelen tehát az, hogy ki milyen politikai elveket vall magáénak.

Nem kutatjuk, vajjon a „radikális“ „liberális“ és „független“ jelzők mennyiben czélozzák a közvélemény megtévesztését; arra szoritkozunk csupán, hogy pártunk nevének magyarázatát adjuk.

Pártunk legfontosabb elve: a sovinizmus, mely föltételezi, hogy a magyar faj foglalja el a vezető szerepet az ifjusági életben.“

Nagyon helyes. Egy keresztény és magyar államban, a keresztény magyar fajnak kell uralkodni. A mi országunk a mienk, ne engedjük ezt elfoglalni. Védjük meg minden idegenkedő elemtől, a kereszténység ellenségeitől. És ebben a védekezésben járjon elől az egyetemi ifjuság.

Botond.

Pantheon.

Vukisovich székes-fővárosi mérnök gróf *Széchenyi István* Pantheon czimü müve hatása alatt azt inditványozta, hogy a Pantheont ne a Gellérthegyen, de a nagy gróf terve szerint a *Hármas határhegyre* épitsék. Ez a csend, mely itt honol, jobban megfelel a Pantheonnak. A legnagyobb magyar jól meggondolta mindig, a mit ajánlott. Kövessük őt, hajtsuk végre akaratát.

Dr. Orbay Antal.

Dr. Orbay Antal Jász-Nagy-Kun Szolnok-megye nyugalmazott főorvosát nagy részvéttel temették el élete 72 éves korában Attila-utczai házából. Ritka jó hazafi volt. A haza függetlenségéért és szabadságáért küzdött harczban és békében. Nem szóval, de tettel szerette a hazát, hitét és embertársait. Eszménye *gróf Szécnenyi István volt.* Bátran ki mondta véleményét s nem türt semmi rémuralmat, politikai divatot. Minden izében magyarság nyilatkozott, a hamisitatlan igazi magyar. Keresztény érzéseit és szellemét mindig kifejezte. *Zimándyhoz* két levelet trt, melyek az „Ébresztő Hangok“-ban meg is jelentek, s melyekben elismerését nyilvánitotta azért a bátor küzdelemért, mit *Zimándy* a zsidók ellen folytat s a történet irást a divatos zsarnokság alól felmenteni igyekszik. Nyugodjék békében az igaz hazafi, az igaz ember, az igazi családfő és igazi polgár.

Krisztinavárosi Szinkör.

Makó Lajos megérdemli a közönség figyelmét. Jól szervezett társulatával igazán változatos müsorral gyönyörködteti a közönséget. A társaság akár társalgási dararabokat, magasabb faju szinmüvet, operettet, népszinmüvet ad, jó összhanggal játszik s minden szereplő, nagyobb vagy kisebb szerepben kiemelkedik. *Makó* ren-

dezését azért is meg kell dicsérni, hogy az izlés törvényei ellen nem enged semmit tenni... A szinészek átérzik hivatásukat és valódi becsvágygyal játszanak. Kár, hogy a budai szinészet nincs állandósitva s ez a jó társaság csak félévig vendégünk. Gondolkozzanak már róla és tegyenek valamit, hogy Makóék Budán állandóan itthon legyenek.

Elmélet és gyakorlat.

Valami három hete becses lapjában egy czikkem jelent meg *„Isten és Haza“* czim alatt.

Ez a czikk nekem nagyon sok kellemetlenséget csinált. Egy sereg szemrehányó levelet kaptam miatta. Némelyik olyan embertől való, a kit ugy tudományа, mint esze miatt, — mert ez két különböző dolog — nagyra becsülök. Kénytelen vagyok tehát ahhoz a neheztelt czikkhez az egyéni szempont teljes mellőzésével néhány megjegyzést füzni.

Ismertem én egy nagybirtokost, jó barátom is volt. Ez az ur mindent megtanult és mindent tud, a mennyiben egy agyvelő mindent tudhat, a mi benne van egy kézi lexikonban.

Ezt az urat tönkre tették, vagy mondjuk, tönkre ment ő maga. Pedig minden bizonyitványa kitüntetéssel volt megszerezve! S az életben még sem képes érvényesülni!

Hogy lehet ez?

A tehetség csupán kétféle: elméleti és gyakorlati. Többről nem lehet szó, mert az átlagos ember nem képes tul menni a hivatali szamárlajtorja alsó fokain, vagy ha pedig nem hivatalnok, a szatócs üzleten.

Ezeknél megáll.

Boldog és irigylésre méltó, mert nincs vágya tovább! A középszerüségen tul ugy negativ, mint positiv irányban csupán az elméleti vagy a gyakorlati ész haladhat. A tények beszélnek, a példák bizonyitanak. Azért én is, hogy képes legyek a multkori czikkembeli elveim és életbeli gyakorlatom közti ellentétet feltüntetni, kézzel fogható igazságokat hozok fel.

Petőfi rossz tanuló volt és kütönösen a verstanban volt gyönge, Dura Máté seczessionista modern költőnk kitünőt kapott a költészettanból.

Petőfi igy énekelte meg szerelmesét:

Hej, ha tudnám, hogy másnak vár csókjára
Tündér orczád tejben uszó rózsája,
Bujdosója lennék a nagy világnak,
Vagy odaadnám magamat a halálnak.

Dura Máté ellenben igy énekel (az *Egyetértés* szerkesztői üzenetei szerint):

Ha majd az Ür előtt a Tér vonul át
S a Végitélet nyugtot nem talál,
S a holdvilág szégyelni fogja multját
És rangjáról leköszön a halál:
Még akkor is foglak szeretni Gundám!
S ha netán fáznál, rád adom a bundám.

Mi következik ebből é két lyrai költeményből?

Az, hogy Petőfi elméletileg egyenrangu a gyakorlati Dura Mátéval, a gyakorlati Dura Máté pedig egyenrangu az elméleti Petőfivel. Vagyis az elméleti Dura egyenlő a gyakorlati Petőfivel, az elméleti Petőfi pedig a gyakorlati Durával.

Tehát egyik sem ér semmit abban a cserekviszonyban. De az életben másként áll a viszony.

Az elméletileg semmit sem érő Petőfi a gyakorlatban, mint a világirodalom legragyogóbb csillaga egyedül tündöklik a költészet egén, mig az elméletben nagy seczessionista Dura Máté a gyakorlatban lenn bukdácsol Hazafi Verai János és Honfi Keresztesi Pál és vetélytársainak szerény házmesteri körében,

A kiknek nem tetszik az elveim és gyakorlatom közti ellentét, ne felejtsék el, hogy a lélek erős, de a hus gyönge és ha az ember képes volna a megismert igazság szerint élni s ráadásul a világ és az igazság szerint volna berendezve, akkor mi már a földön meghonositanók az angyalok birodalmát.

Zarándy A. G.

Magyarság.

Kergetjük a szó virágot és alig történik valami. Igy vagyunk a magyarosodással is. Ó-Budán, Ujlakon német az Isten-tisztelet, németül temetnek. Ha három-négy benszülött együtt van németül beszél. Ujlakon sokat tesz az Ujlaki magyar asztaltársaság, de még sok dolga van. A *Kisfaludy szinházban* az iparos ifjuság, a legény-egylet, dalarda, zeneakadémia jól tenné, ha előadásokat rendezne. A rendőrök pedig a németül kiabáló árusokat s a közönség is szolongatná. A társadalom nagyon lanyhán veszi a magyarosodást, ezért tapasztalunk az iskolákból kikerülteknél vissza németesedést. Legyünk rajta, hogy csak magyarok legyünk.

Üresen álló lakások.

A székes fővárosban összesen *4588* lakás áll üresen, Budán *853*. A mult évnegyedhez viszonyitva az üresen álló lakások száma 272-vel fogyott. Az üresen álló boltok és egyéb helyiségek száma azonban 358-al szaporodott az egesz főváros területén, a mi a kereskedés és ipar ingadozását példázza.

Uj templom.

Az áldozatkészségben példátlan *San Marcó* herczegné született Nákó Milena grófnő, a III-ik kerületben az általa emelt Jó pásztor menhely mellett uj templomot épittet. A gyógyithatlan betegek üdülő háza nemsokára tető alá kerül. Most már három nagylelkü épitkezés hirdeti a kereszténvi érzésekben gazdag herczegnő nagylelküségét.

Évforduló.

1791. szeptember 21-én született a legnagyobb magyar, *gvóf Széchenyi István*, ki annyit tett a hazáért. A Széchenyi kultusz-bizottság e napon gyülést tartott. A gyülésen több inditvány került napirendre. Szép és népszerü terv a *Széchenyi-fák* ültetése, mely miatt miatt az országos erdészeti egyletet keresik meg. Ebből a gyülésből küldték ki az alapszabálykészitő bizottságot, mely tárgyalja: *Az országos Szécheuyi-egyletet a magyar faj védelmére.* Az alakuló gyülést is nemsokára megtartják.

Uj épitkezések.

Megbizható helyről értesülünk, hogy az uralkodó család több tagja szándékozik Budán és a vidéken épitkezni. Nagyon jó és fontos hir ez. Ha az uralkodó család tagjai épitkeznek, ugy a főranguak követik ezt a példát. Az uralkodó család egyik fiatalabb tagjának megbizottja *Pilis-Csabát* is megtekintette s elragadóan dicsérte József főherczeg tündérerdejét.

Budapest környéke.

Gyakorlati kalauz kirándulók, turisták, és a természet kedvelői részére. Irta Dr. Thirring Gusztáv. Kiadja a Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya. 80 képpel és 12 alaprajzzal. Ára diszes vászonkötésben 5 korona.

Daczára fővárosunk nagy fejlődésének és a hatóság azon igyekezetének, hogy az idegenek forgalmát Budapest felé terelje, a fővárosnak természeti szépségekben oly gazdag vidéke eddig nagyon kevéssé volt ismerve és még kevésbbé kultiválva. A Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya ezen a téren több mint 10 év óta fáradozik és fáradozásait siker is koronázta. A hegyvidék utjainak jelzésekkel való ellátása, a dobogókői báró Eötvös Lóránd-menedékház épitése, kirándulások rendezése s a vidék szépségeinek a Turisták Lapjában való ismertetése által sikerült ezen zajtalanul működő és csekély anyagi erővel rendelkező egyesületnek a főváros hegyvidékeinek turistaforgalmát megalapitani s azzal a vidéknek uj kereseti forrást nyujtani. Az egyesület eddigi működését méltán betetőzi azzal, hogy a főváros környékéről 10 év alatt szerzett tapasztalatok alapján kimeritő és minden tekintetben megbizható kalauzt iratott, mely 26 ivnyi terjedelemben, diszes kiállitásban jelent meg. A főváros közönsége e munkából meglepetéssel fog arról értesülni, hogy Budapest legközelebbi környékén mily gyönyörü hegyvidékek vannak, melyek természeti szépségük tekintetében akárhány külföldi hegyvidékkel versenyezhetnek.

Erzsébet királyné emléke.

Szeretett és végzetes hallállal kimult királynénk halála emléknapját kegyelettel üllte meg az egész ország. A hála és emlékezet dobbant meg mindan szivben. A budaiak is résztvettek a gyászünnepekben. A mi vidékünkön szeretett ő bolyongani s szivesen járta hegyeinket. A feledhetlen királyné emlékét a Hárshegyen nemsokára fel fogják állitani.

Garay János társaság.

Csendben, nem nagy feltünéssel, de annál nagyobb hatással müködik a *Garay János tudományos és szépirodalmi társaság*. Ennek a társaságnak az a czélja, hogy az irókat magyaros irásra ösztönözze és irtson minden idegen kifejezést. Egy-egy felolvasáson, egy-egy beszédben különösen elitélték a sajtó magyartalanságát. Igy p. o. folyó hó 16-án tartott közgyülésén a buzgó s a nyelvtisztitásban fáradhatatlan elnök *Szászvárosi V. Jenő* talpraesett tartalmas megnyitójában. Nem csoda, ha az a sajtó, melynek hibáit ily találóan szemre hányják a helyett, hogy magát javitani törekednék, ezt azzal viszonozza, hogy a társaságot agyonhallgatja. A közgyüiésen megválasztották Garay János testvéröcscsét *Garay Antalt* tiszteletbeli elnöknek s *Dévay Józsefet* főtitkárnak s több folyó ügyet intéztek el.

Erdélyi Gyula, kit szépirodalmi munkássága s a *Buda és Vidékében a társadalmi irodalom terén kifejtett ernyedetlen munkássága érdemesitéseül választottak tagnak*, tartotta meg székfoglalóját Társadalmi és Irodalmi betegségek czimen, melyben a magyar faj védelmére szólitotta fel a magyar fajt.

Szászvárosi V. Jenő szép népdalait megtapsolták, ugy szintéu Dr. Molnár Gyula Bayald lovag szindarabjának hatásos és emelkedett részleteit.

Nyilt-tér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel**, pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön.

Déli vasut.

F. é. szeptember hó 16-tól kezdve a jelenleg Budapest és Boglár között közlekedő 211. és 212. számu személyvonatok csak Budapest és Székesfehérvár között maradnak forgalomban. (Indulás Budapestről 4 óra 25 p. délután, érkezés Székesfehérvárra 6 óra 22 p. este; indulás Székesfehérvárról 7 őra 5 perczkor reggel, érkezés Budapestre 9 órakor délelőtt).

HEVESSI BALÁZS UTÓDA

Első magyar zongora-gyára

BUDAPEST

IV. kerület, Károly-körut 10. szám.

FENNÁLL 1880. ÓTA.

A magyar ipart pártoló közönség különös figyelmére érdemes.

A kitünően gyártott zongorák bármely leghiresebb külföldi gyártmányokkal versenyeznek.

Több külföldi és hazai kiállításon első érmekkel és dicsérő oklevelekkel kitüntetve.

Az összes állami iskolák szállitója másfél évtized óta.

A szép hangzásu zongorák kitartó erősek, miről számtalan dicsérőlevél van s a mit bizonyit az, hogy nagy művészek a legelőkelőbb hangversenyeken használják.

Itt készült a legelső s az egész világon elismerést aratott magyar stilusu tulipántos zongora, a legmagyarabb élő művész *Sypos Antal*, a hallhatatlan érdemü és sok babérral koszoruzott dalköltő jubileumára.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré tétetik, hogy a **Magyar Kir. Szabadalmazott Osztálysorsjáték** (VI. sorsjáték) **6. osztályának** huzásai f. évi **szeptember 12-től október 10-ig** tartatnak meg, a következő napokon:

Szeptember 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22. 26, 27, 28, 29, és Október 2, 4, 5, 6, 10.

A sorsjegyeknek a 6. osztályon való megujitása a játékterv szerint minden igény különbeni elvesztésének terhe alatt **1900. szeptember hó 5-ig** eszközlendő.

Budapest, 1900. augusztus hó 26-án.

Magyar Kir. Szab. Osztálysorsjáték igazgatósága.

Lónyay. Hazay.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója. Szerb kir. udv. szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

Budapest, IX., Soroksári-utcza 24.

Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezénymüvet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel.

Ó-Budai „KORONA" Vigadó

Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb

mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes táncterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a táncterem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL, tulajdonos.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább ágyényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyuit köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Hátterben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által 10 évi, mások által pedig 6 évi egyenlő részletekben töreszthető

A telek ára és nagysága.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágositást a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalába kapható, mely

a telkek eladását is közveliti.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

I. ker., Egyház-téren

fiókuzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.

Lövenstein Antal

csász. és kir. udvari sütőmester.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

JAKOVITS JÓZSEF

liszt, term. és hüvelyes vetemények rakt ra

Budapest, Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék női kalapokban

valamint szörme-árukból.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

Kitünő tisztelettel

Wild József.

Pest-Pilis-Solt-kis-kun-vármegye alispánja.

55601. szám

kig. 1900.

Pályázati hirdetmény.

Pest-Piilis-Solt-Kis-Kun-vármegyei aszódi törvényhatósági útmesteri állás megüresedvén, ezen állásra ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen útmesteri állás 900 korona évi fizetés, 400 korona útiátalány, 120 korona évi lakpénz, 40 korona évi szertárbér és 30 korona irodai átalány élvezetével van összekötve.

Felhivom tehát mindazokat, akik ezen állásra, különösen pedig azokat, akik az 1893. évi II. t.-cz. alapján, mint igazolványos altisztek pályázni óhajtanak, hogy a szabályszerüen felszerelt kérvényeiket (keresztlevél, katonai okmány s erkölcsi bizonyitvány) *Beniczky Ferencz* valóságos belső titkos tanácsos ur Ő Nagyméltóságánál, Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun-vármegye főispánjánál f. évi október hó 30-ig annál inkább nyujtsák be, mert a később beérkezett folyamodványok figyelmen kivül hagyatnak.

Miheztartás végett azonban előre is hangsulyozom, hogy az esetleg kinevezendő igazolványos altisztek eddig eltöltött katonai szolgálati évei a vármegyei szolgálati időbe, az érvényben levő vármegyei nyugdijszabályzat alapján nyugdijukba beszámittatni nem fog.

Budapest, 1900. évi szeptember 12-én.

Beniczky alispán.

Wellesz és Krammer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 26. sz. Vasárnap (Mindszent hava) Október.

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Zsidó golyó.

Egan Ede bátor harczát nem jó szemmel nézik a zsidók. Egan lelkes munkássága kivándorlásra kényszeriti őket Rákóczy népe földjéről.

Most már nemcsak szertartásos gyilkosságokba keveredik ez az ártalmas faj, mely ma már kezdi látni azt, hogy a föld védelmében a keresztény törekvéseket siker koronázza. A hitel- és fogyasztási szövetkezetek valósagos *zsidó füstölők*. Az ügynökök megrendszabályozása, az állami biztositás behozatala, a hamisitók szorgalmas üldözése a kegyelemdöfést fogja megadni a zsidóknak.

Megkisértenek mindent, még a merényletektől sem irtóznak, de reájok jön a dér. Nem kell megijedni. Összetartás kell csak s meg fognak törni s a *keresztény államban* nem képezhetnek *zsidó államot*.

A zsidó golyó története különben ez:

A mit azok előre mondtak, kik az északkeleti Kárpátok bevándorlottjainak vad, indulatos, bosszuvágyó és semmitől vissza nem riadó természetét ismerik, — most bekövetkezett. A földmivelő nép megmentésére a kormány által megindított u. n. ruthén akcziónak áldozata van.

A félév óta fennálló *zedenyovai hitelszövetkezeti áruraktár* már régen szálka volt az itteni uzsorások szemében, mert olcsó és jó portékája által a legrövidebb idő alatt közkedvelt lett a népnél, ugy hogy az ottani lakosság majdnem kivétel nélkül csak az „államszki bolt"-ban — mint ők hijják — vásárolt s az uzsorások boltjai üresen állottak.

Az érdekeikben megsértett népszipolyozók dühe tetőpontját érte el, midőn mult héten a szövetkezeti áruraktár zárt edényekben kezdett pálinkát is árulni, hogy kivegye a népet a korcsmák demoralizáló hatása alól.

Kedden éjjel a zedenyovai áruraktár ujabb áruszállitmányt kapott a szolyvai központból és a többek közt két hordó pálinkát is. A kocsist egy vele utazó felbérelte a gyilkolásra. Zedenyováczra érve a boltkezelőt fölkeltette és az utközben kiköcsönzött forgópisztolylyal kétszer lőtt rája. A második golyó a tüdő mellett a szerencsétlen boltkezelő mellébe furódott, a ki most a munkácsi kórházban fekszik s e pillanatban már valószinüleg meg is halt.

A büntettnek meg volt a maga kihatása a lakosságra, mely ismerve a bevándorlottak vad természetét és visszaemlékezve azon pár hét előtt hangsulyozott fenyegetésre, hogy ha nekik már az állami akczió folytán el kell pusztulniok, előbb az urakat fogják elpusztitani — most annyira meg van rémülve, hogy nap-nap mellett ujabb merényletet várnak. Állitólag a gyilkolásra felbérelt kocsis is azt mondta: „Czélomat csak részben értem el, mert volt még egy golyóm, melyet másnak szántam volt."

Egán kormánybiztos a helyszinén megjelenvén rögtön táviratilag biztositotta a lelkész és jegyző mint leginkább veszélyeztetett hitelszövetketi elnök és alelnök életét államköltségen 10—10.000 koronáig két évre. Továbbá megnyugtatta a boltkezelő anyját, hogy fia halála esetén az állam fog az ő fentartásáról gondoskodni.

Miután pedig a helybeli járásbiróság a bevándorlottaktól való félelmében hajlandó volt a bérgyilkossági büntettet elpalástolni és véletlennek nyilvánitani, táviratilag intézkedett az iránt, hogy a vizsgálat a helybeli hatóság kezéből kivétessék és a központból intéztessék.

Az intézkedések által a lakosság megnyugodottnak látszik s valószinü, hogy a merénylők még sem fogják czéljukat elérni, mely nem lehetett egyéb, mint a földmivelőnép megmentésére most Máramaros, Bereg, Ung és Ugocsamegyékben folyó akcziónak utját állani és odahatni, hogy e vidék fogyasztási szövetkezeteibe ezentul senki ne merjen boltkezelőnek beállani.

A budai református egyház.

— Visszatekintés az 1899-iki esztendőre. —

„Ismét egyik esztendeje
Istentől kimért ideje
Telék el a mulandóságnak."

Egy esztendőnek végére jutottunk, elérkezett a számadás ideje. Ugy tetszik, mintha nemcsak saját lelkiismeretünknek, de az egész gyülekezetnek szava szólna hozzánk, előljárókhoz, a kikre az Úr kegyelme az egyházrésznek gondozását bizta: adj számot sáfár! mintha a hajó utasai kérdezősködnenek a kormányosoktól: mely irányban, meddig haladtunk?!

Egy esztendőnek végére jutottunk: a határdombon az ember lelke önkénytelenül visszanéz a befutott utra és előre tekint, a jövendők felől tudakozódva; emlékezet, remény, mult és jövő foglalkoztatják lelkünket. Boldog, a ki a muló esztendőre emlékezve

. . . „csendes lélekkel
És nem könyező szemekkel.

Tekinthet vissza folyására," boldog, a ki-a jövendők felől kérdezősködve, hallja, megérti a kegyelemnek biztató reménységet tápláló szavát. S nekünk az Úr adott örömet, boldogságot a multban s ha a mult a jövő tükre, adott reménységet a következendő időkre. Ebben az esztendőben végeztük be egyházunk fazekas-téri három emeletes bérházának épitését, állitottuk fel templomunk szép orgonáját. Mindkettőről részletes jelentést terjesztünk a füzetben a m. t. olvasó elé. De ezek csak külső bár mindenesetre nagyon fontos dolgok. Az uj házról — bár a jelen, nyomasztó körülmények közt is sikerült vállalkozásnak mondható az épités, mert a hivatalos helyiség és lelkészlakáson kivül némi bérjövedelmet is hajt s az épités költségeit fedezi: mégis mivel a teljes jövedelem csak a kölcsön törlesztés befejeztével lesz élvezhető, azt mondhatjuk, hogy a most élő nemzedéknek dicséretes alkotása, elismerésre méltó buzgósággal folytatott munkája az unokákért. Az orgona, bár hathatós, de csak külső eszköz abban, hogy templomi éneklésünkben rend és egyöntetüség legyen. Ha meggondoljuk, hogy gyülekezetünk tagjai az országnak sok különböző vidékeiről kerültek együvé s a különböző vidékekről a templomi éneklésben is egymástól sokszor eltérő szokást, tudást hoztak magukkal s ha visszaemlékezünk arra, hogy istentiszteletünkön eddig az éneklésben lehangoló zavar és rendetlenség szinte a buzgóságot is megháboritotta egy-egy pillanatra: hálás szivvel kell megemlékeznünk e helyen az egyháztanács mély bölcsességéről és nagy jóindulatáról, hogy a rég érzett szükségnek kielégitésére segitségünkre jött. Mindenesetre az új ház, az új orgona egyházrészünknek még ifju életében egy-egy jel, a melyről hálaadó szivvel olvashatjuk: „Mindezideig megsegitett az Isten!"

De számoljunk arról is, hogy történt-e valami arra nézve, hogy beteljesedjék, a mit az apostol a legjobb kivánságnak tart, hogy t. i. lelkünknek jól legyen dolga? Ünnep és vasárnapokon d. e. 10 órakor, d. u. 3 órakor volt Istentisztelet mindenkor praedikáczióval; hétköznap szerdán s bünbánati heteken mindennap reggel 9 órakor könyörgést tartottunk a templomban; csütörtökön este 6½ órakor a lelkészi hivatalban részint bibliamagyarázatokkal, részint a magyar prot. egyház történetéből vett előadásokkal, énekléssel és imádsággal igyekeztünk a hivek lelkét épiteni, hitét erősiteni, szeretetét munkára inditani s reménységeit éleszteni: a tanév kezdetén és végén s reformatio ünnepén ifjusági istentiszteletet tartottunk. Csak ennyiről adhatunk számot, a továbbiakra nézve pedig olvasóinkat kérjük, hogy ők is kérdezzék meg maguktól és szigoruan vizsgálják meg, hogy az elhintett magvak utfélre, vagy köves talajra, tövisek közé, vagy jó földbe hullottak-e?

A vörös kereszt egylet Erzsébet kórházában negyedévenként, a lipótmezei országos elmegyógyintézetben pedig ez év julius havától kezdve havonként két-két izben tart lelkészünk istentiszteletet. A Sváb-hegyen a nyár folyamán Moody András skót ref. missiói lelkész ur rendezett az Eötvös-villában istentiszteleteket; a a székesfőváros nemes tanácsát azzal a kérésel kerestük meg, hogy a svábhegyi községi iskola egyik termét engedné át nekünk istentiszteleti czélokra; kérésünket a nemes tanács szivesen és örömmel teljesitette; az iskola egyik termében advent első vasárnapja óta rendszeresen,

Hazai ásványvizeket igyunk. — Pártoljuk a hazai fürdőket.

minden vasárnap d. e. Kádár Lajos vallástanár úr tart istentiszteletet. A vasárnapi iskolázást a gyermekek lelkének énekkel, imával és bibliai történetekkel, biblia magyarázattal táplálását is megkezdtük; a melegebb időben ez a tanitás a templomban, a hideg idők beálltával pedig a lelkészi hivatalban folyt mindig d. u. 1½-től 2½-ig. Az Ur beszédjét, e lelket rázó vihart, e lelket termékenyitő csendes esőt gyarló erőnk szerint vinni igyekeztünk mindenhova; milyen lesz az eredmény? az aratás ura tudja.

Az urvacsorai kenyeret ez évben Balogh Jánosné, Bóné Gézáné, Dr. Kocsis Alajosné, Nagy Gyuláné, Sassy Frigyesné, Szőts Albertné, Török Árpádné és Válkay Bertalanné urhölgyek, az urvacsorai bort pedig minden alkalommal Dr. Darányi Ignácz ur Ő Exja, helyi bizottságunk tiszteletbeli elnöke volt szives adni. Gróf Nemes Jánosné gróf Bethlen Polyxena urnő Ő Exja, egy arany himzésü „Uram mely nagy a te kegyelmed mi hozzánk" feliratu fehér selyem, keresztelés alkalmával használható asztalteritőt, Sassy Mariska k. a. pedig két himzett kehely és tálczakendőt volt szives ajándékozni. Fogadják a kegyes adakozók ez uton is hálás köszönetünket; a dicséretes cselekedet, az adakozás, mint követésre méltó példa álljon a buzgó hivek előtt.

Gyülekezetünkben a népmozgalmi adatok a következők; született: 101 fiu, 81 leány; házasságra lépett 50 pár; meghalt 70 férfi és 44 nő; tőlünk kitért 4, hozzánk áttért 5 és megkereszteltetett 3 izr. férfiu; konfirmáltatott 37 fiu és 30 leány.

A közös czél felé törekvés, az atyafiságnak édes érzése sokkal erősebben füzött bennünket össze, hogy sem elhallgatni tudnánk örömünket, a melyet egyházunk némely vezetőinek kitüntetése felett érzünk; főgondnok, Hegedüs Sándor ur Ő Exja ebben az évben lett kereskedelmi miniszterré. H. bizottságunk elnöke Dr. Kiss Áron ebben az évben állittatott az országban egyedül álló nevelési intézet, a budai I. ker. áll. polgári tanárképző intézet élére. Ádám András h. bizottsági tag ebben az évben foglalta el a felső baranyai egyházmegyének gondnoki székét. Az ország gazdasági érdeke két szivünk szerint való férfiuban, egyházunk főgondnokában és h. bizottságunk örökös tiszteleti elnökében találta meg az erős, a bölcs, a kivánatos védelmezőt s mi örömünket el nem titkolhatjuk, mert a kit királyunk bizalma s nemzetünk osztatlan öröme állitott annak a nagy hajónak a kormányrudjához, a melynek rendeltetése hazánkat a boldog megelégedés, az általános jólét kikötőjébe vinni, a tapasztalt kormányos a mi kis hajónkat Isten kegyelméből biztos ugy vezérli, hogy révpartra jusson.

Helyi bizottságunk ez idő szerinti elnökét mindenki ismeri, a ki csak homályosan is ismeri egyházrészünk történetét s a ki csak némi érdeklődéssel viselkedik az egyház társadalmi munkák iránt, mert elnökünk neve, lelke e munka egyik legszebb alkotásával a Nagypénteki Ref. Társasággal szinte egybeforrott. A nevelésnek egyik kipróbált bajnoka a nevelés bajnokainak vezérévé lett, hogy még szélesebb körben munkálkodjék a köz, a haza javára.

Az atyafiságnak érzése még a tengereken is hidat ver, viszi rokonszenvünket, együttérzésünk messze tartományok idegen népéhez: mennyivel inkább részt veszünk felső baranyai testvéreink örömében, a kik egyházmegyéjük igazgatására egy oly férfiút nyertek meg, kinek lelkében a bölcsesség és szeretet az igazság és jóság fognak kezet.

Az Isten adjon áldást, minden munkára, a mely anyagi, szellemi jólétet előmozditani, az erkölcsi életet tisztitani, ama fundamentumra épiteni igyekszik.

Itt kell megemlékeznünk a gyülekezetünk kebelén alakult jótékony egyesületek munkáiról is. Az egyik a Nagypénteki Ref. Társaság, a melynek folytonos, czéltudatos, minden zaj nélkül való munkálkodás után megadatott, hogy láthassa első otthonának épülését. Az eljövendő Messiásról mondja a próféta, hogy „királyok lesznek táplálói"; a Nagypénteki Ref. Társaság valójában messiási eszméjének táplálására is a világ legbölcsebb uralkodója, alattvalói hűséggel, szeretettel körülrajongott királyunk adott példát kegyes adományával. Sokan megértették, sokan érzik a Társaság által kitüzött czél fontosságát a munka szükségét: a társadalom minden rétegéből kerültek ki e czél felé törekvők, a munka segitői. Ott vannak az állam, a székesfőváros a maguk kegyes adományával. Az egyesek között hatalmasok, a gazdagok, az előkelő hölgyek és férfiak mellett ott van a szegény fürdőszolga és neje 100 frtnyi tagsági dijukkal; a fényes gazdag gyülekezetek mellett az egyszerü falusi templomok látogatóinak fillérei. Társaságunk jelszavának megtestesülését látjuk: „A szegény és gazdag összetalálkoznak mindkettőt pedig az Ur szerzi."

Igy történhetett meg, hogy a budaeörsi kamara erdőben már tető alatt áll az elzüllött gyermekek menhelye, a Nagypénteki Ref. Társaság háza s ha Isten segit 1900. őszén már megindulhat a javitó nevelés munkája. De, hogy ez a munka zavartalanul folyhasson, sok jó embernek közreműködésére, sok buzgó embernek állandó támogatására, sok kegyes adományra van szükség. Innen is azért erre a támogatásra és közreműködésre szólitjuk fel hiveinket. Felvilágositással készségesen szolgál Dr. Kiss Áron elnök (lakik I. Győri-ut 9.) Takách László gondnok (lakik: II., Margit-rakpart 45.) és Haypál Benő alelnök (lakik: II., Fazekas-tér 3.) lelkész,

A másik jótékony egyesület a Budai Ref. Nőegylet, a mely kisebb körben, szerényebb eszközökkel ugyancsak tiszteletreméltó munkát végezett: a szegény iskolás gyermekeket téli ruhákkal, könyvekkel látta el, amunkára képtelen öregeknek, betegeknek és szegényeknek sorsát pénzbeli adománnyal igyekezett enyhiteni. Alkalmunk volt a szegények látogatása közben arra, hogy egy gyermekágyas asszonyt ismerjünk meg, a kit a testi fáldalmak mellett az életfentartás gondjai is gyötörtek: segélyeztük, a beteg orvosságot vehetett, a gondoktól gyötört lélek pihenést talált. Micsoda öröm volt nekl, mennyivel fokozottabb volt a mi örömünk. Imme a jótékonyság, a mely mindenütt örömet és boldogságot teremt. A nyomoruságnak szomoru képeit látva nemcsak elfacsarodik az embernek szive, nemcsak részvét támad abban, hanem könyörület is, a mely munkában, segitségben nyilvánul, a ki a szenvedőt megvigasztalja, a ruhátalant megruházza, az éhezőnek kenyeret ad: többet nyer, a mennyit adott!

Nőegyletünkről felvilágositással készségesen szolgál, Bóné Gézáné, elnök (lakik: I., Szt. Háromság-utcza 4- sz.) és Haypál Benő lelkész, titkár (lakik: Fazekastér 3. sz.)

A budai református egyház tagjai leginkább szegény emberek. A hitbuzgóság hanyatlását bizonyitja az, hogy a budai reformátusoknak csak egy harmadrésze tagja az egyháznak. Javuljunk, legyünk buzgobbak és ne széledjünk el.

Zimándy bucsuja.

Török Bálint jótékony lelkésze *Zimándy Ignácz* leköszönt. Zimándy és Török-Bálint község élete egészen összeforrt Igazi atyja volt a községnek s buzgó munkása a magyarosodásnak. Nagy összegeket áldozott a községben jótékony czélokra s ő igazán őrködött hive lelki üdvére.

Zimándyt a község apraja és nagyja szive mélyéből szerette, mert nincs ott senki, kivel jót ne tett volna. Megható jelenet volt az midőn *Tanninger Nándor* atyja őt a templomban hiveitől elbucsuztatta szeptember 30-án. Az egész gyülekezet hangosan zokogott az emelkedett hangu szép beszéd alatt s a végén mindenki igyekezett szeretetét, tiszteletét kimutatni.

A község képviselőtestülete ülést tartott s egyhangu határozattal a következő levelet intézte szeretett lelkipásztorához:

Nagyságos és Főtisztelendő Urunk!

Midőn sajnálattal értesültünk szeptember hó 14 napján kelt nagybecsü soraival a törökbálinti plébániáról való lemondásáról, engedje meg Nagyságod, hogy ismételten ez alkalommal is fejezzük ki a község lakossága nevében hálás köszönetünket ama párját ritkitó nagylelküségért és áldozatkészségért, a melyben huszonnyolcz hosszu esztendőn át ugy egyeseket, mint magát a községet részesiteni kegyes volt. A község lakossága mint a multban, ugy a jövőben is szeretettel és hálával fogja emliteni kiérdemült plébánosát. Az Isten áldása kisérje Nagyságodat a magán életben!

Egyebekben maradtunk Nagyságodnak

Törökbálinton, 1900 évi szept. hó 22-én.

Bunth András biró. *Győri Sándor* jegyző.

A megkerült Széchenyi szobor.

A zsidók merészségéről sokat lehet irni, de azt képzelni sem mertük volna, hogy anynyira elvetemednek, hogy *gróf Széchenyi István* a legnagyobb magyar érczszobrát a Széchenyi hegyről ellopták. A zsidó csillagok, a kereszt törtelések koronája volt ez a merénylet, mely nem csak lopásnak minősitendő, de hazaárulásnak s nem valószinütlen, hogy annak a Széchenyinek emlékét akarták láthatalan kezek meggyalázni, ki a zsidó egyenjogositást nem tartotta helyesnek . . . A Széchenyi tisztelet emelkedik s ez nem tetszik sokaknak, különösen a zsidóknak.

Kitüntetés.

Gróf Karácsonyi Jenőt, a kitünő és áldozatkész főurat, a példás hazafit az uralkodó máltai rend vitézévé választotta. A grófnak kitüntetéséhez minden jót kivánunk.

Egy jó kép.

Szemere Miklós győzelmes lovát, Stern buskot lefestette *Ábrányi Lajos*-sal, a kitünő festőművészszel. A kép igazi művészi alkotás és méltán sorakozik Ábrányi Lajosnak válódi tehetségre való képeihez. A kitünő művész mint versenyló-festő is bebizonyitotta, hogy jól tud festeni s istálló-tulajdonosaink sürübb bizalmára méltó.

Gróf Széchenyi István hagyománya.

(Taschner Antal leveleiből.)

Széchenyi hagyománya áll ezekből:

1-ör. Nyomtatásban még éltében megjelent minden könyvei és röpiratai.

2-or. Nyomtatásban ugyan életében a hirlapokban megjelent minden czikkei, különösen „Minervá"-ban és „Jelenkor"-ban.

3-or. Naplói. Ezekből eddig 15 darab van nálam. Mint ezekből látom, ő 1816-ban kezdett naplót irni.

Nem jutottak még kezemhez a következő évbeliek: 1816—17, 18, 20, 21, 48, és a döblingi időből; ezen két utolsó a rendőrség kezében van a többi Czenken.

A kezeim közt levő naplókban a gróf kivánsága szerint minden megsemisitendőt már megsemisitettem részint kitörlés, részint elégetés által.

4-er. Kéziratok és jegyzetek. A kéziratokból a „Hunnia", „Pesti por és sár" (vagy „Job lak") és „Töredékek" czimüekkel még a gróf éltében és megegyezésével Török János barátomnak kedveskedtem.

A „Hunnia" és „Töredékek" már kezei közt vannak, a „Pesti por és sár" czimüt is átadom neki, mihelyt megkapom,

5-ör. Jegyzékek s mindenféle egyéb irományok s levelezések stb.

Az iratok egy részét is megkaptam már, a többi részint még a rendőrségnél, részint Czenken, részint Sopronban Paur Iván őrizete alatt van; ezen utolsónál különösen négy egész ládával és még azonkivül is.

Magyar konvertiták.

Életrajzi adatok. Gyűjté *Hahnekamp* Gy., győri székesegyházi kanonok stb. A ft. egyházi hatóság engedelmével. Budapest, 1900. 3-rét, 264 lap, Stephaneum nyomása. Külföldön már régen terjedelmes munkák jelentek meg konvertitákról, azonban noha mindenütt más nemzetbeli konvertitákra is reflektáltak, mindössze alig harmincz magyar konvertitáról tesznek említést. Pedig a reformáczió óta nálunk is folyton tartott az üdvös ellenmozgalom. Szerző azért vállalkozott arra, hogy a rang, tudomány, állás vagy egyéb figyelemreméltó körülménynél fogva kiválóbb magyar konvertitákra vonatkozó adatokat röviden összeállitsa szent hitünk dicsőitésére. Éveken át folytatott kutatás eredményét tárja most a közönség elé; hatszáznál több konvertitával ismertet meg és pedig magyarral, vagy közbe idegennel, ki hazánkban lett katholikussá. Szerző épen nem tart igényt arra, hogy munkáját tökéletesnek tartsák; szerény kezdeményezésnek mondja; mindazáltal könyve fölötte érdekes; olvasása közben hazánk négyszázéves története vonul el szemeink előtt. A Stephaneum nyomdában készült szép kiállitásu munka ára csak 2 korona, (bérmentve 2 kor. 20 fillér.) Megrendelkseket elfogad a Szent-István-Társulat könyvkereskedése. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utcza 28. sz.)

Vivó iskola Budán.

Halácsy a legjobb rendszerü vivómesterek egyike Budán vivó-iskolát nyitott. Különös sulyt fektet arra, hogy a tanuló ifjuság már korán tanulja meg a vivást, mely a legnemesebb és legjobb testgyakorlat. Halácsy hivatásból vivótanár s ezért a legjutányosabb áron tanit. Már eddig is sok tanitványa van s ugy halljuk, hogy a budai egyletekben és körökben már is több társaság állt össze, s a hölgyek közül is vannak tanitványai. A jó alkalmat meg kell ragadni. Beiratkozni Gellérthegy-utcza 15. szám alatt lehet *Stoklasz* József szobrász művész műtermében.

Gyilkosság Abádszalókon.

Debreczenből jelentik, hogy az ottani csendőrparancsnokság Abádszalókról, Jász-Nagy-Kun-Szolnok-megyének a Tisza mellett fekvő egyik községéből a következő táviratot kapta:

„Abádszalókon ma Péntek Rozália meggyilkoltatott, a *gyanu rituális gyilkosság, — a falu népe fellázadt.*“

A debreczeni csendőrparancsnokság a táviraton kivül más értesitést nem kapott és intézkedett, hogy a kisujszállási szakaszparacsnokság az esetleges lázongás lecsendesitése végett erősitse meg az Abádszalóki örsöt. Ennek folytán Abádszalókra több csendőr ment Kisujszállásról. Azonkivül egy csendőrfőhadnagyot is küldtek ki Abádszalókra, a ki a kisujszállási szakaszparancsnokkal együtt vezeti a vizsgálatot.

Kiváncsian várjuk, hogy ez az ügy is nem-e úgy fog elsimulni mint a tiszaeszlári eset?

Az üldözöttek.

„Az üldözöttek“ czim alatt *Fülei-Szántó* Lajos tollából egy háromives füzet jelent meg az állatvédelem érdekében. A gyermekek részére tanulságos versekben, a felnőttek megszivlelésére pedig prózában irt czikkekben foglalkozik az állatvédelemmel. Szerinte korunknak nagy szégyenfoltja az a kegyetlenség, melylyel a müvelt ember üldözi, pusztitja az állatvitágot. Statisztikai adatokkal mutatja ki, hány ezer kilogramm madárhus kerül Páris, London és a többi világvárosok piaczára, még pedig nagyobbára a hasznos rovarirtó madarak husa. Még elszomoritóbb az a kegyetlen pusztitás, melyet a női divat visz véghez a madarakban. Az utóbbi negyedszázadban háromezer millió kolibrit s egyéb madarat hoztak Európába Dél-Amerikából, Indiából és Ausztráliából. Jól modja bevezető czikkében a szerző, hogy a kinek szeretet, könyörület van szivében az állatok iránt, az embertársainak sem lesz ellensége. A szép kiállitásu könyv — mely Grimm Gusztáv kiadásában jelent meg — *Wellesz és Krammer könyvnyomdájának* jó izlését dicséri.

Papirostékozlás.

A legujabbkori czivilizácziónak kedves és hosszu időn át divatos mondása volt, hogy valamely nemzet kulturáját arról lehet megitélni, hogy mennyi szappant fogyaszt el. Változtak az idők és a nemzetek nagyságának más mérőjét állapitották meg a tudósok. Kimondták ugyanis, hogy aszerint kell egy nemzetet megbecsülni, a minő mennyiségben vasat és szenet fogyaszt el.

Ez még ma is áll, sőt még csak most áll fenn igazán ipari és nemzetgazdasági szempontból. Azonban a tulajdonképpeni szellemi müvelődés szintén óriási mértékben állt be fogyasztónak és a többihez fölállitotta dogmának azt a tételt, hogy legbiztosabb itélet valamely nemzet kulturjáról csak ugy alkothatunk magunknak, ha papirosfogyasztását vesszük figyelembe.

De, saját hazánk állapotát véve tekintetbe, mit tapasztalunk?

Legutóbb is az egész világ sajtójában mintegy vezényszóra indult meg a vészkiáltás, hogy a szén elfogy. A hir nyomában egészen természetesen a szénárak nagymértékü emelkedése következett, a mely körülmény aztán jogossá tette az összes érdekelt tényezők, tehát az egész emberiség feljajdulását. Mi lesz velünk? — kiáltják az emberek, azaz az emberiség szószólói, az ujságok. Válság keletkezik az ujságok följajdulása nyomán. A válság pedig kiterjed mind ama iparágakra, melyeket a szénárak emelkedése érint és e szerint a papirgyártásra is.

Az ujságkiadókat — ugy látszik — azonban mintha ez nem is érintené, az ujságok napról-napra nagyobb terjedelemben jelennek meg, pedig a nagy terjedelemben való megjelenés természetesen óriási papirprodukcziót igényel. Ebben a pillanatban nem állanak még rendelkezésre azok az adatok, a melyek legalább hazánkban, számokkal tudnák kimutatni ezeknek az állitásoknak az igazságát. De rendelkezésre állanak a magyar birodalom papirszükségletének részleges fölvilágositó adatai, a melyek nyilvánvalóan bebizonyitják, hogy a kis magyar birodalom ujságkiadása milyen mértékben van érdekelve a hosszu idő óta huzódó válság következtében.

A magyar birodalomban negyvenegy papirgyár müködik. Mindezek a papirgyárak első sorban a belföldi szükségletet látják el, a mit leginkább az bizonyit, hogy például 1898-ban az egész papirkivitel 3 millió 228 ezer koronát tett ki.

A behozatal ugyancsak 1898-ban, majdnem kizárólagosan ujságpapirost 18 millió 600 ezer korona értékben hoztak be, a mi azt bizonyitja, hogy a magyar ujságkiadók csupán 1898-ban 15 millió 372 ezer korona értékben voltak érdekelve a behozatalnál, amely összeg természetesen még kiegészitendő azzal a bizonyára óriási összeggel, a melylyel papirgyártmányokat szereztek be.

Komoly emberek, a közgazdasági állapotok alapos ismerői hangoztatják, hogy az emberiség egy évszázad alatt elpazarolta az az óriási széntömeget, a melyet a természet milliónyi esztendőkön keresztül produkált. Nagy tudósok világhirü teknikusok, annak a problémának a megoldásán fáradoznak, hogy a gépek működéséhez szükséges szenet valami mással helyettesitsék. Hogy mivel, azt még maguk sem tudják.

A papirszükséglet, a melynek kielégitése hovatovább lehetetlenné válik, vagy legalább is óriási módon megdrágul, kell, hogy gondolkodóba ejtse az ujságkiadókat. Szaporodik, lázasabb lesz a munka, idegesebb és még gyorsabban élő az emberiség. A gyors munka, a lázasan nyüzsgő rohamos élet segitségére van az ujságkiadóknak. Husz-harmincz és még több oldalnyi rendes tartalmu ujságokat lassankint nem lesz türelme elolvasni az embereknek.

A magyar ujságkiadóknak több szempontból is nagyon fontolóra kell venniök ezeket a jelenségeket. Az egyik szempont az összetartás, a megélhetés szempontja, a mely határozottan ellentmond annak a rendszernek, a melyet a magyar ujságkiadók, igaz, hogy az osztrák sajtó hasonló eljárása következtében, t. i. a közönségnek tulságosan részletesen való tájékoztatása czéljából követnek.

Olyanok a viszonyok, olyan kicsi az ujságolvasó közönség a magyar birodalomban, hogy az ujságkiadók nem számithatnak olyan nagy peldányszámra, hogy az ebből eredő haszon legalább némileg ellensulyozhatná azokat az óriási költségeket, a melyekbe különösen a magyar sajtó az utolsó évtizedben belenyargalt. *Megállj*-t parancsol a józan ész ezen a téren, ha már a vállalkozók álszemérme nem tartja kivihetőnek a visszatérést arra az állapotra, hogy ne fogyasszanak a magyar lapok több papirost, mint a mennyit a hazai papirgyárak szállitani képesek. Pedig vissza kellene térni, hiszen van reá elég példa, hogy négyoldalas ujságban is el lehet mondani röviden, tömören, kimeritően annyit, a mit az ujságok nagyrésze 20—30 oldalon nagy bőbeszédüséggel tárgyal.

(*Ujságkiadók Lapja.*)

Müvészettörténeti korrajzok.

Bevezetésül a képzőművészetek egyetemes történetébe. Irta *Divald* Kornél. Első kötet. Budapest, 1900. 8-rét, 237 lap. Divald Kornél neve nem ismeretlen e művészettörténettel foglalkozók előtt. Kisebb nagyobb művészettörténetei, dolgozatai sürün látnak napvilágot a művészettörténeti folyóiratok hasábjain s szava, mint e téren kiváló szaktekintélyé, mindenkor nagy fontossággal bir tudományos körökben. Nemrég a felsőmagyarországi renaissance-épitészetről adott ki egy alapos tanulmányt, mely a kritika részéről osztatlan elismerésben részesült. Most a fönti czimmel egy nagyobb szabásu munkájának első kötete jelent meg, melyről bevezető soraiban maga a következőket mondja: „Művészettörténeti korrajzok“, mint már czime is sejteti, nem rendszeres műtörténelmi könyv, a mely a művészetek fejlődését szigoruan tudományos módszer szerint nyomról-nyomra követi: csak a javát mutatja be annak, a művészet korszakról-korszakra való fejlődésének a rövid vázolása keretében, a mit a világnak e téren kimagasló nemzetei, illetve az ezekből kivált korszakot alkotó nagy mesterek az épitészetben, szobrászatban és festészetben létre hoztak. Az egyetemes művészettörténet anyagából, mondja tovább, annak a szabadabb formában közlése e munka czélja, a minek ismeretére minden müvelt embernek szüksége van. És ennek a czélnak, az előttünk fekvő első kötet után itélve, az egész mű a legteljesebb mértékben meg is fog felelni. Anyagát lelkiismeretesen s tisztult izléssel válogatta össze s abban a modorban adja elő, a mely Tarczai György név alatt megjelent szépprózai dolgozatait oly kedveltekké tették szépirodalmi lapjaink olvasói előtt. A kötet tartalma két részre oszlik. Az első rész az ókor képzőművészetét öleli föl, mig a második a középkor képzőművészetét targyalja egészen a XIV. század végéig. A 86 képpel diszitett csinos kiállitásu könyv a Szent-István-Társulat kiadása. Ára füzve 2 korona, diszes kötésben 2 korona 40 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII. Szentkirályi-utcza 28. sz.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön.

Nyilt-tér.*)

Császárfürdő Budapesten. Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel**, pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

HEVESSI BALÁZS UTÓDA

Első magyar zongore-gyára

Budapest, IV., Károly-körut 10. sz.

FENNÁLL 1880 ÓTA.

A magyar ipart pártoló közönség különös figyelmére érdemes.

A kitünően gyártott zongorák bármely leghiresebb külföldi gyártmányokkal versenyeznek.

Több külföldi és hazai kiállításon első érmekkel és dícsérő oklevelekkel kitüntetve.

Az összes állami iskolák szállitója másfél évtized óta.

A szép hangzásu zongorák kitartó erősek, miről számtalan dicsérőlevél van s a mit bizonyit az, hogy nagy művészek a legelőkelőbb hangversenyeken használják.

Itt készült a legelső s az egész világon elismerést aratott magyar stilusu tulipántos zongora, a legmagyarabb élő művész *Sypos Antal*, a hallhatatlan érdemü és sok babérral koszoruzott dalköltő jubileumára.

Csemegeszőllőt

5 kgros postakosarakban legfinomabb chasselas fajokból 1 frt 50 krért, muskotályokból 1 frt 70 krért utánvét mellett szállit Hets Ödön ügyvéd szőllőszete Soroksáron.

FOGORVOS
Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona és hidmunkákat.

Lakik:

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13., II. em. 22.

Rendel d. e. 8—12., d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő

Cs. és kir. udvari szállitó, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója. Szerb kir. udv. szállitója.

BUDAFOKON.

Ajánlja tisztán kezelt asztali, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

Budapest, IX., Soroksári-utcza 24.

Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbzéki emeltyü szerkezettel

---

Ó-Budai „KORONA" Vigadó

Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb

mulatóhelye.

Nagy kévéház és vendéglő. Diszes táncztorem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a táncztorem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL,
tulajdonos.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvonyos

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital, kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Háttérben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által **10** évi, mások által pedig **6** évi egyenlő részletekben töreszthető

A telek ára és nagysága.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágositást a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalába kapható, mely

a telkek eladását is közveliti.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

I. ker., Egyház-téren

fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.

Lövenstein Antal

csász. és kir. udvari sütőmester.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

JAKOVITS JÓZSEF

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritathja.**

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-útcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék női kalapokban

valamint szőrme-árukból.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

Kitünő tisztelettel

Wild József.

Birtok.

Nagyobb birtokot szép kastéllyal és parkkal vételre keresek. Ajánlatok a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalához intézendők.

Eladó.

Eladó Tökölyön szép uriház, magaslaton épült, kert, teke-pálya, kitünő ivóviz, a vasuti állomás közvetlen közelben. Ára 3500 forint. Bővebben a kiadóhivatal.

Otthon

érzi magát az, ki *Karikás Lajos* éttermében, IV., Magyar-utcza 4. étkezik. Valódi magyar konyhát, jó italokat figyelmes és pontos kiszolgálást élvez a vendég. A vármegyeház közelében, minden közlekedéshez közel van ez az igazi magyar vendéglő. Bizottsági tagok, jegyzők, előljárók, lelkészek, gazdák stb. kedvelt helyisége.

Margitsziget.

A szép őszi időben legalkalmasabb kirándulóhely a Margitsziget. *Kapsz József vendéglőjében* kitünő ételeket, valódi jó italokat kap jutányos áron a közönség.

2963/G. sz.

CS. KIR. SZAB. DÉLI VASPÁLYA-TÁRSASÁG ÜZLETIGAZGATÓSÁGA.

Árlejtési-hirdetmény.

A cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság magyar vonalai számára az 1901. évben szükségelt következő anyagok u. m:

800 q. repcze égőolaj
400 q. repcze kenőolaj
1000 q. kőolaj (petroleum)
400 q. jutefonal (tisztitó jute)
140 q. rézgálicz
1400 m³ kemény tüzifa
1600 m³ puha tüzifa

szállitására ezennel pályázat hirdettetik.

Az ajánlatok f. é. október hó 29-én déli 1 óráig a cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság üzletigazgatóságánál (budai pályaudvar) benyujtandók illetve beküldendők, megjegyeővén, hogy ugyanott az anyagszerkezelőségnél a részletes pályázati hirdetmények, az általános különleges szállitási feltételek, valamint a „Választott birósági rendtartás" betekinthetők illetve megszerezhetők.

Budapest, 1900. szeptember 27.

Az üzletigazgatóság.

Wellesz és Krammer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 28. sz. Vasárnap (Mindszent hava) Október.

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Magyar faj.

A fogalomzavarban haladunk tovább. Az aristokratia fogalmát egészen összekuszálták. Az aristokratia nem a grófságban, vagy bárságban van, hanem a régi és tiszta nemesi leszármazásban s a hagyományokban van. *A nemesség kötelez* . . . elv a törvénye s értéke az, hogy régi és soha a haza szent ügyeivel ellenkezésbe nem jött és kétes szolgálatokért czimeket nem kapott.

A középosztályról beszélnek sokat mostanában. Ez sem létezik. Mit akarnak vele érteni homályos. A honoratiort talán vagy a *kabátos embert*. Osztály, osztályabb, legosztályabb, alsó, közép, felső. Erre épitik a válaszfalakat. Mi szükség van a külön elnevezésekre, nem tudom.

A helyett, hogy erősitenénk nem-e széttagolunk . . . A magyar nemzet összes rétegében találkozunk az ily elkülönitéssel . . . A hat ökrös gazda nem tartja magát egynek a zsellérrel, a *debreczeni százhusz muskotály czivis*, nem akar egy lenni a foltozó vargával, van kis kereskedő, nagy kereskedő, gazda, közbirtokos, földbirtokos, altanitó, főtanitó. Szóval magunk teremtünk osztályokat elnevezésekben.

Ez helytelen s nincs benne semmi erény, semmi okosság, s görbe utakra jutunk vele. Milyen ferdeség az például, hogy a nemesség magát gentrynek nevezi. Egy nemes ember nem lehet gentry. Ennek a gentrynek a képe lebeg azok előtt, kik egy középosztály-különitményt akarnak.

Eltekintve attól, hogy ez nem magyar szó, Magyarországon gentry nincs. Van nemes és polgár azaz nemes polgár és nem nemes polgár.

Széchenyi István előtt mindig az egész Magyarország, az egész nemzet lebegett s nem tagolta azt fel különféle rétegekre. Hagyjunk hát fel mi is ezzel az osztályozással. Tegyünk a nemzetért s ne a részekért, az egész testért s ne a tagokért.

Nézzük a zsidókat, ő közöttük nincs se al, se közép, se főosztály, csak zsidó van . . . s az alsó zsidó ép oly zsidó, mint a felső zsidó.

Igy utvesztőbe jutunk, a hogy belé jutott *Vadnay* Andor a csongrádi főispán a *magyar fajképről* (tipus) irt elmélkedésében ezeket irván:

„Mert nem csupán a jobbágyból lett, vagy félig iskolázott földmives gazdát értem én parasztgazdának, hanem azt az egész földbirtokos osztályt, mely nemzedékek óta saját földjén gazdálkodik s melyet a szegénység vagy a tulcsigázott cselédi munka testi és szellemi szabad fejlődésében nem gátolt. Parasztgazdának, a magyar tipust létrehozó magyar parasztnak számitom nemcsak a kis nemest, de részben még a gentryt is. Azt a gentryt, mely vagyonánál fogva nem oly nagy ur, hogy faluja és földje határán kivül tartózkodnék.“

A tisztelt főispán ur régi magyar nemes családból származik, kisbirtoka is van, tehát magát parasztnak számitja. Nem tudom, mit szólna hozzá a huszárja, ha valaki azt mondaná előtte, hogy a főispán ur *paraszt* . . . A parasztnak még nyelvtani értelmét, tudniillik jámbor, szelid, sem hagyná a főispán uron száradni.

Azok a gazdák, a kikről elmélkedik, sem nevezik magukat paraszt gazdának, hanem gazdálkodónak. Maga a paraszt sem szeretné, ha Izsák vagy Jakab kinek egy darab földje van magát parasztnak nevezné. A zsidók kapnának rajta, mert egy kis elvegyülés utját egyengetné, de nem minden zsidó kapna rajta, mert a nagyságos uj földesur bizony még a főispán urnak sem hinné el, hogy paraszt.

Mi azután az a kis nemes, a mi alsóbb osztály, mint a gentry? Mikor több a sohasem nemes gentry, mint a kis nemes és van e kis nemes és nagy nemes? Nincsen. Hajdan egyiket másikat a feszitőbbek közül csufolták kurta nemesnek, a parasztoskodót bocskoros nemesnek, de ez is csak inkább guny volt.

A király nemességet adott, nem kis nemességet, s a nemes ember a tekintetes kar és rend, a nemesi és vitézlő magyar nem volt sem paraszt sem gentry.

Deák Ferencz és Vörösmarty Mihály nemes emberek voltak, nagyfalusi Arany János szabad hajdu. A főispán ur szerint tehát mind a három paraszt . . . Sőt Deák Ferencz ős nemesi gentry, Vörösmarty uri honoráczior, Arany szántó-vető földmives.

Sok a jóból . . .

A gentry az a mi nem nemes, tehát ősnemes nem lehet, paraszt honoráczior nincs, olyan földmives a ki nem szántóvető nem létezik, mert a ki nem szántvet, vagy földet nem mivel, nem földmives.

Ime a főispán ur hányféle megkülönböztetéssel jelzi a parasztot, valóságos zavar a fogalom gazdagságban. Talán emlékezik vagy hallott róla, hogy igazán két megkülönböztetéssel éltek öregeink *gatyás ember* és *nadrágos ember*.

A magyar fajképről elmélkedő főispán ezzel az ingadozásával egyik gyöngeségét mutatja be a magyar fajképnek. A magyar ember szeret előkelőbb lenni a másiknál s dusgazdag az osztályczimekben, különb akar lenni a másiknál. Egy egész szótárt lehetne irni a megkülönböztető jelzőkről, de nem ebben van a magyar fajképe. Az alföldi parasztgazda egy kicsikét más, mint a gömörmegyei ur, vagy a borsodi matyó, de más mint a Jász-Kun megváltott is, (redemtus).

A magyarban akár ur, akár paraszt, vannak közös jellemvonások s azokat meglelem az ország minden táján.

Akárhogy fölmelegszik a beszélgetés folyamán, soha egy dicsekvő szó el nem hagyja száját. Saját magáról egyáltalán nem beszél. Inkább adomázik. Szivesen hallgatja és maga is keresi a jóizü vagy különös régi dolgok emlékeit.

Szerény, de alázatosság nélkül, büszke, de önhittség nélkül. Az idegesség ismeretlen kifejezés az ő szótárában. Részvéttel emliti és feketevérünek nevezi az olyan embert, a kit, mint Mátéffy főszolgabirót, minden helytelenség látása könnyen indulatba hoz. Soha nem mutatja, hogy aggódik a jövő kimenetelén. „Valahogyan csak lesz“ sóhajt föl. „Meglehet, hogy mindig rosszabbul lesz.“

Ez a keleties fatalizmus, ez a „valahogy csak lesz“ egyik különösen jellemző vonása az Alföld parasztgazdájának. Jellemző sajátsága a tipikus magyar embernek általában.

A kinek a lelki nyugalom ekkora mértéke vérébe ment át, mintegy második természetévé vált, legyen az illető tudós, államférfi, vagy bármi egyéb, annak az ősei nem lehettek mások, mint földmivelők, többnyire sikföldi gazdák vagy pásztorok.“

Van benne valami, de nem egészen ilyen a magyar ember s *Deák* Ferenczneknek bajosan voltak az ősei ilyen értelemben pásztorok, pedig az ő lelki nyugalmát fenségesnek mondhatjuk.

A kétszázötven magyar nemzet nem pásztorkodással hiresedett, ha csak a katonáskodást, a haza őrzését pásztorságnak nem vesszük. De bizonyára őrgróf Pallavicini Sándor pásztorai sem tartják magokat gentrynek, de a fiaikból lehet gentry, mig az elgatyásodott magyar

nemes nem tartotta magát sohasem parasztnak és lenézte még tiszteletes uramat, jegyőuramat is, ha nem voltak nemesek. Ennek az elgatyásodott magyar nemes embernek a leszármazása mindvégig nemes, soha lemenőben nem paraszt, felmenőben nem gentry.

Gentry az *uri módra* élő gyáros, földbérlő, iparos, ügyvéd stb. Valami uj osztály, melynek nemes ősei nincsenek, tehát a gentryhez a magyar nemes nem tartozhatik. *Vadnay* Andor régi nemes ember sem nem paraszt, sem nem gentry.

Különben a magyar faj akár nemes, akár nem nemes, nemes faj. Őrizzük meg e fajt, hogy ne zsiduljunk. Tartson össze minden magyar ember és őrizze meg tisztán a faját. Ébredjen fel minden magyarban a magyar. Ne keressük ki milyen osztályában él a társadalomnak, de igyekezzünk, hogy legyünk igaz magyarok s akkor nem *zsidulunk*.

Erdélyi Gyula.

Gróf Pálffy János alapitványa.

Gróf Pálffy János egy uradalmat, mint alapitványt ajándékozott a nemzetnek, hogy a jövedelemből a szegény emberek gyermekeit neveljék s a kastélyt mint nyaralót használják tanulók és tanárok.

Ez a nagylelkü alapitvány méltó a nemes emberhez és méltóan őrzi meg az alapitó emlékét. A magyar ifjuság nevelése fontos kérdés s a grófnak, mint magyar nemes embernek az alapitvány szövegezésénél nem szabad magát semmi ugynevezett szabadelvüséggel befolyásoltatni.

Ez az alapitvány ne legyen felekezeti, de *keresztény, tisztán* minden *keresztény vallásu* ifjuság számára.

A gróf nagylelküségét fokozná azzal, ha Vöröskőn egy főiskolát létesittetne s itt keresztény magyar tanárok tanitanák a keresztény magyar ifjuságot keresztény szellemben. Nekünk a zsidók neveléséhez semmi közünk nincs. Nem lesz semmi ebből a hazából, ha meg nem erősitjük a keresztény szellemet s a keresztények a zsidóktól teljesen el nem válnak.

Ha a gróf egy kicsit körülnéz ugy meg fog győződni arról, hogy alapitványának igazi hatása csak akkor lesz, ha ebben csakis *keresztények* részesülnek . . .

Fontolja meg a gróf jól, mielőtt az alapitványt végérvénynyel megtenné, hogy hazánk ifjusága csak akkor lesz igazán magyar, hazánk csak akkor boldog és nagy, ha a zsidóktól különválunk és jó keresztények maradunk . . .

A zsidók tegyenek a magok részére alapitványt, a keresztények a keresztények részére.

Gróf Pálffy János, ha *keresztény* szellemben teszi alapitványát annak nagyobb és jótékonyabb lesz a hatása.

Társadalmi életünk.

Itt az ősz. Körökben, törzsasztaloknál megkezdődik az élénkebb élet. A küszöbön álló községi választások még élénkebbé teszik azt. Bizonyára sokan pályáznak a törvényhatósági bizottsági tagságra. Régiek és ujak. Budán nagyon meg kell gondolni, kiket választunk. Buda jövője, fejlődése attól függ, hogy viselik érdekeinket szivükön a bizottsági tag urak s le tudják-e küzdeni saját érdekeiket? Mi nem csatlakozunk a pártokhoz, de azt követeljük, hogy a ki törvényhatósági bizottsági tag, az tegyen és beszéljen Budáért. Buda elrendezése országos érdek, itt van a király székhelye s a városrendezés helyes vagy helytelen irányaiból a vidék is okul.

Társadalmi életünkbe több szellemet kellene bevinni. A körökben alig tartanak felolvasásokat. *Széchenyi* úgy képzelte a társaskörőket, hogy kicsiben országgyülések, hol a fontosabb kérdéseket megbeszélik.

A nyelvmivelésben buzgó „*Garay János* tudományos és szépirodalmi társaság“ meg fogja keresni az összes budai köröket, hogy a körökben felolvasásokat tarthasson. Azt hiszszük, hogy a társaság ajánlatát a társaskörök nagyon szivesen fogadják.

A *budai vigadó* és a *budai korona* vigadó helyiségei is azért vannak, hogy itt is pezsdüljön az élet s a szórakozás mellett a szellem is épüljön. Egy kis képkiállitás is ránk férne, hiszen Buda az ország szive, arra van hivatva, hogy a szellem központja legyen.

Rajtunk áll, hogy azzá legyen s példát adjunk a vidéki városoknak mindenben s foglalkozzunk azok megerősitésével is.

Válasz Zarándy Gáspárnak.

Súlyos bajomból némikép szerencsésen felocsudva, nem kis megdöbbenéssel értesültem, hogy *Zarándy Gáspár* ur engem a sajtó utján nyilvánosan avval vádol, hogy én azt az 1000 koronát, melyet annak számára kitüztem volt, a ki az én Kossuth-ellenes öt könyvem bármely adatát megczáfolja, Zarándy urnak — noha, mint mondja nem csak egy, hanem több adatot czáfolt meg, — kifizetni vonakodom.

Zarándy ur engem emlitett czikkében csalónak nevez s azt mondja rólam, hogy engem ismer, noha én vele, mint jól emlékezem, életemben soha sem érintkeztem, de nem is láttam. Csalónak nevez engem, a ki minden irodalmi termékemet, különösen a Kossuth-ellenes öt vaskos könyvemet legnagyobb részben ingyen osztottam ki abból a czélból, hogy derüljön ki az igazság, corrigáltassék a félrevezetett közvélemény.

Azt is állitja Zarándy ur, hogy ő az én Kossuth-ellenes munkámat 6 forint árán szerezte. Ez egyszerüen nem igaz, mert az én emlitett munkáim ára nem 6, hanem 5 forint és csak is nálam kapható még pedig ingyen s az árát csakis az fizeti, ki akarja, hogy Zarándy ur neve nálam a megrendelők lajstromában elő nem fordul, jele annak, hogy ő nevezett munkámat tőlem sem ingyen, sem hat forintért nem kapta.

Valótlanságot állit Zarándy ur akkor is, midőn azt mondja, hogy én mindenkit támadok, holott én nevezett munkámban egy részt száraz idézeteket hortam össze, részben pedig az ellenem intézett idétlen és méltatlan támadások ellen védtem magam.

Ezek mind megdöbbentő dolgok, a melyek Zarándy ur lelkületére nagyon furcsa fényt vetnek, de a mi mindezeknél megdöbbentőbb az az, hogy Zarándy ur a bíróság által akarja eldöntetni azt, vajjom a műveimben idézett történeti adatok hitelesek-e vagy nem?

Uram Isten! Mit gondol Zarándy ur, hisz erre széles e világon semmiféle bíróság nem lehet illetékes, hanem csak a tudósok valamely egyesülete. Nálunk teszem: *A Magyar Tudományos Akadémia, az egyetemi történet tanárok* vagy a *Magyar történelmi társaság*.

Ezeket vegye fontolóra és szivlelje meg Zarándy ur és állitsa bíróság elé én helyettem azokat a történetirókat és kortársakat, kiknek hiteles nyilatkozatait Kossuthról én egyszerüen idéztem.

De még abban az esetben is, ha csakugyan talált volna emlitett könyveimben Zarándy ur oly téves adatot, melyért az általam kitüzött 1000 koronát méltán igénybe vehette volna, még az esetben is nem ügyvéd által s a bírósággal fenyegetődzve, hanem a koventionális tisztesség szabályai szerint egyenesen *én hozzám* kell vala fordulnia.

Isten velünk.

Zimándy Ignácz.

*

Ezzel a nyilatkozattal az ügynek személyi részét befejeztük. Mint már megirtuk, Zimándy Ignácz felgyógyult s tollat fogott és nem csak ezt a levelet küldte be, hanem egy hosszabb értekezést is e czimen: *Jó hazafi volt-e Kossuth Lajos?* A történet-bölcsészeten alapuló, tárgyilagos és *senki érzését* nem sértő tanulmányt lapunkban egész terjedelmében fogjuk közölni.

Szerkesztő.

A zsidók multjából.

Ma 200.000-nél több zsidó van Budapesten. 1725-ben a helytartótanács elrendelte, hogy Pesten, ha ki nem üzik őket, 100 zsidó családnál többet el ne türjenek. 1780-ban csak két kereskedő zsidónak volt szabad Pest vásárán megjelenni. Ha közülök valakinek az éjet a városban kellett tölteni erre 24 pengő krajczár lefizetése mellett kaptak engedelmet. *Ünnep és vasárnapon az utczára nem volt szabad nekik kimenni.*

Kijátszották a legszigorubb törvényeket s már 1790-ben a pesti kereskedelmi testület lépett fel ellenök, a következő panasszal:

„A zsidók hamisitják az árukat. Mértékök rossz. Orgazdák, uzsorások, kik a nemes ifjakat megrontják. Összetartanak polgártársaik megrontására. Naponként lát az ember szegény zsidót a gazdagok házában megfordulni. Kitanulják a nemesek dolgait, megveszik termését, de nem készpénzzel, hanem áruval, ékszerrel fizetik ki a megszorult gazdát. *El kell tiltani őket a házalástól.* Nagy kereskedők lehetnek, ha a biztositékot letették, de benn a városban ne lakjanak legfelebb Ó-Budán. Alkalmat kell adni, hogy szántó-vető nép legyen belőlük. Adjanak nekik telkeket, *s egy családból csak egy lehessen kereskedő*, akkor nincs veszedelem.“

Jellemző ez a panasz s hallatlan mértéke a magyar birkatürelemnek. A zsidó faj szeret hazafiságára hivatkozni. A hazafiatlanságnak számosabb példáját találjuk. Kell-e sötétebb adat a hazafiatlanságból annál, hogy Budavár visszafoglalásánál a törökök mellett tehát a kereszt ellen *tizezer zsidó harczolt*. Ez az a bizonyos zsidó vér, mely a magyaréval össze folyt (?). Hogy nyakunkra nőttek annak az a balfelfogás az oka, hogy zsidó nélkül megélni nem lehet! Pedig meglehet, azt nem csak hazánknak legfényesebb lapjai bizonyitják p. o. Nagy Lajos és Mátyás kora, de a jelenben p. o. Budaörs községe is.

Évforduló.

A Magyar Athletikai Klub (bajnok kör) megtartotta fennállásának 25 éves évfordulóját. Ez a kör nemcsak a testedzésben kiváló, hanem abban is, hogy a jellemet képezi és erősiti. *Gróf Széchenyi* István ahoz kötötte a nemzet jövőjét, ha az ifjuság testben, lélekben és jellemben erős. Hosszu és tartós virulást kivánunk e körnek, melynek tagjai mind *keresztények*. Mint értesülünk Budán is alakult Bajnok-Kör (Athletikai-Klub).

„Garay János Társaság“

tagjainak jegyzéke.

(Az 1900. Október 16-iki nagygyülésen megejtett főtitkári jelentés szerint.)

Tiszteletbeli elnök: *Garay* Antal nyug. tiszttartó. (Garay János testvéröcscse.) Elnök: *Szászvárosi* V. Jenő. Alelnök: *Ponori Thewrewk* Árpád. Főtitkár: *Dévay* József. Titkár: betöltetlen. Pénztárnok: *Garamszeghi Géczy* István, Ellenőr: *Pánfalvi Juhász* Ödön. Igazgató választmányi tagok: *Boránd* János, *Dura* Máté, *Endrey* Zalán, *Kőrösi* Albin, *Kövér* Vilma, *mindszenti Erdélyi* Gyula, *Viz* Zoltán, egy hely betöltetlen. Tiszteletbeli tag: *Hoffer* Károly kir. főigazgató, főreáliskolai igazgató. Rendes tagok: Ábrahám Ernő, Ajtay K. József, Alpáry Lajos, Balogh Imre dr., Bán Aladár, ifj. Bokor József, Balla Miklós, Czenner Lajos, Császár Imre, Erdélyi Zoltán, Gara József, Gergely Zoltán, Gerőné Cserhalmi Irén, Hegyháti Albert István, Hutkay Lipót, Kador Sándor, Kalmár József, Kovács Zsigmond, Kupcsayné Molnár Julia, Ladányi Béla, Láng József, Leskó József, Lévay Mihály, Matkovich (Maroshalmi) Gyula, Minke

Béla, Molnár Gyula dr., Mora István, Némáty Kálmán, Papp Kálmán, Pásztor Árpád, Perényi József dr., Lórándy István, Sárosi Árpád, Stephány Nándor, Szabó József, Szabó Lajos, Szabolcska Mihály, Szathmáry Zoltán, Szecső Vilmos, Szentessy Gyula, Szini Péter, Szomor Dezső, Tenus Tivadar, Tolnay Lajos dr., Zombory Gyula. Elnökhöz intézendő minden levél. Lakik II. kerület Margit-körut 8. II. em.

Keresztény ruha-szövetkezet.

A Lord Albert által szerkesztett Honi Iparban *Kunz József* a keresztény ruha-szövetkezetek ellen jajdul fel. Kunz József ur balul itéli meg ezeket a szövetkezeteket, melyek nem akarnak felekezeti gyülölet és türelmetlenség szitásával zavaros czélokat elérni. Sőt inkább keresztény felekezetek között az egyetértést növeli. Értsük meg már egyszer, hogy *más a vallás, más a faj.*

A mig a kereskedés és ipar a magyar faj kezében volt, senkinek sem jutott eszébe szövetkezetet alkotni. Hát Kunz József ur nem ismeri a ruha-ipart. Szegény keresztény darabszámra dolgozó szabók véres munkáját árulják a szabóságot nagy részt nem tanult zsidó kereskedők. Olcsó és rossz áruczikkekkel árasztják el a jóhiszemü keresztény közönséget.

A keresztény-szövetkezetekkel való védekezésre rá vagyunk utalva s Budának sem ártana, ha keresztény ruha- és fogyasztási szövetkezeteket alkotnának . . .

Kisfaludy szinház.

A sok gazdag gyáros és kereskedő nem tud fenntartani egy szinházat *Ó-Budán.* Ha valahol, itt van szükség arra, hogy a magyar nyelvet és a hazafias szellemet ápolják, mert sok a *Gold* és egyéb *stein.* Leghelyesebb lenne, ha a fővárosi müvészek magyar vigjátékokat, regényes szinmüveket és népszinmüveket játszanának az operette kiküszöbölésével, mert ez a szinfaj valósággal tulteng.

A Kisfaludy szinház lehetne a főállomás s innen rajt lehetne ereszteni az *Istenhegyre, Margitszigetre, Szent-Endrére, Budafokra stb.*

Ne hagyjuk elaludni az ó-budai szinészetet.

Hangverseny.

A budai könyvtár-egyesület javára a Grünfeld-féle vonós-négyes társulat 8 népszerü hangversenyt rendez a budai vigadó nagytermében. A hangverseny napjai:

I. hangvers. 1900. nov. 4. II. hangv. nov. 18. III. hangv. decz. 2. IV. hangv. decz. 23. V. hangv. decz. 30-án. VI. hangv. 1901. jan. 13. VII. hangv. jan. 27. VIII. hangv. febr. 10.

Kezdetük mindenkor vasárnap d. u. 4 órakor, végük 6 óra előtt.

Bérletjegyek válthatók a budapesti könyvtáregyesület helyiségeiben (II. ker. Corvintéri vigadóépület, II. emelet) naponta délután 5—7 óra között f. é. október 31-ig.

Anyósok könyve.

Sirisaka Andor jó nevü iró, ki a magyar közmondások összegyüjtésével és egyéb müveivel gazdagitotta irodalmunkat *„Anyósok könyve“* czim alatt jó izü anyós-adomákat gyüjtött össze. Az adomákban rejlik nemzetünk legbiztosabb fajképe, ezeket összegyüjteni mindig érdem. Sirisaka jól irta meg ezeket az adomákat. *Az „Anyósok könyve“* ára 2 korona s megrendelhető a szerzőnél Bogdásán, Baranya vármegyében.

Ajándék.

Zimándy Ignácz annak emlékére, hogy nyugalomba vonulása alkalmával a község olyan meghatóan és szivből fakadottan bucsuzott el tőle, az általa alapitott kisdedóvónak 200 koronát ajándékozott.

Vértanuk emléke.

Az aradi vértanuk halálának évfordulójáról a *budapesti „Jókai Kör“* diszes ünnepély keretében emlékezett meg. Szilágyi Károly megnyitó beszéde után Krumpholz Gyula nagyobb szabásu értekezést olvasott fel a nap történetéről vonatkozólag, mig Bankó Lajos és Vágó János szavalataikkal járultak hozzá az ünnepély sikeréhez. A hazafias dalokat a *„Blaha Lujza“ dalkör* énekelte.

Közgyülés.

A *budapesti-jobbparti Korona takarék- és hitelszövetkezet* f. hó 21-én rendkivüli közgyülést tartott, melyen az elhunyt két igazgatósági tag helyébe választottak uj igazgatókat. Meleg hangon emlékeztek meg az elhunyt elnökről, a kitünő polgárról, Beringer Ferenczről, kinek emléke sokáig fog élni polgártársai szivében. Örvendetes tudomásul vették a jelentésből az egyesület mindinkább fokozódó emelkedését, mely az igazgatóság és főként Schimerlik vezető igazgató odaadó buzgalmának, a tiszta kezelésnek és jogos méltányosságnak köszönhető. Megválasztattak igazgatókká *Walter* Ernő várbeli kereskedő 485 és *Bartha* Oszkár birtokos 258 szavazattal.

Természet.

A *„Természet“* czimü folyoirat (szerkeszti Lendl, II., Donáti-utcza 7. sz.) legujabb számának gazdag és élvezetes tartalmával igazán meglepi olvasóit. *Kézdi Kovács* László, *Gárdonyi* Géza, *Bársony* István hangulatosabbnál hangulatosabb közleményekkel gazdagitják a nagy „Természet“ mesebirodalmáról szóló irodalmat. — De nemcsak a sziv, az elme is épül e jeles folyóirat olvasásakor a sok hasznos dolgon, melyet a vadászat, halászat, (külön melléklet) a fauna és flóra köréből felölel. A diszes folyóirat a „Halászat“ czimü melléklappal egy évre csak 6 korona.

Egy érdekes budai ház.

A várban Disztér 6. számu egy emeletes házról szól jelen czikkecskénk. A napokban ugyanis egy kis német nyelven megirt könyvecske került kezünkbe, amelynek szerzője *Lechner Tassiló* Páter, tanár, a kremsmünsteri rendház tagja, és czime: *Reisebilder aus dem XVII. Jahrhundert.* (Utiképek a XVII. századból.)

A könyvecskében szerző a többek között leirja a fent emlitett ház épitésének történetét, amelyet elég érdekesnek tartunk a következőkben ismertetni.

Amidőn sikerült Magyarországot az 1686. évben a török járom alól felszabaditani, I. Lipót királynak az volt volt első gondja, hogy a kereszténység részére Magyarországot hozzáférhetővé tegye s e czélból az akkori győri püspököt *Kollonics* Károly Lipót gróf biborost, később Magyarország primását, egy bizottság élére állitotta, amely bizottságnak az volt feladata, hogy tanácskozzon a fölött, vajjon hogy lehetne Magyarországot a legrövidebb idő alatt keresztény állammá fejleszteni s tanácskozásuk eredményéről tegyenek javaslatot a királynak.

A bizottság elnöke küldetése teljesitésében nem feledkezett meg Buda városáról, amely akkor teljesen elpusztitva állott; körlevéllel fölszólitotta az összes rendházakat, hogy Budán telket szerezve épitkezzenek.

Egy ilyen fölszólító levelet kapott a kremsmünsteri apátság *Schrevogl Erembert* nevü apátja is, aki a felszólító püspök kivánságát a legszivélyesebben fogadta s készséggel intézkedett, hogy az *apátság* udvari kőmivesmestere (Hofmauermeister) *Grinczenberger Kristóf* Budára menjen, hogy ottan egy épitésre alkalmas telket kiválaszszon. E küldetésnek Grinczenberger megis felelt, mint ezt egy 1687. május 6-án keltezett okirat bizonyitja. A kiválasztott telkeken akkor 7 különféle apró házikó állt s alattuk 3 óriási pincze volt, amelynek egyikében 170 fogoly törököt találtak. A telkekhez nagy szőlő is tartozott, a melyet a rend még ma is bir. Az udvari kőmivesmester kérésére az apát is elhatározta magát, hogy Budára utazik, hogy a helyszinén a szükséges rendelkezéseket az épitésre megtehesse.

Az apát 1687. május 25-én kellő számu szolgaszemélyzettel egy az akkori időnek megfelelő járművön egy nagy csónakon a Dunán Linczből elutazott s sok viszontagság és 7 napi csónakázás után junius 2-án este szerencsésen megérkezett Budára. Az előbb emlitett kis könyvecske szerzője erről az utazásról, valamint a tiszteletteljes fogadtatásról „Utazás a Dunán“ „Lincztől Budáig“ czimü külön fejezetben kétségkivül érdekes dolgokat ir. Mint a följegyzés mondja, a telkeket megnézte s az épitési terveket több épitőmesterrel megbeszélte.

Budát akkor kezdették ujra épiteni, a rengeteg sok épitkezés, az épitési anyagot, valamint a munkáskézhiány a napszámot hallatlan magasságra növelte, ugy annyira, hogy az apát, aki ugy látszik jó gazda volt, elhatározta, hogy ugy a mesterembereket, napszámosokat, sőt mi több, az épitéshez szükséges összes anyagot Kremsmünsterből szállittatja Budára.

S ezt annál is könnyebben megtehette, mert a fa, mész, tégla stb. mind kikerült az apátság erdejéből, kőbányája, mész- és téglaégetőjéből stb. A munkásokat kocsin, az anyagot csónakokon szállitották Budára, mint papi tulajdont vámmentesen.

Igy épült 213 évvel ezelőtt a várban a Disztér 6. számu ház, amely valósággal Kremsmünsterből került. *Háztulajdonosok Lapja.*

Stilisztika és poétika felsőbb leányiskolák és tanitó-képzők számára.

Irta *Dr. Kiss* Ernő. Budapest, 1900. 8-rét, 276 lap. E munkára nézve csak annyit jegyzünk meg, hogy a *Szent-István-Társulat pályázatán dijat nyert tankönyv.* A ki tudja, hogy a Társulat mily szigoru a pályamunkálatokkal szemben, az a jelen munka kitünőségét illetőleg már eleve meg lehet nyugodva. Szerző főképen arra törekedett, hogy az anyag kellő csoportositása mellett a szükséges tudnivalókat világosan és könnyen érthetően adja elő. Nem bonyolódik tudományos fejtegetésekbe, de e helyett minden gondját az ismeretek szabatos közlése képezi. Módszere abban áll, hogy rövid, világos szabályokat ád ugy, hogy a közben elhelyezett olvasmányokból a tanuló már anyagot gyüjthet azok megértésére s azoknak részint a megelőzőleg tanultak ismétlésénél, részint a következő uj ismeretek szerzésénél hasznát veheti. Azt talán mondani sem kell, hogy az olvasmányok mindegyikét vallásos és hazafias szellem hatja át. — Szóval Dr. Kiss Ernő stilisztikáját és poétikáját az e nemü tankönyvek között az első hely illeti meg. Ára füzve 2 korona 40 fillér, kötve 2 korona 80 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utcza 28. sz. Ennek a könyvnek az a hibája, hogy több középszerü és pongyola tollu napi divatra tolt iró munkáját közli, mint példát. Ezektől inkább riasztani kellene az ifjuságot. Pajtáskodjanak a zsidók, de ne a Szent-István társaság.

Magyar nemesség. Ha valaha, most van értelme annak, hogy mindenki, a ki nemes ember, tüntesse ki nemesi előnevét és a kinek homályos nemessége, vagy igazolni nem tudja, az igazolja. Mindenféle nemességi ügyekben, ősi próbák, kamarásság, máltailovag, csillagkeresztes hölgy, nemesi alapitványok, kihirdetések, czimerek felkutatása, családfák összeállitása, lelkiismeretesen és pontosan eljár *Lovag Tichtl Károly IV., Muzeum-körut 17.* Hivatalos órák 12—2-ig. Alkalmunk volt meggyőződni, hogy a legbonyolultabb esetekben is pontosan és biztosan végezte el a megbizásokat. Ajánljuk olvasóinknak; bővebb felvilágositás szerkesztőségünkben szerezhető.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön.

Nyilt-tér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel**, pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene

Kitünő tisztelettel **Wild József.**

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Háttérben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által 10 évi, mások által pedig 6 évi egyenlő részletekben töreszthető

A telek ára és nagysága.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágositás a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatalába kapható, mely a telkek eladását is közvetiti.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább égvényes

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital, kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

Ó-Budai „KORONA“ Vigadó

Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kévéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a tánczterem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Nagy nyári helyiség kerttel és fedett teraszszal.

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL,
tulajdonos.

Ezredéves országos kiállításon diszoklevél.

MAGYAR FÉM- ÉS

LÁMPAÁRUGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

BUDAPEST—KŐBÁNYA.

Petroleum-lámpák
a legegyszerübb kiviteltől a legpazarabbig.

Szesz-lámpák
Auer-égőre.

Légszesz- és villamos-
CSILLÁROK.

Fém- és
DISZMŰTÁRGYAK.

— Valódi —
király-olaj
a legjobb
biztonsági petroleum

Budai raktár:
II., Fazekas-tér 3—4.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

Budapest, IX., Soroksri-utcza 24.

Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hütőtelepeket és jéggyárakat szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

Bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözéki emeltyü szerkezettel

---

DIETZL JÓZSEF

bornagykereskedő és bortermelő

Cs. és kir. udvari szállító, valamint Ő csász. és kir. fensége József főherczeg udvari szállitója. Szerb kir. udv. szállitója.

BUDAPESTEN.

Ajánlja tisztán kezelt asztali, pecsenye és csemegeborait palaczkokban, valamint hordókban.

Különlegesség

Budai sashegyi saját termése.

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-úteza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék női kalapokban

valamint szörme-árukból.

FOGORVOS
Dr. CSEREY ZSIGMOND

EGYET. ORVOSTUDOR

a fog- és szájbetegségek szakorvosa

végez és készit:

foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona és hidmunkákat.

Lakik:

Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13., II. em. 22.

Rendel d. e. 8—12., d. u. 2—5-ig.

Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

JAKOVITS JÓZSEF

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

HEVESSI BALÁZS UTÓDA

Első magyar zongora-gyára

Budapest, IV., Károly-körut 10. sz.

FENNÁLL 1880 ÓTA.

A magyar ipart pártoló közönség különös figyelmére érdemes.

A kitünően gyártott zongorák bármely leghiresebb külföldi gyártmányokkal versenyeznek.

Több külföldi és hazai kiállitáson első érmekkel és dicsérő oklevelekkel kitüntetve.

Az összes állami iskolák szállitója másfél évtized óta,

A szép hangzásu zongorák kitartó erősek, miről számtalan dicsérőlevél van s a mit bizonyit az, hogy nagy művészek e legelőkelőbb hangversenyeken használják.

Itt készült a legelső s az egész világon elismerést aratott magyar stilusu tulipántos zongora, a legmagyarabb élő művész **Sypos Antal,** a hallhatatlan érdemü és sok babérral koszoruzott dalköltő jubileumára.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

I. ker., Egyház-téren

fiókuzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.

Lövenstein Antal

csász. és kir. udvari sütőmester.

Wellesz és Krammer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.

Vezesse tetteinket Gróf Széchenyi István, a legnagyobb magyar, szelleme!

Budapest, 1900. IX. évfolyam. 33. sz. Vasárnap. Szt. Karácsony hava (Deczember).

BUDA ÉS VIDÉKE

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Hunyady János diadalünnepe.

A történeti nevelés hiánya, a történeti érzés zsibbadtsága miatt valóságosan pang a kegyelet. A nemzet ünneplésre szokott hajlamai (ezek romok a régi erényekből) kikapnak egy-egy alakot, hogy elnökök, diszszónokok, adakozások nyilvános nyugtázásaira alkalom legyen. Nem annyira a kegyelet szólal meg, mint inkább a hiuság. Az adományokat levéllel kisérik, mert tudják azt, hogy közlik.

Nem ilyennek kellene lenni a történeti hangulatnak. A magyar ember lelkében a vért lüktette, az idegeket mozgatta a nemzet története. Mint egy méhkasban a sok méh, ugy dolgozott szivében a történet.

És ma?

Üstökénél fogva rángatják elő az alkalmakat, az alakokat, nem annyira a tisztelet, a kegyelet, mint inkább az ünneplés és az ünnepeltetés miatt. Ez az ország elnökökből, násznagyokból, vőfélyekből, bizottsági tagokból, ünnepi szónokokból, áldomásmondásokból áll.

Mint mikor a rónán végig néz valaki, a hegyre veti szemét, bérczről a völgybe tekint, egy összhangzó érzés fogja el. Azt várnánk minden magyartól, hogy szivében egyszerre érezné át hazánk történetét . . .

De nem igy van. A történet nem ébreszt áhitatot mindaddig, mig a műlelkesedést fel nem harangozzák. Nézzük magát a sajtót, ugyan ébreszti-e ez az áhitatot az élet köznapjain? Nem. Költő, iró, művész idegen a haza történetében. Sőt mindnyájan azok vagyunk. Vörösmarty ébredése csakugyan ébredés, vagy csak egyszerü lakodalmi mámor . . .

Az ébresztésben elég tere jut a társadalomnak. Minden falunak van története s történethely, minden vármegyének vannak nagyjai, vannak olvasó-egyletek, korök. Szánjanak ezek gyüléseiken évenkint több napot a történeti emelkedettségnek a gyermekek belevonásával.

Megtették-e eddig? Nem. Ott van a sok Széchenyi-kör az országban. Hiába viselik a legnagyobb magyar *gróf Széchenyi István* nevét. Feladatkörük egyik legszebbike lehetne, hogy nevének sok ünnepet szentelnének. Hirdetnék eszméit és hagyományait. Arra munkálnának, hogy az ő szelleme vezesse tetteinket. A legnagyobb magyar, gróf Széchenyi István emlékéről nem is emlékeznek meg ezek a körök, pedig kötelességök lenne.

Ki beszél p. o. *Hunyady Jánosról?* A király által emelt tiz szobor között ott van az övé is. 1901 márczius 15-én lesz 556 éve, hogy Budára diadalmasan bevonult. Szobrát nem-e lehetne ezen a napon leleplezni s hálaadó Istentisztelettel kötni össze a *Hunyadi diadalünnepét a Mátyás-templomban?* *Botond.*

Barátainkhoz.

A közelgő ujév küszöbén kérjük barátainkat, hogy a „Buda és Vidékét“ ismerőseiknek ajánlani, arra előfizetőket gyüjteni sziveskedjenek. Egy kis jóakarat kell csak hozzá, hogy minél több vendéglőbe, körbe, kávéházba, egyletbe bevezessék. Különösen a keresztény szellemü lelkes ifjuság közremüködését kérjük.

Vörösmarty emléke.

A budai Széchenyi asztaltársaság irodalmi bizottsága legközelebb tartott ülésén elhatározta, hogy *gróf Széchenyi* István összes iratainak népszerü kiadásáról a Széchenyi családdal fog érintkezni s megkérdezi a *Tudományos Akadémiát* és *Taschner* Gézát.

A lánczhidat ezután a társaság tagjai Széchenyi-hidnak fogják nevezni s követésre szóllitanak fel mindenkit.

Szóba került a legnagyobb magyar gróf Széchenyi István nagy szellem rokonának Vörösmarty Mihálynak emléke is.

A *gróf Széchenyi István emléke* ápolására alakult irodalmi bizottság eszmecsere tárgyává teszi azt a kérdést, hogy a Vörösmarty Mihály szobrára begyülő pénznek csak feléből emeljenek szobrot a másik egy telepitésre fordítsák. *Vörösmarty-falva* czimen alapitsanak községet és pedig az embertani tudósok véleménye kikérésével tiszta magyar fajból azzal a kikötéssel, *hogy ott soha zsidónak lakni nem szabad.*

Violet Ottó.

A magyar ember, ha akarta, mindig be tudta bizonyitani, hogy tisztességes és jó kereskedő. Nagyon jó és becsületes keresztény magyar kereskedőink vannak, kik üzletükben soha sem vétettek a tisztesség ellen.

Minél több jó magyar lesz kereskedő, annál inkább közeledünk *gróf Széchenyi István* eszméi teljesüléséhez, az anyagi függetlenséghez.

Az a bátor ember *Violet Ottó*, kinek arczképét hozzuk, a keresztény szövetkezeti ügynek egyik leghivatottabb előharczosa. Olcsó és jó ruhanemüekkel akarja ellátni keresztény magyar polgártársait, kiragadva őket a ruhauzsorából.

A czél nem könnyü. A kivíváshoz erő és bátorság kell, e mellé kitartó szivósság. Ezek a kellékek mind megvannak *Violet Ottóban*, s hogy neki és a vele szövetkezetteknek nemes terve sikerüljön, oda ugyanannyi lelkesedés szükséges a közönség részéről, mint a mennyi a fennkölt gondolkozásu *Violet Ottóban* s az igazgatóságban van.

Legközelebb igéretet tettünk arra, hogy olvasóinkat tájékoztatni fogjuk körülményesebben is az annyira humanus czélzattal biró ujonnan keletkezett „Keresztény Ruhaszövetkezet“ igazgatóságának tagjairól. Ez idő szerint *Violet Ottó* áll a leghumanusabb intézmény élén, kinek rövid életrajzát a következőkben adjuk.

Egyik egyenes őse franczia nemes volt és a század elején költözött hazánkba, a hol gyárat állitott fel, és igaz magyar lett minden izében, rövid idő alatt általános tiszteletet és becsületet szerzett a Violet névnek.

Atyja hirneves iró és lapszerkesztő volt Egerben, hol igen nagy tekintélynek örvendett és tevékeny részt vett a város fejlesztésében.

Édes anyja révén, ki született báró Kempelen leány, rokonságba jutott az ország legelőkelőbb családjaival. Felette jellemző édes anyjának családja részéről azon tény, hogy daczára a mai korban annyira divó czimkórságnak, a bárói czimet, melyet még Mária Teréziától kaptak sohasem használják, hanem becsülettel viselik az egyszerü, de mindenki által nagyra becsült és tiszteletben tartott Kempelen nevet.

Ily szülőktől származott Violet Ottó a szövetkezet zseniális megalkotója és megteremtője.

Született Egerben, 1869-ben, tanulmányait ugyanott végezte, mely után a kereskedelmi pályára lépett és törhetlen buzgalommal, vasakarattal igyekezett a magasabb kereskedelmi képzettséget magán uton elsajátitani.

Legutóbb gyári hivatalnok volt, hol a legmintaszerübb pontosságot tanusitotta és kiérdemelte ugy felebbvalói, mint alárendeltjei őszinte tiszteletét, szeretetét és bizalmát.

A hivatalos órákon kivül, minden szabad idejét annak az eszmének kidolgozására áldozta, mely eszme most már testet öltött és a keresztény polgárok anyagi érdekeinek hathatós védelmére és támogatására van hivatva.

Szivünk mélyéből kivánjuk, hogy e rendkivül erős akaratu férfiunak siker koronázza nagyratörő igyekezetét, ki minden önérdek nélkül, kizárólag a keresztény társadalomnak óhajt és akar szolgálatot teljesiteni. Meg vagyunk győződve arról, hogy az ő erős akarata képes lesz minden akadályt elháritani és eléri azt a szent, azt a magasztos czélt, melyet életczélul maga elé tűzött.

Vásároljunk a Keresztény Ruhaszövetkezetnél!

A „Keresztény Ruhaszövetkezet“ ALAPSZABÁLYAI.

1. §.

A szövetkezet czélja.

A „Keresztény Ruhaszövetkezet“ czélja: a tagok és a családtagjaiknak szükséges ruha, fehérnemü és felszerelési czikkek legelőnyösebb és lehetőleg hazai ipari beszerzése s legjutányosabb kiszolgáltatása.

2. §.

Székhely, czég, pecsét és czégjegyzés.

A szövetkezet székhelye: Budapest, czége: „Keresztény Ruhaszövetkezet“; pecsétjének felirata azonos a czég szövegével. A czégjegyzés olykép történik, hogy az igazgatóság két tagja együttesen sajátkezü aláirásaikat a szövetkezeti czéghez csatolják.

3. §.

A szövetkezet tartama, a tagok felelőssége.

A szövetkezet bizonytalan időre alakul; a tagok felelőssége korlátolt, azaz minden egyes tag a szövetkezet kötelezettségeiért csakis lekötött üzletrésze erejéig felelős.

4. §.

Üzletrészek.

Egy üzletrész 40 (negyven) koronában állapittatik meg, mely összeg a belépéskor egyszerre, vagy a belépéstől számitandó legfeljebb — egymás után következő — tiz havi részletben fizetendő be.

A tagok üzletrészeik után osztalékot nem élveznek, az üzlet eredményéhez képest azonban 6%-ig terjedhető kamatokban részesülnek azon naptól kezdve, melyen az üzletrész teljesen lefizettetett, azon üzletév végéig, melyben a tagság megszünik.

5. §.

Tagok.

A szövetkezet tagja lehet minden feddhetlen keresztény honpolgár.

A belépés oly irásbeli nyilatkozat aláirása alapján történik, melyben a belépő egy vagy több üzletrész befizetésére kötelezi magát, a tagság a szövetkezeti igazgatóság részéről történt felvétel napjával kezdődik. Ez alkalommal az uj tagnak a tagsági és bevásárlási igazolvány, valamint az alapszabályok egy példánya kiszolgáltatandó.

Az igazgatóság határoz a felvétel és kizárás iránt, határozatát azonban indokolni nem tartozik.

6. §.

A tagság megszünése.

A tagság mindaddig tart, mig:

a) önkéntes kilépés (felmondás);

b) azon minősités elvesztése folytán, melynek alapján a szövetkezet tagjául felvétetett;

c) elhalálozás folytán az örökös lép a kötelékbe;

d) kizárás folytán, vagy

e) ha a tag az üzletrészre hátralékban marad.

Kizárásnak akkor van helye, ha valamely tag a szövetkezetet károsító cselekményt, avagy a szövetkezet nyujtotta kedvezmények rovására visszaélést követne el.

A kizárt tag első esetben egy évre, ismétlés esetén egyszer s mindenkorra elveszti azon jogát, hogy a szövetkezetbe ujra beléphessen.

A tagságnak egészen, vagy egyes üzletrészekre történt megszünése a szövetkezeti tagok jegyzékébe bevezetendő.

A szövetkezetből egészen, vagy egyes üzletrészekre nézve kivált tagok és örököseik a szövetkezet irányában mindazon szövetkezeti kötelezettségekért, melyek a kiválás időpontjáig keletkeztek, aláirt üzletrészeik erejéig a tagság megszünésének napjától számitandó egy esztendeig felelősek.

Felmondáskor a tagsági és bevásárlási igazolvány a felmondásnak rávezetése végett bemutatandó; a felmondásnak bevezetése után ezen igazolvány visszaadatik, melynek alapján a tag a felmondás leteltéig még vásárolhat.

Akár felmondással, akár más módon megtörtént kiváláskor a tagsági s bevásárlási igazolvány a szövetkezetnek azonnal visszaadandó; a befizetett üzletrészről a tag ilyen esetben külön elismervényt követelhet.

A szövetkezetből kivált tagok, illetőleg az örökösök a kiválási évről szóló zárszámadás szerint reájuk eső üzletrésznek kiadását a tagság megszünésének napjától számitandó egy esztendő után követelhetik. A körülményekhez képest azonban a három hónap felmondás letelte után is kiadható.

Ugyanennek van helye akkor is, ha a tag nem minden üzletrészre nézve lép ki a szövetkezetből.

Az üzletrész kiadása alkalmával a szövetkezet az illető tag ellen netán fennálló követelésére nézve magát az üzletrészből minden birói közbenjárás nélkül kielégitheti.

7. §.

A tagok jogai.

A szövetkezet minden tagja a következő jogokkal bir:

1. tulajdonjoggal a befizetett üzletrészre;

2. a szövetkezeti választásoknál választó s a 14. §. szerint választható;

3. a közgyülésen szólási, tanácskozási, inditványozási és szavazati joggal bir;

4. joga van a szövetkezet vagyonát és kezelését illetőleg az igazgatóságtól felvilágositást kérni;

5. minden tag a közgyülésen meg nem jelenhetése esetén szavazatát a 12. §. szerint a szövetkezet más tagjára átruházhatja;

6. joga van a szövetkezeti árudában fekvő panaszkönyvbe óhajait és panaszait bejegyezni;

7. minden tagnak joga van az igazgatóság által megállapitott és készletben levő árúczikkekből a 9. §.-ban körülirt módozatok szerint a tagsági s bevásárlási igazolvány előmutatása alapján az árúk kiszolgáltatását a szövetkezettől követelni.

8. §.

A tagok kötelességei.

Azon kötelezettségeken felül, melyek a tagokat netalán igénybe vett hitel után a szövetkezet irányában terhelik, melyek tehát az általános magánjog szabályai alá tartoznak, köteles minden tag az üzletrészt a 4. §-ban megállapitott módozatok szerint a szövetkezet pénztárába befizetni.

Oly tag, ki három havi hátralékban van, többé hitelre nem számithat és a szövetkezetből kizárható; az üzletrésze tartozásának fedezésére fordittatik és a hátralék rajta birói úton behajtatik.

Minden tag köteles a részletét az esedékes hó 5-ik napjáig törleszteni.

9. §.

A fogyasztási czikkek kiszolgáltatása s a hitel megszabása.

A fogyasztási czikkek kiszolgáltatása a 7. §-ban emlitett igazolvány előmutatása alapján az igazgatóság által megállapitott időben vagy készpénzre, vagy hitelre történik.

A fizetések az árúdában nyugtáztatnak, az ezen nyugtázás nélkül történt fizetésekből támadható kárért a szövetkezet felelőséget nem vállal.

Készpénzért minden tag tetszőleges mennyiségben vásárolhat árúkat.

Hitelben a szövetkezet akár egy összegben való visszafizetésre, akár havi részletfizetésre ad árúkat. Tiz koronán alul hitelbe nem ad a szövetkezet árút.

Minden tag 50 (ötven) korona hitelt kap, ha csak hitelképessége azt ki nem zárná, 50 koronán felüli hitel engedélyezése kizárólag az igazgatóság jogkörébe tartozik, nemkülönben az egy összegben visszafizetendő hitel határidejének megállapitása is.

A részletfizetés egy éven belül történhetik; előforduló kivételes esetekben az igazgatóság határoz.

Egészben fennálló tartozás mellett ujabb hitelt csak ujabb megfelelő biztositék ellenében vehet a tag igénybe, részben fenálló tartozás esetén pedig csak a lefizetett rész erejéig nyerhet a tag hitelt.

A megszavazott hitel részletekben is igénybe vehető.

Ha a tagtól az igazgatóság a hitelt megtagadja, az illető tagnak üzletrészére teljesitett befizetése kivánatra és rendes felmondás mellett visszafizettetik.

Az igazgatóság tagjai a szövetkezetnél senkiért nem vállalhatnak kezességet.

10. §.

Az üzletrészek és üzleti feleslegek hovafordítása, tartalékalap képzése.

Az üzletrészek az üzlet berendezésére, a fogyasztási czikkek bevásárlására s az üzlet folyó kiadásainak fedezésére fordittatnak.

Az üzleti év lezártával mutatkozó felesleg hovafordítása iránt az igazgatóság javaslatára a közgyülés határoz. Ezen feleslegnek egy része okvetlenül az üzletrészek kamatozására, egy másik része pedig tartalékalap képzésére fordítandó.

A tartalékalap rendeltetése: előre nem látott üzleti hiányok, esetleg veszteségek fedezése.

11. §.

Évi zárszámadás.

A naptári évvel azonos üzletévnek leteltével, tehát minden év deczember hó 31-ével zárszámadás készitendő; ez alkalommal a mérleg felállitásánál következő szabályok mérvadók:

1. a szövetkezet vagyona (leltár, árukészlet stb.) azon értékben veendő fel, mely az üzleti év utolsó napján az egyes tárgyak értékének megfelel;

2. az üzletrészek és a tartalékalap a tartozások közzé sorozandók;

3. kétes követelések valószinü értékük szerint veendők számitásba, a behajthatlanok pedig lejegyzendők;

4. a cselekvő és szenvedő vagyon összehasonlitásából eredő nyereség vagy veszteség a mérleg végén különösen kiteendő;

5. a közgyülés elé terjesztett évi mérleg helyes felállitásáért az igazgatóság és felügyelőbizottság tagjai egyetemlegesen felelősek.

12. §.

Közgyülés.

Mindazon jogokat, melyek a tagokat a szövetkezet ügyei tekintetében illetik, a tagok összesége a közgyülésen gyakorolja.

A szövetkezet tagjai évenként legkésőbb április havában Budapesten az igazgatóság elnökének, vagy egyik tagjának elnöklete alatt rendes közgyülést tartanak, melynek közelebbi helyét és idejét a igazgatóság tűzi ki s arra a tanácskozás tárgyainak megjelölése mellett a tagokat legalább 14 nappal előbb a Budapesten megjelenő hivatalos lapban (Budapesti Közlöny) közzéteendő hirdetmény utján meghivja.

A közgyülésen minden tag részt vehet, ki a közgyülésre szóló igazolványát, amelyen az általa aláirt üzletrészek mennyisége és az az alapon őt megillető szavazatok száma kitüntetve van, az igazgatóság által az összehivó hirdetményben kijelölt helyen s időben legalább 3 nappal a közgyülést megelőzőleg kiveszi, illetve kikéri.

Amennyiben azonban valamely tag az igazolvány kivételében akadályozva lenne, az akadályoztatás, valamint személyazonosságának és szavazati jogának hiteles igazolása mellett az igazolvány kiadását közvetlenül a közgyülés megkezdése előtt is kivánhatja.

A közgyülés határozatképes, ha azon a részvételre jogosult tagok közül legalább 50 személyesen jelen van. Ha ennyi tag nem jelentkeznék, 14 nap alatt a közgyülés ujból összehivandó azon figyelmeztetéssel, hogy az ekként másodizben összehivott közgyülés, tekintet nélkül az arra jelentkező tagok számára, határozatképes leend.

A közgyülésen való résztvételre jogosult tagok magukat a közgyülésen meghatalmazottak által is képviseltethetik, de meghatalmazottként csak oly tag szerepelhet, aki maga is jogosult tagja a közgyülésnek. A meghatalmazások a közgyülésre szóló igazolványok hátlapján állitandók ki.

Minden közgyülési tag annyi szavazattal bir, ahány üzletrészt képvisel; 10 szavazatnál többet azonban senki sem képviselhet.

A határozatok nyilt szavazás utján általános szavazattöbbséggel hozatnak, szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

Érvényes határozat a közgyülésen csakis a meghivásban kijelölt tárgyak felett hozható. Kivételnek e tekintetben az oly inditványra nézve van helye, mely egy ujabb közgyülés összehivása végett tétetik.

A választások titkos szavazás utján történnek, mely alkalommal viszonylagos szótöbbség győz. Szavazategyenlőség esetén az elnök dönt.

A közgyülésről jegyzőkönyv vezetendő, melyben a jelenlevő tagok nevei és az általuk képviselt szavazatok száma felveendő. E jegyzőkönyv, melyet a közgyülés elnöke s jegyzője s a közgyülés hozzájárulásával az elnök által a hitelesitésre kijelölt két tag ir alá, az igazgatóság által az illetékes törvényszéknek eredetiben, vagy hiteles másolatban haladéktalanul bemutatandó.

Rendkivüli közgyülést az igazgatóság bármikor összehivhat, ha pedig a mindenkori üzletrészek egy tizedét képviselő tagok annak egybehivását az ok és czél irásbeli megjelölése mellett kivánja, 8 nap alatt összehivni köteles s ha ennek az igazgatóság, vagy vonakodása esetén a felügyelő-bizottság meg nem felel, az érdekeltek kérelmére a közgyülés egybehivását az illetékes törvényszék eszközli.

A rendkivüli közgyülés egybehivására, az azon való résztvétel s határozatok hozatalánál követendő eljárásokra nézve ugyanazon határozmányok irányadók, mint a rendes közgyüléseknél.

13. §.

A közgyülés hatásköre.

Azon ügyek, melyek felett a közgyülés határoz, a következők:

1. az igazgatóság és felügyelő-bizottság megválasztása, elmozditása és felmentése;

2. a számadások megvizsgálása, a mérleg megállapitása, az üzleti felesleg hovaforditása iránti határozathozatal a 10. § határozmányai szerint, az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása;

3. egyesülés más egylettel;

4. a szövetkezet feloszlása s ennek folytán a felszámolás elhatározása és a felszámolók kirendelése;

5. az alapszabályok módositása;

6. az évi kiadások előirányzatának megállapitása;

7. a tagok által teendő inditványok tárgyalása; szükséges azonban, hogy minden inditvány négy héttel előbb az igazgatósághoz nyujtassék be, hogy a legközelebbi közgyülés napirendjére kitüzethessék.

Azon közgyülési határozatok, melyek az alapszabályok módositását, a szövetkezet feloszlását, vagy más egylettel való egyesitését tárgyalják, az igazgatóság által a kereskedelmi czégjegyzékbe bevezetés végett a törvényszéknek bejelentendők.

A bevezetés megtörténte előtt az érintett határozatok joghatálylyal nem birnak.

14. §.

Igazgatóság.

Az igazgatóság áll 10—12 tagból. A vezérigazgatót az igazgatóság saját kebeléből választja 3 évre és szavazza meg tiszteletdiját.

Az igazgatók mindnyájan a szövetkezet tagjai közül választatnak.

Az igazgatóság tagjai 3 évre választatnak, ugy azonban, hogy az igazgatósági tagok egyharmada minden évben kilép, még pedig az 1900. évi közgyülésen megválasztottak sorshuzás, a későbbiek pedig megválasztásuk sorrendje szerint.

A kisorsoltak, illetőleg kilépettek ujból megválaszthatók.

Ha valamely igazgatósági tag az igazgatóságból 3 év letelte előtt bármi okból kilép, helye a még hátralevő időre a legközelebbi közgyülés által töltendő be.

Az igazgatóság saját kebeléből évenkint egy elnököt és egy másodelnököt titkos szavazás utján általános szótöbbséggel választ. Szavazategyenlőség esetén azon a sors dönt.

Az igazgatóság az ügyek intézését a saját belátása szerint megállapitandó ügy- és üzletrend szerint és a szükséghez képest tartandó ülésekben végzi, hol is határozatképességre az elnökkel együtt legalább 5 tag jelenléte szükséges. Ez ülésekről jegyzőkönyv vezetendő.

Az igazgatóság tagjai a kereskedelmi czégjegyzékbe bevezetés végett az illetékes törvényszéknek haladéktalanul bejelentendők.

Egyidejüleg a bejelentéssel az igazgatóság tagjai ugyanott aláirásaikat hitelesittetni, vagy hitelesitett alakban bemutatni tartoznak.

Az igazgatóság tagjaiban történt minden változás a kereskedelmi czégjegyzékbe leendő bevezetése végett az illetékes törvényszéknek bejelentendő.

Az igazgatóság tagjai állásukról, mig számuk a határozatképességre megállapitott számra nem csökkent, az igazgatósághoz leendő egyszerü bejelentés utján lemondhatnak; működésük idejéről azonban a közgyülési felmentvény kinyeréséig felelősek maradnak.

Ha az igazgatósági tagok száma a határozatképességre kikötött számra csökkent, az igazgatóság tagjai csak közgyülésen mondhatnak le érvényesen.

A felelősség az igazgatóság határozataiért és intézkedéseiért azon tagot nem terheli, ki a határozat, vagy intézkedés ellen, mihelyst arról tudomást nyert, tiltakozik és ebbeli tiltakozását a felügyelő bizottságnak bejelenti.

Az igazgatóság a szövetkezettel szemben köteles azon korlátozásokhoz alkalmazkodni, melyekhez képviseleti joga az alapszabályok vagy közgyülési határozatok által köttetett.

Ha az igazgatóság tagjai megbizatásuk határain tulmennek, ha a törvény határozatai, vagy az alapszabályok ellen cselekszenek, minden ebből eredő kárért a károsultaknak egyetemlegesen felelnek az esetben is, ha a törvénynyel vagy alapszabályokkal ellenkező intézkedés közgyülési határozaton alapszik. Ezenfelül az igazgatóság tagjai törvényes és alapszabályszerü hatáskörük és kötelességük megszegése esetén az 1875: XXXVII (kereskedelmi törvény) 218—222 §§-aiban megállapitott büntető határozatok alá esnek.

15 §.

Az igazgatóság hatásköre.

Az igazgatóság hatásköre a következő:

1. az igazgatóság minden tagja a 2. §-ban megállapitott módon czégjegyzési jogositványnyal bir;

2. elnöke képviseli a szövetkezetet, ahol az ügymeneten kivüli személyes érintkezésre van szükség;

3. az igazgatóság a szövetkezeti könyvek rendes vezetéséről gondoskodni s a felügyelő bizottság által megvizsgált mérleget a közgyülést tegalább 14 nappal megelőzőleg közzétenni tartozik. Ezen közzétételben különösen a zárszámadás idejekor létező szövetkezeti tagok száma, továbbá az illető üzleti év folyamában be- és killépett tagok, nemkülönben a betett, felmondott és visszafizetett üzletrészek száma kiteendő. Ezenfelül az igazgatóság a közgyülésig jóváhagyott mérleg egy eredeti példányát az illetékes törvényszéknek haladéktalanul bemutatni tartozik;

4. az igazgatóság minden évnegyed végén a be- és kilépett tagokat, a felmondott üzletrészek számát a törvényszéknek bejelenteni és minden év januárhavában a tagoknak betürendes névjegyzékét az üzletrészek kitüntetése mellett bemutatni tartozik;

5. az igazgatóság a közgyülés elé terjesztés végett hozzá beadott inditványokat előzetesen tárgyalja és ez inditványokat a közgyülésen véleményes javaslat kiséretében terjeszti elő;

6. az igazgatóság a szövetkezeti tagok irásba foglalt panaszait tárgyalja s a tárgyalás eredményéről panasztevőt értesiti;

7. az igazgatóság határoz valamely tag kizárása felett, szükséges azonban, hogy az igazgatóság tagjainak legalább $^2/_3$ része a kizárás mellett szavazzon;

8. az igazgatóság megállapitja, mely áruczikkek bocsáttassanak eladásra, megállapitja ezen czikkek eladási árait, ezen árak jegyzéke az érvényesség egész tartamára az árudai helyiségben kifüggesztendő;

9. az igazgatóság gondoskodik a szövetkezeti árudákban elhelyezett áruk raktározásáról és elárusitására szükséges helyiségekről és ezekre nézve esetleg szükséges bérleti szerződéseket megköti;

10. az igazgatóság kinevezi a szövetkezet tisztviselőit és a segédszemélyzetet;

11. az igazgatóság felelős a tisztviselők és a segédszemélyzet müködéséért és megállapitja az ezen segédszemélyzet által esetleg leteendő biztositékot;

12. az igazgatóság megállapitja azon napokat és órákat, melyeken át az árudák nyitva tartandók;

13. az igazgatóság köteles az irányban kellő ellenőrzést gyakorolni, hogy az árudákban rendetlenségek, visszaélések és részrehajlások elő ne forduljanak;

14. Az igazgatóság köteles a szükséghez képest, de legalább félévenkint egyszer áru- és pénztárrovancsolást tartani;

15. az igazgatóság gondoskodik árudák felállitásáról s megállapitja azok helyeit.

16. §.

Felügyelő bizottság.

A felügyelő bizottság 5 tagból és 2 póttagtagból áll és a szövetkezet azon tagjai közül választatik, kik Budapesten állomásoznak.

Az esetre, ha a felügyelő bizottság valamely tagja ez állástól az év folyamán bármi okból megválnék, helyének betöltésére a közgyülés évenkint 3 póttagot választ, kiket a nyert szavazatok menynyisége által megállapitott sorrendben, szavazatok egyenlősége esetén sors utján az igazgatóság hiv be a felügyelő bizottságba.

A felügyelő bizottság egy évre választatik.

A felügyelő bizottság ellenőrzi a szövetkezeti ügyvezetést minden ágaiban, e végből jogában áll a szövetkezeti ügyek menetéről tudomást szerezni, a szövetkezet könyveit, iratait és pénztárait bármikor megvizsgálni.

A felügyelő bizottság az évi számadásokat és a mérleget, nemkülönben a nyereség felosztást tárgyazó inditványokat megvizsgálni s erről a közgyülésnek évenkint jelentést tenni tartozik. E jelentés nélkül a közgyülés a nyereség felosztása iránt érvényesen nem határozhat.

Ha a felügyelő bizottság hivatalos müködésében a törvénybe, vagy az alapszabályokba ütköző intézkedést, vagy a szövetkezet érdekeit sértő mulasztásokat, avagy visszaéléseket tapasztal, a közgyülést azonnal összehivni tartozik.

A felügyelő bizottság a föntebbieken kivül más teendőkkel fel nem ruházható s tagjai egyetemlegesen kártéritésre kötelezvék, ha a jelen §.-ban megállapitott kötelezettségek teljesitését elmulasztják.

17. §.

Müködési illeték.

A szövetkezet ügyeinek ellátásával járó munkák dijazására nézve a közgyülés által elfogadott előirányzat mérvadó.

18. §.

Hirdetések közzététele.

A szövetkezet hirdetményei a „Budapesti Közlöny“-ben egyszeri beikatással tétetnek közzé.

Garay János társaság.

A Garay János társaság Vörösmarty Mihály emlékének szenteli deczember 16-án délután 6 órakor a Krisztinavárosi kaszinóban tartandó felolvasó ülését. Felolvasnak *Szászvárosi V. Jenő, Minke Béla, Kövér Ilma, Eudrényi Győző, Thewrewk Árpád, Erdélyi Gyula.* Vendégeket szivesen látnak. Mi a magunk részéről kérjük olvasóinkat, hogy az ünnepen megjelenni szíveskedjenek s arra lapunk utján olvasóinkat meghivjuk.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön.

Nyilt-tér.*)

Császárfürdő Budapesten.

Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel**, pompás ásványviz **uszodákkal**, **kö- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Buda legszebb és legnagyobb
fényképészeti és festészeti műterme.
Többszörösen kitüntetve!
HOLLENZER ÉS OKOS
fényképészek
Budapest, I. kerület, Ristina-körut
(Szinkörrel szemben), I. és II. em.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Háttérben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által **10** évi, mások által pedig **6** évi egyenlő részletekben törleszthető.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágositás a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatalában kapható, mely

a telkek eladását is közvetiti.

MATTONI-FÉLE
GIESSHÜBLER
legtisztább ágyonyos
SAVANYU-KÚT
legjobb asztali- és üditő ital,
kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és bolyaghurutnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében
minden szerdán és szombaton
katonazene
Kitünő tisztelettel **Wild József.**

Ó-Budai „KORONA“ Vigadó
Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.
A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kévéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a tánczterem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Számos látogatást kér:
SZLATKY DÁNIEL,
tulajdonos.

Röck István
gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje
Budapest, IX., Soroksári-utcza 24.

Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet** és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat** szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizmütelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.
Dohánygyári berendezéseket.
bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbözék emeltyü szerkezettel.

FOGORVOS
Dr. CSEREY ZSIGMOND
EGYET. ORVOSTUDOR
a fog- és szájbetegségek szakorvosa
végez és készit:
foghuzásokat és töméseket, fogsorokat, korona és hidmunkákat.
Lakik:
Budapest, VIII., Kerepesi-ut 13., II. em. 22.
Rendel d. e. 8—12., d. u. 2—5-ig.
Néptanitóknak és családjaiknak 30% árengedmény.

A hol egy üzletikönyv **tartósságára kitünő minőségére** s **olcsó árra** suly fektettetik, ott legajánlatosabbak a Workman-Kanitz szabadalma szerint kötött
tiszta rongypapirból készült
laposra nyiló üzleti könyvek.
— Nem szakadnak soha szét —
Nem drágábbak az eddigieknél.
KANITZ C. ÉS FIAI
BUDAPEST,
V., Dorotya-utcza 12. Gyár: Vadász-utcza 28.

Szt.-Lukácsfürdő téli gyógykezelés Budapest Iszap-fürdők, helyi iszap-kezelés stb. Olcsó ellátás. Prospectust ingyen küld az igazgatóság.

Mihalovits József
kalapos-mester
Budapest, I. ker., Alagut-útcza,
a Szinkörrel szemben.
Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.
Nagy választék női kalapokban
valamint szörme-árukból.

STANDARD
életbiztositó-társaság
Edingburghban, Angolhon.
Alapittatott 1825-ben.
Magyarországi fiók: Budapest, IV., Kossuth Lajos-utcza 4. Standard-palota.

Évi bevétel	28,750.000	korona
Kiutalt nyereményrészek	150,000.000	„
Vagyon	230,000.000	„
Halálesetek folytán kifizetve	478,000.000	„

A „**STANDARD**“ kötvényeinek nevezetesebb előnyei:
Kétségtelen biztonság. Alacsony dijak. Szabad világkötvények. A kötvények érvényben tartása dijfizetések elmulasztásánál. Tőkésités és előre megállapitott visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Föltétlen fizetés öngyilkosság esetében egyévi fönnállás után. Szabad háboru-biztositás népfölkelők részére.
Dijtáblázatok kivánatra küldetnek.

GUNDEL JÁNOS
István főherczeg szállodája, a Lánczhiddal szemben.
Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

JAKOVITS JÓZSEF
liszt, term. és hüvelyes-vetemények raktára
Budapest, Mészáros-utcza 3.
Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban**, — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakarithatja.**

Szép falusi nyaraló Tinnyén,
a főváros közelében, kellemes hegyes vidéken, Pilis-Csaba mellett, vasuti állomástól félórányira, eladó. A kőből épült uri lakon kivül nagy. árnyékos veranda, tágas udvar, disz- és konyhakert, továbbá cseléd-épület, istállókkal, kocsiszin, jégverem, nagy pincze s egyéb mellékhelyiségek és $1^1/_2$ holdnyi szőllőültetésre alkalmas telek van. Az egész ház és beltelek 4450□-öl nagyságu, egészséges levegőn kivül kitünő ivóviz. Vételár 9000 frt, azonban a vételhez csak 6800 forint szükséges. Czim a tulajdonosnál Romeiser Géza VII., Csömöri-ut 111.

Jelentés.
Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy
I. ker., Egyház-téren
fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.
Lövenstein Antal
csász. és kir. udvari sütőmester.

Wellesz és Krammer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.

VIOLET OTTÓ

A „KERESZTÉNY RUHASZÖVETKEZET“
VEZÉRIGAZGATÓJA.

Wellesz és Krammer Budapest, VI., Uj utcza 37.

Vezesse tetteinket Gróf Széchenyi István, a legnagyobb magyar, szelleme!

Budapest, 1900. X. évfolyam. 35. sz. Vasárnap, Szt. Karácsony hava (Deczember).

BUDA ÉS VIDÉKE

„A Magyar".

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

KIADÓHIVATAL
hol előfizetni lehet és hirdetések felvétetnek:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.

Megjelenik havonként háromszor.
Előfizetési árak: Egész évre 12 korona, félévre 6 korona, évnegyedre 3 korona. — Egy szám 1 korona.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, I., Városmajor-utcza 28.
Kéziratokat és közleményeket ide kérjük küldeni.

Budapest, 1900 deczember hó.

A *Buda és Vidéke* tizedik évfolyamát kezdi. Tiz év egy lap életében már számot tesz. Tiz éve próbaköve annak, hogy joga van élni.

A *Buda és Vidéke* él, *sem meg nem fogyva, sem meg nem törve,* s hogy éljen és pedig még erősebben, kevesebb küzdelemmel, még szélesebb körben, az a Budáért érdeklődő keresztény szellemü közönségtől függ.

Budát nem lehet, nem szabad csakis a budaiak buzgalmára, sokszor árván hagyott jóakaratára bizni. Buda az ország szive, Buda az ország figyelmére méltó. *Itt van a király otthona. Itt lesz a magyar ifjuság Athénéje. Ez a legnagyobb fürdőváros a világon.* Buda van hivatva arra, *hogy a szellem itt telepedjék le.* Mint az ország egyik legremekebb vidéke, az idegenforgalom érdeklődésének központja. Az ország primásának székhelye, tehát a *keresztény szellem bástyája,* mit megerősit Szent István jobb keze s e Szent Jobb tiszteletének országos ünnepe.

Buda emelkedése, rendezése, viszonyai, állapota az egész országot érintik. *Buda jövője, a nemzet jövője . . .* Az ősi városra ma már városrészre várakozással néz egész hazánk. Mi tehát küzdünk Budáért, Buda és vidéke *magyarosodásáért,* a magyar szellem és gondolkodás ébresztéséért, a *a magyar jellem* erősitéséért. Küzdöttünk tiz évig, küzdünk tovább s munkánkhoz meghivunk minden jó magyart.

Minden igyekezetünk az, hogy ugy Buda, mint az egész ország legyen keresztény magyar s a kereszténység uralkodjon minden vonalon a legnagyobb *magyar gróf Széchenyi István hagyományai szerint.*

Mindent elkövetünk, hogy *gróf Széchenyi István* szelleme fényesen és hatással éljen a jó magyarok szivében. Ismertetjük életét, irásait s igyekezünk azon, hogy tetteinket vezesse a legnagyobb magyar gróf Széchenyi Istyán szelleme. Legyünk őszinték és becsületesek.

Nem térkőzünk el a *zsidókérdés elől* sem, rámutatunk hibáikra, büneikre s addig is, mig a keresztény szellemnek teljesen meghódolnának, vagy oly hazát keresnének, hova jobban illenek, feljegyezzük -- ha vannak — *olyan tetteiket is, melyekkel a nemzet érzéseivel ellenkezésbe nem jönnek s melyekkel az alkalmazkodást megkisértik.*

Teszünk, a mit teszünk azért, hogy alkalmuk lehessen *nemcsak áttérni, hanem megtérni,* s ha lehetséges, az önbeismerés erényét átérezve, magukat javitani. Teszünk, a mit teszünk higgadtan, izgatások kerülésével s minden erőszakra való ösztönzés nélkül komolyan, hazafiui és keresztény lelkesedéssel.

Az igazság az, a mit mi hirdetünk. *A keresztény igazságnak győzni kell és folytatni diadalmenetét a századok utján, ha sárral dobálják is.*

A keresztények bátorságát soha nem hivjuk utczai lázadásra, hanem csak nyilt egyenes szóra és törvényes cselekedetekre.

Kivánjuk a keresztény hit bevallását és fejlesztését az életben. Ez a magyar hazafiság. Igy értették ezt őseink és igy éltek . . .

Ha a keresztény vallás erős, ugy gyenge minden áruczikk elmélet. Ha vallásunkat, a Jézus vallását szigoruan követjük, ezzel biztositjuk függetlenségünket. Azok a korszakok, melyekben a keresztény vallás és vallásosság uralkodott, tündöklők, szivemelők, gyümölcshozók. Élesztjük a keresztény vallásosságot annál is inkább, mert a vallástalan nép szolgaságra érett s féktelen indulatainak rabja.

A keresztény vallásban fegyelmezett lelklismeretre és ennek alapján *megszilárdult* jellemre van szükség, hogy a mi életre adatott, halált ne hozzon a népekre.

Nem lehet el a keresztény vallás nélkül a müveletlen nép, mert ez inditja szellemét cselekedetekre, még kevésbbé lehet el a keresztény vallás nélkül a müveltebb osztály, hogy eleven mozgalmaiban, merész kezdéseiben czélt ne téveszszen.

Ha közönyösek vagyunk a keresztény kötelességek teljesitésében, ugy már a kisdedektől elkobozzák *Jézus Krisztust* és az államtól a keresztény jelleget.

Keresztény szellem nélkül nincsen valódi erkölcs, *tartós becsületesség.* Ez adja a földi életnek az egészséges fenntartó erőt. Ahol nincs keresztény szellem, ott beteges az élet.

A kereszténység a lelkikincseket keresi. A zsidóság makacsul löki ezeket el magától s elmerült a földi, anyagi kincsekbe s az önszeretetbe. Az önszeretet ejti pedig a legnagyobb sérelmet a halandón. A kik magukat tulságosan szeretik, azok pusztitói a közboldogságnak.

Azért olyan elégedetlen az emberiség, hogy maga-magától akart kivándorolni, mert inog a keresztény szellemben, a keresztény vallásban.

Emeljetek bár szerencséből és boldogságból aranyhegyeket a nemzet számára, a társadalmat a keresztény vallás nélkül meg nem javitjátok, mert a baj, a melyben a társadalom sinylik, erkölcsi betegség. *Keressétek a Jézus nevében Isten országát, a többi mind hozzáadatik néktek.*

Ezzel az elmélkedéssel lépünk át lapunk pályafutása tizedik évébe, s minden erőnkkel arra törekedünk, hogy minden kérdést a kereszténység érdekében tárgyaljunk és világositsunk meg . . . Emelkedjünk érzéseinkben, tisztuljunk tetteinkben a keresztény szeretet nevében. *A tettekben nyilatkozó szeretet meggyógyit minden sebet, a puszta szavak nevelik a fájdalmat.* *Erdélyi Gyula.*

A költő sorsa.

Népeknek énekelt
Bűbájas danát,
Feltárva előttük
Az élet szinpadát.

Daloltad a vágyak
Tündéri álmait,
Jel nélkül porladnak
A sirban hamvaid!

ifj. Hatala Péter.

Vásároljunk a Keresztény Ruhaszövetkezetnél!

Dr. Rónay Károly.

Székes fővárosunk, forgalmához mért tekintélyes pénzintézetekkel rendelkezik s ezek mint részvénytársulati alapon létesitett takarékpénztárak és bankok, tényleg nemcsak összegyüjtik s kamatoztatják a pénzfeleslegeket, hanem a szorosan vett kereskedelem és nagyipar hiteligényeit is kielégitve, ténykedésükkel társadalmi osztályaink azon rétegeinek, melyeknek kezein a tulajdonképeni tőke átszűrődik, nélkülözhetlen eszközeivé fejlődtek. Ámde társadalmi osztályaink mindannyiában tulnyo nó azon rész, mely nemcsak hogy pénzfelesleggel nem bir, de ha hitelt, kölcsönt kell igénybe vennie, ehez csak nehezen, vagy éppen nem juthat; társadalmunk ezen nem tőkepénzes osztályainak érdekeit, szervezetének épen sajátosságánál fogva, kereskedelmi törvényünkben külön kiemelt társasági formában, a hitelszövetkezetek vannak hivatva szolgálni.

Németországban és Angliában a szövetkezetek számottevő tényezői az ottani közgazdasági életnek s mig ez államok bankjai és a nagy pénzintézetek a tulajdonképeni tőkepénzesek és a kereskedelem lüktető ereivé fejlődtek, addig a szövetkezetek a nem tőkepénzesek, tehát a lakosság zömének takarékoskodását fejlesztő és hiteligényeiket kielégitő intézményeiül emelkedtek.

Hazánk s különösen székes-fővárosunk, a részvénytársulati alapon létesitett bankokban és takarékpénztárakban tényleg a kereskedelmet és nagyipart s ezzel a tulajdonképeni tőkepénzeseket szolgáló intézeteket birja; társadalmi középosztályaink hiteligényei azonban csak sok nehézséggel s leggyakrabban nem is elégithetők ki, minek az a folyománya, hogy kisiparunk, kiskereskedelmünk nagyon szük mederben, magas kamatláb mellett tengődik; ennek a következménye az is, hogy egy államban sem fordul elő annyi uzsoraper, mint Magyarországon.

A nagy pénzfelesleggel rendelkező és milliókat forgató nagy pénzintézetek mellett nagyon kirivó a magas kamatláb s azon tőkeszegénység, melyben társadalmi középosztályaink élni kénytelenek; nincsenek ezen társadalmi-osztályaink érdekeit szolgáló hitelszövetkezeteink s a postatakarékpénztárakon kivül nincsenek intézményeink, melyek az embert takarékosságra szoktatva, a társadalmi élet legszebb vonását, a jellemképzést tüznék ki emberbaráti czélul maguk elé. Fővárosunk szövetkezetei — kevés kivétellel — nem fejlődhettek, mert egészségtelen, önhaszonleső alapitások a szövetkezetek iránti bizalmat évtizedekre megrenditették.

Éppen azért, mert a szövetkezetekben való társulás a takarékoskodást fejleszti s ezzel a lakosság jellemképzéséről van szó, nemkülönben azért, mert székes-fővárosunkban a szövetkezetek teljesen diskreditálva vannak: nagy szolgálatot tett dr. Rónay Károly kir. közjegyző — kinek arczképét lapunk mai száma hozza — azzal, hogy a „Budapesti Önsegélyző Takarékpénztár Központi Szövetkezetet" életre hivta.

Sajátságosan játszanak össze némelykor a társadalmi mozgalmak. A budapesti közegészségügyi kongresszus alkalmával 1894-ben egészségügyi kiállitásunk is volt, a melyen a hullaégetés mai fejlettségét is bemutatták. Dr. Rónay Károly lelkületére a hullaégetés közegészségügyi szüksége oly mélyen hatott, hogy mint fővárosi törvényhatósági bizottsági tag, az ügy apostolává kivánt szegődni s ez okból a bécsi „Phönix" hullaégető társasággal összeköttetésbe is lépett. Mielőtt azonban tervével a nyilvánosság elé lépett volna, a dolog közgazdasági oldalát illetőleg kivánt tájékozást s erre való tekintettel Zachár Gyula tanár, ismert közgazdasági iró véleményét kérte ki, a kinek az volt a nézete, hogy Magyarország, mint keresztény állam, még sokáig nem fog a hullaégetés, mint közegészségügyi intézménynyel megbarátkozni s tréfásan vetette oda, hogy dr. Rónay Károly ki még akkor ügyvédkedett — ha a közérdeket kivánja szolgálni, vegye már társadalmi állásánál fogva is a szövetkezeti ügyet a kezébe, melyet az önhaszonlesés és értelmetlenség különben is egy évtizedre vetett vissza. Dr. Rónayra a Zachár Gyulával folytatott beszélgetése nem maradt nyom nélkül, mert őt — mint ki az eszmét felvetette — szaván fogta s Vörös László, Bedő Albert államtitkárok, Barvits Albin, Lintner Imre minist. tanácsosok, dr. Erődy Béla tankerületi főigazgató, dr. Verédy Károly budapesti tanfelügyelő, lovag Falk Zsigmond kir. tanácsos, dr. Hauser Adorján és Rózsa Károly vasuti felügyelők, dr. Kiss Áron tanitóképző-intézeti igazgató, dr. Gőőz József polg. iskolai igazgató, Tabódy József székes-fővárosi adófelügyelő, gróf Hugonnay Kálmán, báró Podmaniczky Elemér, Szokoly Béla és Benes Józseffel 1895 május hó 1-én a „Budapesti Önsegélyző Takarékpénztár Központi Szövetkezet"-et Budán fel is állitotta.

A „Budapesti Önsegélyző Takarékpénztárt" dr. Rónay és társai a szövetkezeti alapon tehát azért létesitették, hogy a magyar kereskedelmi törvények által előirt társasági formák közül, a nem eléggé méltányolt szövetkezeti eszmének terjesztéséhez és közgazdasági fontosságának megismertetéséhez hozzájáruljanak Hogy pedig ebbeli törekvéseik nem maradtak meddőn, azok az eredmények bizonyitják, melyeket a fiatal szövetkezeti takarékpénztár elért.

Dr. Rónay Károly meg lehet elégedve kezdeményezésével, mert a „Budapesti Önsegélyző Takarékpénztár" az 1900. év végével 1 millió korona alaptőke felett rendelkezik és $^1/_2$ millió korona gyümölcsöző takarékbetétet kezel s évi pénztári forgalma már fenállásának ötödik évében és közel 10 millió koronát ért el. A „Budapesti Önsegélyző Takarékpénztár" tagjai részére közel és könnyen hozzáférhető helyen Budán a kereskedelmi ministeriummal szemben (Lánczhid-utcza 2. sz.) rendezte be pénztári helyiségeit s következő öt hitelegyesülettel működik: A központi hitelegylettel, a székesfővárosi községi tisztviselők hitelegyesületével, a m. kir. posta- és távirdatisztek hitelegyletével, a fővárosi magántisztviselők hitelegyesületével és a zálog- és előlegezőegylettel, melyek mindannyian a kölcsönösség elvén képezik külön osztályait a szövetkezeti takarékpénztárnak.

Az ok, mely miatt ma dr. Rónay Károlyról megemlékezünk az, hogy ő kir. közjegyzővé neveztetvén ki, ez állásával összeférhetlennek tartja a szövetkezeti takarékpénztárnál viselt elnöki állást s az 1900. év végével megválik attól az intézettől, melyet a közügy érdekében létesitett s melynek élén öt évig állott. Kötelességet rovunk le, midőn a fővárosi tisztviselői kar és középosztály nevében is — a mely zömét képezi a szövetkezet tagjainak — köszönetet mondunk dr. Rónay Károly kir. közjegyzőnek a „Budapesti Önsegélyző Takarékpénztár Központi Szövetkezet" megalakitásáért. Szolgálata, csakugyan a közügynek tett szolgálat volt.

Karácsony.

A megváltó születésének emlékünnepén boldog ünnepeket kivánunk olvasóinknak. Boldogok, a kik Jézus Krisztusban hisznek és törvényei szerint élnek. Legyen béke azok között, kikért ő született, meghalt és feltámadt. Fogadja mindenki illendőképen az Úr Jézus eljövetelét. Örülni kell mindenkinek e napon, mert Jézus születésével szóllit fel bennünket az Isten az ő dicsőségére és a bünbocsánat elfogadására.

A ki illendőképen nem fogadja a Jézus Krisztust, annak a fejére száll az, a mit az Isten *Izsaiás* próféta által a zsidóknak mondott:

„Halljátok egek és értsd meg föld, mert az úr szól: Az ökör megismerte urát és ura jászolát, Izrael pedig nem ismert meg engem és az én népem nem figyelmezett reám. Jaj tehát e bünös népnek és a gonoszságban megátalkodott nemzetségnek, e vétkes magnak és egészen megromlott nevendékségnek, mivel az urat elhagytátok, megvetettétek Izrael szentét, pusztává lőn tartománytok, tüzzel égettetnek el városaitok, földeitek terméset szemetek láttára idegenek emésztik fel. De te Sodma és Gomorha is halljad a te Istened törvényit: Ne áldozzatok ezután nekem, mert jó illatu tömjéneitek is utálat nekem, a ti ujholdotokat és többi ünnepelteket gyülölöm, és akármennyire, akármilyen buzgón könyörögtök, meg nem hallgatlak titeket, hanem tisztuljatok ki, hordjátok el gonoszságaitokat szemeim elől, szünjetek meg a bünös cselekedetektől és azután jöjjetek hozzám."

Mogen Doved.

(Levél a szerkesztőhöz.)

Talán nem is irtam volna — ha ujabban nem olvasom, hogy mi történik megint Budapesten a Király-utczában — hol a magyar korona felett álló kereszt helyébe egy zsidó ismét a mogendovedet himezte . . . Nyilván azért, mert az ónodi rabbit, a miskolczi járásbiróság azon a czímen: hogy § nincs arra, mi tulajdonkép a czimer csonkitás — *ha kivágunk-e valamit a czimerből vagy eltakarunk rajta valamit* — hát mondom, ezen a czimen felmentette. De ugyanekkor a behimezett zászlót tőle elkobozta. Igazán nevetséges, elkobozzák a corpus delictit — de ugyanekkor felmentik a deliquenst!?

Ilyen itéletek után történik azután, hogy ujabb vérszemet kapnak a mi fanaticus zsidóink s nemsokára külön koronája lesz magyarországon *a zsidónak és keresztény polgárnak* . . .

De hát ebből sem tréfát, sem játékot nem szabad csinálni; hanem el kell ismertetni mindenkivel, hogy magyar állampolgárnak a koronát ugy — *a hogy az korona* — kell kitenni, és e szerint zsidó polgártársaink csak akkor igazi polgárai a magyar államnak, ha annak koronája felett tündöklő keresztet ha nem is mint vallási jelvényt, de mint állami jelvénynek kiegészitő részét tiszteletben tartják.

Méltóztassék hát becses lapjában az ügyet ujra ismételni, hogy előbb-utóbb az országházában *szóvá tétessék ez az ügy és törvényt hozzanak reá.*

Különben jelzem, hogy az ónodi rabbi ügyét a miskolczi járásbiróság november 24-én tárgyalta — de felmentő itéletét az ügyészségi megbizott megapellálta és igy tovább folyik.

Ónodi.

Áhitat órái.

A vallásos élet a kereszténvhitbeli erősödésnek szép jelei azok a vallásos ünnepélyek, melyekkel Budán a református és katholikus atyafiak külön helyen más-más alkalommal a vallásban erősödtek. *Haypál Benő* református lelkész és a református nőegylet, egyházi darabokban gazdag műsorral, lélekemelő hangversenyt rendeztek. A sikerült estélyen *Haypál Benő* a maga érces és szép hangján tartalmas és áhitattal szárnyaló beszédben ébresztette a közönségben a keresztény meggyőződéseket. — *A budavári koronázó templomban* deczember hó 17-én volt *gróf Csáky Károly* váczi püspök jelenlétében a budai középiskolai ifjuság *Mária gyülekezetének* zászlószenteléssel egybekötött tagfelvétele.

A püspök az ifjuságnak szép beszédet mondott s buzditotta őket a vallásosságra. *A zászlóanya gróf Zichy Nádorné volt.*

Őrült sebesség.

Lapunk utján a közuti vasut igazgatóságához egy olvasónk azt a kérdést intézi, hogy miért megy a villamoskocsi a Radanovich-féle gyógyszertártól az elemi iskoláig oly őrült sebességgel? Az igazgatóság e kérdésre legjobb feleleted ád, ha a menetet meglassittatja ezen a nehány öl hosszu szakaszon. Ugyancsak ez az olvasónk azt kéri az előljáróságtól, hogy hintesse a sikos utakat, különösen lejtősebb helyeken.

Garay János társaság.

A *Garay János társaság* diszes közönség előtt tartotta Vörösmarty ünnepét a *budai polgári kaszinóban. Szászvárosi* elnöki megnyitójában méltotta az ünnep jelentőségét, erre *Minke Béla* olvasta fel szép alkalmi odáját, *Thewrewk Árpád* egy sikerült magánbeszédben: *A költő* lelkesitett arra, hogy Vörösmartyt tartsuk napirenden s rendezzen a haza egy népszerü és egy diszes kiadást müveiből. *Kövér Ilona* Vörösmartynak *A öszvegyasszony könyve* czimü költeményét olvasta fel szivhezszóllóan. *Endrey Zalán* nagy hatással szavalta el Vörösmarty *Goslet* czimü költeményét. Végül *Erdélyi Gyula* emlékezett „Vörösmarty és a szeretet“ czimen a régi irókot.

A Garay János társaság legközelebb ismét valamelyik budai helyiségben tart felolvasó ülést s elhatározta, hogy az irodalom régibb kitünőségei kegyeletét folytonosan ápolja. A régibb remekirókról megemlékezik s müveikből, verseikből tagjai szavalnak és felolvasnak.

Adomány az árvák karácsonyfájára.

Hálás szivvel s boldogitó örömmel szokta mügünnepelni a székes-fővárosi Mayer-fiárvaház az isteni Megváltó születésének évforduló napját. A ragyogó, diszes karácsonyfát 75 árva fiu állja ilyenkor körül s megható alkalmi énekekkel és imával áldoznak a nap estéjén az isten-ember születése szent emlékének. Az árvaház igazgatósága már szétküldötte lelkes felhivását a nemes szivű emberbarátokhoz, hogy pénz- és egyéb adományokat gyüjtsön az árvák karácsonyi ajándékára. Adományok már is érkeztek a karácsonyfára s a nemes szivű adakozók neveit a következőkben közöljük:

Vaszary Kolos, herczegprimás 20 kor., özv. báró Wodianer Albertné 20 kor., Báró Wodianer Albert 20 kor., Tichtl János 20 kor., Hartmann István 20 kor., özv. gróf Hunyady Lászlóné 10 kor., Báró Fehérváry Géza 10 kor., özvegy Stangl Jánosné 10 kor., Herczeg Lobkowitz Rudolf 10 kor., Fabiny Teofil 10 kor., Darányi Ignácz 10 kor., „Reform“ páholy 10 kor., Neuschlosz Ödön és Marczell 10 kor., Walla József 10 kor., Dr. Áldássy Antal 10 kor., Mendl István 10 kor., Édeskuty Jenő 10 kor., Rökk István 10 kor., Petri Ottó 10 kor., Klein H. János 10 kor., Schomann Antal 10 kor., Calderoni és Társa 10 kor., Pakányi Ferencz 10 kor., Jalics A. Ferencz és társai 10 kor., Budai Légszeszgyár Igazgatósága 10 kor., Budapesti Szivattyu és gépgyár részv. társ. 10 kor., Vikus Károlyné 6 kor., Eötvös-páholy 6 kor., Dietzl József 6 kor., Kollerich Pál 6 kor., Strobenz Testvérek 6 kor., Pfeiffer János 6 kor., Magyar Leszámitoló és pénzváltó bank belvárosi fiók-osztálya 6 kor., Breitner L. Zsigmond 5 kor., Klassohn Gyula 5 kor., Schober Lajos 5 kor., Mandlik Alajos 5 kor., Schreiber Viktor 5 kor., Kurz Vilmos 4 kor., Adler Lajos 4 kor., Dr. Kertész Abáné 4 kor., Dr. Heinrich Kálmán 4 kor., Dr. Popovits L. Béla 4 kor., Wettstein Gyula 4 kor., Maróthy Fürst László 4 kor., Kertscher Károly 4 kor., Huszár Adolf 4 kor., Neruda Nándor 4 kor., Grünbaum Mór 4 kor., Siemens és Halske 4 kor., Szimon István 4 kor., Mauthner Ödön 4 kor., Sulzberger József 4 kor., Grünwald Samu 4 kor., Magy. Tak. Pénzt. Közp. Jelzálogbank részv. társ. 4 kor., Faludi és Társa 3 korona, Englisch Antal 3 kor., Subáky Károly 3 kor., Dr. Ott Ádám 2 kor., Novák Sándor 2 korona, Rajkai Mihály 2 kor., Dr. Örley Lajos 2 kor., Klösz György 2 kor., Melocco Péter 2 korona, Rublein József 2 kor., Pöcze Lajos 2 kor., Dr. Stipanits Elek 2 kor.. Dr. Gschwindt György 20 kor., Budai Polgári Casinó 20 kor. Magyar gázizzófény részv. társ. 20 korona, özv. báró Lipthay Béláné 10 kor., özv. Saxlehner Andrásné 10 kor., Geitner Józsefné 10 kor., özv. Kovács Pálné 10 kor., Hállay Ferencz és neje 10 kor., Záborszky János és neje 10 kor. Könyves Kálmán-páholy 10 kor., Comenius-páholy 10 kor., Régi Hivek páholya 10 kor., Steuer Gyula 10 korona, Hofmann Mór és Társa 10 kor., Geller József 10 kor., Dávid Jenő 10 kor., Budapesti férfi- és női ruha-készitő ipartestület 10 kor., Magyarországi kereskedelmi utazók egyesülete 10 kor., A cs. és kir. szab. Adriai biztositó-társaság magyarországi oszt. pénztára 10 kor., Pucher Józsefné 6 kor., Thaly Guidóné 6 kor., Stieber Vincze 6 kor., Kanitz C. fiai 6 kor., az I—III. ker. vegyes ipartestület 6 kor., Lenz Testvérek 5 kor., Budapesti bádogos-, rézöntő- stb. ipartestület 5 kor., Jelenik Zsigmondné 4 korona, Kertész Árpád és neje 4 kor., Dömötör Gedeon 4 kor., Biscara Endre 4 kor., Nagy Jenő 4 kor. Szaibb Lipót 4 kor., Willinger Ferencz 4 kor., Lechner József 4 kor., Sturm Gergely 4 kor., Hoepfner Herm. 4 kor., Schreiber Antal 4 kor., Oettl Antal 4 korona, Komlósi János 4 korona, Wratsckkó Márton 3 kor. A II. ker. medve-utczai közs. el. isk. tantestülete 2 kor. 16 fill., özv. Zettel Ágostné 2 kor., Simon Ferenczné 2 kor., Somlyai Sz. Margit 2 kor., dr. Klauzál Gábor 2 kor., dr. Vizaknay Antal 2 kor., Nagy Virgil 2 kor., Umrath és Társa 2 kor., Misoga Sándor 2 kor., Harsányi Lajos 2 kor., Voigt Henrik 2 kor., Lőwy és Kohn 2 kor., Gajda János 2 kor., Barbánovits Antal 2 kor., Nagy Erzsébet 1 kor., Tiegermann Sándor 1 kor. — Jókedvü Magyar Asztaltársaság 27 korona. — Bernfeld Mór 60 kor.

A karácsonyfa-ünnepélyt e hó 24-én (hétfőn) d. u. 1/26 órakor tartják meg az árvaházban, ezen ugy a nemes-szivü adakozókat, mint az árvák iránt érdeklődő közönséget szivesen látják. További adományokat karácsonyi vagy ujévi ajándékkép hálás köszönettel fogad *Somlyai József*, árvaházi igazgató. (Budapest, I. kerület, Városmajor-utcza 31. sz.)

Vörösmarty ünnep.

A *Budapesti Iparossegédek Egyesülete* saját helyiségeben II., Iskola-utcza, 18-án Vörösmarty Mihály születésének századik évfordulóját lelkesen ünnepelte. A Szózatot a *Budaesli Munkás Dalárda* ismert és megszokott erővel énekelte. *Hangl* József megnyitó beszéde tartalmas és hazafias volt s ezuttal is bebizonyitotta, hogy az iparos ifjuságot helyes irányban vezeti. Simon Lajos szép versét Fritz József szavalta. *Megemlékezés Vörösmartyról* czimen Madarász László olvasott fel. Az ünnepély müsorán a következő emelkedett pontok voltak: Szózat, szavalta: Städler Károly r. tag. Honszeretet, szavalta: özv. Szandház Imréné urnő. Bucsu, szavaltá: Matics Károly, vendég. Petike, szavalta: Schaffhauser Ilona k. a. A vén czigány, szavalta: Richter Nándor r. tag. Az elhagyott anya, szavalta: Hódy Ilona k. a. Záró szó. Fóti dal, énekelte: a „Budapesti Munkás Dalárda.“ A *Budapesti Iparossegédek Egyesülete* s a *Budapesti Munkás Dalárda* komolyan és hazafiasan felel meg czéljának s az önképzés a müvelődés terén sikerrel halad.

Twist Olivér.

(Dickens Károly regénye. A magyar ifjuság számára átdolgozott kiadás. Képekkel. Budapest, 1900. 8-rét, 311 lap.)

A Szent István-Társulat az idei karácsonyra egy remekmüvel ajándékozta meg a magyar ifjuságot. Dickens Károly „Twist Olivér“ czimü regényével, melynek eddig csak egy magyar forditása jelent meg és az is elavult. A számos eredeti kép csak emeli a kötet értékét. Ára szép angol vászonkötésben 2 korona. Megrendelhető a Szent István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utcza 28. szám.

A farkasvölgyi vasut.

A kereskedelmi minisztnr végre döntött a farkasvölgyi temetőbe vezető villamos vasut dolgában. Tudvalevőleg az volt a vitás ebben a kérdésben, hogy a budai külső köruti villamos vonalnak a kiágazása legyen-e az a vasut, avagy a belső köruti már meglevő vonalból induljon a Farkas-völgynek. A miniszter a külső köruti vonal mellett döntött. A miniszter döntése igy szól: A budapesti közuti vaspálya-társaságnak engedélyt adok és egyuttal kötelezem arra, hogy a budai belső köruti vonalán a Krisztina-téren létesitendő kitérőről, mint forgalmi kezdőponttól; saját belső köruti vonalának a Duna jobbparti körvasut kiágazási pontjáig leendő igénybevételével, illetve a Krisztina-köruti és Alkotás-utczai vágányokat összekötve, a Duna jobbparti körvasut 68/72. sz. szelvényei közötti vonalszakasz együttes használata mellett, esen körvasutból az Alkotás-utczában, a cs. kir. szab. déli vaspályatársaság felvételi épülete közelében kiágazólag, az Enyedi-utczán, a tervezett budai külső-körúton és a németvölgyi árok jobbpartján tervezett Névtelen-utczán át a farkasvölgyi temető bejáratáig vezetendő egy vágányu villamos közuti vasutat megépitése és azt törzshálózatának engedély ideje alatt szakadatlanul üzletben tartsa. Továbbá engedélyt nyer és kötelezettséget vállal a budapesti közuti vaspályatársaság a farkasvölgyi temetőhöz vezető és engedélyezett vonalának az izraelita temetőbe való meghosszabbitására, illetve ezen folytatólagos vonal megépitésére és üzletére is. A társaság köteles a terület átadásától számitandó 10 hónap alatt megépiteni a vasutat. Az épitési és üzletberendezési költségeit 1,350.000 koronában állapitotta meg a miniszter.

Nemzeti szellem.

A fővároshoz közel egy intelligens községben történt meg, hogy egy esküdt — tehát hivatalos személy — arczul csapta az egész magyar nemzetet, a mikor fennen hirdette, hogy *náluk csak németül szabad beszélni* s a magyar szóval élő embereknek a község kebelében nincsen létjoguk.

A község Soroksár, az esküdt urat pedig hivják *Nau Ferencznek.*

Nem tettem volna szóvá az egész dolgot, ha napról-napra nem látnám és tapasztalnám azt, hogy az igen tisztelt esküdt ur nem egyedül maga van ezen a véleményen, hanem hogy igen sok követője van neki.

Ezért szólalok fel nyilvánosan, hogy az illetékes hatóságok figyelmét reátereljen azokra az erőszakos követelésekre, melyekkel ezek az atyafiak napról-napra, óráról-órára arczátlanul föllépni merészkednek. Igenis arczátlanul, mert nemcsak magánhelyeken, de a községházán sem átalják — nem kérni — hanem követelni, hogy a velök érintkező *hivatalnok okvetlen ne csak németül tudjon, hanem ezen a nyelven beszéljen is.*

Már pedig azt hiszem, hogy a jelenlegi viszonyok közepette megkivánhatjuk, sőt követelhetjük is, hogy azok az egyének — kik édes magyar hazánk törvényhozása által nyujtott kedvezményekben részesülnek — különösen ha hivatalos személyek, okvetlenül birják a magyar nyelvet, mert ebben rejlik és gyökeredzik a „Nemzeti szellem.“

Nem akarok hosszú lenni és keseregni, hanem igazán szeretném, ha e sorok napvilágot látnák, hogy legalább ha más nem, de mindenesetre Pest vármegye alispánja s a ráczkevei főszolgabiró ur olvasnék el s vennék figyelembe azt, hogy ilyen egyéneket mint *Nau Ferencz* esküdt ur, kár oly tisztségre emelni — honnét bármely pillanatban alaposan agyonütheti a „Nemzeti szellemet.“

Tinnyei.

Karácsonyi vers.

Pajer Antaltól.

Héjh pásztornép, csordák és gulyáknak őre!
Kis Ádám korától jársz ki a mezőre!
Héjh pásztornép, lelked a jót beh megunta;
Kifordult a szived, mint rajtad a bunda.

Egykor a Jézusnak kis báránykát vittél;
Most ellopnád tőle, — ha közöttünk itt él;
Ellopnád palástját, kicsike polyáit. —
Héjh be mások voltak a te ősapáid.

Egykor te voltál az első, csordák népe!
Ki a kis Jézusnak sietett elébe;
Most a jászol helyett csapszék az oltárod;
Utolsó vagy, ki a templomot járod.

De ha még fog rajtad a szeretet s jó szó:
Nem lészsz a templomban ezután utolsó...
Hát mért is váltotta volna meg, vér árán,
Földi pásztorait a menyei Bárány?

Közjegyzők Kongresszusa.

(Országos gyülése.)

A királyi közjegyzők országos gyülésén *Rupp Zsigmond* a budai vezéremberek egyik legtekintélyesebbje elnökölt s az elnöki beszédek alkalmával nagy jogi készültségét és törvény magyarázó bölcsességét megbámulta az egész jogász világ, s tisztelő bámulatban részesitette fényes szónoki tehetségét is. A jegyzői teendőkben az I. kerületi közjegyző a jogász világban előnyösen ismert *Rónay Károly* kiváló részt vett s nagy elismerést aratott. Rónay Károly arczképét és életrajzát hozzuk lapunk jelen számában.

Vegyes házasságok.

A vegyes házasságra lépő házasulók között Magyarországon 3315 esetben, vagyis az összes vegyes házasságoknak, a római és görög katholikusok között kötött 2321 házasságnak levonásával — miután e házasságoknál a születendő gyermeknk vallására nézve megegyezésnek helye nem lehet — 13,948-ra csökkenő számával egybevetve, a vegyes házasságoknak 23·8%-ában jött létre megegyezés és pedig a megegyezéseknek 46·6%-ákan az apa és 53·4%-ában az anya vallása javára. Hitfelekezetek szerint részletezve, a megegyezések közül 2068 szólott a római katholikus, 129 a görög katholikus, 80 a görög keleti, 305 az ágostai hitvallásu evangelikus református, és 19 a zsidó fél javára. A megegyezésekből ez évben is csak a római és a görög katholikusokra esett nyereség, legnagyobb veszteségük volt ellenben az ev. reformátusoknak és az ágostai hitv. evangelikusoknak. Horvát-Szlavonországban, a hol összesen 454 vegyes házasság köttetett, 183 esetben, vagyis a vegyes házasságoknak 40·3%-ában kötöttek a házasulók megegyezést. Itt a megegyezéseknek csak $^1/_3$-a szól az apa, ellenben $^2/_3$-a az anya vallása javára. A megegyezésekből itt is csak a katholikus és pedig csak a római katholikus vallásra esett nyereség, legnagyobb veszteségük pedig a görög keletieknek és az ev. reformátusoknak volt.

Barátainkhoz.

A közelgő ujév küszöbén kérjük barátainkat, hogy a **„Buda és Vidékét“** ismerőseiknek ajánlani, arra előfizetőket gyüjteni sziveskedjenek. Egy kis jóakarat kell csak hozzá, hogy minél több vendéglőbe, körbe, kávéházba, egyletbe bevezessék. Különösen a keresztény szellemü lelkes ifjuság közremüködését kérjük.

Nem Ő felsége nevében.

Magyarországon a birói itéleteket Ő felsége a király nevében hozzák. Igy van ez a törvényben. A törvény mindenki előtt, aki tisztességes és becsületes ember szent és senkinek nem jutna eszébe, hogy itéleteket, végzéseket mondjon, kivéve a *rabbinust*. A rabbinus a felső vidéken valóságosan uralkodik és itéleteiket nem merik fellebezni. A király nevében hozott birósági itéletet megfellebbezik, de a zsidó *rabbinusét nem*.

A rabbi biráskodás is azt mutatja, hogy a zsidók *államot alkotnak az államban*. Már a szabadelvü lapok is beszélnek róla s nagyon tanuságos a *Budapesti Hirlapnak* ez a közlése:

Apponyi Albert gróf jászberényi beszámolójában egy röpke szót bocsátott ki: a *perifériákról*, a hol nincs minden rendben. Ez a szó átjárta az országot, mint valami hideglelés. Az emberek fáztak is, reszkettek is, lázas forróság ölébe hullottak, a mint tudatára jöttek, hogy igen sok nincs rendben s a vidék az államtestnek itt-ott holt tagja, a hova már alig jut el a nemzeti vérforgalom lüktetése, a nemzeti nagy intézményeknek áldása és ereje pedig ott alig vagy épen nem érezhető.

Erre nézve két esetet mondott el e sorok irójának Barta Ödön dr., beregmegyei képviselő.

A mult esztendőben nagy szilvatermés volt az északkeleti Kárpátok vidékén. A jó rutének boldogan nézték a dus termés alatt szinte lehasadozó ágakat. Volt olyan atyafi, a kinek tiz hektoliternyi eladó szilvája is termett. Ha azt, mint máskor, két forintjával a szilvapálinkát főző zsidók megveszik, talán husz forint is kikerül belőle, a mi ott elkábitóan nagy kincs. A pálinkafőző zsidók azonban nem mutatkoztak, vagy ha mutatkoztak, fitymálva beszéltek a szilváról és valóságos kartelt csináltak, hogy hektoliterenkint nyolczvan krajczárnál többet nem adnak.

Torkukon érezték a szegény emberek a kést. Szaladoztak ,fűhöz-fához. A beregmegyei gazdasági egyesület azután segitett rajtuk. Egy munkácsi zsidó, a kinek régi berendezésü szeszfőzője van, a melyen főzni már nem szabad, azt az ajánlatot tette, hogy ő megvesz minden szilvaterméstt hektoliterenkint egy forint nyolczvan krajczárjával, megfelelő összegü biztositékot tesz le, a mit a gazdasági egyesület kioszthat a termelők közt előlegként; de egy föltétele van: az, ha a gazdasági egyesület kijárja a pénzügyminiszternél, hogy a körülbelül negyvenezer hektoliternyi szilvát az ő régi berendezésü gyárában főzhesse ki. Barta Ödön ezt kijárta. A munkácsi szeszfőző a szilvát ezen az áron meg is vette, ki is főzte, körülbelül negyvenezer forint igy a nép közé jutott, mint a kartel folytán elvesztett s ujból megszerzett haszon.

A kis zsidók azonban nem hagyták annyiba a dolgot.. A nagy zsidót, a munkácsi szeszfőzőt, bepanaszolták a rabbinusnál. A rabbinus az alperest és a panaszosokat maga elé idézte és törvéntyt ült rajta a Galicziából hozott módja szerint. És ki is mondta a rabbinusi föllebbezhetetlen itéletet, mely szerint az alperes kárt okozott hitfeleinek, köteles tehát *kétezer forintot* fizetni. Ezt az összeget a rabbinus kiosztotta a panaszosok közt arányosan, tetejébe pedig alaposan meg is dorgálta munkácsi alperest. Ezt az esetet elmondta a gazdasági egyesület urai közt. *Barta* kérte őt, hogy irásban adja elő e nem szabadalmazott, különleges juriszdikczió történetét.

— Az Isten engem attól mentsen meg, — volt a válasz, — sőt, ha az urak ezt tovább mondanák, *eltagadom*, mert *a rabbinus kiátkozna s nem volna itt többé maradásom, kimarnának*.

Ez az egyik eset. A másik meg ez: *Schönborn* gróf negyven négyszögmértföldes uradalmában a többi közt áruba bocsátott két korcsmaépületet a hozzájuk tartozó földekkel. Önkénytes árverés utján akarta értékesiteni. Vevő nem igen akadt rájuk. Végre mégis kerülközött egy más vidékről való zsidó ember. Az megvette mind a kettőt. Jó vásárt csinált. Birtokba is helyezkedett. Egyszer csak idézést kap a vereckei rabbitól. Elmegy és ott találja a két korcsma előbbi két bérlőjét, a kik bepanaszolták, hogy őket megkárositotta, mert ha nem veszi meg a korcsmákat, a gróf kénytelen lett volna leszálitott áron eladni régi bérlőinek. A vereckei rabbinus is e kártéritési és birtokbahelyezési pörben illetékes birónak mondotta ki magát és kimondta itéletét, mely szerint a *panaszlott köteles a két korcsmát a két előbbi bérlőnek a vételi árban átengedni*. Az itélet eleje vagy vége szintén alapos megdorgálás volt.

A két eset azt illusztrálja, hogy a Kárpátok ölén a magyar igazságügyi intézményeknek sem erejük, sem hatalmuk s a királyi birák jogkörében egészen otthonosan müködnek galicziai hagyományok és galicziai instrukcziók szerint a rabbinusok. *Barta* Ödön e két eset logikáját ebbe a követelésbe vonta le: *Senki se lehessen Magyarországon rabbi, csak aki magyar rabbiképző-intézetet végzett*.

Hogy *Barta* Ödön dr. következtetése helytálló, arra nézve elmondunk egy harmadik esetet, a mely a galicziai rabbit mint *infallibilist* mutatja be — humorosan.

A panaszos beállitott a rabbihoz s itéletet kért a szomszédja ellen.

Kistájgerolt a bérletemből! — hangzott a vád, a melylyel a hittestvér elleni bünök lajtorjáján ugyancsak magasan álló bünt jelentett be.

A panaszlott megállott a rabbi előtt és hallgatta a következő itéletet:

Bűnös ember, ha te nem igyekszel azon, hogy a bérletet a szerződési föltételekkel együtt a szomszédod mihamar visszakapja: akkor a házadban *leszakad a mennyezet mestergerendája és agyonüt*.

A bünös ember megijedt s a panaszos rövidesen visszaköltözködött a bérletbe. A most már megtisztult ember pedig csodálva nézett a csalhatatlan rabbira. Jóslása bevált: *a mestergerenda nem szakadt le*.

Mi történjék a zsidókkal?

Zimándy Ignácz az *Ébresztő Hangok* XV-ik könyvében ezeket inditványozza:

„Én nem szeretek Magyarországban rabszolgákat látni; óhajtom, hogy azok, kik együtt laknak, együtt adóznak, együtt harczolnak, egyenlők, vagyis egyenjoguak legyenek. Igy tehát én is óhajtom a zsidóemanczipácziót, óhajtom, hogy a törvényhozás az 1790/1. évi II. t.-czikken alapuló jogánál fogva az 1867. évi XVII. t.-czikket értelmezze és pedig akként, hogy Magyarország zsidó lakosai is egyenjogositttatnak; de midőn az országgyülés ezt kimondaná, kivánom, hogy ne hagyja a törvényt oly pongyolán, oly csupaszon, mint meg van alkotva, hanem toldja meg egy két feltétellel, miket a haza érdeke megkivánja, u. m.:

1-ör. Hogy a zsidók, kik német vezeték nevet viselnek azért, mert II. József császárnak 1787-dik évi szeptember hó 18-án 38729. szám alatt kiadott rendelete megparancsolta, hogy a zsidók német vezetéknevet vegyenek fel, most ezt letegyék, és vegyenek föl magyar nevet.

2-or. Hogy a zsidók hüségi esküt tegyenek le a magyar alkotmányra, a koronázott királynak és az uralkodó háznak.

3-or. Mivel nem illik az, hogy magyar állampolgár külföldi politikai társulatnak tagja legyen, a magyar zsidók ne legyenek, a kormány megbirálása és engedelme nélkül, külföldi szövetkezetek (mint pl. a párisi Alliance izraelite universelle) tagjai, ebből lépjenek ki.

4-er. Hogy az 1867. évi XVII. t.-cz. megalkotása után Magyarországba bevándorolt, vagy ezután bejönni szándékozó zsidók vagy izraeliták az 1806. évi augusztus 13-án (1808. évi augusztus 18-án) 16240. szám alatt kelt királyi rendelethez képest, a bejövetelre királyi, illetőleg kormányi megegyezést, vagyis engedelmet kérjenek és eszközöljenek; — hozzáteszem, hogy azért bizonyos osztályozás szerint bizonyos összegü letelepedési díjat fizessenek.

A mely zsidók az országban ily engedelem nélkül tartózkodnak, az országból ki, oda a honnan jöttek visszautasittassanak.

A mélyen tisztelt olvasó közönség láthatja ezekből, hogy engem nem valamely kicsinyes ellenszenv vezérelt ezen felszólamlásra, hanem

azon magasztos czél: hogyha felszólamlásomnak talán a magyar közvélemény helyt fog adni, az országgyülés kényszerülve lesz az 1867. évi XVII. t.-czikket értelmezni, és ekkor alkalmat vehet magának feltételeket is szabni, miket a haza érdeke megkiván.

Én, mint történettanár, alaposan tudom a világtörténelmet, akár száz ívre terjedő történelmi idézetekkel képes és kész vagyok bebizonyitani azt, hogy az Európában és Magyarországban lakó Mózes vallásuak zsidók és nem izraeliták!!! — — — — — — — — — — — — — Ezen a téren Magyarország összes jogászaival megtudok küzdeni, de a legnagyobb erőt adja meg felszólamlásomnak az igazság és hazaszeretet, melyeknél fogva remélni bátor vagyok, hogy felszólamlásomnak a mélyen tisztelt magyar olvasóközönség is helyt fog adni, azt pedig biztosnak tartom, hogy a magyar törvényhozás látván egy részt a magyar nemzet ez ügy érdemében megváltozott, vagy, helyesebben mondva, javult, kijózanodott közvéleményét, belátván más részt az itt általam ismételve idézett, tagadhatatlan történeti adatok igaz voltát, kifogja mondani törvényileg, *hogy a törvényesen emancipált izraeliták nem léteznek, és a zsidók emancipálva nincsenek.*

Felhőmesék.

(Irta *Czike* Imre. Budapest, 1900. 8-rét 94 lap.) Naplementekor olyan a nyugati ég, mintha az Isten egy biborkárpitot bocsátott volna alá, hogy emberi szem ne lássa és ne tudja, hogy mi történik a nappal, — ott a kárpit mögött. Mikor aztán már egészen elbuj a föld pereme alá, akkor az a biborfüggöny szétoszlik, mint a köd s mögüle a rózsaszinü felhők bujnak elő. Ezek a felhők mosolyognak, integetnek egymásnak és beszélni is tudnak, de nem mindenki érti meg az ő beszédjüket. Pedig mi sok szépet tudnak azok mondani. — Ilyenformán kezdődnek a felhőmesék, a Szent-István-Társulat e legujabb kiadmánya, — melyet a 10—15 éves ifjuság igazán lelki haszonnal, épüléssel olvashat. A „Felhőmesék“ egy nemes, a gyermekeket őszintén szerető költői lélek megnyilatkozásai. Telvék az Isten és felebarát szeretetéről irott himnuszokkal. A könyvecske kiállitása igen diszes s a Stephaneum műizlését dicséri. A szöveget Udvary Géza számos illusztrációja tarkitja. A kötés egész-vászon. Ajándékkönyvnek, karácsonyra s bármely más alkalomra fölötte alkalmas. Ára 1 korona 20 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában? Budapest, VIII., Szentkirályi-utcza 28.

„A katholikus predikáczió története Magyarországon“.

A budapesti kir. tud. egyetem *hittani kara* által a Horváth-alapból 2000 koronával *jutalmazott* munkának I. kötete. Szerzője *dr. Michalovics Ede* nyitrai theologiai tanár. Ezen első kötet tárgyalja a kereszténység terjesztésétől Pázmány föllépéséig terjedő időt. A munka tervezete az egyháztörténethez alkalmazkodik, mert a szerzőnek nézete szerint a predikáczió története az egyház történetének egyik része. Azért megkülömbözteti a hittérités korát, középkort, ujkort, mely utóbbit a protestantizmus behozatalával kezd meg. Minden kornál röviden festi a vallási állapotokat, hogy ezáltal hátteret adjon a predikáczió képének; előadja az egyház intézkedéseit a hitszónoklat körül, a predikácziónak külső körülményeit irja le, valamint a különös szokásokat; azután foglalkozik a hitszónokok képzettségével és müködésével és a hitszónoklati irodalommal. Jelen kötet $27^1/_2$ Ivre terjed; ára 4 korona. A munka ajánlására legyen elegendő, hogy a hittományi kar a legnagyobb pályadijra méltatta. A külsö kiállitás szépségéről pedig a Szent-István-Társulat nyomdája kezeskedik. A második kötet deczember végén hagyja el a sajtót. Tárgyát Pázmánytól napjainkig terjedő kor képezi. Megrendeléseket elfogad a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala. Budapesten, VIII. Szentkirályi-utcza 28. szám és a szerző Nyitrán.

Egy czifra esküvőn.

A templom megtelt zsufolásig,
Tolong a sok kiváncsi nép.
A kóruson orgona játszik
Amint a menyasszony belép.

Brokát selyem takarja testét
A fején myrtus koszoru . . .
Oly régen várta ezt az estvét,
Mégis mily bágyadt s szomoru.

És mond a pap remek beszédet
A boldogság titkairul:
Ott egyesül két rokon lélek,
A hol a szerelem virul!

Az ifju pár áldásra készen . . .
Nagy az üdvözlők serege . .
Mily szép az élet ha egészen
Ragyogó fénynyel van tele!

Csak az kár e rög életben,
Hogy minden fénynek árnya van,
A szerelem az tova rebben,
S a csüggedő boldogtalan

Amint kilépnek a templomból,
Nyomukban a tengernyi nép
Ajkán a mámor szava mordul:
Mily gazdag pár és milyen szép!

Pedig bár dus hajjal megáldott
A mai boldog vőlegény,
Még dusabbak a tartozások,
Mint a hány szál van a fején.

A hitelezők összesugtak:
„Lesz hozomány, s fizetni tud!“
Sajnos, — hitelbe vásároltak
Kelengyét s myrtus koszorut!

Bóránd János.

Vadász- és versenylap.

(Előfizetési felhivás.)

A Vadász- és Versenylap, mint az országos lótenyésztés, a Magyar Lovaregylet, s más verseny-egyletek (Urlovasok és Urkocsisok) hivatalos lapja, 45-ik évfolyamára előfizetési felhivást bocsájt közzé. Megjelenik a lap a versenyidény alatt minden héten 3-szor, egyébkor is minden pénteken vagy szombaton.

Tartalma legbőségesebb minden magyar sportlap közt.

Rendesen az év elején elkezdi ismertetni — tanulságos tenyésztési eljárások közlése mellett — hogy hány versenyistálló van a monarchiában (tavaly kb. 100-on felül), kik a tulajdonosok, melyiknek ki a trainerje, a jockeyja, hány lova van az istállóban, mi az apjuk, anyjuk (kiktől származnak), a 3 évesek és öregebbek minő eredményekkel futottak tavaly, s igy már a versenyek megkezdése előtt megismerteti azok mult évi formáival, s megbeszéli trainingbeli haladásuk folytán jövő esélyeiket. Az év végén, de évközben is minden meeting után statistikai kimutatásokban közli, hogy melyik ló hányszor futott, hányszor lett első, második s mennyit nyert egész éven át.

Az orsz. lótenyésztés keretében ismerteti az állami ménesek és méntelepek anyagát, menynyiségét és az ott történt szemléket, osztályozásokat, szintugy a jobb magán-méneseket, hogy minő mének fedeznek ott és hogy minő eredményeket értek el a versenypályákon. Azután hogy minő az egyes ménesekben a kanczaanyag (telivér v. félvér, angol, arabs, minő a ménesbirtok legelője, vize; minő az abrakolás, takarmányozás, mozgás. Minden évben körülbelül 10—15 ménes ismertetése jelenik meg.

Ezenkivül ismertetve lesznek e lovas-vadászatok, agár-versenyek, az urlovasok, a katonatisztek dijlovaglásai, az ügetőversenyek eredményei továbbá az ügető-tenyésztés állása; hol, kinél, minő amerikai mének állanak. stb. stb.

A „Vadász- és Versenylap“ ilyformán elsőrangu pozicziót vivott ki magának országszerte, bizonyitja ezt az az ellsmerés, melyben a „Vadász- és Versenylapot“ a fenséges uralkodó ház tagjaitól kezdve a legmagasabb katonai és sportkörök, az előkelő világ, a Casinók, Olvasókörök és kávéházak és a nagyközönség részesitik.

Azért a V. és V. lap nem is változtatja minduntalan irányát, alakját, beosztását — s habár tartalma évről-évre növekedik, megmarad a régi ára mellett s egyforma alakja folytán az év végén egybekötve — Magyarország lótenyésztésének és versenyeinek krónikája leend a jövőben, mert nagy gonddal szerkesztett Tartalomjegyzékeiben minden keresett lóra, versenyre, könnyen rátalálhatni.

Egész évi (1900-dik évről) szakosztályozott „**Tartalom mutatója**“ megjelent és kivánatra bárkinek megküldetik.

Karácsonykor, Husvétkor, Szt. István napjakor diszes, illusztrált albumokat szokott kiadni, melyeket hirneves sportsmanek, valamint elsőrangu fedező mének alakjai, kitünő versenylovak (Derby, Szt. István, St. Leger nyertesei), több vadászati, agarászati képek stb. diszitenek.

A Vadász és Versenylap előfizetési dija marad a régi és pedig:

egész évre	24 korona
fél évere	14 korona
negyed évre	8 korona

Előfizetni lehet az ország minden postahivatalánál, vagy Budapesten a kiadóhivatalban IV., Ferenczieк bazárja.

Természetrajz a népiskolák felsőbb osztályai számára. Irta *Ertl* Heribert. Budapest, 1900. 8-rét, 80 lap. Csak az imént jelent meg a Szent-István-Társulat kiadásában a Győrffy János-féle Magyar nemzet története és a Mócsy László-féle Gazdaság és kertészettan, külön fiuk és külön leányok számára s ezekhez a kiválóan sikerült népiskolai tankönyvekhez most méltó társul sorakozik az Ertl Heribert Természetrajza. E könyvet meg kell ismerni s ha a katholikus tanitóvilág megismerte, tudjuk, hogy meg is szereti és széltében használni fogja. A Szent-István-Társulatnak ugyanis nem pusztán az volt a czélja, hogy vele népiskolai tankönyv-kiadványainak számát szaporitsa. Az érdemes Társulat használni, szolgálni kivánt a katholikus tanügynek, jobb természetrajzot igyekezett adni, mint az eddig közkeletüek. S Ertl Heribert műve valóban haladást jelez ezen a téren. Az állatországot 46, a növényországot 20 és az ásványországot 10 oldalon keresztül ismerteti könnyed, világos, magyaros szöveggel s a szöveg közé nyomott *60 igen szép ábrával.* A keménykötésü könyv ára 48 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-utcza 28. szám.

Téli üdülő- és gyógyhelyek a déli vasut mentén.

Vonatösszeköttetések és menetárak Budapestről.

(Déli vasut pályaudvara.)

Abbazia. (N.-Kanizsa—Pragerhofon át.) Budapest d. v. ind. 8·00 reggel, 8·00 este. Abbazia-Mattuglie érk. 8·56 este, 9·17 d. e. Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 104·16 k., II. oszt. 74·56 k., III. oszt. 47·78 k.

Görz. (N.-Kanizsa—Pragerhofon át.) Budapest d. v. ind. 8·00 reggel, 8·00 este, 9·25 este. Görz érk. 9·47 este, 10.08 d. e., 6.34 este. Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 111·58 k., II. oszt. 80·16 k., III. oszt. 51·16 k.

Bozen-Gries. (N.-Kanizsa—Pragerhof—Marburgon át.) Budapest d. v. ind. 8·00 reggel, 8·00 este. Bozen-Gries érk. 5·53 reggel, 1·42 d. u. Menettérti jegyek 30 napig érvényesek gyorsvonatokra: I. oszt. 124.68 k., II. oszt. 89.32 k., III. oszt. 57.80 k., továbbá 90 napig érvényes menetjegyfüzetek megszakitható utazásokra, gyorsvonatokra: I. oszt. 112.20 k., II. oszt. 90.40 k., III. oszt 63.18 k.

Meran. (N.-Kanizsa—Pragerhof—Marburgon át.) Budapest d. v. ind. 8·00 reggel, 8·00 este. Meran érk. 7·36 d. e., 2·59 d. u. Menettérti jegyek 30 napi érvényességgel Bozen-Griesig gyorsvonatokra I. oszt. 124·68 k., II. oszt. 89·32 k., III. oszt. 57·80 k., továbbá Bozen-Griesig 90 napig érvényes menetjegyfüzetek megszakitható utazásokra, gyorsvonatokra: I. oszt. 112·20 k., II. oszt. 90·40 k., III. oszt. 63·18 k.

Előfizetési felhivás.

A Buda és Vidéke felkéri előfizetőit és olvasóit, hogy ismerőseik körében azt terjeszszék, arra előfizetőket és hirdetőket gyüjtsenek.

A *Buda és Vidéke* Buda és Vidékének emelkedését és rendezését vette programmja egyik alapjául. Ez az egész országot érdekli. Minden törvényhatóság, város és község hasznosan olvashatja. Harczosa a magyar fürdőügynek s a fürdő igazgatóságok figyelmére érdemes.

A Buda és Vidéke keresztény szellemben törekedik a társadalmi kérdések megoldására, a magyar szellem ébresztésére s a magyarositására. Bátran hirdeti az igazságot. Nem hódol hatalomnak, nem legyez népszerüséget. Halad *gróf Széchenyi István* nyomain és szellemében.

Tanitóknak kivánatra ingyen példányt küld. Eddig 200 tanitónak jár országszerte tiszteletpéldány.

A Buda és Vidéke olvasható legtöbb hazai és külföldi fürdőhelyen s az előkelőbb nyilvános helyeken. Olvasott lap s kitünő irodalmi erők irnak benne. Nem hajlik meg divat előtt s közlönye a magyarosodásnak, keresztény szellemnek, az igazságnak.

Önérzettel kéri a közönséget, hogy támogassák előfizetéssel és hirdetéssel.

Előfizetési ára:

Egy évre	**12.**— kor.
Félévre	**6.**— kor.
Évnegyedre	**3.**— kor.

Ajánljuk a fürdő- és ásványviztulajdonosok figyelmébe azt a mozgalmat, mit a szódaviz ellen inditottunk. Lapunk állandóan ajánlja, hogy: Hazai ásványvizeket igyunk. Pártoljuk a hazai fürdőket.

Küzdünk minden oly fogyasztási czikk el len, mi az egészségnek ártalmas, vagy a mivel a közönséget rászedik és megröviditik.

Bizalommal kérjük a közönséget, hogy saját érdekeinek lapjára a Buda és Vidékére előfizetni sziveskedjék.

Bizalmasan kérjük a földbirtokosokat, törvényhatóságokat, községeket, gyárosokat, vállalatok tulajdonosait, iparkamarákat, képviselőket, közlekedési vállalatokat, gazdasági egyesületeket, stb., hogy czt a jó szolgálatot tevő ujságot alkalmazottainak és a lakosságnak több példányban rendeljék meg.

A kiadóhivatal
I., Városmajor-utcza 28.

Az uj koronaőr.

A főrendiház *Szlávy József* helyére koronaőrnek a Budán lakó *Gróf Széchenyi Bélát* választotta. Nagy jelentőségü dolog ez, mert *Gróf Széchenyi Béla fia* a legnagyobb magyarnak *Gróf Széchenyi Istvánnak*. A főrendiház nem csak az érdekekben gazdag fiut tüntette ki, hanem megtisztelte egyuttal a hallhatatlan atya emlékét, kinek szelleme őre az igaz hazafiságnak, kinek hagyományához menekül a nemzet színe és java. *Gróf Széchenyi Béla* a magyar tudományosságnak kiváló mivelője és bőkezü pártfogója s minden tettében követi dicsőült atyja nyomdokait... Üdvözöljük őt uj méltóságában.

(**A magyar Brehm**) „Az állatok világa“ czimmel most indult meg Brehm Alfr. „Tierleben“-jének magyar kiadása, a tudomány mai szinvonalához és a hazai viszonyokhoz alkalmazva. A 200 füzetre, vagy tiz nagy nyolczadrétalaku kötetre terjedő mű 1800 művészi szövegképpel, 80 fekete nyomatu műlappal és 100 szines nyomatu műmelléklettel illusztrálva jelenik meg. A szerkesztést Méhely Lajos az akadémia tagja, Chernel István, Csiki Ernő, Kohaut Rezső és dr. Rátz István közremüködésével végzi. A szerkesztők ugy adják Brehm könyvét, amint az a mai magyar közönségnek kell. A mű megjelenése óta elavult részeket átdolgozzák s a hazai szaktudósok megfigyeléseivel kibővitik, a mivel a magyar Brehm a magyarországi viszonyoknak is teljesen megfelel. Már a most megjelent első füzet hű képét adja az egész munkának és mindenkit meggyőzhet arról, hogy nemcsak tanulságos, de érdekes mű lesz, mert hát „Az állatok világa“ a legjobb példa arra, hogy a tudományt mint lehet népszerüsiteni. A hatalmas vállalat bekötött és füzetes kiadásban jelen meg. Egy kötet ára 18 korona, az egész mű pedig diszes félbőrkötésben 180 korona. Az egyes füzetek pedig 80 fillérért kaphatók. A kötetek félévenkint, a füzetek pegig hetenkint kerülnek a könyvpiaczra. „Az állatok világá“-t a Légrády testvérek könyvkiadóhivatal Budapesten adja közre. Tájékoztatót és mutatványfüzetet ingyen és bérmentesen küld.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön.

Nyilt-tér.*)

Császárfürdő Budapesten. Elsőrangu kénes hévvizü gyógyfürdő **páratlan gőzfürdővel**, legmodernebb **iszapfürdőkkel**, pompás ásványviz **uszodákkal**, **kő- és kádfürdőkkel**, 200 kényelmes lakószobával. A legszolidabb kezelés. Prospektus kivánatra ingyen és bérmentve.

Nyilatkozat.

A lelkiismereti furdalás s a bünbánat által üzetve jövök a „Keresztény Ruhaszövetkezet“ tekintetes igazgatóságához azon szándékkal, hogy őszinte vallomást tegyek. Nagyot vétettem a szövetkezet ellen s most megbánva s belátva eljárásom bünös voltát, azon igyekszem, hogy azt, a mennyire s ahogyan csak lehet, jóvá tegyem.

Férfiui becsületemmel állitom, hogy a „Keresztény Ruhaszövetkezet“ igazgatósága, illetve vezérigazgatója velem szemben törvényesen s becsületesen járt el mindenkor s akkor, a midőn én a szövetkezet helyiségében s az utczán botrányt okoztam — vak eszköze voltam olyan lelketlen embereknek, kiknek érdekében állott, hogy e botrány okoztassék — s elég botor s meggondolatlan voltam e bujtogatókra hallgatni.

Kötelességemnek tartom most egyrészt, hogy megoszszam a bünhődés sulyát, másrészt azonban az itt elmondottak hiteléül is, hogy megnevezzem mindazokat, kik engem fölbujtottak, fölizgattak a botrány okozására.

Assistenz hitel-intézet.

Nekem nincs módomban, hogy a lapokban kinyilvánitsam mindazt, a mit itt elmondottam, de felhatalmazom, sőt megkérem a tekintetes vezérigazgató urat, hogy e nyilatkozatomat a lapokban közzétegye s remélem, hogy ez által, legalább részben jóvátehetem azt, a mit a „Keresztény Ruhaszövetkezet“ ellen vétettem.

Bessenyey István s. k.
Bukovics Zsigmond s. k.,
Német Imre s. k.,
mint tanuk.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Szt.-Lukácsfürdő téli gyógykezelés Budapest Iszap-fürdők, helyi iszap-kezelés stb. Olcsó ellátás. Prospectust ingyen küld az igazgatóság.

Cs. kir. szab. déli vaspályatársaság.

A 166 darab 4%-os kötelezvények 1900. évi deczember hó 1-én történt **16-ik** nyilvános huzásánál a kávetkező számok huzattak ki:

I. 2000 márkás kötelezvények:
59.911—59.938-ig 28 darab.

II. 400 márkás kötelezvények:
3301— 3350-ig 50 darab,
3354— 3400-ig 47 „
42101—43141-ig 41 „
138 darab.

A kihuzott 4 százalékos kötelezvények visszafizetése **1901. május hó 1-től** fogva történik, mely naptól megszünik a kihuzott kötelezvények kamatoztatása.

A fizetések a következő pénztáraknál eszközöltetnek:

Bécsben: a társaság számvevőségénél;
„ a cs. kir. szab. osztrák kereskedelmi és iparhitelintézetnél;
„ a cs. kir. osztrák általános földhitelintézetnél;
Budapesten: a Magyar általános hitelbanknál;
Triesztben: a cs. kir. szab. osztrák keresk. és iparhitelintézet fiókjánál;
M/m. Frankfurtban: Rothschild M. A. és fiai uraknál;
Berlinben: Bleichröder S. urnál;
„ a leszámitoló társaság igazgatóságánál;
Lipcsében: a német általános hitelintézetnél;
Drezdában: a német általános hitelintézetnél;
Hamburgban: az észak-német banknál;
„ Behrens L. és fiai uraknál;
„ Wartburg M. M. és fiai uraknál;
Bazelben: Speyr és Társa uraknál;
Zürichben: a svájczi hitelintézetnél.

Bécs, 1900. évi deczember hó 1-én.

Az igazgatótanács.

Cs. kir. szab. déli vaspályatársassg.

A 4 százalékos **W.** sorozatu kötelezvények 1900. évi decz. hó 1-én történt **I-ső** nyilvános huzásnál a következő 572 darab huzatott ki:

W. sorozat: 68101—68200-ig 100, 136801—136900-ig, 100, 87801—87900-ig 100, 166901—167000-ig 100, 101311—101211—101382-ig 72, 179201—179300-ig 100 összesen 572.

A kihuzott 4%-os W. sorozatu kötelezvények visszafizetése **1901. évi május hó 1-től** fogva történik, mely naptól a kihuzott kötelezvények kamatozása megszünik.

A fizetés a következő pénztáraknál történik:

Bécsben: a társaság számvevőségénél, „ a cs. k. szab. osztr. ker. és iparhitelintézetnél, „ a cs. k. szab. által. oszt. földhitelintézetnél, **Budapesten**: a Magyar általános hitelbanknál, **Triesztben**: a cs. k. szab. osztr. ker. és hitelint. fiókjánál,	500 frankkal napi árf. szerint
M/m Frankfurtban: Rotschild M. A. és fia uraknál, „ a keresk. és iparbank fiókjánál, **Berlinben**: Bleichröder S. urnál, „ a leszámitoló-társ. igazgatóságánál, „ a kereskedelmi és iparbanknál, „ Mendelssohn és társa uraknál, **Lipcsében**: a német általános hitelintézetnél, **Drezdában**: a német által. hitelintézet fiókjánál, **Hamburgban**: az észak-német banknál, „ Behrens L. és fiai uraknál, „ Warburg M. M. és társa uraknál,	405 birod. márkával
Bazelben: Speyr és Társa uraknál, **Zürichben**: a svájczi hitelintézetnél.	500 frankkal

Bécs, 1900. évi deczember hó 1-én.

Az igazgató-tanács.

GANZ ÉS TÁRSA

vasöntőde és gépgyár

részvény-társaság Budapesten.

Készit: a) gépeket és épitési munkákat, teljes malomberendezéseket, vasuti kocsikat, és vasuti fölszereléseket, transmissiókat.

Speciálitásai: b) Kéregöntvény vasuti kerekek, váltók, zuzómüvek, hengerek és ágyugolyókhoz. **Aczélöntés. Hengerszékek** kéregöntetü hengerekkel mind a magas malmászathoz, mind pedig a parasztra őrléshez s **egész malomberendezések.**

Facsiszoláshoz, papir- és cellulosa-gyártáshoz való gépek. Vizikerekeket na y sikerrel pótló **turbinák. Zsilipek, csővezetékek, trictiós kapcsolások, rotatios dynamo-méterek.** Mechwart-féle **forgó petroleum-** és **gőzeke.**

Elektromos világitás s erőátvitel egyirányu váltakozó- és forgóárammal, dynamo-gépek, motorok, elektromos bányaberendezések, felhuzók, szellőzetők, elektromos utak, hordozható elektromos furógépek: elektromos daruk, szivattyuk, ivlámpák, mérőkészülékek. stb. **VÁROSI IRODA: Kossuth Lajos-utcza 16. sz.,** a hol mindig dús választékát tartjuk a világitó testeknek, a legkülönbözőbb kivitelben és stilusban; ugyanottan megtekinthetők saját rendszerü elektromos gáz- és petróleum-motoraink és dynamo-gépeink is.

Buda legszebb és legnagyobb

fényképészeti és festészeti műterme.

Többszörösen kitüntetve!

HOLLENZER ÉS OKOS

fényképészek

Budapest, I. kerület, Krisztina-körut

(Szinkörrel szemben), I. és II. em.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Háttérben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által **10** évi, mások által pedig **6** évi egyenlő részletekben törleszthető.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágositás a „Buda és Vidéke“ kiadóhivatalában kapható, mely

a telkek eladását is közveliti.

MATTONI-FÉLE

GIESSHÜBLER

legtisztább ágyenyag

SAVANYU-KÚT

legjobb asztali- és üditő ital,

kitünő hatásunak bizonyult köhögésnél, gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

A budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

✻ katonazene ✻

Kitünő tisztelettel **Wild József.**

Ó-Budai „KORONA“ Vigadó

Budapesten, III., Kiskorona-utcza 55.

A székesfőváros egyik legnagyobb mulatóhelye.

Nagy kávéház és vendéglő. Diszes tánczterem, mely berendezés és kényelem tekintetében **Budapesten páratlan**; villamos ventilátorokkal ellátva, ugy hogy a szabályozható légmérséklet folytán a terem levegője mindenkor, a legtömegesebb mulatságoknál is, pompás, üde, az egészségnek a legkielégitőbb, ennélfogva nyári idény alatt, mikor a szabadban rendezni szokott mulatságokat eső, zivatar megzavarja, ez a tánczterem me fizethetetlen! **Melléktermek, gyülések, lakodalmak s minden mulatságok számára.** Villamvilágitás az összes helyiségekben. Nagy villamos orchestrion a legszebb zene-darabokkal. **Izletes és olcsó magyar konyha. Kitünő borok és kávéházi italok. Összes lapok. Külső kártya- és játékszoba. Ruhatár. Villamos megállóhely az izr. templomnál. A kávéház reggelig nyitva.**

Számos látogatást kér:

SZLATKY DÁNIEL,

tulajdonos.

Röck István

gép- és gőzkazángyára, vas- és érczöntődéje

Budapest, IX., Soroksári-utcza 42.

Készit **Gőzgépeket:** fekvőket és állókat minden nagyságban és magasnyomásu compound- és triplexpanziós szerkezettel; mint különlegességet a **szabadalmazott Frikart-féle kényszermozgásu vezényművet és gyorsanjáró** gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajtógépeket. **Lokomobilokat** kihuzható forr- és hütőcsöves kazánnal. **Szivattyugépek** Worthington és egyébb rendszerek szerint. **Gőzkazánokat:** tüzelő-, forraló- és hullámlemezes fütőcsövekkel; mint különlegességeket: **szabadalmazott Bánó- és Szücs-féle biztonsági vizcsöves kazánokat. Teljes hűtőtelepeket és jéggyárakat** szabadalmazott ammoniak rendszer szerint.

Vizműtelepeket, gőzmalmi- és téglagyári berendezéseket.

Dohánygyári berendezéseket.

bor- és olajsajtókat szabadalmazott különbzéki emeltyü szerkezettel

---

HEVESSI BALÁZS UTÓDA

Első magyar zongora-gyára

Budapest, VI., Károly-körut 10. sz.

FENNÁLL 1880 ÓTA.

A magyar ipart pártoló közönség különös figyelmére érdemes.

A kitünően gyártott zongorák bármely leghiresebb külföldi gyártmányokkal versenyeznek.

Több külföldi és hazai kiállitáson első érmekkel é dicsérő oklevelekkel kitüntetve.

Az összes állami iskolák szállitója másfél évtized óta

A szép hangzásu zongorák kitartó erősek, miről számtalan dicsérőlevél van s a mit bizonyit az, hogy nagy művészek e legelőkelőbb hangversenyeken használják.

Itt készült a legelső s az egész világon elismerést aratott magyar stilusu tulipántos zongora, a legmagyarabb élő művész **Sypos Antal,** a halhatatlan érdemü és sok babérral koszoruzott dalköltő jubileumára.

A hol egy üzletikönyv **tartósságára kitünő minőségére** s **olcsó árra** suly fektettetik, ott legajánlatosabbak a Workman-Kanitz szabadalma szerint kötött

tiszta rongypapirból készült

laposra nyiló üzleti könyvek.

— Nem szakadnak soha szét —

Nem drágábbak az eddigieknél.

KANITZ C. ÉS FIAI

BUDAPEST,

V., Dorotya-utcza 12. Gyár: Vadász-utcza 28.

Mihalovits József

kalapos-mester

Budapest, I. ker., Alagut-utcza,

a Szinkörrel szemben.

Megrendelések és javitások legolcsóbb árban és pontosan eszközöltetnek. — Cylinderek kölcsönbe adatnak és azonnal vasaltatnak.

Nagy választék női kalapokban

valamint szörme-árukból.

Nyilt számla-követelések,

váltók leszámitolása

és behajtása

Takarékbetétek

4½%-al gyümölcsöztetnek.

Folyó-számla leszámitoló bank

részvény-társaság

Budapest, VII., Kerepesi-ut 30. sz.

GUNDEL JÁNOS

István főherczeg szálloda, a Lánczhiddal s emben.

Méltányos szoba-árak. — Kitünő konyha és italok. — Minden időben frissen csapolt sör az I. magyar részvény-serfőzdéből.

JAKOVITS JÓZSEF

liszt, term. és hüvelyes vetemények raktára

Budapest, Mészáros-utcza 3.

Különösen alkalmas bevásárlási hely nemcsak azért, mert a **legjobb árut** adja a **legolcsóbban,** — hanem a vidéki vásárló kocsijával az udvarba be is állhat és igy a vendéglői kiadást is **megtakaritathatja.**

Szép falusi nyaraló Tinnyén,

a főváros közelében, kellemes hegyes vidéken, Pilis-Csaba mellett, vasuti állomástól félórányira, eladó. A kőből épült uri lakon kivül nagy. árnyékos veranda, tágas udvar, disz- és konyhakert, továbbá cseléd-épület, istállókkal, kocsiszin, jégverem, nagy pincze s egyéb mellékhelyiségek és 1½ holdnyi szőllőültetésre alkalmas telek van. Az egész ház és beltelek 4450□-öl nagyságu, egészséges levegőn kivül kitünő ivóviz. Vételár 9000 frt, azonban a vételhez csak 6800 forint szükséges. Czim a tulajdonosnál Romeiser Géza VII., Csömöri-ut 111.

Jelentés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy

I. ker., Egyház-téren

fióküzletet nyitottam. — Liszt, tej, tejszin és vaj. Finom- és péksütemény a nap minden órájában frissen kapható.

Lövenstein Antal

cs. és kir. udvari sütőmester.

Keresztény Ruha-Szövetkezet

Budapest, VI., Teréz-körut 46. sz.

Keresztény Polgártársak!

A mai súlyos megélhetési viszonyok között napról-napra előtérbe lép a ruházkodás, mint második életszükséglet. A társadalom mindnyájunkat kényszerit álláshoz mérten ruházkodni, de a társadalom nem gondoskodott megfelelő eszközökről, a melyekkel ezen társadalmi kötelesség egyéb szükségletek rövidsége nélkül kielégithető legyen.

A ruházkodás társadalmi kötelessége, mely mindnyájunkat egyaránt nyom, a legalkalmasabb tér arra, hogy ezen terhes társadalmi kötelességet a keresztény társadalom egyesülve, szövetkezés utján igyekezzék kielégiteni s utóbbi időben mindinkább felhangzott a közóhajtás a keresztény társadalom ezen nyomasztó terhének megkönnyitésére.

A közakaratnak engedve, egy égető kérdést oldottunk meg, midőn megalakitottuk a „**Keresztény Ruha-Szövetkezet**"-et, melynek kitüzött czélja tömörüléssel és összetartással eszközöket teremteni ahhoz, hogy:

1. **megbizható beszerzési forrása** legyen ugy **minőség** mint **ár** tekintetében minden vásárló szövetkezeti tagnak;

2. a szövetkezet tagjainak **csekély és elviselhető részletfizetés** mellett szolgálhasson áruval, miután lesznek tagjaink, kik társadalmi kötelezettségüknek a ruházkodás terén, készpénzfizetés mellett csak a legnagyobb áldozatok árán képesek megfelelni.

A „**Keresztény Ruha-Szövetkezet**" ellátja tagjait **minden szükségessel,** kiszolgáltat **férfi-, női-, gyermek- és felső-ruhát ugy készen, mint mérték után; fehérnemüt különféle minőségben; czipőt, kalapot, vászont, kartont, szövetet, posztót, selymet, ágynemüt, szőnyeget, varrógépet, női confectiót, világi és egyházi egyenruhához, zseb-, fali-órát és butornemüt.** Tehát egy-egy család **összes szükségletét** ezen szövetkezetnél beszerezheti, mi által a részletfizetésre vásárló — tekintetbe véve a **czikkek komplikálását — abba a kedvező helyzetbe jut,** hogy ellentétben a mostani állapottal, a midőn a czipész, a szabó, a butorkereskedő, a fehérnemü-árus, egyaránt és egymásra való tekintet nélkül követeli a fizetést; **részletfizetését a mely nálunk ezen össz-summával nem is hasonlitható össze,** könnyen és egy helyen törleszthető.

Nem szólva azon szolgáltatásról, melyet elérni igyekszünk azon különbség kiegyenlitésével, mely az anyagilag gondtalanul élőt és a szegény embert elválasztja és mely különbség a ruhazkodás terén a szegény embert a legkiméletlenebb uzsora örvényébe sodorja, tehát **szocziális szolgáltatásról;** utalunk arra is, hogy **szövetkezetünk alapszabályaiban kitüzött további czélját a hazai ipar pártolása képezi** s igy tagjainak egyuttal a most mind erősebben felhangzó ezen **fontos nemzetgazdasági** küzdelem elsőrangu tényezőivé lesznek.

A kereskedésnek mindazon osztályai, melyek a társadalmi ruhaszükségletek beszerzésére szolgálnak, oly sokféle, hogy azok mindegyikében jártas senki sem lehet, azért a közönség járatlansága folytán ezek beszerzésében számtalan megtévesztésnek van kitéve, szövetkezetünkben nemcsak ily megtévesztés van kizárva, mert nem megtéveszteni, de éppen a **legjobbat** a **legolcsóbban** adni képezi **főérdekünket,** hanem egyuttal a szövetkezet az által, hogy tagjai jogositva vannak az üzlet minden ágába betekinteni, egyuttal a kereskedelmi szakértelmet is terjeszteni s a megtévesztés lehetőségét minél szükebb körre szoritani van hivatva.

Nagy dolgokat csak **erős összetartás** tud felmutatni, valahára elérkezett az idő arra is, hogy a **keresztény polgárok egymást megértsék;** egymásban megbizzanak, kölcsönösen támogassák s ebben a megértésben, ezzel a bizalommal s ennek a kölcsönös támogatásnak érdekében szorosan **összetartani, tömörülni tudjanak és akarjanak.**

Szövetkezetünk a keresztény felebaráti szeretet megdönthetetlen alapján állva, felveszi a küzdelmet a kizsákmányolá s a társadalom kizsákmányolására irányuló egyesülés ellen s mert a küzdelem nehéz, de csak **a keresztény társadalom javára** vezethet, felkérünk minden Keresztény Polgárt, hogy e minden izében **humánus eszme** zászlaja alá mennél számosabban tömörüljenek és szövetkezetünkbe **tagul belépjenek.**

Egy üzletrész 40 korona, a mely vagy egyszerre, vagy havi 4 koronás részletekben törleszthető.

A szövetkezet megkezdte működését.

Budapest, 1900. deczember hó.

Horváth István,
hangszergyáros, ig. tag.

Dr. Lörenthey Imre,
egyetemi m. tanár, ig. tag.

Mersich Jenő,
nyug. kir. jbiró, ig. tag,

Wachtel Károly,
m. á. v. felügyelő,
felügyelő-bizottsági tag.

n. Terstyánszky Kálmán,
gyógyszerész, ig. tag, alelnök.

Violet Ottó,
ig. tag, vezérigazgató.

Mozgay Sándor,
Hattyu gőzmosó igazgatója, ig. tag.

Forró Imre,
földm. miniszteri irodatiszt,
felügyelő-bizottsági ta .

Duschek József,
áll. hivatalnok,
felügyelő-bizottsági póttag.

Fialovits Lajos,
butorgyáros, ig. tag.

Dr. Zlinszky János,
ügyvéd, ig. tag.

Schmiedt Ferencz,
káplán és lapszerkesztő, ig. tag.

Weisz József,
m. á. v. ellenőr,
felügyelő-bizottsági tag.

Wellesz és Krammer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.

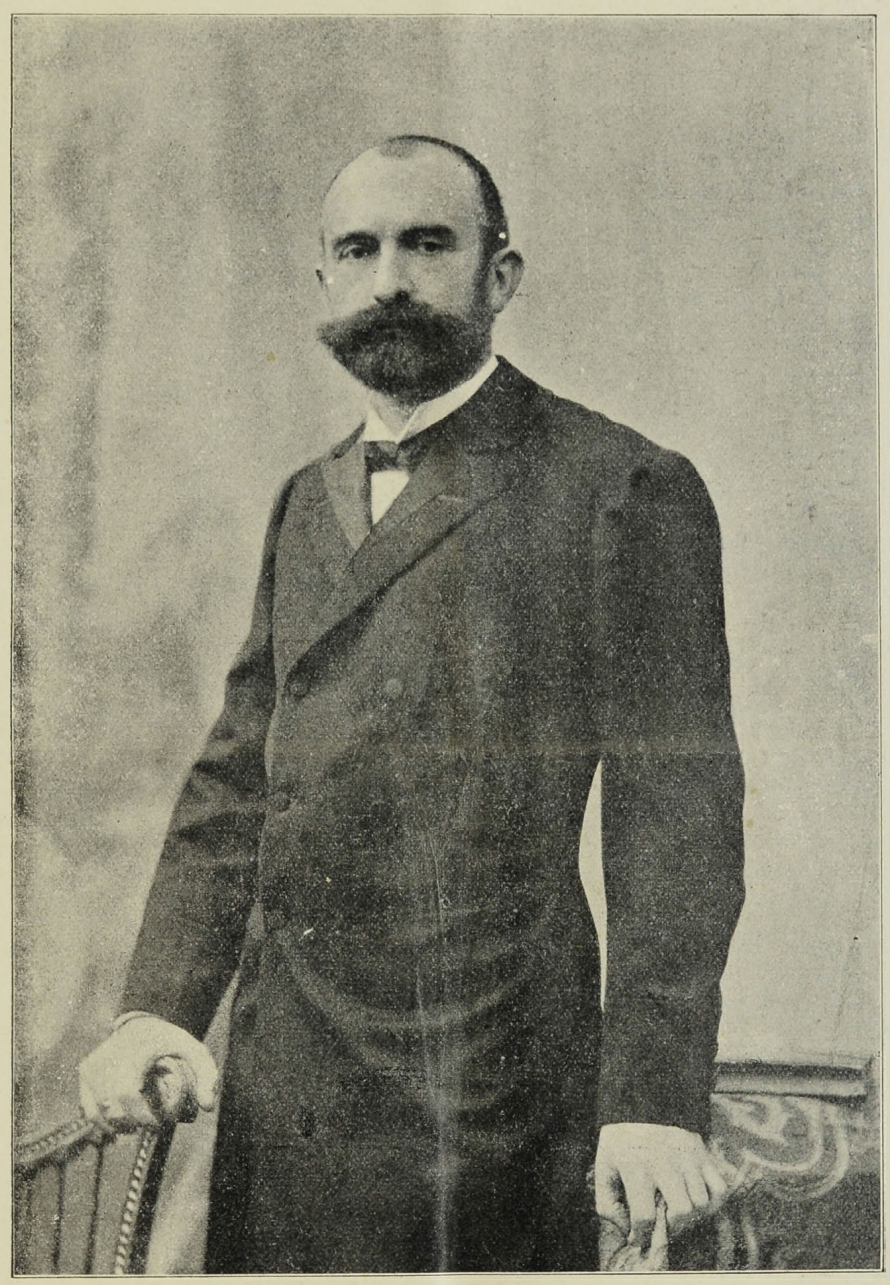

DR. RÓNAY KÁROLY

BUDAPESTI KIR. KÖZJEGYZŐ,
TÖRVÉNYHATÓSÁGI BIZOTTSÁGI TAG,
A BUDAPESTI ÖNSEGÉLYZŐ TAKARÉKPÉNZTÁR
KÖZPONTI SZÖVETKEZET ALAPITÓJA.

Boldogasszonyhava (Január) 21.

BUDA ÉS VIDÉKE

szórakoztató lapja „A MAGYAR“

SZERKESZTI: **mindszenti ERDÉLYI GYULA.**

A „Buda és Vidéke“ előfizetési ára: **12 korona egy évre.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **I. ker., Városmajor-uteza 28. sz.**

A „Buda és Vidéke“ kiadása a „Magyar“ **egy évre 2 kor. 40 fil.**

Este későn.

Emlékül Bánó Géza barátomnak.

Dalolnak e még felétek a lányok?
Este későn jártok e még hozzájok?
A Deákné szövögeti e vásznát?
Szidja e még kacsingatós leányát?

Én sem járok, ti sem jártok.
Nincs már sarkantyus tsizmátok.
Este késő borult fejünkre . . .
Csak a nóta maradt eszünkbe.

Egy száll czigány, két száll czigány.
— Abba bizony nincs még hiány. —
Huzza a mulatság során:
„Este későn ne járj hozzám!“

„Nézzük a régi időket“
Azután még deres főnket.
Csak hallgatom, csak hallgatom.
Hogy kopog más az ablakon.

Erdélyi Gyula.

Nemesi akademia terve a mult században.

Oddó dömölki apát gondolt legelőször arra, hogy Magyarországon oly nemesi akademiát állitsanak, melyben a magyar nemesi ifjuságon kivül bizonyos számu osztrák ifjut is neveljenek, hogy szorosabbá tegyék a két állam között levő kapcsot. Inditványa a helytartó tanács ezt előterjeztette a felségnek.

A helytartó tanács hazafiságtól lángoló előterjeztésének elfogadásának elfogadása *Uhlfeld* gróf főkanczellártól függött. *Gróf Eszterházy József* horvát bán a helytartó tanács minden szépet és jót örömest pártoló tagja jól tudta ezt s gondja volt, hogy jó eleve nyerje meg a főkancellárt s már a helytartó tanács első felterjesztése után Bécsbe utazott a főcanczellárhoz. Bőszóval mutogatta az akademia felállitásának hasznait, sőt tervet nyujtott be, hogy a főcanczellár tájékozhassa magát.

Alig küldte fel a helytartó tanács második representátióját, *Grof Eszterházy József* levélben kereste meg gróf Uhlfeldet s a levél átadásával a dömölki apátot bizta meg. Ebben a levélben ujra szivére köti a főcanczellárnak az akademia, mint Magyarország javára szolgálandó intézmény ügyet.

A tárgyalások során az akademia helyéül a mosonmegyei *Féltoronyt* szemelték ki, mely koronabirtok volt s az udvarnak kedves mulatóhelye. Szóba jött később *Magyar-Óvár*, *Magyarbél*, majd *Gróf Eszterházy József ajánlatára Vácz*. Váczott Uhlfeld nem akarta, mert nagyon messze lennének az osztrák urfiak Bécstől. Most *Kis-Martont* ajánlották. Meg volt a terv, a fedezet, de Uhlfeld mindig talált kifogásolni valót, s *Gróf Eszterházy József* minden igyekezete dugába dőlt. Ha *Gróf Eszterházy József* befolyása és nem Uhlfeldé érvényesül, ugy ma nem a Therézianumba nevelik a magyar nemes ifjuságot, de az osztrák nemes ifjakat a magyar nemesi akademiában, a mi egészen más irányba terelte volna a közjogi politikát.

Ez a müvelődés történti adat szép emléke gróf Eszterházy Józsefnek, ki ilyen békés diplomatiával akarta az *osztrákot* magyarnak nevelni.

Kaszárnya Klári.

Se országa, se hazája mégis piros az orczája. Extra természetü, igazándi fogas jószág ez a Kaszárnya Klári, még az ördög adjutánsának is lehetne a szeretője.

A mi a szemét illeti, azt bizony kiverte a galy egy kapitulácziával ezelőtt, de csak az egyiket. A mi meg a szépségét illeti, nemcsak reservában van — de ki is kapta rá már az obsitot.

Szél volt a hazája, eső a bölcsője, nyomoruság a nevelő-anyja, száraz kenyér a falatja, talán keresztelő-levele sem volt. Kicsi lány korában ugy ismerték, mint Klárcsit, a másik neve az anyjának valami százránczu Sára ködmöne ujjában maradt, a ki gyepre eresztette, mint a koczamalaczot. Mikor fölcseperedett, hátat forditott a nyomoruságnak s belevetette magát az ördög tarsolyába, a sátán azután az idő malmán őt is megőrölte a pokol számára.

Nem mosolygott ő másra, csak a ki ezüst- vagy arany-pénzt mutatott neki. Olyan volt a szive, mint a regement-szabó waffenrokja; mindenkire ráillett az egyetemes mértékénél fogva. Az ő hajlandósága is oda tudott tapadni akárki fia szivéhez, ha az ő szivébe arany patronnal lőttek bele.

Ebben az időben ugy hivták, hogy Százszorszép Klári; tiszt urak, vármegye urainak gyujtott ő világot, ha este volt és nem találták meg az ország utját. Bársony pruszlik, selyem viganó, drága fülönfüggő, az ujján rubintos gyürü. De egy sem volt karika-gyürü, mert az ő szivében nem állt vártát az igaz szerető.

Válogathatott a czifra ruhában, arany patkót verethetett a piros csizmájára. Mert akkor még azt hordott. Később kaczki szattyán czugos topán kellett neki.

Az a bor, amit ő mért, ha olyan savanyu volt is, mint az egres, édesebb lett a csurgó méznél a vele járó szives csókkal; mert az ő csók-ráadása a tormát is marczipánná változtatta.

A kit ő megölelt, meg volt az ölelve. Egy százas, két százas — oda se nézett annak a sok nyalka urakfia. Égett a szivök azután az aranyos boszorkány után.

Piros orczája szinte megcsattant az élettől. A pirossága igazi volt, nem tudták azt onnan lecsókolni a gavallérok. Piros volna az ma is, ajkára nem kellene bécsi rongy, ha egyszer a szive meg nem indult volna motolla módjára.

Nem ezüst, nem arany inditotta meg, hanem egy szegény legény; de a kinek csak a sarzsija volt a szegény legénység. Patkó és senki más. Nem tudta a százszorszép Klárit arra megtanitani, hogy balra forog a világ kereke.

Mikor azután lajtorján mászott a sirjába az, a kit igazában szeretett, kire nem pénzért, hanem ugy mosolygott, ugy letünt az ábrázatjáról a pirosság, mintha spongyával mosták volna le onnan. Elmaradt a boldogság, mely rózsaszinüre tudta befarbázni. Pirositó kellett már oda.

Még az aranypénz sem marad mindég divatban. Ha a császár ő felsége ugy akarja, más fajta jön az ujságba. Hátha az idő járása, mely a császárokra is ráemeli a halál kaszáját, ugy akarja, hogyne tudná a pókok szivét elforditani egy hervadó virágtól? . . . Százszorszép Klári Fátyol Klári lett, könyei, a melyeket sirt, nem tetszett az uri világnak, mely a pénzt szórta. Bizony le kellett szállani az első kontignáczióból a pinczébe, a hol olyan emberek laktak, a kik már megették a kenyerök javát és elfogyott á borsuk, meg a savuk is. Nem messze voltak oda, a hol a koldus-tariszniyát meg kell szabatni. Sötét volt az a pincze s annak a dohába, bus homályába áldozott le az ő boldogsága napja örökre.

Klári megunta a világnak ezt a sorsát és ujból forditott rajta. Sarkanytyu-taréj, kopogós csizma, csárdás bajusz, posztó csillag felé fordult és igy degradálta magát huszáraltisztekhez. Egy trombitás káplár lett a védelmezője. Ez pedig ugy védelmezte meg, hogy a mikor ostromolták a lányt, ennek piros lobogója mellé kitüzte a fehér zászlót; szivesen kapitulált. Mért is víni az olyan várost, mely magától szétmorzsolódik?

Nem hivták már többé sem Százszorszép Klárának, sem egyébnek: Trombitás Klári lett a neve.

Ha nem is tudott már olyan forrón szeretni — de nagy mulathatóságban nem érte utól senki. Kevés lett volna már neki a dupla lénung, meg a czulág, de még a regement összes handgeldje is.

Igy esett ki a Trombitás Klári a parádés világból.

Nem volt annyi üvegszem a nyakára szorult gyöngysorban, mint ahány nótában forgott a neve. Messze földön ismerték; a merre a huszárság járt, ment utána téli stáczióból nyári kovártélyra, ekvitáczióba, lógerba. Nem szerette a profuntot, de a koplalást még kevésbbé. Kitelelt árpa-szalmán.

Elbolondozott vele még a fő-strázsamester is, azaz hogy olyan katonásan beszélt vele, hogy a profosz sem különben. Egyszer azután a régi huszárok elmentek szabadságra, a regement meg Polyákországba — igy a Trombitás Klári lemaradt a lóról, vasas németekhez meg nem akart szegődni, hát bizony bakákhoz állt s lett belőle Kaszárnya Klári.

Nem az ezred leánya, anyja. Hébekorba jutott ki a szives szóbul, nagynéha ölelgette meg a régi katona szánalomból, a regruta meg tudatlanságból.

Végre elfogyott aztán minden: el a nóta, el a jó szó — de azért a kaszárnyától nem

tud megválni. Nem járta már a lelkem, galambom; a bakabibl ából kapta a legszebb titulosokat. Nem fogott már ő rajta semmi, oda se nézett neki, akár a tótkalap a ragya esőnek.

Most azt cselekszi, hogy rámos a bakaságra, pogácsát süt, azt is hitelbe árulja. Ha ibunkszmars van, ott lóstat a regement nyomában a pálinkás butykossal. Ha beteg a baka, tud neki orvosságot; a spitalba becsempészi azt, a mire szüksége van a legénységnek és gondoskodik róla. Baka-dajka lett már belőle.

Ha szidják is néha-néha, a szivök belülről azt diktálja: áldja meg az Isten a szegény Kaszárnya Klárit. Mivé lennénk, ha ő nem volna.

És mikor majd meghal, nem sajnálják az asztalostól azt a pár garast — ne fakó, virágtalan koporsót csináljon neki, hanem fösse be glanczos feketére, pingáljon is rá néhány rózsaszálat, olyat, a milyen hajdanában pirult az orczáján, mikor Százszorszép Klári volt a neve.

Erdélyi Gyula.

Egy csirkefogó sohajtása.

Irta: Tomer Ferencz

A bankrablókat, bizalommal vissza kik élnek
S a hitelőkre bizott pénzeket elkezelik,
Egykét száz ezerért, milióért egy rövid évre
Zárnak el irgalmas szivü biró uramék;
Vagy bizonyitékok hián szárnyukra eresztik
A keztyüs rablók uri pofáju hadát.
S olcsó csirkefogók, vagy hitvány kapcza betyárok
Évekig ülnek Vácz s Illava börtöniben
Apró pénzzel telt tárczáért, kis zsiradékért,
Kóczos bürgéért vagy csutorányi borért,
S több efféle szegény ember torkába valóért,
Akit az éhség hajt, avvagy az ostobaság.
Hol vagyon itt arány, hol a mérték és az igazság?
Igy tolvaj, rabló bár ki lehet szivesen.
Egy-két évi uras rabság . . . azután a ragadmány
Bő jövedelme jogán még . . . virilista leszen.

Örökké igazmondó naptár.

Több mint 300 évvel ezelőtt dr. Fischart János német nyelven egy humoros naptárt adott ki, amely mindig igazat mondott s a jövőben sem fog hazudni soha. Ebben olvassuk egyebek közt: Ez az év karácsony estétől számitva nyolcz nap mulva veszi kezdetét. — Karácsony és bolondok estéje között az éj nagyon rövid és a nap nagyon hosszu lesz a szerelmeseknek s a dologkerülőknek. — A hold ez évben láthatóan vekszálni fogja a világot s az idősebb embereket telésével fogyatkozásával, mint engemet az én tárczám. — Ha a nap korán alászáll, nem későn lesz az éj, ha későn száll le, korán felhagyhatsz a munkával. Szél után többnyire eső következik; ha esik nedves lesz. — Az őszt uyomban követi a tél fehér hóval és fekete szénnel, hideg jéggel és meleg kályhával — ha nem spóroljuk a fát. — Ez évben a rákok egymásután hátrafelé másznak s a kötélverők és sodrony huzók farolnak. — Ez évben aki ráklyukba nyul, emberkezet fog onnan kihuzni. — Ha januárban fagy, hüvös, hideg, friss és száraz idő lesz s a szegény ép oly hűs italt kaphat, mind gazdag, csakhogy másfélét. — Akinek nincs kertje hagyja abba a fák tisztogatás t. — Márcziusban sokan meg fognak halni, akik tovább már nem élhetnek. — April nagy nedveséget hoz főleg ha istenigazában esik. — Juliusban a tüskék nagyon szurósak. — Augusztusban oly roppant meleg lesz, hogy a rák ha főzik egészen megvörösödik, mindamellett a legsoványabb tehén több tejet ád, mint a legkövérebb ökör. — Ez évben a gabona nem lesz elég olcsó annak, akinek nincs és nem lesz elég drága annak, akinek van. Az idén az lesz a legjobb bor, a melyben legkevesebb a viz. — Ahol az emberek nem esznek kenyeret, olcsóbb lesz a buza. — Az idény előbb lesz a fákon a virág s csak azután a gyümölcs; egyszersmind sok piros alma férges lesz. — Az egész esztendőben több lármát fog ütni a menny dörgés, mint a villámlás stb.

*Wincze Mihály.**)

A szerelem a pedagógiában.**)

Budapest, jan. 11.

A minap egy *Magyar Olvasókönyv* került a kezembe, melyet *Gőőz* József dr. szerkesztett több tanférfiu és szakiró közremüködésével.

Azt hiszem, az érdemes pedagógus maga is megtudta volna szerkeszteni, ha ez az Olvasókönyv nem a polgári leányiskolák számára készült volna. De igy az Olvasókönyvnek az a része, mely lirai költeményeket tartalmaz, szükségessé tette a tanférfiak és a szakkörök becses közremüködését.

A lirai költemények ugyanis már néhány ezer év óta nagy előszeretettel foglalkoznak az ugynevezett szerelemmel, s a világköltészet legjelesebb alkotásaiban is sürün találkozunk ezzel a régi, hogy ne mondjam, elkoptatott motivummal.

A tan- és szakférfiak, vagy mondjuk röviden, a tanszakférfiak kiméletlen probléma elé kerültek: egyrészt ugyanis kikerülhetetlennek mutatkozott a lirai költészet lényegére és formáira oktatni a felsőbb iskolai leánynövendékeket; másrészt viszont veszedelmesnek igérkezett a lirai költészettel kapcsolatos s fentebb emlitett szerelmet nyilvános oktatás utján a fogékony leányszivekkel megismertetni.

Végig lapoztam az Olvasókönyvet s mondhatom, hogy a tanszak-férfiak, vagy mondjuk még rövidebben a tanárok fényesen oldották meg a sulyos problémát. Óvatosan kiselejtezték a költeményekből mindazt, mi a szerelemmel bárminemü vonatkozásban áll. Annyi szerelem sincs abban, mint egy tekenős béka szivében.

Például: Petőfinek *Falu végén kurta kocsma* czimü költeményéből kihuzták azt a strófát, mely igy hangzik:

Korcsmárosné, aranyvirág,
Ide a legjobbik borát!
Vén legyen, mint a nagyapám,
De tüzes, mint ifju babám.

Nagyon helyesen. A polgári és felsőbb leányiskolát látogató növendékeknek, nem illik tudnia, hogy a korcsmárosné bizonyos körülmények között, mint aranyvirág szerepel s még kevésbé illik a felől tájékozódnia, hogy valakinek ifju babája van, aki esetleg tüzes.

De a tanárok, magasabb ethikai kényszertől üzve, nem állottak meg ennél. Megkorrigálták Arany Jánosnak *Rákhel siralma* czimü költeményének ama kifejezését is, mely eredetileg igy hangzik: *Unszoló emlőmet elfogadni késtek.* Az olvasókönyv az *emlő* helyében *étket* iktatott, vagyis: *Unszoló étkemet elfogadni késtek . . .*

Ezt mindenki méltányolni köteles, mert figyelembe kell venni, hogy a leánynövendékek különben is tele vannak oktalan kivánczisággal. Minek azt idő előtt fitos orrukra kötni, hogy a csecsemő honnan szivja az anyatejet magába. Jófermán a tej ismertetését is mellőzni kellene.

Szóval, nem győztem eléggé dicsérni magamban a tanárok pedagógiai rendszerét, de önkénytelenül éreztem, hogy ezzel az etikai felfogás nincs kimeritve. Eszembe jutott a többek között a biblia, mely tele van a legkülönbözőbb fajtáju szerelemmel, s a történelem, hol ez a kárhozatos érzés szintén elég gyakran felbukkan.

Mit csinálnak ezzel a tanárok? Egy lirai költeményt meg lehet valamikép gyomlálni, de a könyvek könyvét s a világhistóriát a prüdség szempontjából elformálni igen komplikált feladat lenne. Különösen a bibliát, mely azonnal megszünik biblia lenni, mihelyt egy szót elvesznek belőle vagy hozzátesznek.

Ezen tünődve, mondhatom, nekem fájult meg a tanárok feje.

De még egyéb is eszembe jutott: az ifjusági előadások, melyet a felsőbb leányiskolai növendékek szorgalmasan látogatnak. Honnan vegyen a Nemzeti Szinház szerelem nélkül való szinműveket? Csak nem adhatja elő az *Ármány és szerelem* czimü drámát azzal a czimmel: *Armány és sütemény*?

A töprengés még ennél is tovább vezetett. Ha a pedagógia a prüdséget a végső konzekvenciákig fejleszti, akkor világos, hogy leánynövendékek előtt a miloi Vénuszt csak princzesse-ruhákban s a belvederi Appolót frakkban, klakkban és lakkban mutathatja be a muzeumok látogatása alkalmával.

Egészen megijedtem a konzekvenciáktól s kelletlenül dobtam félre az emlitett Olvasókönyvet.

A béke.

— Az angol-bur háboru alkalmából. —

Irta: Cz. Czakó Károly.

Szüz-fehér, szép madár
Szentlélek galambja,
Ki földieknek a,
Békességet adja,
Mondsza hová szállsz? . . .

Hisz' máskor lyenkor
Eljött volt bár telünk,
Nem vágytál el innen
Itt maradtál velünk,
Mondd most miért mégy? . . .

Melegebb tájakra
És jobb emberekre
Nem galambduczra, de
Enyhe lomb, berekre
Vádgyódol talán? . . .

Hűtlenné lett hozzád
A régi környezet? . . .
Vagy meguntad mindazt,
Mi eddig környezett? . . .
Mondd hát miért mégy? . . .

*

Elmegyek, elmegyek
Ámde visszatérek,
És akkor vigabb lesz
A pacsirta ének.

Szebben fog viritni
A liget, kert, berek
És örülni fognak
Majd a jó emberek . . .

Ó tetszik énnekem
A régi környezet
És hogy el kell mennem
Szomorún könyezek . . .

Örömmel szemlélem
Itt a békességet
De egy *távoli* kép
Oly nagyon bánt, éget . . .

*

Messze innen messze . . .
Ott, hol a napsugár,
Töretlenül, forrón
Mindig a földön jár,
A hol az embernek
Soha sincsen tele,
A hol a föld gyomra
Kincsekkel van tele:

---

*) Az Időjárásból.

**) Hazánk.

Ottan nem ismernek
(A békesség őrét)
S embervérben uszik
Hegyoldal, mező, rét,
Hol halált ad és kap
Sok dőre és kába:
Elmegyek, elmegyek
Sötét Afrikába . . .

Hol a rut öldöklés
Mondhatni hogy örök,
Odamegyek mostan,
Ámde visszajövök.

*

Hogyha a harczi zaj
Elül majd a légben
S felebarátaink
Élnek békességben,
Ha árvák sirása
És özvegyek jajja
Megszünt. S a holtakat
Hűs sirdomb takarja,
Ha a béke fátyla
Borul a rut multra:
Akkor visszatérek,
Visszatérek ujra . . .

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye gazdasági egyesületétől.

I. A vármegye gazdasági egyesülete által, a földmivelésügyi miniszter úr támogatásával rendezett népies előadások 1899-ik évi cyklusa véget ért. Az egyesület a vármegyét hat körzetre osztotta be, s az előadási körzetek vezetését Serfőző Géza, Majthényi István, Nyári József, Hancz Béla, Grasseli Miklós, Rombai Dezső egyleti tagokra bizta, kik részint személyesen, részint szakemberek bevonásával a szövetkezetekről s az összes mezőgazdasági ágakról 51 helyen 64 előadást tartottak 84 tárgygyal. Az előadások érdekességét növelte, hogy Serfőző Géza állattenyésztési előadásait 10 helyen vetitett képekkel kisérte, ugy hogy a gazdaközönségnek alkalma nyilt az állatok boncztani szerkezetét, a fajták kiváló példányait s a hibákat szemléltető oktatás utján megismerni.

II. Az 1900-ik évben is rendez az egyesület a földmivelésügyi miniszter úr támogatásával népies előadásokat, de az eddigi rendszertől eltérőleg olyképen, hogy Halason és Czegléden 6 hétig tartó állandó tanfolyamot tart. E tanfolyamon napi egy órában a mezőgazdaság összes ágai hivatott szakemberek által adatnak elő, ezenkivül a jelentkező tanulók a háziiparban nyernek gyakorlati oktatást. A tanfolyamok ugy Halason, mint Czegléden valószinüleg e hó 21-én kezdetnek meg s a gazdaközönség a tárgyakat tetszése szerint hallgathatja, az állandó tanfolyam hallgatói a polgármesterek által vétetnek fel.

III. A vármegye gazdasági egyesülete a vármegye állattenyésztése előmozditása céljából a hozzáforduló községek részére beszerzi és részletfizetésre, árengedmény mellett osztja ki a szükséges apaállatokat. Az engedmény az illető község vagyoni helyzetéhez képest 20—40%. Az egyesületet ezen tevékenységében a földmivelésügyi miniszter úr s a törvényhatóság támogatja, a beszerzésre pedig az egyesület állattenyésztési alapja szolgál.

Az apaállatok beszerzésére már a községek felszólittattak, és nagy mulasztást követ el azon község előljárósága, mely ezen kedvezményt fel nem használja, annyival is inkább, mert a szabályrendelet értelmében a beszerzett apaállatért a beszerző előljárósági tagot terheli a felelőség. Minthogy kiváló jó tenyészanyag csak korlátolt mennyiségben áll rendelkezésre, jól teszik a községek, ha kérvényüket az egyesülethez ideje korán benyujtják.

IV. Az egyesület igazgató választmánya f. hó 8-án tartott gyülésében elhatározta, hogy baromfinevelő telepet létesit s a községek között leendő ingyenes kiosztás végett a földmivelésügyi miniszter úrtól nagyobb mennyiségü him baromfi adományozását kérelmezi.

Elhatározta továbbá, hogy Erzsébetfák" ültetése czéljaira 1500 drb. szépen fejlődött fenyőfát ajánl föl Halasi telepéről a vármegyei községeknek. Ugyancsak elhatároztatott, hogy a pomózi járás egyes szegény községeinek ingyen gyümölcsfa csemetéket oszt ki.

V. Pest vármegye a peronospora elleni kötelező védekezésről alkotott szabályrendeletében kötelességévé van téve a községeknek, hogy a jelentkező gazdák rézgálicz szükségletét a vármegye gazdasági egyesületénél közvetitsék. Az egyesület a rézgálicz, kénpor, permetező és porzitó készülékek nagyban való (s igy olcsóbb és jobb minőségü anyag) beszerzésére most folytat tárgyalásokat.

Felhivatnak tehát a szőlőbirtokosok, hogy anyagszükségleteiket ideje korán jelentsék be, mert az első beszerzés február 15-én fog eszközöltetni.

VI. Az egyes községekben a földmivelésügyi miniszter úr támogatásával rendezendő népies gazdasági előadások megtartása tárgyában az egyesület ugy intézkedett, hogy minden járásban a járási bizottság által kijelölendő helyeken három előadás fog tartatni. Az összes előadások száma 42, a rendezéssel Serfőző Géza titkár és Gaylhoffer István segédtitkár bizattak meg.

VII. Munkásközvetités czéljából kiadott miniszteri rendelet alapján Pestmegye törvényhatósága a központi munkásközvetitői teendők ellátásával Serfőző Géza vármegyei mezőgazdasági előadót és helyettesül Gaylhoffer István gazd. egyl. s. titkárt bizta meg.

Budapest. 1900. január 13.

Az egyesületi titkári hivatal.

Kneipp Ujság.

A **Kneipp-Ujság** ez évi januári számában képet hoz Kneipp Sebestyénnek XIII. Leo pápa Ő szentége által 1894. évben történt fogadtatásáról, egyszersmind közli azon igen érdekes párbeszédet a mely a Szent Atya és Kneipp között lefoly. Ebből tudjuk meg hogy Kneipp részletes utasitással látta el a pápát arra nézve, hogy a betegségek elkerülése végett milyen életmódot kövessen. A Kneipp Ujság most igen nagy gyakorlati értékkel biró három renbeli uj czikk sorozatot kezdett meg. Ezek egyike a **Masszázs**, tudniillik a kenő-gyúró gyógymód ismertetése. Irásban és képekkel bemutatja a masszázsnak minden egyes fogását, úgy hogy ennek alapján bárki megtanulhatja azt, hogy miként kell hibátlanul masszrozni. A másik czikksorozat az **izzasztó fürdők** mikónti alkalmazásáról szól. A harmadik czikksorozat „**konyha**" czimet visel ás a táplálkozás szabályait, az ételek helyes keszitésmódját tárgyazza, egyuttal pedig minden hóra étlapot is ir elő. A Kneipp ujság megérdemli a pártolást, mert a közegészségügy előmozditása körül igen jeles szolgálatot tesz az emberiségnek. Uj évtől fogva az előfizetést is leszállitotta a nevezett lap igen csekély összegre, tudniillik egész évre 4 korona 80 fillérre 2 (frt. 40 krra) Megrendelhető a Kneipp Ujság Budapesten, X kerület Füzér-utcza 19 szám alatt.

Pestvármegye gazdái a fő- és székváros élelmezése szolgálatában.

A nyugati határszéli vármegyék kivételével nincs országunkban oly vármegye, mely mezőgazdasági értékesités szempontjából kedvezőbb helyzetben volna, mint éppen a mi vármegyénk s csodálatos az, hogy vármegyénk gazdagközönsége ezen kedvező fekvését éppenseggel nem használja ki, mert joggal állithatom, hogy ha csak kissé élelmesebbek volnánk s összetartva vállvetve működnénk, gazdaságunk jövedelmét lényegesen szaporithatnánk.

Fő- és székvárosunkat minden oldalról Pestvármegye környezi, övezi, ugy közuti mint vasuti s vizi közlekedési összeköttetésünk a fővárossal kielégitő, hogy igy mondjam, az Isten nekünk ide, kellő közepünkbe, telepitett egy 7—800,000 lélekkel biró nagy fogyasztási piaczot s mi ezen kedvező helyzetünket kellőképpen kihasználni nem tudjuk, vagy nem akarjuk. -- Egynehányan szedik a tejfelt, mint ezen kedvező helyzet nyujt, de a tömeg, a vármegye nagyrésze, passiv viselkedik, vagy tudja az Isten micsoda lethargiába van merülve.

Felvetünk eszméket, tárgyalunk felette sokat, hogy terményeinket külföldön s hogy mikép értékesitsük; pedig ha egy kicsit utána látnánk, terményeinket itt helyben, itthon értékesitheténk. Közvetlen közelünkben van a legjobb fogyasztási piacz s mi másfelé tekintünk; mint az álmatag ember, máshol keressük a rajtunk levő kabátot.

Ha mi pestmegyei gazdák összetartanánk, jóformán mink láthatnánk el mindennel ezt a pesti piaczot s az a fogyasztóközönség jobb s olcsóbb anyaghoz jutna s mi jobban értékesithetnénk terményeinket!

Ám gondolkozzanak más távol fekvő megyék terményeik elheyezéséről, ők minden piacztól egyaránt távol esnek, de mi pestmegyei gazdák használjuk ki azokat az előnyöket, mit természeti fekvésünk nyujt.

Csak röviden fel fogok sorolni néhány termelési ágat, hol vagy más rosszul járunk el az értékesitésnél, vagy éppen ki vagyunk szoritva a piaczról.

Tejtermelés. Tagadhatlan, hogy e téren bizonyos fokig előnyben vagyunk, mert kötelességünket lehetőleg teljesitjük. E téren azonban ugy a nagy- mint a kistermelő hibásan jár el.

Ugyan kérem, mit fizet a fogyasztó 1 liter *kifogástalan* teljes tejért? Nemde 14—15 krt. házhoz szállitva! Kérdem most már mit kap a nagyobb termelő ab Budapest, azt hiszem illetőleg tudom: 6—8 krt; senki sem tudja mi okozza már most ezt a nagy 30—50% os különbözetet. Azt az okozza, hogy az értékesitésnél a közvetitők, tuljárnak a tömörülni nem akaró fogyasztók s gazdaközönség eszén!

A gazda tényleg megelégedhet, ha loco Budapest, tejeért átlag 7½—8½ krt kaphatna; csak azt nem értem, hogy a fogyasztó miért fizeti azt az óriási sarczot a közvetitőknek, még azon esetben is, ha a kiszolgálat tökéletes, pedig tudjuk azt, hogy a legtöbb Budapesten elfogyasztott tej — nem pogány.

Ez a nagygazdák baja, de nézzünk szét csak a budapestvidéki községekben, hol a lakosság zöme a tejtermelés után él, nemcsak az üzlet végett, hanem azért, hogy trágyázhassa különbben mostoha földjét.

Ha reggel a korán érkező vonatok megérkezését látjuk, 100 és 100 tejes embert szállitanak azok be s ha még hozzászámitjuk a gyalog s tengelyen jövőket, joggal mondhatjuk, hogy budapest környéki községekből több ezer ember foglalkozik naponként a kicsibe való tejszállitással.

Kérjük, helyes-e ez? Nem helyes sem közgazdasági, sem szoczális, sem közélelmezési szempontból!

Nem helyes azért, mertpár ezer ember munkája elveszett; nem helyes azért, mert ezek a kis tejkupeczek a folytonos fővárosba való járásáltal a mezőgazdaság s a család részére elvesznek; nem helyes végül közélelmezés szempontjából sem, mert ezek a vállon hordott apró edények nem a tisztaság mintaképei s lehetetlennek tartom, hogy ezen temérdek ember közül legalább felét el ne ragadja a kapzsiság s tejét ne hamisitsa.

Tudok esetet, hogy egy közeli faluból egy-egy tejkupecz azon a szekéren szállitja naponként ki a városi vendéglőkben összeszedett moslékot, a min a tejet beszállitja!

Most már, a ki a tej könnyen romló, fertőzhető s igy fertőző tulajdonságát ismeri, fogalommal birhat arról, minő tejet fogyasztunk Budapesten; hiába az ellenőrzés, hiába a rendőrségnek minden erélye — ennek a temérdek embernek a furfangján tuljárni nem lehet

Ennek csak két módja van.

Az egyik az, hogy alakitsanak a fogyasztók fogyasztási egyesületeket, s mondjanak le arról a kényelemről, hogy ½ liter tejet is a III-ik emeletre kell felvnni, csakhogy

éppen az edénybe nem önti az eladó. Ez dtága mulatság, mit a konkurrenczia (erre a tejnél jó segédeszköz a viz) s a fogyasztók kényelemszeretete teremtett meg.

A másik az, hogy községi szövetkezetekké kell a kistermelőket alakitani s a központban a központi elárusitást szervezni.

Igy a fogyasztók jobb tejet s a termelők jobb és biztos árakat érhetnének el.

Ha a vásárcsarnokba megyünk, látjuk, hogy messze vidékek községi tejszövetkezetei itt Budapesten árusitják el a vajukat. Ha ezt megtehetik Tolnában, Baranyában, mért ne tehetnénk meg a közlekedéstől távolabb eső községek Pestmegyében. Ezzel sok ezerre menő haszont s állattenyésztésünk fejlődését biztosithatnánk. Csak hogy ehhez összetartás s egyetértés kell, a mi sajnos, ezer év óta nem erényünk.

Ime a *baromfi értékesités* terén is lehetne valamit tenn; igaz, hogy ez keresett kiviteli czikk, de nem hiszem én, hogy jól elkészitve nem lehetne-e annak egyrészét itt Budapesten értékesiteni, mert sok szatmár-, szilágy-, bihar-, s hevesmegyei baromfi fogy el itt Budapesten.

A gyümölcs-, szőlő- és bor-értékesitéssel — nem kell megharagudni érte — még éppen élhetetlenek vagyunk. Budapesten ugy a gyümölcs mint a szőlő, mint a bor, felette és aránytalanul drága — a gazda meg édeskeveset kap érte. Visszás helyzet az kérem, mikor Kis-Körösről, Halasról az olcsón összeszedett gyümölcsöt Oroszországba szállitják, Budapest meg erdélyi, soproni, meg tiroli almát fogyaszt! Vigyék ezek Muszkaországba, ha mi termésünk egy jó részét elhelyezhetjük itt a fővárosban, egyrészének kellene csak külföldön piaczot keresni.

Bámul az ember, mikor a halasi chaselast Lembergbe liferálják, a budapesti piacz egy részét pedig aradi, meg törökországi szölő uralja.

Társulni, szövetkezni, egyesülni kell nem kell képzelt s elérhetlen dolgok után futkosni, meg kell elégedni a tisztességes haszonnal, akkor terményeinknek biztos piaczot teremthetünk s a fogyasztó közönségre is számithatunk.

Csak egy példát mondok. Az idei halasi alma termésért, ugy a mint volt, 6—8 frtot lehetett volna mázsánkint elérni, akkor mikor itt Budapesten a vásárcsarnokban az erdélyi Batul 24—28 frt volt nagyban. Megválogattam s fajtisztán kezeltettem az almát s szépen csomagolva 16 frtért bocsájtottam áruba, a hulladékot pedig 5—8 frtjával.

Az eredmény az volt, hogy 10 annyit is eladhattam volna, még Németországból is tudakozódtak utánna,

Nyertünk mi, nyert a fogyasztó, mert aránylag olcsón jó fajtiszta almához jutott

Nem akarok egyéb termelési ágakra mutatni, melylyel a távoli megyék s a külföld saját fővárosukból szoritanak ki bennünket, — attól tartok, utolsó czikkemmel is ellenséget szerzek, — elég az, hogy kimondtam a mi szivemen feküdt!

Ébredjünk, pestmegyei gazdák! — egyesült erővel, vállvetve müködjünk saját érdekünkben, ne tárgyaljunk, beszéljünk sokat, — hanem tegyünk. mert szép a szép szó, de hasznot csak a tett után várhatunk, mert minden Demosthenesnél szebben beszél a — tett!

Serfőző Géza.

Jobb is volna.

Egy 80 éves öreg folyamodni akart, hogy a személykereseti adótól mentsék fel, mert ő már kenyerét sem képes megkeresni. — „Bizony jobb is volna, ha meghalna, mert a százalékot inkább szeretnénk“ mondá a Steuerinspector.

Tárcza nélküli — irnok.

1848-ban, midőn sok fiatal ember azt hitte, hogy az aranyos „egyenlőség“ mivel már a plakátokon megvolt, megvan az életben is, egy fiatal tiszteletbeli irnok a gazdag háziur leányára vetette szemeit, sőt annyira nekibátorodott, hogy már egy pár látogatást is mert tenni. A papa, ki a szegény legénytől irtózott, észrevevén, hogy leánya ezt szivesen fogadja, interventióra készült és egyik látogatás alkalmával a szobába toppant és nyers hangon megszólitja a fiatal embert:

— Kicsoda ön?

— Én, én, kérem, a miniszteriumnál *irnok* vagyok *tárcza nélkül*, — felelt ijedségében a vőlegényjelölt.

Költséges hivatal.

— Gratulálok öcsém, hogy kineveztek csendbiztosnak.

— Ugyan hagyja el bátyám! higyje meg, évenkint legalább 600 frtot kell ráfizetnem a magaméból.

— Hát akkor bolond vagy, ha hivatalt vállalsz.

— Furcsa! Élni csak kell valamiből.

A vármegyei utak.

B. megye utjai minden istenfélő utazót hideg borzongatással töltenek el, levén azok oly pogány sárosok és vendégmarasztók, hogy a hirhedt szolnoki töltés hozzájuk képest a legártatlanabb suvix.

Ezen az uton a legzimankósabb időben utazik az alispán jó öt lovon, s mid n egy ismerős földbirtokost elkerülne, ki két rosz gebéjét biztatgatá, odakiált: Szerencsés jó utat.

— Ha jó, edd meg, — dörmögé az elkeseredett ember.

Az alispán szánó mosoly kiséretében gondolá: No ez két nap mulva se ér Sz.-re. Hát a mint jó késő este öt sáros lovával becsörtet a vendégházba, s az étterembe lép, nagy megütközésére ott találja az emlitett földbirtokost, előtte a vacsora maradványaival s fogát egykedvüen piszkálva.

— Á á á! jó estét kivánok. Hát ön itt?

— Igen. Már öt órája. Furcsa ugy-e? Egy mellékutat használok, mikor az országut járhatlan

— Nagyon kérem, nem lenne oly szives megmondani, merre van az az ut? Ezután én is azt használnám.

— De bocsánat, azt az egy bolondot nem teszem.

— Nem? szólt megütődve az alispán. És miért nem?

— Hát csak azért, kérem, mert a vármegye megtalálja csináltatni, s akkor nem tudom, mi az ördögön járok ide!

A policzáj.

A Bach-korszakban történt.

Egy suszterinas nem vette észre, hogy épen az ő háta mögött is áll egy „policzáj“. s vig képpel állitja meg valamelyik pajtását s nevetve kérdi tőle:

— Miska, tudod-e mi különbség van a policzáj és a szamár között?

A mint meghallja a policzáj ezen triviális dolgot, megfogja a lurkónak füle tövét s biztatja, hogy most mondja meg hát a különbséget. A gyerek jajgat erősen.

— Jaj kérem ne bántson inkább semmi különbség sincs közöttük.

A policzáj erre még egyet huzott a suszterinas fülén s elereszti, nem vevén észre, hogy most mondott ám az a vásott kölyök igazán policzeiwidrig dolgot.

Jakabfy.

Egy igen magas ur a Bach-korszakban körutat tevén, — mindenfelé bemutatták neki a megyei tisztviselőket, kik között többet Jakabfynak hivtak.

Ezek egyike megyefőnök volt, s a nagy ur nem tudván jól magyarul, összetévesztette a Jakabfyt a megyefőnök nevet, azt vélvén, hogy Jakabfy jelenti a hivatalt.

Egy más helyen aztán ismét egy Jakabfyt mutatak be neki, a ki igen fiatal és még csak dijnok volt.

Ah! *so jung, und schon ein Jakabfy!* — jegyzé meg csodálkozva a magas látogató.

A financzolatlan sonka.

F. megyéből egy gondos anya fiai számára, kik Pesten jártak iskolába, két sonkát hozott a kocsi hátulsó ülésében.

Az éltes sovány külsejü asszonyság egyedül utazott kocsisával, Pesthez közel fekvő jószágáról. A vámsorompónál megszólitja őket a finánez:

— Van-e vámfizetés alá eső tárgy a kocsin?

— Igenis van két sonka.

— Hol vannak azok?

— Rajtok ülök, — felelé az utazónő.

Erre a finánez több közel álló társával együtt roppant nevetés közt válaszolá:

— Paszirt, az nagyon sovány.

No, ha sovány, mondá dühbe jöve a megsértett asszonyság, akkor csak hajts, Jancsi.

244. szám
kb. 1900.

Hirdetmény.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közigazgatási bizottsága részéről közhirré tétetik, hogy a Czinkota-kerepesi h. é. vasut czéljaira Czinkota, Csömör, Kistarcsa és Kerepes községekben szükséges ingatlanok kisajátitási tervei Czinkota, Csömör, Kistarcsa és Kerepes községházánál közszemlére kitétettek s a tárgyalások határnapjai ugyanoda Czinkota községben 1900. évi február hó 9-ének d. e. 10 órájára, Csömör községházához február hó 10-ének d e. 10 órájára, Kistarcsa községházához február hó 12-ének d. e. 10 órájára és Kerepes községházához február hó 12-ének d. u. 2 órájára kitüzetett, mely alkalommal a kiküldött bizottság a kisajátitási terv megállapitása felett akkor is érdemileg fog határozni, ha a tárgyalásra a kisajátitást szenvedő birtokosok közül egy sem jelennék meg s hogy a megjelenés elmulasztása miatt igazolás-helye nincs s hogy az egyéni külön értesités következményeképen a meg nem jelenőkre vonatkozólag a felajánlott kisajátitási ár is jogerőssé válik.

Budapesten, 1900. január hó 17-én.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közig. bizottsága nevében:

Bereczky
főispán, mint elnök.

A
Budai Vigadó
vendéglő-helyiségében
minden **szerdán** és **szombaton**
KATONA-ZENE.
Kiváló tisztelettel
WILD JÓZSEF
a Budai vigadó vendéglőse.

Nyomatott Kaufmann József kő- és könyvnyomdájában Budapest, V., Arany János-utcza 4.

1900 évi február 21.

BUDA ÉS VIDÉKE

szórakoztató lapja „A MAGYAR“

SZERKESZTI: mindszenti ERDÉLYI GYULA.

A »Buda és Vidéke« előfizetési ára: 12 korona egy évre.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. ker., Városmajor-uteza 28. sz.

A »Buda és Vidéke« kiadása »A Magyar« egy évre 2 kor. 40 fil.

Hazafelé.

Emlékül Bieskey Gyula barátomnak.

Megint tele van a pohár.
Ugyan kiért ihatunk már?
Fele meghalt. Fele elment,
Alig vagyunk már idelennt.

Hull a *patkó* egyremásra,
Szedi a halál kovácsa.
A ki még ma vigan lebben,
Holnap nyujtozhat a gyepen.

Bölcselkedve, ha vizsgáljuk,
Éltünk, de furcsának látjuk.
Alig virult, már is vége,
Ott vagyunk a semmiségbe.

Nem is virradt bealkonyul,
Éltünk egy öl földbe szorul.
A mi előtt érhetnénk jót,
Leszedik rólunk a *patkót*.

Fogjuk hát fel a vasvesszőt
Verjük vele a temetőt.
Kalapot mélyen a szemre,
Ugy készüljünk a verembe.

Mit busuljunk ugy is késő?
Az elmullott vissza nem jő.
Fojtsuk bele a borunkba,
Készüljünk saját torunkra.

A ki hamarább lesz otthon,
A másikról gondoskodjon.
Jó tanyája legyen ott fennt,
Zákány, eső ugy is vert lent.

Erdélyi Gyula.

Az elmaradt sir.

— Rajz. —

Irta: **Erdélyi Gyula**

Nagy-Mezőn valaha a hires Nagyaryaké volt minden. És ma nincsen azoknak ott egy talpalatnyi saját földjük.

A legtisztességesebb állása van az öregek közül Boldizsárnak, a ki utkaparó. Nem sok gondot okoz a hivatala, mert Pató Pál megyéjében még mindig ráérnek az utcsinálásra.

Van közöttük bakter, gátőr és kukoriczacsősz is. Némelyek semmit sem csinálnak közülök, mások eljárnak napszámba; ki kocsis, ki béres.

De azért a Nagyaryék büszke gőgje valamennyit jellemzi. A hol lehet, veresedtek, kártyáztak, duhajkodtak és csináltak sok bajt községnek, szolgabirónak, járásbiróságnak

Itt-ott atyafiságban voltak és átosontak a tárgyalásokon, de bizony néha ott tartóztatták őket a megyeházánál, mert nagyon is égbe kiáltó igazságtalanság lett volna, ha horogra nem kerülnek.

A család parasztruhában, járt de azért nem mindenben parasztosodott el, bizonyos uri nyegleség jellemezte valamenynyit.

A család feje, a ki a mennyire lehetett, igazgatott és irányt adott, Fáni néni volt, a ki rombadőlt uri lakának egy rozzant kertész szobájában tartózkodott kis unokájával, Gellérttel.

Javasasszony hirében állott, ki fűtfát ismert, épen ugy mint atyafiságát, természetében is sajátságaiban. Jól tudta, melyikben mi rejlik, jó vagy gonosz.

A kuria romjain ott nyügösködött a valaha szebb ég holdvilágára sunyitó Jászol nevü vén kutya. Ma már csak a saját árnyékára morog; az embereket nem tartja ugatni valóknak. Ma is a jászolban hever, mint hajdanán s békességben él a pókokkal és molyokkal, nagyokat szundit a szú perczegése mellett.

A kuria romjainak régi népességéből egy kenderszinü vén macska is ott kullog a bodzafa tövében, a mely alatt levő kövön legszivesebben üldögél Fáni néni s ha valamelyik rokona meglátogatja, elbeszéli neki a család büneit, a mit azzal fejezett be, hogy igy jár, a ki nem tud imádkozni.

Ezért kellett elpusztulni a Nagyaryaknak is, mert imádkozni ha tanultak, tudtak is, de elfelejtették.

— Miért néztetek annyit a földre, nem szebb az ég? Azért szökött el tőletek a jólét, a vagyon. De azért ma sem imádkoztok. Nézzétek a kis Gellértet, ez tud imádkozni.

Boldizsár, az utkaparó, kedves asszonynénje elmélkedésein nem indult meg; vágta a világ kegyetlenségén panaszkodva — az elpusztult udvar kipusztult cserfáit s nem állhatta meg, hogy ellent ne mondjon:

— De kedves asszonynénem, nem hiszem én azt, hogy imádságból templom legyen. Hamarább kikerül az a buzából.

— Micsoda beszéd ez, Boldizsár öcsém? Todod-e, hogy a ki elhagyja Istenét, azt az Isten elhagyja?

— Papoktól eleget hallottam, mégis láttam már egészséges katonát háboruból haza jönni és papot, a ki a templomban kapott köszvényt.

— Boldizsár, ez az Istentagadás jellemezett minden Nagyaryt és végre az Isten el is hagyta őket. Gellért hütlen lesz őseihez, ő hinni fog, remélni és szeretni. Én pedig ilyenek mutatok és igy is halok meg.

— Könyörüljön az Isten rajtatok, ti kegyetlen faj és ne éreztesse haragját veletek ugy, mint megérdemlitek.

Boldizsár ur elvégezte a favágást. Rég ideje, mikor ezen az eperfán ugrált, mászkált, mit most összevág, mint ősei a pogány törökkel cselekedték. Emberségesen megfelezte. A Nagyaryak jellemében hiányzott a csalás szenvedélye. Egy rossz kötőfékkel összekötötte a farakást, felcsapta vállára és kifordult a kuriából.

Hiába akarták szelid hajlamu anyák az ádáz és vad gondolkodást a Nagyaryakból kiirtani, nem lehetett. Kegyetlenkedtek szóban és tettben, sem a magok sem a mások vérét nem kimélték.

Fáni néni azért vette magához a kis Gellértet, hogy másként nevelje és megmutassa, hogy a vért is lehet gyógyitani, ha akármilyen beteg is.

Gellértet először is elkülönitette a többitől, ne legyen közel a ragályosokhoz. Ha azok mindig a földre néztek, nézzen ő az égre; legyen jámbor és istenfélő. Viseljen női ruhát, a meddig csak lehet, játszék babával, hadd higyje, hogy leány.

Fáni néni madarakat, galambokat szerzett be a kis Gellértnek. Magával vitte a betegekhez; abból a garasból mit szájától vont el, neki is juttatott, hogy a szegényeknek, ha nem is sürün, de néha alamizsnát oszszon. A templomot szerette a kis Gellért és azok voltak boldog perczei ha Fáni nénivel a templomba ment. Odahaza is mindig templomot játszott, kövekből oltárt is rakott magának és napestig énekelte a szép templomi énekeket

Fáni néni most már bizton látta, hogy átszürte a vért és kedvenczéből pap lesz, a miként ő azt megálmodta s örömkönyeket is sirt a fájdalomával vegyesen már a puszta reménytől.

Mennyiszer adott hálát, a felhőkre nézve, hogy Isten az imáját meghallgatta. Már püspöknek látta a kis Gellértet, a ki osztja az áldást neki is.

Itt, az ősi udvar helyén majd kápolnát épittet a püspök a bucsujáró helye lesz a vérében rossz embereknek, kik csodatevő erőt elveznek a megjelenésekor és megváltoznak az Isten dicsőségére.

Imádkozni fog rokonai bünös lelkéért és talán apostoli közbenjövetele őket is megjavitja.

Hosszu jámbor életet él és eljár az ő sirjához, mely itt fog domborodni a kápolna mellett s imádkozva áldja az ő emlékét.

A falu plébánosának tetszett az értelmes vallásos gyermek és gondjai alávette. Nem volt gazdag ember, de nevelése költségeit ő viselte.

Gyorsan repült és Fáni nénire nézve mégis ólomlábon járt az idő. Lázasan olvasta, hogy élete ismét egy nappal fogyott. Őt közelebb hozta mindennap a sirhoz, de Gellértet is czéljához.

Egy vakáczióra ugy jött haza, mint kispap. Segédkezett is a jó plébánosnak. Alig tudta meggátolni, hogy Fáni néni neki kezet ne csókoljon. Igy illik ez jó kereszténynyeknél, hogy papott isztelni kell.

Boldizsár ur, az utkaparó is büszkeséggel nézte öcscsét, kit már most is megtisztelendő urazott és nem mert többé káromkodni. Az egész Nagyary-család igyekezett tisztességes lenni, hogy szégyenére ne váljanak papi rokonuknak.

Valóságos családi feltámadás volt. A lelkek egészen átváltoztak.

Csak Boldizsár ur mondásai hangolták le a reményeket, ki keserüen jövendölte, hogy még sem lesz belőle pap, mert a sors könyvében más van az ő családjokról feljegyezve.

És egyszer csak végig rezgette az országot a „Talpra Magyar.“ Megdördültek az ágyuk az is odamentek, hova a haza becsülete hivott, a harczmezőre s Gellért sem maradt el.

Ugy harczolt, mint egy oroszlán s a halál szemébe addig nézett, mig maga is halva maradt a harczmezőn. Igy maradt el szegény Fáni néni sirja.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye monografiája.

A vármegye monografiáját *Galgóczy Károly* érdemes tudósunk sok jó akarattal és szorgalommal irta meg. de még abban az időben, a midőn sok kutforrás nem nyilt meg, a mi ma nyitva van.

A vármegyét az ország első vármegyéjének czimével tisztelik, tehát monografiájának is azon az alapon kell elkészülni, mint azt boldogult történettudósunk *Gyárfás István* jelezte. A vármegyének okvetlen uj monografiát kell iratni, melyben társadalmi története is erősen ki legyen szinezve.

A monografia iró feladatát helyesen körvonalozza Gyárfás, midőn a legelengedethetlenebbnek mondja a történeti érzéket, mely szerint az iró munkájába mindent, mi szükséges és feltalálható felvegyen, de viszont mindent, a mi felesleges elhagyjon, továbbá ügyelni kell a compositióra, hogy a meglevő adatokat, ha csak összerakva, de feldolgozva találhassuk; egész okiratokat felvenni az elbeszélésbe nem helyes, mert az oklevelek eredeti s helyes szövegének az oklevéltárban van helye, az irónak ebből kell megalkotni a kitűzött történelem szövegét.

Megrójja Gyárfás azt is, hogy a megye kültörténetéből hiányzik annak előterjesztése, hogy milyen volt a megyei terület állapota a *magyarok bejövetele előtt*, holott a megye területén laktak a régi sarmata jászok, kik véres harcokat vivtak római legiokkal, hunnok, avarok s a honalapitó magyarok szereplését nem is emliti, nem beszél a megye területén lefolyt érdekes eseményekről, háboruk ütközetekről és békekötésekről.

Sajnálkozik Gyárfás, hogy a monografia irója részletesen nem emlékezik a megyének József császár idejében volt állapotáról, pedig emliti azt, hogy mig a többi megyekben a levéltárakban az összes II-ik József korabeli közigazgatási iratokat megsemmisitették s mindenki hallani akart. — A Nagyaryak Pestvármegyében teljes épségben megvannak.

Még szigorubban birálja Gyárfás Galgóczy monografiájának 3-ik kötetét s mig hagyományokat sokat használ fel, mellőzi az országos, kamarai, muzeumi és akadémiai oklevél gyüjteményeket. Gyárfás mindjárt a ráczkevei szigetnél ráolvas s szemére veti, hogy Albert király 1438 ban kelt oklevelében *Becse szigetnek* nevezi, mely ugyanazonos azzal, mely 1424-iki oklevélben Csepel nevü nagy szigetnek emlitetik s hogy ebben az oklevélben Borbála királyné birtokaiul vannak előrolva Pestvármegyéből: Szent Jakab, Kelenföld, Gubacs, Haraszti, Szent Dénes faluk, Becsevároš, Félegyháza, *Martonvására*, Gödöllő, Sári, Kerekegyház, Péczel, Gyömrő, Halásztelek, Laczháza, Szentimrefalva, mely két utolsót szántói Laczk fiaitól Jakab erdélyi vájdától s Dávid tótországi bántól Galsa faluért cseréltek.

Gyárfás részletekkel szolgál s felsorolja, hogy *Török Bálintot* I. Leopold 1696-ban a budai jezsuitáknak adományozta. Az oklevelek megvannak a kamarai levéltárban. — *Páty* a Bosnyákoké és *Kohárieké* volt *Zsámbék* történetéről sokat irtak, a monografia keveset beszél. Hogy a munkában mily kevés figyelem van forditva a régészeti dolgokra, láthatjuk *Mogyoródnál*, Kerepesről nem emliti, hogy ez már 1148-ban község volt. Nem kutatja, a Czinkotai lutheránus templom alatt vannak e sirboltok *Rákos-Csabán*, az 1846-ban talált római feliratu kő a hazai góth épitészet nyomaira vezethette volna. *Isaszegnél* az 1259-iki csata személyeire nézve tévedésbe esik. Elhallgatja, hogy *Kartal* már mint falu 1474-ben emlitették, 1394-ben előfordul *Szent László*, *Héviz*, *Bag*, *Tura* 1504-ben és 1521-ben *Valkó*. Valkóról ugyan emliti, hogy az Árpádházi okmányokban többször előforduló hely, de nem emliti az okmányokat Az Ördögárokkal (Kisárok) keveset foglalkozik. *Czeglédnél* elhallgatja, hogy Dózsa György innen bocsátotta ki, fenyegető levelét Pest és Szolnok megye községek lakosaihoz, hogy azonnal hozzá siessenek.

Nem emliti, az 1552-ben kivetett porta adót, mely az egész vár számadásában 75 denárral portánként van előirva, nem pedig igy:

Solt megye: Szent Márton 4 porta, Szalk 4, Choben 4, Vecse 13. Az 1553-ik évi 50 dénáros hadisegélyből.

Pestmegye Issaszegh porta 13, Csaba 20, Kerepes 20, Felső-Tarcsa 4, Csik-Tarcsa 10, Mogyoród 5, Folth 6, Nyáregyház 5, Nemegy (Némedi) 28. Molnár (Monor) 13, Sinkoth 20, Wry (Uri) 10, Gomba 9, Syger 8, Bicske 6, Sewregh 9, Szele 14, Györgye 16, Szenttamás kátája 9. Farmos 4. Szent-Lőrincz 8, Saágh 8, Szecső 20, Kéva 19, Zsámbok 12, Verseg 9, Pánd 4, Jánoshida 19, Üllő 11, Ujfalu, 14, Pilis 2, Alberti 5, Irsa 5, Czegléd 139, Tapiszentmárton 29. Körös 65, Mykebuda 5, Kecskemét 221, Vácz 32. Dabas 7, Gyón, a tolvajok a bíráktól, midőn a 12. porta után hadisegélyt a földesuri adóval együtt Egerbe akartak vinni, elraboltak. Vátya 7. Pótharasztya 19, Csév 8, Felső-Alpár 7. porta stb.

Soroksár mellett levő *Gyál* pusztával is könnyen bánik el a monographia, holott erről és több más szomszéd helyekről egy 1334-iki oklevél már emlékezik, később birtokosa volt a hires Kenderessy család, melynek egyik tagja Kenderessy Mihály az 1505 és 1525-iki országgyülésen Pestvármegyét képviselte.

Ugy látszik Gyárfás István készült Pestvármegye monographiájának megirásához. Kár, hogy az ő tudása és értesülései vele együtt sirba szálltak.

Galgóczy Károly mondája elismerést érdemel. Ő volt az uttörő s utána a kellő adatok felhasználásával Pestvármegye történetét és magyarságát ma már, a midőn forrás gazdagságokról beszélhetünk, könnyebben lehet megirni.

E. Gy.

Menyegzői dal.

Irta: **Balla Endre.***)

Egy Korona maradt fen az Égen,
Mely osztályul a Földnek jutott.
S ha feltünik a csillagos éjen
E föld minden disze szét fut ott.
Ez a delej — s villany ábrázatja
Mely a roppant világot mozgatja.

Im itt a fény! — mintha mennyegzőre.
Ekesgetné csak önmagát,
S azért hintné a Baltengerére
A magos ég millió csillagát,
Hogy egy Gyöngyöt kimutasson benne,
Mely egy Thrónnak méltó disze lenne.

Az egész É' szakot átölelve
Örömtüzeit gyujtja már a fény.
S az éj, *hajnalszárnyaira* kelve,
Hirdeti, hogy itt az ünnepély.
Fent ragyog már ékes Koronája
Hol késik a Báltnak Gyöngy leánya!?

Nem bizik ő — csupán arra várra.
Mig az ünnep Éke megjelent,
S oda szállott szende Homlokára,
Kimutatni a Gyöngy-egyetlent;
Im itt a Gyöngy fénykoronára
Itt a Dánok gyönyörü Dagmára!!

De a Fénye, eme Fénypompának
Nemes érzelmeinek Deleje,
Mely a »Birodalmak hatalmának
És Thrónoknak fő vonzereje.
S Isteusége a szent szabadságnak,
Önként hódolása a világnak.

Világitsd ki az északi éjet!
S dicsőitetni fog általa
Fényesbé a ragyogó Férjet!
S ti lesztek a nép őrangyala.
A Félvilág örömóhajban vár,
Ha jön fel egész Miklós (Czár) Dagmár.

Szállj most Dicső! — delejkoronáddal
És az éj a' tengerbe merül
S a delej nemes bájorczáddal
Fényre gyulong egész föld körül,
S igy majd Birodalmán az Orosznak,
Fény — Vonzerő s Szabadság osztoznak.

*) A hires időjós és dele tudós a század elején.

Olimpus.

Kugler Mihály főmérnök „Olimpus“ nevü uj szellőztető és fütő rendszerével a m. kir. államvasutaknál e napokban egy gyorsvonatu próba Gödöllőig és egy személyvonatu próba Ruttkáig a legjobb eredménynyel tartatott meg. Ez uj rendszer szerint ugyanis mellőztetik a gőzfütés a vonaton, és a kalauzkocsiban felmelegitett, de előbb teljesen megtisztitott levegő egy központi vezetékben kellő nyomással a kocsik tetején a vonaton végig vezettetik és az egyes fülkékbe az ülőhelyek alatt ömlik be; ez által egy tökéletes szellőztetés is éretik el, és szükségtelen még nyáron is az ablakokat nyitni, mert nyáron hütött tiszta levegő vezetttik be.

Parasztmonografiák.

Évtizedeken keresztül abban az erős és nem ingadozó meggyőződésben voltunk, hogy a 48-as események hosszu időre, talán örökre kijelölték azt, az utat a melyen a magyar agrárpolitikának halladnia kell. Azt hittük, hogy a jobbágyság fölszabaditása, a földbirtok szabadforgalmának és a mi ezzel jár, korlátlan eladósithatóságának biztositásával megvetettük az emelkedésnek, a nemzeti vagyonosodásnak alapjait.

Bizó optimizmusunkat keserü tapasztalatok kezdték megzavarni. A magyar társadalom, a mi az egyes rétegek fejlettségét, erejét és egymáshoz való viszonyát illeti, ideális, de még csak egészséges is, történetének és fejlődésének egész folyamán soha sem volt. Nemzeti kereskedő osztálylyal soha nem dicsekedhettünk; iparosságunk is csak tengődött. E mellett maga a földbirtokosság s dereka a középbirtok, ama nagy harczok után aránytalanul gyenge volt. Érdekes, de csak nem érthetetlen, hogy a *gentry* éppen akkor, midőn a politika vezetését átvette, oly rendszabályokat alkotott, oly törvényeket szavazott meg, melyek nem egy tekintetben a földbirtok ellen irányultak, a mi a középbirtokosság bukását szinte kikerülhetetlenné tették. A közgazdasági tudomány emberei hiába hirdet ék a középbirtokosság szükségét, hiába utaltak nem csupán gazdasági, hanem társadalmi és politikai fontosságára is, a vezető politikusokat az Ausztriával viaskodás és pártkközi kérdések kötötték le. A földbirtokosság alsó rétegeinek védelmére nem történt jóformán semmi.

A magyar parlament, szocziálista kifejezéssel élve, *osztályparlament* volt, de csodálatos módon: nem küldői tulnyomó számának érdekeit képviselte, hanem a merkantil elvek segitségével a plutokráczia utját egyengette. Nem is hiába. Azért, hogy fönmaradásáért nem egy esetben hallatlan könnyelmüen kötött adósságok kamatait fedezhesse, előbb az ingatlan birtokot terhelte a mennyire csak lehetett, azután pedig a pénzügyi egyensuly érdekében a fogyasztási adókat fokozta előbb nem ismert nagyságra. Nem is siker nélkül. A régi ideált, a melytől sokaknak uralkodóvá lett nézete szerint a nemzet egész jövője függött, elértük, a financziális egyensuly helyreállott. A társadalmi azonban alaposan fölbillent, mert körülbelől abban az időben, a mikor az állami háztartás deficzitje eltünt, kitörtek az alföldi szocziális mozgalmak. A pusztuló középbirtokosság találhatott olyanamilyen kárpótlást az állam szolgálatában, a proletarizált parasztság pedig azzal kárpótolta magát, hogy elfogadva a *ni dieu, ni maitre*-t, lemondott vallásáról és hadat üzent a jogi rendnek vagy kivándorolt.

Ma nyugalom van, de ez bennünket ki nem elégit. Biztosabb alapokat keresünk, a magyar társadalom jövőjét az erőnél többet érő biztositékokkal akarjuk körülvenni. Nekünk okos, a nemzeti érdekeket kielégitő birtokpolitika kell. Mindenek előtt a valódi helyzetet kell ismernünk s tudni azt, hogy országszerte mi sujtja a parasztot, mi fáj neki. Ha ezzel készen leszünk, következni fog a föladat másik részre, *a középbirtokosság helyzetének megösmerese, azután a nagybirtoké.* Ha ezt sikerült elérnünk, meglesz az alap, a melyre agrárpolitikánkat fölépithetjük s Szövetségünk nem jött létre s nem élt hiába. Ehhez a nagy és nehéz föladathoz kérjük tagtársainknak s a nemzet minden hü és intelligens fiának támogatását.

A parasztmonografiák iránt *a Gazdaszövetség* a következő felhivást bocsátotta ki:

Ismeretes lesz t tagtárs ur előtt, hogy a legutolsó időkben ugy a gyakorlat, valamint a tudomány embereinél mindinkább gyökeret ver és erősbül az a meggyőződés, a mely szerint a földbirtok középkori szervezetének megszüntetése, a jobbágyság fölszabaditása, a tehermentesités és mindaz, a mi vele jár, csak egyik része volt annak a nagy munkának, mely a törvényhozásokra a földbirtoknak a változott viszonyok közé való beillesztésénél várt. Azoknak a pozitiv intézkedéseknek életbeléptetése, melyek hivatva lesznek a földbirtok és földbirtokosság jövőjét és szabadságát biztositani — nagy részben még mindig hátra van. Pedig ezek sürgősségét joggal tagadni ma már alig lehet. Az európaszerte és sajnos, nálunk is mutatkozó események, a földbirtokot sujtó depresszió, eladósulás, a nemzetre nézve annyira szükséges stabilitás hiánya, az agrár nép nyugalmát földuló forongások, elég kizonyiték arra nézve, hogy előttünk még a nehéz teendők hosszu sorozata áll.

A megoldás módjainak kijelölésére első sorban a reális élet viszonyainak ismerete szükséges. Miután pedig a munkát legczélszerübb alulról kezdeni. Szövetségünk folyó évi április hó 29-én tartott igazgató-választmányi ülésében elhatározta, hogy parasztságunk gazdasági és szocziális helyzetének földeritésével kezdi meg ez irányban tevékenységét.

A leiráshoz lehetőleg tipikus parasztbirtok szemelendő ki, azaz olyan, a mely tükre a környék vagy vármegye többi kisbirtokának. A hol lehetséges, föltüntetendő volna a nagyobb — egész telkes — vagy kis paraszt helyzete. Bármilyen, a dolgot megvilágitó alapos megjegyzést szivesen fogadunk még akkor is, ha az tullépné a kérdő-iv keretét.

A vállakozás fontosságát kiemelni alig szükséges. Ha sikerülne az egész országból csak 30—40. gonddal és alaposan szerkesztett ilyen parasztmonografiát beszererezni, ezzel az utbaigazitó adatoknak olyan kincsét gyüjtenők össze, a melyre bátran támaszkodhatnék a jövő politikusa és törvényhozója. Ha pedig ebben a munkában Szövetségünk tagjai aktiv részt vesznek, megfogják czáfolni azt az utóbb elég sürüen hangoztatott állitást is, mintha semmit sem törődnének a társadalmunk alapját alkotó osztályok sorsával. Pedig a mai viszonyok közt, a midőn a vezetőrétegek elleni támadások, napirenden vannak, erre eléggé nagy sulyt helyezni nem lehet. A monográfiánkat szándékunk első sorban a Szövetség folyóiratában közzétenni, azután füzetekben is kiadni.

Midőn ezen kedvezményezésünket becses figyelmébe melegen ajánlanánk, felkérjük arra is hogy a mennyiben e munkára bármi okból vállalkozni nem lenne hajlandó, méltóztassék arra olyan egyént megnyerni, a ki a föladatot lelkiismeretesen és szakértelemmel fogja megoldani.

Le leszünk kötelezve, ha ez irányban bennünket értesiteni sziveskedik.

Kelt Budapesten, 1899. évi junius 22.

A csatolt kérdő-iv a következőleg hangzik:

1. Hol fekszik a birtok, kié, milyen terjedelmü és minőségü?

(Bővebb leirása az általános viszonyoknak müvelési ágak stb.)

2. Mennyi utána a közszolgáltatás, az állami, községi, egyházi adó, vizszabályozási járulék stb.?

3. Milyen és mennyi a gazdasági fölszerelés? Az átlagtermés?

4. Mennyi az évi jövedelem a birtokból, esetleg a baromfiakból, tojásból, szövés-fonásból napszámból stb.?

5. Mi a szükséges kiadás ruhára, élelemre, esetleg tüzelőre? A gyermekek nevelésére, olvasmányra, korcsmára, dohányra stb.?

Hány tagu a család?

6. Vannak-e nélkülözhető, luxus-kiadások?

7. Mennyi a birtok terhe, apad-e vagy szaporodik? Ki a hitelező, intézet-e vagy magán egyén? Hány % a kamat? Miből ered az adósság?

8. Van-e be nem táblázott tartozás; ha igen, kitől, mennyi, milyen drága?

9. Tehet-e megtakaritást a paraszt és ha igen, körülbelül mennyit?

10. Van-e a faluban valamelyes szövetkezet és ha van milyen hatásu? Mit olvas a nép?

11. Milyen a faluban a gazdasági helyzet, minek tudható be az emelkedés, esetleg a hanyatlás?

12. Szaporodik-e a közteher, a jelzálogos és be nem táblázott adósság?

13. Kerül-e dobra sok birtok, észlelhető-e a birtokok elaprozása?

14. Milyen a közszellem, lazul-e a vallásosság, a tekintélyek tisztelete s a közerkölcs?

15. Apad-e a katonai szolgálatra alkalmas fiatalság és ha igen, mi okból?

16. Van-e rendes kivándorlás és ha igen, hová? A közeli város vagy a fővárosba, avagy külföldre e?

17. van-e hajlam és érzék a falu lakóiban a haladás iránt? Ha igen, mik ennek jelei?

Esküdtek és esküdtbirák törvénykönvve.

Irta: K. Nagy Sándor pestvidéki kir. törvényszéki biró. Megjelent a „Magyar Könyvtárban" (155—156. szám.) Kiadja: Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) Budapest, 1899. Ára 60 fillér.

E könyv mindent megértet az esküdtekkel és esküdtbirákkal: első részében kimutatja, hogy miként történik az esküdtek kiválasztása, kik nem lehetnek esküdtek, kik és miként menekülhetnek e kötelezettség alól; a második részében megismerteti az esküdtszéki eljárást, és esküdbiráskodást; a harmadik részében közli azoknak a büntetteknek a meghatározásait a melyekben az esküdtbiróságok itélnek. A könyvnek nagy előnye, hogy a törvény vonatkozó szövegét előbb szószerint közli azután könnyen érthető, világos magyarázatokkal látja el. Nemcsak az esküdtekre, hanem a birákra is nélkülözhetetlen. Ajánljuk a közönség figyelmébe.

BUDAPESTI MUNKÁS-DALÁRDA

A „Budapesti munkás-dalárda" 1900. év február hó 25-én A „Fáczán"-hoz czimzett diszes helyiség összes termeiben (II. ker., Medve-utcza 6) NAGY BOLOND ESTÉLYT rendez, melyre minden beképzelt és kiképzett bolond és ki még nem az, szintén tisztelettel meghivatik. A rendezőség. A zenét a 3 számu boszniai gyalogezred zenekara szolgáltatja. Bolondjegyek ára: Előre váltava 1 korona 60 fillér. Este a bolondhelyiség bejáratánál 2 korona Kezdete este pont 7 bolond órakor. A t. bolondok kéretnek, lehetőleg jelmezben megjelenni. — Jelmez-öltönyök Weiss S. ur jelmezöltöny-kölcsönintézetében VIII., Ujvásárter 14. sz. kaphatók. Bolondjelvények a ruhatár helyiségében kaphatók. A t. tagok kéretnek utolsó havi nyugtájukat a pénztárnál előmutatni. Jegyek kaphatók: Berger V. urnál a „Fáczán"-hoz czimzett vendéglőben. - Echten Á. úr fodrász-termében, a Blum-féle gőzmalom átellenében. — Knebl R. úr fodrász-termében, II., Margit-körut 25. sz. — Petlach Károly úr vendéglőjében, II., Szegényház-utcza 14. sz. — Anton Antal úrnál, Kacsa- és Fazekas-utcza sarok. — Leikam G. úr vendéglőjében, Margit-körut és Nagy-Rókos-utcza sarkán. — Programm. 1. Az összes résztvevő bolondok nagy bolondfölvonulása. Ünnepi bolondkar zenekisérettel. 2. Katonai bolondcsinyek. 3. Buza közé. Énekli a benszülött bolondok kara. 4. Egy átutazóban levő bolond-zenekar legszebb és legkedveltebb bolondzenedarabjainak előadása. 5. A kitünő bolond-zenedarabok fölébresztik a „tengerek, tavak meg patakok" bolondos téli álmot alvó lakóit s ezek bolond örömüknek brekegő meg mekegő kantátékban adnak kifejezést. 6. A felvonulóban levő parasztlakodalmasok figyelmét a vidám zene s a bolondos hangulatu közönség felkölti s indittatva érzik magukat lakodalmi ünnepüket megtartani. Ez nagyszerü fölvonulásból, a mennyasszony előtt való tisztelkedésből, lakodalmi énekből s tánczból áll, az uttóbbinál kedve szottyan az egész bolondpublikumnak, ugy hogy a bolondságra szánt idő hátralevő része általános bolondtánczczal telik el.

Kérjük elöfizetőinket s azokat, kik lapunkat huzamosabb idő óta megtartották az elöfizetés beküldésére.

Meghivás

a

Magyar általános takarékpénztár

részvénytársaságnak

1900. évi február hó 28-án délutáni 6 órakor, az intézet helyiségeiben (Budapest, V., József tér 8. szám) tartandó

XVIII. rendes közgyűlésére.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése az 1899. évi üzletről.
2. Az igazgatóság számadása és a megállapitandó osztalék fölötti inditványa.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által elkészitett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett inditványnak megvizsgálásáról,
4. Határozathozatal ezen tárgyak fölött és felmentvény kiadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére.
5. Két igazgatósági tag megválasztása.
6. Husz választmányi tag megválasztása.

Azon t. cz. részvényesek, kik ezen közgyülésen résztvenni kivánnak, felkéretnek, hogy az alapszabályok 13. §-a értelmében nevükre szóló részvényeiket, a még le nem járt szelvényekkel együtt, legkésőbb **folyó évi február hó 20 ig a társaság pénztáránál Budapesten**, vagy a »Kereskedelmi bank«-nál **Triesztben** letéteményezzék.

A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1900. évi február hó 10-től kezdve a társaság helyiségeiben a részvényesek rendelkezésére áll.

Budapest, 1900. évi február hó 14-én.

Az igazgatóság.

MEGHIVÓ

a Budapesti bankegyesület részvénytársaságnak

1900. évi fedruár hó 28-án délelőtt 11 órakor saját helyiségében Budapesten, V., Fürdő-utcza 1. sz. a. tartandó

rendes közgyülésére.

Tárgysorozat.

1. Az igazgatóság jelentése a lefolyt üzletévről.
2. A felügyelő bizottség jelentése.
3. Az 1899. évi mérleg megállapitása és a nyereség hováforditása iránti határozat.
4. Az igazgatóság és felügyelő-bizottságnak a lefolyt üzletévről a felmentvény megadása.
5. Határozathozatal, a megüresedett igazgatói tagságoknak betöltése iránt, igazgatósági tagok esetleges választása.
6. Felügyelő-bizottság megválasztása egy évre és évi dijazásának megállapitása.

Jegyzet. Azon részvényesek, kik a közgyülésen részt venni kivánnak, tartoznak részvényeiket az alapszabályok 20. és 21. §§-ai értelmében az azokhoz tartozó szelvényekkel együtt legkésőbben 8 nappal a közgyülés előtt a hivatalos órákban a társulat értékpapir-pénztáránál (V., Fürdő-utcza 3. sz.) letéteményezni.

A közgyülésen jelenlevő mindegyik részvényest minden általa az alapszabályok 20. §-a értelmében letett 10 részvény után egy-egy szavazat illeti meg. A szavazati jogot meghatalmazott utján is szabad gyakorolni. Meghatalmazottak a törvényes képviselők kivételével csak a szavazatképes részvényesek sorából választhatók.

Budapest, 1900 február 1.

Az igazgatóság.

Meghivó

a buda-eörsi segélyegylet mint szövetkezetnek

1900. február hó 18-án d. u. ½2 órakor a buda-eörsi községi ülés teremben tartandó

III. évi rendes közgyülésére

NAPIREND:

I. Az igazgatóság jelentése.
II. A mérleg közzététele.
III. A felügyelő-bizottság jelentése.
IV. A felmentvény megszavazása.
V. Igazgatóság választása.
VI. A felügyelő bizottság megválasztása.
VII Négy választmányi tag megválasztása.
VIII. Netáni inditványok.

Az igazgatóság.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesiteni, hogy üzletemet a

Csaba és Borz-utca szögletén

megnagyobbitottam s minden igénynek megfelelően rendeztem be.

Friss sör. Jó borok.

Jó konyha.

Tisztelettel

Griffatong János.

Elmaradt

pásztorlevelek.

Szecessios, szenzácziós és piquantes dolgok a papságról.

Ára 30 kr. 5 kros bélyegekben.

Több papi udvarból kitiltva.

Kapható:

A BUDA és VIDÉKE KIADÓHIVATALÁBAN

I., Városmajor-utcza 28. sz.

A

budai Vigadó vendéglő-helyiségében

minden szerdán és szombaton

katonazene.

Kitünő tisztelettel

Wild József,

vendeglős.

A SZENT-ENDREI TAKARÉKPÉNZTÁR

1900. évi márczius hó 3-án d. e. 11. órakor saját helyiségében tartja

XXXI. évi rendes közgyülését.

melyre a részvényesek tisztelettel meghivatnak.

A gyüles tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentései.
2. Az 1899. évi mérleg előterjesztése és nyeremény felosztásának meghatározása.
3. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság megválasztása
4. Esetleges inditványok tárgyalása.

☛ Mindazon t. cz részvényesek, kik a közgyülésen szavazataikat érvényesiteni akarják, ezennel felhivatnak. miszerint részvényeiket legalább 3 nappal a közgyülés előtt az intézet pénztáránál letenni sziveskedjenek.

Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentései, valamint a mérleg f. évi február hó 15-től kezdve az intézet helyiségében közzététetnek

Kelt Szent Endrén, 1900 évi február hó 6-án.

Dumtsa Jenő, elnök.

Pesti könyvnyomda részvénytársaság.

MEGHIVÁS

a XXXII. rendes közgyülésre,

mely 1900. évi február hó 22-én esti 5 órakor fog az intézet iroda-helyiségében (Hold-utcza 7. sz.) megtartatni.

Tanácskozmány tárgyai:

1. Az 1899. évi mérleg és zárszámadási jelentés előterjesztése.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.
3. Az osztalék meghatározása.
4. Netáni inditványok. (A részvényesek részéről teendő inditványok az alapszabályok értelmében nyolcz nappal a közgyülés megtartása előtt az igazgatóságnál irásban adandók be.)

☛ A közgyülésen való szavazatjog gyakorolhatására alapszabályszerüleg megkivánt részvények **február 18-ig** az intézet irodájában teendők le.

Az igazgatóság.

Ifj. Weisz Manó és Társa Budapest, Csányi-utcza 13.

Budapest, 1900 márczius 21. (Bőjtmáshava)

BUDA ÉS VIDÉKE

szórakoztató lapja „A MAGYAR“

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

A »Buda és Vidéke« előfizetési ára: 12 korona egy évre.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. ker. Városmajor-uteza 28. sz.

A »Buda és Vidéke« kiadasa »A Magyar« egy évre 2 kor. 40 fill.

EMLÉK SOROK.

Tiszta bor.

— Esterházy Ferencz grófnak. —

Tiszta bor indít a jóra
Az tanit meg a jó szóra
A gondolat attól érik
Sötét eszme megfehérlik.

Ne tiloljunk, ha nincs kender,
Minek lámpás, ha nincs ember.
Tiszta borra tán akadunk,
De hová lett tiszta fajunk?

Erdőnk fajzás tönkre tette.
Cser tölgyeink kivesztette.
A mi régen jött gaz sorba,
Oriás a galagonya.

Minek a cser már oly népnek?
A kit szerte-széjjel téptek.
Melynek törzsén féreg betüz,
Jobb annak a szomorú fűz.

Kakasüllön.

— Polgár Józsefnek. —

Mikor még a kakasüllőn
Néztük a festett világot,
Gondoltunk e ugyan arra
Eléljük az ifjuságot!

Kakasüllő jó magas hely
Ma már a földszinten vagyunk.
Holnap talán a halálnak
Hopp kénytelen páholyt nyitunk.

Kakasüllő és ifjuság
Többet ér mint birodalom.
A legfényesebb gyásztornál
Jobb a koldus lakodalom.

Bizony jó magasan kezdtük,
És átéltünk minden helyet
Tiz garasos belépti dij. . .
Ezért már fentebb nem lehet.

Add oda az Inkák kincsét
Ide vissza már nem jutunk.
Amit játsztunk, jól eljátsztuk
Ha ugy tetszik tapsolhatunk.

Furcsa volt a komoedia,
Kakasüllőn elkezdeni,
És egy pár jelenet után,
A föld alatt bevégezni:
Ezért kár volt elkezdeni.

Igaz volt-e?

— Segesváry Jenőnek. —

Álom álom édes álom,
Emlékemben most is járom.
„Kis Komárom Nagy Komárom
De szép asszony ez a három.“

Régen ugy néha napjában
Ott a régi kuriában
Kergettük a jó kedvünket
Éltünk szép nyájas időket.

Mostanában már nem úgy van.
Gubbaszkodunk benn a suttban
Dér csipte meg a szívünket
Dér lepte be a fejünket,

Néha néha egy kis meleg
Lopva lepi a szivünk meg.
Nem az a láng a mi régen . . ,
. . . „Nem az a nap süt az égen.“

Igaz volt e vagy csak álom?
Emlékemben most is járom.
„Kis Komárom Nagy Komárom“
Temetőben mind a három.

Szülöföldemen.

— Dr. Schmidt Hugo és Schmidt Geyzának. —

Álmomben sokszor ott vagyok,
Hol bölcsőnk ringaták.
Hol reményeink keltek
S szüleink biztaták.

Ma is van ottan szomszéd.
És vannak emberek.
Futva zajongva játszanak
Labdázó gyermekek.

Én már nem sokat ismerek.
Más a nap jelleme.
Keresem kutatom hol van:
Apáink szelleme?

A temetőben hon vagyok.
Mind ismerős nevek,
Zsongva hiv az akáczfa:
Jöjj már haza gyerek!

Nóta a könynyelmüségről.

— A Vadászkürti fiuknak. —

Hej a bölcsek, mind reánk törnek
Sok jó tanácscsal gyötörnek.
Nénémasszony bátyámuram
Seregestől nekünk rohan . . .
Nézzük hát már a holnapot.
Vessük el a vőfény botot.
Bizony, bizony deresedünk,
Már oda java kenyerünk.
Bucsut a könynyelmüségnek,
Jó italnak fehér népnek,
Bölcsek borsót falra hánynak,
Nem állunk még a pányvának.
Az ősz is éltet virágot,
Éljük hát még a világot,
Köszöngessünk a szép lánynak.
Örüljünk a jó nótának,
Mámorba fojtsuk bajunkat.
Ne mondjuk másnak jajunkat.
Vágjuk félre a kalapot,
Folytassuk a görbe napot!

Czoki pohár.

— Hets Ödönnek. —

Kisérj ki pajtás siromig
Az igaz nyugodalomig.
Habár botlottam eleget,
Ne vessetek reám követ!

Járomba nem hagytam nyakam?
Nem adtam be a derekam?
Mit tehet arról a kánya
Hogy feketén nőtt a szárnya?

Könynyem már hiába ontom,
Hogy a mára sem volt gondom.
Másnak adtam kenyeremet
Magam koplaltam eleget.

A poharam kihajtottam,
A verebekkel tartottam.
Ha tőlam nem is volt fényes,
Nem páva lehet rá kényes.

Azt mondják sokat nevettem.
Hej, sirni jobban szerettem.
Meg is tettem ugy magamba,
Ráborulva az asztalra.

Ha mástól ettem cseresznyét,
Maggal én lőttem a szemét.
Mikor kellett sarkon álltam,
Soha lőrévé nem váltam.

Mondhatják, hogy kár volt érte,
Szegény! Czélját el nem érte.
Vágjad oda a világnak,
Vége már a mákvirágnak.

Az ő életrajza morzsa
Éppen a csikónak sorsa:
Mire megért volna gyepet,
Kapta a néhai nevet.

Erdélyi Gyula

Grf. Széchenyi István, Taschner Antalhoz

London, január 30. 1834.

Barátom! Január 13. levelét e napokban vettem. Ön igen fél, hogy levelei igen sokban fognak telleni, mert csak mindig egy 1/4 ivnyire ir, én pedig anynyira vágyom hazai hirek után, hogy önt kérem irna mindig oly formatumban mint e levél. Ilyen se többe se kevesebbe nem tellik. — s pedig erre szinte 3-szor annyi fér. Örülök, ha S. . . jobban viseli magát. Legjobb volna, — mert S. önben elleséget lát, — ha egyszer ön nyiltan beszélne vele, »hogy én önt kértem meg vigyázna reá, mert rosz embernek tartom — és hogy nálam még most helye nincs, mert legkisebb gyanu alkalmával tul adok rajta. — S. fiatal, szeret olvasni, — még jó ember lehet, mert több esze van mint gondolnánk.

Valjon Prohaszka tett-e már valamit az alvó szobám kandalloján? S ágyam, az uj, kész-e egészen? Ugy, hogy ma bele feküdhetném? A Casinó két uj palotái készek-e már? S mint vannak bútorozva? Azokat is füstölik pipával már hazánkfiai, hogy elsőtől utólsóig mind kormosak legyenek?

A veranda hogy szolgál? Mikép áll a cassa? A Bécsből érkezett butorok ki vannak-e pakolva? Van-e köztük egy »Umbrella Stand?« Eszterházy Pál, Apponyi Antal, Bathyány Gustav 1834-től 4-ikig valjon casinisták-e? Ha nem, tüstént kellene egy választottsági ülésből nekiek szép magyar leveleket meghiváskint irni, — feleleteik autograph gyanánt a levéltárba teendők.

Szenvey »Ön«-jét olvastam. Nevelte hiuságomat, de most a »kegyed« iránt fogok harczolni. — Mi jobb? Champagnei, Bordeaux, Sherry? Nekem mind a háromból kell. Mi szebb németben? Du, Ihr, Sie, Es stb?« Maga helyén mindenik jó. Ugy kár volna ön és kegyed közt *minden esetekre* elhatározni, de inkább egy harmadik kifejezést kellene a nemzet sajátsága — de előmenetele és kifejtése szellemében találni — Igen boldog időket élek!

Ha Isten engedi, megrakva, mint a legerősebb teve jövök vissza . . . mindenféle hasznossal. Remélem mind a kormány, mind a haza meg lesz elégedve velem — mert midőn egynek valódi hasznát nevelem, akkor a másiknak is szolgálok.

Mikép van az Académia? Mikép a Szótár s a Tudománytár? Nem jött ki uj magyar könyv? A Stadium ellen még semmi? Igaz-e, Ferdinand herczeg megy Erdélybe?

Köszöntse Barátaimat. Keglevich L. . . t köszöntöm »*nem hosok egy lovat sem — nincs időm keresni.*« — Pregardnak azt izenem: «jobb leczkéket vettem és veszek még a Roman-Cement és Concrete csinálásában!« E két, kiszámithatlan találmánynyal meggazdagitandom — ha Isten segit — a hazát.

Önnek azt ajánlom, gyakorolja magát a franczia irásban, mert nemsokára ugy hiszem lesz okunk és szüségünk rá. — S aztán tartsa magát jó egszségben. minthogy szeretném, ha ön nyarat vagy őszszaka velem jönne Constantinápolyba?

K . . fizetett-e már? Ha ön egyszer irt, nem kell többé piszkálni. Nur was recht und anständig ist. Nefelejtse számadásainak kivonatát pontosan minden holnap végével beküldeni.

Gazdálkodjon mind magának mind magamnak tehetsége szerint. Minden nap jobban jobban látom: rend és gazdaságtartással — mennyit lehet alkotni — aránylag potom tehetséggel és viszont!

Pénzdolgában a fődolog ez: »egy garast — egy pénzt — sem adni ki hasztalan . . . mert igy ezrek maradnak, haszonra gyönyörre!» Mi pedig, hazánknak sok jót, s nekünk sok örömet akarunk szerezni!

Éljen boldogul. Mikép tölti idejét? mondja?

Széchenyi.

A budai és pilisi hegyvidék történelmi emlékei.*)

Irta: **Dr. Thirring Gusztáv**

(Felolvastatott a M. T. E. Budapesti osztályának felolvasó estélyén.)

Az a gyönyörü hegység, mely fővárosi turistáink legszebb és legalkalmasabb működési terénuma, történelmükben nevezetes szerepet játszik. Mondhatjuk, hogy már fekvése, az ország szivében, a Duna nagy kanyarulatában a merre ős idők óta a nagy forgalom haladt, szinte praedestinálta e hegyvidéket mozgalmas és dicső történelmi szerepre. És igy látjuk, hogy már a rómaiak castrumokkal rakták meg a Duna mentét, melyeket Dunakeszi, Szent-Endre, Bogdány, Kis-Oroszi, Verőcze, Visegrád és Szobb mellett szakadatlan lánczolatban helyezték el birodalmuk ezen szélső határa mentén. A népvándorlás hullámai sem hagyták e vidéket érintetlenül, de hatásuk nem volt teremtő, hanem a meglevőnek elpusztulásában nyilvánult. Honfoglaló magyarjaink is hamar felismerték e vidék sokféle előnyeit; hamar benépesedett, termékeny dombozatain jövedelmező szőllőtermelés honosodott meg, s mig a világ zajától félreeső sürü erdőségeiben hitbuzgó szerzetesrendek alapiták utóbb nagy hirre vergődött kolostoraikat, addig a fejedelmi Duna mentén két helyen is, Dömösön s utóbb Visegrádon királyaink épitették nagyszerü kastélyaikat és váraikat, melyeknek csodálkozására idegen fejedelmek zarándokoltak ide. A kiemelkedő hegykúpokon várak keletkeznek, melyekben kapzsi oligarchák szövik a környék lakossá gának kifosztogatására irányuló terveiket. Hegyvidékünk legmagassab csúcsáról pedig nevét nyeri Pilis vármegye, mely egy századnál tovább áll fenn.

Annyi itt figyelemre méltó történelmi emlék, hogy szinte nehezemre esik annak kiválogatása, a mivel tisztelt hallgotóimat megismertetni óhajtom. És a történelem tényeihez füződnek a szájhagyományok is, melyek vidékünk egyes pontjairól nagyérdekü eseményeket regélnek. Dunai révészek és pomázvidéki földmivesek széltében beszélik, hogy a Pomáz fölött emelkedő Kőhegy érdekes sziklafalaiba erősitve nagy vaskarikák láthatók, még abból az időből, a midőn a Duna arra felé folyt; történt pedig ez a szerbek beköltözésekor, tehát mintegy 200 évvel ezelőtt, a mikor a gályakat odakötötték e karikához. Ily karikát 1877-ben dr. Thallóczy Lajos egyetemi tanár is látott »a Kőhegy sziklatömbének baloldalán az első és második sziklabástya összeszögelésénél, mintegy 12 méter magasságban«, a hol azonkivül két nyiláson rozsdanyomot is vett észre. Pomázon ma is sok ember vállalkozik arra, hogy a karikákhoz elvezet, de a hiszékeny turista úgy jár, mint jártam én is évekkel ezelőtt, hogy kiérve ahhoz a bizonyos sziklához, ott vaskarikának nyomát sem láttam. Annyi azonban tény, hogy e vidék már a rómaiak idejében is élénk forgalmu volt, s hogy azon időben a szentendre-esztergomi út a Kőhegy aljában vonult el. A vidék már az Árpádok korában is lakva volt s a szőlőtermelésnek már akkor is nagy jelentősége lehetett. Történelmi okmányok bizonyitják, hogy II. Béla király már 1138-ban adományozott a Kőhegyen (vagy mint akkor irták Kyhug, Promontorium Pomáziense) levő szőlőket. IV. László király 1278-ban az egész Kőhegyet a hozzá tartozó erdőkkel és szőlőkkel együtt a margitszigeti apáczakolostornak adományozta, de az apáczák ezt nem birhatták békében, mert kitünő szőleit sokan megirigyelték tőlük. Igy történt, hogy 1467-ben Pomázi Cyko János tőlük erőszakkal elfoglalta a Kőhegyet és Mátyás királynak kellett közbelepni, hogy az apáczák jogos birtokukat visszanyerjék. Pomázi Cyko János egy hatalmas család tagja volt, mely a XIV. és XV. században kiváló főurakat és főpapokat adott az országnak, de egyuttal oly erőszakos oligarchákat, kik a magántulajdon szentségét nem ismerve, erőszakkal igyekeztek vagyonukat és hatalmukat növelni. E család Pomáz vidékén volt bitokos és a község fölött emelkedő kerek hegyen vára is volt. A hegy ma is Csikóvár nevet visel, s a kinek a figyelmét a hegy csucsáról nyiló gyönyörü kilátás nem vonja el teljesen, az a régi vár némi maradványait is könnyen felfogja ott találni.

Ugy, a hogy eltünt a régi Csikóvár, ugy pusztult el egy falu is, mely abban a szép tágas völgyben feküdt, mely Pilis-Szent-Kereszttől Csobánka felé huzódik le; Kovácsi volt e falu neve, mely IV. Béla király idejében, 1254 körül a pilisi cziszterczita apátság tulajdona volt. Ma csak néhány majorság, a Kis- és Nagy-Kovácsi puszta, őrzi e község emlékét, fenmaradt továbbá egy a puszta mellett állott kolostor csekély romja, ugy a kolostor, mint a puszta mellett vezet el utunk Pilis-Szent-Keresztre. Jól ismerik mindnyájan ezt a szegényes kis tót falucskát, mely a Pilis tövében, tetemes magasságban fekszik. Turistáink igen gyakran keresik fel, mert fekvésénél fogva sokféle kirándulás kiinduló pontjául szolgálhat; de közülük vajjon hányan tudják, hogy mily történelmi nevezetessége van e helynek? Hazánk politikai, müvelődési és egyháztörténetében egyaránt nagy szerep jutott e kis helynek, mely nevét ismertté tette széles e hazában.

A tizenharmadik század elején Esztergom városában élt egy hitbuzgó kanonok, Özséb (Eusebius), a ki a tatárdulás után minden vagyonát elosztván a szegények közt, az esztergomi érsek engedélyével 1246-ban a pilisszántói völgybe, az ottani hármasbarlang mellé vonult vissza, hogy ott Remete Szent Pál példájára remetéskedésre adja magát. A tisztelt férfi ott tartózkodásának hire gyorsan elterjedt s nagy számmal látogattak hozzá a a Pilis rengetegeiben élő remeték. Ezeknek egyesitésére Özséb a barlangja mellé a Szent-Kereszt tiszteletére előbb kicsiny egyházat, maj 1250-ben rendházat is épitett, melyben az érsek engedélyével miséket mondott. Ez a kis rendház vette meg a pálos-rendnek az egyetlen magyar szerzetnek alapját, mely rend 1263-ban a pápa megrősitését elnyerte. A rend székhelye kezdetben Pilis-Szent-Kereszten volt, utóbb azonban, midőn fiókja, a budai hárshegyi Szent Lőrincz-kolostor annyira felvirágzott, oda tétetett át. Daczára annak, hogy 1285-ben Kún László hadai, Oldamur kún vezér elleni hadakozásuk közben a szt.-kereszti kolostort felgyujtották, az mégis ujra felvirágzott s országos hirre tett szert. Ez volt tehát bölcsője ama hazafias egyházi szerzetnek, mely a Pilis magányából világgá menve, nemcsak egész Magyarországon terjedt el, a hol 127 zárdát alapitott, hanem Lengyel-, Orosz-, Németországban, Ausztriában, Portugáliában és Romániában is sikeres müködést fejtett ki. És ha tekintetbe veszszük, hogy a középkorban mily nagy szerepük volt a szerzetesrendeknek hazán kulturális haladása körül, hogy a népnevelés, a tudomány, irodalom és müvészet mindezek kebeléből indult ki, akkor nem tagadhatjuk, hogy Pilis-Szt.-Keresztnek hazánk müvelődéstörténetében jelentékeny szerepe jutott.

Ez a szerep annál fontosabb volt, mivel ugyanott a pálos-szerzeten kivül még egy másik egyházrend, a cisztercita-rend is meg-

*) Turisták Lapja.

vetette labait. Keletkezésére nézve ez még régibb a pálosoknál; hiteles okmányok igazolják, hogy III. Béla király 1184. május 27-én alapitotta a cziszterciták pilis-szt.-kereszti apátságát, a burgundiai Aceyből beköltözött szerzetesek részére. Az uj rend tagjai csakhamar meghonosodtak hazánkban, s megerősödve, hazafias kulturális missziójukat nagy buzgalommal teljesitették ugy itt, mint az innen telepitett pásztói, bél-háromkuti és ábrahámi apátságban. Már 1230 körül épült a »fehér papok« (mint nálunk a cisztercitákat nevezik) itteni kolostora és temploma, melyeknek nagyságáról még ma is tanuskodnak a mexikói út melletti u. n. Klastromkert sürű bokrozata közölt felismerhető falmaradványok. Hányan haladtunk már el e hely mellett a nélkül, hogy csak gyanitottuk volna, mily történelmileg nevezetes, mondhatnók klasszikus talajon járunk, melynek minden rögéhez a történelem emlékei kapcsolhatódnak. Maga a templom sem lehetett valami jelentéktelen épület, erről alapfalainak terjedelme tanuskodik, és ha tekintetbe veszszük, hogy be van bizonyitva, miszerint a templomot ugyanaz az ismeretlen egyén épitette, ki a zsámbéki egyházat, hazánk középkori épitészetének ezen müvészi remekét alkotta, ugy meg lehetünk róla győződve, hogy a szt.-kereszti egyházban is ugyanoly épitészeti remeket csudálhatnánk, ha az épségben maradt volna reánk. A pilis-szt.-kereszti cisztercita apátság felvirágzását leginkább királyaink kegyének köszönhette, kik közül III. Béla és II. Endre dus jvadalmakkal látták el; II. Endre oly nagy tiszteletben tartotta az apátságot, hogy nemcsak gyakran kereste fel személyesen, de midőn neje, Gertrud királyné 1214-ben Petur bán törétől elvérzett, nagy fénynyel és pompával a pilis-szt.-kereszti apátság templomába temettette el. Ily nagy megtiszteltetés érte az apátságot fennállásának alig harminczadik évében. De a fény és virágzás korát megakasztotta a tatárok betörése, kik 1242-ben, Budáról Esztergomba vezető utjokban az akkor fénykorát élő Pilist is felgyujtották és kifosztották, a kolostort és templomot azonban szerencsére nem rombolták le. IV. Béla nagylelkü adományai folytán a pilisi apátság hamar kiheverte a tatár pusztitás nyomait s ezután változó viszonyok közt fentartotta magát egészen II. Lajos koráig. A mohácsi vész után a Pilis vidéke sem kerülhette el keserves sorsát; a török már 9 nappal a mohácsi csata után, 1526 szeptember 7-én a kolostor előtt termettek, azt mindenestül felperzselték és romokba döntötték; a hajléktalanná vált szerzetesek Normann János apátjukkal az osztrák heiligenkreuzi kolostorba menekültek; a feldult kolostor faragott köveit a törökök Esztergom várának erősitésére használták fel, a mi pedig helyben maradt, az utóbb a pilis-szt.-kereszti templom és parasztházak falaiba kererült. Igy pusztult el a szt.-kereszti cisztercita apátság és vele együtt a pálos-kolostor is a föld szinével tétetett egyenlővé. A pálosrend le is mondott kolostorának ujjáalakitásáról, a cisztercziták azonban 1712-ben, a midőn III. Károly Nezorin Flórián velehrádi (morvaországi) apátot ismét pilisi apáttá nevezte ki, lépéseket tettek régi birtokaik visszaszerzése iránt. De a rend összes birtokai idegen kézben voltak; pedig e birtokok nagy kiterjedésüek voltak; ezek közé tartozott már IV. Béla idejében, tehát a XIII század első felében: Bethil (a mai Huta Szt-Lélek), Békafalu (a mai Békásmegyer), Boron (a mai Csobánka), Borosjenő, Csév, Dömös, Jászfalu, Kaláz, Kovácsi (ma puszta), Körtvélytó (a mai Körtvélyes-puszta), Pilis-Szántó, Pomáz, Sikátos (a mai Sikáros), Szent-Endre, Szt.-Márton (egy ma már ismeretlen község), Tótfalu és Visegrád. Birtokainak jó része magánkézre került, de egy részüket, nevezetesen a szt.-kereszti birtoktestet, a pesti pálosok foglalták el, azt állitván, hogy a klastromkerti romok az ő kolostoruk maradványai. A pilisi apátok évtizedeken át fáradoztak régi jogos tulajdonuk visszaszerzése körül, de sem békés egyezkedés, sem pör utján nem birtak czélt érni. Midőn azután 1876-ban II. József a pálosrendet eltörülte, ezeknek birtokával együtt a cisztercitáknak régi birtokai s nevezetesen a pilis-szt.-kereszti apátság területe is a vallásalap tulajdonába ment át, mely mai is birja; 1814 óta pedig a pilisi apátság csak puszta czim, melyet a zirczi apát visel. Az apátságnak legujabban feltalált levéltára alapján irta meg dr. Békefi Remig a pilis-szent-kereszti apátság történetéről szóló nagybecsü munkáját.

A mely helyhez annyi történelmi esemény emléke füződik, arról bátran feltehetjük, hogy lakossága ma is őrzi ez események emlékét mondáiban s regéiben; de természetes, hogy a nemzedékről nemzedékre átszálló szájhagyomány mindinkább elejtette az események rideg történelmi valóját s inkább azt tartotta fenn az utókornak, a mi abban pompás fényes, ragyogó volt. A hol hajdan dus javadalmakkal ellátott egyházak voltak, melyekben koronás fők fordultak meg és temetkeztek: ott sok vagyonnak, rengeteg kincsnek is kellett lenniök. A földhöz ragadt nép nem sokat törődött a szájhagyomány történelmi alapjával, s lassankint csak arról regélt, hogy a Pilis gyomrában mérhetlen mennyiségü kincsek vannak elrejtve. És megkezdődött a kincskeresés rideg és visszataszitó kora, mely felturkálta a Pilis lejtőit, árkait, sziklaüregeit, persze eredménytelenül, mert kincset ott nem találtak, legfeljebb elpusztitották azt a keveset, a mi a régi épitészeti emlékekből még fenmaradt. A kincsekről szóló regék pedig nemzedékről nemzedékre regényesebbekké, fantasztikusabbakká váltak s még ma is — annyi csalódás és kiábrándulás után — élnek a szegény nép ajkán. Ezek a regék össze vannak gyüjtve, egy egyesületünk tulajdonában levő régi kéziratban, melyben pontosan meg van irva, hogy a Pilis vidékén hol lehet megtalálni Béla király kincseit, de sőt még Darius kincsét is. Sajnos, hogy az ezen füzethez tartozó térkép, melyen a kincslelőhelyek fel voltak tüntetve, nem maradt reánk. Az utasitással azonban szivesen szolgálunk bárkinek; kisértse meg a hely szinén, igazat mond-e a kézirat!

Pest-Pilis-Solt-Kiskunvármegye gazdasági egyesületétől (Budapest vármegyeház).

1. Együsületünk által a földmivelésügyi m. kir. miniszter úr támogatásával Halason és Czegléden rendezett állandó mezőgazdasági tanfolyam Halason február 21-én, Czegléden február 25-én ért véget, s mind két helyen igen jól sikerült. Részletes adatokat a következők közöljük:

Halason a tanfolyam január 21-én kezdődött s február 21-én ért véget. A házi ipari tanfolyamnak (kosár és kefekötés) 55 tanulója volt, kiknek nagyrésze állandóan munkában volt és készitettek: 43 drb. egyfülü, 111 kétfülü kosarat, 3 csirke szálitó kosarat, 9 fehér kosarat, 11 kocsikast, 4 drb. fedeles kosarat, 3 drb. polyva hordót, 14 drb. kefét, összesen 198 tárgyat. A tanulókat a kézi munkára Horváth József halasi iparos oktatta. A tanfolyam zártával a szorgalmasabb tanulóknak a halasi gazd. bank által felajánlott 20 korona osztatott ki jutalmul. Eszközöket s anyagot az egysület szerzett be, a készitett tárgyak a készitők tulajdonáka bocsájtattak.

Az elméleti előadások 33 napon át tartattak, mely idő alat a hallgatók összes száma 3047 férfi (gazda emberek és ezek fiai) s 50 nő volt. Előadók voltak: Frankl Bódog földmives iskolai tanár a növény termelés, állattennyészté s baromfi tenyésztési szaknál Cseuz Imre városi állatorvos az állategészségügyi szaknál Vass Elek egyleti kertész a kertészet s méhészeti szaknál, Tóth Károly m. kir. szőlőszeti és borászati felügyelő a szőlőmüvelési szaknál, Dr. Babó Mihály városi főjegyző a munkás és cseléd törvényt ismertette. Serfőző Géza egyl. titkár a mezőgazdasági törvényt egyesületi és szövetkezeti ügyeket adta elő.

Mindkét tanfolyamot Frank Bódog földmives iskolai tanár vezette, kinek a tanfolyam sikeres vezetésében Kovács Antal halasi néptanitó tevékeny segédje volt.

Czegléden a tanfolyam január 19-én kezdődött s február 25-én ért véget. Vezetője Grassely Miklós a kereskedelmi földmives iskola tevékeny igazgatója volt. A tanfolyamot állandóan, napról napra, 54 beiratkozott fiatal gazda hallgatta. A házi ipari tanfolyam a fenti módon tartatott s a fenthez hasonló jó sikerrel végződött.

A tanfolyamon, a fentismertett mezőgazdasági szakokat, a kecskeméti földmives iskola tanszemélyzete adta elő és pedig: Grasselly M., Ludány B., Nádas F., Velcsei F., Máté L. urak, Polyánszky J. ur pedig a tanfolyam állandó felügyelője volt.

A tanfolyam tanulói kétszer voltak tanulmányi kiránduláson és pedig Posztaczky helybeli bérlő bérgazdaságában és a kecskeméti földmives iskola gazdaságában

A tanfolyamon résztvevő tanulók közül igen szorgalmas osztályzatot nyert 15, szorgalmas osztályzatot 20 tanuló.

2. A márczius hó 5-én tartott igazgató választmányi gyülésen az egyesület rendes tagjául Gróf Dezsewffy Emil, kedvezményes tagjául Csajághy Imre vétettek fel.

3. Az országos magyar gazdasági egyesület f. évi julius 1—8-ig terjedő kirándulást rendez a párisi világkiállitás meg szemlélése czéljából; részt vehetnek egyesületünk tagjai is. A költség 400 koronára tehető, Jelentkezési határidő április 1. Felvilágositást ád titkári kivatalunk.

4. A budapesti áru és értéktőzsde tanácsa határozata szerint, mindaddig mig ezen ügyben a kereskedelem ügyim. kir. miniszter úr végérvényesen nem intézkedik; a gabonára nézve az eddig érvényben volt 100 kgos suly egység helyett 50 kgr. suly egység jegyeztetik.

Ezen intézkedés a kötelező korona számitással egyidőben lépvén életbe, igen jó lesz ha gazdatársaink erre kellő figyelmet forditanak, nehogy az esetleges zavarból kárunk legyen

Az 50 kilo súlyegység megállapitása mégteljesen nem befejezett dolog; mert ha a gyakorlatban nem válik be (mihez remény alig van.) más intézkedést szükséges tenni s a régi súly egységet vissza állitani.

4. A sertés vész terjedése csökkenőben van Első sorban a gazdák érdeke, hogy ezen veszedelmes bajnak teljesen nyoma vesszen. Ez azonban csakis ugy érhető el ha a gazdák a sertések megbetegedését nem titkolják hanem ugy ezt mint az elhullást azonnal bejelentik, a házaló kupeczektől nem vásárolnak s ha sertést vesz valaki ne bocsássa saját sertései közé vagy a közös nyájra minddadig mig egészségesnek nem bizonyol, mert a ragály az érintkezés által terjed. Ha pedig betegség furdulna elő úgy a betegtől az egésséges állatok azonnal elválasztandók s az ol fertőtlenitendő.

5. A magyarország területén fekvő cs. és kir. katonai élemezési raktáraknál f. évben előállitott korpát közvetlenül és szabadkézből adják el a gazdáknak, ezek hiányában más vevőknek.

Az ár Bpesten 7 k. 54 f. Szegeden 5 k. 80 f. részletes értesitést az egyesület titkára nyujt.

6. Korpa, olajpogácsa, árpadara, kukoricza és malomkonkoly takarmányzási czélból való szállitására s szőlőkarók kedvezményes szállitására vasuti igazolványok az egyesület tagjai részére a titkári hivatalban szerezhetők be.

7. A vármegye gan. egyesülete állami és vármegyei támogatás mellett, kedvezményes czimü és részletfizetésre eddig 43 drb. simenthali jellegü pirostarka s 8 drb. magyarfajta bikát osztott ki. Az állattenyésztési felügyelőségnél pedig eddig mintegy 60 drb. tenyész kan kedvezményes áron való kiosztását közvetitette.

8. Szőllős gazdák részére, községek utján történt megrendelésre eddig 134.89 mm. rézgálicot, 9·73 mm. szódát, 5·05 kénport, 3 drb permetező gépet közvetitett egyesületünk. A rézgálicz ára 69 kor., a kénpor ára 18 kor., a szóda ára 10 kor., a permetező gép ára 38 kor. Torpille kénporositó gép ára 38 kor. Csomagolás utánvétel mellett 2% árengedménynyel. Ily áron megrendelések csak feltételesen s a községi elöljáróság utján fogadtatnak már el. Ha a készlet elfogy s szállitónk uj készletet szerez, a megallapodást a gazdaközönséggel közölni fogjuk.

Budapest, 1900 márczius 14.

A titkári hivatal.

Fehér asztal nem zöld asztal.

Napjainkban a legutolsó és legkisebb asztaltársaság összejövetelei és is parlament utánzások. Ma az egyszerü örmény özvegy példájára a sultán kincseiről, *mert nem volt szabad beszélni* nem csak az asszonyok, de a férfiak is lemondanának.

Debreczeni becsületes gubásmester *Bisotka* bácsi példájára *az magyarnak pohár között* nyilatkozni kell Boldog boldogtalan, látó, vak, világtalan, ha hozzá jut nem fojthatja magába a dictiót. A toaszt düh valóban a koporsóból is kitör és halljuk a szép szót kérni.

Megtörtént az is, hogy egy ebédnél hárman valának együtt a háziasszony s férje a legkuruczabb szélsőbali képviselő s egy most is élő szabadelvü párti s élceiről hires képviselő. Sorba köszöntgették egymást hármasban. Egyhez szállt egy.

Ha ezek a pohárköszöntők viditanák a kedélyt s fejlesztenék a hanyatló humort nem ártanának, de valóságos székfoglalók, programbeszédek, tudományos értekezések, vagy nagyképü komolykodni akaró száraz sületlenségek és semmi esetre nem bor-korcsolyák.

Régebben az beszélhetett, aki letette a garast; ha ma a pohárköszöntőkre csak 10 krajczár adót vetnének tisztességes összeg kerekednék ki belőle, mert legalább 30 millió pohárköszöntőt követnek el egy évben, ide nem értve a siketnémákat, kik szintén vagdosnak poharat egymás fejéhez a maguk módja szerint.

A mi azelőtt szivet viditó volt a lakomára, az ma epegyártó, szürke unalomnak szövőszéke. A másik jelszava volt: *vig kedély a lakomáknál.* Komolyság és orgia egyaránt károsak.

Egy igen hires régi orvos lakomareceptjét ide iktatjuk:

»Némely előkelő, sőt a legmagasabb körökben kezd divatta válni az étkezésnek legviszásabb módja az ebédet gyorsan és csendben végezni. Ebből látható hogy a divatszeszély magát a rosszat is képes polgárositani, mert az élettörvények a vidám kedélyt s lassú étkezést az emésztés és táplálkozás leghatalmasabb füszerének ismertetik és miként hazai hőseink egyikének boldogitó jelszava volt: »Fekete kenyér és szabadság« ugy ellehet mondani, hogy fekete kenyér és vidám kedély több erőt öntenek az ember ereibe, mint a legdúsabb asztal, ha nyomasztó komolyság vagy leverő szenvedelmek gyülölet, félelem és szomoruság nehezednek az étkezők elméjére.

De a vidám kedv nemcsak füszere az étkeknek, hanem az összes életüzletnek is élesztője. Derült kedély közben nem csak az étvágy növekedik, hanem a sziv is erősebben dobog, a vér is gyorsabban kering, a gondolat sólyomszárnyakon röpköd, az izmok dagadnak, az erő növekszik, sőt különösen az embernek jobb része, azon tulajdonai, melyeket az égből őrökölt, magasabban nyilatkoznak: a jó kedv feléleszti a bizalmat, a rokonszenvet, a nagylelkűséget, bátorságot és jószivüséget; ellenben eloszlatja a gondot, számüzi a gyülöletet, erőt csöpögtet a kislelkűségbe s meggyujtja a szeretet és barátság fáklyáját.

Ezen oknál fogva fölötte eszélytelen dolog a kedély derültségét nem szitani, nem öregbiteni, a mint csak lehet, különösen lakoma felett, vagy a mindennapi mérsékletes asztal alkalmával: mert valójában a derült kedélyesség nagy istápja az egészséges ételeknek, söt gyöngélkedők, kiknek a jótékony tápszer sem izlik, vagy az izlelt étkek erőt adni nem képesek, igen jol teszik, ha vidám lakmározók közzé keveredve elkapják tőlük az erőt, az életet! Miért is volna a betegség ragadós, miért nem az egészség is?

A klassikus görög költészet a lakomák szellemének *Euphrosinát* a vidámlelkűt, a grácziák között az elsőt avatta fel, kit a latin *Gracia festivitalisnak* nevez' a lakoma tündérének: azért hát ünnepeljen a mi lakomáink között is a vidám kedélyesség tündére.«

Ezeket tanácsolja a nehai derék orvos túdor. Az ő napjaiban a fehér asztalnál nem voltak még az emberek zöldek, s a mit a zöld asztalnál kellett tálalni, azzal nem unalmaskodtak a fehér asztalnál.

A pohárköszöntők maniákká a lakomák rútakká fajultak Jó volna ha gyógyitásáról gondolkodnánk.

Az Országos Központi Hitelszövetkezet legutóbb tartott első rendes közgyülése, melyen gróf *Széchenyi* Sándor elnökölt, tudomásul véve az igazgatóság jelentését, megadta a szokásos fölmentést s a szövetkezetek részéről beválasztotta az igazgatóságba őrgróf *Pallavicini* Edét, *Förster* Aurélt, gróf *Mailáth* Józsefet *Bernáth* Istvánt, *Kléh* Istvánt és *Nagy* Ferenc egyetemi titkárt. A felügyelő-bizottság tagjai lettek *Thék* Endre, *Vicián* Ádám, *Biró* Zsigmond és *Vikár* Béla, Dr. *Horváth* János, a felügyelő-bizottság egyik régibb tagját az igazgatóság az iparos szövetkezetek osztályának vezetésével bizta meg.

Ne tiltsd el oh . . . !

Ne tiltsd el oh! leányka, ha feléd
Szelid lángu lelkem közelít!
Szivem szelid lángja melegit
S fagyos szivecskéket felhevit . . .

Ne üzd el e méhet, ha talán
Illatos virágnak fölé száll!
Döngicsélve — gonddal szedeget
Jövő . . télre mézet szedeget.

Ne tedd azt oh! éltem virága!
Légy napomnak fénylő sugára! . .
Ne kivánd, hogy lelkem: e kebel
A gyehenna tüzén égjen el . . .

Vagy nem bánom — tégy mint gondolod.
Neked soha ellent nem mondok.
Menny vagy pokol légyen bár a vég,
Lelkem itt is — ott is érted ég.

Vargha Sándor.

Meghivás

a „Concordia“ gőzmalom részvénytársaság

f. évi márczius 29-én d. u 1/24 órakor a Magyar fővárosi egyesület helyiségeiben (Erzsébet-tér 19. szám tartandó

rendes közgyülésére

A tanácskozás tárgyai: 1. Az igazgatóság és fölügyelő-bizottság jelentése 2. Az előterjesztett mérleg jóváhagyása. 3. Az igazgatóság inditványa a kimutatott veszteség tárgyáról 4. A felmentvény megadása. 5. Két igazgatósági tagnak megválasztása 3 évre és négy fölügyelő-bizottsági tagnak 1 évre.

☞ Azon t. c. részvényesek, kik az alapszabályok 18. §-a szerint szavazatjogukkal élni akarnak, saját neveikre s részvényeiket folyó évi márczius 14-től bezárólag márczius 22-ig délelőtti 10—12 óra közt a malom-épületben, a társaság pénztáránál téritvény mellett letenni kéretnek, ugyanott a mult és az évi jelentés 8 nappal a közgyülés előtt a t. cz. részvényesek számára betekintés végett készen tartatnak. — Budapest, 1900 márczius hóban. **Az igazgatóság.**

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Hirdetmény.

A SCHLICK-féle vasöntöde- és gépgyár-részvénytársaság részvényesei ezennel meghivatnak a **Budapesten, 1900. évi márczius hó 25-én délelőtt 11 órakor** a Magyar Országos Központi Takarékpénztár üléstermébeu (IV, **Deák Ferencz-utcza 7 sz.**) megtartandó

XXXI-ik rendes közgyülésre.

Tárgysorozat:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. A zárszámadás előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. A mérleg megállapitása, határozathozatal a veszteségnek a tartalékalapból leendő fedezése tárgyában.
4. Felmentvény az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak.
5. Két igazgatósági tagnak megválasztása.

Azon részvényesek, kik a közgyülésen résztvenni óhajtanak, részvényeiket a le nem járt szelvényekkel együtt, a **Magyar Országos Központi Takarékpénztárnál** (IV., Deák Ferencz-utcza 7. sz.) a társ. alapsz. 15. §-a értelmében legkésőbb **bezárólag 1900-évi márczius hó 21. napjáig** letéteményesni tartoznak. Az alapszabály ugyanazon §-a értelmében megkivántatik, hogy a részvény legalább 60 nappal előbb iratott a letevő saját nevére.

Az igazgatóság jelentése a közgyülést megelőző napon a Magyar Országos Központi Takarékpénztárnál átvehető.

Az igazgatóság.

Meghivó.

Az

„Első leánykiházasitási egylet m. sz.“

1900 márczius hó 25-én délelőtt 1/2 10 órakor az intézet hivatalos helyiségében (VI., Teréz-körut 40—42.) sz. a.) tartja

XXXVII. rendes közgyülését.

melyre a szövetkezet tagjai tisztelettel meghivatnak.

Az igazgatóság.

Azon tagok, kik 1900 január 31-ig bezárólag esedékes járulékaikat befizették és kik 1900 márczius 22-ig bezárólag részjegyeiket (kötvényeiket) a szövetkezet pénztáránál letéteményezték, a letéti elismervény felmutatása elleuében a közgyülésen való részvételre jogositva vannak.

A Budapesti

Közp. Tejcsarnok Szövetkezet

tejét ezentul uj elzárásu palackokban hozza forgalomba, hogy a tapasztalt visszaélések (hamisitás és más származásu tejjel való ujból megtöltése a palackoknak megszüntettessenek.

Közvetlen házhozszállitás.

készpénzfizetés és elővétel mellett.

Leszállitott árak.

A teljes tej literje az eddigi 30 liter helyett **ezentul** 25 fillér. 50 literre szóló **jegyfüzet** előre váltása esetén 24 fillér. Ezen jegyfüzetek a szövetkezet pénztáránál kaphatók

VII., Rottenbiller-utcza 31. sz.

A palackok parafalemez betéttel ellátott **staniol kupakkal** vannak ellátva.

Minden kupak fölületén a a **cég** és a **kibocsátás napja** van kinyomatva.

Más kiállitásu vagy sérült kupakkal elzárt palzck nem eredeti töltésü s **visszautasitandó.**

Tejsztn, vaj és turó is vitetik közvetlen házhoz kisebb adagokban.

Tisztelettdl értesitjük a nagyérdemü közönséget, hogy **I. ker. Krisztina-körut 133. szám** alatt levő Szabó Lajos-féle

füszer- és csemege-üzletet

átvettük és azt minden tekintetben a mai kor igényeinek mepfelelően berendeztük.

Főtörekvőseink oda fog irányulni, hogy tisztelt vevőinknek elsőrendü áruk figyelmes kiszolgálása áital teljes megelégedésüket elnyerjük, különösen felhivjuk a nagyérdemü vevőközönség szives figyelmét üzletünkben naponta frissen érkező Dreher Antal Vaál-Szent-Lászlói uradalmaiból szállitott tejre, a melynek valódiságáért és tisztaságáért kezeskedünk.

1 lt. zárt palaczkban napi bélyeges dugóval 24
1/2 » » » » » » 17

üvegek 10 krért visszavétetnek.

1 liter kannatej 12

Kivánatra mindent házhoz szállitunk.

Tisztelettel

Pál Géza és társa.

Nyom. Weisz Manó és Társa Budapest, Csányi-utcza 13.

Budapest, 1900 május 21. (Pünkösdhava)

BUDA ÉS VIDÉKE

szórakoztató lapja „A MAGYAR“

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

A »Buda és Vidéke« előfizetési ára: 12 korona egy évre.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. ker. Városmajor-uteza 28. sz.

A »Buda és Vidéke« kiadása »A Magyar« egy évre 2 kor. 40 fill.

Szeretlek.

»*I love you.*« A tengereken
Uralkodó angol nép
Ily szavakkal vall szerelmet.
Vallomása nemde szép? . . .
Dicsérje az angol nyelvet
Más: én téged dicsérlek,
Téged, dicső magyar hősök
Nyelve! Szebb a »*szeretlek.*«

»*Je t'aime,*« mondják franciául.
Mily szellemes, enyelgő,
Finom nyelv ez! Olyan sima,
Mint valamely drágakő . . .
Árpád nyelve, ennél is én
Téged többre becsüllek.
Ez sem birja oly édesen
Ejteni ezt: »*szeretlek*«

»*Io t' amo.*« Az olasz igy
Tárja fel hő szerelmét.
Dalszerün szól, utánozva
A csalogány énekét. . . .
Rákóczy és Zrinyi nyelve
Mégis jobban kedvellek
Minden másnál jobban! Csak te
Tudod, mi az: »*szeretlek.*«

Ich liebe dich,« szól rajongva
A nagy német nép fia.
Szót szaporit ő is, mint az
Olasz, angol francia . . .
Egy szó elég a magyarnak . . .
Hazám nyelve, szivellek!
Nincs oly nyelv mely annyi bájjal
Mondhatná ezt: »*szeretlek.*«

Thewrewk Árpád.

A faj őserejéről.

Van-e valamely fajnak ősereje, és mi az az őserő?

Még nem ismertük az erkölcsi világ törvényét, melyet a szép, jó és igaz eszméjének egymáshoz való viszonyából vontunk le, joggal beszélhettek az evolutio és anthropologia hivei a fajok őserejéről és hasonlókról, melyeket alig értettek vagy félreértettek.

Ma az ily őserő feltevése és belőle magyarázgatása a tényeknek, sikereknek a mily haszontalan, épannyira fölöslegesek.

Minden faj erős, ha kedvez neki az uralkodó eszme és gyönge, ha disharmóniában él vele. A történet mutatja, hogy a legnagyobb egység vagyis a tekintély elvéből hullámosan halad az emberiség a legnagyobb individulismusig. Ezt a sok évezredes utat korszerüen, hullamosan ritmikus mozgásba teszi meg, vagyis folyton váltakozik az idealizmus és a realizmus, csakhogy minden jövő hullám realizmusa erősebb mint az előbbi volt.

És gyarapodó realizmuson fordul meg a népek ereje és sorsa.

Mivel a népfajok jelleme változatlan vagy legalább is nem tudjuk észrevenni a jellemeknek tetemes módosulását, semmiféle népfaj sem képes a gyarapodó realizmussal versenyt haladni társadalmi és családi. erkölcsi és jogi és más téren.

Mikor az uralkodó eszme realis szinvonala közeledik valamely népfaj jellemében, az szemlátomást kezd emelkedni, gyarapodni, utóbb hatalomra jutni, s mikor elérte delpontját és nem tud realisabb lenni; az uralkodó eszme halad tovább, s a népfajnak hanyatlania, pusztulnia kell. Igy pusztult el a népfajok egész sora, mint a történelem szemünk ele tarja Egyptom, Judaea, Assyria. Babylonia, Perzsia, Graecia, Róma és tobb más nep eltünt, elenyészett, mert nem tudott realisabb lenni. Elgyengült és nem tudta visszaverni az uj hóditókat. Rómát nagy müveltsége, kitünő hadserege, jeles hadvezérei és hatalmas császárjai sem tudták megmenteni a benyomuló barbárok ellen, mert a barbárok jelleme realisabb volt, mint a minő a rómaiaké vala. Csak oly nemzetek, melyek más népektől elszigetelve éltek mint China, India népei tengődtek tovább; de egy maroknyi ellenségnek könnyen áldozatul estek vagy eshettek.

Fontos kérdés, hogy mi a nép jelleme, mi a lényeges valamely nép életében? Anthropologusaink, történetiróink, tudósaink idáig a mellékes dolgokból indultak ki, például az ilyen külsőségen kaptak: »A cziganyság jelleme a természeti szabadság feltétlen szeretetében tükrődzik vissza. Szereti a természetet a maga ősi mivoltában élvezni, az állatok közül a lónak használatát nem tudja nélkülözni és igy tovább.« Az ily jellemzés nem érinti a lényeget, mert az e fajta sajátságok csupán következményei az illető nép lelki disharmoniájának. Hogy a czigány a turkomán, a mai arab csak sátorban vagy a szabad ég alatt érzi türhetően magát, mely kevésbbé korlátozza féktelenségét, ennek oka nem a természet szeretete, hanem a szükség, mivel lelkök diszharmóniája kergeti őket a szabad természetbe.

Mi lesz tehát a faji jellem lényege, ha nem az ily külsőségek? Az a felfogás, melylyel valamely népfaj a lelki világrend egységét és részeit itéli meg. Lelki világrendünk nagy erkölcsi intézményei: az egyház, az állam, és a családi melyekben a főpap, a fejedelem és az atya az egységnek, az egésznek, a tekintélynek képviselői. Minél ideálistább valamely népfaj, annál nagyobb e képviselők hatalma, befolyása, a nemzet élhetése és viszont minél reálisabb valamely népfaj gondolkodása, annál kevesebbet ad ezekre és többet az alkotó részek érdekeire, vagyis az egyházban a hivek, az államban az alattvalók, a családban a nő és gyermekek érdekei játszák a főszerepet. Mivel tulajdonkép a szép, jó és igaz eszméinek egymáshoz való viszonya [egysége, utóbb szétválása,] szerint módosul az ember érzése, gondolkozása, a haladás minden egyes hullámában gyöngülve tér vissza a tekintély elve. A czivilisatio mai haladásában már odáig jutottunk, hogy azon népek mennek elül, virágzanak, gazdagodnak, melyek nagyon kedveznek az alkotó részek érdekeinek is a haladás jövő hullámaiban bizonyos fokig növekedni fognak ezek az érdekek.

Már pedig a czigány, az indus, a chinai, a turkoman, az arab, a török, a zsidó, az uj latin stb. nem, vagy alig tud belebocsátkozni e gondolkodásba, nem tudja magáévá tenni e felfogást és bomlott, meghasonlott életet él. Bomlásában, meghasonlasában döntő szerepet játszik kisebb-nagyobb eltérése az uralkodó eszmétől, továbbá faji egyénisége. A nemzetek között legmesszebb áll az uralkodó reális gondolkodastól a czigány, ezért annyira féktelen a természete, bomlott a magaviselete. A zsidó jóval közelebb áll hozza, de azért, hogy még mindig messze van, nemcsak belénk olvadásának nehezsége mutatja, hanem az a tömérdek zsidóvicz, melyek gondolkozásának eltérését rengeteg példával illusztralják. A czigány és zsidóvicz dominál a társaséletben. Mellettök az anyós élczek szerepelnek a realizmus alkonyán és az idealizmus hajnalán, körülbelül husz-harmincz év óta, a mióta a nők féktelensége, zabolátlansága boszantóvá kezdett válni s oka a tömérdek válópörnek feldult házas életnek.

Mikor nem vagyunk tisztában a dolgokkal, fejtegetéseinkben egy sereg homályos frázissal állunk ele. Például ha azt mondjuk a zsidókról, hogy a keletről természetszerüleg örökölték a kalmárszellemet, hogy a zsidók parasitasága a faji őserő megsemmisithetlenségét igazolja. Mi köze keletnek a kalmárszellemhez? Talán mas szél fuj keleten, más eső harmatozza meg a földet, más vegyi összetételekből alakult a talaj más csillagok fénylenek és más nap ragyog az égen? Haszontalan semmi mondás, ha napkeletnek tulajdonitjuk a kalmárszellemet. A czivilisatio bizonyos fokán, mikor a jobblét, a megélhetés, a kényelem, a gazdagodás vagya erősebben jelentkezik, mutatkozik a kalmárszellem. A disharmonikus fajokat pedig egyenesen lelki állapotjuk kergeti a kalmárkodasra mert vigasztaló, enyhitő hatasu rájok nézve a kereskedés izgató szerepe.

A czigány is, a zsidó is kitünő kalmár, bomlott lelköknek eléggé szórakoztató pálya, élősdi existentiájok sem annyira a faji őserőnek, mint inkább rendkivül eltérő gondolkodásuknak a jele, s egyedüli oka annak, hogy nem olvadhatnak belénk. Ha közelebb állna gondolkodasuk a mienkhez, már rég belénk olvadtak volna és nem lenne zsidó a világon. Ez épen a faji jellem változhatatlansága miatt lehetetlen A zsidó faj annyira a tekintély, a hagyomány, az egész, az egység szempontjából látja az erkölcsi világot, a hogy talán négy ezer év előtt látta az emberiség. Ezért gyülölték már a későbbi és realisabb görögök és rómaiak is a zsidót. Ezért üldözték a középkorban és üldözik napjainkban is, nem pedig vallása miatt. Pedig számtalan történetirónál, tömérdek gondolkodónál akadunk ily okokra, hogy például a középkorban azért üldözték a zsidókat, mert ők feszitették meg Jézus Krisztust. Ez az indokolás azonban csak a külső, a közelfekvő, az alkalmi, a helyi okból van véve, és nem az igazi ok. Az alkalmi ok helyenkint és egyénenkint változik; az igazi, az eszmei ok örök és mindenütt ugyanaz. A czigány- és zsidó üldözés eszmei oka pedig nem más mint fajuknak annyira idealista gondolkodása, mely messze elüt a miénktől.

Kerülnünk kell az ily homályu és üres frázisokat is, hogy a mig *a faj vére forr, közös tulajdonságokat teremt benne, közös intentiókra*

Hazai ásványvizeket igyunk! Pártoljuk a hazai fürdőket!

készteti, semmit mondó szólamok. Mit jelent az, hogy vére forr valamely fajnak? semmi egyebet minthogy meg van, nem enyészett el. De azt kell megfejteni, hogy miért nem enyészett el? Ekkor megint egy sereg üres frázissal állanak elő, hogy a faj fenmaradását őserejének, hatalmas szellemi képességeinek, visszataszitó szagának és hasonló okoknak akarják tulajdonitani. 1880 körül és óta nagyon sok ilyent olvashattunk. A zsidó mint ország, mint nemzet rég megszünt, de kalmárkodásával megél a kevésbbé czivilisált nemzetek között. A müvelt népeknél alig találkozunk velök. Angol, franczia, német, olasz, spanyol stb. községekben nem türik meg a zsidót. Ha nálunk és a szlávoknál nagyobb lesz a müveltség, itt is tarthatatlan lesz a helyzetök. Csupán nagyobb városokban húzódhatnak meg. De hát miért üldözik, miért bántják? Azért, mert annyira a tekintély elvéből látják a zsidók az erkölcsi világot, a mennyire négy ezer év előtt látta az emberiség. Ily felfogással pedig nem fér meg az ember mai rendes gondolkodása.

Elmagyarosodhatik a zsidó, úgy hogy tős-gyökeres magyarsággal beszélhet; mégis, ha társalgunk vele, ha okoskodását, eszejárását hallgatjuk, ha szellemes megjegyzésein nevetünk, mind ezeken megfigyelhetjük, hogy nem igy érez és gondolkodik a magyar, a német, a tót stb.

A mai antropologia tele van helytelen frazisokkal, ilyen például az is, mikor ilyeneket állit: »*A mely faj az evolusió bizonyos jogáról lemond: abban a pillanatban elveszti nemzetalkotó és fentartó erejét. Legszerencsésebb faj az, melynek természeti kiválása mindvégig azonos marad történeti kialakulásával*«. Mikor mondott le valamely faj *az evolusio* bizonyos jogáról? És melyik az a bizonyos jog, melyről a faj lemondhatna? Nem egyszerübb, világosabb és történetileg igazolhatóbb, ha azt mondjuk, hogy változhatlan jelleménél fogva nem tudván simulni a növekvő realismushoz, hanyatlania s végre pusztulnia kell? Megértethetlenebb és helytelenebb a másik frázis, hogy a szerencsés fajnak természeti kiválása azonos marad történeti kialakulásával. De nem maradhat, mert az idők árjával mindig reálisabb lesz gondolkodásunk, a mi évszázadok és ezredek alatt pusztitó hatásu lesz a nép faj életére.

Bodnár Zsigmond.

A letört virág.

(Munkácsy halálakor.)

Sürü, apró csöppekben zuhog alá az eső. A szellő néha-néha az ember arczába csapja a hideg vizet. Sötét fátyol boritja az eget s borit mindent.

A természet gyászol.

Gyászolunk mi is.

Kiteritve fekszik közös halottunk; közös halott, mert müvész volt.

A természet barátját vesztette el, mi jó harczosunkat, ki bárhol megállta helyét.

Hányszor futja be utját a nap, hány év száll el, mig ily harczosunk születik!?

És midőn utolsó utjára kisérjük mesterünket a harangok szomoru hangja mellett, sokat fognak azok mesélni nekünk. Az idő ép ily szomoru lesz, mint ma, eszünkbe jutnak majd elesett vitézeink.

Látjuk kertünket, melyben egy-egy virág magasabbra emelte kelyhét, mint a többi s a szél rendre letörte azokat.

Eszünkbe jut az a szép virág, melynek kissé több hely kellett, mint a haszontalan virágoknak s mi ezért szomszédunknak ajándékoztuk azt. A szomszédnál száradt el virágunk most haza hoztuk s keservesen megsiratjuk.

De hiába! Mindenkinek diszesebb utolsó utja azoknál, melyeket éltében tett.

Ha majd nemsokára a föld pora is boritja halottunkat, még sokáig siratjuk őt.

Sirj te is természet! A te sirásod őszintébb, dicsőbb a mienknél s ő ezt is megérdemelte.

Temetőben.

— Egy öreg iró naplójából. —

Az ősznek csunya első részén tul vagyunk; már reggelenként sürü, csipős köd boritja a határt s a napok is rövidebbek lesznek. Most nyujtja a gazdag természet legszomorubb és legszebb képeit. A bearanyazott fák között néha délig is nyugszik a lomha köd s ha majd lassan-lassan oszlani is kezd teljesen nem vonja le fátyolát a vidékről.

Oh szép őszi hangulatok! Mint talál hozzátok a temetőnek szomoru képe.

Az emberi természet az összhangot szereti. Tavaszal a réteken, folyók partján szeretünk járkálni, ősszel a temetőben, az előbbi tágas s üde levegővel telt, kilátást enged bármerre, eszünkbe juttatja az előttünk álló évet egész jövendő éltünket, az utóbbi a multon álmodozni késztet, ez az enyészet helye.

Ha az ősz derekán, mely az év legszebb szaka, a temetőben járunk önkénytelen eszünkbe jutnak régi emlékeink. Ujra átélünk mindent. Magunk előtt látjuk a kis, boldog gyereket, ki nem sejti mi vár reá. Az erőteljes ifju, ki reményekkel telten fog küzdelméhez, a tetterős férfit, ki küzd reménytelenül s a tehetetlen öreget, ki megnyugszik a biblia szavain.

A temető azonban eszünkbe juttat egy mozzanatot jövő életünkből is. Eszünkbe juttatja, hogy mi is felébredünk egykor nehéz álmunkból. Akkor a mi testünk is itt fog pihenni s emlékünk egy ilyen sirkő lesz, mely maradandóbb kiküzdött emlékeinknél.

De most Isten veletek, ti nyugvók! Visszatérek én nemsokára hozzátok, de akkor testemet más hozza ide.

Addig is nyugodjatok csendesen.

Elczy G.

Merengés . . .

Alkonyat van,
Alkonyat van
Hullnak a virágok . . ,
Az erdőben,
Temetőben
Egyedül én járok.

Hideg éj van
Hideg éj van,
Fenn a hold világa.
Megszerettél,
Megvetettél
Szivtelen leányka.

Megszerettél,
Megvetettél
Édes rózsám, engem.
Áldjon érte
Verjen érte
A teremtő Isten.

ifj. Hatala Péter.

Egészség, betegség a magyar közmondásokban.

Egészség, betegség a magyar közmondásokban. Az él soká, ki jól él. A ki jól él, királyt sem fél. Sokáig élni s meg nem vénhedni, nagy mesterség. Olyan az élet mint a hold: néha telik, néha fogy. Az életet inkább szereti az öreg, mint a fiatal. Kurta az élet, de a nyomoruság hosszuvá teszi.

Elég szép, a ki ép. Ép testben ép lélek. Nincs jobb, mint a jó egészség. Eb az élet, egészség nélkül. Kelletlen ott a kincs, hol jó egészség nincs. Bibor, bársony, vendégség. — jobb egy napi egészség. Az egészség izét a betegség adja. Addig gondolkodjál egészségedről, mig egészséges vagy. Tisztaság és csinos viselet második egészség. Elégség — egészség. Jó mód — kivont egészség. Mértékletesség — legjobb örökség. Többet ér orvosnál a mértékletesség, Kinek szükös bora, elesége, annak jó az egészsége. Három dolog egészséges: eleget nem enni, munkától nem futni, s nem bujálkodni. Ép és egészséges testtel jó aludni,

Jóból is megárt a sok. Egy-két napi dinom-dánom, holtig való szánom-bánom. Többet öl meg a rendetlen eszem-iszom, mint a kard. Többen laknak a borban, hogysem a tengerben Mértéktelenség több embert viszen el, hogy sem a fegyver. Török, torok sok kárt tett az országban. A mértéktelen ital minden betegségnek anyja Bor be, ész ki. Kinek reggel fáj a feje, jele, hogy mult este nem tartott jó mértéket Kevés vacsora, jó éjszaka.

Legjobb füszer az éhség. Az éhség jobb izt ad az ételnek. Éhes ember semmiben sem válogat. Éhes gyomornak mézes falat a zabkenyér. Az éhség kihajtja a farkast a bokorból. Legjobb enni, ha éhes vagy. Munka után legjobb izü az étel. Evés közben jön meg az étvágy. Nehéz éhező embernek a várakozás. Éhes embernek csel gyanánt esik az alvás. Nem jó éhnek az ének. Legjobb étel az anya teje. Fehér czipó, sós turó, éhség ellen igen jó. Kenyér, sajt két tál étel. Kenyér mellé sajtott is kell. adni. Annál jobb a kenyér, mennél több a szeme. Ki sok zsirost eszik, elcsapja a hasát. Jól megrágd. aztán nyeld. Be ne fald azt egy nap, a mit esztendő-nap meg nem emészt gyomrod. A ki zabál, maga fogával ás magának sirt. Nem azért él az ember, hogy csak egyék. A rossz gyomornak becsülete a kevés eledel. Vén embernek bor az orvossága Egészséges és a beteg nem egy ételt szeretnek. Nem egészséges, étel után az álom.

Tele has nem örömest tanul. Kövér has meg nem szokja a járást. Rákevésben sok a munka, kevés az étel. Nem minden gomba jó gomba. Étel, ital álom: szükséges e három. Szomjuság ellen ital az orvosság. Megjobb a viz forrásban. Forrás jobbika száraz időben tetszik ki. Ha forrásod van, ne igyál patakból. A forrást föl ne zavard. A hideg viz sok bajt elvisz. Mosdatlan kézzel ne nyulj semmihez. A mint mosod kezed, veszed le a szennyet. Télen kenyeredet, nyáron gunyádat el ne hadd. Egy jó álom minden fáradságot helyre hoz. Ki ülő munkát végez, járva pihen. Jó pihenni olykor, de henyélni, vétek. Heverő testben bujdosik az elme. Ki erősen fujja orrát. vért fuj ki belőle. A fog is végtére csak elkopik. A hol sürü a pép, ritka a fog. Méreg kóstolóba sem jó. Módjával méreg is orvosság: Orvos és gyóntató előtt káros a titkolás.

Ritka kigyó méreg nélkül. Veszett kutyaharapás, más világra talpalás. Egy rühes juh az egész nyájat megvesztegeti. Ki rühessel hál megrühesedik. Minél rühesebb, annál vakarósabb Könnyen reá ragad a nyavalya, ki beteg körül forgolódik. A mint tartod tehened, ugy ihatod tejedet. Könnyü sebet ejteni, de nehéz gyógyitani. Az uj sebet ne körmöld. Nem lehet minden sebet egy irral gyógyitani. Könnyen gyógyul az uj seb, de a régi könnyebben elfenül. Ha begyógyul is a seb, megmarad a helye. Ritka egészség betegség nélkül. Nem mondja a gyermek, ha nem beteg. Mindég valami nyavalyája van a szegény embernek. Nem kell nyavalyáért követet küldeni. A nyavalya lóháton jön, gyalog megy el. A nyavalya párosan jár. Egy nyavalya a másikat ott éri. Minden nyavalyának bokros az örvénye. Megtanit a nyavalya jámborságra, A nyavalya a bolondot is eszére hozza. Kiki legjobban érzi a maga nyavalyáját Akkor van legrosszabbul a beteg, mikor nem érzi, hol fáj. Nagy nyavalya az éhenhalás. Öregség mindennapi betegség. Betegséget nem lehet titkolni. Kedvetlen. mint a beteg ember. Kopasz, mint hagymáz után a beteg. Sápadt, mint a beteg. Ki betegen él, sokáig vonaglig. Mig egy beteg sinlődik, száz egészséges meghalhat. Nehéz betegségnek Isten az orvosa. Hosszu betegségnek ásó-kapa vége. A betegség sem tart mindenkoron holtig. Megorvosolja az idő, a mit az ész

meg nem gyógyithat. Minden nyavalyának legjobb orvosa a türöm-olaj Betegnek orvos a barátja. Ha az orvos fél, rettegni kell a betegnek Sokat kér a beteg, de az egészséges nem adja. Az egészséges könnyen ád tanácsot a betegnek. Kutya is füvet eszik, mikor beteg. A betegnek kevés is sok lehet. Az ember könnyen elfelejti a nyavalyát. Könnyen felejti ember a más nyavalyáját. Késő holtat orvosolni. Késő orvost hivni, mikor meghalt a beteg.

Bizonyos, mint a halál. Halál mindent lekaszál. Halál szekere minden bút, bánatot elvisz. Halál ellen nincs orvosság. A halállal senki sem ivott áldomást. Ha sok az ember, sok a halott is. Ehséget döghalál szokta követni. Rövid az élet, örök a sir. A mint élsz, ugy halsz meg. Hamar meghal, ki korán kezd élni. Öregnek ajtóban, ifjunak lesben a halál. Jó futót is utól éri a halál. Halál halálnak, élet életnek barátja. Szép volna a halál is, ha életben volna. A ki későn jár, jó volna halálnak.

A Szilágyság népeiről.

A ki a szilágysági népet nem ismeri, alig van fogalma az igazi parasztról és a nép lelki világának roppant sokféleségéről. Arról a hullámzásról, melyet a népélet lelki megnyilatkozása feltüntet s melyre bizonyosan nagy befolyással van a természeti környezet, életmód, foglalkozás stb., sehol sem szerezhet tisztábbb fogalmakat, mint ezen a geografiailag szük körre szoritott területen. Szinte megdöbbentő az a változatosság, mely lelki szemlélődést megragadja! Egyik község lakossága eleven észjárásu, tiszta gondolkozásu, szokásaiban ugy, mint erkölcseiben nemes; mesél, dalol, humorizál; észrevesz minden nevetséget s azonnal kifigurázza; az eseményeket krónikába foglalja, levonja azokból, egyszerü logikájával, de biztosan, a rövid tanulságot (s kész egy-egy példabeszéd, közmondás, találós mese). A másik község lakossága a szomszédságban csak, olyan bárgyu mint a birka; értelmes ember szóba se állhat vele. Nem lát meg semmit, amiből okulhatna; cselekedeteinek következményeit nem mérlegeli; nem tanul sem a természettől, melynek ölén ugarat hasit, magot vet, arat, kaszál, — sem az emberektől, akikkel olykor érintkezésbe jön, sem az állatoktól, melyekkel egész életén át bibelődik. Él és eszik s szürke bárgyuságban lemorzsolja a számára e földi életben megszabott időt. E sajátságos tüneten sokszor elgondolkoztam és kerestem az okokat, amelyeknek következménye e jelenség, de rendesen ott akadtam meg, ahol kutató utamban — azt hittem — már czélhoz érek. Olyan biologiai jelenségek ezek, melyek hosszu, kitartó helyi tanulmányozást igényelnek; de még igy is kétes az eredmény. Ismertem egy igen derék, öreg református lelkészt a Szilágyságban, aki midőn népének szellemi és erkölcsi viszonyairól megkérdeztem, a következőket felelte:

»Harmincz éve vagyok már e község lelkésze. Mikor idejöttem, jómódu, józan életü, munkás népet találtam itt. Ez idő óta folyton csak a jót, szépet és igazat hirdetem, ugyanazokat cselekszem. Van azóta elég jó iskolánk, becsületes tanitónk és a nép: évről-évre rohamosan romlik, erkölcsileg, szellemileg satnyul, anyagilag pusztul; iszákos, kártyás, tolvaj, verekedő és napról-napra bárgyubb . . . Most már mi ennek az oka?! — kérdezte az ősz lelkész és én mint egy hatalmas kérdőjel állottam, némán gondolkozva. Nem akartam ugy felelni, mint a szenttordai magyar, aki midőn a báró megkérdezte, hogy »mit gondolt, mikor a feleségét annyira elkinozta?« együgyüen szólt: »gondoltam valamit, de nem emlékszek már rejá . . . «

Én is gondoltam valamit, azt t. i., hogy annak a jelenségnek mindenesetre valami okának kell lennie, — de ezzel a felelettel nem akartam előállani s igy jobbnak láttam hallgatni. Igy vagyok azzal a jelenséggel is, melyet fennebb érintettem s melynek megfejtését igazán nem vagyok képes teljesen elfogadható okokkal támogatva adni.

Hanem szomoru volna, ha ezt általában tapasztalnók, a Szilágyság egész területén! A nagyobb magyar községek lakossága igen értelmes és tiszta gondolkozásu s nagy általánosságban szólva: a magyar faj ősi erőben nyilatkozó lelki karakterét birja. Nyilt, őszinte, ahol szeretettel és jóakarattal találkozik, bizalmas azokhoz, akik szivéhez és lelkéhez hozzá tudnak férni; de aztán furfangos, kétszinü, bizalmatlan tekervényes (kacskaringós) észjárásu mindig, ha valakivel szemben a legcsekélyebb gyanakodásra van oka. Ez a magyar paraszt általános jellemzése, azt hiszem, mindenütt.

Volt alkalmam a szilágysági népet megfigyelni munkája és mulatsága közben, otthon, a mezőn, fonóházakban és kalákákban: összevegyültem velök, társalogtam értelmesebbjeivel ugy mint együgyüjeivel s nagyon sok élvezetet találtam e »tanulmányozási munkában». Észjárásokat minden megnyilatkozásukban gondosan megfigyeltem.

Találós meséikben sok eredeti felfogás van: de ezekben nyilvánul egyszersmind a legtöbb frivolság is, egész a legdurvább naturalizmusig, a legképtelenebb trágárságig.

Népdalaik igen vidámak, ötletesek. Eredeti kis nóta s a dallama valóságos kuriózum.

Várad felül hidegen fu a szél:
Fázik, reszket az rozmarin levél:
Az árokba a csilánt is reszket:
Sirass babám, katonának visznek!

Egy ostoba kis dalt is ide jegyzek, mely az okvetetlen népieskedő poétáknak pompás minta lehet.

Most jöttem haza Párisbu,
Abbul az idegen országbu ...
Hoztam onnan haza három magyar szót:
Kedves kis galambom, nyisd ki az ajtót!

(*Berettyóment.*)

A századvégi pikanteria, a durva naturalizmus a népköltészet virágai közé is napról-napra jobban becsempészi a szurós boganesot.

Milyen igazi gyönyör tölti el az ember lelkét, ha a dudva után egy szinében, alakjában, illatában bübajos vadvirágot téphet le.

A mezei kis pacsirta
Ablakomba szállott sirva:
Ablakomba ne szállj sirva
Katonának vagyok irva.

Katona már az életem,
Jobb vállamon a fegyverem,
Ha én aztat megpengetem,
Sirat engem a kedvesem!

Sirat engem a madár is,
Fődre lehajlik az ág is!
Az is azért hajlik a földre;
Szólna hozzám, ha lehetne!

Szólna hozzám, ha lehetne,
Az a szép barna menyecske,
Szólna hozzám, de nem szabad!
— Fáj a szivem, majd meghasad!

Berettyó és Krasznam.

A népdal nagy valószinüséggel nem nagyfalusi termék, hanem más helyről lebbentette arra a játékos szellő, vagy vitte valamelyik dalos madár. A dal, a mese, mint a kátánggóró szárnyas magva, minden szőllőlebbenéssel egy-egy darab utat bevándorol s minden tenyészetre alkalmas talajban gyorsan gyökeret ver, virágzik és gyümölcsözik. Épen ezen oknál fogva nehéz a nép szellemi termékeinek eredeti forrását megtalálni, vagy csak feltevésekkel is meghatározni, kivéve azokat, a melyek személyekkel és helylyel foglalkoznak s igy elárulják nemcsak szülőhelyeiket, hanem szülőiket is.

A Szilágyságban a nép szellemi termékeinek rendszeres gyüjtésével eddig még senki sem foglalkozott, épen ezért nehéz most már e munka.

Itt helyén valónak találom elmondani — különösen a járatlan gyüjtők okulására — hogy milyen nagy óvatottság és körültekintés szükséges a gyüjtés munkájában, hogy az ember be ne csapódjék. Érdekes és mulatságos eset történt velem, ezen müködésem közben Szt.-Nagyfaluban, melyből világosan kitünik hogy a nép — s ma már a modern népiskolában kikerült gyermek is — annyira civilizált, hogy nyomban becsap, ha arra alkalma nyilik.

A fonóházakban nehezen ment a gyüjtés; mert ha ott megjelentem »mesét hallgatni« azonnal elnémultak a nótás ajkak és a »szégyelős« lányoktól, menyecskéktől aranyért sem lehetett kicsalni egy hangot.

Szemérmesen lesütött szemekkel pergették az orsót s a világért sem szóltak volna egy árva szót is. Más módját kerestem tehát a gyüjtésnek. Szerződést kötöttem az irni tudó felserdült gyermekekkel s minden leirt népmeséért 10, népdalért öt krajczárt igértem. Ment a dolog egy darabig igen jól; de egyszer előáll egy leányka egy par sorból álló tiz krajczárra taksált mesével, melyet valami ábécés könyv olvasmánya komponálhatott.

A nép szellemi termékeire jól óvott leshelyről kell vadászni, mert vagy a bizalmatlanság, vagy a nevelés által a nép lelkébe beoltott ujmódi felfogás e nemü törekvéseinket meghiusitja.

Akkor kell tőlük ellopni e kincseket, a mikor nem is ügyelnek rá; a mikor a leány dologközben dudorász, a legény az eke által hasitott barázdán nótázva ballag, vagy a szép barna menyecske ablaka alatt keservesen énekli az esti sétában:

„Szólna hozzám, de nem szabad;
Fáj a szivem, majd meghasad!

Boér Miklós.

A mezőgazdasági törvény végrehajtása a községekben.

Ez a czime a dr. Kampis János belügyminiszteri s.-titkár szerkesztésében megjelenő »Közigazgatási Könyvtár« cz. havi folyóirat legujabb füzetének. A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894: XII. t.-cz. végrehajtásában az oroszlánrész a községi előljáróságoké, mert hiszen a községekben van a mezőgazdasági élet. Most oly fontos feladatai vannak a községi előljáróságoknak a mezei rend fentartása, az állattenyésztés, a fásitások a legeltetés, a mezőgazdaságnak a káros állatoktól és növényektől való védelme stb. terén hogy bátran mondhatjuk, mikép mezőgazdasági fejlődésünknek igen lényeges érdekei függenek a községi adminisztrácziótól helyes intézésétől. A »Közigazgatási Könyvtár« szóban levő legujabb füzete, a törvény életbelépte óta létre jött felsőbbhatósági rendelkezések, elvi jelentőségü határozatok és a tett tapasztalatok felhasználásával gyakorlati vezérfonalat ad a községi előljáróságok részére, melyet azonban haszonnal olvashatnak a gazdák és az összes közigazgatási hatósági fokozatok munkásai is. A munkát Németh József földmivelésügyi min. titkár irta meg, a ki a törvény végrehajtásának öt évig egyik főtényezője volt. A »Közigazgatási Könyvtár« ezzel a munkával ismét tanuságát adta gyakorlati, a közigazgatás legsürgősebb szükségeire figyelő irányának. A füzet ára 1 korona 20 fillér, mely összeg beküldése ellenében portómentesen szállitja a »Közigazgatási Könyvtár« kiadóhivatala: Országos Központi Községi Nyomda Rész. Társ. Budapest, VI., Váczi-körut 61. sz.

1900. ÉVI
m. kir. adómentes 4%-os koronajáradék-kölcsön
120,000.000 korona névértékben.

Hirdetmény.

A m. kir. pénzügyminiszter az 1900. évi VIII. törvényczikk 1. szakasza alapján fölhatalmaztatott.

a) az 1897. évi XXX. törvényczikk 7. szakasza értelmében beszerzendő 86,817.792 korona összeg ama reszének, mely az ugyanezen szakasz alapján kibocsátott 3½%-os járadékkötvények értékesitése utján beszerzett rész után fedezetlenül maradt, vagyis 31 917.792 koronának;

b) az 1897 évi XXX. törvényczikk 7. szakasza alapján kibocsátott 60,000.000 korona névértékü járadékkötvények 390 238 koronát tevő kibocsátási költségeinek, végül

c) az 897. évi XXX. törvényczikk alapján az 1898., 1899. és 1900. évi állami költségvetésekben vasuti beruházásokra előirányzott összesen 74,800.000 koronának

mindössze tehát 107,108.030 koronának beszerzése végett koronaértékre szóló 4%-os adómentes járadékkötvények kibocsátására.

A m. kir. pénzügyminiszter az ilyképp kibocsátandó kölcsön maximális összegét névértékü 120,000.000 koronában allapittatik meg

A kölcsönkötvények bemutatóra szólnak és

2.000 drb	*A* betüs	(200.001—202.000 számig)	egyenkint	100	koronáról
4.000 „	*B* „	(300.001—304.000 „	„	200	„
14 000 „	*C* „	(224. 01—238.000 „	„	500	„
96.000 „	*D* „	(570 001—666.000 „	„	1.000	„
1.600 „	*E* „	(30.001— 31.600 „	„	10.000	„

szóló czimletekre vannak osztva.

A czimletek az 1892. évi XXI. törvényczikk alapján kibocsá ott 4% járadék kötvényekkel — eltekintve a keltezés, a törvényszakasz idézés és aláirásokra nézve természetszerüen jelentkező eltérésektől — teljesen azonosak. A czimletek ennélfogva magyar, német, franczia és angol szöveggel állittattak ki s a m kir. pénzügyminiszter. a m. kir. központi állampénztár igazgatójának, a m. kir. hitelszámvevőség főnökének facsimile-aláirásával és egy ellenőrző tisztviselőnek eredeti kézaláirásával vannak ellátva.

Ezen kötvények után 1899. évi deczember hó 1-től kezdődőleg évi négy százalék kamat fizettetik minden év junius 1-én és deczember 1-én esedékes utólagos félévi részletekben.

A kötvények 10 évre terjedő kamatszelvényekkel és szelvényutalványnyal vannak ellátva, mely utóbbi ellenében az uj szelvényivek annak idején a beváltóhelyeknél költségmentesen átvehetők.

A m. kir. pénzügyminisztérium általános törvényes határozmányok alapján föl van jogositva arra, hogy legalább három hóval előzőleg közzéteendő fölmondás után e kölcsönt egészben vagy részben névértékkel visszafizethesse.

Ezen kötvények, valamint az azokhoz tartozó kamatszelvények minden fönálló magyar bélyeg, illeték és adó alól föl vannak mentve s azoknak a teljes bélyeg-, illeték és adómentesség a jövőre nézve is biztosittatik, ugy hogy a kamatszelvények minden levonás nélkül fizettetnek k.

A kamatszelvények esedékességük idejétől számitandó hat év elteltével, a kötvények pedig visszafizetésre kitűzött határidőtől számitandó husz év elteltével évülnek el.

A kötvénybirtokos a kamatokat és az esetleg fölmondott kötvények ellenértékét a lejárt kamatszelvényeknek, illetve a fölmondott kötvényeknek beszolgáltatása elleneben választás szerint fölveheti:

a magyar korona országaiban fönnálló beváltó helyeknél, valamint a beváltó helyeknél Bécsben, koronaértékben az 1892. XVII. t.-cz. értelmében,

Berlinben és M. m. Frankfurtban német birod. márkában azon koronkénti árfolyam szerint, a melyen az átszámitás történik

Amsterdamban hollandi forintban azon koronkénti árfolyam szerint, a melyen az átszámitás történik és pedig:

a m. kir. központi állampénztárnál Budapesten. a budapesti és zágrábi kir. állampénztáraknál, valamint az összes magyar kir. adóhivataloknál, azonkivül további intézkedésig.

Budapesten: a „**Magyar Általános Hitelbanknál**“,
Bécsben: a „**K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe**“ czimü intézetnél.
„ a „**K. K. priv. allgemeine ös erreichische Boden-Credit-Anstalt**“ czimü intézetnél.
S. M. v. Rothschild Bankháznál.
Berlinben: a „**Direktion der Disconto Gesellschaft**“ cimü intézetnél.
„ **S. Bleichröder** bankháznál.
„ **Mendelssohn & Co.** bankháznál.
„ a „**Bank für Handel und Industrie**“ czimü intézetnél.
M. m. Frankfurtban: M. A. von Rothschild & Söhne bankháznál
Amsterdamban: az **S. M. v. Rothschild** bécsi bankház által kijelölendő helyen,

valamint egyéb, a m. kir. pénzügyminiszterium által a beváltással megbizott helyeken.

A magyar kir adómentes 4%-os koronajáradék-kölcsönre vonatkozó minden közlemény a „Budapesti Közlöny“ és a „Wiener Zeitung“-on kivül négy külföldi, köztük két berlini és egy frankfurti hirlapban is közzé fog tétetni.

Budapesten, 1900. évi május hó 12-én.

A m. kir. pénzügyminiszter:
Lukács, s. k.

Vonatkozással a magyar kir. Pénzügyminiszter Ur Ő Nagyméltósága fenti hirdetményére.

n. é. 70,000.000 korona 1900. évi magy. kir. adómentes 4%-os koronajáradék-kölcsön

ezennel nyilvános aláirásra bocsáttatik

Az aláirás 1900. évi május hó 23-án, szerdán,

Budapesten { a magy. kir. közp. állampénztárnál (pénzügyminiszteri palota),
a magyar kir. államp énztárnál (fővámház),
Zágráb a királyi államp énztárnál, valamint
az összes magy. kir. adóhivataloknál;

továbbá:

Budapesten a »**Magyar Általános Hitelbanknál**«,
Bécsben a **S. M. v. Rothschild** bankháznál,
» a »**K. K. priv. Oesterreichische Credit-Anstalt für Handel- und Gewerbe**« czimü intézetnél.
» a »**K. K. priviligirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt** czimü intézetnél.
Brünben, Karlsbadban, Lembergben, Prágaban, Reichenbergben, Triestben és **Troppauban** a »**K. K. priv. oesterreichische Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe**« czimü intézet fiókjainál az egyes aláirási helyeknél szokásos üzleti órákban, az utóbbi felsorolt föltételek mellett:

továbbá:

Berlinben a »**Direction der Disconto-Gesellschaft**« czimü intézetnél,
» a **S. Bleichröder** bankháznál,
» a **Mendelssohn & Co.** bankháznál,
» a »**Bank für Handel und Industrie**« czimü intézetnél,
M. m. Frankfurtban a **M. A. v. Rotschild & Söhne** bankháznál,
» a **Filiale der Bank für Handel & Industrie** czimü intézetnél,
Kölnben a **Sal Oppenheim. jun. & Co.** bankháznál,
Hamburgban a »**Norddeutsche Bank in Hamburg**« czimü intézetnél,
« a **L. Behrens & Söhne** bankháznál,
« a **M. M. Warburg & Co.** bankháznál,
Boroszlóban az **E. Heimann** bankháznál,
» a **G. v. Pachaly's Enkel** bankháznál,

Amsterdamban a **L. Auerbach** bankháznál,
» a **Lippmann, Rosenthal & Cie** bankháznál,
» az »**Amsterdam'sche Bank**« cimü intézetnél,
Brüsselben a **L. Lambert** bankháznál,
» a »**Banque de Bruxelles**« czimü intézelnél,

az illető aláirási helyek által közzéteendő feltételek mellett történik.

Budapesten, Bécsben, Brünnben, Karlsbadban, Lembergben, Prágaban, Reichenbergben, Triesztben és **Troppauban** eszközlendő aláirásokra nézve a következő föltételek állapittatnak meg:

1. Az aláirási ár **91**%-ban állapittatik meg, hozzáadva a f. évi junius hó 1-től az átvétel napjáig járó 4%-os folyó szelvénykamatokat.

2 Az aláirás bejelentési ivek alapján történik, melyek a föntemlitett aláirási helyeken költségmentesen kaphatók. Minden egyes aláirási hely föntartja magának azon jogot, hogy az egyes aláirásokra történő átengedést belátása szerint meghatározhassa.

3. Az aláirás alkalmával az aláirt névérték **5**%-a biztositékképpen leteendó és pedig vagy készpénzben, vagy olyan a napi árfolyam szerint számitandó értékpapirokban, melyeket az illető aláirási hely elfogadhatónak talál.

4 Az átengedés az aláirás befejezte után az aláirók értesitésével lehető rövid idő alatt megtörténik. Ha az átengedés az aláirásnál kevesebbet tenne, a biztositék felesleges része haladéktalanul visszaadatik.

5. Az aláiró az aláirására átengedett kötvényeket — melyeknek első szelvénye 1900. évi december hó 1-én esedékes — **f. évi junius hó 5-től** kezdve, legkésőbb **f. évi augusztus hó 15-ig** tartozik az ellenérték megtérítése mellett (1. pont) átvenni. Az aláiróknak azonban jogukban áll, a nekik átengedett kötvényeket, a most megjelölt időn belül, 5000 koronánál nem kisebb részösszegekben is átvenni. Az átvétel megtörténte után az átengedett összegre letett biztositék elszámoltatik illetőleg visszaadatik.

6. Bejelentések, a melyek bizonyos meghatározott cimletekre szólnak csak annyiban vehetők figyelembe, a mennyiben ez a többi aláirók érdekeivel, az aláirási helyek belátása szerint összeegyeztethető.

7. Az átvétel ugyanazon helyen eszközlendő, a hol az aláirás történt

Budapest és **Bécs**, 1900. évi május havában.

Magyar Általános Hitelbank.

K. K. privilegirte allgemeine österreichische Boden-Credit-Anstalt.

S. M. v. Rothschild

K. K. priv. Oesterreichiche Credit-Anstalt für Handel uud Gewerbe.

Ifj. Weisz Manó és Társa Budapest, Csányi-utcza 13.

1900. évi julius hó 21.

BUDA ÉS VIDÉKE

szórakoztató lapja „A MAGYAR“

SZERKESZTI: ERDÉLYI GYULA.

A BUDA és VIDÉKE előfizetési ára: 12 korona egy évre.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: I. ker., Városmajor-uteza 28. sz.

A Buda és Vidéke kiadása „A MAGYAR“ egy évre 2 kor. 40 fill.

Szent István koronája.

Budapest, márczius 5.

A magyar királyi koronának kilenczszázéves emlékünnepére nem készül az ország.

Ezelőtt kilenczszáz esztendővel, az üdvnek 1000-dik évében történt, hogy II. Szilveszter pápa márczius 27-ik napján kelt bulláját kiadta s elküldte István fejedelemnek, Gejza fiának a koronát, a királyi czimet és apostolkodása jeléül a kettős keresztet. Asztrik püspök fényes magyar küldöttséggel ment Rómába István levelével és István nagy érdemeinek elismerése volt, hogy a római pápa őt ily különös kegyekben részesitette.

István rá is szolgált erre a kitüntetésre, mert valóban csodás apostoli munkát végzett, midőn ugyszólván az egész magyar nemzetet nehány rövid esztendő alatt eltéritette ősi vallásától és kereszténynyé tette. Igaz ugyan, hogy már atyja, Gejza fejedelem, nejével, Saroltával Gyula vezér leányával együtt fölvette a keresztséget; de Gejza azért még az ősi hitnek is áldozott. A kereszténységnek pedig a nemzetben még annyi erős ellensége volt, hogy Istvánnak mindjárt atyja halála után, fejedelemsége első évében Koppány lázadó hadával kellett harczot vivnia. Rendkivüli buzgósága és szerencséje lehetett tehát az apostoli férfiunak, hogy alig három esztendei müködés után a kereszténységet annyira elterjesztette, hogy a római pápa már méltónak találta őt a királyi koronára s az apostoli kettős keresztre.

István az 1000-dik év augusztus 15-én, Nagy-Boldogasszony napján Esztergomban fölkenetvén és megkoronáztatván, megalapitotta a magyar királyságot s első királya lett a magyar nemzetnek.

De ez az esztendő nem csupán a magyar királyságnak, hanem a magyar alkotmánynak is születési éve.

És csodálatos, hogy a nevezetes esemény kilenczszázadik évfordulójának megünneplésére sem szent István koronájának mostani viselője, a király s vele a királyi udvar, sem a magyar alkotmány őre és letéteményese a törvényhozás nem készül.

A magyar katholikos egyház ünnepi évnek nevezi és tartja 1900-at. A római pápa az egész világra kiterjedő ünneppé avatta ezt az esztendőt. De vajjon a magyar királyság s a magyar alkotmány csak a katholikus egyház részéről érdemli meg a kegyeletes megemlékezést és a királyi udvarnak és az országgyülésnek nem nagy nemzeti ünnepe-e ez az év? Vajjon 1900. augusztus 15-ödike, az első magyar király megkoronázásának, a magyar királyság, a magyar alkotmány megalkotásának kilenczszázadik évforduló napja a katholikus egyházon kivül senki mást nem illet meg ebben az országban?

Szent István koronája, a kettős kereszt, a Gizella királyné szőtte palást: ma is szent ereklyéi a magyar nemzetnek és jelképezői a királyi hatalomnak. Hogyan lehetséges, hogy a törvényhozás, mely a képzelet homályába s a költőiség ködébe vesző bejövetel ezredik évét oly pazar pompával ünnepelte, most meg se mozdul? És miért nem hallunk hirt arról, hogy a magyar nemzet, a magyar országgyülés, a magyar király milyen országos ünnepet fog ülni 1900. augusztus 15-én, amely napon, ezelőtt kilenczszáz évvel, a római pápa ajándékát először avatták a magyar királyság szimbolumává?

A katholikus egyház is csak muló emlékezést szentel az első magyar királynak. A templomokban megkondulnak a harangok, száll az ének, a tömjénfüst és az imádság. De megmaradó nyoma nem lesz ennek a kereszténységre oly dicsőséges esztendőnek. A püspöki kar nem szövetkezett arra, hogy hatalmas könyvben megirassa, fényes illusztrációkkal kiadja szent István király történetét. Nem szövetkezett arra, hogy a budapesti lipótvárosi templomot szent István templomává fölszentelje vagy pedig az ország székesfővárosában szent István emlékére monumentális uj templomot emeljen. A Sz. István-Társulat sem gondoskodott arról, hogy a magyar keresztény állam megalapitójának, első szent királyunknak dicsőségét nagyobbszabásu epikai költemény s más költői és történelmi müvek zengjék.

És a magyar nemzet? Én édes Istenem, hiszen amióta szent István napját nemzeti ünneppé tette a törvény, ez a nap is fakóvá lett, elvesztette piros szinét. S a hálátlanság még azt az összegyüjtött pénzt sem keresi, melyet az ország ezrei ezelőtt 15—20 évvel adtak össze szent István király szobrára. Ha jól tudjuk, már 15 évvel ezelőtt 160.000 korona volt együtt szent István szobrára. Hol van ez a pénz? Miért nem leplezik le az idén, augusztus 15-ik napján az első magyar király szobrát?

Avagy, ha él bennünk a kegyelet és szent István koronáját őszinte áhitattal övezzük, miért ne lehetett volna az uj országházat a magyar alkatmány kilenczszázadik évfordulóján fölavatni? Nem volna-e kötelessége az országgyülésnek, a képviselőháznak a főrendiházzal együtt az uj országháza disztermében, a király jelenlétében ünnepi ülést tartani 1900. augusztus 15-én szent István király s a magyar szent korona kilenczszázados emlékére?

Mindössze alig félesztendő választ el attól a naptól, melyen a magyar királyság kilenczszáz esztendővel eze őtt megszületett és szent István koronája a magyar királyi hatalom szent jelképévé avatódott. Nem tartja-e a kormány igen sürgős feladatának, hogy e nap megünnepléséről a felséges királylyal beszéljen, terveit az országgyülés elé terjeszsze és az országos ünnep előkészületeiről a magyar nemzetet tájékoztassa?

A legnagyobb magyar királynak, hollós Mátyásnak, messze Kolozsvárott az idén emelnek csodaszép szoboremléket; a magyar költők királya születésének századik évfordulóját országos ünneppel készül megörökiteni a hálás kegyelet: mire magyarázzuk, hogy éppen az első magyar király emlékének nem hódol az ország?

Szent István koronája tette sérthetetlenné s apostolivá I. Ferencz József királyi személyét. Szent István alkotmánya volt gyökere, alapja, a mai magyar alkotmánynak. Vajjon Magyarország fővárosában lesz-e a magyar király 1900. augusztus 15-én, a magyar szent korona kilenczszázados emlékünnepén? S vajjon a király, a törvényhozás és a nemzet szive együtt fog-e dobogni ezen a napon, oly országos emlékünnepen, mely szent István koronájának fényéhez és a magyar nemzet kegyeletéhez méltó?

*

Ezt a czikket irta 1900. márczius 5-én a hazafias és valódi keresztény szellemü *Hazánk*, a magyar föld érdekeinek erélyes lapja. A kérdésre meg van a felelet. Az ünnep nem nemzeti ünnep s

Hazai ásványvizeket igyunk. — Pártoljuk a hazai fürdőket.

félős, hogy mint katholikus ünnep sem lesz kiterjedett s csak részletekben ünnepel a katholikus is.

Mi elvárjuk, hogy minden magyar ember szivével vegyen részt a katholikusok világi és hálaadó ünnepén. Hiszen a patens idejében a katholikusok ott voltak a protestáns autonomia mellett tüntetni és a patens ellen tiltakozni.

Mi elvárjuk, hogy minden felvilágosodott protestáns lelkész imájában emlékezzék meg Szent Istvánról.

Hogy hivatalos részvét nincs ez ellen minek háborogni, minden felbuzdulás, minden ünnep akkor szép, ha a szív ösztönzi erre. Nincs hivatalos Magyarország csak Magyarország van. Hiu kikivánság azt várni, hogy hivatalosan rendeljék el a lelkesedést. Parancsszóra sem sirni, sem örülni nem lehet. *Botond.*

Magyar tengerész temetése.

Csendes lassusággal
Reng a nehéz gálya,
Rajta tengerésznép
Andalg elmélázva —
S mint egy sötét felhő,
Mit messze hajt a vész;
Komor tekintetük
A semmiségbe vész.

Néma csend köröttük,
Ajkról egy hang se kél,
Csak a habok felett
Zajong nyögve a szél;
Mint a sirhalmokon
Veszteglő fájdalom,
Felzokog majd elfull
Kisirt könyharmaton.

Leborul az alkony
Bus halovány képpel
Bucsut int a nap már
Bágyadó szemével,
Végpillantást vetvén
A zsongó habokra,
Csendben alámerül
Kiégett korongja.

Tompa moraj kél a
Gálya födélzetén
Egy durva vászonba
Burkolt hulla körén;
Halk ima kiséri
El — az örök éjbe
Egy loccsanás, — s letünt
A tenger mélyébe.

Nyugot felől szálló
Borongó fellegek
Sürü gyászfátyolként
Sötéten lengenek;
A ködterhes légben
Kóválygó vészmadár
Pillanatnyi emlék
— Egy tengerész sirján . . .

Vargha Sándor.

Ünneprontók büntetése hajdan.

Az első magyar király napját, augusztus 20-át, már a régi törvények is országos ünnepek közé sorozták. De ugyanezek a törvények félszáz más ünnep megtartását is kötelezővé tették. Kötelezővé nem csupán a katolikusokra, hanem válogatás nélkül az ország minden lakosára. Csakugyan a kegyeskedő XVIII. században csaknem minden harmadik napra jutott ünnep, ha számitjuk a vasárnapokat is. Ha pedig valaki nem ünnepelt, a kor szigoru igazságszolgáltatásához képest büntették. A nemes embert pénzbirsággal, — a jobbágyot testi fenyitékkel. Debreczen város levéltárában őriznek egy ilyen rendeletet, amelyet még gróf Pálffy János Pozsonyból bocsátott ki 1733-ban:

„Felséges Császár és Koronás Király kegyelmes Urunk a Vasárnapoknak és az Ország törvényeiben megirt ünnepeknek szoros megtartását minden helyeken, akármely ország lakositul választás nélkül, senkit ki nem vévén, az ország törvényeinek kivánsága szerint tovább is erősen parancsolja. Az ünneprontók büntetése iránt pedig kegyelmesen rendelte, hogy a Nemesek pénzben, a nemtelenek pedig testekben büntettessenek. Mely büntetéseket magok a vármegyebeli, városokbeli és más törvénytévő tisztek okos itéletek szerént a tapasztalandó inneprontókat személyeknek minéműségéhez és vétkeknek mivoltához, jószágoknak vagy egyéb javaiknak mennyiségéhez életeknek korosságához és egésségekhez képest büntessék és exekválják. Ez ilyetén büntetéseknek kiszolgáltatásában pedig ilyen mód tartassék, hogy azok az innepeknek és vasárnapoknak többszöri megrontásában megkettőztessenek; a Nemes személyekre nézve ugyan kik is pénzben büntetteknek, a kisebb büntetés hat forintnál, a nagyobbak pedig 25 forintnál, a nemtelenekre nézve, kik pálczákkal büntettetnek 12 pálczáknál kisebb és ötven pálczánál nagyobb ne legyen."

A kegyes rendelet ezután megparancsolja, hogy az elöljárók az ünnepeket megtartani nem akarókat, vagy ünneprontókat a helység plébánosának vagy másnak akárkinek ez iránt teendő panaszára megmásolhatatlanul és megengedetlenképpen megbüntessék a megmondott büntetéssel, a megirt mód szerint. „Továbbá az ilyetén büntetésből bejövendő summa igazán és helyesen beszedetvén, a pápista templomokra fordittassék, akiknek másként is a megirt ünnepeknek megrontásával bosszuság okoztatik." Az ünnepek melyek Magyarországon akármily ország lakositul minden választás nélkül megülendők voltak, ezek:

1. Vasárnapok. 2. Ujesztendő napja (Jan. 1.) 3. Vizkereszt napja (Jan. 6.) 4. Pál fordulása (jan. 25.) 5. Gyertyaszentelő boldogasszony napja (febr. 2.) 6. Mátyás napja (febr. 24.) 7. József napja (márcz. 19.) 8. Gyümölcsoltó Boldogasszony napja (márcz. 25.) 9. Nagypéntek. 10. A husvéti három napok. 11. Albert püspök napja (ápr. 23.) 12. Szent György napja (ápr. 24.) 13. Filep Jakab napja (máj. 1.) 14. Kereszt találása (máj. 3.) 15. Áldozó csütörtök. 16. Pünkösdi három napok. 17. Urnapja. 18. Keresztelő Szt. János napja (jun. 27.) 19. Szent László Király napja (junius 27.) 20. Péter Pál napja (junius 29). 21. Sarlós Boldogasszony napja (jul. 2. 22. Mária Magdaléna napja (jul. 22.) 23. Jakab apostol napja (jul. 25.) 24. Urszineváltozása (aug. 6.) 25. Lőrincz napja (aug. 10.) 26. Nagy Boldogasszony napja (aug. 15.) 27. Szent István király napja (aug. 20.) 28. Bertalan napja (aug. 24.) 29. Kisasszony napja (szept. 8.) 30. Kereszt felemelése (szept. 14.) 31. Szent Mihály napja (szept. 20.) 32. Máté evangélista napja (szept. 21.) 33. Simon Judás napja (okt. 28.) 24. Mindszentek napja (nov. 1.) 35. Imre herczeg napja (nov. 5.) 36. Márton püspök napja (nov. 11.) 37. Erzsébet napja (nov. 19.) 38. Katalin napja (nov. 25.) 39. András napja (nov. 30.) 40. Boldogasszony foganatása napja (decz. 8.) 41. Tamás napja (decz. 21.) 42. Karácsony napja (decz. 25.) 43. Szent István napja (decz. 26.) 44. Szent János evang. napja (decz. 27.) 45. Aprószentek napja (decz. 28.) 46. Azonkivül minden parókia tartozik megünnepelni a maga pátronusa és templom szentelése napját. — Hogy aztán az akkor még tisztán kálvinistáktól lakott Debreczen milyen lelkiismerettel és milyen buzgalommal ünnepelte meg ezt az egymást érő sok katolikus ünnepet, könnyü elképzelni.

Az egészség és gazdaság titka.

Ne gyötrődj és ne agságoskodj.

Keresd a békét és őrizzed.

Légy jókedvü. A derült szív hosszuéletü.

Dolgozzál, de ne dolgozd agyon magadat.

Sohase essél kétségbe. A vesztett remény halálos nyavalya.

Ne használj el több erőt, mint a mennyit naponta gyüjtöttél.

Ne siess. A szeles épp ugy elkésik, mint a lusta.

Aludjál és pihenj eleget. Az álom az anyatermészet áldása.

Kerüld a haragot és felindulást. Pillanatnyi fellobbanás végzetessé válhatik.

Ne egyél sokat. Ne koplalj. Tarts józan mértéket.

Friss legyen a levegőd, éjjel ugy, mint nappal.

Csak egészséges gondolataid legyenek. A milyen a gondolata, olyan az ember.

Mit nekem Stanley!

A magyar ember legkülönb anglius a világon, ha mindjárt nem is beszél angolul.

Százat teszek egy ellen, ha valaki kételkedik.

Pusztulni-veszni indult a kálomista diákéletünk, amit lassankint szinte agyoncsákiztak, számtalan szép példát mutathat fel az angol ködből, habár többé ködvágó kalapot nem is viselnek az apostoljelöltek.

Tessék csak azt a már közmondássá vált diák-felkiáltást figyelembe venni, mit a pataki theologus mondott egy kérkedő tudósnak:

„Mi ez a tenger sima tükréhez képest." Hát mikor a legatus mendikásával kakasülő helyett a páholyba tévedt s az igazi tulajdonosok belépésekor meg sem mozdult, hanem csak annyit szólt:

Adj helyet János . . .

Jobbára össze vannak ezek a régi diák adomák gyüjtve és el is felejtve, miután már a franczia mártás itt is kellő rombolást tesz.

Születnek azonban ujak is s ezek közül álljon itt egy a javából, amit talán még Bus Vitéz is elismert volna jó adomának.

Hanem jöttek az ünnepi követek, miután hirdették urbi et orbi Isten igéjét és töltöztek vala olyan komedentiákkal, a minőket a coqua a convictusban semmi esetre nem türend.

A kedves és szokott korcsmában jó sikeres kalandok korcsolyáztatták a bort a torkon lefelé a te uradnak örömébe, vagyis a gyomrodba.

Rotschild érzései csak egy vak koldust vezető koldus fiu érzései ahhoz képest, mi ezeket a kebleket dagasztja, érezvén zsebeikben néhány fiók bankót, a minél többe kerül a pénzkirálynak egy fidibusza.

Mintha csak kovácsolnák az élczet, ugy születik. Kár, hogy gyorsiró nincsen, mert amilyen sebesen lát egy-egy napvilágot, olyan hirtelen temeti el a másik.

A gyengébbet ugratja az erősebb, aki tuljárt a legmesszibb Spártán Bergengóczián, az mesés kalandokat beszél, hogy mennyit kapott egy tüsszentésért.

A másik hires pinczeszerről mond regéket azután következik a nagytiszteletü atyák megbirálása, lenézése a leghiresebb szónokoknak. Az ártatlanok bevallják, hogy miként ismerték fel a már egyszer elmondott szónoklatot a másik községben.

Dal, szerelem váltakozása, jó bor dicsérete kerül a pohár mellé kerékkötőnek, mert már ugy csuszik, hogy némelyiknek egy fertály legácziója bánná meg.

A mámor kinyitja az álmok, a tervek kapuját, ki mit csinál a megmaradt pénzzel. Volna biz annak száz helye is, szabó, csizmadia, no meg a lakás, de azért százegyedik helyről ábrándoznak a fiuk.

Tajtpipa, egyházi beszédek tára, ami olyan szükséges, akár csak szabónak a szövet, egy

és más csecse-becse, némelyik az édes anyjának gondol ki emléket.

Egy nagy reménykedő azt találja fel, hogy ő megveszi a Stanley utazását. Olyan szépen lehet országvilágot utazni olvasás közben, mintha csak ott lenne az ember.

Zsendre Pali szinte nyeli a reménykedést, azután rágódik rajta, hogy ki az a Stanley?

— Frater, az olyan ember, aki ott járt, ahol még sem pápista, sem kálomista varju nem hagyta ott a lába nyomát, magyarázza az okosok közül egy okos.

— Puff neki — folytatta neki Zsendre Pali, azután mennyibe került ez az utazás?

— Annyiba fiam, hogy föllehetne emeletesnek épiteni az egész traktusban minden kálomista kostalakot.

— Pénzzel utazott, pénzért a kartali báró még a csillagokba is eljut.

— De gondold meg, hogy járatlan utakon vademberek között. Hiszen piraméddel nem is játszhatnánk, mert már minden elefántcsont elfogyott Európában, ha ő nem járt volna ott.

— Ej, mit nekem Stanley! kiáltott fel erre Pali, pénzzel akár a pokolba is el lehet menni, de menjen el két garassal, mint én tettem, Pataktól Keszthelyig, akkor aztán elhiszem, hogy angol.

És most aztán tessék megitélni, ki az angol: Zsendre Pali, vagy Stanley?

Erdélyi Gyula.

Sobri szűre.

(Adat Sobri kilétéhez.)

A Budapesti Hirlapnak közelmult számaiban ismét két — egymással ellentmondó közlemény jelent meg, miket egy régi virágos himzésü szür felfedezése idézett elő.

Az egyik határozottan állitja oda e szürnek tulajdonosaként az annak idején kalandos természetü Vay József grófot, — mig a másik nem kevesebb adatolásu határozottsággal bizonyitja, hogy Sobri Józsi sehogy sem lehetett azonos Vay gróffal — lévén ő Mikos báró széplaki (Vasmegye) kondásának fia, akit egyébiránt a vármegye sárvári és kemenesaljai járásának számos lakója igen jól ismert, sőt ennek édesanyját annak idején czikkiró maga is látta a szombathelyi hetivásáron.

Viszont Eötvös Károly a *Bakony rossz hire* czimü korábbi hirlapi közleményében ellenvetést nem türő bizonyitással állitja, hogy Sobri mint fia egy falusi kovácsnak, a vasmegyei Endréden született *s hogy ezt a Sobrit* Zalában kergették a halál karjai közé.

Az akkori időben megjelent „Életképek“ czimü ujság is bőven foglalkozott Sobri személyével — aki a lefolyt évszázad 30-as éveinek derekén nagy haramia (?) bandájával a dunántuli részek négy vármegyéjét bekalandozta s rettegett voltáról a regényes mondák füzésére oly igen hajló jó magyar népünk ezer-féle mesét kovácsolt össze-vissza.

Sobrinak ezidőtáji való garázdálkodása szóba jött Tolnavármegye évzáró nemesi gyülésén is, amikor a tekintetes Karok és Rendek egyik leghatalmasabbika, B. I., igeretet tett arra, hogy Sobrit — ha az az ő uradalmai felől törne a megyébe — kézre keritteti és a törvénynek kiszolgáltatja.

A következő év januárjának egyik kegyetlenül hideg délutánján lovas küldöncz hozta hirül az uraságnak, hogy Kajmád mellett Sobri mintegy negyvened magával helyet foglalt az erdőszélen s hogy embere a gulyából két üszőt kiszakitván, az egyiket nyárson sütték vala.

E váratlan és riasztó hirre az uraság a közeli falvak összes jobbágyait kasza-, fejsze- és vasvillára szóllitván, velök a kastélyhoz szolgáló valamennyi utat megszállatta.

Másnap — vasárnap — reggeli kilencz óra körül egy nehéz járatu batár gantatott az országut felől. A kocsis mellett báránysüveges, prémes zekébe öltözött hajdu-féle ült s térdei közé két, páros csövü fegyvert is szorongatott, mig a batárban helyet foglalt két urat a jobbágyok kirendeltsége nagy alázatossággal köszöntgette.

Ez a kocsi azonban nem az urasági kastélyba igyekezett, hanem egyenest a gazdasági intéző udvarának tartott s oda befordulván, maga az intéző, egy tagbaszakadt elszászi franczia (mondjuk: franczia-német) sietett elő az érkezett vendégek fogadására.

Eleinte a gazdasági intéző is abban a véleményben volt, hogy valamely szomszédos kuria tulajdonosait üdvözölte — de a körülmények gyanakvóvá tevék, miért is a szobába került urak jelenlétében *idegen nyelven* azt mondotta feleségének, — hogy egész konyhai tudományát elővéve hamarost egy kitünő reggelit készitsen — ő pedig addig eljár az uraságnál.

Mosolyogva vágott közbe az ifjabb jövevény ur *s német nyelven* kinálta meg székkel az intézőt, egyuttal azt az őhajtását is nyilvánitván, hogy tentát, papirost és egy uj ludtollat adjanak elébe, mert levelet akar irni az uraságnak; ezalatt az intézőnek három éves leánykája futott be a konyhából, folyton csacsogva a Sobri nevét s nehány percz multán az idegen hizelgős beczezgetése után annak ölébe fel is kapaszkodott.

Az intéző a pinczébe sietett borok után, miközben az egyik bizalmas cselédet egy papir szeletkével, melyen az állott, hogy: aligha meg nem jött Sobri — az urasághoz futtatott, aki e hirre belső cselédeivel magát a kezeügyébe eső butorokkal teljesen eltorlaszolta.

Izletes reggeli után hamisittatlan diák ügyességgel vágta, illetve metszette meg a ludtollat s hozzáfogott a levéliráshoz — amit elvégezvén, szives bucsu közt válott meg az intéző családjától — nem feledkezve meg az akkori szokások egyikéről — a vendégajándékról sem, mert a leányka kötönye sarkába egy kis bársony szütyübe göngyölt hat darab aranyat kötött be nagy ügyességgel.

Az intézőnek ezenfelül 100 forintot adott át azzal a *követeléssel*, hogy ezen a pénzen pálinkát vagy forralt bort beszerezzen és a künt didergő jobbágyokat belőle megvendégelje, illetve felmelengesse.

Eddig tart ez a történetke, melynek hitelességéhez szó nem férhet, lévén az intéző egy gazdaságilag külföldön képzett — jó nevelésü és becsületes szivü férfiu, a jelen sorok irójának pedig nagyapja.

Hogy pedig a látogató valóban Sobri volt, azt az a levél bizonyitotta, melyet az uraságnak irt volt s melyben szemrehányással illette az uraságot a megye gyülésén tett könnyelmü igérete miatt.

Mindezekből két dolog tünik ki világosan: nagyapámnál látogatást tett Sobri sem a kondásnak — sem a falusi kovácsnak fia nem lehetett — nem pedig modora, nyelvismeretei s azon egy oknál fogva sem, a melylyel a ludtollnak mesteri kézzel való megvágását eszközölte; szigoru fellépése, melylyel a jobbágyok megvendégelését követeli — merész bátorsága ezek ezrei közt negyedmagával behajtatni az urasági portára, — valamint az önérzetes szemrehányás mivel az uraságot illeti — inkább valamely főurnak kalandos kedvteléseit teszik szemléltetővé — elfogadhatóvá.

A másik meg az volna, hogy a megyékbe egyébként is megsokasodott futóbetyárok bandái aligha nem önként vették fel a dunántult uraló mesés nagyságu Sobri nevét, mert mint elől emlitve van, két egyformán kifogástalan uri ember mindegyike a maguk bizonyosságával ismeri egy-egy Sobrinak egész életfolyását a haláláig.

Hát — ha már igy kell szólnunk — a tulajdonképeni „nagy“ Sobri hova lett?

Haeffler István.

József főherczeg tündérerdejében.

(Pilis-Csaba.)

Ifjuság susog minden lombból
Szerelmet dalol a madár.
Pihenni hiv a himes pázsit
Itt csak tavasz a hő nyár.

Leülök. Nézem a felhőt,
Semmi gond nincs velem.
Levél, füszál csókolja egymást
Kisért a szerelem.

Vig nótát dalolnak vig fiuk.
A büvös árnyék dalra késztet.
Epedve susogom az óhajt:
Mi szép rakni itt fészket.

Ifjut a hüségben megedzi . . .
Az illat, mi a füből száll.
És a vén, a leveles szinben
Megifjul, s lessz csapodár.

Álomnak is szép e szép való . . .
A tündéreknek berke ez . . .
A vágy, a tüz és minden láng
Valómban ujra ébredez . . .

Leülök. nézem a felhőt,
Semmi gond nincs velem.
Levél, füszál csókolja egymást.
Kisért a szerelem.

Költő.

Kegyelet.

Ugy értesülünk, hogy a *Budai Polgári Casinóban* mozgalom indult meg, melynek az a czélja, hogy a közelebb közügyeink kárára elhunyt kitünő és valódi polgárnak a Budai Polgári Casinó tagjai állitanak emléket. *Pehringer Ferencz* megérdemli a polgárságtól, hogy neki emléket emeljen. Ez valóban szép cselekedet volna s ha sikerül, kellő ünnepélyességgel kell felállitani.

Azoknak, kik eddig

A „MAGYAR“-t

(A Buda és Vidéke szórakoztató lapját) **megtartották és nem fizettek, utalványt, intést, felszólitást küldöttünk. Kérjük tisztelettel a hátralékok beküldését, ne hogy postai uton legyünk kénytelenek azt behajtani.**

A „MAGYAR“ kiadóhivatala.

Kirándulás a Balatonra.

Hogy a székesfőváros közönsége a Balatont és a balatonmenti fürdőket olcsón és egy-egy ünnepnapi kirándulás keretében is felkeresheese, a déli vaspálya-társaság julius és augusztus hónapokban minden vasár- és ünnepnapon Budapestről Boglárra és vissza külön vonatokat, melyek I., II. és III. oszt. kocsikat visznek. E vonatok Budapest déli-vaspályaudvarról minden vasár- és ünnepnapon d. e. 6 órakor indulnak: Siófokra d. e. 8 óra 50 perczkor és Boglárra 9 óra 45 perczkor érkeznek. A visszautazás Boglárról este 7 óra 35 perczkor és Siófokról este 8 óra 32 perczkor, a megérkezés Budapesten pedig 11 óra 25 perczkor történik, ugy, hogy a kiránduló közönség majdnem az egész napot a Balaton kies partjain töltheti. E vonatokhoz rendkivül mérsékelt menettérti jegyek, egynapi érvényességgel adatnak ki, és például egy menettérti jegy Budapestről Siófokra és vissza az I. osztályban 10.10, a II. osztályban 6.70 és a III. osztályban 4.20 koronába kerül.

Bővebb felvilágositást a kifüggesztett hirdetmények nyujtanak.

Széchenyi-Muzeum.

A Széchenyi-Muzeum részére ujabban következő ajándékok érkeztek, u. m. *a*) b. Podmaniczky Géza t. tagtól egy fényezett szavazószekrényke, melyet a harminczas évek végén gr. Széchenyi István ajándékozott a pestmegyei agarász-társaságnak, s ennek feloszzlása után utolsó pénztárnoka Sájer Sándor, Földváry Mihálynak, mint Pestmegye alispánjának, ez pedig b. Podmaniczky Gézának, a Galga-vidéki agarász-egyesület akkori elnökének adott át megőrzés végett, s melyet most b. Podmaniczky Géza t. tag örök letéteményképen ad át a m. tud. Akadémiának megőrzés végett; *b*) ugyanattól a Pestmegyei agarász-társaság egy emlékérme; *c*) Egy barna bőrrel bevont papircsiptető aczélból e felirással: „B. e. gróf Széchenyi István saját íróasztaláról. Emlékül dr. Fejérpataki Kálmánnak Tasner Géza." Dr. Fejérpataky Kálmán ajándéka; *d*) Az eperjesi Széchenyi-Kör Évkönyve. 1891—92. Eperjes Kósch Árpád nyomdája. 1893. (A kör ajándéka); *e*) Fénykép az aldunai „Széchenyi-út"-on levő emléktábláról (Wallandt Ernő min. tanácsos ajándéka); *f*) Kossuth. Sechs Kapitel. Von einem Ungar. Leipzig. Wolfgang Gerhard. 1854. (Id. Szinnyei József l. tag ajándéka); *g*) „Magyarország Vármegyéi és Varosai" czimű vállalatt Szabolcsi kötete. (A tiszadobi Széchenyi-emlék képével.) — Borovszky Samu l. tag, szerkesztő ajándéka; *h*) A *„Buda és Vidéke" czimű lapnak huszonkilencz száma*; egy *„Felhivás Előfizetésre"*, egy *„Gyüjtő-iv"* és *Szemere Miklós 1897. febr. 7-én mondott „Széchenyi pohár köszöntője"* (*Erdélyi Gyula ajándéka.*)

Az Akadémia bármily *Széchenyi Istvánra* vonatkozó emléket, képet, könyvet köszönettel vesz. A kinek a legnagyobb magyarról ily tárgya van, az tartsa hazafias kötelességének, hogy a *Magyar Tudományos Akadémiának* beküldje.

Pest-Ofen.

Minden jogos, hazafias felbuzdulás, erénye az erényeiben hanyatlott nemzetnek. Ámde legyen jogos és méltányos, s nemzetközi érintkezésekben kölcsönös.

Budapest semmiesetre sem Pest-Ofen ahogy nemzetközi érintkezésekben évszázadokig nevezték. Követeljük, hogy minden idegen ország, különösen Ausztria igy nevezze, ámde ezt nem marakodó tüntetéssel érhetjük el, hanem a kölcsönös jogok kiegyenlitésével. Irjunk mi *Wien*-t és ne *Bécs*-et, *Leipzig*-et és ne *Lipcsé*-t, *Breslau*-t és ne *Boroszló*-t. Ha mi következetesen Bécset Wiennek irjuk, ugy megtehetjük, hogy a Pest-Ofenes leveleket visszaküldjük. Lueger nem oka a Pest-Ofen czimzésnek, mert ő mint tájékozott ember *Budapest*-nek nevezi *Budapest*-et.

A hazafiság kifejtésére vannak egyéb utak is, *p. o. a keresztény társadalmi érzések és összetartás erősitése, fajunk megmentése s a kereszténység elleneinek megfékezése.*

Egy bátor regény.

A *Budapesti Hirlap* a regényirás egyik legnagyobb mesterének, *Ohnet György*-nek a „Szirén" czimü regényét közli. Ez a regény nem csak hogy nagy költői alkotás, de egy *bátor regény*. Ohnet-en kivül a *zsidót* oly bátran csak még egy magyar regényiró jellemzi, kit a *Buda és Vidéké*-ben nem emlegethetünk, mert az öndicséret nem kenyerünk. Az ujabb magyar, merőben lipótvárosi irodalom, a magyar fajt a jellemtelen, a zsidót az eszményi jellem oldaláról szokta mutogatni. De azért ez nem felekezeti izgatás. Zsidó társadalmunk van, a nemesi és polgári társadalmat csak árnyék-oldaláról irják héber iróink. Nálunk *gentry* nincs. A köznemesség maga is megtagadta magát azzal, hogy magát gentrynek nevezi. E gentry társadalom is még csak chaosz. Vannak *gebercsek* az-az zsidók és megzsidultak. A keresztény szellem ébred; még lesz keresztény társadalmunk. A zsidófaj hanyatlik, kiéli magát s az idealizmus győzelmével elveszti uralkodási hajlamait. A mi megmarad szerény lesz, mint más Isten teremtése. Minden magyar keresztény irónak kötelessége, hogy Ohnet nyomán járjon. Külön zsidó poezis, külön zsidó regény, külön zsidó dráma és zene van. De ez nem Salamon és Dávid költészete. Ez egy *gebercs* mártás. A *Budapesti Hirlap* jó szolgálatot tett ennek a regénynek a közlésével, mert mi mindent szeretünk a külföldről behozni. Kövessék a keresztény regényirók tehát a *Budapesti Hirlap* által közlött regény példáját és jellemezzék hiven és bátran a zsidót. Talán nem minden zsidó veszi magára. *Botond.*

Galyó Mihály.

Pestvármegye közgyülésén az alispán bejelentette *Galyó Mihály* turai biró és törvényhatósági tag halálát. *Galyó Mihály* őseredeti, nép-alak volt. Igazi magyar paraszt, kit nem forditott ki a czivilisatio. Ifjuságában a vármegyét szolgálta a hires *Jantsits* csendbiztos alatt mint pandur-káplár. Bátor, kitartó és edzett természetéért *Jantsits* nagyon kedvelte. Nem csak a betyár-üldözéseknél és kézrekeritéseknél tünt ki, de segitett fenntartani azt a ritka fegyelmet, mely a *Jantsits* pandurjait jellemezte. *Galyó Mihályt* szülőközsége Tura birójává választotta s e tisztében is emberül megállta helyét. Jó kedélye forrása lehetett akarmelyik humoros irónak A tisztviselők és urirendbeliek is szerették alkalmazkodó modoráért. Mint képviselőválasztási kortes is ritkitotta párját. Emberi rendeltetését hiven töltötte be és benne egy régi szabásu jó falusi biró veszett el. Egy volt a régi kiveszni indult fajból s megérdemli, hogy e pár sorban kegyelettel megemlékeztünk róla.

Nyugodjék békével!

Kolgyári Császár Ferencz emléke.

Thurány István Kerepes község érdemes és lelkes jegyzőjének az a terve, hogy halhatatlanaink egyikének, *Kolgyári Császár Ferencznek* sirján az iróhoz méltó emlék emelésére szólitja fel az érdeklődőket, visszhangra talált. *Gerenday Béla* a kitünő akadémiai szobrász ajánlatot tett a Buda és Vidékének, hogy az emléket a legjutányosabb áron elkészíti. *Gerenday Béla* sirkő-raktára a legdiszesebb és legolcsóbb sirkövekben gazdag s a közönség figyelmét már azért is megérdemli, mert minden kegyeletes és hazafias ügynél a legnagyobb engedményeket adja. Kolgyári Császár Ferencz emlékére a gyüjtő-iveket már legközelebb kibocsátják. Kerepes községe e hazafias tettel is igazolta azt, hogy fejlődésre és emelkedésre jogosult. Vidéke szép és egészséges. Kellemes nyaralóhely s hisszük, hogy a település gyorsan fog történni. A villatelkekről felvilágositást ad s a nyaralási viszonyokról utbaigazit a község előljárósága. Élvezetes a kirándulás és könnyü a helyiérdekü vasuton.

Kiadó laptulajdonos és felelős szerkesztő
mindszenti ERDÉLYI GYULA.
Szerkesztő: Jurisztovszky Ödön.

Villatelkek eladása.

József főherczegi, pilis-csabai Clotild telepen az eddig parczellázott és részben szép villákkal beépitett 200 telek, legnagyobb része eladatván, ujabban a legszebb ponton közvetlen a vasuti állomás mellett 250 méter magasságban fekvő, tölgyerdővel boritott 150 telek parczelláztatott, 10—20 méter mélységben mindenütt kitünő ivóviz. Háttérben 1000 hold ős tölgyerdő.

Vételártörlesztési kedvezmények.

A telkek vételára tisztviselők által **10** évi, mások által pedig **6** évi egyenlő részletekben töreszthető.

A telek ára és nagysága.

A telkek ára □-ölenkint 65 kr. és 3 frt közt, nagysága pedig circa 400—1500 □-öl közt váltakozik.

Bővebb felvilágositást a „Buda és Vidéke" kiadóhivatalába kapható, mely **a telkek eladását is közvetiti.**

ÉRTESITÉS!

Van szerencsém a n. é. közönségnek becses tudomására adni, kogy a **„Zöld fához"** czimzett vendéglőmet (I. ker., Krisztina-tér 7. sz.) **f. évi augusztus hó 1-vel**

„A három almához"

czimmel az **I. ker., Attila- és Roham-uteza sarkára** (Hesz-féle ház) helyezem át.

Egyuttal köszönetet mondva a m. t. vendégeimnek az irántam tanusitott bizalomért, melylyel 7 éven át megtisztelt, kérem, hogy a jövőben is becses pártfogásával támogatni kegyeskedjék.

Budapest, 1900. julius hó.

Mély tisztelettel
Fukátsch János,
vendéglős.

VENDÉGLŐ-MEGNYITÁS.

Alulirott mély tisztelettel értesitem a nagyérdemü közönséget, hogy folyó julius hó 28-án

Alkotás- és Enyedi-utcza sarkán
(Bergl-udvar)

a legkényesebb igényeknek megfelelő s teljesen modern berendezésü vendéglőt nyitok. — Jelszavam: **figyelem, előzékenység, jó bor, friss sör, kitünő jó konyha.**

Számos látogatásért esd:

Károlyi Nándor.

Vidékiek!!!

Nemcsak idevalóknak, de vidékieknek, különösen a kik a déli vasuton érkeznek, utaznak, *alkalmas otthon Plesl átalakitott vendéglője*, hol jó bor és mindég frissen csapolt sör kapható. Krisztina-körut 109.

„Laszlovszky-Telep"

Pomázon

o o o (Buda mellett.) o o o

A buda—szentendrei h. é. vasut állomása. Indulás: a Buda-Pálffy-téri állomástól.

* * *

Eladó 400 □-öles parczellákra felosztott 150 telek, havi 10 vagy negyedévi 30 frtos tetszés szerinti

részletfizetés

és 10 frt előleg letétele mellett mérsékelt áron, négyszögölenként 1 frt o o o 30 krtól 1 frt 50 krig. o o o

* * *

— Bővebb **értesités** nyerhető: — **LASZLOVSZKY BÉLA** tulajdonosnál **Pomázon** és a **„BUDA és VIDÉKE" kiadóhivatalában.**

Wellesz és Krammer könyvnyomdája, Budapest, VI., Uj-utcza 37.